

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ

3

1. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ, ΤΩΝ ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ ΚΗΡΥΓΜΑΤΩΝ
(ΟΜΙΛΙΕΣ ΙΒ' - Κ'0)
2. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ, ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'
3. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ, ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β'
4. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ, ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ, ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ ΤΕ
ΚΑΙ ΚΗΡΥΓΜΑΤΩΝ
5. ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ, ΠΑΠΑ ΡΩΜΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ - ΣΧΟΛΙΑ
ἀπὸ τὸν
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ
Διδάκτορα τῆς Θεολογίας

Ἐπόπτης Ἐκδόσεως

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ, Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

Ἐπιμελητῆς Ἐκδόσεως

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Γ. ΜΕΡΕΤΑΚΗΣ, Πτυχιούχος Θεολογίας

Ε Π Ε

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΜΕΡΕΤΑΚΗ
«ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ»
ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ»
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1994

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίς
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΙΜΕΝΟ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	14–579
1. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ ΚΗΡΥΓΜΑΤΩΝ	14
ΟΜΙΛΙΑ ΙΒ΄	14
ΟΜΙΛΙΑ ΙΓ΄	54
ΟΜΙΛΙΑ ΙΔ΄	78
ΟΜΙΛΙΑ ΙΕ΄	94
ΟΜΙΛΙΑ ΙΣΤ΄	108
ΟΜΙΛΙΑ ΙΖ΄	134
ΟΜΙΛΙΑ ΙΗ΄	164
ΟΜΙΛΙΑ ΙΘ΄	192
ΟΜΙΛΙΑ Κ΄	230
2. ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ Α΄–Β΄	264–366
ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄	264
ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β΄	344
3. ΕΠΙΤΟΜΗ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ, ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΚΗΡΥΓΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΕΤΡΟΥ	368
4. ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ	560
ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ	581–602
1. Εύρετήριο χωρίων τῆς Γραφῆς	581
2. Εύρετήριο ὀνομάτων καὶ πραγμάτων	585

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ, ΤΩΝ ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ ΚΗΡΥΓΜΑΤΩΝ

Σχετικὰ μὲ τὸ ἔργο αὐτὸ βλέπε εἰσαγωγή τοῦ δευτέρου τόμου τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων, ὅπου δημοσιεύονται οἱ προηγούμενες 11 ὁμιλίες.

2. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ, ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

Πρόκειται γιὰ μιὰ μακροσκελέστατη Ἐπιστολή-πραγματεία, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ 65 κεφάλαια καὶ ποὺ, ὅπως δηλώνεται στὴν ἀρχὴ της, στάλθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ρώμης στὴν Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου. Ὅμως, ὅπως δέχεται σύσσωμη ἡ ἀρχαία παράδοση τῆς Ἐκκλησίας (Διονύσιος Κορίνθου, Εἰρηναῖος, Εὐσέβιος, Φώτιος κ.ἄ.), γράφτηκε ἀπὸ τὸν τότε ἐπίσκοπο τῆς Ρώμης Κλήμη, ὁ ὁποῖος ἐνήργησε στὴν περίπτωση αὐτὴ ὡς «ἐκπρόσωπος τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας»¹.

Ὁ Κλήμης διετέλεσε ἐπίσκοπος τῆς Ρώμης ἀπὸ τὸ δωδέκατο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Δομιτιανοῦ μέχρι τὸ τρίτο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Τραϊανοῦ, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ 92 μέχρι τὸ 101 μ. Χ.². Στὸ χρονικὸ λοιπὸν αὐτὸ διάστημα θὰ πρέπει νὰ γράφτηκε καὶ ἡ ἐπιστολή. Ὅπως σημειώνει καὶ ὁ καθηγητὴς Παναγιώτης Χρήστου, στηριζόμενος σὲ ἐσωτερικοὺς λόγους, πρέπει νὰ γράφτηκε ἀμέσως μετὰ τὴν κατάπαυση τοῦ διωγμοῦ τοῦ Δομιτιανοῦ, ἤτοι κατὰ τὰ ἔτη 95–96 μ. Χ.³

Ἀφορμὴ γιὰ τὴ σύνταξη καὶ ἀποστολὴ τῆς Ἐπιστολῆς αὐ-

1. Βλ. Εὐσεβίου, *Ἐκκλησ. Ἱστορία* 3,38.

2. Βλ. δ. π., 3,15,34.

3. Π. Χρήστου, *Ἑλληνικὴ Πατρολογία*, τ. Β', Θεσσαλονίκη 1978, σ. 362.

τῆς ἔδωσε στάση τὴν ὁποία προκάλεσαν «ὀλίγα πρόσωπα προπετῆ καὶ αὐθάδη» μὲ σκοπὸ νὰ βλάψουν «τὸ σεμνὸν καὶ περιβόητον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀξιαγάπητον ὄνομα» τῶν Κορινθίων⁴. Ἀποτέλεσμα τῆς στάσεως αὐτῆς τῶν Κορινθίων ἦταν νὰ ἐκδιωχθοῦν ἀπὸ τὶς θέσεις τοὺς μερικοὶ πρεσβύτεροι, ἂν καὶ ἐκτελοῦσαν τὸ ἔργο τοὺς ἄψογα⁵.

Σκοπὸς τῆς Ἐπιστολῆς εἶναι, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ ὄλο περιεχόμενό της, νὰ μετανοήσουν οἱ ταραχοποιοὶ καὶ στασιαστὲς καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εἰρήνη στὴν Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου⁶. Ὁ συντάκτης της ὁμως δὲν ἀρκεῖται σὲ ξηρὲς συμβουλὲς καὶ παραινέσεις, ἀλλὰ ἀναζητᾷ τὶς βαθύτερες ρίζες τῶν ταραχῶν καὶ προτείνει τρόπους θεραπείας των. Στὴν ἀρχὴ περιγράφει τὸ πρόβλημα, τὸ ὁποῖο δημιουργήθηκε ἀπὸ φθόνον πρὸς τὴν εἰρηνικὴν κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κορίνθου⁷, καὶ στὴ συνέχεια τονίζει τὴν ἀνάγκη τῆς μετάνοιας, τῆς ὑπακοῆς, τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ πίστεως⁸, ὑπενθυμίζει στοὺς Κορινθίους τὶς εὐεργεσίαις τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμον⁹, παραθέτει διάγραμμα εὐταξίας μέσα στὴν Ἐκκλησία¹⁰, κάνει παραινέσεις στοὺς ταραχοποιοὺς νὰ μετανοήσουν, γὰρ νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ ἀγάπη καὶ εἰρήνη στὴν Ἐκκλησία¹¹, ἀπευθύνει πολὺ ὠραία κατάλληλη προσευχή, φράσεις τῆς ὁποίας χρησιμοποιοῦνται σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς λατρευτικὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας¹², καὶ τελειώνει μὲ ἀνακεφαλαίωση τῶν παραινέσεών του καὶ χαιρετισμοῦ¹³.

3. ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β΄

Στὸ ὄνομα τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρώμης Κλήμη ἀποδίδεται καὶ δευτέρα Ἐπιστολή, τὴν ὁποία ἄλλοι μὲν ἀπὸ τοὺς ἀνατολι-

4. Κεφ. 1.

5. Κεφ. 44.

6. Βλ. κεφ. 57 κ.ἄ.

7. Κεφ. 1-6.

8. Κεφ. 7-19.

9. Κεφ. 19-36.

10. Κεφ. 37-44.

11. Κεφ. 44-59.

12. Κεφ. 59-61.

13. Κεφ. 62-65.

κούς θεολόγους δέχονται ως γνήσια, και ἄλλοι τὴν ἀποδοκιμάζουν ως ψευδεπίγραφη¹.

Κατ' ἀρχὴν πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ Ἐπιστολή, γιατί δὲν ὑπάρχουν σ' αὐτὴν οἱ συνήθεις ἐπιστολικοὶ τύποι, πού εἶναι· ἡ μνεΐα τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀποστολέα καὶ τῶν παραληπτῶν της, κάποια προσφώνηση (π.χ. «χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς») στὸν πρόλογο, καὶ ἀνάλογοι χαιρετισμοὶ στὸν ἐπίλογο.

Πρόκειται δηλαδὴ περὶ ὀμιλίας, τὴν ὁποία μάλιστα χαρακτηρίζουν ὡς τὸ ἀρχαιότερο κήρυγμα². Ὅτι πρόκειται περὶ ὀμιλίας φαίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ ἀπὸ αὐτὸ πού λέει ὁ ἴδιος ὁ συντάκτης της· «Μετὰ τὸν Θεὸν τῆς ἀληθείας, ἀναγινώσκω ὑμῖν ἔντευξιν (ὀμιλίαν), εἰς τὸ προσέχειν τοῖς γεγραμμένοις, ἵνα καὶ ἑαυτοὺς σώσητε καὶ τὸν ἀναγινώσκοντα ἐν ὑμῖν»³.

Ὡς πρὸς τὸν τόπο καὶ τὸν χρόνον συγγραφῆς της κοινὴ εἶναι ἡ γνώμη τῶν συγγραφέων, ὅτι τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ λεχθεῖ μὲ βεβαιότητα. Ὡστόσο, ὁ μὲν Δ. Μπαλᾶνος ὑποθέτει ὡς τόπον συγγραφῆς της τὴν Ρώμη ἢ τὴν Κόρινθο, καὶ ὡς χρόνον τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰῶνα, ὁ δὲ Π. Χρήστου, ἀπὸ καθαρῶς ἐσωτερικὰ κριτήρια κρίνοντας, ἀναφέρει ὅτι τὸ κείμενον αὐτὸ μπορεῖ νὰ γράφτηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια, ἐπειδὴ παρουσιάζει μερικὲς θεολογικὲς ἀντιλήψεις, πού θυμίζουν ἀλεξανδρινὴ ἀπόκλιση, ὄχι ὁμως ἀπὸ τὸν Κλήμη τὸν Ἀλεξανδρῆα· μπορεῖ νὰ γράφτηκε καὶ στὴν Ἀντιόχεια, ἐπειδὴ στὸν χῶρον ἐκεῖνο διαδόθηκε εὐρύτερα, ἢ στὴν Ρώμη, ἐπειδὴ συνδέθηκε μὲ τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Κλήμη. Τὸ πιθανότερον ὁμως εἶναι νὰ γράφτηκε στὴν Κόρινθο, γιατί ἔτσι ἐξηγεῖται καλύτερα ἡ σύνδεσή της μὲ τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Κλήμη πρὸς τοὺς Κορινθίους, ἀλλὰ καὶ διότι σ' αὐτὴν ἀναφέρεται, ὅτι ἐκεῖ καταπλέουν πολλοὶ γιὰ νὰ πάρουν μέρος σὲ ἀθλητικοὺς ἀγῶνες, πού μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἀναφορὰ στὰ Ἴσθμια πού

1. Βλ. Π. Χρήστου, *Ἑλληνικὴ Πατρολογία*, Β' 373.

2. Βλ. Δ. Μπαλάνου, *Πατρολογία*, Ἀθῆναι 1930, σελ. 35. καὶ Κ. Φούσκα, *Στόματα τοῦ Λόγου*, Ἀθῆναι 1975, σελ. 32.

3. Κεφ. 19. Πρβλ. καὶ Π. Χρήστου, ὁ. π. σελ. 374.

τελοῦνταν ἐκεῖ⁴. Ὡς χρόνο δὲ συγγραφῆς τῆς καὶ ὁ καθηγητῆς Π. Χρήστου δέχεται τὸ πρῶτο μισὸ τοῦ 2ου αἰώνα⁵.

Ἡ Ἐπιστολὴ αὐτὴ καταλαμβάνει 20 κεφάλαια, τὸ δὲ περιεχόμενὸ τῆς εἶναι ἀπλὸ καὶ στρέφεται γύρω ἀπὸ τὴν ἀπαρίθμηση τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Χριστοῦ⁶, ἀναλύει τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο μπορούμε νὰ ζήσουμε τὴ ζωὴ μας μὲ ἐγκράτεια καὶ μετάνοια⁷, καὶ τελειώνει μὲ τὴν κρίση καὶ τὴν ἀντιμισθία⁸.

4. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΡΩΜΗΣ

Περὶ τῶν Πράξεων, Ἐπιδημιῶν τε καὶ Κηρυγμάτων τοῦ ἀγίου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου ἐπιτομῆ, ἐν ἧ καὶ ὁ αὐτοῦ ἐμπεριείληπται Βίος, πρὸς Ἰάκωβον ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων.

Πρόκειται γιὰ μεταγενέστερη ἐπιτομὴ τῶν «Ἐπιδημιῶν κηρυγμάτων τοῦ Πέτρου»¹, ἡ ὁποία φιλοτεχνήθηκε κατὰ τὴν βυζαντινὴ περίοδο, σὲ ἓνα ἐνιαῖο κείμενο ποὺ καταλαμβάνει 179 κεφάλαια. Ἀπὸ τὰ κεφάλαια αὐτὰ τὰ 147 φέρονται ὅτι γράφτηκαν ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο τῆς Ρώμης Κλήμη μὲ τὴ μορφή ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ἐπίσκοπο Ἱεροσολύμων Ἰάκωβο, στὴν πραγματικότητα ὁμοῦς ἀποτελοῦν ἐπιτομὴ τῶν «Ἐπιδημιῶν κηρυγμάτων τοῦ Πέτρου».

Στὴν μεταγενέστερη αὐτὴ ἐπιτομὴ ὁ συμπλητῆς ἀκολουθώντας κατὰ πόδας τὴν μυθιστορηματικὴ ἀφήγηση τῆς ζωῆς τοῦ Κλήμη, ἀντιπαρέρχεται τὶς μακρὲς ὁμιλίες καὶ συγκρούσεις τοῦ Πέτρου μὲ τὸν Σίμωνα τὸν Μάγο κυρίως ἐκεῖνες ποὺ ἀνα-

4. Κεφ. 7· «Εἰς τοὺς φθαρτοὺς ἀγῶνας καταπλέουσι πολλοί.

5. Δ. Μπαλάνου, δ. π. καὶ Π. Χρήστου, δ. π.

6. Κεφ. 1-4. 7. Κεφ. 5-18. 8. Κεφ. 11-20.

1. Ὁ πλήρης τίτλος τοῦ ἔργου αὐτοῦ εἶναι: *Κλήμεντος, τῶν τοῦ Πέτρου ἐπιδημιῶν κηρυγμάτων ἐπιτομὴ εἰς βιβλία εἴκοσι*. Ἀπὸ τὰ εἴκοσι «βιβλία» (Ὁμιλίες) οἱ ἑνδεκα ἔχουν δημοσιευθεῖ στὸν προηγούμενο 2ο τόμο τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων καὶ οἱ ὑπόλοιπες ἑννέα δημοσιεύονται στὸν παρόντα τόμο.

φέρονται στους θεούς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐπιμένει κυρίως στὰ περιστατικὰ τῶν περιπετειῶν τοῦ Κλήμη καὶ τῆς οἰκογένειάς του, καὶ τῆς διαδοχικῆς ἀναγνώρισής τους. Ἐνῶ ὁμως ἡ πρώτη ἐπιτομὴ τῶν ἐπιδημίων κηρυγμάτων τοῦ Πέτρου σταματᾷ στὰ περιστατικὰ ποὺ προηγοῦνται τῆς βαπτίσεως τοῦ πατέρα τοῦ Κλήμη Φαύστου, στὴν ἐπιτομὴ αὐτὴ ὁ συντάκτης συνεχίζει ἀναφέροντας τὴ βάπτισι τοῦ Φαύστου, καὶ τὴν τιμητικὴ ἐπιστροφή του στὴ Ρώμη μαζί με τὴν γυναῖκα του Μαθιδία, ὅπου ἔζησαν ἀσκώντας κάθε ἀρετὴ μέχρι τὰ βαθειὰ γεράματά τους, ὅποτε ἀντάλλαξαν τὰ ἐγκόσμια μετὴ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ. Ἐπίσης ἀναφέρει, ἐπιγραμματικὰ πλέον, τὴ συνέχιση τοῦ ἔργου τοῦ Πέτρου, τὴν ἀφιξὴ του στὴ Ρώμη καὶ τὴ χειροτονία τοῦ Κλήμη ὡς διαδόχου του στὸ θρόνο τῆς Ρώμης λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατό του².

Στὴ συνέχεια, στὰ κεφάλαια ποὺ ἀκολουθοῦν (148–179), περιγράφει τὸ ἔργο τοῦ νέου ἐπισκόπου Ρώμης, τονίζοντας τὴν μεγάλη ἀπήχηση ποὺ εἶχε ἀνάμεσα καὶ στους Ἐθνικοὺς καὶ στους Ἰουδαίους καὶ στους Χριστιανοὺς. Μεταξὺ ἐκείνων ποὺ γοητεύθηκαν ἀπὸ τὴ σειρήνα τῆς γλώσσας τοῦ Κλήμη³ ἦταν καὶ ἡ γυναῖκα κάποιου Σισινίου, φίλου τοῦ βασιλιᾶ Νέρβα, ποὺ τὴν ἔλεγαν Θεοδώρα.

Ὁ προσηλυτισμὸς τῆς Θεοδώρας ὁδήγησε σὲ νέες περιπέτειες τὸν Κλήμη, ποὺ τελικὰ ἐξορίστηκε σὲ μιὰ μικρὴ πόλη κοντὰ στὴ Χερσώνα⁴, ὅπου συνέχισε τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο του μετὰ πολὺ μεγάλη ἐπιτυχία. Ἡ φήμη ὁμως τῆς δραστηριότητάς του στὴ Χερσώνα ἔφτασε στὰ αὐτιά τοῦ βασιλιᾶ, ὁ ὁποῖος διέταξε νὰ τὸν ρίξουν στὴ θάλασσα δένοντάς του μιὰ ἄγκυρα στὸν λαϊμό του.

5. ΜΑΡΤΥΡΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΛΗΜΗ, ΠΑΠΑ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

Τὸ κείμενο αὐτὸ ἀποτελεῖ αὐτοτελῆ διασκευὴ τοῦ «βίου

2. Βλ. κεφ. 147.   3. Κεφ. 152.

4. Κεφ. 167.

τοῦ ἁγίου Κλήμη», ὁ ὁποῖος περιλαμβάνεται, ὅπως εἶδαμε, στὰ τελευταῖα κεφάλαια (148–179) τοῦ προηγούμενου ἔργου, «*Περὶ τῶν Πράξεων, ἐπιδημιῶν τε καὶ κηρυγμάτων τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου..*».

Καὶ στὸ «*Μαρτύριο*» αὐτὸ τοῦ ἁγίου Κλήμη περιγράφεται τὸ ἔργο του, ἀπὸ τὴ στιγμὴ πὺ χειροτονήθηκε τρίτος ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης, μέχρι τὸ θάνατό του. Ἀκολουθώντας καὶ στὴ γνώση καὶ στοὺς τρόπους τὸ παράδειγμα τοῦ Πέτρου, ἐκτιμήθηκε καὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἀπὸ τοὺς Εἰδωλολάτρες καὶ ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς. Ἡ μεταστροφή ὁμως τῆς Θεοδώρας, γυναίκας τοῦ Σισιννίου, πὺ ἦταν φίλος τοῦ βασιλιᾶ, τὸν ὁδήγησε σὲ νέες περιπέτειες, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ἦταν νὰ ἐξορισθεῖ σὲ κάποια μικρὴ πόλη τῆς Χερσώνας, ὅπου ὁμως βρῆκε δυὸ χιλιάδες Χριστιανούς καταδικασμένους γιὰ πολλὰ χρόνια, πὺ τὸν ὑποδέχθηκαν μὲ δάκρυα καὶ τὸν παρακάλεσαν νὰ προσευχηθεῖ γι' αὐτοὺς στὸν Χριστὸ νὰ τοὺς ἀναδείξει ἄξιους τῆς βασιλείας του.

Ὁ Κλήμης συγκινημένος τοὺς εἶπε ὅτι τὸν ἔστειλε ἐκεῖ ἡ θεία Πρόνοια γιὰ νὰ συμμερισθεῖ τὰ παθήματά τους καὶ νὰ τοὺς δώσει κουράγιο. Γρήγορα ἡ φήμη του ἀπλώθηκε στὴ γύρω περιοχὴ καὶ ἀπὸ παντοῦ ἔτρεχαν πλήθη ἀνθρώπων νὰ τὸν ἀκούσουν, νὰ θεραπευθοῦν καὶ νὰ βαπτισθοῦν. Τὸ γεγονὸς ὁμως αὐτὸ γρήγορα ἔφτασε στὰ αὐτιά τοῦ Τραϊανοῦ, ὁ ὁποῖος ἔστειλε ἀμέσως τὸν ἡγεμόνα Αὐφθιδιανό, πὺ διέταξε νὰ δέσουν ἄγκυρα στὸν λαιμὸ του καὶ νὰ τὸν ρίξουν βαθειὰ στὴ θάλασσα, γιὰ νὰ μὴ μποροῦν οἱ Χριστιανοὶ νὰ τὸν σέβονται σὰν θεό.

Οἱ πιστοὶ παρακολουθώντας ἀπὸ τὴν παραλία, προσεύχονταν νὰ τοὺς φανερώσει ὁ Θεὸς τὰ λείψανά του. Καὶ πράγματι καθὼς προσεύχονταν, ὑποχώρησε ἡ θάλασσα σχεδὸν τρία μίλια, καὶ μπαίνοντας οἱ πιστοὶ βρῆκαν ἓνα μαρμάρينو οἰκοδόμημα σὲ σχῆμα ναοῦ καὶ μέσα τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου Κλήμη τοποθετημένο σὲ μαρμάρινη λάρνακα. Ἀπὸ τότε κάθε χρόνο τὴν ἡμέρα τῆς ἀθλήσεώς του ὑποχωροῦσε ἡ θάλασσα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρες καὶ πηγαιναν τὰ πλήθη νὰ τὸν προσκυνήσουν.

Τὰ κείμενα λαμβάνονται ἀπὸ τὴν ΒΕΠ.

ΚΕΙΜΕΝΟ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ

ΤΩΝ ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ ΚΗΡΥΓΜΑΤΩΝ ΕΠΙΤΟΜΗ

ΟΜΙΛΙΑ ΙΒ΄

1. Ἀφοῦ λοιπὸν βγήκαμε ἀπὸ τὴν Τρίπολη τῆς Φοινίκης γιὰ νὰ πᾶμε στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας, τὴν ἡμέρα αὐτὴ φθάσαμε καὶ μείναμε στὴν Ὀρθωσία, καὶ ἐπειδὴ ἡ πόλη αὐτὴ βρισκόταν κοντὰ στὴν πόλη ἀπὸ τὴν ὁποία φύγαμε, καὶ σχεδὸν ὅλοι οἱ κάτοικοί της εἶχαν ἀκούσει προηγουμένως τὸ κήρυγμα, ἀφοῦ μείναμε ἐκεῖ μιὰ μέρα, ξεκινήσαμε γιὰ τὴν Ἀντάραδο. Ἐπειδὴ ἦταν πολλοὶ ἐκεῖνοι ποὺ μᾶς ἀκολουθοῦσαν, ὁ Πέτρος μιλοῦσε στὸν Νικήτη καὶ τὸν Ἀκύλα λέγοντάς τους· Ἐπειδὴ τὸ πλῆθος αὐτῶν ποὺ μᾶς ἀκολουθεῖ προκαλεῖ μεγάλο φθόνο καθὼς μπαίνουμε σὲ κάθε πόλη, σκέφθηκα ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νὰ φροντίσουμε, ὥστε οὔτε αὐτοὶ νὰ στενοχωρηθοῦν ἐμποδιζόμενοι νὰ εἶναι μαζί μας, ἀλλὰ οὔτε καὶ μεῖς, κάνοντας ἐντυπωσιακὴ ἐμφάνιση, νὰ ὑποπέσουμε στὸ φθόνο τῆς κακίας. Γι' αὐτὸ θέλω σὺ ὁ Νικήτης καὶ ὁ Ἀκύλας νὰ προηγεῖσθε ἀπὸ μένα σὲ δύο ὁμάδες σκόρπιοι, νὰ μαθαίνετε τίς πόλεις τῶν ἐθνικῶν καὶ νὰ μπαίνετε σ' αὐτές.

2. Γνωρίζω βέβαια ὅτι δυσφορεῖτε ἀκούοντας, ὅτι πρέπει νὰ κάνετε αὐτό, ἀποχωριζόμενοι ἀπὸ μένα οὔτε γιὰ δυὸ ὀλόκληρες μέρες. Θέλω ὁμως νὰ γνωρίζετε, ὅτι ἐμεῖς ποὺ σᾶς πείσαμε ἀγαπᾶμε περισσότερο ἐσᾶς ποὺ πεισθήκατε, ἀπὸ ὅσο ἀγαπᾶτε σεῖς ἐμᾶς ποὺ σᾶς πείσαμε. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀγαπᾶμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, ἃς φροντίζουμε, ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπὸ μᾶς, γιὰ τὴν ἀσφάλεια μὲ τὸ νὰ μὴ κάνουμε ἀπερίσκεπτα αὐτὰ ποὺ θέλουμε. Ἄλλωστε οὔτε μιὰ μέρα θὰ στερηθεῖτε τίς ὁμιλίες μου. Διότι,

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ

ΤΩΝ ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ ΚΗΡΥΓΜΑΤΩΝ ΕΠΙΤΟΜΗ

ΟΜΙΛΙΑ ΙΒ'

1. Ἐκβάντες οὖν τὴν Τρίπολιν τῆς Φοινίκης, ὡς ἐπὶ Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας ἐλθεῖν, αὐτῆς ἡμέρας ἐν Ὁρθωσίᾳ ἐμείναμεν ἐλθόντες, καὶ διὰ τὸ πλησίον εἶναι ἧς ἐξήλθομεν πόλεως, πάντων προακηκοότων τοῦ κηρύγματος, μιᾶς ἡμέρας ἐκεῖ μείναντες, ἀπήραμεν εἰς Ἀντάραδον. Πολλῶν δὲ τῶν συνοδοιπορούντων ἡμῖν ὄντων, ὁ Πέτρος Νικήτη καὶ Ἀκύλα προσωμίλει λέγων· Ἐπειδὴ πολὺς ὄχλος τῶν συνοδοιπορούντων οὐ μικρὸν φθόνον ἡμῖν εἰσιούσι κατὰ πόλιν ἐπισπᾶται, ἀναγκαίως ἐσκεψάμην φροντίσαι, πῶς μήτε οὗτοι λυπηθῶσι κωλυθέντες συν-
10 εἶναι ἡμῖν, μήτε ἡμεῖς, περίβλεπτοι γινόμενοι, φθόνῳ τῷ τῆς κακίας ὑποπέσωμεν. Τούτου ἔνεκεν βούλομαί σε τὸν Νικήτην καὶ Ἀκύλαν προοδεύειν μου κατὰ συστήματα δύο σποράδην, μανθάνοντες τὰς τῶν ἐθνῶν εἰσέρχασθαι πόλεις.

2. Οἶδα δὲ ὅτι ἀθυμεῖτε, τοῦτο ποιεῖν ἀκηκοότες, ἀπολει-
15 πόμενοί μου διάστημα οὐδ' ὄλων ἡμερῶν δύο. Εἰδέναί οὖν ὑμᾶς θέλω, ὅτι πολλαπλάσιον ἀγαπῶμεν ἡμεῖς οἱ πείσαντες ὑμᾶς τοὺς πεισθέντας, ἢ περ ὑμεῖς ἡμᾶς τοὺς πεπεικότας. Ἀλλήλους οὖν στέργοντες, τῷ μὴ ἀλόγως ποιεῖν ἃ θέλωμεν, τῆς ἀσφαλείας, ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν, φροντίζωμεν. Πρὸς τούτοις δὲ οὐ-
20 δεμιᾶς ἡμέρας διαλεγόμενου μου ἀπολιμπάνεσθε. Εἰ γὰρ τὰς

ἐπισημοτέρας τῶν ἐπαρχιῶν πόλεις προήρημαι, ὡς ἴστε καὶ ὑμεῖς, ἡμερῶν ἐπιμένειν καὶ διαλέγεσθαι. Καὶ τὸ νῦν εἰς τὴν ἐγγυτέραν ἡμῖν Λαοδίκειαν προάξατε καὶ μεθ' ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς, ὅσον ἐπὶ τῇ ἐμῇ προαιρέσει, καταλήψομαι ὑμᾶς. Ἐπὶ δὲ
5 τῶν πυλῶν ἐκδέξεσθέ με ὑμεῖς μόνοι, διὰ τὸν θρύλλον, ἵνα οὕτως ἀποφῆτὶ συνεισελθόντες ἅμα ὑμῖν ὦμεν. Κάκειθεν ὁμοίως μετὰ τὸ ἐπιμεῖναι ἡμερῶν ἄλλοι ἀνθ' ὑμῶν εἰς τὰ ἐπέκεινα κατὰ ἐφημερίας προάξωσιν, τὰς ξενίας ἐτοιμάζοντες.

3. Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ἠναγκάσθησαν συνθέσθαι
10 λέγοντες· Οὐ πάνυ ἡμᾶς, κύριε, λυπεῖ τοῦτο πράττειν, διὰ τὸ ὑπὸ σοῦ κελεύεσθαι. Πρῶτον μὲν, ὅτι πάντα καλῶς νοεῖν τε καὶ συμβουλεύειν ἄξιός ὢν ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας ἐξελέγης· πρὸς τούτοις δὲ ἐπὶ τὸ πολὺ ἡμερῶν δύο ἀνάγκη τοῦ προάγειν ἀπολιμπανόμεθά σου· καὶ αὗται μὲν πολλαὶ πρὸς τὸ μὴ σε
15 τὸν κύριον ἡμῶν ὄραν Πέτρον, πλὴν λογιζόμεθα, ὅτι πλεῖον λυπηθήσονται οἱ πολὺ μακρὰν προπεμπόμενοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον ἀναμένειν σε κατὰ πόλιν κεκελευσμένοι, ἀνιώμενοι ἐν τῷ ἐπὶ πλεῖον ἐστερῆσθαι τοῦ ὄραν σου τὸ περιπόθητον πρόσωπον. Καὶ ἡμεῖς οὐκ ἔλαττον ἐκείνων ἀθυμοῦντες, πλὴν ὡς κελεύεις
20 διὰ τὸ συμφέρον ποιεῖν οὐκ ἀντιλέγομεν. Ὁμῶς ταῦτα εἰπόντες προῆξαν, ἐντολὴν ἔχοντες, ἐν τῷ πρώτῳ πανδοχεῖῳ προσομιλῆσαι τῷ συνοδοιποροῦντι ὄχλῳ, ὅπως, σποράδην ἀλλήλων γενόμενοι, εἰς τὰς πόλεις εἰσέρχονται.

4. Πορευθέντων οὖν αὐτῶν, ἐγὼ Κλήμης μεγάλως ἔχαιρον, ὅτι σὺν αὐτῷ με ἐκέλευσεν εἶναι καὶ ἀποκριθεὶς εἶπον· Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, ὅτι με οὐκ ἐξαπέσταλκας, ὡς τοὺς ἐτέρους, ἐπειδὴ ὀδυνώμενος ἂν διαπεφωνήκειν.

Ὁ δὲ ἔφη· Τί δέ; εἰ καὶ χρεῖα τις ἔσται πεμφθῆναί σε πού μαθημάτων χάριν, σύ, διὰ τὸ πρὸς ὀλίγον ἀπολιμπάνεσθαί μου

ὅπως γνωρίζετε κι ἐσεῖς, προτιμῶ νὰ μένω καὶ νὰ μιλῶ στὶς πιὸ ἐπίσημες ἐπαρχιακὲς πόλεις. Πρὸς τὸ παρὸν λοιπὸν πηγαίνετε νὰ μὲ περιμένετε στὴν πιὸ κοντινὴ μας Λαοδίκεια, καὶ ὕστερα ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς μέρες, ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπὸ μένα, θα σᾶς συναντήσω. Καὶ νὰ μὲ περιμένετε στὶς πύλες μόνο ἐσεῖς, ἐξαιτίας τοῦ θορύβου, ὥστε νὰ μποῦμε χωρὶς θόρυβο καὶ νὰ εἴμαστε μαζί σας. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, ἀφοῦ μείνουμε μερικὲς μέρες, ἄλλοι ἀντὶ γιὰ σᾶς θὰ μᾶς περιμένουν στὰ παραπέρα, προετοιμάζοντας μὲ τὴ σειρά τους τὶς φιλοξενίες.

3. Ὃταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτά, ἀναγκάσθηκαν νὰ συμφωνήσουν λέγοντας· Αὐτό, Κύριε, δὲν μᾶς στενοχωρεῖ πολὺ νὰ τὸ κάνουμε, ἐπειδὴ διατασσόμαστε ἀπὸ σένα. Πρῶτον, γιατί ἔχεις ἐκλεγεῖ ἀπὸ τὴν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ ἦσουν ἄξιος νὰ σκέφτεσαι καὶ νὰ τὰ συμβουλεύεις ὅλα καλά, καὶ ἔπειτα, ἐπειδὴ σὲ ἐγκαταλείπουμε γιὰ δύο τὸ πολὺ μέρες ἀπὸ τὴν ἀνάγκη νὰ σὲ ὑποδεχθοῦμε. Καὶ αὐτὲς βέβαια εἶναι πολλές, ἀφοῦ δὲν βλέπουμε ἐσένα τὸν κύριό μας Πέτρο, ἀλλὰ σκεφτόμαστε ὅτι πιὸ πολὺ θὰ λυπηθοῦν ἐκεῖνοι ποὺ στέλνονται πολὺ μακριά, ἐπειδὴ διατάχθηκαν νὰ σὲ περιμένουν περισσότερο σὲ κάθε πόλη, δοκιμάζοντας λύπη γιὰ τὸ ὅτι ἔχουν διαταχθεῖ νὰ στεροῦνται τοῦ νὰ βλέπουν τὸ πρόσωπό σου. Καὶ ἐμεῖς, ἂν καὶ δὲν λυπόμαστε λιγότερο ἀπὸ ἐκείνους, ἐπειδὴ διατάξεις νὰ τὸ κάνουμε γιὰ τὸ συμφέρον μας δὲν προβάλλουμε ἀντιρρήσεις. Καὶ μόλις εἶπαν αὐτὰ ξεκίνησαν, μὲ τὴν ἐντολή, στὸ πρῶτο πανδοχεῖο νὰ σμίξουν μὲ τὸ πλῆθος ποὺ ἀκολουθοῦσε μαζί τους, καὶ νὰ μπαίνουν στὶς πόλεις σκορπισμένοι

4. Ὃταν λοιπὸν ξεκίνησαν αὐτοί, ἐγὼ ὁ Κλήμης χαιρόμουνά πολύ, ἐπειδὴ μὲ διέταξε νὰ μείνω μαζί του, καὶ ἀπαντώντας τοῦ εἶπα· Εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν ποὺ δὲν μὲ ἔστειλες καὶ μένα ὅπως τοὺς ἄλλους, διότι μὲ πόνο θὰ μπορούσα νὰ διαφωνήσω.

Καὶ ἐκεῖνος μοῦ εἶπε· Δηλαδή, ἂν παρουσιαστεῖ κάποια ἀνάγκη νὰ σταλεῖς κάπου γιὰ νὰ διδάξεις, ἐπειδὴ θὰ μὲ ἀποχω-

συμφερόντως, διὰ τοῦτο τεθνήξῃ; Οὐχὶ δέ, προσομιλήσας σεαυτῷ φέρειν τὰ διὰ τὴν ἀνάγκην σοι προσταγέντα, εὐθύμως ὑποσταίης; Ἦ οὐκ οἶσθα ὅτι σύνεισιν οἱ φίλοι ταῖς μνήμαις, κἂν τοῖς σώμασιν ἀπολιμπάνωνται, ὡς ἔνιοι, συνόντες τοῖς
5 σώμασιν, ἀμνημοσύνης αἰτία ταῖς ψυχαῖς ἀποδημοῦσι τοῖς φίλοις;

5. Κάγῳ ἀπεκρινάμην· Μὴ τοίνυν νομίση, κύριε, ὅτι λύπης πάσχειν ἡμελλον ἀνοήτως, ἀλλὰ καὶ πάνυ ὀρθῶ τινι λογισμῷ. Ἐπεὶ γάρ σε, κύριέ μου, ἀντὶ πάντων ἔχω, πατρός τε
10 μητρὸς καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν, αἰτιόν μοι γενόμενον διὰ τὸν Θεὸν τῆς σφζούσης ἀληθείας, ἀντὶ πάντων ἔχων σε παραμυθίας τῆς μεγίστης τυγχάνω. Πρὸς τούτοις, δεδιῶς μου καὶ τῆς ἀκμῆς τὴν ἐκ φύσεως ἐπιθυμίαν, ἠγωνίων, μὴ πως ἀπολειφθεῖς σου, ἄνθρωπος ὢν νεώτερος, ὅσπερ νῦν οὕτως ἐνστάσε-
15 ως ἔχω, ὡς ἂν μὴ κατὰ τινὰ χόλον Θεοῦ ἀποστῆναί σου ἀδύνατον εἶναι, ἤττων ἐπιθυμίας ἔσομαι. Ἄλλ' ἐπειδὴ πολλῷ ἄμεινον καὶ ἀσφαλέστερον συνεῖναι μέ σοι, τούτῳ, ᾧ ὁ νοῦς μου αἰδεῖσθαι εὐλόγως προεἶληφεν, διὸ πάντῃ σοι συνεῖναι εὐχομαι. Πρὸς τούτοις δὲ μέμνημαί σου ἐν Καισαρείᾳ εἰπόντος· Εἴ τις
20 βούλεταί μοι συνοδεῦσαι, εὐσεβῶς συνοδεύετω. Εὐσεβῶς δὲ ἔφη, τὸ μηδένα λυπεῖν κατὰ Θεόν, οἷον ἀπολιπόντα γονεῖς, γυναῖκα ὁμόφρονα, ἢ ἑτέρους τινὰς τῇ θεοσεβείᾳ προσκειμένους. Ὅθεν ἐγὼ κατὰ πάντα ἐπιτήδειός εἰμί σοι συνοδοιπόρος, ᾧ εἰ, καὶ τὰ μέγιστα χαρίζῃ, τὰς δούλων μοι ὑπηρεσίας συγχωρεῖς
25 ποιεῖν.

6. Καὶ ὁ Πέτρος ἀκούσας γελοιάζων ἔφη· Τί οὖν οἶει, Κλήμης; Μὴ ὑπ' αὐτῆς ἀνάγκης σε εἰς δούλων μοι ταγῆναι τόπον, ἐπεὶ τίς τὰς καλὰς καὶ πολλὰς σινδόνας μετὰ τῶν ἐπομέ-
νων μοι δακτυλίων καὶ ὑποδύσεων φυλάξει; Τίς δὲ καὶ τὰ ἡδέα
30 καὶ πολυτελεῆ ὅσα προετοιμάσει, ἅτινα, ποικίλα ὄντα, πολλῶν

ριστεῖς γιά λίγο πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἔργου μας, θὰ πεθάνεις; Δὲν θὰ τὸ δεχθεῖς εὐχαρίστως, πείθοντας τὸν ἑαυτό σου νὰ ὑπομείνει αὐτὰ πού ἀπὸ ἀνάγκη διατάχθηκες νὰ κάνεις; Ἡ μήπως δὲν γνωρίζεις ὅτι οἱ φίλοι βρίσκονται μαζί μὲ τὶς ἀναμνήσεις, ἔστω καὶ ἂν χωρίζονται σωματικά, ὅπως καὶ μερικοί, ἐνῶ βρίσκονται μαζί σωματικά, ἀπὸ ἀμνησία, ψυχικὰ βρίσκονται μακριὰ ἀπὸ τοὺς φίλους;

5. Κι ἐγὼ ἀπάντησα· Μὴ νομίζεις, κύριε, ὅτι θὰ στενοχωριόμουνα χωρὶς λόγο, ἀλλὰ ὕστερα ἀπὸ πολλὴ ὀρθὴ σκέψη. Ἐπειδὴ, κύριέ μου, εἶσαι γιά μένα τὸ πᾶν, καὶ πατέρας καὶ μητέρα καὶ ἀδελφοὶ καὶ συγγενεῖς, ἀφοῦ ἔγινες αἴτιος νὰ γνωρίσω τὸν Θεὸ τῆς ἀλήθειας πού σώζει, ἔχοντάς σε στὴ θέση ὄλων αὐτῶν, βρίσκω μεγάλη παρηγοριά. Ἐκτὸς αὐτοῦ ὁμως, φοβούμενος τὴ φυσικὴ ἐπιθυμία τῆς νεότητάς μου, ἀγωνιοῦσα μήπως, ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ σένα, σὰν νέος ἄνθρωπος πού εἶμαι καὶ πού τῶρα προβάλλω τόση ἀντίρρηση, σὰν νὰ εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ σένα χωρὶς νὰ πικράνω τὸν Θεό, φοβόμουνα μήπως νικηθῶ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία. Ἐπειδὴ ὁμως τὸ νὰ βρίσκομαι κοντά σου εἶναι γιά μένα πιὸ καλὸ καὶ ἀσφαλὲς ἀπὸ αὐτὸ πού ὁ νοῦς μου δίκαια πρόλαβε νὰ φοβηθεῖ, γι' αὐτὸ παρακαλῶ νὰ βρίσκομαι παντοῦ μαζί μὲ σένα. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ ὁμως θυμᾶμαι πού στὴν Καισάρεια εἶχες πεῖ· Ὅποιος θέλει νὰ μὲ συνοδέψει, ἄς μὲ συνοδέψει μὲ πολὺ εὐσέβεια. Καὶ λέγοντας 'μὲ εὐσέβεια' ἐννοοῦσες νὰ μὴ στενοχωρεῖται κανένας ἀπέναντι στὸν Θεό, ἐγκαταλείποντας παραδείγματος χάρη γονεῖς, γυναῖκα ὁμόδοξη, ἢ κάποιους ἄλλους πού εἶναι ἀφοσιωμένοι στὴν πίστη. Γι' αὐτὸ ἐγὼ εἶμαι καθ' ὅλα κατάλληλος συνοδοιπόρος γιά σένα, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ μοῦ χαρίζεις τὰ πιὸ σπουδαῖα πράγματα, καταδέχεσαι νὰ μοῦ προσφέρεις ὑπηρεσίες δούλων.

6. Καὶ ὁ Πέτρος ἀκούοντάς τον, εἶπε χαμογελώντας· Δηλαδή τί φοβᾶσαι, Κλήμη; μήπως ἀπὸ ἀνάγκη σὲ κατατάξω σὲ θέση δούλων, ἐπειδὴ δὲν ἔχω ποιός νὰ μοῦ φυλάξει τὰ ὠραῖα καὶ πολλὰ ἐνδύματα, μαζί μὲ τὰ κοσμήματα πού μὲ συνοδεύουν καὶ τὰ ὑποδήματα; Ἡ ποιός θὰ ἐτοιμάσει τὰ νόστιμα

καὶ τεχνιτῶν δεῖται μαγείρων, καὶ πάντα ἐκεῖνα ὅσα ἐκτεθ-
 λυμένων ἀνθρώπων ὡς θηρίῳ μεγάλῳ τῇ ἐπιθυμίᾳ ἐκ πάσης
 πλεονεξίας πορισθέντα ἐτοιμάζεται; Πλὴν ἢ τοιαύτη σε προαί-
 ρεις ὑπεισηλθεν, ἴσως μὴ συνέντα καὶ τὸν ἐμὸν ἀγνοοῦντα
 5 βίον, ὅτι ἄρτω μόνῳ καὶ ἐλαιᾷ χρῶμαι καὶ σπανίως λαχάνοις,
 καὶ ὅτι ἱμάτιόν μοι καὶ τριβώνιον ὑπάρχει τοῦτ' αὐτὸ ὃ περιβέ-
 βλημαι, καὶ ἐτέρου χρεῖαν οὐκ ἔχω οὐδὲ ἄλλων τινῶν· ἐν γὰρ
 τούτοις καὶ περισσεύομαι. Ὁ νοῦς γὰρ μου, τὰ ἐκεῖ πάντα ὁρῶν
 αἰῶνια ἀγαθὰ, οὐδὲν τῶν ἐνταῦθα περιβλέπεται. Πλὴν, σοῦ μὲν
 10 τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν ἀποδέχομαι, καὶ θαυμάζων ἐπαινῶ,
 πῶς ἀνὴρ ἐκ πολυτελῶν ἐθῶν ὑπάρχων, ραδίως τοῖς ἀναγ-
 καίοις τὸν σεαυτοῦ ὑπήλλαξας βίον. Ἡμεῖς γὰρ ἐκ παίδων, ἐγώ
 τε καὶ Ἀνδρέας ὁ σύναιμος καὶ κατὰ Θεὸν ἀδελφὸς ὢν ἐμός, οὐ
 μόνον ἐν ὀρφανίᾳ ἀνατραφέντες, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πενίας καὶ κα-
 15 κουχίας εἰς ἐργασίαν ἐθισθέντες, εὐμαρῶς νῦν τὰς τῶν ὁδῶν
 φέρομεν σκύλσεις. Ὅθεν, εἰ ἐπέιθου μοι, ἐμοὶ ἂν συγκεχωρή-
 κεις, ἀνδρὶ ἐργάτῃ, σοὶ τὰ δούλων ἀποπληροῦν μέρη.

7. Ἐγὼ δὲ ἀκούσας σύντρομος ἐγενόμην καὶ ἐπίδακρυς,
 οἷον λόγον εἶπεν ἀνὴρ, οὗ πάντες οἱ τῆς νῦν γενεᾶς ἀνθρωποι
 20 τῶ τῆς γνώσεως καὶ εὐσεβείας λόγῳ ἤττους τυγχάνουσιν. Ὁ
 δέ, ἰδὼν με σύνδακρυν, τῶν δακρύων ἐπύθετο τὴν αἰτίαν.

Κάγῳ ἔφην· Τί τοιοῦτον ἥμαρτον, ἵνα μοι τοιοῦτον εἴπης
 λόγον;

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Εἰ μὲν κακῶς εἴρηκα τὸ δου-
 25 λεῦσαί σοι, σὺ πρῶτος ἥμαρτες, τοῦτ' ἐμοὶ ποιῆσαι ἀξιώσας.

Κάγῳ ἔφην· Οὐχ ὁμοίον ἐστίν· ἐμοὶ μὲν γὰρ τοῦτο ποιεῖν
 πρέπει πάνυ, σοὶ δὲ τῶ τοῦ Θεοῦ κήρυκι τὰς ἡμετέρας σώζοντι
 ψυχὰς χαλεπὸν τοῦτο ποιεῖν ἐμοί.

καὶ πολυτελῆ φαγητά, τὰ ὅποια λόγῳ τῆς μεγάλης ποικιλίας τους χρειάζονται πολλοὺς τεχνίτες καὶ μαγείρους, καθὼς καὶ ὅλα ἐκεῖνα ποὺ ἐτοιμάζονται γιὰ τοὺς μαλθακοὺς ἀνθρώπους, τὰ ὅποια ἀπόκτησα σὰν μεγάλο θηρίο μὲ κάθε πλεονεξία; Προφανῶς ἡ πρόθεσή σου αὐτὴ ὀφείλεται στὸ ὅτι δὲν κατάλαβες καὶ δὲν γνωρίζεις τὴ ζωὴ μου, ὅτι τρώω μόνο ψωμί καὶ ἐλιές καὶ σπανίως λαχανικά, καὶ ὅτι ἔνδυμα καὶ ροῦχο ἔχω μόνο αὐτὸ ποὺ φορῶ καὶ δὲν χρειάζομαι ἄλλο, οὔτε ἄλλο τίποτε, διότι κι αὐτὰ μοῦ περισσεύουν. Γιατὶ ὁ νοῦς μου, βλέποντας ὅλα τὰ αἰῶνια ἀγαθὰ ποὺ βρίσκονται ἐκεῖ, δὲν προσέχει τίποτε ἀπὸ τὰ ἐδῶ. Ὡστόσο ἀποδέχομαι καὶ θαυμάζοντας ἐπαινῶ τὴ δική σου ἀγαθὴ προαίρεση, ὁ ὅποῖος, ἂν καὶ ἦσουν ἄνθρωπος μαθημένος σὲ πολυτελῆ διαβίωση, εὐκόλα ἀπάλλαξες τὴ ζωὴ σου ἀπὸ αὐτὰ ποὺ σοῦ ἦταν ἀπαραίτητα. Διότι ἐμεῖς, ἐγὼ καὶ ὁ Ἄνδρέας, ποὺ εἶναι ἐξ αἵματος καὶ κατὰ Θεὸν ἀδελφός μου, ἐπειδὴ ἀπὸ παιδιὰ, ὄχι μόνο ἀνατραφήκαμε μέσα σὲ ὀρφάνια, ἀλλὰ, ἐξαιτίας τῆς φτώχειας καὶ τῆς κακουχίας, συνηθίσαμε στὴ δουλειά, εὐκόλα τώρα ὑποφέρουμε τὶς ταλαιπωρίες τῶν δρόμων. Γι' αὐτό, ἂν συμφωνοῦσες μαζί μου, θὰ μπορούσες νὰ συγχωρήσεις ἐμένα ποὺ, ὄντας ἐργάτης ἄνθρωπος, προσφέρω σὲ σένα ὑπηρεσίες δούλων.

7. Ἐγὼ ἀκούοντάς τον συγκλονίστηκα καὶ δάκρυσα γιὰ τὸν λόγο ποὺ εἶπε ὁ ἄνδρας, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς τωρινῆς γενιᾶς εἶναι κατώτεροι ὢς πρὸς τὸν λόγο τῆς γνώσεως καὶ τῆς εὐσέβειας. Ἐκεῖνος, βλέποντάς με δακρυσμένον, ρώτησε νὰ μάθει τὴν αἰτία τῶν δακρύων. Καὶ ἐγὼ εἶπα: Ποιᾶ μεγάλη ἁμαρτία ἔκανα, γιὰ νὰ μοῦ πεῖς τέτοιο λόγο;

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπάντησε: Ἐὰν ἔκανα ἄσχημα λέγοντας ὅτι θέλω νὰ σὲ ὑπηρετήσω, τότε σὺ ἁμάρτησες πρῶτος, ἀξιῶνόντας νὰ κάνεις τὸ ἴδιο σὲ μένα.

Καὶ ἐγὼ εἶπα: Δὲν εἶναι τὸ ἴδιο· διότι τὸ νὰ τὸ κάνω αὐτὸ ἐγὼ μοῦ ταιριάζει πάρα πολύ, ἐνῶ σὲ σένα τὸν κήρυκα τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποῖος σώζεις τὶς ψυχές μας, εἶναι φοβερὸ νὰ τὸ κάνεις αὐτὸ σὲ μένα.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Συνεθέμην ἄν σοι, ἐπεὶ ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ ἐπὶ σωτηρίᾳ παντὸς τοῦ κόσμου ἐληλυθώς, μόνος ὑπὲρ πάντας εὐγενῆς ὢν, δουλείαν ὑπέμεινεν, ἵνα ἡμᾶς πείσῃ μὴ αἰδεῖσθαι τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν τὰς δούλων ποιεῖν ὑπηρεσίας,
5 κἄν πάνυ εὐγενεῖς τυγχάνωμεν.

Κἀγὼ ἔφην· Εἰ μὲν νομίζω σε νικῆσαι λόγῳ ἀνόητός εἰμι, πλὴν χάριν ἔχω τῇ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ, ὅτι σε εἰς γονέων τόπον ἔχειν κατηξιώθην.

8. Καὶ ὁ Πέτρος ἐπυνθάνετο· Οὐδεὶς δέ σου ἀληθῶς πρὸς
10 γένους ὑπάρχει;

Κἀγὼ ἀπεκρινάμην· Εἰσὶ μὲν πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἄνδρες, Καίσαρος πρὸς γένος ὄντες. Ὅθεν τῷ ἐμῷ πατρὶ ὡς καὶ συντρόφῳ αὐτὸς Καῖσαρ συγγενίδα προσηρμόσατο γυναῖκα, ἀφ' ἧς τρεῖς ἐγενόμεθα υἱοί, δύο μὲν πρὸ ἐμοῦ, οἱ καὶ δίδυμοι ὄντες
15 πάνυ ὁμοιοὶ ἀλλήλοις ἐτύγγανον, ὡς αὐτὸς ὁ πατὴρ ἔλεγέ μοι. Ἐγὼ γὰρ οὔτε αὐτούς, οὔτε τὴν τεκοῦσαν πάνυ ἐπίσταμαι, ἀλλ' ὥσπερ δ' ὄνειρων ἀμαυρὸν αὐτῶν τὸ εἶδος ἀναφέρω. Ἡ μὲν οὖν μήτηρ μου Ματτιδία ἐλέγετο, ὁ δὲ πατὴρ Φαῦστος, τῶν δὲ ἀδελφῶν καὶ αὐτῶν ὁ μὲν Φαυστῖνος ἐκαλεῖτο, ὁ δὲ Φαυστινια-
20 νὸς ἐλέγετο. Ἐμοῦ οὖν τρίτου ἐπιγεννηθέντος αὐτοῖς, ἡ μήτηρ ὄνειρον ἐώρακει, ὥσπερ ὁ πατὴρ μου ὑφηγεῖτο, ὅτι, ἐὰν μὴ, τοὺς διδύμους υἱοὺς αὐτῆς ἐξ αὐτῆς παραλαβοῦσα, τὴν Ρωμαίων πρὸς ἀποδημίαν ἐξέλθῃ πόλιν ἐπ' ἔτη δώδεκα, πανολεθρίῳ μόρῳ ἅμα αὐτοῖς ἀποθανεῖν ἔχει.

25 9. Ὁ μὲν οὖν πατήρ, φιλότεκνος ὢν, σὺν τε δούλοις καὶ δούλαις ἐφοδιάσας ἱκανῶς καὶ εἰς πλοῖον ἐμβαλλόμενος, εἰς τὰς Ἀθήνας ἅμα παιδευθησομένους ἐξέπεμψεν, ἐμὲ δὲ μόνον υἱὸν εἰς παραμυθίαν ἔσχε μεθ' ἑαυτοῦ. Καὶ ἐπὶ τούτῳ εὐχαριστῶ πολλά, ὅτι κάμῃ ὁ ὄνειρος μὴ κεκελεύκει ἅμα τῇ μητρὶ τὴν
30 Ρωμαίων ἐκβῆναι πόλιν. Περαιωθέντος οὖν ἑνιαυτοῦ ὁ πατὴρ ἐπεμψεν εἰς Ἀθήνας χρήματα τοῖς αὐτοῦ, ἅμα τε καὶ μαθεῖν τὸ

Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε· Θὰ μποροῦσα νὰ συμφωνήσω μαζί σου, διότι ὁ Κύριός μας, πού ἦρθε γιὰ τὴ σωτηρία ὄλου τοῦ κόσμου, ἂν καὶ ἦταν εὐγενικῆς καταγωγῆς περισσότερο ἀπὸ ὄλους, ὑπέμεινε τὴ δουλεία, γιὰ νὰ πείσει ἐμᾶς νὰ μὴ διαστάζουμε νὰ προσφέρουμε στοὺς ἀδελφούς μας ὑπηρεσίες δούλων, ἔστω καὶ ἂν εἴμαστε πολὺ εὐγενεῖς.

Καὶ ἐγὼ εἶπα· Ἐάν νομίσω ὅτι σὲ νίκησα στὸν λόγο, εἶμαι ἀνόητος, ἀλλὰ χρεωστῶ εὐγνωμοσύνη στὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, πού ἀξιώθηκα νὰ σὲ ἔχω στὴ θέση τῶν γονέων μου.

8. Καὶ ὁ Πέτρος τότε ρώτησε νὰ μάθει· Ἀλήθεια, δὲν ὑπάρχει κανένας ἀπὸ τὸ σόι σου;

Καὶ ἐγὼ ἀποκρίθηκα· Ὑπάρχουν πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἄνδρες πού ἀνήκουν στὸ σόι τοῦ Καίσαρα. Γι' αὐτὸ στὸν πατέρα μου, πού ἀνατράφηκε μαζί του, ὁ ἴδιος ὁ Καίσαρας τοῦ ἔδωσε συγγενῆ ὡς γυναίκα του, ἀπὸ τὴν ὁποία γεννηθήκαμε τρεῖς γιοί, δύο πρὶν ἀπὸ μένα, οἱ ὁποῖοι ὄντας δίδυμοι ἔμοιαζαν πάρα πολὺ μεταξύ τους, ὅπως μοῦ ἔλεγε ὁ ἴδιος ὁ πατέρας μου. Διότι ἐγὼ οὔτε αὐτοὺς οὔτε αὐτὴν πού μὲ γέννησε τοὺς γνωρίζω καλά, παρὰ μόνο σὰν σὲ ὄνειρο θυμᾶμαι ἀμυδρὰ τὴ μορφὴ τους. Ἡ μητέρα μου λοιπὸν λεγόταν Ματτιδία καὶ ὁ πατέρας μου Φαῦστος, ἀπὸ δὲ τοὺς ἀδελφούς μου ὁ ἕνας λεγόταν Φαυστῖνος καὶ ὁ ἄλλος Φαυστιανός. Ὅταν λοιπὸν ἐγὼ τοὺς γεννήθηκα τρίτος, ἡ μητέρα μου εἶδε ὄνειρο, ὅτι τάχα ὁ πατέρας μου ἔλεγε πῶς, ἐάν δὲν πάρει τὰ δίδυμα ἀγόρια τῆς καὶ φύγει ἀπὸ τὴν πόλη τῶν Ρωμαίων σὲ ἐξορία γιὰ δώδεκα χρόνια, θὰ πεθάνει μαζί μ' αὐτὰ μὲ ὀλέθριο θάνατο.

9. Ὁ πατέρας μου λοιπὸν, ἐπειδὴ ἀγαποῦσε τὰ παιδιά, ἀφοῦ τοὺς ἐφοδίασε ἐπαρκῶς μὲ δούλους καὶ δοῦλες καὶ τοὺς ἔβαλε σὲ πλοῖο, τοὺς ἔστειλε ὄλους μαζί στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ σπουδάσουν, καὶ κράτησε μόνο γιὸ κοντὰ του ἐμένα γιὰ παρηγοριά. Καὶ γι' αὐτὸ χρεωστῶ πολλές εὐχαριστίες, πού τὸ ὄνειρο δὲν παράγγειλε νὰ φύγω καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὴ Ρώμη μαζί μὲ τὴ μητέρα μου. Ὅταν λοιπὸν πέρασε ἕνας χρόνος ὁ πατέρας ἔστειλε στοὺς δικούς του χρήματα, γιὰ νὰ μάθει συγχρόνως γιὰ τὸ πῶς

πῶς διάγουσιν. Οἱ δὲ ἀπελθόντες οὐχ ὑπέστρεψαν. Τρίτῳ δὲ ἐνιαυτῷ ὁ πατήρ ἀθυμῶν ἐτέρους ὁμοίως ἔπεμψε μετ' ἐφοδίων, οἵτινες τετάρτῳ ἐνιαυτῷ ἦλθον ἀγγέλλοντες, μήτε μου τὴν τεκοῦσαν ἢ τοὺς ἀδελφοὺς ἐωρακέναι, μήτε μὴν αὐτοὺς
5 Ἀθήναις ἐπιδεδημηκέναι, μήτε ἄλλου τινὸς τῶν σὺν αὐτοῖς ἀπεληλυθότων κἂν ἶχνος εὕρηκέναι.

10 10. Ὁ μὲν οὖν πατήρ, ταῦτα ἀκούσας καὶ ὑπὸ πολλῆς λύπης ἔκθαμβος γενόμενος καὶ οὐκ εἰδὼς ποῦ ὀρμήσας ἐπὶ ζήτησιν αὐτῶν γένηται, ἐμέ τε παραλαβὼν καὶ εἰς πῶρτον κα-
ταβάς, πολλῶν πυκνότερον ἐπυρνήσαντο, ποῦ ἕκαστος αὐτῶν εἶ-
δεν ἢ ἤκουσεν ἀπὸ τεσσάρων ἐτῶν γενόμενον ναυάγιον. Καὶ ἄλλος ἀλλαχῆ ἔλεγεν. Ὁ δὲ ἀντεπυρνήσαντο, εἰ ἐωράκασι σῶμα
γυναικὸς μετὰ βρεφῶν ἐκβεβρασμένον. Τῶν οὖν πολλὰ λεγόν-
των ἐωρακέναι πτώματα κατὰ πολλοὺς τόπους, ὁ πατήρ ἀκού-
15 ων ἐστέναζεν. Πλὴν ὑπὸ σπλάγχχνων θορυβούμενος ἀλόγιστα ἐπυρνήσαντο, ὅτι τοσοῦτον μέγεθος θαλάττης ἐρευνᾶν ἐπειρᾶτο. Πλὴν συγγνωστὸς ἦν, ὅτι τῇ πρὸς τοὺς ζητουμένους στοργῇ ἐλπίσιν ἐβουκολεῖτο κεναῖς. Καὶ δήποτε ὑπὸ φροντιστὰς ποιήσας
20 με καὶ εἰς Ρώμην καταλείψας δωδεκαετῆ, αὐτὸς δακρύων εἰς πῶρτον κατελθὼν καὶ εἰς πλοῖον ἐμβάς, ἀναχθεὶς, ἐπὶ τὴν ζήτησιν ἐπορεύθη, καὶ ἔκτοτε εἰς τὴν σήμερον ἡμέραν οὔτε γράμματα ἐδεξάμην παρ' αὐτοῦ, οὔτε εἰ ζῆ εἴτε τέθνηκε σαφῶς ἐπίσταμαι. Μᾶλλον δὲ ὑπονοῶ ὅτι καὶ αὐτὸς τέθνηκέ που, ἢ ὑπὸ λύπης νικηθεὶς ἢ ναυαγίῳ περιπεσών. Τούτου δὲ δεῖγμα,
25 ὅτι ἤδη λοιπὸν ἔκτοτε εἴκοστὸν ἔτος ἐστίν, ἀφ' ἧς οὐδεμίαν τινα περὶ αὐτοῦ ἀλήθειαν ἤκουσα.

11. Ὁ δὲ Πέτρος, ἀκούων ταῦτα, ὑπὸ συμπαθείας ἐδάκρυσεν, καὶ εὐθέως τοῖς συνοῦσι γνησίσις ἔφη· Ταῦτα εἴ τις πεπὸνθοιεν θεοσεβής, οἷα ὁ τούτου πέπονθε πατήρ, εὐθέως τῷ
30 τῆς θεοσεβείας λόγῳ τὴν αἰτίαν προσῆπτεν ἐπιγράφων τὸν πο-

περνοῦν, ἀλλὰ ἐκεῖνοι ποῦ ἔστειλε δὲν ξαναγύρισαν πίσω. Τὸν τρίτο χρόνο ὁ πατέρας λυπημένος ἔστειλε πάλι ἄλλους μὲ ἐφόδια, οἱ ὅποιοι ἦρθαν τὸν τέταρτο χρόνο ἀναφέροντας, ὅτι οὔτε τὴν μητέρα μου οὔτε τοὺς ἀδελφούς μου εἶδαν, ὅτι αὐτοὶ δὲν πῆγαν στὴν Ἀθῆνα, καὶ οὔτε τὰ ἴχνη κανενὸς ἀπὸ αὐτοὺς ποῦ εἶχαν πάει μαζί τους βρῆκαν.

10. Ὁ πατέρας ἀκούοντάς τα αὐτὰ ἀπὸ τὴν πολλὴ λύπη του ἔγινε ἐκτὸς ἑαυτοῦ καί, μὴ γνωρίζοντας ποῦ νὰ τρέξει γιὰ νὰ τοὺς ἀναζητήσει, μὲ πῆρε μαζί του καί, ἀφοῦ κατέβηκε στὸ λιμάνι, ρωτοῦσε καὶ ξαναρωτοῦσε πολλοὺς γιὰ νὰ μάθει σὲ ποιὸ μέρος ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς εἶδε ἢ ἄκουσε νὰ ἔχει γίνει ναυάγιο στὰ τέσσερα τελευταῖα χρόνια. Καὶ ὁ καθένας τοῦ ἔλεγε σὲ ἄλλο μέρος. Ἐκεῖνος πάλι ξαναρωτοῦσε μήπως εἶδαν νὰ ἔχει ἐκβρασθεῖ κανένα σῶμα γυναίκας μαζί μὲ τὰ μωρά της. Καὶ καθῶς αὐτοὶ ἔλεγαν ὅτι εἶδαν πολλὰ πτώματα σὲ πολλὰ μέρη, ὁ πατέρας ἀκούοντάς τους ἀναστέναξε. Ὡστόσο, ἐπειδὴ ἀνησυχοῦσε ἀπὸ τὰ βᾶθη τῆς καρδιάς του, ρωτοῦσε ἀσυλόγιστα, διότι προσπαθοῦσε νὰ ἐρευνήσει τὴν τόσο μεγάλη ἔκταση τῆς θάλασσας. Ἀλλὰ ἦταν ἄξιος συγχωρήσεως, γιατί, ἀπὸ τὴν ἀγάπη του πρὸς αὐτοὺς ποῦ ἀναζητοῦσε, ξεγελιόταν μὲ μάταιες ἐλπίδες. Καὶ κάποτε, ἀφοῦ μὲ ἀνέθεσε σὲ ἐπιμελητῆς καὶ μὲ ἄφησε στὴ Ρώμη, ὅταν ἤμουν δώδεκα χρόνων, ὁ ἴδιος δακρυσμένος κατέβηκε στὸ λιμάνι, μπῆκε σὲ πλοῖο, ἀπέπλευσε καὶ κίνησε γιὰ τὴν ἀναζήτησή τους. Καὶ ἀπὸ τότε μέχρι σήμερα οὔτε γράμματα πῆρα ἀπὸ αὐτόν, οὔτε γνωρίζω μὲ βεβαιότητα ἂν ζεῖ ἢ ἂν πέθανε. Ὑποθέτω ὅμως ὅτι καὶ αὐτὸς κάπου πέθανε ὑποκύπτοντας στὴ λύπη ἢ πέφτοντας θῦμα ναυαγίου. Καὶ ἀπόδειξη αὐτοῦ ἀποτελεῖ τὸ γεγονός ὅτι ἔχουν περάσει ἤδη εἴκοσι χρόνια ἀπὸ τότε ποῦ δὲν ἄκουσα γι' αὐτόν τίποτε τὸ ἀληθινό.

11. Ὁ Πέτρος τότε ἀκούοντάς τα αὐτὰ ἀπὸ τὴ συγκίνηση δάκρυσε καὶ ἀμέσως εἶπε στοὺς πιστοὺς ὁπαδούς του ποῦ ἦταν μαζί του· Ἐὰν κανένας πιστὸς πάθαινε αὐτὰ ποῦ ἔπαθε ὁ πατέρας του, ἀμέσως, σύμφωνα μὲ τὸν λόγο τῆς πίστεως, θὰ τὰ ἀπέδιδε στὸν πονηρό· τὸ ἴδιο συμβαίνει νὰ ὑποφέρουν καὶ οἱ ταλαί-

νηρόν· οὕτω καὶ τοῖς ταλαιπώροις ἔθνεσι συμβαίνει πάσχειν, καὶ ἀγνοοῦμεν οἱ θεοσεβεῖς. Ταλαιπώρους δὲ αὐτοὺς εὐλόγως εἶρηκα, ὅτι ἐνταῦθα ἀλῶνται καὶ τῆς ἐκεῖ ἐλπίδος οὐ τυγχάνουσιν. Οὐ γὰρ ἐν θεοσεβείᾳ πάσχοντες τὰ θλιβερὰ εἰς ἔκπραξιν
5 παραπτωμάτων πάσχουσιν.

12. Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος εἷς τις τῶν ἐν ἡμῖν τολμήσας ἀντὶ πάντων παρεκάλεσεν αὐτόν, αὔριον ὀρθρῆραῖτερον εἰς Ἄραδον, τὴν κατέναντι νῆσον, εἰσπλεῦσαι, τριάκοντα, οἶμαι, οὐδ' ὄλους ἀπέχουσιν σταδίους, ὡς ἐπὶ ἱστορίᾳ τῶν ἐκεῖ ἀμπε-
10 λίνων δύο στύλων μέγιστα ἔχόντων πάχη. Ὁ οὖν πειθήνιος Πέτρος συνεχώρησεν εἰπὼν· Ἐπὰν τοῦ πλοίου ἐκβῆτε, μὴ ἅμα πολλοὶ εἰσέρχεσθε εἰς τὴν θεωρίαν ὧν ἐπιθυμεῖτε· οὐ γὰρ βούλομαι στρέμματα γίνεσθαι εἰς ὑμᾶς τῶν πολιτῶν. Καὶ οὕτω, πλεύσαντες ῥοπῇ ὥρας, κατήχθημεν εἰς τὴν νῆσον. Ἐκβάντες
15 δὲ τοῦ σκάφους, εἰσήειμεν ἔνθα οἱ ἀμπέλινοι στῦλοι ἦσαν, ὁμῶς ἅμα αὐτοῖς ἄλλος ἄλλο τι τῶν Φειδίου ἔργων ἐθεώρει.

13. Πέτρος δὲ μόνος οὐκ ἀναγκαῖον ἠγήσατο ἐπὶ τὴν τῶν ἐκεῖ ἱστορίαν γενέσθαι, γυναικὶ δὲ τινὶ ἔξω πρὸ τῶν θυρῶν καθεζομένη καὶ τροφῆς χάριν μεταιτούση πυκνά, κατανοήσας ἔφη·
20 Γύναι, τί σοι τῶν μελῶν λείπει, ὅτι τοσαύτην ὕβριν ἀναδέξω, λέγω δὴ τὸ προσαιτεῖν, καὶ μὴ μᾶλλον ταῖς ὑπὸ Θεοῦ σοι δεδωρημέναις χερσὶν ἐργαζομένη τὰς ἐφημέρους πορίζη τροφάς;

Ἡ δέ, στενάξασα, ἀπεκρίνατο· Εἴθε γὰρ ἦσάν μοι χεῖρες
25 ὑπουργεῖν δυνάμεναι! Νῦν δέ μοι σχῆμα μόνον χειρῶν φυλάσσουσιν, νεκρὰι τυγχάνουσαι, ὑπὸ δηγμάτων ἐμῶν βεβασανισμέναι.

Καὶ ὁ Πέτρος ἐπύθετο· Τίς δὲ ἡ αἰτία τοῦ σὲ τὸ χαλεπὸν τοῦτο πεπονθέναι;

30 Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο· Ψυχῆς ἀσθένεια καὶ πλεον οὐθέν. Εἰ γὰρ ἀνδρεῖον εἶχον φρόνημα, ἦν κρημνὸς ἢ βυθός, ὅθεν ἐμαυτὴν ρίψασα, τῶν ὀδυνῶντων με παύσασθαι ἠδυνάμην κακῶν.

πωροι ἔθνηκοί, καὶ ἐμεῖς οἱ πιστοὶ τὸ ἀγνοοῦμε. Καὶ δίκαια τοὺς ὀνόμασε ταλαίπωρους, ἐπειδὴ περιφέρονται στὰ ἐδῶ πράγματα καὶ χάνουν τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων πραγμάτων. Διότι οἱ πιστοὶ ποὺ ὑποφέρουν θλίψεις, τὶς ὑποφέρουν γιὰ νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὰ παραπτώματά τους.

12. Ὄταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτά, κάποιος ἀπὸ μᾶς, παίρνοντας τὸ θάρρος, τὸν παρακάλεσε ἐξ ὀνόματος ὄλων, αὔριο πολὺ πρῶτὸ νὰ πλεύσουν στὸ ἀπέναντι νησί Ἄραδος, ποὺ δὲν ἀπεῖχε, νομίζω, περισσότερο ἀπὸ τριάντα στάδια, γιὰ νὰ δοῦμε δυὸ κολῶνες ποὺ ὑπῆρχαν ἐκεῖ παριστάνοντας κορμούς ἀμπέλου, οἱ ὁποῖες εἶχαν πολὺ μεγάλο πάχος. Ὁ ὑπάκουος λοιπὸν Πέτρος τοὺς ἐπέτρεψε λέγοντας: Ὄταν βγῆτε ἀπὸ τὸ πλοῖο, νὰ μὴ μπαίνετε πολλοὶ μαζὶ γιὰ νὰ δεῖτε αὐτὰ ποὺ θέλετε· γιὰτὶ δὲν θέλω νὰ τσαλαπατηθεῖτε ἀπὸ τοὺς πολίτες. Καὶ ἔτσι, ἀφοῦ πλεύσαμε λίγη ὥρα, φτάσαμε στὸ νησί. Βγαίνοντας τότε ἀπὸ τὸ πλοῖο μπήκαμε ἐκεῖ ποὺ βρίσκονταν οἱ ἀμπέλινες κολῶνες, καὶ ὁ καθένας μαζὶ μ' αὐτὲς ἔβλεπε καὶ κάποιο ἄλλο ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Φειδία.

13. Ὁ Πέτρος ὁμως ἔμεινε μόνος, μὴ θεωρῶντας ἀναγκαῖο νὰ πάει νὰ δεῖ τὰ ἐκεῖ ἀξιοθέατα, βλέποντας δὲ κάποια γυναῖκα νὰ κάθεται ἔξω ἀπὸ τὶς πόρτες καὶ νὰ ζητιανεύει ἐπίμονα ζητώντας τροφή, τῆς εἶπε: Γυναίκα, ποῖό ἀπὸ τὰ μέλη σοῦ λείπει, γιὰ νὰ ὑφίστασαι τόσο μεγάλη ντροπή, ἐννοῶ νὰ ζητιανεύεις, καὶ δὲν ἐργάζεσαι μὲ τὰ χέρια ποὺ σοῦ δώρισε ὁ Θεός, ἐξασφαλίζοντας τὶς καθημερινὲς τροφές σου;

Ἐκείνη τότε ἀφοῦ ἀναστέναξε ἀπάντησε: Μακάρι νὰ εἶχα χέρια ποὺ νὰ μποροῦν νὰ μὲ ὑπηρετήσουν! Ὄμως τώρα μόνο τὸ σχῆμα τῶν χεριῶν διατηροῦν, ἐνῶ εἶναι νεκρά, γιὰτὶ ἔχουν βασανισθεῖ ἀπὸ τὰ δικά μου δαγκώματα.

Καὶ ὁ Πέτρος ρώτησε νὰ μάθει: Καὶ ποιά εἶναι ἡ αἰτία ποὺ σὲ ἔκανε νὰ πάθεις αὐτὸ τὸ φοβερὸ πρᾶγμα;

Καὶ ἐκείνη ἀπάντησε: Ἀσθένεια τῆς ψυχῆς καὶ τίποτε περισσότερο. Διότι, ἂν εἶχα τόλμη θὰ εὔρισκα ἓνα κρημνὸ ἢ βυθό, ὅπου θὰ ἔρριχνα τὸν ἑαυτό μου καὶ θὰ μποροῦσα νὰ σταματήσω τὰ κακὰ ποὺ μὲ βασανίζουν.

14. Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Τί οὖν; Οἶει, γύναι, ὅτι πάντως οἱ ἀναιροῦντες ἑαυτοὺς κολάσεως ἀπαλλάσσονται, ἢ μή τι χεῖροني κολάσει ἐν ἄδη αἱ τῶν οὕτω θνησκόντων ψυχαὶ περὶ τῆς αὐτοκτονίας κολάζονται;

5 Ἡ δὲ ἔφη· Εἴθε ἐπεπείσμην, ὅτι ὄντως ἐν ἄδη ψυχαὶ εὐρίσκονται ζῶσαι, καὶ ἠγάπων, τῆς κολάσεως καταφρονήσασα, θανεῖν, ὅπως τοὺς ἐμοὺς περιποθήτους ἴδω κἂν μίαν ὥραν!

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Τί ἄρα ἐστὶ τὸ λυποῦν σε, μαθεῖν ἠθελον, γύναι. Ἐὰν γάρ με διδάξης, ἀντὶ ταύτης τῆς χάριτος πληρο-
10 φορήσω σε, ὅτι ἐν ἄδη ζῶσιν αἱ ψυχαί, καὶ ἀντὶ κρημνοῦ ἢ βυθοῦ φάρμακον δώσω, ὅπως ἀβασανίστως τοῦ ζῆν τὸν βίον μεταλλάξαι δυνηθῆς.

15 15. Καὶ ἡ γυνή, τὸ ἀμφιβόλως ρηθὲν μὴ συνεῖσα, ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει ἠσθεῖσα, τοῦ λέγειν ἤρξατο οὕτως· Γένος μὲν καὶ πατρίδα εἰπεῖν οὐκ οἶμαι πεῖσαι ποτε δυνηθῆναί τινα. Πλὴν καὶ σοὶ τί διαφέρει τοῦτο μαθεῖν, ἢ μόνον τὴν αἰτίαν, ἧς ἔνεκεν ὀδυνομένη δῆγμασι τὰς ἐμὰς ἐνέκρωσα χεῖρας· πλὴν τὰ κατ' ἐμαυτήν, ὡς δυνατόν ἀκοῦσαί σε, διηγῆσομαι. Ἐγώ, πάνυ εὐγενῆς ὑπάρχουσα, δυνάστου τινὸς προσταγῇ ἀνδρὶ πρὸς γένους αὐτῶ
20 ὑπάρχοντι ἐγενόμην γυνή, καὶ μετὰ δίδυμα τέκνα ἔσχον ἕτερον υἱόν. Ὁ δὲ τοῦ ἐμοῦ ἀνδρὸς ἀδελφὸς μανεῖς οὐκ ἔλαττον ἠράσθη μου τῆς ταλαιπώρου, σφόδρα σωφρονεῖν ἀγαπώσης, καὶ βουλομένη μῆτε τῷ ἐραστῇ συνθέσθαι, μῆτε τῷ ἐμῷ ἀνδρὶ ἀναθέσθαι τὸν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πρὸς ἐμὲ ἔρωτα, ἐλογισάμην,
25 ἵνα μῆτε μοιχησαμένη ἐμαυτὴν μιανῶ, μῆτε τοῦ ἐμοῦ ἀνδρὸς τὴν κοίτην ὑβρίσω, μῆτε τῷ ἀδελφῷ τὸν ἀδελφὸν πολέμιον καταστήσω, μῆτε ὄλον γένος μέγα ὄν εἰς ὄνειδισμόν πᾶσιν ὑποβαλῶ· ὡς ἔφην, ἐλογισάμην τὴν πόλιν μετὰ τῶν ἐμῶν διδύμων

14. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Τί λοιπόν; Νομίζεις, γυναίκα, ὅτι ὅπωςδήποτε ἐκεῖνοι ποὺ αὐτοκτονοῦν ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τὴν κόλαση, ἢ μήπως οἱ ψυχές αὐτῶν ποὺ πεθαίνουν μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν βασανίζονται μὲ χειρότερη κόλαση ἐξαιτίας τῆς αὐτοκτονίας;

Καὶ ἐκείνη εἶπε· Μακάρι νὰ μπορούσα νὰ πεισθῶ ὅτι πραγματικὰ οἱ ψυχές βρίσκονται στὸν ἄδη ζωντανές καὶ θὰ προτιμοῦσα νὰ πεθάνω, περιφρονώντας τὴν κόλαση, γιὰ νὰ δῶ ἔστω καὶ γιὰ μιὰ ὥρα αὐτοῦς ποὺ πάρα πολὺ ποθῶ.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Θὰ ἤθελα λοιπόν, γυναίκα, νὰ μάθω τί εἶναι αὐτὸ ποὺ σὲ κάνει νὰ λυπᾶσαι, καὶ ἂν μοῦ τὸ πείς αὐτό, γι' αὐτὴ τὴ χάρη ποὺ θὰ μοῦ κάνεις, θὰ σὲ πληροφορήσω κι ἐγὼ ὅτι στὸν ἄδη ζοῦν οἱ ψυχές, καὶ ἄντι γιὰ κρημνὸ ἢ βυθὸ θὰ σοῦ δώσω φάρμακο, γιὰ νὰ μπορέσεις ν' ἀλλάξεις τὴ ζωὴ σου ζώντας χωρὶς βάσανα.

15. Καὶ ἡ γυναίκα, ἐπειδὴ δὲν κατάλαβε τὴν ἀβεβαιότητα αὐτοῦ ποὺ λέχθηκε, εὐχαριστημένη ἀπὸ τὴν ὑπόσχεση, ἄρχισε τὴν ἐξιστόρηση ὡς ἐξῆς· Γιὰ νὰ πῶ τὸ γένος καὶ τὴν πατρίδα μου δὲν νομίζω ὅτι θὰ μπορέσει κανεὶς ποτέ νὰ μὲ πείσει. Ἀλλὰ καὶ σένα τί σὲ ἐνδιαφέρει νὰ τὸ μάθεις αὐτό, παρὰ μόνο τὴν αἰτία γιὰ τὴν ὁποία ὑποφέροντας νέκρωσα μὲ δαγκώματα τὰ χέρια μου. Ὅμως, γιὰ νὰ ἀκούσεις ὅσο εἶναι δυνατὸ αὐτὰ ποὺ μὲ ἀφοροῦν, θὰ σοῦ τὰ διηγηθῶ. Ἐγὼ, ἐνῶ ἀνῆκα σὲ πολὺ εὐγενική τάξη, μὲ τὴ διαταγὴ κάποιου ἄρχοντα, παντρεύτηκα κάποιον ἄνδρα, ποὺ ἦταν συγγενῆς του. Καὶ ἔπειτα ἀπὸ δίδυμα παιδιὰ ἀπόκτησα ἄλλον ἓνα γιό. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἄνδρα μου ὁμοίως κυριεύτηκε ἀπὸ τρελλὸ ἔρωτα γιὰ μένα τὴν ταλαίπωρη, ἡ ὁποία ἤθελα πάρα πολὺ νὰ μείνω ἐγκρατής. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤθελα οὔτε μὲ τὸν ἔραστή νὰ συμφωνήσω, οὔτε στὸν ἄνδρα μου νὰ ἀναφέρω τὸν ἔρωτα τοῦ ἀδελφοῦ του γιὰ μένα, σκέφτηκα νὰ μὴ μολύνω τὸν ἑαυτό μου διαπράττοντας μοιχεία, οὔτε νὰ ἀτιμάσω τὸ κρεβάτι τοῦ ἄνδρα μου, οὔτε νὰ κάνω ἐχθρὸ τὸν ἀδελφὸ ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ του, οὔτε νὰ ντροπιάσω σὲ ὅλους ὁλόκληρο τὸ σόι ποὺ ἦταν μεγάλο. Ὅπως εἶπα, σκέφτηκα νὰ φύγω

παίδων ἐκβῆναι ἐπὶ χρόνον τινά, ἕως ἂν καὶ ὁ μίαρὸς ἔρως παύσῃται τοῦ ἐπὶ τῇ ἐμῇ ὕβρει κολακεύοντός με. Τὸν μέντοι ἕτερον υἷον παρὰ τῷ πατρὶ μεῖναι εἰς παραμυθίαν κατέλιπον.

16. Πλὴν, ἵνα ταῦτα οὕτω γένηται, ἐπενόησα ὄνειρον πλά-
5 σαθαι, ὡς δὴ τινος νύκτωρ ἐπιστάντος μοι καὶ εἰρηκότος· Γύ-
ναι, ἐξαυτῆς ἅμα τοῖς διδύμοις σου τέκνοις ἐπὶ χρόνον τινά, μέ-
χρις ὅτε μηνύσω ἐπανελθεῖν σε ἐνταῦθα, ἐκβηθὶ τὴν πόλιν· ἐπεὶ
ἅμα ἀνδρὶ καὶ πᾶσί σου τοῖς τέκνοις αἰφνιδίως κακῶς τελευτή-
σεις. Ὅμῳς οὕτω ἐποίησα. Ἔμα γὰρ τῷ τὸν ὄνειρον ψεύσα-
10 σθαί με τῷ ἀνδρὶ, αὐτός, περίφοβος γενόμενος, μετὰ τῶν ἐμῶν
δύο υἱῶν, δούλων τε καὶ παιδισκῶν καὶ χρημάτων συχνῶν
κατὰ πλοῦν εἰς Ἀθήνας με ἐξέπεμψεν, ἐκπαιδεῦσαι τοὺς υἱούς,
'μέχρις ἂν, ἔφη, τῷ χρηματίσαντι δόξῃ ἐπανιέναι σε πρὸς ἐμέ'.
Ὅμῳς ἅμα τέκνοις ἢ τάλαινα πλέουσα ὑπὸ ἀνέμων ἀταξίας εἰς
15 τούτους ἀπορριφεῖσα τοὺς τόπους, νυκτὸς τῆς νηὸς διαλυθεί-
σης, ναυαγίῳ περιέπεσα. Πάντων δὲ θανόντων, ἢ ἀτυχῆς ἐγὼ
μόνη ὑπὸ σφοδροῦ κύματος ραπισθεῖσα, ἐπὶ πέτρας ἐρρίφην,
ἐφ' ἧς καθεσθεῖσα ἢ ἀθλία ἐλπίδι τοῦ τὰ τέκνα με ζῶντα εὐ-
ρεῖν, εἰς τὸν βυθὸν ἐμαυτὴν οὐκ ἔρριψα τότε, ὅτε, τὴν ψυχὴν με-
20 μεθυσμένην τοῖς κύμασιν ἔχουσα, τοῦτο ποιῆσαι ραδίως ἐδυνά-
μην.

17. Πλὴν ἐπειδὴ ὀρθρος ἐγένετο, μεγάλη βοῶσα καὶ γοε-
ρὰ κωκύουσα περιεβλεπομένην, ζητοῦσα τῶν ἐμῶν ταλαιπώ-
ρων βρεφῶν τὰ νεκρὰ σώματα. Ἐλεήσαντες οὖν με οἱ ἐπιχώ-
25 ριοι, γυμνὴν ἰδόντες, ἐνδύσαντές με τὸ πρῶτον, τὸν βυθὸν ἀνη-
ρεύνων, τὰ ἐμὰ ζητοῦντες τέκνα. Καὶ ἐπεὶ μηδὲν ἠῦρισκον ὦν
ἐζήτουν, παραμυθίας χάριν τινὲς τῶν φιλοξένων γυναικῶν
προσελθοῦσαι διηγοῦντο ἐκάστη τὰ ἑαυτῆς κακά, ἵνα τῇ τῶν
ὁμοίων συμφορᾷ παραμυθίας τύχω, ὃ δὴ με μᾶλλον ἐλύπει. Οὐ
30 γὰρ ἔφην οὕτω κακὴ εἶναι, ὡς ταῖς ἄλλων συμφοραῖς παραμυ-

ἀπὸ τὴν πόλῃ μαζὶ μὲ τὰ δίδυμα παιδιὰ μου γιὰ ἓνα χρονικὸ διάστημα, μέχρι νὰ παύσει καὶ ὁ βδελυρὸς ἔρωτας ἐκείνου ποὺ μὲ καλόπιανε μὲ σκοπὸ νὰ μὲ ντροπιᾶσει. Ἔτσι λοιπὸν ἄφησα τὸν ἄλλο γιὸ μου νὰ μείνει μὲ τὸν πατέρα του γιὰ παρηγοριά.

16. Γιὰ νὰ γίνουν ὅμως αὐτὰ μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο, σκέφτηκα νὰ πλάσω ἓνα ὄνειρο, ὅτι τάχα ἦρθε κάποιος τῆ νύχτα καὶ μοῦ εἶπε· Γυναίκα, ἀπὸ τῆ στιγμὴ αὐτῆ βγές ἀπὸ τὴν πόλῃ μαζὶ μὲ τὰ δίδυμα παιδιὰ σου, γιὰ κάποιο χρονικὸ διάστημα, μέχρι νὰ σὲ εἰδοποιήσω νὰ ἐπιστρέψεις ἐδῶ· γιὰτι ἀλλιῶς θὰ πεθάνεις κατὰ τρόπο ἄσχημο ξαφνικὰ μαζὶ μὲ τὸν ἄνδρα σου καὶ ὅλα τὰ παιδιὰ σου. Ἀμέσως ἐνήργησα ἔτσι. Μόλις φανέρωσα τὸ ψευτικὸ ὄνειρο στὸν ἄνδρα μου, ἐκεῖνος κατατρομαγμένος μαζὶ μὲ τοὺς δύο γιούς μου καὶ δούλους καὶ δοῦλες καὶ πολλὰ χρήματα μὲ ἔστειλε μὲ πλοῖο στὴν Ἀθήνα, γιὰ νὰ ἐκπαιδεύσω τοὺς γιούς, λέγοντας «μέχρι νὰ ἀποφασίσει αὐτὸς ποὺ ἐμφανίστηκε στὸ ὄνειρο νὰ ἐπιστρέψεις σὲ μένα». Ἀμέσως ἡ ταλαίπωρη, πλέοντας μαζὶ μὲ τὰ παιδιὰ μου, ἀπὸ ἀκατάστατους ἀνέμους ρίχτηκα σ' αὐτὰ τὰ μέρη, ὅταν κατὰ τῆ διάρκεια τῆς νύχτας διαλύθηκε τὸ πλοῖο, ἔγινε θῦμα ναυαγίου. Καὶ ἐνῶ ὅλοι πέθαναν, μόνη ἐγὼ ἡ ἄτυχη, χτυπημένη ἀπὸ ἓνα δυνατὸ κῦμα, ρίχτηκα πάνω σὲ βράχο, στὸν ὁποῖο κάθισα ἡ ἄθλια μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ βρῶ ζωντανὰ τὰ παιδιὰ μου, καὶ δὲν ἔπεσα στὸ βυθὸ τότε ποὺ καθὼς εἶχα ζαλισμένη τὴν ψυχὴ μου ἀπὸ τὰ κύματα, θὰ μπορούσα εὐκόλα νὰ τὸ κάνω αὐτὸ.

17. Ὅμως, ὅταν ξημέρωσε φωνάζοντας δυνατὰ καὶ σκούζοντας μὲ λυγμούς, κοίταζα τριγύρω ἀναζητώντας τὰ νεκρὰ σώματα τῶν ταλαίπωρων βρεφῶν μου. Μὲ λυπήθηκαν οἱ ἐντόπιοι, βλέποντάς με γυμνή, καὶ ἀφοῦ πρῶτα μὲ ἔντυσαν, ἐρεῦνησαν τὸν βυθὸ ἀναζητώντας τὰ παιδιὰ μου. Καὶ ἐπειδὴ δὲν εὑρίσκαν κανένα ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ζητοῦσαν, γιὰ νὰ μὲ πρηγορήσουν ἦρθαν μερικὲς ἀπὸ τὶς φιλόξενες γυναῖκες καὶ διηγοῦνταν ἡ κάθε μιὰ τὰ δικά της κακά, ὥστε μὲ τὴν συμφορὰ τῶν ὁμοίων μου νὰ παρηγορηθῶ, πρᾶγμα ποὺ μὲ λυποῦσε περισσότερο. Διότι δὲν εἶπα ὅτι εἶμαι τόσο κακὴ, ὥστε μὲ τὶς συμφορὰς τῶν

θίας τύχῳ. Καὶ δὴ εἰς ξενίαν πολλῶν με ἄγειν ἀξιουσῶν, μία τις τῶν ἐνταῦθα πενιχρὰ πολὺ βιασαμένη εἰς τὸ ἑαυτῆς ἐλθεῖν ἠνάγκασε σκῆνωμα, εἰποῦσά μοι· Θάρρει, γύναι, καὶ γὰρ ὁ ἐμὸς ἀνὴρ ναύτης ὢν κατὰ θάλασσαν τέθνηκεν, ἐν τῇ νεαζούσῃ τυγ-
 5 χάνων ἡλικία· καὶ ἔκτοτε, πολλῶν με ἀξιούντων πρὸς γάμον, ἐγὼ χηρεύειν εἰλόμην, τὸν ἐμὸν ποθοῦσα ἄνδρα. Ἔσται δὲ ἡμῖν κοινὰ ἃ διὰ χειρῶν ἀμφοτέραι πορίζειν δυνάμεθα.

18. Καὶ ἵνα μὴ σοι μηκύνω τοὺς οὐκ ἀναγκαίους λόγους, συνώκησα αὐτῇ διὰ τὴν φιλανδρίαν. Καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐμοῦ τῆς
 10 ταλαιπώρου αἱ χεῖρες ὑπὸ τῶν δηγμάτων παρείθησαν καὶ ἡ ὑποδεξαμένη με γυνή, ὄλη ὑπὸ πάθους τινὸς συνδεθεῖσα, ἐπὶ τῆς οἰκίας ἔρριπται. Ἐπεὶ οὖν ὁ τῶν πάλαι γυναικῶν ἔλεος παρήκμασεν, ἐγὼ δὲ καὶ ἡ κατ' οἶκον ἀμφοτέραι ἐπιστινεῖς τυγχάνομεν, ἐκ πολλῶν χρόνων ἐνταῦθα, ὡς ὄρας, καθέζομαι προσ-
 15 αιτοῦσα, καὶ ὧν ἂν εὐπορήσω καὶ τῇ συνταλαιπώρῳ εἰς τροφὰς κομίζω. Καὶ τὰ μὲν ἐμὰ ἐπὶ τοσοῦτον αὐτάρκως εἰρήσθω. Λοιπὸν σὺ κωλύεις τὴν ὑπόσχεσιν πληρῶσαι τοῦ δοῦναι τὸ φάρμακον, ὅπως κάκείνη ἐπιθυμούσῃ δῶ, καὶ οὕτω κάγῳ τοῦ ζῆν, ὡς ἔφης, μεταλλάξαι δυνηθῶ;

20 19. Ταῦτα τῆς γυναικὸς εἰπούσης, ὑπὸ λογισμῶν πολλῶν ὁ Πέτρος μετέωρος ἐδόκει ἴστασθαι. Ἐγὼ δὲ ἐπελθὼν ἔφην· Ἐκ πολλοῦ σε περιερχόμενος ζητῶ· καὶ τὰ νῦν τί ποιοῦμεν;

Ὁ δὲ Πέτρος προσέταξέ μοι προάξαντι μένειν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ σκάφους. Καὶ ἐπειδὴ ἀντειπεῖν οὐκ ἦν αὐτῷ κελεύσαντι,
 25 ἐποίησα τὸ προσταχθέν. Ὁ δὲ Πέτρος μικρᾷ τινι ὑποψία, ὡς αὐτός μοι πάντα ὕστερον διηγήσατο, παλλόμενος τὴν καρδίαν ἐπυνθάνετο τῆς γυναικός, λέγων· Εἶπέ μοι, γύναι, τὸ γένος καὶ τὴν πόλιν καὶ τῶν τέκνων τὰ ὀνόματα, καὶ ἤδη δίδωμί σοι τὸ φάρμακον.

ἄλλων νὰ παρηγορηθῶ. Καὶ ἐνῶ πολλές ζητοῦσαν νὰ μὲ φιλοξενήσουν, μιὰ ἀπὸ τὶς ντόπιες φτωχή, ἀφοῦ μὲ πῆσε πολὺ, μὲ ἀνάγκασε νὰ πάω στὸ δικό της κατάλυμα, λέγοντας· ἔχε θάρρος, κυρία, διότι καὶ ὁ δικός μου ἄνδρας, ποὺ ἦταν ναύτης, πέθανε στὴ θάλασσα, ἐνῶ βρισκόταν στὴν ἀκμὴ τῆς ἡλικίας του. Καὶ ἀπὸ τότε, ἂν καὶ πολλοὶ μὲ ζητοῦσαν σὲ γάμο, ἐγώ, ποθώντας τὸν ἄνδρα μου, προτίμησα νὰ μείνω χήρα. Θὰ μοιραζόμαστε λοιπὸν ὅλα ὅσα μποροῦμε νὰ ἐξασφαλίσουμε καὶ οἱ δύο μὲ τὰ χέρια μας.

18. Καὶ γιὰ νὰ μὴ σὲ κουράζω μακραίνοντας τὰ ὄχι ἀναγκαῖα λόγια μου, συγκατοίκησα μ' αὐτὴν ἐπειδὴ ἀγαποῦσε τὸν ἄνδρα της. Ὑστερα ἀπὸ λίγο ὅμως τὰ δικά μου χέρια τῆς ταλαίπωρης ἀπὸ τὰ δαγκώματα μὲ ἐγκατέλειψαν, καὶ ἡ γυναίκα ποὺ μὲ δέχτηκε, κυριευμένη ἀπὸ κάποια πάθηση, ἔπεσε στὸ σπῖτι κατάκοιτη. Ὅταν λοιπὸν ἡ ἀρχικὴ καλωσύνη τῶν γυναικῶν ἀτόνησε καὶ τόσον ἐγώ ὅσο καὶ ἡ γυναίκα τοῦ σπιτιοῦ ἡμασταν καὶ οἱ δύο ἄχρηστες, κάθομαι, ὅπως βλέπεις, ἐδῶ ἀπὸ πολλὰ χρόνια καὶ ζητιανεύω καὶ αὐτὰ ποὺ τυχὸν θὰ μαζέψω τὰ πηγαίνω γιὰ νὰ τραφεῖ καὶ αὐτὴ ἡ ταλαίπωρη μαζί μὲ μένα. Ἀλλὰ τὰ δικά μου μέχρις ἐδῶ εἶναι ἀρκετά. Λοιπὸν ἐσὺ ἐμποδίζεσαι νὰ ἐκπληρώσεις τὴν ὑπόσχεση νὰ δώσεις τὸ φάρμακο, ὥστε νὰ τὸ δώσω καὶ σ' ἐκείνην ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ πεθάνει, καὶ ἔτσι νὰ μπορέσω κι ἐγώ, ὅπως εἶπες, νὰ μεταβάλω τὴ ζωὴ μου;

19. Ὅταν ἡ γυναίκα εἶπε αὐτά, ὁ Πέτρος, ἀπὸ τὶς πολλές σκέψεις, ἔδειχνε ὅτι στεκόταν μετέωρος. Πλησιάζοντας τότε ἐγὼ εἶπα· Ἐδῶ καὶ πολλὴ ὥρα περιφέρομαι ἀναζητώντας σε· τί κάνουμε λοιπὸν τώρα; Ὁ Πέτρος τότε μὲ πρόσταξε νὰ προχωρήσω καὶ νὰ τὸν περιμένω στὸ σκάφος, καὶ ἐπειδὴ δὲν μποροῦσα νὰ φέρω ἀντίρρηση στὴν προσταγὴ του, ἔκανα αὐτὸ ποὺ διατάχθηκα. Ὁ Πέτρος ὅμως, ἐπειδὴ ταλαντευόταν στὴν καρδιὰ ἀπὸ μιὰ μικρὴ ὑποψία, ὅπως ὁ ἴδιος μοῦ τὰ διηγήθηκε ὅλα, ρώτησε τὴ γυναίκα λέγοντας· πές μου, κυρία, τὸ γένος σου καὶ τὴν πόλη καὶ τὰ ὀνόματα τῶν παιδιῶν καὶ θὰ σοῦ δώσω ἀμέσως τὸ φάρμακο.

Ἡ δέ, βίαν πάσχουσα καὶ εἰπεῖν οὐ θέλουσα, τὸ δὲ φάρμακον λαβεῖν ἐπιθυμοῦσα, ἐσοφίσατο ἄλλα ἀντὶ ἄλλων εἰπεῖν· καὶ ὁμῶς ἔφη, αὐτὴν μὲν Ἐφεσίαν εἶναι, τὸν δὲ ἄνδρα Σικελόν, ὁμῶς καὶ τῶν τριῶν τέκνων ἤλλαξε τὰ ὀνόματα.

5 Καὶ ὁ Πέτρος, νομίσας αὐτὴν ἀληθεύειν, ἔφη· Οἴμοι, γύναι, ἐνόμιζον μεγάλην τινὰ χαρὰν τὴν σήμερον ἄγειν ἡμέραν, ὑποπτεύσας σέ τινα εἶναι, ἣν ἐνόμιζον, ἧς τὰ πράγματα ἀκούσας ἀκριβῶς ἐπίσταμαι.

Ἡ δὲ ἐξώρκιζε λέγουσα· Δέομαι, εἰπέ μοι, ἵνα εἰδῶ, εἴ ἐστι
10 τις ἐν γυναιξὶν ἀθλιωτέρα ἐμοῦ.

20. Καὶ ὁ Πέτρος, ψεύδεσθαι οὐκ εἰδῶς, ὑπὸ ἐλέους τοῦ πρὸς αὐτὴν τὸ ἀληθὲς λέγειν ἤρξατο· Ἐμοί τις λοιπὸν ἤδη νεανίας ὢν παρέπεται, τῶν τῆς θεοσεβείας ὀρεγόμενος λόγων, Ρωμαίων ὑπάρχων πολίτης, ὅστις μοι διηγήσατο, πῶς, πατέρα
15 ἔχων καὶ ἀδελφοὺς δύο διδύμους, οὐδένα τούτων ὀρᾷ. Ἡ τε γὰρ μήτηρ, φησὶν, ὡς ὁ πατήρ διηγείτό μοι, ὄνειρον ἰδοῦσα, τὴν Ρωμαίων πόλιν ἐπὶ χρόνον τινὰ ἐξῆλθε μετὰ τῶν διδύμων αὐτῆς τέκνων, ἵνα μὴ κακῶ μὲν τελευτήσῃ, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐκβᾶσα, οὐχ εὐρίσκεται. Ὁ δὲ ταύτης μὲν ἀνὴρ, αὐτοῦ δὲ πα-
20 τήρ, καὶ αὐτὸς εἰς ἐπιζήτησιν αὐτῆς ἐκβᾶς οὐχ εὐρίσκεται.

21. Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ἐπιστήσασα ὡς ὑπ' ἐκπλήξεως ἀπέψυξεν ἡ γυνή. Ὁ δὲ Πέτρος προσελθὼν καὶ ἐπισχῶν νήφειν αὐτὴν παρεκελεύσατο, ὁμολογεῖν αὐτὴν πείθων τί ποτέ ἐστιν ὃ πάσχει.

25 Ἡ δέ, ὡσπερ ἐκ μέθης τὸ λοιπὸν τοῦ σώματος παρεθεῖσα, ὑπέστρεψεν ἑαυτὴν, ὑποστῆναι δυνηθεῖσα τὸ μέγεθος τῆς ἐλπυζομένης χαρᾶς, καὶ τρίψασα αὐτῆς τὸ πρόσωπον, Ποῦ ἐστιν, ἔφη, οὗτος ὁ νεανίας;

Ὁ δέ, ἤδη ὄλον συνιδὼν τὸ πρᾶγμα, ἔφη· Εἰπέ μοι σὺ
30 πρῶτον, ἄλλως γὰρ τοῦτον ἰδεῖν οὐκ ἔχεις.

Ἡ δὲ σπεύδουσα· Ἐγώ, φησὶν, εἰμὶ ἡ τοῦ νεανίσκου μήτηρ.

Ἐκείνη πάλι, πιεζόμενη καὶ μὴ θέλοντας νὰ τὰ πεῖ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦσε νὰ πάρει τὸ φάρμακο, σοφίστηκε νὰ πεῖ διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ ἀληθινὰ ὀνόματα· καὶ ἀμέσως εἶπε, ὅτι αὐτὴ μὲν κατάγεται ἀπὸ τὴν Ἔφεσο, ἐνῶ ὁ ἄνδρας τῆς ἀπὸ τὴ Σικελία, καὶ μαζί μ' αὐτὰ ἄλλαξε καὶ τῶν τριῶν παιδιῶν τὰ ὀνόματα.

Ὁ Πέτρος τότε, νομίζοντας ὅτι λέει τὴν ἀλήθεια, εἶπε· Κρίμα, κυρία, νόμιζα ὅτι θὰ σοῦ ἔφερνα σήμερα μεγάλη χαρά, ὑποψιαζόμενος ὅτι εἶσαι κάποια ποῦ νόμιζα, τῆς ὁποίας τὶς ταιπαιωρίες τὶς ἔχω ἀκούσει καὶ τὶς γνωρίζω καλά. Καὶ ἐκείνη τὸν ἐξόρκιζε λέγοντας· Σὲ παρακαλῶ, πές μου, γιὰ νὰ μαθῶ ἂν ὑπάρχει καμμιά ἀνάμεσα στὶς γυναῖκες πὶὸ ἄθλια ἀπὸ μένα.

20. Καὶ ὁ Πέτρος, ποῦ δὲν ἤξερα νὰ λέει ψέματα, ἀπὸ συμπόνοια πρὸς αὐτὴν ἄρχισε νὰ λέει τὴν ἀλήθεια. Ἐμένα μὲ ἀκολουθεῖ κάποιος νεαρὸς ὁ ὁποῖος δείχνει ὄρεξη γιὰ τοὺς λόγους τῆς πίστεως, καὶ εἶναι Ρωμαῖος πολίτης, ὁ ὁποῖος μοῦ διηγήθηκε ὅτι, ἐνῶ ἔχει πατέρα καὶ δυὸ δίδυμους ἀδελφούς, δὲν βλέπει κανέναν ἀπὸ αὐτοῦς. Διότι ἡ μητέρα, λέει, ὅπως τοῦ διηγήθηκε ὁ πατέρας του, εἶδε κάποιο ὄνειρο καὶ ἔφυγε ἀπὸ τὴ Ρώμη γιὰ κάποιο χρονικὸ διάστημα μαζί μὲ τὰ δίδυμα παιδιά τῆς, γιὰ νὰ μὴ βρεῖ κακὸ θάνατο, καὶ φεύγοντας μαζί μ' αὐτά, δὲν βρίσκεται πλέον. Ὁ ἄνδρας τῆς πάλι, καὶ πατέρας αὐτοῦ τοῦ νέου, καὶ αὐτὸς φεύγοντας γιὰ νὰ τὴν ἀναζητήσῃ, δὲν βρίσκεται κι αὐτός.

21. Ὅταν εἶπε αὐτὰ ὁ Πέτρος, ἡ γυναῖκα κυριεύθηκε ἀπὸ κατάπληξη καὶ λιποθύμησε. Τότε ὁ Πέτρος πλησίασε, τὴν συγκράτησε καὶ τὴν προέτρεψε νὰ συνέλθει, πείθοντάς τὴν νὰ ὁμολογήσῃ, τί εἶναι αὐτὸ ποῦ τὴν κάνει νὰ ὑποφέρει.

Ἐκείνη, ποῦ σὰν ἀπὸ μέθη εἶχε ἐγκαταλείψει τὸ ὑπόλοιπο σῶμα τῆς, συνῆλθε, ἀφοῦ μπόρεσε νὰ βαστάξῃ τὴ μεγάλη χαρὰ ποῦ ἔλπιζε, καὶ ἀφοῦ καθάρισε τὸ πρόσωπό τῆς, εἶπε· ποῦ εἶναι αὐτὸς ὁ νεαρός;

Καὶ ἐκεῖνος, κατανοώντας τὴν ὅλη κατάσταση, εἶπε· Πές μου πρῶτα ἐσύ, γιὰτι ἀλλιῶς δὲν πρόκειται νὰ τὸν δεῖς.

Καὶ ἐκείνη βιαστικά· Ἐγώ, λέει, εἶμαι ἡ μητέρα τοῦ νεαροῦ.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Τί τούτου ὄνομα;

Ἡ δὲ φησιν· Κλήμης.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπεν· Αὐτός ἐστιν, καὶ αὐτὸς ἦν ὁ πρὸ μικροῦ μοι λαλήσας, ᾧ ἀναμένειν με ἐν τῷ πλοίῳ προσέταξα.

5 Ἡ δὲ προσπεσοῦσα τῷ Πέτρῳ παρεκάλει σπεύδειν ἐπὶ τὸ πλοῖον ἐλθεῖν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Εἴ μοι τηρεῖς τὰς συνθήκας, καὶ τοῦτο ποιήσω.

Ἡ δὲ ἔφη· Πάντα ποιῶ, μόνον μοι τὸ τέκνον τὸ μονογενὲς 10 δεῖξον. Δόξω γὰρ δι' αὐτοῦ τὰ δύο μου τὰ ἐνταῦθα τεθνηκότα ὄραν τέκνα.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Ὅταν αὐτὸν ἴδῃς, ἡσύχασον μέχρις ἂν τῆς νήσου ἐκβῶμεν.

Ἡ δὲ ἔφη· Οὕτω ποιήσω.

15 22. Λαβόμενος οὖν τῆς χειρὸς αὐτῆς ὁ Πέτρος ἤγεν ἐπὶ τὸ πλοῖον. Ἐγὼ δέ, ἰδὼν αὐτὸν χειραγωγοῦντα γυναῖκα, ἐγέλασα καὶ προσελθὼν, εἰς τιμὴν αὐτοῦ, ἀντ' αὐτοῦ χειραγωγεῖν αὐτὴν ἐπειρώμην. Καὶ ἅμα τῷ ἄψασθαί με τῆς χειρὸς αὐτῆς, ὀλολύξασα ὡς μήτηρ μέγα καὶ περιπλακεῖσα, σφόδρα κατεφίλει με 20 τὸν υἱὸν αὐτῆς. Ἐγὼ δέ, ἀγνοῶν ὅλον τὸ πρᾶγμα, ὡς μαινομένην ἀπεσειόμην, αἰδούμενος δὲ καὶ τὸν Πέτρον, ἐπικραινόμην.

23. Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη· Ἔα, τί ποιεῖς, τέκνον Κλήμης, ἀποσειόμενος τὴν σὴν ὄντως τεκοῦσαν; Ἐγὼ δέ, τοῦτο ἀκούσας περιδάκρυς γενόμενος καὶ καταπεσοῦση τῇ τεκούσῃ προσ- 25 πεσῶν κατεφίλουν. Καὶ γὰρ ἅμα τῷ ρηθῆναί μοι τοῦτο ἀμαυρῶς πως τὸ εἶδος ἀνεκαλούμην. Πολλοὶ μὲν οὖν ὄχλοι συνέτρχον ἱστορῆσαι τὴν προσαιτήτριαν γυναῖκα, λέγοντες ἀλλήλοις, ὅτι αὐτὴν ἐπέγνω ὁ υἱός, ἀνὴρ ἀξιόλογος. Βολουμένοις οὖν ἡμῖν ἐξαυτῆς σὺν τῇ μητρὶ τῆς νήσου ἐκβαίνειν ἢ μήτηρ 30 ἔφη· Τέκνον μοι ποθεινόν, εὐλογόν ἐστιν ἀποτάξασθαι τῇ ὑπο-

Καὶ ὁ Πέτρος ρώτησε· Ποιό εἶναι τὸ ὄνομά του;

Καὶ ἐκείνη ἀπάντησε· Κλήμης

Τότε ὁ Πέτρος εἶπε· Αὐτὸς εἶναι, καὶ αὐτὸς ἦταν ἐκεῖνος πού μου μίλησε πρὶν ἀπὸ λίγο, τὸν ὁποῖο διέταξα νὰ μὲ περιμένει στὸ πλοῖο.

Ἐκείνη τότε πέφτοντας στὰ πόδια τοῦ Πέτρου, τὸν παρακαλοῦσε νὰ βιαστεῖ νὰ πάει στὸ πλοῖο.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐὰν κρατήσεις τίς συμφωνίες, θὰ τὸ κάνω καὶ αὐτό.

Καὶ ἐκείνη εἶπε· Κάνω τὰ πάντα, ἄρκεῖ νὰ μου δείξεις τὸ μοναχοπαίδι μου. Γιατὶ μὲ αὐτὸ θὰ νομίσω πὼς βλέπω τὰ δύο μου παιδιά πὸ πέθαναν ἐδῶ.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ὅταν τὸν δεῖς, νὰ μείνεις ἤρεμη μέχρι νὰ φύγουμε ἀπὸ τὸ νησί.

Καὶ ἐκείνη εἶπε· Ἔτσι θὰ κάνω

22. Παίρνοντάς την λοιπὸν ἀπὸ τὸ χέρι ὁ Πέτρος τὴν ἔφερε στὸ πλοῖο. Καὶ ἐγὼ βλέποντάς τὸν νὰ ὀδηγεῖ τὴ γυναῖκα κρατώντας την ἀπὸ τὸ χέρι, γέλασα καὶ πλησιάζοντας, ἀπὸ ἐκτίμηση πρὸς αὐτόν, θέλησα νὰ τὴν ὀδηγήσω ἐγὼ ἀντὶ γιὰ ἐκεῖνον. Μόλις ὅμως ἔπιασα τὸ χέρι της, ἔβγαλε δυνατὴ κραυγὴ χαρᾶς σὰν μητέρα καὶ ἀγκαλιάζοντάς με ἄρχισε νὰ γεμίζει μὲ φιλιὰ ἐμένα τὸν γιό της. Ἐγὼ ὅμως, πὸ ἀγνοοῦσα τὴν ὄλη ὑπόθεση, τὴν ἀπωθοῦσα νομίζοντάς την τρελλή· ἐπειδὴ ὅμως σεβόμουν τὸν Πέτρο, ἔννοιωθα πίκρα.

23. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Σταμάτα, τί κάνεις, παιδί μου Κλήμη, ἀπωθώντας αὐτὴν πὸ πραγματικὰ σὲ γέννησε; Καὶ ἐγὼ, ἀκούοντάς το αὐτό, γεμάτος δάκρυα, καὶ καθὼς ἡ μητέρα μου ἔπεσε κάτω, γονάτισα μπροστὰ της καὶ ἄρχισα νὰ τὴν φιλῶ. Διότι μόλις μου εἰπώθηκε αὐτό, ἄρχισα νὰ θυμᾶμαι τὴ μορφὴ της. Πολλὰ πλήθη τότε ἔτρεχαν νὰ διηγηθοῦν τὰ σχετικά μὲ τὴ ζητιάνα γυναῖκα, λέγοντας μεταξύ τους, ὅτι τὴν ἀναγνώρισε ὁ γιός της, πὸ εἶναι ἀξιόλογος ἄνθρωπος. Ἐνῶ λοιπὸν θέλαμε ἀμέσως μαζί μὲ τὴν μητέρα μου νὰ φύγουμε ἀπὸ τὸ νησί, ἐκείνη εἶπε· Ἀγαπημένο μου παιδί, εἶναι σωστὸ νὰ ἀπο-

δεξαμένη με γυναικί, ἥτις, πενιχρὰ οὖσα καὶ ὄλη παρειμένη, ἐπὶ τῆς οἰκίας ἔρριπται.

Ὁ δὲ Πέτρος ἀκούσας ἐθαύμασεν, καὶ πάντες οἱ περιεστῶτες ὄχλοι, τῆς γυναικὸς τὸ ἀγαθὸν φρόνημα. Καὶ εὐθέως
5 ἐκέλευσεν ὁ Πέτρος τισὶ πορευθῆναι καὶ τὴν γυναῖκα ἐπὶ κλίνης κομίσει. Καὶ ὁμῶς ἐνεχθείσης καὶ τεθείσης τῆς κλίνης, πάντων τῶν ὄχλων ἀκουόντων, ἔφη ὁ Πέτρος· Εἰ ἀληθείας κῆρυξ ἐγὼ τυγχάνω, εἰς τὴν τῶν παρεστώτων πίστιν, ἵνα γνῶσιν ὅτι εἷς ἐστι Θεός, ὁ τὸν κόσμον ποιήσας, ἐξαυτῆς ἐγερθήτω ὑγιῆς. Καὶ
10 ἅμα τῷ εἰπεῖν Πέτρον ταῦτα ἡ γυνὴ ἠγέρθη ὑγιασθεῖσα καὶ τῷ Πέτρῳ προσέπεσεν, καὶ τὴν συνήθη φίλην καταφιλήσασα ἐπυνθάνετο τί εἶη τοῦτο. Ἡ δὲ ὄλον αὐτῇ τὸ πρᾶγμα τοῦ ἀναγνωρισμοῦ συντόμως διηγήσατο, καὶ οἱ ἀκούσαντες κατεπλάγησαν. Τότε καὶ ἡ μήτηρ, τὴν ξενοδόχον θεραπευθεῖσαν θεω-
15 ρήσασα, παρεκάλει καὶ αὐτὴ ἰάσεως τυχεῖν. Ὁ δέ, ἐπιθεὶς τὴν χεῖρα, καὶ αὐτὴν ἐθεράπευσεν.

24. Καὶ εἶθ' οὕτως ὁ Πέτρος περὶ Θεοῦ καὶ τῆς αὐτῷ διαφορούσης θρησκείας ὁμιλήσας, προσθεὶς ἐπὶ τέλει, ὅτι· Εἴ τις βούλεται ταῦτα ἀκριβῶς μαθεῖν, εἰς Ἀντιόχειαν, ὅπου πλειόνων
20 ἡμερῶν περιμένειν ἔκρινα, ἐλθὼν τὰ πρὸς τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν μανθανέτω. Οὐ γὰρ δὴ, εἰ ἐμπορίας ἔνεκα ἢ στρατείας πατρίδας καταλιμπάνειν οἴδατε καὶ εἰς μακροὺς ἀπέρχεσθαι τόπους, διὰ δὲ αἰώνιον σωτηρίαν μηδὲ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν πορευθῆναι θελήσετε.

25 Μετὰ μὲν οὖν τὴν προσομιλίαν Πέτρου ἐγὼ τῇ ὑγιασθείσῃ γυναικὶ ἐπὶ παντὸς τοῦ ὄχλου χιλίας δραχμᾶς εἰς τροφὰς ἐδωρησάμην, παραθέμενος αὐτὴν ἀγαθῷ τινι ἀνδρὶ, πρῶτῳ τῆς πόλεως ὄντι, φύσει μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιεῖν προηρημένῳ. Ἔτι δὲ καὶ ἄλλαις πολλαῖς ἀργύρια διανείμας, ταῖς ποτε τὴν μητέρα
30 παραμυθησαμέναις εὐχαριστήσας, διέλπευσα εἰς Ἀντάραδον,

χαιρετίσω τὴν γυναῖκα πού με δέχθηκε, ἡ ὁποία φτωχὴ καὶ ἐγκαταλελειμμένη βρίσκεται πεταμένη στὸ σπίτι.

Ὁ Πέτρος ἀκούοντάς την θαύμασε, ὅπως καὶ ὄλο τὸ πλῆθος πού ἦταν τριγύρω, τὴν ἀγαθὴ πρόθεση τῆς γυναίκας. Καὶ ἀμέσως ὁ Πέτρος διέταξε κάποιους νὰ πᾶνε καὶ νὰ φέρουν τὴ γυναῖκα πάνω σὲ φορεῖο. Καὶ μόλις τὴν ἔφεραν καὶ ἄφησαν κάτω τὸ φορεῖο, καθὼς ἄκουε ὄλο τὸ πλῆθος, ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐὰν ἐγὼ εἶμαι κήρυκας τῆς ἀλήθειας, γιὰ νὰ πιστέψουν ὅσοι παρευρίσκονται ἐδῶ καὶ νὰ γνωρίσουν ὅτι ἓνας Θεὸς ὑπάρχει, ὁ ὁποῖος δημιούργησε τὸν κόσμον, νὰ σηκωθεῖ ἀμέσως ὑγιῆς. Καὶ μόλις ὁ Πέτρος εἶπε αὐτὰ ἡ γυναῖκα θεραπεύτηκε, σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι, γονάτισε μπροστὰ στὸν Πέτρο καὶ ἀφοῦ φίλησε τὴ γνώριμη φίλη της ρώτησε νὰ μάθει τί σημαίνουν ὄλα αὐτά. Καὶ ἐκείνη τῆς διηγήθηκε σύντομα ὄλο τὸ θέμα τῆς ἀναγνωρίσεως, καὶ ὅσοι τὴν ἄκουσαν ἔμειναν κατάπληκτοι. Τότε καὶ ἡ μητέρα μου, βλέποντας αὐτὴν πού τὴν φιλοξένησε θεραπευμένη, παρακαλοῦσε νὰ θεραπευθεῖ καὶ αὐτή. Καὶ ὁ Πέτρος, βάζοντας ἐπάνω της τὸ χέρι του τὴν θεράπευσε καὶ αὐτὴν

24. Καὶ στὴ συνέχεια ἀφοῦ ὁ Πέτρος μίλησε γιὰ τὸν Θεὸ καὶ τὴ θρησκεία πού τὸν ἐνδιαφέρει, πρόσθεσε στὸ τέλος, ὅτι ἐὰν κανεὶς θέλει νὰ τὰ μαθεῖ αὐτὰ με ἀκρίβεια, ἃς ἔρθει στὴν Ἀντιόχεια, ὅπου ἀποφάσισα νὰ παραμείνω περισσότερες μέρες, γιὰ νὰ μάθει ὅσα ἀφοροῦν τὴν σωτηρία του. Διότι ἀσφαλῶς, ἂν γιὰ ἐμπορικὲς ὑποθέσεις ἢ ἐξαιτίας ἐκστρατείας ἐγκαταλείπετε τὶς πατρίδες σας καὶ πηγαίνετε σὲ τόπους μακρινούς, δὲν θὰ διστάσετε ὅπωςδὴποτε νὰ βαδίσετε δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν δρόμο γιὰ τὴν αἰώνια σωτηρία σας.

Μετὰ τὴν ὁμιλία τοῦ Πέτρου λοιπὸν ἐγὼ μπροστὰ σ' ὄλο τὸ πλῆθος δῶρισα χίλιες δραχμὲς στὴ γυναῖκα πού θεραπεύτηκε γιὰ νὰ πάρει τροφές, παραδίδοντάς την σὲ ἓνα ἀγαθὸ ἄνδρα, πού ἦταν ὁ πρῶτος τῆς πόλεως, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴ φύση του δέχθηκε με χαρὰ νὰ τὴν ἀναλάβει. Καὶ ἀφοῦ μοίρασα χρήματα καὶ σὲ πολλὰς ἄλλες, εὐχαρίστησα ἐκεῖνες πού κάποτε εἶχαν παρηγορήσει τὴν μητέρα μου καὶ ἔπλευσα στὴν Ἀντάραδο μαζί

ἄμα τῇ μητρὶ καὶ Πέτρῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἑταίροις, καὶ οὕτως εἰς τὴν ξενίαν ὠρμήσαμεν.

25. Γενομένων δὲ ἡμῶν καὶ τροφῆς μεταλαμβάνοντων καὶ συνήθως εὐχαριστησάντων, ἔτι ὥρας οὔσης, ἔφην ἐγὼ τῷ
5 Πέτρῳ· Φιλανθρωπίας ἔργον, κύριέ μου Πέτρε, ἢ ἐμὴ ἐποίησε μήτηρ, τῆς ξενοδόχου ὑπομνησθεῖσα γυναικός.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Ἐγὼ γάρ, ὦ Κλήμης, ἀληθῶς
νενομίκας φιλανθρωπίας ἔργον πεποιηκέναι τὴν σὴν τεκοῦσαν,
καθ' ὃ τὴν ἀπὸ ναυαγίου αὐτὴν ὑποδεξαμένην ἠμείψατο, ἢ ὡς
10 μητρὶ μεγάλα χαριζόμενος τοῦτον εἶρηκας τὸν λόγον; Εἰ δὲ οὐχ
ὡς χαριζόμενος, ἀλλ' ὡς ἀληθεύων ἔφης, ἔοικάς μοι ἀγνοεῖν τί
ποτ' ἐστὶ φιλανθρωπίας μέγεθος, ἣτις ἐστὶν ἢ ἄνευ τοῦ φυσικῶς
πείθοντος, ἢ πρὸς οἶον δῆποτε στοργή, καθὸ ἄνθρωπός
ἐστίν. Ἀλλ' οὐδὲ τὴν ξενοδόχον τὴν ἀπὸ ναυαγίου ἀποδεξαμέ-
15 νην τὴν σὴν τεκοῦσαν οὕτω φιλάνθρωπον εἰπεῖν τολμῶ. Ὑπ'
ἐλέου γὰρ κολακευθεῖσα, ἐπέπειστο εὐεργέτις γενέσθαι γυναι-
κὸς ναυαγίῳ περιπεσούσης, τέκνα πενθούσης, ξένης, γυμνῆς,
μεμονωμένης καὶ σφόδρα ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς ὀλοφυρομένης.
Ἐν τοσαύταις οὖν αὐτῆς συμφοραῖς οὔσης, τίς καὶ ἀσεβῶν ἰδὼν
20 οὐκ ἂν ἠλέησεν; Ὡστε οὕτω φιλανθρωπίας ἔργον πεποιηκυῖα
φαίνεται οὐδὲ ἡ ξενοδόχος γυνή, ἀλλὰ ὑπ' ἐλέου τοῦ ἐπὶ μυρίαῖς
συμφοραῖς πρὸς εὐεργεσίας κεκινήμενη· πόσω γε μᾶλλον ἢ σὴ
τεκοῦσα, βίου εὐπορήσασα καὶ τὴν ξενοδόχον ἀμειψαμένη, φι-
λανθρωπίας ἔργον οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ φιλίας; Πολλὴ δὲ διαφο-
25 ρὰ μεταξὺ φιλίας καὶ φιλανθρωπίας, ὅτι ἢ μὲν φιλία ἐξ ἀμοιβῆς
γίνεται, ἢ δὲ φιλανθρωπία ἄνευ τοῦ φυσικῶς πείθοντος πάντα
ἄνθρωπον, καθὸ ἄνθρωπός ἐστι, φιλοῦσα εὐεργετεῖ. Εἰ μὲν οὖν
ἢ ἐλεηθεῖσα ξενοδόχον καὶ ἐχθροὺς ἀδικήσαντας ἐλεοῦσα εὐερ-

μὲ τὴ μητέρα μου καὶ τὸν Πέτρο καὶ τοὺς ἄλλους φίλους, καὶ ἔτσι ξεκινήσαμε γιὰ τὸν τόπο τῆς φιλοξενίας.

25. Ὅταν φτάσαμε καὶ φάγαμε καὶ κάναμε τὴ συνηθισμένη εὐχαριστήρια προσευχή, ἐπειδὴ ὑπῆρχε ἀκόμα ὥρα, εἶπα ἐγὼ στὸν Πέτρο· Ἡ μητέρα μου, κύριε Πέτρε, ἔκανε ἔργο φιλανθρωπίας, μὲ τὸ νὰ θυμηθεῖ τὴν γυναῖκα ποὺ τὴν φιλοξένησε.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε· Πιστεύεις ἄραγε ἀληθινά, Κλήμη, ὅτι ἡ μητέρα σου ἔκανε ἔργο φιλανθρωπίας, μὲ τὸ νὰ ἀνταμείψει ἐκείνην ποὺ τὴ δέχθηκε ἀπὸ τὸ ναυάγιο, ἢ τὸ εἶπες αὐτὸ μεροληπτῶντας πολὺ στὴ μητέρα σου; Διότι, ἐὰν δὲν τὸ εἶπες χαριστικά, ἀλλὰ ἐπειδὴ τὸ πίστευες, μοῦ δίνεις τὴν ἐντύπωση ὅτι ἀγνοεῖς τὸ μέγεθος τῆς πραγματικῆς φιλανθρωπίας, ποὺ εἶναι ἡ στοργὴ πρὸς ὅποιονδήποτε, ἐπειδὴ εἶναι ἄνθρωπος, χωρὶς νὰ ὑπάρχει κάτι φυσικὸ ποὺ νὰ παρακινεῖ. Ἀλλὰ οὔτε καὶ τὴ φιλόξενη γυναῖκα ποὺ δέχθηκε τὴν μητέρα σου ἀπὸ τὸ ναυάγιο τολμῶ νὰ τὴν πῶ φιλάνθρωπη. Διότι, παρακινημένη ἀπὸ εὐσπλαχνία, πείστηκε νὰ γίνῃ εὐεργέτιδα μιᾶς γυναίκας ποὺ εἶχε πέσει σὲ ναυάγιο, ποὺ πενθοῦσε τὰ παιδιά της, ποὺ ἦταν ξένη, γυμνή, ὀλομόναχη καὶ ἔκλαιε γιὰ τὶς συμφορὰς ποὺ τὴν εἶχαν βρεῖ. Ἀφοῦ λοιπὸν βρισκόταν σὲ τόσο μεγάλες συμφορὰς, ποιός, ἀκόμα καὶ ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, βλέποντάς την δὲν θὰ τὴν ἔλεοῦσε; Ὡστε οὔτε ἡ γυναῖκα ποὺ τὴν φιλοξένησε φαίνεται ὅτι ἔκανε ἔργο φιλανθρωπίας, ἀλλὰ παρακινήθηκε γιὰ τὴν εὐεργεσία της ἀπὸ εὐσπλαχνία γιὰ τὶς μύριες συμφορὰς της. Πόσο λοιπὸν περισσότερο αὐτὴ ποὺ σὲ γέννησε, ἡ ὁποία πλουτίζοντας καὶ ἀνταμείβοντας αὐτὴν ποὺ τὴν φιλοξένησε, δὲν ἔκανε ἔργο φιλανθρωπίας, ἀλλὰ φιλίας; Καὶ ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ ἀνάμεσα στὴ φιλία καὶ τὴν φιλανθρωπία, διότι ἡ φιλία γίνεται σὰν ἀμοιβή, ἐνῶ ἡ φιλανθρωπία, χωρὶς νὰ ὑπάρχει κάποιος φυσικὸς λόγος ποὺ νὰ πείθει, εὐεργετεῖ κάθε ἄνθρωπο ἀγαπώντας τον ἐπειδὴ εἶναι ἄνθρωπος. Ἐὰν λοιπὸν αὐτὴ ποὺ βοήθησε ἐκείνην ποὺ τὴν φιλοξένησε εὐεργετεῖ καὶ τοὺς ἐχθροὺς ποὺ τὴν ἀδίκησαν ἀπὸ εὐσπλαχνία, θὰ μπορούσε νὰ εἶναι φιλάνθρωπη· ἐφόσον ὁμως γιὰ κάποια αἰτία εἶναι φίλη καὶ

γετεῖ, φιλόανθρωπος ἂν ἦν, εἰ δὲ διὰ τι φίλη ἢ ἐχθρά, καὶ διὰ τι ἐχθρὰ ἢ φίλη, ἢ τοιαύτη τοῦ τινὸς αἰτίου φίλη ἐστὶν ἢ ἐχθρά, οὐ τοῦ ἀνθρώπου.

26. *Καγὼ ἀπεκρινάμην· Οὐ δοκεῖ σοι οὖν φιλόανθρωπος εἶναι κἂν ἢ ξενοδόχος, ξένην ἦν οὐκ ἠπίστατο εὐεργετήσασα;*

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐλεήμονα μὲν αὐτὴν εἰπεῖν ἐπίσταμαι, φιλόανθρωπον δὲ οὐ τολμῶ λέγειν, ἅτε δῆ οὐτε τὴν τεκοῦσαν φιλότεκνον· ὑπ' ὠδίνων γὰρ καὶ ἀνατροφῆς στέργειν πέπεισται. Ὡς καὶ ὁ ἐρῶν ὑπὸ τῆς συνηθείας κολακεύεται καὶ εὐνῆς, καὶ ὁ φίλος ὑπὸ τῆς ἀμοιβῆς, οὕτω καὶ ὁ ἐλεῶν ὑπὸ τῆς συμφορᾶς. Πλὴν ἐγγὺς ὁ ἐλεήμων τῷ φιλανθρώπῳ, ὅτι ἄνευ τοῦ τι θηρᾶσθαι λαβεῖν πείθεται. Πλὴν οὕτω φιλόανθρωπός ἐστιν.

Καγὼ ἔφην· Ἐπὶ ποίαις οὖν πράξεσι φιλόανθρωπος εἶναι τις δύναται;

15 *Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Ἐπεὶ ὁρῶ σε γλιχόμενον ἀκοῦσαι, τί ποτ' ἐστὶ φιλανθρωπίας ἔργον, οὐκ ὀκνήσω λέγειν. Φιλόανθρωπός ἐστιν ὁ καὶ ἐχθροὺς εὐεργετῶν. Ὅτι δὲ οὕτως ἔχει, ἄκουσον. Φιλανθρωπία ἐστὶν ἀρρενόθηλος, ἧς τὸ θῆλυ μέρος ἐλεημοσύνη λέγεται, τὸ δὲ ἄρρεν αὐτῆς ἀγάπη πρὸς τὸν*
20 πλησίον ὠνόμασται, πλησίον δὲ ἀνθρώπῳ ἐστὶν ὁ πᾶς ἄνθρωπος, οὐχ ὁ τις ἄνθρωπος· ἄνθρωπος γάρ ἐστι καὶ ὁ κακὸς καὶ ὁ ἀγαθός, καὶ ὁ ἐχθρὸς καὶ ὁ φίλος. Χρὴ οὖν τὸν φιλανθρωπίαν ἀσκοῦντα μιμητὴν εἶναι τοῦ Θεοῦ, εὐεργετοῦντα δικαίους καὶ ἀδίκους, ὡς αὐτὸς ὁ Θεὸς πᾶσιν ἐν τῷ κόσμῳ τὸν τε ἥλιον καὶ
25 τοὺς ὑετοὺς αὐτοῦ παρέχων. Εἰ δὲ θέλεις ἀγαθοὺς μὲν εὐεργετεῖν, κακοὺς δὲ μηκέτι ἢ καὶ κολάζειν, κριτοῦ τὸ ἔργον πράττειν ἐπιχειρεῖς, οὐ τὸ τῆς φιλανθρωπίας σπουδάξεις ἔχειν.

ὄχι ἐχθρά, καὶ γιὰ κάποια ἄλλη αἰτία εἶναι ἐχθρὰ καὶ ὄχι φίλη, αὐτὴ εἶναι φίλη ἢ ἐχθρὰ αὐτῆς τῆς κάποιας αἰτίας καὶ ὄχι τοῦ ἀνθρώπου.

26. Κι ἐγὼ ἀποκρίθηκα· Δηλαδή δὲν νομίζεις ὅτι εἶναι φιλόανθρωπη, ἔστω καὶ ἂν ἀκόμα αὐτὴ ποὺ τὴν φιλοξένησε τὴν εὐεργέτησε ἐνῶ ἦταν ξένη καὶ ἄγνωστη;

Καὶ ὁ Πέτρος· Σπλαχνικὴ βέβαια θὰ μπορούσα νὰ τὴν πῶ, ἀλλὰ φιλόανθρωπη δὲν τολμῶ νὰ τὴν ὀνομάσω, ὅπως οὔτε ἐκείνην ποὺ γεννᾷ ὅτι ἀγαπᾷ τὰ παιδιά· διότι ἀπὸ τοὺς πόνους τοῦ τοκετοῦ καὶ τὴν ἀνατροφὴ τους πείστηκε νὰ ἀγαπάει. Ὅπως ἐξάλλου καὶ ἐκεῖνος ποὺ εἶναι ἐρωτευμένος ξεγελιέται ἀπὸ τὴ συνήθεια καὶ τὸ συζυγικὸ κρεβάτι, καὶ ὁ φίλος ἀπὸ τὴν ἀνταμοιβή, ἔτσι καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἐλεεῖ, παρασύρεται ἀπὸ τὴ συμφορὰ. Φυσικὰ ἐκεῖνος ποὺ ἐλεεῖ βρίσκεται κοντὰ στὸν φιλόανθρωπο, διότι πείθεται γιὰ τὴν πράξη του χωρὶς νὰ ἐπιδιώκει νὰ πάρει κάτι. Ὅμως δὲν εἶναι φιλόανθρωπος.

Καὶ ἐγὼ εἶπα· Γιὰ ποιὲς πράξεις λοιπὸν μπορεῖ κάποιος νὰ θεωρηθεῖ φιλόανθρωπος;

Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε· Ἐπειδὴ σέ βλέπω νὰ ἐπιθυμεῖς πολὺ νὰ ἀκούσεις ποιό τέλος πάντων εἶναι τὸ ἔργο τῆς φιλανθρωπίας, δὲν θὰ ἀρνηθῶ νὰ σοῦ τὸ πῶ. Φιλόανθρωπος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ εὐεργετεῖ καὶ τοὺς ἐχθροὺς του. Καὶ ὅτι αὐτὸ εἶναι ἔτσι, ἄκουσε· Ἡ φιλανθρωπία εἶναι ἀρσενικοθήλυκη, καὶ τὸ μὲν θηλυκὸ μέρος τῆς λέγεται ἐλεημοσύνη, ἐνῶ τὸ ἀρσενικὸ ὀνομάζεται ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον· καὶ πλησίον γιὰ τὸν ἄνθρωπο εἶναι ὁ κάθε ἄνθρωπος, ὄχι ὁ κάποιος (συγκεκριμένος) ἄνθρωπος, διότι ἄνθρωπος εἶναι καὶ ὁ κακὸς καὶ ὁ καλός, καὶ ὁ ἐχθρὸς καὶ ὁ φίλος. Πρέπει λοιπὸν ἐκεῖνος ποὺ ἀσκεῖ τὴ φιλανθρωπία νὰ γίνεи μιμητὴς τοῦ Θεοῦ, εὐεργετώντας δίκαιους καὶ ἄδικους, ὅπως καὶ ὁ Θεὸς χορηγεῖ τὸν ἥλιο καὶ τὶς βροχὲς του σὲ ὅλους στὸν κόσμον αὐτόν. Ἐὰν ὁμως θέλεις νὰ εὐεργετεῖς τοὺς καλοὺς, καὶ τοὺς κακοὺς ὄχι, ἢ καὶ νὰ τοὺς τιμωρεῖς, τότε ἐπιχειρεῖς νὰ κάνεις ἔργο δικαστῆ καὶ δὲν ἐπιδιώκεις τὸ ἔργο τῆς φιλανθρωπίας.

27. Κάγῳ ἔφην· Ἐὰρ γε καὶ ὁ Θεός, μέλλων ποτὲ κρίνειν, ὡς διδάσκεις ἡμᾶς, οὐ φιλόανθρωπός ἐστιν;

Καὶ ὁ Πέτρος· Τούναντίον λέγεις. Ἐπεὶ γὰρ κρινεῖ, διὰ τοῦτο φιλόανθρωπός ἐστιν. Φιλῶν γὰρ καὶ ἐλεῶν τοὺς ἠδικημέ-
5 νους, τιμωρεῖ τοὺς ἠδικηκότας.

Κάγῳ ἔφην· Οὐκ οὖν, εἰ κάγῳ ἀγαθοὺς μὲν εὐεργετῶ, τοὺς δὲ ἀδικοῦντας καθ' ὃ ἀνθρώπους ἠδίκησαν τιμωρῶ, φιλόανθρωπός εἰμι;

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Εἰ μετὰ τοῦ πρόγνωσιν ἔχειν εἰ-
10 χες καὶ τοῦ κρίνειν ἐξουσίαν, ὀρθῶς ἂν τοῦτο ἐποίεις, διὰ μὲν τοῦ εἰληφέναι τὴν ἐξουσίαν καταδικάζων οὓς ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε, διὰ δὲ τὴν πρόγνωσιν ἀπταιστώως ἐν τῷ κρίνειν οὓς μὲν ὡς δικαίους δικαιοῶν, οὓς δὲ ὡς ἀδίκους καταδικάζων.

Κάγῳ ἔφην· Ὀρθῶς ἔφης καὶ ἀληθῶς· ἀδύνατον γὰρ τινα
15 πρόγνωσιν οὐκ ἔχοντα ὀρθῶς κρίναι. Ἐνίοτε γὰρ φαίνονται τινες ἀγαθοί, ἀθέμιτα κρύφα διαπρασσόμενοι, ἔνιοι δὲ ἀγαθοὶ ὑπὸ διαβολῆς ἐχθρῶν κακοὶ ὑπολαμβάνόμενοι. Ἄλλ' εἰ καὶ τοῦ βασανίζειν καὶ ἀνακρίνειν ἐξουσίαν τις ἔχων δικάζει, οὐδὲ οὕτω τὸ πάντως δικαίως αὐτῷ δικάσαι ἐγίνετο. Ἐνιοὶ γὰρ, φονεῖς
20 ὄντες, τὰς βασάνους ὑπομείναντες, ὡς ἀθῶοι ἀπελύθησαν, ἔτεροι δέ, ἀθῶοι ὄντες, τὰς βασάνους μὴ ὑπομείναντες, ἑαυτῶν καταψευσάμενοι, ὡς αἵτιοι ἐκολάσθησαν.

28. Καὶ ὁ Πέτρος· Μετρίως, ἔφη, ἔχει καὶ ταῦτα, τὸ δὲ μεῖζον ἄκουσον. Ἐνίων ἀνθρώπων ἀμαρτανόντων ἢ εὐπρα-
25 τόντων, ὧν νῦν ποιοῦσιν ἃ μὲν ἴδια αὐτῶν ἐστίν, ἃ δὲ ἀλλότρια, δίκαιον δὲ ἕκαστον ἐπὶ τοῖς ἰδίοις ἀμαρτήμασι τιμωρεῖσθαι ἢ ἐπὶ τοῖς ἰδίοις κατορθώμασι εὐεργετεῖσθαι. Ἀδύνατον δὲ τινι, πλὴν προφήτῃ μόνῳ πρόγνωσιν ἔχοντι, τὰ ὑπὸ τινος γινόμενα εἰδέναι, ποῖά ἐστίν αὐτοῦ ἴδια, ποῖα δὲ οὐκ ἦν· πάντα γὰρ δι'
30 αὐτοῦ γινόμενα βλέπεται.

27. Καὶ ἐγὼ εἶπα· Δηλαδή καὶ ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος πρόκειται κάποτε νὰ κρίνει, ὅπως μᾶς διδάσκει, δὲν εἶναι φιλόανθρωπος;

Καὶ ὁ Πέτρος· Τὸ ἀντίθετο λές. Γιατί, ἐπειδὴ θὰ κρίνει, γι' αὐτὸ εἶναι φιλόανθρωπος. Διότι, ἀγαπώντας καὶ ἐλεώντας τοὺς ἀδικημένους, τιμωρεῖ ἐκείνους πού τοὺς ἀδίκησαν.

Κι ἐγὼ εἶπα· Ἐὰν καὶ ἐγὼ εὐεργετῶ τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τιμωρῶ τοὺς ἄδικους, ἐπειδὴ ἀδίκησαν ἀνθρώπους, δὲν εἶμαι φιλόανθρωπος;

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπάντησε· Ἐὰν μαζί μὲ τὸ χάρισμα τῆς πρόγνωσης εἶχες καὶ τὴν ἐξουσία νὰ κρίνεις, σωστὰ θὰ τὸ ἔκανες αὐτό, ἐφόσον ἔχοντας τὴν ἐξουσία καταδικάζεις αὐτοὺς πού δημιούργησε ὁ Θεός, ἔχοντας δὲ τὸ χάρισμα τῆς πρόγνωσης, κρίνεις ἀλάνθαστα, δικαιώνοντας τοὺς δίκαιους, καὶ καταδικάζοντας τοὺς ἄδικους.

Κι ἐγὼ εἶπα· Σωστὰ καὶ ἀληθινὰ ἀπάντησες· διότι εἶναι ἀδύνατο κάποιος νὰ κρίνει σωστὰ ἐὰν δὲν ἔχει τὸ χάρισμα τῆς πρόγνωσης. Γιατί μερικὲς φορὲς κάποιοι φαίνονται ἀγαθοί, ἂν καὶ κρυφὰ κάνουν πράξεις ἀθέμιτες, ἐνῶ ἄλλοι ἀγαθοὶ ἀπὸ τὶς συκοφαντίες τῶν ἐχθρῶν θεωροῦνται κακοί. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμα ἔχει κανεὶς τὴν ἐξουσία νὰ δικάζει βασανίζοντας καὶ ἀνακρίνοντας, οὔτε ἔτσι πάλι ἡ κρίση του θὰ γινόταν ὅπως δὴποτε κατὰ τρόπο δίκαιο. Διότι μερικοί, ἐνῶ εἶναι φονιάδες, ἐπειδὴ ἀντέχουν στὰ βασανιστήρια, ἀπαλύονται ὡς ἀθῶοι· ἐνῶ ἄλλοι, ἂν καὶ εἶναι ἀθῶοι, ἐπειδὴ δὲν ἀντέχουν τὰ βασανιστήρια, διαψεύδοντας τοὺς ἑαυτούς τους, τιμωροῦνται ὡς ἔνοχοι.

28. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Καὶ αὐτὰ βέβαια εἶναι ἀρκετά, ἄκουσε ὁμως τὸ ἀνώτερο. Μερικῶν ἀνθρώπων πού ἀμαρτάνουν ἢ εὐεργετοῦν, ἀπὸ τὶς πράξεις πού τώρα κάνουν, ἄλλες εἶναι δικές τους καὶ ἄλλες ὀφείλονται σὲ ἄλλους, καὶ εἶναι δίκαιο ὁ καθένας γιὰ τὰ δικά του ἀμαρτήματα νὰ τιμωρεῖται ἢ γιὰ τὶς δικές του ἀρετὲς νὰ εὐεργετεῖται. Ὅμως εἶναι ἀδύνατο σὲ κάποιον, ἐκτὸς μόνο ἀπὸ προφήτη, πού ἔχει τὸ χάρισμα τῆς πρόγνωσης, νὰ γνωρίζει αὐτὰ πού ἔγιναν ἀπὸ κάποιον, ποιά ἀπὸ αὐτὰ εἶναι δικά του καὶ ποιά δὲν εἶναι· διότι ὅλα φαίνονται ὅτι ἔγιναν ἀπὸ αὐτόν.

Κάγώ ἔφην· Ἐβουλόμην μαθεῖν πῶς τῶν ἀδικημάτων ἢ κατορθωμάτων ἃ μὲν ἴδια, ἃ δὲ ἀλλότρια.

29. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο, ὅτι ὁ τῆς ἀληθείας προφήτης ἔφη· Τὰ ἀγαθὰ ἐλθεῖν δεῖ, μακάριος δέ, φησί, δι' οὗ ἔρχεται. 5 Ὁμοίως καὶ τὰ κακὰ ἀνάγκη ἐλθεῖν· οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. Εἰ δὲ διὰ κακῶν κακὰ ἔρχεται, καὶ διὰ ἀγαθῶν ἀγαθὰ φέρεται, προσεῖναι δεῖ ἐκάστῳ τὸ ἴδιον, τὸ ἀγαθὸν εἶναι ἢ κακόν, καὶ ἐξ ὧν προέπραξεν, διὰ τοῦ ἐλθεῖν τὰ δεύτερα ἀγαθὰ ἢ κακὰ, ἅτινα ἴδια αὐτοῦ τῆς αἰρέσεως ὄντα ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας δια- 10 ἐλθεῖν ὠκονόμηται. Ἐπεὶ κρίσις αὕτη Θεῶ, ὡσπερ ἐπ' ἀγῶνος τὸν διὰ πάσης κακουχίας διεληλυθότα καὶ ἄμεμπτον εὐρεθέντα, ἐκεῖνον ζωῆς αἰωνίου καταξιούσθαι. Οἱ γὰρ ἐν ἀγαθοῖς ἰδίᾳ βουλῇ προκόψαντες ὑπὸ τῶν ἰδίᾳ βουλῇ ἐν κακίᾳ παραμεινάντων πειράζονται, διωκόμενοι, μισούμενοι, λῶιδороούμενοι, ἐπι- 15 βουλευόμενοι, τυπτόμενοι, πλεονεκτούμενοι, διαβαλλόμενοι, ἀγγαρευόμενοι, ἐπηρεαζόμενοι, πάντα ἐκεῖνα πάσχοντες, δι' ὧν εὐλόγως δοκεῖ τὸ ὀργίζεσθαι γίνεσθαι καὶ πρὸς ἄμυναν ὀρμᾶν.

30. Ὁ δὲ διδάσκαλος εἰδώς, ὅτι οἱ ταῦτα ἀδίκως ποιούντες ἐκ προτέρων ἀμαρτημάτων κατάδικοί εἰσιν, καὶ ὅτι διὰ κα- 20 ταδίκων τὸ τῆς κακίας πνεῦμα ταῦτα ἐνεργεῖ, τοὺς μὲν ἀνθρώπους, καθὰ ἄνθρωποι εἰσιν, καὶ δι' ἀμαρτίας ὄργανα γινομένους κακίας, ἐλεεῖν συνεβούλευσεν, ὡς φιλανθρωπίαν ἀσκοῦσιν, καὶ τὸ ὅσον ἐπ' αὐτοῖς ἐστίν, ἀδικουμένους καὶ ἀπολύειν τῆς καταδίκης τοὺς ἀδικοῦντας, ἵνα ὡσπερ οἱ νῆφοντες τοῖς μεθύουσι

Καὶ ἐγὼ εἶπα· Θὰ ἤθελα νὰ μάθω πῶς συμβαίνει, ὥστε ἀπὸ τὰ ἀδικήματα ἢ κατορθώματα ἄλλα μὲν νὰ εἶναι δικά μας, καὶ ἄλλα ὄχι.

29. Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε, ὅτι ὁ προφήτης τῆς ἀληθειας εἶπε· Τὰ ἀγαθὰ πρέπει νὰ ἔρθουν, λέει, καὶ εἶναι εὐτυχησμένος ἐκεῖνος μέσω τοῦ ὁποίου ἔρχονται. Τὸ ἴδιο καὶ τὸ κακὰ θὰ ἔρθουν ἀναγκαστικά· ἀλλοίμονο ὅμως σ' αὐτὸν ποὺ τὰ προκαλεῖ¹. Ἐὰν λοιπὸν τὰ κακὰ ἔρχονται ἀπὸ τοὺς κακοὺς, καὶ τὰ ἀγαθὰ προέρχονται ἀπὸ τοὺς ἀγαθοὺς, τότε τὸ ἂν κάποιος εἶναι ἀγαθὸς ἢ κακὸς ὀφείλεται καὶ σ' αὐτὰ ποὺ ἔκανε προηγουμένως, ὥστε νὰ ἔρθουν τὰ δεύτερα, ἀγαθὰ ἢ κακὰ, τὰ ὁποῖα, ἐπειδὴ εἶναι χαρακτηριστικὰ τῆς δικῆς του προαιρέσεως, ὀρίστηκε νὰ περνοῦν μέσα ἀπὸ τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ ἡ ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἐξῆς· ἐκεῖνος ποὺ ἀγωνιζόμενος περνᾷ μέσα ἀπὸ κάθε κακουχία καὶ ἀποδεικνύεται ἄμεμπτος, αὐτὸς νὰ ἐπιτυγχάνει τὴν αἰώνια ζωὴ. Διότι ἐκεῖνοι ποὺ πρόκοψαν στὰ ἀγαθὰ μὲ τὴ θέλησή τους, προκαλοῦνται ἀπὸ ἐκείνους ποὺ μὲ δική τους θέληση παραμένουν στὴν κακία, μὲ τὸ νὰ διώκονται, νὰ μισοῦνται, νὰ βρίζονται, νὰ γίνονται στόχος σκευωρίας, νὰ χτυπιῶνται, νὰ γίνονται θύματα τῆς πλεονεξίας τους, νὰ διαβάλλονται, νὰ τοὺς ἀναθέτουν δύσκολα ἔργα, νὰ τοὺς παρενοχλοῦν, καὶ γενικὰ νὰ ὑφίστανται ὅλα ἐκεῖνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα θεωρεῖται εὐλόγα ὅτι προέρχεται ἡ ὀργὴ καὶ προκαλεῖται ἡ τάση γιὰ ἄμυνα.

30. Καὶ ὁ Δάσκαλος γνωρίζοντας, ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ τὰ κάνουν αὐτὰ ἄδικα εἶναι καταδικασμένοι ἀπὸ προηγούμενα ἁμαρτήματα, καὶ ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς κακίας τὰ κάνει αὐτὰ μέσω καταδίκων, τοὺς μὲν ἀνθρώπους, ἐπειδὴ, σὰν ἄνθρωπος ποὺ εἶναι, γίνονται ὄργανα τῆς κακίας μέσω τῆς ἁμαρτίας, συμβούλεψε νὰ τοὺς ἐλεοῦν, ἀσκώντας τὴ φιλανθρωπία, καὶ ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτούς, ὅταν ἀδικοῦνται νὰ ἀπαλλάσσουν ἀπὸ τὴν καταδίκη ἐκείνους ποὺ τοὺς ἀδικοῦν, ἔτσι ὥστε, ὅπως αὐτοὶ ποὺ εἶναι

1. Βλ. Ματθ. 18,7 καὶ Λουκᾶ 17,1.

βοηθῶσιν, εὐχαῖς, νηστείαις, εὐλογίαις, μὴ ἀνθιστάμενοι, μὴ ἀμυνόμενοι, ἵνα μὴ ἐπὶ τὸ πλεῖον αὐτοὺς ἀμαρτάνειν ἀναγκάσωσιν. Τοῦ γὰρ παθεῖν πάντως κεκριμένου τινί, οὐκ εὐλογον ἀγανακτεῖν ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ παθεῖν γίνεται, λογισάμενον, ὅτι, εἰ
 5 καὶ ἐκεῖνος οὐκ ἐκακούχησεν αὐτόν· διὰ τὸ πάντως κακουχθῆναι μέλλειν διὰ ἑτέρου τὸ παθεῖν ἦν. Τί οὖν ἀγανακτῶ τῷ διαθεμένῳ, ἐμοῦ πάντως παθεῖν κεκριμένου; Ἄλλ' ἔτι μὴν, εἰ τὰ αὐτὰ τοῖς κακοῖς προφάσει ἀμύνης ποιῶμεν, παρὰ τὸ πρῶτοι, δεῦτεροι τὸ αὐτὸ τοῖς κακοῖς οἱ ἀγαθοὶ πράσσομεν.
 10 Καὶ ὡς ἔφην, οὐ χρὴ ἀγανακτεῖν, ὡς εἰδότα ὅτι Θεοῦ προνοία οἱ κακοὶ τοὺς ἀγαθοὺς τιμωροῦσιν. Οἱ οὖν τοῖς τιμωροῦσιν χαλεπαίνοντες, ὡς τοὺς ἀποστόλους Θεοῦ ὑβρίζοντες, ἀμαρτάνουσιν· τιμῶντες δὲ καὶ τὰ ἐναντία τοῖς ἀδικεῖν νομιζομένοις διατιθέμενοι αὐτούς, εἰς τὸν Θεὸν τὸν οὕτω βουλευσάμενον εὐσε-
 15 βοῦσιν.

31. Κάγω πρὸς ταῦτα ἀπεκρινάμην· Οὐκοῦν οἱ ἀδικοῦντες οὐκ εἰσιν αἴτιοι, ὅτι κρίσει Θεοῦ ἀδικοῦσι τοὺς δικαίους.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Καὶ πάνυ ἀμαρτάνουσιν, πρὸς γὰρ τὸ ἀμαρτάνειν ἑαυτοὺς ἀποδεδωκότες. Ὅθεν εἰδῶς ἀπ' αὐτῶν
 20 ἐκλέγεται τιμωρεῖν τοὺς ἐπὶ τοῖς προτέροις ἀμαρτήμασι μεταμεληθέντας δικαίως, ἵνα τοῖς μὲν δικαίοις διὰ τῆς τοιαύτης τιμωρίας τὰ πρὸ τῆς μετανοίαςπραχθέντα ἀφεθῆ κακά, τοῖς δὲ τιμωροῦσιν ἀσεβέσιν, κακουχεῖν ἐπιθυμοῦσι καὶ μετανοεῖν μὴ θέλουσιν, εἰς ἀναπλήρωσιν ἰδίας κολάσεως, δικαίους κακου-
 25 χεῖν συνεχωρήθη· ἄνευ γὰρ τῆς τοῦ Θεοῦ βουλῆς οὐδὲ στρουθὸς ἐν παγίδι ἐμπεσεῖν ἔχει. Οὕτω δικαίων καὶ αἱ τρίχες τῷ Θεῷ ἐναρίθμοι εἰσιν.

2. Πρβλ. Ματθ. 10,29–30· «οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; Καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν. Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν».

νηφάλιοι βοηθοῦν τοὺς μεθυσμένους, ἔτσι καὶ αὐτοὶ νὰ τοὺς βοηθοῦν μὲ προσευχές, μὲ νηστεῖες, μὲ ἐγκώμια, χωρὶς νὰ ἀντιστέκονται, χωρὶς νὰ τοὺς ἀποκρούουν, γιὰ νὰ μὴ τοὺς ἀναγκάσουν νὰ ἀμαρτήσουν περισσότερο. Διότι, ἀφοῦ τὸ ὅτι θὰ ὑποφέρει κάποιος εἶναι ἀποφασισμένο, δὲν εἶναι σωστὸ νὰ ἀγανακτεῖ μὲ αὐτόν, μέσω τοῦ ὁποίου ἔρχεται τὸ κακὸ, σκεπτόμενος μάλιστα ὅτι ἐκεῖνος δὲν τοῦ ἔκανε κακὸ. Ὅπωςδήποτε ὅμως, ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ ὑποφέρει, γι' αὐτὸ τὸ κακὸ ἐγίνε μέσω ἄλλου. Γιατί λοιπὸν ἀγανακτῶ ἐναντίον αὐτοῦ ποὺ χρησιμοποιήθηκε, ἀφοῦ ἐγὼ ὅπωςδήποτε ἔχει ἀποφασισθεῖ νὰ πάθω; Ἄλλ' ὅμως, ἐὰν κάνουμε τὰ ἴδια στοὺς κακοὺς μὲ τὴν πρόφαση τῆς ἄμυνας, παράλληλα πρὸς τοὺς πρώτους, δεύτεροι ἐμεῖς οἱ ἀγαθοὶ κάνουμε τὸ ἴδιο στοὺς κακοὺς. Καὶ ὅπως εἶπα, δὲν πρέπει νὰ ἀγανακτεῖ, ἀφοῦ γνωρίζει ὅτι μὲ τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ οἱ κακοὶ τιμωροῦν τοὺς καλοὺς. Αὐτοὶ λοιπὸν ποὺ ὀργίζονται ἐναντίον ἐκείνων ποὺ τοὺς τιμωροῦν, ἀμαρτάνουν, σὰν νὰ βρίζουν τοὺς ἀποστόλους τοῦ Θεοῦ· ἐνῶ τιμώντας τους καὶ χρησιμοποιώντας τους ἀντίθετα ἀπὸ ἐκείνους ποὺ θεωροῦνται ὅτι τοὺς ἀδικοῦν, ἐκδηλώνουν μεγάλο σεβασμὸ στὸν Θεὸ ὁ ὁποῖος ἔτσι ἀποφάσισε.

31. Κι ἐγὼ σ' αὐτὰ ἀπάντησα· Ἐπομένως αὐτοὶ ποὺ ἀδικοῦν δὲν εἶναι ἔνοχοι, διότι μὲ ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ ἀδικοῦν τοὺς δίκαιους.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἀμαρτάνουν καὶ πολὺ μάλιστα, διότι ἄφησαν τοὺς ἑαυτοὺς τους νὰ ἀμαρτάνουν. Γι' αὐτὸ, γνωρίζοντας το, διαλέγει ἀπὸ αὐτοὺς νὰ τιμωρήσει ἐκείνους ποὺ δίκαια μετανόησαν γιὰ τὰ προηγούμενα ἀμαρτήματά τους, ὥστε νὰ συγχωρηθοῦν μὲ τὴν τιμωρία αὐτὴ τὰ κακὰ ποὺ εἶχαν διαπράξει οἱ δίκαιοι πρὶν μετανοήσουν. Στους ἀσεβεῖς ὅμως, ποὺ τιμωροῦν ἐπιθυμώντας νὰ προκαλοῦν κακώσεις καὶ δὲν θέλουν νὰ μετανοήσουν, ἐπετράπηκε νὰ κακοποιοῦν δικαίους, γιὰ νὰ ἀναπληρώσουν τὴ δική τους τιμωρία· διότι χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ οὔτε σπουργίτι δὲν μπορεῖ νὰ πέσει σὲ παγίδα. Ἔτσι καὶ οἱ τρίχες τῶν δικαίων εἶναι μετρημένες ἀπὸ τὸν Θεό².

32. Δίκαιος δέ ἐστὶν ἐκεῖνος, ὁ τοῦ εὐλόγου ἕνεκα τῆ φύσει
μαχόμενος. Οἶον, πᾶσι πρόσσεστιν ἐκ φύσεως φιλοῦντας φιλεῖν·
δίκαιος πειρᾶται καὶ ἐχθροὺς ἀγαπᾶν καὶ λοιδοροῦντας εὐλο-
γεῖν, ἔτι μὴν καὶ ὑπὲρ ἐχθρῶν εὐχεσθαι, ἀδικοῦντας ἐλεεῖν. Διὸ
5 καὶ προαδικεῖσθαι ἀπέχεται, καὶ ὁμῶς καταρωμένους εὐλογεῖ,
τύπτουσι συγχωρεῖ, διώκουσιν ὑποχωρεῖ, μὴ ἀσπαζομένους
ἀσπάζεται, τοῖς οὐκ ἔχουσιν ὧν ἔχει κοινωνεῖ, ὀργιζόμενον πεί-
θει, τὸν ἐχθρὸν διαλλάσσει, τὸν ἀπειθῆ παρακαλεῖ, τὸν ἄπιστον
κατηχεῖ, τὸν πενθοῦντα παραμυθεῖται, ἐπηρεαζόμενος στέγει,
10 ἀχαριστούμενος οὐκ ἀγανακτεῖ. Εἰς δὲ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον
ὡς ἑαυτὸν ἀποδεδωκῶς, πενίαν οὐ πεφόβηται, ἀλλὰ τὰ ἑαυτοῦ
μερίζων τοῖς οὐκ ἔχουσι πένης γίνεται. Ἀλλὰ οὐδὲ μὴν ἀμαρτά-
νοντα τιμωρεῖ. Ὁ γὰρ τὸν πλησίον ἀγαπῶν ὡς ἑαυτόν, ὡς αὐ-
τὸς ἀμαρτήσας οἶδε τιμωρηθῆναι μὴ θέλειν, οὕτως οὐδὲ τοὺς
15 ἀμαρτάνοντας τιμωρεῖ. Καὶ ὡς θέλει κολακεύεσθαι καὶ εὐλο-
γεῖσθαι καὶ τιμᾶσθαι καὶ πάντα τὰ ἀμαρτήματα αὐτῷ συγχω-
ρεῖσθαι, τοῦτο πρὸς τὸ πλησίον ποιεῖ, ὡς ἑαυτὸν ἐκεῖνον ἀγα-
πῶν. Ἐνὶ λόγῳ, ὃ θέλει ἑαυτῷ, θέλει καὶ τῷ πλησίον. Οὗτος
γάρ ἐστι Θεοῦ νόμος καὶ προφητῶν, αὕτη τῆς ἀληθείας ἡ διδα-
20 σκαλία. Καὶ ταῦτα μὲν ἀγάπη ἢ πρὸς πάντα ἄνθρωπον τελεία
τὸ ἄρρεν μέρος ἐστὶν τῆς φιλανθρωπίας, τὸ δὲ ἐλεεῖν τὸ θῆλυ
μέρος ἐστὶν αὐτῆς. Ὅπερ ἐστὶ πεινῶντα θρέψαι, καὶ ποτὸν δι-
ψῶντι παρασχεῖν, καὶ γυμνὸν ἐνδῦσαι, καὶ νοσοῦντα ἐπισκέψα-
σθαι, καὶ ξένον δέξασθαι, τῷ ἐν εἰρκτῆ κατὰ τὸ δυνατὸν ἐπι-
25 φαινόμενον βοηθεῖν, ἀπαζαπλῶς τὸν ἐν συμφοραῖς ἐλεῆσαι.

33. Ἐγὼ δὲ ἀκούσας ἔφην· Ταῦτα μὲν δυνατὸν πράττειν,

32. Δίκαιος λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνος ποὺ γιὰ χάρη τοῦ σωστοῦ πολεμάει τὴ φύση. Ὅπως, γιὰ παράδειγμα, σὲ ὄλους εἶναι φυσικὸ νὰ ἀγαποῦν ἐκείνους ποὺ τοὺς ἀγαποῦν· ὁ δίκαιος ὁμως ἐπιχειρεῖ νὰ ἀγαπάει καὶ τοὺς ἐχθροὺς του καὶ νὰ ἐπαινεῖ ἐκείνους ποὺ τὸν βρίζουν, ἀλλὰ ἀκόμα καὶ νὰ προσεύχεται γιὰ τοὺς ἐχθροὺς του, καὶ ἐνῶ τὸν ἀδικοῦν νὰ τοὺς ἐλεεῖ. Γι' αὐτὸ καὶ ἀποφεύγει νὰ ἀδικεῖ πρῶτος, καὶ παράλληλα εὐλογεῖ αὐτοὺς ποὺ τὸν καταριῶνται, συγχωρεῖ αὐτοὺς ποὺ τὸν χτυποῦν, ὑποχωρεῖ ὅταν τὸν καταδιώκουν, ἀσπάζεται ἐνῶ δὲν τὸν ἀσπάζονται, μοιράζεται αὐτὰ ποὺ ἔχει μὲ ἐκείνους ποὺ δὲν ἔχουν, καθησυχάζει ἐκεῖνον ποὺ εἶναι ὀργισμένος, συμφιλιῶναι τὸν ἐχθρό του, κάνει τὸν ἀπείθαρχο νὰ καμφθεῖ, κατηχεῖ τὸν ἄπιστο, παρηγορεῖ ἐκεῖνον ποὺ πενθεῖ, δείχνει ἀνοχή ὅταν ἀπειλεῖται, δὲν ἀγανακτεῖ ὅταν τοῦ δείχνουν ἀχαριστία. Ἐξαιτίας τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, σὰν νὰ δίνει τὸν ἑαυτό του, δὲν φοβᾶται τὴ φτώχεια, ἀλλὰ γίνεται φτωχὸς μοιράζοντας ὅ,τι ἔχει σ' αὐτοὺς ποὺ δὲν ἔχουν. Ἀλλὰ οὔτε καὶ ἐκεῖνον ποὺ ἀμαρτάνει τὸν τιμωρεῖ. Διότι ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του ὅπως τὸν ἑαυτό του, ὅπως ὅταν ἀμαρτάνει ὁ ἴδιος γνωρίζει ὅτι δὲν θέλει νὰ τιμωρηθεῖ, ἔτσι δὲν τιμωρεῖ οὔτε ἐκείνους ποὺ ἀμαρτάνουν. Καὶ ὅπως θέλει νὰ κολακεύεται καὶ νὰ ἐπαινεῖται καὶ νὰ τιμᾶται καὶ νὰ συγχωροῦνται ὅλα τὰ ἀμαρτήματα του, τὸ ἴδιο κάνει καὶ αὐτὸς στὸν πλησίον, ἐπειδὴ τὸν ἀγαπάει ὅπως τὸν ἑαυτό του. Μὲ ἓνα λόγο, αὐτὸ ποὺ θέλει γιὰ τὸν ἑαυτό του, θέλει καὶ γιὰ τὸν πλησίον³. Διότι αὐτὸς εἶναι ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν προφητῶν, αὐτὴ εἶναι ἡ διδασκαλία τῆς ἀλήθειας. Καὶ αὐτὰ βέβαια, ἡ τέλεια δηλαδὴ ἀγάπη πρὸς κάθε ἄνθρωπο, εἶναι τὸ ἀρσενικὸ μέρος τῆς φιλανθρωπίας· ἐνῶ ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι τὸ θηλυκὸ μέρος τῆς. Ποὺ σημαίνει νὰ τρέφεις τὸν πεινασμένο, νὰ δίνεις πιότὸ στὸν διψασμένο, νὰ ντύνεις τὸν γυμνὸ, νὰ ἐπισκέπτεσαι τὸν ἄρρωστο, νὰ δέχεσαι τὸν ξένο, καὶ τὸν φυλακισμένο νὰ τὸν βοηθεῖς κατὰ τὸ δυνατόν, καὶ μὲ λίγα λόγια νὰ ἐλεεῖς ἐκεῖνον ποὺ βρίσκειται σὲ συμφορές.

33. Ἐγὼ ἀκούοντάς τον εἶπα· Αὐτὰ βέβαια εἶναι δυνατόν νὰ

ἐχθροὺς δὲ εὐεργετεῖν, πᾶσαν αὐτῶν ὑποφέροντα ἐπήρειαν, οὐκ οἶμαι δυνατὸν ἀνθρωπείᾳ προσεῖναι φύσει.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Ὁρθῶς ἔφης· ἀθανασίας γὰρ αἰτία οὐσα ἢ φιλανθρωπία πολλοῦ δίδοται.

5 Κάγῳ ἔφην· Πῶς οὖν σύνεστιν ἐν νῶ λαβεῖν;

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο. Ταύτην, ᾧ φίλε Κλήμης, λαβεῖν ἔστιν, ἐὰν πληροφορηθῇ τις, ὅτι οἱ ἐχθροὶ πρὸς καιρὸν κακοχοῦντες, οὓς μισοῦσιν, αἰωνίου κολάσεως ἀπαλλαγῆς αὐτοῖς αἷτιοι γίνονται· προσέτι δὲ αὐτοὺς ὡς εὐεργέτας σφόδρα ἀγαπή-
10 σουσιν. Ἡ δὲ ὁδὸς τοῦ ταύτην λαβεῖν, ᾧ φίλε Κλήμης, μία τίς ἔστιν, ἥπερ ἐστὶ φόβος Θεοῦ. Ὁ γὰρ Θεὸν φοβούμενος, τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν ἀγαπᾶν μὲν καταρχὰς οὐ δύναται· ἐπεὶ τὸ τοιοῦτον κελεύειν οὐ προσέρχεται τῇ ψυχῇ· τῷ μέντοι πρὸς Θεὸν φόβῳ τὰ ἀγαπώντων ποιεῖν δύναται, καὶ εἴθ' οὕτω πρά-
15 ξαντι τὰ ἀγάπης τὸ ἀγαπᾶν ὡς νύμφη οὐσα προσφέρεται τῷ νυμφίῳ τῷ φόβῳ· καὶ οὕτω τοὺς φιλανθρώπους τίκτουσα λογισμοὺς ἀθάνατον τίθησι τὸν κεκτημένον, ὡς εἰκόνα Θεοῦ ὁμοίαν, ὑπὸ φθορᾶς ὑβρισθῆναι μὴ δυναμένην τὴν αὐτοῦ φύσιν.

Ὅμῳς τὸν τῆς φιλανθρωπίας ἐκθεμένου ἡμῖν λόγον, ἐσπέ-
20 ρας ἐπικαταλαβούσης, εἰς ὕπνον ἐτράπημεν.

τὰ κάνει κανείς, νὰ εὐεργετεῖ ὁμως τοὺς ἐχθροὺς, ὑποφέροντας ὅλες του τὶς ἐνοχλήσεις, δὲν νομίζω πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ ὑπάρχει ἄνθρωπος.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε· Σωστὰ μίλησες· διότι, ἐπειδὴ ἡ φιλανθρωπία εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀθανασίας, γι' αὐτὸ δίνεται πολὺ ἀκριβά.

Κι ἐγὼ εἶπα· Μὲ ποιὸν τρόπο λοιπὸν εἶναι δυνατὸ νὰ τὴν συλλάβει κανεὶς μὲ τὸν νοῦ του;

Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε· Αὐτὴν, φίλε Κλήμη, μπορεῖ κάποιος νὰ τὴν καταλάβει, ὅταν πληροφορηθεῖ, ὅτι οἱ ἐχθροί, κακοποιώντας προσωρινὰ αὐτοὺς ποὺ μισοῦν, γίνονται αἴτιοι νὰ ἀπαλλαγοῦν αὐτοὶ ἀπὸ αἰώνια τιμωρία, κι ἔτσι θὰ τοὺς ἀγαπήσουν περισσότερο ὡς εὐεργέτες τους. Καὶ ὁ δρόμος γιὰ νὰ τὴν καταλάβουν, φίλε Κλήμη, εἶναι ἕνας, καὶ εἶναι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ. Βέβαια ἐκεῖνος ποὺ φοβᾶται τὸν Θεὸν στὴν ἀρχὴ δὲν μπορεῖ νὰ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του σὰν τὸν ἑαυτό του· γιὰ τὸ νὰ τὸ διατάξει αὐτὸ δὲν προσιδιάζει στὴν ψυχὴ· ὁμως μὲ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ μπορεῖ νὰ κάνει αὐτὰ ποὺ κάνουν ἐκεῖνοι ποὺ ἀγαποῦν, καὶ ἔτσι, ἀφοῦ ἔκανε τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης, ἡ ἀγάπη, σὰν νὰ εἶναι νύφη, προσφέρεται στὸν φόβο σὰν νὰ εἶναι γαμπρός, καὶ ἔτσι γεννώντας τὶς φιλάνθρωπες σκέψεις, κάνει ἀθάνατο αὐτὸν ποὺ ἀπέκτησε, ἀφοῦ, σὰν εἰκόνα ὁμοια μὲ τὸν Θεό, δὲν μπορεῖ ἡ φύση του νὰ ἀτιμασθεῖ ἀπὸ τὴ φθορά.

Ἄφοῦ μᾶς μίλησε γιὰ τὴν φιλανθρωπία, ἐπειδὴ εἶχε πιά νυχτώσει, πήγαμε γιὰ ὕπνο.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΓ'

1. Ὁρθρου δὲ γενομένου ὁ Πέτρος εἰσιῶν ἔφη· Ὁ μὲν Κλήμης μετὰ τῆς αὐτοῦ μητρὸς Ματτιδίας καὶ τῆς ἐμῆς γυναικὸς ἅμα ἐπὶ τοῦ ὀχήματος καθεζέσθωσαν. Καὶ ὁμῶς οὕτως ἐγένετο. Ὁρμώντων δὲ ἡμῶν τὴν ἐπὶ Βαλανίας ὁδόν, ἐπύθετό
5 μου ἡ μήτηρ, πῶς ὁ πατήρ διάγει.

Κάγῳ ἔφην· Ἐπὶ τὴν ζήτησιν σοῦ καὶ τῶν διδύμων ἀδελφῶν μου Φαυστίνου τε καὶ Φαυστινιανοῦ ἐκβάς, ἀνεύρετός ἐστιν. Οἶμαι δὲ ἐκ τοῦ πλείστου τελευτήσαι αὐτόν, ἢ ναυαγίῳ περιπεσόντα, ἢ ἐν ὁδῷ σφαλέντα, ἢ ὑπὸ λύπης μαραθέντα.

10 Ἡ δὲ ἀκούσασα καὶ ἐπίδακρυς γενομένη ἐστέναξε λυπηθεῖσα, τῇ δὲ πρὸς ἐμὲ εὐρέσει χαίρουσα τὴν ἐκ τῆς ὑπομνήσεως λύπην μετρίως ἀπήμβλωνεν. Ὁμῶς οὖν κατηντήσαμεν εἰς Βαλανίας. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ εἰς Πάλτον ἦλθομεν, κάκειθεν εἰς Γάβαλαν, τῇ δὲ ἑτέρα κατηντήσαμεν εἰς Λαοδίκειαν. Καὶ ἰδοὺ
15 πρὸ τῶν θυρῶν Νικήτης καὶ Ἀκύλας ἀπήντων ἡμῖν καὶ καταφιλήσαντες ἤγον ἐπὶ τὴν ξενίαν. Ὁ δὲ Πέτρος καλὴν καὶ μεγάλην πόλιν ἰδὼν, Ἄξιον, ἔφη, ἐνταῦθα ἡμερῶν ἐπιμεῖναι. Ὡς γὰρ ἐπίπαν τὸ πλῆθος δυνατώτερόν ἐστι τίκτειν τοὺς ζητούμενους. Ὁ μὲν οὖν Νικήτης καὶ Ἀκύλας ἐπυνθάνοντό μου, τίς εἶη
20 αὕτη ἡ ξένη γυνή.

Κάγῳ ἔφην· Ἐμὴ μήτηρ, ἣν ἐπιγνώναί μοι ὁ Θεὸς διὰ Πέτρου τοῦ κυρίου μου ἐδωρήσατο.

2. Ταῦτά μου εἰπόντος, ὁ Πέτρος πάντα αὐτοῖς ἐπὶ κεφαλαίων ἐξέθετο, ὡς ἅμα τῷ αὐτοῦ προοδεῦσαι ἐγὼ Κλήμης τὸ
25 ἐμὸν γένος αὐτῷ ἐξεθέμην, καὶ τῆς μητρὸς τὴν ἐκ τῆς τοῦ ὄνει-

ΟΜΙΛΙΑ ΙΓ'

1. Ὄταν ὁμοῦς ξημέρωσε, μπαίνοντας ὁ Πέτρος εἶπε· Ὁ Κλήμης μαζί μέ τήν μητέρα του Ματτιδία καί τή γυναίκα μου νά καθίσουν στό ὄχημα. Καί ἀμέσως ἔγινε ἔτσι. Καί καθῶς πηγαίναμε στόν δρόμο γιά τίς βαλανίες, μέ ρώτησε ἡ μητέρα μου πῶς εἶναι ὁ πατέρας.

Καί ἐγὼ εἶπα· ἔφυγε ἀναζητώντας ἐσένα καί τὰ δίδυμα ἀδέρφια μου Φαυστῖνο καί Φαυστιανὸ καί δὲν βρίσκεται πουθενά. Νομίζω ὁμοῦς πάρα πολὺ ὅτι πέθανε, εἴτε γιὰτι ἔπεσε σὲ ναυάγιο, εἴτε γιὰτι ἔκανε λάθος στόν δρόμο, ἢ γιὰτι μαράζωσε ἀπὸ τὴν λύπη. Καί ἐκείνη ἀκούοντας δάκρυσε καί ἀναστέναξε λυπημένη, ἡ χαρά της ὁμοῦς ποὺ βρῆκε ἔμένα μετρίασε κάπως τὴ λύπη ἀπὸ τὴν ὑπενθύμησή του. Συνάμα φτάσαμε στίς βαλανίες.

Τὴν ἐπόμενη μέρα ἤρθαμε στὴν πόλη Πάλτο, καί ἀπὸ ἐκεῖ στὴ Γαβάλα, καί τὴν ἄλλη μέρα φτάσαμε στὴ Λαοδίκεια. Καί νὰ στίς πύλες μᾶς ὑποδέχτηκαν ὁ Νικήτης καί ὁ Ἀκύλας, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ μᾶς φίλησαν μᾶς ὁδήγησαν στόν τόπο τῆς φιλοξενίας. Καί ὁ Πέτρος βλέποντας τὴν πόλη μεγάλη καί ὠραία, εἶπε· ἀξίζει νὰ μείνουμε ἐδῶ πολλές μέρες. Διότι τὸ μεγάλο πλῆθος εἶναι πρὸ πρόσφορο νὰ γεννήσει αὐτοὺς ποὺ ἀναζητοῦμε. Ὁ Νικήτης λοιπὸν καί ὁ Ἀκύλας μέ ρώτησαν ποιά εἶναι αὐτὴ ἡ ξένη γυναίκα.

Καί ἐγὼ εἶπα· Ἡ μητέρα μου, τὴν ὁποία μοῦ ἔκανε τὴ χάρη νὰ μοῦ γνωρίσει ὁ Θεὸς μέσω τοῦ κυρίου μου Πέτρου.

2. Ἀφοῦ εἶπε αὐτά, ὁ Πέτρος τοὺς τὰ διηγήθηκε ὅλα περιληπτικά, ὅτι δηλαδὴ ἐγὼ ὁ Κλήμης, μόλις ἔφυγαν αὐτοί, τοῦ διηγήθηκα τὸ δικό μου γένος, καί τὴν ἀποδημία τῆς μητέρας μαζί

ρου πλαστῆς προφάσεως μετὰ τῶν διδύμων αὐτῆς τέκνων γενομένην ἀποδημίαν, ἔτι τε καὶ τοῦ πατρὸς τὴν ἐπὶ ζήτησιν αὐτῆς ἀποδημίαν· ἔπειτα καὶ ὡς αὐτὸς Πέτρος μετὰ τὸ ἀκοῦσαι ταῦτα εἰσελθὼν εἰς τὴν νῆσον καὶ τῇ γυναικὶ συντυχῶν καὶ
 5 προσαιτοῦσαν ἰδὼν, καὶ τοῦ προσαιτεῖν τὴν αἰτίαν πυθόμενος, ἔγνω τὸ αὐτῆς γένος, ἀναστροφὴν, τὸν πλαστὸν ὄνειρον, καὶ τῶν τέκνων τὰ ὀνόματα, ἐμοῦ τε τοῦ καταλειφθέντος παρὰ τῷ πατρὶ καὶ τῶν αὐτῇ συμπορευθέντων διδύμων τέκνων, καὶ οὕτως ἐν βυθῷ ὑπενοεῖτο τεθνηκένοι.

10 3. Τούτων οὖν κεφαλαιωδῶς ρηθέντων ὑπὸ Πέτρου, ὁ Νικήτης καὶ ὁ Ἀκύλας ἐκπλαγέντες ἔλεγον· Ἐγὼ γάρ γε, Δέσποτα καὶ Κύριε τῶν ἀπάντων, τοῦτο ἀληθὲς ἢ ὄνειρός ἐστιν;

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Εἰ μὴ κοιμώμεθα, ἀληθὲς τυγχάνει.

Οἱ δέ, βραχὺ μείναντες καὶ σύννοιοι γενόμενοι, ἔφασαν·
 15 Ἡμεῖς ἐσμεν Φαυστῖνος καὶ Φαυστινιανός, καὶ ἀπαρχῆς σου διαλεγόμενοι ἀλλήλοις ἐμβλέποντες πολλὰ περὶ ἑαυτῶν καταστοχαζόμεθα, μὴ ἄρα οὐχ ἡμῖν διαφέρει τὰ λεγόμενα, λογιζόμενοι ὅτι πολλὰ παρόμοια γίνεται ἐν τῷ βίῳ· διὸ ἐσιωπῶμεν παλλόμενοι τὰς καρδίας. Πρὸς δὲ τὸ τέλος τοῦ λεγομένου ἀπο-
 20 βλέψαντες, ὅτι ἡμῖν διαφέρει τὰ λεγόμενα, τότε ἑαυτοὺς ὡμολογήσαμεν. Καὶ τοῦτ' εἰπόντες μετὰ δακρύων, ἐπεισῆλθον τῇ μητρὶ καὶ κοιμωμένην εὐρόντες ἤδη περιπλέκεσθαι ἐβούλοντο.

Ὁ δὲ Πέτρος ἐκώλυεν αὐτοὺς εἰπὼν· Ἐάσατέ με προσάγω ὑμᾶς παραστῆσαι τῇ μητρὶ, μήπως ὑπὸ τῆς πολλῆς αἰφνιδίου χαρᾶς εἰς ἔκστασιν ἔλθοι φρενῶν, ἅτε δὲ κοιμωμένη καὶ
 25 τὸ πνεῦμα ὑπὸ τοῦ ὕπνου ἀπησχολημένον ἔχουσα.

4. Ὅμως ἐπεὶ κόρον ἔσχεν ὕπνου, διεγερθείσῃ τῇ μητρὶ ὁ Πέτρος ἤρξατο περὶ τῆς θεοσεβείας αὐτῇ διαλέγεσθαι πρότερον λέγων· Γινώσκεις σε θέλω, γύναι, τῆς ἡμετέρας θρησκείας τὴν
 30 πολιτείαν. Ἡμεῖς ἓνα Θεὸν σέβομεν, τὸν πεπονηκότα ὃν ὁρᾶς κόσμον, καὶ τούτου φυλάσσομεν τὸν νόμον, περιέχοντα ἐν

μέ τὰ δίδυμα παιδιά της, πού ἔγινε μέ τή πλαστή πρόφαση τοῦ ὄνειρου, καί τήν ἀποδημία τοῦ πατέρα για ἀναζήτησή της· ἔπειτα, ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Πέτρος, ἀφοῦ τὰ ἄκουσε αὐτά, μπῆκε στοῦ νησι ὅπου συνάντησε τή γυναίκα, πού τήν εἶδε νά ζητιανεύει, καί ρωτώντας νά μάθει τόν λόγο για τόν ὁποῖο ζητιάνευε, ἔμαθε τὸ γένος της, τήν περιπλάνησή της, τὸ πλαστό ὄνειρο καί τὰ ὀνόματα τῶν παιδιῶν, τὸ δικό μου πού εἶχα ἐγκαταλειφθεῖ κοντά στον πατέρα μου, καί τῶν δίδυμων παιδιῶν πού εἶχαν πάει μαζί της, τὰ ὁποῖα ὑπέθετε ὅτι πέθαναν στοῦ βυθὸ τῆς θάλασσας.

3. Ὅταν εἰπῶθηκαν αὐτὰ περιληπτικά ἀπὸ τὸν Πέτρο, ὁ Νικήτης καί ὁ Ἀκύλας ἐκπληκτοὶ εἶπαν· Εἶναι ἄραγε, Δέσποτα καί Κύριε τῶν ὄλων, αὐτὸ ἀλήθεια ἢ εἶναι ὄνειρο;

Καί ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐφόσον δέν κοιμώμαστε, εἶναι ἀληθινό.

Καί ἐκεῖνοι, ἀφοῦ ἔμειναν για λίγο ἄναυδοι, ὅταν συνῆλθαν, εἶπαν· ἐμεῖς εἴμαστε ὁ Φαυστῖνος καί ὁ Φαυστιανός, καί ἀπὸ τήν ἀρχὴ καθὼς ἐσὺ μιλοῦσες, βλέποντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, φανταζόμασταν πολλὰ για τοὺς ἑαυτοὺς μας, μήπως τυχὸν δέν μᾶς ἐνδιαφέρουν ὅσα λέγονταν, σκεπτόμενοι ὅτι πολλὰ παρόμοια συμβαίνουν στὴ ζωὴ. Γι' αὐτὸ σιωπούσαμε ἐνῶ οἱ καρδιές μας χτυποῦσαν. Πρὸς τὸ τέλος ὁμως τῆς διηγήσεως, βλέποντας ὅτι μᾶς ἐνδιαφέρουν αὐτὰ πού λέγονται, φανερώσαμε τότε τοὺς ἑαυτοὺς μας. Καί ἀφοῦ εἶπαν αὐτὰ μέ δάκρυα, ὄρμησαν στὴ μητέρα τους, καί βρίσκοντάς τήν νά κοιμᾶται ἤθελαν νά τήν ἀγκαλιάσουν.

Ὁ Πέτρος ὁμως τοὺς ἐμπόδισε λέγοντας· Ἀφῆστε με, θὰ σᾶς ὀδηγήσω καί θὰ σᾶς παρουσιάσω στὴ μητέρα σας, για νά μὴ χάσει τὰ μυαλά της ἀπὸ τὴν ξαφνικὴ μεγάλη χαρὰ της, γιατί καθὼς κοιμᾶται τὸ πνεῦμα της εἶναι παραδομένο στον ὕπνο.

4. Ὅταν ὁμως χόρτασε τὸν ὕπνο ἢ μητέρα καί σηκώθηκε, ὁ Πέτρος ἄρχισε νά τῆς μιλάει στὴν ἀρχὴ για τὴν πίστη λέγοντας· Θέλω, γυναίκα, νά γνωρίσεις τὸν τρόπο ζωῆς τῆς θρησκείας μας. Ἐμεῖς πιστεύουμε ἕνα Θεό, ὁ ὁποῖος ἔκανε τὸν κόσμο πού βλέπεις, καί τηροῦμε τὸν νόμο του, ὁ ὁποῖος περιλαμ-

πρώτοις, αὐτὸν σέβειν μόνον καὶ τὸ αὐτοῦ ἀγιάζειν ὄνομα, τιμᾶν τε γονεῖς, καὶ σωφρονεῖν, βιοῦν τε σεμνῶς. Πρὸς τούτοις δὲ ἀδιαφόρως μὴ βιοῦντες τραπέζης ἔθνῶν οὐκ ἀπολαύομεν, ἄτε δὴ οὐδὲ συνεστιᾶσθαι αὐτοῖς δυνάμενοι, διὰ τὸ ἀκαθάρτως
 5 αὐτοὺς βιοῦν. Πλὴν ὅποταν αὐτοὺς πείσωμεν τὰ τῆς ἀληθείας φρονεῖν τε καὶ ποιεῖν, βαπτίσαντες αὐτοὺς τρισμακαρία τινὶ ἐπονομασία, τότε αὐτοῖς συναυλιζόμεθα. Ἐπεὶ οὐδ' ἂν πατὴρ τυγχάνῃ ἢ γυνὴ ἢ τέκνον ἢ ἀδελφὸς ἢ ἄλλος τις ἐκ φύσεως στοργὴν ἔχων, συνεστιᾶσθαι αὐτῷ τολμᾶν δυνάμεθα. Θρησκεία
 10 γὰρ διαφερόντως τοῦτο ποιοῦμεν. Μὴ οὖν ὕβριν ἠγήσῃ τὸ μὴ συνεστιᾶσθαι σοι τὸν υἱόν, μέχρις ἂν μὴ τὰ αὐτὰ αὐτῷ φρονῆς καὶ ποιῆς.

5. Ἡ δὲ ἀκούσασα ἔφη· Τί οὖν κωλύει σήμερόν με βαπτισθῆναι, ἣτις πρὸ τοῦ σε ἰδεῖν τοὺς λεγομένους θεοὺς ἀπεστρά-
 15 φην, λογισμῷ τούτῳ, ὅτι, πολλὰ σχεδὸν καθ' ἡμέραν θυοῦση αὐτοῖς, ἐν ταῖς ἀνάγκαις οὐ παρεστάθησάν μοι; Περὶ δὲ μοιχείας τί δεῖ καὶ λέγειν, ὅποτε οὐδ' ὅτε ἐπλούτουν, τρυφή με τοῦτο ἠπάτησεν, οὐδ' ἢ μετὰ ταύτην πενία ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν ἀναγκάσαι δεδύνηται, ἀντιποιοιμένη μου τῆς σωφροσύνης ὡς μεγί-
 20 στου κάλλους, ἥς ἔνεκα εἰς τοσαύτην ἤλθον περίστασιν; Ἄλλ' οὐδ' οἶμαί σε, κύριέ μου Πέτρε, ἀγνοεῖν, ὅτι ἢ πλείων ἐπιθυμία ἐξ εὐθυμιῶν γίνεται. Ὅθεν ἐγὼ ἐν εὐθυμίᾳ σωφρονήσασα, ἐν δυσθυμίᾳ πρὸς ἡδονὰς ἐμαυτὴν οὐκ ἀποδίδωμι. Ἄλλὰ μηδὲ νῦν μου κακουχίας ἀπηλλάχθαι νομίσης τὴν ψυχὴν, τὴν ποσῶς πα-
 25 ραμυθίας τυχούσαν διὰ τὴν Κλήμεντος ἐπίγνωσιν. Ἀντεισερχομένη γὰρ ἢ ἐκ τῶν δύο τέκνων μου βαρυθυμία καὶ τὴν ποσῶς ἀμαυροῖ χαράν. Λυπεῖ γὰρ ἡμᾶς οὐ τοσοῦτον τὸ ἐν τῇ θαλάσῃ

βάνει πρώτα πρώτα νὰ σεβόμαστε μόνο αὐτὸν καὶ νὰ προσκυνᾶμε τὸ ὄνομά του, νὰ τιμᾶμε τοὺς γονεῖς, νὰ εἶμαστε φρόνιμοι καὶ νὰ ζοῦμε σεμνά. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ ζώντας διαφορετικὰ δὲν καθόμαστε σὲ τραπέζι ἐθνικῶν, ἐπειδὴ δὲν μπορούμε οὔτε νὰ φᾶμε μαζί μ' αὐτοὺς, διότι αὐτοὶ ζοῦν ἠθικὰ ἀκάθαρτη ζωή. Ὅμως ὅταν τοὺς πείσουμε νὰ πιστέψουν καὶ νὰ ζοῦν τὴν ἀληθινὴ πίστη, ἀφοῦ τοὺς βαπτίσουμε σὲ κάποιο τρισμακάριστο ὄνομα¹, τότε τοὺς συναναστρεφόμεστε. Ἄλλιῶς οὔτε ἀκόμα κι ἂν εἶναι πατέρας ἢ γυναῖκα μας ἢ παιδί μας ἢ ἀδελφός μας ἢ κάποιος ἄλλος ἐκ φύσεως ἀγαπητός μας, δὲν μπορούμε νὰ τολμήσουμε νὰ φᾶμε μαζί του. Καὶ τὸ κάνουμε αὐτὸ ἐπειδὴ διαφέρουμε στὴ θρησκεία. Γι' αὐτὸ μὴ τὸ θεωρήσεις προσβολὴ τὸ ὅτι ὁ γιός σου δὲν τρώει μαζί σου, μέχρι νὰ πιστέψεις καὶ νὰ κάνεις τὰ ἴδια μ' ἐκεῖνον.

5. Καὶ ἐκείνη ἀκούοντάς τον εἶπε· Τί μὲ ἐμποδίζει λοιπὸν νὰ βαπτισθῶ σήμερα, ἐγὼ ἢ ὅποια πρὶν ἀκόμα σὲ δῶ εἶχα ἀπαρνηθεῖ τοὺς λεγόμενους θεοὺς, μὲ τὴ σκέψη αὐτή, ὅτι, ἐνῶ θυσίαζα σ' αὐτοὺς πολλὰ σχεδὸν κάθε μέρα, δὲν μὲ συμπαραστάθηκαν. Γιὰ τὴ μοιχεία πάλι τί νὰ πῶ; Ἀφοῦ οὔτε τότε πού ἤμουν πλούσια δὲν μὲ παρέσυρε σ' αὐτὴν ἢ ἀπόλαυση, οὔτε ἢ φτώχεια πού ἦρθε μετὰ ἀπὸ αὐτὴν μπορεῖ νὰ μὲ ἀναγκάσει νὰ προβῶ σ' αὐτὴν, ἀνταλλάσσοντάς την μὲ τὴ σωφροσύνη μου, πού εἶναι ἢ πιὸ μεγάλη ὁμορφιά, γιὰ χάρη τῆς ὁποίας ἔφτασα σὲ τόσο δύσκολη κατάσταση. Ἀλλὰ νομίζω, ὅτι οὔτε ἐσὺ ἀγνοεῖς, κύριέ μου Πέτρε, ὅτι ἢ ἐπὶ πλεον ἐπιθυμία προκαλεῖται ἀπὸ τὴν εὐθυμία. Γι' αὐτὸ ἐγὼ πού ἔμεινα ἐγκρατῆς ὅταν βρισκόμουν σὲ εὐθυμία, δὲν παραδίνω τὸν ἑαυτὸ μου στὶς ἡδονές τώρα πού βρίσκομαι σὲ δυσθυμία. Ἄλλ' οὔτε καὶ τώρα νὰ νομίσεις ὅτι ἢ ψυχὴ μου ἀπαλλάχθηκε ἀπὸ τὰ βάσανα, ἢ ὅποια μόνο μερικῶς παρηγορήθηκε μὲ τὴν ἀναγνώριση τοῦ Κλήμη. Διότι μπαίνοντας ἢ κατῆφεια πού προκαλεῖται ἀπὸ τὴν ἀπώλεια τῶν δύο παιδιῶν μου, ἐπισκιάζει καὶ τὴ λίγη χαρὰ. Διότι μὲ στενο-

1. Δηλ. στὸ ὄνομα τῆς ἀγίας Τριάδος. Πρβλ. Ματθ. 28,19.

τούτους παραπολέσθαι, ὅσον τὸ χωρὶς τῆς θείας εἰς Θεὸν εὐσεβείας διαφθαρῆναι μετὰ γε τῶν ψυχῶν αὐτοῖς καὶ τὰ σώματα. Ὁ δὲ τούτων πατήρ, ἐμὸς δὲ σύμβιος, ὡς παρὰ Κλήμεντος ἔμαθον, ἐπὶ τε τὴν ἐμὴν καὶ τῶν υἱῶν ζήτησιν ἐκβάς, τοσοῦτοις
 5 ἔτεσιν ἀφανῆς ἐστίν· πάντως δὲ ἐτελεύτησεν. Καὶ γὰρ ὁ ταλαίπωρος ὑπὸ σωφροσύνης με ἀγαπῶν φιλότεκνος ἦν. Ὅθεν πάντων ἡμῶν τῶν ὑπὲρ πάντα αὐτῷ ἠγαπημένων στερηθεὶς ὁ γέρον ὑπὸ μεγίστης ἀθυμίας διεφώνησεν.

6. Τῆς μητρὸς ταῦτα λεγούσης, κατὰ τὴν Πέτρου παραίνε-
 10 σιν, ἀκούοντες οὐκέτι στέγειν ἐδύναντο οἱ παῖδες, ἀλλ' ἐγερθέντες περιεπλέκοντο αὐτῇ, πολλὰ δακρύνοντες καὶ καταφιλοῦντες.

Ἡ δὲ ἔφη· Τί θέλει τοῦτο εἶναι;

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Παράστησον, ὦ γύναι, γενναίως τὸν νοῦν σου, ὅπως τῶν σῶν ἀπολαύσης τέκνων. Οὗτοι
 15 γὰρ εἰσι Φαυστῖνος καὶ Φαυστινιανός, οἱ υἱοὶ σου, οὓς ἐν βυθῷ τεθνάναι ἔλεγες. Πῶς δὲ ζῶσιν, ἐπὶ βυθοῦ θανόντες ἐν τῇ χαλεπωτάτῃ ἐκείνῃ νυκτί, καὶ πῶς νῦν ὁ μὲν αὐτῶν Νικήτης λέγεται, ὁ δὲ Ἀκύλας, αὐτοὶ σοι εἰπεῖν δυνήσονται· σὸν σοὶ γὰρ ἡμεῖς μαθεῖν ἔχομεν.

20 Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ἡ μήτηρ, χαρεῖσα σφόδρα, ὑπὸ ἐκλύσεως ὀλίγου διεφώνει. Ὅτε δὲ αὐτὴν ἀνεκτεσάμεθα, ἐκαθέσθη, καὶ ἑαυτῆς γενομένη ἔφη· Παρακαλῶ, τέκνα μου ποθεινά, εἶπατε ἡμῖν τὰ μετὰ τὴν χαλεπὴν ἐκείνην νύκτα συμβάντα ὑμῖν.

25 7. Καὶ ὁ Νικήτης, τοῦ λοιποῦ Φαυστῖνος, ἤρξατο λέγειν· Τῆς αὐτῆς ἐκείνης νυκτὸς τοῦ πλοίου, ὡς οἴσθα, διαλυομένου, ἡμᾶς ἄνδρες τινές, ἐν τῷ βυθῷ ληστεύειν μὴ φοβούμενοι, ἀνείλοντο, καὶ ἐν σκάφῃ θέντες καὶ κώπαις ἐλαύνοντες, ὅτε μὲν παρὰ γῆν ἔφερον, ὅτε δὲ καὶ τροφὰς μεταπεμπόμενοι εἰς τὴν
 30 Στράτωνος ἦγον Καισάρειαν, κάκει δακρύνοντας ἡμᾶς, λιμῶ,

χωρεῖ ὄχι τόσο πολὺ τὸ ὅτι αὐτὰ χάθηκαν στὴ θάλασσα, ὅσο τὸ ὅτι, χωρὶς τὴν εὐσέβεια πρὸς τὸν Θεό, χάθηκαν μαζί με τίς ψυχές καὶ τὰ σώματά τους. Καὶ ὁ πατέρας τους καὶ σύντροφός μου, ὅπως ἔμαθα ἀπὸ τὸν Κλήμη, φεύγοντας γιὰ τὴν ἀναζήτηση τῆ δικῆ μου καὶ τῶν γιῶν του, ἐπὶ τόσα χρόνια εἶναι ἄφαντος καὶ ἀσφαλῶς θὰ πέθανε. Διότι ὁ ταλαίπωρος, ποὺ ἀπὸ τὴ σωφροσύνη του μὲ ἀγαποῦσε, ἀγαποῦσε καὶ τὰ παιδιά του. Γι' αὐτό, ὅταν ἔχασε ὅλους ἐμᾶς ποὺ τοῦ ἤμασταν οἱ πιὸ ἀγαπημένοι ἀπὸ ὅλα, ἀπὸ τὴ μεγάλη λύπη του λιποτάκτησε.

6. Ἐνῶ ἡ μητέρα ἔλεγε αὐτά, σύμφωνα μὲ τὴν παραίνεση τοῦ Πέτρου, τὰ παιδιά δὲν μπορούσαν πιά νὰ ἐξακολουθήσουν νὰ κρύβονται, γι' αὐτὸ σηκώθηκαν καὶ τὴν ἀγκάλιασαν, χύνοντας πολλὰ δάκρυα καὶ φιλώντας τὴν.

Καὶ ἐκείνη εἶπε· Τί εἶναι τοῦτο πάλι;

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπάντησε· Συγκράτησε μὲ γενναιότητα, γυναίκα, τὸ νοῦ σου, γιὰ ν' ἀπολαύσεις τὰ παιδιά σου. Γιατὶ αὐτοὶ εἶναι ὁ Φαυστῖνος καὶ ὁ Φαυστιανός, οἱ γιοί σου, ποὺ ἔλεγες ὅτι πέθαναν στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας. Τώρα πῶς ζοῦν, ἀφοῦ πέθαναν στὸν βυθὸ ἐκείνη τὴ φοβερὴ νύχτα, καὶ πῶς τώρα ὁ ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς λέγεται Νικήτης καὶ ὁ ἄλλος Ἀκύλας, αὐτοὶ θὰ μπορέσουν νὰ σοῦ τὸ ποῦν, καὶ μαζί μὲ σένα θὰ μάθουμε κι ἐμεῖς.

Ὅταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτά, ἡ μητέρα, ποὺ χάρηκε πάρα πολὺ, ἀπὸ τὴ λυποθυμία παρὰ λίγο νὰ πέθαινε. Ὅταν τὴ συνεφέραμε, κάθισε καὶ ἀφοῦ συνῆλθε εἶπε· Σᾶς παρακαλῶ, ἀγαπημένα μου παιδιά, πεῖτε μας ὅσα συνέβηκαν ἐκείνη τὴν τρομερὴ νύχτα.

7. Καὶ ὁ Νικήτης, ποὺ στὸ ἐξῆς θὰ λέγεται Φαυστῖνος, ἄρχισε νὰ λέει· Τὴν ἴδια ἐκείνη τὴ νύχτα, ποῦ, ὅπως γνωρίζεις, τὸ πλοῖο διαλυόταν, ἐμᾶς μᾶς ἔβγαλαν ἀπὸ τὸν βυθὸ τῆς θάλασσας κάποιοι ἄνδρες, ποὺ δὲν φοβοῦνταν νὰ κάνουν λεηλασίες στὸ βυθό, καὶ ἀφοῦ μᾶς ἔβγαλαν μέσα σὲ μικρὴ βάρκα κωπηλατώντας, ὁδηγώντας μας πότε στὴ στεριά καὶ πότε προμηθευόμενοι τροφές μᾶς ἔφεραν στὴν Καισάρεια τοῦ Στράτωνος· καὶ ἐκεῖ,

φόβω τε καὶ πληγαῖς, ὅπως μὴ τι προπετεὺς λαλήσωμεν τῶν αὐτοῖς μὴ δοκούντων, ἔτι τε καὶ τὰ ὀνόματα ἡμῶν ἀλλάξαντες, πωλῆσαι ἠδηγήθησαν. Γυνὴ δέ τις Ἰουδαία προσήλυτος, ἀξιόλογος πάνυ, ὀνόματι Ἰοῦστα, ὠνησαμένη ἡμᾶς τέκνων ἐφύλατ-
 5 τε τόπον, καὶ πάσῃ ἐλληνικῇ παιδείᾳ μετὰ σπουδῆς ἐξεπαίδευσεν. Ἡμεῖς δὲ ἐφ' ἡλικίας ἔμφρονες γενόμενοι καὶ τὴν θρησκευίαν ἠγαπήσαμεν, καὶ τὰ τῆς παιδείας ἐφιλοπονήσαμεν, ὅπως πρὸς τὰ λοιπὰ ἔθνη διαλεγόμενοι ἐλέγχειν αὐτὰ περὶ πλάνης δυνώμεθα. Ἀλλὰ καὶ τὰ φιλοσόφων ἠκριβώσαμεν, ἐξαιρέ-
 10 τως δὲ τὰ ἀθεώτατα, λέγω δὴ τὰ Ἐπικούρου καὶ Πύρρωνος, ἵνα μᾶλλον ἀνασκευάζειν δυνώμεθα.

8. Σίμωνι δὲ τινι μάγῳ σχεδὸν σύντροφοι γενόμενοι, φιλίας ὁδῷ ἀπατηθῆναι ἐκινδυνεύσαμεν. Ἔστι δὲ τις περὶ ἀνθρώπου τινὸς λόγος, οὗ φανέντος ἐν βασιλείᾳ θεοσεβησάντων
 15 ὄχλος ἀθανάτως καὶ ἀλύπως βιωῖσαι ἔχει· ὁμως ταῦτα μὲν σοι, μῆτερ, ἐπὶ καιροῦ ἀκριβέστερον ἐκτεθήσεται. Πλὴν μέλλουσιν ἡμῖν ἀπαταῖσθαι ὑπὸ τοῦ Σίμωνος ἐταῖρος τις τοῦ κυρίου ἡμῶν Πέτρου, Ζακχαῖος λεγόμενος, προσηκόμενος ἐνουθέτησε μὴ ἀπατηθῆναι τῷ Μάγῳ, ἐπελθόντι δὲ τῷ Πέτρῳ προσήγαγεν,
 20 ὅπως πληροφορήσας ἡμᾶς πείση περὶ τῶν τῇ θεοσεβείᾳ διαφερόντων. Διὸ καὶ σέ, μῆτερ, εὐχόμεθα, ἵνα, ὧν ἡμεῖς κατηξιώθημεν ἀγαθῶν, τούτων καὶ σὺ μεταλάβῃς, ὅπως κοινῶν ἀλῶν καὶ τραπέζης μεταλαβεῖν δυνηθῶμεν. Αὕτη οὖν ἐστὶν ἡ αἰτία, τεκοῦσα, δι' ἣν ἐνόμιζες ἡμᾶς τεθνάναι, τῷ ἐκείνῃ τῇ χαλεπω-
 25 τάτῃ νυκτὶ ὑπὸ πειρατῶν ἀρθῆναι ἐν πελάγει, σὲ δὲ νομίζειν ἡμᾶς ἀπολωλέναι.

9. Ταῦτα τοῦ Φαυστίνου εἰπόντος, ἡ μήτηρ ἡμῶν προσέπεσε τῷ Πέτρῳ, δεομένη καὶ ἀξιοῦσα, ὅπως αὐτὴν τε καὶ τὴν ξενοδόχον αὐτῆς μεταπεμψάμενος ἐξαυτῆς βαπτίση, ἵνα, φησί,
 30 μηδεμίᾳ τις ἡμέρα ἄμοιρος γένηται, ἀφ' ἧς τὰ ἐμαυτῆς ἀπέλαβον τέκνα, καθ' ἣν ἂν οὐ συνεστιαθεῖν αὐτοῖς.

ἐνῶ ἐμεῖς κλαίγαμε, μὲ πεῖνα, φοβερίσματα καὶ χτυπήματα, γὰρ νὰ μὴ ποῦμε τίποτε τὸ ἀπερίσκεπτο ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ δὲν φαίνονται καλὰ σ' αὐτούς, ἀφοῦ μᾶς ἀλλάξαν ἀκόμα καὶ τὰ ὀνόματα, μπόρεσαν νὰ μᾶς πωλήσουν. Ὅμως κάποια γυναῖκα προσήλυτη τῆς Ἰουδαίας, πολὺ ἀξιόλογη, ποῦ λεγόταν Ἰούστα, ἀφοῦ μᾶς ἀγόρασε, μᾶς φύλαγε σὰν νὰ εἴμαστε παιδιὰ τῆς καὶ μᾶς δίδαξε ὅλη τὴν ἑλληνικὴ παιδεία. Ἐμεῖς δὲ ποῦ μεγαλώνοντας γίναμε μυαλωμένοι, καὶ τὴ θρησκεία ἀγαπήσαμε καὶ τὴν μόρφωσή μας καλλιεργήσαμε, γὰρ νὰ μπορούμε μιλώντας μὲ τοὺς ἐθνικοὺς νὰ τοὺς ἀποδεικνύουμε ὅτι βρίσκονται σὲ πλάνη. Ἀλλὰ μάθαμε καλὰ καὶ ὅσα δίδασκαν οἱ φιλόσοφοι, καὶ προπαντὸς τὰ πρὸ ἄθεα, ἐννοῶ τοῦ Ἐπίκουρου καὶ τοῦ Πύρρωνα, γὰρ νὰ μπορούμε περισσότερο νὰ τὰ ἀνακσευάζουμε.

8. Ὅμως, ὅταν γίναμε φίλοι κάποιου Σίμωνα μάγου, στὸ δρόμο τῆς φιλίας κινδυνέψαμε νὰ ἐξαπατηθοῦμε. Γίνεται ἐν τῷ μεταξὺ λόγος γιὰ κάποιον ἄνθρωπο, ποῦ ὅταν βασιλεύσει τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν του θὰ ζήσουν ἀθάνατα καὶ χωρὶς λύπη· ἀλλὰ αὐτά, μητέρα, μὲ τὸν καιρὸ θὰ σοῦ εἰπωθοῦν λεπτομερέστερα. Ὅμως, ἐνῶ κοντεύαμε νὰ ἐξαπατηθοῦμε ἀπὸ τὸν Σίμωνα, κάποιος φίλος τοῦ κυρίου μας Πέτρου, ποῦ λεγόταν Ζακχαῖος, ἀφοῦ μᾶς πλησίασε μᾶς συμβούλεψε νὰ μὴ ξεγελαστοῦμε ἀπὸ τὸν Μάγο, καὶ ὅταν ἦρθε ὁ Πέτρος μᾶς ὁδήγησε σ' αὐτόν, γὰρ νὰ μᾶς πληροφορήσει καὶ νὰ μᾶς πείσει γι' αὐτὰ ποῦ ἐνδιαφέρουν γιὰ τὴν πίστη. Γι' αὐτό, μητέρα, εὐχόμεστε καὶ σὺ νὰ δεχθεῖς τὰ ἀγαθὰ ποῦ ἀξιωθήκαμε ἐμεῖς, γὰρ νὰ μπορούμε νὰ τρῶμε σὲ κοινὸ τραπέζι. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, μητέρα, γιὰ τὸν ὁποῖο νόμιζες ὅτι ἔχουμε πεθάνει, ὅταν τὴ φοβερότατη ἐκείνη νύχτα ἀρπαχθήκαμε στὸ πέλαγος ἀπὸ πειρατές, ἂν καὶ ἐμεῖς σὲ θεωρούσαμε χαμένη.

9. Ὅταν ὁ Φαυστῖνος εἶπε αὐτά, ἡ μητέρα μας ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ Πέτρου, παρακαλώντας καὶ ζητώντας αὐτὴν καὶ τὴ γυναῖκα ποῦ τὴν φιλοξένησε, ἀφοῦ στείλει καὶ τὴν προσκαλέσει, νὰ τίς βαπτίσει τὴν ἴδια στιγμὴ, γὰρ νὰ μὴ περάσει, εἶπε, καμμιά μέρα, ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποῦ ξαναβρῆκα τὰ παιδιὰ μου, χωρὶς νὰ πάρω μέρος τρώγοντας μαζί τους.

Ταῦτα οὖν καὶ ἡμῶν τῇ μητρὶ συμπαρακαλεσάντων, ὁ Πέτρος ἔφη· Τί νομίζετε, ἐγὼ μόνος ἄσπλαγχνός εἰμι, ὅτι μὴ βούλωμαι ὑμᾶς συνεστιαθῆναι τῇ μητρὶ, βαπτίσας αὐτὴν σήμερον; ἀλλὰ κἂν μίαν ἡμέραν πρὸ τοῦ βαπτισθῆναι νηστεῦσαι αὐτὴν
 5 δεῖ. Καὶ ταῦτα ἐπεὶ ἀπλῶς τινα ὑπὲρ ἑαυτῆς ἐφθέγγετο λόγον, ὃν ἐγὼ τῆς πίστεως αὐτῆς ἰκανὸν ἐρμηνεῖα συνειδὼν· ἐπεὶ πολλῶν ἡμερῶν αὐτὴν ἀγνισθῆναι ἔδει.

10. Κάγὼ ἔφην· Εἶπε ἡμῖν, τίνα ἐφθέγγετο λόγον, ὃς τὴν πίστιν αὐτῆς ἐξέφηνεν.

10 Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Ἡ ἀξίωσις αὐτῆς τοῦ συμβαπτισθῆναι αὐτῇ τὴν ξενοδόχον καὶ εὐεργέτιν. Οὐκ ἂν δὲ τοῦτο τῇ ὑπ' αὐτῆς ποθουμένη δοθῆναι παρεκάλει, εἰ μὴ πρότερον αὐτὴ διετέθη ὡς ἐπὶ μεγάλη τῇ τοῦ βαπτίσματος δωρεᾷ. Ὅθεν ἐγὼ πολλῶν καταγινώσκω, ὁπόταν, βαπτισθέντες καὶ πιστεύειν λέγον-
 15 τες, μηδὲν ἄξιον πίστεως ποιῶσι, μηδ' οὐδ' ἀγαπῶσιν, λέγω δὴ γυναῖκας αὐτῶν ἢ υἱοὺς ἢ φίλους, πρὸς τοῦτο προτρέπωνται. Εἰ γὰρ πεπιστεύκασι ζωὴν αἰώνιον σὺν ἔργοις καλοῖς δωρεῖσθαι τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ βαπτίσματι, ἀνυπερθέτως οὐδ' ἠγάπων προετρέποντο βαπτισθῆναι. Ἄλλ' εὐηθὲς ἐστίν. Ἐπεὶ τι δῆποτε νο-
 20 σοῦντας ὀρώντες, ἢ ἀπαγομένους τὴν ἐπὶ θάνατον, ἢ ἄλλα τινὰ χαλεπὰ πάσχοντας, ὀδύρονται καὶ ἐλεοῦσιν; Οὕτως εἰ ἐπεπιστεύκεισαν αἰώνιον πῦρ μένειν τοὺς τὸν Θεὸν μὴ σέβοντας, οὐκ ἂν ἐπαύσαντο νοθετοῦντες, ἢ καὶ ἀπειθοῦντας ὀρώντες, ὡς περὶ ἀπίστων ὀδυνῶμενοι, τὴν κατ' αὐτῶν κόλασιν πεπληρο-
 25 φορημένοι. Καὶ τὰ νῦν τὴν ξενοδόχον πέμψας ἐπανακρινῶ εἰ τὸν νόμον τὸν δι' ἡμῶν ἀγαπᾶν αἰρεῖται, καὶ οὕτως ἀκολούθως ἂν δεῖ πράξομεν.

11. Ἡ δὲ μήτηρ ὑμῶν, ἐπειδὴ πιστῶς διάκειται περὶ τοῦ βαπτίσματος, κἂν μίαν πρὸ τοῦ βαπτίσματος νηστευσάτω ἡμέ-

Ἐπειδὴ καὶ ἐμεῖς παρακαλέσαμε γιὰ τὸ ἴδιο πρᾶγμα, ὁ Πέτρος εἶπε· Τί νομίζετε, πῶς μόνο ἐγὼ εἶμαι ἄσπλαγχνος καὶ δὲν θέλω νὰ φᾶτε μαζί μὲ τὴ μητέρα σας; Θὰ φᾶτε ἀφοῦ τὴν βαπτίσω σήμερα. Πρέπει ὅμως ἔστω καὶ μιὰ μέρα νὰ νηστέψει πρὶν βαπτισθεῖ. Καὶ αὐτὸ ἐπειδὴ ἀπλῶς εἶπε ἓνα λόγο ποῦ εἶναι ὑπὲρ αὐτῆς, ὁ ὁποῖος λόγος, ὅπως κατάλαβα ἐγὼ, φανερώνει ἱκανοποιητικὰ τὴν πίστη της· γιὰτὶ ἀλλιῶς θὰ ἔπρεπε νὰ καθαρισθεῖ πολλὰς μέρες.

10. Καὶ ἐγὼ εἶπα· Πές μας ποιὸ λόγο εἶπε, ποῦ φανέρωνε τὴν πίστη της.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπάντησε· Ἡ ἀξίωσή της νὰ βαπτισθεῖ μαζί μὲ τὴν γυναῖκα ποῦ τὴν φιλοξένησε καὶ τὴν εὐεργέτησε. Γιὰτὶ δὲν θὰ παρακαλοῦσε νὰ δοθεῖ αὐτὸ σ' αὐτὴν ποῦ ἀγαπάει, ἂν προηγουμένως ἡ ἴδια δὲν πίστευε ὅτι τὸ βάπτισμα εἶναι μεγάλο δῶρο. Γι' αὐτὸ ἐγὼ κατηγορῶ πολλοὺς, πού, ἐνῶ βαπτίστηκαν καὶ λένε ὅτι πιστεύουν, δὲν κάνουν τίποτε ἄξιο τῆς πίστεως, ἀφοῦ δὲν προτρέπουν σ' αὐτὸ οὔτε ἐκείνους ποῦ ἀγαποῦν, καὶ ἐννοῶ τὶς γυναῖκες τους ἢ τοὺς γιούς τους ἢ τοὺς φίλους τους. Διότι, ἐὰν εἶχαν πιστέψει ὅτι ὁ Θεὸς μὲ τὸ βάπτισμα τοὺς δώρισε αἰώνια ζωὴ μαζί μὲ καλὰ ἔργα, θὰ προέτρεπαν χωρὶς ἀναβολὴ αὐτοὺς ποῦ ἀγαποῦσαν νὰ βαπτισθοῦν. Ἀλλὰ θὰ μοῦ πεῖ κάποιος ἀπὸ σᾶς· Τοὺς ἀγαποῦν καὶ φροντίζουν γι' αὐτούς. Αὐτὸ εἶναι αὐτονόητο. Γιὰτὶ ἀλλιῶς γιὰ ποιὸ λόγο ὅταν τοὺς βλέπουν νὰ εἶναι ἄρρωστοι, ἢ νὰ ὀδηγοῦνται πρὸς τὸν θάνατο, ἢ νὰ ὑποφέρουν κάποια ἄλλα δεινὰ, ὀδύρονται καὶ τοὺς λυποῦνται; Ἔτσι, ἐὰν εἶχαν πιστέψει ὅτι ἐκείνους ποῦ δὲν πιστεύουν στὸν Θεὸ τοὺς περιμένει αἰώνια φωτιά, δὲν θὰ ἔπαιναν νὰ τοὺς συμβουλεύουν, ἢ βλέποντάς τους νὰ ἀπειθοῦν, μὲ θλίψη θὰ μάθαιναν τὴν τιμωρία τους, σὰν νὰ εἶναι ἄπιστοι. Καὶ τώρα θὰ στείλω νὰ φέρουν τὴν φιλόξενη γυναῖκα καὶ θὰ τὴν ἀνακρίνω γιὰ νὰ δῶ ἐὰν προτιμᾷ νὰ ἀγαπᾷ τὸν νόμο ποῦ ἐμεῖς διδάσκουμε, καὶ ἔτσι θὰ κάνουμε στὴ συνέχεια αὐτὰ ποῦ πρέπει.

11. Ἡ μητέρα σας, ἐπειδὴ πιστεύει στὸ βάπτισμα, νὰ νηστέψει πρὶν ἀπὸ τὸ βάπτισμα ἔστω καὶ μιὰ μέρα. Καὶ ἐκείνη

ραν. Ἡ δὲ ὤμνυεν· Δύο τῶν διελθουσῶν ἡμερῶν, τῇ γυναικὶ τὰ κατὰ τὸν ἀναγνωρισμὸν διηγουμένη, ὑπὸ τῆς πολλῆς χαρᾶς τροφῆς μεταλαβεῖν οὐκ ἠδυνήθη, ἢ ἐχθὲς μόνον βραχέος ὕδατος. Ἐμαρτύρησέ τε τῷ ὄρκῳ ἢ γυνὴ Πέτρου λέγουσα· Ἀλη-
5 θῶς οὐκ ἐγεύσατο.

Καὶ ὁ Ἀκύλας, μᾶλλον δὲ τοῦ λοιποῦ Φαυστῖνος, ἔφη· Οὐκοῦν οὐδὲν κωλύει αὐτὴν βαπτισθῆναι.

Καὶ ὁ Πέτρος γελασας ἀπεκρίνατο· Ἄλλ' οὐκ ἔστι τοῦτο νηστεία βαπτίσματος, ὃ μὴ δι' αὐτὸ γέγονεν.

10 Καὶ ὁ Φαυστῖνος ἀπεκρίνατο· Ἴσως οὖν ὁ Θεός, βουλόμενος ἡμῶν τὴν μητέρα μηδεμίαν ἡμέραν μετὰ τὸν ἀναγνωρισμὸν χωρίσαι τῆς ἡμετέρας τραπέζης, προωκονόμησε τὴν νηστείαν. Ὡς γὰρ ἐσωφρόνει ἐν ἀγνοίᾳ τὸ πρέπον τῇ ἀληθείᾳ ποιήσασα, οὕτω καὶ νῦν ὁ Θεὸς ἴσως ὠκονόμησεν αὐτὴν πρὸ μιᾶς
15 νηστεῦσαι ὑπὲρ τοῦ ἀληθοῦς βαπτίσματος, ἵνα ἀπὸ πρώτης ἡμέρας τοῦ γνωρίσαι ἡμᾶς σὺν ἡμῖν ἀλῶν μεταλαβεῖν δυνηθῇ.

12. Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Μὴ ἡμᾶς νικάτω ἢ κακία, πρόφασιν εὐροῦσα τὴν πρόνοιαν καὶ τεκούσης στοργήν, ἀλλὰ μᾶλλον ὑμεῖς κάγῳ σὺν ὑμῖν διαμείνωμεν τὴν σήμερον ἐν νηστείᾳ, καὶ
20 αὐριον βαπτισθήσεται. Οὐδὲ γὰρ ἡ ὥρα τῆς σήμερον ἡμέρας ἐπιτήδειός ἐστιν εἰς βάπτισμα. Καὶ ὁμῶς οὕτω γενέσθαι οἱ πάντες συνευδοκήσαμεν.

13. Αὐτῆς οὖν τῆς ἐσπέρας τῆς Πέτρου οἱ πάντες διδασκαλίας ἀπελαύομεν, δεικνύντος ἡμῖν ἐκ τῆς κατὰ τὴν μητέρα
25 προφάσεως, τίνι λόγῳ τὰ τέλη τῆς σωφροσύνης καλά, τὰ δὲ τῆς μοιχείας χαλεπὰ ὄντα ὄλω γένει ὄλεθρον ποιεῖν φύσιν ἔχει, κἂν μὴ ταχέως, ἀλλ' οὖν γε κἂν βραδέως. Ἐπὶ τοσοῦτον δέ, φησὶν, τὰ τῆς σωφροσύνης ἀρέσκει τῷ Θεῷ, ὅτι καὶ τοῖς ἐν πλάνῃ οὖσι βραχεῖάν τινα ὑπὲρ αὐτῆς ἐν τῷ νῦν βίῳ ἀπονέμει
30 χάριν (ἢ γὰρ ἐκεῖ σωτηρία μόνοις τοῖς διὰ τὴν εἰς αὐτὸν ἐλπίδα βαπτισθεῖσι καὶ σωφρόνως δικαιοπραγοῦσιν ἀποδίδεται), ὥσπερ ἐγνώκατε ἐπὶ τῆς ὑμετέρας μητρὸς γενόμενα, λέγω δὴ

ἔδινε ὄρκο. Ἐξιστορώντας κατὰ τὶς δύο προηγούμενες μέρες στὴ γυναίκα ὅσα ἔλαβαν χώρα κατὰ τὴν ἀναγνώριση, ἀπὸ τὴν πολλὴ χαρὰ δὲν μπόρεσε νὰ φάει, παρὰ μόνο χθὲς ἤπιε λίγο νερό, καὶ βεβαίωσε τὴν τήρηση τοῦ ὄρκου τῆς ἡ γυναίκα τοῦ Πέτρου λέγοντας· Πραγματικὰ δὲν ἔφαγε.

Καὶ ὁ Ἀκύλας, ἡ μᾶλλον στὸ ἐξῆς Φαυστῖνος, εἶπε· Λοιπὸν τίποτε δὲν τὴν ἐμποδίζει νὰ βαπτισθεῖ.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀφοῦ γέλασε ἀπάντησε· Ἄλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι νηστεία βαπτίσματος, ἀφοῦ δὲν ἔγινε γι' αὐτό.

Καὶ ὁ Φαυστῖνος ἀποκρίθηκε· Ἴσως λοιπὸν ὁ Θεός, θέλοντας νὰ μὴ χωρίσει τὴ μητέρα μας οὔτε μιὰ μέρα ἀπὸ τὸ τραπέζι μας μετὰ τὴν ἀναγνώριση, νὰ φρόντισε ἀπὸ πρὶν γιὰ τὴ νηστεία. Διότι, ὅπως ζοῦσε μὲ σωφροσύνη, ἂν καὶ βρισκόταν σὲ ἄγνοια, κάνοντας αὐτὸ πού ἔπρεπε, ἔτσι καὶ τώρα ὁ Θεὸς ἴσως προνόησε γι' αὐτὴν νὰ νηστεύει μιὰ μέρα πρὶν γιὰ τὸ ἀληθινὸ βάπτισμα, ὥστε ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα τῆς ἀναγνώρισής μας νὰ μπορέσει νὰ φάει μαζί μας.

12. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Νὰ μὴ σᾶς νικᾷ ἡ κακία, προβάλλοντας ὡς πρόφαση τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀγάπη τῆς μητέρας· ἀλλὰ μᾶλλον ἐσεῖς καὶ ἐγὼ μαζί σας θὰ νηστεύουμε σήμερα καὶ αὔριο θὰ βαπτισθεῖ. Διότι οὔτε ἡ ὥρα τῆς σημερινῆς μέρας εἶναι κατάλληλη γιὰ βάπτισμα. Καὶ ἀμέσως ὅλοι συμφωνήσαμε νὰ γίνεῖ ἔτσι.

13. Αὐτὸ τὸ βράδυ λοιπὸν ὅλοι ἀπολαύσαμε τὴ διδασκαλία τοῦ Πέτρου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν ἀφορμὴ τῆς μητέρας μᾶς ἔδειχνε γιὰ ποιό λόγο τὰ ἀποτελέσματα τῆς σωφροσύνης εἶναι καλὰ, ἐνῶ τῆς μοιχείας ἐπειδὴ εἶναι φοβερὰ ἔχουν τὴν ιδιότητα νὰ προκαλοῦν καταστροφὴ σὲ ὀλόκληρο γένος, ἂν ὄχι ἀμέσως, ὅπωςδὴποτε ὁμως σιγά—σιγά. Τόσο πολὺ, λέει, τὰ ἔργα τῆς σωφροσύνης ἀρέσουν στὸν Θεό, ὥστε καὶ σ' ἐκείνους πού βρῖσκονται σὲ πλάνη νὰ δίνει γι' αὐτὴν μικρὴ χάρη (διότι ἡ ἐκεῖ σωτηρία δίνεται μόνο σ' ἐκείνους πού ἐξαιτίας τῆς ἐλπίδας τους σ' αὐτὸν ἔχουν βαπτισθεῖ καὶ ἐνεργοῦν δίκαια). Ὅπως ἀκριβῶς μάθατε αὐτὰ πού ἔγιναν στὴν περίπτωσι τῆς μητέρας σας, ἐν-

τὰ ἐπὶ τέλη καλά. Ἴσως δὲ εἰ ἐμοιχήσατο, ἀνήρητο ἄν. Διὸ σωφρονήσασαν ἐλεήσας ὁ Θεὸς τὸν κατ' αὐτῆς ἀπέστρεψε φόνον καὶ τὰ ἀφαιρεθέντα τέκνα ἀπέδωκεν.

14. Ἄλλ' ἐρεῖ τις ἴσως· Πόσοι διὰ σωφροσύνην ἀπώλοντο; Φημί ἀναισθησίας αἰτία· χρῆ γὰρ τὴν αἰσθανομένην ἢ ἐρωμένου τινὸς ἢ ἐραστοῦ παρ' αὐτὸ φυγεῖν τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιμίξεως, ὡς πῦρ φλέγον ἢ λυσοῦντα κύνα, ὄνπερ τρόπον ἐποίησεν ἢ ὑμᾶς τεκοῦσα, τὸ τῆς σωφροσύνης ὄντως ἀγαπήσασα καλόν. Διό, φυλαχθεῖσα σὺν ὑμῖν, αἰωνίου βασιλείας ἔλαβε τὴν 10 ἐπίγνωσιν. Ἡ σωφρονεῖν βουλομένη γυνὴ εἰδέναί ὀφείλει, ὅτι φθονομένη ὑπὸ κακίας προφάσει ἔρωτος πολλοὺς ἔχει τοὺς ἐπιβούλους. Μιᾶ δὲ τῇ πρὸς τὸ σωφρονεῖν ἐνστάσει σεμνὴ μείνασα, τὴν κατὰ πάντων νίκην λαβοῦσα σωθῆναι ἔχει. Καὶ γάρ, εἰ πάντα καλὰ διαπράξαιτό τις, μιᾶ τῇ πρὸς τὸ μοιχήσασθαι 15 ἁμαρτία κολασθῆναι δεῖ, ὁ προφήτης ἔφη.

15. Ἡ σώφρων γυνὴ τὸ Θεοῦ θέλημα ποιοῦσα, τῆς αὐτοῦ πρώτης κτίσεως ἀγαθῆ ὑπόμνησις γίνεται· ὅτι, εἷς ὢν ὁ Θεός, ἐνὶ ἀνθρώπῳ μίαν ἔκτισε γυναῖκα. Ἔτι δὲ μᾶλλον σώφρων μένει, ἔὰν τῆς κτίσεως μὴ ἐπιλανθάνηται καὶ τὴν κόλασιν προ- 20 βλέπη καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν τὴν ζημίαν μὴ ἀγνοῇ. Ἡ σώφρων γυνὴ, ἐπὶ τοῖς σώζεσθαι θέλουσιν ἡδομένη, παράδειγμα εὐσεβῆς τοῖς θεοσεβοῦσι τυγχάνει· ἀγαθοῦ γὰρ βίου νόμος ἐστίν. Ἡ σωφρονεῖν θέλουσα τὰς προφάσεις τῆς λοιδορίας ἐκκόπτει, ἔὰν δὲ μὴ παρέχουσα πρόφασιν λοιδορῆται ὡς ὑπὸ 25 ἐχθροῦ, ὑπὸ Θεοῦ εὐλογεῖται καὶ ἐκδικεῖται. Ἡ σώφρων τὸν Θεὸν ποθεῖ, τὸν Θεὸν φιλεῖ, τὸν Θεὸν τέρπει, τὸν Θεὸν δοξάζει, ἀνθρώποις πρόφασιν πρὸς λοιδορίαν οὐ παρέχει. Ἡ σώφρων γυνὴ τὴν Ἐκκλησίαν ἀγαθῇ τιμῇ μυρίζει καὶ ἐπὶ σεμνότητι δοξάζει· ἔτι δὲ καὶ διδασκάλων ἔπαινός ἐστιν, καὶ συνεργὸς αὐ- 30 τοῖς σωφρονοῦσι τυγχάνει.

νοῶ δηλαδή τὰ τελευταῖα καλά. Ἴσως, ἐὰν διέπραττε μοιχεία, νὰ σκοτωνόταν. Ἐνῶ, ἐπειδὴ ἐπέδειξε σωφροσύνη, ὁ Θεὸς ἐλέωντας την, ἀπέτρεψε τὸν φόνο της καὶ τῆς ἀπέδωσε τὰ παιδιά ποὺ τῆς εἶχαν ἀφαιρεθεῖ.

14. Ἄλλ' ἴσως πεῖ κάποιος: Πόσοι ἐξαιτίας τῆς σωφροσύνης χάθηκαν; Ἐννοῶ ἐπειδὴ δὲν ἀντιλήφθηκαν· διότι πρέπει ἐκείνη ποὺ ἀντιλαμβάνεται κάποιον ἐρωτευμένο ἢ ἐραστή νὰ ἀποφεύγει ἀμέσως τὴ συνουσία μαζί του, σὰν νὰ εἶναι φωτιά ποὺ καίει ἢ λυσσασμένο σκυλί, ὅπως ἔκανε ἡ μητέρα σας, ἢ ὁποία προτίμησε τὸ πραγματικὰ καλὸ τῆς σωφροσύνης. Γι' αὐτό, ἀφοῦ διαφυλάχθηκε, μαζί μὲ σᾶς γνώρισε τὴν αἰώνια βασιλεία. Ἡ γυναίκα ποὺ θέλει νὰ εἶναι συνετὴ πρέπει νὰ γνωρίζει, ὅτι, ἐπειδὴ φθονεῖται ἀπὸ κακία ἐξαιτίας τοῦ ἔρωτα, ἔχει πολλοὺς ποὺ τὴν ἐχθρεύονται. Ὅμως μὲ μία ἀντίσταση γιὰ χάρη τῆς σωφροσύνης, μένοντας σεμνή, κερδίζει τὴ νίκη ἐναντίον ὄλων καὶ θὰ σωθεῖ. Διότι, καὶ ἂν ἀκόμη κάποιος τὰ κάνει ὅλα καλά, διαπράττοντας μιὰ ἁμαρτία μοιχείας, πρέπει νὰ κολασθεῖ, εἶπε ὁ προφήτης.

15. Ἡ συνετὴ γυναίκα, κάνοντας τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, γίνεται ἀγαθὴ ὑπόμνηση τῆς πρώτης δημιουργίας του· ὅτι δηλαδή ὁ Θεός, ποὺ εἶναι ἕνας, γιὰ ἕνα ἄνθρωπο δημιούργησε μιὰ γυναίκα. Ἀκόμα πιὸ συνετὴ παραμένει, ἐὰν δὲν λησμονεῖ τὴ δημιουργία καὶ προμαντεύει τὴν κόλαση καὶ δὲν ἀγνοεῖ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ ποὺ θὰ χάσει. Ἡ συνετὴ γυναίκα, ποὺ εὐχαριστιέται μὲ ἐκείνους ποὺ θέλουν νὰ σωθοῦν, εἶναι παράδειγμα εὐσέβειας γιὰ τοὺς πιστοὺς· διότι ἀποτελεῖ νόμο ἀγαθῆς ζωῆς. Ἐκείνη ποὺ θέλει νὰ ζήσει μὲ σωφροσύνη ἀποκόπτει τὶς κακολογίες, καὶ ἂν κακολογεῖται χωρὶς νὰ δίνει ἀφορμὴ ἀπὸ ἐχθρό, ἀπὸ τὸν Θεὸ εὐλογεῖται καὶ παίρνει ἰκανοποίηση. Ἡ συνετὴ ποθεῖ τὸν Θεό, τὸν Θεὸ ἀγαπᾷ, τὸν Θεὸ εὐχαριστεῖ, τὸν Θεὸ δοξάζει, δὲν δίνει ἀφορμὴ γιὰ κακολογία στοὺς ἀνθρώπους. Ἡ συνετὴ γυναίκα εὐωδιάζει τὴν Ἐκκλησία μὲ τὴν καλὴ τιμὴ της καὶ τὴν δοξάζει μὲ τὴ σεμνότητά της· ἀκόμα ἀποτελεῖ ἔπαινο τῶν δασκάλων καὶ εἶναι συνεργός τους ὅταν αὐτοὶ εἶναι συνετοί.

16. Ἡ σώφρων γυνὴ ὡς νυμφίῳ τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ κο-
 σμεῖται, ἐνδεδυμένη τὸ σεμνὸν φῶς. Ἔστι δὲ αὐτῇ κάλλος ἢ ἐν
 τῇ ψυχῇ εὐνομία. Μύρου δὲ πνέει τῆς ἀγαθῆς φήμης. Καλὰ φό-
 ρεα ἠμφίεσται τὴν αἰδῶ, καὶ τιμίους μαργαρίτας περικείται τοὺς
 5 σωφρονίζοντας λόγους, λευκὴ δὲ τυγχάνει, ὅταν τὰς φρένας ἦ
 λελαμπρυσμένη. Καλῶ ἐσόπτρω ὄρᾳ, εἰς τὸν Θεὸν ἐμβλέπουσα.
 Καλῶ κόσμῳ χρῆται, τῷ πρὸς Θεὸν φόβῳ τὴν ψυχὴν νουθε-
 τοῦσα. Καλὴ ἢ γυνή, οὐχ ἢ χρυσῷ πεπεδημένη, ἀλλ' ἢ τῶν
 προσκαίρων ἐπιθυμιῶν λελυμένη. Ἡ σώφρων γυνὴ μεγάλῳ
 10 Βασιλεῖ περιπόθητός ἐστιν, αὐτῷ μεμνήστευται, αὐτῷ τετήρη-
 ται, ὑπ' αὐτοῦ ἠγάπηται. Ἡ σώφρων εἰς τὸ θέλεσθαι προφάσεις
 οὐ παρέχει, ἢ τῷ αὐτῆς ἀνδρὶ. Ἡ σώφρων ὑπὸ ἐτέρου θελομέ-
 νη λυπεῖται. Ἡ σώφρων τὸν ἄνδρα ἐνδιαθέτως φιλεῖ καὶ κατα-
 φιλεῖ καὶ κολακεύει, ἀρέσκει, δουλεύει, πρὸς πάντα αὐτῷ πεί-
 15 θεται, παρεκτὸς τοῦ ἀπειθεῖν Θεῷ. Ἡ γὰρ πειθομένη Θεῷ ἄνευ
 φυλάκων καὶ τὴν ψυχὴν σωφρονεῖ καὶ τὸ σῶμα καθαρεύει.

17. Ἀνόητος οὖν πᾶς ἀνὴρ ὁ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα χωρίζων
 φόβου Θεοῦ. Ὅτι, ἢ Θεὸν μὴ φοβουμένη, οὐδὲ τὸν ἄνδρα φο-
 βεῖται. Ἐὰν Θεὸν τὸν ἀόρατα βλέποντα μὴ φοβῆται, πρὸς τὸν
 20 μὴ ὄρῶντα πῶς σωφρονήσει; Πῶς δὲ σωφρονήσει ἢ μὴ συνερ-
 χομένη πρὸς τοὺς σωφρονίζοντας ἀκούειν λόγους; Πῶς δὲ καὶ
 νουθεσίας τύχοι; Πῶς δὲ σωφρονήσει ἄνευ φυλάκων, ἐὰν τὴν
 ἐσομένην κρίσιν τοῦ Θεοῦ μὴ διδαχθῇ, μηδὲ τὴν ἐπὶ μικρᾷ
 ἡδονῇ αἰώνιον ζημίαν πληροφορηθῇ; Διὸ τούναντίον ἄκουσαν
 25 αὐτὴν πρὸς τὸν σωφρονίζοντα ἀεὶ εἰσέρχεσθαι λόγον ἀνάγκασ-
 σον, κολάκευσον.

18. Πολὺ δὲ κρεῖττον, εἰ χειραγωγήσας ἤξεις, ἵνα καὶ αὐ-
 τὸς σώφρων γένη· θελήσεις γὰρ σώφρων γενέσθαι, ἵνα γνώση
 σεμοῦ γάμου τὸ τέλος, καὶ οὐκ ὀκνήσεις, εἰ ἀγαπᾷς, λέγω δὴ

16. Ἡ συνετὴ γυναῖκα στολίζεται γὰ τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς νυμφίον, μὲ τὸ σεμνὸ φῶς. Στολισμὸς γι' αὐτὴν ἀποτελεῖ ἡ τήρηση τῶν νόμων τοῦ Θεοῦ στὴν ψυχὴ της, καὶ ἀποπνέει τὸ μύρον τῆς καλῆς φήμης. Εἶναι ντυμένη μὲ ὠραῖα φορέματα, τὴν ντροπὴν, φορεῖ πολύτιμα μαργαριτάρια, τὰ συνετὰ λόγια, καὶ εἶναι λευκὴ, ὅταν εἶναι λαμπρὴ στὰ μυαλά. Βλέπει σὲ καλὸ καθρέφτη, ἀτενίζοντας στὸ Θεό, καὶ χρησιμοποιοῖ ὠραῖα κοσμήματα, νουθετώντας τὴν ψυχὴ της μὲ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ. Ὁραῖα εἶναι ἡ γυναῖκα, ὄχι ἐκείνη ποὺ εἶναι δεμένη μὲ χρυσάφι, ἀλλ' ἐκείνη ποὺ εἶναι ἀπαλλαγμένη ἀπὸ τὶς πρόσκαιρες ἐπιθυμίες. Ἡ συνετὴ γυναῖκα εἶναι περιπόθητη στὸν μεγάλο Βασιλιά, εἶναι ἀραβωνιασμένη μὲ αὐτόν, γι' αὐτόν φυλάσσεται, ἀγαπιέται ἀπὸ αὐτόν. Ἡ συνετὴ δὲν δίνει ἀφορμὰς στὸ νὰ τὴν θέλουν, παρὰ μόνο στὸν ἄνδρα της Ἡ συνετὴ ὅταν ποθεῖται ἀπὸ ἄλλον λυπᾶται. Ἡ συνετὴ ἀγαπᾷ ἐνδόμυχα τὸν ἄνδρα της καὶ τὸν κατασπάζεται καὶ τὸν καλοπιάνει, καὶ τοῦ ἀρέσει, καὶ τὸν ὑπηρετεῖ, πειθαρχεῖ σ' αὐτόν σὲ ὅλα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ νὰ ἀπειθαρχήσῃ στὸν Θεό. Διότι αὐτὴ ποὺ πειθαρχεῖ στὸν Θεὸ χωρὶς φύλακες καὶ στὴν ψυχὴ εἶναι συνετὴ καὶ στὸ σῶμα καθαρὴ.

17. Εἶναι ἀνόητος λοιπὸν κάθε ἄνδρας ποὺ ἀπομακρύνει τὴν γυναῖκα τοῦ ἀπὸ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ. Διότι ἡ γυναῖκα ποὺ δὲν φοβᾶται τὸν Θεό, οὔτε τὸν ἄνδρα της φοβᾶται. Ἐὰν δὲν φοβᾶται τὸν Θεὸ ποὺ βλέπει χωρὶς νὰ φαίνεται, πῶς θὰ φερθεῖ μὲ σύνεση σ' ἐκεῖνον ποὺ δὲν βλέπει; Καὶ πῶς θὰ συνετισθεῖ αὐτὴ ποὺ δὲν ἔρχεται στὶς συναθροίσεις γὰ νὰ ἀκούσῃ τὰ λόγια ποὺ συνετίζουν; Πῶς θὰ δεχθεῖ νουθεσίαν; Πῶς θὰ μείνῃ συνετὴ χωρὶς φύλακες, ἐὰν δὲ διδαχθεῖ τὴν κρίση ποὺ θὰ γίνῃ ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ δὲν πληροφορηθεῖ τὴν ἀώνια ζημιὰ ποὺ θὰ ἔχει γὰρ λίγη ἡδονή; Γι' αὐτὸ ἀντίθετα, καὶ ἐὰν ἀκόμη αὐτὴ δὲν θέλει νὰ πηγαίνει πάντοτε στὸν λόγο ποὺ συνετίζει, ἀνάγκασέ την, κολάκευσέ την.

18. Πολὺ καλύτερο ὅμως εἶναι ἐὰν ἔρθῃς κρατώντας τὴν ἀπὸ τὸ χέρι, ὥστε καὶ ὁ ἴδιος νὰ γίνῃς συνετός· διότι θὰ θελήσεις νὰ γίνῃς συνετός, γὰ νὰ γνωρίσῃς τὸν σκοπὸ τοῦ σεμνοῦ

πατήρ γενέσθαι, ἴδια τέκνα φιλεῖν καὶ ὑπὸ ἰδίων φιλεῖσθαι τέκνων. Ὁ σώφρονα γυναῖκα ἔχειν θέλων καὶ αὐτὸς σωφρονεῖ, τὴν ὀφειλομένην εὐνήν ἀποδίδωσιν, ταύτῃ συνεστιᾶται, ταύτῃ σύνεστιν, σὺν αὐτῇ πρὸς τὸν σωφρονίζοντα ἔρχεται λόγον, οὐ
 5 λυπεῖ, οὐκ εἰκῆ μάχεται, ἑαυτὸν μισητὸν οὐ ποιεῖ, ἃ δύναται καλὰ παρέχει, ὧν μὴ ἔχει, τῇ κολακείᾳ τὸ λείπον ἀποληροῖ. Ἡ σώφρων γυνὴ κολακευθῆναι οὐκ ἀναμένει, κύριον τὸν ἄνδρα γνωρίζει, πενομένου τὴν πενίαν φέρει, πεινῶντι συμπεινᾷ, ἀποδημοῦντι συναποδημεῖ, λυπούμενο παραμυθεῖται, κἂν προῖκα
 10 μείζονα ἔχη, ὡς μηδὲν ἔχουσα ὑπόκειται. Ὁ δὲ ἀνὴρ κἂν πένητα ἔχη γυναῖκα, μεγάλην προῖκα ἠγείσθω αὐτῆς τὴν σωφροσύνην. Ἡ σώφρων γυνὴ αὐταρκεία βρωμάτων καὶ ποτῶν χρῆται, ἵνα μὴ, λιπανθέντος τοῦ σώματος τῷ βάρει πρὸς ἐπιθυμίας, ἀνόμους κατασπάσῃ τὴν ψυχὴν. Ἄλλ' ἔτι μὴν σὺν νέοις οὐκ
 15 ἰδιάζει, καὶ τοὺς γέροντας ὑποπτεύει, γέλωτας ἀτάκτους ἀπωθεῖται, Θεῷ μόνῳ ἑαυτὴν ἀπονέμουσα οὐ σφάλλεται, σεμνοῦς λόγους ἀκούουσα ἡδεταί, τοὺς δὲ μὴ σωφροσύνη λεγομένους ἀπωθεῖται.

19. Μάρτυς Θεός, πολλοὶ φόνοι μοιχείᾳ μία. Καὶ τὸ δει-
 20 νόν, ὅτι τῶν φόνων αὐτῆς τὸ φοβερόν καὶ ἀσεβὲς οὐ βλέπεται. Ὅτι, αἵματος χυθέντος, νεκρὸν κεῖται σῶμα, καὶ τὸ τῆς συμφορᾶς δεινὸν πάντας ἐκπλήσσει. Τῆς δὲ μοιχείας οἱ τῆς ψυχῆς φόνοι φοβερώτεροι ὄντες, ἐπεὶ μὴ ἀνθρώποις βλέπονται, τοῖς τολμῶσιν ἄοκνον τὴν ὄρμην παρέχουσιν· γινῶθι, ἄνθρωπε, τίνος
 25 πνοὴν ἔχεις πρὸς τὸ ζῆν, καὶ οὐ μὴ αὐτὴν μιανθῆναι θελήσης. Ὑπὸ μοιχείας μόνης μαιίνεται ἡ Θεοῦ πνοή, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὴ τὸν μίαναντα εἰς πῦρ κατασπᾷ. Σπεύδει γὰρ τὸν ὑβριστὴν αἰωνίῳ παραδοῦναι κολάσει.

γάμου, καὶ δὲν θὰ διστάσεις, ἔὰν ἀγαπᾶς, ἐννοῶ νὰ γίνεις πατέρας, νὰ ἀγαπᾶς τὰ παιδιά σου καὶ νὰ ἀγαπιέσαι ἀπὸ τὰ δικά σου παιδιά. Ἐκεῖνος ποὺ θέλει νὰ ἔχει συνετὴ γυναῖκα, εἶναι καὶ ὁ ἴδιος συνετός, τῆς παρέχει τὸ ὀφειλόμενο κατάλυμα, τρώει μαζί της, βρίσκεται μαζί της, πηγαίνει μαζί μ' αὐτὴν στὸ κήρυγμα ποὺ συνετίζει, δὲν τὴν στενοχωρεῖ, δὲν τὴν μαλώνει ἄδικα, δὲν κάνει τὸν ἑαυτό του μισητό, τῆς παρέχει ὅσα καλὰ μπορεῖ, καὶ ἀπὸ αὐτὰ ποὺ δὲν ἔχει ὅ,τι λείπει τὸ ἀναπληρώνει μὲ καλοπίσματα. Ἡ συνετὴ γυναῖκα δὲν περιμένει νὰ κολακευθεῖ, ἀναγνωρίζει τὸν ἄνδρα τῆς κύριο, ὅταν εἶναι φτωχὸς ὑπομένει τὴ φτώχεια, ὅταν πεινάει, πεινάει καὶ ἐκείνη μαζί του, ὅταν ξενιτεύεται, ξενιτεύεται κι αὐτή, ὅταν εἶναι λυπημένος τὸν παρηγορεῖ, καὶ ὅταν ἀκόμα ἔχει προῖκα μεγάλη, ὑποτάσσεται σάν νὰ μὴ ἔχει τίποτε. Καὶ ὁ ἄνδρας καὶ ὅταν ἀκόμα ἔχει γυναῖκα φτωχή, μεγάλη προῖκα τῆς θεωρεῖ τὴ σύνεσή της. Ἡ συνετὴ γυναῖκα χρησιμοποιοεῖ με ὀλιγάρκεια τὶς τροφές καὶ τὰ ποτὰ, γιὰ νὰ μὴ παχύνει τὸ σῶμα τῆς καὶ ἀπὸ τὸ βάρος του στρέψει τὴν ψυχὴ τῆς σὲ παράνομες ἐπιθυμίες. Καὶ ἀκόμα, μὲ τοὺς νέους δὲν ἀναμιγνύεται, τοὺς γέρους τοὺς θεωρεῖ ὑποπτους, ἀποφεύγει τὰ ἄτακτα γέλια, δὲν σφάλλει ἀφιερώνοντας μόνο στὸν Θεὸ τὸν ἑαυτό της, εὐχαριστεῖται ἀκούοντας σεμνὰ λόγια καὶ ἀποφεύγει τὰ λόγια τὰ ἀπρεπῆ.

19. Μάρτυρας ὁ Θεός, ὅτι μιὰ μοιχεία ἰσοδυναμεῖ μὲ πολλοὺς φόνους. Καὶ τὸ κακὸ εἶναι, ὅτι ἢ φοβερὸτητα καὶ ἀσέβεια τῶν φόνων τῆς δὲν φαίνονται. Ὅταν χύνεται αἷμα καὶ εἶναι ξαπλωμένο τὸ σῶμα νεκρό, τὸ κακὸ τῆς συμφορᾶς τρομάζει τοὺς πάντες, ἐνῶ οἱ φόνοι τῆς ψυχῆς ποὺ κάνει ἢ μοιχεία, ἐνῶ εἶναι φοβερότεροι, ἐπειδὴ δὲν φαίνονται στοὺς ἀνθρώπους, παρέχουν ἀκούραστη ὀρμὴ σ' ἐκείνους ποὺ τὴν ἀποτολμοῦν. Μάθε, ἄνθρωπε, τίνος τὴν πνοὴ ἔχεις γιὰ νὰ ζεῖς, καὶ δὲν θὰ θελήσεις νὰ τὴν μολύνεις. Μόνο ἀπὸ τὴ μοιχεία μολύνεται ἢ πνοὴ τοῦ Θεοῦ· γι' αὐτὸ καὶ αὐτὴ ἐκεῖνον ποὺ τὴν μόλυνε τὸν ρίχνει στὴ φωτιά. Διότι βιάζεται νὰ παραδώσει αὐτὸν ποὺ τὴν πρόσβαλε σὲ αἰῶνια κόλαση.

20. Ταῦτα λέγων ὁ Πέτρος, τὴν ἀγαθὴν καὶ σώφρονα
 Ματιδίαν ὑπὸ χαρᾶς δακρύνουσαν ἰδὼν, ὡς ἐπὶ ὑποσχέσει τῶν
 γεγονότων λυπηθῆναι νομίσας, ἔφη· Θάρσει, γύναι· πολλῶν
 πολλὰ κακὰ παθόντων διὰ μοιχείαν, σὺ διὰ σωφροσύνην πέ-
 5 πονθας, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔτελεύτησας. Εἰ δὲ καὶ τεθνήκεις,
 σεσωσμένην ἂν εἶχες τὴν ψυχὴν. Πατρίδα Ρώμην ἔλειπες διὰ
 σωφροσύνην, ἀλλὰ τῇ ταύτης προφάσει ἀλήθειαν εὔρες, τὸ διά-
 δημα τῆς αἰδίου βασιλείας. Ἐν βυθῷ κεκινδύνευκας, καὶ οὐκ
 ἔτελεύτησας, καὶ εἴτε τετελευτήκεις, αὐτός σοι ὁ βυθὸς διὰ
 10 σωφροσύνην θνησκούση βάπτισμα ἐγένετο πρὸς ψυχῆς
 σωτηρίαν. Τέκνων ἀπελείφθης πρὸς ὀλίγον, ἅτινα γνησίας ὄντα
 σπορᾶς ἐν τοῖς κρείττοσιν εὔρηται. Λιμώττουσα τροφὰς προσ-
 ῆτησας, ἀλλὰ πορνεία σῶμα σὸν οὐκ ἐμίανας. Σῶμα σὸν ἐβα-
 σάνισας, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν ἔσωσας. Μοιχὸν ἔφυγες, ἵνα μὴ κοί-
 15 τὴν ἀνδρὸς μιάνης, ἀλλὰ διὰ σωφροσύνην ὁ τὴν φυγὴν εἰδὼς
 Θεὸς τὸν ἀνδρὸς ἀποπληρώσει τόπον. Λυπηθεῖσα καὶ μονω-
 θεῖσα πρὸς ὀλίγον ἀνδρὸς καὶ τέκνων ἀπελείφθης, ἀλλὰ τού-
 τους πάντας ἀπολιπεῖν εἶχες προθεσμίᾳ θανάτου, κρεῖττον δὲ
 ὅτι διὰ σωφροσύνην ἐκοῦσα ἀπελείφθης, ἢ εἴπερ ἄκουσα μετὰ
 20 χρόνον ἐφ' ἁμαρτίας αὐταῖς ἀπολλύου.

21. Πολλῷ οὖν ἄμεινον τὰ πρωτεῖα εἶναι θλιβερά. Καὶ
 γὰρ ὅτε πάρεστιν, ἐλπίδι τοῦ παρελθεῖν οὐ πάνυ λυπεῖ, προσδο-
 κία τε τοῦ κρείττονος καὶ χαίρειν παρέχει. Πρὸ πάντων δὲ εἰδέ-
 ναι σε θέλω, πόσον τὸ σωφρονεῖν ἀρέσκει Θεῷ. Ἡ σώφρων
 25 γυνὴ Θεοῦ ἐκλογή, Θεοῦ εὐδοκία, Θεοῦ δόξα, Θεοῦ τέκνον. Το-
 σοῦτον ἀγαθὸν σωφροσύνη. Εἰ μὴ ὅτι νόμος ἦν, μηδὲ δίκαιον
 ἀβάπτιστον εἰς τὴν βασιλείαν Θεοῦ εἰσελθεῖν, τάχα που τῶν

20. Ἐνῶ ἔλεγε αὐτὰ ὁ Πέτρος, βλέποντας τὴν ἀγαπητὴ καὶ συνετὴ Ματτιδία νὰ δακρύζει ἀπὸ χαρὰ καὶ νομίζοντας ὅτι στενοχωρήθηκε γιὰ τὴν ἐπιβεβαίωση τῶν γεγονότων, εἶπε· Ἐχε θάρρος, γυναίκα· ἐνῶ πολλοὶ ἔπαθαν πολλὰ κακὰ ἐξαιτίας τῆς μοιχείας, ἐσὺ τὰ ἔπαθες ἐξαιτίας τῆς σωφροσύνης σου, καὶ γι' αὐτὸ δὲν πέθανες. Ἀλλὰ καὶ ἂν πέθαινες, θὰ εἶχες σώσει τὴν ψυχὴ σου. Ἐγκατέλειπες τὴν πατρίδα σου Ρώμη ἐξαιτίας τῆς σωφροσύνης, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀφορμὴ αὐτῆς βρῆκες τὴν ἀλήθεια, τὸ στέμμα τῆς αἰώνιας βασιλείας. Κινδύνεψες στὸ βῦθό τῆς θάλασσας καὶ δὲν πέθανες, ἀλλὰ καὶ ἂν εἶχες πεθάνει, ὁ ἴδιος ὁ βυθὸς θὰ γινόταν γιὰ σένα, ποὺ πέθαινες ἐξαιτίας τῆς σωφροσύνης σου, βάπτισμα γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς σου. Στερήθηκες γιὰ λίγο τὰ παιδιά σου, τὰ ὁποῖα, ἐπειδὴ ἦταν καρπὸς γνήσιας σπορᾶς, βρέθηκαν σὲ ἀνώτερα. Ὑποφέροντας ἀπὸ πεῖνα ζητιάνεψες τροφές, ἀλλὰ δὲν μολυνες τὸ σῶμα σου μὲ πορνεία. Βασάνισες τὸ σῶμα σου, ἀλλὰ ἔσωσες τὴν ψυχὴ σου. Ἀπέφυγες τὸν μοιχό, γιὰ νὰ μὴ μολύνεις τὸ κρεβάτι τοῦ ἀνδρα σου, ἀλλ' ἐξαιτίας τῆς σωφροσύνης σου, ὁ Θεὸς ποὺ γνωρίζει τὴ φυγὴ σου, θὰ ἀνπαληρώσει τὴ θέση τοῦ ἀνδρα σου. Λπήθηκες καὶ ἀπομονώθηκες γιὰ λίγο καὶ στερήθηκες τὸν ἀνδρα καὶ τὰ παιδιά σου, ὅλους αὐτοὺς ὅμως θὰ τοὺς ἐγκατέλειπες τὴν ὀρισμένη ὥρα τοῦ θανάτου, καὶ εἶναι καλύτερο ὅτι ἐξαιτίας τῆς σωφροσύνης σου τοὺς στερήθηκες θεληματικᾶ, σὺ ἢ ὁποῖα ὕστερα ἀπὸ χρόνια θὰ χανόσουν μέσα στὶς ἴδιες τὶς ἀμαρτίες σου.

21. Πολὺ προτιμότερα λοιπὸν εἶναι τὰ θλιβερὰ πρωτεῖα. Διότι καὶ ὅταν εἶναι παρόντα, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ περάσουν, δὲν μᾶς στενοχωροῦν πολὺ, μὲ τὴν προσδοκία ὅμως ὅτι θὰ ἔρθει τὸ καλύτερο, μᾶς δίνουν καὶ χαρὰ. Πρὶν ἀπὸ ὅλα ὅμως θέλω νὰ γνωρίζεις πόσο ἀρέσει ἡ σωφροσύνη στὸν Θεό. Ἡ συνετὴ γυναίκα εἶναι ἐκλογή τοῦ Θεοῦ, εὐνοια τοῦ Θεοῦ, δόξα τοῦ Θεοῦ, παιδί τοῦ Θεοῦ. Τόσο μεγάλο ἀγαθὸ εἶναι ἡ σωφροσύνη. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχε νόμος, οὔτε ἦταν νόμιμο νὰ εἰσέρχεται ἀβάπτιστος στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, θὰ μπορούσαν ὅπωςδήποτε ὅσοι

ἔθνῶν οἱ πεπλανημένοι διὰ σωφροσύνην μόνον σωθῆναι ἐδύ-
ναντο. Διὰ τοῦτο λίαν ἀθυμῶ περὶ τῶν ἐν πλάνῃ σωφρονούν-
των, ὅτι, ἄνευ ἐλπίδος ἀγαθῆς σωφρονεῖν ἐλόμενοι, πρὸς τὸ
βαπτισθῆναι ὀκνηρῶς ἔχουσιν. Διὸ οὐ σώζονται, ὅτι δόγμα
5 Θεοῦ κεῖται, ἀβάπτιστον εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν μὴ εἰσελθεῖν.

Ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος καὶ τούτων πλείονα, εἰς ὕπνον ἐτρέ-
πημεν.

ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς ἔχουν πλανηθεῖ νὰ σωθοῦν μόνο ἕξαιτίας τῆς σωφροσύνης τους. Γι' αὐτὸ καὶ λυπᾶμαι γιὰ ἐκείνους ποὺ βρίσκονται σὲ πλάνη καὶ σωφρονοῦν, διότι ἐνῶ προτίμησαν νὰ ζήσουν συνετὰ χωρὶς καλὴ ἐλπίδα, δείχνουν ἀπροθυμία γιὰ τὸ βάπτισμα. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν σώζονται, ἐπειδὴ ὑπάρχει ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀβάπτιστος νὰ μὴ μπαίνει στὴ βασιλεία του.

Ἄφοῦ αὐτὸς εἶπε αὐτὰ καὶ περισσότερα ἀπὸ αὐτά, πήγαμε γιὰ ὕπνο.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΔ'

1. Ὁρθριαίτερον δὲ πολλῶ τοῦ καθημέραν ὁ Πέτρος δι-
πνισθεὶς εἰσῆει πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐξυπνίσας ἔφη· Φαυστῖνος καὶ
Φαυστινιανὸς ἅμα Κλήμεντι μετὰ τῶν οἰκείων ἀκολουθησάτω-
σάν μοι, ὅπως ἐν σκεπεινῶ τῆς θαλάσσης τόπῳ ἐλθόντες ἐν
5 ἀκατασκόπῳ βαπτίσει αὐτὴν δυνηθῶμεν. Πλὴν ἐπὶ τῶν αἰγια-
λῶν γενομένων ἡμῶν, μεταξὺ πετρῶν τινῶν γαληνοῦ καὶ κα-
θαροῦ τόπου εὐπορησάντων ἐβάπτισεν αὐτήν. Ἡμεῖς δὲ οἱ
ἀδελφοί, τῶν γυναικῶν χάριν ἅμα ἀδελφῶ καὶ ἄλλοις τισὶν
ὑποχωρήσαντες καὶ λουσάμενοι, ἐλθόντες ἐπὶ τὰς γυναῖκας πα-
10 ρελάβομεν, καὶ οὕτως ἐν κρυφαίῳ τόπῳ πορευθέντες εὐχόμε-
θα. Ἐπειτα ὁ Πέτρος τὰς γυναῖκας διὰ τὸν ὄχλον προέπεμψεν,
δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐπὶ τὴν ξενίαν ἐλθεῖν κελεύσας, ἀνδρῶν τε μό-
νοις ἡμῖν συνεῖναι τῇ μητρὶ καὶ ταῖς αὐταῖς γυναιξίν ἐπέτρεψεν.
Ἐλθόντες οὖν εἰς τὴν ξενίαν καὶ ἀναμένοντες αὐτὸν ἐλθεῖν ἀλ-
15 λήλοις διελεγόμεθα. Μετὰ ἱκανὰς δὲ ὥρας ὁ Πέτρος ἐλθὼν,
τὸν ἄρτον ἐπ' εὐχαριστίᾳ κλάσας καὶ ἐπιθεὶς ἅλας, τῇ μητρὶ
πρῶτον ἐπέδωκεν, καὶ μετ' αὐτὴν ἡμῖν τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, καὶ οὐ-
τως αὐτῇ συνειστιέθημεν καὶ τὸν Θεὸν εὐλογήσαμεν.

2. Τότε λοιπὸν ὁ Πέτρος, τὸν ὄχλον εἰσεληλυθότα ἰδὼν
20 καὶ καθεσθεὶς καὶ παρακαθεσθῆναι ἡμᾶς κελεύσας, ὑφηγεῖται
τὰ πρῶτα πείθων ἡμᾶς, τίνι λόγῳ προπέμψας ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ
βαπτίσματος καὶ αὐτὸς βραδύνας ἐπῆλθεν. Τὴν δὲ αἰτίαν ἔλεγε
τοιαύτην. Ἄμα τῶ ὑμᾶς, φησὶν, ἀποστῆναι, γέρων συνεισῆει
ἐργάτης, περιέργως κλέπτων ἑαυτόν, καὶ προκατασκοπήσας
25 ἡμᾶς, ὡς αὐτὸς ὕστερον ὡμολόγει, πρὸς τὸ ἰδεῖν τί ἂν πράττοι-

ΟΜΙΛΙΑ ΙΔ΄

1. Ευπνώνοντας ὁ Πέτρος πολὺ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἄλλης μέρες, ἦρθε σὲ μᾶς καὶ ἀφοῦ μᾶς ξύπνησε εἶπε· ὁ Φαυστῖνος καὶ ὁ Φαυστιανὸς μαζί με τὸν Κλήμη καὶ τοὺς δικούς τους νὰ με ἀκολουθήσουν, νὰ πᾶμε σὲ καλυμμένο μέρος τῆς θάλασσας, γιὰ νὰ μπορέσουμε χωρὶς νὰ βλεπόμαστε νὰ τὴν βαπτίσουμε. Καὶ ὅταν πήγαμε στὴν ἀκρογιαλιᾶ, βρίσκοντας ἀνάμεσα σὲ μερικοὺς βράχους ἤσυχο καὶ καθαρὸ τόπο, τὴν βάπτισε. Ἐμεῖς οἱ ἀδελφοί, γιὰ χάρι τῶν γυναικῶν, μαζί με τὸν ἀδελφὸ μας καὶ μερικοὺς ἄλλους ἀποσυρθήκαμε καὶ ἀφοῦ λουστήκαμε ἦρθαμε καὶ παραλάβαμε τὶς γυναῖκες, καὶ πηγαίνοντας σ' ἓνα κρυφὸ τόπο προσευχόμεσταν. Ἐπειτα ὁ Πέτρος, ἐξαιτίας τοῦ πλήθους, ἀπομάκρυνε τὶς γυναῖκες παραγγέλλοντάς τις νὰ πᾶνε στὸν τόπο τῆς φιλοξενίας ἀπὸ ἄλλο δρόμο, ἀναθέτοντας μόνο σ' ἐμᾶς τοὺς ἄνδρες νὰ πᾶμε μαζί με τὴ μητέρα μας καὶ τὶς ἄλλες γυναῖκες. Πήγαμε λοιπὸν στὸν τόπο τῆς φιλοξενίας καὶ καθὼς τὸν περιμέναμε νὰ ἔρθει συζητούσαμε μεταξύ μας. Ὄταν μετὰ ἀπὸ ἀρκετὲς ὥρες ἦρθε ὁ Πέτρος, ἔκοψε τὸ ψωμὶ γιὰ τὴν εὐχαριστία καὶ προσθέτοντας ἀλάτι ἔδωσε πρῶτα στὴν μητέρα καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὴν σ' ἐμᾶς τοὺς γιούς της. Καὶ ἔτσι φάγαμε μαζί μ' αὐτὴν καὶ εὐχαριστήσαμε τὸν Θεό.

2. Τότε ὁ Πέτρος, βλέποντας τὸ πλήθος νὰ ἔχει μπεῖ, ἀφοῦ κάθισε καὶ εἶπε καὶ σὲ μᾶς νὰ καθίσουμε κοντά του, ἄρχισε νὰ διηγεῖται γιὰ νὰ μᾶς πείσει γιὰ ποιὸ λόγο μᾶς ἐξαπέστειλε ἐμᾶς ἀπὸ τὸ βάπτισμα καὶ ὁ ἴδιος ἦρθε ἔπειτα καθυστερημένος. Ἡ αἰτία ποὺ εἶπε ἦταν ἡ ἐξῆς. Μόλις ἀπομακρυνθήκατε ἐσεῖς, εἶπε, πλησίασε ἓνας γέρος ἐργάτης, ὁ ὁποῖος ἔκρυβε τὸν ἑαυτό του κατὰ τρόπο περίεργο, καὶ μᾶς κατασκόπευε, ὅπως ὁμολόγησε ἀργότερα ὁ ἴδιος, γιὰ νὰ δεῖ τί θὰ μπορούσαμε νὰ κάνουμε

μεν εἰς τὸν σκεπεινὸν τόπον εἰσελθόντες, λάθρα ἐκβὰς ἠκολούθησεν καὶ ἐν εὐκαίρῳ τόπῳ προσελθὼν καὶ προσαγορεύσας ἔφη· Ἐκ πολλοῦ σε ἀκολουθῶν καὶ συντυχεῖν θέλων ἠδούμην, μήπως ὡς περιέργῳ μοι χαλεπαίνης· νῦν δὲ τὰ ἐμοὶ δοκοῦντα
5 ἀληθῆ, εἰ βούλει, λέγω.

Κἀγὼ ἀπεκρινάμην· Λέγε ἡμῖν ὅπερ σοι δοκεῖ καλὸν εἶναι, καὶ ἀποδεξόμεθά σε, κἂν τῷ ὄντι μὴ καλὸν ἢ τὸ λεγόμενον, ἐπεὶπερ ἀγαθῆ προαιρέσει τὸ δοκοῦν σοι καλὸν εἶπειν ἠθέλησας.

10 3. Καὶ ὁ γέρων τοῦ λέγειν ἤρξατο οὕτως· Θαλάσση ὑμᾶς λελουμένους εἰς τὸν ἀπόκρυφον τόπον ὑποχωρήσαντας ἰδὼν, προσελθὼν λάθρα κατεσκόπουν τὸ τί ἂν ἐκ κρυφαίῳ εἰσιόντες πράττοιτε, καὶ ἐπειδὴ εὐχομένους εἶδον, ὑπεχώρησα, ἐλεήσας δὲ ὑμᾶς ἀνέμεινα, ὅπως ἐξιοῦσι προσομιλήσας πείσω μὴ ἀπα-
15 τᾶσθαι. Οὔτε γὰρ Θεὸς ἔστιν, οὔτε πρόνοια, ἀλλὰ γενέσει τὰ πάντα ὑπόκεινται, ὡς ἐγὼ ἐφ' οἷς πέπονθα πεπληροφόρημαι, ἐκ πολλῶν ἀκριβῶν τὸ μάθημα. Μὴ οὖν ἀπατῶ, τέκνον. Εἴτε γὰρ εὐχῆ, εἴτε μή, τὰ ἐκ τῆς γενέσεως πάσχειν ἀνάγκη ἔχεις· εἰ γὰρ εὐχαί τι ἐδύναντο ἢ τὸ εὖ ποιεῖν, αὐτὸς ἂν ἐν τοῖς κρείττο-
20 σιν ἦμην. Καὶ νῦν, εἰ μὴ σε ἀπατᾷ ἢ πενιχρά μου αὐτῆ ἐσθής, οὐκ ἀπιστήσεις οἷς λέγω. Ἐν πολλῇ βίου ποτὲ ὦν περιουσίᾳ, πολλὰ καὶ θεοῖς ἔθουον, καὶ δεομένοις παρεῖχον, καὶ ὁμῶς εὐχόμενός τε καὶ εὐσεβῶν τὴν πεπρωμένην ἐκφυγεῖν οὐκ ἠδυνήθην.

Κἀγὼ ἔφην· Τίνα ἐστὶν ἃ πέπονθας;

25 Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· Οὐκ ἀνάγκη λέγειν νῦν· ἴσως ἐπὶ τέλει ἀκούσῃ, τίς τε ὦν ἐγὼ καὶ τίνων, ἐν ποίαις βίου περιστάσεσι γέγονα. Νῦν δὲ ὅτι γενέσει τὰ πάντα ὑπόκειται, πληροφορηθῆναί σε θέλω.

4. Κἀγὼ ἔφην· Εἰ γενέσει τὰ πάντα ὑπόκειται καὶ τοῦθ'

μπαίνοντας στὸν καλυμμένο χῶρο, καὶ βγαίνοντας κρυφὰ ἀκολούθησε· σὲ κατάλληλο τόπο πλησίασε καὶ προσφωνώντας με εἶπε· Ἀκολουθώντας σε ἀπὸ πολὺ καιρὸ καὶ θέλοντας νὰ σὲ πλησιάσω φοβόμουν, μήπως μὲ ἀποπάρεις ὡς περίεργον· τώρα ὁμως, ἂν θέλεις, θὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια.

Καὶ ἐγὼ τοῦ ἀποκρίθηκα· Πές μας αὐτὸ πού νομίζεις ὅτι εἶναι καλό, καὶ θὰ σὲ παραδεχθοῦμε, ἔστω καὶ ἂν στήν πραγματικότητα δὲν εἶναι καλὸ αὐτὸ πού θὰ πεῖς, ἐπειδὴ ἀπὸ ἀγαθὴ πρόθεση θέλησες νὰ μᾶς πεῖς αὐτὸ πού σοῦ φαίνεται καλό.

3. Καὶ ὁ γέροντας ἄρχισε νὰ λέει τὰ ἐξῆς· Ὅταν σᾶς εἶδα νὰ ἀποσύρεσθε στὸν ἀπόμερο τόπο καὶ νὰ λούζεσθε, πλησίασα κρυφὰ καὶ κατασκοπέυα τί τάχα κάνατε μπαίνοντας στὸ κρυφὸ μέρος, καὶ ὅταν σᾶς εἶδα νὰ προσεύχεσθε ἀπομακρύνθηκα· ἐπειδὴ ὁμως σᾶς λυπήθηκα περίμενα, ὥστε, ὅταν θὰ βγαίνατε, νὰ σᾶς πλησιάσω καὶ νὰ σᾶς πείσω νὰ μὴ ξεγελιέστε. Διότι οὔτε Θεὸς ὑπάρχει, οὔτε πρόνοια, ἀλλὰ ὅλα ὑπόκεινται στήν τύχη, ὅπως διδάχθηκα ἐγὼ ἀπὸ αὐτὰ πού ἔπαθα, ἐξακριβώνοντας αὐτὸ πού ἔμαθα ἀπὸ πολλά. Μὴν ἀπατᾶσαι λοιπὸν, παιδί μου. Γιατὶ εἴτε προσεύχεσαι, εἴτε ὄχι, θὰ πάθεις ὅπωςδήποτε αὐτὰ πού εἶναι στή μοῖρα σου· διότι ἐὰν οἱ προσευχῆς μπορούσαν νὰ κάνουν κάτι ἢ οἱ καλῆς πράξεις, ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ ἤμουν μεταξὺ τῶν καλύτερων. Καὶ τώρα, ἂν δὲν σὲ ξεγελᾷ αὐτὸ τὸ φτωχὸ μου ἔνδυμα, νὰ μὴ ἀπιστήσεις σ' αὐτὰ πού λέω. Ὅταν κάποτε εἶχα μεγάλη περιουσία, θυσίαζα πολλὰ στοὺς θεοὺς καὶ ἔδινα σὲ ὅσους εἶχαν ἀνάγκη, καὶ ὁμως, ἂν καὶ προσευχόμεον καὶ ἤμουν εὐσεβῆς, δὲν μπόρεσα νὰ ἀποφύγω τὸ πεπρωμένο μου.

Καὶ ἐγὼ εἶπα· Τί εἶναι αὐτὰ πού ἔπαθες;

Καὶ αὐτὸς ἀποκρίθηκε· Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σοῦ πῶ τώρα, ἴσως στὸ τέλος ἀκούσεις, ποιὸς ἤμουν κάποτε ἐγὼ καὶ ποιᾶς καταγωγῆς, καὶ σὲ πόσο δύσκολες καταστάσεις τῆς ζωῆς βρέθηκα. Τώρα ὁμως θέλω νὰ μάθεις ὅτι τὰ πάντα ὑπόκεινται στήν τύχη.

4. Καὶ ἐγὼ εἶπα· Ἐὰν ὅλα ὑπόκεινται στήν τύχη, καὶ δια-

οὕτως ἔχειν πεπληροφόρησαι, σεαυτῷ ἐναντία νοῶν συμβου-
 λεύεις. Εἰ μὲν γὰρ παρὰ γένεσιν οὐ δυνατὸν οὐδὲ τὸ φρονεῖν, τί
 ματαιοπονεῖς, συμβουλεύων γενέσθαι ὃ γενέσθαι ἀδύνατόν
 ἐστιν; Ἄλλ' ἔτι μὴν εἰ γένεσις ὑφέστηκεν, μὴ σπεῦδε πείθειν
 5 ἐμὲ μὴ σέβειν τὸν καὶ τῶν ἄστρον Δεσπότην, οὐ θέλοντος καὶ
 μὴ γενέσθαι τι, γενέσθαι ἀδύνατον. Αἰεὶ γὰρ τὸ ὑποκείμενον τῷ
 ἡγουμένῳ πείθεσθαι ἀνάγκην ἔχει. Τὸ μέντοι τοὺς νομιζομέ-
 νους θεοὺς σέβειν, γενέσεως ἐπικρατούσης, περιττόν ἐστιν.
 Οὔτε γὰρ παρὰ τὸ δοκοῦν τῇ πεπρωμένη τι γίνεται, οὔτε αὐτοὶ
 10 τι ποιεῖν δύνανται, τῇ καθόλου αὐτῶν ὑποκείμενοι γενέσει. Εἰ
 γένεσις ἐστιν, ἀντίκειται τὸ μὴ πρῶτον ἄρχειν, ἢ ὑποκεῖσθαι οὐ
 δύναται τὸ ἀγένητον, ὡς ἀγένητον ἑαυτοῦ πρεσβύτερον μηδὲν
 ἔχον.

5. Τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους λεγόντων ἡμῶν, πολλὸς παρέ-
 15 στη ὄχλος. Καὶ τότε ἐγὼ εἰς τὸν ὄχλον ἀποβλέπων ἔφην· Ἐγὼ
 καὶ τὸ ἐμὸν φῶλον ἐκ προγόνων Θεὸν σέβειν παρειληφῶς καὶ
 παράγγελμα ἔχων γενέσει μὴ προσανέχειν, λέγω δὴ τῷ τῆς
 ἀστρολογίας μαθήματι, διὰ τοῦτο οὐ προσέσχον. Ἐπειδὴ γένε-
 σιν ἀπ' αὐτῆς τῆς κατὰ τὴν γένεσιν ἐπιστήμης ἀνασκευάζειν οὐ
 20 δύναμαι, βούλομαι ἄλλῳ τρόπῳ ἀποδειῖξαι, ὅτι κατὰ Πρόνοιαν
 διοικεῖται τὰ πράγματα, καὶ ἕκαστος, πρὸς ἃ πράττει, τιμῆς ἢ
 κολᾶσεως τεύξεται· εἴτε δὲ νῦν εἴτε αὖθις, οὐθέν μοι διαφέρει,
 πλὴν ὅτι πάντως ἀπολαύσει ἕκαστος ὧν ἔπραξεν. Ἡ δὲ ἀπό-
 δειξις τοῦ μὴ εἶναι γένεσιν, ἐστὶν αὕτη. Τῶν παρεστώτων εἴ τις
 25 ὀφθαλμῶν ἐστέρηται, ἢ κυλλὴν ἔχει τὴν χεῖρα, ἢ χωλὸν τὸν
 πόδα, ἢ ἕτερόν τι περὶ σῶμα, ὃ ἀποστροφὴν πρὸς ἴασιν πάλιν
 οὐκ ἔχει, καὶ παντὸς ἰατρικοῦ ἐπαγγέλματος ἐκτός ἐστιν, ὃν
 οὐδὲ ἀστρολόγοι ἰᾶσθαι ἐπαγγέλλονται, ὅτι μὴ ἀπὸ τοῦ μακροῦ
 αἰῶνος τοιοῦτόν τι γέγονεν· ἐγὼ δὲ Θεοῦ δεηθεὶς τὴν ἴασιν πα-
 30 ράσχῳ, ὅποτε ἐκ γενέσεως κατόρθωσιν τὸ τοιοῦτο οὐδέποτε

βεβαιώθηκες ὅτι αὐτὸ ἔτσι, τότε μὲ συμβουλευεῖς σκεπτόμενος ἀντίθετα πρὸς τὸν ἑαυτὸ σου. Διότι, ἐὰν ἔξω ἀπὸ τὴν τύχη δὲν εἶναι δυνατὸ οὔτε τὸ νὰ πιστεῦεις, τότε γιατί ματαιοπονεῖς, συμβουλευοντας νὰ γίνεῖ αὐτὸ πὺ εἶναι ἀδύνατο νὰ γίνεῖ; Διότι πάντοτε τὸ κατώτερο εἶναι ὑποχρεωμένο νὰ πειθαρχεῖ σ' αὐτὸ πὺ εἶναι ἀνώτερο. Τὸ νὰ τιμᾶς ἐπομένως αὐτοὺς πὺ θεωροῦνται θεοί, ἐφόσον ἐπικρατεῖ ἡ τύχη, εἶναι περιττό. Διότι οὔτε τίποτε διαφορετικὸ ἀπὸ αὐτὸ πὺ ἀποφασίζει ἡ τύχη γίνεται, οὔτε αὐτοὶ πὺ ὑπόκεινται στὴ τύχη τους γενικά μποροῦν νὰ κάνουν τίποτε. Ἐὰν ὑπάρχει τύχη, εἶναι ἀντίθετο τὸ νὰ μὴ ἐξουσιάζει τὸ πρῶτο, ἢ δὲν μπορεῖ αὐτὸ πὺ δὲν γεννήθηκε νὰ ὑπόκειται, γιατί σὰν ἀγέννητο πὺ εἶναι δὲν ἔχει τίποτε τὸ μεγαλύτερο.

5. Καθὼς λέγαμε αὐτὰ μεταξὺ μας, μαζεύτηκε πολὺς κόσμος. Καὶ τότε ἐγὼ ἀτενίζοντας τὸ πλῆθος εἶπα· Ἐγὼ καὶ ἡ φυλή μου παρέλαβα ἀπὸ τοὺς προγόνους μου νὰ σέβομαι τὸν Θεό, καὶ ἔχω ἐντολὴ νὰ μὴ βασιζομαι στὴν τύχη, ἐννοῶ δηλαδή στὴ διδασκαλία τῆς ἀστρολογίας, γι' αὐτὸ καὶ δὲν πρόσεξα αὐτήν. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ δὲν γνωρίζω ἀπὸ ἀστρολογία, θὰ σᾶς μιλήσω ὁμως γιὰ ἐκεῖνα πὺ γνωρίζω. Ἐπειδὴ δὲν μπορῶ νὰ ἀνασκευάσω τὴν τύχη μὲ τὴν ἐπιστήμη τῆ σχετικῆ μὲ τὴν τύχη, θέλω μὲ ἄλλο τρόπο νὰ ἀποδείξω, ὅτι ὅλα τὰ πράγματα κυβερνῶνται ἀπὸ τὴν Πρόνοια, καὶ ὁ καθένας ἀνάλογα μ' αὐτὰ πὺ κάνει, θὰ τιμηθεῖ ἢ θὰ κολαστεῖ· εἴτε αὐτὸ γίνεῖ τώρα ἢ στὸ μέλλον δὲν μὲ ἐνδιαφέρει, ὁμως ὅπωςδήποτε ὁ καθένας θὰ ἀπολαύσει αὐτὰ πὺ ἔκανε. Ἡ ἀπόδειξη δὲ ὅτι δὲν ὑπάρχει τύχη εἶναι ἡ ἐξῆς· Ἀπὸ τοὺς παρόντες ἐὰν κάποιος δὲν ἔχει μάτια, ἢ ἔχει τὸ χέρι του κουλλό, ἢ ἀνάπηρο τὸ πόδι του, ἢ κάποιον ἄλλο σωματικὸ ἐλάττωμα, τὸ ὁποῖο δὲν ἔχει δυνατότητα νὰ ἐπιστρέψει πάλι στὴ θεραπεία, καὶ ξεπερνᾷ τὶς δυνατότητες κάθε ἰατρικοῦ ἐπαγγέλματος, αὐτὸν πὺ οὔτε οἱ ἀστρολόγοι ἰσχυρίζονται ὅτι τὸν θεραπεύουν, διότι στοὺς αἰῶνες δὲν ἔχει γίνεῖ κάτι τέτοιο, ἐγὼ, ἀφοῦ παρακαλέσω τὸν Θεὸ θὰ τοῦ δώσω τὴν θεραπεία, ἐνῶ ἀπὸ τὴν τύχη ποτὲ αὐτὸ δὲν μπόρεσε νὰ κα-

λαβεῖν ἡδυνήθη. Τούτου οὕτω γενομένου οὐ ἁμαρτάνουσιν οἱ τὸν πάντα δημιουργήσαντα Θεὸν βλασφημοῦντες;

Καὶ ὁ γέρων ἀπεκρίνατο· Βλασφημεῖν γὰρ ἐστὶ τὸ λέγειν γενέσει ὑποκειῖσθαι τὰ πάντα;

5 Κάγὼ ἀπεκρινάμην· Καὶ πάνυ. Εἰ γὰρ πᾶσαι αἱ τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτίαι καὶ ἀσέβειαι καὶ ἀσέλγεια ἐξ ἀστέρων γίνονται, οἱ δὲ ἀστέρες ταῦτα ποεῖν ὑπὸ Θεοῦ ἐτάγησαν, ἵνα πάντων χαλεπῶν ἀποτελεστικοὶ γένωνται, αἱ πάντων ἁμαρτίαι εἰς αὐτὸν ἀναφέρονται, τὸν τὴν γένεσιν θέντα ἐν τοῖς ἄστροις.

10 6. Καὶ ὁ γέρων ἀπεκρίνατο· Ἀληθῶς μεγάλως ἔφησ, ἀλλὰ πάση σου τῇ ἀπαραβλήτῳ ἀποδείξει ἢ ἐμὴ ἐμποδίζει συνείδησις. Ἐγὼ γὰρ ἀστρολόγος ὢν καὶ Ρώμην πρῶτον οἰκήσας, εἶτα φιλιωθείς τινι πρὸς γένους ὄντι Καίσαρος, αὐτοῦ τε καὶ τῆς συμβίου τὴν γένεσιν ἀκριβῶς ἠπιστάμην, καὶ ἱστορήσας ἀκο-
15 λούθως τὰς πράξεις ἀποτελεσθείσας αὐτῶν τῇ γενέσει ἔργω, σοὶ λόγῳ πείθεσθαι οὐ δύναμαι. Ἦν γὰρ τῆς γενέσεως αὐτῆς τὸ διάθεμα, ποιοῦν μοιχαλίδας, ἰδίων δούλων ἐρώσας, καὶ ἐπὶ ξένην ἐν ὕδασι θνησκούσας, ὃ καὶ οὕτω γέγονεν. Ἐρασθεῖσα γὰρ τοῦ ἰδίου δούλου καὶ μὴ φέρουσα τὸν ψόγον, φυγοῦσα σὺν
20 αὐτῷ, ἐν ἀλλοδαπῇ ὀρμήσασα καὶ κοίτης αὐτῷ κοινωνήσασα, κατὰ θάλασσαν διεφθάρη.

7. Κάγὼ ἀπεκρινάμην· Καὶ πῶς ἄρα γινώσκεις ὅτι ἢ φυγοῦσα ἐν ἀλλοδαπῇ γενομένη τὸν δοῦλον ἔγημεν καὶ γήμασα ἐτελεύτησεν;

25 Καὶ ὁ γέρων· Ἀσφαλῶς οἶδα τάληθῆ, οὐχ ὅτι ἔγημεν, ὅποτε οὐδ' ὅτι ἤρα ἐγίνωσκον, ἀλλὰ μετὰ τὴν αὐτῆς ἀπαλλαγὴν καὶ ἀδελφὸς ὁ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐμοὶ διηγήσατο πάντα τὰ κατὰ τὸν αὐτῆς ἔρωτα, καὶ ὡς σεμνὸς ὢν, ἅτε δὴ καὶ ἀδελφός, οὐκ ἐβουλήθη μιᾶναι τὴν κοίτην, καὶ πῶς βουλομένη καὶ αἰδουμένη αὐ-
30 τὸν καὶ τὸν ψόγον ἢ τάλαινα (οὐκ ἐστὶ γὰρ αὐτὴν μέμψασθαι,

τορθωθεῖ. Ἄφοῦ αὐτὸ ἔτσι γίνεται, δὲν ἀμαρτάνουν αὐτοὶ ποῦ βλασφημοῦν τὸν Θεὸ ποῦ δημιούργησε τὰ πάντα;

Καὶ ὁ γέροντας ἀπάντησε· Εἶναι βλασφημία δηλαδή νὰ λέμε ὅτι ὅλα ὑπόκεινται στὴν τύχη;

Καὶ ἐγὼ ἀποκρίθηκα· Καὶ πολὺ μάλιστα. Διότι, ἐὰν ὅλες οἱ ἀμαρτίες καὶ ἀσέβειες καὶ ἀσέλγειες τῶν ἀνθρώπων ὀφείλονταν στὰ ἄστρα καὶ τὰ ἄστρα διατάχθηκαν ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ τὰ κάνουν αὐτά, γιὰ νὰ γίνουν ἐκτελεστές ὅλων τῶν φοβερῶν, τότε οἱ ἀμαρτίες ὅλων ὀφείλονται σ' αὐτόν, ὁ ὁποῖος ὄρισε τὴν τύχη στὰ ἄστρα.

6. Καὶ ὁ γέροντας ἀποκρίθηκε· Ἀληθινὰ μίλησες σπουδαῖα, ἀλλὰ στὴν ἀποδοχὴ ὅλης σου τῆς ἀσύγκριτης ἐπιχειρηματολογίας μὲ ἐμποδίζει ἡ συνείδησή μου. Διότι ἐγὼ ὄντας ἀστρολόγος καὶ κατοικώντας ἀρχικὰ στὴ Ρώμη, ἔγινα φίλος μὲ κάποιον ποῦ ἦταν ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Καίσαρα καὶ γνώριζα ἐπακριβῶς τὴν τύχη ἐκείνου καὶ τῆς γυναίκας του. Καὶ ἐπειδὴ στὴ συνέχεια διαπίστωσα ὅτι οἱ πράξεις τους ἔγιναν πραγματικά, δὲν μπορῶ νὰ πεισθῶ στὰ λόγια σου. Διότι τῆς τύχης αὐτῆς ἡ πρόβλεψη ἦταν νὰ κάνουν μοιχεῖες, νὰ ἐρωτευθοῦν τοὺς δούλους τους καὶ νὰ πεθάνουν στὴν ξενιτειὰ μέσα σὲ νερό, πρᾶγμα ποῦ ἔγινε ἀκριβῶς ἔτσι. Διότι, ἀφοῦ ἐρωτεύθηκε τὸν δοῦλο της, καὶ μὴ μπορώντας νὰ ὑποφέρει τὴν κατάκριση, ἔφυγε μαζί μ' αὐτόν, πηγαίνοντας στό ἐξωτερικὸ καί, ἀφοῦ κοιμήθηκε μαζί του, ἀφανίστηκε στὴ θάλασσα.

7. Καὶ ἐγὼ ἀποκρίθηκα· Καὶ πῶς γνωρίζεις ὅτι αὐτὴ ποῦ ἔφυγε φτάνοντας στό ἐξωτερικὸ παντρεύτηκε τὸν δοῦλο, καὶ ἀφοῦ συνουσιάστηκε πέθενε;

Καὶ ὁ γέροντας· Καὶ βέβαια γνωρίζω τὴν ἀλήθεια, ὅχι ὅτι παντρεύτηκε, ἀφοῦ οὔτε ὅτι ἦταν ἐρωτευμένη γνώριζα, ἀλλὰ, μετὰ τὴν ἀναχώρησή αὐτῆς, ὁ ἀδελφός τοῦ ἀνδρα της μοῦ διηγήθηκε ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὸν ἔρωτά της καί, ὅτι, ἐπειδὴ ἦταν σεμνός, ἀφοῦ ἦταν καὶ ἀδελφός, δὲν θέλησε νὰ μολύνει τὸ κρεβάτι, καὶ ἐπειδὴ τὸν ἠθέλε ἀλλὰ καὶ φοβόταν τὴν κατάκριση ἢ ταλαίπωρη (διότι δὲν μπορούμε νὰ τὴν κατακρίνουμε,

ὅτι ἐκ γενέσεως ταῦτα ποιεῖν τε καὶ πάσχειν ἠναγκάζετο) ὄνειρον εἴτε ἀληθῆ εἴτε ψευδῆ ἐπλάσατο οὐκ ἔχω λέγειν. Ἐλεγε γὰρ αὐτὴν εἰρηκέναι· Ὡς ὅτι ἐν ὄραματι ἐπιστάς τις ἐκέλευσέ μοι ἅμα τέκνοις ἐξαυτῆς τὴν Ρωμαίων ἐκβῆναι πόλιν. Ὁ δὲ
 5 ἀνὴρ σῶζεσθαι αὐτὴν σὺν τοῖς υἱοῖς σπεύδων αὐτίκα αὐτοὺς παιδευθησομένους εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξέπεμψε σὺν τῇ μητρὶ καὶ δούλοις, τρίτον δὲ νεώτερον υἱὸν ἔχων ἔσχε παρ' ἑαυτῶ, ὡς δὴ τοῦ χρηματίσαντος κατ' ὄναρ συνεῖναι αὐτὸν αὐτῶ ἐπιτρέψαντος. Πολλοῦ δὲ χρόνου διελθόντος οὐκ ἔλαβε γράμματα παρ'
 10 αὐτῆς. Αὐτὸς πολλάκις πέμψας εἰς Ἀθήνας, ἐμὲ παραλαβῶν ὡς πάντων αὐτῶ γνησιώτερον ὄντα, ἐπὶ τὴν ζήτησιν αὐτῆς ἐπορεύθη. Πολλὰ μὲν οὖν αὐτῶ καὶ κατὰ τὴν ἀποδημίαν συνέκαμνον προθύμως, μεμνημένος ὅτι τῆς πάλαι αὐτοῦ εὐδαιμονίας κοινωνόν με πάντων εἶχεν, ὑπὲρ πάντας αὐτοῦ με φίλους
 15 ἀγαπῶν. Καὶ δὴ ἀπεπλεύσαμεν αὐτῆς Ρώμης, καὶ οὕτως εἰς τὰ ἐνταῦθα τῆς Συρίας ἐγενόμεθα μέρη, καὶ εἰς Σελεύκειαν παρεβάλομεν, καὶ οὕτως ἐκβάντων ἡμῶν τοῦ πλοίου μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἐκεῖνος μὲν ἀθυμῶν ἐτελεύτησεν, ἐγὼ δὲ ἐνταῦθα ἐλθὼν, τὰς διὰ τῶν χειρῶν τροφὰς ἔκτοτε καὶ εἰς δεῦρο πορίζο-
 20 μαι.

8. Ταῦτα τοῦ γέροντος εἰπόντος, σύνοιδα, ὅτι, ὃν ἔλεγε γέροντα τεθνάναι, οὗτος αὐτὸς ἦν, ἐξ ὧν ἔλεγεν, ὁ πατὴρ ὁ ὑμέτερος. Οὐκ ἐβουλήθην οὖν τὸ καθ' ὑμᾶς αὐτῶ συναντιβαλεῖν, μέχρις ἂν ὑμῖν προσανάθωμαι. Πλὴν τὰ κατὰ τὴν ξενίαν αὐτοῦ
 25 καταμαθὼν καὶ τὴν ἐμὴν δὲ μηνύσας, ἀκριβείας ἕνεκα, τοῦτο μόνον ἐπυθόμην, τί ὄνομα τῶ γέροντι; Ὁ δὲ ἔφη, Φαῦστος. Τί δὲ τοῖς διδύμοις υἱοῖς; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, Φαυστῖνος καὶ Φαυστινιανός. Τί δὲ τῶ τρίτῳ υἱῶ; Ὁ δὲ εἶπεν, Κλήμης. Τί δὲ τῇ τούτων μητρὶ ὄνομα; Ὁ δὲ ἔφη, Ματτιδία. Ὑπὸ συμπαθείας
 30 οὖν ἐγὼ σύνδακρυς γενόμενος, ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἦλθον

ἐπειδὴ ἀναγκαζόταν ἀπὸ τῆ μοῖρα τῆς νὰ τὰ κάνει καὶ νὰ ὑφίσταται αὐτά), ἐπινόησε ὄνειρο, ἀληθινὸ ἢ ψεύτικο δὲν μπορῶ νὰ πῶ. Ἔλεγε δηλαδὴ ὅτι εἶχε πεῖ, πῶς τάχα παρουσιάστηκε κάποιος σὲ ὄραμα καὶ μὲ διέταξε μαζὶ μὲ τὰ παιδιά νὰ φύγω ἀμέσως ἀπὸ τὴν πόλη τῶν Ῥωμαίων. Ὁ ἄνδρας τῆς τότε, στὴν προσπάθειά του νὰ τὴν σώσει μαζὶ μὲ τοὺς γιούς τῆς, ἀμέσως τοὺς ἔστειλε νὰ σπουδάσουν στὴν Ἀθήνα μαζὶ μὲ τὴ μητέρα καὶ μὲ δούλους, ἐνῶ τὸν τρίτο νεώτερο γιὸ πού εἶχε τὸν κράτησε κοντά του, ἐπειδὴ δῆθεν ἐκεῖνος πού ἐμφανίστηκε στὸ ὄνειρο τοῦ ἐπέτρεψε νὰ μείνει αὐτὸς μαζὶ του. Καὶ μολονότι πέρασε πολὺς χρόνος δὲν πῆρε γράμματα ἀπὸ αὐτήν. Αὐτός, πού πολλές φορές εἶχε γράψει στὴν Ἀθήνα, παίρνοντας ἐμένα μαζὶ τούσαν πιὸ ἔμπιστό του ἀπὸ ὄλους, ξεκίνησε γιὰ ἀναζήτησή τῆς. Κατὰ τὴν ἀποδημία μαζὶ του ὑπέφερα μὲ προθυμία πολλὰ γιὰ χάρη του, καθὼς θυμόμουνα ὅτι στὴ παλιά του εὐτυχία μὲ εἶχε μέτοχο σὲ ὄλα, ἀγαπώντας με περισσότερο ἀπὸ ὄλους τοὺς φίλους του. Ἀποπλεύσαμε λοιπὸν ἀπὸ τὴν Ῥώμη καὶ ἔτσι ἤρθαμε στὰ μέρη αὐτά τῆς Συρίας, πλευρίσαμε στὴ Σελεύκεια καὶ ἀφοῦ βγήκαμε ἀπὸ τὸ πλοῖο, ὕστερα ἀπὸ λίγες μέρες ἐκεῖνος ἀπὸ τὴ λύπη πέθανε. Καὶ ἐγὼ ἤρθα ἐδῶ καὶ ἀπὸ τότε μέχρι τώρα βγάζω μὲ τὰ χέρια μου τὴν τροφή μου.

8. Ἀφοῦ ὁ γέροντας εἶπε αὐτά, κατάλαβα ἀπὸ αὐτά πού ἔλεγε, ὅτι ὁ γέροντας, πού ἔλεγε ὅτι πέθανε, ἦταν ὁ ἴδιος ὁ δικός σας πάτερας. Δὲν θέλησα βέβαια νὰ ἀντιπαραβάλω τὸν δικό σας μὲ αὐτόν, μέχρι νὰ σᾶς τὸ ἀναφέρω. Πλὴν ὁμως, ἀφοῦ ἔμαθα πού φιλοξενεῖται καὶ τοῦ φανέρωσα καὶ τὸν δικό μου τόπο διαμονῆς, καὶ γιὰ νὰ ἀκριβολογήσω, τὸν ρώτησα μόνο αὐτό, ποῖο δηλαδὴ εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ γέροντα. Καὶ ἐκεῖνος εἶπε· Φαῦστος. Καὶ ποιά τὰ ὀνόματα τῶν δίδυμων γιῶν του; Καὶ αὐτὸς ἀπάντησε· Φαυστῖνος καὶ Φαυστιανός. Καὶ ποῖο εἶναι τοῦ τρίτου γιοῦ; Καὶ αὐτὸς εἶπε· Κλήμης. Καὶ ποῖο εἶναι τὸ ὄνομα τῆς μητέρας τους; Καὶ ἐκεῖνος εἶπε· Κλήμης. Ματτιδία. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐγὼ ἀπὸ τὴν συγκίνηση δάκρυσά, ἀφοῦ ἄφησα τὸ πλῆθος νὰ φύγει ἤρθα

πρὸς ὑμᾶς, ἵνα μετὰ τὴν ἀλῶν κοινωνίαν ταῦτα προσανάθωμαι ὑμῖν. Πρὸ δὲ τῶν ἀλῶν μεταλαβεῖν εἶπεῖν ὑμῖν οὐκ ἐβουλήθη, μὴ πως ὑπὸ λύπης νικηθέντες ἐν τῇ τοῦ βαπτίσματος ἡμέρᾳ πενθοῦντες διατελέσητε, ὅποτε καὶ ἄγγελοι χαίρουσιν. Ταῦτα 5 τοῦ Πέτρου λέγοντος, ἔδακρύομεν οἱ πάντες μετὰ τῆς μητρός. Ὁ δὲ δακρύνοντας ἰδὼν ἡμᾶς ἔφη· Νῦν ἕκαστος ὑμῶν φόβῳ τῷ πρὸς τὸν Θεὸν γενναίως φερέτω τὰ λεχθέντα. Οὐ γὰρ δὴ σήμερον ὑμῖν ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, ἀλλὰ ἔκπαλαι, ὡς ὑμεῖς στοχαζόμενοι εἰρήκατε.

10 9. Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ἡ μήτηρ μὴ φέρουσα βοῶσα ἔφη· Οἴμοι, ἄνερ, ἡμᾶς ἀγαπῶν κρίσει μὲν αὐτὸς ἐτελεύτησας, ἡμεῖς δὲ ζῶντες φῶς ὀρῶμεν καὶ τροφῆς ἄρτι μεταλαμβάνομεν. Οὐπω δὲ τῆς μιᾶς ταύτης ὀλολυγῆς παυσαμένης, ἰδοὺ καὶ ὁ γέρον ἐῖσηι, καὶ ἅμα τῷ βούλεσθαι αὐτὸν τῆς κραυγῆς 15 τὴν αἰτίαν πυνθάνεσθαι εἰς τὴν γυναῖκα ἐμβλέψας ἔφη· Οἴμοι τί θέλει τοῦτο εἶναι; Τίνα ὀρῶ; Προσελθὼν δὲ καὶ ἀκριβέστερον ἐνιδῶν καὶ ὀραθεὶς περιεπλέκετο. Οἱ δὲ ὑπὸ χαρᾶς αἰφνιδίου διεφώνουν ἀμφότεροι. Καὶ λαλεῖν ἀλλήλοις βουλόμενοι, ἀφασία συσχεθέντες ἐκ τῆς ἀπλήστου χαρᾶς οὐκ ἐδύναντο κρατεῖν. 20 Πλὴν μετ' οὐ πολὺ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ· Ἔχω σε, Φαῦστε, τὸν κατὰ πάντα μοι γλυκύτετον. Πῶς ἄρα ζῆς, ὄν ὡς τεθνεῶτα μικρῷ πρόσθεν ἠκούσαμεν; Πλὴν οὗτοί εἰσιν ἡμῶν υἱοί, Φαυστῖνος, Φαυστινιανὸς καὶ Κλήμης. Ταῦτα εἰπούσης, ἡμεῖς οἱ τρεῖς προσπεσόντες αὐτῷ καὶ καταφιλοῦντες ἀμαυρῶς πως τὴν 25 μορφὴν αὐτοῦ ἀνεφέρομεν.

10. Ταῦτα βλέπων ὁ Πέτρος ἔφη· Σὺ εἶ Φαῦστος, ὁ ταύτης ἀνὴρ καὶ τῶν αὐτῆς παιδῶν πατήρ;

Ὁ δὲ ἔφη· Ἐγὼ εἰμι.

Καὶ ὁ Πέτρος· Πῶς οὖν μοι τὰ σεαυτοῦ ὡς περὶ ἄλλου δι- 30 ηγήσω, πόνους εἰπῶν καὶ λύπην καὶ τάφον;

Καὶ ὁ πατήρ ἀπεκρίνατο· Πρὸς γένους ὑπάρχων Καίσαρος

σέ σᾶς, γιὰ νὰ σᾶς τὰ ἀναφέρω μετὰ ἀπὸ τὸ φαγητὸ. Καὶ δὲν θέλησα πρὶν νὰ φᾶμε νὰ σᾶς τὰ πῶ, γιὰ νὰ μὴ καταβληθεῖτε ἀπὸ τὴ λύπη τὴ μέρα αὐτὴ τοῦ βαπτίσματος καὶ περιέλθετε σὲ κατάσταση πένθους, τώρα πού καὶ οἱ ἄγγελοι χαίρονται. Καθὼς ὁ Πέτρος ἔλεγε αὐτὰ δακρύζαμε ὅλοι μαζὶ μὲ τὴ μητέρα. Ἐκεῖνος τότε βλέποντάς μας νὰ δακρύζουμε εἶπε· Τώρα ὁ καθένας σας ἀπὸ φόβο πρὸς τὸν Θεὸ ἃς ὑπομείνει ὅσα εἰπώθηκαν μὲ γενναιοτήτα. Διότι ὁ πατέρας σας δὲν πέθανε σήμερα, ἀλλὰ ἀπὸ παλιά, ὅπως εἶπατε καὶ σεῖς ὑπολογίζοντας.

9. Ὅταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτά, ἡ μητέρα, μὴ ὑπομένοντας, φωνάζοντας εἶπε· ἀλλοίμονο, ἄνδρα μου, ἐσὺ ἀγαπώντας μας μὲ ἀπόφασή σου πέθανες, ἐνῶ ἐμεῖς ζώντας βλέπουμε τὸ φῶς καὶ τώρα τρῶμε. Ὅμως ἀκόμα πρὶν σταματήσει ἡ μὴ μὴ αὐτὴ κραυγὴ, νὰ μπῆκε καὶ ὁ γέροντας καὶ μόλις θέλησε νὰ μάθει τὴν αἰτία τῆς κραυγῆς, βλέποντας τὴ γυναῖκα εἶπε· Ἀλλοίμονο, τί εἶναι αὐτό; Ποιὰ βλέπω; Πλησιάζοντας δὲ καὶ κοιτάζοντας πῶς προσεκτικὰ καὶ ἀναγνωρίζοντάς τὴν τὴν ἀγκάλιασε. Ἀπὸ τὴν ἀπρόσμενη δὲ χαρὰ τοὺς παραμιλοῦσαν καὶ οἱ δύο. Καὶ ἐνῶ ἤθελαν νὰ μιλήσουν ὁ ἓνας στὸν ἄλλο, ἀπὸ τὴν πολὺ μεγάλη χαρὰ δέθηκε ἡ γλῶσσα τοὺς καὶ δὲν μπορούσαν νὰ συγκρατηθοῦν. Ὅμως ὕστερα ἀπὸ λίγο εἶπε ἡ μητέρα σ' αὐτόν. Σὲ ἔχω, Φαῦστε, ἐσένα τὸν πῶς γλυκὸ ἀπὸ ὅλους. Πῶς ὅμως ζεῖς, σὺ πού πρὶν λίγο ἀκούσαμε ὅτι ἔχεις πεθάνει; Πλὴν ὅμως αὐτὰ εἶναι τὰ παιδιὰ μας, ὁ Φαυστῖνος, ὁ Φαυστινιανὸς καὶ ὁ Κλήμης. Ὅταν εἶπε αὐτά, ἐμεῖς οἱ τρεῖς πέσαμε ἐπάνω του καὶ καθὼς τὸν γεμίζαμε μὲ φιλία, ξαναφέραμε στὴ μνήμη μας κάπως θολὰ τὴ μορφὴ του.

10. Βλέποντας αὐτὰ ὁ Πέτρος εἶπε· Σὺ εἶσαι ὁ Φαῦστος, ὁ ἄνδρας αὐτῆς καὶ ὁ πατέρας τῶν παιδιῶν της;

Καὶ ἐκεῖνος ἀπάντησε· Ἐγὼ εἶμαι.

Καὶ ὁ Πέτρος· Γιατί τότε μοῦ διηγήθηκες τὰ δικά σου, σὰν νὰ ἐπρόκειτο γιὰ ἄλλον, ἀναφέροντας κόπους καὶ στενοχώρια καὶ τάφο;

Καὶ ὁ πατέρας ἀποκρίθηκε· Ἐπειδὴ ἀνήκω στὸ σοὶ τοῦ

καὶ περίφωρος μὴ θέλων γενέσθαι, ἄλλω τινὶ τὴν ἐξήγησιν ἐνε-
 τυπώσαμην, ἵνα αὐτὸς ὅστις εἰμὶ μὴ νοηθῶ· ἦδειν γὰρ ὅτι, εἰ
 ἀναγνώριμος γένωμαι, οἱ κατὰ τόπον ἡγούμενοι ταῦτα μαθόν-
 τες ἀνακαλέσονται, Καίσαρι κεχαρισμένα ποιοῦντες, καὶ τὴν
 5 τοῦ βίου πάλαι εὐδαιμονίαν μοι περιθήσουσιν, ὥπερ ὅλη προ-
 θέσει πρότερον ἀπεταξάμην. Οὐ γὰρ ἠδυνάμην, περὶ τῶν ἐμοὶ
 ἠγαπημένων τὰ μέγιστα ὡς περὶ θανόντων κρίνας, πρὸς τὴν
 τοῦ βίου τρυφήν ἑαυτὸν ἀποδιδόναι.

11. Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Ταῦτα μὲν ἐποίησας ὡς ἐβουλεύ-
 10 σω. Περὶ δὲ γενέσεως ἄρα ψευδόμενος δυσχυρίζου, ἢ ὡς ἀλη-
 θεύων ἐβεβαίους;

Καὶ ὁ πατὴρ ἔφη· Οὐ ψεύσομαι πρὸς σέ, ἀληθῶς ὡς οὐ-
 σης γενέσεως ἐβεβαίουν. Εἰμὶ γὰρ οὐκ ἀμύητος τοῦ θεωρήμα-
 τος· πλὴν ἀλλὰ καὶ συνῆν μοί τις, ἀστρολόγων ἄριστος, ἀνὴρ
 15 Αἰγύπτιος, Ἀννουβίων ὀνόματι, ὅστις ἐν ταῖς ἀποδημίαις κατ'
 ἀρχάς μοι φιλιωθείς τὸν τῆς ἐμῆς συμβίου μετὰ τῶν τέκνων
 θάνατον ἐδήλου.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Οὐκοῦν ἔργω πέπεισαι νῦν, ὅτι οὐ συν-
 ἔστηκε τὰ κατὰ τὴν γένεσιν;

20 Καὶ ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο· Ἀνάγκη με πάντα τὰ ὑποτρέχον-
 τά μου εἰς τὸν νοῦν ἐκτίθεσθαί σοι, ἵνα πρὸς αὐτὰ ἀκούων μαν-
 θάνειν ἔχω τοὺς σοῦ τούτων ἐλέγχους. Ἀλλὰ καὶ πολλὰ πταίειν
 οἶδα τοὺς ἀστρολόγους, πολλὰ δὲ καὶ ἀληθεύειν. Ὑποπτεύω
 οὖν μήπως ἃ μὲν ἀκριβοῦσιν, ἀληθεύουσιν, ἃ δὲ πταίουσιν,
 25 ἀμαθία πάσχουσιν, ὡς ὑπονοεῖν με, τὸ μὲν μάθημα συνεστάναι,
 αὐτοὺς δὲ δι' ἀμαθίαν ψεύδεσθαι μόνην, διὰ τὸ μὴ πάντας περὶ
 πάντων ἀκριβοῦν δύνασθαι.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Ἄπεχε, μή πως, περὶ ὧν ἀλη-
 θεύουσιν, ἐπιτυγχάνουσιν, καὶ οὐχὶ ἀκριβοῦντες λέγουσιν. Ἀνάγκη
 30 γὰρ πᾶσα ἐκ πολλῶν τῶν λεγομένων ἀποβαίνειν τινά.

καίσαρα καὶ δὲν ἤθελα νὰ φανερωθῶ, ἀπέδωσα σὲ κάποιον ἄλλο τῆ διήγησι, γιὰ νὰ μὴ γίνεῖ ἀντιληπτὸ ποιός εἶμαι. Διότι γνῶριζα πῶς, ἐὰν ἀναγνωριστῶ, μαθαῖνοντάς το οἱ τοπικοὶ ἄρχοντες θὰ μὲ ἐπαναφέρουν, κάνοντάς με δῶρο στὸν καίσαρα, καὶ θὰ μὲ περιβάλουν τὴν παλιὰ εὐτυχισμένη μου ζωὴ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο μὲ ὄλη μου τὴν καρδιὰ εἶχα προηγουμένως ἀπαρνηθεῖ. Γιατὶ δὲν μποροῦσα, ἀφοῦ γιὰ τὰ πολυαγαπημένα μου πρόσωπα εἶχα ἀποφασίσει ὅτι πέθαναν, νὰ παραδώσω τὸν ἑαυτὸ μου στὶς ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς.

11. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Αὐτὰ βέβαια τὰ ἔκανες ὅπως τὰ σκέφτηκες. Ἄραγε ὅμως ὅταν ἰσχυρίζοσουν γιὰ τὴν τύχη ἔλεγεσ ψέματα, ἢ μήπως τὰ ὑποστήριζεσ ἀληθινά;

Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Δὲν θὰ πῶ ψέματα σὲ σένα· ἀληθινὰ ὑποστήριζα τὴν τύχη σὰν νὰ ὑπάρχει. Γιατὶ δὲν εἶμαι ἀμύητος στὸ θέμα αὐτό· ἀλλὰ πραγματικὰ ὑπῆρχε μαζί μου κάποιος ἄριστος ἀστρολόγος, ἄνδρας Αἰγύπτιος, πὺ λέγόταν Ἄννουβίωνας, ὁ ὁποῖος κατὰ τὶς ἀποδημίεσ μου συνδέθηκε μαζί μου μὲ φιλία καὶ μοῦ φανέρωσε τὸν θάνατο τῆς γυναίκασ μαζί μὲ τὰ παιδιὰ.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐπομένως πείσθηκεσ ἀπὸ τὰ πράγματα, ὅτι δὲν εὐσταθοῦν τὰ σχετικὰ μὲ τὴν τύχη;

Καὶ ὁ πατέρας ἀποκρίθηκε· Αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ σοῦ ἐκθέσω ὅλα ὅσα ξεπερνοῦν τὸν νοῦ μου, ὥστε, ἀκούοντασ γι' αὐτά, νὰ μαθῶ τὶσ δικέσ σου ἀνασκευέσ τουσ. Ὅμως γνωρίζω, ὅτι φταῖνε πολὺ οἱ ἀστρολόγοι, ἀλλὰ καὶ σὲ πολλὰ λένε τὴν ἀλήθεια. Σκέφτομαι λοιπὸν μήπως σ' ἐκεῖνα πὺ ἐξακριβώνονται εἶναι ἀληθινοί, ἐνῶ σ' ἐκεῖνα πὺ διαψεύδονται, πάσχουν ἀπὸ ἀμάθεια, ὥστε νὰ ὑποθέτω ὅτι ἡ διδασκαλία εὐσταθεῖ, ἐνῶ αὐτοὶ ἀπὸ ἀμάθεια καὶ μόνο ψεύδονται, ἐπειδὴ δὲν μποροῦν ὅλοι νὰ τὰ ἐξακριβῶσουν ὅλα.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε· Πρόσεχε, μήπως αὐτὰ στὰ ὁποῖα ἐπαληθεύονται εἶναι τυχαῖα καὶ δὲν τὰ λένε ἐξακριβώνοντάσ τα. Γιατὶ ὅπωςδῆποτε εἶναι ἀνάγκη ἀπὸ τὰ πολλὰ πὺ λένε, κάποια νὰ συμβαίνουν.

Καὶ ὁ γέρον ἔφη· Πῶς οὖν ἔστι περὶ τούτου πληροφορηθῆναι, τὸ εἶτε συνέστηκεν τὸ κατὰ τὴν γένεσιν, ἢ οὐ;

12. Ἀμφοτέρων οὖν σιωπῶντων ἔφην ἐγώ· Ἐπειδὴ τὸ μάθημα ἀκριβῶς ἐπίσταμαι, ὁ δὲ κύριος καὶ ὁ πατήρ οὐχ οὐ-
5 τως, ἤθελον, εἰ αὐτὸς Ἀννουβίων παρῆν, ἐπὶ τοῦ πατρὸς ποιή-
σασθαι λόγον. Οὕτω γὰρ ἂν τὸ πρᾶγμα εἰς φανερόν ἐλθεῖν ἠδύ-
νατο, τεχνίτου πρὸς ὁμότεχνον τὴν ζήτησιν ἐσχηκότος.

Καὶ ὁ πατήρ ἀπεκρίνατο· Ποῦ οὖν δυνατόν ἐστιν Ἀννου-
βίῳ συντυχεῖν;

10 Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Ἐν Ἀντιοχείᾳ· ἐκεῖ γὰρ μανθάνω Σί-
μωνα τὸν Μάγον ὄντα, ᾧ Ἀννουβίων παρεπόμενος ἀχώριστός
ἐστιν. Ἐπὰν οὖν ἐκεῖ γενώμεθα, εἴαν γε καταλάβωμεν αὐτούς, ἡ
ζήτησις γενέσθαι δύναται.

Καὶ ὁμῶς πολλὰ διαλεχθέντες καὶ ἐπὶ τῷ ἀναγνωρισμῷ χα-
15 ρέντες καὶ Θεῷ εὐχαριστήσαντες, ἐσπέρας ἐπικαταλαβούσης, εἰς
ὑπνον ἐτράπημεν.

Καὶ ὁ γέροντας εἶπε· Πῶς μπορῶ λοιπὸν νὰ μάθω γι' αὐτό, ἐὰν δηλαδὴ ὑπάρχει τύχη ἢ ὄχι;

12. Ἐνῶ καὶ οἱ δύο σιωποῦσαν ἐγὼ εἶπα· Ἐπειδὴ τὸ θέμα αὐτὸ τὸ γνωρίζω πολὺ καλά, ἐνῶ ὁ κύριος καὶ ὁ πατέρας ὄχι τόσο πολὺ, θὰ ἤθελα, νὰ ἔρθει ὁ ἴδιος ὁ Ἄννουβίων, γιὰ νὰ κάνει λόγο στὸν πατέρα. Γιατὶ ἔτσι θὰ μπορούσε τὸ πρᾶγμα νὰ γίνε φανερό, ἐφόσον θὰ συζητήσῃ ἕνας τεχνίτης μὲ ἕνα συντεχνίτη του.

Καὶ ὁ πατέρας ἀποκρίθηκε· Ποῦ ὅμως εἶναι δυνατὸ νὰ συναντήσουμε τὸν Ἄννουβίωνα;

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Στὴν Ἀντιόχεια· γιατί μαθαίνω ὅτι ἐκεῖ βρίσκεται ὁ Σίμωνας ὁ Μάγος, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ὁ Ἄννουβίων εἶναι ἀχώριστος ἀκόλουθος του. Ἐὰν λοιπὸν ἐπιστρέψουμε ἐκεῖ, ἐφόσον φυσικὰ τοὺς προφθάσουμε, μπορεῖ νὰ γίνῃ ἡ συζήτηση.

Καὶ ἀφοῦ συζητήσαμε μαζὶ πολλὰ καὶ χαρήκαμε γιὰ τὴν ἀναγνώριση καὶ ἐχαριστήσαμε τὸν Θεό, ἐπειδὴ βράδυνασε, πήγαμε γιὰ ὕπνο.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΕ'

1. Ὁρθρου δὲ γενομένου ὁ πατήρ μετὰ τῆς μητρὸς ἡμῶν καὶ τῶν τριῶν υἱῶν εἰσελθῶν, ἔνθα ὁ Πέτρος ἦν, προσαγορεύσας ἑκαθέσθη, ἔπειτα καὶ ἡμεῖς, αὐτοῦ κελεύσαντος. Καὶ ὁ Πέτρος τῷ πατρὶ προσεμβλέψας ἔφη· Σπεῦδω ὁμόφρονά σε γενέσθαι γυναικὶ καὶ τέκνοις, ὅπως αὐτοῖς καὶ ἐνταῦθα ὁμοδίαιτος ᾖς, κάκει μετὰ τὸν ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς χωρισμὸν συνῶν ἄλυπος ἔση. Ἡ γὰρ οὐ τὰ μέγιστα σε λυπεῖ καὶ αὐτοῦς τὸ μὴ ἀλλήλοις συνεῖναι;

Καὶ ὁ πατήρ· Καὶ πάνυ γε.

10 Καὶ ὁ Πέτρος· Εἰ οὖν καὶ ἐνταῦθα τὸ ἀλλήλων κεχωρίσθαι λυπεῖ, μετὰ θάνατον πάντως ὀφειλόμενον ὑμῖν μετ' ἀλλήλων μὴ εἶναι, πόσῳ γε μᾶλλον ληπήσει, σὲ μὲν ἄνδρα σοφὸν ὄντα τῷ τῆς γνώμης σου λόγῳ τῶν σῶν κεχωρίσθαι, αὐτοῦς δὲ πολὺ μᾶλλον ὀδυνᾶσθαι τῷ εἰδέναι, ὅτι σε ἄλλα φρονοῦντα
15 αἰώνιος μένει κόλασις, ρητοῦ δόγματος ἀποφάσει;

2. Καὶ ὁ πατήρ ἔφη· Ἄλλ' οὐκ ἔστιν, ᾧ φίλτατε, τὸ ἐν ἄδου ψυχᾶς κολάζεσθαι, αὐτῆς ἅμα τῷ ἀποστῆναι τοῦ σώματος εἰς ἀέρα λυομένης.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Μέχρις οὖν ὅτε ἂν περὶ τούτου πείσω-
20 μὲν σε, ἀπόκριναί μοι, οὐ δοκεῖ σοι, σὲ μὲν ἀπιστοῦντα τὴν κόλασιν μὴ λυπεῖσθαι, ἐκείνους δὲ πεπεισμένους ἀνάγκην ἔχειν περὶ σοῦ ἀνιᾶσθαι;

Καὶ ὁ πατήρ· Ἀκολουθῶς λέγεις.

Καὶ ὁ Πέτρος· Διὰ τί δὲ αὐτοῦς οὐκ ἀπαλλάξεις μεγίστης
25 περὶ σοῦ λύπης, τῇ θρησκείᾳ συνθέμενος, οὐ δυσωπία λέγω,

ΟΜΙΛΙΑ ΙΕ'

1. Ὄταν ξημέρωσε, ὁ πατέρας, μαζί με τὴν μητέρα μας καὶ τοὺς τρεῖς γιούς, μπῆκε ἐκεῖ ὅπου βρισκόταν ὁ Πέτρος, χαιρέτισε καὶ κάθισε, καὶ ἔπειτα με δική του προτροπή καὶ ἐμεῖς. Ὁ Πέτρος τότε ἀτενίζοντας τὸν πατέρα εἶπε: Ἄνυπομονῶ νὰ γίνεις ὁμόδοξος με τὴ γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά σου, ὥστε καὶ ἐδῶ νὰ τρῶς μαζί τους, καὶ ἐκεῖ μετὰ τὸ χωρισμὸ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα νὰ βρίσκεσαι μαζί τους καὶ νὰ μὴ αἰσθάνεσαι λύπη. Ἥ μήπως δὲν στενοχωρεῖ πάρα πολὺ καὶ σένα καὶ αὐτοὺς τὸ ὅτι δὲν θὰ εἴσαστε μαζί;

Καὶ ὁ πατέρας εἶπε: Καὶ πολὺ μάλιστα.

Καὶ ὁ Πέτρος: Ἐφόσον λοιπὸν σὲ λυπεῖ τὸ ὅτι καὶ ἐδῶ εἴστε χωρισμένοι, πόσο περισσότερο θὰ σὲ στενοχωρῆσει τὸ γεγονός ὅτι μετὰ τὸν θάνατο ὅπωςδήποτε δὲν θὰ εἴμαστε μαζί, καὶ ἔτσι ἐσύ, ἐνῶ εἶσαι σοφὸς ἄνδρας, θὰ ἔχεις ἀποχωρισθεῖ ἀπὸ τοὺς δικούς σου ἐξαιτίας τῆς γνώμης σου, ἐνῶ ἐκεῖνοι θὰ ὑποφέρουν περισσότερο γνωρίζοντας, ὅτι, με κατηγορηματικὴ κρίση τῆς πίστεώς μας, σὲ περιμένει αἰῶνια κόλαση, ἐπειδὴ πιστεύεις ἄλλα;

2. Καὶ ὁ πατέρας εἶπε: Ἄλλὰ δὲν εἶναι δυνατό, ἀγαπητέ μου, νὰ κολαστεῖ ἡ ψυχὴ στὸν ἄδη, ἀφοῦ μόλις χωριστεῖ ἀπὸ τὸ σῶμα διαλύεται στὸν ἀέρα.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε: Ἀπάντησέ μου: μέχρι ποῦ νὰ σὲ πείσουμε γι' αὐτό, δὲν νομίζεις ὅτι ἐσύ, ποῦ δὲν πιστεύεις στὴν κόλαση, δὲν θὰ λυπᾶσαι, ἐκεῖνοι ὅμως ποῦ πιστεύουν, ἀναγκαστικὰ θὰ στενοχωριοῦνται γιὰ σένα;

Καὶ ὁ πατέρας: Μιλᾶς λογικᾶ.

Καὶ ὁ Πέτρος: Γιατί λοιπὸν δὲν τοὺς ἀπαλλάσσεις ἀπὸ τὴν τόσο μεγάλη λύπη γιὰ σένα, συμφωνώντας στὴ θρησκεία, καὶ

ἀλλ' εὐγνωμοσύνη, περὶ τῶν λεγομένων σοι ὑπ' ἐμοῦ ἀκούων,
καὶ κρίνων εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, ἢ οὐ; Καὶ εἰ μὲν οὕτως ἔχει ὡς
λέγομεν, καὶ ὧδε συναπολαύσεις τοῖς φιλτάτοις, κάκει συνανα-
παύση· εἰ δὲ ἐν τῇ τῶν λόγων σου σκέψει δείξης τὰ ὑφ' ἡμῶν
5 λεγόμενα μῦθόν τινα ψευδῆ εἶναι, καὶ οὕτω καλῶς ποιήσεις,
αὐτοὺς ὁμογνώμονάς σοι εἰληφώς, καὶ τοῦ κεναιῆς ἐλπίσιν ἐπε-
ρείδεσθαι παύσεις, καὶ ψευδῶν φόβων ἀπαλλάξεις.

3. Καὶ ὁ πατήρ· Πολλὰ φαίνη μοι εὐλογα λέγων.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Τί οὖν ἐστὶ τὸ κρατοῦν σε, μὴ εἰς τὴν
10 ἡμετέραν πίστιν ἐλθεῖν, λέγε ἵνα εἰς αὐτὸ λέγειν ἀρξώμεθα.
Πολλὰ γὰρ ἐστὶ τὰ κρατοῦντα· τοὺς μὲν πεπεισμένους ἀσχολίαν
ἀγορασμῶν, πράξεων, γεωργιῶν, φροντίδων, καὶ ὅσα τοιαῦτα·
ἀπιστοῦντας δέ, ἀφ' ὧν εἶ καὶ σύ, ὑπολήψεις τοῦ νομίζεσθαι, ἢ
θεοῦς τοὺς οὐκ ὄντας εἶναι, ἢ τὸ γενέσει τὰ πάντα ὑποκειῖσθαι ἢ
15 αὐτοματισμῶ, ἢ τὰς ψυχὰς θνητὰς εἶναι, ἢ καὶ τὸν ἡμέτερον λό-
γον ψευδῆ ὡς οὐκ οὔσης προνοίας.

4. Ἐγὼ δὲ προνοία Θεοῦ τὰ πάντα διοικεῖσθαι ἐκ τῶν
περὶ σὲ γενομένων εἶναι λέγω, τοσοῦτοις ἔτεσι τὴν διάστασιν
σοῦ τε καὶ τῶν σῶν γενέσθαι. Ἐπεὶ γὰρ σὺν σοὶ ὄντες ἴσως
20 τῶν τῆς θεοσεβείας λόγων οὐκ ἂν ἐπήκουσαν, ὥκονομήθη σὺν
μητρὶ ἢ ἀποδημία καὶ ναυάγιον καὶ θανάτου ὑπόνοια καὶ ἀπρα-
σία· ἔτι τε καὶ ἐκπαιδευθῆναι αὐτοὺς τὰ Ἑλλήνων καὶ ἄθεα
δόγματα, ἵνα μᾶλλον ὡς εἰδότες ταῦτα ἀνασκευάζειν δυνατοὶ
ᾧσιν· ἐπὶ τούτοις τὸ φιληῆσαι τὸν τῆς θεοσεβείας λόγον καὶ ἐμοὶ
25 ἐνωθῆναι δυνηθῆναι, πρὸς τὸ συλλαβέσθαι μου τῷ κηρύγματι·
ἀλλ' ἔτι μὴν συνελθεῖν καὶ τὸν ἀδελφὸν Κλήμεντα, καὶ οὕτω

ἐννοῶ ὄχι ἀπό οἴκτο, ἀλλὰ ἀπό εὐγνωμοσύνη, ἀκούοντας αὐτὰ πού σοῦ λέω ἐγὼ καὶ κρίνοντας ἐὰν αὐτὰ εἶναι ἔτσι ἢ ὄχι; Καὶ ἐὰν μὲν εἶναι ἔτσι, ὅπως τὰ λέμε, καὶ ἐδῶ θὰ περάσεις εὐχάριστα μαζί μὲ τὰ ἀγαπητά σου πρόσωπα, καὶ ἐκεῖ θὰ ἀναπαυθεῖς μαζί τους. Ἐὰν πάλι, μὲ τοὺς συλλογισμοὺς ἀποδείξεις ὅτι αὐτὰ πού λέμε ἐμεῖς εἶναι κάποιος ψεύτικος μῦθος, θὰ τοὺς κάνεις καὶ αὐτοὺς ὁμόφρονές σου, καὶ θὰ κάνεις καλά, γιατί θὰ τοὺς σταματήσεις ἀπὸ τὸ νὰ στηρίζονται σὲ μάταιες ἐλπίδες, καὶ θὰ τοὺς ἀπαλλάξεις ἀπὸ ψεύτικους φόβους.

3. Καὶ ὁ πατέρας· Μοῦ φαίνεται ὅτι λές πολλὰ σωστὰ πράγματα.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Πές μας λοιπὸν τί εἶναι αὐτὸ πού σὲ κρατεῖ γιὰ νὰ μὴ ἔρθεις στὴ δική μας πίστη, ὥστε νὰ ἀρχίσουμε μιλώντας γι' αὐτό. Διότι πολλὰ εἶναι αὐτὰ πού ἐμποδίζουν· τοὺς πιστοὺς τοὺς ἐμποδίζουν οἱ ἐνασχολήσεις μὲ ἀγορές, ἐργασίες, καλλιέργειες, φροντίδες καὶ ἄλλα τέτοια¹, ἐνῶ τοὺς ἄπιστους, ἕνας ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶσαι καὶ σύ, οἱ προλήψεις νὰ πιστεύουν ὅτι ὑπάρχουν θεοὶ πού δὲν ὑπάρχουν, ἢ ὅτι ὅλα ὑπόκεινται στὴν τύχη ἢ στὸν αὐτοματισμό, ἢ ὅτι οἱ ψυχές εἶναι θνητές, ἢ ὅτι καὶ τὸ δικό μας κήρυγμα εἶναι ψεύτικο, ἐπειδὴ τάχα δὲν ὑπάρχει πρόνοια.

4. Ἐγὼ ὅμως ἰσχυρίζομαι ὅτι ἀπὸ τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἔχουν ρυθμιστεῖ ὅλα ὅσα ἔγιναν σχετικὰ μὲ σένα, τὸ νὰ χωρίσετε ἐπὶ τόσα χρόνια ἐσὺ καὶ οἱ δικοί σου. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἂν ἦταν μαζί σου μπορεῖ νὰ μὴ ἄκουαν τὸν λόγο τῆς πίστεως, γι' αὐτὸ προβλέφθηκε ἡ ἀποδημία μαζί μὲ τὴ μητέρα καὶ τὸ ναυάγιο καὶ ἡ ὑποψία τοῦ θανάτου καὶ ἡ ἀπουσία ἀγοραστῶν· ἀκόμα καὶ γιὰ νὰ διδαχθοῦν αὐτοὶ τὶς ἄθρες διδασκαλίες τῶν Ἑλλήνων, ὥστε νὰ μποροῦν, ὡς γνῶστες πιά, νὰ τὶς ἀνασκευάζουν· ἐπίσης καὶ τὸ νὰ ἀγαπήσουν τὸ κήρυγμα τῆς θεοσέβειας καὶ νὰ μπορέσουν νὰ ἐνωθοῦν μ' ἐμένα, γιὰ νὰ μὲ βοηθήσουν στὸ κήρυγμα· ἀκόμα καὶ τὸ ὅτι ἦρθε μαζί καὶ ὁ Κλήμης καὶ ἀνα-

1. Πρβλ. Λουκᾶ 14,18-20.

τὴν μητέρα ἐπιγνωσθῆναι, καὶ ὑπὸ θεραπείας τῆς θεότητος πληροφορηθῆναι, καὶ μετ' οὐ πολὺ εὐθὺ τὰ δίδυμα τέκνα ἐπιγνωσθέντα καὶ ἐπιγνόντα καὶ τῆς ἄλλης ἡμέρας σοι συντυχεῖν, καὶ τοὺς σοὺς ἀπολαβεῖν. Τοσαύτην οὖν ταχεῖαν ἀρμονίαν παν-
5 ταχόθεν συνδραμοῦσαν εἰς ἓνα γνώμης σκοπὸν οὐκ οἶμαι ἀπρό- νόητον εἶναι.

5. Καὶ ὁ πατὴρ τῷ Πέτρῳ ἤρξατο λέγειν· Μὴ νόμιζε, φίλ-
τατέ μοι Πέτρε, ἐν ἐννοίᾳ μὴ ἔχειν περὶ τοῦ ὑπὸ σοῦ κηρυσσο-
μένου λόγου. Πέρας γοῦν ταύτης τῆς παρωχηκυίας νυκτός,
10 πολλὰ τοῦ Κλήμεντος προτρεπόμενά μοι τῇ ὑπὸ σοῦ κηρυσσο-
μένη ἀληθείᾳ συνθέσθαι, ἀπεκρινάμην· Τί γὰρ καινότερον ἐν-
τέλλεσθαι δύναται τις παρ' ὃ οἱ ἀρχαῖοι παρήνεσαν;

Ὁ δὲ ἡρέμα γελάσας ἔφη· Πολλὴ διαφορά, πάτερ, μεταξὺ
τῶν τῆς θεοσεβείας λόγων καὶ τῶν τῆς φιλοσοφίας. Ὁ γὰρ τῆς
15 ἀληθείας λόγος ἀπόδειξιν ἔχει τὴν ἐκ προφητείας, ὁ δὲ τῆς φι-
λοσοφίας καλλιλογίας παρέχων ἐκ στοχασμῶν δοκεῖ παριστά-
νειν τὰς ἀποδείξεις.

Καὶ ὁμῶς ταῦτα εἰπὼν δείγματος χάριν τὸν περὶ φιλαν-
θρωπίας μοι λόγον ἐξέθετο, ὄνπερ αὐτῷ ὑφηγήσω, ὃς ἀδικώ-
20 τατός μοι μᾶλλον ἐφαίνετο. Καὶ τὸ πῶς ἐρῶ. Δίκαιον ἔφασκεν
εἶναι καὶ τῷ τύπτοντι αὐτοῦ τὴν σιαγόνα παρατιθέναι καὶ τὴν
ἐτέραν, καὶ τῷ αἶροντι αὐτοῦ τὸ ἱμάτιον προσδιδόναι καὶ τὸ μα-
φόριον, ἀγγαρεύοντι δὲ μίλιον ἐν συναπέρχεσθαι δύο, καὶ ὅσα
τοιαῦτα.

25 6. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Ἄλλ' ἐνόμισας ἄδικον ὃ,τι
δικαιότατόν ἐστιν. Εἴ σοι φίλον ἐστίν, ἄκουσον.

Καὶ ὁ πατὴρ ἔφη· Πάνυ μοι φίλον.

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐ δοκεῖ σοι, δύο ἐχθρῶν βασιλέων ὄντων

γνώρισε τὴ μητέρα του καὶ ἀπὸ τὴ θεραπεία τοῦ Θεοῦ νὰ πληροφορηθεῖ καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο νὰ ἀναγνωρισθοῦν ἀμέσως τὰ δίδυμα παιδιά της καὶ ἀφοῦ τὴν ἀναγνωρίσουν τὴν ἄλλη μέρα νὰ σὲ συναντήσουν, καὶ νὰ ἀπολαύσεις τοὺς δικούς σου. Μιὰ τόσο γρήγορη συναρμογὴ πὺ νὰ συντρέχει ἀπὸ παντοῦ στὴν ἐπίτευξη ἑνὸς σκοποῦ, δὲν νομίζω ὅτι εἶναι συμπτωματική.

5. Καὶ ὁ πατέρας ἄρχισε τότε νὰ λέει στὸν Πέτρο· Μὴ νομίζεις, ἀγαπητέ μου Πέτρε, ὅτι δὲν μὲ νοιάζουν αὐτὰ πὺ κηρύττεις. Στὸ τέλος λοιπὸν τῆς νύχτας αὐτῆς πὺ πέρασε, ἐπειδὴ ὁ Κλήμης μοῦ ἔκανε πολλὰς προτροπὰς γιὰ νὰ συμφωνήσω μὲ τὴν ἀλήθεια πὺ κηρύττεις ἐσὺ, ἀπάντησα· Τί πιὸ καινούργιο μπορεῖ κανεὶς νὰ παραγγεῖλει ἀπὸ ἐκεῖνο πὺ συμβούλεψαν οἱ ἀρχαῖοι;

Καὶ ἐκεῖνος χαμογελώντας εἶπε· Ὑπάρχει μεγάλη διαφορά, πατέρα, ἀνάμεσα στοὺς λόγους τῆς πίστεως καὶ τῆς φιλοσοφίας. Διὸτι ὁ λόγος τῆς ἀλήθειας ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν προφητεία, ἐνῶ ἐκεῖνος τῆς φιλοσοφίας μᾶς παρέχει κομψοὺς λόγους, νομίζοντας ὅτι μὲ στοχασμοὺς θὰ παρουσιάσει ἀποδείξεις.

Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτά, γιὰ παράδειγμα, μοῦ ἐξέθεσε τὸν λόγο γιὰ τὴ φιλανθρωπία, τὸν ὁποῖο ἐσὺ τοῦ εἶχες ἀναπτύξει, πὺ μοῦ φαινόταν πάρα πολὺ ἄδικο. Καὶ θὰ σοῦ πῶ τὸ γιατί. Ἔλεγε ὅτι εἶναι σωστὸ ἀκόμα καὶ σ' ἐκεῖνον πὺ τοῦ χτυπᾶ τὸ σαγόνι, νὰ τοῦ προσφέρει καὶ τὸ ἄλλο, καὶ σ' ἐκεῖνον πὺ τοῦ παίρνει τὸ ἐπανωφόρι, νὰ τοῦ δίνει καὶ τὸ ἐσώρουχο, καὶ ὅταν τὸν ἀγγαρεύει γιὰ ἕνα μίλι, νὰ πηγαίνει μαζί του δύο, καὶ ἄλλα τέτοια².

6. Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε· Νόμισες δηλαδὴ ἄδικο αὐτὸ πὺ εἶναι πάρα πολὺ δίκαιο. Ὅμως, ἐὰν σοῦ ἀρέσει, ἄκουσε.

Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Μοῦ ἀρέσει καὶ μάλιστα πολὺ.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐὰν ὑπάρχουν δύο βασιλεῖς πὺ ἔχουν

2. Πρβλ. 6,29. Ματθ. 5,39.

καὶ διηρημένας τὰς χώρας ἐχόντων, εἴ τις ἐκ τῶν τοῦ ἐνόου ὑπηκόων ἐν τῇ τοῦ ἐτέρου χώρα φωραθεῖη, καὶ διὰ τοῦτο θάνατον ὀφείλων, ἐὰν ραπίσματι καὶ μὴ θανάτῳ τῆς τιμωρίας ἀπολυθῆ, οὐ φαίνεται μὴν ὁ ἀπολύσας φιλάνθρωπος εἶναι;

5 Καὶ ὁ πατήρ ἔφη· Καὶ πάνυ.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Τί δέ, εἴ καὶ ἴδιόν τί τινος αὐτὸς οὗτος ἀφέληται, ἢ καὶ ἀλλότριον, καὶ ἐπὶ τούτῳ συλληφθεὶς ἐὰν διπλάσιον δῶ, τετραπλάσιον ὀφείλων, καὶ τὸ θανεῖν, ὡς ἐν τοῖς τοῦ ἐναντίου ἀλοῦς ὄροις, οὐ δοκεῖ σοι ὅτι ὁ λαβὼν τὸ διπλά-
10 σιον καὶ θανάτου αὐτὸν ἀπολύσας φιλάνθρωπος τυγχάνει;

Καὶ ὁ πατήρ ἔφη· Φαίνεται.

Καὶ ὁ Πέτρος· Τί δέ; Οὐ χρῆ τὸν ἐν ἐτέρου βασιλείᾳ ὄντα, καὶ ταῦτα πονηροῦ τινος ἐχθροῦ, τοῦ ζῆν χάριν πάντας κολακεύειν, καὶ ἀγγαρεύουσιν ἐπὶ πλεῖον ὑπεῖκειν, μὴ προσαγορεύ-
15 οντας προσαγορεύειν, ἐχθροὺς διαλλάσσειν, ὀργιζομένοις μὴ φιλονεικεῖν, τὰ ἑαυτοῦ ἀδεῶς παντὶ αἰτοῦντι παρέχειν, καὶ ὅσα τοιαῦτα;

Καὶ ὁ πατήρ· Πάντα μᾶλλον εὐλόγως ὑποσταίη, εἴπερ τούτων τὸ ζῆν προκρίνει.

20 7. Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐκοῦν οὐδὲ ἀδικεῖσθαι ἔλεγε, αὐτοὶ παροριστὰι τυγχάνουσιν, καθὸ ἐν ἐτέρου εἰσὶ βασιλείᾳ, καὶ τοσοῦτον πλεονέκται εἰσίν, ὅσον κεκτημένοι εἰσίν; Οἱ δ' ἀδικεῖν νομιζόμενοι τοσαῦτα ἐκάστῳ τῷ ἐξ ἐναντίας ὄντι χαρίζονται, ὅσα ἂν αὐτοῖς ἔχειν συγχωρῶσιν. Αὐτῶν γάρ ἐστι ταῦτα τῶν τὰ πα-
25 ρόντα ἐλομένων. Καὶ εἰς τοσοῦτον φιλάνθρωποι εἰσιν, ὡς τὸ ζῆν αὐτοῖς συγχωρεῖν. Καὶ τὸ μὲν παράδειγμα οὕτως ἔχει. Ἄκουε δὴ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Ὁ τῆς ἀληθείας παρὼν προφήτης ἐδίδαξεν ἡμᾶς, ὅτι ὁ τῶν ὄλων δημιουργὸς καὶ Θεὸς δυσὶ τισιν ἀπένειμε βασιλείας δύο, ἀγαθῷ τε καὶ πονηρῷ, δοὺς τῷ μὲν
30 κακῷ τοῦ παρόντος κόσμου μετὰ νόμου τὴν βασιλείαν, ὥστ' ἂν ἔχειν ἐξουσίαν κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας, τῷ δὲ ἀγαθῷ τὸν

χωριστὲς τὶς χῶρες τοὺς, ἐὰν κάποιος ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους τοῦ ἐνὸς συλληφθεῖ στὴ χώρα τοῦ ἄλλου καὶ πρέπει γι' αὐτὸ νὰ τιμωρηθεῖ μὲ θάνατο, ἐὰν ἀφεθεῖ ἐλεύθερος μὲ ἓνα ράπισμα καὶ δὲν τιμωρηθεῖ μὲ θάνατο, δὲν νομίζεις ὅτι αὐτὸς ποὺ τὸν ἄφησε ἐλεύθερο εἶναι φιλόανθρωπος;

Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Καὶ πάρα πολὺ μάλιστα.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Τί λοιπὸν· ἂν κάποιος ἀφαιρέσει κάτι ποὺ ἀνήκει σὲ κάποιον, ἢ καὶ ξένο, καὶ συλληφθεῖ γι' αὐτὸ, ἐὰν δώσει διπλάσιο ἐνῶ πρέπει νὰ δώσει τετραπλάσιο καὶ νὰ θανατωθεῖ, ἐπειδὴ συνελήφθη μέσα στὰ σύνορα τοῦ ἀντιπάλου, δὲν νομίζεις ὅτι αὐτὸς ποὺ πῆρε τὸ διπλάσιο καὶ τὸν ἀπάλλαξε ἀπὸ τὸν θάνατο εἶναι φιλόανθρωπος;

Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Ἔτσι φαίνεται.

Καὶ ὁ Πέτρος· Τί λοιπὸν; Δὲν πρέπει ἐκεῖνος ποὺ βρίσκεται στὸ βασίλειο τοῦ ἄλλου, ποὺ εἶναι μάλιστα κακὸς ἐχθρὸς, γιὰ χάρη τῆς ζωῆς ποὺ τοῦ χάρισε, νὰ τοὺς κολακεύει ὄλους καὶ ὅταν τὸν ἀγγαρεύουν νὰ ὑπακούει περισσότερο, ἂν καὶ δὲν τὸν χαιρετοῦν νὰ τοὺς χαιρετᾷ, νὰ συμφιλιώνει ἐχθρούς, νὰ μὴ φιλονικεῖ μαζί τους ὅταν ὀργίζονται, νὰ δίνει ἄφοβα ὅσα τοῦ ἀνήκουν σὲ καθέναν ποὺ τοῦ ζητάει, καὶ ἄλλα τέτοια;

Καὶ ὁ πατέρας· Πρέπει μᾶλλον νὰ ὑφίσταται τὰ πάντα, ἐὰν βέβαια προτιμᾷ ἀπὸ αὐτὰ τὴ ζωὴ του.

7. Καὶ ὁ Πέτρος· Αὐτοὶ λοιπὸν ποὺ ἔλεγες ὅτι ἀδικοῦνται δὲν εἶναι ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορά τους, ἀφοῦ βρίσκονται στὸ βασίλειο ἄλλου, καὶ εἶναι σὲ τόσο πλεονεκτικὴ θέση, ὅσο εἶναι δικά τους αὐτὰ ποὺ ἔχουν; Ἐνῶ ἐκεῖνοι ποὺ φαίνονται ὅτι τοὺς ἀδικοῦν χαρίζουν τόσα στὸν καθένα ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀντίπαλο βασίλειο, ὅσα εἶναι αὐτὰ ποὺ τοὺς ἐπιτρέπουν νὰ ἔχουν. Ἔκουσε λοιπὸν τὸ ἐξῆς πρᾶγμα. Ὁ προφήτης τῆς ἀληθείας, ὅταν ἦταν παρὼν, μᾶς δίδαξε, ὅτι ὁ δημιουργὸς τῶν ὄλων καὶ Θεὸς μοίρασε σὲ δύο, ἓναν ἀγαθὸ καὶ ἓνα κακὸ, δύο βασίλεια, δίνοντας στὸν κακὸ τὴ βασιλεία αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ κόσμου μὲ νόμο, ὥστε νὰ ἔχει τὴν ἐξουσία νὰ τιμωρεῖ ἐκείνους ποὺ ἀδικοῦν, ἐνῶ στὸν ἀγαθὸν ἔδωσε τὴν αἰώνια βασιλεία ποὺ πρόκει-

ἐσόμενον αἰῶνα. Ἐκαστον δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐλεύθερον ἐποίησεν ἔχειν ἐξουσίαν ἑαυτὸν ἀπονέμειν ὧ βούλεται, ἢ τῷ παρόντι κακῷ ἢ τῷ μέλλοντι ἀγαθῷ, ὧν οἱ ἐλόμενοι τὰ παρόντα ἐξουσίαν ἔχουσι πλουτεῖν, τρυφᾶν, ἠδεσθαι, καὶ πᾶν ὅ,τι 5 ἂν δύνωνται· τῶν γὰρ ἐσομένων ἀγαθῶν οὐδὲν ἔχουσιν. Οἱ δὲ τὰ τῆς μελλούσης βασιλείας κρίναντες λαβεῖν, τὰ ἐνταῦθα, ὡς ἀλλοτρίου βασιλέως ἴδια ὄντα, αὐτοῖς νομίζεσθαι οὐκ ἔξεστιν, ἢ ὕδατος μόνου καὶ ἄρτου καὶ τούτων μεθ' ἰδρώτων ποριζομένων πρὸς τὸ ζῆν (ἐπειδὴ ἔκοντι ἀποθανεῖν οὐκ ἔξεστιν). Ἐτι δὲ καὶ 10 περιβολαίου ἑνός, γυμνὸν γὰρ ἐστάναι οὐκ ἐφίεται, ἔνεκεν τοῦ παντὸς ὀρώντος οὐρανοῦ.

8. Εἰ μὲν οὖν τὸν ἀκριβῆ τοῦ πράγματος λόγον ἀκοῦσαι θέλεις, οὐδὲ μικρῷ τάχιον εἴρηκας ἀδικεῖσθαι, αὐτοὶ μᾶλλον ἀδικοῦσιν. Ὅτι αὐτοὶ μὲν οἱ τὰ ἐσόμενα ἐλόμενοι ἐν τοῖς παροῦσι 15 σύνεισι τοῖς κακοῖς, κατὰ πολλὰ τῶν ἴσων αὐτοῖς ἀπολαύοντες, αὐτοῦ τε τοῦ ζῆν, τοῦ φωτός, τοῦ ἄρτου, τοῦ ὕδατος, τοῦ ἱματίου καὶ ἄλλων τοιούτων τινῶν, οἱ δὲ ἀδικεῖν ὑπὸ σοῦ νομισθέντες τοῖς ἐσομένοις ἀγαθοῖς ἀνδράσιν οὐδὲν συνυπάρχουσιν.

Καὶ ὁ πατὴρ πρὸς ταῦτα ἀπεκρίνατο· Νῦν με ὅτε πέπεικας 20 ὅτι οἱ ἀδικοῦντες αὐτοὶ ἀδικοῦνται, οἱ δὲ ἀδικούμενοι μᾶλλον πλεονεκτοῦσιν, ἔτι μᾶλλον ἀδικώτατον ὄλων μοι φαίνεται τὸ πρᾶγμα, ὅτι οἱ μὲν δοκοῦντες ἀδικεῖν πολλὰ τοῖς τὰ ἐσόμενα ἐλομένοις συγχωροῦσιν, οἱ δὲ δοκοῦντες ἀδικεῖσθαι αὐτοὶ ἀδικοῦσιν, ὅτι τὰ ὅμοια οὐ παρέχουσιν ἐκεῖ τοῖς ἐνταῦθα αὐτοῖς 25 συγκεχωρηκόσιν, ἀ αὐτοὶ αὐτοῖς συνεχώρησαν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐδὲ τοῦτο ἄδικον, διὰ τὸ ἐξουσίαν ἔχειν ἕκαστον τὰ παρόντα αἰρεῖσθαι ἢ τὰ μέλλοντα, εἴτε μικρὰ εἴη,

ται νὰ ἔλθει. Καὶ ἔκανε τὸν καθὲ ἀνθρώπο ἐλεύθερο νὰ ἔχει τὴν ἐξουσία νὰ δίνει τὸν ἑαυτό του σὲ ὅποιον θέλει, ἢ στὸν παρόντα κακό, ἢ στὸν μέλλοντα ἀγαθόν. Ἀπὸ αὐτούς, ἐκεῖνοι ποὺ προτιμοῦν τὰ παρόντα ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ πλουτίζουν, νὰ ἀπολαμβάνουν, νὰ εὐχαριστιοῦνται, καὶ ὅ,τι ἄλλο μποροῦν. Διότι ἀπὸ τὰ μελλοντικὰ ἀγαθὰ δὲν θὰ ἔχουν κανένα. Ἐκεῖνοι πάλι ποὺ ἀποφάσισαν νὰ πάρουν τὰ ἀγαθὰ τῆς μελλοντικῆς βασιλείας, τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ποὺ ἀνήκουν σὲ ἄλλον βασιλιά, πιστεύουν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται σ' αὐτούς νὰ τὰ ἔχουν, παρὰ μόνο τὸ νερὸ καὶ τὸ ψωμί, καὶ αὐτὰ ἀφοῦ τὰ ἐξασφαλίσουν μὲ ἰδρώτα γιὰ νὰ ζήσουν (ἐπειδὴ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ πεθάνουν θεληματικὰ). Ἐπίσης καὶ ἓνα μόνο ἔνδυμα, ἐπειδὴ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ στέκονται γυμνοί, ἐξαιτίας τοῦ οὐρανοῦ ποὺ τὰ βλέπει ὅλα.

8. Ἐὰν λοιπὸν θέλεις νὰ ἀκούσεις τὴ σωστὴ τοποθέτηση τοῦ πράγματος, ἐκεῖνοι ποὺ πρὶν ἀπὸ λίγο βιαστικὰ εἶπες ὅτι ἀδικοῦνται, μᾶλλον αὐτοὶ ἀδικοῦν. Διότι αὐτοὶ ἐνῶ προτίμησαν τὰ μελλοντικὰ ἀγαθὰ, ζοῦν στὸν παρόντα κόσμον μὲ τοὺς κακοὺς, ἀπολαμβάνοντας πολλὰ ποὺ εἶναι ἴσα μὲ τὰ δικά τους, τὴν ἴδια τὴ ζωὴ, τὸ φῶς, τὸ ψωμί, τὸ νερό, τὸ ἔνδυμα καὶ μερικὰ ἄλλα τέτοια, ἐνῶ ἐκεῖνοι ποὺ ἐσὺ νόμισες ὅτι ἀδικοῦν, δὲν θὰ συνυπάρχουν καθόλου μὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἀνθρώπους τῆς μελλοντικῆς βασιλείας.

Καὶ ὁ πατέρας σ' αὐτὰ ἀπάντησε· Τώρα ποὺ μὲ ἔπεισες ὅτι αὐτοὶ ποὺ ἀδικοῦν ἀδικοῦνται, ἐνῶ ἐκεῖνοι ποὺ ἀδικοῦνται βρίσκονται σὲ πλεονεκτικὴ μᾶλλον θέση, μοῦ φαίνεται ἀκόμα πιὸ ἀδικο ἀπὸ ὅλα τὸ πρᾶγμα, διότι ἐκεῖνοι ποὺ φαίνονται ὅτι ἀδικοῦν, ἐπιτρέπουν πολλὰ σ' ἐκείνους ποὺ προτίμησαν τὰ μελλοντικὰ ἀγαθὰ, ἐνῶ αὐτοὶ ποὺ φαίνονται ὅτι ἀδικοῦνται, αὐτοὶ ἀκριβῶς ἀδικοῦν, διότι δὲν παρέχουν τὰ ἴδια στὴν ἐκεῖ ζωὴ σ' αὐτούς ποὺ ἐδῶ τοὺς ἐπιτρέπουν, αὐτὰ δηλαδὴ ποὺ αὐτοὶ τοὺς ἐπέτρεψαν.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Οὔτε αὐτὸ εἶναι ἄδικο, ἐπειδὴ ὁ καθένας ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προτιμήσει τὰ παρόντα ἢ τὰ μελλοντι-

εἴτε μεγάλα. Ἴδιά κρίσει καὶ βουλῇ ὁ ἐλόμενος οὐκ ἀδικεῖται· λέγω δὴ οὐδ' ἂν τὰ μικρὰ ἔληται, ἐπεὶ προέκειτο τὰ μεγάλα. Προέκειτο γὰρ αὐτῷ καὶ τὰ μικρά.

Καὶ ὁ πατὴρ ἔφη· Ὁρθῶς ἔφης, καὶ γὰρ εἴρηταιί τινι Ἑλλή-
5 νων σοφῷ· Αἰτία ἐλομένων, Θεὸς ἀναίτιος.

9. Ἄλλ' ἔτι μὴν καὶ τοῦτόν μοι δίελθε τὸν λόγον. Μέμνημαι τὸν Κλήμεντα εἰπόντα μοι, ὅτι τὰ ἀδικήματα καὶ τὰ πάθη εἰς ἄφεςιν ἀμαρτιῶν πάσχομεν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὁρθῶς ἔχει καὶ οὕτως. Ἡμεῖς γὰρ ἐλόμενοι
10 τὰ ἐσόμενα, ἃ κεκτήμεθα πλείονα, εἴτε ἐσθήματα, εἴτε βρώμα-
τα, εἴτε ποτά, εἴτε ἄλλα τινά, ἀμαρτίας κεκτήμεθα, διὰ τὸ δεῖν
μηδὲν ἔχειν, ὡς μικρῷ τάχιον διεῖλον τὸν λόγον. Πᾶσι τὰ
κτήματα ἀμαρτήματα. Ἡ τούτων ὅπως ποτὲ στέρησις ἀμαρ-
τιῶν ἐστὶν ἀφαίρεσις.

15 Καὶ ὁ πατὴρ ἔφη· Ἀκολουθῶς ἔχει, καθὼς διεῖλες ὄρους
τῶν δύο βασιλέων, τὰ ἐφ' ἐκάστῳ τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐ-
τῶν ὄντων αἰρεῖσθαι ὃ βούλεται. Τί δὲ καὶ τὰ πάθη εἰ δικαίως
πάσχομεν;

Καὶ ὁ Πέτρος· Δικαιότατα. Ἐπεὶ γὰρ ὁ τῶν σωζομένων
20 ὄρος ἐστίν, ὡς ἔφην, τὸ μηδενὶ μηδὲν ὑπάρχειν, ὑπάρχει δὲ
πολλὰ πολλοῖς κτήματα, καὶ ἄλλως ἀμαρτήματα, τούτου χάριν
ἐξ ὑπερβαλλούσης Θεοῦ φιλανθρωπίας ἐπάγεται τὰ πάθη τοῖς
μὴ εἰλικρινῶς πολιτευομένοις, ἵνα, διὰ τὸ ποσῶς φιλόθεον,
προσκαίροις τιμωρίαις αἰωνίων σωθῶσι κολάσεων.

25 10. Καὶ ὁ πατήρ· Τί δέ; οὐ πολλοὺς ἀσεβεῖς ὀρῶμεν πένη-
τας; Εἴτα παρὰ τοῦτο καὶ οὗτοι τῶν σωζομένων εἰσίν;

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐ πάντως. Οὐ γὰρ ἀποδεκτὴ ἡ πενία ὧν
μὴ προσῆκεν ὀρεγομένη. Ὡστε τινὲς τῇ προαιρέσει πλουτοῦσι

κά, εἴτε μικρὰ εἶναι εἴτε μεγάλα. Ἐκεῖνος πού ἐπιλέγει μὲ δική του ἀπόφαση καὶ θέληση δὲν ἀδικεῖται. Ἐννοῶ βέβαια οὔτε ἂν προτιμήσει τὰ μικρὰ, ἐπειδὴ ὑπῆρχαν τὰ μεγάλα. Διότι ἦταν στὴ διάθεσή του καὶ τὰ μικρὰ.

Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Σωστά εἶπες· διότι ἔχει λεχθεῖ ἀπὸ κάποιον Ἑλληνα σοφὸ· Ἡ εὐθύνη ἀνήκει σ' αὐτοὺς πού ἔκαναν τὴν ἐκλογή. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀνεύθυνος.

9. Ἀλλὰ ἐξήγησέ μου ἀκόμα κι αὐτὴ τὴν ἀπορία. Θυμᾶμαι ὅτι ὁ Κλήμης μου εἶπε, ὅτι τὶς ἀδικίες καὶ τὰ παθήματα τὰ ὑποφέρουμε γιὰ νὰ συγχωρηθοῦν οἱ ἁμαρτίες μας.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Καὶ αὐτὸ εἶναι σωστό. Διότι ἐμεῖς πού προτιμήσαμε τὰ μελλοντικὰ ἀγαθὰ, ὅσα ἐπὶ πλεόν ἔχουμε, ἐνδύματα, τροφές, πιотά, ἢ μερικὰ ἄλλα, ἔχουμε ἁμαρτίες, ἐπειδὴ δὲν πρέπει νὰ ἔχουμε τίποτε, γιὰ τὸν λόγο πού σοῦ ἐξήγησα πρὶν λίγο. Γιὰ ὅλους τὰ κτήματα εἶναι ἁμαρτίες. Ὅποτε ἡ στέριση αὐτῶν εἶναι ἀφαίρεση ἁμαρτιῶν.

Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Εἶναι σύμφωνο μὲ τὸν διαχωρισμὸ τῶν ὀρίων πού ἔκανες τῶν δύο βασιλέων, καὶ εἶναι στὴν προαίρεση τοῦ καθενός, ἀπὸ αὐτὰ πού εἶναι στὴν ἐξουσία τους, νὰ διαλέξει αὐτὸ πού θέλει. Τί γίνεται ὁμως μὲ τὰ παθήματα, ἐὰν πραγματικὰ τὰ ὑποφέρουμε δίκαια;

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Πολὺ δίκαια. Διότι, ἀφοῦ γι' αὐτοὺς πού σώζονται, ὅπως εἶπα, ὑπάρχει ὄρος νὰ μὴ ἔχει κανένας τίποτε, καὶ ἔχουν πολλοὶ πολλὰ κτήματα, ἢ ἀλλιῶς ἁμαρτίες, ἐξαιτίας αὐτοῦ τοῦ γεγονότος, ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ, προκαλοῦνται τὰ πάθη σ' ἐκείνους πού δὲν πολιτεύονται εἰλικρινά, ὥστε, ἐξαιτίας τῆς μειωμένης εὐσέβειάς τους, μὲ προσωρινῆς τιμωρίας, νὰ σωθοῦν ἀπὸ τὶς αἰώνιες κολάσεις.

10. Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Τί δηλαδή; Δὲν βλέπουμε καὶ πολλοὺς φτωχοὺς ἀσεβεῖς; Θὰ εἶναι κι αὐτοὶ μεταξὺ τῶν σωζομένων παρὰ τὸ γεγονὸς αὐτό;

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὅχι ὅπωςδὴποτε. Διότι δὲν γίνεται ἀποδεκτὴ ἡ φτώχεια ἐκείνων πού τὴν ἔχουν χωρὶς νὰ τὴν ἐπιθυμοῦν.

πενόμενοι χρήμασιν, καὶ ὡς πλεονεκτεῖν ἐπιθυμοῦντες τιμω-
 ροῦνται. Ἄλλ' οὐδὲ ἐν τῷ πένητα εἶναι τινα πάντως δίκαιός
 ἐστιν. Δύναται γὰρ πτωχὸς μὲν τοῖς χρήμασιν εἶναι, ἐπιθυμεῖν
 δὲ ἢ καὶ πράττειν ὃ προηγουμένως οὐ χρή. Ἦ γὰρ εἶδωλα σέ-
 5 βει, ἢ βλασφημεῖ, ἢ πορνεύει, ἢ ἀδιαφόρως ζῆ, ἢ ἐπιορκῶν, ἢ
 ψευδόμενος, ἢ ἀπίστως βιούς. Πλὴν ὁ διδάσκαλος ἡμῶν πι-
 στοῦς πένητας ἐμακάρισεν, καὶ αὐτοὺς οὐχ ὡς παρεσχηκότας
 τι, οὐδὲ γὰρ εἶχον, ἀλλ' ὡς μηδὲν ἀμαρτάνοντας, καὶ ἐπὶ μόνῳ
 τῷ τὴν ἐλεημοσύνην μὴ ποιεῖν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν καταδικασθῆναι
 10 οὐκ ἔχοντας.

Καὶ ὁ πατήρ· Ἀληθῶς πάνυ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ὀρθῶς
 ἔχειν τὰ πράγματα φαίνεται, διὸ καὶ προαιρέσεως ἐγενόμην τῇ
 τάξει παντὸς ἐπακοῦσαι τοῦ λόγου.

11. Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐκοῦν τοῦ λοιποῦ σπεύδοντί σοι τὰ
 15 κατὰ τὴν ἡμετέραν θρησκείαν μαθεῖν, ὀφείλω τῇ τάξει τὸν λό-
 γον ἐκθεῖναι ἀπ' αὐτοῦ ἀρχόμενος τοῦ Θεοῦ, καὶ δεικνὺς ὅτι αὐ-
 τὸν μόνον δεῖ λέγειν Θεόν, ἑτέρους δὲ μήτε λέγειν μήτε νομί-
 ζειν, καὶ ὅτι ὁ παρὰ τοῦτο ποιῶν αἰωνίως ἔχει κολασθῆναι, ὡς
 εἰς αὐτὸν τὸν τῶν ὄλων Δεσπότην ἀσεβήσας τὰ μέγιστα.

20 Καὶ ταῦτα εἰπὼν καὶ τοῖς ὑπὸ παθῶν ὄχλουμένοις καὶ νο-
 σοῦσι καὶ δαιμονῶσι τὰς χεῖρας ἐπιθεῖς καὶ εὐξάμενος καὶ ἰα-
 σάμενος ἀπέλυσε τοὺς ὄχλους, καὶ εἶθ' οὕτως εἰσιῶν τῶν συν-
 ηθεστέρων ἀλῶν μεταλαβὼν ὑπνωσεν.

Διότι μερικοί, ἂν καὶ εἶναι φτωχοὶ σὲ χρήματα, μὲ τὴν πρόθεσὴ τους εἶναι πλούσιοι, καὶ ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦν νὰ ἔχουν πολλὰ τιμωροῦνται. Ἐξάλλου οὔτε μὲ τὸ νὰ εἶναι κάποιος φτωχός, εἶναι ὁπωσδήποτε καὶ δίκαιος. Διότι μπορεῖ βέβαια νὰ εἶναι φτωχός σὲ χρήματα, νὰ ἐπιθυμεῖ ὅμως ἢ καὶ νὰ κάνει αὐτὸ πού κατ' ἀρχὴν δὲν πρέπει. Ἡ δηλαδὴ σέβεται τὰ εἰδωλα, ἢ βλασφημεῖ, ἢ πορνεύει, ἢ ζεῖ ἀδιαφορώντας, ἢ παραβαίνοντας τοὺς ὄρκους, ἢ λέγοντας ψέματα, ἢ ζώντας κατὰ τρόπο ἄπιστο. Ἀντίθετα, ὁ Δάσκαλός μας μακάρισε τοὺς πιστοὺς φτωχοὺς³, καὶ αὐτοὺς ὄχι ἐπειδὴ πρόσφεραν κάτι, ἄλλωστε δὲν εἶχαν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἁμαρτάνουν, καὶ ἐπειδὴ, ἐξαιτίας τῆς ἀνέχειάς τους, δὲν μποροῦν νὰ καταδικαστοῦν γιὰ μόνο τὸν λόγο ὅτι δὲν κάνουν ἐλεημοσύνη.

Καὶ ὁ πατέρας· Ἀλήθεια, σύμφωνα μὲ τὴν λογικὴ αὐτὴ φαίνεται ὅτι τὰ πράγματα εἶναι πολὺ σωστά, γι' αὐτὸ καὶ ἔχω τὴν ἐπιθυμία νὰ ἀκούσω μὲ τὴν σειρά ὀλόκληρο τὸ κήρυγμα

11. Καὶ ὁ Πέτρος· Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπιθυμεῖς νὰ μάθεις τὰ σχετικὰ μὲ τὴ δική μας θρησκεία, πρέπει στὸ ἐξῆς νὰ σοῦ ἐκθέσω μὲ τὴ σειρά τὴ διδασκαλία, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Θεό, καὶ ἀποδεικνύοντας ὅτι μόνο αὐτὸν πρέπει νὰ ὀνομάζεις Θεό, ἐνῶ τοὺς ἄλλους οὔτε νὰ τοὺς λές, οὔτε νὰ τοὺς πιστεύεις, καὶ ὅτι ὁποῖος ἐνεργεῖ διαφορετικὰ θὰ κολαστεῖ αἰώνια, ἐπειδὴ ἀσέβησε πάρα πολὺ στὸν ἴδιο τὸν Κύριο τὸν ὄλων.

Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ καὶ ἔβαλε τὰ χέρια του σ' ἐκείνους πού ἐνοχλοῦνταν ἀπὸ πάθη, πού ἦταν ἄρρωστοι καὶ δαιμονισμένοι, καὶ προσευχήθηκε καὶ τοὺς θεράπευσε, διέλυσε τὸ πλῆθος. Στὴ συνέχεια μπῆκε μέσα καὶ ἀφοῦ ἔφαγε τὰ συνηθισμένα τροφῆ, κοιμήθηκε.

---

3. Ματθ. 5,3.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΣΤ'

1. Ὁρθρου δὲ ἐξιών ὁ Πέτρος καὶ ἐπιστὰς ἐπὶ τὸν συνήθη τοῦ διαλέγεσθαι τόπον ὄχλον πολλὸν συνεστῶτα εἶδεν, καὶ ἅμα τῷ μέλλειν διαλέγεσθαι αὐτὸν εἰσῆει τις τῶν αὐτοῦ διακόνων λέγων· Σίμων ἀπὸ Ἀντιοχείας ἐληλυθὼς ἐπ' αὐτῆς ἐσπέρας, μαθὼν ὑποσχόμενόν σε τὸν περὶ μοναρχίας ποιεῖσθαι τὸν λόγον, ἔτοιμός ἐστι μετὰ γε Ἀθηνοδώρου τοῦ Ἐπικουρείου διαλεγόμενῳ σοι ἐπελθεῖν, πρὸς τὸ ἀντιλέγειν δημοσίᾳ πᾶσι τοῖς ὑπὸ σοῦ ὁπῶσποτε ὑπὲρ μοναρχίας λεγομένοις λόγοις.

Ταῦτα τοῦ διακόνου λέγοντος, ἰδοὺ αὐτὸς εἰσῆει Σίμων 10 μετὰ Ἀθηνοδώρου καὶ ἄλλων τινῶν τῶν ἐταίρων, καὶ πρὸ τοῦ τι τὸν Πέτρον φθέγγασθαι αὐτὸς προλαβὼν ἔφη.

2. Ἐμαθον ὡς ὑπέσχου ἐχθὲς τῷ Φαύστῳ, εἰς τὴν σήμερον δεῖξαι τῇ τάξει τὸν λόγον ποιούμενος, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀρχόμενος τοῦ τῶν ὄλων Δεσπότη, ὅτι αὐτὸν μόνον δεῖ λέγειν 15 Θεόν, ἄλλους δὲ μήτε λέγειν μήτε νομίζειν, ὅτι ὁ παρὰ τοῦτο ποιῶν αἰωνίως κολασθῆναι ἔχει. Πρὸ πάντων δὲ ἀληθῶς καταπέπληγμαί σου τὴν ἀπόνοιαν, ὅτι ἠλπισας εἰς τὴν σὴν βούλησιν μεταπεῖσαι ἄνδρα σοφόν, καὶ ταῦτα πρεσβύτην. Ἀλλ' οὐκ ἐπιτεύξῃ τῶν σῶν βουλευμάτων, ταύτη μᾶλλον, παρόντος ἐμοῦ 20 καὶ τοὺς ψευδεῖς σου διελέγχοντος λόγους. Ἴσως γὰρ ἐμοῦ μὴ παρόντος ἠπατήθη ἂν ὁ σοφὸς γέρων, ἰδιώτης ὢν τῶν παρὰ Ἰουδαίοις δημοσίᾳ πεπιστευμένων βιβλίων. Καὶ τὸ νῦν τοὺς πολλοὺς ὑπερθήσομαι λόγους, ἵνα τῆς ὑποσχέσεώς σου τάχιον τὸν ἔλεγχον ποιήσωμαι.

25 Διὸ ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν τὰς Γραφὰς εἰδόντων, ὃ ὑπέσχου λέγειν, ἄρξαι. Εἰ δὲ τὸν ἔλεγχον αἰδούμενος ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν τὴν ὑπόσχεσιν παραλιπεῖν θέλεις, αὐτάρκης καὶ οὕτως ἢ ἀπόδειξις ὅτι ψεύδῃ, καθ' ὅτι ἐπὶ τῶν τὰς Γραφὰς εἰδόντων εἶπεῖν οὐκ

ΟΜΙΛΙΑ ΙΣΤ΄

1. Τὸ πρῶτὸ βγαίνοντας ὁ Πέτρος καὶ πηγαίνοντας στὸν συνηθισμένο τόπο τῶν ὁμιλιῶν εἶδε νὰ ὑπάρχει πολὺ πλῆθος, καὶ τῇ στιγμῇ πού ἐπρόκειτο νὰ μιλήσει μπῆκε κάποιος ἀπὸ τοὺς διακόνους τοῦ λέγοντας· Ἔχει ἔρθει ὁ Σίμωνας ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια αὐτὸ τὸ βράδυ, ἐπειδὴ ἔμαθε ὅτι ὑποσχέθηκες νὰ μιλήσεις γιὰ τὴν μοναρχία, καὶ εἶναι ἔτοιμος, ἐνῶ θὰ μιᾶς, νὰ εἰσβάλει μαζί μὲ τὸν Ἀθηνόδωρο τὸν Ἐπικούριο, γιὰ ν' ἀντικρούσει ὅλους τοὺς λόγους πού θὰ διατυπώσεις σχετικὰ μὲ τὴ μοναρχία. Ἐνῶ ἔλεγε αὐτὰ ὁ διάκονος, μπῆκε ὁ ἴδιος ὁ Σίμωνας μὲ τὸν Ἀθηνόδωρο καὶ μερικοὺς ἄλλους φίλους, καὶ πρὶν νὰ πεῖ κάτι ὁ Πέτρος, παίρνοντας αὐτὸς τὸν λόγο εἶπε.

2. Ἔμαθα ὅτι χθὲς ὑποσχέθηκες στὸν Φαῦστο νὰ ἀποδείξεις σήμερα, κάνοντας μὲ τὴ σειρά λόγο καὶ ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν Κύριο τῶν ὅλων, ὅτι μόνον αὐτὸν πρέπει νὰ ὀνομάζει κανεὶς Θεό, ἐνῶ ἄλλους οὔτε νὰ τοὺς ὀνομάζει οὔτε νὰ τοὺς πιστεύει, διότι ὅποιος κάνει διαφορετικὰ ἀπὸ αὐτὸ θὰ κολασθεῖ αἰώνια. Προπαντὸς ὅμως ἔμεινα κατάπληκτος ἀπὸ τὴν πρόθεσή σου, διότι πίστεψες, ὅτι θὰ μεταστρέψεις ἄνδρα σοφὸ, καὶ μάλιστα ἡλικιωμένον, στὴ δική σου θέληση. Ὅμως δὲν θὰ ἐπιτύχεις τίς ἐπιθυμίες σου, σήμερα μάλιστα πού εἶμαι ἐγὼ παρὼν καὶ ὑποβάλλω σὲ αὐστηρὸ ἔλεγχο τοὺς ψεύτικους λόγους σου. Ἴσως βέβαια, ἂν δὲν ἦμουν ἐγὼ ἐδῶ, νὰ μπορούσε νὰ ἐξαπατηθεῖ ὁ γέροντας, ἀγνοώντας τὰ βιβλία στὰ ὁποῖα στηρίζονται δημοσίως οἱ Ἰουδαῖοι. Καὶ τώρα θὰ ἀφήσω τοὺς πολλοὺς λόγους, γιὰ νὰ κάνω γρηγορότερα τὸν ἔλεγχο τῆς ὑποσχέσεώς σου.

Γι' αὐτὸ ἄρχισε νὰ μιᾶς γι' αὐτὸ πού ὑποσχέθηκες σὲ μᾶς πού γνωρίζουμε τίς Γραφές. Ἐὰν πάλι θελήσεις νὰ παραλείψεις τὴν ὑπόσχεση μπροστὰ σὲ μᾶς ἐπειδὴ φοβᾶσαι τὸν ἔλεγχο, εἶναι ἀρκετὴ καὶ αὐτὴ ἡ ἀπόδειξη ὅτι ψεύδεσαι, ἀφοῦ δὲν τόλμη-

έτόλμησας. Καὶ νῦν δὲ τί σε ἀναμένω λέγειν, μέγιστον ἔχων μάρτυρα τῆς ὑποσχέσεώς σου τὸν παρεστῶτα γέροντα; Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐμβλέψας τῷ πατρὶ ἔφη· Εἶπέ μοι, ἀνδρῶν πάντων τιμιώτατε, οὐχὶ οὗτος ὁ ἀνὴρ ὑπέσχετό σοι δεῖξαι σήμερον, 5 ὅτι εἷς ἐστὶ Θεὸς καὶ οὐ χρῆ ἕτερόν τινα λέγειν ἢ νομίζειν θεόν, ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν, ὡς τὰ μέγιστα ἀμαρτάνων, αἰωνίως κολασθῆναι ἔχει; Ἦ γάρ οὐκ ἀποκρίνη μοι;

3. Καὶ ὁ πατὴρ ἔφη· Καλῶς ἂν τὴν μαρτυρίαν παρ' ἐμοῦ ἀπήτεις, Σίμων, εἰ πρότερον ἤρνεϊτο ὁ Πέτρος. Νῦν δὲ οὐκ αἰ-
10 δεσθῆσομαι λέγειν ἢ δεῖ λέγειν. Οἶμαί σε ὀργῇ πεπρησμένον διαλεχθῆναι θέλειν, ὅπερ ἀνοίκειόν σοι τοῦτο ποιεῖν, καὶ ἡμῖν τοιοῦτον ἐπακούειν, ὅτι μάχην ἐστὶν ἱστορῆσαι, καὶ οὐ πρὸς ἀλήθειαν ὠφελεῖσθαι. Καὶ νῦν ἐξ ἐλληνικῆς παιδείας, ὡς χρῆ τοὺς ζητοῦντας ποιεῖν, εἰδῶς ὑπομνήσω. Ἐκάτερος ὑμῶν τὸ
15 ἑαυτοῦ δόγμα ἐκθέσθω καὶ εἰς ἕτερον οἱ λόγοι γενέσθωσαν. Ἐὰν δὲ Πέτρος μόνος ἐκθῆται τὸ ἑαυτοῦ φρόνημα, σὺ δὲ τὸ σὸν σιωπᾶς, ἐνδέχεταιί τινα λόγον ὑπὸ σοῦ ρηθέντα θλίβειν τὸ αὐτοῦ καὶ τὸ σὸν φρόνημα, καὶ ἀμφοτέρους ὑμᾶς ὑπὸ τοῦ λόγου ἠττηθέντας, μὴ φαίνεσθαι ἠττημένους, ἀλλὰ τὸν ἐκθέμενον τὸ
20 φρόνημα, τὸν δὲ μὴ ἐκθέμενον ὁμοίως ἠττημένον μὴ πρόδηλον εἶναι, ἀλλὰ καὶ νενικηκέναι νομίζεσθαι.

Καὶ ὁ Σίμων ἀπεκρίνατο· Ποιῆσω ὡς λέγεις, ἀθυμῶ δὲ μῆπως ἤδη προειλημμένος αὐτοῦ τοῖς λόγοις οὐ φιλαλήθης ἔση κριτής.

4. Καὶ ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο· Μὴ με βιάζου ἀκρίτως συνθέσθαι σοι, ἵνα δόξω φιλαλήθης εἶναι κριτής, εἰ δὲ τάληθῆ ἀκοῦσαι θέλεις, τῷ σῷ φρονήματι μάλλον προείλημμαι.

σες νὰ μιλήσεις μπροστὰ σ' αὐτοὺς ποὺ γνωρίζουν τὶς Γραφές. Ἀλλὰ τώρα γιατί περιμένω νὰ μιλήσεις, ἀφοῦ ἔχω μεγάλο μάρτυρα τῆς ὑπόσχεσῆς σου τὸν γέροντα ποὺ εἶναι παρῶν; Καὶ λέγοντας αὐτὰ στράφηκε στὸν πατέρα μου καὶ εἶπε· Πές μου, τιμιότερε ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄνδρες, δὲν σοῦ ὑποσχέθηκε ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς νὰ σοῦ ἀποδείξει σήμερα, ὅτι ἓνας Θεὸς ὑπάρχει καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὀνομάζεις ἢ νὰ πιστεύεις κανένα ἄλλο Θεό, καὶ ὅτι ἐκεῖνος ποὺ κάνει διαφορετικὰ ἀπὸ αὐτά, ἐπειδὴ ἁμαρτάνει πάρα πολὺ, θὰ κολασθεῖ αἰώνια; Ἦ μήπως δὲν θὰ μοῦ ἀπαντήσεις;

3. Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Θὰ ἔκανες καλὰ νὰ ζητήσεις ἀπὸ μένα τὴν βεβαίωση, Σίμωνα, ἐὰν προηγουμένως ἀρنيόταν ὁ Πέτρος. Τώρα ὅμως δὲν θὰ φοβηθῶ νὰ πῶ αὐτὰ ποὺ πρέπει νὰ πῶ. Ἔχω τὴν ἐντύπωση πὼς θέλεις νὰ συζητήσεις διατελώνοντας σὲ κατάσταση ὀργῆς, πρᾶγμα ποὺ δὲν ταιριάζει σὲ σένα νὰ τὸ κάνεις καὶ σὲ μᾶς νὰ ἀκούσουμε κάτι τέτοιο, διότι θὰ γίνουμε μάρτυρες μάχης καὶ δὲν θὰ βοηθηθοῦμε νὰ βροῦμε τὴν ἀλήθεια. Καὶ τώρα, γνωρίζοντας ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ παιδεία, θὰ σᾶς ὑπενθυμίσω τί πρέπει νὰ κάνουν αὐτοὶ ποὺ συζητοῦν. Ὁ καθένας ἀπὸ σᾶς θὰ ἐκθέσει τὴ διδασκαλία του, καὶ οἱ λόγοι τοῦ ἐνὸς θὰ ἀπευθύνονται στὸν ἄλλο. Ἐὰν ὅμως μόνο ὁ Πέτρος ἐκθέσει τὴν πίστη του, ἐνῶ σὺ ἀποσιωπήσεις τὴ δική σου, εἶναι ἐνδεχόμενο κάποιος λόγος ποὺ εἰπώθηκε ἀπὸ σένα, νὰ ἀνατρέπει τὴ δική του καὶ τὴ δική σου πεποίθηση, καὶ ἐνῶ σεῖς καὶ οἱ δύο θὰ ἔχετε ἠττηθεῖ, νὰ μὴ φαίνεστε ἠττημένοι καὶ οἱ δύο, παρὰ μόνο ἐκεῖνος ποὺ ἐξέθεσε τὴν πίστη του, ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ δὲν τὴν ἐξέθεσε νὰ μὴ φαίνεται ὅτι ἠττήθηκε, ἀλλὰ καὶ νὰ νομίζεται ὅτι ἔχει νικήσει.

Καὶ ὁ Σίμωνας ἀποκρίθηκε· Θὰ κάνω ὅπως λές, ἀλλὰ φοβᾶμαι μήπως, ὄντας προκατειλημμένος ἀπὸ τοὺς λόγους του, δὲν εἶσαι ἀντικειμενικὸς κριτής.

4. Καὶ ὁ πατέρας ἀποκρίθηκε· Μὴ μὲ ἐξαναγκάζεις νὰ συμφωνήσω ἀπερίσκεπτα μαζί σου, γιὰ νὰ φανῶ ἀντικειμενικὸς κριτής, ἀλλὰ ἐὰν θέλεις νὰ ἀκούσεις τὴν ἀλήθεια, εἶμαι μᾶλλον προκατειλημμένος μὲ τὴ δική σου πίστη.

Καὶ ὁ Σίμων· Πῶς προείληψαι, οὐκ εἰδὼς ὁ φρονῶ;

Καὶ ὁ πατήρ· Τοῦτο ρᾶδιόν ἐστιν εἰδέναί, καὶ πῶς ἄκουσον. Ἐλέγξειν ὑπέσχου Πέτρον ἓνα Θεὸν λέγοντα εἶναι, ὅτι ψεύδεται, ὁ δὲ τὸν ἓνα λέγοντα ψεύσματος ἐλέγξει ἐπαγγελλό-
 5 μενος, πάντως εὐδηλον ὡς ἐκεῖνος ἀληθεύων, οὐ τὸ αὐτὸ λέγει. Εἰ γὰρ τῷ καταψευδομένῳ τὸ αὐτὸ λέγει, καὶ αὐτὸς ψεύδεται, εἰ δὲ τὰ ἐναντία λέγων ἀποδείκνυσιν, τότε ἀληθεύει. Οὐκ ἄλλως οὖν τὸν ἓνα Θεὸν εἶναι λέγοντα ψεύστην λέγεις, εἰ μὴ τι ἂν ὅτι πολλοὺς δοξάζης θεοὺς. Θεοὺς δὲ πολλοὺς εἶναι κἀγὼ
 10 λέγω. Τὸ αὐτὸ οὖν σοι πρὸ τῆς ζητήσεως λέγων, σοὶ μᾶλλον προείλημμαι. Καὶ κατὰ τοῦτο ἀγωνιᾶν περὶ ἐμοῦ οὐκ ὀφείλεις, ἀλλὰ Πέτρος, ὅτι ἀκμὴν αὐτῷ τὰ ἐναντία φρονῶ. Ὡσπερ μετὰ τὴν ὑμετέραν ζήτησιν ἐλπίζω φιλαλήθης ὦν κριτής, πρόληψιν ἀποδυσάμενος, τῷ ἐπικρατοῦντι συνθέσθαι λόγῳ.

15 Ταῦτα τοῦ πατρὸς εἰπόντος ἡρέμα βοή τις ἐπαίνου ἐκ τῶν ὄχλων ἐγένετο ἐπὶ τῷ οὕτω τὸν πατέρα διαλεχθῆναι.

5. Καὶ ὁμῶς ὁ Πέτρος ἔφη· Ἐγὼ, ὡς ὁ τῶν λόγων μεσίτης εἶρηκεν, ποιεῖν ἔτοιμός εἰμι, καὶ ἤδη ποτὲ πρὸ πάσης ἀναβολῆς τὸ ἐμὸν περὶ Θεοῦ ἐκθήσομαι φρόνημα. Κἀγὼ ἓνα Θεὸν
 20 εἶναι λέγω, τὸν πεποιηκότα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα. Ἄλλον τε οὔτε λέγειν, οὔτε νομίζειν ἔξεστιν.

Καὶ ὁ Σίμων· Ἐγὼ δέ φημι τὰς πεπιστευμένας Γραφὰς παρὰ Ἰουδαίοις πολλοὺς λέγειν θεοὺς, καὶ μὴ χαλεπαίνειν ἐπὶ τούτῳ τὸν Θεόν, τῷ αὐτὸν διὰ τῶν Γραφῶν αὐτοῦ πολλοὺς
 25 θεοὺς εἰρηκέναί.

6. Αὐτίκα γοῦν ἐν τῇ πρώτῃ φωνῇ τοῦ νόμου φαίνεται καὶ ἑαυτῷ αὐτοὺς ὁμοίους λέγων. Οὕτω γὰρ γέγραπται, ὡς ὅτι τῷ πρώτῳ ἀνθρώπῳ, ἐντολὴν ἔχοντι παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ παντὸς ζύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ φαγεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ ζύλου τοῦ γι-

Καὶ ὁ Σίμωνας· Πῶς εἶσαι προκατειλημμένος, ἀφοῦ δὲν γνωρίζεις αὐτὸ πὸ πιστεύω;

Καὶ ὁ πατέρας· Αὐτὸ εἶναι εὐκολο νὰ τὸ γνωρίζω καὶ ἄκουσε μὲ ποιό τρόπο. Ὑποσχέθηκες νὰ ἀποδείξεις ὅτι ὁ Πέτρος, πὸ λέγει ὅτι ἓνας Θεὸς ὑπάρχει, ψεύδεται, ἐνῶ ἐκεῖνος πὸ ὑπόσχεται ὅτι θὰ διαψεύσει αὐτὸν πὸ λέει τὸν ἓνα Θεὸ, εἶναι ὀλοφάνερο ὅτι, ἀφοῦ ἐκεῖνος λέει τὴν ἀλήθεια, δὲν λέει τὸ ἴδιο. Διότι, ἂν λέει τὸ ἴδιο μὲ ἐκεῖνον πὸ ψεύδεται, τότε ψεύδεται καὶ αὐτός, ἐνῶ, ἐὰν ἀποδείξει ὅτι λέει τὰ ἀντίθετα, τότε λέει τὴν ἀλήθεια. Δὲν γίνεται ἀλλιῶς λοιπὸν, ἀφοῦ λές ὅτι εἶναι ψεύτης αὐτὸς πὸ λέει ὅτι ἓνας Θεὸς ὑπάρχει, παρὰ νὰ πιστεύεις σὲ πολλοὺς θεοὺς. Ἀλλὰ κι ἐγὼ λέω ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ θεοί. Ἀφοῦ λοιπὸν λέω τὸ ἴδιο μὲ σένα πρὶν ἀπὸ τὴ συζήτηση, εἶμαι μᾶλλον μὲ σένα προκατειλημμένος, καὶ γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ ἀγωνιᾷς γιὰ μένα ἐσύ, ἀλλὰ ὁ Πέτρος, διότι ἀκόμα πιστεύω τὰ ἀντίθετα ἀπὸ ἐκεῖνον. Ἐλπίζοντας ὁμως μετὰ τὴ συζήτησή σας νὰ φανῶ ἀντικειμενικὸς κριτής, ἀποβάλλοντας τὴν προκατάληψη, θὰ συμφωνήσω μὲ τὸν λόγο πὸ θὰ ὑπερισχύσει.

Ὅταν εἶπε ὁ πατέρας αὐτά, σιγά—σιγά ἀκούστηκε φωνὴ ἐπαίνου ἀπὸ τὰ πλήθη, γιὰ τὸ ὅτι ὁ πατέρας μίλησε ἔτσι.

5. Καὶ ἀμέσως ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐγὼ εἶμαι ἔτοιμος νὰ κάνω, ὅπως εἶπε ὁ μεσολαβητὴς τῆς συζήτησης, καὶ εὐθύς ἀμέσως χωρὶς καμμιά ἀναβολὴ θὰ ἐκθέσω τὴν πίστη μου γιὰ τὸν Θεὸ. Λέγω λοιπὸν ἐγὼ, ὅτι ἓνας Θεὸς ὑπάρχει, ὁ ὁποῖος δημιούργησε τὸν οὐρανὸ καὶ τὴν γῆ καὶ ὅλα ὅσα ὑπάρχουν σ' αὐτά, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται ἄλλον οὔτε νὰ λέμε οὔτε νὰ πιστεύουμε.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἐγὼ ὁμως λέω ὅτι οἱ Γραφές πὸ πιστεύουν οἱ Ἰουδαῖοι μιλοῦν γιὰ πολλοὺς θεοὺς καὶ ὅτι δὲν ὀργίζεται ὁ Θεὸς γι' αὐτὸ, ὅτι δηλαδὴ αὐτὸς μέσω τῶν Γραφῶν του ἔχει μιλήσει γιὰ πολλοὺς θεοὺς.

6. Γιὰ παράδειγμα λοιπὸν στὴν πρώτη ὁμιλία τοῦ Νόμου ἐμφανίζεται νὰ λέει ὅτι εἶναι ὁμοιοὶ μὲ τὸν ἑαυτό του. Ἔτσι γράφεται ὅτι στὸν πρῶτο ἄνθρωπο, πὸ εἶχε ἐντολὴ ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ τρώει ἀπὸ κάθε δένδρο τοῦ παραδείσου, ἐνῶ ἀπὸ τὸ

νώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν μὴ φαγεῖν, ὁ ὄφεις διὰ τῆς γυναικὸς ἐπὶ ὑποσχέσει τοῦ γενέσθαι αὐτοὺς θεοὺς φαγεῖν αὐτοὺς πείσας, ἀναβλέψαι ἐποίησεν· καὶ εἶθ' οὕτως ὁ Θεὸς ἀναβλέψασιν αὐτοῖς ἔφη· «ἰδοὺ γέγονεν Ἀδὰμ ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν». Ὁ μὲν οὖν ὄφεις
 5 εἰπὼν, «ἔσεσθε ὡς θεοί», ὡς ὄντων θεῶν εἰρηκῶς φαίνεται ταύτη μᾶλλον ἢ καὶ ὁ Θεὸς ἐπεμαρτύρησεν εἰπὼν· «ἰδοὺ γέγονεν Ἀδὰμ ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν». Οὕτως ὁ τοὺς πολλοὺς εἰπὼν ὄφεις εἶναι θεοὺς οὐκ ἐψεύσατο. Πάλιν δὲ τὸ γεγράφθαι, «θεοὺς οὐ
 10 κακολογήσεις καὶ ἄρχοντας τοῦ λαοῦ σου οὐ κακῶς ἐρεῖς», πολλοὺς σημαίνει θεοὺς, οὓς οὐδὲ κακολογεῖσθαι θέλει. Ἀλλὰ καὶ ἄλλοθί που γέγραπται· «εἰ ἐτόλμησε θεὸς ἕτερος εἰσελθεῖν καὶ λαβεῖν ἑαυτῷ ἔθνος ἐκ μέσου ἔθνους, ὡς ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός». Τῷ εἰπεῖν, «εἰ ἐτόλμησε θεὸς ἕτερος», ὡς ὄντων ἐτέρων εἶρηκεν. Καὶ ἄλλοτε· «θεοὶ οἱ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ
 15 ἐποίησαν, ἀπολέσθωσαν», ὡς μὴ τῶν πεπονηκότων ἀπόλλυσθαι μελλόντων. Καὶ ἄλλη που λέγει· «ἔπεχε σεαυτῷ, μὴ πορευθεὶς λατρεύσης θεοῖς ἐτέροις, οἷς οὐκ ἤδεισαν οἱ πατέρες σου», ὡς ὄντων θεῶν ἐτέρων, οἷς καὶ μὴ ἐξακολουθεῖν αὐτοὺς λέγει. Καὶ πάλιν· «ὀνόματα θεῶν ἐτέρων οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ
 20 τῶν χειλέων σου». Καὶ ἐνταῦθα πολλοὺς θεοὺς λέγει, ὧν τὰ ὀνόματα ὀνομάζεσθαι οὐ θέλει. Καὶ πάλιν γέγραπται· «Κύριος ὁ Θεός σου, οὗτος Θεὸς τῶν θεῶν». Καὶ πάλιν· «τίς ὁμοίός σοι, Κύριε, ἐν θεοῖς;». Καὶ πάλιν· «Θεὸς θεῶν Κύριος». Καὶ πάλιν· «ὁ Θεὸς ἔστι ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς διακρίνει». 25 Ὅθεν θαυμάζω πῶς τοσούτων φωνῶν ἐγγράφως μαρτυρουσῶν πολλοὺς εἶναι θεοὺς, σὺ διαβεβαίωσαι μὴ δεῖν μήτε λέγειν

1. Γέν. 3,2.

2. Γέν. 3,5.

Ἦξ. 22,28.

4. Δευτ. 4,34.

5. Ἱερ. 10,11.

6. Δευτ. 13,6.

δένδρο τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ νὰ μὴ φάει, τὸ φίδι μέσῳ τῆς γυναίκα, πείθοντάς τους νὰ φᾶνε μὲ τὴν ὑπόσχεση ὅτι θὰ γίνουν καὶ αὐτοὶ θεοί, τοὺς ἔκανε νὰ ἀνοίξουν τὰ μάτια τους, κι ὅταν ἄνοιξαν τὰ μάτια τους ὁ Θεὸς εἶπε· «νά, ὁ Ἄδὰμ ἔγινε σὰν ἕνας ἀπὸ μᾶς»¹. Ἐπομένως λέγοντας τὸ φίδι, «θὰ γίνετε θεοί»², φαίνεται πὼς τὸ εἶπε ἐπειδὴ ἦταν θεοί· πολὺ περισσότερο μάλιστα πού καὶ ὁ Θεὸς τὸ ἐπιβεβαίωσε λέγοντας· «νά, ὁ Ἄδὰμ ἔγινε σὰν ἕνας ἀπὸ μᾶς». Ἔτσι, τὸ φίδι πού μίλησε γιὰ πολλοὺς θεοὺς, δὲν εἶπε ψέματα. Ἐπίσης τὸ γραμμένο, «νά μὴ κακολογήσεις τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἄρχοντες τοῦ λαοῦ σου νὰ μὴ τοὺς μιλήσεις ἄσχημα»³, σημαίνει τὴν ὑπαρξὴ πολλῶν θεῶν, τοὺς ὁποίους δὲν θέλει οὔτε νὰ κακολογοῦμε. Ἀλλὰ καὶ κάπου ἄλλοῦ εἶναι γραμμένο· «δὲν τόλμησε θεὸς ἄλλος νὰ μπεῖ καὶ νὰ πάρει γιὰ τὸν ἑαυτό του ἕνα ἔθνος μέσα ἀπὸ ἄλλο, ὅπως ἔκανα ἐγὼ ὁ Κύριος καὶ Θεός»⁴. Λέγοντας «δὲν τόλμησε θεὸς ἄλλος», ἐννοοῦσε ὅτι ὑπῆρχαν καὶ ἄλλοι. Καὶ ἄλλοτε· «θεοί, πού δὲν δημιούργησαν τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ, νὰ καταστραφοῦν»⁵· αὐτὸ τὸ εἶπε ἐπειδὴ ἐκεῖνοι πού δημιούργησαν δὲν θὰ καταστραφοῦν. Καὶ κάπου ἄλλοῦ λέει· «πρόσεχε τὸν ἑαυτό σου, μὴ πᾶς καὶ λατρέψεις θεοὺς ἄλλους, τοὺς ὁποίους δὲν γνώριζαν οἱ πατέρες σου»⁶, ἐννοώντας ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι θεοί, τοὺς ὁποίους καὶ συνιστᾷ νὰ μὴ τοὺς ἀκολουθοῦν. Καὶ πάλι· «ὀνόματα ἄλλων θεῶν νὰ μὴ ἔρθουν στὰ χεῖλη σου»⁷. Καὶ ἐδῶ ἀναφέρει πολλοὺς θεοὺς, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα δὲν θέλει νὰ ἀναφέρονται. Καὶ πάλι εἶναι γραμμένο· «ὁ Κύριος καὶ Θεός σου, αὐτὸς εἶναι Θεὸς τῶν ἐθνῶν»⁸. Καὶ πάλι· «ποιός εἶναι ὁμοιός σου, Κύριε, μεταξὺ τῶν θεῶν»⁹. Καὶ πάλι· «Θεὸς Κύριος τῶν θεῶν»¹⁰. Καὶ πάλι· «ὁ Θεὸς βρέθηκε σὲ συνάθροιση θεῶν, καὶ στάθηκε στὴ μέση γιὰ νὰ κρίνει τοὺς θεοὺς»¹¹. Γι' αὐτὸ ἀπορῶ πῶς, ἐνῶ τόσες γραπτὲς μαρτυρίες βεβαιώνουν ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ θεοί, ἐσὺ διαβεβαιώνεις ὅτι δὲν πρέπει οὔτε

7. Ἰησ. Ναυῆ 23,7.

8. Δευτ. 10,17.

9. Ψαλμ. 85,8.

10. Ψαλμ. 49,1.

11. Ψαλμ. 81,1.

μήτε εἶναι νομίζειν. Λοιπὸν πρὸς τὰ σαφῶς ρηθέντα εἴ τι ἔχεις εἰπεῖν, ἐπὶ πάντων λέγε.

7. Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Συντομώτερον ἄκουε πρὸς ἃ εἰρη-
 κας. Αὐτὸς ὁ νόμος πολλάκις εἰπὼν θεοῦς, αὐτὸς τῷ Ἰουδαίῳ
 5 ὄχλῳ λέγει· «ἰδοὺ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ
 καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτοῖς», συμπεριλαβὼν, ὅτι εἰ καὶ εἰσὶ
 θεοί, ὑπ' αὐτόν εἰσιν, τούτέστιν ὑπὸ τὸν τῶν Ἰουδαίων Θεόν.
 Καὶ πάλιν· «ὅτι Κύριος ὁ Θεός σου, οὗτος Θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ
 ἄνω, καὶ ἐν τῇ γῆ κάτω, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ». Καὶ
 10 ἄλλη που λέγει ἡ Γραφή τῷ Ἰουδαίῳ ὄχλῳ· «Κύριος ὁ Θεός
 σου, οὗτος Θεὸς τῶν θεῶν», ὡσπερ ὅτι, εἰ καὶ εἰσὶ θεοί, ὑπὸ
 τὸν Ἰουδαίων Θεόν εἰσιν. Καὶ ἄλλη που περὶ αὐτοῦ λέγει ἡ
 Γραφή· «ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ἀληθινός, ὃς οὐ λαμβάνει εἰς πρό-
 σωπον, οὐδὲ μὴ λάβῃ δῶρον, ποιῶν κρίσιν ὀρφανῷ καὶ χήρᾳ».
 15 Μέγαν δὲ καὶ ἀληθινὸν καὶ κρίσιν ποιῶντα τὸν τῶν Ἰουδαίων
 ἡ Γραφή εἰποῦσα Θεόν, τοὺς ἄλλους μικροὺς καὶ οὐκ ἀληθινοὺς
 ἐσήμανεν. Ἀλλὰ καὶ ἄλλη που λέγει ἡ Γραφή· «ζῶ ἐγώ, λέγει
 Κύριος, οὐκ ἔστι Θεὸς ἕτερος πλὴν ἐμοῦ. Ἐγὼ πρῶτος, ἐγὼ
 μετὰ ταῦτα, πλὴν ἐμοῦ Θεὸς οὐκ ἔστιν». Καὶ πάλιν· «Κύριον
 20 τὸν Θεόν σου φοβηθήσῃ καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις». Καὶ πάλιν· «ἄκουε, Ἰσραήλ, Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν Κύριος εἷς ἐστίν».
 Καὶ ὁμῶς πολλαὶ φωναὶ μεθ' ὄρκου ἐπισφραγίζουσιν, ὅτι εἷς
 ἐστὶν ὁ Θεός, καὶ πλὴν αὐτοῦ οὐκ ἔστι Θεός. Ὅθεν θαυμάζω,
 πῶς τοσούτων μαρτυρουσῶν φωνῶν ἓνα εἶναι Θεόν, σὺ πολ-
 25 λοὺς εἶναι λέγεις.

8. Καὶ ὁ Σίμων· Ὁ λόγος τὴν ἀρχὴν ἦν μοι πρὸς σέ, ἀπὸ
 Γραφῶν ἐλέγξαι σε, ὅτι ψεύδη λέγων μὴ πολλοὺς δεῖν φθέγγε-

νά τὸ λέμε αὐτὸ οὔτε νὰ τὸ πιστεύουμε. Ἐὰν λοιπὸν ἔχεις κάτι νὰ πεῖς γι' αὐτὰ ποὺ μὲ τρόπο σαφῆ εἰπώθηκαν, λέγε γιὰ ὅλα.

7. Ὁ Πέτρος τότε εἶπε: "Ἀκουσε μὲ συντομία γι' αὐτὰ ποὺ εἶπες. Αὐτὸς ὁ Νόμος, ποὺ πολλὰ φορὲς ἀναφέρει θεοὺς, ὁ ἴδιος λέει στὸ ἰουδαϊκὸ πλῆθος, «ὀρίστε, ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὅλα ὅσα ὑπάρχουν σ' αὐτὸν εἶναι τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ σου»¹², ἐννοώντας ὅτι, ἂν καὶ ὑπάρχουν θεοί, βρίσκονται κάτω ἀπὸ αὐτὸν, δηλαδή κάτω ἀπὸ τὸν Θεὸ τῶν Ἰουδαίων. Καὶ πάλι: «διότι ὁ Κύριος καὶ Θεὸς σου, αὐτὸς εἶναι Θεὸς ἐπάνω στὸν οὐρανὸ καὶ κάτω στὴ γῆ, καὶ δὲν ὑπάρχει ἄλλος ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸν»¹³. Καὶ κάπου ἄλλοῦ ἢ Γραφή λέει στὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων: «ὁ Κύριος καὶ Θεὸς σου, αὐτὸς εἶναι Θεὸς τῶν θεῶν»¹⁴, ὅτι δηλαδή, ἂν καὶ ὑπάρχουν θεοί, εἶναι ὅμως κατώτεροι τοῦ Θεοῦ τῶν Ἰουδαίων. Καὶ κάπου ἄλλοῦ γι' αὐτὸν λέει ἡ Γραφή: «ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ἀληθινός, ὁ ὁποῖος δὲν προσωποληπτεῖ, οὔτε παίρνει δῶρα, ἀπονέμει δικαιοσύνη στὸ ὄρφανὸ καὶ στὴ χήρα»¹⁵. Λέγοντας ἡ Γραφή τὸν Θεὸ τῶν Ἰουδαίων μέγας καὶ ἀληθινὸ καὶ ὅτι κάνει κρίση, φανερώνει ὅτι οἱ ἄλλοι εἶναι μικροὶ καὶ ὄχι ἀληθινοί. Ἀλλὰ καὶ κάπου ἄλλοῦ λέει ἡ Γραφή: «σᾶς διαβεβαιώνω, λέει ὁ Κύριος, ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεὸς ἄλλος ἐκτὸς ἀπὸ μένα. Ἐγὼ εἶμαι ὁ πρῶτος καὶ ἐγὼ θὰ εἶμαι καὶ στὸ μέλλον· ἐκτὸς ἀπὸ μένα Θεὸς δὲν ὑπάρχει»¹⁶. Καὶ πάλι: «νὰ σέβασαι τὸν Κύριο καὶ Θεὸ σου καὶ μόνο αὐτὸν νὰ λατρεύεις»¹⁷. Καὶ πάλι: «ἄκουσε Ἰσραηλιτικὴ λαέ: ὁ Κύριος καὶ Θεός σας εἶναι ἓνας Κύριος»¹⁸. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο πολλὰς μαρτυρίες ἐπισημασιάζουν μὲ ὄρκο ὅτι ἓνας Θεὸς ὑπάρχει, καὶ ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸν δὲν ὑπάρχει θεός. Γι' αὐτὸ ἀπορῶ, γιατί, ἐνῶ τόσες πολλές μαρτυρίες διαβεβαιώνουν ὅτι ἓνας εἶναι ὁ Θεός, ἐσὺ λὲς ὅτι εἶναι πολλοί.

8. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε: Στὴν ἀρχὴ σοῦ εἶπα, ὅτι θὰ ἀποδείξω ἀπὸ τίς Γραφές πὼς ψεύδεσαι λέγοντας ὅτι δὲν πρέπει νὰ

15. Δευτ. 10,17-18.   16. Ἦσ. 44,6.

17. Δευτ. 6,13.   18. Δευτ. 6,4.

σθαι Θεούς. Ὅθεν πολλὰς ἐγγράφους ἔδειξα φωνάς, ὅτι αὐταὶ αἱ θεῖαι Γραφαὶ πολλοὺς φθέγγονται θεούς.

Καὶ ὁ Πέτρος· Αὐταὶ οἱ πολλοὺς φθεγγόμεναι θεοὺς Γραφαί, αὐταὶ παρήνεσαν ἡμῖν εἰποῦσαι· «ὀνόματα θεῶν ἐτέρων οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ τῶν χειλέων σου». Οὕτως οὐ παρὰ τὸ γεγραμμένον ἔφην, ὧ Σίμων.

Καὶ ὁ Σίμων· Ἄκουσον πρὸς αὐτὸ καὶ σὺ, ὧ Πέτρε. Ἄμαρτάνειν μοι δοκεῖς, ὅτι αὐτῶν καταλέγεις, τῆς Γραφῆς λεγούσης· «οὐ κακολογήσεις, καὶ ἄρχοντας τοῦ λαοῦ σου οὐ κα-
10 κῶς ἐρεῖς».

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐχ ἄμαρτάνω, Σίμων, ἀκολούθως ταῖς Γραφαῖς τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν προσημαίνων· οὕτω γὰρ γέγραπται· «θεοί, οἱ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπολέσθωσαν», καὶ τοῦτο εἰπὼν οὐχ ὡς ἐνίων πεποηκόντων καὶ μὴ
15 ἀπολλυμένων, ὡς ἐρμήνευσας. Δηλοῦται γὰρ εἰς ὁ πεποηκῶς τῷ ἀπαρχῆς γεγράφθαι· «ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν». Καὶ οὐκ εἶπεν, 'οἱ θεοί'. Καὶ ἄλλη που λέγει· «ποίησον δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα». Καὶ ἐν ἐτέρῳ τόπῳ γέγραπται· «οἱ οὐρανοὶ αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ
20 διαμενεῖς εἰς τὸν αἰῶνα».

9. Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Πρὸς τὸ ἐμὲ δεῖξαι πολλοὺς εἶναι θεοὺς ἀπὸ τῶν Γραφῶν, φωνὰς σαφεῖς παρέστησα, σὺ δὲ τοσαύτας ἢ καὶ πλείονας φωνὰς ἀπὸ τῶν αὐτῶν Γραφῶν ἐνήνοχας, δεικνύων ὅτι εἷς ἐστὶ Θεός, καὶ οὗτος Ἰουδαίων. Καὶ πρὸς
25 τὸ εἰπεῖν με, οὐ δεῖ κακολογεῖν θεοὺς, ἐπήγαγες πρὸς τὸ δεῖξαι, ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ πεποηκῶς, ὅτι οἱ μὴ πεποηκότες ἐπολέσθαι ἔχουσιν. Πρὸς δὲ τὸ εἰπεῖν με, ὅτι δεῖ θεοὺς λέγειν καθὼ καὶ αἱ Γραφαὶ αὐτοὺς λέγουσιν, καὶ πρὸς τούτοις ἔδειξας, ὅτι μὴ δεῖν

λέμε ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ θεοί. Γι' αὐτὸ παρουσίασα πολλές ἔγγραφες μαρτυρίες, ὅτι οἱ ἴδιες οἱ θεῖες Γραφές μιλοῦν γιὰ πολλοὺς θεούς.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Αὐτὲς οἱ Γραφές πού μιλοῦν γιὰ πολλοὺς θεούς, οἱ ἴδιες μᾶς προτρέπουν λέγοντας· «ὄνόματα ἄλλων θεῶν νὰ μὴ ἔρθουν στὰ χεῖλη σου»¹⁹. Ἔτσι, δὲν μίλησα διαφορετικὰ ἀπὸ ἐκεῖνο πού εἶναι γραμμένο, Σίμωνα.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἦκουσε σχετικᾶ μ' αὐτὸ καὶ σύ, Πέτρε. Μοῦ φαίνεται ὅτι ἀμαρτάνεις κατηγορώντας τους, ἐνῶ ἡ Γραφή λέει· «δὲν θὰ κακολογήσεις, καὶ τοὺς ἄρχοντες τοῦ λαοῦ σου δὲν θὰ τοὺς κατηγορήσεις»²⁰.

Καὶ ὁ Πέτρος· Δὲν ἀμαρτάνω, Σίμωνα, προλέγοντας τὴν ἀπώλειά τους σύμφωνα μὲ τις Γραφές· διότι εἶναι γραμμένο τὸ ἐξῆς· «οἱ θεοὶ πού δὲν δημιούργησαν τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ, θὰ ἐξαφανιστοῦν»²¹, καὶ αὐτὸ τὸ εἶπε ὄχι ὅτι μερικοὶ δημιούργησαν καὶ δὲν θὰ ἀφανισθοῦν, ὅπως τὸ ἐρμήνευσε. Διότι δηλώνεται ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς Γραφῆς, ὅτι ἕνας εἶναι ὁ δημιουργός· «στὴν ἀρχὴ δημιούργησε ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ»²². Καὶ δὲν εἶπε, 'οἱ θεοί'. Καὶ κάπου ἄλλοῦ λέει· «τὴν δημιουργία τῶν χεριῶν του τὴν διακηρῦσσει τὸ στερέωμα»²³. Καὶ σὲ ἄλλο μέρος εἶναι γραμμένο· «οἱ οὐρανοὶ αὐτοὶ θὰ καταστραφοῦν, σὺ ὅμως θὰ παραμείνεις αἰώνια»²⁴.

9. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἐγὼ γιὰ ν' ἀποδείξω ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ θεοί, παρουσίασα πολλές σαφεῖς μαρτυρίες ἀπὸ τις Γραφές, ἀλλὰ καὶ σὺ προσκόμισες τόσες ἢ καὶ περισσότερες μαρτυρίες ἀπὸ τις ἴδιες Γραφές, ἀποδεικνύοντας ὅτι ἕνας Θεὸς ὑπάρχει, καὶ αὐτὸς εἶναι τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ὅταν εἶπα ὅτι δὲν πρέπει νὰ κακολογοῦμε τοὺς θεούς, προσκόμισες, γιὰ νὰ ἀποδείξεις ὅτι ἕνας εἶναι ὁ δημιουργός, τὸ ὅτι οἱ μὴ δημιουργοὶ θὰ ἐξαφανιστοῦν. Καὶ ὅταν εἶπα, ὅτι πρέπει νὰ μιλάμε γιὰ πολλοὺς θεούς, ἀφοῦ καὶ οἱ Γραφές τοὺς ἀναφέρουν, καὶ σ' αὐτὸ ἀπέδει-

21. Ἱερ. 10,11.   22. Γέν. 1,1.

23. Ψαλμ. 18,2.   24. Ψαλμ. 101,27.

αὐτῶν ὀνόματα φθέγγεσθαι, τῷ τὴν αὐτὴν Γραφὴν εἶπειν, ὀνόματα θεῶν ἐτέρων μὴ φθέγγεσθαι. Ἐπεὶ οὖν αὐταὶ αἱ Γραφαὶ πολλοὺς λέγουσιν εἶναι θεοὺς, καὶ ἄλλοτε ἓνα μόνον εἶναι, καὶ ὅτε μὲν μὴ κακολογεῖσθαι, ὅτε δὲ κακολογεῖσθαι, πρὸς τοῦτο τί
5 δεῖ λογίσασθαι, ἢ ὅτι αὐταὶ ἡμᾶς αἱ Γραφαὶ πλανῶσιν;

10. Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Οὐ πλανῶσιν, ἀλλ' ἐλέγχουσι καὶ εἰς φανερόν ἄγουσι τὴν ἐν ἐκάστω κατὰ τοῦ Θεοῦ ἐνδομυχοῦσαν ὡσπερ ὄφεως κακὴν προαίρεσιν. Πολλοῖς γὰρ καὶ διαφοροῖς τύποις εἰκουῖαι πρόκεινται. Ἐκαστὸς οὖν κηρῷ εἰκουῖαν
10 τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν ἔχων, περιβλεψάμενος αὐτὰς καὶ πάντα εὐρῶν ἐν αὐταῖς, ὅποιον θεὸν εἶναι θέλει, τὴν, ὡς ἔφην, κηρῷ εἰκουῖαν προαίρεσιν ἐπιβαλὼν ἀπομάσσειται. Ἐπεὶ οὖν ὅ,τι ἂν βούληται τις περὶ θεοῦ φρονεῖν, ἐν αὐταῖς εὐρίσκει, τούτου χάριν ὁ μὲν πολλῶν θεῶν ἰδέας ἀπομάσσειται ἀπ' αὐτῶν, καὶ
15 ἡμεῖς τὴν τῶν ὄντως ἀπεμαζάμεθα ἰδέαν, ἐκ τῆς ἡμετέρας μορφῆς τὸν ἀληθῆ ἐπιγνόντες τύπον. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνδοθεν ἡμῶν ψυχὴ τὴν αὐτοῦ εἰκόνα πρὸς ἀθανασίαν ἠμφίεσται. Ταύτης τὸν γεννήτορα ἐὰν καταλίπω, δικαίᾳ κρίσει καὶ αὐτὴ με καταλιπεῖν ἔχει, αὐτῷ τῷ τολμήματι γνωρίσασα ἄδικον, καὶ ὡς ἀπὸ δι-
20 καίου δικαίως καταλείψει με, καὶ οὕτω τὴν ψυχὴν μετὰ κόλασιν, τῆς ἀπ' αὐτῆς ἀπολειφθεὶς βοηθείας, φθαρήσομαι. Εἰ δὲ ἔστιν ἕτερος, πρῶτον ἐνδυσάτω ἑτέραν ἰδέαν, ἑτέραν μορφήν, ἵνα διὰ τῆς τοῦ σώματος καινῆς μορφῆς τὸν καινὸν ἐπιγνῶ Θεόν. Εἰ δὲ καὶ τὴν μορφήν ἀλλάξῃ, μή τι καὶ τῆς ψυχῆς τὴν
25 οὐσίαν; Εἰ δὲ καὶ ἀλλάξῃ, οὐκ ἔτι ἐγὼ εἰμι, ἄλλος γενόμενος καὶ μορφῆ καὶ οὐσίᾳ. Ἄλλους οὖν πλαττέτω, εἴ ἄλλος ἐστίν. Οὐκ ἔστι δέ. Εἰ δὲ ἦν, ἔπλασεν ἄν. Ἐπεὶ οὖν οὐκ ἔπλασεν, ὡς οὖν ὦν τὸν ὄντα τῷ ὄντι καταλιπέτω. Οὐδεὶς γάρ ἐστιν, ἢ μόνη γνώμη Σίμωνος. Ἐγὼ ἄλλον θεὸν οὐ παραδέχομαι, πλὴν τὸν
30 κτίσαντά με μόνον.

ξες, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀναφέρουμε τὰ ὀνόματά τους, προβάλλοντας τὸ ὅτι ἡ Γραφή εἶπε νὰ μὴ λέγονται ὀνόματα ἄλλων θεῶν. Ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ ἴδιες οἱ Γραφές λένε ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ θεοί, καὶ ἄλλοτε ὅτι εἶναι μόνο ἕνας, καὶ ἄλλοτε βέβαια λένε νὰ μὴ κακολογοῦνται, ἄλλοτε πάλι νὰ κακολογοῦνται, γι' αὐτὸ τί ἄλλο πρέπει νὰ σκεφτοῦμε, παρὰ ὅτι οἱ ἴδιες οἱ Γραφές μᾶς παραπλανοῦν;

10. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Δὲν μᾶς παραπλανοῦν, ἀλλὰ μᾶς δοκιμάζουν, καὶ φανερώνουν τὴν κακὴ προαίρεση ποὺ σὰν φίδι φωλιάζει στὸν καθένα ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. Διότι ὑπάρχουν μοιάζοντας μὲ πολλοὺς καὶ διάφορους τύπους. Ἐχοντας λοιπὸν ὁ καθένας ὁμοία μὲ κερὶ καὶ τὴν δική του προαίρεση, ἐξετάζοντας αὐτὲς καὶ βρίσκοντας τὰ πάντα μέσα σ' αὐτὲς, σχηματίζει πλάθοντας στὴν προαίρεσή του, ποῦ, ὅπως εἶπα, μοιάζει μὲ κερὶ, ὅπως τὸν θέλει νὰ εἶναι. Ἐπειδὴ λοιπὸν βρίσκει κανεὶς ἀνάμεσα σ' αὐτὲς ὅ,τι θέλει νὰ πιστεύει γιὰ τὸν Θεό, γι' αὐτὸ ἄλλος ἀποτυπώνει ἀπὸ αὐτὲς μορφὲς πολλῶν θεῶν, καὶ ἐμεῖς ἀποτυπώσαμε τὴν πραγματικὴ μορφή, ἀναγνωρίζοντας ἀπὸ τὴ δική μας μορφή τὸν ἀληθινὸ τύπο. Ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ μέσα μας φόρεσε τὴν εἰκόνα του γιὰ τὴν ἀθανασία. Ἐὰν ἐγκαταλείψω αὐτὸν ποῦ τὴν γέννησε, κρίνοντας δίκαια θὰ μὲ ἐγκαταλείψει καὶ αὐτὴ, βλέποντάς με νὰ εἶμαι ἄδικος μὲ τὸ τόλμημά μου αὐτό, καὶ ἔχοντας δίκαιο δίκαια θὰ μὲ ἐγκαταλείψει, καὶ ἔτσι μετὰ τὴν κόλαση θὰ χάσω καὶ τὴν ψυχὴ μου, στερούμενος τὴ βοήθειά της. Ἐὰν πάλι ὑπάρχει ἄλλος, πρῶτον ἄς φορέσει ἄλλο σχῆμα, ἄλλη μορφή, ὥστε μὲ τὴν καινούργια μορφή τοῦ σώματος νὰ γνωρίσει καὶ τὸν καινούργιο Θεό. Ἐὰν ὁμοῦς ἀλλάξει καὶ τὴ μορφή, δὲν θὰ εἶμαι πιά ἐγώ, ἀφοῦ ἔγινα ἄλλος καὶ στὴ μορφή καὶ στὴν οὐσία. Ἄς πλάθει λοιπὸν ἄλλους θεοὺς, ἐὰν ὑπάρχει ἄλλος. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει. Γιατί, ἂν ὑπῆρχε, θὰ ἔπλαθε. Ἀφοῦ λοιπὸν δὲν ἔπλασε, ἄς ἐγκαταλείψει πραγματικὰ τὸν ἀληθινὸ Θεό, σὰν νὰ μὴ ὑπάρχει. Διότι δὲν ὑπάρχει κανένας, παρὰ μόνο στὴ σκέψη τοῦ Σίμωνα. Ἐγὼ ἄλλον θεὸ δὲν παραδέχομαι, παρὰ μόνο ἐκεῖνον ποῦ μὲ δημιούργησε.

11. Καὶ ὁ Σίμων· Ἐπεὶ πυκνότερόν σε ὀρῶ τὸν λόγον ποιούμενον ὑπὲρ τοῦ πλάσαντός σε Θεοῦ, μάθε παρ' ἐμοῦ, πῶς καὶ εἰς αὐτὸν ἀσεβεῖς. Οἱ πλάσαντες δύο φαίνονται, ὡς ἡ Γραφή λέγει· «καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκό-
5 να ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν». Τὸ «ποιήσωμεν» δύο σημαίνει, ἢ πλείονας, πλείονας πλὴν οὐχ ἓνα.

12. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Εἷς ἐστὶν ὁ τῆ αὐτοῦ σοφία εἰπών, «ποιήσωμεν ἄνθρωπον», ἡ δὲ σοφία, ἧ ὡσπερ ἰδίῳ πνεύματι αὐτὸς ἀεὶ συνέχαιρεν, ἦνῳται μὲν ὡς ψυχὴ τῷ Θεῷ,
10 ἐκτείνεται δὲ ἀπ' αὐτοῦ, ὡς χεὶρ, δημιουργοῦσα τὸ πᾶν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ εἷς ἄνθρωπος ἐγένετο, ἀπ' αὐτοῦ δὲ προῆλθε καὶ τὸ θῆλυ. Καὶ μονὰς οὐσα τῷ γένει δυὰς ἐστὶν. Κατὰ γὰρ ἕκτασιν καὶ συστολὴν ἡ μονὰς δυὰς εἶναι νομίζεται. Ὡστε ἐνὶ Θεῷ, ὡς γονεῦσιν, ὀρθῶς ποιῶ τὴν πᾶσαν προσαναφέρων τιμὴν.

15 Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Τί δέ, εἰ καὶ αἱ Γραφαὶ ἑτέρους θεοὺς λέγουσιν, οὐ παραδέξῃ;

13. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Εἴτε αἱ Γραφαὶ εἴτε προφη-
ται θεοὺς λέγουσιν, εἰς πειρασμὸν τῶν ἀκούοντων λέγουσιν. Οὕτω γὰρ γέγραπαται· «ἐὰν ἀναστῆ ἐν σοὶ προφήτης, διδοὺς
20 σημεῖα καὶ τέρατα, καὶ ἔλθῃ τότε σημεῖον ἐκεῖνο καὶ τὸ τέρας, ἐρεῖ δέ σοι, Πορευθέντες λατρεύσωμεν θεοῖς ἑτέροις, οἷς οὐκ ἤδειςαν οἱ πατέρες σου, οὐκ ἀκούσεσθε τοῦ προφήτου ἐκείνου· ἐν πρώτοις ἔστωσαν αἱ χεῖρές σου λιθοβολῆσαι αὐτόν. Ἐπείρα-
σε γὰρ σε ἀποστῆναι ἀπὸ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου. Ἐὰν δὲ εἶπῃς
25 ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Πῶς ἐποίησε τὸ σημεῖον ἐκεῖνο ἢ τὸ τέρας, γινώσκων γνώση, ὅτι ὁ πειράζων ἐπείραζεν ἰδεῖν, εἰ φοβῆ Κύριον τὸν Θεόν σου». Ὅτι δὲ ὁ πειράζων ἐπείραζεν, εἶρητο, ἑτέ-
ρως δὲ μετὰ τὴν εἰς Βαβυλῶνα μετοικεσίαν φαίνεται. Οὐ γὰρ

11. Καὶ ὁ Σίμωνας ἔπειδὴ παρατηρῶ ὅτι κάνεις συχνότερα λόγο γιὰ τὸν Θεὸ πού σέ ἔπλασε, μάθε ἀπὸ μένα, ὅτι καὶ σ' αὐτὸν δείχνεις ἀσέβεια. Ἐκεῖνοι πού σέ ἔπλασαν φαίνονται νὰ εἶναι δύο, ὅπως λέει ἡ Γραφή· «καὶ εἶπε ὁ Θεὸς· ἄς δημιουργήσουμε ἄνθρωπο σύμφωνα μὲ τὴ δική μας εἰκόνα καὶ ὅμοιο μὲ μᾶς»²⁵. Τὸ «ἄς δημιουργήσουμε» σημαίνει δύο ἢ περισσότερους, ὅπως δὴποτε ὅμως περισσότερους ἀπὸ ἕναν.

12. Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε· Ἕνας εἶναι ἐκεῖνος πού μὲ τὴ Σοφία του εἶπε, «ἄς κάνουμε ἄνθρωπο». Καὶ αὐτὴ ἡ Σοφία, μαζὶ μὲ τὴν ὁποία ὁ ἴδιος χαιρόταν πάντοτε, σὰν νὰ ἦταν πνεῦμα δικό του, εἶναι βέβαια ἐνωμένη σὰν ψυχὴ μὲ τὸν Θεό, ἀπλώνεται ὅμως ἀπὸ αὐτὸν σὰν χέρι πού δημιουργεῖ τὸ πᾶν. Γι' αὐτὸ καὶ δημιουργήθηκε ἕνας ἄνθρωπος, καὶ ἀπὸ αὐτὸν προῆλθε τὸ θηλυκό. Καὶ ἐνῶ εἶναι μονάδα, εἶναι δυάδα ὡς πρὸς τὸ γένος. Διότι μὲ διάσταση καὶ συστολὴ ἡ μονάδα φαίνεται ὅτι εἶναι δυάδα. Ὡστε ἐνεργῶ σωστὰ ἀποδίδοντας στὸν ἕνα Θεὸ κάθε τιμὴ, ὅπως καὶ στοὺς γονεῖς.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Δηλαδή δὲν παραδέχεσαι ὅτι οἱ Γραφές ἀναφέρουν καὶ ἄλλους θεούς;

13. Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε· Εἶτε οἱ Γραφές εἶτε οἱ προφῆτες ἀναφέρουν θεούς, τὸ κάνουν γιὰ νὰ ὑποβάλουν σέ δοκιμασία ἐκεῖνους πού τοὺς ἀκοῦν. Ἔτσι λόγου χάρη ἔχει γραφεῖ· «ἐὰν ἐμφανισθεῖ ἀνάμεσά σας προφήτης πού κάνει μικρὰ καὶ μεγάλα θαῦματα καὶ ἔρθει τότε μὲ τὸ μικρὸ ἐκεῖνο ἢ μεγάλο θαῦμα καὶ σοῦ πεῖ· Ἄς πᾶμε νὰ λατρέψουμε ἄλλους θεούς, πού δὲν τοὺς γνώριζαν οἱ πατέρες σου, νὰ μὴ τὸν ἀκούσετε τὸν προφῆτη ἐκεῖνο. Καὶ πρῶτα-πρῶτα τὰ χέρια σας νὰ τὸν λιθοβολήσουν, διότι ἀποπεράθηκε νὰ σέ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ Θεό σου. Ἐὰν ὅμως σκεφθεῖς μέσα σου· Πῶς ἔκανε τὸ μικρὸ ἐκεῖνο ἢ μεγάλο θαῦμα, νὰ γνωρίζεις ὅτι αὐτὸς πού σέ δοκίμαζε ἤθελε νὰ δεῖ ἐὰν φοβᾶσαι τὸν Κύριο καὶ Θεό σου»²⁶. Καὶ τὸ ὅτι σέ πείραζε ὁ διάβολος, ἔχει λεχθεῖ, φαίνεται ὅμως μὲ ἄλλον

25. Γέν. 1,26.

26. Δευτ. 13,1ε.

ἂν ὁ τὰ πάντα γινώσκων Θεός, ὡς ἐκ πολλῶν ἔσται δεῖξαι, ἐπέιραζεν, ἵνα γινῶ αὐτός, ὁ τὰ πάντα προγινώσκων. Εἰ δὲ βούλει, περὶ τούτου τὸν λόγον ποιησώμεθα, καὶ δεῖξω προγινώσκοντα τὸν Θεόν. Τὸ δὲ ἀγνοεῖν αὐτὸν ψεῦσμα ὄν, καὶ τοῦτο
 5 πρὸς πειρασμὸν γραφὴν ἀποδέδεικται. Οὕτως ἡμεῖς, ὦ Σίμων, οὔτε ἀπὸ Γραφῶν οὔτε ὑ ἐτέρου τινὸς σκανδαλισθῆναι δυνάμεθα, οὔτε πολλοὺς θεοὺς ἀποδέξεσθαι ἀπατώμεθα, οὐδὲ λόγῳ τινὶ κατὰ τοῦ Θεοῦ λεγομένῳ συντιθέμεθα.

14. Ἴσμεν γὰρ καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τῶν Γραφῶν ἀγγέλους
 10 θεοὺς λεχθέντας. Λεγέτω δὲ ὡς ὁ ἐπὶ τῆς βάτου λαλήσας, καὶ τῷ Ἰακώβ παλαίσας· ἀλλὰ καὶ τὸν γεννώμενον Ἐμμανουήλ καὶ τὸν λεγόμενον Θεὸν ἰσχυρόν. Ἀλλὰ μὴν καὶ Μωϋσῆς θεὸς Φαραῶ ἐγενήθη, τῷ δὲ ὄντι ἄνθρωπος ἦν. Ἔτι δὲ καὶ τὰ εἰδῶλα τῶν ἐθνῶν. Ἡμῖν δὲ εἷς Θεός, εἷς ὁ τὰς κτίσεις πεποικῶς καὶ
 15 διακοσμήσας τὰ πάντα, οὗ καὶ ὁ Χριστὸς Υἱός, ὃ πειθόμενοι ἀπὸ τῶν Γραφῶν τὰ ψευδῆ ἐπιγινώσκομεν. Ἔτι δὲ καὶ ἐκ πατέρων ἐφοδιαζόμενοι τῶν Γραφῶν τὰ ἀληθῆ ἕνα μόνον οἶδαμεν τὸν πεποικῶτα τοὺς τε οὐρανοὺς καὶ τὴν γῆν, Θεὸν Ἰουδαίων καὶ πάντων τῶν σέβειν αὐτὸν αἰρουμένων. Τοῦτον καὶ θεοφιλεῖ
 20 λογισμῷ ἀληθῆ δογματίσαντες οἱ πατέρες παρέδωσαν ἡμῖν, ἵνα εἰδῶμεν, ὅτι εἴ τι κατὰ τοῦ Θεοῦ λέγεται, ψεῦδός ἐστιν. Ἀλλὰ καὶ ὑπερβαλλόντως τι ἐρῶ· εἰ τοῦτο οὕτως, ὡς ἔφην, οὐκ ἔχει, ἐμοὶ γένοιτο καὶ τοῖς ἀληθῆς ἀγαπῶσιν, περὶ εὐφημίας τοῦ πεποικῶτος ἡμᾶς Θεοῦ κινδυνεύειν.

25 15. Ταῦτα ὁ Σίμων ἀκούσας ἔφη· Ἐπειδὴ καὶ τῷ τὰ σημεῖα καὶ τέρατα δίδόντι προφήτῃ, ἄλλον δὲ θεὸν λέγοντι φῆς

τρόπο μετὰ τὴ Βαβυλώνεια αἰχμαλωσία. Διότι δὲν θὰ πείραζε ὁ Θεός, πὺ τὰ γνωρίζει ὅλα, ὅπως μπορῶ μὲ πολλὰ παραδείγματα νὰ ἀποδείξω, γιὰ νὰ μάθει αὐτὸς πὺ γνωρίζει ἐκ τῶν προτέρων τὰ πάντα. Ἐὰν ὁμως θέλεις, ἄς μιλήσουμε γιὰ τὸ θέμα αὐτό, καὶ θὰ ἀποδείξω ὅτι ὁ Θεὸς γνωρίζει ἐκ τῶν προτέρων. Τὸ ὅτι δὲ αὐτὸς ἀγνοεῖ εἶναι ψέμα καὶ ἔχει ἀποδειχθεῖ ὅτι γράφτηκε γιὰ δοκιμασία. Ἔτσι ἐμεῖς, Σίμωνα, δὲν μπορούμε νὰ σκανδαλισθοῦμε οὔτε ἀπὸ τὶς Γραφές οὔτε ἀπὸ κανένα ἄλλον, οὔτε συμφωνοῦμε μὲ κανένα λόγο πὺ λέγεται ἐναντίον τοῦ Θεοῦ.

14. Διότι γνωρίζουμε κι ἐμεῖς ἀγγέλους πὺ ὀνομάζονται ἀπὸ τὶς Γραφές θεοί, καὶ ἐννοῶ ὅπως ἐκεῖνος πὺ μίλησε στὴ βάτο²⁷, καὶ πάλαιψε μὲ τὸν Ἰακώβ²⁸, ὅπως καὶ τὸν Ἐμμανουήλ πὺ θὰ γεννιόταν καὶ τὸν λεγόμενο ἰσχυρὸ Θεό²⁹. Ἀλλὰ καὶ ὁ Μωυσῆς ἔγινε θεὸς γιὰ τὸν Φαραώ³⁰, ἐνῶ στὴν πραγματικότητα ἦταν ἄνθρωπος, καὶ ἀκόμα καὶ τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνικῶν. Γιὰ μᾶς ὁμως ὑπάρχει ἓνας Θεός, ἓνας, ὁ ὁποῖος δημιούργησε τὴν κτίση καὶ διακόσμησε τὰ πάντα, τοῦ ὁποῖου καὶ ὁ Χριστὸς εἶναι Υἱός, στὸν ὁποῖο πιστεύοντας ἀναγνωρίζουμε ποιά ἀπὸ τὶς Γραφές εἶναι ψεύτικα. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς πατέρες μαθαίνοντας ὅσα ἀπὸ τὶς Γραφές εἶναι ἀληθινά, γνωρίζουμε μόνο ἓναν, αὐτὸν πὺ δημιούργησε τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὴ γῆ, τὸν Θεὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ ὄλων ἐκείνων πὺ προτιμοῦν νὰ τὸν σέβονται. Αὐτὸν μᾶς παρέδωσαν καὶ οἱ πατέρες διδάσκοντάς τον ἀληθινὸ μὲ εὐσεβῆ συλλογισμό, γιὰ νὰ γνωρίζουμε πῶς, ἐὰν λέγεται κάτι ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, εἶναι ψεύτικο. Ἀλλὰ θὰ πῶ καὶ κάτι τὸ ὑπερβολικό· ἐὰν αὐτὸ δὲν εἶναι ἔτσι ὅπως εἶπα, ἄς κινδυνέψω ἐγὼ καὶ ἐκεῖνοι πὺ ἀγαποῦν τὴν ἀλήθεια, πρὸς δόξα τοῦ Θεοῦ πὺ μᾶς δημιούργησε.

15. Ἀκούοντας ὁ Σίμωνας αὐτὰ εἶπε· Ἐπειδὴ καὶ τὸν προφήτη πὺ κάνει σημεῖα καὶ τέρατα, ἀλλὰ διδάσκει ἄλλον θεό,

27. Ἔξ. 3,2.   28. Γέν. 32,24–28.   29. Ἦσ. 9,6.

30. Ἔξ. 7,1· «ἰδοὺ δέδωκά σε θεὸν Φαραώ».

μὴ δεῖν πιστεύειν, μετὰ τοῦ εἰδέναι ὅτι καὶ θάνατον ὀφείλει, οὐκοῦν καὶ ὁ διδάσκαλός σου σημεῖα καὶ τέρατα δεδωκώς εὐλόγως ἀνηρέθη.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίθη· Ὁ Κύριος ἡμῶν οὔτε θεοὺς εἶναι
5 ἐφθέγγετο παρὰ τὸν κτίσαντα τὰ πάντα, οὔτε ἑαυτὸν θεὸν εἶναι ἀνηγόρευσεν, Υἱὸν δὲ Θεοῦ τοῦ τὰ πάντα διακοσμήσαντος τὸν εἰπόντα αὐτὸν εὐλόγως ἐμακάρισεν.

Καὶ ὁ Σίμων ἀπεκρίνατο· Οὐ δοκεῖ σοι οὖν τὸν ἀπὸ Θεοῦ Θεὸν εἶναι;

10 Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Πῶς τοῦτο εἶναι δύναται, φράσον ἡμῖν. Τοῦτο γὰρ ἡμεῖς εἶπεῖν σοι οὐ δυνάμεθα, ὅτι μὴ ἠκούσαμεν παρ' αὐτοῦ.

16. Πρὸς τούτοις δέ, τοῦ Πατρὸς τὸ μὴ γεγεννηῆσθαι ἐστίν, Υἱοῦ δὲ τὸ γεγεννηῆσθαι· γεννητὸν δὲ ἀγεννήτῳ ἢ καὶ αὐτογεν-
15 νήτῳ οὐ συγκρίνεται.

Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Εἰ καὶ τῇ γενέσει οὐ ταυτὸν ἐστίν;

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Ὁ κατὰ πάντα τὸ αὐτὸ ὢν τινι, τὰς αὐτὰς αὐτῷ πάσας ἔχειν προσωνομίας οὐ δύναται.

Καὶ ὁ Σίμων· Τοῦτο λέγειν ἐστίν οὐκ ἀποδεικνύειν.

20 Καὶ ὁ Πέτρος· Διὰ τί οὐ νοεῖς, ὅτι τὸ μὲν αὐτογέννητον τυγχάνει ἢ καὶ ἀγέννητον, τὸ δὲ γεννητὸν ὄν τὸ αὐτὸ λέγεσθαι οὐ δύναται, οὐδ' ἂν τῆς αὐτῆς οὐσίας ὁ γεγεννημένος τῷ γεγεννηκότι αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο μάθε· τὰ ἀνθρώπων σώματα ψυχὰς ἔχει ἀθανάτους, τὴν τοῦ Θεοῦ πνοὴν ἠμφιεσμένας, καὶ ἐκ
25 τοῦ Θεοῦ προελθοῦσαι τῆς μὲν αὐτῆς οὐσίας εἰσί, θεοὶ δὲ οὐκ εἰσιν. Εἰ δὲ θεοὶ εἰσιν, τούτῳ τῷ λόγῳ πάντων ἀνθρώπων, τῶν τε ἀποθανόντων καὶ ζώντων καὶ γενησομένων αἱ ψυχαὶ θεοὶ τυγχάνουσιν. Εἰ δὲ προσφιλονεικῶν μοι ἐρεῖς, καὶ αὐτὰς θεοὺς εἶναι, καὶ τί τοῦτο ἔτι μέγα καὶ Χριστῷ, τῷ Θεῷ, λέγεσθαι;
30 Τοῦτο γὰρ ἔχει, ὃ καὶ πάντες ἔχουσιν.

λές ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὸν πιστεύουμε, γνωρίζοντας ταυτόχρονα ὅτι ὁ προφήτης αὐτὸς πρέπει νὰ πεθαίνει, ἐπομένως καὶ ὁ δάσκαλός σου ποὺ ἔκανε σημεῖα καὶ τέρατα καλῶς φονεύθηκε.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε· Ὁ Κύριός μας οὔτε εἶπε, ὅτι ὑπάρχουν θεοὶ ἐκτὸς ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ δημιούργησε τὰ πάντα, οὔτε τὸν ἑαυτό του διεκήρυξε ὅτι εἶναι Θεός, ἀλλὰ ὀρθὰ ἐμακάρισε ἐκεῖνον ποὺ τὸν ὀνόμασε Υἱὸ τοῦ Θεοῦ³¹ ποὺ διακόσμησε τὰ πάντα.

Καὶ ὁ Σίμωνας ἀπάντησε· Δὲν πιστεύεις δηλαδή ὅτι ἐκεῖνος ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ εἶναι Θεός;

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Πές μας, πῶς μπορεῖ αὐτὸ νὰ εἶναι ἔτσι. Διότι ἐμεῖς δὲν μπορούμε νὰ σοῦ τὸ ποῦμε, γιατί δὲν τὸ ἀκούσαμε ἀπὸ αὐτόν.

16. Ἐπὶ πλέον, γνώρισμα τοῦ Πατέρα εἶναι τὸ ὅτι δὲν γεννήθηκε, ἐνῶ τοῦ Υἱοῦ τὸ ὅτι γεννήθηκε, καὶ τὸ γεννητὸ δὲν συγκρίνεται μὲ τὸ ἀγέννητο ἢ τὸ αὐτογέννητο.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἀκόμα καὶ ἂν δὲν εἶναι τὸ ἴδιο ὡς πρὸς τὴ δημιουργία;

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Αὐτὸς ποὺ εἶναι τὸ ἴδιο μὲ κάποιον σὲ ὅλα, δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει ὅλα τὰ ἴδια μ' αὐτὸν ὀνόματα.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Αὐτὰ εἶναι λόγια, ὄχι ἀποδείξεις.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπάντησε· Γιατί δὲν καταλαβαίνεις, ὅτι τὸ ἓνα εἶναι αὐτογέννητο ἢ καὶ ἀγέννητο, ἐνῶ τὸ ἄλλο, ποὺ εἶναι γεννητό, δὲν μπορεῖ νὰ λέγεται ἴδιο, οὔτε καὶ ἂν ἀκόμα ὁ γεννημένος εἶναι ἀπὸ τὴν ἴδια οὐσία μὲ ἐκεῖνον ποὺ τὸν γέννησε. Ἀλλὰ μάθε καὶ τὸ ἐξῆς· τὰ ἀνθρώπινα σώματα ἔχουν ψυχὲς ἀθάνατες, ποὺ εἶναι ντυμένες τὴν πνοὴ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνῶ προῆλθαν ἀπὸ τὸν Θεὸ, εἶναι βέβαια ἀπὸ τὴν ἴδια οὐσία, ἀλλὰ δὲν εἶναι θεοί. Ἐὰν εἶναι θεοί, τότε γιὰ τὸν ἴδιο λόγο οἱ ψυχὲς ὄλων τῶν ἀνθρώπων, τῶν πεθαμένων καὶ τῶν ζωντανῶν καὶ ἐκείνων ποὺ θὰ ἔρθουν, εἶναι θεοί. Ἐὰν ὅμως ἀμφισβητώντας μοῦ πείς, ὅτι καὶ αὐτὲς εἶναι θεοί, τότε γιατί αὐτὸ εἶναι πιὸ μεγάλο νὰ λέγεται καὶ γιὰ τὸν Χριστό, τὸν Θεό; Διότι καὶ αὐτὸς ἔχει ἐκεῖνο ποὺ ἔχουν ὅλοι.

31. Πρβλ. Ματθ. 16,15.

17. Ἡμεῖς Θεὸν λέγομεν, οὗ ἔστιν ἴδιον τὸ ἄλλω προσεῖ-
 ναι μὴ δυνάμενον. Ὡσπερ γὰρ ἄπειρος ὢν πανταχόθεν διὰ τοῦ-
 το λέγεται ἀπέραντος, καὶ ἀνάγκη πᾶσα, ἐτέρου μὴ δυναμένου
 ὡσαύτως ἀπείρου εἶναι, μὴ εἶναι ἴδιον τὸ καλεῖσθαι ἀπέραντον
 5 (εἰ δέ τις λέγει δυνατὸν εἶναι ψεύδεται· δύο γὰρ πανταχόθεν
 ἄπειρα συνυπάρχειν οὐ δύνατα· περαιουῦται γὰρ τὸ ἕτερον ὑπὸ
 τοῦ ἐτέρου), οὕτω φύσις ἐστίν, ἓν εἶναι τὸ Ἀγέννητον. Εἰ δὲ ἓν
 σχήματι ἐστίν, καὶ οὕτως ἓν ἐστὶ τὸ ἀσύγκριτον. Διὰ τοῦτο καὶ
 Ὑψιστος λέγεται, ὅτι πάντων ἀνώτερος ὢν τὰ πάντα αὐτῷ
 10 ὑποκείμενα ἔχει.

18. Καὶ ὁ Σίμων· Μὴ γὰρ τοῦτό ἐστίν αὐτοῦ ἀπόρρητον
 ὄνομα, τὸ Θεός, ὃπερ πάντες λέγουσιν, ὅτι τοσοῦτον καὶ περὶ
 ὀνόματος δισχυρίζη, ἵνα μὴ ἄλλω δοθῆ;

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Ἐπίσταμαι ὅτι τοῦτο οὐκ ἔστιν αὐτῷ τὸ
 15 ἀπόρρητον ὄνομα, ἀλλὰ τὸ κατὰ συνθήκην ἀνθρώπων λεγόμε-
 νον, ὃπερ εἰ ἐτέρῳ δώσεις, καὶ τὸ μὴ λεγόμενον ἐτέρῳ προσά-
 ψεις, καὶ τῷ τῆς προαιρέσεως λόγῳ. Τὸ λεγόμενον ὄνομα τοῦ
 μὴ λεγομένου πρόοδος ἐστίν. Τούτῳ τῷ λόγῳ ἡ ὕβρις καὶ εἰς
 τὸ μήπω ρηθὲν λογίζεται, ὧ λόγῳ ἢ πρὸς τὸ ἐγνωσμένον τιμῆ
 20 εἰς τὸ μήπω ἐγνωσμένον ἀναφέρεται.

19. Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· ἤθελον εἰδέναί, Πέτρε, εἰ ἀληθῶς
 πιστεύεις, ὅτι ἡ ἀνθρώπου μορφή πρὸς τὴν ἐκείνου μορφήν δια-
 τετύπεται.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἀληθῶς, ὧ Σίμων, οὕτως ἔχειν πεπληρο-
 25 φόρημαι.

Καὶ ὁ Σίμων· Πῶς θάνατος τὸ σῶμα λύειν δύναται, σφρα-
 γίδι μεγίστη διατετυπωμένον;

Καὶ ὁ Πέτρος· Θεοῦ δικαίου ἐστὶ μορφή. Ἐπὶ οὖν ἀδικεῖν
 ἄρξεται, ἢ ἐν αὐτῷ ἰδέα φεύγει, καὶ οὕτω τὸ σῶμα λύεται, ἵνα
 30 ἡ μορφή ἀφανῆς γένηται, ὅπως μὴ δικαίου μορφήν Θεοῦ ἄδικον

17. Ἐμεῖς ὀνομάζουμε Θεὸ αὐτόν, τοῦ ὁποίου ιδιότητα εἶναι τὸ νὰ μὴ εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχει σὲ ἄλλον. Ὅπως δηλαδή, ὄντας ἄπειρος ἀπὸ παντοῦ, λέγεται γι' αὐτὸ ἀπέραντος, καὶ κατ' ἀνάγκη ἄλλος, πού δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἐπίσης ἄπειρος, δὲν ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ ὀνομάζεται ἀπέραντος (ἐὰν κάποιος λέει ὅτι εἶναι δυνατό, ψεύδεται· διότι δὲν μποροῦν νὰ συνυπάρχουν δύο ἄπειρα ἀπὸ παντοῦ, ἐπειδὴ τὸ ἓνα περιχωρεῖται ἀπὸ τὸ ἄλλο), ἔτσι φύση εἶναι, τὸ ἀγέννητο νὰ εἶναι ἓνα. Καὶ ὅταν εἶναι σὲ σχῆμα, τὸ ἀσύγκριτο καὶ πάλι εἶναι ἓνα. Γι' αὐτὸ λέγεται καὶ Ὑψιστος, ἐπειδὴ, ὄντας ἀνώτερος ὄλων, ἔχει τὰ πάντα ὑποταγμένα σ' αὐτόν.

18. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Μήπως αὐτὸ εἶναι τὸ ἀπόρρητο ὄνομά του, τὸ ὄνομα Θεός, τὸ ὁποῖο λένε ὅλοι, ἀφοῦ τόσο πολὺ ἐπιμένει στὸ ὄνομα, γιὰ νὰ μὴ δοθεῖ σὲ ἄλλον;

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Γνωρίζω καλὰ ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ ἀπόρρητο ὄνομά του, ἀλλὰ λέγεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους συμβατικά, τὸ ὁποῖο, ἐὰν τὸ δώσεις σὲ ἄλλον, θὰ προσδώσεις στὸν ἄλλο καὶ τὸ ὄνομα πού δὲν λέγεται, καὶ μὲ τὸν λόγο τῆς προαιρέσεως. Τὸ ὄνομα πού λέγεται, δηλαδή τὸ Θεός, ἀποτελεῖ πρόοδο τοῦ ὀνόματος πού δὲν λέγεται. Σύμφωνα μὲ τὸν συλλογισμό αὐτόν ἡ βρισιὰ ἀποδίδεται καὶ στὸ ἀπόρρητο ὄνομα, μὲ τὸν ἴδιο συλλογισμό πού καὶ ἡ τιμὴ πού ἀποδίδεται στὸ γνωστὸ ὄνομα, ἀναφέρεται καὶ στὸ ὄνομά του πού δὲν εἶναι ἀκόμα γνωστό.

19. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἦθελα νὰ ἤξερα, Πέτρε, ἂν πραγματικὰ πιστεύεις, ὅτι ἡ μορφή τοῦ ἀνθρώπου εἶναι πλασμένη ἀνάλογα πρὸς τὴ μορφή ἐκείνου.

Καὶ ὁ Πέτρος· Πραγματικά, Σίμονα, εἶμαι βέβαιος ὅτι ἔτσι εἶναι.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Τότε πῶς μπορεῖ ὁ θάνατος νὰ διαλύει τὸ σῶμα πού εἶναι σφραγισμένο μὲ τὴν μεγαλύτερη σφραγίδα;

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Εἶναι μορφή τοῦ δίκαιου Θεοῦ. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀρχίζει νὰ παρανομεῖ, ἡ ἰδέα τοῦ Θεοῦ φεύγει καὶ ἔτσι τὸ σῶμα διαλύεται, γιὰ νὰ ἐξαφανιστεῖ ἡ μορφή, ὥστε τὸ

ἔχη σῶμα. Ἡ μέντοι λύσις οὐ περὶ τὴν σφραγίδα γίνεται, ἀλλὰ περὶ τὸ σφραγισθὲν σῶμα. Ἄνευ δὲ τοῦ σφραγίσαντος τὸ σφραγισθὲν οὐ λύεται. Οὕτως ἄνευ κρίσεως οὐδὲ τὸ ἀποθανεῖν ἔξεστιν.

5 Καὶ ὁ Σίμων· Τίς οὖν ἀνάγκη ἦν, τὴν τοιοῦτου μορφὴν τῷ ἀπὸ γῆς ἐγερθέντι δοῦναι ἀνθρώπῳ;

Καὶ ὁ Πέτρος· Διὰ τὴν τοῦ πεπονηκότος Θεοῦ φιλανθρωπίαν γέγονεν· ἐπεὶ γὰρ τῷ κατ' οὐσίαν λόγῳ πάντα κρείττονα τυγχάνει τῆς ἀνθρώπου σαρκός, λέγω δὴ τὸν αἰθέρα, τὸν ἥλιον, 10 τὴν σελήνην, τοὺς ἀστέρας, τὸν ἀέρα, τὸ ὕδωρ, τὸ πῦρ, ἐνὶ λόγῳ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, ἅτινα εἰς ὑπηρεσίαν ἀνθρώπου γενόμενα καὶ κατ' οὐσίαν κρείττονα ὄντα ἡδέως ὑπομένει δουλεύειν τῷ κατ' οὐσίαν χείρονι, διὰ τὴν τοῦ κρείττονος μορφὴν. Ὡς γὰρ οἱ πῆλινον ἀνδριάντα βασιλέως τιμῶντες τὴν τιμὴν ἀναφερομέ- 15 νην ἔχουσιν εἰς ἐκεῖνον, οὐπερ ὁ πηλὸς τὴν μορφὴν τυγχάνει ἔχων, οὕτω καὶ ἡ πᾶσα κτίσις τῷ ἀπὸ γῆς γενομένῳ ἀνθρώπῳ χαίρουσα δουλεύει, εἰς τὴν ἐκείνου ἀφορῶσα τιμὴν.

20 20. Ἴδέ, οἶψι Θεῶ, Σίμων, ἀχαριστεῖν ἡμᾶς πεῖσαι θέλεις, καὶ βαστάζει σε ἡ γῆ, ἴσως δὲ ἰδεῖν βουλομένη, τίς σοι τὰ ὅμοια φρονεῖν τολμήσει. Πρῶτος γὰρ αὐτὸς ἐτόλμησας, ὃ μηδεὶς ἐτόλμησεν· πρῶτος ἐφθέγγω, ἃ πρῶτως ἠκούσαμεν. Πρῶτοι καὶ μόνοι ἡμεῖς ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ σου ἀσεβείᾳ τὴν ἄπειρον τοῦ Θεοῦ μακροθυμίαν ἱστορήσαμεν, καὶ οὐκ ἄλλου τινός, ἢ τοῦ κτίσαντος τὸν κόσμον, εἰς ὃν ἀσεβεῖν ἐτόλμησας. Καὶ χάσματα 25 γῆς οὐκ ἐγενήθη, καὶ πῦρ ἀπ' οὐρανοῦ οὐ κατεπέμφθη, καὶ εἰς ἐπρησμὸν ἀνδρῶν οὐκ ἐπεξῆλθεν, καὶ ὑετὸς οὐκ ἐπεσχέθη, καὶ θηρῶν πλῆθος ἀπὸ δρυμῶν οὐκ ἐπέμφθη, καὶ ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς διὰ ἓνα ἁμαρτάνοντα ὡς ἐπὶ μοιχείας πνευματικῆς, τῆς κατὰ σάρκα χείρονος ὑπαρχούσης, ἢ Θεοῦ ὀργῆ ὀλέθριος οὐκ ἤρξα- 30 το. Οὐ γάρ ἐστιν ὁ τότε ἐπεξεληθὼν τὰ ἁμαρτήματα οὐρανοῦ καὶ

ἄδικο σῶμα νὰ μὴ ἔχει τὴ μορφὴ τοῦ δίκαιου Θεοῦ. Ἡ διάλυση δηλαδῆ δὲν γίνεται στὴ σφραγίδα, ἀλλὰ στὸ γραφισμένο σῶμα. Καὶ χωρὶς αὐτὸν ποὺ τὸ σφράγισε, τὸ σφραγισμένο σῶμα δὲν διαλύεται. Ἔτσι καὶ χωρὶς κρίση οὔτε ὁ θάνατος ἐπιτρέπεται.

Καὶ ὁ Σίμωνας: Τότε ποιά ἀνάγκη ὑπῆρχε νὰ δοθεῖ στὸν ἄνθρωπο, ποὺ πλάστηκε ἀπὸ τὴ γῆ, ἡ μορφὴ αὐτοῦ;

Καὶ ὁ Πέτρος: Ἔγινε ἐξαιτίας τῆς φιλανθρωπίας τοῦ δημιουργοῦ Θεοῦ. Διότι, ἐπειδὴ, σύμφωνα μὲ τὴν λογικὴ τῆς οὐσίας, ὅλα εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ τὴ σάρκα τοῦ ἀνθρώπου, ἐννοῶ ὁ αἰθέρας, ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, τὰ ἄστρα, ὁ ἀέρας, τὸ νερό, ἡ φωτιά, μὲ ἓνα λόγο ὅλα τὰ ἄλλα, τὰ ὁποῖα τιθέμενα στὴν ὑπερησία τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐνῶ στὴν οὐσία εἶναι ἀνώτερα, εὐχαρίστως ἀνέχονται νὰ ὑπηρετοῦν αὐτὸν ποὺ στὴν οὐσία εἶναι χειρότερος, ἐξαιτίας τῆς μορφῆς τοῦ ἀνωτέρου ποὺ ἔχει. Διότι, ὅπως ἐκεῖνοι ποὺ τιμοῦν τὸν πῆλινο ἀνδριάντα κάποιου βασιλιᾶ, ἀποδίδουν τὴν τιμὴ σ' ἐκεῖνον, τοῦ ὁποῖου τὴ μορφὴ τυχαίνει νὰ ἔχει ὁ πηλός, ἔτσι καὶ ὅλη ἡ κτίσις ὑπηρετεῖ μὲ χαρὰ τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἔγινε ἀπὸ χῶμα, ἀποβλέποντας στὴ τιμὴ ἐκείνου.

20. Κοίταξε, σὲ ποιόν Θεό, Σίμονα, θέλεις νὰ μᾶς πείσεις νὰ φανοῦμε ἀχάριστοι, καὶ σὲ κρατάει ἡ γῆ, ἴσως ἐπειδὴ θέλει νὰ δεῖ, ποιός θὰ τολμήσει νὰ πιστέψει τὰ ἴδια μὲ σένα. Διότι πρῶτος σὺ τόλμησες, αὐτὸ ποὺ δὲν τόλμησε κανένας, πρῶτος εἶπες, αὐτὰ ποὺ γιὰ πρῶτη φορὰ ἀκούσαμε. Καὶ πρῶτοι καὶ μόνοι ἐμεῖς ἀπέναντι στὴν τόση σου ἀσεβεία κηρύξαμε τὴν ἀπειρη μακροθυμία τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι κάποιου ἄλλου, ἀλλὰ ἐκείνου ποὺ ἔκτισε τὸν κόσμον, στὸν ὁποῖο τόλμησες νὰ ἀσεβήσεις. Καὶ δὲν ἀνοιξε γι' αὐτὸ ἡ γῆ, καὶ δὲν κατέβηκε φωτιά ἀπὸ τὸν οὐρανόν, καὶ δὲν κατέκαψε τοὺς ἄνδρες, καὶ δὲν ἔπεσε ἀσταμάτητη βροχὴ, καὶ δὲν στάλθηκε κοπάδι θηρίων ἀπὸ τὸ δάσος, καὶ δὲν ἐκδηλώθηκε ἡ ὀλέθρια ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπάνω σ' ἐμᾶς τοὺς ἴδιους ἐξαιτίας ἐνός ποὺ ὑπέπεσε στὸ ἀμάρτημα τῆς πνευματικῆς μοιχείας, ποὺ εἶναι χειρότερη ἀπὸ τὴν σαρκική. Ἄραγε δὲν εἶναι ἐκεῖνος ποὺ τότε τιμῶρησε τὰ ἀμαρτήματα, ὁ κτίστης

γῆς κτίστης Θεός; Ἐπεὶ καὶ νῦν τὰ μέγιστα βλασφημούμενος τὰ μέγιστα ἐπεξήρχετο. Ἀλλὰ τούναντίον μακροθυμεῖ, εἰς μετανοίαν καλεῖ, συντελοῦντα βέλη πρὸς συντέλειαν τῶν ἀσεβῶν ἐν τοῖς θησαυροῖς ἀποκείμενα ἔχων, ἅτινα ἐπαφήσει ὡς ζῶα ἔμψυχα, ὅταν ἀνταποδοῦναι κρίσιν τοῖς αὐτοῦ προκαθεσθῆ. Διὸ φοβηθῶμεν Θεὸν δίκαιον, οὗ τὴν μορφήν πρὸς τιμὴν τὸ ἀνθρώπου βαστάζει σῶμα.

21. Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος ὁ Σίμων ἀπεκρίνατο· Ἐπειδὴ ὁρῶ σε σοφῶς αἰνισσόμενον, ὅτι τὰ γεγραμμένα κατὰ τοῦ Δημιουργοῦ ἐν ταῖς βίβλοις οὐκ ἀληθῆ τυγχάνει, αὔριον ἀπὸ τῶν τοῦ διδασκάλου σου λόγων δεῖξω τὸν δημιουργὸν μὴ ἀνώτατον λέγοντα εἶναι Θεόν. Καὶ ὁ Σίμων ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθεν.

Ὁ δὲ Πέτρος τοῖς παρεστῶσιν ὄχλοις ἔφη· Ὁ Σίμων πᾶν μηδὲν ἕτερον περὶ Θεοῦ βλάψαι ἡμᾶς δυνηθῆ, ἀλλ' οὖν γε ἔμποδίζει ὑμῖν ἀκούειν τοὺς τὴν ψυχὴν δυναμένους καθαίρειν λόγους.

Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος πολὺς ψιθυρισμὸς ἐγένετο τῶν ὄχλων λεγόντων· Τίς δὲ ἀνάγκη εἶναι αὐτὸν ἐνταῦθα εἰσιόντα τὰς κατὰ τοῦ Θεοῦ βλασφημίας λέγειν;

20 Καὶ ὁ Πέτρος ἀκούσας ἔφη· Γένοιτο μέχρι Σίμωνος ἀρκετὸν γενέσθαι τὸν κατὰ τοῦ Θεοῦ πρὸς πειρασμὸν ἀνθρώπων λόγον. Ἔσονται γάρ, ὡς ὁ Κύριος εἶπεν, ψευδαπόστολοι, ψευδεῖς προφήται, αἰρέσεις, φιλαρχίαι, αἵτινες, ὡς στοχάζομαι, ἀπὸ τοῦ τὸν Θεὸν βλασφημοῦντος Σίμωνος τὴν ἀρχὴν λαβοῦσαι εἰς 25 τὸ τὰ αὐτὰ τῷ Σίμωνι κατὰ τοῦ Θεοῦ λέγειν συνεργήσουσιν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν μετὰ δακρῦων, τῇ χειρὶ προσεκαλεῖτο τοὺς ὄχλους, οἷς προσελθοῦσι τὰς χεῖρας ἐπιτιθεῖς καὶ εὐχόμενος ἀπέλυεν, λέγων ὀρθρῆραίτερον συνέρχεσθαι.

Ταῦτα εἰπὼν καὶ στενάζων εἰσελθὼν οὔτε τροφῆς μεταλαβὼν ὑπνωσεν.

τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς Θεός; Διότι καὶ τώρα πού βλασφημεῖται πάρα πολύ, θὰ ἐπέβαλε πολὺ μεγάλη τιμωρία. Ἀλλά, ἀντίθετα, δείχνει μακροθυμία, καλεῖ σὲ μετάνοια, ἐνῶ ἔχει στῆ φαρέτρα του καταστρεπτικὰ βέλη γιὰ νὰ ἐξολοθρέψει τοὺς ἀσεβεῖς, τὰ ὁποῖα θὰ ἐξακοντίσει σὰν ζῶα ζωντανά, ὅταν θὰ καθίσει γιὰ νὰ ἀποδώσει δικαιοσύνη στοὺς δικούς του. Γι' αὐτὸ ἄς φοβηθοῦμε τὸν δίκαιο Θεό, τοῦ ὁποῖου τὴν μορφὴ φέρει τιμητικὰ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου.

21. Ὅταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτά, ὁ Σίμωνας ἀποκρίθηκε· Ἐπειδὴ βλέπω ὅτι μὲ τρόπο ἐντεχνο ὑπανίσσεσαι, ὅτι ὅσα ἔχουν γραφεῖ κατὰ τοῦ Δημιουργοῦ στὰ βιβλία δὲν εἶναι ἀληθινά, αὔριο ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ δασκάλου σου θὰ ἀποδείξω ὅτι λέει πῶς ὁ δημιουργὸς δὲν εἶναι ὁ ἀνώτατος Θεός. Καὶ ἀφοῦ ὁ Σίμωνας εἶπε αὐτὰ βγῆκε ἔξω.

Ὁ Πέτρος τότε εἶπε στὸ πλῆθος πού ἦταν ἐκεῖ· Ὁ Σίμωνας σὲ τίποτε ἄλλο δὲν θὰ μπορέσει νὰ μᾶς βλάψει, ἀλλὰ σᾶς ἐμποδίζει μόνο ν' ἀκοῦτε τοὺς λόγους πού μποροῦν νὰ καθαρίσουν τὴν ψυχὴ σας.

Ὅταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτά, ἔγινε μεγάλος ψίθυρος ἀπὸ τὸ πλῆθος πού ἔλεγε· Ποιὰ ἢ ἀνάγκη ν' ἀφήνει αὐτὸν νὰ μπαίνει ἐδῶ καὶ νὰ λέει τίς βλασφημίες του ἐναντίον τοῦ Θεοῦ;

Καὶ ὁ Πέτρος ἀκούοντας αὐτὰ εἶπε· Μακάρι νὰ περιορισθεῖ μέχρι τὸν Σίμονα ὁ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ λόγος γιὰ τὸν πειρασμὸ τῶν ἀνθρώπων. Διότι, ὅπως εἶπε ὁ Κύριος, θὰ ἔρθουν ψευδαπόστολοι, ψεύτικοι προφῆτες, αἰρέσεις, ἄνθρωποι πού ἀγαποῦν τὴν ἐξουσία, οἱ ὁποῖοι, ὅπως φαντάζομαι, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν Σίμονα πού βλασφημεῖ τὸν Θεό, θὰ βοηθήσουν στὸ νὰ λένε τὰ ἴδια μὲ τὸν Σίμονα ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ δακρῦζοντας, προσκαλοῦσε τὸ πλῆθος μὲ τὸ χέρι του, καὶ ὅταν πλησίασαν βάζοντας τὰ χέρια του ἐπάνω τους καὶ προσευχόμενος τοὺς ἄφηνε νὰ φύγουν, λέγοντας νὰ συγκεντρωθοῦν πολὺ πρῶι.

Ἀφοῦ εἶπε αὐτά, ἀναστενάζοντας μπῆκε μέσα καί, χωρὶς νὰ φάει, κοιμήθηκε.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΖ'

1. Τῆς μὲν οὖν ἄλλης ἡμέρας ὁ Πέτρος πρὸς Σίμωνα ζητεῖν μέλλων ὀρθρῖαίτερον ἐξυπνισθεὶς ἠϋζατο, καὶ ἅμα τῷ παύσασθαι ὁ Ζακχαῖος εἰσῆει λέγων· Σίμων ἔξω καθέζεται μετὰ ἰδίων αὐτοῦ τινων ὡς τριάκοντα διαλεγόμενος.

5 Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Ἐάσθω λαλεῖν, μέχρις ὅτε πλήθος γέγηται, καὶ τότε ζητεῖν ἀρξώμεθα, ἵνα οὕτως ἡμεῖς τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα ἀκούσαντες, πρὸς αὐτὰ ἀρμοσάμενοι, ἐξελθόντες διαλεχθῶμεν.

Καὶ δὴ οὕτως ἐγένετο. Ἐκβὰς οὖν καὶ μετ' οὐ πολὺ πάλιν 10 εἰσελθὼν ὁ Ζακχαῖος ἀντέβαλλε τῷ Πέτρῳ τοὺς ὑπὸ Σίμωνος κατὰ Πέτρου ρηθέντας λόγους.

2. Ἔλεγε δέ· Αἰτιᾶταί σε, Πέτρε, ὡς κακίας ὄντα ὑπηρέτην, καὶ μαγεία πολὺ δυνάμενον, καὶ εἰδωλολατρίας χειρὸν τὰς τῶν ἀνθρώπων φαντασιοῦντα ψυχάς. Εἰς τὸ μὲν οὖν μάγον εἶ- 15 ναί σε ταύτην ἐδόκει φέρειν ἀπόδειξιν, λέγων· Σύνοιδα ἑμαυτῷ, ὅτι ὦν κατ' ἑμαυτὸν σκέπτομαι, ἐλθὼν συζητεῖν αὐτῷ, οὐδὲ ἓνα μνημονεύω λόγον. Αὐτοῦ γὰρ διαλεγομένου, κάμοῦ τὸν νοῦν ἀσχολοῦντος εἰς τὸ ἀναπολῆσαι τίνα ἐστὶν ἃ ἐλογισάμην ἐλθὼν λέγειν πρὸς αὐτόν, οὐδ' ὅτιοῦν ὦν λέγει ἐπακούω. Ἐπεὶ 20 οὖν ἐπ' ἄλλου τινὸς τοιοῦτό τι οὐ πάσχω, ἢ ἐπ' αὐτοῦ μόνου, πῶς οὐχὶ μαγευόμενος ὑπ' αὐτοῦ τυγχάνω; Τὸ δὲ ὅτι, ἃ ἂν διδάσκη, εἰδωλολατρίας χειρὸνά ἐστίν, τῷ γε νοῦν ἔχοντι, ἐμοῦ μηνύσαντος σαφὲς ἔσται. Οὐθὲν γὰρ ἕτερον ὠφεληθῆναί ἐστίν, ἢ τὸ τὴν ψυχὴν εἰδώλων παντοδαπῶν ἐλευθέραν γενέσθαι. 25 Φανταζομένη γὰρ εἶδος δεσμεῖται φόβῳ, καὶ φροντίδι τοῦ πα-

ΟΜΙΛΙΑ ΙΖ'

1. Τὴν ἄλλη μέρα λοιπὸν ὁ Πέτρος, προκειμένου νὰ συζητήσει μὲ τὸν Σίμωνα, ἀφοῦ ξύπνησε πολὺ πρῶτὶ προσευχήθηκε, καὶ μόλις σταμάτησε μπῆκε ὁ Ζακχαῖος λέγοντας· Ὁ Σίμωνας κάθεται ἔξω μαζί μὲ μερικοὺς δικούς του, περίπου τριάντα, καὶ συζητάει.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἀφήστε τον νὰ μιλάει μέχρι νὰ ἔρθει κόσμος καὶ τότε θὰ ἀρχίσουμε νὰ συζητοῦμε, ὥστε, ἀφοῦ ἐμεῖς ἀκούσουμε αὐτὰ ποὺ λέει καὶ προσαρμοσθοῦμε σ' αὐτά, νὰ βγοῦμε καὶ νὰ συζητήσουμε. Καὶ ἔτσι ἀκριβῶς ἔγινε. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Ζακχαῖος βγῆκε ἔξω καὶ ἐπέστρεψε ὕστερα ἀπὸ λίγο, μετέφερε στὸν Πέτρο τὰ λόγια ποὺ εἶπε ὁ Σίμωνας ἐναντίον τοῦ Πέτρου.

2. Ἔλεγε λοιπὸν· Σὲ κατηγορεῖ, Πέτρε, ὅτι εἶσαι ὑπέρτης τῆς κακίας, ὅτι ἔχεις μεγάλη μαγικὴ δύναμη, καὶ ὅτι γεμίζεις τὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων μὲ φαντασιώσεις χειρότερα ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρία. Γιὰ τὸ ὅτι εἶσαι μάγος νομίζω πῶς ἔφερε τὴν ἐξῆς ἀπόδειξη, λέγοντας· Ἔχω διαπιστώσει, ὅτι αὐτὰ ποὺ σκέπτομαι μέσα μου, ὅταν ἔρχομαι νὰ συζητήσω μὲ αὐτόν, δὲν θυμᾶμαι κανένα λόγο. Διότι, ὅταν μιλάει αὐτός, ἐγὼ ἀπασχολῶντας τὸν νοῦ μου μὲ τὸ νὰ ἀναπολῶ ποιά εἶναι ἐκεῖνα ποὺ εἶχα σκεφτεῖ νὰ τοῦ πῶ ὅταν ἔρθω, δὲν ἀκούω τὸ παραμικρὸ ἀπὸ αὐτὰ ποὺ λέει. Ἐπειδὴ λοιπὸν μὲ κανέναν ἄλλο δὲν παθαίνω κάτι τέτοιο, παρὰ μόνο μ' αὐτόν, πῶς δὲν εἶμαι μαγεμένος ἀπὸ αὐτόν; Καὶ τὸ ὅτι αὐτὰ ποὺ διδάσκει εἶναι χειρότερα ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρία, γι' αὐτόν ποὺ ἔχει μυαλό, ἔγινε σαφὲς μὲ τὴ δική μου ἐπισήμανση. Διότι τίποτε ἄλλο δὲν μπορεῖ νὰ ὠφεληθεῖ, παρὰ μόνο νὰ ἐλευθερωθεῖ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὰ κάθε εἶδους εἰδῶλα. Διότι, καθὼς φαντάζεται τὴ μορφὴ της, δεσμεύεται ἀπὸ τὸν

θειν τι μαραίνεται, καὶ ἀλλοιουμένη δαιμονῶ, καὶ δαιμονῶσα τοῖς πολλοῖς σωφρονεῖν δοκεῖ.

3. Τοῦτο ὑμῖν Πέτρος ὑποσχέσει τοῦ σωφρονίζειν παρέχει. Προφάσει γὰρ ἐνὸς Θεοῦ δοκεῖ μὲν ὑμᾶς πολλῶν ἀψύχων ἀπαλλάσσειν εἰδώλων, ἃ οὐ πάνυ τοὺς σέβοντας ἀδικεῖ, τῶ αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς ὀραῖσθαι λίθινα ὄντα ἢ χάλκεα ἢ χρύσεια ἢ καὶ ἐξ ἄλλης τινὸς ἀψύχου ὕλης. Διὸ τῶ εἰδέναί, ὅτι τὸ βλεπόμενον οὐδὲν ἐστίν, οὐχ ὁμοίως τῶ ὀρατῶ ὑπὸ φόβου φαντασιοῦσθαι δύναται ἢ ψυχῇ. Πλάνω δὲ διδασκαλίᾳ εἰς φοβερὸν Θεὸν ἀπο-
10 βλέπουσα τῶν κατὰ φύσιν ἐκβαθρεύεται. Καὶ ταῦτα ἐγὼ λέγω, οὐχ ὅτι ὑμᾶς εἰδῶλα σέβειν παραινῶ, ἀλλ' ὅτι Πέτρος φοβερῶν ἰδεῶν δοκῶν ἀπαλλάσσειν ὑμῶν τὰς ψυχὰς, φοβερωτέρᾳ ἰδέᾳ τὸν ἕκαστον ὑμῶν ἐνθουσιᾶν ποιεῖν νοῦν, Θεὸν ἐν μορφῇ εἰσηγούμενος, καὶ ταῦτα ἄκρως δίκαιον, ᾧ ἔπεται τὸ φοβερὸν καὶ
15 τῇ συννοούσῃ ψυχῇ τὸ φρικῶδες, δυνάμενον καὶ τῶν ὀρθῶν λογισμῶν ἐκλῦσαι τοὺς τόνους. Ἐν γὰρ τοιούτῳ καθεστῶς χειμῶνι ὁ νοῦς, ὡς βυθὸς ὑπ' ἀνέμου σφοδροῦ θολοῦται τὸ λαμπρόν. Διὸ, εἰ ἐπ' ὠφελείᾳ ὑμῶν προσέρχεται, μὴ ὑμῶν τοὺς ἐξ ἀψύχων μορφῶν ἠπίως γινομένους φόβους ἐκλύειν δοκῶν φο-
20 βερὰν Θεοῦ ἀντεισφερέτω μορφὴν. Μορφὴν δὲ ἔχει Θεός; Εἰ δὲ ἔχει, ἐν σχήματί ἐστίν. Ἐν σχήματι δὲ ὢν, πῶς οὐ περιοριστός ἐστίν; Περιοριστός δὲ ὢν, ἐν τόπῳ ἐστίν. Ἐν τόπῳ δὲ ὢν, ἥττων ἐστὶ τοῦ περιέχοντος αὐτὸν τόπου. Ἥττων δὲ τίνος ὢν, πῶς πάντων ἐστίν ὁ μείζων ἢ κρείττων ἢ ἀνώτατος; Καὶ ταῦτα
25 μὲν οὕτως.

4. Ὅτι δὲ ἀληθῶς οὐδὲ τὰ ὑπὸ τοῦ Διδασκάλου αὐτοῦ ρηθέντα πιστεύει, φανερόν ἐστιν· τὰ γὰρ ἐναντία αὐτῶ κηρύσσει. Ἐκείνου γὰρ εἰπόντος τινί, ὡς μανθάνω, «μὴ με λέγε ἀγαθόν, ὁ γὰρ ἀγαθὸς εἷς ἐστι». Ἀγαθὸν δὲ εἰπὼν οὐκ ἔτι ἐκεῖνον

φόβο, καὶ στὴν ἀγωνία τῆς μήπως πάθει κάτι μαραίνεται, καὶ καθὼς παραμορφώνεται δαιμονίζεται, καὶ ὄντας δαιμονισμένη φαίνεται στοὺς πολλοὺς ὅτι εἶναι συνετή.

3. Αὐτὸ σᾶς δίνει ὁ Πέτρος μὲ τὴν ὑπόσχεση ὅτι θὰ γίνετε σώφρονες. Διότι, μὲ τὴν πρόφαση τοῦ ἐνὸς Θεοῦ, δίνει τὴν ἐντύπωση ὅτι σᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ πολλὰ ἄψυχα εἶδωλα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀδικοῦν καθόλου ἐκείνους πού τὰ σέβονται, μὲ τὸ νὰ τὰ βλέπετε μὲ τὰ ἴδια σας τὰ μάτια ἐπειδὴ εἶναι λίθινα ἢ χάλκινα ἢ χρυσᾶ ἢ καὶ ἀπὸ κάποια ἄλλη ἄψυχη ὕλη. Γι' αὐτὸ μὲ τὸ νὰ γνωρίζετε ὅτι αὐτὸ πού βλέπετε δὲν εἶναι τίποτε, δὲν μπορεῖ ἢ ψυχὴ νὰ καταλαμβάνεται ἀπὸ ὅμοιο μὲ τὸ ὄρατὸ εἶδωλο φόβο. Μὲ δόλια δηλαδὴ διδασκαλία ἢ ψυχὴ προσηλώνεται σ' ἓνα φοβερὸ Θεὸ καὶ γκρεμίζει ἀπὸ τὰ βάρη τους τοὺς φυσικοὺς θεοῦς. Ὁ Πέτρος νομίζοντας ὅτι ἀπαλλάσσει τὶς ψυχές σας ἀπὸ φοβερὲς μορφές, κάνει τὸν νοῦ τοῦ καθενὸς ἀπὸ σᾶς νὰ ἐκστασιάζεται μὲ φοβερότερη μορφή, διότι διδάσκει Θεὸν μὲ μορφῇ, ἄκρως δίκαιον, μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι στενὰ συνδεδεμένο τὸ φοβερὸ καὶ στὴν ψυχὴ πού σκέφτεται τὸ τρομερό, πού μπορεῖ νὰ παραλύσει ἀκόμα καὶ τῶν ὀρθῶν συλλογισμῶν τὶς ἐντάσεις. Διότι ὁ νοῦς, εὐρισκόμενος σὲ τέτοια τρικυμία, θολώνεται ἢ λάμψη του, ὅπως ὁ βυθὸς τῆς θάλασσας ἀπὸ δυνατὸ ἄνεμο. Γι' αὐτό, ἐὰν ἔρχεται γιὰ τὴν ὠφέλειά σας, νομίζοντας ὅτι διαλύει τοὺς φόβους σας πού προκαλοῦνται ἀπὸ τὶς ἄψυχες μορφές, νὰ μὴ σᾶς ἀντιπροσφέρει φοβερὴ μορφή Θεοῦ. Ἄλλὰ ἔχει μορφή ὁ Θεός; Ἐὰν ἔχει, τότε ἔχει καὶ σχῆμα. Ἐὰν ὁμως βρίσκεται σὲ σχῆμα, τότε δὲν εἶναι περιορισμένος; Ἐὰν ὁμως εἶναι περιορισμένος, βρίσκεται σὲ τόπο. Καὶ ἐὰν βρίσκεται σὲ τόπο, εἶναι κατώτερος τοῦ τόπου πού τὸν περιέχει. Ἐφόσον ὁμως εἶναι κατώτερος κάποιου, τότε πῶς εἶναι ὁ μεγαλύτερος, ὁ καλύτερος καὶ ὁ ἀνώτατος ὄλων; Καὶ αὐτὰ βέβαια ἔχουν ἔτσι.

4. Ὅτι ὁμως ἀληθινὰ δὲν πιστεύει οὔτε αὐτὰ πού εἰπώθηκαν ἀπὸ τὸν Δάσκαλό του, εἶναι φανερό. Διότι κηρύττει τὰ ἀντίθετα μὲ ἐκεῖνον. Γιατί, ὅπως ἀκούω, ἐκεῖνος εἶπε σὲ κάποιον «μὴ μὲ λὲς ἀγαθόν, διότι ὁ ἀγαθὸς εἶναι ἓνας»¹. Λέγο-

λέγει τὸν δίκαιον, ὃν αἱ Γραφαὶ κηρύσσουσιν, «ὃς ἀποκτείνει καὶ ζωοποιεῖ», ἀποκτείνει μὲν τοὺς ἀμαρτάνοντας, ζωοποιεῖ δὲ τοὺς κατὰ γνώμην αὐτοῦ βιοῦντας. Ὅτι δὲ ὄντως οὐ τὸν Δημιουργὸν ἔλεγεν ἀγαθόν, τῷ διανοηθῆναι δυναμένῳ σαφές 5 ἔστιν. Τοῦ γὰρ Δημιουργοῦ ἐγνωσμένου καὶ τῷ πλασθέντι Ἀδάμ, καὶ τῷ εὐαρεστήσαντι αὐτῷ Ἐνώχ, καὶ τῷ ὑπ' αὐτοῦ δικαίῳ ὄραθέντι Νῶε, ὁμοίως καὶ τῷ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ἀλλὰ καὶ Μωϋσῆ καὶ λαῷ καὶ ὅλῳ τῷ κόσμῳ, ὁ Διδάσκαλος αὐτοῦ Πέτρος Ἰησοῦς ἐλθὼν ἔλεγεν· «οὔδεις ἔγνω τὸν 10 Πατέρα, εἰ μὴ ὁ Υἱός, ὡς οὐδὲ τὸν Υἱὸν τις οἶδεν, εἰ μὴ ὁ Πατήρ καὶ οἷς ἂν βούληται ὁ Υἱός ἀποκαλύψαι». Εἰ οὖν αὐτὸς Υἱός ἦν ὁ παρών, ἀπὸ τῆς αὐτοῦ παρουσίας οἷς ἐβούλετο τὸν πᾶσιν ἄγνωστον ἀπεκάλυπτεν, καὶ οὕτω τοῖς πρὸ αὐτοῦ πᾶσιν ἄγνωστος ἦν ὁ Πατήρ, οὐχ οὗτος ὢν ὁ πᾶσιν ἐγνωσμένος.

15 5. Καὶ τοῦτο εἰπὼν Ἰησοῦς οὐδὲ αὐτὸς ἑαυτῷ συμφωνεῖ. Ἐνίοτε γὰρ ἄλλαις φωναῖς τῶν ἀπὸ τῶν Γραφῶν φοβερὸν καὶ δίκαιον συνίστησι Θεὸν λέγων· «μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τοῦ ἀποκτείνοντος τὸ σῶμα, τῇ δὲ ψυχῇ μὴ δυναμένου τι ποιῆσαι· φοβήθητε δὲ τὸν δυνάμενον καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν εἰς τὴν γέενναν 20 τοῦ πυρὸς βαλεῖν. Ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον βοβήθητε». Ὅτι δὲ ὄντως τοῦτον φοβηθῆναι ἔλεγεν ὡς δίκαιον Θεόν, πρὸς ὃν καὶ ἀδικουμένους βοᾶν λέγει, παραβολὴν εἰς τοῦτο εἰπὼν, ἐπάγει τὴν ἐρμηνείαν λέγων· «εἰ οὖν ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας ἐποίησεν οὕτως, διὰ τὸ ἐκάστοτε ἀξιωθῆναι, πόσω μᾶλλον ὁ Πατήρ ποιήσει 25 τὴν ἐκδίκησιν τῶν βωόντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός; Ἥ διὰ τὸ μακροθυμεῖν αὐτὸν ἐπ' αὐτοῖς δοκεῖτε ὅτι οὐ ποιή-

ντας «ἀγαθόν», δὲν ἐννοεῖ ἐκεῖνον τὸν δίκαιο, τὸν ὁποῖο κηρύσσουν οἱ Γραφεῖς, «ὁ ὁποῖος σκοτώνει καὶ ξαναδίνει ζωὴ»², σκοτώνει δηλαδή τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ ξαναδίνει ζωὴ σ' ἐκείνους πὺ ζοῦν σύμφωνα μὲ τὴ γνώμη του. Τὸ ὅτι πραγματικὰ δὲν ἐννοοῦσε τὸν Δημιουργὸ ἀγαθόν, εἶναι σαφές σ' ἐκεῖνον πὺ μπορεῖ νὰ σκεφθεῖ. Διότι, ἐνῶ ὁ Δημιουργὸς ἦταν γνωστὸς καὶ στὸν Ἀδὰμ πὺ πλάστηκε, καὶ στὸν Ἐνῶχ πὺ τὸν εὐαρέστησε, καὶ στὸν Νῶε πὺ κρίθηκε ἀπὸ αὐτὸν δίκαιος, καθὼς ἐπίσης καὶ στὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακώβ, ἀλλὰ καὶ στὸν Μωϋσῆ καὶ στὸν λαὸ καὶ σὲ ὅλο τὸν κόσμο, ὁ Δάσκαλος τοῦ Πέτρου Ἰησοῦς ὅταν ἦρθε ἔλεγε· «κανένας δὲν γνωρίζει τὸν Πατέρα, παρὰ μόνο ὁ Υἱός, ὅπως κανένας δὲν γνωρίζει τὸν Υἱό, παρὰ μόνο ὁ Πατέρας, καὶ ἐκεῖνοι στοὺς ὁποῖους θέλει ὁ Υἱὸς νὰ τὸν φανερώσει»³. Ἐὰν λοιπὸν Υἱὸς ἦταν αὐτὸς ὁ παρών, μὲ τὴν παρουσία του φανέρωνε σὲ ὅποιους ἠθελε τὸν ἄγνωστο σὲ ὅλους, καὶ ἔτσι ὁ ἄγνωστος σὲ ὅλους τοὺς πρὶν ἀπὸ αὐτὸν ἦταν ὁ Πατέρας, καὶ δὲν ἦταν αὐτὸς πὺ ἦταν γνωστὸς σὲ ὅλους.

5. Ἀλλά, ἂν καὶ εἶπε αὐτὸ ὁ Ἰησοῦς, οὔτε αὐτὸς συμφωνεῖ μὲ τὸν ἑαυτό του. Διότι μερικὲς φορές, σὲ ἄλλες μαρτυρίες τῶν Γραφῶν, παρουσιάζει τὸν Θεὸ φοβερὸ καὶ δίκαιο λέγοντας· «μὴ φοβᾶστε ἀπὸ ἐκεῖνον πὺ σκοτώνει τὸ σῶμα, ἀλλὰ δὲν μπορεῖ νὰ κάνει τίποτε στὴν ψυχὴ· νὰ φοβᾶστε μᾶλλον ἐκεῖνον πὺ μπορεῖ νὰ ρίξει καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴ στὴ γέεννα τοῦ πυρός. Ἀλήθεια σᾶς λέω· αὐτὸν νὰ φοβᾶστε»⁴. Τὸ ὅτι πραγματικὰ ἔλεγε νὰ φοβοῦνται αὐτὸν τὸν δίκαιο Θεό, στὸν ὁποῖο μάλιστα λέει ὅταν ἀδικοῦνται νὰ φωνάζουν, ἀφοῦ εἶπε γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ μιὰ παραβολή, πρόσθεσε τὴν ἐρμηνεία της λέγοντας· «ἐφόσον λοιπὸν ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας ἔκανε ἔτσι, ἐπειδὴ κάθε φορὰ φῶναζαν, πόσο μᾶλλον θὰ ἀποδώσει δικαιοσύνη ὁ Πατέρας σ' ἐκείνους πὺ φωνάζουν μέρα καὶ νύχτα; Ἦ μήπως, ἐπειδὴ ἀνέχεται τὰ σφάλματά τους, νομίζετε ὅτι δὲν θὰ τὸ κάνει

2. Δευτ. 32,29.

3. Ματθ. 11,27.

4. Ματθ. 10,28.

σει;. *Ναί, λέγω ὑμῖν, ποιήσει καὶ ἐν τάχει*». Ὁ δὲ ἐκδικοῦντα καὶ ἀμειβόμενον λέγων Θεὸν δίκαιον αὐτὸν τῇ φύσει συνίστησιν, καὶ οὐκ ἀγαθόν. Ἔτι δὲ καὶ ἐξομολογεῖται τῷ Κυρίῳ οὐρανοῦ καὶ γῆς. *Εἰ δὲ Κύριός ἐστιν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁμολογεῖται 5 δημιουργός, δημιουργὸς δὲ ὧν δίκαιός ἐστιν. Ποτὲ μὲν ἀγαθὸν λέγων, ποτὲ δὲ δίκαιον, οὐδ' οὕτω συμφωνεῖ. Τρίτον δὲ ὁ σοφὸς αὐτοῦ μαθητῆς ἐχθρὸς δυσχυρίζετο, ἐνάργειαν ὀπτασίας ἱκανωτέραν εἶναι, οὐκ εἰδὼς ὅτι ἡ ἐνάργεια ἀνθρωπεῖα εἶναι δύναται, ἡ δὲ ὀπτασία θεότητος εἶναι ὁμολογεῖται.*

10 6. Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, Πέτρε, ὁ Σίμων τοῖς ὄχλοις ἔξω ἐστῶς καὶ διαλεγόμενος, ταρασσεῖν μοι δοκεῖ τοὺς πλείονας. Διὸ ἐξαυτῆς ἐξιθι, ἀληθείας δυνάμει τοὺς αὐτοῦ ψευδεῖς ἐκλύων λόγους.

Ταῦτα τοῦ Ζακχαίου εἰπόντος ὁ Πέτρος συνήθως εὐξάμενος 10 ἐξήει, καὶ εἰς τὸν πρὸ μιᾶς τόπον στας καὶ τῷ τῆς θεοσεβείας ἔθει προσαγορεύσας τοὺς ὄχλους, τοῦ λέγειν ἤρξατο οὕτως· Ἀληθῆς ὧν προφήτης ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὡς ἐπὶ καιροῦ καὶ περὶ τούτου πληροφορήσω, περὶ τῶν τῇ ἀληθείᾳ διαφερόντων συντόμως τὰς ἀποφάσεις ἐποιεῖτο, διὰ 20 δύο ταῦτα, ὅτι πρὸς θεοσεβεῖς ἐποιεῖτο τὸν λόγον, εἰδόμενος τὰ ἀποφάσει ὑπ' αὐτοῦ ἐκφερόμενα πιστεύειν· οὐδὲ γὰρ ἦν ξένα τῆς αὐτῶν συνηθείας τὰ λεγόμενα. Δεύτερον δὲ ὅτι προθεσμίαν ἔχων κηρῦξαι τῷ τῆς ἀποδείξεως οὐκ ἐχρῆτο λόγῳ, ἵνα μὴ εἰς λόγους τὸν πάντα τῆς προθεσμίας δαπανᾷ χρόνον, καὶ οὕτως 25 αὐτῷ συμβήσεται, εἰς ὀλίγων λόγων ἐπιλύσεις ἀσχολουμένων τῶν ὑπὸ πόνου ψυχῆς νοεῖσθαι δυναμένων, τοὺς ἀληθείᾳ διαφέροντας μὴ ἐπὶ πλεῖον εἰσφέρειν λόγους. Ἐπειδὴ περὶ ὧν ἠθε-

αυτό; Ναί, σᾶς λέω, θὰ τὸ κάνει καὶ μάλιστα γρήγορα»⁵. Ἐκεῖνος ὁμως πὺ λέει ὅτι ὁ Θεὸς ἐκδικεῖται καὶ ἀνταμείβει, τὸν συνιστᾶ δίκαιο καὶ ὄχι ἀγαθόν, καὶ ἐπίσης δοξολογεῖ τὸν Κύριο τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Ἐὰν ὁμως εἶναι Κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ἀνακηρύσσεται δημιουργός, καὶ ἐφόσον εἶναι δημιουργός, εἶναι δίκαιος. Ὅμως ὀνομάζοντάς τον ἄλλοτε ἀγαθόν καὶ ἄλλοτε δίκαιον, οὔτε ὁ ἴδιος συμφωνεῖ. Καὶ τρίτο· ὁ σοφός του μαθητῆς χθὲς ἰσχυριζόταν ὅτι αὐτὸ πὺ βλέπεται μὲ τὰ μάτια ἔχει πὺ μεγάλη ἀποδεικτικὴ δύναμη ἀπὸ τὴν ὄπτασία, μὴ γνωρίζοντας ὅτι ἡ ἐνάργεια (ἡ θεὰ μὲ τὰ μάτια) μπορεῖ νὰ εἶναι ἀνθρώπινη, ἐνῶ ἡ ὄπτασία ὁμολογεῖται ὅτι εἶναι θεϊκὴ.

6. Αὐτὰ καὶ ἄλλα ὅμοια μ' αὐτά, Πέτρε, στέκεται καὶ λέει ὁ Σίμωνας στὸ πλῆθος, προξενώντας, κατὰ τὴ γνώμη μου, σύγχυση στοὺς περισσότερους. Γι' αὐτὸ βγὲς ἀμέσως ἔξω καὶ διάλυσε μὲ τὴ δύναμη τῆς ἀλήθειας τοὺς ψεύτικους λόγους του.

Ἄφοῦ εἶπε αὐτὰ ὁ Ζακχαῖος, ὁ Πέτρος ἔκανε τὴ συνηθισμένη προσευχὴ καὶ βγῆκε, καὶ ἀφοῦ στάθηκε στὸν τόπο τῆς προηγούμενης μέρας καὶ χαιρέτισε τὸ πλῆθος σύμφωνα μὲ τὸ ἔθιμο τῆς θεοσεβείας, ἄρχισε νὰ μιλάει ὡς ἐξῆς· ὄντας ἀληθινὸς προφήτης ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ὅπως θὰ σᾶς πληροφορήσω καὶ γι' αὐτὸ στὴν κατάλληλη εὐκαιρία, γιὰ τὰ θέματα πὺ ἐνδιέφεραν τὴν ἀλήθεια, ἔδινε σύντομες ἀπαντήσεις, γιὰ δυὸ λόγους· πρῶτον, ἐπειδὴ μιλοῦσε σὲ εὐσεβεῖς οἱ ὅποιοι γνώριζαν νὰ πιστεύουν αὐτά, πὺ μὲ τὴ δικὴ του ἀπάντηση φανερῶνονταν· γιὰτὶ αὐτὰ πὺ λέγονταν δὲν ἦταν ξένα πρὸς τὴ δικὴ τους συνήθεια. Καὶ δεῦτερον· ἐπειδὴ εἶχε περιορισμένο χρόνο νὰ κηρύξει, δὲν χρησιμοποιοῦσε ἀποδεικτικὸ λόγο, γιὰ νὰ μὴ ξοδεύει ὄλο τὸν χρόνο τῆς προθεσμίας πὺ εἶχε σὲ λόγους, καὶ συμβεῖ ἔτσι, ἀσχολούμενος μὲ τὴν ἐπίλυση λίγων θεμάτων, ἐκείνων πὺ μποροῦν νὰ κατανοηθοῦν ἀπὸ τὸν πόνο τῆς ψυχῆς, νὰ μὴ ἀσχοληθεῖ περισσότερο μὲ τοὺς λόγους πὺ ἐνδιαφέρουν τὴν ἀλήθεια. Ἐπειδὴ μιλοῦσε γιὰ ὄποια θέματα ἤθε-

λεν ἀπεφαίνεται, ὡς λαῶ νοεῖν δυναμένῳ, ἀφ' ὧν ἐσμεν καὶ ἡμεῖς, οἱ ὅποτε κατὰ τὸ σπάνιον οὐκ ἐνόησαμεν τι τῶν ὑπ' αὐτοῦ ρηθέντων, ἰδίᾳ ἐπυθανόμεθα, μῆ ἡμῖν τι τῶν ὑπ' αὐτοῦ ρηθέντων ἀνόητον ἦ.

5 7. Εἰδὼς οὖν ἡμᾶς πάντα εἰδότας τὰ ὑπ' αὐτοῦ ρηθέντα καὶ τὰς ἀποδείξεις παρασχεῖν δυναμένους, εἰς τὰ ἀμαθῆ ἔθνη ἀποστέλλων ἡμᾶς, βαπτίζειν αὐτοὺς εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, ἐνετείλατο ἡμῖν πρότερον διδάξαι αὐτούς, ἀφ' ὧν ἐντολῶν αὕτη πρώτη καὶ μεγάλη τυγχάνει, τὸ φοβηθῆναι Κύριον τὸν Θεὸν καὶ
 10 αὐτῷ μόνῳ λατρεύειν. Θεὸν δὲ φοβεῖσθαι ἐκεῖνον εἶπεν, οὗ οἱ ἄγγελοι τῶν ἐν ἡμῖν ἐλαχίστων πιστῶν ἐν τῷ οὐρανῷ ἐστήκασι θεωροῦντες τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρὸς διαπαντός. Μορφὴν γὰρ ἔχει, διὰ πρῶτον καὶ μόνον κάλλος καὶ πάντα μέλη, οὐ διὰ χρῆσιν· οὐ γὰρ διὰ τοῦτο ὀφθαλμοὺς ἔχει, ἵνα ἐκεῖθεν βλέπη·
 15 πανταχόθεν γὰρ ὄρα, τοῦ ἐν ἡμῖν βλεπτικοῦ πνεύματος ἀπαραβλήτως λαμπρότερος ὢν τὸ σῶμα καὶ παντὸς στιλπνότερος, ὡς πρὸς σύγκρισιν αὐτοῦ τὸ ἡλίου φῶς λογισθῆναι σκότος. Ἄλλ' οὐδὲ διὰ τοῦτο ὠτα ἔχει, ἵνα ἀκούῃ, πανταχόθεν γὰρ ἀκούει, νοεῖ, κινεῖ, ἐνεργεῖ, ποιεῖ. Τὴν δὲ καλλίστην μορφὴν
 20 ἔχει δι' ἄνθρωπον, ἵνα οἱ καθαροὶ τῆ καρδίᾳ αὐτὸν ἰδεῖν δυνηθῶσιν, ἵνα χαρῶσιν δι' ἅτινα ταῦτα ὑπέμειναν. Τῆ γὰρ αὐτοῦ μορφῆ ὡς ἐν μεγίστῃ σφραγίδι τὸν ἄνθρωπον διευτύπωσε, ὅπως ἀπάντων ἄρχῃ καὶ κυριεύῃ καὶ πάντα αὐτῷ δουλεύῃ. Διὸ κρίνας εἶναι τὸ πᾶν αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοῦ εἰκόνα τὸν ἄνθρωπον,
 25 αὐτὸς ἀόρατος, ἢ δὲ αὐτοῦ εἰκὼν ὁ ἄνθρωπος ὄρατός, ὁ αὐτὸν σέβειν θέλων, τὴν ὄρατὴν αὐτοῦ τιμᾶ εἰκόνα, ὅπερ ἐστὶν ἄνθρωπος. Ὅτι ἂν οὖν τις ποιήσῃ ἀνθρώπῳ, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν, εἰς ἐκεῖνον ἀναφέρεται. Διὸ καὶ ἢ ἐξ αὐτοῦ κρίσις πᾶσι

λε, σὲ λαὸ πού μποροῦσε νὰ καταλάβει, ἀπὸ τὸν ὁποῖο προερχόμαστε καὶ ἐμεῖς, αὐτοὶ πού σπάνια δὲν καταλαβαίναμε κάτι ἀπὸ αὐτὰ πού ἔλεγε, ρωτούσαμε ἰδιαιτέρως, γιὰ νὰ μὴ μείνει ἀκατανόητο κάτι ἀπὸ αὐτὰ πού εἶχαν λεχθεῖ ἀπὸ ἐκεῖνον.

7. Γνωρίζοντας λοιπὸν ὅτι ἐμεῖς γνωρίζαμε ὅλα ὅσα εἶχαν εἰπωθεῖ ἀπὸ αὐτὸν καὶ μπορούσαμε νὰ δώσουμε ἀποδείξεις, στέλνοντάς μας στοὺς ἀμαθεῖς ἐθνικοὺς νὰ τοὺς βαπτίσουμε, γιὰ νὰ συγχωρηθοῦν οἱ ἁμαρτίες τους⁶, μᾶς ἔδωσε ἐντολὴ πρῶτα νὰ τοὺς διδάξουμε, καὶ ἀπὸ τίς ἐντολὲς ἐκεῖνες πρώτη καὶ μεγάλη εἶναι αὐτή, νὰ φοβοῦνται τὸν Κύριο καὶ Θεὸ καὶ νὰ λατρεύουν μόνο αὐτόν. Εἶπε νὰ φοβοῦνται τὸν Θεὸ ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου οἱ ἄγγελοι τῶν μεταξὺ μας ἐλάχιστων πιστῶν βρίσκονται στὸν οὐρανὸ βλέποντας αἰώνια τὸ πρόσωπο τοῦ Πατέρα⁷. Διότι ἔχει μορφή, ἐξαιτίας τῆς ἀρχικῆς καὶ μοναδικῆς ὠραιότητος, καὶ ὅλα τὰ μέλη, ὄχι γιὰ νὰ τὰ χρησιμοποιεῖ. Διότι δὲν ἔχει μάτια γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ, δηλαδή γιὰ νὰ βλέπει μὲ αὐτά, ἀφοῦ βλέπει ἀπὸ παντοῦ, ἐπειδὴ εἶναι ἀπὸ τῆ δική μας ὀπτική ἰκανότητα ἀσύγκριτα πιὸ λαμπερὸς στὸ σῶμα καὶ πιὸ γυαλιστερός ἀπὸ κάθε τι ἄλλο, ὥστε σὲ σύγκριση μ' αὐτὸν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου νὰ φαίνεται σκοτάδι. Ἀλλὰ οὔτε καὶ τὰ αὐτιά τὰ ἔχει γι' αὐτό, δηλαδή γιὰ νὰ ἀκούει, διότι ἀκούει ἀπὸ παντοῦ, σκέφτεται, κινεῖ, ἐνεργεῖ, κάνει. Τὴν ὠραιότατη μορφή τὴν ἔχει γιὰ τὸν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ μποροῦν ὅσοι ἔχουν καθαρὴ καρδιά νὰ τὸν δοῦν⁸, γιὰ νὰ χαροῦν βλέποντας γιὰ ποιὸν ὑπέφεραν αὐτά. Διότι μὲ τὴ δική του μορφή, σὰν μὲ πάρα πολὺ μεγάλη σφραγίδα, σχηματίσει τὸν ἄνθρωπο, μὲ σκοπὸ νὰ εἶναι ἀρχηγὸς καὶ κύριος ὅλων, καὶ ὅλα νὰ τὸν ὑπηρετοῦν. Γι' αὐτὸ κρίνοντας ὅτι αὐτὸς εἶναι τὸ πᾶν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἢ εἰκόνα του, αὐτὸς ἀόρατος, ἐνῶ ἡ εἰκόνα του, δηλαδή ὁ ἄνθρωπος, ὄρατός, ὅποιος θέλει νὰ σέβεται αὐτόν, τιμᾷ τὴν ὄρατὴ εἰκόνα του, πού εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Ἐπομένως, ὅ,τι καὶ ἂν κάνει κάποιος σὲ ἄνθρωπο, εἴτε καλὸ εἴτε κακό, ἀποδίδεται σὲ ἐκεῖνον. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ κρίση του θὰ ἔρθει

6. Ματθ. 28,19.

7. Πρβλ. Ματθ. 18,10.

8. Ματθ. 5,8.

κατ' ἀξίαν ἀπονέμουσα ἐκάστω προελεύσεται. Τὴν γὰρ αὐτοῦ μορφὴν ἐκδικεῖ.

8. Ἀλλὰ ἐρεῖ τις· Εἰ μορφὴν ἔχει καὶ ἐν τόπῳ ἐστίν, ἐν τόπῳ δὲ ὦν καὶ ὑπ' αὐτοῦ περιεχόμενος ὡς ἥττων, πῶς ὑπὲρ
 5 πάντα ἐστὶ μέγας; Πῶς δὲν καὶ πανταχῆ εἶναι δύναται, ἐν σχήματι ὦν; Πρὸς τὸν ταῦτα λέγοντα πρῶτον ἔστιν εἰπεῖν· Τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ αἱ Γραφαὶ φρονεῖν πείθουσι καὶ πιστεύειν· ἡμεῖς δὲ ἀληθεῖς γινώσκομεν τὰς ἀποφάσεις μαρτυρουμένας ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗ κατὰ κέλευσιν τὰς
 10 ἀποδείξεις ὑμῖν τοῦ οὕτως ἔχειν ἀνάγκη παρέχειν. Πρῶτον δὲ περὶ τόπου ἐρῶ. Καὶ Θεοῦ τόπος ἐστὶ τὸ μὴ ὄν, Θεὸς δὲ τὸ ὄν· τὸ δὲ μὴ ὄν τῷ ὄντι οὐ συγκρίνεται. Πῶς γὰρ τόπος ὦν εἶναι δύναται; Ἐκτὸς εἰ μὴ δευτέρα χώρα εἴη, οἶον οὐρανός, γῆ, ὕδωρ, ἀήρ, καὶ εἰ ἄλλο τί ἐστὶ σῶμα, ὃ ἂν καὶ αὐτὸ πληροῖ τὸ
 15 κενόν, ὃ διὰ τοῦτο κενὸν λέγεται, ὅτι οὐδὲν ἐστίν. Τοῦτο γὰρ αὐτῷ, τὸ οὐδὲν, οἰκειότερον ὄνομα. Τὸ γὰρ λεγόμενον κενὸν τί ποτ' ὡς σκευὸς ἐστίν οὐδὲν ἔχον, πλὴν αὐτὸ τὸ σκευὸς· κενὸν ὄν οὐκ αὐτὸ ἐστὶ τόπος, ἀλλ' ἐν ᾧ ἐστίν αὐτὸ τὸ κενόν, εἴπερ σκευὸς ἐστίν. Ἀνάγκη γὰρ πᾶσα τὸ ὄν ἐν τῷ μηδὲν ὄντι εἶναι.
 20 Τοῦτο δέ, τὸ μὴ ὄν, λέγω ὃ ὑπὸ τινῶν τόπος λέγεται, οὐδὲν ὄν. Οὐδὲν δὲ ὄν, τὸ ὄντι πῶς συγκρίνεται; Ἐκτὸς εἰ μὴ ἐν τοῖς ἐναντίοις, ἵνα τὸ μὲν ὄν μὴ ᾗ, τὸ δὲ μὴ ὄν τόπος λέγηται. Εἰ δὲ καὶ ἔστι τι, πολλῶν παραδειγμάτων σπευδόντων ἐξ ἐμοῦ προελθεῖν εἰς ἀπόδειξιν ἐνὶ μόνῳ χρήσασθαι θέλω, ἵνα δείξω, ὅτι
 25 οὐ πάντως τὸ περιέχον τοῦ περιεχομένου κρεῖττόν ἐστίν. Ὁ ἥλιος σχῆμά ἐστὶ περιφερὲς καὶ ὑπὸ ἀέρος ὄλος περιέχεται, ἀλλὰ τοῦτον ἐκλαμπρύνει, τοῦτον θερμαίνει, τοῦτον τέμνει, κἂν

για δλους, αποδίδοντας στὸν καθένα κατὰ τὴν ἀξία του. Διότι ἡ ἐκδίκηση ἀφορᾷ τὴ δική του μορφή.

8. Ἄλλὰ θὰ πεῖ κάποιος: Ἐὰν ἔχει μορφή, ἔχει καὶ σχῆμα καὶ βρίσκεται σὲ συγκεκριμένο τόπο, καὶ ἀφοῦ βρίσκεται σὲ κάποιο τόπο καὶ περικλείεται ἀπὸ αὐτὸν ὡς κατώτερος, πῶς εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ ὅλα; Καὶ πῶς μπορεῖ νὰ βρίσκεται παντοῦ, ἀφοῦ ἔχει σχῆμα; Πρὸς αὐτὸν ποὺ λέγει αὐτὰ μπορούμε νὰ ποῦμε πρῶτον· Τέτοια γι' αὐτὸν μᾶς πείθουν οἱ Γραφές νὰ σκεπτόμαστε καὶ νὰ πιστεύουμε, καὶ ἐμεῖς γνωρίζουμε ὅτι εἶναι ἀληθινές οἱ ἀποφάσεις ποὺ ἐπιβεβαιώνονται ἀπὸ τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, σύμφωνα μὲ ἐντολὴ τοῦ ὁποίου εἶναι ἀπαραίτητο νὰ σᾶς δώσουμε τὶς ἀποδείξεις ὅτι αὐτὰ ἔτσι εἶναι. Καὶ πρῶτα θὰ σᾶς πῶ γιὰ τὸν τόπο. Τόπος τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ μὴ ὄν, ἐνῶ ὁ Θεὸς εἶναι τὸ ὄν· ἐκεῖνο λοιπὸν ποὺ δὲν ὑπάρχει, δὲν συγκρίνεται μ' αὐτὸ ποὺ ὑπάρχει. Διότι πῶς, ἐνῶ εἶναι τόπος, μπορεῖ νὰ ὑπάρχει; Ἐκτὸς καὶ ἂν ὑπάρχει δεύτερη χώρα, ὅπως ὁ οὐρανός, ἡ γῆ, τὸ νερὸ, ὁ ἀέρας καὶ ὅ,τι ἄλλο σῶμα ὑπάρχει, ποὺ καὶ αὐτὸ γεμίζει τὸ κενό, τὸ ὁποῖο γι' αὐτὸ λέγεται κενό, ἐπειδὴ δὲν εἶναι τίποτε. Διότι τὸ πιὸ κατάλληλο γι' αὐτὸ ὄνομα εἶναι τὸ τίποτε. Γιατὶ αὐτὸ ποὺ λέγεται κενό, τί εἶδους σκεῦος εἶναι ἀφοῦ δὲν ἔχει τίποτε, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸ τὸ σκεῦος; διότι, ὄντας κενό, αὐτὸ δὲ εἶναι τόπος, ἀλλὰ ἐκεῖνο μέσα στὸ ὁποῖο ὑπάρχει τὸ κενό, ἐὰν βέβαια εἶναι σκεῦος. Διότι εἶναι ἀπαραίτητο τὸ ὄν νὰ βρίσκεται μέσα στὸ μὴ ὄν. Αὐτὸ ὁμοῦς τὸ μὴ ὄν, ἐννοῶ αὐτὸ ποὺ ἀπὸ μερικὸς λέγεται τόπος, δὲν εἶναι τίποτε, καὶ ἐφόσον δὲν εἶναι τίποτε, πῶς συγκρίνεται μὲ τὸ ὄν. Ἐκτὸς ἐὰν συγκρίνονται μὲ τὰ ἀντίθετα, ὥστε τὸ μὲν ὄν νὰ μὴ ὑπάρχει, καὶ τὸ μὴ ὄν νὰ ὀνομάζεται τόπος. Ὅμως, ἂν καὶ εἶναι δυνατὸ νὰ παρουσιάσω πολλὰ παραδείγματα ποὺ βιάζονται νὰ βγοῦν ἀπὸ μένα ὡς ὑπόδειξη, θέλω νὰ παρουσιάσω ἓνα μόνο, γιὰ νὰ ἀποδείξω ὅτι τὸ περιέχον δὲν εἶναι ὅπως ὅποτε μεγαλύτερο τοῦ περιεχομένου. Ὁ ἥλιος εἶναι σχῆμα κυκλικὸ καὶ περιβάλλεται ὀλόκληρος ἀπὸ ἀέρα, ἀλλὰ αὐτὸν τὸν ἀέρα τὸν κάνει νὰ λάμπει, τὸν θερμαίνει, τὸν διασχίζει, καὶ ὅταν ἀπουσιάζει ἀπὸ αὐτὸν σκο-

ἀπῆ αὐτοῦ, σκότῳ περιβάλλεται, καὶ οὐ̄ ἂν αὐτοῦ μέρους ἀπῶν γένηται, ὡς νεκρούμενον ψύχεται, ὑπὸ δὲ τῆς αὐτοῦ ἀνατολῆς πάλιν φωτίζεται, καὶ ὅπου ἂν αὐτῷ περιθάλληται, καὶ κάλλει τῷ μείζονι κοσμεῖται. Καὶ ταῦτα ποιεῖ τῆ αὐτοῦ μετουσίᾳ, τὴν
5 οὐσίαν περιορισμένην ἔχων. Τί οὖν ἔτι κωλύει τὸν Θεόν, ὡς τούτου καὶ πάντων δημιουργὸν καὶ Δεσπότην ὄντα, αὐτὸν μὲν ἐν σχήματι καὶ μορφῇ καὶ κάλλει ὄντα, τὴν ἀπ' αὐτοῦ μετουσίαν ἀπείρως ἐκτεταμένην ἔχειν;

9. Εἷς οὖν ἔστιν ὁ ὄντως Θεός, ὃς ἐν κρείττονι μορφῇ
10 προκαθέζεται, τοῦ ἄνω τε καὶ κάτω δις ὑπάρχων καρδία, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὡσπερ ἀπὸ κέντρου βρύουσα τὴν ζωτικὴν καὶ ἀσώματον δύναμιν, τὰ πάντα σὺν τε ἄστροις καὶ νόμοις οὐρανοῦ, αἴερος, ὕδατος, γῆς, πυρὸς καὶ εἰ ἄλλο τί ἐστίν, δείκνυται οὐσία ἄπειρος εἰς ὕψος, ἀπέραντος εἰς βάθος, ἀμέτρητος εἰς πλάτος,
15 τρισεπάπειρος τὴν ἀπ' αὐτοῦ ζωοποιὸν καὶ φρόνιμον ἐκτείνουσα φύσιν. Τοῦτο οὖν τὸ ἐξ αὐτοῦ πανταχόθεν ἄπειρον ἀνάγκη εἶναι καρδίαν, ἔχον τὸν ὄντως ὑπὲρ πάτα ἐν σχήματι, ὃς, ὅπου πότε ἂν ἦ, ὡς ἐν ἀπείρῳ μέσος ἐστίν, τοῦ παντὸς ὑπάρχων ὄρος. Ἀπ' αὐτοῦ οὖν ἀρχόμεναι αἱ ἐκτάσεις ἐξ ἀπεράντων
20 ἔχουσι τὴν φύσιν, ὧν ὁ μὲν ἀπ' αὐτοῦ λαβὼν τὴν ἀρχὴν δικνεῖται εἰς ὕψος ἄνω, ὁ δὲ εἰς βάθος κάτω, ὁ δὲ ἐπὶ δεξιάν, ὁ δὲ ἐπὶ λαιάν, ὁ δὲ ἔμπροσθεν, ὁ δὲ ὀπισθεν, εἰς οὓς αὐτὸς ἀποβλέπων ὡς εἰς ἀριθμὸν πανταχόθεν ἴσον χρονικοῖς ἐξ διαστήμασι συντελεῖ τὸν κόσμον, αὐτὸς ἀνάπαυσις ὧν καὶ τὸν ἐσόμενον ἄπει-
25 ρον αἰῶνα εἰκόνα ἔχων, ἀρχὴ ὧν καὶ τελευτή. Εἰς αὐτὸν γὰρ τὰ ἐξ ἄπειρα τελευτᾶ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν εἰς ἄπειρον ἔκτασιν λαμβάνει.

10. Τοῦτό ἐστιν ἑβδομάδος μυστήριον. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ τῶν ὄλων ἀνάπαυσις, ὃς τοῖς ἐν μικρῷ μιμουμένοις αὐτοῦ τὸ
30 μέγα αὐτὸν χαρίζεται εἰς ἀνάπαυσιν. Αὐτὸς ἐστὶ μόνος, πῆ μὲν καταληπτός, πῆ δὲ ἀκατάληπτος, πῆ δὲ ἀπέραντος, τὰς ἀπ' αὐ-

τεινιάζει, καὶ ἀπὸ ὅποιο μέρος αὐτοῦ ἀπουσιάζει, τὸ μέρος αὐτὸ ψύχεται καὶ γίνεται σὰν νεκρό, μὲ τὴν ἀνατολή του ὅμως πάλι φωτίζεται, καὶ ὅπου ζεσταίνεται ἀπὸ αὐτόν, κοσμεῖται μὲ μεγαλύτερη ὀμορφιά. Καὶ αὐτὰ τὰ κάνει μὲ τὴ συμμετοχὴ, ἂν καὶ ἔχει τὴν οὐσία του περιορισμένη. Τί ἐμποδίζει λοιπὸν τὸν Θεό, ὡς δημιουργὸς καὶ δεσπότης αὐτοῦ καὶ τῶν ὄλων πού εἶναι, ὁ ἴδιος βέβαια νὰ ἔχει σχῆμα καὶ μορφή καὶ ὠραιότητα, ἢ συμμετοχὴ ὅμως σ' αὐτόν νὰ εἶναι ἀπείρωσ ἐκτεταμένη;

9. Ἐπομένως ἓνας εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός, ὁ ὁποῖος εἶναι προκαθήμενος μὲ ἀνώτερη μορφή, ὄντας ἢ καρδιὰ τοῦ ἐπάνω καὶ τοῦ κάτω κόσμου δύο φορές, καί, ἀναβλύζοντας ἀπὸ αὐτόν, ὡς ἀπὸ κέντρο, τὴν ζωτικὴ καὶ ἀσώματη δύναμη, τὰ πάντα μαζί μὲ τὰ ἄστρα καὶ τοὺς νόμους τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ ἀέρα, τοῦ νεροῦ, τῆς γῆς, τῆς φωτιᾶς καὶ ὁποιοῦδήποτε ἄλλου πού ὑπάρχει, ἀποδεικνύεται οὐσία ἄπειρη σὲ ὕψος, ἀπέραντη σὲ βάθος, ἀμέτρητη σὲ πλάτος, ἢ ὁποία οὐσία ἀπλώνει τὴν ζωογόνο καὶ φρόνιμη φύση του τρεῖς φορές ἄπειρη. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ ἄπειρο αὐτοῦ ἀπὸ παντοῦ, κατ' ἀνάγκη εἶναι καρδιὰ, ἢ ὁποία ἔχει αὐτόν, πού πραγματικὰ εἶναι πάνω ἀπ' ὅλα, σὲ σχῆμα, ὁ ὁποῖος, ὅπου καὶ ἂν εἶναι, βρίσκεται κατὰ κάποιο τρόπο στὸ κέντρο τοῦ ἀπείρου, ὄντας τὸ σύνορο τοῦ παντός. Ἀρχίζοντας λοιπὸν ἀπὸ αὐτόν οἱ προεκτάσεις ἔχουν ἀπέραντη τὴ φύση τους. Ἀπὸ αὐτοὺς ὁ ἓνας, παίρνοντας ἀπὸ αὐτόν τὴν ἐξουσία, φθάνει στὰ ὕψη ἐπάνω, ὁ ἄλλος στὸ βάθος κάτω, ὁ ἄλλος στὰ δεξιά, ὁ ἄλλος στὰ ἀριστερά, ὁ ἄλλος μπροστά, ὁ ἄλλος πίσω· ἀτενίζοντας σ' αὐτούς, ὡς εἰς ἀριθμὸν ἴσον ἀπὸ παντοῦ, συμπληρώνει τὸν κόσμον σὲ ἕξι χρονικὰ διαστήματα, ἐνῶ αὐτὸς εἶναι ἢ ἀνάπαυση καὶ ἔχει τὴν εἰκόνα τοῦ ἄπείρου μελλοντικοῦ αἰῶνα, ὄντας ἀρχὴ καὶ τέλος. Διότι σ' αὐτόν τελειώνουν τὰ ἕξι ἄπειρα καὶ ἀπὸ αὐτόν παίρνουν τὴν προέκτασή τους στὸ ἄπειρο.

10. Αὐτὸ εἶναι τὸ μυστήριον τῆς ἐβδομάδας. Διότι αὐτὸς εἶναι ἢ ἀνάπαυση ὄλων, ὁ ὁποῖος σ' ἐκείνους πού τὸν μιμοῦνται σὲ μικρογραφία χαρίζει τὸ μεγάλο γιὰ νὰ ἀναπαυθοῦν. Αὐτὸς εἶναι ὁ μοναδικός, ἄλλοτε κατανοητός, καὶ ἄλλοτε ἀκατανόη-

τοῦ ἐκτάσεις ἔχων εἰς ἄπειρον. Οὕτω γὰρ καταληπτός ἐστι καὶ ἀκατάληπτος, ἐγγὺς καὶ μακρὰν, ὧδε ὦν κάκει, ὡς ὁ μόνος ὑπάρχων. Καὶ διὰ τοῦ πανταχόθεν ἀπείρου νοὸς τὴν μετουσίαν ἔχων, ἣν πάντων ἀναπνέουσαι αἱ ψυχαί, τὸ ζῆν ἔχουσιν· κἄν
 5 χωρισθῶσι τοῦ σώματος καὶ τὸν εἰς αὐτὸν εὐρεθῶσι πόθον ἔχουσαι, εἰς τὸν αὐτοῦ κόλπον φέρονται, ὡς ἐν χειμῶνι ὥρας οἱ ἀτμοὶ τῶν ὄρῶν ὑπὸ τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων ἐλκόμεναι φέρονται πρὸς αὐτὸν ἀθάνατοι. Οἷαν οὖν στοργὴν συλλαβεῖν δυνάμεθα, ἐὰν τὴν εὐμορφίαν αὐτοῦ τῷ νῶ κατοπτεύσωμεν! Ἄλλως
 10 δὲ ἀμήχανον. Ἀδύνατον γὰρ κάλλος ἄνευ μορφῆς εἶναι καὶ πρὸς τὸν αὐτοῦ ἔρωτα ἐπισπᾶσθαι τινα, ἢ καὶ δοκεῖν Θεὸν ὄραν εἶδος οὐκ ἔχοντα.

11. Τινὲς δὲ τῆς ἀληθείας ἀλλότριοι ὄντες καὶ τῇ κακίᾳ συμμαχοῦντες, προφάσει δοξολογίας ἀσχημάτιστον αὐτὸν λέγουσιν, ἵνα ἄμορφος καὶ ἀνείδεος ὦν μηδενὶ ὀρατὸς ἦ, ὅπως μὴ περιπόθητος γένηται. Νοῦς γὰρ εἶδος οὐχ ὄρῶν Θεοῦ κενός ἐστιν αὐτοῦ. Πῶς δὲ καὶ εὔχεταιί τις, οὐκ ἔχων πρὸς τίνα καταφύγη, εἰς τίνα ἐρείσῃ; Ἀντιτυπίαν γὰρ οὐκ ἔχων εἰς κενὸν ἐκβαθρεύεται. Ναί, φησὶν, οὐ χρὴ Θεὸν φοβεῖσθαι, ἀλλὰ ἀγαπᾶν.
 20 Φημὶ κάγώ. Ἀλλὰ τοῦτο παρέξει ἐκάστης εὐποιίας εὐσυνειδησία, ἢ δὲ εὐποιία ἐκ τοῦ φοβεῖσθαι γίνεται. Ἄλλ' ὁ φόβος, φησὶν, ἐκπλήσσει τὴν ψυχῆν. Ἄλλ' ἐγὼ φημὶ ὅτι οὐκ ἐκπλήσσει, ἀλλ' ἐξυπνίζει καὶ ἐπιστρέφει. Ἴσως δὲ ὀρθῶς ἐλέγετο μὴ δεῖν Θεὸν φοβεῖσθαι, εἰ μὴ πολλὰ ἕτερα οἱ ἄνθρωποι ἐφοβούμεθα, λέγω δὲ τὰς ἐκ τῶν ὁμοίων ἐπιβουλάς, ἔτι τε θηρία, ἐρπετά, νόσους, πάθη, δαίμονας καὶ ἄλλα μυρία. Ὁ οὖν ἡμᾶς ἀξιώων μὴ φοβεῖσθαι Θεόν, τούτων ἡμᾶς ρυσάσθω, ἵνα μηδὲ ταῦτα φοβώμεθα. Εἰ δὲ οὐ δύναται, τί ἡμῖν φθονεῖ, ἐνὶ φόβῳ,

τος, και ἄλλοτε πάλι ἀπέραντος, ἔχοντας τὶς προεκτάσεις ἀπὸ τὸν ἑαυτό του στὸ ἄπειρο. Γι' αὐτὸ και εἶναι κατανοητὸς και ἀκατανόητος, κοντὰ και μακριά, εὐρισκόμενος ἐδῶ και ἐκεῖ, διότι εἶναι ὁ μόνος ποὺ ὑπάρχει. Και ἐπειδὴ μὲ τὸν πανταχοῦ παρόντα ἄπειρο νοῦ συμμετέχει παντοῦ, τὴν μετουσία αὐτὴ ἀναπνέοντας οἱ ψυχὲς ὄλων, ἔχουν τὴν ζωὴ, και ὅταν χωρισθοῦν ἀπὸ τὸ σῶμα και βρεθοῦν νὰ ἔχουν πόθο γι' αὐτόν, ὀδηγοῦνται στὴν ἀγκαλιά του, ὅπως κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ χειμῶνα οἱ ἀτμοὶ ἀπὸ τὸ τυρόγαλο ἐλκύονται ἀπὸ τὶς ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, και ὀδηγοῦνται σ' αὐτόν ἀθάνατοι. Πόση λοιπὸν στοργὴ μπορούμε νὰ διαπιστώσουμε, ἐὰν ἐξετάσουμε καλὰ μὲ τὸν νοῦ μας τὴν ὀμορφιά του! Γιατὶ ἀλλιῶς εἶναι ἀδύνατο. Διότι εἶναι ἀδύνατο νὰ ὑπάρχει ὀμορφιὰ χωρὶς μορφὴ, και νὰ ἐλκυσθεῖ κάποιος ἀπὸ ἔρωτα πρὸς αὐτόν, ἢ και νὰ νομίζει ὅτι βλέπει Θεὸ ποὺ δὲν ἔχει μορφὴ.

11. Μερικοὶ ὅμως, ποὺ εἶναι ξένοι πρὸς τὴν ἀλήθεια και συνδεδεμένοι μὲ τὴν κακία, μὲ τὴ δικαιολογία τῆς δοξολογίας λένε ὅτι εἶναι ἀσχημάτιστος, ὥστε, ὄντας χωρὶς μορφὴ και σχῆμα, νὰ μὴ εἶναι ὀρατὸς σὲ κανέναν και νὰ μὴ γίνεται περιπόθητος. Διότι νοῦς ποὺ δὲν βλέπει τὴ μορφὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄδειος ἀπὸ αὐτόν. Και πῶς προσεύχεται κανεὶς μὴ ἔχοντας σὲ ποιὸν νὰ καταφύγει; Σὲ ποιὸν θὰ στηριχθεῖ; Διότι μὴ ἔχοντας ἀντιστήριγμα γκρεμίζεται στὸ κενό. Ναί, λέει, δὲν πρέπει νὰ φοβούμεστε τὸν Θεό, ἀλλὰ νὰ τὸν ἀγαπᾶμε. Συμφωνῶ κι ἐγώ. Ἄλλὰ σ' αὐτὸ συμβάλλει ἡ εὐσυνειδησία κάθε καλῆς πράξεως, και ἡ καλὴ πράξη γίνεται ἀπὸ τὸν φόβο. Ὁ φόβος ὅμως, λέει, ξαφνιάζει τὴν ψυχὴ. Ἀντίθετα, ἐγὼ λέω ὅτι δὲν τὴν ξαφνιάζει, ἀλλὰ τὴν ξυπνάει και τὴν ἐπαναφέρει στὸν ἴσιο δρόμο. Ἴσως θὰ ἦταν σωστὸ νὰ λέμε ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβούμεστε τὸν Θεό, ἀν δὲν ὑπῆρχαν πολλὰ ἄλλα ποὺ φοβούμεστε οἱ ἄνθρωποι, και ἐννοῶ τὶς σκευωρίες τῶν ὀμοίων μας, τὰ θηρία, τὰ ἔρπετά, τὶς ἀρρώστιες, τὰ πάθη, τοὺς δαίμονες και μύρια ἄλλα. Ἐκεῖνος λοιπὸν ποὺ ἀπαιτεῖ ἀπὸ μᾶς νὰ μὴ φοβούμεστε τὸν Θεό, ἅς μᾶς ἀπαλλάξει ἀπὸ αὐτά, γιὰ νὰ μὴ φοβούμεστε οὔτε αὐτά. Ἐὰν

τῷ πρὸς τὸ δίκαιον, μυρίων ἀπαλλαγῆναι φόβων, καὶ βραχεῖα τῇ πρὸς αὐτὸν πίστει μυρία πάθη καὶ ἑαυτῶν καὶ ἄλλων μετατιθέναι δυνατὸν γενέσθαι, μετὰ τοῦ καὶ ἀμοιβὴν ἀγαθῶν προσδέχεσθαι, καὶ αἰτία φόβου τοῦ πάντα ὀρῶντος Θεοῦ μηδὲν κα-
5 κῶς πράσσοντας καὶ ἐν τῷ παρόντι ἐν εἰρήνῃ διατελεῖν;

12. Οὕτως ἢ πρὸς τὸν ὄντως Δεσπότην εὐγνώμων δουλεία τοὺς λοιποὺς πάντας ἐλευθέρους τίθησιν. Εἰ μὲν οὖν τινι δυνατὸν ἐστίν, ἄνευ τοῦ φοβεῖσθαι τὸν Θεὸν μὴ ἀμαρτάνειν, μὴ φοβεῖσθω. Ἐξεστὶ γὰρ ἀγάπη τῇ πρὸς αὐτὸν ὃ αὐτῷ μὴ δοκῆ
10 μὴ πράττειν. Καὶ γὰρ φοβηθῆναι γέγραπται καὶ ἀγαπᾶν παρήγγελται, ἵνα πρὸς τὴν αὐτοῦ ἕκαστος κρᾶσιν ἐπιτηδεῖω χρήσῃται φαρμάκῳ. Φοβῆσθε οὖν αὐτόν, ὅτι δίκαιός ἐστιν. Εἴτε οὖν φοβούμενοι, εἴτε ἀγαπῶντες, μὴ ἀμαρτάνετε. Γένοιτο δὲ φοβούμενόν τινα ἡδονῶν ἀνόμων κρατεῖν δύνασθαι, ἀλλότρια μὴ ἐπιθυ-
15 μεῖν, φιλανθρωπίαν ἀσκεῖν, σωφρονεῖν, δικαιοπραγεῖν. Ὅρῳ γὰρ τινὰς ἀτελεῖς τῷ πρὸς αὐτὸν φόβῳ πλεῖστα ἀμαρτάνοντας. Φοβηθῶμεν οὖν τὸν Θεόν, μὴ μόνον ὅτι δίκαιός ἐστιν· ἐλεῶν γὰρ τοὺς ἡδικημένους, τιμωρεῖ τοὺς ἡδικηκότας. Ὡς οὖν ὕδωρ πῦρ σβέννυσιν, οὕτω καὶ φόβος τὴν τῶν κακῶν ἐπιθυμίαν
20 ἀναιρεῖ. Ὁ ἀφοβίαν διδάσκων οὐδ' αὐτὸς φοβεῖται, ὁ δὲ μὴ φοβούμενος, οὐδὲ κρίσιν ἔσεσθαι πιστεύει, τὰς ἐπιθυμίας αὖξει, μαγεύει, ἄλλους ἐφ' οἷς αὐτὸς πράσσει διαβάλλει.

13. Ταῦτα ὁ Σίμων ἀκούων ἐπικόψας ἔφη· Οἶδα πρὸς τίνα ταῦτα λέγεις, ἀλλ' ἵνα μὴ αὐτὸς τὰ αὐτὰ λέγων πρὸς τὸ
25 ἐλέγχῃ σε δαπανῶ τὸν χρόνον εἰς ἃ μὴ θέλω, πρὸς τὰ ὀρισθέντα ἡμῖν ἀπόκριναί. Ἐπηγγείλω, ἱκανῶς νενοηκέναί σε τὰ τοῦ Διδασκάλου σου λέγων, διὰ τὸν παρόντα ἐνεργεῖα ὄρᾶν καὶ

πάλι δὲν μπορεῖ, τότε γιατί μᾶς ζηλεύει πού με ἕνα φόβο, τὸν φόβο πρὸς τὸ δίκαιο, μποροῦμε νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ μύριους φόβους καὶ με μικρὴ πίστη πρὸς αὐτὸν εἶναι δυνατὸ νὰ κάνουμε νὰ μετακινηθοῦν μύρια πάθη καὶ δικά μας καὶ ἄλλων, μαζί με τὴν προσδοκία νὰ ἀμειφθοῦμε με ἀγαθά, καὶ νὰ ζοῦμε εἰρηνικὰ στὴν παροῦσα ζωὴ, ἀφοῦ ἐξαιτίας τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, πού τὰ βλέπει ὅλα, δὲν κάνουμε κανένα κακό;

12. Ἔτσι ἡ συνετὴ ὑποδούλωση στὸν πραγματικὸ Δεσπότη, κάνει ὅλους τοὺς ἄλλους ἐλεύθερους. Ἐὰν ὁμως σὲ κάποιον εἶναι δυνατόν, χωρὶς νὰ φοβᾶται τὸν Θεό, νὰ μὴ ἀμαρτάνει, ὡς μὴ τὸν φοβᾶται. Διότι εἶναι δυνατόν ἀπὸ ἀγάπη πρὸς αὐτὸν νὰ μὴ κάνει αὐτὸ πού δὲν φαίνεται καλὸ σ' ἐκεῖνον. Διότι ἔχει γραφεῖ νὰ φοβούμαστε, ἀλλὰ δόθηκε ἐντολὴ καὶ νὰ τὸν ἀγαπᾶμε, ὥστε ὁ καθένας, ἀνάλογα πρὸς τὴν κρᾶση του, νὰ χρησιμοποιεῖ τὸ κατάλληλο φάρμακο. Νὰ τὸν φοβούμαστε λοιπόν, διότι εἶναι δίκαιος. Ἀλλὰ εἴτε τὸν φοβόσαστε εἴτε τὸν ἀγαπᾶτε, νὰ μὴ ἀμαρτάνετε. Καὶ μακάρι κάποιος ἀπὸ φόβο νὰ μπορεῖ νὰ συγκρατηθεῖ ἀπὸ τὶς παράνομες ἡδονές, νὰ μὴ ἐπιθυμεῖ τὰ ξένα πράγματα, νὰ ἀσκεῖ τὴν φιλανθρωπία, νὰ εἶναι συνετός, νὰ ἐνεργεῖ δίκαια. Γιατί βλέπω μερικὸς ἀμύητους στὸ φόβο πρὸς αὐτὸν νὰ κάνουν πολλὰς ἀμαρτίες. Ἄς φοβούμαστε λοιπόν τὸν Θεό, ὄχι μόνο ἐπειδὴ εἶναι δίκαιος, διότι αὐτὸς ἐλεώντας τοὺς ἀδικημένους, τιμωρεῖ ἐκείνους πού ἀδικοῦν. Ὅπως λοιπόν τὸ νερὸ σβῆνει τὴ φωτιά, ἔτσι καὶ ὁ φόβος ἐξαφανίζει τὴν ἐπιθυμία τῶν κακῶν. Ἐκεῖνος πού διδάσκει τὴν ἀφοβία, οὔτε ὁ ἴδιος φοβᾶται, καὶ ἐκεῖνος πού δὲν φοβᾶται, οὔτε ὅτι θὰ γίνεи κρίση πιστεύει, αὐξάνει τὶς ἐπιθυμίες, μαγεύει, κατηγορεῖ ἄλλους γι' αὐτὰ πού ὁ ἴδιος κάνει.

13. Ἀκούοντας αὐτὰ ὁ Σίμωνας διακόπτοντάς τον εἶπε: Γνωρίζω γιὰ ποιὸν τὰ λές αὐτά, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ σπαταλῶ τὸν χρόνο σ' αὐτὰ πού δὲν θέλω λέγοντας κι ἐγὼ τὰ ἴδια γιὰ νὰ σὲ ἀντικρούσω, ἀπάντησέ μας σ' αὐτὰ πού ἔχουμε καθορίσει. Ὑποσχέθηκες ὅτι κατανόησες ἱκανοποιητικὰ τὰ λόγια τοῦ Διδασκάλου σου, ἐπειδὴ ὅταν ἦταν παρὼν τὸν εἶδες με πλήρη κα-

ἀκούειν αὐτοῦ, καὶ ἐτέρω τινὶ μὴ δυνατὸν εἶναι ὄραματι ἢ ὄπτα-
 σία ἔχειν τὸ ὁμοιον. Ὅτι δὲ τοῦτο ψεῦδός ἐστιν, δείξω. Ὁ
 ἐναργῶς ἀκούων τινὸς οὐ πάνυ πληροφορεῖται ἐπὶ τοῖς λεγομέ-
 νοις. Ἐχει γὰρ ὁ νοῦς αὐτοῦ λογίσασθαι, μὴ ἄρα ψεύδεται, ἄν-
 5 θρωπος ὦν τὸ φαινόμενον. Ἡ δὲ ὄπτασία ἅμα τῷ ὀφθέντι πί-
 στιν παρέχει τῷ ὀρῶντι, ὅτι θεότης ἐστίν. Πρὸς τοῦτό μοι ἀπό-
 κριναι.

14. Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Εἰς ἄλλο προτείνας εἶπεῖν, εἰς ἕτε-
 ρον ἀπεκρίνου. Προέτεινας γὰρ ὡς μάλλον δύνασθαι τινα
 10 πλεῖον νοεῖν καὶ πίστιν λαμβάνεσθαι παρ' ὄπτασίας ἀκούοντα,
 ἢ γὰρ παρὰ τῆς ἐνεργείας ἀκούοντα, ἐπιβαλὼν δὲ ἔπειθεσ ἡμᾶς,
 ὅτι ἀσφαλέστερός ἐστιν ὁ ὑπ' ὄπτασίας ἀκούων τοῦ παρ' αὐτῆς
 ἐναργείας ἀκούοντος. Πέρας γὰρ διὰ τοῦτο ἐμοῦ ἰκανώτερον
 ἔφασκες εἰδέναί τὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὡς ὑπὸ ὄπτασίας αὐτοῦ ἀκηκο-
 15 ὡς τὸν λόγον. Πλὴν ἐγὼ εἰς τὸ ἀπαρχῆς προταθὲν ἀποκριναί-
 μην. Ὁ προφήτης, ὅτι προφήτης ἐστίν, πληροφορήσας πρῶτον
 περὶ τῶν ἐναργῶς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων, ἀσφαλῶς πιστεύεται,
 καὶ ἀληθῆς ὦν προεπιγνωσθεῖς, καί, ὡς ὁ μανθάνων θέλει,
 ἐξετασθεῖς καὶ ἀνακριθεῖς ἀποκρίνεται. Ὁ δὲ ὄπτασία πιστεύ-
 20 ὼν ἢ ὄραματι καὶ ἐνυπνίῳ, ἐπισφαλῆς ἐστίν. Ἄγνοεῖ γὰρ τίνι
 πιστεύει. Ἐνδέχεται γὰρ αὐτὸν ἢ δαίμονα κακὸν εἶναι, ἢ πνεῦμα
 πλάνον, ἐν τῷ λέγειν ὑποκρινόμενον εἶναι ὃ μὴ ἐστίν. Εἰ δ' ἄρα
 τις βουληθεῖη πυνθάνεσθαι τὸ τίς ἂν ἦ ὁ φανείς, δύναται λέγειν
 ἑαυτῷ ὃ βούλεται. Καὶ οὕτως ὡς πονηρὸς ἀστράψας, μείνας
 25 ὅσον θέλει, ἀποσβέννυται, μὴ παραμείνας τῷ πυνθανομένῳ εἰς
 ἀνάκρισιν ὅσον ἠθέλησεν. Διὰ δὲ ἐνυπνίων ὀρῶν τις οὐδὲ πυν-
 θάνεσθαι δύναται περὶ ὧν βούλεται. Οὐ γὰρ ἰδίας ἐξουσίας
 ἐστίν ὁ λογισμὸς τοῦ κοιμωμένου. Ἐνθεν γοῦν πολλὰ ἡμεῖς
 ὑπαρ ἐπιθυμοῦντες μαθεῖν, κατ' ὄναρ περὶ ἐτέρων πυνθανόμε-
 30 θα, ἢ καὶ μὴ πυνθανόμενοι περὶ τῶν μὴ διαφερόντων ἡμῖν

θαρότητα καὶ τὸν ἄκουσες, καὶ ὅτι σὲ κανένα ἄλλον δὲν εἶναι δυνατό με ὄραμα ἢ ὄπτασία νὰ συμβεῖ τὸ ἴδιο. Θὰ σοῦ ἀποδείξω ὅμως ὅτι αὐτὸ εἶναι ψέμα. Ἐκεῖνος δηλαδὴ ποὺ ἀκούει καθαρὰ κάποιον δὲν κατατοπίζεται πολὺ καλὰ πάνω σ' αὐτὰ ποὺ λέγονται. Διότι ὁ νοῦς του ἔχει νὰ σκεφτεῖ, μήπως ἄραγε λέει ψέματα, ἀφοῦ αὐτὸ ποὺ φαίνεται εἶναι ἄνθρωπος. Ἐνῶ ἡ ὄπτασία με τὴν ἐμφάνιση της δίνει τὴν βεβαιότητα σ' αὐτὸν ποὺ τὴ βλέπει, ὅτι εἶναι θεότητα. Ἀπάντησέ μου πρῶτα σ' αὐτό.

14. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Γιὰ ἄλλο εἶπες ὅτι θὰ μιλήσεις καὶ σὲ ἄλλο ἀπάντησες. Διότι ἰσχυρίσθηκες ὅτι δῆθεν κάποιος μπορεῖ νὰ καταλάβει περισσότερα καὶ νὰ πιστέψει ἀκούοντας ἀπὸ ὄπτασία, παρὰ ὅταν ἀκούει ζωντανά, καὶ ἐπιχείρησες νὰ μᾶς πείσεις ὅτι εἶναι πιὸ βέβαιος ἐκεῖνος ποὺ ἀκούει ἀπὸ ὄπτασία, παρὰ ἐκεῖνος ποὺ ἀκούει με τὰ ἴδια του τ' αὐτιά. Κοντολογῆς ἰσχυρίζοσουν γιὰ τὸν λόγο αὐτό, ὅτι γνωρίζεις καλύτερα ἀπὸ μένα τὰ σχετικὰ με τὸν Χριστό, ἐπειδὴ ἄκουσες ἀπὸ ὄπτασία τὸ κήρυγμά του. Ἐγὼ ὅμως θὰ ἀπαντήσω σ' αὐτὸ ποὺ θέσαμε ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ὁ προφήτης, ἀφοῦ πρῶτα πληροφορήσει γι' αὐτὰ ποὺ λέει ζωντανά, πιστεύεται με βεβαιότητα ὅτι εἶναι προφήτης, καὶ ἀφοῦ ἀναγνωρισθεῖ ὅτι εἶναι ἀληθινός, ἀνάλογα με τὸ τί θέλει νὰ μάθει αὐτὸς ποὺ μαθαίνει, ἐξεταζόμενος καὶ ἀνακρινόμενος ἀπαντᾷ. Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ πιστεύει σὲ ὄπτασία ἢ ὄραμα καὶ ὄνειρο, εἶναι ἀβέβαιος. Διότι ἀγνοεῖ σὲ ποιὸν πιστεύει. Γιατὶ εἶναι ἐνδεχόμενο αὐτὸς νὰ εἶναι δαίμονας κακὸς ἢ πνεῦμα δόλιο, καθὼς λέει ὑποκρινόμενο ὅτι εἶναι αὐτὸ ποὺ δὲν εἶναι. Καὶ ἐπομένως, ἐὰν θελήσει κανεὶς νὰ ρωτήσῃ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ ἐμφανίσθηκε, μπορεῖ νὰ πεῖ γιὰ τὸν ἑαυτό του ὅ,τι θέλει, καὶ ἔτσι, ἀφοῦ ἀστράψει ὡς πονηρὸς καὶ παραμένει ὅσο θέλει, χάνεται. Ὅταν μάλιστα κάποιος βλέπει μέσω ὀνείρων, οὔτε νὰ ρωτήσῃ μπορεῖ γι' αὐτὰ ποὺ θέλει. Διότι ἡ σκέψη ἐκείνου ποὺ κοιμᾶται δὲν ἐξουσιάζεται ἀπὸ αὐτόν. Γι' αὐτὸ λοιπὸν ἐμεῖς ἐπιθυμῶντας νὰ μάθουμε πολλὰ σὲ ὄραμα, ρωτᾶμε γιὰ ἄλλα στὸ ὄνειρό μας, ἢ καὶ χωρὶς νὰ ρωτᾶμε, ἀκοῦμε γιὰ πράγματα ποὺ δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν, καὶ ὅταν ξυπνᾶμε στενοχωρού-

ἀκούομεν, καὶ διωπνισθέντες ἀθυμοῦμεν, ὅτι περὶ ὧν ἐπιθυμοῦμεν μαθεῖν, οὔτε ἤκούσαμεν, οὔτε ἐζητάσαμεν.

15. Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Εἰ φῆς τὰς ὀπτασίας μὴ πάντως ἀληθεύειν, ἀλλ' οὖν γε τὰ ὀράματα καὶ τὰ ἐνύπνια θεόπεμπτα ὄντα οὐ ψεύδεται περὶ ὧν ἂν εἰπεῖν θέλῃ.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Ὁρθῶς ἔφης, ὅτι θεόπεμπτα ὄντα οὐ ψεύδεται. Ἐδηλον δὲ εἰ ὁ ἰδὼν θεόπεμπτον ἐώρακεν ὄνειρον.

Καὶ ὁ Σίμων· Ἐὰν ἦ ὁ ἐωρακῶς δίκαιος, ἀληθὲς ἐώρακεν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὁρθῶς ἔφης. Τίς δὲ δίκαιος, εἰ ὀράματος 10 χρῆζῃ, ἵνα μάθῃ ἃ δεῖ μαθεῖν, καὶ ποιῇ ἃ δεῖ ποιεῖν;

Καὶ ὁ Σίμων· Τοῦτό μοι δός, ὅτι μόνος ὁ δίκαιος δραμα ἀληθὲς ἰδεῖν δύναται, καὶ ἀποκρίνομαί σοι εἰς αὐτό. Ἐμοὶ γὰρ κέκριται, ὅτι ἀσεβῆς ἀληθῆ ὄνειρον οὐχ ὀρά.

Καὶ ὁ Πέτρος· Τοῦτο ψεῦδός ἐστιν, καὶ περὶ τοῦτου ἀγράφως 15 φως καὶ ἐγγράφως ἀποδειῖξαι δύναμαι, πείσαι δὲ οὐκ ἐπαγγέλλομαι. Ὁ γὰρ πρὸς ἔρωτα μοχθηρᾶς νεύσας γυναικός, εἰς ἑτέρας κατὰ πάντα καλῆς πρὸς συμβίωσιν νόμιμον τὸν ἑαυτοῦ οὐ μετατίθησι νοῦν. Ἐνίοτε καὶ ἑαυτοῖς συνειδότες τὴν κρείττονα, προειλημμένοι ἀγαπῶσι τὴν χείρονα. Τοιοῦτόν τι καὶ σὺ πά- 20 σχων ἀγνοεῖς.

Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Παρελόμενος ταῦτα, εἰς ἃ ἐπηγγείλω λέγε. Ἐμοὶ γὰρ ἀδύνατον εἶναι δοκεῖ ἀσεβεῖς ἀνθρώπους ὑπὸ Θεοῦ ὧς δήποτε ὄνειροπολεῖσθαι τρόπῳ.

16. Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Μέμνημαι ἑμαυτοῦ, ὡς ἐπηγγειλά- 25 μην δεῖξαι, καὶ ἀγράφως καὶ ἐγγράφως περὶ τούτου τὴν ἀπόδειξιν παρέχειν. Καὶ νῦν λέγοντος ἄκουε· Ἴσμεν πολλοὺς (εἴ γε εὐγνωμονεῖς ἐπεὶ γε τοῦς παρεστῶτας κριτὰς ἔχω), εἰδῶλα σέ-

μαστε, ἐπειδὴ γιὰ ὅσα θέλαμε νὰ μάθουμε οὔτε ἀκούσαμε οὔτε ρωτήσαμε.

15. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἐὰν λές ὅτι οἱ ὄπτασιές δὲν εἶναι ὀπωσδήποτε γνήσιες, ὅμως τὰ ὄραματα καὶ τὰ ὄνειρα ποὺ εἶναι σταλμένα ἀπὸ τὸν Θεό, δὲν ψεύδονται γι' αὐτὰ ποὺ θέλουν νὰ ποῦν.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Σωστὰ μίλησες, ὅτι, ἐπειδὴ στέλνονται ἀπὸ τὸν Θεό, δὲν λένε ψέματα. Ὅμως εἶναι ἄγνωστο ἂν αὐτὸς ποὺ τὸ εἶδε, εἶδε ὄνειρο σταλμένο ἀπὸ τὸν Θεό.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Ἐὰν αὐτὸς ποὺ τὸ εἶδε εἶναι δίκαιος, εἶδε ἀληθινὸ ὄνειρο.

Καὶ ὁ Πέτρος· Σωστὰ τὸ εἶπες. Ποιὸς ὅμως εἶναι δίκαιος, ὅταν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ὄραμα, γιὰ νὰ μάθει αὐτὰ ποὺ πρέπει νὰ μάθει, καὶ νὰ κάνει αὐτὰ ποὺ πρέπει νὰ κάνει;

Καὶ ὁ Σίμωνας· Παραδέξου μου αὐτό, ὅτι μόνο ὁ δίκαιος μπορεῖ νὰ δεῖ ἀληθινὸ ὄραμα, καὶ θὰ σοῦ ἀπαντήσω σ' αὐτό. Διότι ἐγὼ εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι ὁ ἀσεβὴς δὲν βλέπει ἀληθινὸ ὄνειρο.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Αὐτὸ εἶναι ψέμα, καὶ γι' αὐτὸ μπορῶ νὰ σοῦ φέρω ἀποδείξεις καὶ ἔξω ἀπὸ τὴ Γραφή καὶ ἀπὸ τὴ Γραφή, ἀλλὰ δὲν ὑπόσχομαι ὅτι θὰ σέ πείσω. Ἐκεῖνος λόγου χάρι ποὺ ὑποκύπτει στὸν ἔρωτα μοχθηρῆς γυναίκα, δὲν μπορεῖ νὰ μεταθέσει τὸν νοῦ του σὲ ἄλλη κατὰ πάντα καλὴ γιὰ νὰ ζήσει μαζί της νόμιμα. Μερικὲς φορές ἐνῶ μέσα τους ἀναγνωρίζουν τὴν καλύτερη, προτιμοῦν νὰ ἀγαποῦν τὴν χειρότερη. Καὶ σὺ ἀγνοεῖς ὅτι πάσχεις κάτι τέτοιο.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἀφήνοντας αὐτὰ, λέγε αὐτὰ ποὺ ὑποσχέθηκες. Διότι σὲ μένα φαίνεται ὅτι εἶναι ἀδύνατο οἱ ἀσεβεῖς ἄνθρωποι νὰ δέχονται μ' ὀποιοδήποτε τρόπο ὄνειρο ἀπὸ τὸν Θεό.

16. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Θυμᾶμαι, ὅτι ὑποσχέθηκα νὰ ἀποδείξω καὶ ἔξω ἀπὸ τὴ Γραφή καὶ μέσα ἀπὸ τὴ Γραφή, ὅτι ἔχω ἀπόδειξη γι' αὐτό. Καὶ τώρα ἄκου τὰ λόγια ποὺ θὰ πῶ· Γνωρίζουμε πολλοὺς (ἐὰν βέβαια ἔχεις ἀγαθὲς προθέσεις, διότι ἔχω

βοντας καὶ μοιχεύοντας καὶ κατὰ πάντα ἀμαρτάνοντας ὀράματα καὶ ἀληθεῖς ὄνειρους ὀρῶντας, ἐνίους δὲ καὶ δαιμόνων ὀπτασίας. Τὴν γὰρ ἄσαρκον ἰδέαν οὐ λέγω δύνασθαι Πατρὸς ἢ Υἱοῦ ἰδεῖν, διὰ τὸ μεγίστῳ φωτὶ καταυγάζεσθαι τοὺς θνητῶν ὀφθαλμους. Ὅθεν τὸ μὴ ὀραθῆναι τῷ εἰς σάρκα τετραμμένῳ ἀνθρώπῳ οὐ φθονοῦντός ἐστι Θεοῦ, ἀλλ' ἐλεοῦντος. Ὁ γὰρ ἰδὼν, ζῆν οὐ δύναται. Ἡ γὰρ ὑπερβολὴ τοῦ φωτὸς τὴν τοῦ ὀρῶντος ἐκλύει σάρκα, ἐκτὸς εἰ μὴ Θεοῦ ἀπορρήτῳ δυνάμει ἢ σὰρξ εἰς φύσιν τραπῆ φωτός, ἵνα φῶς ἰδεῖν δυνηθῆ, ἢ ἢ τοῦ φωτὸς οὐσία εἰς σάρκα τραπῆ, ἵνα ὑπὸ σαρκὸς ὀραθῆναι δυνηθῆ. Τὸ γὰρ ἀτρέπτως Πατέρα ἰδεῖν Υἱοῦ μόνου ἐστίν, δικαίων δὲ οὐχ ὁμοίως. Εἰ γὰρ τῇ ἀναστάσει τῶν νεκρῶν, ὅταν τραπέντες εἰς φῶς τὰ σώματα ἰσαγγελοὶ γένωνται, τότε ἰδεῖν δυνησονται. Πέρας γοῦν κἂν ἀγγέλων τις ἀνθρώπῳ ὀφθῆναι πεμφθῆ, τρέπεται εἰς σάρκα, ἵνα ὑπὸ σαρκὸς ὀφθῆναι δυνηθῆ. Ἄσαρκον γὰρ δύναμιν, οὐ μόνον Υἱοῦ, ἀλλ' οὐδ' ἀγγέλου ἰδεῖν τις δύναται. Εἰ δὲ ἴδη τις ὀπτασίαν, κακοῦ δαίμονος ταύτην εἶναι νοεῖτω.

17. Πλὴν ὅτι καὶ ἀσεβεῖς ὀράματα καὶ ἐνύπνια ἀληθῆ βλέπουσιν, δῆλόν ἐστιν, καὶ ἐγγράφως ἀποδειξαι δύναμαι. Πέρας γοῦν ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, ὡς ὁ Ἀβιμέλεχ, ἀσεβῆς ὢν, τὴν τοῦ δικαίου Ἀβραὰμ γυναῖκα ἐπὶ κοινωνίᾳ μιᾶναι θελήσας, ἤκουσε παρὰ τοῦ Θεοῦ καθ' ὕπνον, ὡς ἡ Γραφὴ λέγει, μὴ θιγεῖν αὐτῆς, ὅτι ἀνδρὶ συνωκηκυῖά ἐστιν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Φαραώ, ἀσεβῆς ἀνὴρ, ἐώρακεν ὄνειρον περὶ τε πυρῶν εὐφορίας καὶ ἀφορίας, ᾧ ὁ Ἰωσήφ ἐπιλύων παρὰ Θεοῦ ἔφη τὸν ὄνειρον γεγενῆσθαι. Ναβουχοδονόσορ δέ, ὁ εἰδῶλα σέβων καὶ τοὺς Θεὸν

κριτὲς αὐτοὺς ποὺ εἶναι παρόντες), οἱ ὅποιοι σέβονται τὰ εἰδω-
 λα, μοιχεύουν καὶ ἀμαρτάνουν σὲ ὅλα, καὶ βλέπουν ἀληθινὰ
 ὄνειρα, μερικοὶ μάλιστα καὶ ὄπτασιες δαιμόνων. Διότι δὲν λέω
 ὅτι μποροῦν νὰ δοῦν τὴν ἄσαρκε μορφὴ τοῦ Πατέρα ἢ τοῦ
 Υἱοῦ, ἐπειδὴ τὰ μάτια τῶν θνητῶν θαμπώνονται ἀπὸ τὴ λάμψη
 τοῦ μέγιστου φωτός. Ὡστε τὸ ὅτι δὲν ἐμφανίζεται στὸν ἄνθρω-
 πο ποὺ ἔχει μεταβληθεῖ σὲ σάρκα, δὲν ὀφείλεται στὸν φθόνο
 τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ στὴν εὐσπλαγχνία του. Γιατὶ ὅποιος τὸν δεῖ δὲν
 μπορεῖ νὰ ζῆσει^{8α}. Διότι τὸ ὑπερβολικὸ φῶς διαλύει τὴ σάρκα
 ἐκείνου ποὺ βλέπει, ἐκτὸς ἐὰν ἀπὸ τὴν ἀπερίγραπτη δύναμη τοῦ
 Θεοῦ ἡ σάρκα μετατραπεῖ σὲ φύση τοῦ φωτός, γιὰ νὰ μπορέσει
 νὰ δεῖ φῶς, ἢ ἐὰν ἡ οὐσία τοῦ φωτός μετατραπεῖ σὲ σάρκα, γιὰ
 νὰ μπορέσει νὰ εἰδωθεῖ ἀπὸ σάρκα. Διότι τὸ νὰ βλέπει κανεὶς
 χωρὶς μετατροπὴ τὸν Πατέρα, εἶναι ιδιότητα μόνο τοῦ Υἱοῦ,
 ἐνῶ γιὰ τοὺς δίκαιους δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο. Διότι κατὰ τὴν
 ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, ὅταν τὰ σώματα μετατραποῦν σὲ φῶς
 καὶ γίνουν ἴσοι μὲ τοὺς ἀγγέλους, τότε θὰ μπορέσουν νὰ τὸν
 δοῦν. Τὸ συμπέρασμα λοιπὸν εἶναι ὅτι, καὶ ἐὰν κάποιος ἀπὸ
 τοὺς ἀγγέλους σταλεῖ νὰ ἐμφανισθεῖ σὲ ἄνθρωπο, μετατρέπεται
 σὲ σάρκα, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ εἰδωθεῖ ἀπὸ σάρκα. Διότι τὴν
 ἄσαρκε δύναμη, ὄχι μόνο τοῦ Υἱοῦ, ἀλλ' οὔτε καὶ ἀγγέλου μπο-
 ρεῖ νὰ δεῖ κανεὶς. Ἐὰν λοιπὸν κάποιος δεῖ ὄπτασία, νὰ γνωρί-
 ζει ὅτι εἶναι ὄπτασία κακοῦ δαίμονα.

17. Ὅτι ὁμως καὶ οἱ ἀσεβεῖς βλέπουν ὀράματα καὶ ὄνειρα,
 εἶναι φανερό, καὶ μπορῶ νὰ τὸ ἀποδείξω καὶ ἀπὸ τὴς Γραφές.
 Καὶ γιὰ νὰ τελειῶνω, στὸ Νόμο ἀναφέρεται ὅτι ὁ Ἀβιμέλεχ,
 ποὺ ἦταν ἀσεβής, ὅταν θέλησε νὰ μολύνει μὲ συνουσία τὴ γυ-
 ναίκα τοῦ δίκαιου Ἀβραάμ, ἄκουσε ἀπὸ τὸν Θεὸ στὸν ὕπνο του,
 ὅπως λέει ἡ Γραφή, νὰ μὴ τὴν ἀκουμπήσει, διότι εἶναι παντρε-
 μένη⁹. Ἀλλὰ καὶ ὁ Φαραώ, ἄνδρας ἀσεβής, εἶδε ὄνειρο γιὰ σι-
 τάρια εὐφορίας καὶ ἀκαρπίας, στὸν ὁποῖο ὁ Ἰωσήφ ἐρμηνεύο-
 ντάς το εἶπε ὅτι τὸ ὄνειρο δόθηκε ἀπὸ τὸν Θεό¹⁰. Καὶ ὁ Ναβου-

8α. Ἐξ. 33,20.

9. Βλ. Γέν. 20,3.

10. Γέν. 41,5-7.

15 σέβοντας εἰς πῦρ κελεύσας βληθῆναι, ὄνειρον ὄλου μήκους αἰῶνος ὄρα. Καὶ μὴ λεγέτω τις: Ἄλλ' ὄραμα ἐρηγορῶς οὐδεὶς ἀσεβῶν θεωρεῖ. Ψεῦδός ἐστιν. Αὐτὸς γοῦν ὁ Ναβουχοδονόσορ τρεῖς ἄνδρας κελεύσας βληθῆναι εἰς πῦρ, ἐνιδῶν τῇ καμίνῳ τέ-
5 τартον ἔφη. Τὸν τέταρτον ὄρω ὡς Υἱὸν Θεοῦ. Καὶ ὁμοῦς ὄπτα-
σίας σε καὶ ὄράματα καὶ ἐνύπνια ὄρωντες ἀληθῆ, ἀσεβεῖς ἦσαν. Οὕτως οὐ πάντως ἐκ τοῦ ὄραν τινὰ ὄράματα καὶ ἐνύπνια καὶ ὄπτασίας πάντως εὐσεβῆς ἐστιν. Τῷ γὰρ εὐσεβεῖ ἐμφύτῳ καὶ
καθαρῷ ἀναβλύζει τῷ νῷ τὸ ἀληθές, οὐκ ὄνειρῳ σπουδαζόμε-
10 νον, ἀλλὰ συνέσει ἀγαθοῖς διδόμενον.

18. Οὕτω γὰρ κάμοι ἀπὸ τοῦ Πατρὸς ἀπεκαλύφθη ὁ Υἱός. Διὸ οἶδα τίς δύναμις ἀποκαλύψεως, ἀφ' ἑαυτοῦ μαθῶν. Ἄμα γὰρ τῷ τὸν Κύριον εἰπεῖν: Τίνα αὐτὸν λέγουσιν; Καὶ ἄλλους ἄλλο τι λέγοντας αὐτὸν ἀκηκοότος ἐμοῦ, ἐπὶ τῆς καρδίας ἀνέβη:
15 οὐκ οἶδα οὖν πῶς εἶπον, «Σὺ ὁ Υἱὸς τοῦ ζῶντος Θεοῦ». Τὸν δὲ μακαρίσαντά με μηνῦσαί μοι, τὸν ἀποκαλύψαντα Πατέρα εἶναι, ἐμὲ δὲ ἔκτοτε μαθεῖν, ὅτι τὸ ἀδιδάκτως, ἄνευ ὄπτασίας καὶ ὄνειρων μαθεῖν ἀποκάλυψις ἐστιν. Καὶ ἀληθῶς οὕτως ἔχει. Ἐν γὰρ τῇ ἐν ἡμῖν ἐκ Θεοῦ τεθείση ψυχῇ σπερματικῶς πᾶσα ἐνε-
20 στιν ἢ ἀλήθεια, Θεοῦ δὲ χειρὶ σκέπτεται καὶ ἀποκαλύπτεται, τοῦ ἐνεργοῦντος τὸ κατ' ἀξίαν ἐκάστου εἰδότος. Τὸ δὲ ἔξωθεν δι' ὄπτασιῶν καὶ ἐνυπνίων δηλωθῆναί τι, ὅτι οὐκ ἐστιν ἀποκα-
λύψεως, ἀλλὰ ὄργῆς, φαίνεται. Πέρας γοῦν γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ ὅτι ὄργισθεὶς ὁ Θεὸς Ἄαρὼν καὶ Μαριάμ ἔφη: «ἐὰν
25 ἀναστῆ προφήτης ἐξ ὑμῶν, δι' ὄραμάτων καὶ ἐνυπνίων αὐτῷ γνωρισθῆσομαι, οὐ οὕτω δὲ ὡς Μωϋσῆ τῷ θεράποντί μου, ὅτι ἐν εἶδει καὶ οὐ δι' ἐνυπνίων λαλήσω πρὸς αὐτόν, ὡς εἶ τις λα-

χοδονόσορας, πού λάτρευε τὰ εἰδωλα, καὶ διέταξε νὰ ριχθοῦν στὴ φωτιὰ ἐκεῖνοι πού λάτρευαν τὸν Θεό, εἶδε ὄνειρο πού ἐκτεινόταν σ' ὀλόκληρο αἰώνα¹¹. Κι ἄς μὴ πεῖ κάποιος· Ὅμως ὄραμα ξυπνητὸς δὲν βλέπει κανέναν ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς. Εἶναι ψέμα. Διότι ὁ ἴδιος ὁ Ναβουχοδονόσορας, ὅταν διέταξε νὰ ριχτοῦν τρεῖς ἄνδρες στὴ φωτιὰ, βλέποντας μέσα στὸ καμίνι καὶ τέταρτον εἶπε· τὸν τέταρτο τὸν βλέπω σὰν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ¹². Καὶ ὁμως, ἐνῶ ἔβλεπαν ὄπτασιες καὶ ὀράματα καὶ ὄνειρα ἀληθινά, ἦταν ἀσεβεῖς. Ἔτσι, τὸ ὅτι κάποιος βλέπει ὀράματα καὶ ὄνειρα καὶ ὄπτασιες, δὲν σημαίνει ὅτι ὀπωσδήποτε εἶναι εὐσεβῆς. Διότι στὸν εὐσεβῆ ἢ ἀλήθεια ἀναβλύζει στὸ νοῦ του ἔμφυτα καὶ καθαρά, καὶ δὲν μαθαίνεται μὲ ὄνειρο, ἀλλὰ δίνεται στοὺς ἀγαθοὺς μὲ σύνεση.

18. Καὶ σὲ μένα λοιπὸν ἔτσι ἀποκαλύφθηκε ἀπὸ τὸν Πατέρα ὁ Υἱός. Γι' αὐτὸ γνωρίζω ποιά εἶναι ἡ δύναμη τῆς ἀποκαλύψεως ἀπὸ προσωπική μου πείρα. Διότι μόλις ὁ Κύριος εἶπε· Τί λένε ὅτι εἶναι αὐτός; καὶ ἀκούοντας ἐγὼ ἄλλους νὰ λένε ὅτι εἶναι κάτι ἄλλο, ἤρθε στὸ νοῦ μου, καὶ δὲν ξέρω πῶς εἶπα· «Σὺ εἶσαι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος»¹³. Ἐκεῖνος τότε μακαρίζοντάς με μοῦ εἶπε ὅτι ὁ Πατέρας εἶναι αὐτὸς πού μοῦ τὸ ἀποκάλυψε, καὶ ἐγὼ ἀπὸ τότε ἔμαθα, ὅτι τὸ νὰ μάθεις χωρὶς νὰ διδαχθεῖς κάτι, χωρὶς ὄπτασία καὶ ὄνειρα, αὐτὸ εἶναι ἀποκάλυψη. Καὶ πραγματικὰ ἔτσι εἶναι. Διότι μέσα στὴν ψυχὴ, πού ἀπὸ τὸν Θεὸ τοποθετήθηκε μέσα μας, βρίσκεται ὅλη ἡ ἀλήθεια μὲ τὴ μορφή σπέρματος, σκέπτεται δὲ ἡ ψυχὴ καὶ ἀποκαλύπτεται ἡ ἀλήθεια μὲ τὴν ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος γνωρίζει νὰ ἐνεργοποιεῖ τὴν ἀξία τοῦ καθενός. Ἐνῶ, ὅταν κάτι φανερῶνεται ἀπὸ ἔξω μὲ ὄπτασιες καὶ ὄνειρα, εἶναι φανερὸ ὅτι δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα ἀποκαλύψεως, ἀλλὰ ὀργῆς. Τέλος, ἔχει γραφεῖ στὸν Νόμο, ὅτι ὁ Θεὸς ὀργισμένος εἶπε στὸν Ἀαρὼν καὶ τὴν Μαρία· «ἐὰν γεννηθεῖ προφήτης ἀπὸ σᾶς, θὰ γίνω γνωστὸς σ' αὐτὸν μὲ ὀράματα καὶ ὄνειρα, καὶ ὄχι ὅπως στὸν ὑπηρέτη μου Μωϋσῆ,

11. Δαν. 4,7-24.

12. Δαν. 3,24-26.

13. Ματθ. 16.16.

λήσει πρὸς τὸν ἑαυτοῦ φίλον». Ὁρᾷς πῶς τὰ τῆς ὀργῆς δι' ὀραμάτων καὶ ἐνυπνίων, τὰ δὲ πρὸς φίλον στόμα κατὰ στόμα, ἐν εἶδει καὶ οὐ δι' αἰνιγμάτων καὶ ὀραμάτων καὶ ἐνυπνίων, ὡς πρὸς ἐχθρόν.

5 19. Εἰ μὲν οὖν καὶ σοὶ ὁ Ἰησοῦς ἡμῶν δι' ὀράματος ὄφθεις ἐγνώσθη καὶ ὤμίλησεν, ὡς ἀντικειμένῳ ὀργιζόμενος, διὸ δι' ὀραμάτων καὶ ἐνυπνίων ἦ καὶ δι' ἀποκαλύψεων ἔξωθεν οὐσῶν ἐλάλησεν. Εἴ τις δ' ὀπτασίαν πρὸς διδασκαλίαν σοφισθῆναι δύναται; Καὶ εἰ μὲν ἐρεῖς· Δυνατόν ἐστιν, διὰ τί ὄλω ἐνιαυτῷ
10 ἐγρηγορόσι παραμένων ὤμίλησεν ὁ Διδάσκαλος; Πῶς δέ σοι καὶ πιστεύσομεν αὐτό, κἂν ὅτι ὤφθη σοι; Πῶς δέ σοι καὶ ὤφθη, ὅποτε αὐτοῦ τὰ ἐναντία τῇ διδασκαλίᾳ φρονεῖς; Εἰ δὲ ὑπ' ἐκείνου μιᾶς ὥρας ὄφθεις καὶ μαθητευθεὶς ἀπόστολος ἐγένου, τὰς ἐκείνου φωνὰς κήρυσσε, τὰ ἐκείνου ἐρμήνευε, τοὺς
15 ἐκείνου ἀποστόλους φίλει, ἐμοὶ τῷ συγγενομένῳ αὐτῷ μὴ μάχου. Πρὸς γὰρ στερεὰν πέτραν ὄντα με, θεμέλιον Ἐκκλησίας, ἐναντίος ἀνθέστηκάς μοι. Εἰ μὴ ἀντικείμενος ἦς, οὐκ ἂν με διαβάλλων τὸ δι' ἐμοῦ κήρυγμα ἐλοιδόρεις, ἵνα, ὃ παρὰ τοῦ Κυρίου αὐτὸς παρῶν ἀκήκοα, λέγων μὴ πιστεύωμαι, δῆλον ὅτι ὡς
20 ἐμοῦ καταγνωσθέντος καὶ ἐμοῦ εὐδοκιμοῦντος. Ἦ εἰ κατεγνωσμένον με λέγεις, Θεοῦ τοῦ ἀποκαλύψαντός μοι τὸν Χριστὸν κατηγορεῖς, καὶ τοῦ ἐπὶ ἀποκαλύψει μακαρίσαντός με καταφέρεεις. Ἀλλ' ἐπεὶ περ ἀληθῶς τῇ ἀληθείᾳ συνεργῆσαι θέλεις, μάθε πρῶτον παρ' ἡμῶν, ἃ ἡμεῖς παρ' ἐκείνου ἐμάθομεν, καὶ
25 μαθητῆς ἀληθείας γεγονῶς γενοῦ ἡμῖν συνεργός.

20. Ταῦτα ὁ Σίμων ἀκούσας ἔφη· Ἀπεῖη μοι τὸ εἶτε ἐκείνου, εἶτε σοῦ γενέσθαι μαθητῆν. Οὐδὲ γὰρ ἀγνοῶ ἃ δεῖ γινῶ-

στὸν ὁποῖο μιλῶ κατὰ πρόσωπο καὶ ὄχι μὲ ὄνειρα, ὅπως μιλάει κανεῖς στὸν φίλο του»¹⁴. Βλέπεις ὅτι τὰ λόγια τῆς ὀργῆς ἀποκαλύπτονται μὲ ὀράματα καὶ ἐνύπνια, ἐνῶ τὰ φιλικὰ στόμα μὲ στόμα, κατὰ πρόσωπον, καὶ ὄχι μὲ αἰνίγματα καὶ ὀράματα καὶ ὄνειρα, ἐπειδὴ ἀπευθύνονται σὲ ἐχθρό.

19. Ἐὰν λοιπὸν καὶ σὲ σένα ὁ Ἰησοῦς μας, ἀφοῦ ἐμφανίσθηκε μὲ ὄραμα, σοῦ ἀποκαλύφθηκε καὶ σοῦ μίλησε, τὸ ἔκανε ὀργισμένος ἐπειδὴ ἦσουν ἐχθρός, γι' αὐτὸ σοῦ μίλησε μὲ ὀράματα καὶ ὄνειρα, ἢ ἀκόμα καὶ μὲ ἀποκαλύψεις ποὺ ἦταν ἀπ' ἔξω. Μπορεῖ ὅμως κάποιος μὲ ὀπτασία νὰ γίνεῖ σοφὸς καὶ νὰ διδάξει; Καὶ ἂν βέβαια πεῖς, εἶναι δυνατὸ, τότε γιατί ὀλόκληρο χρόνο¹⁵, ἐνῶ ἡμαστέ ξυπνητοί, παρέμεινε ὁ Δάσκαλος μιλώντας μας; Καὶ πῶς θὰ πιστέψουμε καὶ αὐτὸ, ὅτι δηλαδὴ ὅτι σοῦ φανερώθηκε; Καὶ πῶς σοῦ φανερώθηκε, ἀφοῦ πιστεύεις τὰ ἀντίθετα μὲ τὴ διδασκαλία ἐκείνου; Καὶ ἐάν, μὲ τὸ νὰ τὸν δεῖς καὶ νὰ διδαχθεῖς ἀπὸ ἐκεῖνον μιὰ μόνο ὥρα, ἔγινες ἀπόστολος, τότε νὰ κηρύττεις τὰ λόγια ἐκείνου, νὰ ἐρμηνεύεις τὰ δικά του λόγια, νὰ ἀγαπᾷς τοὺς ἀποστόλους του, νὰ μὴ πολεμᾷς ἐμένα ποὺ ἔζησα κοντά του. Διότι παίρνεις στάση ἐχθρική ἐναντίον ἐμοῦ, ὁ ὁποῖος εἶμαι στερεὸς βράχος, θεμέλιο τῆς Ἐκκλησίας. Ἐὰν δὲν ἦσουν ἀντίπαλος, δὲν θὰ μὲ κατηγοροῦσες, χλευάζοντας τὸ κήρυγμά μου, ὥστε, ἐνῶ λέω αὐτὰ ποὺ ἄκουσα ἀπὸ τὸν Κύριο ὄντας παρών, νὰ μὴ γίνομαι πιστευτός, ἐπειδὴ ἐγώ, ἂν καὶ κατακρίθηκα, διακρίνομαι. Ἦ, ἐάν μὲ θεωρεῖς καταδικασμένον, κατηγορεῖς τὸν Θεὸ ποὺ μοῦ ἀποκάλυψε τὸν Χριστό, καὶ καταφέρεσαι ἐναντίον ἐκείνου ποὺ μὲ μακάρισε γιὰ τὴν ἀποκάλυψη αὐτή. Ἀλλὰ ἐάν θέλεις πραγματικὰ νὰ συμβάλλεις στὴν ἀλήθεια, μάθε πρῶτα ἀπὸ ἐμᾶς, αὐτὰ ποὺ διδαχθήκαμε ἐμεῖς ἀπὸ ἐκεῖνον, καί, ἀφοῦ γίνεις μαθητὴς τῆς ἀλήθειας, γίνε συνεργάτης μας.

20. Ὅταν ὁ Σίμων ἄκουσε αὐτὰ εἶπε· Μακριὰ ἀπὸ μένα νὰ γίνω μαθητὴς ἐκείνου ἢ δικός σου. Οὔτε βέβαια ἀγνοῶ αὐτὰ

14. Ἄριθμ. 12,6-8. Πρβλ. καὶ Ἔξ. 33,11.

15. Ἐννοεῖ προφανῶς ἐπὶ μακρὸ χρονικὸ διάστημα.

σκειν· ἃ δὲ ὡς μανθάνων ἐπυθόμην, ἵνα ἴδω εἰ δύνασαι ὀπτα-
σίας ἐνέργειαν ἐναργεστέραν δεῖξαι. Σὺ δὲ ὡς ἠθέλησας, εἶπας,
οὐκ ἔδειξας. Καὶ νῦν αὖριόν σοι εἰς τὸν περὶ Θεοῦ, οὗ δυσχυ-
ρίζη δημιουργοῦ, ἐλθὼν καὶ διαλεχθεὶς δείξω μὴ αὐτὸν εἶναι
5 ἀνώτατον καὶ ἀγαθόν, καὶ τὸν σὸν δὲ Διδάσκαλον τὰ αὐτά μοι
εἶρηκέναι, σὲ δὲ μὴ νενοηκέναι ἐλέγξω.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξήει, εἰς ἃ προέτεινεν οὐ θελήσας ἀκοῦ-
σαι.

πού πρέπει νά γνωρίζω· αὐτά δὲ τὰ ρώτησα ὡς μαθητευόμενος, γιὰ νά δῶ ἂν μπορεῖς νά ἀποδείξεις ὅτι ἡ ἐνάργεια (ἡ καθαρὴ θεὰ μὲ τὰ μάτια) εἶναι πιὸ ἀποτελεσματικὴ ἀπὸ τὴν ὀπτασία. Ἐσὺ ὁμως εἶπες, ὅτι δὲν ἀπέδειξες αὐτὸ πού θέλησες. Καὶ τώρα, αὔριο στὴ συζήτηση γιὰ τὸν Θεό, τὸν ὁποῖο ἐσὺ θεωρεῖς δημιουργό, θὰ ἔρθω καὶ συζητώντας θὰ ἀποδείξω, ὅτι αὐτὸς δὲν εἶναι ἀνώτατος καὶ ἀγαθός, καὶ ὅτι ὁ δικός σου δάσκαλος μοῦ εἶπε τὰ ἴδια, καὶ θὰ κατηγορήσω ἐσένα ὅτι δὲν τὸ κατανόησες.

Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ βγήκε ἔξω, μὴ θέλοντας νά ἀκούσει τὴν ἀπάντηση σ' αὐτὰ πού πρότεινε.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΗ'

1. Ὁρθρου δέ, προελθόντος τοῦ Πέτρου εἰς τὸ διαλεχθῆ-
ναι, ὁ Σίμων προλαβὼν ἔφη· Ἐχθὲς ἀπαλλασσόμενος εἰς τὴν
σήμερον ὑπεσχόμεν σοι ἐπανελθὼν καὶ συζητήσας δεῖξαι, ὅτι
οὐκ ἔστιν ὁ τὸν κόσμον δημιουργήσας ἀνώτατος Θεός, ἀλλ'
5 ἕτερος, ὃς καὶ μόνος ἀγαθὸς ὢν καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο ἄγνωστός
ἔστιν. Αὐτίκα γοῦν τὸν Δημιουργὸν αὐτὸν καὶ νομοθέτην φῆς εἶ-
ναι ἢ οὐ; Εἰ μὲν οὖν νομοθέτης ἐστίν, ἕτερον ἐκήρυσσεν ὁ Ἰη-
σοῦς τῷ λέγειν· «μὴ με λέγε ἀγαθόν. Ὁ γὰρ ἀγαθὸς εἷς ἐστιν, ὁ
Πατὴρ ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Οὐ συμφωνεῖ δὲ τῷ νομοθέτῃ δικαίω
10 ὄντι καὶ ἀγαθῷ.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Πρῶτον ἡμῖν εἰπέ, ἐπὶ ποίαις πράξεσι
δοκεῖ σοι ὁ ἀγαθὸς εἶναι, ἐπὶ ποίαις δὲ καὶ ὁ δίκαιος, ἵνα οὕτω
κατὰ σκοποῦ τοὺς λόγους πέμπωμεν.

Καὶ ὁ Σίμων· Σὺ πρῶτον εἰπέ, τί σοι δοκεῖ τὸ ἀγαθὸν ἢ
15 καὶ τὸ δίκαιον.

2. Καὶ ὁ Πέτρος· Ἴνα μὴ ἐριστικώτερον διαλεγόμενος δα-
πανῶ τοὺς χρόνους, ἀπαιτῶν δικαίως τῶν ἐμῶν προτάσεών σε
τὰς ἀποκρίσεις ποιῆσθαι, ὡς σοι δοκεῖ αὐτὸς ὢν ἐπυθόμην
ποιήσομαι τὰς ἀποκρίσεις. Ἐγὼ φημι ἀγαθὸν εἶναι τὸν παρε-
20 κτικὸν ἐκεῖνον ἐν τοιούτοις, οἷον ὡς αὐτὸν ὁρῶ ποιοῦντα τὸν
Δημιουργόν, παρέχοντα τὸν ἥλιον ἀγαθοῖς καὶ τὸν ὑετὸν δι-
καίοις καὶ ἀδίκοις.

Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Τοῦτο ἀδικώτατον, ὅτι τὰ αὐτὰ δικαίοις
καὶ ἀδίκοις παρέχει.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΗ'

1. Τὸ πρῶτὸ λοιπὸν, ἐνῶ προχώρησε ὁ Πέτρος γιὰ νὰ μιλήσει, προλαβαίνοντάς τον ὁ Σίμωνας εἶπε· Χθὲς φεύγοντας σοῦ ὑποσχέθηκα ἐπανερχόμενος σήμερα καὶ συζητώντας νὰ σοῦ δείξω, ὅτι ἐκεῖνος ποὺ δημιούργησε τὸν κόσμον δὲν εἶναι ὁ ἀνώτατος Θεός, ἀλλὰ ἄλλος, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ μέχρι τώρα παραμένει ἄγνωστος. Ἰσχυρίζεσαι λοιπὸν τώρα ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Δημιουργὸς εἶναι καὶ νομοθέτης, ἢ ὄχι; Ἐὰν μὲν εἶναι νομοθέτης, εἶναι δίκαιος, καὶ ἐφόσον εἶναι δίκαιος, δὲν εἶναι ἀγαθός. Ἐὰν δὲ δὲν εἶναι ἀγαθός, ἄλλον κήρυττε ὁ Ἰησοῦς ὅταν ἔλεγε «μὴ μὲ λὲς ἀγαθόν. Διότι ὁ ἀγαθὸς εἶναι ἓνας, ὁ Πατέρας ὁ οὐράνιος»¹. Δὲν ταιριάζει ὁμοίως στὸν νομοθέτη ποὺ εἶναι δίκαιος νὰ εἶναι καὶ ἀγαθός.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Πές μας πρῶτο, σὲ ποιὲς πράξεις νομίζεις ὅτι φαίνεται ὁ ἀγαθὸς καὶ σὲ ποιὲς ὁ δίκαιος, ὥστε ἔτσι νὰ κατευθύνουμε τοὺς λόγους μας στὸν στόχο.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Πρῶτα πές μας ἐσύ, τί νομίζεις ὅτι εἶναι τὸ ἀγαθὸ καὶ τί τὸ δίκαιο.

2. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Γιὰ νὰ μὴ σπαταλῶ τὸν χρόνο προκαλώντας ἀντιρρητικὲς συζητήσεις, ἀπαιτώντας δίκαια νὰ ἀπαντᾷς στὶς δικές μου προτάσεις, θὰ δώσω ἐγὼ ἀπαντήσεις στὶς δικές σου ἀπόψεις τίς ὁποῖες ρώτησα καὶ ἔμαθα. Ἐγὼ λέω ὅτι ἀγαθὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ παρέχει ἀγαθὰ, ὅπως βλέπω νὰ κάνει ὁ ἴδιος ὁ Δημιουργός, ὁ ὁποῖος παρέχει τὸν ἥλιο στοὺς ἀγαθοὺς καὶ τὴ βροχὴ σὲ δίκαιους καὶ ἄδικους².

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Αὐτὸ εἶναι πάρα πολὺ ἄδικο, τὸ ὅτι δηλαδή παρέχει τὰ ἴδια ἀγαθὰ σὲ δίκαιους καὶ ἄδικους.

2. Πρβλ. Ματθ. 5,45.

Καὶ ὁ Πέτρος· Σὺ οὖν ἡμῖν τοῦ λοιποῦ λέγε, πῶς ποιῶν ἀγαθὸς ἂν ᾦν.

Καὶ ὁ Σίμων· Σὲ δεῖ λέγειν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐγὼ λέξω. Ὁ μὲ τὰ αὐτὰ παρέχων ἀγαθοῖς
 5 καὶ δικαίοις, ἔτι τε κακοῖς καὶ ἀδίκτοις, κατὰ σὲ οὐδὲ δίκαιός
 ἐστίν, καὶ εἰ ἀγαθοῖς ἀγαθὰ παρεῖχεν, κακοῖς τε κακά, δίκαιον
 ἂν αὐτὸν εὐλόγως ἔλεγε. Ποία οὖν ἔτι πράξει χρώμενος ἂν ᾦν,
 εἰ μὴ ταύτη χρῆται ὁδῶ, κακοῖς μὲν παρέχων τὰ πρόσκαιρα,
 ἐὰν ἄρα μεταβάλλωνται, ἀγαθοῖς δὲ αἰώνια, ἐὰν γε ἐμμείνωσιν;
 10 Καὶ οὕτω τῷ μὲν πᾶσι παρέχειν, διαφόροις δὲ χαρίζεσθαι τὸ δι-
 καιον αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐστίν, καὶ μακρόθυμον ταύτη μᾶλλον, εἰ
 ἁμαρτωλοῖς μὲν μετανοοῦσι ζαρίζεται τὰ ἁμαρτήματα, εὖ πρά-
 ξασι δὲ καὶ ζωὴν αἰώνιον ὑπογράφει. Κρίνων δὲ εἰς τέλος, καὶ
 τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονέμων ἐκάστῳ δίκαιός ἐστίν. Εἰ μὲν οὖν ταῦ-
 15 τα ὀρθῶς οὕτως ἔχει, ὁμολόγησον, εἰ δὲ οὐ δοκεῖ σοι ὀρθῶς
 ἔχειν, διέλεγξον.

3. Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Ἐπαξ ἔφην· πᾶς νομοθέτης, εἰς τὸ
 δίκαιον ἀφορῶν, δίκαιός ἐστίν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Εἰ ἀγαθοῦ ἐστὶ μὴ θεῖναι νόμον, δικαίου δὲ
 20 τὸ θεῖσθαι, καὶ οὕτως ὁ Δημιουργὸς ἀγαθός ἐστὶ καὶ δίκαιος·
 ἀγαθὸς μὲν, ὅτι ἀπὸ τῶν χρόνων Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως ἐγγρά-
 φως οὐ φαίνεται τεθεικῶς τὸν νόμον· ἀπὸ δὲ Μωϋσέως εἰς
 τοὺς δεῦρο χρόνους, ὡς γέγραπται, καὶ δίκαιός ἐστίν.

Καὶ ὁ Σίμων· Ἀπὸ τῶν τοῦ Διδασκάλου σου φωνῶν δεῖ-
 25 ξον, ὅτι τοῦ αὐτοῦ ἐστίν, ἀγαθὸν εἶναι καὶ δίκαιον. Ἐμοὶ γὰρ
 ἀδύνατον φαίνεται, τὸν νομοθέτην ἀγαθὸν ὄντα τὸν αὐτὸν καὶ
 δίκαιον εἶναι.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὅτι τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ καὶ δίκαιόν ἐστίν, ἐπά-
 κουσον. Αὐτὸς ὁ Διδάσκαλος ἡμῶν τῷ εἰπόντι Φαρισαίῳ, «τί
 30 ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;», πρῶτον ἔφη· «μὴ με
 λέγε ἀγαθόν· ὁ γὰρ ἀγαθὸς εἷς ἐστίν, ὁ Πατὴρ ὁ ἐν τοῖς οὐρα-

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Πές μας λοιπὸν ἐσύ, πῶς ἔπρεπε νὰ ἐνεργεῖ γιὰ νὰ εἶναι ἀγαθός;

Καὶ ὁ Σίμωνας· Ἐσὺ πρέπει νὰ πεῖς.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐγὼ θὰ πῶ. Ἐκεῖνος ποὺ παρέχει τὰ ἴδια σὲ ἀγαθοὺς καὶ δίκαιους, καθὼς καὶ στοὺς κακοὺς καὶ ἄδικους, κατὰ τὴ γνώμη σου δὲν εἶναι οὔτε δίκαιος, ἐνῶ ἂν χορηγοῦσε στοὺς ἀγαθοὺς ἀγαθὰ καὶ στοὺς κακοὺς κακά, θὰ τὸν ἔλεγες εὐλογα δίκαιο. Ποιὰ πράξη ὅμως θὰ ἔκανε ἐπὶ πλεον, ἐὰν δὲν ἀκολουθεῖ αὐτὸ τὸν δρόμο, παρέχοντας στοὺς μὲν κακοὺς τὰ πρόσκαιρα, μήπως καὶ ἀλλάξουν, στοὺς δὲ ἀγαθοὺς τὰ αἰώνια, ἐὰν φυσικὰ μείνουν σταθεροί; Καὶ ἔτσι τὸ νὰ παρέχει σὲ ὅλους καὶ νὰ χαρίζει σὲ διαφορετικοὺς τὴ δικαιοσύνη του, εἶναι ἔτσι πρὸ πάντων ἀγαθὸς καὶ μακρόθυμος, ἐφόσον στοὺς ἁμαρτωλοὺς ποὺ μετανοοῦν συγχωρεῖ τὰ ἁμαρτήματά τους, καὶ ἐὰν κάνουν ἀγαθοεργίες τοὺς ὑπόσχεται καὶ αἰώνια ζωὴ. Κρίνοντας δὲ στὸ τέλος καὶ ἀπονέμοντας στὸν καθένα ὅ,τι τοῦ ἀξίζει, εἶναι δίκαιος. Ἐὰν λοιπὸν αὐτὰ εἶναι ὀρθά, ὁμολόγησέ τα, ἐὰν ὅμως νομίζεις ὅτι δὲν εἶναι σωστά, ἀπόδειξέ το.

3. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Τὸ εἶπα μιὰ καὶ καλὴ· κάθε νομοθέτης, ἐπειδὴ ἀποβλέπει στὸ δίκαιο, εἶναι δίκαιος.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ γνώρισμα εἶναι νὰ μὴ θεσπίζει νόμο, καὶ τοῦ δικαίου τὸ νὰ νομοθετεῖ, καὶ ἔτσι πάλι ὁ Δημιουργὸς εἶναι ἀγαθὸς καὶ δίκαιος. Ἀγαθὸς εἶναι διότι ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ἀδάμ μέχρι τοῦ Μωυσῆ δὲν φαίνεται νὰ ἔχει θεσπίσει γραπτὸ νόμο, ἐνῶ ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Μωυσῆ μέχρι τώρα, ὅπως ἔχει γραφεῖ, εἶναι καὶ δίκαιος.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Ἀπόδειξε ἀπὸ τίς μαρτυρίες τοῦ Δασκάλου σου, ὅτι στὸν ἴδιο ἀνήκει τὸ νὰ εἶναι ἀγαθὸς καὶ δίκαιος. Διότι σὲ μένα φαίνεται ἀδύνατο, ὁ νομοθέτης ποὺ εἶναι ἀγαθός, ὁ ἴδιος νὰ εἶναι καὶ δίκαιος.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὅτι τὸ ἴδιο τὸ ἀγαθὸ εἶναι καὶ δίκαιο, ἄκουσε αὐτὸ καλά. Ὁ ἴδιος ὁ Δάσκαλός μας στὸν Φαρισαῖο ποὺ τὸν ρώτησε, «τί νὰ κάνω γιὰ νὰ κληρονομήσω τὴν αἰώνια ζωή;»³, πρῶτα εἶπε, «μὴ μὲ λές ἀγαθόν· γιὰτὶ ὁ ἀγαθὸς εἶναι

νοῖς· εὐθὺς ἐπάξας λέγει· «εἰ δὲ θελήσεις εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, τήρησον τὰς ἐντολάς». Τοῦ δὲ εἰπόντος, Ποίας; Ἐπὶ τὰ τοῦ νόμου παρέπεμψεν. Οὐκ ἂν δὲ ἕτερόν τινα ἀγαθὸν σημαίνων ἐπὶ τὰς τοῦ δικαίου ἀνέπεμπεν ἐντολάς. Ὅτι δὲ τὸ δίκαιον
 5 ἄλλο ἐστίν, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἕτερον, καὶ αὐτὸς ὁμολογῶ, ἀλλ' ὅτι τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν εἶναι καὶ δίκαιον ἀγνοεῖς. Ἀγαθὸς γάρ ἐστι μετανουῶσι μὲν νῦν μακροθυμῶν καὶ ὑποδεχόμενος αὐτούς, δίκαιος δὲ ἐστίν, ὅταν κρίνων τὰ κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ ἀπονέμη.

10 4. Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Πῶς οὖν ἐγνωσμένου τοῦ Δημιουργοῦ, τοῦ καὶ τὸν Ἀδὰμ πλάσαντος, καὶ τοῖς κατὰ νόμον δικαίοις ἐγνωσμένου, προσέτι δὲ δικαίοις καὶ ἀδίκοις καὶ ὅλῳ τῷ κόσμῳ, ὁ Διδάσκαλός σου μετὰ πάντα ἐκείνους ἐληλυθὼς λέγει, «οὐδεὶς ἔγνω τὸν Πατέρα, εἰ μὴ ὁ Υἱός, ὡς οὐδὲ τὸν Υἱόν
 15 τις οἶδεν, εἰ μὴ ὁ Πατὴρ καὶ οἷς ἂν βούληται ὁ Υἱὸς ἀποκαλεῖσθαι»; Ταῦτα δὲ οὐκ ἂν ἔλεγεν, εἰ μὴ Πατέρα τινὰ ἐν ἀπορρήτοις ὄντα ἀνήγγειλεν, ὃν καὶ Ὑψιστον ὁ νόμος λέγει, ἀφ' οὗ οὔτε ἀγαθὴ οὔτε κακὴ ἠκούσθη φωνὴ (ὡς ἐν τοῖς Θρήνοις καὶ Ἱερεμίας μαρτυρεῖ), ὅστις καταριθμῶν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, οἳ εἰσῆλθον εἰς Αἴγυπτον, οἳ εἰσὶν ἑβδομήκοντα, καὶ πρὸς τὰ ὄρια τῶν ἐθνῶν περιγράψας γλώσσαις ἑβδομήκοντα, τῷ αὐτοῦ Υἱῷ τῷ καὶ Κυρίῳ λεγομένῳ, καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν διακοσμήσαντι, τοὺς Ἑβραίους ἔδωκε μερίδα, καὶ αὐτὸν Θεὸν ἐθνῶν εἶναι διώρισεν, θεῶν δὲ λέγω, οἵτινες τὰς ἄλλας τῶν ἐθνῶν εἰλήφασι μερίδας.
 25 Νόμοι οὖν προῆλθον ἀπὸ τε πάντων τῶν λεχθέντων θεῶν ταῖς αὐτῶν μέρισιν, ἅτινά ἐστι τὰ λοιπὰ ἄλλα ἔθνη. Ὅμοίως δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ Υἱοῦ τῶν πάντων Κυρίου ὁ παρὰ Ἑβραίοις κείμενος προῆλθε νόμος. Τοῦτο δὲ οὕτως ἔχειν ὠρίσθη, ἵνα, εἴ τις νόμῳ τινὸς προσφύγη, ἀπὸ τῆς ἐκείνου γένηται μερίδος, οὗ δὴ καὶ τὸν

ένας, ὁ Πατέρας ὁ οὐράνιος»· καὶ ἀμέσως πρόσθεσε λέγοντας· «ἐὰν ὁμως θελήσεις νὰ μπεῖς στὴ ζωὴ, τήρησε τὶς ἐντολές»⁴. Καὶ ὅταν ἐκεῖνος ρώτησε· Ποιές; Τὸν παρέπεμψε στὶς ἐντολές τοῦ Νόμου. Ἐὰν ὁμως ἐννοοῦσε ἄλλον ἀγαθόν, δὲν θὰ τὸν παρέπεμπε στὶς ἐντολές τοῦ δικαίου. Ὅτι βέβαια τὸ δίκαιο εἶναι ἄλλο καὶ τὸ ἀγαθὸ ἄλλο, καὶ ἐγὼ τὸ ὁμολογῶ, ἀλλὰ ἀγνοεῖς ὅτι ὁ ἴδιος εἶναι ἀγαθὸς καὶ δίκαιος. Ἀγαθὸς δηλαδή εἶναι ἐπειδὴ τῶρα δείχνει μακροθυμία καὶ δέχεται ἐκείνους ποὺ μετανοοῦν, ἐνῶ δίκαιος εἶναι ἐπειδὴ κρίνοντας ἀπονέμει στὸν καθένα ὅ,τι τοῦ ἀξίζει.

4. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Τότε γιατί, ἐφόσον ὁ Δημιουργὸς ἦταν γνωστὸς καὶ ἐπλασε τὸν Ἀδάμ, καὶ ἦταν γνωστὸς καὶ στοὺς σύμφωνα μὲ τὸν Νόμο δίκαιους, καὶ ἐπὶ πλεόν καὶ σὲ δίκαιους καὶ ἄδικους καὶ σ' ὅλο τὸν κόσμο, γιατί ὁ Δάσκαλός σου, ποὺ ἦρθε ὕστερα ἀπὸ ὅλους αὐτούς, λέει, «κανένας δὲν γνωρίζει τὸν Πατέρα, παρὰ μόνο ὁ Υἱὸς, ὅπως καὶ τὸν Υἱὸ κανένας δὲν τὸν γνωρίζει, παρὰ μόνο ὁ Πατέρας καὶ ἐκεῖνοι στοὺς ὁποίους θέλει ὁ Υἱὸς νὰ τὸν ἀποκαλύψει»; Αὐτὰ βέβαια δὲν θὰ τὰ ἔλεγε, ἐὰν δὲν κήρυττε κάποιον Πατέρα ποὺ εἶναι ἀγνωστος, τὸν ὁποῖο ὁ Νόμος τὸν ὀνομάζει Ὑψιστο, ἀπὸ τὸν ὁποῖο δὲν ἀκούστηκε οὔτε ἀγαθὴ οὔτε κακὴ φωνὴ (ὅπως τὸ μαρτυρεῖ στοὺς θρήνους καὶ ὁ Ἰερεμίας)⁵, ὁ ὁποῖος σύμφωνα μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ποὺ μπῆκαν στὴν Αἴγυπτο καὶ ποὺ εἶναι ἐβδομήντα, καὶ περιέγραψε τὰ σύνορα τῶν ἐθνῶν μὲ γλῶσσες ἐβδομήντα, στὸν Υἱὸ του, ποὺ λέγεται καὶ Κύριος καὶ διακόσμησε τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ, ἔδωσε ὡς μερίδιο τοὺς Ἑβραίους καὶ τὸν ὄρισε νὰ εἶναι Θεὸς τῶν θεῶν, καὶ λέγοντας θεοὺς ἐννοῶ ἐκείνους ποὺ πῆραν τὰ ἄλλα μερίδια τῶν ἐθνῶν. Νόμοι λοιπὸν θεσπίσθηκαν καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ὀνομασθέντες θεοὺς στὰ μεριδιά τους, ποὺ εἶναι τὰ ὑπόλοιπα ἄλλα ἔθνη. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ἀπὸ τὸν Υἱὸ τοῦ Κυρίου τῶν ὅλων προῆλθε ὁ Νόμος ποὺ ὑπάρχει στοὺς Ἑβραίους. Καὶ αὐτὸ ὀρίστηκε νὰ εἶναι ἔτσι, ὥστε, ἐὰν κάποιος προσφύγει στὸν νόμο κάποιου, νὰ

4. Λουκᾶ 19,17.

5. Θρηνοὶ 3,38.

νόμον πράττειν ἀνεδέξατο. Οὐδείς ἔγνω τὸν ἐν ἀπορρήτοις ὑψίστον Πατέρα ὄντα, ὡς οὐδὲ τὸν τούτου Υἱόν, ὅτι Υἱός ἐστιν. Αὐτίκα γοῦν σὺ τὰ τοῦ ἀπορρήτου Ὑψίστου ἴδια διδούς τῷ Υἱῷ, οὐκ οἶδας ὅτι Υἱός ἐστιν, Πατὴρ ὑπάρχων τοῦ Ἰησοῦ τοῦ
5 καθ' ὑμᾶς λεγομένου Χριστοῦ.

5. Ταῦτα τοῦ Σίμωνος εἰπόντος ὁ Πέτρος ἔφη παρὸς αὐτόν· Δύνασαι αὐτὸν ἐκεῖνον διαμαρτύρασθαι, ὅτι οὕτω πιστεύεις, οὐχ ὄν νῦν ἐν ἀπορρήτοις λέγεις, ἀλλ' ὄν σὺ πιστεύων οὐχ ὁμολογεῖς; Ἄλλὰ γὰρ ἀντ' ἄλλων ὀρίζων φλυαρεῖς. Διό, ἐὰν
10 διαμαρτύρη ὅτι, ἃ λαλεῖς, ταῦτα πιστεύεις, ἀποκρίνομαί σοι. Εἰ δὲ ἔστηκας συζητῶν ἐμοὶ ἃ μὴ πιστεύεις, κατὰ κενοῦ με πταίειν ἀναγκάζεις.

Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Παρὰ τινος τῶν σῶν μαθητῶν ἀκήκοα ταῦτα οὕτως ὀρισθῆναι.

15 Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Μὴ ψευδομαρτύρει.

Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Μὴ με λοιδόρει, προπετέστατε.

Καὶ ὁ Πέτρος· Μέχρις ἂν εἴπῃς τὸν εἰπόντα, ψεύστης εἶ.

Καὶ ὁ Σίμων· Νόμιζε ἐμὲ ταῦτα πλάσαι ἢ καὶ παρὰ ἄλλου με ἀκηκοέναι· πρὸς ταῦτά μοι ἀπόκριναί. Ἐὰν γὰρ ἀνατραπῆναι
20 μὴ δυνηθῆ, ἔμαθον τοῦτο εἶναι τὴν ἀλήθειαν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Εἰ ἀνθρώπινόν ἐστι πλάσμα, οὐκ ἀποκρίνομαι εἰς αὐτό, εἰ δὲ ὑπονοίᾳ αὐτοῦ κεκράτησαι ὡς ἀληθοῦς, τοῦτο αὐτό μοι ὁμολόγησον, καὶ ἔχω τι καὶ αὐτὸς περὶ τούτου λέγειν.

25 Καὶ ὁ Σίμων· Ἄπαξ μοι δοκεῖ τοῦτο οὕτως ἔχειν. Σὺ πρὸς ταῦτα εἰ ἔχεις τι λέγειν, ἀπόκριναί.

6. Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει, τὰ μέγιστα ἀσεβεῖς. Εἰ γὰρ Υἱοῦ ἐστι, τοῦ οὐρανὸν καὶ γῆν διακοσμήσαντος, τὸ ᾧ βούλεται ἀποκαλύπτειν τὸν ἐν ἀπορρήτοις αὐτοῦ Πατέρα, σὺ μέγιστα, ὡς ἔφην, ἀσεβεῖς ἀποκαλύπτων οἷς ἐκεῖνος οὐκ ἀπεκάλυπεν.

ἀνήκει στὸ μερίδιο ἐκείνου, τοῦ ὁποίου δέχθηκε νὰ ἐφαρμόζει τὸν νόμο. Κανένας δὲν γνωρίζει τὸν Ὑψιστο Πατέρα ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπόρρητος, ὅπως δὲν γνωρίζει καὶ τὸν Υἱό του, ὅτι εἶναι Υἱός του. Ἀποδίδοντας λοιπὸν ἐσὺ τώρα τὰ γνωρίσματα τοῦ ἀπορρήτου Ὑψίστου στὸν Υἱό, δὲν γνωρίζεις ὅτι εἶναι Υἱός, ὄντας Πατέρας τοῦ Ἰησοῦ, πού ἀπὸ σᾶς λέγεται Χριστός.

5. Ἀφοῦ ὁ Σίμωνας εἶπε αὐτὰ, ὁ Πέτρος εἶπε σ' αὐτόν· Μπορεῖς νὰ ὁμολογήσεις δημοσίως αὐτὸν ἀκριβῶς, ὅτι ἔτσι πιστεύεις, ὄχι αὐτὸν πού τώρα λές ὅτι εἶναι ἀπόρρητος, ἀλλὰ αὐτὸν πού ἐσύ, ἐνῶ τὸν πιστεύεις, δὲν τὸν ὁμολογεῖς; Ἄλλ' ὅμως φλυαρεῖς λέγοντας ἄλλα ἀντ' ἄλλων. Γι' αὐτό, ἐὰν ὁμολογήσεις, ὅτι αὐτὰ πού λές αὐτὰ πιστεύεις, θὰ σοῦ ἀπαντήσω. Ἐὰν ὅμως στήθηκες συζητώντας μαζί μου αὐτὰ πού δὲν πιστεύεις, μὲ ἀναγκάζεις νὰ χτυπῶ στὸ κενό.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἀπὸ κάποιον μαθητὴ σου ἄκουσα ὅτι αὐτὰ ἔτσι ἔχουν καθορισθεῖ.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Μὴ ψευδομαρτυρεῖς.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Μὴ μὲ βρίζεις, θρασύτατε.

Καὶ ὁ Πέτρος· Μέχρι νὰ μοῦ ἀποκαλύψεις αὐτὸν πού τὸ εἶπε, εἶσαι ψεύτης.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Ὑπόθεσε ὅτι τὰ ἐπλασα ἐγὼ αὐτά, ἢ ὅτι τὰ ἄκουσα ἀπὸ ἄλλον· ἀπάντησέ μου σ' αὐτά. Διότι, ἂν δὲν καταστεῖ δυνατόν νὰ ἀνατραποῦν, θὰ μάθω ὅτι αὐτὸ εἶναι ἡ ἀλήθεια.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐὰν εἶναι ἀνθρώπινη ἐπινόηση, δὲν ἀπαντῶ σ' αὐτό· ἐὰν ὅμως ἀπὸ ὑποψία ἐμμένεις σ' αὐτό, ὅτι δῆθεν εἶναι ἀληθινό, ὁμολόγησέ μου το αὐτό, καὶ τότε ἔχω κι ἐγὼ κάτι γι' αὐτὸ νὰ σοῦ πῶ.

Καὶ ὁ Σίμων· Γενικὰ νομίζω ὅτι αὐτὸ ἔτσι εἶναι. Ἐὰν ἐσὺ ἔχεις κάτι νὰ πεῖς γι' αὐτά, ἀπάντησε.

6. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἄν αὐτὸ εἶναι ἔτσι, τότε ἀσεβεῖς πάρα πολὺ. Διότι ἐὰν εἶναι ἔργο τοῦ Υἱοῦ, ὁ ὁποῖος διακόσμησε τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ, τὸ νὰ ἀποκαλύπτει σ' ὅποιον θέλει τὸν ἀπερίγραπτο Πατέρα του, ἐσύ, ὅπως εἶπα, ἀσεβεῖς πάρα πολὺ ἀποκαλύπτοντάς τον σ' αὐτούς πού ἐκεῖνος δὲν τὸν φανέρωσε.

Καὶ ὁ Σίμων· Ἀλλὰ αὐτό με βούλεται ἀποκαλύπτειν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐ νοεῖς ἃ λέγω, Σίμων. Πλὴν ἀκούσας
 σύνες. Τῷ εἰπεῖν, «οἷς ἂν βούλεται ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψει», οὐ δι-
 δασκαλία τινὰ τοιοῦτον μαθεῖν λέγει, ἀλλὰ ἀποκαλύψει μόνον.
 5 Ἀποκάλυψις ἐστὶ τὸ ἐν πάσαις καρδίαις ἀνθρώπων ἀπορρη-
 τως κείμενον κεκαλυμμένον, ἄνευ φωνῆς τῆ αὐτοῦ βουλῆ ἀπο-
 καλυπτόμενον. Καὶ οὕτω γίνεται γινῶναι, οὐ διδαχθέντα, ἀλλὰ
 συνέντα. Τῷ μέντοι συνιέντι οὐκ ἔξεστιν, ἄλλω τοῦτο ἀποδει-
 ξαι, ἐπεὶ μὴδ' αὐτὸς ἐδιδάχθη, οὔτε ἀποκαλύψαι δύναται, ἐπεὶ
 10 μὴ αὐτὸς ἐστὶν ὁ Υἱὸς, ἐκτὸς εἰ μὴ ἑαυτὸν λέγει εἶναι τὸν Υἱόν.
 Σὺ δὲ οὐκ εἶ ὁ ἐστὼς υἱός. Εἰ γὰρ υἱὸς ἦς, πάντως ἂν ἤδης τῆς
 τοιαύτης ἀποκαλύψεως τοὺς ἀξίους. Σὺ δὲ οὐκ οἶδας. Εἰ γὰρ
 ἠπίστασο, τὰ τῶν ἐπισταμένων ἂν ἐποίεις.

7. Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Ὁμολογῶ, οὐ συνῆκα πῶς λέγεις, τὰ
 15 τῶν ἐπισταμένων ἂν ἐποίεις.

Καὶ ὁ Πέτρος· Εἰ οὐ συνῆκας, οὐδὲ τὸν ἐκάστου νοῦν εἰδέ-
 ναι δύνῃ, καὶ εἰ ἀγνοεῖς, οὐδὲ τὸν τοὺς ἀξίους τῆς ἀποκαλύψε-
 ως ἐπίστασαι, οὐκ εἶ υἱός· ὁ δὲ Υἱὸς οἶδεν· διό, οἷς βούλεται,
 ὡς ἀξίοις οὔσιν, ἀποκαλύπτει.

20 Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Μὴ ἀπατῶ, οἶδα τοὺς ἀξίους, καὶ υἱὸς
 οὐκ εἰμι. Τοῦτο μέντοι, τί ποτ' ἔστιν, οἷς βούλεται ἀποκαλύπτει,
 οὐ συνῆκα ὡς λέγεις· τὸ δὲ μὴ συνιέναι οὐχ ὡς μὴ εἰδὼς εἶπον,
 ἀλλ' ὡς εἰδὼς ὅτι οἱ παρεστῶτες οὐ συνῆκαν, ἵνα αὐτὸ σαφέ-
 στερον εἶπης, ὅπως νοήσωσιν ὧν ἕνεκεν καὶ τὴν ζήτησιν
 25 ποιούμεθα.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐγὼ σαφέστερον αὐτὸ εἰπεῖν οὐ δύναμαι,
 σὺ αὐτὸς ὡς νοήσας φράσον.

Καὶ ὁ Σίμων· Ἐγὼ τὰ σὰ οὐκ ἀνάγκην ἔχω λέγειν.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Ὅμως αὐτὸς θέλει νὰ τὸν ἀποκαλύπτω.

Καὶ ὁ Πέτρος· Δὲν καταλαβαίνεις αὐτὰ πού λέω, Σίμονα. Ἄκουσε λοιπὸν νὰ καταλάβεις. Λέγοντας, «Σὲ ὅποιους θέλει ὁ Υἱὸς θὰ τὸν ἀποκαλύψει», δὲν ἐννοεῖ ὅτι κάποιος θὰ τὸ μάθει αὐτὸ μὲ διδασκαλία, ἀλλὰ μόνο μὲ ἀποκάλυψη. Ἀποκάλυψη εἶναι αὐτὸ πού βρίσκεται καλυμμένο σὲ ὅλες τὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀποκαλύπτεται χωρὶς φωνή μὲ τὴ δική του θέληση. Καὶ ἔτσι συμβαίνει νὰ τὸ γνωρίσει, χωρὶς νὰ τὸ διδαχθεῖ, ἀλλὰ κατανοώντας το. Σ' ἐκεῖνον λοιπὸν πού τὸ κατάλαβε δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ τὸ ἀποδείξει αὐτὸ σὲ ἄλλον, διότι οὔτε καὶ αὐτὸς τὸ διδάχθηκε, οὔτε νὰ τὸ ἀποκαλύψει μπορεῖ, διότι οὔτε ὁ ἴδιος εἶναι ὁ Υἱὸς, ἐκτὸς ἐὰν λέει τὸν ἑαυτό του ὅτι εἶναι ὁ Υἱὸς. Σὺ ὅμως δὲν εἶσαι ὁ ἐστὼς Υἱὸς. Διότι, ἐὰν ἦσουν Υἱὸς, θὰ γνώριζες ὅπωςδήποτε αὐτοὺς πού εἶναι ἄξιοι αὐτῆς τῆς ἀποκαλύψεως. Ἐσὺ ὅμως δὲν γνωρίζεις. Διότι, ἂν γνώριζες, θὰ ἔκανες αὐτὰ πού κάνουν ὅσοι γνωρίζουν.

7. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ὁμολογῶ ὅτι δὲν καταλαβαίνω τί ἐννοεῖς λέγοντας, ὅτι θὰ ἔκανες αὐτὰ πού κάνουν ὅσοι γνωρίζουν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐὰν δὲν κατάλαβες, οὔτε τὴ σκέψη τοῦ καθενὸς νὰ γνωρίσεις μπορεῖς, καὶ ἐὰν ἀγνοεῖς, οὔτε γνωρίζεις καλὰ ἐκείνους πού εἶναι ἄξιοι τῆς ἀποκαλύψεως, καὶ δὲν εἶσαι Υἱὸς, γιατί ὁ Υἱὸς γνωρίζει· γι' αὐτὸ σὲ ὅποιους θέλει, ἐπειδὴ εἶναι ἄξιοι, τὸν ἀποκαλύπτει.

Καὶ ὁ Σίμων εἶπε· Μὴ ἀπατάσαι· γνωρίζω τοὺς ἄξιους, ἀλλὰ δὲν εἶμαι Υἱὸς. Αὐτὸ ὅμως τό, «σὲ ὅποιους θέλει τὸν ἀποκαλύπτει», τί ἀκριβῶς σημαίνει, δὲν τὸ καταλαβαίνω ὅπως τό λές· τὸ 'δὲν καταλαβαίνω', δὲν τὸ εἶπα ἐπειδὴ δὲν καταλαβαίνω, ἀλλὰ ἐπειδὴ καταλαβαίνω ὅτι οἱ παρόντες δὲν τὸ κατάλαβαν, γιὰ νὰ τὸ πεῖς πιὸ καθαρά, ὥστε νὰ καταλάβουν γιὰ ποιὰ πράγματα κάνουμε καὶ τὴ συζήτηση.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ τὸ πῶ αὐτὸ πιὸ καθαρά· πέες το ἐσὺ πού τὸ κατάλαβες.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Ἐγὼ δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ πῶ τὰ δικά σου.

Καὶ ὁ Πέτρος· Φαίνη μοι, Σίμων, μὴ συνιεὶς αὐτό, καὶ ὁμολογεῖν μὴ θέλων, ἵνα μὴ ἐν ἀγνοίᾳ φωραθεὶς ἐλεγεθῆς μὴ ὦν σὺ ὁ ἐστὼς υἱός. Τοῦτο γὰρ αἰνίσση, κἂν σαφῶς αὐτὸ εἶπειν μὴ θέλεις· ὥστε ἐγὼ μὲν τὰς σὰς βουλάς ἐξ ὧν αἰνίσση ἐπίσταμαι, 5 προφήτου ἀληθοῦς μαθητῆς ὦν, οὐ προφήτης, σὺ δὲ καὶ τὰ σαφῶς λεγόμενα μὴ συνιών, υἷον ἑαυτὸν εἶπειν θέλεις, ἀνθιστῶν ἡμῖν.

Καὶ ὁ Σίμων· Ἄρῳ σου πᾶσαν πρόφασιν· ὁμολογῶ, αὐτὸ οὐ συνῆκα, τί ποτ' ἔστιν, «καὶ οἷς ἂν βούληται ὁ Υἱὸς ἀποκαλύ- 10 πτει». Λέγε τοίνυν αὐτὸ σαφέστερον.

8. Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐπειδὴ κἂν σχήματι αὐτὸ ὡμολόγησας μὴ συνιέναι, πρὸς ὃ πυνθάνομαί σου, ἀπόκριναί μοι, καὶ μαθήση. Λέγε μοι· Φῆς τὸν Υἱὸν δίκαιον εἶναι, ὅστις ποτ' ἔστιν, ἢ οὐ;

15 Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Δικαιοτάτον.

Καὶ ὁ Πέτρος· Δίκαιος δὲ ὦν διὰ τί μὴ πᾶσιν ἀποκαλύπτει, ἀλλ' οἷς βούλεται;

Καὶ ὁ Σίμων· Ὅτι δίκαιος ὦν, τοῖς ἀξίοις ἀποκαλύπτειν βούλεται.

20 Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐκοῦν ἀνάγκη αὐτὸν εἶδέναι τὸν ἐκάστου νοῦν, ἵνα ἀξίοις ἀποκαλύπτῃ;

Καὶ ὁ Σίμων· Ἀνάγκη οὕτως ἔχειν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐκοῦν αὐτὸς μόνος εὐλόγως ἀποκαλύπτειν ὠρίσθη, μόνος τὸν ἐκάστου νοῦν εἰδώς, καὶ οὐ σὺ ὁ μηδὲ 25 τὰ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα δυνάμενος συνιέναι.

9. Τοῦτο τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ἀπὸ μὲν τῶν ὄχλων ἔπαινος ἐγένετο, ὁ δὲ Σίμων κατάφωρος γεγονώς, αἰδεσθεὶς ἠρθηρίασε, καὶ τὸ μέτωπον τρίψας ἔφη· Ἄλλ' ἐμὲ μάγον λέγουσιν ὑπὸ Πέτρου νικώμενον, ἀλλὰ καὶ συλλογιζόμενον. Οὐκ εἴ τις δὲ 30 συλλογισθεῖη, συναρπασθεὶς τὴν ἐν αὐτῷ ἀλήθειαν νενικημένην

Καὶ ὁ Πέτρος· Μοῦ φαίνεται, Σίμωνα, ὅτι δὲν τὸ καταλαβαίνεις αὐτὸ, καὶ δὲν θέλεις νὰ τὸ ὁμολογήσεις, γιὰ νὰ μὴ ἀποδειχθεῖ ὅτι βρίσκεσαι σὲ ἄγνοια καὶ κατηγορηθεῖς ὅτι σὺ δὲν εἶσαι ὁ ἐστὼς Υἱός. Γιατὶ αὐτὸ ὑπαινίσσεσαι, ἂν καὶ δὲν θέλεις νὰ τὸ πεῖς καθαρὰ· ὥστε ἐγὼ μὲν, ἀπὸ αὐτὰ πού ὑπαινίσσεσαι, γνωρίζω τὶς σκέψεις σου, ἐπειδὴ εἶμαι μαθητὴς τοῦ ἀληθινοῦ προφήτη, ὄχι προφήτης. Ἐνῶ ἐσύ, ἂν καὶ δὲν καταλαβαίνεις οὔτε αὐτὰ πού λέγονται μὲ σαφήνεια, θέλεις νὰ ὀνομάσεις τὸν ἑαυτὸ σου Υἱόν, ἀντικρούοντας ἐμᾶς.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Θὰ σοῦ ἀφαιρέσω κάθε δικαιολογία· ὁμολογῶ ὅτι δὲν κατάλαβα τί ἀκριβῶς εἶναι αὐτό, πού τὸ ἀποκαλύπτει ὁ Υἱὸς σὲ ὅποιους θέλει. Πές το λοιπὸν αὐτὸ πιὸ καθαρὰ.

8. Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐπειδὴ ἔστω καὶ τυπικὰ ὁμολόγησες ὅτι δὲν τὸ καταλαβαίνεις αὐτό, ἀπάντησέ μου σ' αὐτὸ πού σὲ ἐρωτῶ καὶ θὰ μάθεις. Πές μου· Δέχεσαι ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι δίκαιος, ὅποιος καὶ ἂν εἶναι, ἢ ὄχι;

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Εἶναι δικαιοτάτος.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἀφοῦ λοιπὸν εἶναι δίκαιος γιατί δὲν ἀποκαλύπτει σὲ ὄλους, ἀλλὰ μόνο σ' αὐτοὺς πού θέλει;

Καὶ ὁ Σίμων· Διότι, ἐπειδὴ εἶναι δίκαιος, θέλει νὰ ἀποκαλύπτει μόνο στοὺς ἄξιους.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐπομένως πρέπει ὅπωςδήποτε αὐτὸς νὰ γνωρίζει τὶς σκέψεις τοῦ καθενός, γιὰ νὰ ἀποκαλύπτει στοὺς ἄξιους;

Καὶ ὁ Σίμωνας· Κατ' ἀνάγκη ἔτσι εἶναι.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐπομένως, εὐλογα ὀρίστηκε μόνο αὐτὸς νὰ ἀποκαλύπτει, ἀφοῦ εἶναι ὁ μόνος πού γνωρίζει τὶς σκέψεις τοῦ καθενός, καὶ ὄχι ἐσύ, ὁ ὁποῖος δὲν μπορεῖς νὰ καταλάβεις οὔτε αὐτὰ πού λέγονται ἀπὸ μᾶς.

9. Ὄταν εἶπε αὐτὰ ὁ Πέτρος, ἀκούστηκαν ἀπὸ τὸ πλῆθος ἐπευφημίες. Καὶ ὁ Σίμωνας πού ξεσκεπάστηκε τελείως, κοκκίνησε ἀπὸ ντροπὴ καὶ τρίβοντας τὸ μέτωπό του εἶπε· Λένε ἐμένα τὸν μάγο ὅτι νικήθηκα ἀπὸ τὸν Πέτρο, ἀλλὰ καὶ ὅτι συλλογίζομαι. Ὅμως ὅποιος σκέπτεται, ὅταν παρασυρθεῖ ἀπὸ κάποιον,

ἔχει. Οὐ γὰρ ἡ ἀσθένεια τοῦ ἐκδικουῦντος ἀλήθειά ἐστι τοῦ νικωμένου. Πλὴν φημί σοι, ὅτι ἐγὼ τοὺς παρεστῶτας πάντας ἀξίους ἔκρινα γινῶναι τὸν ἐν ἀπορρήτοις Πατέρα. Διὸ δημοσίᾳ μου αὐτοῖς ἀποκαλύπτοντος, σὺ αὐτὸς διὰ φθόνον ἐμοὶ τῷ εὐ-
5 *εργετεῖν* αὐτοὺς θέλοντι χαλεπαίνεις.

10 *Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐπειδὴ ἀρεσκόντως τοῖς παροῦσιν ὄχλοις οὕτως ἔφης, ἐγὼ ἐρῶ οὐκ ἀρεσκόντως, ἀλλ' ἀληθῶς. Λέγε μοι, πῶς ἀξίους ἐπίστασαι τοὺς παρεστῶτας πάντας, ὅπου σοι ἐκφαίνονται οὐδ' εἷς συνέθετο; Τὸ γὰρ ἐμοὶ ποιήσασθαι*
κατὰ σοῦ τὸν ἔπαινον οὐκ ἔστι συγκαταθεμένω σοι, ἀλλ' ἐμοί, ᾧ καὶ τὸν ἔπαινον ὡς ὀρθῶς εἰρηκότι ἀπένειμαν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ Θεὸς δίκαιος ὢν βραβεύει τὸν ἐκάστου νοῦν, ὃ φῆς ἀληθὲς εἶ-
ναι, οὐκ ἂν ἐβουλήθη διὰ τῆς ἀριστερᾶς τοῖς δεξιοῖς τοῦτο δο-
θῆναι, ᾧ λόγῳ ὁ παρὰ κλέπτου τι λαβὼν καὶ αὐτὸ ὑπεύθυνός
15 ἔστιν. Ὡστε τούτου ἕνεκεν τὸν ὑπὸ σοῦ φερόμενον οὐκ ἠθέλη-
σεν αὐτοὺς λαβεῖν, ἀλλὰ διὰ τοῦ εἰς τὸ ἀποκαλύπτειν ὠρισμέ-
νου Υἱοῦ. Τίτι γὰρ εὐλογόν ἐστιν ἀποκαλύπτειν τὸν Πατέρα, ἢ Υἱῷ μόνῳ, διὰ τὸ εἰδέναί τῆς τοιαύτης ἀποκαλύψεως τὸν
ἀξιον; Οὕτως οὐκ ἔστι τοῦτο διδάξαι ἢ διδαχθῆναι, ἀλλ'
20 ἀφράστῳ χειρὶ ἀποκαλυφθῆναι τῷ τοῦτο εἰδέναί ἀξίῳ.

11 *Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Πολὺ συμβάλλεται πρὸς νίκην τῷ πολεμοῦντι τὸ ἰδίῳις χρήσασθαι ὄπλοις. Ὁ γὰρ φιλεῖ τις, καὶ γνησίως ἐκδικεῖν δύναται, γνησίως δὲ ἐκδικούμενον οὐ τὴν τυχοῦσαν ἰσχὺν ἔχει. Διὰ τοῦ λοιποῦ ὅπερ ὄντως φρονῶ ἐκθήσο-*
25 *μαι. Φημί τινα δύναμιν ἐν ἀπορρήτοις εἶναι ἄγνωστον πᾶσι, καὶ αὐτῷ τῷ δημιουργῷ, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς εἶρηκεν, οὐκ ἐπι-
στάμενος ὃ ἐφθέγγετο. Ἐκ πολυλαλιᾶς γὰρ ἐνίστε εὐστοχεῖ τις*

δὲν νικιέται ἢ ἀλήθεια πού βρίσκεται μέσα του. Διότι ἡ ἀδυναμία ἐκείνου πού πάρνει ἱκανοποίηση δὲν εἶναι ἀλήθεια τοῦ ἠττημένου. Ὡστόσο σοῦ λέω, ὅτι ἐγὼ ἔκρινα ὄλους ὄσους εἶναι παρόντες, ὅτι εἶναι ἄξιοι νὰ γνωρίσουν τὸν ἀπερίγραπτο Πατέρα. Γι' αὐτό, ἐνῶ ἐγὼ δημοσίως τοὺς τὸν ἀποκαλύπτω, ἐσὺ ὁ ἴδιος ἀπὸ ζήλεια ὀργίζεσαι ἐνάντια σὲ μένα πού θέλω νὰ τοὺς εὐεργετήσω.

10. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐπειδὴ μίλησες ἔτσι ὅπως ἀρέσει στὸ πλῆθος πού παρευρίσκεται, ἐγὼ θὰ μιλήσω ὄχι γιὰ νὰ ἀρέσω, ἀλλὰ ἀληθινά. Πές μου, πῶς γνωρίζεις ὅτι ὄλοι οἱ παρόντες εἶναι ἄξιοι, τὴν στιγμή πού ὄταν ἐσὺ ἀποκάλυπτες, δὲν συμφώνησε οὔτε ἓνας; Διότι γιὰ νὰ κάνουν τίς ἐπευφημίες σὲ μένα ἐναντίον σου, δὲν δείχνει ὅτι συμφωνοῦν μὲ σένα, ἀλλὰ μὲ μένα, στὸν ὄποιο ὀρθῶς ἀπένειμαν καὶ τὴν ἐπευφημία. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ Θεός, ὄντας δίκαιος, βραβεῦει τὴ σκέψη τοῦ καθενός, πού δέχεσαι ὅτι εἶναι σωστό, δὲν θὰ ἤθελε μὲ τὸ ἀριστερό του χέρι νὰ τὸ δώσει αὐτὸ στοὺς δεξιούς, γιὰ τὸν ἴδιο λόγο πού καὶ ἐκεῖνος πού παίρνει κάτι ἀπὸ κλέφτη εἶναι ἔνοχος. Γι' αὐτό δὲν θέλησε, αὐτό πού προσκομίζεις ἐσὺ, νὰ τὸ πάρουν αὐτοὶ ἀπὸ σένα, ἀλλὰ μέσω τοῦ Υἱοῦ πού ἔχει ὀρισθεῖ νὰ ἀποκαλύπτει. Διότι σὲ ποιόν εἶναι φυσικὸ νὰ ἀποκαλύπτει τὸν Πατέρα, παρὰ μόνο στὸν Υἱό, ἐπειδὴ γνωρίζει ποιός εἶναι ἄξιος αὐτῆς τῆς ἀποκαλύψεως; Ἔτσι, δὲν εἶναι δυνατὸ αὐτὸ νὰ τὸ διδάξεις ἢ νὰ τὸ διδαχθεῖς, ἀλλὰ νὰ ἀποκαλυφθεῖ μὲ τὸ ἀόρατο χέρι σ' ἐκεῖνον πού εἶναι ἄξιος νὰ τὸ γνωρίσει.

11. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Σ' ἐκεῖνον πού πολεμάει βοηθάει πολὺ τὸ νὰ χρησιμοποιεῖ τὰ δικά του ὄπλα. Διότι ἐκεῖνο πού κάποιος τὸ ἀγαπᾷ, μπορεῖ καὶ νὰ τὸ ὑπερασπιστεῖ ἀληθινά, καὶ ὄταν τὸ ὑπερασπίζεται ἀληθινά, ἔχει πολὺ μεγάλη δύναμη. Γι' αὐτό καὶ ἐγὼ στὸ ἐξῆς θὰ ἐκθέσω αὐτὸ πού πραγματικὰ πιστεύω. Ἰσχυρίζομαι ὅτι ὑπάρχει κάποια δύναμη ἀπόρρητη, ἄγνωστη σὲ ὄλους, ἀκόμα καὶ σ' αὐτὸν τὸν Δημιουργό, ὅπως εἶπε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς, χωρὶς νὰ γνωρίζει καλὰ αὐτὸ πού εἶπε. Διότι ἀπὸ τὰ πολλὰ πού λέει κάποιος, μερικὲς φορὲς πετυ-

πρὸς τὸ ἀληθές, οὐκ εἰδὼς ὃ λέγει. Λέγω δὲ καὶ περὶ τούτου, οὗ
εἶρηκεν· «οὐδεὶς ἔγνω τὸν Πατέρα».

Καὶ ὁ Πέτρος· Σὺ τὰ ἐκείνου εἰδέναι μηκέτι ἐπαγγέλλου.

Καὶ ὁ Σίμων· Τὰ ἐκείνου οὐκ ἐπαγγέλλομαι πιστεύειν, εἰς
5 δὲ τὰ ἐπιτευχθέντα αὐτῷ διαλέγομαί σοι.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἴνα μὴ σοι δῶ πρόφασιν εἰς φυγὴν,
ζητήσω σοι ὡς θέλεις. Πλὴν μαρτύρομαι πάντας, ὅτι οὐδὲ ὄν
νῶν ἔφης λόγον οὐ πιστεύεις. Οἶδα γὰρ ἃ φρονεῖς. Καὶ ἵνα μὴ με
δόξης ψεύδεσθαι, ἀνοίξομαί σοι τὰ σά, ἵνα εἰδῆς, ὅτι πρὸς εἰδό-
10 τα διαλέγη.

12. Ἡμεῖς, ὦ Σίμων, ἐκ τῆς μεγάλης δυνάμεως, ἔτι τε καὶ
τῆς κυρίας λεγομένης, οὐ λέγομεν δύο ἐπεστάλθαι ἀγγέλους,
τὸν μὲν ἐπὶ τῷ κτίσαι κόσμον, τὸν δὲ ἐπὶ τῷ θέσθαι τὸν νόμον·
οὐδ' ὅτι αὐτῶν ἕκαστος ἐλθὼν, ἐφ' οἷς ἐποίησεν, ὡς αὐτὸς ὢν
15 αὐθέντης, αὐτὸν ἠγγειλεν· οὐδ' ὃ ἐστῶς, στησόμενος, ἀντικείμε-
νος. Μάθε, πῶς ἀπιστεῖς καὶ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Ἦν φῆς δύ-
ναμιν ἐν ἀπορρήτοις εἶναι, ἀγνοίας γέμει. Τὴν γὰρ ἀγνωμοσύ-
νην τῶν ὑπ' αὐτῆς ἀποσταλέντων ἀγγέλων οὐ προεγίνωσκεν.

Καὶ ὁ Σίμων, τοῦ Πέτρου ταῦτα λέγοντος, μεγάλως ὀργι-
20 σθεὶς ἐπέκοψε λέγοντα, εἰπὼν· Τί φλυαρεῖς, τολμηρὸν καὶ πάν-
των προπετέστατε, ἐπ' ὄχλον εὐμαθῆ ἐκφαίνων ἀτεχνῶς τὰ
ἀπόρρητα;

Καὶ ὁ Πέτρος· Τί φθονεῖς εὐεργετεῖσθαι τοὺς παρόντας
ἀκροατάς;

25 Καὶ ὁ Σίμων· Οὐκοῦν ὁμολογεῖς τὴν τοιαύτην ἐπίγνωσιν
εὐεργεσίαν εἶναι;

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὁμολογῶ. Τὸ γὰρ ψεῦδος γνωσθὲν εὐεργε-
τεῖ, ἀγνοίας αἰτία μὴ περιπεσεῖν αὐτῷ.

Καὶ ὁ Σίμων· Φαίνη μοι μὴ δυνάμενος εἰπεῖν εἰς ἃ προέ-
30 τεινά σοι. Λέγω δὴ ὅτι καὶ ὁ Διδάσκαλός σου ἐν ἀπορρήτοις
τινὰ λέγει εἶναι Πατέρα.

χαίνει τὸ ἀληθινὸ, χωρὶς νὰ γνωρίζει αὐτὸ ποὺ λέει. Καὶ ἐννοῶ αὐτὸ ποὺ εἶπε· Κανένας δὲν γνωρίζει τὸν Πατέρα.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐσὺ νὰ μὴ λὲς στὸ ἐξῆς ὅτι γνωρίζεις τὰ σχετικὰ μὲ ἐκεῖνον.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Δὲν διακηρύττω ὅτι πιστεύω αὐτὰ ποὺ ἀφοροῦν ἐκεῖνον, ἀλλὰ συζητῶ μαζί σου γιὰ τὰ ἐπιτεύγματα ἐκείνου.

Καὶ ὁ Πέτρος· Γιὰ νὰ μὴ σοῦ δώσω πρόφαση νὰ φύγεις, θὰ συζητήσω ὅπως θέλεις. Ἀλλὰ βεβαιῶνω ὅλους, ὅτι δὲν πιστεύεις οὔτε τὸν λόγο ποὺ τώρα εἶπες. Γιατί γνωρίζω τί πιστεύεις. Καὶ γιὰ νὰ μὴ νομίσεις ὅτι ψεύδομαι, θὰ σοῦ ἐκθέσω τὰ δικά σου, γιὰ νὰ γνωρίζεις ὅτι συνομιλεῖς μὲ κάποιον ποὺ γνωρίζει.

12. Ἐμεῖς, Σίμονα, ἀπὸ τῆ μεγάλης δύναμη, ποὺ λέγεται ἐπίσης καὶ κυρία, δὲν λέμε ὅτι στάλθηκαν δύο ἄγγελοι, ὁ ἓνας γιὰ νὰ κτίσει τὸν κόσμον καὶ ὁ ἄλλος γιὰ νὰ θεσπίσει τὸν Νόμον. Οὔτε ὅτι ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς ἐρχόμενος διακήρυξε τὸν ἑαυτό του γιὰ ὅσα ἔκανε, σὰν νὰ εἶναι αὐτὸς ὁ ἀφέντης· οὔτε ὁ τοποθετημένος, αὐτὸς ποὺ θὰ στηθεῖ, ὁ ἀντίπαλος. Μάθε, πῶς ἀπιστεῖς καὶ στὴν ὑπόθεση αὐτή. Ἡ δύναμη ποὺ λὲς ὅτι εἶναι ἀπόρρητη, εἶναι γεμάτη ἄγνοια. Διότι δὲ γνώριζε τὴν ἀγνωμοσύνη τῶν ἀγγέλων ποὺ στάλθηκαν ἀπὸ τὴν ἴδια.

Καὶ ὁ Σίμωνας, καθὼς ὁ Πέτρος ἔλεγε αὐτά, ὀργίσθηκε πολὺ καὶ τὸν διέκοψε ἐνῶ μιλοῦσε, λέγοντας· Γιατί φλυαρεῖς, ἀδιάντροπε καὶ ἀνθαδέστατε ὄλων, ἀποκαλύπτοντας ἀδέξια τὰ ἀπόρρητα σὲ πλῆθος ποὺ διψᾷ γιὰ μάθηση;

Καὶ ὁ Πέτρος· Γιατί ἀπὸ φθόνον δὲν θέλεις νὰ εὐεργετηθοῦν οἱ ἀκροατές;

Καὶ ὁ Σίμωνας· Δηλαδή ὁμολογεῖς ὅτι αὐτὴ ἡ ἐνσυνείδητη γνώση εἶναι εὐεργεσία;

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὁμολογῶ. Γιατί τὸ ψέμα ὅταν γίνει γνωστὸ εὐεργετεῖ, γιὰ νὰ μὴ πέσουμε ἀπὸ ἄγνοια σ' αὐτό.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Μοῦ δίνεις τὴν ἐντύπωση ὅτι δὲν μπορεῖς νὰ μιλήσεις γι' αὐτὰ ποὺ σοῦ πρότεινα. Καὶ ἐννοῶ, ὅτι καὶ ὁ Δάσκαλός σου λέει ὅτι ὑπάρχει κάποιος Πατέρας ἄγνωστος.

13. Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Ἀποκρινοῦμαι εἰς ὃ θέλεις περὶ τοῦ, «οὐδεὶς ἔγνω τὸν Πατέρα, εἰ μὴ ὁ Υἱός, οὐδὲ τὸν Υἱὸν τις οἶδεν, εἰ μὴ ὁ Πατὴρ καὶ οἷς ἂν βούληται ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψει». Πρῶτον μὲν θαυμάζω, πῶς, τοῦ λόγου τούτου μυρίας ἔχοντος 5 ἐκδοχάς, σὺ τὸ ἐπικινδυνότερον ἐξελέξω μέρος, πρὸς ἀγνωσίαν τοῦ Δημιουργοῦ καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ πάντων φήσας εἰρῆσθαι τὸν λόγον. Πρῶτον μὲν γὰρ δύναται ὁ λόγος εἰρῆσθαι πρὸς πάντας Ἰουδαίους, τοὺς πατέρα νομίζοντας εἶναι Χριστοῦ τὸν Δαβίδ, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Χριστὸν υἱὸν ὄντα, καὶ Υἱὸν Θεοῦ μὴ ἐγνωκέ- 10 ναι. Διὸ καὶ οἰκείως εἴρηται· «οὐδεὶς ἔγνω τὸν Πατέρα», ἐπεὶ ἀντὶ τοῦ θεοῦ τὸν Δαβίδ πάντες ἔλεγον, τὸ δὲ ἐπάξαντα εἶπεῖν, «ὡς οὐδὲ τὸν Υἱὸν τις οἶδεν», ἐπεὶ αὐτὸν Υἱὸν ὄντα οὐκ ᾔδεισαν, καὶ τὸ εἶπεῖν, «οἷς ἂν βούληται ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψαι», ὀρθῶς εἴρηται· ὁ γὰρ ἀπ' ἀρχῆς ὢν Υἱὸς μόνος ὠρίσθη, ἵνα οἷς 15 βούλεται ἀποκαλύψῃ. Καὶ οὕτω δύναται Ἀδὰμ ὁ πρωτόπλαστος αὐτὸν μὴ ἀγνοεῖν, οὐδὲ Ἐνῶχ ὁ εὐαρεστήσας μὴ εἰδέναί, οὔτε Νῶε ὁ δίκαιος μὴ ἐπίστασθαι, οὔτε ὁ Ἀβραὰμ ὁ φίλος μὴ συνιέναι, οὐκ Ἰσαὰκ μὴ νενοηκέναί, οὐκ Ἰακώβ ὁ παλαίσας μὴ πεπιστευκέναί καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῷ λαῷ ἀξίοις μὴ ἀποκεκαλύ- 20 φθαι.

14. Εἰ δέ, ὡς φῆς, ἔσται διὰ τὸ εἰδέναί διὰ τοῦ Ἰησοῦ νῦν πᾶσιν ἀποκαλύπτεσθαι, πῶς οὐκ ἀδικώτατον λέγεις, ἐκείνους μὲν μὴ ἐγνωκέναί, ἐπτὰ στύλους ὑπάρξαντας κόσμῳ, καὶ δικαιοτάτῳ Θεῷ εὐαρεστήσαι δυναμένους, καὶ τοσούτους δὲ νῦν 25 ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἀσεβεῖς ὄντας κατὰ πάντα γνῶναι; Οὗτοι παντὸς κρείττονες γνῶναι οὐ κατηξιώθησαν; Καὶ πῶς ἐστι τοῦτο ἀγαθόν, ὃ μὴ δίκαιόν ἐστιν; Ἐκτὸς εἰ μὴ ἀγαθὸν θέλεις λέγειν οὐ τὸν εὐεργετοῦντα τοὺς δικαιοπραγήσαντας, ἀλλὰ τὸν ἀγαπῶντα τοὺς ἀδίκους, κἂν μὴ πιστεύουσιν, οἷς καὶ τὰ ἀπόρρητα

13. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐὰν ἀπαντήσω γι' αὐτὸ πὺν θέλεις στό· «κανέννας δὲν γνωρίζει τὸν Πατέρα, παρὰ μόνο ὁ Υἱός, οὔτε τὸν Υἱὸ τὸν γνωρίζει κανέννας, παρὰ μόνο ὁ Πατέρας, καὶ ἐκεῖνοι στοὺς ὁποίους θέλει ὁ Υἱός νὰ τὸν ἀποκαλύψει». Πρῶτα-πρῶτα ἀπορῶ γιατί, ἐνῶ ὁ λόγος αὐτὸς ἐπιδέχεται μύριες ἐρμηνεῖες, ἐσὺ διάλεξες τὸ πὺν ἐπικίνδυνο μέρος, λέγοντας ὅτι ὁ λόγος αὐτὸς εἰπώθηκε γιὰ νὰ δηλώσει τὴν ἄγνοια τοῦ δημιουργοῦ καὶ ὄλων ὄσων βρίσκονται κάτω ἀπὸ αὐτῶν. Διότι πρῶτα ὁ λόγος μπορεῖ νὰ εἰπώθηκε πρὸς ὄλους τοὺς Ἰουδαίους οἱ ὁποῖοι νόμιζαν ὅτι πατέρας τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ Δαβίδ, καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς εἶναι γιὸς του, καὶ δὲν γνώριζαν τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ καί, κατὰ τρόπο γνωστὸ σ' αὐτοὺς, εἰπώθηκε· «κανέννας δὲν γνώρισε τὸν Πατέρα», ἐπειδὴ ἀντὶ τοῦ Θεοῦ ὄλοι ἔλεγαν τὸν Δαβίδ, τὴν δὲ προσθήκη πὺν εἶπε, ὅτι «οὔτε τὸν Υἱὸ γνωρίζει κανεῖς», τὴν εἶπε ἐπειδὴ δὲν γνώριζαν ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Υἱός, καὶ αὐτὸ πὺν εἶπε, «σὲ ὁποίους θέλει ὁ Υἱός θὰ τὸν ἀποκαλύψει», καλὰ εἰπώθηκε· διότι μόνο ἐκεῖνος πὺν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἦταν Υἱός ὀρίστηκε νὰ τὸν ἀποκαλύπτει σὲ ἐκείνους πὺν θέλει. Ἔτσι λοιπὸν μπορεῖ ὁ πρωτόπλαστος Ἀδὰμ νὰ μὴ τὸν ἀγνοεῖ, οὔτε ὁ Ἐνῶχ πὺν τὸν εὐαρέστησε νὰ μὴ τὸν γνωρίζει, οὔτε ὁ δίκαιος Νῶε νὰ μὴ τὸν γνωρίζει, οὔτε ὁ φίλος του Ἀβραὰμ νὰ μὴ τὸν κατανοεῖ, οὔτε ὁ Ἰσαὰκ νὰ μὴ τὸν καταλαβαίνει, οὔτε ὁ Ἰακώβ πὺν πάλαιψε νὰ μὴ ἔχει πιστέψει, καὶ σὲ ὄλους τοὺς ἄξιους τοῦ λαοῦ νὰ μὴ ἔχει ἀποκαλυφθεῖ.

14. Ἐὰν πάλι, ὄπως λές, γίνεται, ἐπειδὴ γνωρίστηκε μέσω τοῦ Ἰησοῦ, τώρα νὰ ἀποκαλυφθεῖ σὲ ὄλους, δὲν εἶναι πολὺ ἄδικο αὐτὸ πὺν λές, ἐκεῖνοι πὺν ὑπῆρξαν οἱ ἑπτὰ στύλοι τοῦ κόσμου καὶ μποροῦσαν νὰ εὐαρεστήσουν τὸν δικαιοτάτο Θεὸ, νὰ μὴ τὸν γνωρίσουν, ἐνῶ τόσοι πολλοὶ τώρα ἀπὸ τοὺς ἐθνικούς, πὺν εἶναι ἀσεβεῖς, νὰ γνωρίζουν τὰ πάντα; Αὐτοὶ οἱ ἀνώτεροι ὄλων δὲν ἀξιῶθηκαν νὰ τὸν γνωρίσουν; Καὶ πῶς γίνεται νὰ εἶναι αὐτὸ ἀγαθὸ, αὐτὸ πὺν δὲν εἶναι δίκαιο; Ἐκτὸς ἐὰν θέλεις νὰ ὀνομάξεις ἀγαθὸν ὄχι αὐτὸν πὺν εὐεργετεῖ ἐκείνους πὺν ἔζησαν δίκαια, ἀλλὰ αὐτὸν πὺν ἀγαπᾷ τοὺς ἄδικους, ἔστω καὶ ἂν δὲν

ἀποκαλύπτειν, ἃ δικαίοις ἀποκαλύψαι οὐκ ἠθέλησεν. Τὸν γὰρ τοιοῦτον οὔτε ἀγαθῶ οὔτε δικαίῳ προσήκει, ἀλλὰ τῷ εὐσεβεῖς μεμισηκότι. Μὴ τι σὺ εἶ, Σίμων, ὁ Ἐστώς, ὁ ταῦτα οὕτω μὴ ποτε ρηθέντα εἰπεῖν ἀποθρασυνόμενος;

5 15. Καὶ ὁ Σίμων ἐπὶ τούτῳ ἀγανακτήσας ἔφη· Τὸν σὸν Διδάσκαλον αἰτιῶ εἰπόντα, «ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι, ἅπερ ἦν κρυπτὰ σοφοῖς, ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις θηλάζουσιν».

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὕτω μὲν, ἔφη, ὁ λόγος οὐκ ἐλέχθη· ἐρῶ δὲ
10 πρῶτον, ὡς οὕτως εἰρημένον ὥσπερ σοι ἔδοξεν. Ὁ Κύριος ἡμῶν, εἶπερ καὶ εἰρήκει, «ἅτινα ἦν κρυπτὰ σοφοῖς, ταῦτα νηπίοις ἀπεκάλυψεν ὁ Πατήρ», οὐδ' οὕτως ἄλλον θεὸν καὶ πατέρα σημαίνειν ἐνομίζετο παρὰ τὸν κτίσαντα τὸν κόσμον. Ἐνδέχεται γὰρ αὐτοῦ εἶναι τοῦ Δημιουργοῦ τὰ κρυπτὰ ἃ ἔλεγεν, τῷ
15 καὶ τὸν Ἡσαΐαν εἰπεῖν· «ἀνοίξω τὸ στόμα μου ἐν παραβολαῖς καὶ ἐξερευξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου». Τὸν οὖν προφήτην ὁμολογεῖς, ὅς τὰ κεκρυμμένα οὐκ ἠγνόει, ἅτινα ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ σοφῶν ἀποκεκρύφθαι λέγει, νηπίοις δὲ ἀποκεκαλύφθαι; Πῶς δὲ ὁ Δημιουργὸς ἠγνόει, τοῦ προφήτου αὐτοῦ μὴ
20 ἀγνοοῦντος τοῦ Ἡσαΐου; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἡμῶν τῷ ὄντι οὐκ εἶπεν, 'ἅτινα ἦν κρυπτά', ἀλλὰ τὸ δοκοῦν τραχύτερον εἶρηκεν· εἶπε γάρ· «ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις θηλάζουσιν». Τὸ δὲ εἰπεῖν, ἀπέκρυψας, ὥς ποτε ἐγνωσμένων αὐτοῖς. Παρ' αὐτοῖς γὰρ ἡ κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἀπέκειτο, τούτέστιν ἡ γνῶσις
25 τῶν ἀπορρήτων.

16. Καὶ μὴ λέγε, Ἡσέβησεν εἰς τοὺς σοφοὺς κρύψας αὐτὰ ἀπ' αὐτῶν. Μὴ γένοιτο τοῦ ὑπολαβεῖν. Οὐ γὰρ ἠσέβησεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπέκρυπτον τὴν γνῶσιν τῆς βασιλείας, καὶ οὔτε αὐτοὶ

πιστεύουν, στους οποίους αποκαλύπτει και τὰ ἀπόρρητα, τὰ ὅποια δὲν θέλησε νὰ ἀποκαλύψει στους δίκαιους. Γιατὶ αὐτὸ δὲν ταιριάζει οὔτε στὸν ἀγαθὸ οὔτε στὸν δίκαιο, ἀλλὰ σ' ἐκεῖνον πού μισεῖ τοὺς εὐσεβεῖς. Μήπως, Σίμωνα, εἶσαι σὺ ὁ «Ἐστῶς», ὁ ὁποῖος ἔχεις τὸ θράσος νὰ λές αὐτὰ τὰ ὅποια δὲν ἔχουν ποτὲ λεχθεῖ;

15. Καὶ ὁ Σίμωνας, ἀγανακτισμένος ἀπὸ αὐτό, εἶπε· Τὸν Δάσκαλό σου κατηγορῶ πού εἶπε, «σ' εὐχαριστῶ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, γιατί αὐτὰ πού ἔκρυψες ἀπὸ τοὺς σοφοὺς, τὰ φανέρωσε στὰ νήπια πού θηλάζουν»⁶.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἔτσι βέβαια δὲν εἰπώθηκε ὁ λόγος· ὅμως θὰ πῶ πρῶτα ὅτι ἔτσι εἰπώθηκε, ὅπως νομίζεις ἐσύ. Ὁ Κύριός μας ἂν καὶ εἶπε, «αὐτὰ πού ἦταν κρυφὰ γιὰ τοὺς σοφοὺς, αὐτὰ ὁ Πατέρας τὰ φανέρωσε στὰ νήπια», δὲν νομιζόταν ὅμως ὅτι σήμαινε ἄλλον Θεὸ καὶ Πατέρα, ἐκτὸς ἀπὸ ἐκεῖνον πού ἔκτισε τὸν κόσμον. Διότι εἶναι πιθανὸ νὰ ἀνήκουν στὸν ἴδιο τὸν Δημιουργὸ τὰ κρυφὰ πού ἔλεγε, σύμφωνα μ' αὐτὸ πού εἶπε καὶ ὁ Ἡσαΐας· «θὰ ἀνοίξω τὸ στόμα μου μιλώντας μὲ παραβολές, καὶ θὰ πῶ πράγματα κρυμμένα ἀπὸ τότε πού δημιουργήθηκε ὁ κόσμος»⁷. Ὁμολογεῖς λοιπὸν ὅτι ὁ προφήτης δὲν ἀγνοοῦσε τὰ κρυμμένα, τὰ ὅποια ὁ Ἰησοῦς λέει ὅτι εἶχαν ἀποκρυβεῖ ἀπὸ τοὺς σοφοὺς, ἀλλὰ ἀποκαλύφθηκαν στὰ νήπια; Πῶς ὅμως ἀγνοοῦσε ὁ Δημιουργός, ἐνῶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας δὲν ἀγνοοῦσε; Ὅμως ὁ Ἰησοῦς μας στὴν πραγματικότητα δὲν εἶπε, «αὐτὰ πού ἦταν κρυμμένα», ἀλλὰ εἶπε αὐτὸ πού φαίνεται πιὸ σκληρό· γιατί εἶπε· «τὰ φανέρωσε στὰ νήπια πού θηλάζουν»⁸. Μὲ τὸ νὰ πεῖ «τὰ ἀπέκρυψες», ἔδειξε ὅτι κάποτε ἦταν γνωστὰ σ' αὐτούς. Διότι τὸ κλειδὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, δηλαδή ἡ γνώση τῶν ἀποκρύφων, εἶχε ἀποτεθεῖ γιὰ φύλαξη σ' αὐτούς.

16. Καὶ μὴ λές· Ἀσέβησε στους σοφοὺς κρύβοντάς τα αὐτὰ ἀπὸ αὐτούς. Μὴ γένοιτο νὰ ὑποθέσουμε κάτι τέτοιο. Διότι δὲν ἀσέβησε, ἀλλά, ἐπειδὴ ἔκρυβαν τὴ γνώση τῆς βασιλείας

6. Ματθ. 11,25.

7. Ψαλμ. 77,2. Ματθ.13,35.

8. Ματθ.11,25.

εἰσῆλθον, οὔτε τοῖς βουλομένοις εἰσελθεῖν παρέσχον, τούτου ἔνεκεν κατὰ τὸ δίκαιον, ὡς ἀπέκρυψαν αὐτοὶ τὰς ὁδοὺς ἀπὸ τῶν θελώντων, οὕτω καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀπεκρύβη τὰ ἀπόρρητα, ἵνα, ὡς ἐποίησαν, ὁμοίως καὶ αὐτοῖς γένηται, καὶ ὡς μέτρῳ ἐμέ-
 5 τρησαν, μετρηθῆ αὐτοῖς τὸ ἴσον. Τῷ γὰρ ἀξίῳ τοῦ γινῶναι, ὃ μὴ εἶδεν, ὀφείλεται, τοῦ δὲ μὴ ἀξίου, κἂν δοκῆ ἔχειν, ἀφαιρεῖται, κἂν ἐν τοῖς ἄλλοις ᾗ σοφός, καὶ δίδοται τοῖς ἀξίοις, κἂν ἐν τοῖς χρόνοις τῆς μαθητείας ὡς νήπιοι.

17. Εἰ δέ τις ἐρεῖ· Οὐδὲν ἦν ἀπόκρυφον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ,
 10 διὰ τὸ γεγράφθαι, «οὐδὲν σε ἔλαθεν, Ἰσραὴλ, μὴ γὰρ εἶπης, Ἰακώβ, ἀπεκρύβη ἡ ὁδὸς ἀπ' ἐμοῦ», συνιέναι ὀφείλει τις, ὅτι τὰ διαφέροντα τῇ βασιλείᾳ ἀπεκέκρυπτο ἀπ' αὐτῶν, ἡ δὲ εἰσφέρουσα εἰς τὴν βασιλείαν ὁδός, ἣτις ἐστὶ πολιτεία, οὐκ ἀπεκέκρυπτο. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ λέγει· Μὴ γὰρ εἶπης ὅτι ἀπεκρύβη
 15 ἀπ' ἐμοῦ ἡ ὁδός. Ὁδὸς δὲ ἡ πολιτεία ἐστίν, τῷ καὶ τὸν Μωϋσῆν λέγειν· «ἰδοὺ τέθεικα πρὸ προσώπου σου τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θανάτου». Καὶ ὁ Διδάσκαλος συμφώνως εἶπεν· «εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ, δι' ἣς εἰσελεύσεσθε εἰς τὴν ζωὴν». Καὶ ἀλλαχοῦ που, ἐρωτήσαν-
 20 τός τινος, «τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;», τὰς τοῦ νόμου ἐντολὰς ὑπέδειξεν.

18. Ἐκ δὲ τοῦ εἰπεῖν τὸν Ἡσαΐαν ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ, «Ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω, καὶ ὁ λαός με οὐ συνῆκαεν», οὐ παρὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἡσαΐας ἄλλον παρὰ τὸν ἐγνωσμένον Δημιουργὸν
 25 ἠνίσσετο θεόν, ἀλλὰ τὸν ἐγνωσμένον ἄγνωστον ἔλεγεν ἑτέρῳ αἰνίγματι, ὡς τὴν διάθεσιν, τὴν δικαίαν τοῦ ἐγνωσμένου Θεοῦ,

καὶ οὐτε αὐτοὶ μπῆκαν, οὐτε σ' αὐτοὺς ποὺ ἤθελαν νὰ μποῦν τοὺς τὴν ἔδωσαν⁹, ἐξαιτίας αὐτοῦ, σύμφωνα μὲ τὸ δίκαιο, ὅπως ἔκρυψαν αὐτοὶ τοὺς δρόμους ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἤθελαν, ἔτσι ἔμειναν κρυφὰ ἀπὸ αὐτοὺς τὰ ἀπόρρητα, γιὰ νὰ συμβεῖ καὶ σ' αὐτούς, ὅ,τι ἔκαναν, καὶ νὰ χρησιμοποιηθεῖ καὶ σ' αὐτοὺς τὸ ἴδιο μέτρο μὲ τὸ ὁποῖο μέτρησαν¹⁰. Διότι σ' ἐκεῖνον ποὺ εἶναι ἄξιος νὰ γνωρίσει, αὐτὸ ποὺ δὲν γνώρισε τοῦ ὀφείλεται, ἐνῶ ἀπὸ τὸν μὴ ἄξιον, καὶ ἂν ἀκόμα φαίνεται ὅτι ἔχει, τοῦ ἀφαιρεῖται¹¹, ἔστω καὶ ἂν εἶναι γιὰ τοὺς ἄλλους σοφός, καὶ δίνεται στοὺς ἄξιους, ἔστω καὶ ἂν εἶναι κατὰ τὸ διάστημα τῆς μαθητείας τους νήπιοι.

17. Ἐὰν πάλι κάποιος πεῖ: Δὲν ὑπῆρχε τίποτε ἀπόκρυφο ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλίτες, ἐπειδὴ ἔχει γραφεῖ, «τίποτε δὲν σοῦ διέφυγε, Ἰσραηλιτικὴ λαέ. Μὴ πεῖς λοιπόν, Ἰακώβ, ἔμεινε κρυφὸς ὁ δρόμος ἀπὸ ἐμένα»¹². Πρέπει νὰ καταλάβει ὁ καθένας, ὅτι ἔμειναν μυστικά ἀπὸ αὐτοὺς ὅσα ἔχουν σχέση μὲ τὴ βασιλεία, ἐνῶ ὁ δρόμος ποὺ ὀδηγεῖ στὴ βασιλεία, δηλαδή ἡ διαγωγή, δὲν ἔμεινε μυστικός. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε λέει: «μὴ πεῖς ὅτι ἔμεινε κρυφὸς ἀπὸ μένα ὁ δρόμος». Καὶ δρόμος εἶναι ἡ διαγωγή, σύμφωνα μ' αὐτὸ ποὺ λέει ὁ Μωϋσῆς: «νά, ἔβαλα μπροστά σου τὸ δρόμο τῆς ζωῆς καὶ τὸ δρόμο τοῦ θανάτου»¹³. Καὶ ὁ Δάσκαλος συμφωνώντας μαζί του εἶπε: «Περάστε ἀπὸ τὴ στενὴ πύλη καὶ τὸν γεμάτο δυσκολίες δρόμο, μέσω τοῦ ὁποῖου θὰ μπεῖτε στὴ ζωὴ»¹⁴. Καὶ κάπου ἄλλοῦ, ὅταν τὸν ρώτησε κάποιος, «τί πρέπει νὰ κάνω γιὰ νὰ κληρονομήσω τὴν αἰώνια ζωὴ»¹⁵, ὑπέδειξε τὶς ἐντολὲς τοῦ Νόμου.

18. Λέγοντας ὁ Ἡσαΐας ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, «ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς δὲν μὲ γνώρισε, καὶ ὁ λαὸς δὲν μὲ κατανόησε»¹⁶, δὲν σημαίνει μ' αὐτὸ ὅτι καὶ ὁ Ἡσαΐας ὑπαινίσσετο ἄλλον Θεόν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Δημιουργό, ἀλλὰ ὀνόμαζε ἄγνωστο τὸν γνώριμο μὲ ἄλλο αἶνιγμα, ἐννοώντας ὅτι ὁ λαὸς, ἀγνοώντας τὴ δίκαιη

12. Ἦσ. 40,26-27.

13. Δευτ. 30,15.

15. Ματθ. 7,13-14.

15. Λουκᾶ 18,18.

16. Ἦσ. 1,3.

ὁ λαὸς ἀγνοῶν ἡμάρτανεν, καὶ ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ κριθήσε-
σθαι οὐχ ὑπελάμβανεν. Διὰ τοῦτο μετὰ τὸ εἰπεῖν, «Ἰσραὴλ δέ με
οὐκ ἔγνω, καὶ ὁ λαὸς με οὐ συνῆκεν», ἐπαγαγὼν λέγει· «οὐαί,
ἔθνος ἀμαρτωλόν, λαὸς πλήρης ἀμαρτιῶν». Τῇ γὰρ πρὸς τὸ δί-
5 καιον αὐτοῦ ἀγνωσίᾳ, ὡς ἔφην, μὴ φοβούμενοι πλήρεις ἐγένον-
το ἀμαρτιῶν, μόνον ἀγαθόν, ὡς μὴ ἐπεξερχόμενον αὐτῶν τὰς
ἀμαρτίας, εἶναι ὑπολειφότες.

19. Καὶ τινες μὲν οὕτως ἡμάρτανον, ἐκ τῆς διὰ τὸ ἀγαθὸν
ἀκρίτου ὑπολήψεως. Ἔτεροι δὲ ἐκ τῶν ἐναντίων. Τὰς γὰρ
10 κατὰ τοῦ Θεοῦ τῶν Γραφῶν φωνάς, ἀδίκους οὔσας καὶ ψευ-
δεῖς, ἀληθεῖς ὑπολαμβάνοντες, τὴν ὄντως αὐτοῦ θειότητα καὶ
δύναμιν οὐκ ᾔδεισαν. Διόπερ ὡς ἀγνοοῦντος αὐτοῦ καὶ φόνοις
χαίροντος καὶ θυσιῶν δώροις τοὺς πονηροὺς ἀφιέντος, ἔτι δὲ
καὶ ἀπατῶντος καὶ ψευδομένου καὶ πάντα ἄδικα ποιοῦντος, αὐ-
15 τοὶ ὡς ὁμοία Θεοῦ ποιήσαντες, ἀμαρτάνοντες, ἰσχυρίζοντο εὐ-
σεβεῖν. Διὸ καὶ ἀμετάθετοι εἰς τὸ κρεῖττον ἦσαν, καὶ νουθετού-
μενοι οὐκ ἐπεστρέφοντο. Οὐ γὰρ ἐφοβοῦντο, ὡς τῷ Θεῷ διὰ
τῶν τοιούτων πράξεων ἐξομοιούμενοι.

20. Πρὸς δὲ τοὺς τοιοῦτον αὐτὸν νομίζοντας εἶναι εὐλό-
γως ἂν τις λέγοι εἰρήσθαι· «οὐδεὶς ἔγνω τὸν Πατέρα, εἰ μὴ ὁ
Υἱός, ὡς οὐδὲ τὸν Υἱὸν τις οἶδεν, εἰ μὴ ὁ Πατήρ». Καὶ εἰκότως.
Εἰ γὰρ ἠπίσταντο, οὐκ ἂν ταῖς ὄντως πρὸς πειρασμὸν κατὰ τοῦ
Θεοῦ γραφείσαις βίβλοις πιστεύοντες ἡμάρτανον. Ἀλλὰ καὶ ἄλ-
25 λαχῆ που λέγει, θέλων σαφέστερον αὐτοῖς τὴν αἰτίαν τῆς πλά-
νης αὐτῶν ὑποδειῆσαι· «διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰ ἀλη-
θῆ τῶν Γραφῶν, οὐ ἔνεκα ἀγνοεῖτε καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ». Διὸ δεῖ πάντα ἄνθρωπον σωθῆναι θέλοντα γενέσθαι, ὡς ὁ Δι-
δάσκαλος εἶπεν, κριτὴν τῶν πρὸς πειρασμὸν γραφεισῶν βί-

διάθεση τοῦ γνωστοῦ Θεοῦ, ἀμάρτανε, καὶ δὲν ὑποπτευόταν ὅτι θά κριθεῖ ἀπὸ τὸν ἀγαθὸ Θεό. Γι' αὐτό, ἀφοῦ εἶπε, «ὁ Ἰσραηλιτικός λαὸς δὲν μὲ γνώρισε καὶ ὁ λαὸς μου δὲν μὲ κατάλαβε», προσθέτοντας λέει· «ἀλλοίμονο, ἔθνος ἀμαρτωλό, λαὸ γεμάτε ἀμαρτίες»¹⁷. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἀπὸ ἄγνοια τῆς δικαιοσύνης του, ὅπως εἶπα, δὲν φοβοῦνταν, γέμισαν ἀμαρτίες, ἐκλαμβάνοντάς τον μόνο ὡς ἀγαθόν, ἐπειδὴ δὲν τιμωροῦσε τὶς ἀμαρτίες τους.

19. Καὶ μερικοὶ βέβαια ἀμάρτησαν ἔτσι, ἀπὸ τὴν ἀπερίσκεπτη ἀντίληψή τους γιὰ τὸ ἀγαθό. Ἄλλοι πάλι ἀπὸ τὰ ἀντίθετα. Διότι, ἐκλαμβάνοντας τὶς ἐναντίον τοῦ Θεοῦ μαρτυρίες τῶν Γραφῶν ὡς ἀληθινές, ἐνῶ εἶναι ἄδικες καὶ ψεύτικες, δὲν γνώριζαν τὴν πραγματικὴ θεότητα καὶ δύναμή του. Γι' αὐτὸ μὲ τὴ δικαιολογία ὅτι αὐτὸς ἀγνοεῖ καὶ χαίρεται γιὰ τοὺς φόνους καὶ συγχωρεῖ μὲ δῶρα τοὺς κακοὺς, καὶ ἀκόμα ὅτι ἐξαπατᾷ καὶ ψεύδεται καὶ κάνει τὰ πάντα ἄδικα, αὐτοὶ μὲ τὴ δικαιολογία ὅτι ἔκαναν ὅμοια μὲ τὸν Θεὸ ἔργα, ἐνῶ ἀμάρταναν, ἰσχυρίζονταν ὅτι ἐκδήλωναν εὐσέβεια. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν μετακινοῦνταν πρὸς τὸ καλύτερο, καὶ ὅταν νουθετοῦνταν δὲν μετανοοῦσαν. Διότι δὲν φοβοῦνταν, ἀφοῦ μὲ τὶς πράξεις τους αὐτὲς ἐξομοιώνονταν δῆθεν μὲ τὸν Θεό.

20. Σ' αὐτοὺς λοιπὸν ποὺ πιστεύουν ὅτι εἶναι τέτοιος, θά μπορούσε κανεὶς εὐλόγα νὰ πεῖ ὅτι εἰπώθηκε· «κανένας δὲν γνωρίζει τὸν Πατέρα, παρὰ μόνο ὁ Υἱός, ὅπως οὔτε τὸν Υἱὸ γνωρίζει κανένας, παρὰ μόνο ὁ Πατέρας»¹⁸. Καὶ πολὺ σωστά. Γιατί, ἂν τὸν γνώριζαν, δὲν θά ἀμάρταναν πιστεύοντας στὰ βιβλία ποὺ γράφτηκαν πραγματικά γιὰ πειρασμὸ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ κάπου ἄλλοῦ, θέλοντας νὰ τοὺς ἐπισημάνει πρὸ καθαρὰ τὴν αἰτία τῆς πλάνης τους, λέει· «γι' αὐτὸ παραπλανᾶστε, ἐπειδὴ δὲν γνωρίζετε τὴν ἀλήθεια τῶν Γραφῶν, καὶ ἐξαιτίας αὐτοῦ ἀγνοεῖτε καὶ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ»¹⁹. Γι' αὐτὸ πρέπει κάθε ἄνθρωπος ποὺ θέλει νὰ σωθεῖ, ὅπως εἶπε ὁ Κύριος, νὰ γίνε κριτῆς τῶν βιβλίων ποὺ γράφτηκαν γιὰ πειρασμό. Διότι εἶπε

18. Ματθ. 11,17.

19. Μάρκ. 12,24.

βλων. Οὕτω γὰρ εἶπεν· «γίνεσθε τραπεζῖται δόκιμοι». Τραπεζιτῶν δὲ χρεῖα, ὅτι τοῖς δοκίμοις καὶ τὰ κίβδηλα ἀναμεμιγμένα.

21. Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ὁ Σίμων ἐπὶ τοῖς ρηθεῖσι περὶ τῶν Γραφῶν προσποιησάμενος ἐκπεπλήχθαι, ὡς πτοηθεὶς
 5 ἔφη· Ἀπεῖή μοι καὶ τοῖς ἐμὲ φιλοῦσιν, τῶν σῶν ἐπακούειν λόγων. Καὶ μέχρι μὲν ὅτε οὐκ ἤδειν σε ταῦτα περὶ τῶν Γραφῶν φρονοῦντα, ἠνειχόμεν καὶ διελεγόμεν, νῦν δὲ ἀφίσταμαι. Ἔδει μέντοι τὴν ἀρχὴν ὑποχωρῆσαί με, ὅτι ἤκουσά σου λέγοντος· Ἐγὼ κατὰ τοῦ κτίσαντος τὸν κόσμον, οὐδὲν οὐδενὶ πιστεύω
 10 λέγοντι, οὔτε ἀγγέλοις, οὔτε προφήταις, οὐ Γραφαῖς, οὐχ ἱερεῦσιν, οὐ διδασκάλοις, οὐκ ἄλλω οὐδενί, κἂν σημεῖά τις καὶ τέρατα ποιῇ, κἂν ἐν ἀέρι ἐπιφανῶς ἀστράπτῃ, ἢ δι' ὀραμάτων ἢ δι' ἐνυπνίων ἀποκαλύπτῃ. Τίς οὖν σε μεταπεῖσαι δύναται, εἴτε καλῶς εἴτε κακῶς, ἕτερόν τι φρονεῖν παρὰ τὰ δόξαντά σοι, ἰσχυ-
 15 ρῶς οὕτω καὶ ἀκινήτως τῇ σεαυτοῦ γνώσει ἐνδιαμένοντα;

22. Καὶ ὁ Πέτρος, ταῦτα εἰπόντι τῷ Σίμωνι, ἐκβαίνειν μέλλοντι, ἔφη· Ἔτι τοῦτό μου ἄκουσον καὶ πορεύου ὅπου θέλεις. Τοῦ δὲ Σίμωνος ἐπιστραφέντος καὶ ἐπιμείναντος, ὁ Πέτρος ἔφη· Οἶδα πῶς τότε ἀκούων κατεπλάγης, ὅτι εἶπον
 20 Ὅστις ποτ' ἂν ἦ κατὰ τοῦ τὸν κόσμον κτίσαντος Θεοῦ λέγων ὅτι οὖν, οὐ πιστεύω. Τὸ δὲ ἐπὶ τούτου μεῖζον νῦν ἄκουσον. Ἐὰν τῷ ὄντι ὁ τὸν κόσμον κτίσας Θεὸς τὴν γνώμην τοιοῦτος ὢν τυγχάνῃ, ὁποῖον αἱ Γραφαὶ καταλέγουσιν, καὶ εἰ ἄλλως πως ἀπαραβλήτως κακός ἐστιν, ὡς οὔτε αἱ Γραφαὶ εἶπεῖν ἴσχυσαν,
 25 οὔτε ἄλλος τις κἂν ἐννοῆσαι δυνατός ἐστιν, ὁμοίως ἐγὼ οὐκ ἀποστήσομαι τοῦ αὐτὸν μόνον σέβειν καὶ τὸ αὐτοῦ βούλημα ποιεῖν. Εἰδέναί γάρ σε θέλω καὶ πεπεισθαι, ὅτι ὁ εἰς τὸν αὐτοῦ ποιητὴν οὐκ ἔχων στοργήν, οὐδ' εἰς ἕτερον ἔχειν ποτὲ δύναται. Εἰ δὲ ἔχει πρὸς ἕτερον, παρὰ φύσιν ἔχων, ἐκ πονηροῦ τὸν τῶν
 30 ἀδίκων ἔρωτα ἔχων ἀγνοεῖ, ὡς μὴδ' ἐκεῖνον βεβαίως φυλάξαι δυνάμενος. Καὶ εἰ ἄρα ἐστὶ τις ἕτερος ὑπὲρ τὸν Δημιουργόν,

τὸ ἐξῆς· «νὰ γίνετε τραπεζῖτες ἔμπειρου». Καὶ ὑπάρχει ἀνάγκη ἀπὸ τραπεζῖτες, γιὰ τὰ γνήσια εἶναι ἀναμιγμένα μετὰ τὰ κίβδηλα.

21. Ὅταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτὰ, ὁ Σίμωνας προσποιούμενος ὅτι ἐξεπλάγη ἀπὸ αὐτὰ πού εἰπώθησαν γιὰ τὶς Γραφές, δῆθεν φοβισμένος, εἶπε· Μακριὰ ἀπὸ μένα καὶ ὄσους με ἀγαποῦν, νὰ ἀκοῦμε τὰ λόγια σου. Μέχρι τώρα, πού δὲν γνώριζα ὅτι πιστεύεις αὐτὰ γιὰ τὶς Γραφές, σὲ ἀνεχόμουν καὶ συζητοῦσα, τώρα ὁμως ἀπομακρύνομαι. Ἐπρεπε ὁμως νὰ φύγω ἀπὸ τὴν ἀρχή, διότι σὲ ἄκουσα νὰ λές· Ἐγὼ δὲν πιστεύω κανέναν πού λέει ὅ,τιδήποτε ἐναντίον ἐκείνου πού ἔκτισε τὸν κόσμον, οὔτε ἀγγέλους, οὔτε προφῆτες, οὔτε Γραφές, οὔτε ἱερεῖς, οὔτε δασκάλους, οὔτε κανένα ἄλλον, ἔστω καὶ ἂν κάποιος κάνει σημεῖα καὶ θαύματα, ἔστω καὶ ἂν ἀστράφτει στὸν οὐρανὸ φανερά, ἢ κάνει ἀποκαλύψεις μετὰ ὄραματα ἢ ὄνειρα. Ποιὸς λοιπὸν μπορεῖ νὰ σὲ μεταπείσει, καλῶς ἢ κακῶς, νὰ πιστέψεις κάτι ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ πού πιστεύεις, ἀφοῦ ἐπιμένεις τόσο δυνατὰ καὶ ἀμετακίνητα στὴ δική σου γνώση;

22. Καὶ ὁ Πέτρος, ὅταν ὁ Σίμων εἶπε αὐτὰ, ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ φύγει, εἶπε· Ἄκουσέ με ἀκόμα σ' αὐτὸ καὶ πῆγαινε ὅπου θέλεις· καὶ ὅταν ὁ Σίμωνας γύρισε καὶ παρέμεινε, ὁ Πέτρος εἶπε· Γνωρίζω ὅτι ἐξεπλάγης τότε, ἐπειδὴ εἶπα· Ὅποιος καὶ ἂν εἶναι αὐτός πού λέει ὅ,τιδήποτε ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, πού ἔκτισε τὸν κόσμον, δὲν τὸν πιστεύω. Τώρα ὁμως ἄκουσε τὸ πιὸ μεγάλο· Ἐὰν πραγματικὰ ὁ Θεὸς πού ἔκτισε τὸν κόσμον σκέφτεται ἔτσι ὅπως τὸν περιγράφουν οἱ Γραφές, καὶ ἂν κατὰ ἄλλον τρόπο εἶναι ἀσύγκριτα κακός, ὥστε νὰ μὴ μποροῦν οὔτε οἱ Γραφές νὰ τὸν διηγηθοῦν, οὔτε κανένας ἄλλος νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ τὸν κατανοῆσει, πάλι ἐγὼ δὲν θὰ παύσω αὐτὸν μόνο νὰ σέβομαι καὶ νὰ κάνω τὸ θέλημά του. Καὶ θέλω νὰ γνωρίζεις καὶ νὰ πεισθεῖς, ὅτι ἐκεῖνος πού δὲν τρέφει στοργὴ στὸν Δημιουργό του, οὔτε γιὰ ἄλλον μπορεῖ ποτέ νὰ ἔχει. Ἐὰν πάλι ἔχει γιὰ ἄλλον, ἔχοντάς τιν παρανόμα, ἀγνοεῖ ὅτι ἔχει τὸν ἔρωτα τῶν ἀδικῶν, πού εἶναι ἐκ τοῦ πονηροῦ, καὶ ὅτι οὔτε ἐκεῖνον μπορεῖ νὰ τὸν διατηρήσει σίγουρα. Καὶ ἐὰν τυχὸν ὑπάρχει κάποιος ἀνώτερος τοῦ

ἀποδέξεται με ὡς ἀγαθὸς ταύτη μᾶλλον, ὅτι τὸν ἐμὸν ἀγαπῶ πατέρα, σὲ δὲ οὐκ ἀποδέξεται, εἰδῶς, ὅτι τὸν φύσει σου ποιητήν, οὐ γὰρ λέγω πατέρα, κατέλιπες ἐπ' ἐλπίδι μείζονι, οὐ φροντίσας τοῦ εὐλόγου. Οὕτως εἰ καὶ αὐτοῦ κρείττονα εὐρήσης, 5 οἶδεν ὅτι καὶ αὐτὸν καταλείψεις ποτέ, καὶ μᾶλλον ὅτι μὴ γέγονέ σου πατήρ, ὁπότε καὶ τὸν ὄντως σου πατέρα κατέλιπες.

23. Ἄλλ' ἐρεῖς· Οἶδεν ὅτι οὐκ ἔστιν ἕτερος ὑπὲρ αὐτόν, καὶ διὰ τοῦτο καταλειφθῆναι οὐ δύναται. Χάρις οὖν τῷ μὴ εἶναι, τὰ δὲ τῆς γνώμης οἶδεν ἔτοιμα πρὸς ἀγνωμοσύνην. Εἰ δὲ εἰδῶς 10 ἀγνώμονά σε ἀποδέχεται, ἐμὲ δὲ εὐγνώμονα ἐπιστάμενος οὐ προσίεται, ἀλόγιστός ἐστι κατὰ τὸν σὸν λόγον, τῷ εὐλόγῳ μὴ κεχρημένος. Οὕτω πονηρίας, ὧ Σίμων, ὑπουργὸς ὧν ἀγνοεῖς.

Καὶ ὁ Σίμων ἀπεκρίνατο· Πόθεν οὖν τὸ πονηρὸν πέφυκεν, εἰπέ ημῖν.

15 Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐπειδὴ σήμερον, ἔφη, ἐκβαίνειν ἔφθασας, καὶ ἔφης τοῦ λοιποῦ ὡς βλασφήμου μὴ ἀκούειν ἐμοῦ, αὔριον, εἴ γε θέλεις μαθεῖν, ἐλθόντι ὑφηγήσομαι καὶ ὡς θέλεις ἐξετασθῆναι με συγχωρήσω ἄνευ φιλονεικίας.

Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Ὡς ἂν μοι δόξη ποιήσω. Καὶ τοῦτο εἰ- 20 πὼν ἐπορεύθη.

Τῶν γε συνεισελθόντων αὐτῷ οὐδείς συνεξῆλθεν, ἀλλὰ τοῖς ποσὶ προσπεσόντες Πέτρου ἠξίουσαν, ἐπὶ τῷ συνηρπάσθαι τῷ Σίμωνι συγγνώμης τυγχάνειν, καὶ ἀποδεχθῆναι μετανοοῦντας. Ὁ δὲ Πέτρος προσιέμενος αὐτούς τε τοὺς μεταμελομένους καὶ 25 τοὺς ἄλλους ὄχλους, ἐπέθηκε τὰς χεῖρας εὐχόμενος, καὶ ἰώμενος αὐτῶν τοὺς πάσχοντας, καὶ οὕτως ἀπολύων παρήγγελλεν αὐτοῖς περὶ τὸν ὄρθρον ταχύνειν. Καὶ τοῦτ' εἰπὼν καὶ εἰσελθὼν μετὰ τῶν συνήθων τὰ εἰωθότα πρὸς τὴν ἐπείγουσαν ἡσυχίαν ἐποίησεν, καταλαβούσης ἐσπέρας.

Δημιουργοῦ, ὡς ἀγαθὸς θὰ μὲ ἀποδειχθεῖ γι' αὐτό, ἐπειδὴ ἀγαπῶ τὸν Πατέρα μου, ἐνῶ ἐσένα δὲν θὰ σὲ ἀποδεχθεῖ γνωρίζοντας ὅτι τὸν φυσικὸ δημιουργό σου, δὲν λέω πατέρα, τὸν ἐγκατέλειψες ἐλπίζοντας σὲ κάτι ἀνώτερο, χωρὶς νὰ φροντίσεις γι' αὐτὸ ποῦ εἶναι φυσικό. Ἔτσι, καὶ ἂν ἀκόμα βρεῖς ἀνώτερο ἀπὸ αὐτόν, γνωρίζει ὅτι καὶ αὐτόν κάποτε θὰ τὸν ἐγκαταλείψεις, περισσότερο μάλιστα ἐπειδὴ δὲν εἶναι πατέρας σου, τῆ στιγμῆ ποῦ ἐγκατέλειψες καὶ τὸν πραγματικὸ σου πατέρα.

23. Ἀλλὰ θὰ πεῖς· Γνωρίζει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀνώτερος πάνω ἀπὸ αὐτόν καὶ γι' αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ ἐγκαταλειφθεῖ. Αὐτὸ λοιπὸν θὰ ὀφείλεται στὸ ὅτι δὲν ὑπάρχει· γνωρίζει ὅμως ὅτι ἡ διάθεσή σου εἶναι ἔτοιμη γιὰ ἀγνωμοσύνη. Ἐάν πάλι σὲ δέχεται ἂν καὶ εἶσαι ἀχάριστος, ἐνῶ ἐμένα γνωρίζοντας ὅτι εἶμαι εὐγνώμων δὲν μὲ πλησιάζει, εἶναι παράλογος, σύμφωνα μὲ τὰ δικά σου λόγια, ἀφοῦ δὲν χρησιμοποιοεῖ τὸν ἀξιόπιστο. Ἔτσι ἀγνοεῖς, Σίμωνα, ὅτι εἶσαι ὑπηρέτης τῆς πονηρίας.

Καὶ ὁ Σίμωνας ἀποκρίνθηκε· Ἀπὸ ποῦ λοιπὸν φύτρωσε τὸ πονηρό, πὲς μας.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐπειδὴ σήμερα ἔφτασες νὰ φύγεις, καὶ εἶπες ὅτι στὸ ἐξῆς δὲν θὰ μὲ ἀκοῦς, ἐπειδὴ εἶμαι βλάσφημος, αὐριο, ἂν θέλεις νὰ μάθεις, ἂν ἔρθεις θὰ σοῦ διηγηθῶ καὶ θὰ σοῦ ἐπιτρέψω νὰ ἐξετασθῶ ὅπως θέλεις, χωρὶς φιλονεικίης.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Θὰ κάνω ὅπως μοῦ ἀρέσει. Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὸ ἔφυγε.

Ὅμως ἀπὸ αὐτοὺς ποῦ εἶχαν ἔρθει μαζί του κανένας δὲν τὸν ἀκολούθησε, ἀλλὰ πέφτοντας στὰ πόδια τοῦ Πέτρου ζητοῦσαν νὰ τοὺς συγχωρήσει ποῦ εἶχαν γοητευθεῖ ἀπὸ τὸν Σίμωνα, καὶ νὰ τοὺς δεχθεῖ μετανιωμένους. Καὶ ὁ Πέτρος, ἀφοῦ πλησία σε καὶ αὐτοὺς τοὺς μετανιωμένους καὶ τὸ ἄλλο πλῆθος, ἔβαλε ἐπάνω τους τὰ χέρια του προσευχόμενος καὶ θεραπεύοντας ὅσους ἀπὸ αὐτοὺς ἔπασχαν, καὶ ἔπειτα ἀπολύοντάς τους τοὺς παράγγειλε νὰ ἔρθουν νωρὶς τὸ πρωί. Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ καὶ μπῆκε μέσα μαζί μὲ τοὺς συνηθισμένους, ἔκανε αὐτὰ ποῦ συνήθιζε ἐπειγόμενος νὰ ἡσυχάσει, ἐπειδὴ εἶχε βραδυάσει.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΘ'

1. Τῆς δὲ ἄλλης ἡμέρας ὀρθρῖαιτέρον προελθὼν ὁ Πέτρος καὶ ἰδὼν τὸν Σίμωνα σὺν ἄλλοις πολλοῖς ἀναμένοντα αὐτόν, προσαγορευῶσας τὸ πλῆθος ἤρξατο διαλέγεσθαι. Ἔμα δὲ τῷ ἄρξασθαι ὁ Σίμων ἐκκόψας ἔφη· Τὰ μακρὰ σου ταῦτα παρὲς
5 προοίμια εἰς τὸ προκείμενον πυνθανομένῳ μοι ἀπόκριναι. Ἐπειδὴ συννοῶ σε, ὡς ἀφ' ὧν ἀπ' ἀρχῆς ἐπακηκοῶς ἐπίσταμαι, ὅτι μηθὲν ἕτερόν σοι πρόκειται, ἢ πάση μηχανῇ τὸν Δημιουργὸν αὐτὸν δεῖξαι μόνον ἄμεμπτον εἶναι Θεόν, καὶ τοσοῦτον προαιρέσεως πόθον ἔχοντα δισχυρίζεσθαι, ὡς καὶ
10 ἐνίας τῶν Γραφῶν περικοπὰς σαφῶς καταλεγουσας αὐτοῦ τολμᾶν ψευδεῖς λέγειν, οὐ εἵνεκεν προήρημαι σήμερον ἀποδειῖξαι, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν αὐτὸν πάντων δημιουργὸν ὄντα ἄμεμπτον εἶναι. Τῆς δὲ ἀποδείξεως ἤδη ἄρξασθαι δύναμαι, ἐάν γε πρὸς ὁ πυνθάνομαί σου, ἀποκρίνη μοι.

15 2. Φῆς τινα κακίας ἡγεμόνα εἶναι ἢ οὐ; Ἐὰν γὰρ εἶπης μὴ εἶναι, ἐκ πολλῶν καὶ τῶν τοῦ Διδασκάλου σου ἀποδειῖξαι ἔχω, ὅτι ἔστιν· εἰ δὲ εὐγνωμονῶν ὁμολογήσης εἶναι τὸν πονηρόν, ἐπομένως ποιήσω τὸν λόγον.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἀδύνατόν ἐστι μοι φωνὴν τοῦ ἐμοῦ ἀρνή-
20 σασθαι Διδασκάλου, διὸ καὶ ὁμολογῶ εἶναι τὸν πονηρόν, ὅτι πολλάκις αὐτὸν ὑπάρχειν ὁ πάντα ἀληθεύσας εἶρηκε Διδάσκαλος. Αὐτίκα γοῦν ὁμολογεῖ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας διαλεχθέντα πεπειρακέναι αὐτόν. Καὶ ἄλλη που οἶδα αὐτὸν εἰρηκότα·

ΟΜΙΛΙΑ ΙΘ'

1. Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Πέτρος βγήκε πρῶτον καὶ βλέποντας τὸν Σίμωνα, μετὰ ἄλλους πολλούς, νὰ τὸν περιμένει, ἀφοῦ χαιρέτισε τὸ πλῆθος ἄρχισε νὰ μιλάει. Μόλις ὁμοίως ἄρχισε διακοπτόντας τὸν ὁ Σίμωνα εἶπε· Ἀφήνοντας τοὺς μακροὺς προλόγους σου, ἀπάντησέ μου στὸ θέμα γιὰ τὸ ὁποῖο σὲ ρώτησα. Ἐπειδὴ καταλαβαίνω, γνωρίζοντας ἀπὸ αὐτὰ πού ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἄκουσα, ὅτι δὲν ἐπιδιώκεις τίποτε ἄλλο, παρὰ μετὰ κάθε τέχνασμα νὰ ἀποδείξεις ὅτι μόνο ὁ Δημιουργὸς εἶναι ἄμεμπτος Θεός, καὶ ὅτι ἔχεις τόσο μεγάλη πρόθεση καὶ πόθο νὰ τὸ ἰσχυρίζεσαι αὐτό, ὥστε ἀκόμα καὶ μερικὲς περικοπὲς τῶν Γραφῶν, πού ὁμιλοῦν μετὰ σαφήνεια ἐναντίον του, νὰ τολμᾷς νὰ τις χαρακτηρίζεις ψευτικές, ἐξαιτίας αὐτοῦ σήμερον προέκρινα νὰ ἀποδείξω, ὅτι εἶναι ἀδύνατον αὐτὸς πού εἶναι δημιουργὸς τῶν ὄλων νὰ εἶναι ἐντελῶς ἄμεμπτος. Καὶ μπορῶ νὰ ἀρχίσω ἀμέσως τὴν ἀπόδειξη, ἐὰν βέβαια μοῦ ἀποκριθεῖς σ' αὐτὸ πού σ' ἐρωτῶ.

2. Πιστεύεις ὅτι ὑπάρχει ἀρχηγὸς τοῦ κακοῦ ἢ ὄχι; Ἐὰν πεῖς ὅτι δὲν ὑπάρχει, μπορῶ ἀπὸ πολλά, ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Δασκάλου σου, νὰ ἀποδείξω ὅτι ὑπάρχει· ἐὰν πάλι, ἔχοντας ἀγαθὲς προθέσεις, ὁμολογήσεις ὅτι εἶναι ὁ πονηρός, θὰ συνεχίσω τὸν λόγο.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Μοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀρνηθῶ τὰ λόγια τοῦ Δασκάλου μου, γι' αὐτὸ καὶ παραδέχομαι ὅτι ἡγεμόνας τοῦ κακοῦ εἶναι ὁ πονηρός, διότι πολλὰς φορὰς ὁ πάντοτε ἀψευδὴς Δάσκαλος ἔχει πεῖ ὅτι αὐτὸς ὑπάρχει. Ὁμολογεῖ γιὰ παράδειγμα ὅτι, συνομιλώντας ἐπὶ σαράντα μέρες, ἐπιχείρησε νὰ πειράξει αὐτόν¹. Καὶ κάπου ἄλλοῦ γνωρίζω ὅτι εἶπε· «ἐὰν ὁ

1. Μάρκ. 1,13.

«εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη, πῶς οὖν αὐτοῦ στήκη ἡ βασιλεία;». Καὶ ὅτι ἐώρακε τὸν πονηρὸν ὡς ἀστραπὴν πεσόντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐδήλωσεν. Καὶ ἄλλοθι ἔφη· «ὁ δὲ τὸ κακὸν σπέρμα σπείρας ἐστὶν ὁ διάβολος». Καὶ πάλιν·
 5 «Μὴ δότε πρόφασιν τῷ πονηρῷ». Ἀλλὰ καὶ συμβουλεύων εἶρηκεν· «ἔστω ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν». Ἀλλὰ καὶ ἐν ἧ παρέδωκεν εὐχῆ ἔχομεν εἰρημένον· «ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ». Καὶ ἄλλη πού εἶπεῖν ὑπέσχετο τοῖς ἀσεβοῦσιν· «ὑπάγετε εἰς τὸ σκότος τὸ
 10 ἐξώτερον, ὃ ἠτοιμάσεν ὁ Πατὴρ τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ». Καὶ ἵνα μὴ εἰς πολὺ μηκύνω τὸν λόγον, πολλάκις οἶδα τὸν Διδάσκαλόν μου εἰπόντα εἶναι τὸν πονηρόν. Διὸ κάγῳ σύμφημι αὐτὸν ὑπάρχειν. Λοιπὸν, εἴ τι ἔχεις ἐπομένως λέγειν, ὡς ὑπέσχου λέγε.

15 3. Καὶ ὁ Σίμων· Ἐπεὶ οὖν εὐγνωμονήσας ὠμολόγησας εἶναι τὸν πονηρόν, ἀπὸ Γραφῶν ἡμῖν λέγε τὸ πῶς γέγονεν, εἴπερ γέγονεν, καὶ ὑπὸ τίνος, καὶ διατί.

Καὶ ὁ Πέτρος· Σύγγνωθί μοι, Σίμων, μὴ τολμῶντι εἶπεῖν ὃ μὴ γέγραπται. Εἰ σὺ φῆς γεγράφθαι, δεῖξον. Εἰ δέ, καθὰ μὴ γε-
 20 γραπται, οὐδὲ σὺ δεῖξαι δύνῃ, διὰ τί περὶ τῶν μὴ γραφέντων ἀποφαινόμενοι κινδυνεύομεν; Εἰ γὰρ οὐ πεπιστεύκαμεν κριθῆσθαι, μὴ μόνον περὶ ὧν ποιοῦμεν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ περὶ ὧν πιστεύοντες λαλοῦμεν, καὶ διὰ τοῦτο τολμηρότερον περὶ Θεοῦ διαλεγόμεθα;

25 Καὶ ὁ Σίμων, συνεῖς ὅτι πρὸς τὴν ἀπόνοιαν αὐτοῦ εἶρηκεν, ἔφη· Ἐμὲ ἔα κινδυνεύειν, σὺ δέ, ἦν φῆς βλασφημίαν, πρόφασιν πρὸς ὑποχώρησιν μὴ λάμβανε. Συννοῶ γὰρ σε βουλόμενον ὑποστέλλεσθαι, ὅπως τὸν ἐπὶ τῶν ὄχλων ἔλεγχον ἐκφύγῃς, ὅτε

2. Ματθ. 12,26.

3. Λουκᾶ 10,18.

4. Ματθ. 13,19.

Σατανᾶς διώχνει τὸν Σατανᾶ, τότε ἔχει κομματιαστεῖ ἀπὸ μόνος του· πῶς λοιπὸν θὰ σταθεῖ ἡ βασιλεία του;»². Δήλωσε ἐπίσης ὅτι εἶδε τὸν πονηρὸ νὰ πέφτει σὰν ἀστραπὴ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ³. Καὶ ἄλλοῦ εἶπε· «ἐκεῖνος ποὺ ἔσπειρε τὸν κακὸ σπόρο εἶναι ὁ διάβολος»⁴. Καὶ πάλι· «μὴ δίνετε ἀφορμὴ στὸν πονηρὸ»⁵. Ἀλλὰ καὶ συμβουλεύοντας εἶπε· «ὁ λόγος σας νὰ εἶναι ναί, ναί καὶ ὄχι, ὄχι· τὸ ἐπιπλέον ἀπὸ αὐτὰ προέρχεται ἀπὸ τὸν πονηρὸ»⁶. Ἀλλὰ καὶ στὴν προσευχὴ ποὺ μᾶς παρέδωσε βλέπουμε νὰ λέει· «γλίτωσέ μας ἀπὸ τὸν πονηρὸ»⁷. Καὶ κάποια ἄλλη φορὰ ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ πεῖ στοὺς ἀσεβεῖς· «πηγαίνετε στὸ σκοτάδι τὸ αἰώνιο, τὸ ὁποῖο ἐτοίμασε ὁ Πατέρας γιὰ τὸν διάβολο καὶ τοὺς ἀγγέλους του»⁸. Καὶ γιὰ νὰ μὴ μακραίνω τὸν λόγο πολὺ, γνωρίζω ὅτι πολλὲς φορὲς ὁ Δάσκαλός μου εἶπε ὅτι ὑπάρχει ὁ πονηρὸς. Γι' αὐτὸ κι ἐγὼ συμφωνῶ ὅτι αὐτὸς ὑπάρχει. Ἐπομένως, ἂν ἔχεις κάτι νὰ συνεχίσεις, ὅπως ὑποσχέθηκες, λέγε.

3. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἐπειδὴ λοιπὸν, ἔχοντας ἀγαθὴ πρόθεση, ὁμολόγησες ὅτι ὑπάρχει ὁ πονηρὸς, μὲ βάση τὶς Γραφές, πές μας πῶς ἔγινε, ἂν βέβαια ἔγινε, καὶ ἀπὸ ποιὸν καὶ γιατί.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπάντησε· Συγχώρεσέ με, Σίμονα, ποὺ δὲν τολμῶ νὰ πῶ αὐτὸ ποὺ δὲν εἶναι γραμμένο. Ἐὰν ἐσὺ νομίζεις ὅτι εἶναι γραμμένο, δεῖξε το. Ἐὰν πάλι, ἐπειδὴ δὲν εἶναι γραμμένο, οὔτε σὺ μπορεῖς νὰ τὸ ἀποδείξεις, τότε γιατί νὰ διακινδυνεύουμε μιλώντας γι' αὐτὰ ποὺ δὲν ἔχουν γραφεῖ; Διότι, ἂν δὲν ἔχομε πιστέψει ὅτι θὰ κριθοῦμε, ὄχι μόνο γι' αὐτὰ ποὺ κάνουμε, ἀλλὰ καὶ γι' αὐτὰ ποὺ μιᾶμε χωρὶς νὰ τὰ πιστεύουμε, μήπως γι' αὐτὸ συζητοῦμε γιὰ τὸν Θεὸ πρὸ τολμηρά;

Καὶ ὁ Σίμωνας, καταλαβαίνοντας ὅτι τὰ εἶπε ἀπὸ τὴν ἀπελπισία του, εἶπε· Ἄφησε ἐμένα νὰ ρισοκινδυνεύω, ἐνῶ σὺ, τὴ βλασφημία ποὺ λές μὴ τὴν παίρνεις ὡς δικαιολογία γιὰ ἀποχώρηση. Γιατὶ ἀντιλαμβάνομαι ὅτι θέλεις νὰ ἀποχωρήσεις, γιὰ νὰ

5. Πρβλ. Ματθ. 5,37.

6. Ματθ. 5,37.

7. Ματθ. 6,13.

8. Ματθ. 25,41.

μὲν ὡς δεδιῶς βλασφημίας ἀκοῦσαι, ὅτε δὲ ἐπεὶ μὴ γέγραπται
 πῶς καὶ ὑπὸ τίνος καὶ διὰ τί γέγονεν ὁ πονηρός, ὅτι μὴ χρῆ
 πλεῖον τῆς Γραφῆς τολμᾶν λέγειν· διὸ καὶ ὡς εὐλαβῆς τοῦτο
 μόνον βεβαιοῖς, ὅτι ἐστίν. Ταῦτα δὲ μηχανώμενος σεαυτὸν
 5 ἀπατᾶς, οὐκ εἰδῶς ὅτι, εἰ βλασφημία ἐστὶ περὶ πονηροῦ ἀκρι-
 βοῦν, ἢ αἰτία περὶ ἐμὲ τὸν κατήγορον τυγχάνει, οὐ περὶ σὲ τὸν
 κατηγοροῦντα τῷ Θεῷ. Καὶ εἰ ἄγραφόν ἐστὶ τὸ ζητούμενον καὶ
 διὰ τοῦτο ζητεῖν οὐ θέλεις, εἰσὶ τινες ὁδοὶ ἱκαναί, δυνάμεναι οὐχ
 ἥττον Γραφῶν δεῖξαι τὰ ζητούμενα. Αὐτίκα γοῦν οὐκ ἀνάγκη
 10 τὸν πονηρόν, ὃν καὶ σὺ φῆς ὑπάρχειν, ἢ γενητὸν εἶναι ἢ ἀγένη-
 τον;

4. Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Ἀνάγκη.

Καὶ ὁ Σίμων· Οὐκοῦν εἰ γενητός ἐστιν, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ τὰ
 πάντα πεποιηκότος γέγονε Θεοῦ, ἢ ὡς ζῶον γεννηθείς, ἢ οὐ-
 15 σιωδῶς προβληθείς καὶ ἔξω τῆς κράσει συμβεβηκώς. Εἰ γὰρ
 ἐκτὸς ἦν αὐτοῦ ἢ ὕλη ἔμψυχος οὕσα ἢ ἄψυχος, ὅθεν γέγονεν, ἢ
 δι' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ἢ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἢ καὶ ἐξ οὐκ ὄντων συμβέβη-
 κεν, ἢ τῶν πρὸς τί ἐστίν, ἢ αἰεὶ ἦν. Πάσης οὖν ὁδοῦ, ὡς οἶμαι,
 ἐνταῦθα διηρημένης πρὸς τὴν εὐρεσιν αὐτοῦ, ἀνάγκη μιᾶ τινι
 20 αὐτῶν ὁδεύουσιν εὐρετὸν αὐτὸν εἶναι. Ἐκάστην οὖν ὁδεῦσαι δεῖ
 ζητοῦντα γένεσιν καὶ εὐρόντα τὸν αἴτιον ὑπὸ μέμψιν αὐτὸν εἶναι
 νοεῖν. Ἥ γάρ; πῶς σοι δοκεῖ;

5. Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐμοὶ δοκεῖ, ἐὰν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φανῆ γε-
 γονῶς μήπω δεῖν τὸν ποιητὴν ποιήσαντα ὑπὸ μέμψιν εἶναι,
 25 μήπως τὸ χρήσιμον αὐτοῦ πάντων ἀναγκαιότατον εὐρεθείη· εἰ δὲ
 καὶ μὴ γεγονῶς ἀποδειχθείη, ὡς ἀεὶ ὢν, οὐδ' ἐν τούτῳ ὁ
 δημιουργὸς μεμπτός, ἢ μὴ τῶν ὄλων ἐστὶν ὁ κρείττων, εἰ καὶ
 ἀνάρχῳ ἀρχῇ τέλος ἐπιθεῖναι διὰ τὸ μὴ φύσεως ἔχειν οὐ δεδύνη-

ἀποφύγεις τὴν κατακραυγὴ τοῦ πλήθους, ἐπειδὴ τάχα ἄλλοτε φοβᾶσαι νὰ ἀκούσεις βλασφημίας, καὶ ἄλλοτε, ἐπειδὴ δὲν ἔχει γραφεῖ πῶς καὶ ἀπὸ ποιόν καὶ γιατί δημιουργήθηκε ὁ πονηρός, προφασίζεσαι ὅτι δὲν πρέπει νὰ τολμᾶμε νὰ μιλᾶμε περισσότερο ἀπὸ τὴ Γραφή. Γι' αὐτὸ καὶ σὰν εὐλαβῆς αὐτὸ μόνον βεβαιώνεις, ὅτι ὑπάρχει. Ἐπινοώντας ὁμως αὐτὰ ἐξαπατᾶς τὸν ἑαυτό σου, μὴ γνωρίζοντας ὅτι, ἐὰν εἶναι βλασφημία νὰ ἐρευνᾶς μὲ ἀκρίβεια γιὰ τὸν πονηρό, ἢ εὐθύνη βαρύνει ἐμένα τὸν κατήγορο, καὶ ὄχι ἐσένα πού συμφωνεῖς μὲ τὸν Θεό. Καὶ ἐὰν αὐτὸ γιὰ τὸ ὁποῖο συζητοῦμε εἶναι ἄγραφο, καὶ γι' αὐτὸ δὲν θέλεις νὰ συζητεῖς, ὑπάρχουν μερικοὶ δρόμοι ἐπιτήδειοι, πού μποροῦν ν' ἀποδείξουν τὰ συζητούμενα ὅσο καὶ οἱ Γραφές. Τώρα λοιπὸν δὲν εἶναι ἀναγκαῖο ὁ πονηρός, πού καὶ σὺ συμφωνεῖς ὅτι ὑπάρχει, νὰ εἶναι δημιουργημένος ἢ ἀδημιούργητος;

4. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ὁπωσδήποτε.

Καὶ ὁ Σίμωνας· ἐπομένως, ἐὰν εἶναι δημιουργημένος, ἔγινε ἀπὸ τὸν ἴδιον Θεὸ ὁ ὁποῖος ἔκανε τὰ πάντα· ἢ δηλαδὴ γεννήθηκε ὡς ζωντανὸ πλάσμα, ἢ προήλθε ἀπὸ οὐσία μὲ ἰδιαίτερον τρόπο τυχαῖα. Διότι, ἐὰν ἢ ὕλη ἀπὸ τὴν ὁποία ἔγινε ἦταν ἔμψυχη ἢ ἄψυχη, πῆρε ὑπόστασιν ἢ μέσω τοῦ Θεοῦ, ἢ ἀπὸ μόνος του, ἢ καὶ ἀπὸ τὸ τίποτε, ἢ ἔχει σχέση μὲ κάτι, ἢ ὑπῆρχε πάντοτε. Ἐπειδὴ, ὅπως νομίζω, κάθε δρόμος ἐδώ γιὰ τὴν ἀναζήτησιν αὐτοῦ διαιρεῖται, εἶναι ἀνάγκη βαδίζοντας ἕναν ὁποιονδήποτε ἀπὸ αὐτοὺς νὰ τὸν βροῦμε. Πρέπει λοιπὸν νὰ βαδίσῃ τὸν κάθε δρόμο ὁποῖος ἀναζητᾷ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἔγινε ὁ πονηρός, καὶ ὅταν βρεῖ τὸν αἴτιον, νὰ καταλάβῃ, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ὑπεύθυνος. Δὲν εἶναι ἔτσι; Τί γνώμη ἔχεις ἐσύ;

5. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐγὼ νομίζω, ἐὰν ἀποδειχθεῖ ὅτι δημιουργήθηκε ἀπὸ τὸν Θεό, ὅτι δὲν πρέπει ὁ δημιουργὸς πού τὸν ἔκανε νὰ εἶναι ὑπὸ κατηγορίαν, μήπως βρεθεῖ ὅτι ἡ χρησιμότητά του εἶναι περισσότερο ἀπὸ ὅλα ἀναγκαῖα. Ἐὰν πάλι ἀποδειχθεῖ ὅτι δὲν δημιουργήθηκε, ἀφοῦ ὑπάρχει πάντοτε, οὔτε γι' αὐτὸ εἶναι ὁ δημιουργὸς ἀξιοκατάκριτος, ἐκτὸς ἐὰν εἶναι ἀνώτερος ὄλων, ἂν καὶ στὴν ἀναρχὴ ἀρχὴ δὲν μπορεῖ νὰ θέσει

ται, ἢ δυνατὸς ὦν οὐκ ἀναιρεῖ αὐτόν, ἄδικον κρίνας ἀρχὴν μὴ εἰληφότι τέλος ἐπιθεῖναι, καὶ κακῶ πεφυκότι συγγνωῶναι, διὰ τὸ ἄλλο τι γενέσθαι μὴ δύνασθαι, καὶ εἰ τοῦ γενέσθαι τὸ ἐπιθυμεῖν ἔχοι. Εἰ δὲ ἀγαθὸν ποιῆσαι θέλων μὴ δύναίτο, καὶ οὕτως ἀγαθός
 5 ἔστιν, ὅτι θέλει μὲν, οὐ δύναται δέ, καὶ ἐν ᾧ ἀδυνατεῖ πάντων ἔστι δυνατώτατος, ὅτι μὴ ἐτέρῳ τὸ δυνατόν καταλείπεται. Εἰ δὲ ἔστί τις ἕτερος δυνατὸς καὶ μὴ κατορθῶν, ἐν ᾧ δυνατὸς ὦν μὴ κατορθοῖ, πονηρὸς ὦν ὠμολόγηται, μὴ παύων αὐτόν, ὡς τοῖς ὑπ' αὐτοῦ γινομένοις ἠδόμενος. Εἰ δὲ οὐδ' αὐτὸς δύναται, κρείτ-
 10 των ὁ πρὸς τῷ ἀδυνατεῖν κατὰ τὸ δυνατόν εὐεργετεῖν ἡμᾶς οὐκ ὀκνῶν.

6. Καὶ ὁ Σίμων· Ὅταν εἰς ἕκαστον ὦν προέτεινα διαλεχθῆς, σοὶ τῆς κακίας τὸν αἴτιον δεῖξω. Τότε σοὶ καὶ πρὸς ἁ εἴρηκας ἀποκρινοῦμαι, καὶ ὃν φῆς Θεὸν ἄμεμπτον, ὑπὸ μέμψιν
 15 εἶναι ἀποδείξω.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐπειδὴ ἀφ' ὧν ἀπ' ἀρχῆς φθέγγη συννοῶ σε μηδὲν ἕτερον σπουδάζοντα, ἢ ὡς κακίας ἡγεμόνα τὸν Θεὸν ὑποβάλλειν μέμψει, προήρημαι, πάσαις αἷς βούλει ὁδοῖς συνοδύων δεῖξαι τὸν Θεὸν πάσης μέμψεως ἐκτὸς ὄντα.

20 Καὶ ὁ Σίμων· Ταῦτα ὡς ἀγαπῶν Θεὸν ὃν νενόμικας λέγεις, ἀλλ' οὐκ ἀληθεύεις.

Καὶ ὁ Πέτρος· Σὺ δὲ ὡς κακὸς μισῶν Θεόν, ὃν ἠγγνόησας, βλασφήμους ἀφίης φωνάς.

Καὶ ὁ Σίμων· Μνημόνευε ὅτι με κακίας ἡγεμόνι παρείκασας.

25 Καὶ ὁ Πέτρος· Ὁμολογῶ, ἐψευσάμην παρείκασας σε τῷ πονηρῷ, ἠναγκάσθην γὰρ ἐπὶ τῷ μὴ εὐρεῖν τὸν σοὶ ἴσον ἢ καὶ χεῖρονα. Τούτου ἔνεκα τῷ πονηρῷ σε παρείκασα. Σὺ γὰρ καὶ τοῦ τῆς κακίας ἡγεμόνος πολλῷ πονηρότερος τυγχάνεις. Τὸν

τέλος, ἐπειδὴ ἀπὸ τῆ φύση τῆς δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει τέλος, ἐκτὸς ἕαν, ἐνῶ εἶναι δυνατός, δὲν τὸν καταστρέφει, κρίνοντας ὅτι εἶναι ἀδικο, ἀφοῦ δὲν εἶχε ἀρχή, νὰ τοῦ θέσει τέλος, καὶ μολονότι ἔγινε ἀπὸ τῆ φύση του κακός, νὰ τὸν συγχωρήσει, ἐπειδὴ δὲν μπορεῖ νὰ γίνει τίποτε ἄλλο, καὶ ἐφόσον φυσικὰ ἔχει τὴν ἐπιθυμία νὰ γίνει. Ἐὰν δέ, θέλοντας νὰ τὸν κάνει ἀγαθόν, δὲν μπορεῖ, καὶ πάλι εἶναι ἀγαθός, ἐπειδὴ θέλει βέβαια, ἀλλὰ δὲν μπορεῖ καὶ παρόλο πὺ δὲν μπορεῖ, εἶναι δυνατότερος ἀπὸ ὄλους, ἐπειδὴ δὲν ἀπομένει σὲ ἄλλον ἢ δυνατότητα. Ἐὰν πάλι ὑπάρχει κάποιος ἄλλος δυνατός καὶ δὲν τὸ κάνει, ἐπειδὴ ἂν καὶ εἶναι δυνατός δὲν τὸ κάνει, θεωρεῖται πονηρός, μὴ παύοντάς τον ἐπειδὴ εὐχαριστεῖται ἀπὸ αὐτὰ πὺ κάνει αὐτός. Ἐὰν δέ οὔτε αὐτός μπορεῖ, ἀνώτερος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος παρὰ τὴν ἀδυναμία του δὲν κουράζεται νὰ μᾶς εὐεργετῇ ὅσο εἶναι δυνατόν.

6. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ὅταν συζητήσεις γιὰ τὸ καθένα πὺ σοῦ πρότεινα, τότε θὰ σοῦ ἀποδείξω τὸν αἴτιο τῆς κακίας. Τότε θὰ σοῦ ἀπαντήσω καὶ σ' αὐτὰ πὺ εἶπες, καὶ θὰ σοῦ ἀποδείξω, ὅτι ὁ Θεός, τὸν ὁποῖο ἐσὺ ὀνομάζεις ἀμεμπτον, εἶναι ἀξιόμεμπτος.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐπειδὴ ἀπὸ ὅσα λὲς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καταλαβαίνω ὅτι δὲν πασχίζεις τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ κατηγορήσεις τὸν Θεὸ ὡς ἀρχηγὸ τῆς κακίας, προτίμησα, συνόδεύοντάς σε σὲ ὄλους τοὺς δρόμους πὺ θέλεις, νὰ σοῦ ἀποδείξω, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἔξω ἀπὸ κάθε κατηγορία.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Αὐτὰ τὰ λὲς ἐπειδὴ ἀγαπᾶς τὸν Θεὸ πὺ πιστεύεις, ἀλλὰ δὲν λὲς τὴν ἀλήθεια.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Καὶ σὺ, σὰν κακὸς πὺ εἶσαι, μισώντας τὸν Θεὸ, τὸν ὁποῖο ἀγνόησες, βγάζεις βλάσφημες φωνές.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Νὰ θυμᾶσαι ὅτι μὲ παρομοίασες μὲ τὸν ἀρχηγὸ τῆς κακίας.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὅμολογῶ ὅτι εἶπα ψέματα παρομοιάζοντάς σε μὲ τὸν πονηρό, ἀλλὰ ἀναγκάσθηκα νὰ τὸ κάνω, ἐπειδὴ δὲν εὗρισκα κάποιον ἴσον μὲ σένα ἢ χειρότερο. Γι' αὐτὸ σὲ παρομοίασα μὲ τὸν πονηρό. Διότι ἐσὺ εἶσαι καὶ ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸ τῆς

γὰρ πονηρὸν οὐδεὶς κατειπόντα Θεοῦ δεῖξαι δύναται, σὲ δὲ τολμηρῶς καταλέγοντα οἱ πάντες παρόντες ἱστοροῦμεν.

Καὶ ὁ Σίμων· Ὁ ἀλήθειαν ζητῶν οὐδὲν οὐδενὶ ὀφείλει παρὰ τὸ ὄν χαρίζεσθαι. Ἐπεὶ τί καὶ τὴν ἀρχὴν ζητεῖ; Τί δὲ καὶ
5 ἐγὼ οὐ δύναμαι παρὲς ἀκριβοῦν τὰ πράγματα, εἰς ἐγκώμιον οὐ μὴ ἐπίσταμαι Θεοῦ τὸν πάντα μου δαπανᾶν χρόνον;

7. Καὶ ὁ Πέτρος· Οὔτε τοσοῦτον εἶ μακάριος αὐτὸν ὑμνεῖν, οὔτε μὴν τὸ ἀγαθὸν τοῦτο ποιῆσαι δύνασαι. Αὐτοῦ γὰρ πλήρης ἂν ἦς. Οὔτω γὰρ ὁ ἀψευδῆς ἡμῶν εἶπε διδάσκαλος· «ἐκ περισ-
10 σεύματος καρδίας στόμα λαλεῖ». Ὅθεν σὺ περισσευόμενος προαιρέσει κακῆ, ἀγνοίας αἰτία, καταλέγεις τοῦ μόνου ἀγαθοῦ Θεοῦ, καὶ μήπω κατ' ἀξίαν πάσχων ὧν ἐτόλμησας λέγειν. Εἰ κρίσιν οἶμι μὴ ἔσεσθαι, τάχα δὲ μηδὲ εἶναι Θεὸν νομίζεις. Ὅθεν τῆς τοσαύτης αὐτοῦ μακροθυμίας οὐκ ἀντιλαμβανόμενος ἐπὶ
15 πλεῖον πρὸς ἀπόνοιαν αὐτὸν ἐκτείνεις.

Καὶ ὁ Σίμων· Μὴ ἔλπιζε φόβῳ δυσωπήσειν με, μὴ ζητεῖν σοι τῶν παραδειγμάτων τὰ ἀληθῆ. Ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον ἀληθείας ὀρέγομαι, ὡς αὐτῆς ἔνεκα μὴ ὀκνησαί με καὶ τὸ κινδυνεύειν ἀναδέχεσθαι. Πλὴν πρὸς τὰ ἀπαρχῆς σοι ὑπ' ἐμοῦ προτα-
20 θέντα, εἴ γε εἰπεῖν ἔχεις, ἤδη λέγε.

8. Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐπειδὴ τολμᾶν ἡμᾶς ἀναγκάζεις, τὰς τοῦ Θεοῦ τάχα τέχνας ἀκριβῶς ἐφευρόντας λέγειν, καὶ ταῦτα ἀνθρώπους τοὺς μηδὲ τῶν ὁμοίων τὰς τέχνας ἀκριβῶσαι δυναμένους, διὰ γοῦν τοὺς παρεστῶτας, ἀντὶ τῆς εὐσεβεστάτης σι-
25 γῆς, περὶ ὧν θέλεις διαλεχθῆσομαι. Συνομολογῶ σοι εἶναι τινα κακίας ἡγεμόνα, οὗ τὴν γένεσιν ἡ Γραφή οὔτε ἀληθές, οὔτε

κακίας πιὸ πονηρός. Διότι κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀποδείξει ὅτι ὁ πονηρὸς κατηγορήσε τὸν Θεό, ἐνῶ ὅλοι οἱ παρόντες γνωρίζου-
με ὅτι ἐσὺ τὸν κατηγορήσες μὲ θράσος.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἐκεῖνος ποὺ ἀναζητᾷ τὴν ἀλήθεια, δὲν ὀφείλει τίποτε σὲ κανέναν, παρὰ νὰ χαρίζει αὐτὸ ποὺ ὑπάρχει. Διότι ἀλλιῶς γιατί ἀναζητᾷ τὴν ἀρχή; Τί δηλαδή, δὲν μπο-
ρῶ κι ἐγώ, ἀφήνοντας τὴν ἐξακρίβωση τῶν πραγμάτων, νὰ δα-
πανῶ ὅλο τὸν χρόνο μου σὲ ἐγκώμιο τοῦ Θεοῦ ποὺ δὲν γνωρί-
ζω;

7. Καὶ ὁ Πέτρος· Οὔτε τόσο πολὺ μακάριος εἶσαι γιὰ νὰ τὸν ὑμνεῖς, οὔτε βέβαια μπορεῖς νὰ κάνεις αὐτὸ τὸ καλό. Γιατὶ θὰ ἦσουν γεμάτος ἀπὸ αὐτόν. Γιατὶ ἔτσι εἶπε ὁ ἀψευδὴς Δάσκα-
λός μας· «τὸ στόμα μιλάει ἀπὸ τὸ περισσευμα τῆς καρδιᾶς»⁹. Γι' αὐτὸ ἐσὺ, ἐπειδὴ ἔχεις περισσευμα κακῆς διαθέσεως, ἀπὸ ἄγνοια, κατηγορεῖς τὸν μόνο ἀγαθὸ Θεό, χωρὶς ἀκόμα νὰ ἔχεις ὑποστεῖ ἀνάλογη τιμωρία γι' αὐτὰ ποὺ τόλμησες νὰ πεῖς. Ἐὰν νομίζεις ὅτι δὲν θὰ γίνεῖ κρίση, ἄρα δὲν πιστεύεις ὅτι ὑπάρχει καὶ Θεός. Γι' αὐτό, μὴ καταλαβαίνοντας τὴν τόσο μεγάλη ὑπο-
μονή του, τὸν κάνεις νὰ φτάνει ἀκόμα πιὸ πολὺ σὲ ἀπογοήτευ-
ση.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Μὴν ἐλπίζεις μὲ τὸν φόβο νὰ μὲ καταφέ-
ρεις νὰ μὴ σοῦ ζητῶ ἀποδείξεις γιὰ τὴν ἀλήθεια. Διότι ἐγὼ ἔχω
τόση ἀδυναμία γιὰ τὴν ἀλήθεια, ὥστε ἐξαιτίας αὐτῆς νὰ μὴ δι-
στάζω νὰ δέχομαι νὰ διακινδυνεύσω γι' αὐτήν. Ἀλλὰ σ' ἐκεῖνα
ποὺ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ σοῦ πρότεινα, ἂν βέβαια ἔχεις νὰ πεῖς κάτι,
λέγε το.

8. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐπειδὴ μᾶς ἀναγκάζεις νὰ τολμή-
σουμε νὰ μιλήσουμε γιὰ τὶς ἐπινοήσεις τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ τὶς ἐξα-
κριβώσουμε μὲ ἀκρίβεια, καὶ ὅλα αὐτὰ ἐνῶ εἴμαστε ἄνθρωποι
καὶ οὔτε τῶν συνανθρώπων μας τὶς ἐπινοήσεις δὲν μπορούμε νὰ
ἐξακριβώσουμε, ὅμως μόνο γιὰ χάρη αὐτῶν ποὺ εἶναι παρόντες,
ἀντὶ τῆς εὐσεβέστατης σιγῆς, θὰ μιλήσω γι' αὐτὰ ποὺ θέλεις.
Συμφωνῶ μαζί σου ὅτι ὑπάρχει κάποιος ἀρχηγὸς τῆς κακίας,
τοῦ ὁποίου τῆ δημιουργία ἢ Γραφή οὔτε ἀληθινὴ οὔτε ψεύτικη

9. Ματθ. 12,34.

ψευδὲς εἰπεῖν ἐτόλμησεν. Πλὴν συνδιαπορήσωμεν πολλαχῶς τὸ πῶς γέγονεν, εἴπερ γέγονεν, καὶ τῶν δοκούντων τὸ εὐφημότερον ἐλώμεθα, ἐπεὶ ἐκ τῶν εἰκότων λαμβάνεται τοῦτο βεβαίως, ὃ μὲν ὅτι Θεῷ τὸ εὐφημότερον πρέπει δοῦναι, ταύτη
5 μᾶλλον, πασῶν ὑπονοιῶν καθαρθεισῶν, καὶ ἄλλης ἱκανῆς καὶ ἀκινδυνότερας παρακειμένης ὑποψίας. Πλὴν ἤδη σοι πρὸ τῆς ζητήσεως ὑπισχνοῦμαι, ὅτι πᾶσα ὁδὸς ζητήσεως ἄμεμπτον αὐτὸν μόνον δύναται δεῖξαι τὸν Θεόν.

9. Πλὴν, ὡς ἔφη, ὁ πονηρὸς εἴ γε γεννητὸς ἐστίν, ἢ ὡς
10 ζῶον γεγέννηται, ἢ οὐσιωδῶς ὑπ' αὐτοῦ προβέβληται, ἢ ἔξω κέκραται, ἢ τῇ κράσει συμβέβηκεν αὐτοῦ ἢ προαίρεσις, ἢ ἄνευ κράσεως καὶ Θεοῦ βουλῆς γενέσθαι ἐξ οὐκ ὄντων, ἢ ὑπὸ Θεοῦ ἐκ τῶν μηδαμῆ μηδαμῶς γέγονεν, ἢ ἐκτὸς ἦν Θεοῦ ἢ ὅλη ἄψυχος οὐσα ἢ ἔμψυχος ὄθεν γέγονεν, ἢ ἑαυτὸν δημιουργήσας, ἢ
15 ὑπὸ Θεοῦ γεγονώς, ἢ τῶν πρὸς τί ἐστίν, ἢ αἰεὶ ἦν, εἰπεῖν γὰρ αὐτὸν μὴ εἶναι οὐ δυνάμεθα, συνωμολογήσαμεν γὰρ αὐτὸν ὑπάρχειν.

Καὶ ὁ Σίμων· Καλῶς πάσας αὐτοῦ τὰς ὁδοὺς διεῖλες, τὸ κεφάλαιον αὐτοῦ. Λοιπὸν ἐμὸν ἐστὶ τὴν διαίρεσιν ἀνακρίναντα
20 δεῖξαί σοι τὸν δημιουργὸν ὑπὸ μέμψιν ὄντα. Σοῦ δὲ ἔργον ἀποδεῖξαι αὐτὸν, ὡς ὑπέσχησαι, πάσης μέμψεως ἐκτὸς ὄντα. Θαυμάζω δὲ εἰ δυνήσῃ. Πρῶτον μὲν γὰρ ὁ πονηρὸς, εἰ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ζῶον γεγέννηται, ἀκολούθως τῆς αὐτῆς τοῦ προβάλλοντος κακίας τυγχάνει.

25 Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐ πάντως. Ὁρῶμεν γὰρ πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀγαθοὺς ὄντας, καὶ κακοὺς γεννήσαντας, ἄλλους δὲ ὑπάρχοντας κακοὺς, καὶ ἀγαθοὺς ἐσχηκότας, ἑτέρους δὲ κακοὺς ὄντας, καὶ ἀγαθοὺς προβάλλοντας, ἄλλους δὲ ἀγαθοὺς ὑπάρχοντας, καὶ κακοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς τεκνώσαντας. Αὐτίκα
30 γοῦν ὁ πρῶτος δημιουργηθεὶς ἄνθρωπος ἐγέννησε τὸν ἄδικον Κάϊν καὶ τὸν δίκαιον Ἄβελ.

τόλμησε νὰ χαρακτηρίσει. Ὅμως θὰ ἀμφισβητήσουμε μὲ πολλοὺς τρόπους τὸ πῶς ἐγινε, ἐὰν ἐγινε, καὶ ἀπὸ ὅσα εἶναι πιθανά, θὰ προτιμήσουμε τὸ πιὸ ἐπαινετικό, ἐπειδὴ αὐτὸ παίρνεται μὲ βεβαιότητα ἀπὸ τὰ εὐλογα, αὐτὸ μὲν διότι στὸν Θεὸ πρέπει νὰ δίνουμε τὸ πιὸ ἐπαινετικό, ἰδιαίτερα μάλιστα στὴν περίπτωση αὐτή, ἀφοῦ καθαριστοῦν ὅλες οἱ ὑπόνοιες καὶ κάθε ἄλλη σοβαρὴ καὶ λιγότερο ἀκίνδυνη παρεμφερῆς ὑπόψια. Ὅμως πρὶν ἀπὸ τὴ συζήτηση ὑπόσχομαι, ὅτι κάθε δρόμος ἀναζήτησης μόνο αὐτὸν τὸν Θεὸ μπορεῖ νὰ ἀποδείξει ἀνώτερον κάθε κατηγορίας.

9. Ὅμως, ὅπως εἶπες, ὁ πονηρὸς, ἐὰν βέβαια ἔχει δημιουργηθεῖ, ἢ γεννήθηκε ὡς ζωντανὸ ὄν, ἢ προῆλθε ἀπὸ τὴν οὐσία αὐτοῦ, ἢ ἀναμίχτηκε ἔξω, ἢ μὲ τὴν ἀνάμιξη προῆλθε ἢ προαίρεσή του, ἢ χωρὶς ἀνάμιξη καὶ θέληση τοῦ Θεοῦ δημιουργήθηκε τυχαῖα ἀπὸ τὸ μηδεν, ἢ δὲν δημιουργήθηκε πουθενὰ κατὰ κανένα τρόπο ἀπὸ τὸν Θεό, ἢ ἡ ὕλη ἀπὸ τὴν ὁποία ἐγινε βρισκόταν ἔξω ἀπὸ τὸν Θεό, καὶ ἦταν ἄψυχη ἢ ἔμψυχη, ἢ ὁ ἴδιος δημιούργησε τὸν ἑαυτό του, ἢ ἐγινε ἀπὸ τὸν Θεό, ἢ εἶναι σχετικὸς μὲ κάτι, ἢ ὑπῆρχε πάντοτε· διότι δὲν μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι δὲν ὑπάρχει, ἀφοῦ συμφωνήσαμε ὅτι αὐτὸς ὑπάρχει.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἐκανες καλὰ τὴν κατάταξη ὄλων τῶν δρόμων αὐτῶν, τὴν ἀνακεφαλαίωση αὐτοῦ. Τώρα ἔργο δικό μου εἶναι, ἀφοῦ ἐξετάσω τὴ διαίρεση, νὰ σοῦ ἀποδείξω ὅτι ὁ δημιουργὸς εἶναι ὑπὸ κατηγορίαν, ἐνῶ ἔργο δικό σου εἶναι ν' ἀποδείξεις, ὅπως ὑποσχέθηκες, ὅτι αὐτὸς εἶναι ἀνώτερος κάθε κατηγορίας. Ἀμφιβάλλω ὅμως ἂν θὰ μπορέσεις. Διότι πρῶτον, ἐὰν ὁ πονηρὸς γεννήθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ ὡς ζωντανὴ ὕπαρξη, ἔχει ἀναγκαστικὰ τὴν ἴδια κακία αὐτοῦ ἀπὸ τὸν ὁποῖο προῆλθε.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ὅχι ὁπωσδήποτε. Διότι βλέπουμε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἐνῶ εἶναι ἀγαθοί, νὰ ἔχουν γεννήσει κακοὺς, καὶ ἄλλους πού εἶναι κακοί, νὰ ἔχουν ἀπογόνους καλοὺς, ἄλλους πάλι ἐνῶ εἶναι κακοὶ νὰ παρουσιάζουν ἀγαθοὺς, καὶ ἄλλους, ἐνῶ εἶναι ἀγαθοί, ἔκαναν παιδιὰ κακὰ καὶ καλά. Γιὰ παράδειγμα ὁ ἄνθρωπος πού δημιουργήθηκε πρῶτος γέννησε τὸν ἄδικο Κάϊν καὶ τὸν δίκαιο Ἄβελ.

Πρὸς ταῦτα ὁ Σίμων ἔφη· Ἀνοήτως ποιεῖς περὶ Θεοῦ διαλεγόμενος καὶ ἀνθρωπίνοις χρώμενος παραδείγμασιν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Σὺ οὖν ἡμῖν λέγε περὶ Θεοῦ, ἀνθρωπίνοις μὴ χρώμενος παραδείγμασιν, μετὰ τοῦ μέντοι νοηθῆναι δύνασθαι τὰ λεγόμενα· ἀλλ' οὐ δυνήσῃ.

10 10. Αὐτίκα γοῦν τί τὴν ἀρχὴν ἔλεγες; Εἰ ἐκ Θεοῦ ὁ πονηρὸς γεγέννηται, τῆς αὐτῆς αὐτῶ ὦν οὐσίας, καὶ πονηρὸς ἐστίν. Ἐμοῦ δὲ δεῖξαντος ἐξ οὐπερ αὐτὸς ἔδωκας παραδείγματος, ὅτι ἐξ ἀγαθῶν κακοὶ γίνονται καὶ ἐκ κακῶν ἀγαθοί, οὐ παρεδέξω, ἀνθρώπινον φήσας εἶναι τὸ παράδειγμα. Ὅθεν καὶ νῦν ἐγὼ οὐδὲ τὸ γεγεννηθῆσθαι Θεὸν παραδέχομαι, ὅτι τὸ γεννᾶν ἀνθρώπινόν ἐστίν, οὐ Θεοῦ. Ἀλλ' οὔτε ἀγαθὸς ἢ κακός, ἢ δίκαιος ἢ ἄδικος εἶναι δύναται ὁ Θεός, οὔτε μὴν φρόνιμος ἢ ζῶον ἢ ὅσα ἄλλα ἀνθρώποις προσεῖναι δύναται· ἀνθρώπων γὰρ τὰ τοιαῦτα.
15 Καὶ εἰ μὴ χρῆ ζητοῦντας περὶ Θεοῦ διδόναι αὐτῶ τὰ ἀνθρώποις προσόντα καλά, οὐδὲν ἔστι τοῦ λοιποῦ νοοῖν ἢ λέγειν, ἢ ταῦτό μόνον ζητεῖν, τὸ τῆς προαιρέσεως αὐτοῦ, ἣν αὐτὸς συνεχώρησεν ἡμῖν νοεῖν, ὅπως κρινόμενοι ἀναπολόγητοι ὦμεν περὶ ὧν γνόντες οὐκ ἐφυλάξαμεν.

20 11. Καὶ ὁ Σίμων ἀκούσας ἔφη· Οὐ δυσωπήσεις με, περὶ τῆς οὐσίας αὐτοῦ σιωπήσαντα, περὶ τῆς προαιρέσεως αὐτοῦ ζητεῖν μόνης. Ἔστι γὰρ περὶ τῆς οὐσίας αὐτοῦ καὶ νοεῖν καὶ λέγειν, λέγω δὴ ἀπὸ τῶν ἀνθρώποις προσόντων καλῶν. Οἷον πρόσεστιν ἀνθρώπῳ τὸ ζῆν καὶ τὸ τεθνάναι, ἀλλὰ τῷ Θεῷ οὐ τὸ τεθνάναι, ἀλλὰ τὸ ζῆν, καὶ τὸ ζῆν αἰωνίως. Ἔτι μὴν πρόσεστιν ἀνθρώποις τὸ κακοῖς εἶναι καὶ ἀγαθοῖς, τῷ δὲ Θεῷ τὸ ἀσυγκρίτως ἀγαθῷ εἶναι. Καὶ ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ μηκύνω τὸν λόγον, τῶν προσόντων ἀνθρώποις τὰ κρείττονα αἰωνίως πρόσεστι τῷ Θεῷ.

30 Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Λέγε μοι, Σίμων, πρόσεστιν ἀνθρώποις

Σ' αὐτὰ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἐνεργεῖς ἀνόητα, ἐνῶ μιᾶς γιὰ τὸν Θεό, νὰ χρησιμοποιεῖς ἀνθρώπινα παραδείγματα.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Μίλησέ μας λοιπὸν ἐσὺ γιὰ τὸν Θεό, χωρὶς νὰ χρησιμοποιεῖς ἀνθρώπινα παραδείγματα, ἀλλὰ κατὰ τρόπο πὺ νὰ μποροῦν νὰ κατανοηθοῦν αὐτὰ πὺ λές· ἀλλὰ δὲν θὰ μπορέσεις.

10. Τί εἶπες δηλαδὴ στὴν ἀρχή; Ἐὰν ὁ πονηρὸς ἔχει γεννηθεῖ ἀπὸ τὸν Θεό, ἐπειδὴ εἶναι ἀπὸ τὴν ἴδια μὲ αὐτὸν οὐσία, εἶναι καὶ πονηρὸς. Καὶ ἐνῶ ἐγὼ σοῦ ἀπέδειξα, ἀπὸ τὸ παράδειγμα πὺ ὁ ἴδιος ἔδωσες, ὅτι ἀπὸ ἀγαθοὺς γίνονται κακοὶ καὶ ἀπὸ κακοὺς ἀγαθοί, δὲν τὸ παραδέχθηκες, λέγοντας ὅτι τὸ παράδειγμα εἶναι ἀνθρώπινο. Γι' αὐτὸ κι' ἐγὼ τώρα δὲν παραδέχομαι ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει γεννηθεῖ, διότι ἡ ιδιότητα νὰ γεννοῦν ἀνήκει στοὺς ἀνθρώπους καὶ ὄχι στὸν Θεό. Ἀλλὰ οὔτε ἀγαθὸς ἢ κακός, ἢ δίκαιος ἢ ἀδίκος μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ Θεός· διότι αὐτὰ εἶναι ἀνθρώπινα. Καὶ ἐὰν δὲν πρέπει συζητώντας γιὰ τὸν Θεὸ νὰ τοῦ ἀποδίδουμε τὰ καλὰ προσόντα τῶν ἀνθρώπων, δὲν πρέπει στὸ ἐξῆς νὰ σκεφτόμαστε ἢ νὰ λέμε ἢ νὰ ἀναζητοῦμε τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον αὐτό, δηλαδὴ τὴν προαίρεσή του, τὴν ὁποία μᾶς ἐπέτρεψε νὰ σκεφτόμαστε, γιὰ νὰ μὴ εἶμαστε ἀναπολόγητοι ὅταν θὰ κρινόμαστε γιὰ τὸ ὅτι δὲν φυλάξαμε αὐτὰ πὺ γνωρίζαμε.

11. Καὶ ὁ Σίμωνας ὅταν τὰ ἄκουσε αὐτὰ εἶπε· Δὲν θὰ μὲ καταφέρεις, σιωπώντας γιὰ τὴν οὐσία του, νὰ συζητήσω μόνον γιὰ τὴν προαίρεσή του. Διότι μποροῦμε νὰ σκεφτοῦμε καὶ νὰ μιλήσουμε γιὰ τὴν οὐσία του, ἐννοῶ ξεκινώντας ἀπὸ τὰ καλὰ πὺ χαρακτηρίζουν τοὺς ἀνθρώπους. Λόγου χάρι συνυπάρχει στὸν ἄνθρωπο τὸ νὰ ζεῖ καὶ νὰ πεθαίνει, ἐνῶ στὸν Θεὸ ὄχι τὸ νὰ πεθαίνει, ἀλλὰ νὰ ζεῖ αἰώνια. Ἐπίσης εἶναι σύμφυτο στοὺς ἀνθρώπους νὰ εἶναι κακοὶ καὶ καλοί, ἐνῶ στὸν Θεὸ τὸ νὰ εἶναι ἀσύγκριτα ἀγαθός. Καὶ γιὰ νὰ μὴ μακραίνω πολὺ τὸν λόγο, ἀπὸ ἐκεῖνα πὺ εἶναι σύμφυτα στοὺς ἀνθρώπους τὰ ἀνώτερα ὑπάρχουν σύμφυτα αἰώνια στὸν Θεό.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Πές μου, Σίμονα, εἶναι σύμφυτο στοὺς

γεννᾶν κακοὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ ποιεῖν κακὰ καὶ ἀγαθὰ;

Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Πρόσεστιν.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Ἐπεὶ οὕτως ἔφη, τῶν ἀνθρώποις προσόντων τὰ κρείττονα ἀπονέμειν δεῖ τῷ Θεῷ, ἀνθρώπων γεννώντων κακοὺς καὶ ἀγαθοὺς, ὁ Θεὸς ἀγαθοὺς μόνους γεννῆσαι δύναται, ἔτι τε τῶν ἀνθρώπων ποιούντων κακὰ καὶ ἀγαθὰ, αὐτὸς μόνον τὰ ἀγαθὰ ποιῶν τέρπεται. Οὕτω περὶ Θεοῦ, ἢ οὐ δὴ τὰ ἀνθρώποις προσόντα λέγειν καὶ σιωπᾶν ἔστιν, ἢ τῶν ἀνθρώποις προσόντων καλῶν εὐλογόν ἐστιν ἀπονέμειν αὐτῷ τὰ κρείττονα; Καὶ οὕτω πάντων καλῶν μόνος ἐστὶν αἴτιος.

12. Καὶ ὁ Σίμων· Οὐκοῦν, εἰ ὁ Θεὸς μόνων τῶν καλῶν αἴτιός ἐστιν, τοῦ λοιποῦ τί ἔστι νοεῖν, ἢ ὅτι τὸν πονηρὸν ἕτερα τις ἐγέννησεν ἀρχή, ἢ ἄρ' ἀγέννητόν ἐστιν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὔτε ἕτερα τις δύναμις ἐγέννησε τὸν πονηρὸν, οὔτε ἀγέννητόν ἐστι τὸ κακόν, ὡς ἐπὶ τέλει δείξω. Νῦν γὰρ ἀποδείξαι μοι πρόκειται, ὡς ἀπ' ἀρχῆς ὑπεσχόμην, ὅτι κατὰ πάντα τρόπον ὁ Θεὸς ἄμεμπτός ἐστιν. Δεδώκαμεν οὖν ὅτι ὁ Θεὸς τῶν ἀνθρώποις προσόντων τὰ κρείττονα ἀσυγκρίτως ἔχει. Διὸ καὶ ἐνδέχεται αὐτὸν προβολέα γενέσθαι τῶν τεσσάρων οὐσιῶν, θερμοῦ λέγω καὶ ψυχροῦ, ὑγροῦ τε καὶ ξηροῦ. Ἐφυμὲν ὡς πρῶτα ἀπλᾶ καὶ ἀμιγῆ ὄντα, πρὸς οὐθέτερον ἔχειν τὴν ὄρεξιν, προβληθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἔξω κραθέντα γενέσθαι ζῶον, προαίρεσιν ἔχον ὀλοθρεῦσαι κακοὺς. Καὶ οὕτως ἐξ αὐτοῦ πάντων γεγεννημένων, ὁ πονηρὸς οὔτε ἄλλοθέν ἐστιν, οὔτε ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πάντα πεποιηκότος Θεοῦ τὴν κακίαν εἴληφεν, παρ' ᾧ ὑπάρχειν ἀδύνατόν ἐστιν, ὅτι αἱ μὲν οὐσίαι, οὐθέτεραι οὔσαι, πεφιλοκρινημέναι ἐξ αὐτοῦ προβέβληνται, καὶ ἔξω αὐταῖς κραθείσαις ὑπὸ τῆς αὐτοῦ τέχνης βουλήσει συμβέβηκεν

ἀνθρώπους νὰ γεννοῦν κακοὺς καὶ καλοὺς καὶ νὰ κάνουν κακὰ καὶ καλά;

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Εἶναι σύμφυτο.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐπειδὴ ἀπάντησες ἔτσι, ὅτι ἀπὸ αὐτὰ πού ὑπάρχουν σύμφυτα στοὺς ἀνθρώπους, πρέπει τὰ ἀνώτερα νὰ τὰ ἀποδίδουμε στὸν Θεό, ἀφοῦ λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι γεννοῦν κακοὺς καὶ καλοὺς, ὁ Θεὸς μόνο καλοὺς μπορεῖ νὰ γεννήσει, καὶ ἀφοῦ οἱ ἄνθρωποι κάνουν κακὰ καὶ καλά, αὐτὸς εὐχαριστιέται νὰ κάνει μόνο τὰ καλά. Αὐτὰ γιὰ τὸν Θεό· ἢ μήπως δὲν μπορούμε αὐτὰ πού ἔχουν σύμφυτα οἱ ἄνθρωποι νὰ τὰ λέμε καὶ νὰ τὰ ἀποσιωποῦμε, ἢ εἶναι εὐλόγο ἀπὸ τὰ καλά πού ὑπάρχουν στοὺς ἀνθρώπους, νὰ τοῦ ἀποδίδουμε τὰ ἀνώτερα; Καὶ ἔτσι μόνο αὐτὸς εἶναι ὁ αἴτιος ὅλων τῶν καλῶν.

12. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἐπομένως, ἐὰν ὁ Θεὸς εἶναι μόνο τῶν καλῶν αἴτιος, τί ἄλλο μπορούμε στὸ ἐξῆς νὰ σκεφτοῦμε, παρὰ μόνο ὅτι τὸν πονηρὸ τὸν γέννησε κάποια ἄλλη ἀρχή, ἢ ὅτι εἶναι ἀγέννητος.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Οὔτε κάποια ἄλλη δύναμη γέννησε τὸν πονηρὸ, οὔτε τὸ κακὸ εἶναι ἀγέννητο, ὅπως θὰ δείξω στὸ τέλος. Τώρα ὅμως ἀπομένει νὰ σοῦ ἀποδείξω, ὅπως ὑποσχέθηκα ἀπὸ τὴν ἀρχή, ὅτι ὅπωςδήποτε ὁ Θεὸς εἶναι ἄμεμπτος. Ἔχουμε ὡς δεδομένο λοιπὸν ὅτι ὁ Θεὸς ἀπὸ τὰ προσόντα τῶν ἀνθρώπων ἔχει τὰ ἀνώτερα σὲ ἀσύγκριτο βαθμό. Γι' αὐτὸ καὶ εἶναι ἐνδεχόμενο αὐτὸς νὰ προβάλλει τίς τέσσερες οὐσίες, δηλαδή τὸ θερμό, τὸ ψυχρὸ, τὸ ὑγρὸ καὶ τὸ ξερὸ. Αὐτὰ ὡς πρῶτα στοιχεῖα, πού ἀπὸ τὴ φύση τους εἶναι ἀπλᾶ καὶ ἀνόθευτα, εἶναι οὐδέτερα ὡς πρὸς τὴν ἐπιθυμία, ὅμως προβαλλόμενα ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἀναμιγνυόμενα ἔξω γίνονται ζωντανὴ ὑπαρξή, πού ἔχει τὴν διάθεσιν νὰ ἐξολοθρεύσει τοὺς κακοὺς. Καὶ ἐπειδὴ μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο γεννήθηκαν ὅλα, ὁ πονηρὸς οὔτε ἀπὸ ἀλλοῦ προέρχεται, οὔτε ἀπὸ αὐτὸν τὸν Θεὸ πού δημιούργησε τὰ πάντα πῆρε τὴν κακία, στὸν ὁποῖο εἶναι ἀδύνατο νὰ ὑπάρχει, διότι οἱ οὐσίες, ὄντας οὐδέτερες, προῆλθαν ἀπὸ αὐτὸν ξεχωρισμένες, καὶ ἀφοῦ ἀναμίχθηκαν ἔξω μὲ τὴ δική του ἐπινόηση, μὲ ἐλεύθερη θέλη-

ἢ πρὸς τὸν τῶν κακῶν ὄλεθρον ἐπιθυμία· ἀγαθοὺς δὲ ἢ συμβεβηκυῖα κακία ὀλοθρεῦσαι οὐ δύναται, οὐδ' εἰ βουλευθεῖη, νόμω γὰρ κατὰ τῶν ἀμαρτανόντων τὴν ἐξουσίαν ἔχει. Ἄγνοῶν οὖν τὰ ἕκαστα τῶν τρόπων τὴν κατ' αὐτῶν λαμβάνει διάπειραν, καὶ
5 διελέγξας τιμωρεῖ.

Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Δυνατὸς ὁ Θεὸς κινᾶν τὰ στοιχεῖα καὶ ποιεῖν κράσεις πρὸς ἃ βούλεται γενέσθαι προαιρέσεις, διὰ τί μὴ ἀγαθῶν προαιρετικὴν ἐποίει τὴν ἐκάστου κρᾶσιν;

10 13. Καὶ ὁ Πέτρος· Νῦν ἡμῖν ὁ λόγος πρόκειται δεῖξαι πῶς ἐγένετο ὁ πονηρός, εἶπερ γέγονεν, καὶ ὑπὸ τίνος· τὸ δὲ εἰ ἀμέμπτως, ὁπότεν διεξιῶ τὸ νῦν ἡμῖν προκείμενον λόγον. Τότε τὸ πῶς καὶ διὰ τί ἐγένετο δείξω, καὶ ὅτι ἄμεμπτος ὁ πεποιηκῶς πληροφορήσω. Πλὴν ἔφαμεν ὑπὸ Θεοῦ προβεβλῆσθαι τὰς τέσ-
15 σαρας οὐσίας. Καὶ οὕτω βουλή τοῦ συγκρίναντος συμβέβηκεν ὡς ἠθέλησεν ἢ τῶν κακῶν προαίρεσις. Εἰ γὰρ παρὰ τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς οὐσίας ἢ καὶ προφάσεως συμβεβήκει, οὐκ ἦν ἂν τῷ Θεῷ τὸ τῆς βουλῆς βέβαιον· μήπως αὐτοῦ μὴ βουλομένου, ἡγεμόνες ἀεὶ κακίας συμβήσονται προσπολε-
20 μοῦντες αὐτοῦ τοῖς βουλήμασιν. Ἀλλὰ ταῦτα οὕτως ἔχειν ἀδύνατον. Οὐδὲν γὰρ ζῶον καὶ ταῦτα ἡγεμονικὸν ἐκ συμβεβηκότος γενέσθαι δύναται· ἀνάγκη γὰρ πᾶν τὸ γινόμενον ὑπὸ τίνος γίνεσθαι.

14. Καὶ ὁ Σίμων· Τί δὲ εἰ ἡ ὕλη, αὐτῷ σύγχρονος οὔσα
25 καὶ ἰσοδύναμος, ὡς ἐχθρὰ προβάλλει αὐτῷ ἡγεμόνας, ἐμποδίζοντας αὐτοῦ τοῖς βουλήμασιν;

Καὶ ὁ Πέτρος· Εἰ αἰδίδιος ἐστὶν ἡ ὕλη, οὐδὲ ἐχθρὰ τινός ἐστιν· τὸ γὰρ ἀεὶ ὄν καὶ ἀπαθὲς ἐστὶν, ἀπαθὲς δὲ ὄν, μακάριόν ἐστιν, μακάριόν δὲ ὄν, ἐχθρας δεκτικὸν γενέσθαι οὐ δύναται,
30 αἰδίδιῳ κτείσει στερηθῆναί τινος μὴ πεφοβημένη. Πῶς δὲ οὐχὶ μᾶλλον ἀγαπᾷ τὸν δημιουργὸν ἢ ὕλη, ὁπότε φαίνεται καρποῦς

ση ἦρθε σὰν παρεπόμενο ἢ ἐπιθυμία τους γιὰ τὴν ἐξολόθρευση τῶν κακῶν· ἄλλωστε ἢ κακία, πὺ εἶναι παρεπόμενη, δὲν μπορεῖ νὰ ἐξολοθρεύσει καλοῦς, οὔτε καὶ ἂν τὸ θελήσει, διότι μὲ νόμο ἔχει ἐξουσία μόνο ἐναντίον τῶν κακῶν. Ἀγνοώντας λοιπὸν τοὺς τρόπους τοῦ καθενός, τοὺς δοκιμάζει, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐλέγξει τοὺς τιμωρεῖ.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Θεὸς ἔχει τὴ δύναμη νὰ ἀναμιγνύει τὰ στοιχεῖα καὶ νὰ κάνει μίγματα μὲ προαιρέσεις τέτοιες πὺ θέλει, γιὰτὶ δὲν ἔκανε τὸ μῖγμα τοῦ καθενός νὰ προτιμᾷ τὰ ἀγαθὰ;

13. Καὶ ὁ Πέτρος· Τώρα ἢ ὁμιλία μας γίνεται γιὰ νὰ δείξουμε πῶς ἔγινε ὁ πονηρός, ἐὰν ἔγινε, καὶ ἀπὸ ποιόν· ἐνῶ τὸ ἂν ἔγινε κατὰ τρόπο ἄμεμπτο θὰ τὸ πῶ ὅταν τελειώσω τὸν λόγο πὺ τώρα ἀρχίζουμε. Τότε θὰ ἀποδείξω τὸ πῶς καὶ γιὰτὶ ἔγινε, καὶ θὰ σᾶς πληροφορήσω ὅτι ἐκεῖνος πὺ τὸν ἔκανε εἶναι ἄμεμπτος. Ἦδη εἶπαμε ὅτι ἀπὸ τὸν Θεὸ προῆλθαν οἱ τέσσερες οὐσίαι, καὶ ἔτσι μὲ τὴ γνώμη ἐκείνου πὺ ἔκανε τὴ σύνθεση τῶν οὐσιῶν συνέβη ὅπως θέλησε ἢ προτίμηση τῶν κακῶν. Διότι, ἐὰν συνέβη παρὰ τὴ θέλησή του, ἢ ἀπὸ κάποια ἄλλη οὐσία ἢ καὶ πρόφαση, δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἀποδοθεῖ στὸν Θεὸ ἢ βεβαιότητα τῆς θελήσεως, μὴ τυχόν, χωρὶς τὴ θέλησή του, δημιουργηθοῦν γιὰ πάντα ἀρχηγοὶ τῆς κακίας, οἱ ὅποιοι θὰ πολεμοῦν τὰ θελήματά του. Ἀλλὰ εἶναι ἀδύνατο νὰ συνέβησαν αὐτὰ ἔτσι. Διότι κανένα ζωντανὸ ὄν, καὶ μάλιστα κατάλληλο νὰ εἶναι ἡγεμόνας, μπορεῖ νὰ γίνει τυχαῖα. Γιὰτὶ κατ' ἀνάγκη κάθε τι πὺ γίνεται, γίνεται ἀπὸ κάποιον.

14. Καὶ ὁ Σίμωνας· Τί λοιπὸν, ἐὰν ἢ ὕλη, πὺ εἶναι σύγχρονη καὶ ἰσοδύναμη μὲ αὐτόν, ὡς ἐχθρική προβάλλει σ' αὐτόν ἀρχηγούς πὺ νὰ ἐμποδίζουν τὰ θελήματά του;

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐὰν ἢ ὕλη εἶναι αἰώνια, δὲν εἶναι ἐχθρική ἐναντίον κανενός· διότι αὐτὸ πὺ ὑπάρχει πάντοτε εἶναι ἀπαθές, καὶ ἐφόσον εἶναι ἀπαθές εἶναι μακάριο, καὶ ὄντας μακάριο δὲν μπορεῖ νὰ γίνει δεκτικὸ ἔχθρας, ἀφοῦ λόγῳ τῆς αἰώνιας κτίσεως τῆς δὲν φοβᾶται μήπως στερηθεῖ κάτι. Γιὰτὶ ὅμως νὰ μὴ

ἐκφύουσα εἰς τροφήν πάντων τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγεννημένων;
 Πῶς δ' οὐχ ὡς κρείττονα πεφόβηται, ὡς καὶ διὰ τῶν σεισμῶν
 τρέμουσα ὁμολογεῖ, καὶ ὡς μεγάλα κυματομένη, τῷ Διδα-
 σκάλῳ πλέοντι καὶ γαλήνην ἐπιτάξαντι, τάχιστα πεισθεῖσα
 5 ἡσύχασεν; Τί δὲ καὶ οἱ δαίμονες οὐ μετὰ τοῦ φοβεῖσθαι καὶ
 προτιμᾶν ἐξέβαινον, ἄλλοι δὲ εἰς χοίρους εἰσελθεῖν ἄνευ τῆς αὐ-
 τοῦ συγχωρήσεως ἐξουσίαν ἔχοντες;

15. Καὶ ὁ Σίμων· Τί δὲ εἰ ἄψυχος οὐσα φύσιν ἔχει ἐμφύειν
 τὰ κακὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ;

10 Καὶ ὁ Πέτρος· Κατὰ τὸν λόγον τοῦτον οὔτε ἀγαθὴ ἐστίν,
 οὔτε κακὴ, ὅτι μὴ προαιρέσει πράττει, ἄψυχος οὐσα καὶ ἀναί-
 σθητος. Διὸ καὶ ἐνταῦθα διδεδῖν ἐστίν, πῶς ἄψυχος οὐσα ἔμψυ-
 χος προβάλλει, καὶ ἀναίσθητος οὐσα τεχνικὰ σχήματα, τὰ τε
 ζῶων καὶ φυτῶν, δημιουργοῦσα φαίνεται.

15 Καὶ ὁ Σίμων· Τί δὲ εἰ ὁ Θεὸς αὐτὸς ἐνεψύχωσεν αὐτὴν καὶ
 αὐτὸς αἰτιὸς ἐστίν ὧν αὐτὴ τίκτει κακῶν;

Καὶ ὁ Πέτρος· Εἰ ὁ Θεὸς αὐτὴν ἐνεψύχωσε κατὰ τὴν αὐ-
 του βούλησιν, τὸ αὐτοῦ πνεῦμα αὐτὴν ἐργάζεται καὶ οὐκέτι τῷ
 Θεῷ ἐχθρόν τι ἐστίν ἢ ἰσοδύναμον ἢ ἀδύνατον, ὅτι πᾶν τὸ γινό-
 20 μενον ὑπ' αὐτοῦ, ὡς θέλει, γίνεται. Ἄλλ' ἐρεῖς· Αὐτὸς τῆς κα-
 κίας αἰτιος, εἴπερ αὐτὸς δι' αὐτῆς ἐργάζεται τὰ κακὰ. Ποῖα ἄρα
 ἐρεῖς τὰ κακὰ; Ἐρπετὰ ἰοβόλα καὶ βοτάνας θανασίμους, ἢ δαί-
 μονας ἢ καὶ ἄλλα τινὰ τῶν ἀνθρώποις ὀχλεῖν δυναμένων, ἅπερ
 τὰ νῦν χαλεπὰ οὐκ ἂν ἦν, εἰ μὴ ἡμαρτήκει ὁ ἄνθρωπος, οὗ ἔνε-
 25 κεν θάνατος παρεισηλθεν; ἀναμαρτήτου γὰρ ὄντος τοῦ ἀνθρώ-
 που οὐχ ἐρπετῶν ὁ ἴδς εἰραγάζετο, οὐ τῶν κακῶν βοτανῶν

ἀγαπᾷ τὸν δημιουργὸ ἢ ὕλη, ἀφοῦ βλέπουμε νὰ παράγει καρπούς γιὰ νὰ τρέφονται ὅλα ὅσα ἔγιναν ἀπὸ αὐτόν; Καὶ γιατί τὸν φοβᾶται ὡς ἀνώτερον, ὅπως ὁμολογεῖ τρέμοντας μὲ τοὺς σεισμούς, καὶ ὅπως ἐπίσης τότε πού εἶχε μεγάλα κύματα, ὅταν ὁ Δάσκαλος ἔπλεε καὶ διέταξε νὰ γαληνέψει, καὶ ἀμέσως αὐτὴ ὑποτάχθηκε καὶ ἠσύχασε¹⁰; Ἀλλὰ καὶ οἱ δαίμονες, μαζὶ μὲ τὸν φόβο πού τοῦ εἶχαν, δὲν προτιμοῦσαν νὰ βγαίνουν, καὶ ἄλλοι δὲν τοῦ ζητοῦσαν τὴν ἄδεια παρακαλώντας γιὰ νὰ μποῦν σὲ χοίρους, ἐπειδὴ δὲν εἶχαν δικαίωμα, χωρὶς νὰ τοὺς ἐπιτρέψει ἐκεῖνος, οὔτε σὲ χοίρους νὰ μποῦν¹¹;

15. Καὶ ὁ Σίμωνας· Τότε γιατί, ἐὰν εἶναι ἄψυχη (ἢ ὕλη), ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ ἔχει μέσα της τὰ κακὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ;

Καὶ ὁ Πέτρος· Σύμφωνα μὲ τὸν λόγο αὐτὸ οὔτε ἀγαθὴ εἶναι, οὔτε κακὴ, διότι δὲν ἐνεργεῖ μὲ δική της βούληση, ἀφοῦ εἶναι ἄψυχη καὶ ἀναίσθητη. Γι' αὐτὸ καὶ ἐδῶ μποροῦμε νὰ παρατηρήσουμε, ὅτι, ἐνῶ εἶναι ἄψυχη, ἐμφανίζεται ὡς ἐμψυχη, καὶ ἐνῶ εἶναι ἀναίσθητη, ἐμφανίζεται νὰ δημιουργεῖ τὰ ἐντεχνα σχήματα καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Τότε, ἐὰν ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς τῆς φύτεψε ψυχὴ, δὲν εἶναι αὐτὸς αἴτιος γιὰ ὅσα κακὰ γεννάει αὐτὴ;

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐὰν τῆς φύτεψε ψυχὴ ὁ Θεὸς σύμφωνα μὲ τὴ θέλησή του, τὸ Πνεῦμα του τὴν καλλιεργεῖ καὶ τίποτε πᾶ δὲν εἶναι ἐχθρικὸ πρὸς τὸν Θεό, ἢ ἰσοδύναμο ἢ ἀδύνατο, γιατί κάθε τι πού γίνεται ἀπὸ αὐτόν, γίνεται ὅπως θέλει. Ἀλλὰ θὰ πεῖς· Αὐτὸς εἶναι αἴτιος τῆς κακίας, ἐφόσον αὐτὸς μέσω αὐτῆς κατασκευάζει τὰ κακὰ. Ὅμως ποιά ὀνομάζεις κακὰ; Τὰ δηλητηριώδη ἔρπετὰ καὶ τὰ θανάσιμα βοτάνια, ἢ τοὺς δαίμονες, ἢ καὶ μερικὰ ἄλλα ἀπὸ ἐκεῖνα πού μποροῦν νὰ ἐνοχλήσουν τοὺς ἀνθρώπους; Αὐτὰ τὰ τωρινὰ κακὰ δὲν θὰ ὑπῆρχαν, ἐὰν δὲν ἀμάρτανε ὁ ἄνθρωπος, ἐξαιτίας τοῦ ὁποίου παρεισέφρυσεν ὁ θάνατος· διότι, ὅσο ὁ ἄνθρωπος ἦταν ἀναμάρτητος, δὲν προκαλοῦσε κακὸ τὸ δηλητήριον τῶν ἔρπετῶν, οὔτε οἱ ἐνέργειες τῶν

10. Ματθ. 8,26.

11. Πρβλ. Ματθ. 8,31.

προσεῖναι φύσιν εἶχεν· δι' ἁμαρτίαν δὲ ἐκπεσῶν τοῦ ἀθάνατος εἶναι, ὡς ἔφην, παντὸς πάθους γέγονε δεκτικός. Εἰ δὲ ἐρεῖς, Διὰ τί οὖν κατ' ἀρχὰς ἐγένετο ἡ ἀνθρωπεῖα φύσις θανάτου δεκτικῆ; Φημί σοι· Διὰ τὸ αὐτεξούσιον. Εἰ γὰρ οὐκ ἤμεν θανάτου δεκτικοί, ἐπὶ αὐτεξουσίῳ ἁμαρτήματι τιμωρεῖσθαι ὡς ἀθάνατοι οὐκ ἐδυνάμεθα. Καὶ οὕτω διὰ τὸ ἀπαθὲς πλεῖόν τι, κἂν τῇ προαιρέσει ἤμεν κακοί, καὶ ἡ δικαιοσύνη ἐξησθένει, τῶν κακὰς ἐχόντων προαιρέσεις ἀπαθείας αἰτία τιμωρηθῆναι μὴ δυναμένων.

16. Καὶ ὁ Σίμων πρὸς ταῦτα ἔφη· Περὶ πονηροῦ τι ἔτι ἔχω 10 ἕτερον λέγειν. Ἦ ὅτι ἐξ οὐκ ὄντων αὐτὸν ἐποίησεν ὁ Θεός, καὶ κατὰ τοῦτο κακὸς ὁ ποιήσας, ὃς τὸ μὴ ὄν ἐποίησεν εἶναι, καὶ ταῦτα δυνάμενος αὐτὸν ἀγαθὸν ποιῆσαι τῷ τὸν γινόμενον μηδὲν πρὸς κακίας προαίρεσιν ἰδίαν κεκτῆσθαι φύσιν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Τὸ ἐξ οὐκ ὄντων αὐτὸν ποιῆσαι προαίρεσιν 15 ἔχοντα, ὁμοίον ἐστὶν ᾧ προειρήκαμεν λόγῳ, ὅτι πρὸς τὸ χαίρειν αὐτὸν κακοῖς τὴν κρᾶσιν ποιήσας αὐτὸς αἴτιος φαίνεται τοῦ γενομένου. Μιᾶς οὖν οὐσῆς τῆς ἀμφοτέρων ἐπιλύσεως, τὸ διὰ τί χαίρειν αὐτὸν ἐπ' ὀλέθρου κακῶν ἐποίησεν ὕστερον ἐροῦμεν.

Καὶ ὁ Σίμων· Εἰ αὐτεξουσίους ἐποίησε καὶ τοὺς ἀγγέλους, 20 ὁ δὲ πονηρὸς ἀπέστη τοῦ δίκαιος εἶναι, καὶ διὰ τί ἀρχῇ τετίμηται; Ὁ τιμήσας δι' οὗ τετίμηκεν, ὡς κακοῖς χαίρων φαίνεται.

Καὶ ὁ Πέτρος· Εἰ ἀποστάντα αὐτὸν ὁ Θεὸς ἄρχειν τῶν ὁμοίων κατέστησε νόμῳ, τὴν τιμωρίαν ἐπάγειν τοῖς ἁμαρτάνουσι κελεύσας αὐτῷ, οὐκ ἄδικός ἐστιν,. Εἰ δὲ ὅτι καὶ ἀπο-

κακῶν βοτανιῶν, οὔτε οἱ ἐνοχλήσεις τῶν δαιμόνων γίνονταν, οὔτε κανένα ἄλλο πάθος μπορούσε νὰ συνυπάρχει σ' αὐτόν· ἐξαιτίας τῆς ἀμαρτίας ὁμως, ἀφοῦ ἐξέπεσε ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι ἀθάνατος, ὅπως εἶπα, ἔγινε δεκτικὸς κάθε πάθους. Ἐὰν πάλι πεῖς· Για ποῖό λόγο ἡ ἀνθρώπινη φύση ἔγινε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ δεκτικὴ τοῦ θανάτου; θὰ σοῦ πῶ, Ἐξαιτίας τοῦ αὐτεξουσίου του. Διότι, ἐὰν δὲν ἤμασταν δεκτικοὶ τοῦ θανάτου, ὡς ἀθάνατοι δὲν θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ τιμωρηθοῦμε γιὰ αὐτεξούσιο ἀμάρτημα. Ἔτσι ἐξαιτίας τῆς ἀπάθειάς μας, ἐπὶ πλέον, ἔστω καὶ ἂν ἤμασταν μὲ τὴ θέλησή μας κακοί, θὰ ἀδυνατοῦσε καὶ ἡ δικαιοσύνη, ἐπειδὴ ἐξαιτίας τῆς ἀπάθειας δὲν θὰ μπορούσαν νὰ τιμωρηθοῦν αὐτοὶ ποὺ ἔχουν κακὲς ἐπιθυμίες.

16. Καὶ ὁ Σίμωνας σ' αὐτὰ ἀπάντησε· Για τὸν πονηρὸ ἔχω νὰ πῶ καὶ κάτι ἄλλο. Μήπως, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς τὸν ἔκανε ἀπὸ τὸ μηδέν, ὡς πρὸς αὐτὸ εἶναι κακὸς ὁ δημιουργός, ὁ ὁποῖος ἔκανε αὐτὸ ποὺ δὲν ὑπῆρχε νὰ ὑπάρχει, ἐνῶ μπορούσε νὰ τὸν κάνει ἀγαθό, ἀφοῦ αὐτὸς ποὺ ἔγινε ἀπὸ τὸ μηδέν δὲν εἶχε ἀπὸ τὴ φύση του προτίμηση πρὸς τὴν κακία.

Καὶ ὁ Πέτρος· Τὸ ὅτι τὸν ἔκανε ἀπὸ τὸ τίποτε ἔχοντας προαίρεση, εἶναι ὅμοιο μὲ τὸν λόγο ποὺ εἶπαμε, ὅτι δηλαδὴ κάνοντας τὸν συγκερασμὸ τῶν στοιχείων αὐτοῦ ἔτσι ὥστε νὰ χαίρεται μὲ τὰ κακά, φαίνεται ὅτι ὁ ἴδιος ὁ δημιουργὸς εἶναι αἴτιος αὐτοῦ ποὺ ἔγινε. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ ἐξήγηση καὶ τῶν δύο εἶναι μία, τὸ γιατί τὸν ἔκανε αὐτὸν νὰ χαίρεται γιὰ τὴν καταστροφή τῶν κακῶν θὰ τὸ ποῦμε ὕστερα.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Ἐὰν δημιούργησε καὶ τοὺς ἀγγέλους αὐτεξούσιους, καὶ ὁ πονηρὸς ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι δίκαιος, τότε γιατί τιμήθηκε καὶ μὲ ἐξουσία; Αὐτὸς ποὺ τὸν τίμησε, μὲ αὐτὸ ποὺ τὸν τίμησε, φαίνεται σὰν νὰ χαίρεται μὲ τοὺς κακοὺς.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐὰν, ὅταν αὐτὸς ἔγινε ἀποστάτης, ὁ Θεὸς μὲ νόμο τὸν ὄρισε νὰ εἶναι ἀρχηγὸς τῶν ὁμοίων του, διατάζοντας τον νὰ ἐπιβάλλει τὴν τιμωρία σ' αὐτοὺς ποὺ ἀμαρτάνουν, δὲν εἶναι ἄδικος. Ἐὰν δὲ τὸν τίμησε ὅταν ἀποστάτησε, αὐτὸς

στάντα τετίμηκεν, τὸ χρήσιμον ὁ τιμήσας προεῖδεν, ὅτι καὶ ἡ τιμὴ πρόσκαιρος καὶ ὅτι δίκαιον τοὺς κακοὺς ὑπὸ τοῦ κακοῦ ἄρχεσθαι καὶ ἀμαρτάνοντας ὑπ' αὐτοῦ τιμωρεῖσθαι.

17. Καὶ ὁ Σίμων· Μὴ τι ἀεὶ ὦν καὶ οὕτως ἀναιρεῖται τὰ
5 τῆς μοναρχίας, συναρχούσης καὶ ἐτέρας τῆς κατὰ τὴν ὕλην δυνάμεως;

Καὶ ὁ Πέτρος· Εἰ διάφοροί εἰσι ταῖς οὐσίαις, διάφοροί εἰσι καὶ ταῖς δυνάμεσι καὶ ὁ κρείττων ἄρχει τοῦ ἥττονος. Εἰ δὲ τῆς αὐτῆς εἰσιν οὐσίας, τότε ἰσοδύναμοι τυγχάνουσι καὶ ὁμοίως
10 ἀγαθοὶ ἢ κακοί. Ὅτι δὲ οὐκ εἰσιν ἰσοδύναμοι, οὐ τῆς αὐτῆς οὐσίας φαίνονται· ὑπὸ γὰρ τοῦ Δημιουργοῦ ἡ ὕλη εἰς οἶον ἠθέλησε κόσμου ἠνέχθη σχῆμα. Μαὶ μήτι γε ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι ἀεὶ ἦν οὐσία, οὔσα ὕλη ὡς Θεοῦ ταμεῖον. Οὐ γὰρ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι ἦν ταμεῖον, ὅτε ἀκτῆμων ἦν ὁ Θεός, ἀλλὰ ἀεὶ ἦν ὁ μόνος ἄρχων αὐτῆς.
15 Διὸ καὶ αἰδῖος ὁ μόνος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὑποθέσει καλῶς ἂν λέγοιτο ὄντος καὶ τοῦ ἄρχοντος καὶ τοῦ αἰδίου.

Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Τί οὖν ἑαυτὸν ἐποίησεν ὁ πονηρός; Καὶ οὕτως ἀγαθὸς ὁ Θεός, ὅτι, εἰδὼς αὐτὸν ἐπὶ κακῶ ἑσόμενον, γινόμενον αὐτὸν οὐκ ἀνεῖλεν, ὅτε ὡς ἀτελῆς ἀναιρεθῆναι δυνατὸς
20 ἦν; Εἰ γὰρ ἐξαίφνης συμβέβηκε καὶ ταῦτα τέλειος, καὶ διὰ ταῦτα τέλειος καὶ διὰ ταῦτα προσπολεμεῖ τῷ Δημιουργῷ, ὡς ἐξαίφνης ἰσοδύναμος αὐτῷ γεγονώς.

18. Καὶ ὁ Πέτρος· Ἀδύνατα λέγεις· καὶ γὰρ κατ' ὀλίγον γινόμενον αὐτὸν ὡς ἐχθρὸν ὑπ' αὐτοῦ προαιρέσει ἀνελεῖν ἢ δύνά-
25 το. Καὶ προγινώσκων γίνεσθαι αὐτὸν οὐ καλόν, οὐ συνεχώρει, εἰ μὴ πρὸς αὐτῷ χρήσιμον γινόμενον ἠπίστατο. Καὶ τέλειος ἐξαίφνης ἀφ' ἑαυτοῦ γενέσθαι, οὐχ οἷός τε ἦν. Ἐαυτὸν γὰρ ὁ μήπω ὦν πλάττειν οὐκ ἐδύνατο, καὶ τέλειος οὔτε ἐξ οὐκ ὄντων

πὸν τὸν τίμησε προέβλεψε. αὐτὸ πὸν εἶναι χρήσιμο, διότι καὶ ἡ τιμὴ εἶναι προσωρινὴ καὶ διότι εἶναι δίκαιο οἱ κακοὶ νὰ ἐξουσιάζονται ἀπὸ κακὸν καὶ ὅταν ἀμαρτάνουν νὰ τιμωροῦνται ἀπὸ αὐτόν.

17. Καὶ ὁ Σίμωνας· Μήπως, ἀφοῦ εἶναι αἰώνιος, μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ καταργεῖται ἡ μοναρχία, ἐφόσον συνεξουσιάζει καὶ ἄλλη δύναμη, ἐκείνη τῆς ὕλης;

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐὰν διαφέρουν στίς οὐσίες, διαφέρουν καὶ στίς δυνάμεις, καὶ ὁποῖος εἶναι ἀνώτερος ἐξουσιάζει στὸν κατώτερο. Ἐὰν ὁμως εἶναι ἀπὸ τὴν ἴδια οὐσία, τότε εἶναι ἰσοδύναμοι καὶ ἐξίσου ἀγαθοὶ ἢ κακοί. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν εἶναι ἰσοδύναμοι, δὲν εἶναι ἀπὸ τὴν ἴδια οὐσία· διότι ἡ ὕλη ὁδηγήθηκε ἀπὸ τὸν Δημιουργὸ στὸ σχῆμα τοῦ κόσμου πὸν ἐκεῖνος ἤθελε. Καὶ φυσικὰ δὲν μπορούμε νὰ ποῦμε, ὅτι ἡ οὐσία ὑπῆρχε πάντοτε, ὄντας ὕλη ὡς ταμεῖο τοῦ Θεοῦ. Διότι δὲν μπορούμε νὰ ποῦμε, ὅτι ὑπῆρχε ταμεῖο, ὅταν ὁ Θεὸς ἦταν ἀκτῆμονας, ἀλλὰ ἦταν πάντοτε ὁ μοναδικὸς ἄρχοντάς της. Γι' αὐτὸ καὶ μοναδικὸς αἰώνιος καὶ στὴν ὑπόθεση αὐτὴ θὰ μπορούσε καλῶς νὰ εἰπωθεῖ ὅτι εἶναι αὐτὸς πὸν εἶναι καὶ ἄρχοντας καὶ αἰώνιος.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Τί λοιπόν; ὁ πονηρὸς ἔκανε μόνος τοῦ τὸν ἑαυτοῦ; Καὶ εἶναι τόσο ἀγαθὸς ὁ Θεός, ὥστε, ἐνῶ γνώριζε ὅτι αὐτὸς θὰ γίνεи για κακό, ὅταν ἔγινε δὲν τὸν σκότωσε, τότε πὸν ἦταν δυνατὸ ὡς ἀτελῆς νὰ σκοτωθεῖ; Διότι ἂν ἔγινε ξαφνικά, καὶ ἄρα εἶναι τέλειος, καὶ γι' αὐτὸ εἶναι τέλειος καὶ γι' αὐτὸ ἀντιμάχεται τὸν δημιουργό, ἐπειδὴ ἔγινε ξαφνικά ἰσοδύναμός του.

18. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Λέξ ἀδύνατα πράγματα· διότι καθῶς γινόταν σιγά-σιγά ὡς ἐχθρὸς ἀπὸ αὐτόν μὲ τὴν προαίρεσή του, μπορούσε νὰ τὸν σκοτώσει. Ἐπειδὴ ὁμως γνώριζε ἐκ τῶν προτέρων ὅτι αὐτὸς δὲν θὰ γίνεи καλός, δὲν θὰ τὸν ἄφηνε νὰ γίνεи, ἐὰν δὲν ἤξερε καλὰ ὅτι θὰ τοῦ γίνεи χρήσιμος. Ἄλλωστε δὲν μπορούσε ἀπὸ μόνος του νὰ γίνεи ξαφνικά τέλειος. Διότι δὲν μπορούσε νὰ πλάσει τὸν ἑαυτοῦ αὐτὸς πὸν δὲν ὑπῆρχε, καὶ οὔτε τέλειος μπορεῖ νὰ γίνεи κάτι καὶ ἀπὸ τὸ μηδὲν νὰ ἔχει

γενέσθαι τι οὐσίαν ἔχειν δύναται, καὶ γεννητὸν ὑπάρχοντα τῷ αἰεὶ ἰσοδυναμεῖν οὐκ ὀρθῶς ἂν εἴποι τις.

Καὶ ὁ Σίμων· Μήτι οὖν τῶν πρὸς τί ἐστίν; Καὶ οὕτω πονηρὸν οὐκ ἔστι κακὸν μένον ὡς ὕδωρ πυρί, ἀγαθὸν δὲ τῇ εὐ-
 5 καίρως διψώσῃ γῆ· ὥσπερ γε καὶ σίδηρος εἰς μὲν γεωργίαν κα-
 λός, εἰς δὲ φόνους κακός, καὶ ἡ ἐπιθυμία δὲ εἰς μὲν γάμους οὐ
 κακή, εἰς δὲ μοιχείαν χαλεπή, ὡς καὶ τὸ φονεῦσαι κακόν, ἀλλὰ
 τῷ φονεύσαντι πρὸς ὃ βεβούλευται καλόν, καὶ ἡ πλεονεξία κα-
 κόν, ἀλλὰ τῷ πλεονεκτοῦντι ἡδύ, καὶ ὅσα τοιαῦτα τυγχάνει τοῦ-
 10 τον περιέχει τὸν τρόπον, τούτῳ δὲ τῷ λόγῳ οὔτε τὸ κακὸν κα-
 κόν ἐστίν, οὔτε τὸ ἀγαθὸν ἀγαθὸν τυγχάνει· ἐκάτερον γὰρ τὸ
 ἕτερον ἐργάζεται. Μήτι γε τὸ δοκοῦν κακῶς γίνεσθαι εὐφραίνει
 μὲν τὸν ποιοῦντα, κολάζει δὲ τὸν πάσχοντα; Καὶ εἰ ἄδικον δοκεῖ
 τὸν ἑαυτὸν ἀγαπήσαντα εὐφραίνειν ὡς δυνατόν ἐστίν, καὶ διὰ
 15 τοῦτο χαλεπὰ πείθεσθαι ὑπὸ δικαίου δικαστοῦ περὶ τοῦ ἑαυτὸν
 ἠγαπηκένας, τίνι οὐκ ἄδικον φαίνεται;

19. Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐαυτὸν χρή κολάζειν τότε τῇ ἐγκρα-
 τείᾳ, ὅταν ἡ ἐπιθυμία πρὸς ἐτέρου βλάβην ὀρμησαί θέλῃ, εἰδότα
 ὅτι ὁ πονηρὸς τοὺς μὲν κακοὺς ἀνελεῖν δύναται, ἀπ' ἀρχῆς τὴν
 20 κατ' αὐτῶν εἰληφῶς ἐξουσίαν. Καὶ οὕτω τοῦτο κακὸν τοῖς
 κακὰ πράξασιν, ἀλλὰ τὸ μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τὰς ψυχὰς αὐτῶν
 κολαζομένας διαμένειν, τοῦτο ὄντως εἶναι χαλεπόν, δικαίως
 τῶν κακῶς προδιωρισμένων ὀρθῶς ἔχειν εἴποι τις, οὐ εἴνεκεν
 παραιτεῖσθαι χρή, ὡς ἔφην, βραχείας χάριν ἡδονῆς, αἰδίδω περι-
 25 βαλεῖν κολάσει.

Καὶ ὁ Σίμων· Μήτι οὖν οὐκ ἔστι τῇ φύσει πονηρὸν ἢ ἀγα-
 θόν, ἀλλὰ νόμῳ διαφέρει καὶ ἔθει; Οὕτω παρὰ Πέρσαις ἴδιον

ουσία, και ἂν εἶναι γεννημένος, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πεῖ ὀρθὰ ὅτι ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν αἰώνιο.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Μήπως λοιπὸν εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἔχουν σχέσηη πρὸς κάτι; Ἔτσι λόγου χάρη τὸ πονηρὸ δὲν εἶναι κακὸ μένοντας ὅπως τὸ νερὸ στὴ φωτιά, ἀλλὰ εἶναι ἀγαθὸ στὴν κατάλληλα διψασμένη γῆ· ὅπως βέβαια καὶ τὸ σίδηρο στὴ μὲν γεωργία εἶναι καλὸ, στοὺς φόνους ὅμως κακό· καὶ ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία στοὺς μὲν γάμους δὲν εἶναι κακὴ, στὴ μοιχεία ὅμως εἶναι φοβερή· ὅπως καὶ ὁ φόνος εἶναι κακό, ἀλλὰ γιὰ τὸν φονιά, σὲ σχέσηη μ' ἐκεῖνο ποὺ ἤθελε, εἶναι καλὸ· καὶ ἡ πλεονεξία εἶναι κακό, ἀλλὰ γιὰ τὸν πλεονέκτη εὐχάριστο· καὶ ὅσα ἄλλα εἶναι τέτοια, ἐμφανίζονται μὲ τὸν ἴδιο τρόπο. Μὲ τὴ λογικὴ λοιπὸν αὐτὴ οὔτε τὸ κακὸ εἶναι κακό, οὔτε τὸ ἀγαθὸ εἶναι ἀγαθόν· διότι τὸ καθένα προκαλεῖ τὸ ἄλλο. Μήπως λοιπὸν αὐτὸ ποὺ φαίνεται ὅτι γίνεται κακῶς εὐχαριστεῖ αὐτὸν ποὺ τὸν κάνει καὶ τιμωρεῖ αὐτὸν ποὺ τὸ ὑποφέρει; Καὶ ἐὰν θεωρεῖται ἄδικο τὸ νὰ εὐφραίνει κανεὶς ὅσο εἶναι δυνατὸ τὸν ἑαυτοῦ ἐπειδὴ τὸν ἀγαπᾷ, καὶ ἐξαιτίας αὐτοῦ νὰ παθαίνει φοβερὰ ἀπὸ τὸν δίκαιο δικαστὴ, ἐπειδὴ ἀγάπησε τὸν ἑαυτοῦ, σὲ ποιόν δὲν φαίνεται ἄδικο αὐτό;

19. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Πρέπει νὰ τιμωροῦμε τὸν ἑαυτοῦ μας μὲ τὴν ἐγκράτεια, ὅταν ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία θέλει νὰ μᾶς ὠθήσει σὲ βλάβη ἄλλου, γνωρίζοντας ὅτι ὁ πονηρὸς μπορεῖ τοὺς κακοὺς νὰ τοὺς σκοτώσει, ἀφοῦ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἔχει πάρει τὴν ἐξουσία ἐναντίον τους. Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι ἀκόμα κακὸ γι' αὐτοὺς ποὺ διέπραξαν κακά, ἀλλὰ τὸ ὅτι μετὰ τὸ θάνατό τους οἱ ψυχές τους ἐξακολουθοῦν νὰ κολάζονται, αὐτὸ εἶναι πραγματικὰ φοβερό, καὶ δίκαια θὰ μποροῦσε νὰ πεῖ κανεὶς ὅτι αὐτὸ εἶναι σωστὸ γιὰ ἐκείνους ποὺ πολιτεύθηκαν κακῶς. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ παραιτεῖται, ὅπως εἶπα, ὥστε, γιὰ χάρη βραχύχρονης ἡδονῆς, νὰ μὴ τὸν ρίξει κάποιος ἄλλος ἄδικος, γιὰ λίγη ἡδονή, σὲ αἰώνια κόλαση.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Μήπως λοιπὸν δὲν ὑπάρχει ἐκ φύσεως πονηρὸ ἢ ἀγαθόν, ἀλλὰ διαφέρει ἀνάλογα μὲ τὸν νόμο καὶ τὸ ἔθι-

τὸ γαμεῖν μητέρας, ἀδελφάς, θυγατέρας, ἄλλας δὲ ὡσπερ χαλεπώτατον ἀγορεύεται. Ὅθεν τῶν κακῶν μὴ ὠρισμένων πᾶσι, τὴν ἐκ Θεοῦ κρίσιν προσδοκᾶν οὐκ ἔστιν.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Οὐ δύναται τοῦτο συστήναι· πᾶσι γὰρ
 5 φαίνεται, ὅτι τὸ μητράσι μίγνυσθαι μυσαρὸν, κἂν Πέρσαι, μόριον ὑπάρχοντες τοῦ παντός, ὑπὸ κακοῦ ἔθους τῆς μυσαρᾶς αὐτῶν πράξεως τὸ ἄνομον μὴ ἀντιλαμβάνονται. Ὡς καὶ Βρεττανοὶ ἐμφανῶς ἐπὶ πάντων κοινωνοῦσιν καὶ οὐκ αἰδοῦνται· καὶ ἄλλοι σάρκας ἀνθρώπων ἐσθίουσιν, καὶ οὐ μισοῦνται, καὶ ἔτε-
 10 ροὶ τὰ κυνῶν καὶ ἄλλα ἄρρητα πράσσουσιν. Οὕτως οὐ χρῆ αἰσθήσει ὑπὸ ἔθους τοῦ κατὰ φύσιν ἐκτραπέιση τὰς κρίσεις ποιῆσθαι. Καὶ γὰρ τὸ φονευθῆναι κακὸν ἔστιν, κἂν μὴ πάντες λέγωσιν, ὅτι μηδεὶς αὐτοπαθεῖν θέλει, καὶ κλοπῇ οὐδεὶς ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ κολάσει ἡδεται. Κἂν οὖν ἐνὸς οὐδέποτε ὁμολογουμένου εἶ-
 15 ναι ἀμαρτήματα, ἐξ ἀνάγκης καὶ τρίτην κρίσιν πρὸς τὰ ἀμαρτήματα ὀρθῶς ἔστι προσδοκᾶν.

Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ὁ Σίμων ἀπεκρίνατο· Οὕτω σοι δοκεῖ τὰ κατὰ τὸν πονηρὸν εἶναι; Εἶπέ μοι.

20. Καὶ ὁ Πέτρος· Μεμνήμεθα τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Διδασκάλου, ὡς ἐντελλόμενος εἶπεν ἡμῖν· Τὰ μυστήρια ἐμοὶ καὶ τοῖς υἱοῖς τοῦ οἴκου μου φυλάξατε. Διὸ καὶ τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς κατ' ἰδίαν ἐπέλυε τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας τὰ μυστήρια. Σοὶ δέ, πολεμοῦντι ἡμᾶς καὶ μηδὲν ἕτερον διασκοποῦντι ἢ τὰ ἡμέτερα εἴτε ἀληθῆ ὄντα, εἴτε ψευδῆ, τὰ ἀπόρρητα λέγειν, ἀσεβεῖν
 25 ἔστιν. Ἄλλ' ἵνα μὴ δόξωσί τινες τῶν παρεστώτων, ὅτι ἀδυνατῶ πρὸς τὰ ὑπὸ σοῦ ρηθέντα ἀποκρίνασθαι (προφάσεως διαμηχανῶμαι), ἐρῶ πρότερον πυνθανόμενός σου, εἰ τὸ μὴ ἀλγεῖν ἦν, τί ἂν ἔστιν ἦν ὁ πονηρός;

Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Οὐδέν.

μο; Στους Πέρσες λόγου χάρη ἐπιτρέπεται νὰ συνουσιάζονται μὲ τὶς μητέρες, ἀδελφές καὶ θυγατέρες τους, ἐνῶ μὲ ἄλλες ἀπαγορεύεται ὡς κάτι πολὺ φοβερό. Γι' αὐτό, ἀφοῦ τὰ κακὰ δὲν εἶναι καθορισμένα σὲ ὄλους, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περιμένουν τὴν κρίση τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ συμβαίνει· διότι σὲ ὄλους εἶναι φανερὸ ὅτι ἡ συνουσία μὲ τὶς μητέρες εἶναι πράξη βδελυρῆ, ἔστω καὶ ἂν οἱ Πέρσες, ποὺ εἶναι τμῆμα τοῦ σύμπαντος, ἀπὸ κακὴ συνήθεια δὲν ἀντιλαμβάνονται τὴν παρανομία τῆς μισητῆς πράξης τους. Ὅπως καὶ οἱ Βρεττανοὶ συνουσιάζονται μὲ ὄλους φανερά καὶ δὲν ντρέπονται· ἄλλοι ἐπίσης τρῶνε ἀνθρώπινες σάρκες καὶ δὲν ἀηδιάζουν, καὶ ἄλλοι κάνουν ὅ,τι καὶ τὰ σκυλιὰ καὶ ἄλλα ἀκατανόμαστα. Ἔτσι, δὲν πρέπει νὰ κάνουμε τὶς κρίσεις μας μὲ βάση τὴν αἴσθησι ποὺ ἔχει ἐκτραπεῖ ἀπὸ τὴ φύση. Διότι καὶ τὸ νὰ φονευθεῖ κάποιος εἶναι κακό, ἔστω καὶ ἂν δὲν τὸ λένε ὄλοι, διότι κανένας δὲν θέλει νὰ αὐτοκτονήσει, καὶ μὲ τὴν κλοπὴ κανένας δὲν εὐχαριστιέται γιὰ τὴν τιμωρία του. Ἀκόμα λοιπὸν καὶ ὅταν ἓνας δὲν συμφωνεῖ ὅτι ὑπάρχουν ἀμαρτήματα, ἀναγκαστικὰ εἶναι σωστὸ νὰ περιμένουμε καὶ τρίτη κρίση γιὰ τὰ ἀμαρτήματα.

Ὅταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτά, ὁ Σίμωνας ἀποκρίθηκε· Ἔτσι νομίζεις ὅτι ἔχουν τὰ σχετικὰ μὲ τὸν πονηρό; Πές μου.

20. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπάντησε· Θυμόμαστε τὸν Κύριό μας καὶ Δάσκαλο, ποὺ δίνοντας ἐντολὰς μᾶς εἶπε· Τὰ μυστήρια νὰ τὰ φυλάξετε γιὰ μένα καὶ γιὰ τοὺς υἱοὺς τοῦ οἴκου μου. Γι' αὐτὸ καὶ στοὺς μαθητὲς του ἐξηγοῦσε ἰδιαίτερα τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας¹². Σὲ σένα ὅμως ποὺ μᾶς πολεμᾶς καὶ τίποτε ἄλλο δὲν παρατηρεῖς, παρὰ μόνο ἂν τὰ δικά μας εἶναι ἀληθινὰ ἢ ψεύτικα, εἶναι ἀσέβεια νὰ σοῦ ποῦμε τὰ ἀπόρρητα. Ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ νομίσουν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς παρισταμένους, ὅτι, μὴ μπορώντας νὰ ἀπαντήσω σ' αὐτὰ ποὺ εἰπώθηκαν ἀπὸ σένα, ἐπινοῶ δικαιολογίες, θὰ σοῦ πῶ, ἀφοῦ πρῶτα σὲ ρωτήσω, ἂν δὲν ὑπῆρχε ὁ πόνος, τί θὰ μπορούσε νὰ εἶναι ὁ πονηρός;

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Τίποτε.

12. Μάρκ. 4,34.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἄρα γε τὸ πονηρὸν τὸ ἀλγεῖν ἐστὶ καὶ τὸ θανεῖν;

Καὶ ὁ Σίμων· Φαίνεται.

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐκ ἄρα ὑπάρχει τὸ πονηρὸν ἀεὶ, ἀλλ' οὐδὲ
 5 μὴν ὑπάρξαι δύναται· τὸ γὰρ ἀλγῆσαι καὶ θανεῖν τῶν συμβαι-
 νόντων ἐστίν, ὧν οὐθέτερόν ἐστι παρούσης εὐσθενείας. Τί γάρ
 ἐστὶν ἀλγεῖν, ἢ τὸ ἀναρμοστεῖν; Τί δὲ θάνατος, ἢ χωρισμὸς ψυ-
 χῆς ἀπὸ σώματος; Οὐτ' οὖν ἀρμονίας οὔσης τὸ ἀλγεῖν ἐστὶν· τὸ
 γὰρ θανεῖν οὐδὲ ὄλως τῶν ὑπαρκτῶν ἐστὶν, ὅτι θάνατος οὐδέν
 10 ἐστὶν, ὡς ἔφην, ἢ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος, οὐ συμβάν-
 τος, τὸ μὲν σῶμα φύσει ἀναίσθητον ὄν λύεται, ἢ δὲ ψυχὴ αἰ-
 σθητὴ οὔσα ζῶσα ὑπάρχει. Ὅθεν ἀρμονίας οὔσης οὐκ ἀλγεῖν
 ἐστὶν, οὐκ ἀποθανεῖν, ἀλλ' οὐδὲ μὴν βοτάναι θανάσιμοι, οὐχ ἐρ-
 πετὰ ἰοβόλα, οὐδὲ ἄλλο τι τοιοῦτον, οὐ τὸ τέλος θάνατος. Ὅθεν
 15 ἀθανασίας ἐπικρατούσης εὐλόγως πάντα γεγονότα φανήσεται.
 Ὅπερ καὶ οὕτως ἐστὶ, ὅποταν δικαιοσύνης αἰτία ὁ ἄνθρωπος
 ἀθάνατος γένηται τῆς τοῦ Χριστοῦ εἰρηνικῆς ἐπικρατούσης βα-
 σιλείας, ὅτε αὐτοῦ καὶ ἡ κρᾶσις εὐκρατός ἐστὶν, ἵνα μὴ ὀξείας
 φύη ὀρμᾶς· ἔτι τε καὶ γνῶσις ἄπταιστος, ἵνα μὴ τι τῶν κακῶν
 20 ὡς ἀγαθὸν πικροποιοῦν τε ἀλγοῦν ἐστὶ, ἵνα μὴ θνητὸς ᾗ.

21. Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἔφης· πλὴν ἐν τῶ
 νῶν κόσμῳ οὐ δοκεῖ σοι παντὸς πάθους δεκτικὸς εἶναι ὁ ἄν-
 θρωπος; Λέγω δὲ ἐπιθυμίας, ὀργῆς, λύπης καὶ τῶν τοιούτων.

Καὶ ὁ Πέτρος· Καὶ ταῦτα τῶν συμβαινόντων ἐστίν, οὐ τῶν
 25 ἀεὶ ὄντων, χρησίμως δὲ τῇ ψυχῇ συμβαίοντα νῦν εὐρεθήσεται.

Ἡ τε γὰρ ἐπιθυμία ἐκ τοῦ πάντα καλῶς δημιουργήσαντος συμ-
 βαίνειν τῷ ζῶντι γεγένηται, ἵνα ὑπ' αὐτῆς ἀγόμενον πρὸς κοινω-
 νίαν τὴν ἀνθρωπότητα πληθύνῃ, ἀφ' ἧς πλῆθος ἐκλογῆς κρειτ-

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐπομένως τὸ κακὸ εἶναι ὁ πόνος καὶ ὁ θάνατος;

Καὶ ὁ Σίμωνας· Μάλιστα.

Καὶ ὁ Πέτρος· ἼΑρα δὲν ὑπάρχει τὸ κακὸ αἰώνια, ἀλλὰ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει· διότι ὁ πόνος καὶ ὁ θάνατος εἶναι ἀπὸ αὐτὰ πὺ συμβαίνουν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κανένα δὲν ὑπάρχει, ὅταν ὑπάρχει ἀσθένεια. Διότι τί εἶναι πόνος, παρὰ κάτι τὸ ἀνάρμοστο; Καὶ τί εἶναι θάνατος, παρὰ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα; Ὅταν λοιπὸν ὑπάρχει ἀρμονία δὲν ὑπάρχει πόνος, ὁ δὲ θάνατος οὔτε κἀν εἶναι μεταξὺ αὐτῶν πὺ ὑπάρχουν, διότι, ὅπως εἶπα, ὁ θάνατος δὲν εἶναι τίποτε, παρὰ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα, πὺ ὅταν γίνεται, τὸ μὲν σῶμα πὺ εἶναι ἀπὸ τῆ φύση του ἀναίσθητο, διαλύεται, ἡ δὲ ψυχὴ πὺ εἶναι αἰσθητὴ μένει ζωντανή. Γι' αὐτὸ ὅταν ὑπάρχει ἀρμονία δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πονέσει κανεὶς οὔτε νὰ πεθάνει, ἀλλὰ οὔτε καὶ θανάσιμα βότανα, οὔτε δηλητηριώδη ἔρπετὰ οὔτε τίποτε ἄλλο τέτοιο, πὺ ἔχουν σὰν ἀποτέλεσμα τὸν θάνατο. Γι' αὐτὸ ὅταν ἐπικρατεῖ ἀθανασία εἶναι φυσικὸ νὰ φανερωθοῦν ὅλα ὅσα ἔγιναν. Πρᾶγμα πὺ θὰ γίνει ἔτσι, ὅταν ἐξαιτίας τῆς δικαιοσύνης ὁ ἄνθρωπος θὰ γίνει ἀθάνατος, καὶ θὰ ἐπικρατεῖ ἡ εἰρηνικὴ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ· τότε καὶ ἡ ἰδιοσυγκρασία του θὰ εἶναι ἡπια, γιὰ νὰ μὴ ἐκδηλώνει ἔντονες ὀρμές, καὶ θὰ ὑπάρχει καὶ ἀλάνθαστη γνώση, γιὰ νὰ μὴ ὑπάρξει κανένα ἀπὸ τὰ κακὰ ὡς ἀγαθὸ πὺ προκαλεῖ πίκρα καὶ πόνον, ὥστε νὰ μὴ εἶναι θνητός.

21. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Αὐτὰ βέβαια καλὰ τὰ εἶπες· ὅμως στὸν κόσμον αὐτὸν δὲν νομίζεις ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι δεκτικὸς κάθε πάθους; Καὶ ἐννοῶ σαρκικῆς ἐπιθυμίας, ὀργῆς, λύπης καὶ τὰ παρόμοια.

Καὶ ὁ Πέτρος· Καὶ αὐτὰ εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνα πὺ συμβαίνουν καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ αἰώνια, καὶ θ' ἀποδειχθεῖ ὅτι συμβαίνουν πρὸς ὄφελος τῆς ψυχῆς. Διότι καὶ ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία ὀρίστηκε ἀπὸ ἐκεῖνον πὺ δημιούργησε τὰ πάντα καλῶς, νὰ ἐμφανίζεται στὸν ζωντανὸ ὀργανισμό, ὥστε ὀδηγούμενος ἀπὸ αὐτὴν σὲ συνουσία νὰ πληθύνει τὴν ἀνθρωπότητα, ἀπὸ τὴν ὁποῖα γίνεται ἡ ἐπιλογὴ

τόνων γίνεται πρὸς αἰώνιον ζωὴν ἐπιτήδειον. Πλὴν ἄνευ ἐπιθυμίας τὴν πρὸς γυναῖκα κοινωνίαν οὐδεὶς ἂν ἀνεδέξατο· νῦν δὲ προφάσει ἡδονῆς, ὡς ἑαυτῷ χαριζόμενος ὁ ἄνθρωπος τὸ ἐκεῖνου βούλημα ποιεῖ. Πλὴν, ἐάν τις τῇ ἐπιθυμίᾳ χρῆται πρὸς νόμιμον γάμον, οὐκ ἀσεβεῖ, πρὸς μοιχείαν δὲ ὁρμῶν δυσσεβεῖ, καὶ διὰ τοῦτο τιμωρεῖται, ὅτι τῷ καλῶς τεθέντι ἐχρήσατο κακῶς. Ἔτι τε ὁμοίως ἡ ὀργὴ ἐν ἡμῖν ἐξάπτεσθαι φύσιν ἔχειν εἴληφε παρὰ Θεοῦ, ἵνα πρὸς ἄμυναν ἀμαρτημάτων ὑπ' αὐτῆς ἐλκώμεθα. Πλὴν ἀμέτρῳ αὐτῇ τις χρησάμενος ἀδικεῖ, κατ' ἀξίαν δὲ 10 χρώμενος τὸ δίκαιον ἐκτελεῖ. Ἀλλὰ καὶ λύπης ἐσμὲν δεκτικοί, ἵνα τὸ συμπαθητικὸν ἔχωμεν ἐπὶ τε θανάτῳ οἰκείων, γυναικὸς ἢ τέκνων ἢ ἀδελφῶν ἢ γονέων ἢ φίλων ἢ ἄλλων τινῶν. Ἐπειπερ, εἰ τὸ συμπάσχειν οὐκ εἴχομεν, ἀπάνθρωποι ἂν ἦμεν. Ὅμοίως καὶ τὰ ἄλλα πάντα οἰκείως εὐρεθήσεται ἔχοντα, ἐάν γε 15 δι' ὃ ἔλεγον ἐπινοηθῇ.

22. Καὶ ὁ Σίμων· Διατί δὲ καὶ ἄωροι τελευτῶσι καὶ περιοδικαὶ νόσοι γίνονται, ἔτι μῆν καὶ δαίμονες καὶ μανίαι καὶ πάθη παντοδαπὰ κολάζειν μεγάλως δυνάμενα ὑπάρχει;

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὅτι οἱ ἄνθρωποι τὰ πάντα αὐτῶν τῇ ἡδονῇ 20 χαριζόμενοι ἀπαρατηρήτως κοινωνοῦσι καὶ οὕτως ἢ τῶν σπερμάτων καταβολὴ ἀκαίρως ἐπιδοθεῖσα φυσικῶς τὰ μυρία ἐκφύει κακά. Ἐχρὴν δὲ αὐτοὺς λογίζεσθαι, ὅτι, ὡς τοῦ φυτεῦσαι καὶ σπεῖραι καιρὸς ἐπιτήδειος ὄρισταί, οὕτω καὶ τοῦ κοινωνῆσαι ἐπιτηρήσιμοι ἡμέραι προσφκείωνται. Ἐνθεν γοῦν τις ἐκ τῆς 25 Μωϋσέως παραδόσεως μεμαθηκῶς, αἰτιώμενος τὸν λαὸν ἐπὶ ἀμαρτίας, υἱὸς νεομηنيῶν τῶν κατὰ σελήνην καὶ σαββάτων ἀπεκάλει. Ἀλλὰ καὶ κατ' ἀρχὰς τοῦ κόσμου οἱ ἄνθρωποι πολυετεῖς τε ἦσαν καὶ ἄνοσοι. Ὅποτε δὲ ἀμελήσαντες τὴν παρατή-

13. Νεομηνία (καὶ νομηνία), ἡ ἀρχὴ τοῦ νέου μῆνα, πρωτομηνία, ὁ νέος

τοῦ πλήθους τῶν καλυτέρων, πού εἶναι κατάλληλοι γιά τήν αἰώνια ζωή. Πλήν ὁμως χωρίς τήν ἐπιθυμία κανένας δέν θά ἐπιχειροῦσε τήν ἐπαφή μέ τή γυναίκα, ἐνῶ τώρα, μέ τή δικαιολογία τῆς ἡδονῆς, μέ τήν ἰδέα ὅτι κάνει χάρη στόν ἑαυτό του ὁ ἄνθρωπος κάνει τὸ θέλημα ἐκείνου. Ὅμως, ἐάν κανεῖς χρησιμοποιεῖ τήν ἐπιθυμία γιά νόμιμο γάμο, δέν ἀσεβεῖ, ἐάν ὁμως παρακινεῖται σέ μοιχεία, ἀσεβεῖ, καί γι' αὐτό τιμωρεῖται, ἐπειδή ἐκεῖνο πού δόθηκε καλῶς τὸ χρησιμοποίησε κακῶς. Ἐπίσης κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καί ἡ ὀργή πῆρε ἀπό τὸν Θεό τήν φυσική ιδιότητα νά ἀνάβει μέσα μας, γιά νά μᾶς τραβάει νά ἀμυνόμαστε ἐναντίον τῶν ἁμαρτημάτων. Ἀλλά καί αὐτήν ἂν κάποιος τήν χρησιμοποιεῖ χωρίς μέτρο ἀδικεῖ, ἐνῶ ἂν τήν χρησιμοποιεῖ κατ' ἀξία ἐκτελεῖ τὸ δίκαιο. Ἀλλά καί τῆς λύπης εἴμαστε δεκτικοί, γιά νά δείχνουμε τή συμπάθειά μας καί στό θάνατο τῶν δικῶν μας, τῆς γυναίκας ἢ τῶν παιδιῶν ἢ τῶν ἀδελφῶν ἢ τῶν γονέων ἢ τῶν φίλων ἢ κάποιων ἄλλων. Γιατί, ἂν δέν συμπονούσαμε, θά ἦμασταν ἀπάνθρωποι. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καί ὅλα τὰ ἄλλα θά βρεθοῦν νά εἶναι χρήσιμα, ἐάν φυσικά τὰ σκεφθοῦμε μέ τὸν τρόπο πού εἶπα.

22. Καί ὁ Σίμωνας· Γιατί ὁμως πεθαίνουν καί ἀνώριμοι, καί ἐμφανίζονται ἀρρώστιες κατὰ χρονικά διαστήματα, ἀλλά ὑπάρχουν καί δαίμονες καί μανίες καί πάθη κάθε εἶδους, πού μποροῦν νά μᾶς τιμωροῦν;

Καί ὁ Πέτρος· Ἐπειδή οἱ ἄνθρωποι, κάνοντας τὰ πάντα γιά τήν ἡδονή τους, ἔρχονται σέ ἐπαφή χωρίς νά προσέχουν, ὅποτε ἡ ἐκσπερμάτωσή του πού δέν γίνεται στόν κατάλληλο καιρό, εἶναι φυσικό νά δημιουργεῖ μύρια κακά. Ἐνῶ ἔπρεπε αὐτοὶ νά σκέπτονται, ὅπως ἔχει ὀρισθεῖ ὁ κατάλληλος καιρός γιά φυτεία καί σπορά, ἔτσι καί γιά τή σαρκική ἐπαφή ἔχουν ὀρισθεῖ ὡς κατάλληλες προσεκτικά ἐπιλεγμένες μέρες. Γι' αὐτό λοιπὸν κανεῖς μαθαίνει ἀπὸ τήν παράδοση τοῦ Μωυσῆ, ὁ ὁποῖος κατηγοροῦσε τὸν λαὸ γιά ἁμαρτίες, ἀποκαλώντας τους υἱοὺς τῶν σεληνιακῶν νεομηنيῶν¹³ καί τῶν Σαββάτων. Ἀλλά στίς ἀρχές τοῦ κόσμου οἱ ἄνθρωποι ζοῦσαν πολλὰ χρόνια καί χωρίς ἀρρώ-

σεληνιακὸς μήνας.

ρησιν ἀπέλιπον, ἔκτοτε κατὰ διαδοχὴν υἱοὶ ἀγνοίας αἰτία ὡς μὴ δεῖν κοινωνοῦντες ὑπὸ μυρία πάθη τὰ ἑαυτῶν τιθέασι τέκνα. Ὅθεν καὶ ὁ Διδάσκαλος ἡμῶν περὶ τοῦ ἐκ γενετῆς πηροῦ καὶ ἀναβλέψαντος παρ' αὐτοῦ ἐξετάζων ἐρωτήσασιν, «εἰ οὗτος 5 ἤμαρτεν ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆῃ» ἀπεκρίνατο· «οὔτε οὗτός τι ἤμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα δι' αὐτοῦ φανερωθῆῃ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀγνοίας ἰωμένη τὰ ἀμαρτήματα». Καὶ ἀληθῶς ἀγνοίας αἰτία τὰ τοιαῦτα γίνεται, ἥτοι τῷ μὴ εἰδέναι πότε δεῖ κοινωνεῖν τῇ γαμετῇ, εἰ καθαρὰ ἐξ ἀφέδρου 10 τυγχάνει. Πλὴν ἡ προεῖρηκας πάθη ἐξ ἀγνοίας ἐστίν, οὐ μέντοι ἐκ πονηροῦ εἰργασμένου. Προσέτι δὲ δὸς τὸν μὴ ἀμαρτάνοντα καὶ λάβε τὸν μὴ πάσχοντα, καὶ πρὸς τὸ μὴ πάσχειν καὶ ἄλλους αὐτὸν θεραπεῦσαι δυναμένους εὐρήσεις. Αὐτίκα γοῦν Μωϋσῆς διὰ εὐσέβειαν ἀπαθῆς τὸν πάντα τῆς ζωῆς διετέλεσε χρόνον, 15 καὶ τοὺς Αἰγυπτίους δι' ἀμαρτίας πάσχοντας εὐχαῖς ἰᾶτο.

23. Καὶ ὁ Σίμων· Ἔστω μὲν ταῦτα οὕτως ἔχειν. Οὐ δοκεῖ σοι ἀδικωτάτη ἢ ἐν ἀνθρώποις ἀνωμαλία; Ὅς μὲν γὰρ πένεται, ὃς δὲ πλουτεῖ, καὶ ὃς μὲν νοσεῖ, καὶ ὃς δὲ ὑγιαίνει, καὶ ὁμῶς τοιαῦτά τινα μυρία ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ.

20 Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐ συνορᾷς, ὦ Σίμων, ὅτι πάλιν ἐκτὸς τοῦ σκοποῦ τοὺς λόγους πέμπεις; Περὶ πονηροῦ γὰρ ἡμῶν διαλεγόμενων, σὺ ἐκτροπὴν ποιήσας περὶ τῶν δοκούντων ἀτοπημάτων τὸν λόγον εἰσηγήσω. Πλὴν καὶ εἰς αὐτὸ ἐρῶ. Ὁ κόσμος ὄργανόν ἐστι τεχνικῶς γεγονός, ἵνα τῷ ἐσομένῳ ἄρρени αἰωνίως ἢ 25 θήλεια τίκτη δικαίους αἰωνίους υἱούς. Οὐκ ἐδύναντο δὲ εὐσε-

στιες, ἀπὸ τότε ὅμως ποὺ παραμέλησαν αὐτὴν τὴν διάκριση, οἱ γιοὶ ποὺ τοὺς διαδέχονται, ἐξαιτίας τῆς ἄγνοιας, ἐρχόμενοι σὲ ἐπαφή κατὰ τρόπο ποὺ δὲν πρέπει, βάζουν τὰ παιδιά τους κάτω ἀπὸ τὸν κίνδυνο μυριάδων παθῶν. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Δάσκαλός μας ἀναφερόμενος στὸν ἐκ γενετῆς τυφλό, ποὺ ξαναβρῆκε τὸ φῶς τοῦ ἀπὸ αὐτόν, ὅταν τὸν ρωτήσαμε, ἐὰν ἀμάρτησε αὐτὸς ἢ οἱ γονεῖς τοῦ γιὰ νὰ γεννηθεῖ τυφλός, ἀπάντησε· «οὔτε αὐτὸς ἀμάρτησε σὲ τίποτε, οὔτε οἱ γονεῖς τοῦ, ἀλλὰ γιὰ νὰ φανερωθεῖ μέσω αὐτοῦ ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία θεραπεύει τὰ ἀμαρτήματα τῆς ἄγνοιας»¹⁴. Καὶ πράγματι, ἐξαιτίας τῆς ἄγνοιας συμβαίνουν αὐτά, δηλαδή ἀπὸ τὸ ὅτι δὲν γνωρίζουν πότε πρέπει νὰ ἔρχονται σὲ ἐπαφή μὲ τὴ γυναίκα τους, ἐὰν εἶναι καθαρὴ ἀπὸ τὴν ἐμμηνόρροια. Ὅμως αὐτὰ ποὺ προανέφερες εἶναι πάθη ἀπὸ ἄγνοια καὶ δὲν ἔχουν προκληθεῖ ἀπὸ τὸν πονηρό. Ἐπιπλέον δὸς μου αὐτόν ποὺ δὲν ἀμαρτάνει καὶ πάρε αὐτόν ποὺ δὲν πάσχει¹⁵, οἱ ὁποῖοι ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν πάσχουν οἱ ἴδιοι, θὰ δεῖς ὅτι μποροῦν νὰ θεραπεύσουν καὶ ἄλλους. Ὁ Μωυσῆς λόγου χάρη, ἐξαιτίας τῆς εὐσέβειάς του ἔζησε ὅλο τὸν χρόνον τῆς ζωῆς χωρὶς ἀρρώστια, καὶ θεράπευε μὲ προσευχὲς τοὺς Αἰγυπτίους, οἱ ὁποῖοι ὑπέφεραν ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτιῶν τους.

23. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἔστω ὅτι αὐτὰ εἶναι ἔτσι. Δὲν σοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι πολὺ ἀδίκη ἢ ἀνισότητα μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων; Διότι ἄλλος ζεῖ μὲ στερήσεις, ἄλλος εἶναι πλούσιος, ἄλλος εἶναι ἄρρωστος, ἄλλος εἶναι ὑγιὴς καὶ ἄλλα ἐπίσης τέτοια μύρια ὑπάρχουν στὴν ἀνθρώπινη ζωὴ.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Δὲν βλέπεις, Σίμωνα, ὅτι πάλι στρέφεις τὴ συζήτηση ἔξω ἀπὸ τὸν σκοπὸ; Διότι, ἐνῶ συζητοῦμε γιὰ τὸν πονηρό, ἐσύ, κάνοντας ἐκτροπή, ὀδηγεῖς τὸν λόγο στὰ φαινομενικὰ ἀτοπήματα. Ἀλλὰ καὶ σ' αὐτὸ θὰ σοῦ ἀπαντήσω. Ὁ κόσμος εἶναι ὄργανο ποὺ ἔγινε μὲ πολλὴ δεξιότητα, ὥστε στὸν ἄνδρα ποὺ θὰ ἐρχόταν διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἢ γυναίκα νὰ γεννᾷ αἰώνια δίκαιους υἱούς. Δὲν θὰ μπορούσαν ὅμως νὰ γίνουν

15. Πρόκειται γιὰ παροιμιώδη ἔκφραση, ποὺ δείχνει τὴ στενὴ σχέση τῆς ἀμαρτίας μὲ τὴν ἀρρώστια.

βεῖς ἐνταῦθα ἀποτελεσθῆναι, εἰ μὴ ἦσαν οἱ ἐνδεεῖς οἷς ἐπικουρήσουσιν. Ὅμοίως τε καὶ διὰ τοῦτό εἰσι καὶ νοσοῦντες, ὧν προνοήσουσιν. Καὶ τὰ ἐξῆς τοῦτον περιέχει τὸν λόγον.

Καὶ ὁ Σίμων· Οὐκοῦν ἠτύχηται τοῖς ταπεινοῖς; Πρὸς γὰρ
5 τὸ ἀποτελεσθῆναι δικαίους αὐτοὶ κακουχοῦνται.

Καὶ ὁ Πέτρος· Εἰ ἦν αἰώνιος ταπεινώσις αὐτῶν, ἀτυχία ἂν ἦν μεγίστη. Ἀλλὰ πρὸς τῷ κλήρῳ τὰ ταπεινώματα καὶ ὑψώματα ἀνθρώποις γίνεται, ᾧ δ' ἂν μὴ ἀρέσκη ὁ κληῖρος, ἔνεστιν ἐκκλητῶς χρησάμενον καὶ νομίμως διαδικασμένον τὸν ὑπ' αὐ-
10 τοῦ ὑπαλλάξαι βίον.

Καὶ ὁ Σίμων· Τίς οὗτος ὁ κληῖρος καὶ ἐκκλητος;

Καὶ ὁ Πέτρος· Τοῦ ἐτέρου λόγου ἐξήγησίς ἐστιν. Πλήν, ἔαν ἐπιτρέψῃς, δεῖξαί σοι δυνάμεθα, πῶς ἀναγεννηθεῖς καὶ τὴν γένεσιν ὑπαλλάξας καὶ νομίμως βιώσας αἰωνίου τεύξεω σω-
15 τηρίας.

24. Καὶ ὁ Σίμων ταῦτα ἀκούσας ἔφη· Μήτι νομίσης, ὡς ἐπειδὴ εἰς ἕκαστον κεφάλαιον ζητῶν σε συνετιθέμην ὡς πληροφορούμενος ἐφ' ἕτερον ἐρχόμενον κεφάλαιον. Ἀλλ' ἀγνοίας σοι τὸ πείθεσθαι παρεῖχον, ἵνα ἐπ' ἄλλο ἔλθῃς κεφάλαιον,
20 ὅπως πάσης ἀγνοίας σου μαθὼν μὴ στοχαζόμενος καταγινώσκω σου. Ἀλλὰ πεπληροφορημένων νῦν ἤδη τριῶν ἡμερῶν μοι συγχώρησον, καὶ ἐλθὼν δείξω σε μηδὲν εἰδότα.

Ταῦτα τοῦ Σίμωνος εἰπόντος καὶ ἐξιέναι μέλλοντος ὁ ἐμὸς ἔφη πατήρ· Βραχέα μου, Σίμων, ἐπακούσας, ὡς σοι φίλον
25 ἐστίν, πορεύου. Μέμνημαι, ὡς τὴν ἀρχὴν πρὸ τῆς ζητήσεως, ὡς μήπω πεῖράν μου λαβὼν, προλήψεις μου κατέφερες. Καὶ νῦν δὲ ἐπαλλήλως ἀκούσας τῆς ζητήσεως καὶ Πέτρον ἐν ὑπεροχῇ γνοὺς καὶ αὐτῷ τὸ ἀληθεύειν νῦν δούς, τί σοι φαίνομαι ὀρθῶς κρίνειν εἰδώς, ἢ οὐ; Εἰ μὲν γὰρ ὀρθῶς κρίνατά με φαίης,
30 μὴ συνθῆ, ἵνα μὴ φαίνη προειλημμένος, ὁ καὶ μετὰ ὁμολογίαν ἤττω συνθέσθαι μὴ θέλων. Εἰ δ' ἄρα μὴ ὀρθῶς τὸν Πέτρον ἐν ὑπεροχῇ τῆς ζητήσεως ἀπεφαινόμην, σὺ ἡμᾶς πεῖσον, πῶς οὐκ

ἐδῶ εὐσεβεῖς, ἐὰν δὲν ὑπῆρχαν οἱ φτωχοὶ τοὺς ὁποίους θὰ βοηθήσουν. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο ἐπίσης ὑπάρχουν καὶ οἱ ἄρρωστοι, γιὰ τοὺς ὁποίους θὰ φροντίσουν. Καὶ τὰ ἄλλα ὅλα ἔχουν τὴν ἴδια δικαιολογία.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Δηλαδή εἶναι κακότυχοι οἱ ταπεινοί; Ἄφοῦ γιὰ νὰ γίνουν οἱ δίκαιοι αὐτοὶ ὑποφέρουν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐὰν ἦταν αἰώνια ἡ ταπείνωσή τους, θὰ ἦταν πολὺ μεγάλη ἀτυχία. Ἄλλὰ οἱ ταπεινώσεις καὶ ἀνυψώσεις στοὺς ἀνθρώπους γίνονται μὲ κλῆρο. Σὲ ὅποιον δὲν ἀρέσει αὐτὸ πού τοῦ ἔλαχε, εἶναι δυνατὸ νὰ κάνει προσφυγὴ στὸν δικαστὴ καὶ ἀφοῦ δικαστεῖ νόμιμα, νὰ ἀλλάξει τὴ ζωὴ του.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ κλῆρος καὶ ὁ δικαστής;

Καὶ ὁ Πέτρος· Αὐτὸ ἀποτελεῖ θέμα ἄλλης ὁμιλίας. Ὡστόσο, ἐὰν ἐπιτρέψεις, μποροῦμε νὰ σοῦ ἀποδείξουμε, μὲ ποιὸ τρόπο, ἀφοῦ ἀναγεννηθεῖς καὶ μεταβάλεις τὸν χαρακτήρα σου καὶ ζῆσεις σύμφωνα μὲ τὸν νόμο, θὰ ἐπιτύχεις τὴν αἰώνια σωτηρία.

24. Καὶ ὁ Σίμωνας ἀκούοντας αὐτὰ εἶπε· Μὴ νομίσεις λοιπὸν, ἐπειδὴ σὲ κάθε θέμα συζητώντας συμφωνοῦσα, ὅτι ἐρχομουν σὲ ἄλλο θέμα μὲ σκοπὸ γιὰ νὰ πληροφορηθῶ. Ἀντίθετα, σοῦ ἔδινα εὐκαιρία νὰ πεισθεῖς γιὰ τὴν ἄγνοιά σου, ὥστε νὰ ἔρθεις σὲ ἄλλο θέμα, μὲ σκοπὸ, ἀφοῦ μάθω ὅλη τὴν ἄγνοιά σου, νὰ μὴ σκέπτομαι νὰ σὲ κατηγορῶ. Ἄλλὰ ἀφοῦ βεβαιωθήκαμε ἐπὶ τρεῖς ἡδὴ ἡμέρες, συγχώρησέ με, θὰ ἔρθω καὶ θὰ σοῦ ἀποδείξω ὅτι δὲν γνωρίζεις τίποτε.

Ἄφοῦ εἶπε αὐτὰ ὁ Σίμωνας καὶ ἐπρόκειτο νὰ βγεῖ ἔξω, εἶπε ὁ δικός μου πατέρας· Ἄκουσέ με γιὰ λίγο, Σίμονα, καὶ μετὰ πήγαινε ὅπως σοῦ ἀρέσει. Θυμᾶμαι ὅτι στὴν ἀρχή, πρὶν ἀπὸ τὴ συζήτηση, ἐπειδὴ δὲν εἶχες ἀκόμα ἀποκτήσει γνώμη γιὰ μένα, μοῦ καταλόγιζες προκαταλήψεις. Καὶ τώρα ὁμως πού ἄκουσα μὲ προσοχὴ τὴ συζήτηση καὶ γνώρισα ὅτι ὁ Πέτρος ὑπερέχει καὶ ἔδωσα σ' αὐτὸν τὴν ἀλήθεια, πῶς σοῦ φαίνομαι, ὅτι κρίνω σωστά, ἀφοῦ γνωρίζω, ἢ ὄχι; Διότι, ἐὰν πεῖς ὅτι ἔκρινά ὀρθά, νὰ μὴ συμφωνήσεις, γιὰ νὰ μὴ φαίνεσαι προκατειλημ-

ὀρθῶς ἐκρίναμεν, ἢ τοῦ ζῆτεῖν αὐτῷ ἐπὶ πάντων μὴ παύση, ἐπεὶ ἔσται σοι ἐκάστοτε ἠττωμένῳ καὶ συντιθεμένῳ. Ἡ δὲ τὸ αἰδεῖσθαι ἔχεις ἀπὸ πάντων τῶν ἀκροατῶν, ἀντὶ μεγίστης τιμωρίας καταγινωσκομένῳ καὶ ἀσχημονοῦντι ὑπὸ συνειδήσεως
5 τὴν σεαυτοῦ ἀλγεῖν ψυχὴν· τὸ γὰρ νενικῆσθαι ἔργῳ εἶδομεν, τὸν δὲ ἐπαγγελλόμενόν σου λόγον ἠκούσαμεν. Πέρασ γοῦν οὐκ οἶμαι, σὲ ἐπὶ τὴν ζήτησιν ἐλθεῖν, ὡς ὑπέσχου, ἀλλὰ πρὸς τῷ δοκεῖν μὴ αἰτιᾶσθαι ἐξίων ἐπανελθεῖν ὑπέσχηται.

25. Ὁ δὲ Σίμων ταῦτα ἀκούσας ὑπὸ ὀργῆς τοὺς ὀδόντας
10 βρύξας, σιωπῶν ἐπορεύθη.

Ὁ δὲ Πέτρος ἔτι ὥρας οὐκ ὀλίγης οὔσης τὸν πολὺν ὄχλον χειροθετήσας πρὸς ἴασιν καὶ ἀπολύσας, μετὰ τῶν συνηθεστέρων εἰσιῶν οἴκοι ἐκαθέσθη. Καὶ δὴ τις τῶν ἀκολουθῶν Σοφω-
νίας ὄνομα ἔφη· Εὐλόγηται, Πέτρε, ὁ Θεός, ὁ ἐκλεξάμενός σε
15 καὶ σοφίας ἀναπαύσεως μὲν ἔνεκεν τῶν εὐγνωμόνων· ἀληθῶς γὰρ μεγάλως καὶ ἀνεξικάκως διειλέχθης πρὸς Σίμονα. Καὶ ἡμῖν δὲ περὶ πονηρῶν διαλεχθῆναί σε ἀξιούμεν, ἐλπίζοντες γνησιώτερόν σε ἡμῖν τὸν περὶ αὐτοῦ ἐκφαίνει λόγον, καὶ ταῦτα οὐκ αὐτῆς ὥρας, ἀλλ' αὔριον, εἴ σοι φίλον ἐστίν· συγγινώσκο-
20 μεν γάρ σοι διὰ τοὺς ἐκ τῆς ζήτησεως καμάτους.

Καὶ ὁ Πέτρος· Εἰδέναι ὑμᾶς θέλω, ὅτι ὁ μετὰ ἡδονῆς ποιῶν τι ὑπ' αὐτῶν τῶν καμάτων ἀναπαύεται, μὴ ποιῶν δὲ ἀβούλεται ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀναπαύσεως κάμνει τὰ μέγιστα. Ὡστε μοι τὰ μεγάλα τῆς ἀναπαύσεως χαρίζεσθε, τὰ ἐμοὶ φίλα διαλέ-
25 γεσθαι ποιοῦντες. Πλὴν ἐπὶ τῇ προαιρέσει αὐτοῦ ἐξαρκεσθέντες καὶ τοῖς καμάτοις συγγνόντες εἰς τὴν νύκτα, ὡς αὐτῷ ἔθος ἦν πρὸς τοὺς γνησιωτέρους λέγεσθαι, τὴν ὑπέρθεσιν γενέσθαι ἠξιῶσαμεν. Καὶ δὴ ἀλῶν μεταλαβόντες εἰς ὄπνον ἐτράπημεν.

μένος, σὺ ποὺ καὶ μετὰ ἀπὸ ὁμολογία δὲν θέλεις νὰ συμφωνήσεις. Ἐὰν πάλι δὲν ἀποφάνθηκα ὀρθὰ ὅτι ὁ Πέτρος ὑπερεῖχε κατὰ τὴν συζήτηση, πείσε μας ἐσὺ ὅτι δὲν κρίναμε σωστά, ἢ νὰ μὴ πάψεις νὰ συζητᾶς μαζί του γιὰ ὅλα, ἀφοῦ θὰ συμβαίνει κάθε φορὰ νὰ ἠττᾶσαι καὶ νὰ συμφωνεῖς. Ἀλλιῶς θὰ ντρέπεσαι ὄλους τοὺς ἀκροατές, καὶ καθὼς, ἀντὶ μεγάλης τιμωρίας, θὰ κατηγορεῖσαι καὶ θὰ ἀσχημονεῖς, θὰ ὑποφέρει ἀπὸ τὴ συνείδηση ἢ ψυχὴ σου. Διότι τὸ ὅτι νικήθηκες τὸ εἶδαμε στὴν πράξη, καὶ τὸν λόγο ποὺ ὑποσχέθηκες τὸν ἀκούσαμε. Τέλος, δὲν νομίζω, ὅτι θὰ ἔρθεις γιὰ τὴ συζήτηση ὅπως ὑποσχέθηκες, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ κατηγορεῖσαι βγαίνοντας ὑποσχέθηκες ὅτι θὰ ξαναέρθεις.

25. Ὁ Σίμωνας ἀκούοντας αὐτὰ ἔτριξε ἀπὸ τὸ θυμὸ του τὰ δόντια καὶ σιωπώντας ἔφυγε.

Ὁ Πέτρος τότε, ἐπειδὴ ὑπῆρχε ἀκόμα πολλὴ ὥρα, ἀφοῦ ἔβαλε τὰ χέρια του στὸ πολὺ πλῆθος γιὰ νὰ τοὺς θεραπεύσει καὶ τοὺς ἄφησε νὰ φύγουν, μπῆκε μὲ τοὺς πιὸ στενοὺς συνεργάτες του στὸ σπίτι καὶ κάθισε. Ἐκεῖ λοιπὸν κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους του, ποὺ λεγόταν Σοφωνίας, εἶπε· Δοξάστηκε, Πέτρε, ὁ Θεὸς ποὺ σὲ ἐξέλεξε, καὶ γιὰ τὴ σοφία ἀναπαύσεως χάριν ἐκείνων ποὺ ἔχουν ἀγαθὲς προθέσεις· διότι πραγματικὰ συζητήσεις μὲ τὸν Σίμωνα κατὰ τρόπο ὑπέροχο καὶ ἀνεξίκακο. Ζητοῦμε νὰ μιλήσεις καὶ σὲ μᾶς γιὰ τοὺς πονηροὺς, ἐλπίζοντας ὅτι σὲ μᾶς θὰ φανερώσεις πιὸ εἰλικρινὰ τὸν λόγο γι' αὐτούς, ὄχι ὅμως τὴν ὥρα αὐτή, ἀλλὰ αὔριο, ἐὰν θέλεις· διότι ἀναγνωρίζουμε τὴν κούρασή σου ἀπὸ τὴ συζήτηση.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Θέλω νὰ γνωρίζετε, ὅτι ἐκεῖνος ποὺ κάνει κάτι μὲ εὐχαρίστηση, ξεκουράζεται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν κόπωση, ἐνῶ ὅταν κάνει αὐτὰ ποὺ δὲν θέλει, καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἀνάπαυση κουράζεται πάρα πολὺ. Ὡστε μοῦ χαρίζετε μεγάλη ἀνάπαυση, προκαλώντας συζήτηση γιὰ πράγματα ποὺ μοῦ εἶναι ἀγαπητά. Ἰκανοποιημένοι ἀπὸ τὴν πρόθεσή του καὶ ἀναγνωρίζοντας τὴν κόπωση μέσα στὴ νύχτα, ὅπως συνήθιζε νὰ λείπει τοὺς πιὸ κοντινοὺς, ζητήσαμε νὰ γίνει ἡ μετάθεση τῆς ὁμιλίας. Καὶ ἀφοῦ φάγαμε, πήγαμε γιὰ ὕπνο.

ΟΜΙΛΙΑ Κ'

1. Νύκτωρ δὲ διαναστὰς καὶ διωπνίσας ἡμᾶς, καθεσθεῖς συνήθως ἔφη· Πυνθάνεσθέ μου, περὶ ὧν βούλεσθε.

Καὶ ὁ Σοφωνίας αὐτῷ πρῶτος ἤρξατο· Πῶς ὄντως ὁ περὶ πονηροῦ λόγος ἔχει, ἐπιθυμοῦσιν ἡμῖν μαθεῖν ὑφήγησαι.

5 Καὶ ὁ Πέτρος· Ἦδη μὲν, ἔφη, καὶ διὰ τῆς πρὸς Σίμωνα διαλέξεως ἐξέφηνα, τῷ δὲ σὺν ἑτέροις κεφαλαίοις τὰ περὶ αὐτοῦ εἰρηκέναι οὐ πάνυ σαφῶς ἐφωτίσθη· πολλὰ γὰρ κεφάλαια ἰσοδυναμεῖν δοκοῦντα τῷ ἀληθεῖ αὐτοῦ τοῦ ἀληθοῦς τοῖς πλείοσι παρέχει τινὰ γνῶσιν· ὥστε, ἐὰν νῦν ὑμῖν εἶπω, ἃ τότε
10 μετὰ πολλῶν εἰρήκειν κεφαλαίων τῷ Σίμωνι, μὴ οἰηθῆτε ἴση αὐτῷ τιμῇ τετιμηῆσθαι.

Καὶ ὁ Σοφωνίας· Ὁρθῶς, ἔφη, λέγεις· εἰ νῦν γὰρ ἡμῖν ἐκ πολλῶν τῶν τότε εἰρημένων κεφαλαίων ἀφορίζεις, αὐτὸ τὸ ἀληθὲς ποιήσεις φανερώτατον.

15 2. Καὶ ὁ Πέτρος· Ἀκούσατε, ἔφη, τοιγαροῦν τῆς περὶ τοῦ πονηροῦ ἀρμονίας τὴν ἀλήθειαν. Ὁ Θεὸς δύο βασιλείας ὀρίσας καὶ δύο αἰῶνας συνεστήσατο, κρίνας τῷ πονηρῷ δεδόσθαι τὸν παρόντα κόσμον διὰ τὸ μικρὸν τε αὐτὸν εἶναι καὶ παρέχεσθαι ὀξέως, τῷ δὲ ἀγαθῷ δώσειν ὑπέσχετο τὸν μέλλοντα αἰῶνα, ἅτε
20 δὴ μέγαν ὄντα καὶ αἰδίου. Τὸν οὖν ἄνθρωπον αὐτεξούσιον ἐποίησεν, ἐπιτηδειότητα ἔχοντα νεύειν πρὸς ἃς βούλεται πράξεις. Καὶ τὸ μὲν σῶμα αὐτοῦ ἐστὶ τριμερές, ἐκ θηλείας ἔχον τὴν γένεσιν. Ἔχει γὰρ ἐπιθυμίαν, ὀργὴν, λύπην καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα. Τὸ δὲ πνεῦμα καὶ αὐτὸ οὐ τριτογενὲς ὄν, ἀλλὰ τριμερές, ἐκ
25 τοῦ ἄρρενος ἔχει τὴν γένεσιν, καὶ δεκτικόν ἐστι λογισμοῦ, γνώσεως, φόβου καὶ τῶν τούτοις ἐπομένων. Ἐκατέρα δὲ τῶν τριάδων μίαν ἔχει τὴν ρίζαν, ὡς εἶναι τὸν ἄνθρωπον ἐκ φυραμάτων δύο, θηλείας τε καὶ ἄρρενος. Διὸ δὴ καὶ δύο αὐτῷ ὁδοὶ

ΟΜΙΛΙΑ Κ'

1. Ἄφοῦ σηκώθηκε τὴ νύχτα καὶ ξύπνησε καὶ μᾶς, κάθισε ὅπως πάντα καὶ εἶπε· Ρωτῆστε με γιὰ ὅποια πράγματα θέλετε.

Καὶ ὁ Σοφωνίας ἄρχισε πρῶτος· Πές σέ μᾶς πού ἐπιθυμοῦμε νὰ μάθουμε, ποιά εἶναι ἡ πραγματικὴ διδασκαλία γιὰ τὸν πονηρό.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἦδη βέβαια καὶ μὲ τὴν ὁμιλία μου πρὸς τὸν Σίμωνα τὴ φανέρωσα, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ σχετικὰ μ' αὐτὸν τὰ εἶπα μαζὶ μὲ ἄλλα θέματα, δὲν φωτίστηκαν μὲ σαφήνεια· διότι πολλὰ θέματα πού φαίνονται ὅτι εἶναι ἰσοδύναμα μὲ τὴν ἀλήθεια, αὐτῆς τῆς ἀλήθειας προσφέρουν στοὺς περισσότερους κάποια γνώση· ὥστε, ἐὰν σᾶς πῶ τώρα, αὐτὰ πού εἶπα τότε μὲ πολλὰ θέματα στὸν Σίμωνα, νὰ μὴ νομίσετε ὅτι τιμᾶστε μὲ ἴση πρὸς αὐτὸν τιμῇ.

Καὶ ὁ Σοφωνίας· Μίλησες σωστά, εἶπε· διότι ἐὰν τώρα γιὰ χάρη μας ξεχωρίσεις μερικὰ ἀπὸ τὰ θέματα πού ἀνέπτυξες τότε, αὐτὴ τὴν ἀλήθεια θὰ τὴν κάνεις πιὸ φανερή.

2. Καὶ ὁ Πέτρος· Ἀκούσατε, λοιπὸν, εἶπε, τὴν ἀλήθεια γιὰ τὴν ἀρμονία τοῦ πονηροῦ. Ὁ Θεὸς πού ὄρισε δύο βασιλεῖες, ἴδρυσεν καὶ δύο αἰῶνες, ἀποφασίζοντας νὰ δώσει τὸν κόσμον αὐτὸν στὸν πονηρό, ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι μικρὸς καὶ παρέρχεται γρήγορα, ἐνῶ στὸν ἀγαθὸν ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ δώσει τὸν μελλοντικὸ αἰῶνα, ἐπειδὴ εἶναι μέγας καὶ αἰώνιος. Τὸν ἄνθρωπο λοιπὸν τὸν δημιούργησε αὐτεξούσιο, μὲ τὴν ἰκανότητα νὰ κλίνει σὲ ὅποιες πράξεις θέλει. Καὶ τὸ μὲν σῶμα του ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία μέρη καὶ γεννιέται ἀπὸ τὴν θηλυκὴν. Ἔχει δὲ ἐπιθυμία σαρκική, ὀργή, λύπη καὶ ὅλα τὰ συνακόλουθα μ' αὐτά. Καὶ τὸ πνεῦμα κι αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία γένη, ἀλλὰ ἀπὸ τρία μέρη, καὶ γεννιέται ἀπὸ τὸν ἀρσενικό. Καὶ εἶναι δεκτικὸ λογισμοῦ, γνώσεως, φόβου καὶ τῶν καὶ ὄσων ἀκολουθοῦν αὐτά. Κάθε μιὰ ἀπὸ τίς τριάδες ἔχει μιὰ ρίζα, ὥστε νὰ εἶναι ὁ ἄνθρω-

προετέθησαν, νόμου τε καὶ ἀνομίας· δύο τε βασιλεῖαι ὠρίσθησαν, ἢ μὲν οὐρανῶν λεγομένη, ἢ δὲ τῶν ἐπὶ γῆς νῦν βασιλευόντων. Ἀλλὰ καὶ δύο βασιλεῖς ἐτάχθησαν, ὧν ὁ μὲν τοῦ παρόντος καὶ προσκαίρου κόσμου νόμῳ βασιλεύειν χειροτονεῖται, ὃς καὶ
 5 ἐπ' ὀλέθρῳ πονηρῶν χαίρειν ἐκράθη, ὁ δὲ ἕτερος, καὶ αὐτὸς βασιλεὺς ὑπάρχων τοῦ ἐσομένου αἰῶνος, στέργει πᾶσαν ἀνθρώπων φύσιν, ἐν τοῖς παροῦσι τὴν παρρησίαν ἔχειν οὐ δυνάμενος, ἀλλ' ὡς τις ποτ' ἐστὶ λανθάνειν πειρώμενος τὰ συμφέροντα συμβουλεύει.

10 3. Τῶν δὲ δύο τούτων ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον ἐκβιάζεται, Θεοῦ κελεύσαντος. Ἐκαστος δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐξουσίαν ἔχει, ἐκείνῳ αὐτῶν, ᾧ βούλεται, πείθεσθαι πρὸς τὸ πράσσειν ἀγαθὰ ἢ κακά. Πλὴν, ἐὰν τὰ ἀγαθὰ τις πράσσειν ἔληται, τοῦ ἐσομένου ἀγαθοῦ βασιλέως γίνεται κτῆμα, εἰ δὲ φαῦλα πράξειέ τις, τοῦ
 15 παρόντος γίνεται πονηροῦ ὑπηρέτημα, ὃς δι' ἀμαρτίας κρίσει θελήσας δικαίᾳ τὴν κατ' αὐτοῦ λαβὼν ἐξουσίαν καὶ πρὸς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος θελήσας αὐτῇ χρῆσθαι ἐν τῷ νῦν βίῳ κολάζων ἡδεταί, καὶ ὡς ἰδίᾳ χαριζόμενος ἐπιθυμία τὴν τοῦ Θεοῦ βούλησιν ἐκτελεῖ. Ὁ δὲ ἕτερος ἐπὶ δικαίων ἐξουσίᾳ χαίρειν
 20 δημιουργηθείς, δίκαιον εὐρῶν μεγάλως εὐφραίνεται, σφάζων αὐτὸν αἰδίδῳ ζωῇ, καὶ αὐτὸς δὲ ὡς ἑαυτῷ χαριζόμενος τὴν ὑπὲρ τούτων εἰς Θεὸν ἀναφέρει χάριν. Ἐξεστι δὲ παντὶ ἀδίκῳ μεταμεληθέντι σώζεσθαι, καὶ παντὶ δικαίῳ ἀνδρὶ ἐπὶ τελευταίας ἀμαρτίας δίκην ὑπέχειν. Πλὴν οἱ δύο ἡγεμόνες οὗτοι ταχεῖαι
 25 χεῖρές εἰσι Θεοῦ προλαμβάνειν ἐπιθυμοῦσαι, τὸ αὐτοῦ θέλημα ἐπιτελεῖν. Ὅτι δὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει, εἴρηται καὶ τῷ νόμῳ ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ· «Ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω· πατάξω, κἀγὼ ἰάσομαι». Ἀληθῶς γὰρ ἀποκτείνει καὶ ζωογονεῖ. Ἀποκτείνει μὲν διὰ τῆς ἀριστερᾶς, τοῦτ' ἐστὶ διὰ τοῦ ἐπὶ κακώ-
 30 σει τῶν ἀσεβῶν χαίρειν κραθέντος πονηροῦ. Σώζει δὲ καὶ εὐ-

μπροστά του ἀνοίχτηκαν δύο δρόμοι, τοῦ νόμου καὶ τῆς παρανομίας· καὶ δύο βασιλεῖς ὀρίστηκαν, ἡ μία λεγομένη τῶν οὐρανῶν, καὶ ἡ ἄλλη αὐτῶν ποὺ βασιλεύουν τώρα στὴ γῆ. Ἀλλὰ καὶ δύο βασιλεῖς τοποθετήθηκαν, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ βασιλιάς τοῦ πρόσκαιρου αὐτοῦ κόσμου χειροτονήθηκε νὰ βασιλεύει μὲ τὸν νόμο καὶ κατασκευάσθηκε ἔτσι νὰ χαίρεται μὲ τὴν ἐξολόθρευση τῶν κακῶν· ὁ ἄλλος, ποὺ εἶναι κι αὐτὸς βασιλιάς τοῦ μελλοντικοῦ αἰῶνα, αἰσθάνεται στοργὴ γιὰ ὅλη τὴν ἀνθρώπινη φύση, χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ ἔχει παρρησία στὰ παρόντα πράγματα, ἀλλά, προσπαθώντας νὰ κρύβει ποιὸς ἀκριβῶς εἶναι, συμβουλεύει αὐτὰ ποὺ συμφέρουν.

3. Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς βασιλεῖς ἐκδιώκει τὸν ἄλλο, μὲ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. Ὁ καθένας δὲ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἔχει ἐξουσία νὰ ὑπακούει σὲ ὅποιον ἀπὸ αὐτοὺς θέλει, γιὰ νὰ κάνει καλὰ ἢ κακά. Ἀλλὰ ἐὰν κάποιος διαλέξει νὰ κάνει τὰ καλὰ, γίνεται κτῆμα τοῦ ἀγαθοῦ βασιλιᾶ ποὺ θὰ ἔρθει στὸ μέλλον, καὶ ἐὰν κάποιος κάνει τὰ κακά, γίνεται ὑπηρέτης τοῦ παρόντος πονηροῦ. Αὐτὸς ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτιῶν, μὲ δίκαιη ἀπόφαση, ἔχει πάρει τὴν ἐξουσία ἐναντίον του καὶ ἐὰν θελήσει νὰ τὴν χρησιμοποιήσει καὶ πρὶν ἀπὸ τὸν μέλλοντα αἰῶνα, τιμωρώντας τον στὴν παρούσα ζωὴ εὐχαριστιέται, καὶ ἐνῶ ἱκανοποιεῖ τὴ δική του ἐπιθυμία, ἐκτελεῖ τὴ θέληση τοῦ Θεοῦ. Ἀντίθετα, ὁ ἄλλος ποὺ δημιουργήθηκε μὲ τὴν ἐξουσία νὰ χαίρεται γιὰ τοὺς δίκαιους, ὅταν βρίσκει ἓνα δίκαιο εὐχαριστιέται πολὺ, σώζοντας τον στὴν αἰώνια ζωὴ, καὶ αὐτὸς, ἐνῶ ἱκανοποιεῖ τὸν ἑαυτό του, ἀποδίδει στὸν Θεὸ τὴ χάρη γι' αὐτοῦς. Ἐπιτρέπεται ὁμως σὲ κάθε ἄδικο ποὺ μετάνοιωσε νὰ σωθεῖ, καὶ σὲ κάθε δίκαιο ἄνδρα γιὰ τὴν τελευταία ἁμαρτία του νὰ δικαστεῖ. Ὡστόσο, οἱ δύο αὐτοὶ ἡγεμόνες εἶναι τὰ γρήγορα χέρια τοῦ Θεοῦ ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ ἐκτελέσουν τὸ θέλημά του. Καὶ ὅτι αὐτὸ ἔτσι εἶναι, ἔχει λεχθεῖ στὸ Νόμο ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιο τὸν Θεό· «ἐγὼ θὰ σκοτώσω καὶ θὰ κάνω νὰ ζήσουν· θὰ πατάξω καὶ θὰ θεραπεύσω»¹. Καὶ πράγματι σκοτώνει καὶ ζωογονεῖ. Σκοτώνει μὲ τὸ ἀριστερό του χέρι, δηλαδὴ μέσω τοῦ πονηροῦ ποὺ κατασκευά-

εργετεί διὰ τῆς δεξιᾶς, τοῦτ' ἔστι διὰ τοῦ ἐπ' εὐεργεσίᾳ καὶ σωτηρίᾳ δικαίων χαίρειν δημιουργηθέντος ἀγαθοῦ. Εἰσὶ δὲ οὗτοι τὰ οὐσίας ἔχοντες οὐκ ἔξωθεν τοῦ Θεοῦ· οὐδὲ γὰρ ἔστιν ἑτέρα τις ἀρχή. Οὐ μὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ὡς ζῶα προεβλήθησαν, 5 ὁμόδοξοι γὰρ αὐτῷ ἦσαν· οὔτε συμβεβηκόσιν αὐτομάτως παρὰ τὴν αὐτοῦ βουλήν γεγονότες. Ἐπεὶ τὸ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ μέγιστον ἀνήρητο ἄν. Ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μὲν προβέβληνται τὰ πρῶτιστα στοιχεῖα τέσσαρα, τό τε θερμὸν καὶ ψυχρὸν, ὑγρὸν τε καὶ ξηρὸν. Ὅθεν δὴ καὶ πατὴρ τυγχάνει πάσης οὐσίας οὐσης 10 γνώμης τῆς κατὰ τὴν κρᾶσιν· ἔξω γὰρ κραθεῖσιν αὐτοῖς ὡς τέκνον ἢ προαίρεσις ἐγεννήθη. Ὁ οὖν πονηρὸς πρὸς τῷ τοῦ ἐνεστῶτος κόσμου τέλει ὑπουργήσας ἀμέμπτως τῷ Θεῷ, ἅτε δὴ οὐ μιᾶς οὐσίας ὦν τῆς πρὸς κακίαν μόνης, μετασυγκραθεὶς ἀγαθὸς γενέσθαι δύναται. Οὐδὲ γὰρ νῦν κακόν τι ποιεῖν, καίτοι 15 κακὸς ὦν, νομίμως κακουχεῖν εἰληφῶς τὴν ἐξουσίαν.

4. Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, Μιχαίας, καὶ αὐτὸς τῶν ἀκολουθῶν τις ὦν, ἐπύθετο· Πόθεν οὖν τοῖς ἀνθρώποις τὸ ἀμαρτάνειν;

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Ἐκ τοῦ ἀγνοεῖν, ὅτι περὶ ὧν πράσσουσι 20 κακῶς, κρίσεως γενομένης πάντως κολασθῆναι ἔχουσιν. Ὅθεν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, ὡς ἄλλοτε εἶπον, διαδοχὴν βίου ἔχοντες, ταύτην πληροφοροῦσιν, ὡς ἔτυχεν ἡμέρων παιδῶν φθορᾶ, ἢ ἄλλη τινὶ κολακευούσῃ ἀμαρτία. Τῷ γὰρ ἀγνοεῖν, ὅτι κρίνονται, ὡς φθάσας εἶπον, διὰ τὸ ἄφοβον τὴν ἐπιθυμίαν οὐ νομίμως 25 πληροῦν ἐπείγονται. Ὡστε οὐχ ὁ Θεὸς κακός, ὁ καλῶς θεὸς τὴν ἐπιθυμίαν, ἵνα διαδοχὴ βίου γένηται, ἀλλ' αὐτοὶ ἀσεβέστατοι, οἱ τῷ καλῷ τῆς ἐπιθυμίας χρησάμενοι κακῶς. Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῆς ὀργῆς ἔστι λογίσασθαι, ὅτι δικαίως μὲν αὐτῇ τις χρησάμενος, ὡς ἔξεστιν, εὐσεβεῖ, παρὰ δὲ τὸ μέτρον ἐξελθῶν 30 καὶ ἑαυτῷ τὴν κρίσιν λαβῶν ἀσεβεῖ.

στηκε νὰ χαίρεται γιὰ τὴν τιμωρία τῶν ἀσεβῶν. Σώζει δὲ καὶ εὐεργετεῖ μὲ τὸ δεξιό του χέρι, δηλαδὴ μέσω τοῦ ἀγαθοῦ, ὁ ὁποῖος δημιουργήθηκε γιὰ νὰ χαίρεται μὲ τὴν εὐεργεσία καὶ σωτηρία τῶν δικαίων. Οἱ οὐσίαις ὅμως αὐτῶν δὲν εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸν Θεό· ἐξάλλου δὲν ὑπάρχει καμμιά ἄλλη ἀρχή. Δὲν προήλθαν ὅμως ἀπὸ τὸν Θεὸ ὡς ζωντανὰ ὄντα, διότι εἶχαν τὴν ἴδια γνώμη μ' αὐτόν. Οὔτε ἔγιναν μὲ τυχαῖα συμβάντα, παρὰ τὴ θέληση αὐτοῦ, διότι ἡ μεγάλη του δύναμη θὰ κατελύετο. Ἀλλὰ ἀπὸ μὲν τὸν Θεὸ προήλθαν τὰ πρῶτα τέσσερα στοιχεῖα, τὸ θερμό, τὸ ψυχρό, τὸ ὑγρὸ καὶ τὸ ξερό. Γι' αὐτὸ καὶ εἶναι πατέρας κάθε οὐσίας, ἡ ὁποία εἶναι διακριτικὸ γνώρισμα τῆς ἀνάμιξης τῶν στοιχείων. Διότι, ἐνῶ ἡ ἀνάμιξή τους ἔγινε ἔξω ἀπὸ τὸν Θεό, ἡ προαίρεσή τους γεννήθηκε ὕστερα ὡς παιδί τους. Ὁ πονηρὸς λοιπὸν, ἀφοῦ ὑπηρετήσῃ ἀμεμπτα τὸν Θεὸ γιὰ τὸν σκοπὸ τοῦ παρόντος κόσμου, ἐπειδὴ δὲν προέρχεται ἀπὸ μιὰ μόνο οὐσία, δηλαδὴ τῆς κακίας, ἀφοῦ μεταβληθεῖ μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀγαθός. Διότι δὲν κάνει τώρα κανένα κακό, ἂν καὶ εἶναι κακός, ἀφοῦ νόμιμα πῆρε τὴν ἐξουσία νὰ τιμωρεῖ.

4. Ὄταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτά, ὁ Μιχαίας, ποὺ ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς συνοδοὺς του, ρώτησε· Ἀπὸ ποῦ λοιπὸν προήλθε ἡ τάση τῶν ἀνθρώπων νὰ ἀμαρτάνουν;

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἀπὸ τὴν ἀγνοιά τους, ὅτι γιὰ ὅσα κακὰ κάνουν ὅταν γίνῃ κρίση θὰ τιμωρηθοῦν ὅπωςδὴποτε. Ἀπὸ ἐκεῖ, ὅπως εἶπα ἄλλοτε, καὶ τὴ σαρκικὴ ἐπιθυμία, ἐνῶ τὴν ἔχουν γιὰ τὴ διαίωνιση τῆς ζωῆς, τὴν ἱκανοποιοῦν ὅπως τύχει μὲ τὴν ἀσέλγεια σὲ ἄκακα παιδιά, ἢ μὲ κάποια ἄλλη ἐλκυστικὴ ἀμαρτία. Διότι μὲ τὸ νὰ ἀγνοοῦν ὅτι κρίνονται, ὅπως εἶπα πρὶν, δὲν φοβοῦνται καὶ βιάζονται νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν ἐπιθυμία τους παράνομα. Ὡστε δὲν εἶναι κακὸς ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος καλῶς ἔβαλε τὴν ἐπιθυμία, γιὰ νὰ διαιωνίζεται ἡ ζωὴ, ἀλλὰ αὐτοὶ εἶναι ἀσεβέστατοι, ποὺ χρησιμοποιοῦν μὲ τρόπο κακὸ τὸ καλὸ τῆς ἐπιθυμίας. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο πρέπει νὰ σκεφτόμαστε καὶ γιὰ τὴν ὀργή, ὅτι δηλαδὴ, ὅταν κανεὶς τὴν χρησιμοποιεῖ δίκαια, ὅπως ἐπιτρέπεται, εἶναι εὐσεβής, ὅταν ὅμως βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὸ μέτρο καὶ κρίνει μόνος τὸν ἑαυτό του, εἶναι ἀσεβής.

5. Καὶ ὁ Σοφωνίας πάλιν ἔφη· Ἡ μακροθυμία σου, κύριέ μου Πέτρε, παρρησίαν ἡμῖν χαρίζεται, ἀκριβείας χάριν κατὰ πολλὰ πυνθάνεσθαί σου. Διὸ θαρροῦντες παντὶ τρόπῳ τὴν ἐξέτασιν ποιούμεθα. Μέμνημαι τοίνυν, ὡς χθὲς Σίμων πρὸς σέ
 5 τὴν ζήτησιν ἔχων ἔφη, ὅτι ὁ πονηρός, εἰ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, ἀκολούθως τῆς αὐτῆς τῷ προβάλλοντι τυγχάνει οὐσίας, καὶ ἀγαθὸς ὄφειλεν εἶναι, καὶ οὐχὶ κακός. Σὺ δὲ ἀποκρίνω, μὴ πάντως οὕτως ἔχειν, καθότι πολλοὶ ἐξ ἀγαθῶν κακοὶ γεννῶνται, ὡσπερ ἐκ τοῦ Ἀδάμ ὁποῖοί τινες ὄντες δύο ἐγεννήθησαν,
 10 ὧν ὁ μὲν ἦν κακός, ὁ δ' ἀγαθός. Τοῦ δὲ Σίμωνος αἰτιασαμένου, ὅτι ἀνθρωπίνως ἐχρήσω παραδείγμασιν, ἀπεκρίνω, ὅτι τούτῳ τῷ λόγῳ οὐδὲ τὸ γεννῆσαι Θεὸν παραδέξασθαι δεῖ· ἀνθρώπινον γὰρ καὶ τοῦτο παράδειγμα. Ἐγὼ δὲ Σοφωνίας τὸ μὲν γεννῆσαι Θεὸν παραδέχομαι, τὸ δὲ κακὸν γεννῆσαι οὐ προσίεμαι,
 15 κἂν τῶν ἀνθρώπων οἱ ἀγαθοὶ κακοὺς γεννῶσι. Καὶ μὴ τοι νομίσας με ἀλόγως τῶν ἀνθρώποις διαφερόντων ἕνια μὲν τῷ Θεῷ ἀποδιδόναι, ἕνια δὲ οὐ, ἐπειδὴ τὸ μὲν γεννῆσαι δίδωμι, τὸ δὲ ἀνόμοιον αὐτοῦ γεννῆσαι οὐκ ἀποδίδωμι. Οἱ μὲν γὰρ ἄνθρωποι κατὰ τὸ εἶκός ἀνομοίους ταῖς ἑαυτῶν γνώμαις γεννῶσιν
 20 υἱοὺς διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Ἐκ τεσσάρων γὰρ συνεστῶντες μερῶν κατὰ τὰς διαφόρους τροπὰς διαφόρως τρέπονται τὰ σώματα, ὡς καὶ ἐν ἀνθρωπείῳ σώματι καθ' ἕκαστον καιρὸν τὸ τῆς τροπῆς ἴδιον αὐξανόμενον ἢ ἐλαττούμενον τὴν σύμμετρον κρᾶσιν ἀθετεῖ. Τῶν γὰρ συγκραμάτων οὐχ ὡσαύτως ἀεὶ διαμενόντων,
 25 τὰ σπέρματα ἄλλοτε ἄλλην ἔχοντα κρᾶσιν ἀποκρίνονται, οἷς πρὸς τὴν τοῦ καιροῦ κρᾶσιν καὶ αἱ γνώμα ἔπονται εἴτε ἀγαθαί, εἴτε κακαί. Ἐπὶ δὲ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι τι τοιοῦτον λογίσασθαι· ἄτρεπτον γὰρ καὶ ἀεὶ ὢν, ὅπότεν προβάλλειν βουληθεῖη, ἀνάγκη πᾶσα τὸ προβαλλόμενον αὐτῷ ὡσαύτως εἶναι τὰ πάντα

5. Καὶ ὁ Σοφωνίας εἶπε πάλι· Ἡ μακροθυμία σου, κύριέ μου Πέτρε, μᾶς δίνει τὸ θάρρος νὰ σὲ ρωτήσουμε πολλὰ πράγματα, γιὰ νὰ τὰ ἐξακριβώσουμε. Γι' αὐτὸ ἔχοντας θάρρος κά- νουμε ἐρωτήσεις μὲ κάθε τρόπο. Θυμᾶμαι λοιπόν, ὅτι χθὲς ὁ Σίμων, συζητώντας μαζί σου, εἶπε, πὼς ὁ πονηρός, ἐὰν ἔχει γεννηθεῖ ἀπὸ τὸν Θεό, ἀναγκαστικά θὰ εἶναι ἀπὸ τὴν ἴδια μ' αὐ- τὸν ποὺ τὸν γέννησε οὐσία, καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀγαθὸς καὶ ὄχι κακός. Ἐσὺ ὅμως ἀπάντησες, ὅτι δὲν εἶναι ὅπωςδήποτε ἔτσι, διότι πολλοὶ ἀπὸ ἀγαθοὺς γεννιοῦνται κακοί, ὅπως ἀπὸ τὸν Ἀδάμ, ὅποιοι καὶ ἂν εἶναι, γεννήθηκαν δύο, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ἓνας ἦταν κακός καὶ ὁ ἄλλος ἀγαθός. Καὶ ὅταν ὁ Σί- μωνας σὲ κατηγόρησε ὅτι χρησιμοποίησες ἀνθρώπινα παρα- δείγματα, ἀπάντησες ὅτι μὲ τὴ δικαιολογία αὐτὴ οὔτε ὅτι ὁ Θεὸς γέννησε πρέπει νὰ παραδεχθοῦμε· διότι καὶ αὐτὸ τὸ παρά- δειγμα εἶναι ἀνθρώπινο. Ἐγὼ ὅμως ὁ Σοφωνίας τὸ ὅτι γέννησε ὁ Θεὸς τὸ παραδέχομαι, ἀλλὰ δὲν παραδέχομαι ὅτι γέννησε κα- κόν, ἔστω καὶ ἂν οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι γεννοῦν κακοὺς. Καὶ μὴ νομίσεις ὅτι ἀπερίσκεπτα, ἀπὸ αὐτὰ ποὺ διαφέρουν στοὺς ἀν-θρώπους, μερικὰ τὰ ἀποδίδω στὸν Θεὸ καὶ μερικὰ ὄχι, ἐπειδὴ τὴν μὲν γέννηση τὴν ἀποδίδω στὸν Θεό, ἐνῶ τὸ ὅτι γέννησε ἀνόμοιο δὲν τὸ ἀποδίδω. Διότι οἱ μὲν ἄνθρωποι, ὅπως εἶναι φυ- σικό, γεννοῦν ἀνόμοιους πρὸς τὰ δικά τους διακριτικὰ γιὰ τὸν ἐξῆς λόγο. Ἀφοῦ ἀποτελοῦν ἔνωση τεσσάρων στοιχείων, κατὰ τὶς διάφορες μετατροπὲς τὰ σώματα μεταβάλλονται διαφορετι- κά, ὅπως καὶ στὸ ἀνθρώπινο σῶμα σὲ κάθε ἡλικία τὸ χαρακτη- ριστικὸ τῆς ἀλλαγῆς μὲ τὴν αὐξηση ἢ ἐλάττωσή του παραβαίνει τὴ συμμετρικὴ ἔνωση τῶν στοιχείων. Διότι, ἀφοῦ τὰ στοιχεῖα δὲν μένουν πάντοτε ἴδια, τὰ σπέρματα ἐκκρίνονται ἔχοντας δια- φορετικὴ κάθε φορὰ σύνθεση, ἀνάλογα δὲ πρὸς τὴν σύνθεση τῆς ἐποχῆς εἶναι καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν ποὺ γεννιῶνται, ἢ ἀγαθὰ ἢ κακά. Γιὰ τὸν Θεὸ ὅμως δὲν μπορούμε νὰ σκεφτοῦμε κάτι τέτοιο· διότι, ἀφοῦ εἶναι ἀμετάβλητος καὶ αἰώνιος, ὅταν θελήσει νὰ γεννήσει, κατ' ἀνάγκη αὐτὸ ποὺ γεννιέται εἶναι ἴδιο σὲ ὅλα μὲ ἐκεῖνον ποὺ τὸ γέννησε, ἐννοῶ καὶ στὴν οὐσία, καὶ

τῷ γεγεννηκότι, τὴν τε οὐσίαν λέγω καὶ τὴν γνώμην. Εἰ δὲ θελήσειέ τις καὶ αὐτὸν τρεπτὸν λέγειν, οὐκ οἶδα, πῶς καὶ ἀθάνατον εἰπεῖν δύναται αὐτόν.

6. Ταῦτα ὁ Πέτρος ἀκούσας καὶ βραχὺ ἐπὶ συννοίας γενόμενος ἔφη· Οὐκ οἶμαι, τινὰ δύνασθαι περὶ πονηροῦ διαλεγόμενον μὴ αὐτοῦ τοῦ πονηροῦ τὸ θέλημα ποιεῖν. Ὅθεν τοῦτο αὐτὸ εἰδώς, οἶδα τί πράξω, πότερον σιωπήσω ἢ λαλήσω. Εἰ μὲν σιωπήσαιμι, γέλωτα πρὸς τοὺς πολλοὺς ὀφλήσαιμι ἂν, ὅτι, ἀλήθειαν ἐπαγγελλόμενος κηρύσσειν, τὸν περὶ κακίας λόγον ἀγνοῶ· εἰ δὲ εἵπομι, φοβοῦμαι, μὴ ἄρα οὐκ ἀρέσκη Θεῷ ζητεῖσθαι τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἄγαθὸν μόνον. Πλὴν καὶ ὑμῖν εἰς τὸν Σοφωνίου λόγον τὰς ἐμὰς ὑπολήψεις ποιήσω φανερωτέρας. Συντίθεμαι κάγώ, ὅτι οὐ πάντα τὰ ἀνθρώπων ἀποδιδόναι δεῖ τῷ Θεῷ. Αὐτίκα γοῦν οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔχοντες τὰ σῶματα τρεπτὰ οὐ τρέπονται, ἀλλὰ χρόνω ὑπὸ τῶν τροπῶν ἀλλοιοῦσθαι φύσιν ἔχουσιν. Ὁ δὲ Θεὸς οὐχ οὕτως· ὑπὸ γὰρ τοῦ ἐμφύτου πνεύματος αὐτοῦ ἀπορρήτω δυνάμει, ὅποιον ἂν βούληται, γίνεται τὸ σῶμα. Καὶ ταύτη μᾶλλον ἔστι πιστεῦσαι, ἢ καὶ ὁ ἀὴρ παρ' αὐτοῦ τοιαύτην εἰληφώς φύσιν, ὑπὸ τοῦ αὐτὸν διήκοντος ἀσωμάτου νοῦ εἰς δρόσον τραπεῖς καὶ παχυνθεῖς γίνεται ὕδωρ, ὕδωρ δὲ παγὲν λίθοι καὶ γῆ, καὶ λίθοι δὲ συρρήξαντες πῦρ ἐξάπτουσιν. Τοιοῦτον κατὰ μεταβολὴν καὶ τροπὴν ὁ ἀὴρ ὕδωρ τὰ πρῶτα γεγονώς εἰς πῦρ ἔληξε διὰ τῶν τροπῶν, καὶ τὸ ὑγρὸν εἰς τὴν ἐναντίαν φύσιν μετετρέπη. Τί δέ; οὐχὶ καὶ τὴν Μωϋσέως 25 ράβδον ὁ Θεὸς ἔτρεψεν εἰς ζῶον, ποιήσας ὄφιν, ὃν πάλιν μετέστρεψεν εἰς ράβδον, καὶ δι' αὐτῆς δὲ τῆς τραπέισης ράβδου τὸ Νεῖλου ὕδωρ ἔτρεψεν εἰς αἷμα, ὃ καὶ πάλιν μετέστρεψεν εἰς ὕδωρ; Ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνθρωπον, χοῦν ὄντα, ἐμφυσήματι πνοῆς μετέστρεψεν εἰς σάρκα, καὶ πάλιν μετέστρεψεν εἰς χοῦν. Οὐχὶ

στά χαρακτηριστικά. Ἐὰν ὁμως κάποιος θελήσει νὰ πεῖ, ὅτι καὶ αὐτὸς εἶναι μεταβλητός, δὲν γνωρίζω πῶς μπορεῖ νὰ τὸν πεῖ καὶ ἀθάνατο.

6. Ἀκούοντας ὁ Πέτρος αὐτὰ καὶ ἀφοῦ γιὰ λίγο ἔμεινε σκεπτικός, εἶπε· Δὲν νομίζω ὅτι κάποιος μπορεῖ νὰ μιλάει μὲ τὸν πονηρό, χωρὶς νὰ κάνει τὸ θέλημα αὐτοῦ τοῦ πονηροῦ. Γι' αὐτό, γνωρίζοντάς το αὐτό, ξέρω τί θὰ κάνω, ποιό ἀπὸ τὰ δύο, θὰ σιωπήσω ἢ θὰ μιλήσω. Διότι, ἐὰν μὲν σιωπήσω, θὰ μπορούσα νὰ προκαλέσω γέλιο στοὺς περισσότερους, ἐπειδὴ, ἐνῶ ὑπόσχομαι νὰ κηρύξω τὴν ἀλήθεια, ἀγνοῶ τὴ διδασκαλία γιὰ τὴν κακία. Ἐὰν πάλι μιλήσω, φοβᾶμαι μήπως τυχὸν δὲν ἀρέσει στὸν Θεὸ νὰ συζητεῖται τὸ κακό, παρὰ μόνο τὸ ἀγαθό. Ὅμως, ἀπαντώντας στὴν ἐρώτηση τοῦ Σοφωνία, θὰ κάνω καὶ σὲ σᾶς πιὸ φανερὲς τὶς δικές μου ἀντιλήψεις. Συμφωνῶ κι ἐγὼ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀποδίδουμε ὅλα τὰ ἀνθρώπινα στὸν Θεό. Γιὰ παράδειγμα, οἱ ἄνθρωποι, μὴ ἔχοντας τὰ σώματα μεταβλητά, δὲν μεταβάλλονται, ἀλλὰ μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου εἶναι στὴ φύση τους νὰ μεταβάλλονται ἀπὸ τὶς μετατροπές. Ὁ Θεὸς ὁμως δὲν εἶναι ἔτσι· διότι ἀπὸ τὸ ἔμφυτο πνεῦμα του, μὲ δύναμη ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ περιγραφεῖ, τὸ σῶμα γίνεται ὅ,τι εἶδους θέλει. Καὶ πρέπει μᾶλλον νὰ πιστεύουμε στὴ δύναμη αὐτή, μὲ τὴν ὁποία καὶ ὁ ἀέρας, ποὺ πῆρε ἀπὸ αὐτὸν τὴ φύση ποὺ ἔχει, ἀφοῦ ἀπὸ τὸν ἀσώματο νοῦ ποὺ τὸν διαπερνᾷ μετατραπεῖ σὲ δροσιὰ καὶ ἀποκτήσει πυκνότητα, γίνεται νερό, τὸ νερὸ παγῶνοντας γίνεται πέτρες καὶ χῶμα, καὶ οἱ πέτρες συγκρουόμενες ἀνάβουν φωτιά. Τέτοιος εἶναι μὲ τὶς μεταβολές καὶ μετατροπές ὁ ἀέρας ποὺ στὴν ἀρχὴ ἔγινε νερό, καὶ μὲ τὶς μετατροπές κατέληξε σὲ φωτιά, καὶ τὸ ὑγρὸ μεταβλήθηκε σὲ ἀντίθετη φύση. Ἀλλὰ τί; Μήπως καὶ τὴ ράβδο τοῦ Μωυσῆ δὲν τὴν μετέτρεψε ὁ Θεὸς σὲ ζωντανὸ ὄν, κάνοντάς τὴν φίδι, τὸ ὁποῖο πάλι μετέτρεψε σὲ ράβδο; Καὶ μὲ αὐτὴ τὴ ράβδο, ποὺ μετατράπηκε, δὲν μετέβαλε τὸ νερὸ τοῦ Νείλου σὲ αἷμα, τὸ ὁποῖο καὶ πάλι τὸ μετέτρεψε σὲ νερό; Ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνθρωπο, ποὺ ἦταν χῶμα, μὲ τὸ φύσημα τῆς πνοῆς του τὸν μετέτρεψε σὲ σάρκα καὶ πάλι τὸν μετέτρεψε

δὲ Μωϋσῆς αὐτὸς σὰρξ ὦν εἰς μέγιστον ἐτράπη φῶς, ὡς μὴ
 δυνηθῆναι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἀντιβλέψαι αὐτῷ; Πολλῶ οὖν
 μᾶλλον ὁ Θεὸς ἑαυτὸν τρέπειν, εἰς ὃ βούλεται, δυνατώτατός
 ἐστιν.

5 7. Ἄλλ' ἴσως τις ὑμῶν ἐνόησεν, ὅτι ἄλλος μὲν ὑπ' ἄλλου
 γενέσθαι τι δύναται, αὐτὸς δὲ τις ἑαυτόν, εἰς ὃ βούλεται, μετα-
 τρέπειν οὐ δύναται, καὶ ὅτι τὸ τρέπεσθαι τοῦ γηρῶντός ἐστι καὶ
 ἀποθανεῖν φύσιν ἔχοντος, ἀλλὰ περὶ ἀθανάτων τοῦτο οὐ χρή-
 νομίζουσιν. Ἦ γὰρ οὐκ ἄγγελοι ἀγῆρως ὑπάρχοντες καὶ πυρώ-
 10 δους οὐσίας εἰς σάρκα μετετράπησαν, καὶ οἱ παρὰ τῷ Ἀβραὰμ
 ξενισθέντες, ὧν καὶ τοὺς πόδας ὡς ὁμοουσίων ἀνθρώπων ἄν-
 θρωποι ἐνιψαν; Ἀλλὰ καὶ τῷ Ἰακώβ ἀνθρώπῳ ὄντι ἄγγελος
 ἐπάλαισεν εἰς σάρκα τραπεῖς, ἵνα αὐτῷ συγχρωτισθῆναι δυ-
 νηθῆ. Καὶ ὁμῶς παλαίσας ἐπὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ φύσιν βουληθεῖς
 15 ἐτράπη. Ἦδη εἰς πῦρ μεταβαλλόμενος τοῦ Ἰακώβ τὸ πλατὺ
 νεῦρον οὐκ ἔκαυσε μὲν, ἔφλεξε δὲ καὶ χωλὸν ἐποίησεν. Ὁ δὲ
 ἕτερόν τι γενέσθαι, ὅ,τι θέλει, μὴ δυνάμενος, ὡς ὑποκείμενος τῇ
 αὐτοῦ φύσει, θνητός ἐστιν· δυνάμενος δὲ τις γενέσθαι, ὅτε θέλει,
 ὃ θέλει, ὡς αὐτῆς τῆς φύσεως δεσποτεύων, εἰς τὸ νεάζειν ὑπο-
 20 στρέφων, ἀθάνατός ἐστιν. Ὅθεν πολὺ μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ δύ-
 ναμις, ὅτε θέλει τοῦ σώματος τὴν οὐσίαν εἰς ὃ θέλει μετατρέπει
 καὶ ὁμοούσιον μὴ παρούση τροπῇ προβάλλει, ἰσοδύναμον δὲ
 οὐ. Ὅτι ὁ μὲν προβάλλων καὶ εἰς ἑτέραν οὐσίαν τραπέντα πά-
 λιν ἐφ' ἑαυτὸν τρέπειν δύναται, ὁ δὲ προβληθεῖς τῆς ἐξ ἐκείνου
 25 τροπῆς τε καὶ τέκνον ὑπάρχων ἄνευ τοῦ προβάλλοντος βουλῆς
 ἄλλο τι γενέσθαι οὐ δύναται, εἰ μὴ ἐκεῖνος θέλει.

8. Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, Μιχαίας, καὶ αὐτὸς εἰς
 τῶν ἐπομένων ἐταίρων, Ἐβουλόμην, ἔφη, καὶ αὐτὸς μαθεῖν
 παρὰ σοῦ, εἰ ὡσπερ ὁ πονηρὸς γέγονεν, οὕτω γεγένηται καὶ ὁ
 30 ἀγαθός. Εἰ δὲ ὁμοίως γεγόνασιν, ἀδελφοὶ εἶναί μοι δοκεῖ.

σὲ χῶμα. Μήπως καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μωυσῆς πού ἦταν σάρκα, δὲν μεταμορφώθηκε σὲ δυνατὸ φῶς, ὥστε νὰ μὴ μποροῦν οἱ Ἰσραηλιῖτες νὰ τὸν ἀτενίσουν; Πολὺ περισσότερο λοιπὸν μπορεῖ νὰ μετατρέπει ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτὸ του σὲ ὅ,τι θέλει.

7. Ἴσως ὅμως κάποιος ἀπὸ σᾶς νὰ κατάλαβε, ὅτι μπορεῖ ὁ ἕνας νὰ γίνει κάτι ἀπὸ ἄλλον, ὁ ἴδιος ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ μετατρέψει τὸν ἑαυτὸ του σὲ ὅ,τι θέλει, καὶ ὅτι ἡ μετατροπὴ γίνεται σ' αὐτὸν πού γηράσκει καὶ εἶναι στὴ φύση του νὰ πεθάνει, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ πιστεύουμε τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τοὺς ἀθάνατους. Γιατί δηλαδὴ οἱ ἄγγελοι, πού εἶναι ἀγέραστοι, δὲν μετέβαλαν τὴν πύρινη οὐσία τους σὲ σάρκα, καὶ ἐκεῖνοι πού φιλοξενήθηκαν ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ, τῶν ὁποίων καὶ τὰ πόδια ἐνιψαν ἄνθρωποι, σὰν νὰ ἦταν ἴδιας οὐσίας ἄνθρωποι; Ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν Ἰακώβ, πού ἦταν ἄνθρωπος, πάλεψε ἄγγελος, ἀφοῦ μετατράπηκε σὲ σάρκα, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἔρθει σὲ ἐπαφὴ μὲ αὐτόν. Καὶ μόλις πάλεψε ἐπέστρεψε μὲ τὴ θέλησή του στὴ δική του φύση. Καθὼς δὲ μεταβαλλόταν σὲ φωτιά, δὲν ἔκαψε βέβαια τὸ πλατὺ νεῦρο τοῦ Ἰακώβ, ἀλλὰ τὸ ἔφλεξε καὶ τὸν ἔκανε κουτσόν. Ἐκεῖνος δὲ πού δὲν μπορεῖ νὰ γίνει κάτι ἄλλο, ὅ,τι θέλει, ἐπειδὴ ὑποτάσσεται στὴ φύση του, εἶναι θνητός· ἐνῶ ὅταν κάποιος μπορεῖ νὰ γίνει, ὅταν θέλει, αὐτὸ πού θέλει, ἐπειδὴ εἶναι κύριος τῆς φύσεώς του, ἐπιστρέφοντας στὴ νεότητά του, εἶναι ἀθάνατος. Γι' αὐτό, πολὺ περισσότερο ἢ δύναμη τοῦ Θεοῦ ὅταν θέλει μετατρέπει τὴν οὐσία τοῦ σώματος σὲ ὅ,τι θέλει, καὶ γεννᾷ ὁμοούσιον χωρὶς νὰ ὑπάρχει μετατροπὴ, ἀλλὰ ὄχι καὶ ἰσοδύναμον. Διότι ἐκεῖνος πού γεννᾷ, καὶ ὅταν ἀκόμα μετατραπεῖ σὲ ἄλλη οὐσία, μπορεῖ νὰ τὸν ἐπαναφέρει πάλι στὸν ἑαυτὸ του, ἐνῶ ἐκεῖνος πού γεννήθηκε ἀπὸ ἐκεῖνον μὲ μετατροπὴ καὶ εἶναι παιδί του, χωρὶς τὴ θέληση ἐκείνου πού τὸν γέννησε δὲν μπορεῖ νὰ γίνει κάτι ἄλλο, ἐὰν δὲν τὸ θελήσει ἐκεῖνος.

8. Ὅταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτά, ὁ Μιχαίας, πού ἦταν καὶ αὐτὸς ἕνας ἀπὸ τοὺς φίλους πού τὸν ἀκολουθοῦσαν, εἶπε· Θὰ ἤθελα κι ἐγὼ νὰ μάθω ἀπὸ σένα, ἐὰν καὶ ὁ ἀγαθὸς ἔγινε ὅπως ἔγινε καὶ ὁ πονηρός. Ἐὰν δὲ ἔγιναν κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, νομίζω πὼς εἶναι ἀδελφοί.

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐχ ὁμοίως γεγόνασιν, εἶπερ μέμνησαι ὧν ἐν ἀρχῇ εἶπον, ὅτι τοῦ πονηροῦ ἢ τετραγενῆς τοῦ σώματος οὐσία πεφυλοκρινημένη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προεβλήθη, ἔξω δὲ αὐτῆς κατὰ τὴν τοῦ προβαλόντος βουλήν ἐκράθη πρὸς τὴν κράσιν ἢ 5 κακοῖς χαίρουσα προαίρεσις. Ὡς νοεῖν, ὅτι Θεοῦ μὲν τέκνον ἢ τετραγενῆς ἐξ αὐτοῦ προβληθεῖσα οὐσία, ἢ καὶ αὐτὴ οὐσία ἀεὶ. Διὰ τί δὲ ἔξω ὑπ' αὐτοῦ κραθείσης οὐσίας ἢ συμβεβηκυῖα κακοῖς χαίρουσα προαίρεσις ἐπεγίνετο; Καὶ οὕτως οὔτε ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γενέννηται, οὔτε ὑφ' ἑτέρου τινός, ἀλλ' οὔτε ὑπ' αὐτοῦ 10 προβέβληται, οὔτε αὐτομάτως προελήλυθεν, οὔτε ἀεὶ ἦν, ὡς ἢ πρὸ τῆς συγκράσεως οὐσία, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ βούλησιν ἔξω τῆς κράσει συμβέβηκεν. Καὶ ὅτι ἀνάγκη τοῦθ' οὕτως ἔχειν, πολλάκις εἰρήκαμεν. Ὁ δὲ ἀγαθὸς ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ καλλίστης τροπῆς γεννηθεὶς καὶ οὐκ ἔξω κράσει συμβεβηκῶς τῷ ὄντι 15 υἱὸς ἐστίν. Πλὴν, ἐπεὶ ταῦτα ἄγραφα τυγχάνει καὶ στοχασμοῖς πεπιστωμένα, μὴ πάντως ἡμῖν οὕτως ἔχειν βεβαιούσθω. Εἰ δὲ μή γε, ὁ νοῦς ὡς πάντως προειληφῶς τὸ ἀληθὲς τοῦ ζητεῖν παύεται. Κάκεῖνά μοι μνημονεύεται, ὅτι τὰ τοιαῦτά με πᾶσιν οὐ δεῖ λέγειν, ἀλλὰ τοῖς μετὰ πείραν δοκιμωτάτοις. Οὐ δὲ πρὸς 20 ἀλλήλους ραδίως ἰσχυρίζεσθαι δεῖ τὰ τοιαῦτα, οὐδὲ τολμᾶν ὀφείλετε λέγειν ὡς ἀκριβοῦντες τὴν τῶν ἀπορρήτων εὐρεσιν, ἀλλὰ σιωπῶντας χρὴ ἐνθυμεῖσθαι μόνον· ἐν γὰρ τῷ λέγειν ἴσως οὐχ ὡς ἔχων ὁ φθεγξάμενος ἀμαρτήσεται, καὶ δίκην ὑφέξει ὡς τολμήσας, κἂν πρὸς ἑαυτόν, φθέγξασθαι τὰ σιγῇ τετιμη- 25 μένα.

9. Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, Λάζαρος τις τῶν ἀκολουθῶν καὶ αὐτὸς ἔφη· Τὴν συμφωνίαν ἡμῖν εἶπέ· πῶς δυνατόν,

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Δὲν ἔγιναν κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, ἂν βέβαια θυμᾶσαι αὐτὰ πού εἶπα στήν ἀρχή, ὅτι ἡ τετραγενής² οὐσία τοῦ σώματος τοῦ πονηροῦ βγήκε ἀπὸ τὸν Θεὸ καθαρῆ, ἔξω δὲ ἀπὸ αὐτήν, σύμφωνα μὲ τὴ θέληση ἐκείνου ἀπὸ τὸν ὁποῖο προῆλθε, ἀναμίχθηκε μὲ τὸ κρᾶμα τῶν τεσσάρων στοιχείων καὶ ἡ προαίρεση ἢ ὁποία χαίρεται μὲ τὰ κακά. Ὅπως καταλαβαίνετε, ἡ τετραγενής οὐσία πού προβλήθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ εἶναι παιδί του, ἢ καὶ αὐτὴ εἶναι οὐσία αἰώνια. Γιατί ὅμως στήν οὐσία πού ἀναμίχθηκε ἔξω ἀπὸ αὐτόν, προστέθηκε καὶ ἡ συνακόλουθη προαίρεση, πού χαίρεται μὲ τὰ κακά; Ἔτσι οὔτε ἀπὸ τὸν Θεὸ γεννήθηκε, οὔτε ἀπὸ κανένα ἄλλον, ἀλλὰ οὔτε ἀπὸ αὐτόν προβλήθηκε, οὔτε τυχαῖα ἔγινε, οὔτε πάντοτε ὑπῆρχε, ὅπως ἡ οὐσία πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνάμιξη, ἀλλὰ ἔγινε σύμφωνα μὲ τὴ θέληση τοῦ Θεοῦ ἔξω μὲ τὴν ἀνάμιξη. Καὶ ὅτι αὐτὸ ἔχει κατ' ἀνάγκη ἔτσι, τὸ εἶπαμε πολλές φορές. Ἀντίθετα, ὁ ἀγαθὸς πού γεννήθηκε ἀπὸ τὴν πιὸ καλὴ μετατροπὴ τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἔγινε ἔξω μὲ ἀνάμιξη, εἶναι πραγματικὰ γιὸς του. Ἀλλὰ ἐπειδὴ αὐτὰ δὲν εἶναι γραμμένα καὶ διαπιστωμένα μὲ περίσκεψη, νὰ μὴ εἴστε ὅπως δὴ ποτε βέβαιοι ὅτι ἔτσι εἶναι. Γιατί ἀλλιῶς ὁ νοῦς, μὲ τὴ δικαιολογία ὅτι ὅπως δὴ ποτε κατάλαβε τὴν ἀλήθεια, παύει νὰ τὴν ἀναζητᾷ. Καὶ νὰ θυμᾶστε τὰ λόγια μου ἐκεῖνα, ὅτι αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ τὰ λέω σὲ ὄλους, ἀλλὰ μόνο σ' ἐκείνους πού ὕστερα ἀπὸ δοκιμασία ἀποδεικνύονται πολὺ ἄξιοι. Οὔτε καὶ μεταξὺ σας πρέπει εὐκόλα νὰ τὰ ὑποστηρίζετε αὐτά, οὔτε πρέπει νὰ τολμᾶτε νὰ τὰ λέτε, μὲ τὴν πρόφαση ὅτι ἐρευνᾶτε τὴν ἀνεύρεση τῶν μυστηρίων, ἀλλὰ πρέπει νὰ σιωπᾶτε καὶ νὰ τὰ θυμᾶστε μόνο· διότι καθὼς θὰ τὰ λέει, ἴσως χωρὶς νὰ τὰ κατέχει, αὐτὸς πού τὰ λέει θὰ ἀμαρτήσῃ, καὶ θὰ δικαστεῖ ἐπειδὴ τόλμησε, ἔστω καὶ στὸν ἑαυτὸ του, νὰ πεῖ αὐτὰ πού ἔχουν περιβληθεῖ μὲ τὴν τιμὴ τῆς σιωπῆς.

9. Ὅταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτά, κάποιος Λάζαρος, καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους του, εἶπε· Πές μας πῶς συμφωνοῦν τὰ

2. Αὐτὴ ἀποτελεῖ σύνθεση, συγκερασμὸ, τεσσάρων στοιχείων.

εὐλογον εἶναι, τὸν ὑπὸ Θεοῦ δικαίου καταστάντα πονηρὸν ὥστε τῶν ἀσεβησάντων εἶναι τιμωρόν, τοῦτον αὐτὸν ὕστερον μετὰ τῶν αὐτοῦ ἀγγέλων σὺν τοῖς ἀμαρτωλοῖς εἰς τὸ σκότος τὸ κατώτερον πέμπεσθαι; Καὶ γὰρ καὶ τοῦτο μέμνημαι εἰρηκότος αὐτοῦ τοῦ Διδασκάλου.

Καὶ ὁ Πέτρος· Κάγώ, ἔφη, ὁμολογῶ, ὅτι ὁ πονηρὸς πονηρὸν οὐδὲν ποιεῖ κατὰ τοῦτο, καθὸ τὸν δοθέντα αὐτῷ νόμον ἐκτελεῖ. Καίτοι προαίρεσιν ἔχων κακὴν, ὅμως, φόβῳ τῷ πρὸς τὸν Θεόν, οὐδὲν ἀδίκως πράσσει· διαβάλλων δὲ διδασκάλους ἀληθείας εἰς ἐνέδραν τῶν ἀκρίτων καὶ διάβολος ὁ αὐτὸς ὀνομάζεται. Τὸ δὲ τὸν ἀψευδῆ διδάσκαλον ἡμῶν εἰπεῖν, αὐτόν τε καὶ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ σὺν τοῖς ἀπατηθεῖσιν ἀμαρτωλοῖς εἰς τὸ σκότος τὸ κατώτερον ἀπελθεῖν, τοιοῦτόν τινα ἔχει λόγον. Ὁ πονηρὸς σκότῳ χαίρειν κατὰ τὴν κρᾶσιν γεγωνώς, μετὰ τῶν ὁμοδούλων ἀγγέλων εἰς τὸ τοῦ Ταρτάρου σκότος κατελθὼν ἡδεται· φίλον γὰρ πυρὶ τὸ σκότος. Αἱ δὲ τῶν ἀνθρώπων ψυχαὶ φωτὸς καθαροῦ σταγόνες οὔσαι, ὑπὸ ἀλλοφύλου πυρὸς οὐσίας συμπινόμεναι καὶ φύσιν τοῦ ἀποθανεῖν οὐκ ἔχουσαι, κατ' ἀξίαν κολάζονται. Εἰ δὲ ὁ τῆς κακίας ἡγεμὼν, ἄνθρωπος ὢν, οὐ πέμπεται εἰς τὸ σκότος ὡς μὴ τούτῳ χαίρων, τότε οὐ δύναται ἢ κακοῖς αὐτοῦ χαίρουσα κρᾶσις μετασυγκραθῆναι εἰς ἀγαθοῦ προαίρεσιν. Καὶ οὕτως ἄγαθὸς συνεῖναι κριθήσεται ταύτῃ μᾶλλον, ὅτι, κακοῖς χαίρουσιν λελογχῶς κρᾶσιν, αἰτία τοῦ πρὸς τὸν Θεὸν φόβου οὐδὲν παρὰ τὸ δοκοῦν τῷ τοῦ Θεοῦ νόμῳ διεπράξατο. Καὶ μήτι γε τὸ τὴν τοῦ ἀρχιερέως Ἄαρὼν ράβδον γενέσθαι ὄφιν καὶ πάλιν ἀντιτραπῆναι εἰς ράβδον, τοῦτο εἰς τὴν τοῦ πονηροῦ ὕστερον γενησομένην τῆς τροπῆς μετασύγκρασιν μυστηριωδῶς ἡ Γραφή ἐσομένην προεδήλωσεν;

10. Μετὰ δὲ τὸν Λάζαρον Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς εἰς τῶν

ἐξῆς· πῶς εἶναι δυνατόν νὰ θεωρεῖται εὐλογο, αὐτὸς ποὺ ἀπὸ τὸν δίκαιο Θεὸ ἐγινε πονηρὸς, γιὰ νὰ εἶναι τιμωρὸς ἐκείνων ποὺ ἀσέβησαν, αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔπειτα μαζί μὲ τοὺς ὑπηρέτες του καὶ τοὺς ἀμαρτωλοὺς νὰ στέλνονται στὸ σκοτάδι τὸ κατώτερο;³ Γιατὶ κι αὐτὸ θυμᾶμαι ὅτι τὸ εἶπε ὁ ἴδιος ὁ Δάσκαλος.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Κι ἐγὼ ὁμολογῶ ὅτι ὁ πονηρὸς δὲν κάνει κανένα κακό, κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐκτελεῖ τὸν νόμο ποὺ τοῦ δόθηκε. Ἄν καὶ ἔχει κακὴ προαίρεση, ὅμως ἀπὸ φόβο πρὸς τὸν Θεὸ δὲν κάνει τίποτε ἄδικα· ἐπειδὴ δὲ διαβάλλει τοὺς δασκάλους τῆς ἀλήθειας, γιὰ νὰ παγιδεύσει αὐτοὺς ποὺ δὲν ἔχουν κρίση, ὁ ἴδιος ὀνομάζεται καὶ διάβολος. Τὸ ὅτι δὲ ὁ ἀψευδὴς Δάσκαλός μας εἶπε ὅτι καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ὑπηρέτες του μαζί μὲ τοὺς ἀμαρτωλοὺς ποὺ ἀπατήθηκαν θὰ μεταβοῦν στὸ σκοτάδι τὸ κατώτερο, ἔχει τὴν ἐξῆς δικαιολογία. Ὁ πονηρὸς, ποὺ κατὰ τὴν ἀνάμιξη τῶν στοιχείων του ἐγινε γιὰ νὰ χαίρεται στὸ σκοτάδι, κατεβαίνοντας μαζί μὲ τοὺς ὁμοίους του ἀγγέλους στὸ σκοτάδι τοῦ Ταρτάρου⁴, εὐχαριστιέται· διότι τὸ σκόταδι εἶναι ἀγαπητὸ στὴ φωτιά. Ἐνῶ οἱ ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων, ποὺ εἶναι σταγόνες τοῦ καθαροῦ φωτός, ἐπειδὴ εὐωχοῦνται μαζί μὲ τὴν οὐσία τῆς ξένης φωτιᾶς καὶ δὲν μποροῦν ἀπὸ τὴ φύση τους νὰ πεθάνουν, τιμωροῦνται ὅπως τις ἀξίζει. Ἐὰν δὲ ὁ ἀρχηγὸς τῆς κακίας, ἐνῶ εἶναι ἄνθρωπος, δὲν στέλνεται στὸ σκοτάδι, ἐπειδὴ δὲν χαίρεται μ' αὐτό, τότε δὲν μπορεῖ ἡ κράση του, ποὺ χαίρεται μὲ τὰ κακά, νὰ μετασηματισθεῖ σὲ ἐπιθυμία ἀγαθὴ. Καὶ ἔτσι θὰ κριθεῖ νὰ παραμείνει ἀγαθός, ἐπειδὴ, ἂν καὶ ἔλαχε καὶ ἔχει κράση μεταξὺ ἐκείνων ποὺ χαίρονται μὲ τὰ κακά, ἐξαιτίας τοῦ φόβου του πρὸς τὸν Θεό, δὲν ἔκανε τίποτε ἀντίθετο ἀπὸ ὅ,τι ἀρέσει στὸν νόμο τοῦ Θεοῦ. Ἐξάλλου, μὲ τὴν ράβδο τοῦ ἀρχιερέα Ἀαρὼν, ποὺ ἐγινε φίδι καὶ μετατράπηκε πάλι σὲ ράβδο, μήπως ἡ Γραφὴ θέλησε νὰ ὑποδηλώσει τὴν μετατροπὴ τῆς κράσης τοῦ πονηροῦ ποὺ θὰ γίνεи ἀργότερα κατὰ τρόπο μυστηριώδη;

10. Καὶ μετὰ τὸν Λάζαρο ὁ Ἰωσήφ, ποὺ κι αὐτὸς ἦταν

4. Ὁ Τάρταρος στὴν ἑλληνικὴ μυθολογία ἦταν ἡ πιὸ βαθειὰ περιοχὴ τοῦ κόσμου, ποὺ βρισκόταν πιὸ κάτω καὶ ἀπὸ τὸν ἅδη καὶ ἦταν γιὰ τοὺς Ὀλύμπιους θεοὺς ἕνας φοβερὸς τόπος.

ἀκολουθῶν, ἔφη· Ὁρθῶς πάντα εἶρηκας. Κάμοι τοῦτο βουλο-
 μένω μαθεῖν παράσχου· διὰ τί πᾶσι τῶν αὐτῶν λόγων μεταδί-
 δως; Οἱ μὲν πείθονται, οἱ δὲ ἀπειθοῦσιν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐ γάρ εἰσιν, ἔφη, οἱ λόγοι ἐπωδαί, ἵνα
 5 πάντως ἀκούσας τις πιστεύσῃ. Τῷ δέ τινας μὲν πείθεσθαι, τι-
 νὰς δὲ μὴ, συνετῶς δείκνυται τὸ αὐτεξούσιον. Ταῦτα εἰπόντα, οἱ
 πάντες εὐλόγησαμεν.

11. Καὶ δὴ μέλλουσιν ἡμῖν ἐστιᾶσθαι ὑπεισέδραμέ τις λέ-
 γων· Ἀππίων ὁ πλειστονίκης σὺν Ἀννουβίῳ ἦκεν ἀρτίως
 10 ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ ξενίζεται παρὰ Σίμωνι. Ὁ δὲ πατὴρ ἀκού-
 σας καὶ χαρεῖς ἔφη Πέτρῳ· Εἴ μοι ἐπιτρέπεις, πορεύομαι προσ-
 αγορεύσων Ἀππίωνα καὶ Ἀννουβίωνα ἐκ πρώτης ἡλικίας φί-
 λους μοι γεγενημένους. Τυχὸν γὰρ Ἀννουβίωνα πείσω,
 Κλήμεντι διαλεχθῆναι περὶ γενέσεως.

15 Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐπιτρέπω, ἔφη, καὶ ἐπαινῶ τὰ φίλων τε
 πληροῦντα μέρη. Πλὴν ἐννόει μοι, ὡς κατὰ πρόνοιαν Θεοῦ
 πανταχόθεν συντρέχει τὰ πρὸς τὴν σὴν πληροφορίαν οἰκείαν
 ἀποτελοῦντα τὴν ἀρμονίαν. Τοῦτο δὲ εἶπον διὰ τὴν τοῦ Ἀννου-
 βίῳνος χρησίμως σοι γενομένην ἐπιδημίαν.

20 Καὶ ὁ πατήρ· Ἀληθῶς συνορῶ τοῦτο ἔχον. Καὶ ταῦτα εἰ-
 πῶν ἐπορεύθη πρὸς Σίμωνα.

12. Ἡμεῖς δὲ οἱ συνόντες τῷ Πέτρῳ, δι' ὅλης νυκτὸς
 ἐπαλλήλως ἐνυκτερεύσαμεν. Ἦδη δὲ πῶς νυκτὸς ὑπαναζομέ-
 νης, Πέτρος ἐμβλέψας ἐμοί τε καὶ τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἔφη· Δια-
 25 πορῶ, τί ἔδοξε τῷ ὑμετέρῳ πατρί. Καὶ λέγοντος τοῦτο ἦκεν ὁ
 πατήρ αὐτόθι, τὸν Πέτρον ἡμῖν περὶ αὐτοῦ διαλεγόμενον κατα-
 λαβὼν καὶ ἀθυμοῦντα ἰδὼν προσαγορεύσας ἀπελογήσατο, δι'
 ἣν αἰτίαν ἔξω κεκοίμηται. Ἡμεῖς δὲ ἐμβλέποντες αὐτῷ ἐξεστή-
 κειμεν, τὸ εἶδος Σίμωνος ὀρῶντες, φωνῆς δὲ τοῦ πατρὸς ἡμῶν

ένας από τούς ακόλουθους του, εἶπε· Σωστά τὰ εἶπες ὅλα. Δῶσε καὶ σὲ μένα αὐτὸ πού θέλω νὰ μάθω· Γιατί σὲ ὅλους κηρύττεις τούς ἴδιους λόγους; Ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς πείθονται καὶ ἄλλοι ἀπιστοῦν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Διότι οἱ λόγοι δὲν εἶναι μαγικά τραγούδια, ὥστε ὅποιος τὰ ἀκούσει νὰ πιστέψει ὅπωςδῆποτε. Μὲ τὸ ὅτι ἄλλοι πείθονται καὶ ἄλλοι ὄχι, ἀποδεικνύεται κατὰ τρόπο συνετὸ ἢ ἐλευθέρῃ βούλησιν. Ὅταν εἶπε αὐτὰ ὅλοι τὸν ἐπαινέσαμε.

11. Καὶ ἀκριβῶς ὅταν ἐπρόκειτο νὰ φᾶμε, μπῆκε ἀπαρατήρητος κάποιος λέγοντας· Ὁ Ἀπίωνας ὁ πολυνίκης μαζί μὲ τὸν Ἀνουβίωνα ἦρθε μόλις ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια καὶ φιλοξενεῖται στὸν Σίμωνα. Καὶ ὁ πατέρας μου ἀκούοντας καὶ νοιώθοντας χαρὰ εἶπε στὸν Πέτρο· Ἐὰν μοῦ ἐπιτρέπεις, θὰ πάω νὰ χαιρετίσω τὸν Ἀπίωνα καὶ τὸν Ἀνουβίωνα πού εἶναι φίλοι μου ἀπὸ τὴν παιδική μου ἡλικία. Γιατί ἂν συναντήσω τὸν Ἀνουβίωνα θὰ τὸν πείσω νὰ μιλήσει στὸν Κλήμη γιὰ τὴ δημιουργία.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐπιτρέπω καὶ ἐπαινῶ ἐκεῖνον πού ἐκπληρώνει τίς ὑποχρεώσεις του πρὸς τούς φίλους. Ὅμως, κάνε μου τὴ χάρη νὰ καταλάβεις, ὅτι μὲ τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἀπὸ παντοῦ συμβάλλουν ὅσα ἔχουν σχέση μὲ τὴν πληροφόρησή σου, ὀλοκληρώνοντας τὴ δική σου ἁρμονία. Τὸ εἶπα δὲ αὐτὸ μὲ ἀφορμὴ τὸν χρήσιμο γιὰ σένα ἐρχομὸ τοῦ Ἀνουβίωνα.

Καὶ ὁ πατέρας μου· Πραγματικά, ἀντιλαμβάνομαι ὅτι ἔτσι εἶναι. Καὶ λέγοντας αὐτὰ ξεκίνησε γιὰ τὸν Σίμωνα.

12. Ἐμεῖς τότε, ὅσοι ἤμασταν μαζί μὲ τὸν Πέτρο, ρωτώντας διαδοχικὰ ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλο ὅλη τὴ νύχτα, ἀπὸ τὴν εὐχαρίστηση καὶ τὴ χαρὰ αὐτῶν πού λέγονταν, περάσαμε τὴ νύχτα ἄγρυπνοι. Καὶ ὅταν πᾶ ἡ νύχτα ἄρχισε κάπως νὰ φέγγει, ἀτενίζοντας ἐμένα καὶ τούς ἀδελφούς μου ὁ Πέτρος εἶπε· Ἀπορῶ τί τοῦ ἦρθε τοῦ πατέρα σας. Καὶ ἐνῶ τὸ ἔλεγε αὐτὸ, ἦρθε ὁ πατέρας μας ἐκεῖ, πιάνοντας τὸν Πέτρο νὰ μιλάει σ' ἐμᾶς γι' αὐτόν. Καὶ βλέποντάς τον νὰ δείχνει λυπημένος, ἀφοῦ χαιρέτισε, ἐξήγησε γιὰ ποιὸ λόγο κοιμήθηκε ἔξω. Ἐμεῖς ὅμως βλέποντάς τον ἐκπλαγήκαμε, βλέποντας τὴ μορφή τοῦ Σίμωνα

ἀκούοντες Φαύστου. Καὶ δὴ φευγόντων ἡμῶν αὐτὸν καὶ στυ-
γούντων ἐξεπέπληκτο ὁ πατήρ ἐπὶ τῷ οὕτως ἀπηνῶς καὶ
ἐχθρῶς αὐτῷ χρῆσθαι. Μόνος δὲ Πέτρος τὴν κατὰ φύσιν αὐτοῦ
ὀρῶν μορφήν πρὸς ἡμᾶς ἔφη· Τίνος ἔνεκα βδελυσσόμενοι ἀπω-
5 θεῖσθε τὸν ὑμέτερον πατέρα;

Ἡμεῖς δὲ καὶ ἡ μήτηρ ἔφαμεν· Σίμων ἡμῖν οὗτος φαίνεται
φωνὴν ἔχων τοῦ ἡμετέρου πατρός.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Ὑμῖν μὲν ἡ ἀμάγευτος αὐτοῦ φωνὴ
μόνη γνώριμός ἐστιν, ἐμοῦ δὲ τοῖς ἀμαγεύτοις ὀφθαλμοῖς καὶ τὸ
10 εἶδος αὐτοῦ ὡς ἔστιν ὀρατόν, ὅτι μὴ ἐστὶ Σίμων, ἀλλὰ Φαῦστος
ὁ ὑμέτερος πατήρ. Τότε δὲ προσεμβλέψας καὶ τῷ πατρὶ ἔφη·
Ἴδιόν σου εἶδος αὐτοῖς οὐ φαίνεται, ἀλλὰ Σίμωνος τοῦ ἀσεβε-
στάτου καὶ ἡμῖν ἐχθίστου.

13. Ταῦτα τοῦ Πέτρου διαλεγομένου ἐπεισῆει τις τῶν
15 προόδων ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας ὑποστρφεὶς λέγων Πέτρῳ· Εἰδέ-
ναι σε θέλω, κύριέ μου, ὅτι Σίμων ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ δημοσίᾳ
πολλὰ τεράστια ποιῶν μάγον σε ὀνομάζων καὶ γόητα καὶ πρὸς
τοσοῦτον αὐτοῦς μῖσος παρεσκεύασεν, ὡς γλίχεσθαι πάντα ἄν-
θρωπον τῶν ἐκεῖ ἐπιδημησάντων σαρκῶν αὐτῶν ἀπογεύσα-
20 σθαί σου. Ὅθεν ἡμεῖς οἱ πρόοδοι μετὰ τῶν ὑπὸ σοῦ τῷ Σίμωνι
ὑποβεβλημένων ἀδελφῶν ἡμῶν, πολὺ κατὰ σοῦ βρύχουσαν τὴν
πόλιν ἑωρακότες, κρύφα εἰς τὸ αὐτὸ γενόμενοι σκοποῦμεν, τί
χρῆ ποιεῖν. Καὶ δὴ ἐν ἀπορίᾳ ἡμῶν ὄντων ἐπεδήμησε Κορνή-
λιος ἑκατόνταρχος, ὑπὸ Καίσαρος πεμφθεὶς πρὸς τὸν τῆς ἐπαρ-
25 χίας ἡγούμενον, ὃν ἐν Καισαρείᾳ δαιμονῶντα ἰάσατο ὁ Κύριος.
Οὗτος μεταπεμφθεὶς ὑφ' ἡμῶν κρύφα καὶ τῆς ἀθυμίας τὴν αἰ-
τίαν παρ' ἡμῶν μαθὼν καὶ βοηθεῖν ἀξιωθείς, προθυμότατα
ὑπέσχετο φοβήσας φυγαδεύειν αὐτόν, εἴαν γε αὐτοῦ τῷ ἐγχειρή-
ματι ὑπουργήσωμεν. Ἡμῶν δὲ ἐτοίμως πάντα ποιήσιν ὑπο-
30 σχομένων ἔφη· Ἐμοῦ διὰ πολλῶν φίλων κρύφα εἰς σύλληψιν
αὐτοῦ ἐλληλυθέναι περισκοποῦντος καὶ ζητεῖν αὐτὸν φάσκοντος,

καὶ ἀκούοντας τὴ φωνὴ τοῦ πατέρα μας Φαύστου. Καὶ καθὼς τὸν ἀποφεύγαμε καὶ τὸν ἀποστρεφόμεσταν, ὁ πατέρας ἔμεινε κατάπληκτος γιὰ τὴν τόσο σκληρὴ καὶ ἐχθρική ἀντιμετώπισή του. Καὶ μόνο ὁ Πέτρος, ποὺ ἔβλεπε τὴ φυσικὴ του μορφή, μᾶς εἶπε· Γιὰ ποιό λόγο περιφορνεῖτε τὸν πατέρα, αἰσθανόμενοι βδελυγμία;

Ἐμεῖς τότε καὶ ἡ μητέρα μας εἶπαμε· Σὲ μᾶς αὐτὸς φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ Σίμωνας μὲ τὴ φωνὴ τοῦ πατέρα μας.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Σὲ σᾶς βέβαια μόνο ἡ ἀμάγευτη φωνὴ του εἶναι γνωστὴ, στὰ δικά μου ὄμως μάτια, ποὺ δὲν εἶναι μαγεμένα, καὶ ἡ μορφή του, ὅπως φαίνεται, δὲν εἶναι ὁ Σίμωνας, ἀλλὰ ὁ πατέρας Φαῦστος. Καὶ τότε κοιτάζοντας πρὸς τὸν πατέρα μας εἶπε· Δὲν φαίνεται σ' αὐτοὺς ἡ δική σου μορφή, ἀλλὰ τοῦ Σίμονα τοῦ ἀσεβέστατου καὶ τοῦ πολὺ ἐχθρικοῦ γιὰ μᾶς.

13. Ἐνῶ ὁ Πέτρος ἔλεγε αὐτά, ἦρθε κάποιος, ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ προπορεύονταν, ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια καὶ στρεφόμενος πρὸς τὸν Πέτρο εἶπε· Θέλω νὰ γνωρίζεις, κύριέ μου, ὅτι ὁ Σίμωνας στὴν Ἀντιόχεια κάνοντας δημοσίως πολλὰ θαύματα καὶ ὀνομάζοντάς σε μάγο καὶ ἀγύρτη, τοὺς προκάλεσε τόσο μῖσος ἐναντίον σου, ὥστε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ποὺ παρευρίσκονται ἐκεῖ νὰ θέλουν νὰ φᾶνε τὶς σάρκες σου. Γι' αὐτὸ ἐμεῖς οἱ προπομποί, μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς μας ποὺ στάλθηκαν ἀπὸ σένα στὸν Σίμωνα, βλέποντας τὴν πόλη νὰ τρίζει πολὺ τὰ δόντια ἐναντίον σου, συγκεντρωθήκαμε κρυφὰ καὶ σκεφτόμαστε τί πρέπει νὰ κάνουμε. Καὶ καθὼς βρισκόμασταν σὲ ἀδυναμία, ἦρθε ὁ ἐκατόνταρχος Κορνήλιος, σταλμένος ἀπὸ τὸν Καίσαρα στὸν ἑπαρχο, τὸν ὁποῖο θεράπευσε ὁ Κύριος στὴν Καισάρεια, ὅταν ἦταν δαιμονισμένος. Αὐτὸς σταλμένος ἀπὸ μᾶς κρυφά, ὅταν ἔμαθε τὴν αἰτία τῆς ἀνησυχίας μας καὶ τοῦ τὸ ζητήσαμε, ὑποσχέθηκε μὲ πολλὴ προθυμία νὰ τὸν φυγαδεύσει φοβερίζοντάς τον, ἐφόσον φυσικὰ τὸν βοηθήσουμε στὸ ἐγχείρημά του. Καὶ ἐνῶ ἐμεῖς τοῦ ὑποσχόμεσταν ὅτι εἴμαστε ἔτοιμοι νὰ κάνουμε τὰ πάντα, εἶπε· Ἐγὼ θὰ λέω μέσω πολλῶν φίλων μου, ὅτι ἦρθα κρυφὰ γιὰ νὰ τὸν συλλάβω καὶ τὸν ἀναζητῶ ψάχνοντας, ἐπειδὴ ὁ Καίσαρας,

καθότι Καῖσαρ πολλοὺς μάγους ἀνελὼν καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ὡς
καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ μάγους κολάσῃ. Καὶ οἱ ὑμέτεροι οἱ συνόντες
αὐτῷ, ὡς δὴ κρύφα ποθὲν ἀκηκοότες προσαναφερέτωσαν, ὡς
έμοῦ ἔνεκα τοῦ συλλαβεῖν αὐτὸν ἀπεσταλμένου. Καὶ τυχὸν ταῦ-
5 τα ἀκούσας φοβηθεῖς φεύζεται. Ἐπεὶ τοίνυν ἕτερόν τι ποιεῖν
έπενοήσαμεν, ὁμῶς οὕτως ἐγένετο. Ὑπό τε γὰρ πολλῶν τῶν
ἔξω εἰς τὰ μεγάλα αὐτῷ χαριζομένων λάθρα λεγόντων, ἔτι δὲ
καὶ τῶν ἔνδον ὑποβλητῶν ἡμετέρων ἀκηκοὺς καὶ ὡς παρ'
ιδίῳ γνῶμην εἰληφῶς, ὑποστέλλεσθαι ἔγνω. Ἀποδρὰς οὖν τῆς
10 Ἀντιοχείας μετὰ Ἀθηνοδώρου ἐλήλυθεν, ὡς ἀκηκόσαμεν. Διὸ
συμβουλευόμεν σοι μήπω ἐπιβῆναι τῆς πόλεως ἐκείνης, μέχρις
ἂν ἴδωμεν, εἰ τῆς κατὰ σοῦ διαβολῆς ἐκείνου ἀπόντος ὑπολῆσαι
δυνήσονται.

14. Ταῦτα τοῦ προόδου ἀπαγγέλαντος, ὁ Πέτρος τῷ πατρὶ
15 προσεμβλέψας ἔφη· Ἀκούεις, Φαῦστε, ὑπὸ Σίμωνος τοῦ Μά-
γου ἢ μεταμόρφωσίς σου γέγονεν, ὡς ἤδη φαίνεται. Καίσαρος
γὰρ νομίσας ἐπὶ κακῷ αὐτὸν ζητεῖν, φοβηθεῖς ἔφυγε τὴν ἑαυτοῦ
σοι περιθεῖς μορφήν, ὅπως, ἀποθανόντος σου, τοῖς σοῖς τέκνοις
ἢ λύπη γένηται.

20 Ταῦτα ὁ πατὴρ ἀκούων, κλαίων καὶ ὀδυρόμενος ἔφη· Ὁρ-
θῶς ἐστοχάσω, Πέτρε. Ἀννουβίων γὰρ οἰκειὸς μού με φιλῶν
μυστηριωδῶς τὴν ἐπιβουλήν ἐξέφηνεν. Καὶ οὐκ ἐπίστευσα ὁ
ταλαίπωρος, ἐπειδὴ τοῦ παθεῖν ἡμὴν ἄξιος.

15. Ταῦτα τοῦ πατρὸς εἰπόντος μετ' οὐ πολὺ Ἀννουβίων
25 ἦλθε πρὸς ἡμᾶς τὴν Σίμωνος ἡμῖν δηλῶν φυγὴν, καὶ ὡς αὐτῆς
νυκτὸς ἐπὶ Ἰουδαίαν ὤρμησεν. Εὔρε δὲ τὸν πατέρα ἡμῶν κο-
πτόμενον καὶ μετὰ ὀδυρμῶν λέγοντα· Οἴμοι, οἴμοι ὁ τάλας, μά-
γον αὐτὸν ἀκούων ἠπίστουν. Ὁ ταλαίπωρος πρὸς μίαν ἡμέραν
ἐπιγνωσθεῖς συμβίῳ καὶ τέκνοις ταχέως ἐπὶ τὴν προτέραν τῆς
30 ἀγνοίας ἦλθον συμφορὰν. Καὶ ἡ μήτηρ ὀδυρομένη τὰς τρίχας

πού σκότωσε πολλούς μάγους, μαθαίνοντας γι' αὐτὸ μὲ ἔστειλε σὲ ἀναζήτησή του, μὲ σκοπὸ νὰ τιμωρήσει καὶ αὐτόν, ὅπως καὶ τοὺς ἄλλους μάγους τοὺς πρὶν ἀπὸ αὐτόν. Οἱ δικοί σας λοιπὸν πού βρίσκονται μαζί του νὰ τοῦ ἀναφέρουν, ὅτι δῆθεν ἄκουσαν ἀπὸ κάπου κρυφά, ὅτι ἐγὼ εἶναι ἀπεσταλμένος γιὰ νὰ τὸν συλλάβω. Καὶ ἀκούοντάς τα αὐτὰ τυχαῖα θὰ φοβηθεῖ καὶ θὰ φύγει. Ἐνῶ λοιπὸν εἶχαμε σκεφθεῖ νὰ κάνουμε κάτι ἄλλο, ὅμως ἔγινε ἔτσι. Καθὼς δηλαδή πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἔξω, πού ἔκαναν γιὰ χάρη του πολλὰς ὑποχωρήσεις, διέδιδαν κρυφά, καὶ ἐπὶ πλέον ἀκούοντας καὶ τοὺς δικούς μας βαλτούς πού ἦταν μέσα, λαμβάνοντας ὑπόψει τῆ συμβουλή τῶν δικῶν του, ἀποφάσισε νὰ ἀναχωρήσει. Δραπετεύοντας λοιπὸν ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια μαζί μὲ τὸν Ἀθηνόδωρο, ὅπως ἀκούσαμε, ἦρθε ἐδῶ. Γι' αὐτὸ σὲ συμβουλεύουμε νὰ μὴ μεταβεῖς στὴν πόλη ἐκείνη, μέχρι νὰ δοῦμε, ἂν, μὲ τὴν ἀπουσία ἐκείνου, μπορέσουν νὰ κάνουν νὰ λησμονηθεῖ ἢ ἐναντίον σου συκοφαντία.

14. Ὅταν ὁ ἀπεσταλμένος ἀνέφερε αὐτά, ὁ Πέτρος ἀτενίζοντας τὸν πατέρα μας εἶπε· Ἀκοῦς, Φαῦστε; Ὅπως φαίνεται ἡ μεταμόρφωσή σου ἔγινε ἀπὸ τὸν Σίμωνα τὸν Μάγο. Διότι, νομίζοντας ὅτι τὸν ἀναζητεῖ ὁ Καίσαρας γιὰ κακό, φοβήθηκε καὶ ἔφυγε, φορώντας σὲ σένα τῆ δική του μορφή, μὲ σκοπὸ, πεθαίνοντας ἐσύ, νὰ κυριέψει τὰ παιδιὰ σου ἢ λυπη.

Ἀκούοντας αὐτὰ ὁ πατέρας, κλαίοντας καὶ θρηνώντας εἶπε· Σωστὰ σκέφθηκες, Πέτρε. Διότι ὁ Ἀννουβίωνας, ὁ φίλος μου πού μὲ ἀγαπᾶ, μοῦ φανέρωσε μυστικὰ τὴν σκευωρία, καὶ δὲν τὸν πίστεψα ὁ ταλαίπωρος, ἐπειδὴ ἡμουν ἄξιος νὰ πάθω.

15. Ἀφοῦ ὁ πατέρας μας εἶπε αὐτά, ὕστερα ἀπὸ λίγο ἦρθε σὲ μᾶς ὁ Ἀννουβίωνας φανερώνοντάς μας τὴν φυγὴ τοῦ Σίμωνα καὶ ὅτι τῆ νύχτα αὐτὴ ξεκίνησε γιὰ τὴν Ἰουδαία. Βρῆκε ὅμως τὸν πατέρα μας νὰ χτυπιέται καὶ μὲ ὄδυρμους νὰ λέει· ἀλλοίμονο, ἀλλοίμονο ὁ ταλαίπωρος, ἀκούοντας ὅτι αὐτὸς εἶναι μέγας, δὲν πίστευα. Ὁ ταλαίπωρος, ἀφοῦ γιὰ μιὰ μέρα ἀναγνωρίστηκε στὴ γυναίκα καὶ τὰ παιδιὰ μου, ἀμέσως γύρισα στὴν προηγούμενη συμφορὰ τῆς ἀγνοιάς μου. Ἡ μητέρα μας τότε κλαίοντας

κατέτιλλεν. Ἡμεῖς δὲ περὶ τῆς τοῦ πατρὸς ἀλλοιώσεως ἀδημονοῦντες ἐστένομεν, ὅτι ποτὲ ἦν συννοῆσαι μὴ δυνάμενοι. Ἄννουβίων δὲ ταῦτα ἀκούων καὶ ὀρώων ἀχανῆς ἔστη.

Ὁ δὲ Πέτρος ἡμῖν τοῖς τέκνοις ἐπὶ πάντων ἔφη· Πιστεύσατέ μοι, οὗτός ἐστι Φαῦστος ὁ πατήρ ὑμῶν. Διὸ δὴ κελεύω ὑμῖν, ὡς πατρὶ προσέχειν. Παρέξει γὰρ ὁ Θεὸς πρόφασιν τινα, δι' ἧς τὴν Σίμωνος ἀποδυσάμενος μορφὴν τὴν τοῦ πατρὸς ὑμῶν προδήλως ἀναδείξει πάλιν. Ταῦτα ἡμῖν εἰπὼν καὶ τῷ πατρὶ προσβλέψας ἔφη· Ἐγὼ σοι ἐπέτρεψα, προσαγορευῆσαι Ἀπίωνα καὶ Ἄννουβίωνα, ἐπειδὴ ἐκ παίδων σοι φίλους εἶναι ὁμολογεῖς, οὐχὶ Σίμωνι τῷ Μάγῳ συνομιλεῖν.

16. Καὶ ὁ πατήρ· Ἡμαρτον, ἔφη, ὁμολογῶ.

Καὶ ὁ Ἄννουβίων· Καὶ αὐτὸς ἐγὼ, ἔφη, σὺν αὐτῷ δέομαί σου, συγγνωῖναι γέροντι εὐγενεῖ καὶ ἀγαθῷ ἠπατημένῳ. Παῖ-
15 γνιον γὰρ γέγονεν ὁ δυστυχῆς τοῦ περιβοήτου. Πλὴν ὡς γέγονε φράσω. Ὁ ἀγαθὸς γέρον ἦλθε προσαγορευῶν ἡμᾶς. Ἐτυγχάνομεν δὲ αὐτῆς ὥρας κατὰ ταῦτόν οἱ ἐκεῖ παρόντες ἀκούοντες Σίμωνος, ὃς ἀποδιδράσκειν ἤθελε αὐτῇ νυκτὶ ἀκηκοώς, ἐπιδημήσειν ποθὲν τινας ἐνταῦθα τῇ Λαοδικεῖα ἐκ προσταγῆς βασι-
20 λικῆς ζητοῦντες αὐτόν. Φαῦστῷ δὲ εἰσιόντι τὸν ἴδιον θυμὸν ἐπέστρεφε φήσας οὕτω πρὸς ἡμᾶς· Ἀλῶν αὐτὸν ἐλθόντα συμμετασχεῖν ὑμῖν ποιήσατε· ἐγὼ δὲ μύρον τι σκευάσω, ἵνα δειπνήσας καὶ ἀναλαβὼν τι ἴδιον χρίσας πρόσωπον τὴν ἐμὴν πᾶσιν ἔχειν δόξῃ μορφὴν. Ὑμεῖς δὲ βοτάνης τινὸς ὕλης προεναλει-
25 ψάμενοι ὑπ' ἐμοῦ οὐκ ἄπατηθήσεσθε ὑπὸ τῆς τέχνης αὐτοῦ μορφῆς, πλὴν τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ὁ Φαῦστος δόξει εἶναι Σίμων.

17. Ἐκείνου δὲ ταῦτα προλέγοντος ἔφην· Τί νῦν σοι ἐκ τῆς τοιαύτης μηχανῆς ἐστι κέρδος;

Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Πρῶτον μὲν συλλαβόντες αὐτόν οἱ ἐμέ

ξερρίζωνε τις τρίχες τοῦ κεφαλιοῦ της, καὶ ἑμεῖς, ἀγωνιώντας γιὰ τὴ μεταμόρφωση τοῦ πατέρα μας, στενάζαμε, μὴ μπορώ- ντας νὰ καταλάβουμε τί ἀκριβῶς συνέβαινε. Καὶ ὁ Ἄννουβίω- νας ἀκούοντας καὶ βλέποντας αὐτὰ ἔμεινε ἄφωνος.

Ὁ Πέτρος τότε εἶπε μπροστὰ σ' ὄλους σὲ μᾶς τὰ παιδιά του· Πιστέψτε με, αὐτὸς εἶναι ὁ πατέρας σας Φαῦστος. Γι' αὐτὸ σᾶς διατάζω νὰ τὸν προσέχετε σὰν πατέρα σας. Διότι θὰ δώσει ὁ Θεὸς μιὰ εὐκαιρία, μὲ τὴν ὁποία, ἀφοῦ ἀποβάλλει τὴν μορφή τοῦ Σίμωνα, θὰ σᾶς δείξει ὀλοφάνερα πάλι τὴ μορφή τοῦ πατέ- ρα σας. Ἄφοῦ εἶπε αὐτὰ σὲ μᾶς, κοιτάζοντας τὸν πατέρα εἶπε· Ἐγὼ σοῦ ἐπέτρεψα νὰ χαιρετίσεις τὸν Ἀπίωνα καὶ τὸν Ἄν- νουβίωνα, ἐπειδὴ ὁμολογεῖς ὅτι εἶναι παιδικοί σου φίλοι, καὶ ὄχι νὰ συνομιλήσεις μὲ τὸν Σίμωνα τὸν Μάγο.

16. Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Ἀμάρτησα, τὸ ὁμολογῶ.

Καὶ ὁ Ἄννουβίωνας· Κι ἐγὼ ὁ ἴδιος, εἶπε, σὲ παρακαλῶ μαζί του, νὰ συγχωρήσεις ἓνα γέροντα, εὐγενῆ καὶ ἀγαθόν, ποῦ ἐξαπατήθηκε. Διότι ἔγινε παιχνίδι ὁ δυστυχῆς τοῦ διαβόητου. Ἄλλὰ θὰ σοῦ πῶ πῶς ἔγινε· ὁ ἀγαθὸς γέροντας ἦρθε νὰ μᾶς χαιρετίσει. Τὴν ὥρα ἐκείνη ὅμως ἡμασταν συγκεντρωμένοι, ὅσοι ἡμασταν ἐκεῖ παρόντες, καὶ ἀκούσαμε τὸν Σίμωνα, ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ δραπετεύσει τὴν ἴδια νύχτα, ἐπειδὴ εἶχε ἀκούσει ὅτι εἶχαν ἔρθει κάποιοι ἀπὸ κάπου ἐδῶ στὴ Λαοδίκεια μὲ βασιλικὴ διαταγὴ καὶ τὸν ἀναζητοῦσαν. Καθὼς λοιπὸν ἔμπαινε ὁ Φαῦ- στος, ἀντέστρεψε τὸν θυμὸ του λέγοντας τὰ ἐξῆς σὲ μᾶς· Κάνε- τὲ τον νὰ ἔρθει νὰ πάρει μέρος στὸ φαγητό σας· καὶ ἐγὼ θὰ πα- ρασκευάσω ἓνα κάποιο μύρο, ὥστε, ἀφοῦ δειπνήσει καὶ πάρει κάτι τὸ ἰδιαίτερο, ἀλείφοντας τὸ πρόσωπό του, θὰ φαίνεται ὅτι ἔχει τὴ δική μου μορφή. Ἐσεῖς ὅμως, ἀφοῦ ἀλειφθεῖτε ἀπὸ μένα ἀπὸ πρὶν μὲ κάποια ὕλη ἀπὸ βότανο, δὲν θὰ ἐξαπατηθεῖτε ἀπὸ τὴ δολιότητα τῆς μορφῆς του, ἐνῶ σ' ὄλους τοὺς ἄλλους ὁ Φαῦστος θὰ φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ Σίμωνας.

17. Ἐνῶ λοιπὸν ἐκεῖνος προέλεγε αὐτὰ ἐγὼ εἶπα· Ποιό θὰ εἶναι τὸ κέρδος σου ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐπινόηση;

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Πρῶτα-πρῶτα, ἀφοῦ συλλάβουν αὐ-

ζητοῦντες παύσονται τῆς κατ' ἐμοῦ ζητήσεως. Εἰ δὲ καὶ ὑπὸ βασιλικῆς χειρὸς ἀναιρεθεῖη, μέγιστον πένθος ἔξουσιν οἱ τούτου παῖδες, οἵτινες, ἐμὲ καταλιπόντες, προσφυγόντες τῷ Πέτρῳ συνεργοῦσιν. Νῦν γάρ σοι, ὦ Πέτρε, ὁμολογῶ τὰ ἀληθῆ, ὅτι ἐφο-
 5 βούμην τὸν Σίμωνα, τῷ Φαύστῳ τοῦτο μηνύειν, ἀλλ' οὐδὲ και-
 ρὸν ἡμῖν ὁ Σίμων ἐδίδου πρὸς τὸ ἰδιάζειν· εἰ μὴ αὐτῷ τὴν ἐκ
 τοῦ Σίμωνος κακὴν ἂν ἔφηνά βουλήν. Πλὴν ἐν μέσῃ γε νυκτὶ
 ἀναστὰς ὁ Σίμων τὴν ἐπὶ Ἰουδαίαν ἐποιεῖτο φυγὴν, προπεμπό-
 μενος ὑπὸ τε Ἀππίωνος καὶ Ἀθηνοδώρου. Τότε ἐγὼ δυσαρέ-
 10 στως ἔχειν τὸ σῶμα ὑπεκρινάμην, ὅπως μείνας μετὰ τὸ ἐκεί-
 νους πορευθῆναι εὐθὺς αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἐπανελθεῖν ποιή-
 σω, εἴ που δύναίτο παρ' ὑμῖν κρυπτόμενος λανθάνειν μήπως
 ὑπὸ τῶν Σίμωνος ζητούντων ὡς Σίμων ληφθεὶς ὑπὸ βασιλικῆς
 ὀργῆς ἀποθάνῃ. Ἀωρίας οὖν αὐτὸν ἐξαπέστειλα πρὸς ὑμᾶς, καὶ
 15 κηδόμενος αὐτοῦ νύχιος ἦλθον ὀψόμενός· τε αὐτὸν καὶ τάχιον
 ἀπελευσόμενος, πρὶν τοὺς πέμψαντας τὸν Σίμωνα ἐπανελθεῖν.
 Καὶ προσβλέψας ἡμῖν ἔφη· Ἐγὼ Ἀννουβίων τὴν τοῦ πατρὸς
 ὑμῶν ἀληθῆ μορφήν ὁρῶ ἐναλειψάμενος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σίμω-
 νος, ὡς προεδιηγησάμην, ἵνα τοῖς ἐμοῖς ὀφθαλμοῖς ἢ ἀληθῆς
 20 Φαύστου φαίνεται μορφή. Ἐκπεπληγμένος οὖν σφόδρα θαυμά-
 ζω τὴν Σίμωνος μαγείαν, ὅτι ἐστῶτες τὸν ὑμέτερον οὐ γνωρί-
 ζετε πατέρα. Κλαιόντων δὲ τοῦ τε πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς καὶ
 ἡμῶν αὐτῶν ἐπὶ τῇ κοινῇ πάντων ἡμῶν συμφορᾷ, συμπαθήσας
 καὶ ὁ Ἀννουβίων ἐδάκρυσεν.

25 18. Τότε καὶ ὁ Πέτρος τῆς τοῦ πατρὸς μορφῆς τὴν ἀποκα-
 τάστασιν ἡμῖν ἐπηγγείλατο εἰπὼν πρὸς αὐτόν· Ἦκουσας, ὦ
 Φαῦστε, τὰ καθ' ἡμᾶς. Ὅταν οὖν ἡμῖν χρήσιμος ἢ περικειμένη
 σοι πλάνος μορφή γένηται καὶ ὑπουργήσης ἡμῖν, πρὸς ἃ κελεύ-
 ομεν, τότε κάγώ σοι τὴν ἀληθινὴν σου μορφήν ἀποδώσω πρό-
 30 τερον ποιήσαντι τὰ παρ' ἐμοῦ σοι λεγόμενα.

Τοῦ δὲ πατρὸς εἰπόντος· Πᾶν ὅ,τι ἂν μοι δυνατὸν ἦ προθυ-

τὸν ἐκεῖνοι ποὺ ἀναζητοῦν ἐμένα, θὰ σταματήσουν τὴν ἐναντίον μου ἔρευνα. Ἐὰν μάλιστα σκοτωθεῖ καὶ ἀπὸ βασιλικὸ χέρι, θὰ πενθήσουν πολὺ τὰ παιδιὰ του, τὰ ὅποια, ἐγκαταλείποντας ἐμένα, κατέφυγαν στὸν Πέτρο καὶ συνεργάζονται μαζί του. Διότι τῶρα, Πέτρε, σοῦ ὁμολογῶ τὴν ἀλήθεια, φοβόμουν τὸν Σίμωνα, νὰ τὸ φανερώσω αὐτὸ στὸν Φαῦστο, ἀλλὰ δὲν μᾶς ἄφηνε καὶ χρόνο ὁ Σίμωνας γιὰ νὰ ἀπομονωθοῦμε· ἐκτὸς ἐὰν δὲν τοῦ ἀποκάλυπτα τὴν κακὴ πρόθεση τοῦ Σίμωνα. Ὅμως κατὰ τὰ μεσάνυχτα ὁ Σίμωνας ἀφοῦ σηκώθηκε, ἔφυγε παίρνοντας τὸν δρόμο γιὰ τὴν Ἰουδαία, ἔχοντας ὡς προπομποὺς τὸν Ἀπίωνα καὶ τὸν Ἀθηνόδωρο. Τότε ἐγὼ ὑποκρινόμενος ὅτι δὲν αἰσθάνομαι καλὰ στὸ σῶμα, μὲ σκοπὸ, μένοντας μετὰ τὴν ἀναχώρηση ἐκείνων, νὰ πάω καὶ νὰ τὸν κάνω νὰ γυρίσει πίσω στὰ δικά του, καὶ νὰ ξεφύγει κρυμμένος, ἐὰν βέβαια μπορούσε, κοντὰ σας, φοβούμενος μήπως ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἀναζητοῦν τὸν Σίμωνα συλληφθεῖ ὡς Σίμωνας καὶ πεθάνει ἀπὸ τὴ βασιλικὴ ὀργή. Τὸν ἔστειλα λοιπὸν σὲ ἀκατάλληλη ὥρα σὲ σᾶς καὶ φροντίζοντας γι' αὐτὸν ἦρθα νὰ τὸν δῶ καὶ νὰ φύγω τὸ γρηγορότερο, προτοῦ ἐπιστρέψουν αὐτοὶ ποὺ ξεπροβόδισαν τὸν Σίμωνα. Καὶ ἀτενίζοντας σὲ μᾶς εἶπε· Ἐγὼ ὁ Ἀννουβίωνας βλέπω τὴν ἀληθινὴ μορφή τοῦ πατέρα σας, ἐπειδὴ ἀλείφθηκα ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Σίμωνα, ὅπως διηγήθηκα πρὶν, μὲ σκοπὸ νὰ φαίνεται στὰ μάτια μου ἡ ἀληθινὴ μορφή τοῦ Φαύστου. Μὲ μεγάλη μου λοιπὸν ἐκπληξή θαυμάζω πάρα πολὺ τὴ μαγεία τοῦ Σίμωνα, διότι στέκεστε χωρὶς νὰ γνωρίζετε τὸν πατέρα σας. Ἐπειδὴ δὲ κλαίγαμε καὶ ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα καὶ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, γιὰ τὴν κοινὴ ὄλων συμφορὰ μας, συγκινήθηκε καὶ ὁ Ἀννουβίωνας καὶ δάκρυσε.

18. Τότε καὶ ὁ Πέτρος μᾶς ὑποσχέθηκε τὴν ἀποκατάσταση τῆς μορφῆς ποῦ πατέρα μας λέγοντας σ' αὐτόν· Ἄκουσες, Φαῦστε, τὰ δικά μας. Ὅταν λοιπὸν μᾶς γίνει χρήσιμη ἡ πλαστὴ μορφή ποὺ φορεῖς, καὶ μᾶς ὑπηρετήσεις, σ' αὐτὰ ποὺ θὰ σοῦ ποῦμε, τότε κι ἐγὼ θὰ σοῦ ξαναδώσω τὴν ἀληθινὴ σου μορφή, ἀφοῦ πρῶτα κάνεις αὐτὰ ποὺ θὰ σοῦ πῶ.

Ὅταν ὁ πατέρας εἶπε· Κάθε τι ποὺ μοῦ εἶναι δυνατὸ θὰ τὸ

μότατον ποιήσω, μόνον τὴν ἐμὴν τοῖς ἐμοῖς ἀπόδος μορφὴν.

Ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Αὐτὸς ἰδίῳις ὡσὶν ἀκήκοας τῶν προόδων μου ἀπὸ Ἀντιοχείας ἐληλυθότων καὶ εἰπόντων, ὡς ἐκεῖ γεγονῶς ὁ Σίμων ἰσχυρῶς τοὺς ὄχλους κατ' ἐμοῦ παρώξυνε, μάγον καὶ μαιφόνον, πλάνον τε καὶ γόητα ἀποκαλῶν ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς γλίχεσθαι πάντας τοὺς ἐκεῖ τῶν ἐμῶν ἀπογεύσασθαι σαρκῶν. Ποιήσεις οὖν, ὡς ἐγὼ λέγω, καταλιπὼν Κλήμεντα παρ' ἐμοὶ καὶ προαγαγὼν ἡμᾶς εἰς Ἀντιόχειαν μετὰ τῆς συμβίου σου, ἔτι δὲ Φαυστίνου καὶ Φαυστινιανοῦ τῶν υἱῶν σου. Συνέσονται δὲ σοι καὶ ἄλλοι τινές, οὐδ' ἐγὼ κρίνω δυνατοὺς τῷ ἐμῷ θελήματι.

19. Μετὰ τούτων ἐν Ἀντιοχείᾳ γενόμενος, ἐν ὄσῳ ὡς Σίμων φαίνη, δημοσίᾳ κήρυξον τὴν σεαυτοῦ μεταμέλειαν εἰπὼν· Ἐγὼ Σίμων ταῦτα ὑμῖν κηρύσσω ὁμολογῶν, ἀδίκως καταψεύσασθαι τὰ τοῦ Πέτρου· οὐ γάρ ἐστι πλάνος, οὐ μαιφόνος, οὐ γόης, οὐδὲ ὅσα ποτὲ φαῦλα περὶ αὐτοῦ λέγων ἔφθανον ὑπὸ θυμοῦ ἐλαυνόμενος. Δέομαι ὑμῶν αὐτὸς ἐγὼ, ὁ τοῦ πρὸς ὑμᾶς μίσους αἴτιος αὐτῷ γεγονῶς, παύσασθε μισοῦντες αὐτόν· τοῦ γὰρ ὑπὸ Θεοῦ πρὸς σωτηρίαν κόσμου ἀπεσταλμένου ἀληθοῦς προφήτου ἀληθῆς ἐστι ἀπόστολος. Διὸ καὶ αὐτὸς συμβουλεύω, αὐτῷ ὑμᾶς πείθεσθαι περὶ ὧν κηρύσσω, ἐπεὶ πᾶσα ὑμῶν ἡ πόλις ἄρδην ἀπολεῖται. Δι' ἣν δὲ αἰτίαν ὑμῖν ταῦτα ὡμολόγησα, εἰδέναι ὑμᾶς θέλω. Ταύτης τῆς νυκτὸς ἄγγελοί με τοῦ Θεοῦ, τὸν ἀσεβῆ, ὡς ἐχθρὸν ὄντα τῷ τῆς ἀληθείας κήρυκι, δεινῶς ἐμαστίγουν. Παρακαλῶ οὖν, μηδ' ἂν αὐτὸς ἐγὼ ἄλλοτε ἐπανελθὼν κατὰ Πέτρου ἐπιχειρῶν λέγω, μὴ ἀποδέξησθέ με. Ἐξομολογοῦμα γὰρ ὑμῖν· ἐγὼ μάγος, ἐγὼ πλάνος, ἐγὼ γόης. Ἐξέστι γὰρ ἴσως, μετανοίᾳ ἀπολῦσαι τὰ προπεπραγμένα μοι ἀμαρτήματα.

20. Ταῦτα τοῦ Πέτρου ὑποτιθεμένου, Οἶδα, ἔφη ὁ πατήρ,

κάνω μὲ πολλή προθυμία, μόνο νὰ μοῦ ξαναδώσεις τὴ δική μου μορφή γιὰ χάρη τῶν δικῶν μου.

Ὁ Πέτρος ἀπάντησε· Ὁ ἴδιος ἄκουσες μὲ τὰ αὐτιά σου τοὺς ἀπεσταλμένους μου ποὺ ἦρθαν ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια καὶ εἶπαν, ὅτι πηγαίνοντας ἐκεῖ ὁ Σίμωνας ξεσήκωνε τὰ πλήθη πολὺ ἐναντίον μου, ἀποκαλώντας με μάγο καὶ δολοφόνο καὶ ἀπατεώνα καὶ ἀγύρτη σὲ τέτοιο βαθμό, ὥστε νὰ θέλουν ὅλοι ὅσοι εἶναι ἐκεῖ νὰ φᾶνε τὶς σάρκες μου. Θὰ κάνεις λοιπὸν ὅπως σοῦ λέω ἐγώ, ἀφήνοντας τὸν Κλήμη κοντὰ μου καὶ περιμένοντάς μας στὴν Ἀντιόχεια μαζί μὲ τὴ γυναίκα σου, καὶ τοὺς γιούς σου Φαυστῖνο καὶ Φαυστιανό. Θὰ εἶναι μαζί σου καὶ μερικοὶ ἄλλοι, τοὺς ὁποίους ἐγὼ κρίνω ἱκανοὺς νὰ ὑπηρετήσουν τὸ θέλημά μου.

19. Μαζὶ μ' αὐτοὺς φτάνοντας στὴν Ἀντιόχεια, ὅσο διάστημα θὰ φαίνεσαι ὡς Σίμωνας, κήρυξε δημοσίως τὴν μετάνοιά σου λέγοντας· ἐγὼ ὁ Σίμωνας σᾶς διακηρύττω ὁμολογώντας ὅτι ἄδικα εἶπα ψέματα ἐναντίον τοῦ Πέτρου· διότι δὲν εἶναι ἀπατεώνας, οὔτε δολοφόνος, οὔτε ἀγύρτης, οὔτε ὅσα ἔφτανα νὰ πῶ κάθε φορὰ γι' αὐτὸν παρακινούμενος ἀπὸ θυμό. Σᾶς παρακαλῶ ἐγὼ ὁ ἴδιος, ποὺ ἔγινα σ' αὐτὸν αἷτιος τοῦ μίσους του γιὰ σᾶς, νὰ παύσετε νὰ τὸν μισεῖτε· διότι εἶναι γνήσιος ἀπόστολος τοῦ ἀληθινοῦ προφήτη ποὺ στάλθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου. Γι' αὐτὸ σᾶς συμβουλεύω καὶ ἐγώ, νὰ πιστεύσετε σ' αὐτὸν γιὰ ὅσα κηρύττω, γιὰτὶ ἀλλιῶς ὀλόκληρη ἡ πόλη σας θὰ χαθεῖ. Θέλω νὰ γνωρίζετε γιὰ ποιά αἰτία τὰ ὁμολόγησα αὐτὰ σὲ σᾶς. Αὐτὴ τὴ νύχτα ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐμένα τὸν ἀσεβῆ μὲ μαστίγωναν φρικτά, ἐπειδὴ εἶμαι ἐχθρὸς τοῦ κήρυκα τῆς ἀληθείας. Παρακαλῶ λοιπὸν, οὔτε ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐὰν ἔρθω ἄλλη φορὰ καὶ ἐπιχειρήσω νὰ σᾶς μιλήσω ἐναντίον τοῦ Πέτρου, νὰ μὴ μὲ ἀποδεχθεῖτε. Γιατί σᾶς ἐξομολογοῦμαι· ἐγὼ εἶμαι μάγος, ἐγὼ ἀπατεώνας, ἐγὼ ἀγύρτης. Ἴσως ὁμως μπορέσω μὲ μετάνοια νὰ ἐξαλείψω τὰ ἀμαρτήματα ποὺ ἔχω κάνει.

20. Ὃταν ὁ Πέτρος ὑπαγόρευσε αὐτά, ὁ πατέρας εἶπε· Γνωρίζω αὐτὸ ποὺ θέλεις· Γι' αὐτὸ μὴ κουράζεσαι. Γιατὶ δὲν θὰ

ὅ,τι βούλει. Διὸ μὴ κάμνε. Ἐμοὶ γὰρ οὐχ ἦττον μελήσει ἐκεῖσε ἐλθόντι διαλεχθῆναι, ἢ χρὴ περὶ σοῦ διαλέγεσθαι.

Καὶ ὁ Πέτρος πάλιν ὑπετίθετο· Ὅταν οὖν νοήσης τὴν πόλιν μεταβαλομένην τοῦ μίσους, ἐπιθυμοῦσαν δὲ ἰδεῖν ἡμᾶς, πέμψας δῆλωσόν μοι, καὶ αὐτόθι ἐπικαταληψόμεθά σε. Γενόμενοι δὲ ἐκεῖ αὐθημερὸν τὴν ἀλλοτρίαν σου μορφὴν ἀπελάσας τὴν σὴν τοῖς σοῖς καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀπλανῶς φαίνεσθαι ποιήσω. Ταῦτα εἰπὼν συνεῖναι αὐτῷ τοὺς υἱούς, ἀδελφούς δὲ ἐμοὺς ἐποίησε καὶ Ματτιδίαν, τὴν μητέρα ἡμῶν, καὶ τῶν γνησιωτέ-
10 ρων τινὰς συναπέρχεσθαι ἐκέλευσεν.

Ἡ δὲ μήτηρ συναπελθεῖν αὐτῷ ὀκνηρῶς εἶδε λέγουσα· Μοιχὰς γὰρ εἶναι δοκῶ τῇ Σίμωνος συνοῦσα μορφῇ. Εἰ δ' ἄρα συναπέρχεσθαι αὐτῷ ἀναγκασθήσομαι, ἀδύνατον ἐπὶ τῆς αὐτῆς τύλης κλίνης συγκατακλιθήσεσθαι. Οὐκ οἶδα δέ, εἰ καὶ συνα-
15 πελθεῖν αὐτῷ πεισθήσομαι.

Ὀκνοῦσαν δὲ αὐτὴν ἀπελθεῖν ὁ Ἄννουβίων προέτρεψεν αὐτὴν εἰπὼν· Πείσθητι ἐμοί τε καὶ Πέτρῳ καὶ αὐτῇ δὲ τῇ φωνῇ, ὅτι Φαῦστός ἐστιν, ὁ σὸς σύμβιος, ὃν οὐκ ἔλαττόν σου ἀγαπῶ. Καὶ αὐτὸς αὐτῷ συμπορεύσομαι. Ταῦτα τοῦ Ἄννου-
20 βίωνος εἰπόντος, ἡ μήτηρ συνελθεῖν ὑπέσχετο.

21. Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη· Δικαιότατα ὁ Θεὸς τὰ πράγματα ἡμῶν οἰκονομεῖ. Ἐχομεν γὰρ μεθ' ἡμῶν Ἄννουβίωνα ἀστρολόγον. Οὗτος γὰρ ἡμῖν ἐπιδημήσασι τῇ Ἀντιοχείᾳ περὶ γενέσεως τοῦ λοιποῦ ὡς φίλος γνησιώτερον διαλεχθήσεται.

25 Καὶ δὴ τοῦ πατρὸς ὑπὸ νύκτα μεθ' ὧν ἐκέλευσε Πέτρος σὺν τῷ Ἄννουβίῳ ὁρμήσαντος ἐπὶ τὴν πλησίον Ἀντιόχειαν, ὀρθρου τῆς ἄλλης ἡμέρας πρὶν προελθεῖν Πέτρον ἐπὶ τῷ διαλέγεσθαι, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Λαοδίκειαν τὸν Σίμωνα προπέμψαντες Ἀπίων καὶ Ἀθηνόδωρος ἐπιζητοῦντες τὸν πατέρα. Ὁ δὲ
30 μαθὼν ἐκέλευσεν αὐτοὺς εἰσέρχεσθαι. Εἰσβάντων δὲ καὶ καθεσθέντων καί, Ποῦ Φαῦστος; εἰπόντων, ἀπεκρίνατο Πέτρος·

νοιαστῶ ἐγὼ λιγότερο πηγαίνοντας ἐκεῖ νὰ πῶ αὐτὰ πού πρέπει νὰ πῶ γιὰ σένα.

Καὶ ὁ Πέτρος πάλι συμβούλεψε: "Ὅταν λοιπὸν καταλάβεις ὅτι ἡ πόλη ἀπέβαλε τὸ μῖσος καὶ θέλει νὰ μᾶς δεῖ, στείλε καὶ φανέρωσε μου το, καὶ θὰ φτάσουμε ἀμέσως κοντὰ σου. "Ὅταν δὲ ἔρθω ἐκεῖ, τὴν ἴδια μέρα διώχνοντας τὴν ξένη μορφή σου, θὰ σὲ κάνω νὰ δείχνεις τὴ δική σου στοὺς δικούς σου καὶ σ' ὄλους τοὺς ἄλλους χωρὶς νὰ ἐξαπατῶνται. Ἀφοῦ εἶπε αὐτά, εἶπε νὰ εἶναι μαζί του οἱ γιοὶ του καὶ ἀδελφοὶ μου καὶ ἡ Ματτιδία ἡ μητέρα μας καὶ διέταξε νὰ πᾶνε μαζί του καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀφοσιωμένους.

Ἡ μητέρα ὁμως, βλέποντας μέ ἐνδοιασμὸ τὸ νὰ φύγει μαζί του, εἶπε: Μοῦ φαίνεται ὅτι θὰ εἶμαι μοιχαλίδα συζώντας μετὰ τὴ μορφή τοῦ Σίμωνα. Ἐπομένως ἐὰν ἀναγκαστῶ νὰ πάω μαζί του, εἶναι ἀδύνατο νὰ κοιμηθῶ μαζί του στὸ ἴδιο ξύλινο κρεβάτι, ἀλλὰ καὶ δὲν γνωρίζω, ἂν θὰ πεισθῶ νὰ φύγω μαζί του.

Καὶ καθὼς αὐτὴ δίσταζε νὰ πάει, τὴν προέτρεψε ὁ Ἄννουβίωνας λέγοντας: Πίστεψε σὲ μένα καὶ στὸν Πέτρο καὶ στὴν ἴδια τὴ φωνή του, ὅτι εἶναι ὁ Φαῦστος, ὁ ἄνδρας σου, τὸν ὁποῖο ἐγὼ δὲν τὸν ἀγαπῶ πιὸ λίγο ἀπὸ σένα. Καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ πάω μαζί του. "Ὅταν ὁ Ἄννουβίωνας εἶπε αὐτά, ἡ μητέρα ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ ἔρθει μαζί μας.

21. Ὁ Πέτρος τότε εἶπε: Πολὺ δίκαια ὁ Θεὸς τακτοποιεῖ τὰ πράγματά μας. Διότι ἔχουμε μαζί μας τὸν Ἄννουβίωνα τὸν ἀστρολόγο. Αὐτὸς λοιπὸν ὅταν πᾶμε στὴν Ἀντιόχεια θὰ μιλήσει στὸ ἐξῆς σὰν φίλος πιὸ εἰλικρινὰ γιὰ τὴ δημιουργία.

Καὶ ἐνῶ ὁ πατέρας μέσα στὴ νύχτα, μαζί με αὐτοὺς ποὺ ὄρισε ὁ Πέτρος καὶ τὸν Ἄννουβίωνα ξεκίνησε γιὰ τὴν κοντινὴ Ἀντιόχεια, τὸ πρωὶ τῆς ἄλλης μέρας, πρὶν ἔρθει ὁ Πέτρος γιὰ νὰ μιλήσει, γύρισαν στὴν Λαοδίκεια, ἀφοῦ ξεπροβόδισαν τὸν Σίμωνα, ὁ Ἀπίων καὶ ὁ Ἀθηνόδωρος ἀναζητώντας τὸν πατέρα. Μαθαίνοντάς το αὐτὸ ὁ Πέτρος ἔδωσε ἐντολὴ νὰ μπουῦν. "Ὅταν μπῆκαν καὶ κάθισαν καὶ ρώτησαν, Ποῦ εἶναι ὁ Φαῦστος, ἀπάντησε ὁ Πέτρος: Δὲν γνωρίζουμε· γιὰτὶ αὐτὸ τὸ βράδυ, πού

Οὐκ ἴσμεν· αὐτῆς γὰρ ἐσπέρας πρὸς ὑμᾶς ἐλθὼν οὐκέτι τοῖς οἰκείοις ἐφάνη· χθὲς δὲ ὀρθρου καὶ Σίμων αὐτὸν ἐζήτησεν, καὶ ἐπεὶ μηδὲν ἀπεκρινάμεθα πρὸς αὐτόν, οὐκ οἶδα, τί ἔδοξεν αὐτῷ Φαῦστον ἑαυτὸν εἰπόντι. Μὴ πιστευθεῖς δακρῦων καὶ κοπτόμε-
5 νος ἐποκτείνειν ἑαυτὸν ἀπειλήσας ὡς ἐπὶ θάλασσαν ὥρμησεν.

22. Ταῦτα ἀκούοντες ὃ τε Ἀπίων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐπο-
λολύξαντες ἐκόψαντο λέγοντες· Διὰ τί οὐ παρεδέξασθε αὐτόν;
Καὶ ἅμα τῷ βούλεσθαι τὸν Ἀθηνόδωρον εἰπεῖν μοι, Ἐμάθομεν
παρά τινος, ὅτι εὐρῶν αὐτὸν ὁ Σίμων ἐξώρμησε ἵνα, τὸν Πέ-
10 τρον καταλιπὼν, αὐτῷ συνοδοιπορήσῃ ὑπισχνουμένῳ ἀποκα-
λύπτειν τὰ ἀληθῆ, αὐτοῦ Φαύστου παρακαλέσαντος αὐτόν, ὅτι
μὴ ἤθελεν ὀρᾶν τοὺς αὐτοῦ υἱοὺς Ἰουδαίους γεγεννημένους.
Ἡμεῖς δὲ ταῦτα ἀκούσαντες τούτου ἕνεκεν ἦλθομεν ζητοῦντες
αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ ἐνταῦθα οὐκ ἔστι, φαίνεται ἀληθεύσας ὁ εἰ-
15 πὼν ἡμῖν, ὡς οὖν παρ' αὐτοῦ ἀκούσαντες εἰρήκαμεν ὑμῖν.

Ἐγὼ δὲ Κλήμης, συννοήσας τὴν τοῦ Πέτρου προαίρεσιν,
ὅτι ὑπόνοιαν αὐτοῖς ἐνσπεῖραι θέλει, ὡς τὸν γέροντα ζητεῖν
μέλλων παρ' αὐτοῖς, ἵνα φοβηθέντες φύγωσιν; συνέδραμον αὐ-
τοῦ τῷ βουλήματι καὶ πρὸς τὸν Ἀπίωνα, Ἄκουσον, ἔφην,
20 φίλτατέ μοι Ἀπίων· ἡμεῖς τὰ νομισθέντα ἡμῖν καλὰ ὡς πατρὶ
δοῦναι ἐσπεύσαμεν. Εἰ δὲ αὐτὸς οὐκ ἐβουλήθη λαβεῖν, ἀλλὰ
τὸναντίον βδελυζάμενος ἡμᾶς ἔφυγεν, τραχύτερόν τι ἐρῶ· οὐδὲ
ἡμεῖς αὐτοῦ φροντίζομεν.

Ἐμοῦ ταῦτα εἰπόντος ὡς ἐπ' ὠμότητι δυσχεράναντες
25 ἀπήεσαν, καὶ ὡς ἐμάθομεν τῆς ἄλλης ἡμέρας ὡς τάχιστα κατ'
ἴχνη Σίμωνος ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν ὥρμησαν.

23. Πλὴν ἡμερῶν δέκα διελθουσῶν ἤκέτις ἐκ τῆς Ἀντιο-
χειίας παρὰ τοῦ πατρὸς ἀγγελῶν ἡμῖν, πῶς ὁ πατήρ δημοσίᾳ

ἦρθε σὲ σᾶς, δὲν ξαναφάνηκε στοὺς δικούς του· Χθὲς τὸ πρῶτὸ μάλιστα τὸν ζήτησε καὶ ὁ Σίμωνας, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἀπαντήσαμε σ' αὐτόν, δὲν γνωρίζω τί τοῦ ἦρθε καὶ εἶπε τὸν ἑαυτό του Φαῦστο. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἔγινε πιστευτός, δακρῦζοντας καὶ χτυπώντας τὸ στήθος του, ἀφοῦ ἀπείλησε ὅτι θὰ σκοτώσει τὸν ἑαυτό του ξεκίνησε γιὰ τὴ θάλασσα.

22. Ὅταν ἄκουσαν αὐτὰ καὶ ὁ Ἀπίωνας καὶ αὐτοὶ ποὺ ἦταν μαζί του, θρηνώντας χτυποῦσαν τὸ στήθος τους λέγοντας· Γιατί δὲν τὸν δεχθήκατε; Καὶ ἐνῶ ὁ Ἀθηνόδωρος ἤθελε νὰ μοῦ πεῖ, ὁ Φαῦστος ἦταν ὁ πατέρας σου, προλαβαίνοντάς τον ὁ Ἀπίωνας εἶπε· Μάθαμε ἀπὸ κάποιον ὅτι βρίσκοντάς τον ὁ Σίμωνας τὸν παρακίνησε νὰ ἐγκαταλείψει τὸν Πέτρο καὶ νὰ πορευθεῖ μαζί του, ὑποσχόμενος ὅτι θὰ τοῦ φανερώσει τὴν ἀλήθεια, ὅταν ὁ ἴδιος ὁ Φαῦστος τὸν παρακάλεσε, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ δεῖ τοὺς γιούς του ποὺ ἔγιναν Ἰουδαῖοι. Ἐμεῖς ὅταν τ' ἀκούσαμε αὐτὰ ἦρθαμε γι' αὐτὸ ἐδῶ ἀναζητώντας τον. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶναι ἐδῶ, φαίνεται ὅτι ἔλεγε τὴν ἀλήθεια ἐκεῖνος ποὺ μᾶς εἶπε, αὐτὰ ποὺ σᾶς εἶπαμε ὅτι ἀκούσαμε ἀπὸ αὐτόν.

Ἐγὼ τότε ὁ Κλήμης καταλαβαίνοντας τὴν πρόθεση τοῦ Πέτρου, ὅτι δηλαδὴ θέλει νὰ τοὺς βάλει τὴν ὑπόνοια, ὅτι πρόκειται νὰ ζητήσῃ τὸν γέροντα σ' αὐτούς, γιὰ νὰ φοβηθοῦν καὶ νὰ φύγουν, βοήθησα στὴν πρόθεσή του καὶ εἶπα στὸν Ἀπίωνα· Ἄκουσε, ἀγαπητέ μου Ἀπίωνα· Ἐμεῖς αὐτὰ ποὺ θεωρήσαμε καλά, σπεύσαμε νὰ τοῦ τὰ δώσουμε ὡς πατέρα μας. Ἐφόσον ὅμως αὐτὸς δὲν θέλησε νὰ τὰ πάρει, ἀντίθετα μάλιστα μᾶς σιχάθηκε καὶ ἔφυγε, θὰ πῶ κάτι πιὸ σκληρό· οὔτε ἐμεῖς ἐνδιαφερόμαστε γι' αὐτόν.

Ὅταν ἐγὼ εἶπα αὐτά, ἐπειδὴ στενοχωρήθηκαν γιὰ τὴν ὀμότητα, ἔφυγαν, καὶ ὅπως μάθαμε τὴν ἄλλη μέρα, ξεκίνησαν ὅσο γίνεται ταχύτερα ἀκολουθώντας τὰ ἴχνη τοῦ Σίμονα στὴν Ἰουδαία.

23. Ὅταν ὅμως πέρασαν δέκα μέρες ἦρθε κάποιος ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια ἀπὸ τὸν πατέρα μας ἀναγγέλλοντάς μας, ὅτι ὁ

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ἡ παροικοῦσα Ρώμην,
τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ παροικούσῃ Κόρινθον,
κλητοῖς ἡγιασμένοις ἐν θελήματι Θεοῦ διὰ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ παντο-
κράτορος Θεοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ πληθυνθείη.

1. Διὰ τὰς αἰφνιδίους καὶ ἐπαλλήλους γενομένας ἡμῖν συμ-
φορὰς καὶ περιπτώσεις, ἀδελφοί, βράδιον νομίζομεν ἐπιστρο-
φὴν πεποιῆσθαι περὶ τῶν ἐπιζητουμένων παρ' ὑμῖν πραγμά-
των, ἀγαπητοί, τῆς τε ἀλλοτρίας καὶ ξένης τοῖς ἐκλεκτοῖς τοῦ
10 Θεοῦ, μιᾶς καὶ ἀνοσίου στάσεως, ἣν ὀλίγα πρόσωπα προπε-
τῆ καὶ αὐθάδη ὑπάρχοντα εἰς τοσοῦτον ἀπονοίας ἐξέκαυσαν,
ὥστε τὸ σεμνὸν καὶ περιβόητον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀξαγά-
πητον ὄνομα ὑμῶν μέγਾਲως βλαφθῆναι. 2. Τίς γὰρ παρεπιδη-
μήσας πρὸς ὑμᾶς τὴν πανᾶρετον καὶ βεβαίαν ὑμῶν πίστιν οὐκ
15 ἐδοκίμασεν, τὴν τε σώφρονα καὶ ἐπιεικῆ ἐν Χριστῷ εὐσέβειαν
οὐκ ἐθαύμασε καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς τῆς φιλοξενίας ὑμῶν ἦθος
οὐκ ἐκήρυξε καὶ τὴν τελείαν καὶ ἀσφαλῆ γνῶσιν οὐκ ἐμακάρι-
σεν; 3. Ἀπροσωπολήπτως γὰρ πάντα ἐποιεῖτε καὶ ἐν τοῖς νομί-
μοις τοῦ Θεοῦ ἐπορεύεσθε, ὑποτασσόμενοι τοῖς ἡγουμένοις
20 ὑμῶν καὶ τιμὴν τὴν καθήκουσαν ἀπονέμοντες τοῖς παρ' ὑμῖν
πρεσβυτέροις· νέοις τε μέτρια καὶ σεμνὰ νοεῖν ἐπετρέπετε, γυ-
ναιξίν τε ἐν ἀμώμῳ καὶ σεμνῇ καὶ ἀγνῇ συνειδήσει πάντα ἐπι-
τελεῖν παρηγγέλλετε, στεργούσας καθηκόντως τοὺς ἄνδρας
ἑαυτῶν, ἐν τε τῷ κανόνι τῆς ὑποταγῆς ὑπαρχούσας τὰ κατὰ τὸν
25 οἶκον σεμνῶς οἰκουργεῖν ἐδιδάσκετε, πάνυ σωφρονούσας.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α΄

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ποὺ κατοικεῖ στὴ Ρώμη, πρὸς τὴν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ποὺ κατοικεῖ στὴν Κόρινθο, πρὸς αὐτοὺς ποὺ κάλεσε νὰ γίνουν ἅγιοι μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μέσω τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶθε νὰ ἔχετε πλούσια τὴ χάρη καὶ εἰρήνη ἀπὸ τὸν Παντοκράτορα Θεὸ μέσω τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1. Γιὰ τὶς ξαφνικὲς καὶ ἀλλεπάλληλες συμφορὲς ποὺ σᾶς βρῆκαν καὶ τὶς δύσκολες περιστάσεις, ἀδελφοί, νομίζουμε πὼς σᾶς ἀπαντοῦμε ἀργὰ γιὰ τὰ πράγματα ποὺ ἀναζητεῖτε, ἀγαπητοί, καὶ τὴν παράδοξη καὶ ξένη στοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ, τὴ βδελυρὴ καὶ ἀνόσια στάση τὴν ὁποία προκάλεσαν λίγα πρόσωπα ποὺ εἶναι ἀπερίσκεπτα καὶ αὐθάδη, σὲ τέτοιο βαθμὸ ἀνοησίας, ὥστε τὸ σεμνὸ καὶ ξακουστὸ καὶ ἀξιαγάπητο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὄνομά σας νὰ ὑποστεῖ μεγάλη βλάβη. 2. Διότι ποιὸς ἦρθε σὲ σᾶς καὶ δὲ διαπίστωσε τὴ σταθερὴ καὶ γεμάτη ἀρετὲς πίστη σας, δὲν θαύμασε τὴ συνετὴ καὶ λογικὴ εὐσέβειά σας στὸ Χριστό, δὲν διακήρυξε τὸ μεγαλόπρεπο ἦθος τῆς φιλοξενίας σας, δὲν μακάρισε τὴν τέλεια καὶ ἀσάλευτη γνώση σας; 3. Διότι τὰ κάνατε ὅλα χωρὶς νὰ χαρίζεστε σὲ πρόσωπα καὶ βαδίζατε στὰ πλαίσια τῶν νόμων τοῦ Θεοῦ, πειθαρχώντας στοὺς ἀρχηγούς σας καὶ ἀπονέμοντας τὴν πρέπουσα τιμὴ στοὺς πρεσβυτέρους σας· ἀλλὰ καὶ στοὺς νέους ἐπιτρέπατε νὰ σκέφτονται μὲ μετριοπάθεια καὶ σεμνότητα, καὶ στίς γυναῖκες παραγγέλνατε νὰ κάνουν τὰ πάντα μὲ καθαρὴ καὶ σεμνὴ καὶ εἰλικρινῆ συνείδηση, ἀγαπώντας ὅπως πρέπει τοὺς ἄνδρες τους, καὶ τὶς διδάσκατε, μένοντας μέσα στὰ πλαίσια τοῦ κανόνα τῆς ὑποταγῆς, νὰ φροντίζουν τὸ σπίτι τους μὲ πολλὴ σωφροσύνη.

2. Πάντες τε έταπεινοφρονεΐτε μηδέν άλαζονευόμενοι, ύποτασσόμενοι μάλλον ή ύποτάσσοντες, ήδιον διδόντες ή λαμβάνοντες, τοΐς έφοδίοις του Χριστου άρκούμενοι και προσέχοντες· τουδ λόγους αυτου έπιμελωδς ένεστερνισμένοι ήτε τοΐς
5 σπλάγχνοις και τα παθήματα αυτου ήν προδ όφθαλμων υμων.

2. Ουτως ειρήνη βαθεια και λιπαρά έδέδοτο πασιν και ακόρεστος πόθος εις αγαθοποιΐαν, και πληρης Πνεύματος αγίου εκχυσις επι παντας έγινετο. 3. Μεστοί τε οσίας βουλης εν αγαθη προθυμια μετ' ευσεβοδς πεποιθήσεως εξετεΐνετε τας χειρας
10 υμων προς τον παντοκράτορα Θεον, ικετεύοντες αυτον ιλεων γενέσθαι ει τι ακοντες ήμαρτετε. 4. Αγών ήν ήμΐν ήμέρας τε και νυκτδς υπέρ πάσης τής αδελφότητος, εις το σώζεσθαι μετ' έλέους και συνειδήσεως τον αριθμόν των εκλεκτων αυτου. 5. Εΐλικρινεΐς και ακέραιοι ήτε και άμνησίκακοι εις άλληλους.
15 6. Πασα στάσις και παν σχίσμα βδελυκτόν ήν υμΐν. Έπι τοΐς παραπτώμασιν των πλησίον επενθειτε, τα υστερήματα αυτων ιδια εκρίνετε. 7. Αμεταμέλητοι ήτε επι πάση αγαθοποιΐα, έτοιμοι εις παν εργον αγαθόν. 8. Τη παναρέτω και σεβασμΐω πολιτεια κεκοσμημένοι παντα εν τω φόβω αυτου επετελεΐτε, τα προστά-
20 γματα και τα δικαιώματα του Κυριου επι τα πλατή τής καρδιάς υμων έγέγραπτο.

3. Πασα δόξα και πλατυσμδς έδόθη υμΐν και επετελέσθη το γεγραμμένον· «εφαγε και επιεν, και επλατύνθη και επαχύνθη, και απελάκτισεν ο ήγαπημένος». 2. Έκ τουτου ζήλος και
25 φθόνος, ερις και στάσις, διωγμδς και ακαταστασία, πόλεμος και αίχμαλωσία. 3. Ουτως επηγέρθησαν «οί άτιμοι επι τουδ έντίμους», οί άδοξοι επι τουδ ένδόξους, οί άφρονες επι τουδ φρονίμους, οί νέοι επι τουδ πρεσβυτέρους. 4. Δια τουτο πόρρω απέστη ή δικαιοσύνη και ειρήνη, εν τω απολιπεΐν εκαστον τον φό-
30 βον του Θεου και εν τη πίστει αυτου άμβλωπησαι, μηδέν εν

2. Καὶ ὅλοι σας ἦσαν ταπεινόφρονες, χωρὶς ν' ἀλαζονεύεστε, ὑπακούοντας μᾶλλον, παρὰ ὑποτάσσοντας, αἰσθανόσασταν περισσότερη εὐχαρίστηση δίνοντας, παρὰ παίρνοντας, περιοριζόμενοι καὶ ἔχοντας στραμμένο τὸν νοῦ σας στὰ ἐφόδια τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποίου εἶχате ἐνστερνισθεῖ μὲ προσοχὴ τὰ λόγια του στὰ σπλάγχνα σας καὶ τὰ παθήματά του ἦταν διαρκῶς μπροστά σας. 2. Ἔτσι ἐπικρατοῦσε εἰρήνη βαθειὰ καὶ πλούσια σὲ ὅλους καὶ ἀκόρεστος πόθος γιὰ ἀγαθοεργία, καὶ γίνονταν σὲ ὅλους πλήρης μετάδοσης τοῦ ἁγίου Πνεύματος. 3. Καὶ γεμάτοι ἀπὸ τὴν ἱερὴ θέληση, μὲ ἀγαθὴ προθυμία καὶ εὐσεβῆ πεποίθηση ἀπλώνετε τὰ χέρια σας πρὸς τὸν παντοκράτορα Θεό, παρακαλώντας τον νὰ σᾶς λυπηθεῖ ὅταν ἄθελά σας ἀμαρτάνετε σὲ κάτι. 4. Ὑπῆρχε ἄμιλλα μεταξύ σας μέρα καὶ νύχτα γιὰ ὀλόκληρη τὴν ἀδελφότητα, ὥστε νὰ διασώζεται μὲ εὐσπαχνία καὶ συνειδητὰ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκλεκτῶν του. 5. Ἦσαν εἰλικρινεῖς καὶ καθαροὶ καὶ χωρὶς μνησικακία μεταξύ σας. 6. Κάθε στάση καὶ κάθε σχίσμα ἦταν μισητὸ σὲ σᾶς. Πενθούσατε γιὰ τὰ παραπτώματα τῶν πλησίον σας καὶ τὶς στερήσεις τους τὶς θεωρούσατε καὶ δικές σας. 7. Ἦσαν ἀμετανόητοι γιὰ κάθε ἀγαθοεργία, ἔτοιμοι γιὰ κάθε καλὸ ἔργο. 8. Στολισμένοι μὲ τὴν γεμάτη ἀρετὴ καὶ σεβάσμια διαγωγή σας κάνατε τὰ πάντα μὲ τὸν φόβο του, καὶ οἱ ἐντολὲς καὶ κρίσεις τοῦ Κυρίου ἦταν γραμμένες στὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς σας.

3. Σᾶς δόθηκε κάθε δόξα καὶ καύχησις καὶ ἐγένε αὐτὸ ποὺ εἶναι γραμμένο· «ἔφαγε καὶ ἤπια καὶ πλατύνθηκε καὶ πάχυνε καὶ κλώτσησε ὁ ἀγαπημένος»¹. 2. Καὶ ἀπὸ αὐτὸ προῆλθε ζήλεια καὶ φθόνος, φιλονεικία καὶ ἐξέγερση, διωγμὸς καὶ σύγχυσις, πόλεμος καὶ αἰχμαλωσία. 3. Ἔτσι ξεσηκώθηκαν «οἱ ἄτιμοι ἐναντίον τῶν ἐντίμων»², οἱ ἄδοξοι ἐναντίον τῶν ἐνδόξων, οἱ ἀνόητοι ἐναντίον τῶν λογικῶν, οἱ νέοι ἐναντίον τῶν πρεσβυτέρων. 4. Γι' αὐτὸ ἀπομακρύνθηκε ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ εἰρήνη, μὲ τὸ νὰ ἐγκαταλείψει ὁ καθένας τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ πάσχει ἀπὸ ἀμ-

1. Δευτ. 32,15.

2. Ἦσ. 3,15.

τοῖς νομίμοις τῶν προσταγμάτων αὐτοῦ πορεύεσθαι μηδὲ πολιτεύεσθαι κατὰ τὸ καθήκον τῷ Χριστῷ, ἀλλὰ ἕκαστον βαδίζειν κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, ζῆλον ἄδικον καὶ ἀσεβῆ ἀνειληφότας, δι' οὗ καὶ «θάνατος εἰσῆλθεν εἰς 5 τὸν κόσμον».

4. Γέγραπται γὰρ οὕτως· «καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας ἤνεγκε Κάιν ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς θυσίαν τῷ Θεῷ καὶ Ἄβελ ἤνεγκε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῶν πρωτοτόκων τῶν προβάτων καὶ ἀπὸ τῶν στεάτων αὐτῶν. 2. Καὶ ἐπεῖδεν ὁ Θεὸς ἐπὶ Ἄβελ καὶ 10 ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ, ἐπὶ δὲ Κάιν καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις αὐτοῦ οὐ προσέσχεν. 3. Καὶ ἐλυπήθη Κάιν λίαν καὶ συνέπεσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. 4. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Κάιν· Ἰνατί περίλυπος ἐγένου καὶ ἰνατί συνέπεσε τὸ πρόσωπόν σου; Οὐκ ἐὰν ὀρθῶς προσενέγκης, ὀρθῶς δὲ μὴ διέλης, ἡμαρτες; 5. Ἡσύχασον· πρὸς 15 σὲ ἡ ἀποστροφή αὐτοῦ καὶ σὺ ἄρξεις αὐτοῦ. 6. Καὶ εἶπε Κάιν πρὸς Ἄβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· Διέλθωμεν εἰς τὸ πεδῖον. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ ἀνέστη Κάιν ἐπὶ Ἄβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν». 7. Ὁρᾶτε, ἀδελφοί, ζῆλος καὶ φθόνος ἀδελφοκτονίαν κατειργάσατο. 8. Διὰ ζῆλος ὁ 20 πατὴρ ἡμῶν Ἰακώβ ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου Ἡσαῦ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. 9. Ζῆλος ἐποίησεν Ἰωσήφ μέχρι θανάτου διωχθῆναι καὶ μέχρι δουλείας ἐλθεῖν. 10 Ζῆλος φυγεῖν ἠνάγκασε Μωϋσῆν ἀπὸ προσώπου Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου ἐν τῷ ἀκοῦσαι αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὁμοφύλου· «τίς σε κατέστησε κριτὴν ἢ δικαστὴν ἐφ' 25 ἡμῶν; Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες ἐχθρὸς τὸν Αἰγύπτιον;». 11. Διὰ ζῆλος Ἀαρὼν καὶ Μαριάμ ἐξω τῆς παρεμβολῆς ἠυλίσθησαν. 12. Ζῆλος Δαθὰν καὶ Ἀβειρῶν ζῶντας κατήγαγεν εἰς ᾄδου, διὰ τὸ στασιάσαι αὐτοὺς πρὸς τὸν θεράποντα τοῦ Θεοῦ Μωϋσῆν. 13. Διὰ ζῆλος Δαυῖδ φθόνον ἔσχεν οὐ μόνον

3. Σοφ. Σολ. 2,24.

4. Γέν. 4,3-8.

5. Γέν. 27,41ε.

βλυωπία στην πίστη του, και να μη βαδίζει στα νόμιμα προστάγματα του, ούτε να φέρεται όπως αρμόζει στον Χριστό, αλλά να βαδίζει ο καθένας σύμφωνα με τις επιθυμίες της πονηρής καρδιάς του, διότι όλοι απέκτησαν ζήλεια άδικη και άσεβη, μέσω της οποίας «μπήκε και ο θάνατος στον κόσμο»³.

4. Διότι έχει γραφεί το έξης: «Ύστερα από μερικές ημέρες ο Κάιν πρόσφερε θυσία στο Θεό από καρπούς της γης και ο Άβελ πρόσφερε και αυτός από τα πρωτότοκα πρόβατά του και μάλιστα από το πάχος τους. 2. Και έρριξε ο Θεός το βλέμμα του στον Άβελ και στα δώρα του, ενώ στον Κάιν και στις θυσίες του δεν έδωσε σημασία. 3. Και λυπήθηκε πολύ ο Κάιν και τον κυρίεψε κατήφεια. 4. Και είπε ο Θεός στον Κάιν· γιατί λυπήθηκες τόσο πολύ και κατέβασες τα μούτρα σου; Δεν γνωρίζεις ότι εάν προσφέρεις όρθα θυσία, αλλά δεν την προσφέρεις όπως πρέπει, αμαρτάνεις; 5. Ήσυχασε· ή αιτία της αποστροφής μου βρίσκεται στην έξουσία σου και μπορείς να τη νικήσεις. 6. Και είπε ο Κάιν στον αδελφό του Άβελ· Άς πάμε στην πεδιάδα· και όταν βρίσκονταν στην πεδιάδα επιτέθηκε ο Κάιν έναντίον του αδελφού του Άβελ και τον σκότωσε»⁴. 7. Βλέπετε, αδελφοί, ή ζήλεια και ο φθόνος έφεραν την αδελφοκτονία. 8. Έξαιτίας άλλωστε της ζήλειας ο πατέρας μας ο Ίακώβ δραπέτευσε από τον αδελφό του Ήσαυ⁵. 9. Η ζήλεια έκανε να διωχθεί ο Ίωσηφ μέχρι θανάτου και να φθάσει να γίνει δούλος⁶. 10. Η ζήλεια ανάγκασε τον Μωυσή να φύγει από τον Φαραώ, τον βασιλιά της Αιγύπτου, όταν άκουσε από τον συμπατριώτη του· «ποιός σε διόρισε κριτή ή δικαστή σε μάς; Μήπως θέλεις να με σκοτώσεις, με τον ίδιο τρόπο που σκότωσες χθές τον Αιγύπτιο;»⁷. 11. Από ζήλεια ο Άαρών και ή Μαρία διέμειναν έξω από το στρατόπεδο⁸. 12. Η ζήλεια έστειλε τον Δαθάν και τον Άβειρών ζωντανούς στον Άδη, επειδή στασίασαν έναντίον του δούλου του Θεού Μωυσή⁹. 13. Έξαιτίας της ζήλειας ο Δαβίδ όχι μόνο

6. Γέν. 37,12έ.

7. Έξ. 3,4.

8. Άριθμ. 12,2-5.

9. Άριθμ. 16,30-34.

ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Σαοῦλ βασιλέως Ἰσραὴλ ἐδιώχθη.

5. Ἄλλ' ἵνα τῶν ἀρχαίων ὑποδειγμάτων παυσῶμεθα, ἔλθωμεν ἐπὶ τοὺς ἔγγιστα γενομένους ἀθλητάς· λάβωμεν τῆς γενεᾶς ἡμῶν τὰ γενναῖα ὑποδείγματα. 2. Διὰ ζῆλον καὶ φθόνον οἱ μέγιστοι καὶ δικαιοτάτοι στύλοι ἐδιώχθησαν καὶ ἕως θανάτου ἤθλησαν. 3. Λάβωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ἡμῶν τοὺς ἀγαθοὺς ἀποστόλους, 4. Πέτρον, ὃς διὰ ζῆλον ἄδικον οὐχ ἓνα οὐδὲ δύο, ἀλλὰ πλείονας ὑπήνεγκε πόνους, καὶ οὕτω μαρτυρήσας ἐπορεύθη εἰς τὸν ὀφειλόμενον τόπον τῆς δόξης. 5. Διὰ ζῆλον καὶ ἔριν Παῦλος ὑπομονῆς βραβεῖον ἔδειξεν, 6. ἐπτάκις δεσμὰ φορέσας, φυγαδευθεὶς, λιθασθεὶς, κήρυξ γενόμενος ἔν τε τῇ ἀνατολῇ καὶ ἔν τῇ δύσει, τὸ γενναῖον τῆς πίστεως αὐτοῦ κλέος ἔλαβεν, 7. δικαιοσύνην διδάξας ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐπὶ τὸ τέλος τῆς δύσεως ἐλθὼν καὶ μαρτυρήσας ἐπὶ τῶν ἡγουμένων, οὕτως ἀπηλλάγη τοῦ κόσμου καὶ εἰς ἅγιον τόπον ἐπορεύθη, ὑπομονῆς γενόμενος μέγιστος ὑπογραμμός.

6. Τούτοις τοῖς ἀνδράσιν ὁσίως πολιτευσαμένοις συνηθροίσθη πολὺ πλῆθος ἐκλεκτῶν, οἵτινες πολλαῖς αἰκίαις καὶ βασάνοις διὰ ζῆλον παθόντες ὑπόδειγμα κάλλιστον ἐγένοντο ἡμῖν. 2. Διὰ ζῆλος διωχθεῖσαι γυναῖκες Δαναίδες καὶ Δίρκαι, αἰκίσματα δεινὰ καὶ ἀνόσια παθοῦσαι, ἐπὶ τὸν τῆς πίστεως βέβαιον δρόμον κατήντησαν καὶ ἔλαβον γέρας γενναῖον αἰ ἀσθενεῖς τῷ σώματι. 3. Ζῆλος ἀπηλλοτρίωσε γαμετὰς ἀνδρῶν καὶ ἡλλοίωσε τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀδάμ· «τοῦτο νῦν ὅστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου». 4. Ζῆλος καὶ ἔρις πόλεις μεγάλας κατέσκαψε καὶ ἔθνη μέγала ἐξερρίζωσεν.

7. Ταῦτα, ἀγαπητοί, οὐ μόνον ὑμᾶς νουθετοῦντες ἐπιστέλλομαι. 10. Γυναῖκες τῆς ἐλληνικῆς μυθολογίας ποὺ ἔπεσαν θύματα ζηλοτυπιῶν

φθονήθηκε ἀπὸ τοὺς ἀλλόφυλους, ἀλλὰ καταδιώχθηκε καὶ ἀπὸ τὸν βασιλιὰ τοῦ Ἰσραὴλ Σαούλ.

5. Ἀλλὰ γιὰ νὰ σταματήσουμε τὰ παραδείγματα τῶν παλιῶν, ἃς ἔρθουμε στοὺς πιὸ κοντινοὺς ἀθλητῆς, ἃς πάρουμε τὰ γενναῖα παραδείγματα τῆς γενεᾶς μας. 2. Ἐξαιτίας ζήλειας καὶ φθόνου διώχθηκαν οἱ πιὸ μεγάλοι καὶ πιὸ δίκαιοι στύλοι καὶ ἀγωνίστηκαν μέχρι θανάτου. 3. Ἄς πάρουμε ὑπόψη μας τοὺς ἀγαθοὺς ἀποστόλους. 4. Τὸν Πέτρο, ὁ ὁποῖος ἐξαιτίας ἄδικης ζήλειας ὑπέφερε ὄχι ἓνα οὔτε δύο, ἀλλὰ περισσότερους πόνους, καὶ ἔτσι ἀφοῦ μαρτύρησε πῆγε στὸν τόπο τῆς δόξας ὅπως τοῦ ἔπρεπε. 5. Ἐξαιτίας ζήλειας καὶ φιλονεικίας καὶ ὁ Παῦλος ἀποδείχθηκε ἄξιος βραβεῖου ὑπομονῆς, 6. φορώντας ἑπτὰ φορές δεσμά, δραπετεύοντας, λιθοβολούμενος, κηρύττοντας σὲ Ἀνατολή καὶ Δύση, ἔλαβε τὴ γενναῖα δόξα τῆς πίστεώς του, 7. καὶ ἀφοῦ δίδαξε τὴ δικαιοσύνη σ' ὅλο τὸν κόσμο καὶ ἔφτασε μέχρι τὸ τέρμα τῆς Δύσεως καὶ μαρτύρησε κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν ἀρχηγῶν, ἔφυγε μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἀπὸ τὸν κόσμο καὶ πῆγε στὸν ἅγιο τόπο, καὶ ἔγινε τὸ μεγαλύτερο ὑπόδειγμα ὑπομονῆς.

6. Ἐπειδὴ οἱ ἄνδρες αὐτοὶ πολιτεύθηκαν σωστά, συγκεντρώθηκε μεγάλο πλῆθος ἐκλεκτῶν, οἱ ὁποῖοι, ἀφοῦ ἔπαθαν ἐξαιτίας τῆς ζήλειας πολλές κακώσεις καὶ βασανιστήρια, ἔγιναν λαμπρὸ παράδειγμα σὲ μᾶς. 2. Ἐξαιτίας τῆς ζήλειας καὶ γυναικες, Δαναῖδες καὶ Δίρκες¹⁰, ἀφοῦ διώχθηκαν καὶ ὑπέστησαν κακώσεις φρικτῆς καὶ ἀνόσιες, ἔφτασαν στὸν σίγουρο δρόμο τῆς πίστεως καὶ ἔλαβαν τὸ βραβεῖο τῆς γενναιότητος αὐτῆς οἱ σωματικὰ ἀδύναμες. 3. Ἡ ζηλοτυπία χώρισε γυναῖκες ἀπὸ τοὺς ἄνδρες τους, καὶ μετέβαλε αὐτὸ πού εἶπε ὁ πατέρας μας Ἀδάμ· «αὐτὴ τώρα εἶναι ὅστοῦν πού βγῆκε ἀπὸ τὰ ὀστά μου καὶ σάρκα ἀπὸ τὴ σάρκα μου»¹¹. 4. Ἡ ζηλοφθονία καὶ ἡ φιλονεικία κατέστρεψε ἀπὸ τὰ θεμέλια μεγάλες πόλεις καὶ ξερρίζωσε μεγάλα ἔθνη.

7. Αὐτά, ἀγαπητοί μου, τὰ γράφουμε νουθετώντας ὄχι

καὶ ἐκδικήσεων.

11. Γέν. 2,23.

λομεν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτοὺς ὑπομιμνήσκοντες· ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ
 ἐσμεν σκάμματι καὶ ὁ αὐτὸς ἡμῖν ἀγὼν ἐπίκειται. 2. Διὸ ἀπολί-
 πωμεν τὰ κενὰς καὶ ματαίας φροντίδας καὶ ἔλθωμεν ἐπὶ τὸν
 εὐκλεῆ καὶ σεμνὸν τῆς παραδόσεως ἡμῶν κανόνα, 3. καὶ ἴδω-
 5 μεν τί καλὸν καὶ τί τερπνὸν καὶ τί προσδεκτὸν ἐνώπιον τοῦ
 ποιήσαντος ἡμᾶς. 4. Ἀτενίσωμεν εἰς τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ καὶ
 γινώσκωμεν ὡς ἔστιν τίμιον τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὐτοῦ, ὅτι διὰ τὴν
 ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκχυθὲν παντὶ τῷ κόσμῳ μετανοίας χάριν
 ἐπήνεγκεν. 5. Διέλθωμεν εἰς τὰς γενεὰς πάσας καὶ καταμάθω-
 10 μεν ὅτι ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ μετανοίας τόπον ἔδωκεν ὁ Δεσπότης
 τοῖς βουλομένοις ἐπιστραφῆναι ἐπ' αὐτόν. 6. Νῶε ἐκήρυξε με-
 τάνοιαν, καὶ οἱ ὑπακούσαντες ἐσώθησαν. 7. Ἰωνᾶς Νινευῖταις
 καταστροφὴν ἐκήρυξεν, οἱ δὲ μετανοήσαντες ἐπὶ τοῖς ἀμαρτή-
 μασιν αὐτῶν ἐξιλιάσαντο τὸν Θεὸν ἱκετεύσαντες καὶ ἔλαβον
 15 σωτηρίαν, καίπερ ἀλλότριοι τοῦ Θεοῦ ὄντες,

8. Οἱ λειτουργοὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ διὰ Πνεύματος
 ἀγίου περὶ μετανοίας ἐλάλησαν, 2. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Δεσπότης
 τῶν ἀπάντων περὶ μετανοίας ἐλάλησε μετὰ ὄρκου· «ζῶ γὰρ
 ἐγώ, λέγει Κύριος, οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ,
 20 ὡς τὴν μετάνοιαν», προστιθεὶς καὶ γνώμην ἀγαθὴν· 3. «μετα-
 νοήσατε, οἶκος Ἰσραὴλ, ἀπὸ τῆς ἀνομίας ὑμῶν. Εἶπον τοῖς υἱοῖς
 τοῦ λαοῦ μου· Ἐὰν ὣσιν αἱ ἀμαρτίαι ὑμῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἕως τοῦ
 οὐρανοῦ, καὶ ἐὰν ὣσι πυρρότεραι κόκκου καὶ μελανώτεραι
 σάκκου, καὶ ἐπιστραφῆτε πρὸς με ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ εἶπη-
 25 τε, Πάτερ, ἐπακούσομαι ὑμῶν ὡς λαοῦ ἀγίου». 4. Καὶ ἐν ἐτέρῳ
 τόπῳ λέγει οὕτως· «λούσασθε καὶ καθαροὶ γένεσθε, ἀφέλεσθε
 τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν
 μου· παύσασθε ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν, μάθετε τὸ καλὸν
 ποιεῖν, ἐκζητήσατε κρίσιν, ρύσασθε ἀδικούμενον, κρίνατε ὀρ-
 30 φανῶ καὶ δικαιώσατε χήραν, καὶ δεῦτε καὶ διελεγχθῶμεν, λέγει

μόνο ἐσᾶς, ἀλλὰ ὑπενθυμίζοντάς τα καὶ σὲ μᾶς τοὺς ἴδιους· διότι βρισκόμαστε στὸ ἴδιο σκάμμα καὶ μᾶς περιμένει ὁ ἴδιος ἀγώνας. 2. Γι' αὐτὸ ἄς ἀφήσουμε τὶς ἄσκοπες καὶ μάταιες φροντίδες καὶ ἄς ἔρθουμε στὸν ἔνδοξο καὶ σεμνὸ κανόνα τῆς παράδοσής μας, 3. καὶ ἄς δοῦμε τί εἶναι καλὸ καὶ τί εὐχάριστο καὶ τί εὐπρόσδεκτο ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ μᾶς δημιούργησε. 4. Ἄς ἀτενίσουμε πρὸς τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄς γνωρίσουμε ὅτι εἶναι πολύτιμο γιὰ τὸν Θεὸ καὶ Πατέρα του, διότι, ἐπειδὴ χύθηκε γιὰ τὴ δική μας σωτηρία, ἔφερε τὴ χάρη τῆς μετάνοιας σ' ὅλο τὸν κόσμο. 5. Ἄς ἀναπολήσουμε ὅλες τὶς γενεές καὶ ἄς δοῦμε ὅτι σὲ κάθε γενεὰ ὁ Κύριος ἔδωσε δυνατότητα μετάνοιας σ' ἐκείνους ποὺ θέλουν νὰ ἐπιστρέψουν σ' αὐτόν. 6. Ὁ Νῶε κήρυξε μετάνοια καὶ ὅσοι τὸν ἄκουσαν σῶθηκαν. 7. Ὁ Ἰωνᾶς κήρυξε στοὺς Νινευῖτες τὴν καταστροφή, καὶ ὅσοι μετάνοιωσαν γιὰ τὶς ἁμαρτίες τους ἐξευμένισαν τὸν Θεὸ παρακαλώντας τον καὶ πέτυχαν τὴ σωτηρία, ἂν καὶ ἦταν ἀποξενωμένοι ἀπὸ τὸν Θεό.

8. Οἱ λειτουργοὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ μίλησαν ἐμπνευσμένοι ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα γιὰ τὴ μετάνοια, 2. ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος τῶν ὅλων μίλησε γιὰ τὴ μετάνοια μὲ ὄρκο· «στὴ ζωὴ μου, λέει ὁ Κύριος, δὲν θέλω τὸν θάνατο τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὅπως τὴν μετάνοια»¹², προσθέτοντας καὶ τὴν ἀγαθὴ του πρόθεση· 3. «μετανοῆστε, Ἰσραηλίτες, γιὰ τὶς ἁμαρτίες σας. Πῆς στοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ μου· ἐὰν οἱ ἁμαρτίες σας φτάνουν ἀπὸ τὴ γῆ μέχρι τὸν οὐρανὸ, καὶ ἂν εἶναι πιὸ κόκκινες ἀπὸ τὸν κόκκο καὶ πιὸ μαῦρες ἀπὸ τὸ σακκί, καὶ στραφεῖτε σὲ μένα μὲ ὅλη σας τὴν ψυχὴ καὶ πεῖτε, Πατέρα μου, θὰ σᾶς ἀκούσω σὰν νὰ εἶστε λαὸς ἅγιος»¹³. 4. Καὶ σὲ ἄλλο μέρος λέει τὰ ἐξῆς· «λουσθεῖτε καὶ καθαρισθεῖτε, βγάλετε τὶς πονηριές ἀπὸ τὶς ψυχές σας ἀπέναντι στὰ μάτια μου, σταματήστε τὶς πονηριές σας, μάθετε νὰ κάνετε τὸ καλὸ, ἀναζητήστε τὴ δικαιοσύνη, γλιτώστε αὐτὸν ποὺ ἀδικεῖται, κρίνετε δίκαια τὸν ὄρφανὸ καὶ δικαιῶστε τὴ χήρα, καὶ ἐλάτε νὰ συζητήσουμε, λέει ὁ Κύριος· καὶ ἐὰν οἱ

12. Ἰεζ. 33,11.

13. Χωρίο ποὺ δὲν ἀνιχνεύθηκε.

Κύριος· καὶ ἐὰν ὦσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ, ἐὰν δὲ ὦσιν ὡς κόκκινον, ὡς ἔριον λευκανῶ, καὶ ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε, ἐὰν δὲ μὴ θέλητε μηδὲ εἰσακούσητέ μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται· τὸ
5 γὰρ στόμα Κυρίου ἐλάλησε ταῦτα». 5. Πάντας οὖν τοὺς ἀγαπη-
τοὺς αὐτοῦ βουλόμενος μετανοίας μετασχεῖν ἐστήριξε τῷ παν-
τοκρατορικῷ βουλήματι αὐτοῦ.

9. Διὸ ὑπακούσωμεν τῇ μεγαλοπρεπεῖ καὶ ἐνδόξῳ βουλή-
σει αὐτοῦ καὶ ἰκέται γενόμενοι τοῦ ἐλέους καὶ τῆς χρηστότητος
10 αὐτοῦ προσπέσωμεν καὶ ἐπιστρέψωμεν ἐπὶ τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐ-
τοῦ, ἀπολιπόντες τὴν ματαιοπονίαν, τὴν τε ἔριν καὶ τὸ εἰς θάνα-
τον ἄγον ζῆλος. 2. Ἀτενίσωμεν εἰς τοὺς τελείως λειτουργήσαν-
τας τῇ μεγαλοπρεπεῖ δόξῃ αὐτοῦ. 3. Λάβωμεν Ἐνώχ, ὃς ἐν
ὑπακοῇ δίκαιος εὐρέθεις μετετέθη, καὶ οὐχ εὐρέθη αὐτοῦ θάνα-
15 τος. 4. Νῶε πιστὸς εὐρέθεις διὰ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ παλιγγε-
νεσίαν κόσμῳ ἐκήρυξε καὶ διέσωσε δι' αὐτοῦ ὁ Δεσπότης τὰ
εἰσελθόντα ἐν μετανοίᾳ ζῶα εἰς τὴν κιβωτόν.

10. Ἀβραάμ, φίλος προσαγορευθεὶς, πιστὸς εὐρέθη ἐν τῷ
αὐτὸν ὑπήκοον γενέσθαι τοῖς ῥήμασι τοῦ Θεοῦ. 2. Οὗτος δι'
20 ὑπακοῆς ἐξῆλθεν ἐκ γῆς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς συγγενείας αὐτοῦ καὶ
ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὅπως γῆν ὀλίγην καὶ συγγέ-
νειαν ἀσθενῆ καὶ οἶκον μικρὸν καταλιπὼν κληρονομήσῃ τὰς
ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ. Λέγει γὰρ αὐτῷ· 3. «Ἐπελθε ἐκ γῆς σου
καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου εἰς
25 γῆν ἣν ἄν σοι δείξω, καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα καὶ εὐλογή-
σω σε καὶ μεγαλυνῶ τὸ ὄνομά σου, καὶ ἔση εὐλογημένος· καὶ
εὐλογήσω τοὺς εὐλογοῦντάς σε καὶ καταράσομαι τοὺς καταρω-
μένους σε, καὶ εὐλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς».

4. Καὶ πάλιν ἐν τῷ διαχωρισθῆναι αὐτὸν ἀπὸ Λῶτ εἶπεν αὐτῷ
30 ὁ Θεός· «ἀναπλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ἴδε ἀπὸ τοῦ τόπου οὗ

ἀμαρτίες σας εἶναι σὰν τὸ βαθὺ κόκκινο, θὰ τις κάνω ἄσπρες σὰν τὸ χιόνι, καὶ ἐὰν εἶναι σὰν τὸ κόκκινο χρῶμα, θὰ τις κανω ἄσπρες σὰν τὸ μαλλί, καὶ ἐὰν θελήσετε καὶ μὲ ἀκούσετε, θὰ φᾶτε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, ἐὰν ὅμως δὲν θελήσετε καὶ δὲν μὲ ἀκούσετε, θὰ σᾶς καταφάει τὸ μαχαίρι· διότι αὐτὰ τὰ εἶπε τὸ στόμα τοῦ Κυρίου»¹⁴. 5. Θέλοντας λοιπὸν νὰ μετανοήσουν ὅλοι οἱ ἀγαπητοὶ του, τοὺς στήριξε μὲ τὴν παντοδύναμη θέλησή του.

9. Γι' αὐτὸ ἃς ὑπακούσουμε στὴν μεγαλόπρεπη καὶ δοξασιμένη θέλησή του, καὶ ζητώντας τὴν εὐσπλαχνία καὶ τὴν κλωσύνη του ἃς τὸν παρακαλέσουμε γονατιστοὶ καὶ ἃς ἐπιστρέψουμε στὴν εὐσπλαχνία του, ἐγκαταλείποντας τὴν ματαιοπονία καὶ τὴ φιλονεικία καὶ τὴ ζηλοτυπία ποὺ ὀδηγεῖ στὸν θάνατο. 2. Ἄς στρέψουμε τὸ βλέμμα μας σ' ἐκείνους ποὺ ὑπηρέτησαν τὴ μεγαλόπρεπη δόξα του. 3. Ἄς λάβουμε ὡς παράδειγμα τὸν Ἐνώχ, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ βρέθηκε δίκαιος στὴν ὑπακοή, μετατέθηκε ἀπὸ τὴ ζωὴ αὐτὴ καὶ δὲν πέθανε. 4. Καὶ ὁ Νῶε ποὺ βρέθηκε πιστὸς μὲ τὴν ὑπακοή του, κήρυξε στὸν κόσμον τὴν ἀρχὴ νέας ζωῆς, καὶ ὁ Κύριος ἔσωσε μέσω αὐτοῦ τὰ ζῶα ποὺ μπῆκαν μονιασμένα στὴν κιβωτό.

10. Ὁ Ἀβραάμ, ποὺ ὀνομάστηκε φίλος, ἀποδείχθηκε πιστὸς μὲ τὸ νὰ πειθαρχήσει στὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. 2. Αὐτὸς μὲ τὴν ὑπακοή του ἔφυγε ἀπὸ τὴν πατρίδα του καὶ ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του καὶ ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ πατέρα του, μὲ σκοπὸ, ἐγκαταλείποντας λίγη γῆ καὶ μιὰ ἀδύναμη συγγένεια καὶ ἓνα μικρὸ σπίτι, νὰ κληρονομήσει τὶς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ. Διότι τοῦ εἶπε· 3. «φύγε ἀπὸ τὴν πατρίδα σου καὶ τοὺς συγγενεῖς σου καὶ ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ πατέρα σου καὶ πῆγαινε σὲ χώρα ποὺ θὰ σοῦ δείξω, καὶ θὰ σὲ ἀναδείξω σὲ ἔθνος μεγάλο καὶ θὰ σὲ εὐλογήσω καὶ θὰ δοξάσω τὸ ὄνομά σου καὶ θὰ εἶσαι εὐλογημένος· καὶ θὰ εὐλογῶ ὄσους σὲ εὐλογοῦν καὶ θὰ καταριέμαι ὄσους σὲ καταριῶνται, καὶ θὰ εὐλογηθοῦν μὲ σένα ὅλες οἱ φυλές τῆς γῆς»^{14α}. 4. Καὶ πάλι, ὅταν χῶρισε ἀπὸ τὸν Λῶτ τοῦ εἶπε ὁ Θεός· «σήκωσε τὰ

14. Ἦσ. 1,16–20.

14α. Γέν. 12,1–3.

νῦν σὺ εἶ πρὸς βορρᾶν καὶ λίβα καὶ ἀνατολὰς καὶ θάλασσαν· ὅτι
 πᾶσαν τὴν γῆν, ἣν σὺ ὀρᾷς, σὺ δώσω αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματί
 σου ἕως αἰῶνος. 5. Καὶ ποιήσω τὸ σπέρμα σου ὡς τὴν ἄμμον
 τῆς γῆς καὶ τὸ σπέρμα σου ἐξαριθμησεται». 6. Καὶ πάλιν λέγει·
 5 «ἐξήγαγεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀβραὰμ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀνάβλεψον εἰς
 τὸν οὐρανὸν καὶ ἀρίθμησον τοὺς ἀστέρας, εἰ δυνήσῃ ἐξαριθμη-
 σαι αὐτούς· οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ
 τῷ Θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην». 7. Διὰ πίστιν καὶ
 φιλοξενίαν ἐδόθη αὐτῷ υἱὸς ἐν γῆρα καὶ δι' ὑπακοῆς προσήνεγ-
 10 κεν αὐτὸν θυσίαν τῷ Θεῷ πρὸς ἓν τῶν ὀρέων ὧν ἔδειξεν
 αὐτῷ.

11 Διὰ φιλοξενίαν καὶ εὐσέβειαν Λὼτ ἐσώθη ἐκ Σοδό-
 μων, τῆς περιχώρου πάσης κριθείσης διὰ πυρὸς καὶ θείου·
 πρόδηλον ποιήσας ὁ Δεσπότης ὅτι τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' αὐτὸν
 15 οὐκ ἐγκαταλείπει, τοὺς δὲ ἑτεροκλινεῖς ὑπάρχοντας εἰς κόλασιν
 καὶ αἰκισμὸν τίθησιν. 2. Συνεξεληθούσης γὰρ αὐτῷ τῆς γυναικὸς
 ἑτερογνώμονος ὑπαρχούσης καὶ οὐκ ἐν ὁμοιοῖα, εἰς τοῦτο
 σημεῖον ἐτέθη, ὥστε γενέσθαι αὐτὴν στήλην ἀλὸς ἕως τῆς ἡμέ-
 ρας ταύτης, εἰς τὸ γνωστὸν εἶναι πᾶσιν ὅτι οἱ δίψυχοι καὶ οἱ δι-
 20 στάζοντες περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ δυνάμεως εἰς κρίμα καὶ εἰς
 σημείωσιν πάσαις ταῖς γενεαῖς γίνονται.

12. Διὰ πίστιν καὶ φιλοξενίαν ἐσώθη Ραὰβ ἡ ἐπιλεγομένη
 πόρνη. 2. Ἐκπεμφθέντων γὰρ ὑπὸ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ κατασκό-
 πων εἰς τὴν Ἱεριχώ, ἔγνω ὁ βασιλεὺς τῆς γῆς ὅτι ἤκασι κατα-
 25 σκοπεῦσαι τὴν χώραν αὐτῶν, καὶ ἐξέπεμψεν ἄνδρας τοὺς συλ-
 ληγομένους αὐτούς, ὅπως συλληφθέντες θανατωθῶσιν. 3. Ἡ
 οὖν φιλόξενος Ραὰβ εἰσδεξαμένη αὐτοὺς ἔκρυπεν εἰς τὸ ὑπε-

μάτια σου και κοίταξε ἀπὸ τὸν τόπο πὸν βρίσκεσαι τώρα πρὸς βορρᾶν και πρὸς τὸν Λίβα και πρὸς Ἀνατολὰς και στή θάλασσα· διότι ὅλη τῆ χώρα πὸν ἐσὺ βλέπεις, θὰ τὴν δώσω σὲ σένα και στοὺς ἀπογόνους σου αἰώνια. 5. Και θὰ κάνω τοὺς ἀπογόνους σου σὰν τὴν ἄμμο τῆς γῆς· ἐὰν μπορεῖ κάποιος νὰ μετρήσει τὴν ἄμμο τῆς γῆς, θὰ ἀπαριθμηθοῦν και οἱ ἀπόγονοί σου»¹⁵. 6. Και πάλι λέει· «ἔβγαλε ὁ Θεὸς τὸν Ἀβραὰμ και τοῦ εἶπε· σήκωσε τὸ βλέμμα σου και κοίταξε στὸν οὐρανὸ και μέτρησε τὰ ἀστέρια, ἂν μπορεῖς νὰ τὰ μετρήσεις. Τόσοι θὰ γίνουν και οἱ ἀπόγονοί σου. Και πίστεψε ὁ Ἀβραὰμ στὸν Θεὸ και τοῦ ὑπολογίσθηκε αὐτὸ ὡς δικαίωσή του»¹⁶. 7. Ἐξαιτίας τῆς πίστεως και τῆς φιλοξενίας του τοῦ δόθηκε στὰ γερατειά του γιός, και με ὑπακοή τὸν πρόσφερε θυσία στὸν Θεὸ σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ βουνὰ πὸν τοῦ ἔδειξε.

11. Ἐξαιτίας τῆς φιλοξενίας και τῆς εὐσέβειάς του ὁ Λὼτ σώθηκε ἀπὸ τὰ Σόδομα, ὅταν ὅλη ἡ περιοχὴ καταστράφηκε με φωτιὰ και θειάφι. Διότι ὁ κύριος ἔκανε φανερό, ὅτι ὅσοι ἐλπίζουν σ' αὐτὸν δὲν θὰ τοὺς ἐγκαταλέψει, ἐνῶ ἐκείνους πὸν κλίνουν ἄλλοῦ θὰ τοὺς ρίξει σὲ κόλαση και κακοποίηση. 2. Διότι, ἐνῶ μαζί του βγήκε και ἡ γυναίκα του, πὸν εἶχε ἄλλη γνώμη και δὲν συμφωνοῦσε μαζί του, στάθηκε σὲ τέτοιο σημεῖο, ὥστε νὰ γίνει στήλη ἄλατος μέχρι τὴν ἡμέρα αὐτή, γιὰ νὰ εἶναι γνωστὸ σὲ ὅλους, ὅτι οἱ δίψυχοι και ἐκείνοι πὸν διστάζουν γιὰ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὴν κρίση και τὸν παραδειγματισμὸ ὅλων τῶν γενεῶν.

12. Ἐξαιτίας τῆς πίστεως και τῆς φιλοξενίας της σώθηκε ἡ Ραάβ, πὸν ἐπονομαζόταν πόρνη. 2. Διότι, ὅταν στάλθηκαν ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ στήν Ἱεριχώ κατάσκοποι, ἔμαθε ὁ βασιλιάς τῆς χώρας ὅτι ἦρθαν νὰ κατασκοπεύσουν τὴ χώρα τους και ἔστειλε ἄνδρες νὰ τοὺς συλλάβουν, ὥστε, ἀφοῦ συλληφθοῦν, νὰ θανατωθοῦν. 3. Ἡ φιλόξενη ὁμως Ραάβ, ἀφοῦ τοὺς δέχθηκε μέσα τοὺς ἔκρυψε σὲ ὑπερῶο κάτω ἀπὸ τὰ καλάμια ἀπὸ λινά-

15. Γέν. 13,14-16.

16. Γέν. 15,5-6.

ρῶον ὑπὸ τὴν λινοκαλάμην. 4. Ἐπισταθέντων δὲ τῶν παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ λεγόντων, Πρὸς σὲ εἰσῆλθον οἱ κατάσκοποι τῆς γῆς ἡμῶν· ἐξάγαγε αὐτούς, ὁ γὰρ βασιλεὺς οὕτω κελεύει. Ἡ δὲ ἀπεκρίθη· Εἰσῆλθον μὲν οἱ ἄνδρες οὓς ζητεῖτε πρὸς με, ἀλλ' εὐ-
 5 θέως ἀπῆλθον καὶ πορεύονται τῇ ὁδῷ, ὑποδεικνύουσα αὐτοῖς ἐναλλάξ. 5. Καὶ εἶπε πρὸς τοὺς ἄνδρας· Γινώσκουσα γινώσκω ἐγὼ ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς παραδίδωσιν ὑμῖν τὴν γῆν ταύτην· ὁ γὰρ φόβος καὶ ὁ τρόμος ὑμῶν ἐπέπεσε τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν· ὡς ἂν οὖν γένηται λαβεῖν αὐτήν ὑμᾶς, διασώσατέ με καὶ τὸν οἶκον
 10 τοῦ πατρός μου. 6. Καὶ εἶπαν αὐτῇ· Ἔσται οὕτως ὡς ἐλάλησας ἡμῖν. Ὡς ἂν οὖν γνῶς παραγινομένους ἡμᾶς, συνάξεις πάντα τοὺς σοὺς ὑπὸ τὸ στέγος σου, καὶ διασωθήσονται· ὅσοι γὰρ ἂν εὐρεθῶσιν ἔξω τῆς οἰκίας, ἀπολοῦνται. 7. Καὶ προσέθεντο αὐτῇ δοῦναι σημεῖον, ὅπως ἐκκρεμάσῃ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς
 15 κόκκινον, πρόδηλον ποιῶντες ὅτι διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου λύτρωσις ἔσται πᾶσι τοῖς πιστεύουσι καὶ ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν. 8. Ὁρᾶτε, ἀγαπητοί, ὅτι οὐ μόνον πίστις, ἀλλὰ καὶ προφητεία ἐν τῇ γυναικὶ γέγονεν.

13. Ταπεινοφρονήσωμεν οὖν, ἀδελφοί, ἀποθέμενοι πᾶσαν
 20 ἀλαζονείαν καὶ τῦφον καὶ ἀφροσύνην καὶ ὀργάς, καὶ ποιήσωμεν τὸ γεγραμμένον· λέγει γὰρ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· «μὴ καυχάσθω ὁ σοφὸς ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, μηδὲ ὁ ἰσχυρὸς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, μηδὲ ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, ἀλλ' ἢ ὁ καυχώμενος ἐν Κυρίῳ καυχάσθω, τοῦ ἐκζητεῖν αὐτὸν καὶ ποιεῖν κρίμα καὶ δι-
 25 καιοσύνην». Μάλιστα μεμνημένοι τῶν λόγων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, οὓς ἐλάλησε διδάσκων ἐπιείκειαν καὶ μακροθυμίαν. 2. Οὕτω γὰρ εἶπεν· «Ἐλεᾶτε ἵνα ἐλεηθῆτε, ἀφίετε ἵνα ἀφεθῇ ὑμῖν· ὡς ποιεῖτε, οὕτω ποιηθήσεται ὑμῖν· ὡς δίδοτε, οὕτω δοθήσεται ὑμῖν· ὡς κρίνετε, οὕτω κριθήσεσθε· ὡς χρηστεύεσθε,
 30 οὕτω χρηστευθήσεται ὑμῖν· ὧ μέρῳ μετρεῖτε, ἐν αὐτῷ μετρηθήσεται ὑμῖν». 3. Ταύτη τῇ ἐντολῇ καὶ τοῖς παραγγέλμασι τούτοις στηρίζωμεν ἑαυτοὺς εἰς τὸ πορεύεσθαι ὑπηκόους ὄντας

ρι. 4. Ὄταν λοιπὸν ἦρθαν οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ βασιλιᾶ καὶ εἶπαν, Σὲ σένα ἦρθαν οἱ κατάσκοποι τῆς χώρας μας· βγάλε τους ἔξω, γιατί ἔτσι διατάζει ὁ βασιλιάς, ἐκείνη ἀπάντησε· Μπῆκαν βέβαια οἱ ἄνδρες πού ζητᾶτε σὲ μένα, ἀλλὰ ἀμέσως ἔφυγαν καὶ βαδίζουν στὸν δρόμο, καὶ τοὺς ἔδειξε σὲ ἀντίθετη κατεύθυνση. 5. Ἐπειτα εἶπε στοὺς ἄνδρες· Ἐγὼ γνωρίζω ὅτι ὁ Κύριος καὶ Θεὸς θὰ σᾶς παραδώσει αὐτὴ τὴ χώρα· διότι ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος σας ἔχει πέσει πάνω στοὺς κατοίκους της· ὅταν λοιπὸν θὰ τὴν καταλάβετε, σῶστε ἐμένα καὶ τὴν οἰκογένειά μου. 6. Καὶ τῆς εἶπαν· Θὰ γίνεῖ ἔτσι ὅπως μᾶς εἶπες. Ἐὰν λοιπὸν μάθεις ὅτι ἐρχόμαστε, νὰ συγκεντρώσεις ὅλους τοὺς δικούς σου κάτω ἀπὸ τὴ στέγη σου καὶ θὰ σωθοῦν· διότι ὅσοι θὰ βρεθοῦν ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι σου θὰ χαθοῦν. 7. Καὶ ἐπιπλέον τῆς ἔδωσαν ἓνα κόκκινο σημάδι, γιὰ νὰ τὸ κρεμάσει ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι της, κάνοντας φανερὸ ὅτι μὲ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου θὰ σωθοῦν ὅλοι ὅσοι πιστεύουν καὶ ἐλπίζουν στὸν Θεό¹⁷. 8. Βλέπετε, ἀγαπητοί, ὅτι ὄχι μόνο πίστη, ἀλλὰ καὶ προφητεία ὑπῆρχε στὴ γυναίκα.

13. Ἄς γίνουμε ταπεινόφρονες, ἀδελφοί, ἀποβάλλοντας κάθε ἀλαζονεία καὶ ἔπαρση καὶ ἀφροσύνη καὶ ὀργή, καὶ ἄς ἐφαρμόσουμε αὐτὸ πὸ εἶναι γραμμένο· διότι τὸ ἅγιο Πνεῦμα λέει· «νὰ μὴ καυχιέται ὁ σοφὸς γιὰ τὴ σοφία του, οὔτε ὁ δυνατὸς γιὰ τὴ δύναμή του, οὔτε ὁ πλούσιος γιὰ τὸν πλοῦτο του, ἀλλὰ ἐκεῖνος πὸ καυχιέται νὰ καυχιέται ἐν Κυρίῳ, νὰ τὸν ἀναζητεῖ καὶ νὰ κάνει κρίσεις δίκαιες»¹⁸. Καὶ μάλιστα νὰ θυμώμαστε τὰ λόγια τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, τὰ ὅποια εἶπε διδάσκοντας τὴν ἐπιείκεια καὶ τὴν ὑπομονή. 2. Διότι εἶπε τὰ ἐξῆς· «νὰ ἐλεεῖτε γιὰ νὰ ἐλεηθεῖτε, νὰ συγχωρεῖτε γιὰ νὰ συγχωρηθεῖτε· ὅ,τι κάνετε, θὰ σᾶς γίνεῖ ὅπως δίνετε, θὰ σᾶς δοθεῖ· ὅπως κρίνετε, ἔτσι θὰ κριθεῖτε· ὅσο καλὰ φέρεστε, τόσο καλὰ θὰ σᾶς φερθοῦν· μὲ ὅποιο μέτρο μετρᾶτε, μὲ τὸ ἴδιο θὰ μετρηθεῖτε»¹⁹. 3. Μὲ αὐτὴ τὴν ἐντολὴ καὶ μὲ αὐτὰ τὰ παραγγέλματα ἄς στηρίξουμε τοὺς ἑαυτούς μας, γιὰ νὰ πορευόμαστε, ὑπακούοντας στοὺς ἅγιοπρε-

17. Βλ. Ἰησ. Ναυῆ 2. 18. Ἰερ. 9,23-24.

19. Ματθ. 5,7. 6,14. Λουκᾶ 6,31.37.

τοῖς ἀγιοπρεπέσι λόγοις αὐτοῦ, ταπεινοφρονοῦντες· φησὶ γὰρ ὁ ἅγιος λόγος· 4. «Ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πραῶν καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντά μου τὰ λόγια;».

14. Δίκαιον οὖν καὶ ὄσιον, ἄνδρες ἀδελφοί, ὑπηκόους
5 ἡμᾶς μᾶλλον γενέσθαι τῷ Θεῷ, ἢ τοῖς ἐν ἀλαζονείᾳ καὶ ἀκατα-
στασίᾳ μυσεροῦ ζήλους ἀρχηγοῖς ἐξακολουθεῖν. 2. Βλάβην γὰρ
οὐ τὴν τυχοῦσαν, μᾶλλον δὲ κίνδυνον ὑποίσομεν μέγαν, ἐὰν ρι-
ψοκινδύνως ἐπιδῶμεν ἑαυτοὺς τοῖς θελήμασι τῶν ἀνθρώπων,
οἵτινες ἐξακοντίζουσιν εἰς ἔριν καὶ στάσεις, εἰς τὸ ἀπαλλοτριῶ-
10 σαι ἡμᾶς τοῦ καλῶς ἔχοντος. 3. Χρηστευσώμεθα ἑαυτοῖς κατὰ
τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ γλυκύτητα τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς. 4. Γέ-
γραπται γάρ· «χρηστοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς, ἄκακοι δὲ ὑπο-
λειφθήσονται ἐπ' αὐτῆς, οἱ δὲ παρανομοῦντες ἐξολεθρευθήσον-
ται ἀπ' αὐτῆς». 5. Καὶ πάλιν λέγει· «εἶδον ἀσεβῆ ὑπερυψούμε-
15 νον καὶ ἐπαιρόμενον ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου, καὶ παρῆλ-
θον, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν, καὶ ἐξεζήτησα τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ οὐχ
εὔρον. Φύλασσε ἀκακίαν καὶ ἴδε εὐθύτητα, ὅτι ἐστὶν ἐγκατά-
λειμμα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ».

15. Τοίνυν κολληθῶμεν τοῖς μετ' εὐσεβείας εἰρηνεύουσι,
20 καὶ μὴ τοῖς μεθ' ὑποκρίσεως βουλομένοις εἰρήνην. 2. Λέγει γάρ
που· «οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν
πόρρω ἄπεστιν ἀπ' ἐμοῦ». 3. Καὶ πάλιν· «τῷ στόματι αὐτῶν
εὐλογοῦσαν, τῇ δὲ καρδίᾳ αὐτῶν κατηρῶντο». 4. Καὶ πάλιν λέ-
γει· «ἠγάπησαν αὐτὸν τῷ στόματι αὐτῶν καὶ τῇ γλώσσει αὐτῶν
25 ἐψεύσαντο αὐτόν, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν οὐκ εὐθεῖα μετ' αὐτοῦ,
οὐδὲ ἐπιστώθησαν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ. 5. Διὰ τοῦτο ἄλαλα γε-
νηθήτω τὰ χεῖλη τὰ δόλια τὰ λαλοῦντα κατὰ τοῦ δικαίου ἀνο-

20. Ἦσ. 66,2.

21. Παροιμ. 2,21-22. Ψαλμ. 36,9,38.

πεῖς λόγους του μὲ ταπεινοφροσύνη· διότι ὁ ἅγιος λόγος λέει·
4. «σὲ ποιὸν νὰ κοιτάξω, ἂν ὄχι στὸν πρᾶο καὶ ἤσυχο ποῦ τρέμει
τὰ λόγια μου;»²⁰.

14. Εἶναι δίκαιο λοιπὸν καὶ ἅγιο, ἄνδρες ἀδελφοί μου, νὰ
πειθαρχήσουμε στὸν Θεὸ μᾶλλον, παρὰ νὰ ἀκολουθήσουμε
τοὺς ἀρχηγοὺς ποῦ βρίσκονται μέσα στὴν ἀλαζονεία καὶ στὴ
σύγχυση τοῦ μισητοῦ φθόνου. 2. Διότι δὲν θὰ ὑποστοῦμε μικρὴ
ζημία, ἀντίθετα μᾶλιστα θὰ διατρέξουμε κίνδυνο μεγάλο, ἐὰν
παραδώσουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας κατὰ τρόπο ριψοκίνδυνο στὰ
θελήματα τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι μᾶς βάζουν σὲ φιλονεικία
καὶ στάσεις, γιὰ νὰ μᾶς ἀποξενώσουν ἀπὸ ἐκεῖνον ποῦ εἶναι κα-
λός. 3. Ἄς φερόμαστε στοὺς ἑαυτοὺς μας μὲ πραότητα, σύμφω-
να μὲ τὴν εὐσπλαχνία καὶ τὴ γλυκύτητα ἐκείνου ποῦ μᾶς
δημιούργησε. 4. Διότι εἶναι γραμμένο· «οἱ ἀγαθοὶ θὰ κατοική-
σουν τὴ γῆ καὶ οἱ ἄκακοι θὰ μείνουν πάνω σ' αὐτήν, ἐνῶ ὅσοι πα-
ρανομοῦν θὰ ἐξαφανιστοῦν ἀπὸ αὐτήν»²¹. 5. Καὶ πάλι λέει· «εἶδα
τὸν ἀσεβῆ νὰ ψηλώνει καὶ νὰ σηκώνεται ψηλὰ ὅπως οἱ κέδροι
τοῦ Λιβάνου· καὶ ὅταν πέρασα δὲν ὑπῆρχε, καὶ ἀναζήτησα τὸν
τόπο ὅπου βρισκόταν καὶ δὲν τὸν βρῆκα. Νὰ εἶσαι ἄκακος καὶ νὰ
βλέπεις τὸν ἴσιο δρόμο, διότι ὁ εἰρηνικὸς ἄνθρωπος θὰ ἀφήσει
πίσω του φήμη καλή»²².

15. Ἄς προσκολληθοῦμε λοιπὸν σ' ἐκείνους ποῦ εἶναι εἰ-
ρηνικοὶ μὲ εὐλάβεια, καὶ ὄχι σ' ἐκείνους ποῦ θέλουν εἰρήνη μὲ
ὑποκρισία. 2. Διότι λέει κάπου· «αὐτὸς ὁ λαὸς μὲ τιμᾶ μὲ τὰ χεῖ-
λη του, ἐνῶ ἡ καρδιά του βρίσκεται μακριὰ ἀπὸ μένα»²³. 3. Καὶ
ἄλλοῦ πάλι· «μὲ τὸ στόμα τους ἔλεγαν εὐλογίες, ἐνῶ μὲ τὴν
καρδιά τους καταριόνταν»²⁴. 4. Καὶ ἄλλοῦ πάλι λέει· «τὸν ἀγά-
πησαν μὲ τὸ στόμα τους, καὶ μὲ τὴ γλώσσα τους τοῦ ἔλεγαν ψέ-
ματα, ἡ δὲ καρδιά τους δὲν ἦταν εἰλικρινῆς μαζί του, οὔτε ἦταν
πιστοὶ στὴ διαθήκη του»²⁵. 5. Γι' αὐτὸ ἄς βουβαθοῦν τὰ χεῖλη τᾶ
δόλια, τὰ ὅποια μιλοῦν ἐναντίον τοῦ δικαίου τὴν ἀνομία»²⁶. Καὶ

22. Ψαλμ. 36,35–37. 23. Ἦσ. 29,13.

24. Ψαλμ. 61,5. Ψαλμ. 77,36–37. 26. Ψαλμ. 30,19.

μίαν». Καὶ πάλιν· «ἐξολεθρεύσαι Κύριος πάντα τὰ χεῖλη τὰ δόλια, γλῶσσαν μεγαλορρήμονα, τοὺς εἰπόντας· Τὴν γλῶσσαν ἡμῶν μεγαλυνοῦμεν, τὰ χεῖλη ἡμῶν παρ' ἡμῖν ἐστίν· τίς ἡμῶν Κύριός ἐστιν; 6. Ἀπὸ τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ ἀπὸ 5 τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων νῦν ἀναστήσομαι, λέγει Κύριος· θήσομαι ἐν σωτηρίῳ. 7. Παρρησιάσομαι ἐν αὐτῷ».

16. Ταπεινοφρονούντων γάρ ἐστὶν ὁ Χριστός, οὐκ ἐπαιρομένων ἐπὶ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ. 2. Τὸ σκῆπτρον τῆς μεγαλωσύνης τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, οὐκ ἦλθεν ἐν κόμπῳ ἀλαζονείας οὐδὲ ὑπερηφανίας, καίπερ δυνάμενος, ἀλλὰ ταπεινοφρονῶν, καθὼς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον περὶ αὐτοῦ ἐλάλησεν· φησὶ γάρ· 3. «Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; Ἀνηγγείλαμεν ἐναντίον αὐτοῦ, ὡς παιδίον, ὡς ρίζα ἐν γῆ διψώσῃ· οὐκ ἔστιν εἶδος αὐτῷ, οὐδὲ δόξα, 15 καὶ εἶδομεν αὐτόν, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος, ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον, ἐκλεῖπον παρὰ τὸ εἶδος τῶν ἀνθρώπων· ἄνθρωπος ἐν πληγῇ ὢν καὶ πόνῳ καὶ εἰδῶς φέρειν μαλακίαν, ὅτι ἀπέστραπται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἠτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογίσθη. 4. Οὗτος τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, καὶ 20 ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτόν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ καὶ ἐν κακώσει. 5. Αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν. Παιδεῖα εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτόν· τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. 6. Πάντες ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν, ἄνθρωπος τῇ ὁδῷ αὐτοῦ ἐπλανήθη. 7. Καὶ Κύριος 25 παρέδωκεν αὐτόν ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα. Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείραντος ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη.

πάλι· «εἶθε νὰ ἐξολοθρεύσει ὁ Κύριος ὅλα τὰ πονηρὰ χεῖλια καὶ τὶς γλῶσσες ποὺ καυχῶνται, δηλαδὴ ἐκείνους ποὺ λένε· Θὰ ἐξυμνήσουμε τὴ γλῶσσα μας, τὰ χεῖλη μας εἶναι δικά μας· ποιός μπορεῖ νὰ γίνεи κύριός μας; 6. Ὁ Κύριος ὅμως ἀπαντᾷ· Ἀπὸ τὴν ταλαιπωρία τῶν φτωχῶν καὶ τὸν στεναγμὸ τῶν πενήτων θὰ σηκωθῶ τώρα· θὰ τοὺς βάλω σὲ τόπο ἀσφαλῆ καὶ θὰ τοὺς μιλήσω ἐκεῖ μὲ εἰλικρίνεια»²⁷.

16. Διότι ὁ Χριστὸς εἶναι μὲ τοὺς ταπεινοὺς καὶ ὄχι μὲ ἐκείνους ποὺ ὑπερηφανεύονται στὸ ποιμνιὸ του. 2. Τὸ σύμβολο τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δὲν ἦρθε μὲ ἀλαζονεία οὔτε μὲ ὑπερηφάνεια, ἂν καὶ μπορούσε νὰ τὸ κάνει, ἀλλὰ ταπεινός, ὅπως εἶχε μιλήσει τὸ ἅγιο Πνεῦμα γι' αὐτόν· διότι λέει· 3. «Κύριε, ποιός πίστεψε σ' αὐτὰ ποὺ ἐμεῖς ἀκούσαμε ἀπὸ σένα, καὶ ἡ δύναμη τοῦ Κυρίου σὲ ποιόν φανερώθηκε; Τὸν κηρύξαμε στὸν λαὸ αὐτὸ ὡς παιδί, ὡς ρίζα σὲ διψασμένη γῆ· δὲν ὑπάρχει σ' αὐτόν ὠραῖο πρόσωπο οὔτε δόξα· τὸν εἶδαμε καὶ δὲν εἶχε ἐμφάνιση οὔτε ὁμορφιά, ἀλλὰ τὸ πρόσωπό του ἦταν ταπεινὸ καὶ κατώτερο ἀπὸ ἐκεῖνο τῶν ἀνθρώπων. Ἦταν ἄνθρωπος πληγωμένος καὶ πονεμένος καὶ γνώριζε νὰ ὑπομένει ταλαιπωρίες, διότι τὸ πρόσωπό του εἶχε γίνεи ἀντικείμενο ἀποστροφῆς, ἀτιμάσθηκε καὶ περιφρονήθηκε. 4. Αὐτὸς φέρει ἐπάνω του τὶς ἁμαρτίες μας καὶ γιὰ μᾶς ὑποφέρει, καὶ ἐμεῖς νομίσουμε ὅτι αὐτὸς πονάει, εἶναι πληγωμένος καὶ ὑφίσταται κακώσεις· 5. ἐνῶ αὐτὸς τραυματίστηκε γιὰ τὶς δικές μας ἁμαρτίες καὶ ταλαιπωρήθηκε γιὰ τὶς ἀνομίες μας. Παιδαγωγικὴ τιμωρία τῆς δικῆς μας εἰρήνης ἐπάνω σ' αὐτόν. Μὲ τὴν πληγὴ ἐκείνου ἐμεῖς θεραπευθήκαμε. 6. Ὅλοι πλανηθήκαμε σὰν πρόβατα, ὁ ἄνθρωπος ἔχασε τὸν δρόμο του. 7. Καὶ ὁ Κύριος τὸν παρέδωσε στὰ παθήματα ἐξαιτίας τῶν δικῶν μας ἁμαρτιῶν, καὶ αὐτὸς γιὰ τὶς κακώσεις ποὺ ὑπέφερε δὲν ἄνοιξε τὸ στόμα του· ὁδηγήθηκε σὰν πρόβατο γιὰ σφαγὴ καὶ σὰν ἀρνὶ σ' ἐκεῖνον ποὺ τὸ κουρεύει ἄφωνος· τόσο κλειστὸ κρατᾷ τὸ στόμα του. Μὲ τὴν ταπείνωσή του τὸ

27. Ψαλμ. 11,4-6.

8. Τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; Ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ· 9. ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ μου ἤκει εἰς θάνατον. 10. Καὶ δώσω τοὺς πονηροὺς ἀντὶ τῆς ταφῆς αὐτοῦ καὶ τοὺς πλουσίους ἀντὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ὅτι ἀνομίαν οὐκ ἐποίησεν, 5 οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Καὶ Κύριος βούλεται καθαρίσαι αὐτὸν τῆς πληγῆς. 11. Ἐὰν δῶτε περὶ ἁμαρτίας, ἡ ψυχὴ ὑμῶν ὄψεται σπέρμα μακρόβιον. 12. Καὶ Κύριος βούλεται ἀφελεῖν ἀπὸ τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, δεῖξαι αὐτῷ φῶς καὶ πλάσαι τῇ συνέσει, δικαιῶσαι δίκαιον εὔ δουλεύοντα πολλοῖς· 10 καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοίσει. 13. Διὰ τοῦτο αὐτὸς κληρονομήσει πολλοὺς καὶ τῶν ἰσχυρῶν μεριεῖ σκῦλα· ἀνθ' ὧν παρεδόθη εἰς θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίθη· 14. καὶ αὐτὸς ἁμαρτίας πολλῶν ἀνήνεγκε καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν παρεδόθη». 15. Καὶ πάλιν αὐτὸς φησιν· «Ἐγὼ δέ 15 εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος, ὄνειδος ἀνθρώπων καὶ ἐξουθένωμα λαοῦ. 16. Πάντες οἱ θεωροῦντές με ἐξεμυκτήρισάν με, ἐλάλησαν ἐν χεῖλεσιν, ἐκίνησαν κεφαλὴν· ἤλπισεν ἐπὶ Κύριον, ρυσάσθω αὐτόν, σωσάτω αὐτόν, ὅτι θέλει αὐτόν». 17. Ὁρᾶτε, ἄνδρες ἀγαπητοί, τίς ὁ ὑπογραμμὸς ὁ δεδομένος ἡμῖν. Εἰ γὰρ ὁ 20 Κύριος οὕτως ἐταπεινοφρόνησεν, τί ποιήσωμεν ἡμεῖς οἱ ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς χάριτος αὐτοῦ δι' αὐτοῦ ἐλθόντες;

17. Μιμηταὶ γενώμεθα κάκεινων οἵτινες ἐν δέρμασιν αἰγείοις καὶ μηλωταῖς περιεπάτησαν κηρύσσοντες τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ· λέγομεν δὲ Ἡλίαν καὶ Ἐλισαιέ, ἔτι δὲ καὶ Ἰεζεκι- 25 ἦλ, τοὺς προφήτας, πρὸς τούτοις καὶ τοὺς μεμαρτυρημένους. 2. Ἐμαρτυρήθη δὲ μεγάλως Ἀβραὰμ καὶ φίλος προσηγορεύθη τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγει ἀτενίζων εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ ταπεινο-

δίκαιό του καταπατήθηκε. 8. Ποιός θὰ διηγηθεῖ τὴν καταγωγὴ του; Διότι ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὴ γῆ ἢ ζωὴ του· 9. ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ λαοῦ μου ὁδηγήθηκε στὸν θάνατο. 10. Γιὰ ἐκδίκηση τῆς ταφῆς του θὰ δώσω σὲ μαρτύρια τοὺς κακοὺς καὶ γιὰ τὸν θάνατό του τοὺς πλούσιους· διότι αὐτὸς δὲν ἔκανε ἁμαρτία καὶ δὲν βρέθηκε δόλος στὸ στόμα του. Καὶ ὁ Κύριος θέλει νὰ τὸν καθαρῖσει ἀπὸ τὶς πληγές. 11. Ἐὰν τὸν δώσετε γιὰ τὶς ἁμαρτίες σας ἢ ψυχὴ σας θὰ δεῖ ἀπογόνους γιὰ πολλὰ χρόνια. 12. Καὶ ὁ Κύριος θέλει νὰ ἀφαιρέσει τὸν πόνο ἀπὸ τὴν ψυχὴ του, νὰ τοῦ δείξει φῶς καὶ νὰ τὸν διαπλάσει, καὶ νὰ δικαιώσῃ τὸν δίκαιο ὁ ὁποῖος ὑπηρετεῖ εὐσυνείδητα πολλούς· καὶ τὶς ἁμαρτίες τοὺς αὐτὸς θὰ τὶς ἀναλάβει. Γι' αὐτὸ αὐτὸς θὰ ἀποκτήσῃ πολλοὺς κληρονόμους καὶ θὰ τοὺς μοιράσῃ τὰ λάφυρα τῶν δυνατῶν. 13. Γιὰ ὅλα αὐτὰ παραδόθηκε ἡ ζωὴ σου στὸν θάνατο καὶ κατατάχθηκε μεταξὺ τῶν παρανόμων. 14. Ἐνῶ αὐτὸς ἀνέλαβε τὶς ἁμαρτίες πολλῶν καὶ παραδόθηκε στὸν θάνατο γιὰ τὶς ἁμαρτίες αὐτῶν»²⁸. 15. Καὶ πάλι ὁ ἴδιος λέει· «Ἐγὼ εἶμαι σκουλήκι καὶ ὄχι ἄνθρωπος, περίγελως τῶν ἀνθρώπων καὶ περιφρονημένος ἀπὸ τὸν λαό. 16. Ὅλοι ὅσοι μὲ βλέπουν μὲ περιφρονοῦν καὶ μὲ περιγελοῦν, λέγοντας μὲ τὰ χεῖλη τους καὶ κουνῶντας τὸ κεφάλι τους· στηρίζει τὶς ἐλπίδες του στὸν Θεό, ἃς τὸν γλιτώσῃ, ἃς τὸν σώσῃ, ἀφοῦ τὸν θέλει»²⁹. 17. Βλέπετε, ἀγαπητοί μου ἄνθρωποι, ποιό εἶναι τὸ παράδειγμα ποῦ μᾶς ἔχει δοθεῖ. Διότι, ἐὰν ὁ Κύριος ἔδειξε τόση ταπεινοφροσύνη, τί πρέπει νὰ κάνουμε ἡμεῖς ποῦ ἦρθαμε καὶ τεθήκαμε κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸ τῆς χάριτός του;

17. Ἄς γινόμαστε μιμητὲς ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔζησαν μὲ κατσηκίσια δέρματα καὶ προβιὲς κηρύττοντας τὸν ἐρχομὸ τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἐννοοῦμε τὸν Ἡλία καὶ τὸν Ἐλισσαῖο, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸν Ἰεζεκιήλ, τοὺς προφῆτες καὶ μαζὶ μ' αὐτοὺς καὶ αὐτοὺς ποῦ εἶναι ἀναγνωρισμένοι. 2. Ἀναγνωρίστηκε πολὺ ὁ Ἀβραάμ καὶ ὀνομάστηκε φίλος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ λέει ἀτενίζο-

28. Ἦσ. 53,1-2.

29. Ψαλμ. 21,7-9.

φρονῶν· «ἐγὼ δὲ εἰμι γῆ καὶ σπονδός». 3. Ἔτι δὲ καὶ περὶ Ἰὼβ οὕτω γέγραπται· «Ἰὼβ δὲ ἦν δίκαιος καὶ ἄμεμπτος, ἀληθινός, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς κακοῦ». 4. Ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ λέγων· «οὐδεὶς καθαρὸς ἀπὸ ρύπου, οὐδ' ἂν
5 μιᾶς ἡμέρας ἢ ζωὴ αὐτοῦ». 5. Μωϋσῆς «πιστὸς ἐν ὄλω τῷ οἴκῳ αὐτοῦ» ἐκλήθη, καὶ διὰ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἔκρινεν ὁ Θεὸς Αἴγυπτον διὰ τῶν μαστίγων καὶ τῶν αἰκισμάτων αὐτῶν. Ἀλλὰ ἐκεῖνος δοξασθεὶς μεγάλως οὐκ ἐμεγαλορρημόνησεν, ἀλλ' εἶπεν ἐπὶ τῆς βάτου χρηματισμοῦ αὐτῷ διδομένου· «τίς
10 εἰμι ἐγώ, ὅτι με πέμπεις; Ἐγὼ δὲ εἰμι ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωσσος». 6. Καὶ πάλιν λέγει· «ἐγὼ δὲ εἰμι ἀτμὶς ἀπὸ κύθρας».

18. Τί δὲ εἶπωμεν ἐπὶ τῷ μεμαρτυρημένῳ Δαυΐδ, πρὸν ὃν εἶπεν ὁ Θεός, «εὗρον ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, Δαυΐδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί· ἐν ἐλέει αἰωνίῳ ἔχρισα αὐτόν»; 2. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
15 λέγει πρὸς τὸν Θεόν· «ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου. 3. Ἐπὶ πλεῖον πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου καὶ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας μου καθάρισόν με· ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω καὶ ἡ ἀμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.
20 4. Σοὶ μόνῳ ἤμαρτον καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα, ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. 5. Ἴδου γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην καὶ ἐν ἀμαρτίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου. 6. Ἴδου γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας, τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας σου ἐδήλωσάς μοι. 7. Ραντιεῖς με ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι, πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι. 8. Ἀκουτιεῖς με ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην,

30. Γέν. 18,27.

31. Ἰὼβ 1,2.

32. Ἰὼβ 14,4-5.

ντας τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ μὲ ταπεινοφροσύνη· «ἐγὼ εἶμαι χῶμα καὶ στάχτη»³⁰. 3. Ἀκόμα καὶ γιὰ τὸν Ἰὼβ εἶναι γραμμένα τὰ ἐξῆς· «Ὁ Ἰὼβ ἦταν δίκαιος καὶ ἄψογος, εἰλικρινής, εὐσεβής, καὶ ἔμενε μακριὰ ἀπὸ κάθε κακό»³¹. 4. Ὁ ἴδιος ὁμως κατηγορεῖ τὸν ἑαυτό του λέγοντας· «κανένας δὲν εἶναι καθαρὸς ἀπὸ ἀμαρτία, οὔτε καὶ ἂν ἡ ζωὴ του εἶναι μιᾶς μέρας»³². 5. Ὁ Μωυσῆς ὀνομάστηκε «πιστὸς σὲ ὅλη τὴν οἰκογένειά του»³³. καὶ μὲ τὴν ὑπηρεσία του καταδίκασε ὁ Θεὸς τοὺς Αἰγυπτίους, μέσω τῶν πληγῶν καὶ τῶν κακώσεών τους. Ἐκεῖνος ὁμως, ἂν καὶ δοξάστηκε πάρα πολὺ δὲν καυχήθηκε, ἀλλὰ εἶπε στὴ βάτο πού τοῦ ἐμφανίστηκε, ὅταν τοῦ δινόταν ἐντολὴ ἀπὸ τὸν Θεό· «τί εἶμαι ἐγὼ πού μὲ στέλνεις; Ἐγὼ ἔχω ἀδύνατη φωνὴ καὶ εἶμαι βραδύγλωσσος»³⁴. 6. Καὶ ἀλλοῦ πάλι λέει· «ἐγὼ εἶμαι ἀτμὸς ἀπὸ χύτρα».

18. Τί νὰ ποῦμε ὁμως καὶ γιὰ τὸν ἀναγνωρισμένο Δαβίδ, στὸν ὁποῖο ὁ Θεὸς εἶπε, «βρῆκα ἄνθρωπο, ὅπως τὸν θέλει ἡ καρδιά μου, τὸν Δαβίδ τὸ γιό τοῦ Ἰεσσαί, τὸν ὁποῖο ἔχρισα μὲ λάδι αἰώνιο»³⁵; 2. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος λέει στὸν Θεό· «ἐλέησέ με, Θεέ μου, σύμφωνα μὲ τὸ μεγάλο σου ἔλεος καὶ μὲ τὴν μεγάλη εὐσπλαχνία σου σβῆσε ἐντελῶς τὸ ἀμάρτημά μου. 3. Πλύνε με πάρα πολὺ ἀπὸ τὴν ἀνομία μου, καὶ καθάρισέ με ἀπὸ τὴν ἀμαρτία μου· διότι ἐγὼ γνωρίζω τὴν ἀνομία μου καὶ ἡ ἀμαρτία μου βρίσκεται πάντοτε μπροστὰ μου. 4. Σὲ σένα μόνο ἀμάρτησα καὶ ἔκανα μπροστὰ σου πονηρία, ὥστε ν' ἀποδειχθεῖς δίκαιος στὰ λόγια σου καὶ νὰ νικήσεις ὅταν θὰ σὲ ἐπικρίνουν. 5. Διότι νά, ἡ σύλληψή μου ἔγινε μέσα σὲ ἀνομίες, καὶ μέσα σὲ ἀμαρτίες μὲ κυοφόρησε ἡ μητέρα μου. 6. Ἐσὺ ὁμως ἀγαπᾷς τὴν ἀλήθεια καὶ μοῦ ἀποκάλυψες τὴν ἄδηλη καὶ ἀπόκρυφη σοφία σου. 7. Θὰ μὲ ραντίσεις μὲ ὕσσωπο³⁶. καὶ θὰ καθαριστῶ, θὰ μὲ πλύνεις καὶ θὰ γίνω πιὸ ἄσπρος καὶ ἀπὸ τὸ χιόνι. 8. Θὰ μὲ κάνεις νὰ ἀκούσω ἀγαλλίαση καὶ εὐφροσύνη καὶ θὰ αἰσθανθοῦν ἀγαλλίαση τὰ τα-

33. Ἀριθμ. 12,7. 34. Ἐξ. 3,11. 35. Ψαλμ. 88,21.

36. Ἀρωματικὸ φυτό, ἀνάλογο ἢ ἴδιο μὲ τὸ θυμάρι.

ἀγαλλιάσονται ὅστᾳ τεταπεινωμένα. 9. Ἀπόστρεψον τὸ πρόσω-
 πόν σου ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν μου καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου
 ἐξάλειψον. 10. Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί, ὁ Θεός, καὶ
 πνεῦμα εὐθές ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου. 11. Μὴ ἀπορ-
 5 ρίψης με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου καὶ τὸ Πνεῦμα σου τὸ ἅγιον
 μὴ ἀντανέλης ἀπ' ἐμοῦ. 12. Ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ
 σωτηρίου σου καὶ πνεύματι ἡγεμονικῶ στήριζόν με. 13. Διδά-
 ξω ἀνόμους τὰς ὁδοὺς σου καὶ ἀσεβεῖς ἐπιστρέψουσιν ἐπὶ σέ.
 14. Ρῦσαί με ἐξ αἱμάτων, ὁ Θεός, ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου,
 10 15. ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου. Κύριε, τὸ
 στόμα μου ἀνοίξεις καὶ τὰ χεῖλη μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου.
 16. Ὅτι, εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἄν, ὀλοκαυτώματα οὐκ
 εὐδοκήσεις. 17. Θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον, καρ-
 διάν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουθε-
 15 νώσει».

19. Τῶν τοσούτων οὖν καὶ τοιούτων οὕτω μεμαρτυρημέ-
 νων τὸ ταπεινόφρον καὶ τὸ ὑποδεές διὰ τῆς ὑπακοῆς οὐ μόνον
 ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὰς πρὸ ἡμῶν γενεὰς βελτίους ἐποίησεν, τοὺς τε
 καταδεξαμένους τὰ λόγια αὐτοῦ ἐν φόβῳ καὶ ἀληθείᾳ. 2. Πολ-
 20 λῶν οὖν καὶ μεγάλων καὶ ἐνδόξων μετειληφότες πράξεων ἐπα-
 ναδράμωμεν ἐπὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς παραδεδομένον ἡμῖν τῆς εἰρήνης
 σκοπόν, καὶ ἀτενίσωμεν εἰς τὸν Πατέρα καὶ κτίστην τοῦ σύμ-
 παντος κόσμου, καὶ ταῖς μεγαλοπρεπέσι καὶ ὑπερβαλλούσαις
 αὐτοῦ δωρεαῖς τῆς εἰρήνης εὐεργεσίαις τε κολληθῶμεν.
 25 3. Ἴδωμεν αὐτὸν κατὰ διάνοιαν καὶ ἐμβλέσωμεν τοῖς ὄμμασι
 τῆς ψυχῆς εἰς τὸ μακρόθυμον αὐτοῦ βούλημα· νοήσωμεν πῶς
 ἀόργητος ὑπάρχει πρὸς πᾶσαν τὴν κτίσιν αὐτοῦ.

20. Οἱ οὐρανοὶ τῇ διοικήσει αὐτοῦ σαλευόμενον ἐν εἰρήνῃ
 ὑποτάσσονται αὐτῷ· 2. ἡμέρα τε καὶ νύξ τὸν τεταγμένον ὑπ' αὐ-
 30 τοῦ δρόμον διανύουσιν, μηδὲν ἀλλήλοις ἐμποδίζοντα. 3. Ἡλιός

πεινωμένα κόκκαλά μου. 9. Στρέψε τὸ πρόσωπό σου μακριὰ ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες μου καὶ σβῆσε ὅλες τὶς ἀνομίες μου. 10. Κτίσε μέσα μου, Θεέ μου, καθαρὴ καρδιὰ καὶ ἐγκατάστησε στὸ ἐσωτερικό μου πνεῦμα πνεῦμα εὐθύτητας. 11. Νὰ μὴ μὲ ἀπομακρύνεις ἀπὸ κοντά σου καὶ νὰ μὴ μοῦ ἀφαιρέσεις τὸ ἅγιο Πνεῦμα σου. 12. Δός μου τὴ χαρὰ τῆς σωτηρίας σου καὶ στήριξέ με μὲ πνεῦμα πὺ νὰ μὲ κατευθύνει στὸ ἀγαθό. 13. Θὰ διδάξω σὲ παράνομους τὶς ἐντολές σου καὶ θὰ κάνω τοὺς ἀσεβεῖς νὰ ἐπιστρέψουν σὲ σένα. 14. Γλίτωσέ με ἀπὸ φόνους, Θεέ τῆς σωτηρίας μου· 15. θὰ δοκιμάζει χαρὰ ἡ γλῶσσα μου ὑμνώντας τὴ δικαιοσύνη σου. Κύριε, ἄνοιξε τὰ χεῖλη μου καὶ τὸ στόμα μου θὰ διακηρύξει τὸ μεγαλεῖο σου. 16. Διότι, ἂν ἤθελες θυσία, θὰ σοῦ πρόσφερα· τὰ ὀλοκαυτώματα δὲν σοῦ ἀρέσουν. 17. Θυσία ἀρεστή στὸν Θεὸ εἶναι τὸ πνεῦμα πὺ ἔχει συντριβεῖ ἀπὸ τὴ μετάνοια· καρδιὰ συντριμμένη καὶ ταπεινωμένη ὁ Θεὸς δὲν θὰ τὴν ἀπορρίψει»³⁷.

19. Αὐτῶν λοιπῶν τῶν τόσο πολλῶν καὶ μὲ τέτοιο τρόπο ἐπιβεβαιωμένων ἢ ταπεινώση καὶ ὁ ὑποβιβασμὸς μέσω τῆς ὑπακοῆς, ὄχι μόνο ἐμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὶς πρὶν ἀπὸ μᾶς γενεές τὶς ἔκανε καλύτερες, καὶ ἐκείνους πὺ ἀποδέχθηκαν τὰ λόγια τοῦ μὲ φόβο καὶ εἰλικρίνεια. 2. Ἔχοντας λοιπὸν συναναστραφεῖ μὲ πολλὰ καὶ μεγάλα καὶ ἔνδοξες πράξεις, ἃς ξαναγυρίσουμε στὸν σκοπὸ τῆς εἰρήνης, πὺ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μᾶς ἔχει παραδοθεῖ, καὶ ἃς στρέψουμε τὰ μάτια μας στὸν Πατέρα καὶ κτίστη ὀλοκληροῦ τοῦ κόσμου, καὶ ἃς προσκολληθοῦμε στὶς ὑπέροχες καὶ ὑπερβολικὲς τοῦ δωρεῆς τῆς εἰρήνης καὶ στὶς εὐεργεσίες. 3. Ἄς τὸ δοῦμε μὲ τὸ νοῦ μας καὶ ἃς ἀτενίσουμε μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς στὸ ὑπομονετικὸ θέλημα· ἃς σκεφτοῦμε ὅτι εἶναι μετριοπαθὴς σὲ ὅλη τὴν κτίση τοῦ.

20. Οἱ οὐρανοί, πὺ μὲ τὴ δικὴ του κυβέρνηση κινοῦνται, ὑποτάσσονται μὲ εἰρήνη σ' αὐτόν. 2. Ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύχτα διανύουν τὸ δρόμο πὺ ἀπὸ αὐτόν ἔχει ὀρισθεῖ, χωρὶς νὰ ἐμποδίζει

37. Ψαλμ. 50, 3-19.

τε καὶ σελήνη, ἀστέρων τε χοροὶ κατὰ τὴν διαταγὴν αὐτοῦ ἐν ὁμονοίᾳ δίχα πάσης παρεκβάσεως ἐξελίσσουσι τοὺς ἐπιτεταγμένους αὐτοῖς ὀρίσμούς. 4. Γῆ κυοφοροῦσα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ τοῖς ἰδίοις καιροῖς τὴν παμπληθῆ ἀνθρώποις τε καὶ θηρσί
 5 καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐπ' αὐτῆς ζώοις ἀνατέλλει τροφήν, μὴ διχοστατοῦσα μηδὲ ἀλλοιοῦσά τι τῶν δεδογματισμένων ὑπ' αὐτοῦ. 5. Ἀβύσσων τε ἀνεξιχνίαστα καὶ νερτέρων ἀνεκδιήγητα κλίματα τοῖς αὐτοῖς συνέχεται προστάγμασιν. 6. Τὸ κύτος τῆς ἀπείρου θαλάσσης κατὰ τὴν δημιουργίαν αὐτοῦ συσταθὲν εἰς τὰς
 10 συναγωγὰς οὐ παρεκβαίνει τὰ περιτεθειμένα αὐτῇ κλεῖθρα, ἀλλὰ καθὼς διέταξεν αὐτῇ, οὕτω ποιεῖ. 7. Εἶπε γάρ· «ἕως ὧδε ἤξει καὶ τὰ κύματά σου ἐν σοὶ συντριβήσεται». 8. Ὠκεανὸς ἀπέραντος ἀνθρώποις καὶ οἱ μετ' αὐτὸν κόσμοι ταῖς αὐταῖς ταγαῖς τοῦ Δεσπότη διεθύνονται. 9. Καιροὶ ἐαρινοὶ καὶ θερινοὶ
 15 καὶ μετοπωρινοὶ καὶ χειμερινοὶ ἐν εἰρήνῃ μεταπαραδιδόασιν ἀλλήλοις. 10. Ἀνέμων σταθμοὶ κατὰ τὸν ἴδιον καιρὸν τὴν λειτουργίαν αὐτῶν ἀπροσκόπως ἐπιτελοῦσιν. Ἀέναοί τε πηγαί, πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ ὑγείαν δημιουργηθεῖσαι, δίχα ἐλλείψεως παρέχονται τοὺς πρὸς ζωῆς ἀνθρώποις μαζούς. Τὰ τε ἐλάχιστα
 20 τῶν ζώων τὰς συνελεύσεις αὐτῶν ἐν ὁμονοίᾳ καὶ εἰρήνῃ ποιοῦνται. 11. Ταῦτα πάντα ὁ μέγας δημιουργὸς καὶ Δεσπότης τῶν ἀπάντων ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ προσέταξεν εἶναι, εὐεργετῶν τὰ πάντα, ὑπερεκπερισσῶς δὲ ἡμᾶς τοὺς προσπεφευγότας τοῖς οἰκτιρμοῖς αὐτοῦ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 25 12. ᾧ ἡ δόξα καὶ ἡ μεγαλωσύνη εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

21. Ὁρᾶτε, ἀγαπητοί, μὴ αἱ εὐεργεσίαι αὐτοῦ πολλαὶ γίνονται εἰς κρίμα πᾶσιν ἡμῖν, ἐὰν μὴ ἀξίως αὐτοῦ πολιτευόμενοι τὰ καλὰ καὶ εὐάρεστα ἐνώπιον αὐτοῦ ποιῶμεν μεθ' ὁμονοίας.
 30 2. Λέγει γάρ που· «Πνεῦμα Κυρίου λύχνος ἐρευνῶν τὰ ταμειῖα

τὸ ἓνα τὸ ἄλλο. 3. Ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ τὰ συστήματα τῶν ἄστρον, σύμφωνα μὲ τὴ διαταγὴ του, μονιασμένα, χωρὶς καμμιὰ παρέκκλιση, ἐκτελοῦν τὶς ἐντολὲς ποὺ τοὺς ἔχουν δοθεῖ. 4. Ἡ γῆ κυοφορῶντας σύμφωνα μὲ τὸ θέλημά του, στήν κατάλληλη γιὰ τὸ καθένα ἐποχῇ, βλαστάνει τὴν πολυπληθῆ τροφῆ στοὺς ἀνθρώπους καὶ στὰ θηρία καὶ σ' ὅλα τὰ ζῶα ποὺ ὑπάρχουν ἐπάνω της, χωρὶς νὰ διχάζει οὔτε νὰ ἀλλοιώνει κάτι ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ὄρισε ἐκεῖνος. 5. Καὶ τὰ ἀνεξερεύνητα καὶ ἀπερίγραπτα βάθη τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν ὑποχθονίων, συγκρατοῦνται ἀπὸ τὰ ἴδια προστάγματα. 6. Καὶ ἡ κοίτη τῆς ἄπειρης θάλασσας ποὺ συγκετρώθηκε κατὰ τὴ δημιουργία στοὺς ὠκεανούς, δὲν ξεπερνᾷ τὰ ὄρια ποὺ τῆς ἔχουν τεθεῖ, ἀλλὰ κάνει ὅπως τὴν διέταξε. 7. Διότι εἶπε· «μέχρι ἐδῶ θὰ φτάσεις, καὶ τὰ κύματά σου θὰ συντρίβονται μέσα σὲ σένα»³⁸. 8. Ὁ ἀπέραντος γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ὠκεανὸς καὶ οἱ μετὰ ἀπὸ αὐτὸν κόσμοι κυβερνῶνται μὲ τὶς ἴδιες διαταγές τοῦ Κυρίου. 9. Οἱ ἐποχὲς τῆς ἀνοιξης, τοῦ θέρους, τοῦ φθινόπωρου καὶ τοῦ χειμῶνα παραδίνουν εἰρηνικὰ ἢ μιὰ στήν ἄλλη. 10. Οἱ κινήσεις τῶν ἀνέμων στήν ἐποχῇ τους ἐκτελοῦν ἀπρόσκοπτα τὴ λειτουργία τους. Οἱ ἀέναες πηγές, ποὺ δημιουργήθηκαν γιὰ ἀπόλαυση καὶ ὑγεία, παρέχουν ἀδιάλειπτα τοὺς μαστοὺς τους στοὺς ἀνθρώπους γιὰ νὰ ζήσουν, καὶ τὰ ἐλάχιστα ἀπὸ τὰ ζῶα τὶς συναθροίσεις τους τίς κάνουν μὲ ὁμόνοια καὶ εἰρήνη. 11. Ὅλα αὐτὰ ὁ μέγας δημιουργὸς καὶ δεσπότης ὅλων διέταξε νὰ ὑπάρχουν μὲ εἰρήνη καὶ ὁμόνοια, εὐεργετώντας τὰ πάντα, ἰδιαίτερα μάλιστα ἐμεῖς ποὺ προσφύγαμε στήν εὐσπλαχνία του μέσω τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, 12. στὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ μεγαλωσύνη στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

21. Προσέχετε, ἀγαπητοί μου, μήπως οἱ πολλὲς εὐεργεσίες του ἀποβοῦν σὲ καταδίκη ὅλων μας, ἐὰν δὲν κάνουμε μὲ ὁμόνοια ὅσα εἶναι καλὰ καὶ ἀρεστὰ σ' αὐτόν, ζώντας ὅπως ἀξίζει σ' αὐτόν. 2. Διότι λέει κάπου· «τὸ Πνεῦμα τοῦ Κυρίου εἶναι

38. Ἰωβ 38,11.

τῆς γαστρούς». 3. Ἴδωμεν πῶς ἐγγύς ἐστι καὶ ὅτι οὐδὲν λέληθεν αὐτὸν τῶν ἐννοιῶν ἡμῶν οὐδὲ τῶν διαλογισμῶν ὧν ποιούμεθα. 4. Δίκαιον οὖν ἐστὶ μὴ λιποτακτεῖν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ θελήματος αὐτοῦ. 5. Μᾶλλον ἀνθρώποις ἄφροσι καὶ ἀνοήτοις καὶ ἐπαιρο-
 5 μένοις καὶ ἐγκαυχωμένοις ἐν ἀλαζονείᾳ τοῦ λόγου αὐτῶν προσκόψωμεν ἢ τῷ Θεῷ. 6. Τὸν Κύριον Ἰησοῦν, οὗ τὸ αἷμα ὑπὲρ ἡμῶν ἐδόθη, ἐντραπῶμεν, τοὺς προηγουμένους ἡμῶν αἰδεσθῶμεν, τοὺς πρεσβυτέρους τιμήσωμεν, τοὺς νέους παιδεύσωμεν τὴν παιδείαν τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, τὰς γυναῖκας ἡμῶν ἐπὶ τὸ
 10 ἀγαθὸν διορθωσώμεθα. 7. Τὸ ἀζαγάπητον τῆς ἀγνείας ἦθος ἐνδειξάσθωσαν, τὸ ἀκέραιον τῆς πραΰτητος αὐτῶν βούλημα ἀποδειξάτωσαν· τὸ ἐπιεικὲς τῆς γλώσσης αὐτῶν διὰ τῆς σιγῆς φανερὸν ποιησάτωσαν· τὴν ἀγάπην αὐτῶν μὴ κατὰ προσκλίσεις, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς φοβομένοις τὸν Θεὸν ὁσίως ἴσῃν παρεχέτωσαν.
 15 8. Τὰ τέκνα ἡμῶν τῆς ἐν Χριστῷ παιδείας μεταλαμβάνέτωσαν· μαθέτωσαν τί ταπεινοφροσύνη παρὰ Θεῷ ἰσχύει, τί ἀγάπη ἀγνὴ παρὰ Θεῷ δύναται, πῶς φόβος αὐτοῦ καλὸς καὶ μέγας καὶ σώζων πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ ὁσίως ἀναστρεφομένους ἐν καθαρᾷ διανοίᾳ. 9. Ἐρευνητὴς γάρ ἐστὶν ἐννοιῶν καὶ ἐνθυμήσε-
 20 ων, οὗ ἡ πνοὴ αὐτοῦ ἐν ἡμῖν ἐστὶν, καὶ ὅταν θέλῃ, ἀνελεῖ αὐτήν.

22. Ταῦτα δὲ πάντα βεβαιοῖ ἡ ἐν Χριστῷ πίστις· καὶ γὰρ αὐτὸς διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἀγίου οὕτω προσκαλεῖται ἡμᾶς· «δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατέ μου, φόβον Κυρίου διδάξω ὑμᾶς. 2. Τίς ἐστὶν ἄνθρωπος ὁ θέλων ζωὴν, ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν
 25 ἀγαθὰς; 3. Παῦσον τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ, καὶ χεῖλη σου τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. 4. Ἐκκλινον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιήσον ἀγαθόν. 5. Ζήτησον εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν. 6. Ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὦτα αὐτοῦ πρὸς δέησιν αὐτῶν. Πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιῶντας κακά, τοῦ ἐξολεθρεῦσαι ἐκ γῆς

λυχνάρι πού έρευνᾶ τὰ ἄδυτα τῆς κοιλιᾶς»³⁹. 3. Ἄς δοῦμε ὅτι βρίσκεται κοντὰ καὶ δέν τοῦ διαφεύγει καμμιὰ ἀπὸ τὶς σκέψεις καὶ τοὺς συλλογισμοὺς πού κάνουμε. 4. Εἶναι λοιπὸν δίκαιο νὰ μὴ λιποτακτοῦμε ἀπὸ τὸ θελημὰ του. 5. Καλύτερα νὰ ἔρθουμε ἀντιμέτωποι μὲ ἀνθρώπους ἄφρονες καὶ ἀνόητους καὶ ὑπερήφανους καὶ μὲ αὐτοὺς πού καυχῶνται μὲ τὰ ἀλαζονικὰ λόγια τους, παρὰ μὲ τὸν Θεό. 6. Ἄς ντραποῦμε τὸν Κύριο Ἰησοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ αἷμα δόθηκε γιὰ χάρη μας· ἄς σεβαστοῦμε τοὺς ἀνωτέρους μας, ἄς τιμήσουμε τοὺς πρεσβυτέρους, ἄς διδάξουμε τοὺς νέους τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ, ἄς ἀσκῆσουμε τὶς γυναῖκες μας στὸ καλὸ. 7. Ἄς ἐπιδείξουν τὸ ἀξιαγάπητο ἦθος τῆς ἀγνότητος, ἄς ἀποδείξουν τὴν ἀκέραιη θέληση τῆς πραότητάς τους. Ἄς κάνουν φανερὴ τὴν ἐπιείκεια τῆς γλώσσας τους μὲ τὴν σιωπὴ τους· ἄς δίνουν τὴν ἀγάπη τους ὄχι μὲ προτιμήσεις, ἀλλὰ σὲ ὅλους ὅσους φοβοῦνται τὸν Θεὸ ἴση μὲ τρόπο ὄσιο. 8. Τὰ παιδιά μας νὰ δέχονται τὴν παιδεία τοῦ Χριστοῦ. Νὰ μαθαίνουν πόση δύναμὴ ἔχει ἡ ταπεινοφροσύνη στὸν Θεό, τί μπορεῖ νὰ κατορθώσει ἡ ἀγνή ἀγάπη στὸν Θεό, ὅτι ὁ φόβος του εἶναι καλὸς καὶ μεγάλος καὶ σώζει ὅλους ὅσους συναναστρέφονται μὲ αὐτὸν εὐλαβικὰ μὲ καθαρὴ σκέψη. 9. Διότι εἶναι ἐξερευνητῆς τῶν σκέψεων καὶ τῶν στοχασμῶν, τοῦ ὁποίου ἡ πνοὴ ὑπάρχει μέσα μας καὶ ὅταν θέλει τὴν ἀφαιρεῖ.

22. Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐξασφαλίζει ἡ πίστη στὸν Χριστό· διότι αὐτός, μέσω τοῦ ἀγίου του Πνεύματος, μᾶς προσκαλεῖ ὡς ἐξῆς· «ἐλᾶτε, παιδιά, ἀκοῦστε με, θὰ σᾶς διδάξω τὸν φόβο τοῦ Κυρίου. 2. Ποιὸς ἄνθρωπος θέλει ζωὴ καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀπολαύσει μέρες εὐτυχισμένες; 3. Πάψε τὴ γλώσσα σου ἀπὸ τὶς κακολογίες, καὶ τὰ χεῖλη σου ἀπὸ τὸ νὰ μιλοῦν δόλια. 4. Ἀπομακρύνσου ἀπὸ τὸ κακὸ καὶ κάνε τὸ καλὸ. 5. Νὰ θέλεις τὴν εἰρήνη καὶ νὰ τὴν ἐπιδιώκεις. 6. Τὰ μάτια τοῦ Κυρίου εἶναι στραμμένα στοὺς δίκαιους καὶ τὰ αὐτιά του στὴ δέησή τους. Ἀντίθετα, τὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου εἶναι στραμμένο σὲ ἐκείνους πού κάνουν

39. Παροιμ. 20,27.

τὸ μνημόσυνον αὐτῶν. 7. Ἐκέκραζεν ὁ δίκαιος καὶ ὁ Κύριος εἰσήκουσεν αὐτοῦ καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ ἐρρύσατο αὐτόν. 8. Πολλαὶ αἱ μάστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ, τοὺς δὲ ἐλπίζοντας ἐπὶ Κύριον ἔλεος κυκλώσει».

5 23. Ὁ οἰκτίρμων κατὰ πάντα καὶ εὐεργετικὸς πατήρ ἔχει σπλάγχνα ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν, ἠπίως τε καὶ προσηνῶς τὰς χάριτας αὐτοῦ ἀποδίδοι τοῖς προσερχομένοις αὐτῷ ἀπλῆ διανοίᾳ. 2. Διὸ μὴ διψυψῶμεν, μηδὲ ἰνδαλλέσθω ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἐπὶ ταῖς ὑπερβαλλούσαις καὶ ἐνδόξοις δωρεαῖς αὐτοῦ. 3. Πόρ-
10 ρω γενέσθω ἀφ' ἡμῶν ἡ γραφὴ αὕτη, ὅπου λέγει· «ταλαίπωροὶ εἰσιν οἱ δίψυχοι, οἱ διστάζοντες τῇ ψυχῇ, οἱ λέγοντες· Ταῦτα ἠκούσαμεν καὶ ἐπὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ ἰδοὺ γεγηράκαμεν καὶ οὐδὲν ἡμῖν τούτων συμβέβηκεν. 4. Ὡ ἀνόητοι, συμβάλετε ἑαυτοὺς ξύλῳ· λάβετε ἄμπελον· πρῶτον μὲν φυλλοροεῖ, εἶτα
15 βλαστὸς γίνεται, εἶτα φύλλον, εἶτα ἄνθος, καὶ μετὰ ταῦτα ὄμφαξ, εἶτα σταφυλὴ παρεστηκυῖα». Ὁρᾶτε ὅτι ἐν καιρῷ ὀλίγῳ εἰς πέπειρον καταντᾷ ὁ καρπὸς τοῦ ξύλου. 5. Ἐπ' ἀληθείας ταχὺ καὶ ἐξαίφνης τελειωθήσεται τὸ βούλημα αὐτοῦ, συνεπιμαρτυρούσης καὶ τῆς Γραφῆς ὅτι «ταχὺ ἤξει καὶ οὐ χρονιεῖ, καὶ
20 ἐξαίφνης ἤξει ὁ Κύριος εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ, καὶ ὁ ἅγιος ὄν ὑμεῖς προσδοκᾶτε».

24. Κατανοήσωμεν, ἀγαπητοί, πῶς ὁ Δεσπότης ἐπιδείκνυται διηνεκῶς ἡμῖν τὴν μέλλουσαν ἀνάστασιν ἔσεσθαι, ἧς τὴν ἀπαρχὴν ἐποίησατο τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν
25 ἀναστήσας. 2. Ἴδωμεν, ἀγαπητοί, τὴν κατὰ καιρὸν γινομένην ἀνάστασιν. 3. Ἡμέρα καὶ νύξ ἀνάστασιν ἡμῖν δηλοῦσιν· κοιμᾶται ἡ νύξ, ἀνίσταται ἡ ἡμέρα, ἡ ἡμέρα ἄπεισιν, νύξ ἐπέρχεται. 4. Λάβωμεν τοὺς καρπούς· ὁ σπόρος πῶς καὶ τίνα τρόπον γίνεται; 5. Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν ἕκαστον τῶν
30 σπερμάτων, ἅτινα πεσόντα εἰς τὴν γῆν ξηρὰ καὶ γυμνὰ διαλύεται, εἶτ' ἐκ τῆς διαλύσεως ἡ μεγαλειότης τῆς προνοίας τοῦ Δε-

κακά, γιὰ νὰ ἐξαλείψει ἀπὸ τὴ γῆ τὴν ἀνάμνησή τους. 7. Φώναξε ὁ δίκαιος καὶ ὁ Κύριος τὸν ἄκουσε καὶ τὸν γλίτωσε ἀπὸ ὅλες τὶς θλίψεις του. 8. Πολλὲς εἶναι οἱ θλίψεις τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἐνῶ ἐκείνους ποὺ ἐλπίζουν στὸν Κύριο τοὺς προστατεύει»⁴⁰.

23. Ὁ σπλαχνικὸς καὶ κατὰ πάντα εὐεργετικὸς Πατέρας ἔλεεῖ αὐτοὺς ποὺ τὸν φοβοῦνται, καὶ χορηγεῖ μὲ καλωσύνη καὶ καταδεκτικὸτητα τὶς δωρεές του σ' ἐκείνους ποὺ πηγαίνουν σ' αὐτὸν μὲ ἄδολη σκέψη. 2. Γι' αὐτὸ ἄς μὴ ἀμφιταλαντευόμαστε, οὔτε νὰ ἀμφιβάλλει ἡ ψυχὴ μας γιὰ τὶς ὑπέροχες καὶ ἐνδοξες δωρεές του. 3. Μακριὰ ἀπὸ μᾶς ἡ γραφὴ ποὺ λέει· «οἱ δίψυχοι εἶναι ταλαίπωροι, αὐτοὶ ποὺ ἔχουν δισταγμοὺς στὴν ψυχὴ τους, αὐτοὶ ποὺ λένε· Αὐτὰ τὰ ἀκούσαμε καὶ στὴν ἐποχὴ τῶν πατέρων μας καὶ γεράσαμε καὶ δὲν ἔγινε τίποτε ἀπὸ αὐτά. 4. Ἄνόητοι· συγκρίνετε τοὺς ἑαυτοὺς σας μὲ τὸ δένδρο· πάρετε γιὰ παράδειγμα τὴν κληματαριά· στὴν ἀρχὴ ρίχνει τὰ φύλλα της, ἔπειτα βγάζει βλαστὸ, ἔπειτα φύλλα, ὕστερα ἄνθη καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ ἀγουρίδα καὶ ἔπειτα σταφύλι. Βλέπετε ὅτι μέσα σὲ λίγο καιρὸ ὠριμάζει ὁ καρπὸς τοῦ δέντρου. 5. Ἀληθινὰ γρήγορα καὶ ξαφνικὰ τελειώνει τὸ θέλημά του, ὅπως ἐπιβεβαιώνει καὶ ἡ Γραφή, λέγοντας ὅτι «θὰ ἔρθει γρήγορα καὶ δὲν θὰ χρονίσει, θὰ ἔρθει ξαφνικὰ ὁ Κύριος στὸν ναὸ του καὶ ὁ ἅγιος τὸν ὁποῖο περιμένετε»⁴¹.

24. Ἄς καταλάβουμε, ἀγαπητοί, ὅτι ὁ Δεσπότης δείχνει διαρκῶς σ' ἐμᾶς τὴν ἀνάστασι ποὺ πρόκειται νὰ γίνῃ, τῆς ὁποίας τὴν ἀρχὴ ἔκανε ἀνασταίνοντας τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστὸ ἀπὸ τοὺς νεκρούς. 2. Ἄς δοῦμε, ἀγαπητοί, τὴν ἀνάστασι ποὺ γίνεταί κατὰ καιρούς. 3. Ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύχτα μᾶς φανερώνουν τὴν ἀνάστασι· κοιμᾶται ἡ νύχτα, ἀνασταίνεται ἡ μέρα, φεύγει ἡ μέρα, ἔρχεταί ἡ νύχτα. 4. Ἄς πάρουμε τοὺς καρπούς· ὁ σπόρος πῶς καὶ μὲ ποιὸ τρόπο γίνεταί; 5. Βγαίνει ὁ σποριᾶς καὶ ρίχνει στὴ γῆ καθένα ἀπὸ τοὺς σπόρους· αὐτοὶ πέφτοντας στὴ γῆ ξεροὶ καὶ γυμνοὶ διαλύονται, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴ διάλυση ἡ μεγα-

40. Ψαλμ. 33,12-18 καὶ 31,10.

41. Μαλ. 3,1.

σπότου ἀνίστησιν αὐτά, καὶ ἐκ τοῦ ἐνὸς πλείονα αὔξει καὶ ἐκφέρει καρπὸν.

25. Ἴδωμεν τὸ παράδοξον σημεῖον τὸ γινόμενον ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς τόποις, τούτέστι τοῖς περὶ τὴν Ἀραβίαν. 2. Ὅρνεον γάρ ἐστὶν ὃ προσονομάζεται φοῖνιξ· τοῦτο μονογενὲς ὑπάρχον ζῆ ἔτη πεντακόσια, γενόμενόν τε ἤδη πρὸς ἀπόλυσιν τοῦ ἀποθανεῖν αὐτό, σηκὸν ἑαυτῷ ποιεῖ ἐκ λιβάνου καὶ σμύρνης καὶ τῶν λοιπῶν ἀρωμάτων, εἰς ὃν πληρωθέντος τοῦ χρόνου εἰσέρχεται καὶ τελευτᾷ. 3. Σηπομένης δὲ τῆς σαρκὸς σκώληξ τις ἐγγεννᾶται, ὃς ἐκ τῆς ἰκμάδος τοῦ τετελευτηκότος ζώου ἀνατrophόμενος πτεροφυεῖ· εἶτα γενναῖος γενόμενος αἶρει τὸν σηκὸν ἐκεῖνον ὅπου τὰ ὀστᾶ τοῦ προγεγονότος ἐστίν, καὶ ταῦτα βαστάζων διανύει ἀπὸ τῆς Ἀραβικῆς χώρας ἕως τῆς Αἰγύπτου εἰς τὴν λεγομένην Ἡλιούπολιν. 4. Καὶ ἡμέρας, βλεπόντων πάντων, ἐπιπτάς ἐπὶ τὸν τοῦ ἡλίου βωμὸν τίθησιν αὐτά, καὶ οὕτως εἰς τοῦπίσω ἀφορμᾷ. 5. Οἱ οὖν ἱερεῖς ἐπισκέπτονται τὰς ἀναγραφὰς τῶν χρόνων, καὶ εὐρίσκουσιν αὐτὸν πεντακοσιοστοῦ ἔτους πεπληρωμένου ἐληλυθέναι.

26. Μέγα καὶ θαυμαστὸν οὖν νομίζομεν εἶναι, εἰ ὁ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων ἀνάστασιν ποιήσεται τῶν ὀσίως αὐτῷ δουλευσάντων ἐν πεποιθήσει πίστεως ἀγαθῆς, ὅπου καὶ δι' ὀρνέου δείκνυσιν ἡμῖν τὸ μεγαλεῖον τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ; 2. Λέγει γάρ που· «καὶ ἐξαναστήσεις με καὶ ἐξομολογήσομαί σοι», καὶ «ἐκοιμήθην καὶ ὕπνωσα, ἐξηγέρθην, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ». 3. Καὶ πάλιν Ἰὼβ λέγει· «καὶ ἀναστήσεις τὴν σάρκα μου ταύτην τὴν ἀναντλήσασαν ταῦτα πάντα».

27. Ταύτη οὖν τῇ ἐλπίδι προσδεδέσθωσαν αἱ ψυχαὶ ἡμῶν τῷ πιστῷ ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις καὶ τῷ δικαίῳ ἐν τοῖς κρίμασιν. 2. Ὁ παραγγείλας μὴ ψεύδεσθαι, πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς οὐ ψεύσεται· οὐδὲν γὰρ ἀδύνατον παρὰ τῷ Θεῷ, εἰ μὴ τὸ ψεύσασθαι. 3. Ἀναζωπυρησάτω οὖν ἡ πίστις αὐτοῦ ἐν ἡμῖν καὶ νοήσωμεν

λειότητα τῆς πρόνοιας τοῦ Δεσπότη τοὺς ἀνασταίνει, καὶ ἀπὸ τὸν ἓνα αὐξάνεται καὶ παράγει καρπὸ.

25. Ἐὰς δοῦμε τὸ παράξενο θαῦμα ποὺ γίνεται στὶς ἀνατολικὲς χῶρες, δηλαδή τὶς γύρω ἀπὸ τὴν Ἀραβία. 2. Ἐκεῖ ὑπάρχει ἓνα ὄρνιο ποὺ λέγεται φοίνικας· αὐτὸ εἶναι μοναδικὸ καὶ ζεῖ πεντακόσια χρόνια, καὶ ὅταν φτάνει νὰ πεθάνει, κάνει φωλιὰ γιὰ τὸν ἑαυτό του ἀπὸ λιβάνι καὶ σμύρνα καὶ ἄλλα ἀρώματα, στὴν ὁποία μπαίνει ὅταν συμπληρωθεῖ ὁ χρόνος του καὶ πεθαίνει. 3. Καθὼς ὅμως σαπίζει ἡ σάρκα του γεννιέται μέσα σ' αὐτὴν ἓνα σκουλήκι, τὸ ὁποῖο τρέφεται ἀπὸ τὴ θρεπτικὴ ὑγρασία τοῦ ζώου ποὺ πέθανε καὶ βγάζει φτερά. Ἐπειτα, ὅταν δυναμώνει, παίρνει τὴ φωλιὰ ὅπου ὑπάρχουν τὰ κόκκαλα τοῦ προγόνου του καὶ κρατώντας τα διανύει τὴν ἀπόσταση ἀπὸ τὴν ἀραβικὴ χώρα μέχρι τὴν Αἴγυπτο στὴν πόλη ποὺ λέγεται Ἡλιούπολη. 4. Καὶ ἐνῶ εἶναι ἡμέρα καὶ βλέπουν ὄλοι, πετάει ἐπάνω στὸ βωμὸ τοῦ ἡλίου καὶ τὰ ἀφήνει καὶ ἔπειτα φεύγει πάλι πίσω. 5. Οἱ ἱερεῖς τότε ἐξετάζουν τὶς ἀναγραφὲς τῶν χρόνων καὶ βρίσκουν ὅτι ἦρθε ὅταν συμπληρώθηκε τὸ πεντακοσιοστὸ ἔτος.

26. Νομίζουμε λοιπὸν ὅτι εἶναι μεγάλο καὶ ἀξιοθαύμαστο τὸ ὅτι ὁ Δημιουργὸς τῶν ὄλων θὰ ἀναστήσει ἐκείνους ποὺ τὸν ὑπηρέτησαν ἐντιμα μὲ τὴν πεποίθηση τῆς ἀγαθῆς πίστεως, τὴ στιγμή ποὺ καὶ μὲ τὸ ὄρνιο μᾶς φανερώνει τὸ μεγαλεῖο τῆς ὑποσχέσεώς του; 2. Διότι λέει κάπου· «καὶ θὰ μὲ ἀναστήσεις καὶ θὰ σὲ δοξολογήσω»⁴², καί· «κοιμήθηκα καὶ μὲ πῆρε ὁ ὕπνος· σηκώθηκα, διότι ἐσὺ εἶσαι μαζί μου»⁴³. 3. Καὶ πάλι ὁ Ἰὼβ λέει· «καὶ θὰ ἀναστήσεις τὸ σῶμα μου αὐτὸ ποὺ γεύθηκε ἐξαντλητικὰ ὅλα αὐτά»⁴⁴.

27. Μὲ αὐτὴ λοιπὸν τὴν ἐλπίδα ἃς προσδεθοῦν οἱ ψυχές μας στὸν ἔμπιστο στὶς ὑποσχέσεις καὶ δίκαιο στὶς κρίσεις. 2. Αὐτὸς ποὺ ἔδωσε ἐντολὴ νᾶ μὴ λέμε ψέματα, πολὺ περισσότερο δὲν ψεύδεται ὁ ἴδιος. Γιατὶ τίποτε δὲν εἶναι ἀδύνατο στὸν Θεό, παρὰ μόνο τὸ νὰ πεῖ ψέματα. 3. Ἐὰς ξανανάψει λοιπὸν ἡ

43. Ψαλμ. 3,6.

4. Ἰὼβ 19,26.

ὅτι πάντα ἐγγὺς αὐτῷ ἐστίν. 4. Ἐν λόγῳ τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ συνεστήσατο τὰ πάντα, καὶ ἐν λόγῳ δύναται αὐτὰ καταστρέψαι. 5. «Τίς ἐρεῖ αὐτῷ, Τί ἐποίησας; ἢ τίς ἀντιστήσεται τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ;». Ὅτε θέλει καὶ ὡς θέλει ποιήσει 5 πάντα, καὶ οὐδὲν μὴ παρέλθῃ τῶν δεδογματισμένων ὑπ' αὐτοῦ. 6. Πάντα ἐνώπιον αὐτοῦ εἰσι καὶ οὐδὲν λέληθε τὴν βουλήν αὐτοῦ. 7. Εἰ «οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα· ἡ ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ρῆμα, καὶ νύξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν· καὶ οὐκ εἰσι λόγοι 10 οὐδὲ λαλιαὶ ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν».

28. Πάντων οὖν βλεπομένων καὶ ἀκουομένων, φοβηθῶμεν αὐτὸν καὶ ἀπολίπωμεν φαύλων ἔργων μιαρᾶς ἐπιθυμίας, ἵνα τῷ ἐλέει αὐτοῦ σκεπασθῶμεν ἀπὸ τῶν μελλόντων κριμάτων. 2. Ποῦ γάρ τις ἡμῶν δύναται φυγεῖν ἀπὸ τῆς κραταιᾶς χειρὸς αὐτοῦ; Ποῖος δὲ κόσμος δέξεται τίνα τῶν αὐτομολούντων 15 ἀπ' αὐτοῦ; Λέγει γάρ που τὸ γραφεῖον· 3. «Ποῦ ἀφήξω καὶ ποῦ κρυβήσομαι ἀπὸ τοῦ προσώπου σου; Ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ ἐκεῖ εἶ· ἐὰν ἀπέλθω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς γῆς, ἐκεῖ ἡ δεξιὰ σου· ἐὰν καταστρώσω εἰς τὰς ἀβύσσους, ἐκεῖ τὸ Πνεῦμά σου». 20 4. Ποῖ οὖν τις ἀπέλθῃ ἢ ποῦ ἀποδράσῃ ἀπὸ τοῦ τὰ πάντα ἐμπεριέχοντος;

29. Προσέλθωμεν οὖν αὐτῷ ἐν ὀσιότητι ψυχῆς, ἀγνὰς καὶ ἀμιάντους χεῖρας αἴροντες πρὸς αὐτόν, ἀγαπῶντες τὸν ἐπιεικῆ καὶ εὐσπλαγγνον Πατέρα ἡμῶν, ὃς ἐκλογῆς μέρος ἡμᾶς ἐποίησεν 25 ἐαυτῷ. 2. Οὕτω γὰρ γέγραπται· «ὅτε διεμέριζεν ὁ Ὑψιστος ἔθνη, ὡς διέσπειρεν υἱοὺς Ἀδάμ, ἔστησεν ὄρια ἔθνῶν κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων Θεοῦ. Ἐγεννήθη μερὶς Κυρίου λαὸς αὐτοῦ

πίστη του μέσα μας και ἄς κατανοήσουμε ὅτι ὅλα εἶναι κοντά του. 4. Μὲ τὸν λόγο τῆς μεγαλωσύνης του δημιούργησε τὰ πάντα, καὶ μὲ λόγο του μπορεῖ νὰ τὰ καταστρέψει. 5. «Ποιὸς θὰ τοῦ πεῖ, Τί ἔκανες; Ἦ ποιὸς θὰ ἀντισταθεῖ στὴ δύναμη τῆς ἰσχύος του;»⁴⁵. Ὅταν θέλει καὶ ὅπως θέλει θὰ κάνει τὰ πάντα, καὶ δὲν θὰ ἐξαφανιστεῖ τίποτε ἀπὸ ὅσα ἀποφάσισε αὐτός. 6. Ὅλα εἶναι κοντά του καὶ τίποτε δὲν ξεφεύγει τῆ θέλησὶς του, 7. ἀφοῦ «οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ στερέωμα διακηρύττει τὸ ἔργο τῶν χειρῶν του· ἢ μιὰ μέρα λέει στὴν ἄλλη μέρα λόγο, καὶ ἢ μιὰ νύχτα διακηρύττει στὴν ἄλλη νύχτα τὴ γνώση τοῦ Θεοῦ· καὶ δὲν ὑπάρχουν λόγια οὔτε ὁμιλίες τῶν ὁποίων δὲν ἀκούονται οἱ φωνές»⁴⁶.

28. Ἀφοῦ λοιπὸν ὅλα φαίνονται καὶ ἀκούονται, ἄς τὸν φοβηθοῦμε καὶ ἄς ἐγκαταλείψουμε τὶς μολυσμένες ἐπιθυμίες τῶν κακῶν ἔργων, γιὰ νὰ καλυφθοῦμε μὲ τὸ ἔλεός του ἀπὸ τὴ μελλοντικὴ κρίση. 2. Διότι ποῦ μπορεῖ κάποιος ἀπὸ μᾶς νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὸ δυνατὸ χέρι του; Καὶ ποιὸς κόσμος θὰ δεχθεῖ κάποιον ἀπὸ ἐκείνους ποὺ λιποτακτεῖ ἀπὸ αὐτόν; Διότι λέει κάπου ἢ Γραφῆ· 3. «ποῦ νὰ πάω καὶ ποῦ νὰ κρυφτῶ ἀπὸ σένα; Ἐὰν ἀνέβω στὸν οὐρανὸ, ἐσὺ βρίσκεσαι ἐκεῖ· ἐὰν πάω στὴν ἄκρη τῆς γῆς, ἐκεῖ εἶναι τὸ δεξί σου χέρι· ἐὰν κατασκηνώσω στὶς ἀβύσσους, ἐκεῖ ὑπάρχει τὸ Πνεῦμα σου»⁴⁷. 4. Ποῦ λοιπὸν θὰ μποροῦσε νὰ πάει κανεὶς, ἢ ποῦ νὰ δραπετεύσει ἀπὸ αὐτόν ποὺ περιέχει τὰ πάντα;

29. Ἄς τὸν πλησιάσουμε λοιπὸν μὲ ἀγιότητα ψυχῆς, σηκώνοντας πρὸς αὐτόν ἀγνὰ καὶ ἀμόλυντα χέρια, ἀγαπώντας τὸν γεμᾶτο καλωσύνη καὶ εὐσπλαχνία Πατέρα μας, ὁ ὁποῖος μᾶς ἔκανε μερίδιο τῶν ἐκλεκτῶν του. 2. Διότι ἔχει γραφεῖ τὸ ἐξῆς· «ὅταν ὁ Ὑψιστος διεχώριζε τὰ ἔθνη, καθὼς διασκορπιζε τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀδάμ, ὄρισε τὰ σύνορα τῶν ἐθνῶν ἀνάλογα πρὸς τὸν ἀριθμὸ τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. Μερίδιο τοῦ Κυρίου καὶ λαὸς του ἔγινε ὁ Ἰακώβ, ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς ἔγινε

45. Σοφ. Σολ. 12,12.

46. Ψαλμ. 18,2-4.

47. Βλ. Ψαλμ. 138,7-8.

Ἰακώβ, σχοίνισμα κληρονομίας αὐτοῦ Ἰσραήλ». 3. Καὶ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ λέγει· «ἴδου Κύριος λαμβάνει ἑαυτῷ ἐκ μέσου ἔθνῶν, ὡσπερ λαμβάνει ἄνθρωπος τὴν ἀπαρχὴν αὐτοῦ τῆς ἄλλω, καὶ ἐξελεύσεται ἐκ τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἅγια ἀγίων».

5 30. Ἀγία οὖν μερὶς ὑπάρχοντες, ποιήσωμεν τὰ τοῦ ἁγιασμοῦ πάντα, φεύγοντες καταλαλιάς, μιαρὰς τε καὶ ἀνάγνους συμπλοκάς, μέθας τε καὶ νεωτερισμοὺς καὶ βδελυκτὰς ἐπιθυμίας, μυσερὰν μοιχείαν, βδελυκτὴν ὑπερηφανίαν. 2. «Θεὸς» γάρ, φησὶν, «ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι
10 χάριν». 3. Κολληθῶμεν οὖν ἐκείνοις οἷς ἡ χάρις ἀπὸ τοῦ Θεοῦ δέδοται· ἐνδυσώμεθα τὴν ὁμόνοιαν ταπεινοφρονοῦντες, ἐγκρατευόμενοι, ἀπὸ παντὸς ψιθυρισμοῦ καὶ καταλαλιᾶς πόρρω ἑαυτοῦς ποιοῦντες, ἔργοις δικαιοῦμενοι καὶ μὴ λόγοις. 4. Λέγει γάρ· «ὁ τὰ πολλὰ λέγων καὶ ἀντακούσεται· ἢ ὁ εἴλαλος οἶεται εἶναι
15 δίκαιος; 5. Εὐλογημένος γεννητὸς γυναικὸς ὀλιγόβιος. Μὴ πολλὸς ἐν ῥήμασι γίνου». 6. Ὁ ἔπαινος ὑμῶν ἔστω ἐν Θεῷ, καὶ μὴ ἐξ αὐτῶν· αὐτεπαινετοὺς γὰρ μισεῖ ὁ Θεός. 7. Ἡ μαρτυρία τῆς ἀγαθῆς πράξεως ἡμῶν διδόσθω ὑπ' ἄλλων, καθὼς ἐδόθη τοῖς πατράσιν ἡμῶν τοῖς δικαίοις. 8. Θράσος καὶ αὐθάδεια καὶ τόλ
20 μα τοῖς κατηραμένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐπιείκεια καὶ ταπεινοφροσύνη καὶ πραΰτης παρὰ τοῖς ἠύλογημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

31. Κολληθῶμεν οὖν τῇ εὐλογίᾳ αὐτοῦ καὶ ἴδωμεν τίνες αἱ ὁδοὶ τῆς εὐλογίας. Ἀνατυλίζωμεν τὰ ἀπ' ἀρχῆς γενόμενα. 2. Τίνος χάριν ἠύλογήθη ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ; Οὐχὶ δικαιοσύνην
25 καὶ ἀλήθειαν διὰ πίστεως ποιήσας; 3. Ἰσαὰκ μετὰ πεποιθήσεως γινώσκων τὸ μέλλον ἠδέως προσήγετο θυσία. 4. Ἰακώβ μετὰ ταπεινοφροσύνης ἐξεχώρησε τῆς γῆς αὐτοῦ δι' ἀδελφὸν

48. Δευτ. 32,8-9.

49. Ἀριθμ. 18,27. Ἰεζ. 48,12.

κληρονομική μερίδα του»⁴⁸. 3. Καὶ σὲ ἄλλο χωρίο λέει· «Νά, ὁ Κύριος παίρνει γιὰ τὸν ἑαυτό του ἓνα ἔθνος μέσα ἀπὸ τὰ ἔθνη, ὅπως παίρνει ὁ ἄνθρωπος τὴν προσφορὰ τῆς θυσίας ἀπὸ τὸ ἀλώνι, καὶ θὰ προέλθουν ἀπὸ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο τὰ ἅγια τῶν ἁγίων»⁴⁹.

30. Ἐφοῦ λοιπὸν εἴμαστε μερίδιό του, ἅς κάνουμε ὅλα τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὸν ἐξαγιασμό μας, ἀποφεύγοντας τὶς κακολογίες, τὶς μολυσμένες καὶ αἰσχρὲς ἐπαφές, τὶς μέθες, τὶς νεωτεριστικὲς τάσεις καὶ τὶς σιχαμερὲς ἐπιθυμίες, τὴ μισητὴ μοιχεία, τὴ σιχαμερὴ ὑπερηφάνεια. 2. Διότι λέει, «ὁ Θεὸς ἐναντιώνεται στοὺς ὑπερήφανους, καὶ στοὺς ταπεινοὺς δίνει χάρη»⁵⁰. 3. Ἄς προσκολληθοῦμε λοιπὸν σ' ἐκείνους ποὺ ἔχει δοθεῖ ἡ χάρη ἀπὸ τὸν Θεό· ἅς ἐνδυθοῦμε τὴν ὁμόνοια μὲ ταπεινοφροσύνη καὶ ἐγκράτεια, κρατώντας τοὺς ἑαυτοὺς μας μακριὰ ἀπὸ κάθε ψίθυρο καὶ κακολογία, καὶ ἐπιδιώκοντας νὰ δικαιωθοῦμε μὲ ἔργα καὶ ὄχι μὲ λόγια. 4. Διότι λέει· «αὐτὸς ποὺ λέει τὰ πολλὰ, θὰ ἀκούσει καὶ πολλὰ· ἢ μήπως ἐκεῖνος ποὺ λέει πολλὰ θεωρεῖται δίκαιος; 5. Εὐλογημένος εἶναι ὁ γιὸς γυναίκα ποὺ ἔζησε λίγα χρόνια. Μὴ γίνεσαι μεγάλος μὲ λόγια»⁵¹. 6. Ὁ ἔπαινός μας ἅς προέρχεται ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ὄχι ἀπὸ αὐτούς· διότι ὁ Θεὸς μισεῖ αὐτούς ποὺ αὐτοεπαινοῦνται. 7. Ἡ βεβαίωση τῆς καλῆς πράξεώς μας νὰ δίνεται ἀπὸ ἄλλους, ὅπως δόθηκε στοὺς πατέρες μας τοὺς δίκαιους. 8. Θράσος καὶ αὐθάδεια καὶ ἰταμότητα σ' ἐκείνους ποὺ εἶναι καταραμένοι ἀπὸ τὸν Θεό, ἐπιείκεια καὶ ταπεινοφροσύνη καὶ πραότητα στοὺς εὐλογημένους ἀπὸ τὸν Θεό.

31. Ἄς ἀφοσιωθοῦμε λοιπὸν στὴν εὐλογία του καὶ ἅς δοῦμε ποιὸί εἶναι οἱ δρόμοι τῆς εὐλογίας. Ἄς ξετυλίξουμε αὐτὰ ποὺ ἔγιναν ἀπὸ τὴν ἀρχή. 2. Γιὰ ποιὸ πρᾶγμα εὐλογήθηκε ὁ πατέρας μας Ἀβραάμ; Ὅχι ἐπειδὴ ἄσκησε δικαιοσύνη καὶ ἀλήθεια μέσω τῆς πίστεως; 3. Ὁ Ἰσαὰκ ποὺ γνώριζε μὲ πεποίθηση τὸ μέλλον προσφέρθηκε εὐχαρίστως θυσία. 4. Ὁ Ἰακώβ μὲ ταπεινοφροσύνη παραχώρησε τὴ γῆ του στὸν ἀδελφό του καὶ

50. Παροιμ. 3,34.

51. Ἰωβ 11,2-3.

καὶ ἐπορεύθη πρὸς Λάβαν καὶ ἐδούλευσε καὶ ἐδόθη αὐτῷ τὸ δωδεκάσκηπτρον τοῦ Ἰσραήλ.

32. Ὁ ἄν τις καθ' ἐν ἑκαστον εἰλικρινῶς κατανοήσῃ, ἐπιγνώσεται μεγαλειᾶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ δεδομένων δωρεῶν. 2. Ἐξ αὐτοῦ γὰρ ἱερεῖς τε καὶ Λευῖται πάντες οἱ λειτουργοῦντες τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ Θεοῦ· ἐξ αὐτοῦ ὁ Κύριος Ἰησοῦς τὸ κατὰ σάρκα· ἐξ αὐτοῦ βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες καὶ ἡγούμενοι κατὰ τὸν Ἰούδαν· τὰ δὲ λοιπὰ σκῆπτρα αὐτοῦ οὐκ ἐν μικρᾷ δόξῃ ὑπάρχουσιν, ὡς ἐπαγγελαμένου τοῦ Θεοῦ ὅτι «ἔσται τὸ σπέρμα σου ὡς οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ». 3. Πάντες οὖν ἐδοξάσθησαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν οὐ δι' αὐτῶν ἢ τῶν ἔργων αὐτῶν ἢ τῆς δικαιοπραγίας ἧς κατειργάσαντο, ἀλλὰ διὰ τοῦ θελήματος αὐτοῦ. 4. Καὶ ἡμεῖς οὖν, διὰ θελήματος αὐτοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ κληθέντες, οὐ δι' ἑαυτῶν δικαιούμεθα οὐδὲ διὰ τῆς ἡμετέρας σοφίας ἢ 15 συνέσεως ἢ εὐσεβείας ἢ ἔργων ὧν κατειργασάμεθα ἐν ὀσιότητι καρδίας, ἀλλὰ διὰ τῆς πίστεως, δι' ἧς πάντας τοὺς ἀπ' αἰῶνος ὁ παντοκράτωρ Θεὸς ἐδικαίωσεν, ᾧ ἔστω ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

33. Τί οὖν ποιήσωμεν, ἀδελφοί; Ἀργήσωμεν ἀπὸ τῆς ἀγαθοποιΐας καὶ ἐγκαταλίπωμεν τὴν ἀγάπην; Μηθαμῶς τοῦτο ἐάσαι ὁ Δεσπότης ἐφ' ἡμῖν γε γεννηθῆναι, ἀλλὰ σπεύσωμεν μετὰ ἐκτενείας καὶ προθυμίας πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελεῖν. 2. Αὐτὸ γὰρ ὁ Δημιουργὸς καὶ Δεσπότης τῶν ἀπάντων ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἀγάλλεται. 3. Τῷ γὰρ παμμεγεθεστάτῳ αὐτοῦ κράτει οὐρανοῦς ἐστήριξε καὶ τῇ ἀκαταλήπτῳ αὐτοῦ συνέσει διεκόσμησεν αὐτούς· γῆν τε διεχώρησεν ἀπὸ τοῦ περιέχοντος αὐτὴν ὕδατος καὶ ἠδρασεν ἐπὶ τὸν ἀσφαλή τοῦ ἰδίου βουλήματος θεμέλιον, τὰ τε ἐν αὐτῇ ζῶα φοιτῶντα τῇ ἑαυτοῦ διατάξει ἐκέλευσεν εἶναι· θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ζῶα προδημιουργήσας ἐνέκλεισε 30 τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει. 4. Ἐπὶ πᾶσι τὸ ἐξοχώτατον καὶ παμμέγεθες

πῆγε στὸν Λάβα καὶ δούλεψε, καὶ ἔτσι τοῦ δόθηκε ἡ ἐξουσία ἀνάμεσα στὶς δώδεκα φυλές τοῦ Ἰσραῆλ.

32. Ἄν κανεῖς κατανοῆσει εἰλικρινὰ τὸ καθένα ἀπὸ αὐτὰ χωριστά, θὰ γνωρίσει τὰ μεγαλεῖα τῶν δωρεῶν ποὺ δίνονται ἀπὸ αὐτόν. 2. Διότι ἀπὸ αὐτὸν δίνονται ὅλοι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖτες ποὺ λειτουργοῦν στὸ θυσιαστήριο τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ αὐτὸν ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ὡς ἄνθρωπος, ἀπὸ αὐτὸν οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ ἡγούμενοι τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα· ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα σκῆπτρά του δὲν ἔχουν μικρὴ δόξα, διότι ὁ Θεὸς ὑποσχέθηκε· «οἱ ἀπόγονοί σου θὰ γίνουν σὰν τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ»⁵². 3. Ὅλοι λοιπὸν δοξάστηκαν καὶ ἔγιναν σπουδαῖοι, ὄχι ἀπὸ αὐτὰ ἢ τὰ ἔργα τους ἢ ἀπὸ τῆ δικαιοπραξία ποὺ ἔκαναν, ἀλλὰ μὲ τὸ θέλημά του. 4. Καὶ ἐμεῖς λοιπὸν, ποὺ κληθήκαμε μὲ τὸ θέλημα αὐτοῦ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δὲν δικαιωνόμαστε ἀπὸ τὸν ἑαυτό μας, οὔτε ἀπὸ τῆ σοφία μας ἢ τῆ σύνεση ἢ τὴν εὐσέβεια ἢ τὰ ἔργα ποὺ κάναμε μὲ ἀγνή καρδιά, ἀλλὰ μὲ τὴν πίστη, μὲ τὴν ὁποία ὁ παντοκράτορας Θεὸς δικαίωσε ὅλους μέσω τῶν αἰῶνων, στὸν ὁποῖο ἄς ἀναφέρεται ἡ δόξα στοὺς αἰῶνες τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

33. Τί θὰ κάνουμε λοιπὸν, ἀδελφοί; Θὰ σταματήσουμε τὴν ἀγαθοεργία καὶ θὰ ἐγκαταλείψουμε τὴν ἀγάπη; Νὰ μὴ ἐπιτρέψει μὲ κανένα τρόπο ὁ Δεσπότης νὰ γίνεῖ αὐτὸ σὲ μᾶς, ἀλλὰ νὰ σπεύσουμε μὲ ζῆλο καὶ προθυμία νὰ κάνουμε κάθε ἔργο ἀγαθό. 2. Διότι ὁ ἴδιος ὁ Δημιουργὸς καὶ Δεσπότης τῶν ὅλων χαίρεται γιὰ τὰ ἔργα του. 3. Διότι μὲ τὴν πολὺ μεγάλη δύναμή του στήριξε τοὺς οὐρανοὺς καὶ μὲ τὴν ἀκατάληπτη σοφία του τοὺς διακόσμησε· ξεχώρισε τὴ γῆ ἀπὸ τὸ νερὸ ποὺ τὴν κατέκλυζε καὶ τὴν στήριξε πάνω στὸ ἀσφαλὲς θεμέλιο τῆς δικῆς του θέλησης· διέταξε νὰ γίνουν τὰ ζῶα ποὺ ὑπάρχουν σ' αὐτὴν μὲ τὴ διαταγὴ του· τὴ θάλασσα καὶ τὰ ζῶα ποὺ ὑπάρχουν μέσα σ' αὐτὴν, ποὺ τὰ εἶχε δημιουργήσει πρὶν, τὰ περιορίσε μὲ τὴ δύναμή του. 4. Καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα τὸ πρὶν ὑπέροχο καὶ μεγαλύτερο σὲ διάνοια,

52. Γεν. 22,17.

κατὰ διάνοιαν, ἄνθρωπον, ταῖς ἱεραῖς καὶ ἀμώμοις χερσὶν ἐπλασεν, τῆς ἑαυτοῦ εἰκόνας χαρακτῆρα. 5. Οὕτω γάρ φησιν ὁ Θεὸς· «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡμετέραν. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἄρσεν καὶ θῆλυ 5 ἐποίησεν αὐτούς». 6. Ταῦτα οὖν πάντα τελειώσας ἐπήνεσεν αὐτὰ καὶ ἠλόγησε καὶ εἶπεν· «αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε». 7. Εἶδομεν ὅτι ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς πάντες ἐκοσμήθησαν οἱ δίκαιοι καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἔργοις ἀγαθοῖς ἑαυτὸν κοσμήσας ἐχάρη. 8. Ἔχοντες οὖν τοῦτον τὸν ὑπογραμμὸν ἀόκνως προσέλθωμεν 10 τῷ θελήματι αὐτοῦ, ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος ἡμῶν ἐργασώμεθα ἔργον δικαιοσύνης.

34. Ὁ ἀγαθὸς ἐργάτης μετὰ παρρησίας λαμβάνει τὸν ἄρτον τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ὁ νωθρὸς καὶ παρειμένος οὐκ ἀντοφθαλμεῖ τῷ ἐργοπαρέκτῃ αὐτοῦ. 2. Δέον οὖν ἐστὶν προθύμους ἡμᾶς 15 εἶναι εἰς ἀγαθοποιῖαν· ἐξ αὐτοῦ γάρ ἐστι τὰ πάντα. 3. Προλέγει γὰρ ἡμῖν· «ἴδου ὁ Κύριος, καὶ ὁ μισθὸς αὐτοῦ πρὸ προσώπου αὐτοῦ, ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ». 4. Προτρέπεται οὖν ἡμᾶς πιστεύοντας ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ἐπ' αὐτῷ, μὴ ἀργοὺς μηδὲ παρειμένους εἶναι ἐπὶ πᾶν ἔργον ἀγαθόν. 5. Τὸ καύχημα ἡμῶν καὶ ἡ παρρησία ἔστω ἐν αὐτῷ· ὑποτασσώμεθα τῷ 20 θελήματι αὐτοῦ· κατανοήσωμεν τὸ πᾶν πλῆθος τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, πῶς τῷ θελήματι αὐτοῦ λειτουργοῦσι παρεστῶτες. 6. Λέγει γὰρ ἡ Γραφή· «μύριαι μυριάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ, καὶ χίλιαι χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ καὶ ἐκέκραγον· Ἅγιος 25 ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ κτίσις τῆς δόξης αὐτοῦ». 7. Καὶ ἡμεῖς οὖν, ἐν ὁμονοίᾳ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναχθέντες τῇ συνειδήσει, ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος βοήσωμεν πρὸς αὐτὸν ἐκτενωῶς, εἰς τὸ μετόχους ἡμᾶς γενέσθαι τῶν μεγάλων καὶ ἐνδόξων ἐπαγγελιῶν αὐτοῦ. 8. Λέγει γάρ· «ὄφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ 30 οὐδ' ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη ὅσα ἠτοίμασε Κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὸν».

53. Γέν. 1,26–27.

Γέν. 1,28.

55. Ἦσ. 40,10· 62,11.

τὸν ἄνθρωπο, τὸν ἔπλασε μὲ τὰ ἱερὰ καὶ καθαρὰ χέρια του, ὅμοιο μὲ τὴ δική του εἰκόνα. 5. Γιατὶ αὐτὸ λέει ὁ Θεός· «ἄς κά-
νουμε ἄνθρωπο κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωση δική μας. Καὶ ἔκανε ὁ
Θεὸς τὸν ἄνθρωπο, κάνοντάς τον ἄνδρα καὶ γυναῖκα»⁵³. 6. Ὅταν
λοιπὸν τὰ τελείωσε αὐτὰ τὰ ἐπήνεσε καὶ τὰ εὐλόγησε καὶ εἶπε·
«νὰ αὐξάνεσθε καὶ νὰ πολλαπλασιάζεσθε»⁵⁴. 7. Εἶδαμε ὅτι ὅλοι
οἱ δίκαιοι κοσμήθηκαν μὲ ἔργα ἀγαθὰ, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Κύ-
ριος χάρηκε πὺν κόσμησε τὸν ἑαυτό του μὲ ἔργα ἀγαθὰ. 8
Ἔχοντας λοιπὸν αὐτὸν ὡς παράδειγμα, ἄς πλησιάσουμε ἀκού-
ραστα στὸ θέλημά του, καὶ ἄς ἐργασθοῦμε μὲ ὅλη τὴ δύναμή
μας τὰ ἔργα τῆς δικαιοσύνης.

34. Ὁ καλὸς ἐργάτης παίρνει μὲ θάρρος τὸ ψωμὶ τῆς δου-
λειᾶς του, ἐνῶ ὁ νωθρὸς καὶ ἀδιάφορος δὲν κοιτάζει στὰ μάτια
τὸν ἐργοδότη του. 2. Πρέπει ἐπομένως νὰ εἴμαστε πρόθυμοι γιὰ
ἀγαθοεργία, διότι ἀπὸ αὐτὸν προέρχονται ὅλα. 3. Ἄλλω-
στε μᾶς ἔχει προειδοποιήσει· «νὰ ὁ Κύριος καὶ ὁ μισθὸς του εἶ-
ναι μπροστά του, γιὰ νὰ τὸν δώσει στὸν καθένα ἀνάλογα μὲ τὸ
ἔργο του»⁵⁵. 4. Προτρέπει λοιπὸν ἐμᾶς πὺν πιστεύουμε μὲ ὅλη
τὴν καρδιά μας σ' αὐτόν, νὰ μῆ εἴμαστε οὔτε ἀργοί, οὔτε ἀδιά-
φοροι γιὰ κάθε ἀγαθὸ ἔργο. 5. Τὸ καύχημά μας καὶ τὸ θάρρος
μας νὰ εἶναι σ' αὐτόν· νὰ ὑποτασσόμαστε στὸ θέλημά του· νὰ
κατανοήσουμε ὅλο τὸ πλῆθος τῶν ἀγγέλων του, ὅτι ὑπηρετοῦν
τὸ θέλημά του μένοντας κοντά του. 6. Διότι λέει ἡ Γραφή· «ἀνα-
ρίθμητες μυριάδες παραστέκονταν δίπλα σ' αὐτόν καὶ χίλιες χι-
λιάδες τὸν λειτουργοῦσαν καὶ φώναζαν· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύ-
ριος τῶν Δυνάμεων, ὅλη ἡ κτίση εἶναι γεμάτη ἀπὸ τὴ δόξα
του»⁵⁶. 7. Καὶ ἐμεῖς λοιπὸν, ἀφοῦ συγκεντρωθοῦμε μὲ ὁμόνοια
ὅλοι μαζὶ συνειδητά, ἄς φωνάξουμε μὲ ἓνα στόμα σ' αὐτόν ἀκα-
τάπαυστα, γιὰ νὰ γίνουμε μέτοχοι τῶν μεγάλων καὶ ἐνδόξων
ὑποσχέσεών του. 8. Διότι λέει· «μάτι δὲν εἶδε καὶ αὐτὶ δὲν ἄκου-
σε καὶ οὔτε ὁ λογισμὸς ἀνθρώπου συνέλαβε αὐτὰ πὺν ἐτοίμασε
ὁ Κύριος γιὰ ἐκείνους πὺν μένουν πιστοὶ σ' αὐτόν»⁵⁷.

56. Δαν. 7,10. Ἦσ. 6,3.

57. Α' Κορ. 2,9.

34. Ὡς μακάρια καὶ θαυμαστὰ τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ, ἀγαπητοί. 2. Ζωὴ ἐν ἀθανασίᾳ, λαμπρότης ἐν δικαιοσύνῃ, ἀλήθεια ἐν παρρησίᾳ, πίστις ἐν πεποιθήσει, ἐγκράτεια ἐν ἀγιασμῶ, καὶ ταῦτα ὑποπίπτοντα ὑπὸ τὴν διάνοιαν ἡμῶν. 3. Τίνα οὖν ἄρα 5 ἐστὶ τὰ ἐτοιμαζόμενα τοῖς ὑπομένουσιν; Ὁ δημιουργὸς καὶ Πατὴρ τῶν αἰώνων πανάγιος αὐτὸς γινώσκει τὴν ποσότητα καὶ τὴν καλλονὴν αὐτῶν. 4. Ἡμεῖς οὖν ἀγωνισώμεθα εὐρεθῆναι ἐν τῷ ἀριθμῶ τῶν ὑπομενόντων, ὅπως μεταλάβωμεν τῶν ἐπηγεγυμένων δωρεῶν. 5. Πῶς δὲ ἔσται τοῦτο, ἀγαπητοί; Ἐὰν 10 ἐστηριγμένη ἢ ἡ διάνοια ἡμῶν πιστῶς πρὸς τὸν Θεόν· ἐὰν ἐκζητῶμεν τὰ εὐάρεστα καὶ εὐπρόσδεκτα αὐτῶ· ἐὰν ἐπιτελέσωμεν τὰ ἀνήκοντα τῇ ἀμώμῳ βουλήσει αὐτοῦ καὶ ἀκολουθήσωμεν τῇ ὁδῶ τῆς ἀληθείας, ἀπορρίψαντες ἀφ' ἑαυτῶν πᾶσαν ἀδικίαν καὶ πονηρίαν, πλεονεξίαν, ἔρεις, κακοηθείας τε καὶ δό- 15 λους, ψιθυρισμούς τε καὶ καταλαλιάς, θεοστυγίαν, ὑπερηφανίαν τε καὶ ἀλαζονείαν, κενοδοξίαν τε καὶ ἀφιλοξενίαν. 6. Ταῦτα γὰρ οἱ πράσσοντες στυγητοὶ τῷ Θεῷ ὑπάρχουσιν· οὐ μόνον δὲ οἱ πράσσοντες αὐτά, ἀλλὰ καὶ οἱ συνενδοκοῦντες αὐτοῖς. 7. Λέγει γὰρ ἡ Γραφή· «τῷ δὲ ἀμαρτωλῷ εἶπεν ὁ Θεός· Ἰνατί σὺ διηγῆ 20 τὰ δικαιώματά μου καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου ἐπὶ στόματός σου; 8. Σὺ δὲ ἐμίσησας παιδείαν καὶ ἐξέβαλες τοὺς λόγους μου εἰς τὰ ὀπίσω. Εἰ ἐθεώρεις κλέπτην, συνέτρεχες αὐτῷ, καὶ μετὰ μοιχῶν τὴν μερίδα σου ἐτίθεις· τὸ στόμα σου ἐπλεόνασε κακίαν καὶ ἡ γλῶσσά σου περιέπλεκε δολιότητα· 25 καθήμενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατελάλεις καὶ κατὰ τοῦ υἱοῦ τῆς μητρὸς σου ἐτίθεις σκάνδαλον. 9. Ταῦτα ἐποίησας καὶ ἐσίγησα· ὑπέλαβες, ἄνομε, ὅτι ἔσομαί σοι ὅμοιος. 10. Ἐλέγξω σε καὶ παραστήσω σε κατὰ πρόσωπόν σου. 11. Σύνετε δὴ ταῦτα, οἱ ἐπιλανθόμενοι τοῦ Θεοῦ, μήποτε ἀρπάσῃ ὡς λέων καὶ μὴ ἢ 30 ὁ ρυόμενος. 12. Θυσία αἰνέσεως δοξάσει με καὶ ἐκεῖ ὁδὸς ἦν δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ».

35. Πόσο μακάρια και θαυμάσια εἶναι τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ, ἀγαπητοί. 2. Ζωὴ ἀθάνατη, λαμπρότητα με δικαιοσύνη, ἀλήθεια με θάρρος, πίστη με ἐμπιστοσύνη, ἐγκράτεια με ἀγιασμό, καὶ αὐτὰ εἶναι ὅσα τὰ συλλαμβάνει ὁ νοῦς μας. 3. Ποιά ὅμως εἶναι ἄραγε ἐκεῖνα πού ἐτοιμάζει γι' αὐτοὺς πού τὸν περιμένουν; Ὁ Δημιουργὸς καὶ Πατέρας τῶν αἰώνων, αὐτὸς ὁ πανάγιος, γνωρίζει τὴν ποσότητα καὶ τὴν ὠραιότητα αὐτῶν. 4. Ἐμεῖς λοιπὸν ἄς ἀγωνισθοῦμε γιὰ νὰ βρεθοῦμε μέσα στὸν ἀριθμὸ ἐκείνων πού τὸν περιμένουν, γιὰ νὰ γίνουμε μέτοχοι τῶν δωρεῶν πού ὑποσχέθηκε. 5. Καὶ πῶς θὰ γίνει αὐτό, ἀγαπητοί μου; Ἐὰν ἡ σκέψη μας εἶναι στηριγμένη με πίστη στὸν Θεό· ἐὰν ἐπιδιώκουμε ὅσα εἶναι ἀρεστὰ καὶ εὐπρόσδεκτα σ' αὐτόν· ἐὰν ἐκτελέσουμε ὅσα ἀνήκουν στὴν ἄψογη θέλησή του καὶ ἀκολουθήσουμε τὸ δρόμο τῆς ἀλήθειας, ἀφοῦ ρίξουμε ἀπὸ πάνω μας κάθε ἀδικία καὶ πονηριά, πλεονεξία, φιλονεικίες, κακοήθειες καὶ δολιότητες, ψιθυρισμοὺς καὶ κακολογίες, μῖσος τοῦ Θεοῦ, ὑπερηφάνεια καὶ ἀλαζονεία, ματαιοδοξία καὶ ἀφιλοξενία. 6. Διότι ἐκεῖνοι πού τὰ κάνουν αὐτὰ εἶναι μισητοὶ ἀπὸ τὸν Θεό· καὶ ὄχι μόνοι αὐτοὶ πού τὰ κάνουν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι πού συμφωνοῦν με αὐτούς. 7. Διότι λέγει ἡ Γραφή· «στὸν δὲ ἀμαρτωλὸ ὁ Θεὸς εἶπε· Γιατί ἐσὺ διδάσκεις τὶς ἐντολές μου καὶ παίρνεις στὸ στόμα σου τὴ διαθήκη μου; 8. Διότι ἐσὺ μισεῖς τὴν παιδαγωγία καὶ περιφρονεῖς τοὺς λόγους μου. Ἐὰν ἔβλεπες κλέφτη ἔτρεχες καὶ σὺ μαζί του καὶ ἔπαιρνες μέρος με τοὺς μοιχοὺς στὶς ἀκολασίες· τὸ στόμα σου πλεόνασε κακία καὶ ἡ γλῶσσα σου περιέπλεκε δολιότητα· καθόσουν καὶ κακολογοῦσες ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ προκαλοῦσες σκάνδαλο ἐναντίον τοῦ γιοῦ τῆς μητέρας σου. 9. Αὐτὰ ἔκανες, κι ἐγὼ σιωποῦσα· νόμιζες, παράνομε, ὅτι θὰ εἶμαι ὁμοίός σου. 10. Θὰ σὲ ἐλέγξω καὶ θὰ παρουσιάσω τὶς ἀμαρτίες σου μπροστά σου. 11. Βάλτε καλὰ στὸ μυαλό σας αὐτὰ ὅσοι ξεχάσατε τὸν Θεό, μήπως σᾶς ἀρπάξει σὰν λιοντάρη καὶ δὲν θὰ ὑπάρχει κανεὶς νὰ σᾶς σώσει. 12. Θυσία αἰνέσεως με δοξάζει, καὶ ἐκεῖ βρίσκεται ὁ δρόμος στὸν ὁποῖο θὰ τοῦ δείξω τὴ σωτηρία τοῦ Θεοῦ»⁵⁸.

58. Ψαλμ. 49,16-23.

36. Αὕτη ἡ ὁδός, ἀγαπητοί, ἐν ἧ εὐρομεν τὸν σωτήριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἀρχιερέα τῶν προσφορῶν ἡμῶν, τὸν προστάτην καὶ βοηθὸν τῆς ἀσθενείας ἡμῶν. 2. Διὰ τούτου ἀτενίζομεν εἰς τὰ ὕψη τῶν οὐρανῶν· διὰ τούτου ἐνοπτριζόμεθα 5 τὴν ἄμωμον καὶ ὑπερτάτην ὄψιν αὐτοῦ· διὰ τούτου ἠνεώχθησαν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς καρδίας· διὰ τούτου ἡ ἀσύνετος καὶ ἐσκοτωμένη διάνοια ἡμῶν ἀναθάλλει εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· διὰ τούτου ἠθέλησεν ὁ Δεσπότης τῆς ἀθανάτου γνώσεως ἡμᾶς γεύσασθαι, «ὅς ὢν ἀπαύγασμα τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ, 10 τοσοῦτω μείζων ἐστὶν ἀγγέλων, ὅσω διαφερότερον ὄνομα κεκληρονόμηκεν». 3. Γέγραπται γὰρ οὕτως· «ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα». 4. Ἐπὶ δὲ τῷ Υἱῷ αὐτοῦ οὕτως εἶπεν ὁ Δεσπότης· «Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ 15 δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου καὶ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς». 5. Καὶ πάλιν λέγει πρὸς αὐτόν· «κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου». 6. Τίνες οὖν οἱ ἐχθροί; Οἱ φαῦλοι καὶ ἀντιτασσόμενοι τῷ θελήματι αὐτοῦ.

20 37. Στρατευσώμεθα οὖν, ἄνδρες ἀδελφοί, μετὰ πάσης ἐκτενείας ἐν τοῖς ἀμώμοις προστάγμασιν αὐτοῦ. 2. Κατανοήσωμεν τοὺς στρατευομένους τοῖς ἡγουμένοις ἡμῶν, πῶς εὐτάκτως, πῶς εὐείκτως, πῶς ὑποτεταγμένως ἐπιτελοῦσι τὰ διατασσόμενα. 3. Οὐ πάντες εἰσὶν ἑπαρχοὶ οὐδὲ χιλίαρχοι οὐδὲ 25 ἑκατόνταρχοι οὐδὲ πεντηκόνταρχοι οὐδὲ τὸ καθεξῆς, ἀλλ' ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι τὰ ἐπιτασσόμενα ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἡγουμένων ἐπιτελεῖ. 4. Οἱ μεγάλοι δίχα τῶν μικρῶν οὐ δύνανται εἶναι, οὔτε οἱ μικροὶ δίχα τῶν μεγάλων· σύγκρασις τίς ἐστὶν ἐν πᾶσι καὶ ἐν τούτοις χρῆσις. 5. Λάβωμεν τὸ σῶμα

36. Αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος, ἀγαπητοί μου, στὸν ὁποῖο βρήκαμε τὸν Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστό, τὸν ἀρχιερέα τῶν προσφορῶν μας, τὸν προστάτη καὶ βοηθὸ τῆς ἀσθενείας μας. 2. Μέσω αὐτοῦ ἀτενίζουμε στὰ ὕψη τῶν οὐρανῶν· μέσω αὐτοῦ βλέπουμε σὰν σὲ καθρέφτη τὴν ἄψογη καὶ ὑπέρτατη ὄψη του· μέσω αὐτοῦ ἀνοίχτηκαν τὰ μάτια τῆς καρδιάς μας· μέσω αὐτοῦ ἡ ἀπερίσκεπτη καὶ σκοτωμένη διάνοιά μας ξανανθίζει μέσα στὸ θαυμαστὸ φῶς του· μέσω αὐτοῦ θέλησε ὁ Κύριος νὰ πάρουμε γεύση τῆς ἀθάνατης γνώσης· «ὁ ὁποῖος, ὄντας ἀκτινοβολία τοῦ θεϊκοῦ μεγαλείου, εἶναι τόσο ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους, ὅσο διαφορετικότερο εἶναι τὸ ὄνομα ποὺ κληρονόμησε»⁵⁹. 3. Διότι ἔχει γραφεῖ τὸ ἐξῆς· «Αὐτὸς εἶναι ποὺ ἔκανε τοὺς ἀγγέλους του γρήγορους σὰν τοὺς ἀνέμους, καὶ τοὺς λειτουργοὺς του πύρινη φλόγα»⁶⁰. 4. Γιὰ τὸν Υἱὸ του ὁμοῦς ὁ Δεσπότης εἶπε τὰ ἐξῆς· «Ἐσὺ εἶσαι Υἱός μου, ἐγὼ σὲ γέννησα σήμερα· ζήτησε ἀπὸ μένα καὶ θὰ σοῦ δώσω ὡς κληρονομία ὅλα τὰ ἔθνη καὶ θὰ βάλω κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχία σου τὰ πέρατα τῆς γῆς»⁶¹. 5. Καὶ πάλι λέει σ' αὐτόν· «κάθισε στὰ δεξιά μου, μέχρι νὰ κάνω τοὺς ἐχθροὺς σου ὑποπόδιο τῶν ποδιῶν σου»⁶². 6. Ποιοί εἶναι ὁμοῦς οἱ ἐχθροί του; Οἱ κακοὶ καὶ αὐτοὶ ποὺ ἀντιστέκονται στὸ θέλημα του.

37. Ἄς στρατευθοῦμε λοιπόν, ἄνδρες ἀδελφοί μου, μὲ κάθε ζῆλο στὰ ἄψογα προστάγματά του. 2. Ἄς σκεφθοῦμε αὐτοὺς ποὺ εἶναι στρατευμένοι στοὺς ἀρχηγούς μας, μὲ πόση τάξη, μὲ πόση προθυμία καὶ μὲ πόση ταπεινότητα ἐκτελοῦν αὐτὰ ποὺ ἐντέλλονται. 3. Δὲν εἶναι ὅλοι ἔπαρχοι οὔτε χιλίαρχοι οὔτε ἐκατόνταρχοι οὔτε πεντηκόνταρχοι, οὔτε οἱ μὲ τὴ σειρά παρακάτω, ἀλλὰ ὁ καθένας στὸ δικό του βαθμὸ ἐκτελεῖ ὅσα διατάσσονται ἀπὸ τὸν βασιλιὰ καὶ τοὺς ἀρχηγούς. 4. Οἱ μεγάλοι δὲν μποροῦν νὰ ὑπάρχουν χωρὶς τοὺς μικροὺς, οὔτε οἱ μικροὶ χωρὶς τοὺς μεγάλους· σὲ ὅλα ὑπάρχει μιὰ ἀλληλεξάρτηση καὶ ἔτσι γίνονται χρήσιμα. 5. Ἄς πάρουμε τὸ σῶμα μας· τὸ κεφάλι

61. Ψαλμ. 2,7-8.

62. Ψαλμ. 109,1.

ἡμῶν· ἡ κεφαλὴ δίχα τῶν ποδῶν οὐδὲν ἐστίν, οὕτως οὐδὲ οἱ πόδες δίχα τῆς κεφαλῆς· τὰ δὲ ἐλάχιστα μέλη τοῦ σώματος ἡμῶν ἀναγκαῖα καὶ εὐχρηστά εἰσιν ὅλῳ τῷ σώματι, ἀλλὰ πάντα συμπνεῖ καὶ ὑποταγῆ μιᾷ χρῆται εἰς τὸ σώζεσθαι ὅλον τὸ
5 σῶμα.

38. Σωζέσθω οὖν ἡμῶν ὅλον τὸ σῶμα ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ ὑποτασέσθω ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ, καθὼς ἐτέθη τῷ χαρίσματι αὐτοῦ. 2. Ὁ ἰσχυρὸς τημελείτω τὸν ἀσθενῆ, ὁ δὲ ἀσθενῆς ἐντρεπέτω τὸν ἰσχυρόν· ὁ πλούσιος ἐπιχορηγεῖτω τῷ
10 πτωχῷ, ὁ δὲ πτωχὸς εὐχαριστεῖτω τῷ Θεῷ ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ δι' οὗ ἀναπληρωθῆ αὐτοῦ τὸ ὑστέρημα. Ὁ σοφὸς ἐνδεικνύσθω τὴν σοφίαν αὐτοῦ μὴ ἐν λόγοις, ἀλλ' ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς· ὁ ταπεινόφρων μὴ ἑαυτῷ μαρτυρεῖτω, ἀλλ' ἐάτω ὑφ' ἑτέρου ἑαυτὸν μαρτυρεῖσθαι· ὁ ἀγνὸς ἐν τῇ σαρκὶ μὴ ἀλαζονευέσθω, γινώ-
15 σκων ὅτι ἕτερός ἐστίν ὁ ἐπιχορηγῶν αὐτῷ τὴν ἐγκράτειαν. 3. Ἀναλογισώμεθα οὖν, ἀδελφοί, ἐκ ποίας ὕλης ἐγεννήθημεν, ποῖοι καὶ τίνες εἰσήλθαμεν εἰς τὸν κόσμον. Ἐκ ποίου τάφου καὶ σκότους ὁ πλάσας ἡμᾶς καὶ δημιουργήσας εἰσήγαγεν εἰς τὸν κόσμον αὐτοῦ, προετοιμάσας τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ πρὶν ἡμᾶς
20 γεννηθῆναι. 4. Ταῦτα οὖν πάντα ἐξ αὐτοῦ ἔχοντες ὀφείλομεν κατὰ πάντα εὐχαριστεῖν αὐτῷ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

39. Ἄφρονες καὶ ἀσύνετοι καὶ μωροὶ καὶ ἀπαίδευτοι χλευάζουσιν ἡμᾶς καὶ μυκτηρίζουσιν, ἑαυτοὺς βουλόμενοι ἐπαί-
25 ρεσθαι ταῖς διανοίαις αὐτῶν. 2. Τί γὰρ δύναται θνητός; ἢ τίς ἰσχὺς γηγενοῦς; 3. Γέγραπται γάρ· «οὐκ ἦν μορφὴ πρὸ ὀφθαλμῶν μου, ἀλλ' ἦ αἶσαν καὶ φωνὴν ἤκουον. 4. Τί γάρ; Μὴ καθαρὸς ἔσται βροτὸς ἐναντι Κυρίου, ἢ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἄμεμπτos ἀνήρ; Εἰ κατὰ παίδων αὐτοῦ οὐ πιστεύει, κατὰ δὲ ἀγγέ-
30 λων αὐτοῦ σκολιὸν τι ἐπενόησεν. 5. Οὐρανὸς δὲ οὐ καθαρὸς ἐνώπιον αὐτοῦ· ἕα δέ, οἱ κατοικοῦντες οἰκίας πηλίνας, ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἐσμεν. Ἐπαισεν αὐτοὺς σητὸς

χωρίς τὰ πόδια δὲν εἶναι τίποτε, οὔτε καὶ τὰ πόδια χωρὶς τὸ κεφάλι· καὶ τὰ πιὸ μικρὰ μέλη τοῦ σώματός μας εἶναι ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα σὲ ὅλο τὸ σῶμα· ἀλλὰ ὅλα ὁμονοοῦν καὶ πειθαρχοῦν σὲ μιὰ ὑποταγὴ γιὰ νὰ σώζεται ὅλο τὸ σῶμα.

38. Ἐὰν σώζεται λοιπὸν ὅλο τὸ σῶμα μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, καὶ ἂς ὑποτάσσεται ὁ καθένας στὸν πλησίον του, ἀνάλογα μὲ τὸ χάρισμα ποῦ τοῦ δόθηκε. 2. Ὁ δυνατὸς νὰ φροντίζει τὸν ἀδύνατο· ὁ πλούσιος νὰ ἐπιχορηγεῖ τὸν φτωχό, καὶ ὁ φτωχὸς νὰ εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸ γιὰ τὴ χορηγία, μὲ τὴν ὁποία θὰ συμπληρώσει αὐτὸ ποῦ τοῦ ἔλειπε. Ὁ σοφὸς ἂς δείχνει τὴ σοφία του, ὄχι μὲ λόγια, ἀλλὰ μὲ καλὰ ἔργα· αὐτὸς ποῦ εἶναι ταπεινὸς νὰ μὴ τὸ ὁμολογεῖ γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ ἂς ἀφήνει νὰ τὸ βεβαιώσει ἄλλος· αὐτὸς ποῦ εἶναι σαρκικὰ ἀγνός, νὰ μὴ ὑπερηφανεῖται, καὶ νὰ γνωρίζει ὅτι ἄλλος εἶναι ἐκεῖνος ποῦ τοῦ δίνει τὴν ἐγκράτεια. 3. Ἐὰν ἀναλογισθοῦμε λοιπὸν, ἀδελφοί, ἀπὸ ποιά ὕλη γίναμε, ποιοὶ καὶ πῶς μπήκαμε στὸν κόσμο, ἀπὸ ποιὸ τάφο σκοταδιοῦ ἐκεῖνος ποῦ μᾶς ἔπλασε καὶ μᾶς δημιούργησε μᾶς ἔφερε στὸν κόσμο του, ἀφοῦ προετοίμασε τὶς εὐεργεσίες του προτοῦ γεννηθοῦμε. 4. Ἀφοῦ λοιπὸν ὅλα αὐτὰ τὰ ἔχουμε ἀπὸ αὐτόν, ὀφείλουμε γιὰ ὅλα νὰ εὐχαριστοῦμε αὐτόν, στὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

39. Οἱ τρελλοὶ καὶ ἀπερίσκεπτοι καὶ μωροὶ καὶ ἀγράμματοι μᾶς κοροϊδεοῦν καὶ μᾶς περιπαίζου, θέλοντας νὰ ἐξυψώσουν τὸν ἑαυτό τους μὲ τὴν σκέψη τους. 2. Ἀλλὰ τί μπορεῖ νὰ κάνει ὁ θνητός; ἢ πόση εἶναι ἡ δύναμη τοῦ γήινου; 3. Διότι εἶναι γραμμένο· «δὲν ὑπῆρχε μορφὴ μπροστὰ στὰ μάτια μου, παρὰ μόνο ἄκουα αὖρα καὶ φωνή. 4. Καὶ τί ἔλεγε; Μήπως ὑπάρχει ἄνθρωπος καθαρὸς μπροστὰ στὸν κύριό του, ἢ ἄνδρας ἄψογος σὲ ὅλα τὰ ἔργα του; Εἶναι ἀδύνατο, ἀφοῦ δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνη οὔτε στοὺς ὑπηρέτες του καὶ σκέφθηκε κάτι τὸ στραβὸ γιὰ τοὺς ἀγγέλους του. 5. Οὔτε ὁ οὐρανὸς εἶναι καθαρὸς μπροστὰ του· ἄφησε πιά τοὺς ἀνθρώπους ποῦ κατοικοῦν σπίτια πῆλινα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἐμεῖς εἴμαστε πλασμένοι ἀπὸ τὸν ἴδιο πηλό· τοὺς χτυπάει ὅπως τὸν σκόρο καὶ ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ

τρόπον καὶ ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέρας οὐκ ἔτι εἰσὶν· παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἑαυτοῖς βοηθῆσαι ἀπώλοντο. 6. Ἐνεφύσησεν αὐτοῖς καὶ ἔτελεύτησαν παρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς σοφίαν. 7. Ἐπικάλεσαι δέ, εἴ τίς σοι ὑπακούσεται, ἢ εἴ τινα ἀγίων ἀγγέλων ὄψη. Καὶ γὰρ ἄφρονα ἀναιρεῖ ὀργή, πεπλανημένον δὲ θανατοῖ ζῆλος. 8. Ἐγὼ δὲ ἐώρακα ἄφρονας ρίζας βάλλοντας, ἀλλ' εὐθέως ἐβρώθη αὐτῶν ἡ δίαίτα. 9. Πόρρω γένοιτο οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἀπὸ σωτηρίας· κολαβρισθείησαν ἐπὶ θύραις ἡσσόνων, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐξαιρούμενος· ἃ γὰρ ἐκείνοις ἠτοίμασται, δίκαιοι ἔδονται· αὐτοὶ δὲ ἐκ κακῶν οὐκ ἐξαίρετοι ἔσονται».

40. Προδήλων οὖν ἡμῖν ὄντων τούτων καὶ ἐγκεκυφότες εἰς τὰ βάθη τῆς θείας γνώσεως, πάντα τάξει ποιεῖν ὀφείλομεν ὅσα ὁ Δεσπότης ἐπιτελεῖν ἐκέλευσε κατὰ καιροῦς τεταγμένους. 2. Τὰς τε προσφορὰς καὶ λειτουργίας ἐπιτελεῖσθαι καὶ οὐκ εἰκῆ ἢ ἀτάκτως ἐκέλευσε γίνεσθαι, ἀλλ' ὠρισμένοις καιροῖς καὶ ὥραις. 3. Ποῦ τε καὶ διὰ τίνων ἐπιτελεῖσθαι θέλει, αὐτὸς ὥρισε τῇ ὑπερτάτῳ· αὐτοῦ βουλήσει, ἵν', ὁσίως πάντα γινόμενα, ἐν εὐδοκῆσει εὐπρόσδεκτα εἴη τῷ θελήματι αὐτοῦ. 4. Οἱ οὖν τοῖς προστεταγμένοις καιροῖς ποιῶντες τὰς προσφορὰς αὐτῶν εὐ- 20 πρόσδεκτοί τε καὶ μακάριοι· τοῖς γὰρ νομίμοις τοῦ Δεσπότητος ἀκολουθοῦντες οὐ διαμαρτάνουσιν. 5. Τῷ γὰρ ἀρχιερεῖ ἴδιαι λειτουργίαι δεδομέναι εἰσὶν καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἴδιος ὁ τόπος προστέτακται καὶ Λευίταις ἴδιαι διακονίαι ἐπίκεινται· ὁ λαϊκὸς ἄνθρωπος τοῖς λαϊκοῖς προστάγμασι δέδεται.

25 41. Ἐκαστος ἡμῶν, ἀδελφοί, ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι εὐαρεστείῳ Θεῷ ἐν ἀγαθῇ συνειδήσει ὑπάρχων, μὴ παρεκβαίνων τὸν ὠρισμένον τῆς λειτουργίας αὐτοῦ κανόνα, ἐν σεμνότητι. 2. Οὐ πανταχοῦ, ἀδελφοί, προσφέρονται θυσίαι ἐνδεδελεχισμοῦ ἢ

παύουν νὰ ὑπάρχουν πιά· ἐπειδὴ δὲν μποροῦν νὰ βοηθήσουν τοὺς ἑαυτοὺς τους, χάνονται. 6. Τοὺς φυσᾶ καὶ πεθαίνουν, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν σοφία. 7. Κάλεσε σὲ βοήθεια, νὰ δεῖς ἂν θὰ σὲ ἀκούσει κανένας, ἢ ἂν θὰ δεῖς κάποιον ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους. Διότι τὸν τρελλὸ τὸν σκοτώνει ἢ ὀργή, καὶ ἐκεῖνον ποὺ βρίσκεται σὲ πλάνη τὸν θανατῶει ἢ ζήλεια του. 8. Ἐγὼ βέβαια εἶδα τρελλοὺς νὰ ριζοβολοῦν, ἀλλὰ ἀμέσως φαγώθηκε ἡ τροφή τους. 9. Θὰ ἀπομακρυνθοῦν οἱ γιοῖ τους ἀπὸ τὴ σωτηρία· θὰ ποδοπατηθοῦν μπροστὰ στὶς πόρτες κατώτερων ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ δὲν θὰ ὑπάρχει κανένας νὰ τοὺς γλυτώσει· διότι αὐτὰ ποὺ ἐτοιμάστηκαν γι' αὐτοὺς θὰ τὰ φᾶνε οἱ δίκαιοι, ἐνῶ αὐτοὶ δὲν θὰ ἐξαιρεθοῦν ἀπὸ τοὺς κακοὺς»⁶³.

40. Ἐπειδὴ αὐτὰ γιὰ μᾶς εἶναι ὀλοφάνερα καὶ ἔχουμε ἐνσκήψει στὰ βάθη τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ κάνουμε μὲ τάξη ὅλα ὅσα διέταξε νὰ κάνουμε ὁ Κύριος σὲ καθορισμένο χρόνο· 2. καὶ τὶς προσφορὲς καὶ λειτουργίες νὰ τὶς κάνουμε, ὅμως διέταξε νὰ μὴ τὶς κάνουμε τυχαῖα καὶ ἄτακτα, ἀλλὰ σὲ ὀρισμένες χρονολογίες καὶ ὥρες. 3. Καὶ τὸ ποῦ καὶ ἀπὸ ποιούς θέλει νὰ τελοῦνται τὸ ὅρισε ὁ ἴδιος μὲ τὴν ὑπέρτατη βούλησή του, ὥστε, ἐφόσον ὅλα γίνονται σύμφωνα μὲ τὸν νόμο του, νὰ γίνονται εὐάρεστα ἀποδεκτὰ στὸ θέλημά του. 4. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ποὺ τελοῦν στοὺς καθορισμένους καιροὺς τὶς προσφορὲς τους εἶναι εὐρόσδεκτοι καὶ εὐτυχεῖς, καθόσον, ἀκολουθώντας τὶς ἐντολὲς τοῦ Κυρίου, δὲν ἀμαρτάνουν. 5. Διότι στὸν ἀρχιερέα ἔχουν ἀνατεθεῖ ἰδιαίτερες λειτουργίες, στοὺς πρεσβυτέρους ἔχει καθοριστεῖ ἰδιαίτερος τύπος, καὶ γιὰ τοὺς λευῖτες προορίζονται ἄλλες ὑπηρεσίες· ὁ ἄνθρωπος πάλι, ποὺ εἶναι λαϊκός, δεσμεύεται ἀπὸ τὶς διατάξεις τῶν λαϊκῶν.

41. Ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς, ἀδελφοί, ἀνάλογα μὲ τὴν τάξη στὴν ὁποία ἀνήκει ἄς εὐαρεστεῖ τὸν Θεὸ ἔχοντας καθαρὴ τὴ συνείδησή του, χωρὶς νὰ παραβαίνει τὸν ὀρισμένο κανόνα τῆς ὑπηρεσίας του, μὲ σεμνότητα. 2. Δὲν προσφέρονται, ἀδελφοί,

63. Ἰωβ 4,15–19. 5,1–5.

εὐχῶν ἢ περὶ ἀμαρτίας καὶ πλημμελείας, ἀλλ' ἢ ἐν Ἱερουσαλήμ
 μόνῃ. Κάκεϊ δὲ οὐκ ἐν παντὶ τόπῳ προσφέρεται, ἀλλ' ἔμπρο-
 σθεν τοῦ ναοῦ πρὸς τὸ θυσιαστήριον, μωμοσκοπηθὲν τὸ προσ-
 φερόμενον διὰ τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν προειρημένων λειτουρ-
 5 γῶν. 3. Οἱ οὖν παρὰ τὸ καθῆκον τῆς βουλήσεως αὐτοῦ ποιοῦν-
 τές τι, θάνατον τὸ πρόστιμον ἔχουσιν. 4. Ὁρᾶτε, ἀδελφοί· ὅσω
 πλείονος κατηξιώθημεν γνώσεως, τοσούτω μᾶλλον ὑποκείμε-
 θα κινδύνῳ.

42. Οἱ ἀπόστολοι ἡμῖν εὐηγγελίσθησαν ἀπὸ τοῦ Κυρίου
 10 Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐξεπέμφθη.
 2. Ὁ Χριστὸς οὖν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀπόστολοι ἀπὸ τοῦ Χρι-
 στοῦ· ἐγένοντο οὖν ἀμφοτέρα εὐτάκτως ἐκ θελήματος Θεοῦ.
 3. Παραγγελίας οὖν λαβόντες καὶ πληροφορηθέντες διὰ τῆς ἀνα-
 στάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ πιστωθέντες ἐν τῷ
 15 λόγῳ τοῦ Θεοῦ, μετὰ πληροφορίας Πνεύματος ἀγίου ἐξῆλθον
 εὐαγγελιζόμενοι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ μέλλειν ἔρχεσθαι.
 4. Κατὰ χώρας οὖν καὶ πόλεις κηρύσσοντες καὶ τοὺς ὑπακούον-
 τας τῇ βουλήσει τοῦ Θεοῦ βαπτίζοντες καθίστανον τὰς ἀπαρχὰς
 αὐτῶν, δοκιμάσαντες τῷ Πνεύματι, εἰς ἐπισκόπους καὶ διακό-
 20 νους τῶν μελλόντων πιστεύειν. 5. Καὶ τοῦτο οὐ καινῶς· ἐκ γὰρ
 δὴ πολλῶν χρόνων ἐγέγραπτο περὶ ἐπισκόπων καὶ διακόνων.
 Οὕτω γάρ που λέγει ἡ Γραφή· «καταστήσω τοὺς ἐπισκόπους
 αὐτῶν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ τοὺς διακόνους αὐτῶν ἐν πίστει».

43. Καὶ τί θαυμαστὸν εἰ οἱ ἐν Χριστῷ πιστευθέντες παρὰ
 25 Θεοῦ ἔργον τοιοῦτο κατέστησαν τοὺς προειρημένους, ὅπου καὶ
 ὁ μακάριος «πιστὸς θεράπων ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ» Μωϋσῆς τὰ
 διατεταγμένα αὐτῷ πάντα ἐσημειώσατο ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις,
 ᾧ καὶ ἐπηκολούθησαν οἱ λοιποὶ προφηῆται, συνεπιμαρτυροῦντες

παντοῦ θυσίες ἀδιάλειπτες ἢ προσευχῆς ἢ γιὰ τὶς ἁμαρτίες καὶ τὰ πλημμελήματα, παρὰ μόνο στὴν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἐκεῖ τὸ σφάγιο δὲν προσφέρεται σὲ κάθε τόπο, ἀλλὰ μπροστὰ στὸ θυσιαστήριο τοῦ ναοῦ, ἀφοῦ αὐτὸ ποὺ προσφέρεται ἐξετασθεῖ ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα καὶ τοὺς λειτουργοὺς ποὺ ἀναφέρθηκαν πρὶν καὶ βρεθεῖ ἄψογο. 3. Ἐπομένως, αὐτοὶ ποὺ κάνουν κάτι ποὺ δὲν ταιριάζει στὴ βούλησή του, θὰ τιμωρηθοῦν μὲ θάνατο. 4. Βλέπετε, ἀδελφοί· ὅσο πιὸ περισσότερη γνώση ἀξιωθήκαμε νὰ ἀποκτήσουμε, σὲ τόσο μεγαλύτερο κίνδυνο εἴμαστε ἐκτεθειμένοι.

42. Οἱ ἀπόστολοι μᾶς κήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιο σταλμένοι ἀπὸ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς στάλθηκε ἀπὸ τὸν Θεό. 2. Ὁ Χριστὸς λοιπὸν στάλθηκε ἀπὸ τὸν Θεό, καὶ οἱ ἀπόστολοι ἀπὸ τὸν Χριστό· ἔγιναν δηλαδὴ καὶ τὰ δύο μὲ τάξη σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. 3. Ἀφοῦ λοιπὸν πῆραν ἐντολὲς καὶ βεβαιώθηκαν μὲ τὴν ἀνάστασι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ πίστεψαν στὸν λόγο τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν ἐγγύησι τοῦ ἁγίου Πνεύματος, βγῆκαν κηρύττοντας ὅτι πρόκειται νὰ ἔρθει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 4. Κηρύττοντας λοιπὸν σὲ χῶρες καὶ πόλεις καὶ βαπτίζοντας αὐτοὺς ποὺ πίστευαν στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἐγκαθιστοῦσαν τοὺς πρώτους ἀπὸ αὐτοὺς, ἀφοῦ τοὺς δοκίμαζαν μὲ τὸ Πνεῦμα, σὲ ἐπισκόπους καὶ διακόνους αὐτῶν ποὺ ἐπρόκειτο νὰ πιστέψουν. 5. Καὶ αὐτὸ ὄχι κατὰ τρόπο καινούριο· ἀφοῦ πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια ἔχει γραφεῖ γιὰ τοὺς ἐπισκόπους καὶ τοὺς διακόνους. Διότι αὐτὸ λέει ἡ Γραφή· «θὰ ἐγκαταστήσω τοὺς ἐπισκόπους τοὺς στὸ ἔργο τῆς δικαιοσύνης καὶ τοὺς διακόνους τοὺς στὸ ἔργο τῆς πίστεως»⁶⁴.

43. Καὶ τί τὸ παράδοξο ἐὰν αὐτοί, στοὺς ὁποίους μὲ τὸν Χριστὸ ἀνατέθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ ἓνα τέτοιο ἔργο, ἐγκατέστησαν αὐτοὺς γιὰ τοὺς ὁποίους μιλήσαμε πρὶν, τῆ στιγμῆ ποὺ καὶ ὁ μακάριος Μωυσῆς «πιστὸς ὑπηρέτης σ' ὄλο τὸν Ἰσραήλ»⁶⁵, ὅλες τὶς ἐντολὲς ποὺ τοῦ δόθηκαν τὶς σημείωσε στὰ ἱερὰ βιβλία, καὶ αὐτὸν τὸν ἀκολούθησαν οἱ ἄλλοι προφῆτες, ἐπιβε-

64. Ἦσ. 60,17.

65. Ἀριθμ. 12,7.

τοῖς ὑπ' αὐτοῦ νενομοθετημένοις; 2. Ἐκεῖνος γάρ, ζήλου ἐμπε-
 σόντος περὶ τῆς ἱερωσύνης καὶ στασιαζουσῶν τῶν φυλῶν
 ὅποια αὐτῶν εἶη τῷ ἐνδόξῳ ὀνόματι κεκοσμημένη, ἐκέλευσε
 τοὺς δώδεκα φυλάρχους προσενεγκεῖν αὐτῷ ράβδους ἐπιγε-
 5 γραμμένας ἐκάστης φυλῆς κατ' ὄνομα· καὶ λαβὼν αὐτὰς ἔδησε
 καὶ ἐσφράγισε τοῖς δακτυλίοις τῶν φυλάρχων καὶ ἀπέθετο αὐ-
 τὰς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῦ Θεοῦ.
 3. Καὶ κλείσας τὴν σκηνὴν ἐσφράγισε τὰς κλεῖδας ὡσαύτως ὡς
 καὶ τὰς ράβδους, 4. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἴσχυροὶ ἄνδρες, ἧς ἂν
 10 φυλῆς ἢ ράβδος βλαστήσῃ, ταύτην ἐκλέλεκται ὁ Θεὸς εἰς τὸ ἱε-
 ρατεῦειν καὶ λειτουργεῖν αὐτῷ. 5. Πρωίας δὲ γενομένης συνε-
 κάλεσε πάντα τὸν Ἰσραὴλ, τὰς ἑξακουσίας χιλιάδας τῶν ἀν-
 δρῶν, καὶ ἐπεδείξατο τοῖς φυλάρχοις τὰς σφραγιδας, καὶ ἠνοιξε
 τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ προεῖλε τὰς ράβδους καὶ εὗρέθη
 15 ἡ ράβδος Ἀαρῶν οὐ μόνον βεβλαστηκυῖα, ἀλλὰ καὶ καρπὸν
 ἔχουσα. 6. Τί δοκεῖτε, ἀγαπητοί; Οὐ προήδει Μωϋσῆς τοῦτο
 μέλλειν ἔσεσθαι; Μάλιστα ἤδει, ἀλλ' ἵνα μὴ ἀκαταστασία γένη-
 ται ἐν τῷ Ἰσραὴλ, οὕτως ἐποίησεν, εἰς τὸ δοξασθῆναι τὸ ὄνομα
 τοῦ ἀληθινοῦ καὶ μόνου Κυρίου, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 20 αἰώνων. Ἀμήν.

44. Καὶ οἱ ἀπόστολοι ἡμῶν ἔγνωσαν διὰ τοῦ Κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅτι ἕρις ἔσται ἐπὶ τοῦ ὀνόματος τῆς ἐπι-
 σκοπῆς. 2. Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν πρόγνωσιν εἰληφότες τε-
 λείαν κατέστησαν τοὺς προειρημένους καὶ μεταξὺ ἐπινομήν
 25 ἔδωκαν, ὅπως, εἰς κοιμηθῶσιν, διαδέξωνται ἕτεροι δεδοκιμα-
 σμένοι ἄνδρες τὴν λειτουργίαν αὐτῶν. 3. Τοὺς οὖν κατασταθέν-
 τας ὑπ' ἐκείνων ἢ μεταξὺ ὑφ' ἐτέρων ἐλλογίμων ἀνδρῶν συν-
 ευδοκησάσης τῆς Ἐκκλησίας πάσης, καὶ λειτουργήσαντας
 ἀμέμπτως τῷ ποιμνίῳ τοῦ Χριστοῦ μετὰ ταπεινοφροσύνης,
 30 ἡσύχως καὶ ἀβαναύσως, μεμαρτυρημένους τε πολλοῖς χρόνοις
 ὑπὸ πάντων, τούτους οὐ δικαίως νομίζομεν ἀποβάλλεσθαι τῆς

βαιώνοντας ὅσα νομοθετήθηκαν ἀπὸ αὐτόν; 2. Ἐκεῖνος λοιπόν, ὅταν δημιουργήθηκε φθόνος γιὰ τὴν ἱερωσύνη καὶ φιλονεικοῦσαν οἱ φυλές γιὰ τὸ ποιά ἀπὸ αὐτές ἐπρεπε νὰ ἔχει τὸ προνόμιον τοῦ ἐνδόξου ὀνόματος, διέταξε τοὺς δώδεκα ἀρχηγοὺς τῶν φυλῶν νὰ τοῦ φέρουν ράβδους μὲ γραμμένο σ' αὐτές τὸ ὄνομα τῆς κάθε φυλῆς· καὶ ἀφοῦ τις πῆρε, τις ἔδεσε καὶ τις σφράγισε μὲ τὰ δαχτυλίδια τῶν ἀρχηγῶν τῶν φυλῶν, καὶ τις τοποθέτησε στὴ στή σκηνῆ τοῦ Μαρτυρίου, πάνω στὴν τράπεζα τοῦ Θεοῦ· 3. καὶ ἀφοῦ ἐκλείσει τὴ σκηνή, σφράγισε καὶ τις κλειδαριές, ὅπως καὶ τις ράβδους. 4. Καὶ τοὺς εἶπε· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἡ φυλὴ τῆς ὁποίας ἡ ράβδος θὰ βλαστήσει, αὐτὴ θὰ ἔχει ἐκλεγεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ νὰ ἱερατεύει καὶ νὰ τὸν λειτουργεῖ. 5. Ὄταν ξημέρωσε συγκέντρωσε ὅλους τοὺς Ἰσραηλίτες, τις ἑξακόσιες χιλιάδες τῶν ἀνδρῶν, ἔδειξε στοὺς ἀρχηγοὺς τῶν φυλῶν τις σφραγίδες, καὶ ἄνοιξε τὴ σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου καὶ ἔβγαλε τις ράβδους· καὶ βρέθηκε ἡ ράβδος τοῦ Ἀαρῶν ὄχι μόνο νὰ ἔχει βλαστήσει, ἀλλὰ νὰ ἔχει καὶ καρπὸν. 6. Τί νομίζετε, ἀγαπητοί; Δὲν γινώριζε ἀπὸ πρὶν ὁ Μωυσῆς ὅτι ἐπρόκειτο νὰ γίνεαι αὐτό; Τὸ γινώριζε πολὺ καλά· ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ δημιουργηθεῖ ἀκαταστασία στὸν Ἰσραηλιτικὸ λαὸ, ἐνήργησε ἔτσι, γιὰ νὰ δοξαστεῖ τὸ ὄνομα τοῦ ἀληθινοῦ καὶ μοναδικοῦ Κυρίου, στὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

44. Καὶ οἱ ἀπόστολοί μας γινώρισαν ἀπὸ τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, ὅτι θὰ προκληθεῖ φιλονεικία γιὰ τὸ ὄνομα τῆς ἐπισκοπῆς. 2. Γι' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν αἰτία, ἐπειδὴ εἶχαν λάβει τέλεια γνώση ἐκ τῶν προτέρων, τοποθέτησαν αὐτοὺς πού ἀναφέρθηκαν προηγουμένως, καὶ στὸν χρόνο πού μεσολάβησε ἔδωσαν ἐντολή, ὥστε, ἐὰν πεθάνουν, νὰ τοὺς διαδεχθοῦν ἄλλοι ἄνδρες δοκιμασμένοι στὸ λειτούργημα τους. 3. Αὐτοὶ λοιπόν πού τοποθετήθηκαν ἀπὸ ἐκείνους, ἢ, στὸ διάστημα πού μεσολάβησε, ἀπὸ ἄλλους ἀξιόλογους ἄνδρες, μὲ τὴ συγκατάθεση ὀλόκληρης τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὑπηρέτησαν ἄψογα τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ μὲ ταπεινοφροσύνη, ἡσυχία καὶ χωρὶς βαναυσότητα, καὶ ἔχουν καλὴ μαρτυρία ἐπὶ πολλὰ χρόνια ἀπὸ ὅλους, δὲν

λειτουργίας. 4. Ἀμαρτία γὰρ οὐ μικρὰ ἡμῖν ἔσται, ἐὰν τοὺς ἀμέμπτως καὶ ὀσίως προσενεγκόντας τὰ δῶρα τῆς ἐπισκοπῆς ἀποβάλωμεν. 5. Μακάριοι οἱ προοδοποιήσαντες πρεσβύτεροι, οἵτινες ἔγκαρπον καὶ τελείαν ἔσχον τῆν ἀνάλυσιν· οὐ γὰρ εὐλα-
5 βοῦνται μὴ τις αὐτοὺς μεταστήσῃ ἀπὸ τοῦ ἰδρυμένου αὐτοῖς τόπου. 6. Ὁρῶμεν γὰρ ὅτι ἐνίους ὑμεῖς μετηγάγετε καλῶς πολιτευομένους ἐκ τῆς ἀμέμπτως αὐτοῖς τετιμημένης λειτουργίας.

45. Φιλόνεικοι ἔστε, ἀδελφοί, καὶ ζηλωταὶ περὶ τῶν ἀνηκόντων εἰς σωτηρίαν. 2. Ἐγκεκύφατε εἰς τὰς ἱεράς Γραφὰς τὰς
10 ἀληθεῖς τὰς διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου. 3. Ἐπίστασθε ὅτι οὐδὲν ἄδικον οὐδὲ παραπεποιημένον γέγραπται ἐν αὐταῖς. Οὐχ εὐρήσετε δικαίους ἀποβεβλημένους ἀπὸ ὀσίων ἀνδρῶν. 4. Ἐδιώχθησαν δίκαιοι, ἀλλ' ὑπὸ ἀνόμων· ἐφυλακίσθησαν, ἀλλ' ὑπὸ ἀνοσίων· ἐλίθάσθησαν ὑπὸ παρανόμων· ἀπεκτάνθησαν
15 ὑπὸ τῶν μιαρὸν καὶ ἄδικον ζῆλον ἀνειληφότων. 5. Ταῦτα πάσχοντες εὐκλεῶς ἤνεγκαν. 6. Τί γὰρ εἶπωμεν, ἀδελφοί; Δανιὴλ ὑπὸ τῶν φοβουμένων τὸν Θεὸν ἐβλήθη εἰς λάκκον λεόντων; 7. Ἡ Ἀνανίας καὶ Ἀζαρίας καὶ Μισαὴλ ὑπὸ τῶν θρησκευόντων τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ ἔνδοξον θρησκείαν τοῦ Ὑψίστου κατείρ-
20 χθησαν εἰς κάμινον πυρός; Μηθαμῶς τοῦτο γένοιτο. Τίνες οὖν οἱ ταῦτα δράσαντες; Οἱ στυγητοὶ καὶ πάσης κακίας πλήρεις εἰς τοσοῦτο ἐξήρισαν θυμοῦ, ὥστε τοὺς ἐν ὀσίᾳ καὶ ἀμώμῳ προθέσει δουλεύοντας τῷ Θεῷ εἰς αἰκίαν περιβαλεῖν, μὴ εἰδότες ὅτι ὁ Ὑψιστος ὑπέρμαχος καὶ ὑπερασπιστής ἐστι τῶν ἐν καθαρᾷ
25 συνειδήσει λατρευόντων τῷ παναρέτῳ ὀνόματι αὐτοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 8. Οἱ δὲ ὑπομένοντες ἐν πεποιθήσει δόξαν καὶ τιμὴν ἐκληρονόμησαν, ἐπήρθησάν τε καὶ ἔγγραφοι ἐγένοντο ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ μνημοσύνῳ αὐτοῦ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

30 46. Τοιούτοις οὖν ὑποδείγμασι κολληθῆναι καὶ ἡμᾶς δεῖ,

νομίζουμε ὅτι ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὴν ἱερὴ ὑπηρεσία. 4. Διότι θὰ εἶναι γιὰ μᾶς ἁμαρτία μεγάλη, ἐὰν ἀπομακρύνουμε ἀπὸ τὴν ἐπισκοπὴ αὐτοὺς πού προσφεραν τὰ δῶρα ἄψογα καὶ μὲ εὐλάβεια. 5. Εἶναι μακάριοι οἱ πρεσβύτεροι πού ἔφυγαν πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς, οἱ ὁποῖοι εἶχαν καρποφόρο καὶ τέλειο θάνατο· διότι δὲν φοβοῦνται μήπως κάποιος τοὺς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸν τόπο στὸν ὁποῖο τοποθετήθηκαν. 6. Βλέπουμε μάλιστα ὅτι μερικοὺς ἐσεῖς τοὺς ἀπομακρύνετε ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία μὲ τὴν ὁποία κατὰ τρόπο ἄψογο τιμήθηκαν, ἐνῶ πολιτεύονταν καλά.

45. Εἶστε φίλοι τῶν ἐρίδων, ἀδελφοί, καὶ φθονεῖτε αὐτὰ πού ἀνήκουν στὴ σωτηρία. 2. Ἔχετε ἐντρυφήσει στὶς γνήσιες ἱερὲς Γραφές, ἐκεῖνες πού δόθηκαν μέσω τοῦ ἁγίου Πνεύματος. 3. Γνωρίζετε πολὺ καλά ὅτι τίποτε τὸ ἄδικο ἢ παραποιημένο δὲν εἶναι γραμμένο σ' αὐτές. Δὲν θὰ βρεῖτε δίκαιους πού νὰ ἔχουν ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ εὐσεβεῖς ἀνθρώπους. 4. Διώχτηκαν δίκαιοι, ἀλλὰ ἀπὸ παράνομους· φυλακίστηκαν, ἀλλὰ ἀπὸ ἀνόσιους· λιθοβολήθηκαν ἀπὸ παράνομους· φονεύθηκαν ἀπὸ ἐκείνους πού εἶχαν ζήλεια ἀκάθαρτη καὶ ἄδικη. 5. Ὅταν τὰ πάθαιναν αὐτά, τὰ ὑπέμεναν μὲ ἥρωισμό. 6. Τί θὰ ποῦμε δηλαδή, ἀδελφοί; Ὁ Δανιήλ ρίχτηκε στὸ λάκκο τῶν λιονταριῶν ἀπὸ ἐκείνους πού σέβονταν τὸν Θεό; 7. Ἡ μήπως ὁ Ἀνανίας, ὁ Ἀζαρίας καὶ ὁ Μισαήλ κλείστηκαν στὸ καμίνι τῆς φωτιᾶς ἀπὸ ἐκείνους πού πίστευαν τὴ μεγαλοπρεπῆ καὶ ἔνδοξη θρησκεία τοῦ Ὑψίστου; Μὴ γένοιτο. Ποιοὶ λοιπὸν τὰ ἔκαναν αὐτά; Οἱ μισητοὶ καὶ γεμᾶτοι κάθε κακία, οἱ ὁποῖοι ἔφτασαν σὲ τέτοιο σημεῖο θυμοῦ, ὥστε νὰ ὑποβάλουν σὲ κακώσεις ἐκείνους πού δούλευαν τὸν Θεό μὲ εὐλαβῆ καὶ ἄψογη πρόθεση, γιὰ τὸ δὲν γνώριζαν ὅτι ὁ Ὑψιστος εἶναι ὑπέρμαχος καὶ ὑπερασπιστὴς ἐκείνων πού μὲ καθαρὴ συνείδηση λατρεύουν τὸ πανάρετο ὄνομά του, στὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 8. Ἐκεῖνοι δὲ πού ὑπέφεραν μὲ πίστη κληρονόμησαν δόξα καὶ τιμὴ, ἀνυψώθηκαν καὶ γράφτηκαν ἀπὸ τὸν Θεὸ στὸ μνημονιό του στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

46. Σ' αὐτὰ τὰ παραδείγματα λοιπὸν πρέπει νὰ προσκολλη-

ἀδελφοί. 2. Γέγραπται γάρ· «κολλᾶσθε τοῖς ἀγίοις, ὅτι οἱ κολλώμενοι αὐτοῖς ἀγιασθήσονται». 3. Καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ λέγει· «μετὰ ἀνδρὸς ἀθώου ἀθῶος ἔση, καὶ μετ' ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔση, καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις». 4. Κολληθῶμεν οὖν τοῖς ἀθώοις καὶ δικαίοις· εἰσὶ δὲ οὗτοι ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ. 5. Ἵνατί ἔρεις καὶ θυμοὶ καὶ διχοστασίαι καὶ σχίσματα, πόλεμός τε ἐν ὑμῖν; 6. Ἦ οὐχὶ ἓνα Θεὸν ἔχομεν καὶ ἓνα Χριστὸν καὶ ἐν Πνεῦμα τῆς χάριτος τὸ ἐκχυθὲν ἐφ' ἡμᾶς καὶ μία κλῆσις ἐν Χριστῷ; 7. Ἵνατί διέλκομεν καὶ διασπῶμεν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ καὶ στασιάζομεν πρὸς τὸ σῶμα τὸ ἴδιον, καὶ εἰς τοσαύτην ἀπόνοιαν ἐρχόμεθα, ὥστε ἐπιλαθέσθαι ἡμᾶς ὅτι μέλη ἐσμὲν ἀλλήλων; Μνήσθητε τῶν λόγων τοῦ Κυρίου ἡμῶν. 8. εἶπε γάρ· «οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ μὴ ἐγεννήθη, ἢ ἓνα τῶν ἐκλεκτῶν μου σκανδαλίσει· κρεῖττον ἦν αὐτῷ τεθῆναι μύλον καὶ καταποντισθῆναι εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἓνα τῶν ἐκλεκτῶν μου διαστρέψαι». 9. Τὸ σχίσμα ὑμῶν πολλοὺς διέστρεψεν, πολλοὺς εἰς ἀθυμίαν ἔβαλεν, πολλοὺς εἰς δισταγμὸν, τοὺς πάντας ἡμᾶς εἰς λύπην, καὶ ἐπίμονος ὑμῶν ἐστὶν ἡ στάσις.

20 47. Ἀναλάβετε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ μακαρίου Παύλου τοῦ ἀποστόλου. 2. Τίνα τρόπον ὑμῖν ἐν ἀρχῇ τοῦ Εὐαγγελίου ἔγραψεν; 3. Ἐπ' ἀληθείας πνευματικῶς ἐπέστειλεν ὑμῖν περὶ ἑαυτοῦ τε καὶ Κηφᾶ τε καὶ Ἀπολλῶ, διὰ τὸ καὶ τότε προσκλίσεις ὑμᾶς πεποιῆσθαι. 4. Ἄλλ' ἢ πρόσκλισις ἐκείνη ἥττονα ἀμαρτίαν ὑμῖν 25 ἐπήνεγκεν· προσεκλίθητε γὰρ ἀποστόλοις μεμαρτυρημένοις καὶ ἀνδρὶ δεδοκιμασμένῳ παρ' αὐτοῖς. 5. Νυνὶ δὲ κατανοήσατε τίνας ὑμᾶς διέστρεψαν καὶ τὸ σεμνὸν τῆς περιβοήτου φιλαδελφίας ὑμῶν ἐμείωσαν. 6. Αἰσχρά, ἀγαπητοί, καὶ λίαν αἰσχρὰ καὶ ἀνάξια τῆς ἐν Χριστῷ ἀγωγῆς ἀκούεσθαι τὴν βεβαιοτάτην καὶ ἀρ-

θοῦμε κι ἐμεῖς, ἀδελφοί. 2. Διότι ἔχει γραφεῖ· «νὰ προσκολλᾶσθε στοὺς ἁγίους, διότι αὐτοὶ ποὺ προσκολλῶνται σ' αὐτοὺς θὰ ἁγιασθοῦν»⁶⁶. 3. Καὶ πάλι σὲ ἄλλο χωρίο λέει· «πηγαίνοντας μὲ ἄντρα ἄθῶο θὰ γίνεις ἄθῶος, μὲ ἐκλεκτὸ θὰ γίνεις ἐκλεκτός, καὶ μὲ διεστραμμένον θὰ διαφθαρεῖς»⁶⁷. 4. Ἦς προσκολληθοῦμε λοιπὸν στοὺς ἁθώους καὶ δίκαιους· διότι αὐτοὶ εἶναι ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ. 5. Γιατί ὑπάρχουν μεταξύ σας φιλονεικίες καὶ θυμοὶ καὶ διχόνοια καὶ σχίσματα καὶ πόλεμοι; 6. Ἦ μήπως δὲν ἔχουμε ἓνα Θεὸ καὶ ἓνα Χριστὸ καὶ ἓνα Πνεῦμα τῆς χάριτος ποὺ χύθηκε ἐπάνω μας, καὶ μιὰ κλήση στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ; 7. Γιατί τραβάμε καὶ ἀποσποῦμε μὲ βία τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπαναστατοῦμε ἐναντίον τοῦ σώματός μας, καὶ φτάνουμε σὲ τόση παρανοϊκότητα, ὥστε νὰ ξεχνᾶμε ὅτι εἴμαστε μέλη ὁ ἓνας τῶν ἄλλων; Θυμηθεῖτε τὰ λόγια τοῦ Κυρίου μας· 8. γιατί εἶπε· «Ἄλλοίμονο στὸν ἄνθρωπο ἐκεῖνο· θὰ ἦταν καλύτερα γι' αὐτὸν νὰ μὴ εἶχε γεννηθεῖ, παρὰ νὰ σκανδαλίσει ἓναν ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτούς μου· ἦταν καλύτερο γι' αὐτὸν νὰ δέσει γύρω του μιὰ μυλόπετρα καὶ νὰ καταποντιστεῖ στὴ θάλασσα, παρὰ νὰ διαφθείρει ἓναν ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτούς μου»⁶⁸. 9. Τὸ σχίσμα σας διέφθειρε πολλούς, ἔβαλε πολλοὺς σὲ στενοχώρια, πολλοὺς σὲ δισταγμούς καὶ ὄλους ἐμᾶς σὲ λύπη· καὶ ἡ στάση σας αὐτὴ συνεχίζεται.

47. Πάρτε στὰ χέρια σας τὴν ἐπιστολὴ τοῦ μακάριου ἀποστόλου Παύλου. 2. Μὲ ποιό τρόπο σᾶς ἔγραψε στὴν ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου; 3. Σᾶς ἔγραψε πράγματι τὴν ἐπιστολὴ κατὰ τρόπο πνευματικὸ γιὰ τὸν ἑαυτὸ τοῦ καὶ τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἀπολλῶ, ἐπειδὴ καὶ τότε κάνατε διακρίσεις. 4. Ἄλλὰ ἡ διάκριση ἐκείνη σᾶς ἔφερε μικρότερη ἁμαρτία· γιατί ἀφοσιωθήκατε σὲ ἀποστόλους βεβαιωμένους καὶ σὲ ἄνδρα δοκιμασμένο ἀπὸ αὐτούς. 5. Τῶρα ὁμως σκεφθεῖτε ποιοὶ σᾶς μετέστρεψαν καὶ μείωσαν τὴ σεμνότητα τῆς περιβόητης στοργῆς πρὸς τοὺς ἀδελφούς. 5. Εἶναι αἰσχρὰ, ἀγαπητοί, καὶ πολὺ αἰσχρὰ, καὶ ἀνάξια γιὰ τὴ χριστιανικὴ ἀγωγή σας, νὰ ἀκούεται ὅτι ἡ πιὸ σταθερὴ καὶ πα-

66. Χωρίο ποὺ δὲν ἀνιχνεύθηκε. 67. Ψαλμ. 17,26–27.

68. Ματθ. 26,24. 18,6. Μάρκ. 17,2.

χαίαν Κορινθίων ἐκκλησίαν δι' ἐν ἡ δύο πρόσωπα στασιάζειν πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους. 7. Καὶ αὕτη ἡ ἀκοὴ οὐ μόνον εἰς ἡμᾶς ἐχώρησεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἑτεροκλινεῖς ὑπάρχοντας ἀφ' ἡμῶν, ὥστε καὶ βλασφημίας ἐπιφέρεσθαι τῷ ὀνόματι Κυρίου 5 διὰ τὴν ὑμετέραν ἀφροσύνην, ἑαυτοῖς δὲ κίνδυνον ἐπεξεργάζεσθαι.

48. Ἐξάρωμεν οὖν τοῦτο ἐν τάχει καὶ προσπέσωμεν τῷ Δεσπότη καὶ κλαύσωμεν ἱκετεύοντες αὐτόν, ὅπως ἴλεως γενόμενος ἐπικαταλλαγῇ ἡμῖν καὶ εἰς τὴν σεμνὴν τῆς φιλαδελφίας 10 ἡμῶν ἀγνὴν ἀγωγὴν ἀποκαταστήσῃ ἡμᾶς. 2. Πύλη γὰρ δικαιοσύνης ἀνεωγυῖα εἰς ζωὴν αὕτη, καθὼς γέγραπται· «ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης· εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι τῷ Κυρίῳ. 3. Αὕτη ἡ πύλη τοῦ Κυρίου, δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ». 4. Πολλῶν οὖν πυλῶν ἀνεωγυῖων, ἡ ἐν δικαιοσύνῃ 15 αὕτη ἐστὶν ἡ ἐν Χριστῷ, ἐν ἧ μακάριοι πάντες οἱ εἰσελθόντες καὶ κατευθύνοντες τὴν πορείαν αὐτῶν ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, ἀταράχως πάντα ἐπιτελοῦντες. 5. Ἦτω τις πιστός, ἦτω δυνατὸς γινῶσιν ἐξειπεῖν, ἦτω σοφὸς ἐν διακρίσει λόγων, ἦτω ἀγνὸς ἐν ἔργοις. 6. Τοσοῦτω γὰρ μᾶλλον ταπεινοφρονεῖν ὀφεί- 20 λει, ὅσω δοκεῖ μᾶλλον μείζων εἶναι καὶ ζητεῖν τὸ κοινωφελὲς πᾶσι καὶ μὴ τὸ ἑαυτοῦ.

49. Ὁ ἔχων ἀγάπην ἐν Χριστῷ ποιησάτω τὰ τοῦ Χριστοῦ παραγγέλματα. 2. Τὸν δεσμὸν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τίς δύναται ἐξηγήσασθαι; 3. Τὸ μεγαλεῖον τῆς καλλονῆς αὐτοῦ τίς ἀρκετὸς 25 ἐξειπεῖν; 4. Τὸ ὕψος εἰς ὃ ἀνάγει ἡ ἀγάπη ἐνεκδιήγητόν ἐστιν. 5. Ἀγάπη κολλᾷ ἡμᾶς τῷ Θεῷ, ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν, ἀγάπη πάντα ἀνέχεται, πάντα μακροθυμεῖ· οὐδὲν βάνανσον ἐν ἀγάπῃ, οὐδὲν ὑπερήφανον· ἀγάπη σχίσμα οὐκ ἔχει, ἀγάπη οὐ στασιάζει, ἀγάπη πάντα ποιεῖ ἐν ὁμονοίᾳ· ἐν τῇ ἀγάπῃ

λιὰ ἐκκλησία τῶν Κορινθίων στασιάζει ἐναντίον τῶν πρεσβυτέρων, ἐξαιτίας ἑνὸς ἢ δύο προσώπων. 7. Καὶ ἡ φήμη αὐτὴ δὲν ἔφτασε μόνον σ' ἐμᾶς, ἀλλὰ καὶ σ' ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἀποσκιρτήσει ἀπὸ μᾶς, ὥστε νὰ ἀποδίδεται καὶ βλασφημία στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἐξαιτίας τῆς δικῆς σας ἀφροσύνης, ἀλλὰ καὶ γιὰ σᾶς νὰ ἀποτελεῖ κίνδυνο.

48. Ἦς τὸ ἀπορρίψουμε λοιπὸν αὐτὸ τὸ γρηγορώτερο καὶ ἄς γονατίσουμε μπροστὰ στὸν Δεσπότη καὶ ἄς κλάψουμε παρακαλώντας τον ἀφοῦ μᾶς λυπηθεῖ νὰ συμφιλιωθεῖ μαζί μας καὶ νὰ μᾶς ἀποκαταστήσει πάλι στὴ σεμνὴ καὶ ἀγνὴ ἀγωγή τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς ἀδελφούς. 2. Διότι αὐτὴ εἶναι πύλη τῆς δικαιοσύνης ποὺ εἶναι ἀνοιγμένη γιὰ τὴ ζωὴ, ὅπως ἔχει γραφεῖ: «ἀνοῖξτε μου τὶς πύλες τῆς δικαιοσύνης· μπαίνοντας σ' αὐτὲς θὰ δοξάσω τὸν Κύριο. 3. Αὐτὴ εἶναι ἡ πύλη τοῦ Κυρίου, οἱ δίκαιοι θὰ μποῦν σ' αὐτήν»⁶⁹. 4. Ἀπὸ τίς πολλὰς λοιπὸν πύλες ποὺ εἶναι ἀνοιγμένες, ἡ πύλη τῆς δικαιοσύνης εἶναι ἐκείνη τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἶναι μακάριοι ὅλοι ὅσοι εἰσέρχονται σ' αὐτήν καὶ βαδίζουν τὸν δρόμο τους μὲ εὐσέβεια καὶ δικαιοσύνη, κάνοντας τὰ πάντα χωρὶς ταραχὴ. 5. Νὰ εἶναι κανεὶς πιστός, νὰ εἶναι ἰκανὸς νὰ ἀποκαλύψει γνώση, νὰ εἶναι σοφὸς στὴν ἀνάλυση τῶν λόγων, νὰ εἶναι ἀγνὸς στὰ ἔργα. 6. Τὸσο πιὸ πολὺ ὅμως ὀφείλει νὰ εἶναι ταπεινός, ὅσο νομίζει ὅτι εἶναι ἀνώτερος, καὶ νὰ ἀναζητεῖ ἐκεῖνο ποὺ ὠφελεῖ ὅλους καὶ ὄχι τὸν ἑαυτό του.

49. Ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ἀγάπη Χριστοῦ νὰ ἐκτελεῖ τίς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ. 2. Τὸν δεσμὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ποιός μπορεῖ νὰ τὸν ἐρμηνεύσει; 3. Ποιός εἶναι ἰκανὸς νὰ ἐξαγγείλει τὸ μεγαλεῖο τῆς ὠραιότητάς του; 4. Τὸ ὕψος στὸ ὁποῖο ἀνεβάζει ἡ ἀγάπη εἶναι ἀνεκδιήγητο. 5. Ἡ ἀγάπη μᾶς προσκολᾷ στὸν Θεό, ἡ ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν, ἡ ἀγάπη ἀνέχεται τὰ πάντα, ὑπομένει τὰ πάντα· τίποτε τὸ βάνουσο δὲν ὑπάρχει στὴν ἀγάπη, τίποτε τὸ ὑπερήφανο· ἡ ἀγάπη δὲν ἔχει σχίσμα, ἡ ἀγάπη δὲν ἐπαναστατεῖ, ἡ ἀγάπη κάνει τὰ πάντα μὲ ὁμόνοια· μέσα

69. Ψαλμ. 117,19-20.

έτελειώθησαν πάντες οί έκλεκτοί του Θεοῦ. Δίχα ἀγάπης οὐδέν
 εὐάρεστόν ἐστι τῷ Θεῷ. 6. Ἐν ἀγάπῃ προσελάβετο ἡμᾶς ὁ Δε-
 σπότης· διὰ τὴν ἀγάπην ἦν ἔσχε πρὸς ἡμᾶς τὸ αἷμα αὐτοῦ ἔδω-
 κεν ὑπὲρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Κύριος ἡμῶν ἐν θελήματι
 5 Θεοῦ καὶ τὴν σάρκα ὑπὲρ τῆς σαρκὸς ἡμῶν καὶ τὴν ψυχὴν
 ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

50. Ὅρατε, ἀγαπητοί, πῶς μέγα καὶ θαυμαστόν ἐστὶν ἡ
 ἀγάπη καὶ τῆς τελειότητος αὐτῆς οὐκ ἔστιν ἐξήγησις. 2. Τίς
 ἱκανὸς ἐν αὐτῇ εὐρεθῆναι, εἰ μὴ οὖς ἂν καταξιώσῃ ὁ Θεός; Δε-
 10 ὴμεθα οὖν καὶ αἰτῶμεθα ἀπὸ τοῦ ἐλέους αὐτοῦ, ἵνα ἐν ἀγάπῃ
 εὐρεθῶμεν δίχα προσκλίσεως ἀνθρωπίνης, ἄμωμοι. 3. Αἱ γενε-
 αὶ πᾶσαι ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῆσδε τῆς ἡμέρας παρῆλθον, ἀλλ' οἱ ἐν
 ἀγάπῃ τελειωθέντες κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν ἔχουσι χῶρον εὐ-
 σεβῶν, οἱ φανερωθήσονται ἐν τῇ ἐπισκοπῇ τῆς βασιλείας τοῦ
 15 Χριστοῦ. 4. Γέγραπται γάρ· «εἰσέλθετε εἰς τὰ ταμεῖα μικρὸν
 ὄσον ὄσον, ἕως οὗ παρέλθῃ ἡ ὀργὴ καὶ ὁ θυμὸς μου, καὶ
 μνησθήσομαι ἡμέρας ἀγαθῆς καὶ ἀναστήσω ὑμᾶς ἐκ τῶν θη-
 κῶν ὑμῶν». 5. Μακάριοί ἐσμεν, ἀγαπητοί, εἰ τὰ προστάγματα
 τοῦ Θεοῦ ἐποιοῦμεν ἐν ὁμοιοῖα ἀγάπης, εἰς τὸ ἀφεθῆναι ἡμῖν
 20 δι' ἀγάπης τὰς ἀμαρτίας. 6. Γέγραπται γάρ· «μακάριοι ὧν ἀφέ-
 θησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἀμαρτίαι· μακάριος
 ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσῃται Κύριος ἀμαρτίαν, οὐδέ ἐστὶν ἐν τῷ
 στόματι αὐτοῦ δόλος». 7. Οὗτος ὁ μακαρισμὸς ἐγένετο ἐπὶ τοὺς
 ἐκλελεγμένους ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου
 25 ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

51. Ὅσα οὖν παρεπέσαμεν καὶ ἐπταίσαμεν διὰ τινὰς πα-
 ρεμπτώσεις τοῦ ἀντικειμένου, ἀξιῶσωμεν ἀφεθῆναι ἡμῖν· καὶ
 ἐκεῖνοι δὲ οἵτινες ἀρχηγοὶ στάσεως καὶ διχοστασίας ἐγενήθη-

στήν ἀγάπη τελείωσαν τὴ ζωὴ τους ὅλοι οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ. Χωρὶς ἀγάπη τίποτε δὲν εἶναι ἀρεστὸ στὸν Θεό. 6. Μὲ ἀγάπη μᾶς ἔλαβε μαζί του ὁ Δεσπότης· ἐξαιτίας τῆς ἀγάπης ποὺ εἶχε γιὰ μᾶς, ἔδωσε τὸ αἷμα του γιὰ μᾶς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Κύριός μας, μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴ σάρκα του γιὰ τὴ σάρκα μας καὶ τὴν ψυχὴ του γιὰ τὶς ψυχές μας.

50. Βλέπετε, ἀγαπητοί, πόσο μεγάλο καὶ θαυμαστὸ πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀγάπη, καὶ ὅτι δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ περιγραφή τῆς τελειότητάς της. 2. Ποιὸς εἶναι ἰκανὸς νὰ βρεθεῖ μέσα σ' αὐτήν, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ θὰ ἀξιώσει ὁ Θεός; Νὰ παρακαλοῦμε λοιπὸν καὶ νὰ ζητοῦμε ἀπὸ τὴν καλωσύνη του, νὰ βρεθοῦμε στήν ἀγάπη, χωρὶς ἀνθρώπινη κλίση, ἄψογοι. 3. Ὅλες οἱ γενεές ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ μέχρι τὴν ἡμέρα αὐτὴ πέρασαν, ἐκεῖνοι ὅμως ποὺ πέθαναν μὲ ἀγάπη, σύμφωνα μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, κατέχουν θέση τῶν εὐσεβῶν, καὶ αὐτοὶ θὰ ἐμφανισθοῦν κατὰ τὸν ἐρχομὸ τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ. 4. Διότι ἔχει γραφεῖ· «μπεῖτε στὰ πιὸ ἐσωτερικὰ δωμάτια τῶν σπιτιῶν σας γιὰ πολὺ λίγο, μέχρι νὰ ξεθυμάνει ἡ ὀργὴ καὶ ὁ θυμὸς μου, καὶ θὰ θυμηθῶ τὴν ἡμέρα τὴν καλὴ, καὶ θὰ σᾶς ἀναστήσω μέσα ἀπὸ τὶς κρυψῶνες σας»⁷⁰. 5. Εἴμαστε μακάριοι, ἀγαπητοί, ἐὰν ἐκτελέσαμε τὶς ἐντολές τοῦ Θεοῦ μὲ ὁμόνοια καὶ ἀγάπη, γιὰ νὰ συγχωρηθοῦν μέσω τῆς ἀγάπης οἱ ἁμαρτίες μας. 6. Διότι εἶναι γραμμένο· «εἶναι μακάριοι ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων συγχωρήθηκαν οἱ ἁμαρτίες, καὶ ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων καλύφθηκαν οἱ ἁμαρτίες· εἶναι μακάριος ὁ ἄνθρωπος, στὸν ὁποῖο ὁ Κύριος δὲν θὰ καταλογῆσει ἁμαρτία, οὔτε ὑπάρχει στὸ στόμα του δόλος»⁷¹. 7. Ὁ μακαρισμὸς αὐτὸς ἐγινε γιὰ ἐκείνους ποὺ εἶχαν ἐκλεγεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου μας, στὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα στοὺς αἰῶνες τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

51. Ἄς ζητήσουμε λοιπὸν νὰ μᾶς συγχωρηθοῦν ὅσα σφάλμαμε καὶ φταίξαμε ἐξαιτίας κάποιων παρεισδύσεων τοῦ διαβόλου· ἀκόμα καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἔγιναν ἀρχηγοὶ τῆς στάσεως καὶ τῆς

70. Ἦσ. 26,20.

71. Ψαλμ.31,1-2.

σαν, ὀφείλουσι τὸ κοινὸν τῆς ἐλπίδος σκοπεῖν. 2. Οἱ γὰρ μετὰ φόβου καὶ ἀγάπης πολιτευόμενοι ἑαυτοὺς θέλουσι μᾶλλον αἰκίαις περιπίπτειν ἢ τοὺς πλησίον· μᾶλλον δὲ ἑαυτῶν κατάγνωσιν φέρουσιν ἢ τῆς παραδεδομένης ἡμῖν καλῶς καὶ δικαίως ὁμοφωνίας. 3. Καλὸν γὰρ ἀνθρώπῳ ἐξομολογεῖσθαι περὶ τῶν παραπτωμάτων ἢ σκληρῶναι τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καθὼς ἐσκληρύνθη ἡ καρδία τῶν στασιασάντων πρὸς τὸν θεράποντα τοῦ Θεοῦ Μωϋσῆν, ὧν τὸ κρίμα πρόδηλον ἐγενήθη 4. Κατέβησαν γὰρ εἰς ἄδου ζῶντες καὶ «θάνατος ποιμανεῖ αὐτούς». 10 5. Φαραὼ καὶ ἡ στρατιὰ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἡγούμενοι Αἰγύπτου, τά τε ἄρματα καὶ οἱ ἀναβάται αὐτῶν, οὐ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἐβυθίσθησαν εἰς θάλασσαν ἐρυθρὰν καὶ ἀπώλοντο, ἀλλὰ διὰ τὸ σκληρυνθῆναι αὐτῶν τὰς ἀσυνέτους καρδίας μετὰ τὸ γενέσθαι τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα ἐν γῆ Αἰγύπτου διὰ τοῦ θεράποντος 15 τοῦ Θεοῦ Μωϋσέως.

52. Ἀπροσδεής, ἀδελφοί, ὁ Δεσπότης ὑπάρχει τῶν πάντων, οὐδὲν οὐδενὸς χρῆζει, εἰ μὴ τὸ ἐξομολογεῖσθαι αὐτῷ. 2. Φησὶ γὰρ ὁ ἐκλεκτὸς Δαυὶδ· «ἐξομολογήσομαι τῷ Κυρίῳ καὶ ἀρέσει αὐτῷ ὑπὲρ μόσχον νέον κέρατα ἐκφέροντα καὶ ὄπλās· 20 ἰδέτωσαν πτωχοὶ καὶ εὐφρανθήτωσαν». 3. Καὶ πάλιν λέγει· «θῦσον τῷ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως καὶ ἀπόδος τῷ Ὑψίστῳ τὰς εὐχὰς σου, καὶ ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε καὶ δοξάσεις με. 4. Θυσία γὰρ τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον».

25 53. Ἐπίστασθε γὰρ καὶ καλῶς ἐπίστασθε τὰς ἱερὰς Γραφάς, ἀγαπητοί, καὶ ἐγκεκύφατε εἰς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Πρὸς ἀνάμνησιν οὖν ταῦτα γράφομεν. 2. Μωϋσέως γὰρ ἀναβάντος εἰς τὸ ὄρος καὶ ποιήσαντος τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας ἐν νηστείᾳ καὶ ταπεινώσει, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ 30 Θεός· «Μωϋσῆ Μωϋσῆ, κατάβηθι τὸ τάχος ἐντεῦθεν, ὅτι ἠνό-

διχόνοιας ὀφείλουν νὰ στοχεύουν στὴν κοινὴ ἐλπίδα. 2. Διότι ἐκεῖνοι ποὺ πολιτεύονται μὲ φόβο καὶ ἀγάπη προτιμοῦν νὰ πέσουν οἱ ἴδιοι σὲ βασανιστήρια μᾶλλον, παρὰ οἱ πλησίον τους. Καὶ ὑπομένουν καλύτερα τὴν περιφρόνηση τοῦ ἑαυτοῦ τους, παρὰ τὴν περιφρόνηση τῆς ὁμόνοιας ποὺ μᾶς ἔχει παραδοθεῖ καλῶς καὶ δικαίως. 3. Διότι εἶναι καλὸ στὸν ἄνθρωπο νὰ ὁμολογεῖ τὰ παραπτώματά του, παρὰ νὰ σκληραίνει τὴν καρδιά του, ὅπως σκλήρυνε ἡ καρδιά ἐκείνων ποὺ στασίασαν ἐναντίον τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Μωυσῆ, τῶν ὁποίων ἡ καταδίκη ἔγινε φανερὴ. 4. Διότι κατέβηκαν στὸν ἼΑδη ζωντανοὶ καὶ «θὰ τοὺς φροντίζει ὁ θάνατος»⁷². 5. Ὁ Φαραὼ καὶ ἡ στρατιὰ του καὶ ὅλοι οἱ ἄρχοντες τῆς Αἰγύπτου καὶ τὰ ἄρματα καὶ οἱ ἀναβάτες τους δὲν βυθίστηκαν γιὰ καμμιά ἄλλη αἰτία στὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα καὶ χάθηκαν, ἀλλὰ ἐπειδὴ σκλήραναν οἱ ἀπερίσκεπτες καρδιές τους ὕστερα ἀπὸ τὰ θαύματα καὶ τὰ σημεῖα ποὺ ἔγιναν στὴν Αἴγυπτο μέσω τοῦ ὑπηρέτου τοῦ Θεοῦ Μωυσῆ.

52. Ὁ Κύριος, ἀδελφοί, εἶναι αὐτάρκης σὲ ὅλα καὶ τίποτε δὲν χρειάζεται, παρὰ μόνο νὰ τὸν ἐξυμνοῦν. 2. Διότι ὁ ἐκλεκτὸς Δαβὶδ λέει· «θὰ ἐξυμνήσω τὸν Κύριο καὶ θὰ τοῦ ἀρέσει περισσότερο ἀπὸ μοσχάρι νεο ποὺ ἔχει κέρατα καὶ ὀπλές· ἃς δοῦν οἱ φτωχοὶ καὶ ἃς εὐφρανθοῦν»⁷³. 3. Καὶ πάλι λέει· «θυσίασε στὸν Θεὸ θυσία δοξολογίας καὶ ἐκπλήρωσε στὸν ὕψιστο τις προσευχὲς ποὺ ὑποσχέθηκες, καὶ νὰ μὲ ἐπικαλεσθεῖς σὲ μέρες ποὺ ἔχεις στενοχῶριες καὶ θὰ σὲ γλυτώσω, καὶ θὰ μὲ δοξάσεις»⁷⁴. 4. Διότι θυσία εὐάρεστη στὸν Θεὸ εἶναι τὸ πνεῦμα ποὺ ἔχει συντριβεῖ»⁷⁵.

53. Γνωρίζετε καὶ γνωρίζετε καλὰ τὶς ἱερὲς Γραφές, ἀγαπητοί, καὶ ἔχετε ἐντρυφήσει στὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Σᾶς τὰ γράφουμε λοιπὸν αὐτὰ γιὰ νὰ τὰ θυμηθεῖτε. 2. Διότι ὅταν ὁ Μωυσῆς ἀνέβηκε στὸ ὄρος καὶ πέρασε σαράντα μέρες καὶ σαράντα νύχτες μὲ νηστεία καὶ ταπείνωση, τοῦ εἶπε ὁ Θεός· «Μωυσῆ Μωυσῆ, κατέβα γρήγορα ἀπὸ ἐδῶ, διότι παρανόμησε ὁ λαός

74. Ψαλμ. 49,14–15.

75. Ψαλμ. 50,19.

μησεν ὁ λαός σου, οὐδὲ ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου· παρέβησαν ταχὺ ἐκ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐνετείλω αὐτοῖς, ἐποίησαν ἑαυτοῖς χωνεύματα. 3. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς αὐτόν· Λελάληκα πρὸς σὲ ἅπαξ καὶ δις λέγων· Ἐώρακα τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ ἰδοὺ ἐστὶ σκληρο-
 5 τράχηλος· ἔασόν με ἐξολοθρεῦσαι αὐτοὺς καὶ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτῶν ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ποιήσω σὲ εἰς ἔθνος μέγα καὶ θαυμαστὸν καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ τοῦτο. 4. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς· Μηθαμῶς, Κύριε· ἄφες τὴν ἁμαρτίαν τῷ λαῷ τούτῳ, ἢ κάμῃ ἐξάλειψον ἐκ βίβλου ζώντων». 5. Ὡ μεγάλης ἀγάπης,
 10 ὧ τελειότητος ἀνυπερβλήτου. Παρρησιάζεται θεράπων πρὸς Κύριον, αἰτεῖται ἄφεσιν τῷ πλήθει, ἢ καὶ ἑαυτὸν ἐξαλειφθῆναι μετ' αὐτῶν ἀξιοῖ.

54. Τίς οὖν ἐν ὑμῖν γενναῖος; τίς εὐσπλαγχνος; τίς πεπληροφορημένος ἀγάπης; 2. Εἰπάτω· Εἰ δι' ἐμὲ στάσις καὶ ἔρις καὶ
 15 σχίσματα, ἐκχωρῶ, ἄπειμι οὐδ' ἐὰν βούλησθε καὶ ποιῶ τὰ προστασσόμενα ὑπὸ τοῦ πλήθους· μόνον τὸ ποιμνιον τοῦ Χριστοῦ εἰρηνεύετω μετὰ τῶν καθεσταμένων πρεσβυτέρων. 3. Τοῦτο ὁ ποιήσας ἑαυτῷ μέγα κλέος ἐν Χριστῷ περιποιήσεται καὶ πᾶς τόπος δέξεται αὐτόν· «τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα
 20 αὐτῆς». 4. Ταῦτα οἱ πολιτευόμενοι τὴν ἀμεταμέλητον πολιτείαν τοῦ Θεοῦ ἐποίησαν καὶ ποιήσουσιν.

55. Ἴνα δὲ καὶ ὑποδείγματα ἐθνῶν ἐνέγκωμεν· πολλοὶ βασιλεῖς καὶ ἡγούμενοι, λοιμικοῦ τινος ἐνστάντος καιροῦ, χρησιμοδοτηθέντες παρέδωκαν ἑαυτοὺς εἰς θάνατον, ἵνα ρύ-
 25 σωνται διὰ τοῦ ἑαυτῶν αἵματος τοὺς πολίτας. Πολλοὶ ἐξεχώρησαν ἰδίῳ πόλεω, ἵνα μὴ στασιάζωσιν ἐπὶ πλεῖον. 2. Ἐπιστάμεθα πολλοὺς ἐν ἡμῖν παραδεδωκότας ἑαυτοὺς εἰς δεσμά,

σου, αὐτοὶ τοὺς ὁποίους ἔβγαλες ἀπὸ τὴ χώρα τῆς Αἰγύπτου· παρεξέκλιναν σύντομα ἀπὸ τὸν δρόμο πὺ τοὺς παράγγελες, ἔκαναν γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους ἀγάματα χυτά. 3. Καὶ εἶπε ὁ Κύριος σ' αὐτόν· Μίλησα σὲ σένα μιὰ καὶ δυὸ φορές λέγοντας· Εἶδα τὸν λαὸ αὐτόν καὶ διεπίστωσα ὅτι εἶναι σκληροτράχηλος· ἄφησέ με νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσω καὶ νὰ ἐξαφανίσω τὸ ὄνομά τους κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ θὰ ἀναδείξω ἐσένα σὲ ἔθνος μεγάλο καὶ θαυμαστὸ καὶ πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ αὐτό. 4. Καὶ εἶπε ὁ Μωυσῆς· Μὲ κανένα τρόπο, Κύριε· συγχώρησε τὴν ἁμαρτία τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἢ ἐξαφάνισε καὶ ἐμένα ἀπὸ τὸ βιβλίον τῶν ζωντανῶν»⁷⁶. 5. Πόσο μεγάλη ἀγάπη, πόσο ἀνυπέρβλητη τελειότητα! Παρουσιάζεται μὲ θάρρος ὁ δοῦλος στὸν Κύριο καὶ ζητᾷ νὰ συγχωρήσει τὸν λαό, ἢ ἀξιώνει νὰ ἐξαφανισθεῖ καὶ αὐτὸς μαζί μ' αὐτούς.

54. Ποιὸς λοιπὸν μεταξύ σας εἶναι γενναῖος; Ποιὸς εἶναι σπλαχνικός; Ποιὸς ἀποτελεῖ ἐπιβεβαίωση τῆς ἀγάπης; 2. Ἦσπεῖ· Ἐὰν ἡ στάση καὶ ἡ φιλονεικία καὶ τὰ σχίσματα γίνονται ἐξαιτίας μου, ἀποχωρῶ, πηγαίνω ὅπου θέλετε καὶ κάνω αὐτὰ πὺ προστάζει τὸ πλῆθος· μόνο τὸ ποιμνίον τοῦ Χριστοῦ νὰ εἰρηνεύσει μαζί μὲ τοὺς τοποθετημένους πρεσβυτέρους. 3 Ὅποιος τὸ κάνει αὐτὸ θὰ ἐξασφαλίσει μεγάλη δόξα κοντὰ στὸν Χριστὸ καὶ κάθε τόπος θὰ τὸν δεχθεῖ. «Διότι τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ γῆ καὶ ὅλα ὅσα ὑπάρχουν σ' αὐτήν»⁷⁷. 4. Αὐτὰ ἔκαναν καὶ θὰ κάνουν ἐκεῖνοι πὺ ἀκολουθοῦν τὴν πολιτεία τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὴν ὁποία δὲν χρειάζεται μεταμέλεια.

55. Καὶ γιὰ νὰ ἀναφέρουμε παραδείγματα ἐθνικῶν· πολλοὶ βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες, ὅταν σὲ περίοδο κάποιας ἐπιδημίας πῆραν ἀνάλογο χρησμό, παρέδωσαν τοὺς ἑαυτοὺς τους σὲ θάνατο, γιὰ νὰ γλυτώσουν μὲ τὸ αἷμα τους τοὺς πολίτες. Πολλοὶ ἀποχώρησαν ἀπὸ τίς πόλεις τους γιὰ νὰ μὴ συνεχίζου νὰ στασιάζου. 2. Γνωρίζουμε πολλοὺς σὲ μᾶς πὺ παρέδωσαν τὸν ἑαυτὸ τους στὰ δεσμὰ γιὰ νὰ ἀπελευθερώσουν ἄλλους, ἐνῶ

76. Ἦξ. 32,7-8. Δευτ. 9,12-14. Ἦξ. 32,32.

77. Ψαλμ. 23,1.

ὅπως ἑτέρους λυτρώσονται· πολλοὶ ἑαυτοὺς παρέδωκαν εἰς δουλείαν καὶ λαβόντες τὰ τιμὰς αὐτῶν ἑτέρους ἐψώμισαν.

3. Πολλαὶ γυναῖκες ἐνδυναμωθεῖσαι διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἐπετελέσαντο πολλὰ ἀνδρεῖα. 4. Ἰουδῖθ ἡ μακαρία, ἐν συγκλεισμῷ οὕσης τῆς πόλεως, ἠτήσατο παρὰ τῶν πρεσβυτέρων ἐαθῆναι αὐτὴν ἐξελθεῖν εἰς τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων.

5. Παραδοῦσα οὖν ἑαυτὴν τῷ κινδύνῳ ἐξῆλθε δι' ἀγάπην τῆς πατρίδος καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ ὄντος ἐν συγκλεισμῷ καὶ παρέδωκε Κύριος Ὀλοφέρνην ἐν χειρὶ θηλείας. 6. Οὐχ ἤττονι καὶ ἡ τελεία 10 κατὰ πίστιν Ἐσθῆρ κινδύνῳ ἑαυτὴν παρέβαλεν, ἵνα τὸ δωδεκάφυλον τοῦ Ἰσραὴλ μέλλον ἀπολέσθαι ρύσῃται. Διὰ γὰρ τῆς νηστείας καὶ τῆς ταπεινώσεως αὐτῆς ἠξίωσε τὸν παντεπόπτην Δεσπότην, Θεὸν τῶν αἰώνων, ὃς ἰδὼν τὸ ταπεινὸν τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἐρύσατο τὸν λαὸν ὧν χάριν ἐκινδύνευσε.

15 56. Καὶ ἡμεῖς οὖν ἐντύχωμεν περὶ τῶν ἐν τινὶ παραπτώματι ὑπαρχόντων, ὅπως δοθῇ αὐτοῖς ἐπιείκεια καὶ ταπεινοφροσύνη, εἰς τὸ εἶξαι αὐτοὺς μὴ ἡμῖν, ἀλλὰ τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ. Οὕτω γὰρ ἔσται αὐτοῖς ἔγκαρπος καὶ τελεία ἡ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀγίους μετ' οἰκτιρισμῶν μνεία. 2. Ἀναλάβωμεν παι- 20 δεῖαν, ἐφ' ἧ οὐδεὶς ὀφείλει ἀγανακτεῖν, ἀγαπητοί. Ἡ νουθέτησις ἦν ποιούμεθα εἰς ἀλλήλους καλὴ ἐστὶ καὶ ὑπεράγαν ὠφέλιμος· κολλᾷ γὰρ ἡμᾶς τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ. 3. Οὕτω γὰρ φησὶν ὁ ἅγιος λόγος· «παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ Κύριος καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με». 4. «Ὅν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστι- 25 γοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται». 5. «Παιδεύσει με» γάρ, φησὶν, «δίκαιος ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγξει με, ἔλαιον δὲ ἀμαρτωλῶν μὴ λιπανάτω τὴν κεφαλὴν μου». 6. Καὶ πάλιν λέγει· «μακάριος ἄνθρωπος ὃν ἤλεγξεν ὁ Κύριος· νουθέτημα δὲ παντοκράτορος μὴ ἀπαναίνου· αὐτὸς γὰρ ἀλγεῖν ποιεῖ, καὶ πάλιν ἀποκαθίστη- 30 σιν· 7. Ἐπαισε καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἰάσαντο. 8. Ἐξάκις ἐξ ἀναγ-

πολλοὶ πουλήθησαν ὡς δοῦλοι καὶ παίρνοντας τὸ ἀντίτιμό τους ἔθρεψαν μ' αὐτὸ ἄλλους. 3. Πολλὲς γυναῖκες, ἐνισχυμένες μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, ἔκαναν πολλὰ ἀνδρικές πράξεις. 4. Ἡ μακαρία Ἰουδίθ, ὅταν ἡ πόλις ἦταν πολιορκημένη, ζήτησε ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους νὰ τὴν ἀφήσουν νὰ μεταβεῖ στὸ στρατόπεδο τῶν ἀλλοφύλων. 5. Θέτοντας λοιπὸν τὸν ἑαυτὸ της σὲ κίνδυνο βγήκε ἔξω γιὰ τὴν ἀγάπη τῆς πατρίδας καὶ τοῦ λαοῦ ποὺ ἦταν πολιορκημένος, καὶ ὁ Κύριος παράδωσε τὸν Ὀλοφέρνη στὰ χέρια γυναίκα. 6. Καὶ ἡ τέλεια στὴν πίστη Ἐσθήρ δὲν ρισοκινδύνεψε λιγότερο γιὰ νὰ γλυτώσει τὶς δώδεκα φυλὲς τοῦ Ἰσραὴλ ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἐξαφανισθεῖ. Διότι μὲ τὴ νηστεία καὶ τὴν ταπείνωσὴ της κατόρθωσε νὰ πείσει τὸν παντεπόπτη Δεσπότη καὶ Θεὸ τῶν αἰώνων, ὁ ὁποῖος, βλέποντας τὴν ταπείνωσὴ τῆς ψυχῆς της, ἔσωσε τὸν λαό, γιὰ χάρη τοῦ ὁποῖου κινδύνεψε.

56. Καὶ ἐμεῖς λοιπὸν ὡς προσευχηθοῦμε γι' αὐτοὺς ποὺ ἔπεσαν σὲ κάποιο παράπτωμα νὰ τοὺς δοθεῖ καλωσύνη καὶ ταπεινοφροσύνη, ὥστε νὰ ὑποχωρήσουν ὄχι σὲ μᾶς, ἀλλὰ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Διότι μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ θὰ ἀποβεῖ γι' αὐτοὺς καρποφόρα καὶ τέλεια ἢ μὲ οἰκτιρμούς ἀναφορὰ πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τοὺς ἁγίους. 2. Ἄς ἀναλάβουμε καὶ πάλι τὴ διδασκαλία, κατὰ τὴν ὁποία κανεὶς δὲν πρέπει νὰ ἀγανακτεῖ, ἀγαπητοί. Ἡ νουθεσία ποὺ κάνουμε μεταξύ μας εἶναι καλὴ καὶ πάρα πολὺ ὠφέλιμη· διότι μᾶς προσκολλᾷ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. 3. Διότι αὐτὸ λέει ὁ ἅγιος λόγος· «παιδεύοντάς με ὁ Κύριος μὲ διαπαιδαγώγησε καὶ δὲν μὲ παρέδωσε στὸν θάνατο»⁷⁸. 4. Διότι αὐτὸν ποὺ τὸν ἀγαπᾷ ὁ Κύριος τὸν παιδεύει, καὶ μαστιγώνει τὸν γιὸ ποὺ παραδέχεται»⁷⁹. 5. Διότι λέει· «νὰ μὲ παιδέψει ὁ δίκαιος μὲ συμπάθεια καὶ νὰ μὲ ἐπιπλήξει, ἀλλὰ λάδι ἁμαρτωλῶν νὰ μὴ χυθεῖ ποτε στὸ κεφάλι μου»⁸⁰. 6. Καὶ πάλι λέει· «εἶναι μακάριος ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ἐπέπληξε ὁ Κύριος· νὰ μὴ ἀρνεῖσαι τὴ νουθεσία τοῦ Παντοκράτορα· διότι αὐτὸς κάνει νὰ πονᾶμε, καὶ πάλι μᾶς ἀποκαθιστᾷ. 7. Χτύπησε καὶ τὰ χέρια του θεράπευσαν.

78. Ψαλμ. 117,18.

79. Παροιμ. 3,12.

80. Ψαλμ. 145,5.

κῶν ἐξελεῖται σε, ἐν δὲ τῷ ἐβδόμῳ οὐ μὴ ἄψηται σου κακόν.
 9. Ἐν λιμῷ ρύσεται σε ἐκ θανάτου, ἐν πολέμῳ δὲ ἐκ χειρὸς σιδή-
 ρου λύσει σε, 10. καὶ ἀπὸ μάστιγος γλῶσσης σε κρύψει καὶ οὐ
 μὴ φοβηθῆσιν κακῶν ἐπερχομένων. 11. Ἀδίκων καὶ ἄνόμων
 5 καταγελάσῃ, ἀπὸ δὲ θηρίων ἀγρίων οὐ μὴ φοβηθῆς. 12. Θῆρες
 γὰρ ἄγριοι εἰρηνεύσουσί σοι· 13. εἶτα γνώσῃ ὅτι εἰρηνεύσει σου
 ὁ οἶκος, ἢ δὲ δίαίτα τῆς σκηνῆς σου οὐ μὴ ἁμάρτη· 14. γνώσῃ
 δὲ ὅτι πολὺ τὸ σπέρμα σου, τὰ δὲ τέκνα σου ὥσπερ τὸ παμβό-
 τανον τοῦ ἀγροῦ. 15. Ἐλεύσῃ δὲ ἐν τάφῳ ὥσπερ σῖτος ὠριμος,
 10 κατὰ καιρὸν θεριζόμενος, ἢ ὥσπερ θημωνιὰ ἄλωνος καθ’
 ὥραν συγκομισθεῖσα». 16. Βλέπετε, ἀγαπητοί, πόσος ὑπερα-
 σπιμὸς ἐστὶ τοῖς παιδευομένοις ὑπὸ τοῦ Δεσπότη· πατὴρ γὰρ
 ἀγαθὸς ὢν παιδεύει εἰς τὸ ἐλεηθῆναι ἡμᾶς διὰ τῆς ὀσίας παι-
 δείας αὐτοῦ.

15 57. Ὑμεῖς οὖν οἱ τὴν καταβολὴν τῆς στάσεως ποιήσαντες
 ὑποτάγητε τοῖς πρεσβυτέροις καὶ παιδεύθητε εἰς μετάνοιαν,
 κάμψαντες τὰ γόνατα τῆς καρδίας ὑμῶν. 2. Μάθετε ὑποτάσσε-
 σθε ἀποθέμενοι τὴν ἀλαζόνα καὶ ὑπερήφανον τῆς γλῶσσης
 ὑμῶν ἀυθάδειαν· ἄμεινον γὰρ ἐστὶν ὑμῖν ἐν τῷ ποιμνίῳ τοῦ
 20 Χριστοῦ μικροῦς καὶ ἐλλογίμους ὑμᾶς εὐρεθῆναι, ἢ καθ’ ὑπερο-
 χὴν δοκοῦντας ἐκτριφῆναι ἐκ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ. 3. Οὕτω γὰρ
 λέγει ἡ πανάρετος σοφία· «ἶδου προήσομαι ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς
 ρῆσιν, διδάξω δὲ ὑμᾶς τὸν ἐμὸν λόγον. 4. Ἐπειδὴ ἐκάλουν καὶ
 οὐχ ὑπηκούσατε, καὶ ἐξέτεινον λόγους καὶ οὐ προσείχετε, ἀλλὰ
 25 ἀκύρους ἐποιεῖτε τὰς ἐμὰς βουλάς· τοῖς δὲ ἐμοῖς ἐλέγχοις ἠπει-
 θήσατε, τοιγαροῦν κάγω τῇ ὑμετέρῃ ἀπωλείᾳ ἐπιγελάσομαι,
 καταχαροῦμαι δὲ ἡνίκα ἂν ἔρχηται ὑμῖν ὄλεθρος καὶ ὡς ἂν ἀφί-
 κηται ὑμῖν ἄφνω θόρυβος, ἢ δὲ καταστροφὴ ὁμοία καταιγίδι

8. Ἐξὶ φορές σὲ γλυτώνει ἀπὸ ἀνάγκες, καὶ τὴν ἕβδομη φορά δὲν θὰ σὲ βρεῖ κακό. 9. Σὲ περίοδο πείνας θὰ σὲ γλυτώσει ἀπὸ τὸν θάνατο, καὶ σὲ περίοδο πολέμου θὰ λύσει τὰ δεσμὰ τῆς αἰχμαλωσίας ἀπὸ τὰ χέρια σου. 10. Σὲ προφυλάσσει ἀπὸ τὸ μαστίγιο τῆς κακῆς γλώσσας καὶ δὲν σὲ ἀφήνει νὰ φοβηθεῖς ἀπὸ τὰ δεινὰ πού ἔρχονται. 11. Θὰ γελάσεις μὲ τοὺς ἄδικους καὶ παράνομους, καὶ δὲν θὰ φοβηθεῖς τὰ ἄγρια θηρία. 12. Διότι τὰ ἄγρια θηρία θὰ γίνονται εἰρηνικὰ γιὰ χάρη σου. 13. Ἔτσι θὰ μάθεις ὅτι τὸ σπίτι σου θὰ ζεῖ εἰρηνικά, καὶ ἡ τροφή δὲν θὰ λείπει ἀπὸ τὸ σπίτι σου. 14. Θὰ δεῖς πολλοὺς ἀπογόνους, καὶ τὰ παιδιά σου θὰ μοιάζουν σὰν τὰ κάθε εἶδους χόρτα τοῦ χωραφιοῦ. 15. Θὰ φτάσεις στὸν τάφο σὰν σιτάρι ὄριμο, πού θερίζεται στὸν καιρὸ του, ἢ σὰν θημωνιὰ ἀλωνιοῦ πού ἡ συγκομιδὴ της ἔγινε στὴν ὥρα της»⁸¹. 16. Βλέπετε, ἀγαπητοί, πόσο ὑποστηρίζονται ὅσοι παιδεύονται ἀπὸ τὸν Δεσπότη. Ἐπειδὴ εἶναι ἀγαθὸς Πατέρας μᾶς παιδεύει, γιὰ νὰ ἐλεηθοῦμε μὲ τὴν εὐσεβῆ παιδευσὴ του.

57. Σεῖς λοιπὸν πού δημιουργήσατε τὸν παροξυσμὸ τῆς στάσεως, ὑποταχθεῖτε στοὺς πρεσβυτέρους καὶ ἀσκηθεῖτε στὴ μετάνοια, λυγίζοντας τὰ γόνατα τῆς καρδιάς σας. 2. Μάθετε νὰ πειθαρχεῖτε, ἀποβάλλοντας τὴν ἀλαζονικὴ καὶ ὑπερήφανη αὐθάδεια τῆς γλώσσας σας· διότι εἶναι καλύτερα νὰ βρεθεῖτε μικροὶ καὶ εὐπαιδευτοὶ στὸ ποίμνιο τοῦ Χριστοῦ, παρὰ νὰ νομίζετε ὅτι ὑπερέχετε καὶ νὰ ἀπορριφθεῖτε ἀπὸ τὴν ἐλπίδα του. 3. Γιατὶ αὐτὸ λέει ἡ γεμάτη ἀρετῆς σοφία: «ὀρίστε, ἐγὼ ἡ σοφία θὰ σᾶς παρουσιάσω τὰ λόγια τῆς δικῆς μου ἔμπνευσης καὶ θὰ σᾶς διδάξω τοὺς δικούς μου λόγους. 4. Ἐπειδὴ σᾶς καλοῦσα καὶ δὲν ὑπακούατε καὶ σᾶς μιλοῦσα μὲ ἔντονο ὕφος καὶ δὲν προσέχατε, ἀλλὰ ἀκυρώσατε τὶς συμβουλές μου καὶ ἀπειθαρχήσατε στοὺς ἐλέγχους μου, γι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ θὰ γελάσω μὲ τὴ δική σας ἀπώλεια καὶ θὰ καταχαίρομαι ὅταν θὰ ἔρχεται ὁ ὄλεθρός σας καὶ μόλις θὰ προκληθεῖ ἀνάμεσά σας ξαφνικὰ ταραχὴ καὶ πέσει ἡ καταστροφὴ σὰν καταιγίδα ἢ ὅταν σᾶς βρῖσκει θλίψη καὶ πο-

81. Ἰωβ 5,17-26.

παρῆ, ἢ ὅταν ἔρχεται ὑμῖν θλιψίς καὶ πολιορκία. 5. Ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέσησθέ με, ἐγὼ δὲ οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν· ζητήσουσί με κακοί, καὶ οὐχ εὐρήσουσιν. Ἐμίσησαν γὰρ σοφίαν, τὸν δὲ φόβον τοῦ Κυρίου οὐ προείλοντο, οὐδὲ ἠθελον
 5 ἐμαῖς προσέχειν βουλαῖς, ἐμυκτήριζον δὲ ἐμοὺς ἐλέγχους. 6. Τοιγαροῦν ἔδονται τῆς ἑαυτῶν ὁδοῦ τοὺς καρποὺς καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας πλησθήσονται. 7. Ἄνθ' ὧν γὰρ ἠδίκουν νηπίους φονευθήσονται καὶ ἐξετασμὸς ἀσεβεῖς ὀλεῖ· ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι πεποιθῶς καὶ ἡσυχάσει ἀφό-
 10 βως ἀπὸ παντὸς κακοῦ».

58. Ὑπακούσωμεν οὖν τῷ παναγίῳ καὶ ἐνδόξῳ ὀνόματι αὐτοῦ φυγόντες τὰς προειρημένας διὰ τῆς σοφίας τοῖς ἀπειθοῦσιν ἀπειλὰς, ἵνα κατασκηνώσωμεν πεποιθότες ἐπὶ τὸ ὀσιώτατον τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ ὄνομα. 2. Δέξασθε τὴν συμβουλήν
 15 ἡμῶν καὶ ἔσται ἀμεταμέλητα ὑμῖν. Ζῆ γὰρ ὁ Θεὸς καὶ ζῆ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἢ τε πίστις καὶ ἡ ἐλπίς τῶν ἐκλεκτῶν, ὅτι ὁ ποιήσας ἐν ταπεινοφροσύνῃ μετ' ἐκτενοῦς ἐπιεικειᾶς ἀμεταμελήτως τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δεδομένα δικαιώματα καὶ προστάγματα, οὗτος ἐντεταγμένος καὶ ἐλλόγι-
 20 μος ἔσται εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν σωζομένων διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἔστιν αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

59. Ἐὰν δέ τινες ἀπειθήσωσι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ δι' ἡμῶν εἰρημένοις, γινωσκέτωσαν ὅτι παραπτώσει καὶ κινδύνῳ οὐ μικρῷ ἑαυτοὺς ἐνδήσουσιν, 2. ἡμεῖς δὲ ἀθῶοι ἐσόμεθα ἀπὸ
 25 ταύτης τῆς ἀμαρτίας καὶ αἰτησόμεθα, ἐκτενῆ τὴν δέησιν καὶ ἰκεσίαν ποιούμενοι, ὅπως τὸν ἀριθμὸν διαφυλάξῃ ἄθραυστον ὁ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων διὰ τοῦ ἠγαπημένου παιδὸς αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ἀπὸ σκότους εἰς φῶς, ἀπὸ ἀγνωσίας εἰς ἐπίγνωσιν δόξης ὀνόματος αὐτοῦ, 3. ἐλπίζειν

λιορκία. 5. Διότι θὰ συμβεῖ ὅταν θὰ μὲ ἐπικαλεσθεῖτε ἐγὼ νὰ μὴ σᾶς ἀκούω· θὰ μὲ ἀναζητήσουν οἱ κακοὶ καὶ δὲν θὰ μὲ βροῦν, διότι μίσησαν τὴ σοφία καὶ δὲν προτιμοῦν τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ, οὔτε θέλησαν νὰ ἀφοσιωθοῦν στὸ θέλημά μου καὶ χλεύαζαν τοὺς ἐλέγχους μου. 6. Γι' αὐτὸ θὰ φᾶνε τοὺς καρποὺς τῆς συμπεριφορᾶς τους καὶ θὰ πλημμυρίσουν ἀπὸ τὴν ἀσέβειά τους. 7. Διότι θὰ φονευθοῦν, ἐπειδὴ ἀδικοῦσαν τοὺς ἀγαθοὺς καὶ φοβερὴ κρίση θὰ ἐξολοθρεύσει τοὺς ἀσεβεῖς, ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ ἀκούει ἐμένα θὰ κατασκηνώσει στηριζόμενος στὴν ἐλπίδα καὶ θὰ ἡσυχάσει χωρὶς νὰ φοβᾶται ἀπὸ κανένα κακό»⁸².

58. Ἄς πειθαρχήσουμε λοιπὸν στὸ πανάγιο καὶ ἔνδοξο ὄνομά του ἀποφεύγοντας τὶς ἀπειλὲς τῆς σοφίας ποὺ προλέχθηκαν γι' αὐτοὺς ποὺ ἀπειθαρχοῦν, γιὰ νὰ κατασκηνώσουμε ἔχοντας ἐμπιστοσύνη στὸ ὀσιώτατο ὄνομα τῆς μεγαλωσύνης του. 2. Δεχθεῖτε τὴ συμβουλή μας καὶ δὲν θὰ μετανοιώσετε. Διότι, μάρτυς μου ὁ Θεὸς καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα καὶ ἡ πίστη καὶ ἡ ἐλπίδα τῶν ἐκλεκτῶν, αὐτὸς ποὺ μὲ ταπεινοφροσύνη καὶ διαρκῆ καλωσύνη ἐφαρμόζει τοὺς νόμους καὶ τὶς ἐντολὲς ποὺ δόθηκαν ἀπὸ τὸν Θεό, αὐτὸς θὰ εἶναι ἐνταγμένος καὶ ἀξιόλογος στὸν ἀριθμὸ ἐκείνων ποὺ σώζονται διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μέσω τοῦ ὁποῖου ἀνήκει σ' αὐτὸν ἡ δόξα στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

59. Ἐὰν ὅμως μερικοὶ δείξουν ἀπειθαρχία σ' αὐτὰ ποὺ εἰπώθηκαν ἀπὸ αὐτὸν μέσω ἐμοῦ, ἃς γνωρίζουν ὅτι θὰ βάλουν τοὺς ἑαυτοὺς τους σὲ μεγάλο παράπτωμα καὶ κίνδυνο· 2. ἐνῶ ἐμεῖς θὰ εἴμαστε ἀθῶοι ἀπὸ τὴν ἁμαρτία αὐτὴ καὶ θὰ ζητήσουμε, κάνοντας μεγάλη δέηση καὶ παράκληση, νὰ διαφυλάξει ὁ Δημιουργὸς τῶν ὅλων τὸν ἀριθμὸ τῶν καταγραμμένων σ' ὄλοκληρο τὸν κόσμον ἐκλεκτῶν του ἀδιάσπαστον, διὰ τοῦ ἀγαπημένου του Υἱοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μέσω τοῦ ὁποῖου μᾶς κάλεσε ἀπὸ τὸ σκοτάδι στὸ φῶς, ἀπὸ τὴν ἄγνοια στὴν ἐπίγνωση τῆς δόξας τοῦ ὀνόματός του, 3. ὥστε νὰ ἐλπίζουμε στὸ ἀρχαιότερο ἀπὸ

82. Παροιμ. 1,23-33.

ἐπὶ τὸ ἀρχέγονον πάσης κτίσεως ὄνομά σου, ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ἡμῶν εἰς τὸ γινώσκειν σε τὸν μόνον ὕψιστον ἐν ὑψίστοις, ἄγιον ἐν ἀγίοις ἀναπαυόμενον· τὸν ταπεινοῦντα ὕβριν ὑπερηφάνων, τὸν διαλύοντα λογισμοὺς ἐθνῶν, τὸν 5 ποιοῦντα ταπεινοὺς εἰς ὕψος καὶ τοὺς ὑψηλοὺς ταπεινοῦντα· τὸν πλουτίζοντα καὶ πτωχίζοντα, τὸν ἀποκτείνοντα καὶ σώζοντα καὶ ζῆν ποιοῦντα, μόνον εὐεργέτην πνευμάτων καὶ Θεὸν πάσης σαρκός· τὸν ἐπιβλέποντα ἐν ταῖς ἀβύσσοις, τὸν ἐπόπτην ἀνθρωπίνων ἔργων, τὸν τῶν κινδυνευόντων βοηθόν, τὸν τῶν 10 ἀπηλπισμένων σωτῆρα, τὸν παντὸς πνεύματος κτίστην καὶ ἐπίσκοπον· τὸν πληθύνοντα ἔθνη ἐπὶ γῆς καὶ ἐκ πάντων ἐκλεξάμενον τοὺς ἀγαπῶντάς σε διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἠγαπημένου παιδός σου, δι' οὗ ἡμᾶς ἐπαίδευσας, ἠγίασας, ἐτίμησας.

4. Ἀξιοῦμέν σε, Δέσποτα, βοηθὸν γενέσθαι καὶ ἀντιλήπτορα 15 ἡμῶν. Τοὺς ἐν θλίψει ἡμῶν σῶσον, τοὺς ταπεινοὺς ἐλέησον, τοὺς πεπτωκότας ἔγειρον, τοῖς δεομένοις ἐπιφάνηθι, τοὺς ἀσθενεῖς ἴασαι, τοὺς πλανωμένους τοῦ λαοῦ σου ἐπίστρεψον· χόρτασον τοὺς πεινῶντας, λύτρωσαι τοὺς δεσμίους ἡμῶν, ἐξανάστησον τοὺς ἀσθενοῦντας, παρακάλεσον τοὺς ὀλιγοψυχοῦντας· 20 γνώτωσάν σε πάντα τὰ ἔθνη, ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς μόνος καὶ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ παῖς σου καὶ ἡμεῖς λαός σου καὶ πρόβατα τῆς νομῆς σου.

60. Σὺ τὴν ἀένναον τοῦ κόσμου σύστασιν διὰ τῶν ἐνεργουμένων ἐφανεροποίησας. Σὺ, Κύριε, τὴν οἰκουμένην ἔκτισας, 25 ὁ πιστὸς ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς, δίκαιος ἐν τοῖς κρίμασι, θαυμαστός ἐν ἰσχύϊ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ, ὁ σοφὸς ἐν τῷ κτίζειν καὶ συνετὸς ἐν τῷ τὰ γενόμενα ἐδράσαι, ὁ ἀγαθὸς ἐν τοῖς ὀρωμένοις καὶ χρηστὸς ἐν τοῖς πεποιθόσιν ἐπὶ σέ· ἐλεῆμον καὶ οἰκτιρμον, ἄφες ἡμῖν τὰς ἀνομίας ἡμῶν καὶ τὰς ἀδικίας καὶ τὰ παρα- 30 πτώματα καὶ πλημμελείας. 2. Μὴ λογίσῃ πᾶσαν ἀμαρτίαν δούλων σου καὶ παιδισκῶν, ἀλλὰ καθάρισον ἡμᾶς τὸν καθαρισμόν τῆς σῆς ἀληθείας καὶ κατεύθυνον τὰ διαβήματα ἡμῶν ἐν ὁσιό-

ὅλη τὴν κτίση ὄνομά σου, ἀνοίγοντας τὰ μάτια τῆς καρδιάς μας, γιὰ νὰ γνωρίσουμε ἐσένα τὸν μόνο ὕψιστο μεταξύ τῶν ὑψίστων, ἅγιον ποὺ ἀναπαύεται μεταξύ τῶν ἁγίων· ἐσένα, ὁ ὁποῖος ταπεινώνει τὸν ἐγωισμό τῶν ὑπερηφάνων, ποὺ διαλύεις τοὺς λογισμοὺς τῶν ἐθνικῶν, ποὺ ἀνυψώνεις τοὺς ταπεινοὺς καὶ ταπεινώνεις τοὺς ὑπερήφανους, ποὺ πλουτίζεις καὶ φτωχαίνεις, ποὺ σκοτώνεις καὶ σώζεις καὶ ζωοποιεῖς, μοναδικὸ εὐεργέτη τῶν πνευμάτων καὶ Θεὸς κάθε ἀνθρώπου· ποὺ βλέπεις στὶς ἀβύσσους καὶ ἐποπτεύεις τὰ ἀνθρώπινα ἔργα, ποὺ εἶσαι βοηθὸς ἐκείνων ποὺ κινδυνεύουν, ὁ σωτήρας τῶν ἀπελπισμένων, ὁ δημιουργὸς καὶ ἐπόπτης κάθε πνεύματος· αὐτὸς ποὺ πολλαπλασιάζεις τὰ ἔθνη πάνω στὴ γῆ καὶ ποὺ ἀπὸ ὅλα διάλεξες ἐκείνους ποὺ σὲ ἀγαποῦν μέσω τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀγαπημένου παιδιοῦ σου, διὰ τοῦ ὁποῖου μᾶς δίδαξες, μᾶς ἀγίασες, μᾶς τίμησες.

4. Ζητᾶμε, Κύριε, νὰ γίνεις βοηθὸς καὶ προστάτης μας. Σῶσε ὄσους θλίβονται, ἐλέησε τοὺς ταπεινοὺς, σήκωσε αὐτοὺς ποὺ ἔχουν πέσει, φανερώσου σ' αὐτοὺς ποὺ σὲ παρακαλοῦν, θεράπευσε τοὺς ἀρρώστους, ἐπανάφερε αὐτοὺς ποὺ ἔχουν παραπληθεῖ ἀπὸ τὸν λαὸ σου· χόρτασε τοὺς πεινασμένους, ἐλευθέρωσε τοὺς φυλακισμένους, σήκωσε τοὺς ἀσθενεῖς, παρηγόρησε τοὺς λιπόψυχους· ἄς γνωρίσουν ὅλα τὰ ἔθνη, ὅτι σὺ εἶσαι ὁ μόνος Θεὸς καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Υἱὸς σου καὶ ἐμεῖς λαὸς σου καὶ πρόβατα τῆς δικῆς σου ποιμνῆς.

60. Ἐσὺ σὲ ὅσα κάνεις φανέρωσες τὴν αἰώνια συγκρότηση τοῦ κόσμου. Σὺ, Κύριε, ἔκτισες τὴν οἰκουμένη, ὁ ἀξιόπιστός σ' ὄλες τὶς γενεές, ὁ δίκαιος στὶς κρίσεις σου, ὁ θαυμαστός σὲ δύναμη καὶ μεγαλοπρέπεια, ὁ σοφὸς κατὰ τὴ δημιουργία καὶ συννετὸς κατὰ τὴ θεμελίωση τῶν δημιουργημάτων, ὁ ἀγαθὸς σὲ ὅσα βλέπονται καὶ καλοκάγαθος σὲ ὄσους στηρίζουν τὴν πεποίθησή τους σὲ σένα· ἐλεήμονα καὶ σπλαχνικέ, συγχώρησε τὶς ἁμαρτίες μας, τὶς ἀδικίες, τὰ παραπτώματα καὶ πλημμελήματά μας. 2. Μὴ λογαριάσεις κάθε ἁμαρτία τῶν δούλων καὶ τῶν ὑπηρετριῶν σου, ἀλλὰ καθάρισέ μας τὸν καθαρισμὸ τῆς ἀληθείας σου καὶ κατεύθυνε τὰ βήματά μας, ὥστε νὰ βαδίζουμε μέ

τητι καρδίας πορεύεσθαι καὶ ποιεῖν τὰ καλὰ καὶ εὐάρεστα ἐνώπιόν τῶν ἀρχόντων ἡμῶν. 3. Ναί, Δέσποτα, ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐφ' ἡμᾶς εἰς ἀγαθὰ ἐν εἰρήνῃ, εἰς τὸ σκεπασθῆναι ἡμᾶς τῇ χειρὶ σου τῇ κραταιᾷ καὶ ρυσθῆναι ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ, καὶ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν μισούντων ἡμᾶς ἀδίκως. 4. Δὸς ὁμόνοϊαν καὶ εἰρήνην ἡμῖν τε καὶ πᾶσι τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν, καθῶς ἔδωκας τοῖς πατράσιν ἡμῶν, ἐπικαλουμένων σε αὐτῶν ὁσίως ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ, ὑπηκόους γινομένους τῷ παντοκρατορικῷ καὶ παναρέτῳ ὀνόματί σου.

61. Τοῖς τε ἄρχουσι καὶ ἡγουμένοις ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς σύ, Δέσποτα, ἔδωκας τὴν ἐξουσίαν τῆς βασιλείας αὐτοῖς διὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ ἐνεκδιγητοῦ κράτους σου, εἰς τὸ γινώσκοντας ἡμᾶς τὴν ὑπὸ σοῦ αὐτοῖς δεδομένην δόξαν καὶ τιμὴν ὑποτάσσεσθαι αὐτοῖς, μηδὲν ἐναντιουμένους τῷ θελήματί σου, οἷς δός, Κύριε, ὑγίειαν, εἰρήνην, ὁμόνοϊαν, εὐστάθειαν, εἰς τὸ διέπειν αὐτοὺς τὴν ὑπὸ σοῦ δεδομένην αὐτοῖς ἡγεμονίαν ἀπροσκόπως. 2. Σὺ γάρ, ἐπουράνιε βασιλεῦ τῶν αἰώνων, δίδως τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἐξουσίαν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὑπαρχόντων· σύ, Κύριε, διεύθυνον τὴν βουλὴν αὐτῶν κατὰ τὸ καλὸν καὶ εὐάρεστον ἐνώπιόν σου, ὅπως, διέποντες ἐν εἰρήνῃ καὶ πραῢτητι εὐσεβῶς τὴν ὑπὸ σοῦ αὐτοῖς δεδομένην ἐξουσίαν, ἰλεώ σου τυγχάνωσιν. 3. Ὁ μόνος δυνατὸς ποιῆσαι ταῦτα καὶ περισσότερα ἀγαθὰ μεθ' ἡμῶν, σοὶ ἐξομολογούμεθα διὰ τοῦ ἀρχιερέως καὶ προστάτου τῶν ψυχῶν ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ σοὶ ἡ δόξα καὶ ἡ μεγαλωσύνη καὶ νῦν καὶ εἰς γενεὰν γενεῶν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

62. Περὶ μὲν τῶν ἀνηκόντων τῇ θρησκείᾳ ἡμῶν, τῶν ὠφελιμωτάτων, τοῖς θέλουσιν ἐνάρετον βίον εὐσεβῶς καὶ δικαίως διευθύνειν, ἱκανῶς ἐπεστείλαμεν ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί. 2. Περὶ γὰρ πίστεως καὶ μετανοίας καὶ γνησίας ἀγάπης καὶ ἐγκρατείας καὶ σωφροσύνης καὶ ὑπομονῆς πάντα τόπον ἐψηλάφησαμεν, ὑπομιμνήσκοντες δεῖν ὑμᾶς ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἀλη-

ἀγιότητα καρδιάς καὶ νὰ κάνουμε ὅσα εἶναι καλὰ καὶ ἀρεστὰ σὲ σένα καὶ στοὺς ἀρχηγούς μας. 3. Ναί, Δέσποτα, φανέρωσε τὸ πρόσωπό σου σ' ἐμὰς γιὰ νὰ κάνουμε καλὰ ἔργα μέ εἰρήνη, γιὰ νὰ σκεπαστοῦμε μέ τὸ χέρι σου τὸ δυνατὸ καὶ νὰ γλυτώσουμε ἀπὸ κάθε ἀμαρτία μέ τὸ βραχίονά σου τὸν ὑψηλό, καὶ γλύτωσέ μας ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ μᾶς μισοῦν ἄδικα. 4. Δῶσε ὁμόνοια καὶ εἰρήνη καὶ σὲ μᾶς καὶ σ' ὅλους ὅσους κατοικοῦν στὴ γῆ, ὅπως ἔδωσες στοὺς πατέρες μας, ὥστε αὐτοὶ ποὺ σὲ ἐπικαλοῦνται εὐλαβῶς μέ πίστη καὶ εἰλικρίνεια, νὰ γίνουν ὑπάκουοι στὸ παντοκρατορικὸ καὶ πανάρετο ὄνομά σου.

61. Καὶ στοὺς ἄρχοντες καὶ ἡγουμένους μας ἐδῶ στὴ γῆ ἐσύ, Δέσποτα, ἔδωσες τὴν ἐξουσία τῆς βασιλείας σ' αὐτούς, μέ τὴν μεγαλόπρεπη καὶ ἀπερίγραπτη δύναμή σου, ὥστε, γνωρίζοντας ἐμεῖς τὴ δόξα καὶ τιμὴ ποὺ ἀπὸ σένα τοὺς δόθηκε, νὰ πειθαρχοῦμε σ' αὐτούς καὶ νὰ μὴ ἐναντιωνόμαστε στὸ θέλημά σου. Δῶσε σ' αὐτούς, Κύριε, υἰεία, εἰρήνη, ὁμόνοια, σταθερότητα, γιὰ νὰ ἀσκοῦν ἀπρόσκοπτα τὴν ἡγεμονία ποὺ τοὺς ἔδωσες. 2. Διότι σύ, Δέσποτα, ἐπουράνιε βασιλιὰ τῶν αἰώνων, δίνεις στοὺς γιούς τῶν ἀνθρώπων δόξα καὶ τιμὴ καὶ ἐξουσία στὰ ὑπάρχοντα πάνω στὴ γῆ. Σύ, Κύριε, κατεύθυνε τὴ θέλησή τους πρὸς τὸ καλὸ καὶ εὐάρεστο σὲ σένα, ὥστε, ἀσκώντας μέ εἰρήνη καὶ καλωσύνη κατὰ τρόπο εὐσεβῆ τὴν ἐξουσία ποὺ τοὺς δόθηκε ἀπὸ σένα, νὰ ἐξιλεώνονται ἀπέναντί σου. 3. Σὺ εἶσαι ὁ μόνος δυνατὸς νὰ τὰ κάνεις αὐτὰ καὶ περισσότερο ἀγθὰ μαζί μας, ἐσένα δοξολογοῦμε μέσω τοῦ ἀρχιερέα καὶ προστάτη τῶν ψυχῶν μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, μέσω τοῦ ὁποίου σὲ σένα ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ λαμπρότητα καὶ τώρα καὶ στὴ γενεὰ τῶν γενεῶν καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

62. Γιὰ ὅσα λοιπὸν ἀναφέρονται στὴ θρησκεία μας, σᾶς γράψαμε, ἄνδρες ἀδελφοί, ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ πιὸ ὠφέλιμα, γι' αὐτοὺς ποὺ θέλουν νὰ ζοῦν ζωὴ ἐνάρετη κατὰ τρόπο εὐσεβῆ καὶ δίκαιο. 2. Διότι γιὰ τὴν πίστη καὶ τὴ μετάνοια καὶ τὴν ἀληθινὴ ἀγάπη καὶ τὴν ἐγκράτεια καὶ σωφροσύνη καὶ ὑπομονὴ ψηλαφήσαμε κάθε χωρίο, ὑπενθυμίζοντάς σας ὅτι πρέπει νὰ εὐαρεστεῖ-

θεία καὶ μακροθυμία τῷ παντοκράτορι Θεῷ ὁσίως εὐαρεστεῖν, ὁμοιοῦντας ἀμησικάκως ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰρήνῃ μετὰ ἐκτενοῦς ἐπεικειάς, καθὼς καὶ οἱ προδεδηλωμένοι πατέρες ἡμῶν εὐηρέστησαν ταπεινοφρονοῦντες τὰ πρὸς τὸν Πατέρα καὶ Θεὸν καὶ
 5 κτίστην καὶ πάντας ἀνθρώπους. 3. Καὶ ταῦτα τοσοῦτω ἡδίων ὑπεμνήσαμεν, ἐπειδὴ σαφῶς ἤδειμεν γράφειν ἡμᾶς ἀνδράσι πιστοῖς καὶ ἐλλογιμωτάτοις καὶ ἐκεκυφόσιν εἰς τὰ λόγια τῆς παιδείας τοῦ Θεοῦ.

63. Θεμιτὸν οὖν ἐστὶ τοῖς τοιούτοις καὶ τοσοῦτοις ὑποδεί-
 10 γμασι προσελθόντας ὑποθεῖναι τὸν τράχηλον καὶ τὸν τῆς ὑπακοῆς τόπον ἀναπληρώσαντας προσκλιθῆναι τοῖς γενομένοις ἡγουμένοις τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὅπως, ἡσυχάσαντες τῆς ματαιίας στάσεως, ἐπὶ τὸν προκείμενον ἡμῖν ἐν ἀληθείᾳ σκοπὸν δίχα παντὸς μώμου καταντήσωμεν. 2. Χαρὰν γὰρ καὶ ἀγαλλίασιν
 15 ἡμῖν παρέξετε, ἐάν, ὑπήκοοι γενόμενοι τοῖς ὑφ' ἡμῶν γεγραμμένοις διὰ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, ἐκκόψητε τὴν ἀθέμιτον τοῦ ζήλους ὑμῶν ὀργὴν κατὰ τὴν ἔντευξιν, ἣν ἐποιησάμεθα περὶ εἰρήνης καὶ ὁμοιοῦς ἐν τῇδε τῇ ἐπιστολῇ. 3. Ἐπέμψαμεν δὲ ἀνδρας πιστοὺς καὶ σώφρονας, ἀπὸ νεότητος ἀναστραφέντας ἕως
 20 γήρου ἀμέμπτως ἐν ἡμῖν, οἵτινες καὶ μάρτυρες ἔσονται μεταξὺ ὑμῶν καὶ ἡμῶν. 4. Τοῦτο δὲ ἐποιήσαμεν, ἵνα εἰδῆτε, ὅτι πᾶσα ἡμῖν φροντις καὶ γέγονε καὶ ἔστιν εἰς τὸ ἐν τάχει ὑμᾶς εἰρηνεῦσαι.

64. Λοιπὸν ὁ παντεπόπτης Θεὸς καὶ Δεσπότης τῶν πνευ-
 25 μάτων καὶ Κύριος πάσης σαρκός, ὁ ἐκλεξάμενος τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ ἡμᾶς δι' αὐτοῦ εἰς λαὸν περιούσιον, δῶν πάση ψυχῇ, ἐπικεκλημένη τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἅγιον ὄνομα αὐτοῦ, πίστιν, φόβον, εἰρήνην, ὑπομονήν, μακροθυμίαν, ἐγκράτειαν, ἀγνείαν καὶ σωφροσύνην, εἰς εὐαρέστησιν τῷ ὀνόματι
 30 αὐτοῦ διὰ τοῦ ἀρχιερέως καὶ προστάτου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ αὐτῷ δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος, τιμὴ, καὶ νῦν καὶ εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

τε τὸν παντοκράτορα Θεὸ με δικαιοσύνη καὶ εἰλικρίνεια καὶ ὑπομονὴ κατὰ τρόπον εὐσεβῆ, ὁμονοώντας χωρὶς μνησικακία, με ἀγάπη καὶ εἰρήνη, με πολλὴ ἐπιείκεια, καθὼς καὶ οἱ πατέρες μας, πὺ ἀναφέραμε πρὶν, εὐαρέστησαν με τὴν ταπεινοφροσύνη τους τὸν Πατέρα καὶ Θεὸ καὶ δημιουργὸ καὶ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους. 3. Καὶ αὐτὰ σᾶς τὰ ὑπενθυμίσαμε με πολὺ μεγάλη εὐχαρίστηση, διότι γνωρίζαμε καλά, ὅτι γράφουμε σὲ ἄνδρες πιστοὺς καὶ πολὺ λόγιους, πὺ ἔχουν ἐγκύψει στὰ λόγια τῆς διδασκαλίας τοῦ Θεοῦ.

63. Εἶναι λοιπὸν δίκαιο, με τὰ τόσα καὶ τέτοια παραδείγματα, νὰ πᾶτε καὶ νὰ σκύψετε τὸν αὐχένα σας καὶ ἀφοῦ ἐκπληρώσετε τὸ χρέος τῆς ὑπακοῆς, νὰ συνταχθεῖτε με αὐτοὺς πὺ ἔχουν ὀριστεῖ ὁδηγοὶ τῶν ψυχῶν σας, ὥστε, ἀφοῦ ἡσυχάσουμε ἀπὸ τὴν ἄσκοπη στάση, νὰ ἔρθουμε στὸν σκοπὸ πὺ εἶναι μπροστὰ μας με εἰλικρίνεια, χωρὶς κανένα ψεγάδι. 2. Διότι θὰ μᾶς δώσετε χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση ἐὰν ὑπακούσετε σ' αὐτὰ πὺ σᾶς γράψαμε διὰ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, καὶ κόψετε τὴν ἀθέμιτη ὀργὴ τῆς ζηλοτυπίας σας, σύμφωνα με τὴν παράκληση πὺ κάναμε γιὰ εἰρήνη καὶ ὁμόνοια με τὴν ἐπιστολὴ αὐτή. 3. Στείλαμε ἐπίσης ἄνδρες πιστοὺς καὶ συνετούς, πὺ ἀπὸ τὴ νεανικὴ ἡλικία τους μέχρι τὰ γηρατεία τους πολιτεύθηκαν ἄψογα μεταξύ μας, οἱ ὁποῖοι καὶ θὰ εἶναι μάρτυρες ἀνάμεσα σὲ σᾶς καὶ σὲ μᾶς. 4. Καὶ αὐτὸ τὸ κάναμε, γιὰ νὰ γνωρίζετε ὅτι ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει κάθε φροντίδα, γιὰ νὰ εἰρηνεύσετε ὅσο γρηγορώτερα γίνεται.

64. Εἶθε λοιπὸν ὁ παντεπόπτης Θεὸς καὶ Δεσπότης τῶν πνευμάτων καὶ Κύριος κάθε ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἐξέλεξε τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ μέσω αὐτοῦ καὶ ἐμᾶς σὲ λαὸ περιούσιο, νὰ δώσει σὲ κάθε ψυχὴ, πὺ φέρει τὸ μεγαλόπρεπο καὶ ἅγιο ὄνομά του, πίστη, φόβο, εἰρήνη, ὑπομονή, ὑποχωρητικότητα, ἐγκράτεια, ἀγνότητα καὶ σωφροσύνη, γιὰ νὰ εὐαρεστήσει στὸ ὄνομά του, μέσω τοῦ ἀρχιερέα καὶ προστάτη μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ ὁποῖου ἀνήκει σ' αὐτόν δόξα, μεγαλωσύνη, δύναμη, τιμὴ καὶ τώρα καὶ σὲ ὄλους τοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

65. Τοὺς δὲ ἀπεσταλμένους ἀφ' ἡμῶν Κλαύδιον Ἐφηβον καὶ Οὐαλέριον Βίτωνα σὺν καὶ Φορτουνάτῳ ἐν εἰρήνῃ, μετὰ χαρᾶς ἐν τάχει ἀναπέμψατε πρὸς ἡμᾶς, ὅπως θᾶττον τὴν εὐκταίαν καὶ ἐπιποθητὴν ἡμῖν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν ἀπαγγέλλωσιν, εἰς τὸ τάχιον καὶ ἡμᾶς χαρῆναι περὶ τῆς εὐσταθείας ὑμῶν.

2. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν καὶ μετὰ πάντων πανταχῆ τῶν κεκλημένων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δι' αὐτοῦ, δι' οὗ αὐτῷ δόξα, τιμὴ, κράτος καὶ μεγαλωσύνη, θρόνος αἰώνιος, ἀπὸ τῶν αἰώνων εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

65. Καὶ τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ μᾶς Κλαύδιο Ἴεφηβο καὶ Οὐαλέριο Βίωνα μαζὶ καὶ μὲ τὸν Φορτουνᾶτο, νὰ τοὺς ξαναστείλετε μὲ εἰρήνη καὶ χαρὰ γρήγορασὲ μᾶς, γιὰ νὰ μᾶς ἀναγγείλουν τὴν εἰρήνη καὶ ὁμόνοια πὺ εὐχόμεσθε καὶ ποθοῦμε, ὥστε πολὺ γρήγορα νὰ χαροῦμε κι ἐμεῖς γιὰ τὴ σταθερότητά σας.

2. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ εἶναι μαζὶ σας καὶ μαζὶ μὲ ὄλους ὅσους εἶναι παντοῦ καλεσμένοι ἀπὸ τὸν Θεὸ μέσω αὐτοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνήκει σ' αὐτὸν δόξα, τιμὴ, δύναμη καὶ μεγαλωσύνη, θρόνος αἰώνιος, ἀπὸ τοὺς αἰῶνες καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Κλήμεντος, α΄ ἐπιστολὴ πρὸς Κορινθίους

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β'

1. Ἀδελφοί, οὕτω δεῖ ἡμᾶς φρονεῖν περὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς περὶ Θεοῦ, ὡς περὶ κριτοῦ ζώντων καὶ νεκρῶν, καὶ οὐ δεῖ ἡμᾶς μικρὰ φρονεῖν περὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν. 2. Ἐν τῷ γὰρ φρονεῖν ἡμᾶς μικρὰ περὶ αὐτοῦ, μικρὰ καὶ ἐλπίζομεν λαβεῖν, 5 καὶ οἱ ἀκούοντες ὡς περὶ μικρῶν ἀμαρτάνομεν, οὐκ εἰδότες πόθεν ἐκλήθημεν καὶ ὑπὸ τίνος καὶ εἰς ὃν τόπον, καὶ ὅσα ὑπέμεινε Ἰησοῦς Χριστὸς παθεῖν ἕνεκα ἡμῶν. 3. Τίνα οὖν ἡμεῖς αὐτῷ δώσωμεν ἀντιμισθίαν; Ἦ τίνα καρπὸν ἄξιον οὗ ἡμῖν αὐτὸς ἔδωκεν; Πόσα δὲ αὐτῷ ὀφείλομεν ὅσια; 4. Τὸ φῶς γὰρ 10 ἡμῖν ἐχαρίσατο, ὡς πατὴρ υἱοῦς ἡμᾶς προσηγόρευσεν, ἀπολλυμένους ἡμᾶς ἔσωσεν. 5. Ποῖον οὖν αἶνον αὐτῷ δώσωμεν ἢ μισθὸν ἀντιμισθίας ὧν ἐλάβομεν; 6. Πηροὶ ὄντες τῇ διανοίᾳ, προσκυνοῦντες λίθους καὶ ξύλα καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ χαλκόν, ἔργα ἀνθρώπων, καὶ ὁ βίος ἡμῶν ὄλος ἄλλο οὐδὲν ἦν, εἰ 15 μὴ θάνατος. Ἀμαύρωσιν οὖν περικείμενοι καὶ τοιαύτης ἀχλύος γέμοντες ἐν τῇ ὁράσει, ἀνεβλέψαμεν, ἀποθέμενοι ἐκεῖνο ὃ περικείμεθα νέφος τῇ αὐτοῦ θελήσει. 7. Ἠλέησε γὰρ ἡμᾶς καὶ σπλαγχνισθεὶς ἔσωσεν, θεασάμενος ἐν ἡμῖν πολλὴν πλάνην καὶ ἀπώλειαν καὶ μηδεμίαν ἐλπίδα ἔχοντας σωτηρίας, εἰ μὴ τὴν 20 παρ' αὐτοῦ. 8. Ἐκάλεσε γὰρ ἡμᾶς οὐκ ὄντας καὶ ἠθέλησεν ἐκ μὴ ὄντος εἶναι ἡμᾶς.

2. «Εὐφράνθητι στεῖρα ἢ οὐ τίκτουσα, ρῆξον καὶ βόησον ἢ

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β΄

1. Ἀδελφοί, ἔτσι πρέπει νὰ πιστεῦουμε γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὅτι εἶναι Θεός, ὅτι εἶναι κριτῆς ζωντανῶν καὶ νεκρῶν, καὶ δὲν πρέπει νὰ εἶναι μικρὴ ἢ πίστη μας γιὰ τὴ σωτηρία μας. 2. Διότι, ἐὰν εἶναι μικρὴ ἢ πίστη μας γι' αὐτό, θὰ ἐλπίζουμε μικρὰ καὶ νὰ λάβουμε. Καὶ ὅσοι ἀκοῦνε ὅτι ἀμαρτάνουμε γιὰ μικροπράγματα, δὲν γνωρίζουν ἀπὸ ποῦ ἔχουμε κληθεῖ καὶ ἀπὸ ποιὸν καὶ στὴ θέση τίνων, καὶ πόσα πάθη ὑπέφερε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς γιὰ μᾶς. 3. Ποιὰ λοιπὸν ἀνταμοιβὴ θὰ τοῦ δώσουμε ἐμεῖς; ἢ ποιό καρπὸ ἀντάξιο μ' αὐτὸ ποῦ ἔδωσε αὐτὸς σὲ μᾶς; καὶ πόσα ἀγαθὰ τοῦ ὀφείλουμε ἐμεῖς; 4. Διότι μᾶς χάρισε τὸ φῶς, μᾶς ὀνόμασε υἱοῦς ὡς Πατέρας, μᾶς ἔσωσε ἐνῶ χανόμεσταν. 5. Ποιὸν λοιπὸν ἔπαινο θὰ τοῦ δώσουμε ἢ μισθὸ ὡς ἀνταμοιβὴ γι' αὐτὰ ποῦ λάβαμε; 6. Διότι, ἐνῶ ἤμασταν τυφλοὶ στὴ διάνοια, προσκυνώντας πέτρες καὶ ξύλα καὶ χρυσὸ καὶ ἄργυρο καὶ χαλκό, ἔργα ἀνθρώπων¹, ἐνῶ ἡ ζωὴ μας ὅλη δὲν ἦταν τίποτε ἄλλο, παρὰ θάνατος, καὶ ἐνῶ ἤμασταν περιτριγυρισμένοι ἀπὸ σκοτάδι καὶ τὰ μάτια μας ἦταν γεμᾶτα ἀπὸ τόσο μεγάλη συσκοτίση, ξαναβρήκαμε τὸ φῶς μας, ἀποβάλλοντας τὸ σύννεφο ἐκεῖνο ποῦ μᾶς περιτριγύριζε, μὲ τὴ δικὴ του θέληση. 7. Διότι μᾶς ἐλέησε καὶ ἐπειδὴ μᾶς λυπήθηκε, μᾶς ἔσωσε, βλέποντας σὲ μᾶς μεγάλη πλάνη καὶ ἀφανισμό, χωρὶς νὰ ἔχουμε καμμιά ἐλπίδα σωτηρίας, παρὰ μόνον τὴ δικὴ του. 8. Διότι μᾶς κάλεσε χωρὶς νὰ ὑπάρχουμε καὶ θέλησε νὰ ἔρθουμε στὴν ὑπαρξὴ ἀπὸ τὴν ἀνυπαρξία.

2. «Δοκίμασε λοιπὸν εὐφροσύνη, γυναῖκα στεῖρα ποῦ δὲν

---

1. Ἀναφορὰ στὸ Πράξ. 17,29.

οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μάλλον, ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα». Ὁ εἶπεν, «εὐφράνθητι στεῖρα ἢ οὐ τίκτουσα», ἡμᾶς εἶπεν· στεῖρα γὰρ ἦν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν πρὸ τοῦ δοθῆναι αὐτῇ τέκνα. 2. Ὁ δὲ εἶπεν, «βόησον ἢ οὐκ ὠδίνουσα», 5 τοῦτο λέγει· τὰς προσευχὰς ἡμῶν ἀπλῶς ἀναφέρειν πρὸς τὸν Θεόν, μὴ ὡς αἱ ὠδίνουσαι ἐγκακῶμεν. 3. Ὁ δὲ εἶπεν, «ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μάλλον, ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα»· ἐπεὶ ἔρημος ἐδόκει εἶναι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ὁ λαὸς ἡμῶν, νυνὶ δὲ πιστεύσαντες πλείονες ἐγενόμεθα τῶν δοκούντων ἔχειν Θεόν. 10 4. Καὶ ἑτέρα δὲ Γραφή λέγει ὅτι «οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς». 5. Τοῦτο λέγει, ὅτι δεῖ τοὺς ἀπολλυμένους σῶζειν. 6. Ἐκεῖνο γὰρ ἐστὶ μέγα καὶ θαυμαστόν, οὐ τὰ ἐστῶτα στηρίζειν, ἀλλὰ τὰ πίπτοντα. 7. Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἠθέλησε σῶσαι τὰ ἀπολλύμενα, καὶ ἔσωσε πολλοὺς, ἐλθὼν καὶ καλέσας 15 ἡμᾶς ἤδη ἀπολλυμένους.

3. Τοσοῦτον οὖν ἔλεος ποιήσαντος αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς· πρῶτον μὲν ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες τοῖς νεκροῖς θεοῖς οὐ θύομεν καὶ οὐ προσκυνοῦμεν αὐτοῖς, ἀλλὰ ἐγνώμεν δι' αὐτοῦ τὸν Πατέρα τῆς ἀληθείας· τίς ἢ γνῶσις ἢ πρὸς αὐτόν, ἢ τὸ μὴ ἀρνεῖσθαι δι' οὗ ἐγνώμεν αὐτόν; 2. Λέγει δὲ καὶ αὐτός· «τὸν ὁμολογήσαντά με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ Πατρός μου». 3. Οὗτος οὖν ἐστὶν ὁ μισθὸς ἡμῶν, ἐὰν ὁμολογήσωμεν δι' οὗ ἐσώθημεν. 4. Ἐν τίνι δὲ αὐτὸν ὁμολογοῦμεν; Ἐν τῷ ποιεῖν αἱ λέγει καὶ μὴ παρακούειν αὐτοῦ τῶν ἐντο- 25 λῶν, καὶ μὴ μόνον χεῖλεσιν αὐτὸν τιμᾶν, ἀλλὰ ἐξ ὅλης καρδίας

γεννᾶς, ξέσπασε καὶ φώναξε δυνατὰ, σὺ ποὺ δὲν ἔχεις πόνους τοκετοῦ· διότι τὰ παιδιά τῆς ἔρημης εἶναι περισσότερα ἀπὸ ἐκείνης ποὺ ἔχει τὸν ἄνδρα»². Μὲ αὐτὸ ποὺ εἶπε, «δοκίμασε εὐφροσύνη, στεῖρα ποὺ δὲ γεννᾶς», ἐμᾶς ἐννοοῦσε· διότι ἡ Ἐκκλησία μας ἦταν στεῖρα προτοῦ τῆς δοθοῦν παιδιά. 2. Καὶ αὐτὸ ποὺ εἶπε, «φώναξε δυνατὰ, σὺ ποὺ δὲν ἔχεις πόνους τοκετοῦ», σημαίνει τὸ ἐξῆς· νὰ ἀπευθύνουμε δηλαδὴ τὶς προσευχές μας ἀπλᾶ στὸ Θεό, καὶ νὰ μὴ τὶς παραλείπουμε, ὅπως ἐκεῖνες ποὺ κοιλοπονοῦν, ἀπὸ κακία. 3. Καὶ αὐτὸ ποὺ εἶπε, «διότι εἶναι περισσότερα τὰ παιδιά τῆς ἔρημης, ἀπὸ ἐκείνης ποὺ ἔχει τὸν ἄνδρα», τὸ εἶπε ἐπειδὴ ἔδινε τὴν ἐντύπωση ὁ λαὸς μας ὅτι ἔχει ἐγκαταλειφθεῖ ἀπὸ τὸν Θεό, ἐνῶ τώρα ποὺ πιστέψαμε γίναμε περισσότεροι ἀπὸ ἐκείνους ποὺ νόμιζαν ὅτι ἔχουν τὸν Θεό. 4. Ἄλλὰ καὶ ἄλλο λόγος λέει· «δὲν ἦρθα νὰ καλέσω δίκαιους, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς»³. 5. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ σώζουμε αὐτοὺς ποὺ χάνονται. 6. Διότι αὐτὸ εἶναι μεγάλο καὶ ἄξιο θαυμασμοῦ, ὄχι νὰ στηρίζεις αὐτὰ ποὺ στέκονται, ἀλλὰ αὐτὰ ποὺ πέφτουν. 7. Ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς θέλησε νὰ σώσει αὐτὰ ποὺ χάνονται, καὶ ἔσωσε πολλοὺς μὲ τὸ νὰ ἔρθει καὶ νὰ καλέσει ἐμᾶς ποὺ ἤμασταν ἤδη χαμένοι.

3. Εἶναι λοιπὸν πολὺ μεγάλη ἡ ἐλεημοσύνη ποὺ ἔκανε σὲ μᾶς· πρῶτα πρῶτα ὅτι ἐμεῖς ποὺ εἴμαστε ζωντανοὶ δὲν θυσιάζουμε σὲ νεκροὺς θεοὺς καὶ οὔτε τοὺς προσκυνοῦμε, ἀλλὰ γνωρίσαμε μέσω αὐτοῦ τὸν Πατέρα τῆς ἀλήθειας· καὶ ποιὰ εἶναι ἡ γνώση ποὺ ἔχουμε γι' αὐτόν, παρὰ τὸ ὅτι δὲν ἄρνιόμαστε αὐτὸν μέσω τοῦ ὁποίου γνωρίσαμε ἐκεῖνον; 2. Ἐπίσης καὶ αὐτὸς λέει· «αὐτὸς ποὺ θὰ μὲ ὁμολογήσει μπροστὰ στοὺς ἀνθρώπους, θὰ τὸν ὁμολογήσω κι ἐγὼ μπροστὰ στὸν Πατέρα μου»⁴. 3. Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὁ μισθός μας, ἐὰν ὁμολογήσουμε ἐκεῖνον διὰ τοῦ ὁποίου σωθήκαμε. 4. Καὶ μὲ τί τὸν ὁμολογοῦμε; Μὲ τὸ νὰ κάνουμε αὐτὰ ποὺ λέει, μὲ τὸ νὰ μὴ παραβαίνουμε τὶς ἐντολές του καὶ νὰ μὴ τὸν τιμᾶμε μόνο μὲ τὰ χεῖλη, ἀλλὰ μὲ ὅλη τὴν

2. Ἡσαΐα 54,1.

3. Ματθ. 9,13.

4. Ματθ. 10,32.

καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας. 5. Λέγει δὲ καὶ ἐν τῷ Ἡσαΐα· «ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χεῖλεσί με τιμᾶ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἄπεστιν ἀπ' ἐμοῦ».

4. Μὴ μόνον οὖν αὐτὸν καλωῶμεν Κύριον· οὐ γὰρ τοῦτο
5 σώσει ἡμᾶς. 2. Λέγει γάρ· «οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε Κύριε, σωθήσεται, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην». 3. Ὡστε οὖν, ἀδελφοί, ἐν τοῖς ἔργοις αὐτὸν ὁμολογῶμεν, ἐν τῷ ἀγαπᾶν ἑαυτούς, ἐν τῷ μὴ μοιχᾶσθαι μηδὲ καταλαλεῖν ἀλλήλων μηδὲ ζηλοῦν, ἀλλ' ἐγκρατεῖς εἶναι, ἐλεήμονας, ἀγαθοὺς· καὶ συμπά-
10 σχειν ἀλλήλοις ὀφείλομεν καὶ μὴ φιλαργυρεῖν. Ἐν τούτοις τοῖς ἔργοις ὁμολογῶμεν αὐτόν, καὶ μὴ ἐν τοῖς ἐναντίοις. 4. Καὶ οὐ δεῖ ἡμᾶς φοβεῖσθαι τοὺς ἀνθρώπους μᾶλλον, ἀλλὰ τὸν Θεόν. 5. Διὰ τοῦτο, ταῦτα ὑμῶν πρασσόντων, εἶπεν ὁ Κύριος· «ἐὰν ἦτε μετ' ἐμοῦ συνηγμένοι ἐν τῷ κόλπῳ μου καὶ μὴ ποιῆτε τὰς ἐντο-
15 λὰς μου, ἀποβαλῶ ὑμᾶς καὶ ἐρῶ ὑμῖν· Ὑπάγετε ἀπ' ἐμοῦ, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ, ἐργάται ἀνομίας».

5. Ὅθεν, ἀδελφοί, καταλείψαντες τὴν παροικίαν τοῦ κόσμου τούτου, ποιήσωμεν τὸ θέλημα τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς, καὶ μὴ φοβηθῶμεν ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. 2. Λέγει γάρ ὁ
20 Κύριος· «ἔσεσθε ὡς ἀρνία ἐν μέσῳ λύκων». 3. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος αὐτῷ λέγει· «ἐὰν οὖν διασπαράξωσιν οἱ λύκοι τὰ ἀρνία;» 4. Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· «μὴ φοβεῖσθωσαν τὰ ἀρνία τοὺς λύκους μετὰ τὸ ἀποθανεῖν αὐτά· καὶ ὑμεῖς μὴ φοβεῖσθε τοὺς ἀποκτένοντας ὑμᾶς καὶ μηδὲν ὑμῖν δυναμένους ποιεῖν,
25 ἀλλὰ φοβεῖσθε τὸν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ὑμᾶς ἔχοντα ἐξουσίαν ψυχῆς καὶ σώματος τοῦ βαλεῖν εἰς γέενναν πυρός». 5. Καὶ γινώσκετε, ἀδελφοί, ὅτι ἡ ἐπιδημία ἡ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τῆς σαρκὸς ταύτης μικρὰ ἐστὶ καὶ ὀλιγοχρόνιος, ἡ δὲ ἐπαγγελία τοῦ Χριστοῦ μεγάλη καὶ θαυμαστή ἐστὶ καὶ ἀνάπαυσις τῆς μελλού-

καρδιά και ὅλη τῇ διάνοιά μας. 5. Γιατὶ λέει στὸν Ἡσαΐα: «Αὐτὸς ὁ λαὸς μὲ τιμᾶ μὲ τὰ χεῖλη του, ἐνῶ ἡ καρδιά τους βρίσκειται μακριὰ ἀπὸ μένα»⁵.

4. Νὰ μὴ τὸν ἀποκαλοῦμε λοιπὸν μόνο Κύριο· διότι αὐτὸ δὲν θὰ μᾶς σώσει· καθόσον λέει· «δὲν θὰ σωθεῖ καθένας ποὺ μὲ ἀποκαλεῖ, Κύριε, Κύριε, ἀλλὰ ἐκεῖνος ποὺ κάνει ἔργα δίκαια»⁶.

3. Ὡστε λοιπὸν, ἀδελφοί, νὰ τὸν ὁμολογοῦμε μὲ τὰ ἔργα, μὲ τὸ νὰ ἀγαπᾶμε τοὺς ἑαυτοὺς μας, μὲ τὸ νὰ μὴ διαπράττουμε μοιχεία, οὔτε νὰ συκοφαντοῦμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, οὔτε νὰ ζηλεύουμε, ἀλλὰ νὰ εἶμαστε ἐγκρατεῖς, ἐλεήμονες, ἀγαθοί· ἀλλὰ ὀφείλουμε καὶ νὰ πάσχουμε μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους, καὶ νὰ μὴ εἶμαστε φιλάργυροι· μὲ αὐτὰ τὰ ἔργα νὰ τὸν ὁμολογοῦμε καὶ ὄχι μὲ τὰ ἀντίθετα. 4. Καὶ δὲν πρέπει νὰ φοβόμαστε τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὸν Θεό. 5. Γι' αὐτό, ἐπειδὴ κάνετε αὐτά, ὁ Κύριος εἶπε· «ἐὰν εἴστε συγκεντρωμένοι μαζὶ μου στὴν ἀγκαλιά μου, καὶ δὲν ἀκτελεῖτε τὶς ἐντολές μου, θὰ σᾶς διώξω καὶ θὰ σᾶς πῶ· φύγετε ἀπὸ μένα· δὲν γνωρίζω ἀπὸ ποῦ εἴστε, ἐργάτες τῆς παρανομίας»⁷.

5. Γι' αὐτό, ἀδελφοί, ἐγκαταλείποντας τὴν κατοικία μας στὸν κόσμο αὐτόν, ἃς κάνουμε τὸ θέλημα αὐτοῦ ποὺ μᾶς κάλεσε, καὶ ἃς μὴ φοβηθοῦμε νὰ φύγουμε ἀπὸ τὸν κόσμο αὐτόν. 2. Διότι ὁ Κύριος λέει· «θὰ εἴσαστε σὰν πρόβατα ἀνάμεσα σὲ λύκους»⁸. 3. Ἀπαντώντας ὁ Πέτρος τοῦ λέει· «ἐὰν λοιπὸν οἱ λύκοι κατασπαράξουν τὰ ἀρνιά;». 4. Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπε στὸν Πέτρο· «Μήπως φοβοῦνται τὰ ἀρνιά τοὺς λύκους μετὰ τὸ θάνατό τους; καὶ σεῖς μὴ φοβᾶστε αὐτοὺς ποὺ σᾶς σκοτώνουν καὶ δὲν μποροῦν νὰ σᾶς κάνουν τίποτε, ἀλλὰ νὰ φοβᾶστε ἐκεῖνον ποὺ μετὰ τὸν θάνατό σας ἔχει ἐξουσία νὰ βάλει στὴ γέεννα τοῦ πυρὸς καὶ τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα σας»⁹. 5. Καὶ νὰ γνωρίζετε, ἀδελφοί, ὅτι ἡ παραμονὴ μας στὸν κόσμο αὐτὸ τοῦ σώματος αὐτοῦ, εἶναι μικρὴ καὶ ὀλιγοχρόνια, ἐνῶ ἡ ὑπόσχεση τοῦ Χριστοῦ εἶναι μεγάλη καὶ θαυμαστή, καὶ ἀνάπαυση τῆς μέλλουσας βασιλείας καὶ

7. Ἐλεύθερη ἀπόδοση τοῦ χωρίου Ματθ. 7,23.

8. Ματθ. 10,16. 9. Ματθ. 10,28.

σης βασιλείας καὶ ζωῆς αἰωνίου. 6. Τί οὖν ἐστὶ ποιήσαντας ἐπιτυχεῖν αὐτῶν, εἰ μὴ τὸ ὀσίως καὶ δικαίως ἀναστρέφεσθαι καὶ τὰ κοσμικὰ ταῦτα ὡς ἀλλότρια ἡγεῖσθαι καὶ μὴ ἐπιθυμεῖν αὐτῶν; 7. Ἐν τῷ γὰρ ἐπιθυμεῖν ἡμᾶς κτήσασθαι ταῦτα ἀποπί-
5 πτομεν τῆς ὁδοῦ τῆς δικαίας.

6. Λέγει δὲ ὁ Κύριος· «οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυ-
ρίοις δουλεύειν». Ἐὰν ἡμεῖς θέλωμεν καὶ Θεῷ δουλεύειν καὶ
μαμωνᾶ, ἀσύμφορον ἡμῖν ἐστίν. 2. «Τί γὰρ τὸ ὄφελος, ἐὰν τις
τὸν κόσμον ὄλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν ζημιωθῆ;». 3. Ἔστι
10 δὲ οὗτος ὁ αἰὼν καὶ ὁ μέλλον δύο ἐχθροί. 4. Οὗτος λέγει μοι-
χείαν καὶ φθορὰν καὶ φιλαργυρίαν καὶ ἀπάτην, ἐκεῖνος δὲ τού-
τοις ἀποτάσσεται. 5. Οὐ δύναμεθα οὖν τῶν δύο φίλοι εἶναι· δεῖ
δὲ ἡμᾶς τούτῳ ἀποταξαμένους, ἐκεῖνῳ χρᾶσθαι. 6. Οἴομεθα ὅτι
βέλτιόν ἐστὶ τὰ ἐνθάδε μισῆσαι, ὅτι μικρὰ καὶ ὀλιγοχρόνια καὶ
15 φθαρτά, ἐκεῖνα δὲ ἀγαπῆσαι, τὰ ἀγαθὰ τὰ ἄφθαρτα. 7. Ποιοῦν-
τες γὰρ τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ εὐρήσομεν ἀνάπαυσιν, εἰ δὲ
μήγε, οὐδὲν ἡμᾶς ρύσεται ἐκ τῆς αἰωνίου κολάσεως, ἐὰν παρα-
κούσωμεν τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ. 8. Λέγει δὲ καὶ ἡ Γραφή ἐν τῷ
Ἰεζεκιήλ ὅτι «ἐὰν ἀναστῆ Νῶε καὶ Ἰὼβ καὶ Δανιήλ, οὐ ρύσον-
20 ται τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ». 9. Εἰ δὲ καὶ τοιοῦτοι
δίκαιοι οὐ δύνανται ταῖς ἐαυτῶν δικαιοσύναις ρύσασθαι τὰ τέ-
κνα αὐτῶν, ἡμεῖς ἔαν μὴ τηρήσωμεν τὸ βάπτισμα ἀγνὸν καὶ
ἀμίαντον, ποία πεποιθήσει εἰσελευσόμεθα εἰς τὸ βασίλειον τοῦ
Θεοῦ; Ἦ τίς ἡμῶν παράκλητος ἔσται, ἔαν μὴ εὐρεθῶμεν ἔργα
25 ἔχοντες ὅσια καὶ δίκαια;

7. Ὡστε οὖν, ἀδελφοί μου, ἀγωνισώμεθα, εἰδότες ὅτι ἐν
χερσὶν ὁ ἀγὼν, καὶ ὅτι εἰς τοὺς φθαρτοὺς ἀγῶνας καταπαλέουσι
πολλοί, ἀλλ' οὐ πάντες στεφανοῦνται, εἰ μὴ οἱ πολλὰ κοπιάσαν-
τες καὶ καλῶς ἀγωνισάμενοι. 2. Ἡμεῖς οὖν ἀγωνισώμεθα, ἵνα

αιώνιας ζωῆς. 6. Τί πρέπει λοιπὸν νὰ κάνουμε γιὰ νὰ τὰ ἐπιτύχουμε αὐτά, παρὰ νὰ συμπεριφερόμαστε σωστὰ καὶ δίκαια καὶ νὰ θεωροῦμε αὐτὰ τὰ κοσμικὰ ὡς ξένα καὶ νὰ μὴ τὰ ἐπιθυμοῦμε; 2. Διότι μὲ τὸ νὰ ἐπιθυμοῦμε νὰ τὰ ἀποκτήσουμε, ξεφεύγουμε ἀπὸ τὸν δρόμο τῆς δικαιοσύνης.

6. Ἄλλὰ καὶ ὁ Κύριος λέει· «κανένας ὑπηρέτης δὲν μπορεῖ νὰ δουλεύει σὲ δύο κυρίους»¹⁰. Ἐὰν ἐμεῖς θέλουμε νὰ δουλεύουμε καὶ στὸν Θεὸ καὶ στὸν μαμωνᾶ, μᾶς εἶναι ἀσύμφορο. 2. «Διότι ποιό τὸ ὄφελος, ἐὰν κάποιος κερδῆσει ὀλόκληρο τὸν κόσμον καὶ χάσει τὴν ψυχὴ του;»¹¹. 3. Ὁ κόσμος δὲ αὐτὸς καὶ ὁ μελλοντικὸς εἶναι δύο ἐχθροί. 4. Αὐτὸς λέει μοιχεία, διαφθορά, φιλαργυρία καὶ ἀπάτη, ἐνῶ ἐκεῖνος τὰ ἀπαρνεῖται αὐτά. 5. Δὲν μποροῦμε ἐπομένως νὰ εἴμαστε φίλοι καὶ τῶν δύο, καὶ πρέπει, ἀπαρνούμενοι αὐτόν, νὰ χρησιμοποιοῦμε ἐκεῖνον. 6. Νομίζουμε ὅτι εἶναι καλύτερο νὰ μισήσουμε τὰ ἐδῶ, ἐπειδὴ εἶναι ἀσήμαντα καὶ ὀλιγοχρόνια καὶ φθαρτά, καὶ νὰ ἀγαπήσουμε ἐκεῖνα, τὰ ἀγαθὰ ποὺ εἶναι ἄφθαρτα. 7. Διότι κάνοντας τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ θὰ βροῦμε ἀνάπαυση· ἀλλιῶς τίποτε δὲν θὰ μᾶς γλυτώσει ἀπὸ τὴν αἰώνια κόλαση, ἐὰν παραβοῦμε τὶς ἐντολές του. 8. Ἐπίσης καὶ ἡ Γραφή στὸν Ἰεζεκιήλ λέει· «ἐὰν ἀναστηθεῖ ὁ Νῶε καὶ ὁ Ἰῶβ καὶ ὁ Δανιήλ, δὲν θὰ γλυτώσουν τὰ παιδιά τους στὴν αἰχμαλωσία»¹². 9. Ἐὰν λοιπὸν οὔτε καὶ αὐτοὶ οἱ τέτοιοι δίκαιοι δὲν μποροῦν μὲ τὶς δικές τους ἀγαθοεργίες νὰ γλυτώσουν τὰ παιδιά τους, ἐμεῖς ἐὰν δὲν διατηρήσουμε τὸ βάπτισμά μας ἀγνὸ καὶ ἀμόλυντο μὲ ποιά πεποίθηση θὰ μποῦμε στὸ βασίλειο τοῦ Θεοῦ; Ἡ ποιά παρηγοριὰ θὰ ἔχουμε, ἂν δὲν βρεθοῦμε νὰ ἔχουμε καλὰ καὶ δίκαια ἔργα;

7. Ὡστε λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ἅς ἀγωνιστοῦμε, γνωρίζοντας ὅτι ὁ ἀγῶνας εἶναι στὰ χέρια μας, καὶ ὅτι στοὺς φθαρτοὺς ἀγῶνες ἀγωνίζονται πολλοί, ἀλλὰ δὲ στεφανώνονται ὅλοι, παρὰ μόνον ἐκεῖνοι ποὺ κοπίασαν πολὺ καὶ ἀγωνίστηκαν καλῶς. 2. Ἐμεῖς λοιπὸν ἅς ἀγωνιστοῦμε, γιὰ νὰ στεφανωθοῦμε ὅλοι.

12. Ἰεζ. 14,14. 18,20.

πάντες στεφανωθῶμεν. 3. Ὡστε θέωμεν τὴν ὁδὸν τὴν εὐθειᾶν, ἀγῶνα τὸν ἀφθαρτον, καὶ πολλοὶ εἰς αὐτὸν καταπλεύσωμεν καὶ ἀγωνισώμεθα, ἵνα καὶ στεφανωθῶμεν· καὶ εἰ μὴ δυνάμεθα πάντες στεφανωθῆναι, κἂν ἐγγὺς τοῦ στεφάνου γενώμεθα.
 5 4. Εἰδέναί δὲ ἡμᾶς δεῖ ὅτι ὁ τὸν φθαρτὸν ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος, ἐὰν εὐρεθῆ φθείρων, μαστιγωθεὶς αἴρεται καὶ ἔξω βάλλεται τοῦ σταδίου. 5. Τί δοκεῖτε; Ὁ τὸν τῆς ἀφθαρσίας ἀγῶνα φθείρας τί παθεῖται; 6. Τῶν γὰρ μὴ τηρησάντων, φησὶν, τὴν σφραγίδα «ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ
 10 σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὄρασιν πάση σαρκί».

8. Ὡς οὖν ἐσμεν ἐπὶ γῆς, μετανοήσωμεν. 2. Πηλὸς γὰρ ἐσμεν εἰς τὴν χειρα τοῦ τεχνίτου. Ὅν τρόπον γὰρ ὁ κεραμεὺς ἐὰν ποιῆ σκεῦος καὶ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ διαστραφῆ ἢ συντριβῆ, πάλιν αὐτὸ ἀναπλάσσει, ἐὰν δὲ προφθάσῃ εἰς τὴν κάμι-
 15 νον τοῦ πυρὸς αὐτὸ βαλεῖν, οὐκέτι βοηθήσει αὐτῷ, οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἕως ἐσμεν ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, ἐν τῇ σαρκί, ἃ ἐπράξαμεν πονηρὰ μετανοήσωμεν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἵνα σωθῶμεν ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἕως ἔχομεν καιρὸν μετανοίας. 3. Μετὰ γὰρ τὸ ἐξελεθεῖν ἡμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου οὐκέτι δυνάμεθα ἐκεῖ ἐξομολογή-
 20 σασθαι ἢ μετανοεῖν ἔτι. 4. Ὡστε, ἀδελφοί, ποιήσαντες τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς καὶ τὴν σάρκα ἀγνὴν τηρήσαντες καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου φυλάξαντες, ληψόμεθα ζωὴν αἰώνιον. 5. Λέγει γὰρ ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ· «εἰ τὸ μικρὸν οὐκ ἐτηρήσατε, τὸ μέγα τίς ὑμῶν δώσει; Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ὁ πιστὸς ἐν ἐλα-
 25 χίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστιν». 6. Ἄρα οὖν τοῦτο λέγει· τηρήσατε τὴν σάρκα ἀγνὴν καὶ τὴν σφραγίδα ἄσπιλον, ἵνα τὴν αἰώνιον ζωὴν ἀπολάβωμεν.

9. Καὶ μὴ λεγέτω τις ὑμῶν, ὅτι αὕτη ἡ σὰρξ οὐ κρίνεται οὐδὲ ἀνίσταται. 2. Γινώτε· ἐν τίνι ἐσώθητε, ἐν τίνι ἀνεβλέψατε,
 30 εἰ μὴ ἐν τῇ σαρκὶ ταύτῃ ὄντες; 3. Δεῖ οὖν ἡμᾶς ὡς ναὸν Θεοῦ

3. Ὡστε ἄς τρέχουμε ὅλοι τὸν ἴσιο δρόμο, τὸν ἀγώνα τὸν ἄφθαρτο, καὶ ἄς παλέψουμε καὶ ἄς ἀγωνιστοῦμε, γιὰ νὰ στεφανωθοῦμε. Καὶ ἂν δὲν μπορούμε ὅλοι νὰ στεφανωθοῦμε, ἄς φτάσουμε ἔστω καὶ κοντὰ στὸ νὰ στεφανωθοῦμε. 4. Καὶ πρέπει νὰ γνωρίζουμε, ὅτι αὐτὸς ποὺ ἀγωνίζεται τὸν ἀγώνα τὸν φθαρτό, ἐὰν βρεθεῖ νὰ διαφθείρει, ἀφοῦ μαστιγωθεῖ ἀρπάζεται καὶ πετάγεται ἔξω ἀπὸ τὸ στάδιο. 5. Ποιὰ εἶναι ἡ γνώμη σας; Ἐκεῖνος ποὺ καταστρέφει τὸν ἀγώνα τῆς ἀφθαρσίας τί θὰ πάθει; 6. Διότι ἐκείνων ποὺ δὲν τήρησαν, λέει, τὸ βάπτισμα, «τὸ σκουλήκι δὲν θὰ πεθάνει ποτὲ καὶ ἡ φωτιά τους δὲν θὰ σβήσει, καὶ θὰ εἶναι ὄρατοὶ σὲ κάθε ἄνθρωπο»¹³.

8. Ὅσο λοιπὸν βρισκόμαστε στῆ γῆ ἄς μετανοήσουμε. 2. Διότι εἴμαστε πηλὸς στὰ χέρια τοῦ τεχνίτη. Διότι, ὅπως ὁ κεραμοποιός, ὅταν κἀνοντας ἓνα σκεῦος, στραβώσει ἢ σπάσει στὰ χέρια του, πάλι τὸ ξαναπλάθει, ἂν ὁμως προλάβει καὶ τὸ βάλει στὸ καμίνι τῆς φωτιάς, δὲν μπορεῖ πιά νὰ τὸ διορθώσει, ἔτσι καὶ ἐμεῖς, ὅσο καιρὸ εἴμαστε σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, στὸ σῶμα, ἄς μετανοήσουμε μὲ ὅλη τὴν καρδιά μας γιὰ τὰ κακὰ ποὺ κάναμε, γιὰ νὰ σωθοῦμε ἀπὸ τὸν Κύριο ὅσο ἔχουμε εὐκαιρία μετάνοιας. 3. Διότι μετὰ τὴν ἐξοδὸ μας ἀπὸ τὸν κόσμο δὲν μπορούμε πιά ἐκεῖ νὰ ἐξομολογηθοῦμε ἢ νὰ μετανοήσουμε. 4. Ὡστε, ἀδελφοί, ἀφοῦ κάνουμε τὸ θέλημα τοῦ Πατέρα καὶ τηρήσουμε τὸ σῶμα μας ἀγνὸ καὶ φυλάξουμε τίς ἐντολές τοῦ Κυρίου, θὰ ἔχουμε αἰῶνια ζωὴ. 5. Διότι ὁ Κύριος λέει στὸ Εὐαγγέλιο· «ἐὰν δὲν τηρήσατε αὐτὸ τὸ μικρὸ, ποιὸς θὰ σᾶς δώσει τὸ μεγάλο; Διότι σᾶς λέω, ὅτι ἐκεῖνος ποὺ θὰ εἶναι ἀξιόπιστος στὸ ἐλάχιστο, θὰ εἶναι ἀξιόπιστος καὶ στὰ πολλὰ»¹⁴. Λέει δηλαδὴ τὸ ἐξῆς· κρατεῖστε τὸ σῶμα σας ἀγνὸ καὶ τὸ βάπτισμα ἀμόλυντο, γιὰ νὰ ἀπολαύσουμε τὴν αἰῶνια ζωὴ.

9. Κι ἄς μὴ πεῖ κάποιος ἀπὸ σᾶς, ὅτι αὐτὸ τὸ σῶμα δὲν θὰ κριθεῖ οὔτε θὰ ἀναστηθεῖ. 2. Προσέξτε· μὲ τί σωθήκατε, μὲ τί βρήκατε τὸ φῶς σας, παρὰ ἐνῶ ἦσασταν σ' αὐτὸ τὸ σῶμα;

13. Ἦσ. 66,24.

14. Λουκᾶ 16,10.

φυλάσσειν τὴν σάρκα. 4. Ὅν τρόπον γάρ ἐν τῇ σαρκὶ ἐκλήθητε, καὶ ἐν τῇ σαρκὶ ἐλεύσεσθε. 5. Εἰ Χριστὸς ὁ Κύριος ὁ σώσας ἡμᾶς, ὧν μὲν τὸ πρῶτον Πνεῦμα, ἐγένετο σὰρξ καὶ οὕτως ἡμᾶς ἐκάλεσεν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν ταύτῃ τῇ σαρκὶ ἀποληψόμεθα τὸν
 5 μισθόν. 6. Ἀγαπῶμεν οὖν ἀλλήλους, ὅπως ἔλθωμεν πάντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. 7. Ὡς ἔχομεν καιρὸν τοῦ ἰαθῆναι, ἐπιδῶμεν ἑαυτοὺς τῷ θεραπεύοντι Θεῷ, ἀντιμισθίαν αὐτῷ δίδόντες. 8. Ποίαν; Τὸ μετανοῆσαι ἐξ εἰλικρινοῦς καρδίας. 9. Προγνώστης γάρ ἐστι τῶν πάντων καὶ εἰδὼς ἡμῶν τὰ ἐγκάρδια.
 10 10. Δῶμεν οὖν αὐτῷ αἶνον, μὴ ἀπὸ στόματος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ καρδίας, ἵνα ἡμᾶς προσδέξηται ὡς υἱούς. 11. Καὶ γὰρ εἶπεν ὁ Κύριος· «ἀδελφοί μου, οὗτοί εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου».

10. Ὡστε, ἀδελφοί μου, ποιήσωμεν τὸ θέλημα τοῦ Πα-
 15 τρός, τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς, ἵνα ζήσωμεν, καὶ διώξωμεν μᾶλλον τὴν ἀρετὴν, τὴν δὲ κακίαν καταλείψωμεν, ὡς προοδοιπόρον τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ φύγωμεν τὴν ἀσέβειαν, μὴ ἡμᾶς καταλάβῃ κακά. 2. Ἐὰν γὰρ σπουδάσωμεν ἀγαθοποιεῖν, διώξεται ἡμᾶς εἰρήνη. 3. Διὰ ταύτην γὰρ τὴν αἰτίαν οὐκ ἔστιν εὐρεῖν
 20 ἄνθρωπον, οἷτινες παράγουσι φόβους ἀνθρωπίνους, προαιρούμενοι μᾶλλον τὴν ἐνθάδε ἀπόλαυσιν ἢ τὴν μέλλουσαν ἐπαγγελίαν. 4. Ἄγνοοῦσι γὰρ ἡλικίαν ἔχει βάσανον ἢ ἐνθάδε ἀπόλαυσις καὶ οἷαν τρυφὴν ἔχει ἢ μέλλουσα ἐπαγγελία. 5. Καὶ εἰ μὲν αὐτοὶ μόνον ταῦτα ἔπρασσον, ἀνεκτὸν ἦν· νῦν δὲ ἐπιμένουσι κακοδι-
 25 δασκαλοῦντες τὰ ἀναιτίους ψυχάς, οὐκ εἰδότες ὅτι δισσην ἔξουσι τὴ κρίσιν, αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἀκούοντες αὐτῶν.

11. Ἡμεῖς οὖν ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ δουλεύσωμεν τῷ Θεῷ καὶ ἐσόμεθα δίκαιοι· ἐὰν δὲ μὴ δουλεύσωμεν διὰ τὸ μὴ πιστεύειν ἡμᾶς τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ Θεοῦ, ταλαίπωροι ἐσόμεθα. 2. Λέγει

3. Πρέπει λοιπόν να κρατᾶμε τὸ σῶμα σὰν ναὸ τοῦ Θεοῦ. 4. Διότι, ὅπως κληθήκατε μετὰ τὸ σῶμα, μετὰ τὸ σῶμα θὰ ἔρθετε. 5. Ἐφ' ὅσον ὁ Χριστός, ὁ Κύριος ποὺ μᾶς ἔσωσε, ὄντας κατ' ἀρχὴν Πνεῦμα, ἔγινε ἄνθρωπος καὶ ἔτσι μᾶς κάλεσε, ἔτσι κι ἐμεῖς μ' αὐτὸ τὸ σῶμα θὰ ἀπολαύσουμε τὸν μισθὸ μας. 6. Ἄς ἀγαπᾶμε λοιπόν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, γιὰ νὰ πᾶμε ὅλοι στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 7. Ὅσο ἔχουμε καιρὸ νὰ θεραπευθοῦμε, ἄς παραδώσουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας στὸν Θεὸ ποὺ θεραπεύει, δίνοντάς του αὐτὸ ὡς ἀνταμοιβή. 8. Ποιό; Τὸ νὰ μετανοήσουμε μὲ εἰλικρινῆ καρδιά. 9. Διότι γνωρίζει ἐκ τῶν προτέρων τὰ πάντα καὶ ξέρει αὐτὰ ποὺ ἔχουμε μέσα στὴν καρδιά. 10. Ἄς τὸν δοξολογήσουμε λοιπόν, ὄχι μόνο μὲ τὸ στόμα, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν καρδιά, γιὰ νὰ μᾶς δεχθεῖ σὰν υἱός. 11. Διότι ὁ Κύριος εἶπε· «ἀδελφοί μου, αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ κάνουν τὸ θέλημα τοῦ Πατέρα μου»¹⁵.

10. Ὡστε, ἀδελφοί μου, ἄς κάνουμε τὸ θέλημα τοῦ Πατέρα ἐκείνου ποὺ μᾶς κάλεσε, γιὰ νὰ ζήσουμε, καὶ ἄς ἐπιδιώξουμε μᾶλλον τὴν ἀρετὴ καὶ νὰ ἐγκαταλείψουμε τὴν κακία, ὡς προπομπὸ τῶν ἀμαρτιῶν μας, καὶ ἄς ἀποφύγουμε τὴν ἀσέβεια, γιὰ νὰ μὴ μᾶς βροῦν κακά. 2. Διότι, ἐὰν προσπαθήσουμε νὰ κάνουμε ἀγαθὰ ἔργα, θὰ μᾶς ἀκολουθήσει ἡ εἰρήνη. 3. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο δὲν μποροῦν νὰ βροῦν ἄνθρωπο, αὐτοὶ ποὺ μᾶς προκαλοῦν τοὺς ἀνθρώπινους φόβους, προτιμώντας μᾶλλον τὴν ἐδῶ ἀπόλαυση, παρὰ τὴ μελλοντικὴ ὑπόσχεση. 4. Διότι ἀγνοοῦν πόσα βάσανα ἔχει ἡ ἐδῶ ἀπόλαυση, καὶ τί εἶδους ἀπόλαυση ἔχει ἡ μελλοντικὴ ὑπόσχεση. 5. Καὶ ἂν βέβαια τὰ ἔκαναν αὐτὰ μόνοι τους, θὰ ἦταν τὸ πρᾶγμα ἀνεκτό, τώρα ὅμως ἐπιμένουν νὰ διδάσκουν κακῶς τίς ἀναίτιες ψυχές, χωρὶς νὰ γνωρίζουν ὅτι θὰ ἔχουν διπλῆ καταδίκη, καὶ αὐτοὶ καὶ ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς ἀκοῦνε.

11. Ἐμεῖς λοιπόν ἄς ὑπηρετήσουμε τὸν Θεὸ μὲ καθαρὴ καρδιά καὶ θὰ γίνουμε δίκαιοι, ἐὰν ὅμως δὲν τὸν ὑπηρετήσουμε, ἐπειδὴ δὲν πιστεύουμε στὴν ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ, θὰ εἴμαστε ταλαίπωροι. 2. Διότι καὶ ὁ προφητικὸς λόγος λέει· «εἶναι

15. Λουκᾶ 12,50.

γὰρ καὶ ὁ προφητικὸς λόγος· «ταλαίπωροί εἰσιν οἱ δίψυχοι, οἱ
 διστάζοντες τῇ καρδίᾳ, οἱ λέγοντες· Ταῦτα πάλαι ἠκούσαμεν
 καὶ ἐπὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ἡμεῖς δὲ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας προσ-
 δεχόμενοι οὐδὲν τούτων ἐωράκαμεν. 3. Ἀνόητοι, συμβάλετε
 5 ἑαυτοὺς ζύλω, λάβετε ἄμπελον· πρῶτον μὲν φυλλορροεῖ, εἶτα
 βλαστὸς γίνεται, μετὰ ταῦτα ὄμφαξ, εἶτα σταφυλὴ παρεστηκυῖα.
 4. Οὕτω καὶ ὁ λαὸς μου ἀκαταστασίας καὶ θλίψεις ἔσχεν, ἐπει-
 τα ἀπλήσεται τὰ ἀγαθὰ». 5. Ὡστε, ἀδελφοί μου, μὴ διψυχῶ-
 μεν, ἀλλὰ ἐλπίσαντες ὑπομείνωμεν, ἵνα καὶ τὸν μισθὸν κομι-
 10 σώμεθα. 6. Πιστὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐπαγγελάμενος τὰς ἀντιμισθίας
 ἀποδιδόναι ἐκάστῳ τῶν ἔργων αὐτοῦ. 7. Ἐὰν οὖν ποιήσωμεν
 τὴν δικαιοσύνην ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, εἰσῆξομεν εἰς τὴν βασι-
 λείαν αὐτοῦ καὶ ληψόμεθα τὰς ἐπαγγελίας «ἃς οὐκ ἤκου-
 σεν, οὐδὲ ὀφθαλμὸς εἶδεν, οὐδὲ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη».

15 12. Ἐκδεχόμεθα οὖν καθ' ὥραν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
 ἐν ἀγάπῃ καὶ δικαιοσύνῃ, ἐπειδὴ οὐκ οἶδαμεν τὴν ἡμέραν τῆς
 ἐπιφανείας τοῦ Θεοῦ. 2. Ἐπερωτηθεὶς γὰρ αὐτὸς ὁ Κύριος ὑπό-
 τινος, πότε ἤξει αὐτοῦ ἡ βασιλεία, εἶπεν· «ὅταν ἔσται τὰ δύο ἓν,
 καὶ τὸ ἔξω ὡς τὸ ἔσω, καὶ τὸ ἄρσεν μετὰ τῆς θηλείας, οὔτε ἄρ-
 20 σεν οὔτε θῆλυ». 3. «Τὰ δύο δὲ ἓν ἐστίν» ὅταν λαλῶμεν ἑαυτοῖς
 ἀλήθειαν καὶ ἐν δυσὶ σώμασιν ἀνυποκρίτως εἴη μία ψυχὴ.
 4. Καὶ «τὸ ἔξω ὡς τὸ ἔσω», τοῦτο λέγει· τὴν ψυχὴν λέγει τὸ
 ἔσω, τὸ δὲ ἔξω τὸ σῶμα λέγει. Ὅν τρόπον οὖν σου τὸ σῶμα
 φαίνεται, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ σου δῆλος ἔστω ἐν τοῖς καλοῖς ἔρ-
 25 γοῖς. 5. Καὶ τὸ «ἄρσεν μετὰ τῆς θηλείας, οὔτε ἄρσεν οὔτε θῆλυ»,
 τοῦτο λέγει, ἵνα ἀδελφὸς ἰδὼν ἀδελφὴν οὐδὲν φρονῆ ἡμεῖς
 θηλυκόν, μηδὲ ἀδελφὴ ἰδοῦσα ἀδελφὸν φρονῆ τι περὶ αὐτοῦ ἀρ-
 σενικόν. 6. «Ταῦτα ὑμῶν ποιούντων», φησὶν, «ἐλεύσεται ἡ
 βασιλεία τοῦ Πατρὸς μου».

ταλαίπωροι οί άστατοι, αὐτοὶ ποὺ ἔχουν δισταγμοὺς στὴν καρδιά τους, αὐτοὶ ποὺ λένε· Αὐτὰ τὰ ἀκούσαμε ἀπὸ παλιὰ ἀπὸ τοὺς πατέρες μας, ἐμεῖς ὅμως, περιμένοντάς τα μέρα μὲ τὴ μέρα, δὲν εἶδαμε τίποτε ἀπὸ αὐτὰ. 3. Ἐνόητοι, ὑποθέστε ὅτι εἴσαστε δένδρο, πάρετε γιὰ παράδειγμα τὴν κληματαριά· πρῶτα ρίχνει τὰ φύλλα, ἔπειτα γίνεται βλαστὸς, ἔπειτα ἀγουρίδα, καὶ ὕστερα σταφύλι γινομένο. 4. Ἔτσι καὶ ὁ λαὸς μου, πέρασε ἀκαταστασίες καὶ στενοχώριες, καὶ ἔπειτα θὰ ἀπολαύσει ἀγαθὰ». 5. Ὡστε, ἀδελφοί μου, νὰ μὴ ἔχουμε δισταγμοὺς, ἀλλὰ ὡς ὑπομείνουμε ἐλπίζοντας, γιὰ νὰ κερδίσουμε καὶ τὴν ἀμοιβή. 6. Διότι εἶναι ἄξιος ἐμπιστοσύνης αὐτὸς ποὺ ὑποσχέθηκε νὰ ἀποδώσει στὸν καθένα ἀντιμισθία ἀνάλογη πρὸς τὰ ἔργα του. 7. Ἐὰν λοιπὸν κάνουμε ἔργα δικαιοσύνης μπροστὰ στὸν Θεό, θὰ μποῦμε στὴ βασιλεία του καὶ θὰ κερδίσουμε τὶς ὑποσχέσεις «τὶς ὁποῖες αὐτὶ δὲν ἀκουσε, οὔτε μάτι εἶδε, οὔτε ὁ νοῦς ἀνθρώπου συνέλαβε»¹⁶.

12. Ὡς περιμένουμε λοιπὸν κάθε ὥρα τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μὲ ἀγάπη καὶ δικαιοσύνη, ἐπειδὴ δὲν γνωρίζουμε τὴν ἡμέρα τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Θεοῦ. 2. Διότι, ὅταν ρωτήθηκε ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἀπὸ κάποιον πότε θὰ ἔρθει ἡ βασιλεία του, εἶπε· «ὅταν θὰ γίνουν τὰ δύο ἓνα, καὶ τὸ ἔξω σὰν τὸ μέσα, καὶ τὸ ἀρσενικὸ μὲ τὸ θηλυκὸ, οὔτε ἀρσενικὸ οὔτε θηλυκὸ». 3. Καὶ τὰ δύο γίνονται ἓνα ὅταν λέμε στοὺς ἑαυτοὺς μας τὴν ἀλήθεια καὶ σὲ δυὸ σῶματα ὑπάρχει χωρὶς ὑποκρισία μιὰ ψυχὴ. 4. Καὶ «τὸ ἔξω ὅπως τὸ μέσα», αὐτὸ σημαίνει· τὸ μέσα εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ τὸ ἔξω τὸ σῶμα. Ὡπως λοιπὸν φαίνεται τὸ σῶμα σου, ἔτσι νὰ ἐκδηλώνεται καὶ ἡ ψυχὴ σου μὲ τὰ καλὰ ἔργα. 5. Καὶ λέγοντας ὅτι τὸ ἀρσενικὸ θὰ εἶναι μαζί μὲ τὴ θηλυκὴ, οὔτε ἀρσενικὸ οὔτε θηλυκὸ, ἐννοεῖ ὅτι ὁ ἀδελφὸς βλέποντας τὴν ἀδελφὴ νὰ μὴ σκέφτεται γι' αὐτὴν ὅτι εἶναι θηλυκὴ, οὔτε ἡ ἀδελφὴ βλέποντας τὸν ἀδελφὸ νὰ σκέφτεται γι' αὐτὸν ὅτι εἶναι ἀρσενικός. 6. Ὄταν κάνετε αὐτὰ, λέει, θὰ ἔρθει ἡ βασιλεία τοῦ Πατέρα μου.

16. Α' Κορ. 2,9.

13. Ἀδελφοί, οὖν, ἤδη ποτὲ μετανοήσωμεν, νήψωμεν ἐπὶ τὸ ἀγαθόν· μεστοὶ γὰρ ἐσμεν πολλῆς ἀνοίας καὶ πονηρίας. Ἐξαλείψωμεν ἀφ' ἡμῶν τὰ πρότερα ἀμαρτήματα καὶ μετανοήσαντες ἐκ ψυχῆς σωθῶμεν· καὶ μὴ γινώμεθα ἀνθρωπάρεσκοι, 5 μηδὲ θέλωμεν μόνον ἑαυτοῖς ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξω ἀνθρώποις ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ, ἵνα τὸ ὄνομα δι' ἡμᾶς μὴ βλασφημηῖται. 2. Λέγει γὰρ ὁ Κύριος· «διὰ παντὸς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι», καὶ πάλιν· «οὐαὶ δι' ὃν βλασφημεῖται τὸ ὄνομά μου». Ἐν τίνι βλασφημεῖται; Ἐν τῷ μὴ 10 ποιεῖν ἡμᾶς ἃ λέγομεν. 3. Τὰ ἔθνη γὰρ ἀκούοντα ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ ὡς καλὰ καὶ μεγάλα θαυμάζει· ἔπειτα καταμαθόντα τὰ ἔργα ἡμῶν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄξια τῶν ρημάτων ὧν λέγομεν, ἐνθεν εἰς βλασφημίαν τρέπονται, λέγοντες μῦθόν τινα καὶ πλάνην. 4. Ὅταν γὰρ ἀκούσωσι παρ' ἡμῶν 15 ὅτι λέγει ὁ Θεός, «οὐ χάρις ὑμῖν εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ἀλλὰ χάρις ὑμῖν εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς», ταῦτα ὅταν ἀκούσωσι, θαυμάζουσι τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀγαθότητος. Ὅταν δὲ ἴδωσιν ὅτι οὐ μόνον τοὺς μισοῦντας οὐκ ἀγαπῶμεν, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ τοὺς ἀγαπῶντας, καταγε- 20 λῶσιν ἡμῶν καὶ βλασφημεῖται τὸ ὄνομα.

14. Ὡστε, ἀδελφοί, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς ἡμῶν Θεοῦ ἐσόμεθα ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τῆς πρώτης τῆς πνευματικῆς, τῆς πρὸ ἡλίου καὶ σελήνης ἐκτισμένης· ἐὰν δὲ μὴ ποιήσωμεν τὸ θέλημα Κυρίου, ἐσόμεθα ἐκ τῆς Γραφῆς τῆς λεγού- 25 σης· «ἐγενήθη ὁ οἶκός μου σπήλαιον ληστῶν». Ὡστε οὖν αἵρετισώμεθα ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς ζωῆς εἶναι, ἵνα σωθῶμεν. 2. Οὐκ οἶομαι δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν ὅτι Ἐκκλησία ζῶσα σῶμά ἐστι Χριστοῦ· λέγει γὰρ ἡ Γραφή· «ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον

13. Ἀδελφοί, ὡς μετανοήσουμε λοιπὸν κάποτε, ὡς ἀνανήψουμε στὸ καλὸ· γιατί εἴμαστε γεμάτοι πολλή μωρία καὶ πονηριά. Ἄς ἐξαφανίσουμε ἀπὸ μᾶς τὰ προηγούμενα ἀμαρτήματα καὶ ἀφοῦ μετανοήσουμε μὲ τὴν ψυχὴ μας νὰ σωθοῦμε· καὶ νὰ μὴ γινῶμαστε ἀρεστοὶ στοὺς ἀνθρώπους, οὔτε νὰ θέλουμε νὰ ἀρέσουμε μόνο στοὺς ἑαυτοὺς μας, ἀλλὰ καὶ στοὺς ἀλλόθρησκους ἀνθρώπους σύμφωνα μὲ τὸν νόμο, γιὰ νὰ μὴ βλασφημεῖται τὸ ὄνομά του ἐξαιτίας μας. 2. Διότι ὁ Κύριος λέει· «πάντοτε τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται σ' ὅλους τοὺς ἐθνικοὺς»¹⁷, καὶ πάλι· «ἀλλοίμονο σ' αὐτὸν ἐξαιτίας τοῦ ὁποίου βλασφημεῖται τὸ ὄνομά μου»¹⁸. Μὲ τί βλασφημεῖται; Μὲ τὸ νὰ μὴ κάνουμε αὐτὰ ποὺ λέμε. 3. Διότι οἱ ἐθνικοὶ ἀκούοντας ἀπὸ τὸ στόμα μας τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ τὰ θαυμάζουν ὡς καλὰ καὶ σπουδαῖα· ἔπειτα βλέποντας ὅτι τὰ ἔργα μας δὲν εἶναι ἀντάξια πρὸς τὰ λόγια ποὺ λέμε, ἐξαιτίας αὐτοῦ στρέφονται στὴ βλασφημία, λέγοντας ὅτι πρόκειται γιὰ κάποιο μῦθο καὶ πλάνη. 4. Διότι ὅταν ἀκοῦνε ἀπὸ μᾶς ὅτι ὁ Θεὸς λέει, «δὲν ἔχετε χάρη, ἐὰν ἀγαπᾶτε ἐκείνους ποὺ σᾶς ἀγαποῦν, ἀλλὰ θὰ ἔχετε χάρη ἐὰν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἐκείνους ποὺ σᾶς μισοῦν»¹⁹. ὅταν ἀκοῦνε αὐτά, θαυμάζουν τὴν ὑπερβολικὴ καλωσύνη. Ὅταν ὁμως δοῦν ὅτι ὄχι μόνο ἐκείνους ποὺ μᾶς μισοῦν δὲν ἀγαπᾶμε, ἀλλὰ οὔτε αὐτοὺς ποὺ μᾶς ἀγαποῦν, μᾶς χλευάζουν, καὶ ἔτσι βλασφημεῖται τὸ ὄνομα ἐκείνου.

14. Ὡστε, ἀδελφοί, κάνοντας τὸ θέλημα τοῦ Πατέρα μας Θεοῦ, θὰ εἴμαστε ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τὴν πρώτη, τὴν πνευματικὴ, ποὺ εἶναι ἰδρυμένη πρὶν ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ τὴ σελήνη· ἐὰν ὁμως δὲν κάνουμε τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, θὰ εἴμαστε ἀπὸ ἐκείνους ποὺ λέει ἡ Γραφή· «τὸ σπίτι μου ἔγινε σπήλαιον ληστῶν»²⁰. Ὡστε λοιπὸν ὡς προτιμήσουμε νὰ ἀνήκουμε στὴν Ἐκκλησία τῆς ζωῆς, γιὰ νὰ σωθοῦμε. 2. Καὶ δὲν νομίζω πὼς ἀγνοεῖτε, ὅτι Ἐκκλησία ζωντανὴ εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ· Διότι ἡ Γραφή

18. Χωρὶο ποὺ δὲν ἀνιχνεύθηκε· ἴσως πρόκειται γιὰ ἐλεύθερη ἀπόδοση τοῦ Ματθ. 18,7· «οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται».

19. Λουκᾶ 6,32. 20. Ἱερ. 7,11.

ἄρσεν καὶ θῆλυ»· τὸ ἄρσεν ἐστὶν ὁ Χριστός, τὸ θῆλυ ἡ Ἐκκλησία, καὶ ὅτι τὰ βιβλία καὶ οἱ ἀπόστολοι τὴν Ἐκκλησίαν οὐ νῦν εἶναι, ἀλλὰ ἄνωθεν. Ἦν γὰρ πνευματικὴ ὡς καὶ ὁ Ἰησοῦς ἡμῶν, ἐφανερώθη δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, ἵνα ἡμᾶς
 5 σῶση. 3. Ἡ Ἐκκλησία δὲ πνευματικὴ οὖσα ἐφανερώθη ἐν τῇ σαρκὶ Χριστοῦ, δηλοῦσα ἡμῖν ὅτι, ἐὰν τις ἡμῶν τηρήσῃ αὐτὴν ἐν τῇ σαρκὶ καὶ μὴ φθείρῃ, ἀπολήψεται αὐτὴν ἐν τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ. Ἡ γὰρ σὰρξ αὕτη ἀντίτυπός ἐστι τοῦ Πνεύματος· οὐδεὶς οὖν τὸ ἀντίτυπον φθείρας τὸ ἀύθεντικὸν μεταλήψεται.
 10 Ἄρα οὖν τοῦτο λέγει, ἀδελφοί· τηρήσατε τὴν σάρκα, ἵνα τοῦ Πνεύματος μεταλάβητε. 4. Εἰ δὲ λέγομεν εἶναι τὴν σάρκα τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Πνεῦμα Χριστόν, ἄρα οὖν ὁ ὑβρίσας τὴν σάρκα ὑβρίσει τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ τοιοῦτος οὖν οὐ μεταλήψεται τοῦ Πνεύματος, ὃ ἐστὶν ὁ Χριστός. 5. Τοσαύτην δύναται ἡ σὰρξ
 15 αὕτη μεταλαβεῖν ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν κολληθέντος αὐτῇ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὔτε ἐξαιρεῖν τις δύναται οὔτε λαλῆσαι ἢ ἠτοιμάσεν ὁ Κύριος τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

15. Οὐκ οἶομαι δὲ ὅτι μικρὰν συμβουλίαν ἐποίησάμην περὶ ἐγκρατείας, ἣν ποιήσας τις οὐ μετανοήσει, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν
 20 σῶσει κάμῃ τὸν συμβουλεύσαντα. Μισθὸς γὰρ οὐκ ἔστι μικρὸς πλανωμένην ψυχὴν καὶ ἀπολλυμένην ἀποστρέψαι εἰς τὸ σωθῆναι. 2. Ταύτην γὰρ ἔχομεν τὴν ἀντιμισθίαν ἀποδοῦναι τῷ Θεῷ τῷ κτίσαντι ἡμᾶς, ἐὰν ὁ λέγων καὶ ἀκούων μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ λέγῃ καὶ ἀκούῃ. 3. Ἐμμείνωμεν οὖν ἐφ' οἷς ἐπι-
 25 στεύσαμεν, δίκαιοι καὶ ὄσιοι, ἵνα μετὰ παρρησίας αἰτῶμεν τὸν Θεὸν τὸν λέγοντα· «ἔτι λαλοῦντός σου ἐρῶ· Ἴδου πάρειμι». 4. Τοῦτο γὰρ τὸ ρῆμα μεγάλης ἐστὶν ἐπαγγελίας σημεῖον· ἐτοιμότερον γὰρ ἑαυτὸν λέγει ὁ Κύριος εἰς τὸ δίδόναι τοῦ αἰτοῦντος.

λέει· «ἔκανε ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπο ἄνδρα καὶ γυναῖκα»²¹. ὁ ἄνδρας εἶναι ὁ Χριστός, ἡ γυναῖκα ἡ Ἐκκλησία, καὶ ὅτι τὰ βιβλία καὶ οἱ ἀπόστολοι διδάσκουν πὼς ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι τωρινή, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς δημιουργίας. Διότι ἦταν πνευματική, ὅπως καὶ ὁ Ἰησοῦς μας, ἀλλὰ φανερώθηκε κατὰ τὶς τελευταῖες μέρες γιὰ νὰ μᾶς σώσει. 3. Ἡ Ἐκκλησία λοιπὸν, ὄντας πνευματική, φανερώθηκε στὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, δηλώνοντάς μας, ὅτι ἐὰν κάποιος ἀπὸ μᾶς τὴν κρατήσῃ στὸ σῶμα του καὶ δέν τὴν καταστρέψῃ, θὰ τὴν ἀπολαύσῃ μὲ τὸ ἅγιο Πνεῦμα. Διότι τὸ σῶμα αὐτὸ εἶναι τύπος τοῦ Πνεύματος· ἐπομένως ὅποιος κατέστρεψε τὸ ἀντίγραφο, δέν θὰ ἀπολαύσῃ τὸ αὐθεντικό. Ἄρα λοιπὸν λέει τὸ ἐξῆς, ἀδελφοί· διατηρῆστε τὸ σῶμα, γιὰ νὰ ἀπολαύσετε τὸ πνεῦμα. 4. Καὶ ἐφόσον λέμε, ὅτι τὸ σῶμα εἶναι ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ πνεῦμα ὁ Χριστός, ἐκεῖνος ποὺ βρίζει τὸ σῶμα, βρίζει τὴν Ἐκκλησία. Αὐτὸς λοιπὸν δέν θὰ συμμετάσχει στὸ Πνεῦμα, ποὺ εἶναι ὁ Χριστός. 5. Τόσο μεγάλη ζωὴ καὶ ἀθανασία μπορεῖ νὰ ἀπολαύσῃ τὸ σῶμα, ὅταν προσκολληθεῖ στὸ ἅγιο Πνεῦμα, ὥστε οὔτε νὰ περιγράψῃ μπορεῖ κανεὶς, οὔτε νὰ μιλήσῃ γι' αὐτὰ ποῦ ὁ Κύριος ἐτοίμασε γιὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς του.

15. Δέν νομίζω δὲ ὅτι ἔκανα μικρὴ προτροπὴ γιὰ τὴν ἐγκράτεια, τὴν ὁποῖαν ὅταν κανεὶς τὴν τηρήσῃ, δέν θὰ μετανοήσῃ, ἀλλὰ θὰ σώσει καὶ τὸν ἑαυτό του καὶ ἐμένα ποὺ σᾶς συμβούλεψα. Διότι δέν εἶναι μικρὴ ἀμοιβὴ τὸ νὰ κάνεις μιὰ ψυχὴ, ποὺ παραπλανήθηκε καὶ χάθηκε, νὰ ἐπιστρέψῃ γιὰ νὰ σωθεῖ. 2. Διότι αὐτὴ τὴν ἀντιμισθία ἔχουμε νὰ δώσουμε στὸν Θεὸ ποὺ μᾶς δημιούργησε, ὅταν αὐτὸς ποὺ λέει καὶ αὐτὸς ποὺ ἀκούει, λέει καὶ ἀκούει, ἀντίστοιχα, μὲ πίστη καὶ ἀγάπη. 3. Ἄς ἐπιμείνουμε λοιπὸν σ' αὐτὰ ποὺ πιστέψαμε, δίκαιοι καὶ ὄσιοι, ὥστε μὲ θάρρος νὰ ἀπευθυνόμαστε στὸν Θεὸ ποὺ λέει· «ἐνῶ ἀκόμα θὰ μιλάς, θὰ σοῦ πῶ· νᾶ, εἶμαι μπροστά σου»²². 4. Διότι ὁ λόγος αὐτὸς εἶναι σημάδι μεγάλης ὑποσχέσεως· γιατί ὁ Κύριος

21. Γέν. 1,27.

22. Ἦσ. 58,9.

5. Τοσαύτης οὖν χρηστότητος μεταλαμβάνοντες, μὴ φθονήσωμεν ἑαυτοῖς τυχεῖν τοσούτων ἀγαθῶν. Ὅσην γὰρ ἡδονὴν ἔχει τὰ ῥήματα ταῦτα τοῖς ποιήσασιν αὐτά, τοσαύτην κατάκρισιν ἔχει τοῖς παρακούσασιν.

5 16. Ὡστε, ἀδελφοί, ἀφορμὴν λαβόντες οὐ μικρὰν εἰς τὸ μετανοῆσαι, καιρὸν ἔχοντες, ἐπιστρέψωμεν ἐπὶ τὸν καλέσαντα ἡμᾶς Θεὸν ἕως ἔτι ἔχομεν τὸν παραδεχόμενον ἡμᾶς. 2. Ἐὰν γὰρ ταῖς ἡδυπαθείαις ταύταις ἀποταξώμεθα καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν νικήσωμεν ἐν τῷ μὴ ποιεῖν τὰς ἐπιθυμίας αὐτῆς τὰς πονηράς,
10 μεταληψόμεθα τοῦ ἐλέους Ἰησοῦ. 3. Γινώσκετε δὲ ὅτι ἔρχεται ἤδη ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως ὡς κλίβανος καιόμενος, καὶ τακῆσονταί τινες τῶν οὐρανῶν καὶ πᾶσα ἡ γῆ ὡς μόλυβδος ἐπὶ πυρὶ τηκόμενος, καὶ τότε φανήσεται τὰ κρύφια καὶ φανερὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων. 4. Καλὸν οὖν ἐλεημοσύνη ὡς μετάνοια ἀμαρτίας·
15 κρείσσων νηστεία προσευχῆς, ἐλεημοσύνη δὲ ἀμφοτέρων· «ἀγάπη δὲ καλύπτει πλῆθος ἀμαρτιῶν», προσευχὴ δὲ ἐκ καλῆς συνειδήσεως ἐκ θανάτου ρύεται. Μακάριος πᾶς ὁ εὐρεθεὶς ἐν τούτοις πλήρης· ἐλεημοσύνη γὰρ κούφισμα ἀμαρτίας γίνεται.

17. Μετανοήσωμεν οὖν ἐξ ὅλης καρδίας, ἵνα μὴ τις ἡμῶν
20 παραπόληται. Εἰ γὰρ ἐντολὰς ἔχομεν καὶ τοῦτο πράσσομεν, ἀπὸ τῶν εἰδώλων ἀποσπᾶν καὶ κατηχεῖν, πόσῳ μᾶλλον ψυχὴν ἤδη γινώσκουσιν τὸν Θεὸν οὐ δεῖ ἀπόλλισθαι. 2. Συλλάβωμεν οὖν ἑαυτοῖς καὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀνάγειν περὶ τὸ ἀγαθόν, ὅπως σωθῶμεν ἅπαντες καὶ ἐπιστρέψωμεν ἀλλήλους καὶ νουθετή-
25 σωμεν. 3. Καὶ μὴ μόνον ἄρτι δοκῶμεν πιστεύειν καὶ προσέχειν ἐν τῷ νουθετεῖσθαι ἡμᾶς ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ καὶ ὅταν εἰς οἶκον ἀπαλλαγῶμεν μνημονεύωμεν τῶν τοῦ Κυρίου ἐνταλ-

λέει ὅτι ὁ ἑαυτὸς του εἶναι πιὸ ἕτοιμος νὰ δώσει, ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ ζητᾶ. 5. Ἀφοῦ λοιπὸν ἀπολαμβάνουμε τόση καλωσύνη, ἄς μὴν ἀρνηθοῦμε στοὺς ἑαυτοὺς μας νὰ κερδίσουν τόσο μεγάλα ἀγαθά. Διότι ὅση εὐχαρίστηση περιέχουν τὰ λόγια αὐτὰ γι' αὐτοὺς ποὺ τὰ ἔκαναν, τόση κατάκριση περιέχουν γι' αὐτοὺς ποὺ τὰ παράκουσαν.

16. Ὡστε, ἀδελφοί, παίρνοντας ἀφορμὴ μεγάλη γιὰ μετάνοια, ὅσο ἔχουμε καιρὸ, ἄς ἐπιστρέψουμε στὸν Θεὸ ποὺ μᾶς κάλεσε, ὅσο ἀκόμα ἔχουμε αὐτὸν ποὺ μᾶς περιμένει. 2. Διότι, ἐὰν ἀπαρνηθοῦμε τὶς ἡδυπάθειες αὐτὲς καὶ νικήσουμε τὴν ψυχὴ μας μὲ τὸ νὰ μὴ κάνουμε τὶς πονηρὲς τῆς ἐπιθυμίας, θὰ δεχθοῦμε τὴν εὐσπλαχνία τοῦ Ἰησοῦ. 3. Καὶ γνωρίζετε, ὅτι ἤδη ἔρχεται ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως σὰν κλίβανος ποὺ καίεται, καὶ θὰ λειώσουν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς οὐρανούς καὶ ὀλόκληρη ἡ γῆ σὰν μόλυβδος ποὺ λειώνει πάνω στὴ φωτιά, καὶ τότε θὰ φανοῦν τὰ κρυφὰ καὶ τὰ φανερὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων. 4. Εἶναι καλὴ λοιπὸν ἡ ἐλεημοσύνη ὡς μετάνοια ἀμαρτίας· καλύτερη ἢ νηστεία ἀπὸ τὴν προσευχή, ἀλλὰ ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι καλύτερη καὶ ἀπὸ τὶς δύο· «ἡ ἀγάπη καλύπτει πολλὰς ἀμαρτίας»²³, ἐνῶ ἡ προσευχή, ποὺ γίνεται μὲ καλὴ συνείδηση, σώζει ἀπὸ τὸν θάνατο. Εἶναι μακάριος ὁ καθένας ποὺ θὰ βρεθεῖ σ' αὐτὰ σωστός· διότι ἡ ἐλεημοσύνη ἐλαφρύνει ἀπὸ τὴν ἀμαρτία.

17. Ἄς μετανοήσουμε λοιπὸν μὲ ὅλη τὴν καρδιά μας, γιὰ νὰ μὴ χαθεῖ κανένας ἀπὸ μᾶς. Διότι, ἐφόσον ἔχουμε ἐντολὲς καὶ τὸ κάνουμε αὐτό, νὰ ἀποσπᾶμε δηλαδὴ ἀνθρώπους ἀπὸ τὰ εἴδωλα καὶ νὰ τοὺς κατηχοῦμε, πόσο μᾶλλον δὲν πρέπει νὰ χαθεῖ ψυχὴ ποὺ γνωρίζει ἤδη τὸν Θεό. 2. Ἄς προσπαθῆσουμε λοιπὸν νὰ φέρουμε στὸ καλὸ καὶ ἐκείνους ποὺ εἶναι ἀσθενεῖς στὴν πίστη, γιὰ νὰ σωθοῦμε ὅλοι καὶ νὰ ἐπιστρέψουμε στὸν ἴσιο δρόμο ὁ ἓνας τὸν ἄλλο καὶ νὰ τὸν νουθετήσουμε. 3. Καὶ ὄχι μόνο τώρα νὰ δείχνουμε ὅτι πιστεύουμε καὶ προσέχουμε καθὼς νουθετούμαστε ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους, ἀλλὰ καὶ ὅταν πηγαίνουμε

23. Α' Πέτρ. 4,8.

μάτων καὶ μὴ ἀντιπαρελκώμεθα ἀπὸ τῶν κοσμικῶν ἐπιθυμιῶν, ἀλλὰ πυκνότερον προσερχόμενοι πειρώμεθα προκόπτειν ἐν ταῖς ἐντολαῖς τοῦ Κυρίου, ἵνα πάντες τὸ αὐτὸ φρονοῦντες συνηγμένοι ὦμεν ἐπὶ τὴν ζωὴν. 4. Εἶπε γὰρ ὁ Κύριος· «ἔρχομαι 5 συναγαγεῖν πάντα τὰ ἔθνη, φυλὰς καὶ γλώσσας». Τοῦτο δὲ λέγει τὴν ἡμέραν τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ, ὅτε ἐλθὼν λυτρώσεται ἡμᾶς ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. 5. Καὶ ὄψονται τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τὸ κράτος οἱ ἄπιστοι, καὶ ξενισθήσονται ἰδόντες τὸ βασιλείον τοῦ κόσμου ἐν τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες· Οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι σὺ 10 ἦς καὶ οὐκ ἤδειμεν καὶ οὐκ ἐπιστεύομεν καὶ οὐκ ἐπειθόμεθα τοῖς πρεσβυτέροις τοῖς ἀναγγέλουσιν ἡμῖν περὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Καὶ «ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὄρασιν πάσῃ σαρκί». 6. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην λέγει τῆς κρίσεως, ὅταν ὄψονται τοὺς ἐν ἡμῖν 15 ἀσεβήσαντας καὶ παραλογισαμένους τὰς ἐντολὰς Ἰησοῦ Χριστοῦ. 7. Οἱ δὲ δίκαιοι εὐπραγήσαντες καὶ ὑπομείναντες τὰς βασάνους καὶ μισήσαντες τὰς ἡδυπαθείας τῆς ψυχῆς, ὅταν θεάσωνται τοὺς ἀστοχήσαντας καὶ ἀρνησαμένους διὰ τῶν λόγων ἢ διὰ τῶν ἔργων τὸν Ἰησοῦν, ὅπως κολάζονται δειναῖς βασάνοις 20 πυρὶ ἀσβέστῳ, ἔσονται δόξαν δόντες τῷ Θεῷ αὐτῶν λέγοντες, ὅτι Ἔσται ἐλπίς τῷ δεδουλευκότι Θεῷ ἐξ ὅλης καρδίας.

18. Καὶ ἡμεῖς οὖν γενώμεθα ἐκ τῶν εὐχαριστούντων, τῶν δεδουλευκότων τῷ Θεῷ, καὶ μὴ ἐκ τῶν κρινομένων ἀσεβῶν. 2. Καὶ γὰρ αὐτὸς πανθαμαρτωλὸς ὢν καὶ μήπω φυγὼν τὸν πει- 25 ρασμόν, ἀλλ' ἔτι ὢν ἐν μέσοις τοῖς ὀργάνοις τοῦ διαβόλου, σπουδάξω τὴν δικαιοσύνην διώκειν, ὅπως ἰσχύσω κἂν ἐγγὺς αὐτῆς γενέσθαι, φοβούμενος τὴν κρίσιν τὴν μέλλουσαν.

19. Ὡστε, ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί, μετὰ τὸν Θεὸν τῆς ἀλη-

στο σπίτι, να θυμόμαστε τις εντολές του Κυρίου και να μη παρasyρόμαστε από τις κοσμικές επιθυμίες, αλλά προσερχόμενοι πιο συχνά να προσπαθούμε να προοδεύουμε στις εντολές του Κυρίου, ώστε, φρονώντας όλοι το ίδιο, να είμαστε όλοι ενωμένοι στη ζωή, με την ίδια πίστη. 4. Διότι ο Κύριος είπε: «έρχομαι να συγκεντρώσω όλα τα έθνη, τις φυλές και τις γλώσσες»²⁴. Και αυτό σημαίνει την ημέρα της παρουσίας του, τότε πού θα έρθει και θα μάς σώσει, τόν καθένα ανάλογα με τα έργα του. 5. Και θα δοῦν τή δόξα του και τή δύναμή του οί ἄπιστοι, και θα έκπλαγοῦν βλέποντας τὸ βασίλειο τοῦ κόσμου στὸν Ἰησοῦ, και θα ποῦν· Ἄλλοίμονο σέ μάς, ἐσὺ εἶσαι, και δὲν γνωρίζαμε και δὲν πιστεύαμε και δὲν πειθόμασταν στοὺς πρεσβυτέρους πού μάς μιλοῦσαν γιὰ τή σωτηρία μας. Και τὸ «σκουλήκι τους δὲν θα πεθαίνει και ἡ φωτία τους δὲν θα σβήσει, και θα εἶναι θέαμα σὲ κάθε ἄνθρωπο»²⁵. 6. Λέγοντας τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἐννοεῖ τῆς κρίσεως, ὅταν θα δοῦν ἐκείνους ἀπὸ ἐμᾶς οἱ ὁποῖοι ἀσέβησαν και ὑπολόγισαν λάθος τις ἐντολές τοῦ Χριστοῦ. 7. Οἱ δίκαιοι ὅμως πού πολιτεύθηκαν σωστὰ και ὑπέμειναν τὰ βάσανα και μίσησαν τις ἠδυπάθειες τῆς ψυχῆς, ὅταν θα δοῦν ἐκείνους πού ἀστόχησαν και ἀρνήθηκαν με τὰ λόγια ἢ με τὰ έργα τους τὸν Χριστό, και πού θα τιμωροῦνται με φρικτὰ βάσανα σὲ ἄσβηστη φωτία, θα δοξάζουν τὸν Θεός τους λέγοντας, ὅτι Ὑπάρχει ἐλπίδα σ' ἐκεῖνον πού ἔχει ὑπηρετήσει τὸν Θεὸ με ὅλη τὴν καρδιά του.

18. Ἄς εἶμαστε λοιπὸν και ἐμεῖς ἀπὸ ἐκείνους πού εὐχαριστοῦν, πού ὑπηρετήσαν τὸν Θεό, και ὄχι ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς πού καταδικάζονται. 2. Διότι και ἐγώ, πού εἶμαι πάρα πολὺ ἁμαρτωλὸς και δὲν ἔχω ἀκόμα διαφύγει τὸν πειρασμό, ἀλλὰ βρίσκομαι ἀκόμα μέσα στὰ ὄργανα τοῦ διαβόλου, προσπαθῶ νὰ ἐφαρμόζω τὴ δικαιοσύνη, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ βρεθῶ ἔστω και κοντὰ σ' αὐτήν, ἐπειδὴ φοβᾶμαι τὴ μέλλουσα κρίση.

19. Γι' αὐτό, ἀδελφοὶ και ἀδελφές, μετὰ τὸν Θεὸ τῆς ἀλή-

24. Ἦσ. 66,18.

25. Ἦσ. 66,24.

θείας ἀναγινώσκω ὑμῖν ἔντευξιν, εἰς τὸ προσέχειν τοῖς γεγραμ-
 μένοις, ἵνα καὶ ἑαυτοὺς σώσητε καὶ τὸν ἀναγινώσκοντα ἐν ὑμῖν.
 Μισθὸν γὰρ αἰτῶ ὑμᾶς τὸ μετανοῆσαι ἐξ ὅλης καρδίας,
 σωτηρίαν ἑαυτοῖς καὶ ζωὴν διδόντας. Τοῦτο γὰρ ποιήσαντες
 5 σκοπὸν πᾶσι τοῖς νέοις θήσομεν, τοῖς βουλομένοις περὶ τὴν εὐ-
 σέβειαν καὶ τὴν χρηστότητα τοῦ Θεοῦ φιλοπονεῖν. 2. Καὶ μὴ
 ἀηδῶς ἔχωμεν καὶ ἀγανακτῶμεν οἱ ἄσοφοι, ὅταν τις ἡμᾶς νου-
 θετῇ καὶ ἐπιστρέφῃ ἀπὸ τῆς ἀδικίας εἰς τὴν δικαιοσύνην. Ἐνια
 γὰρ πονηρὰ πράσσοντες οὐ γινώσκομεν διὰ τὴν διψυχίαν καὶ
 10 ἀπιστίαν τὴν ἐνοῦσαν ἐν τοῖς στήθεσιν ἡμῶν, καὶ ἐσκοτίσαμεθα
 τὴν διάνοιαν ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν ματαίων. 3. Πράξωμεν
 οὖν τὴν δικαιοσύνην, ἵνα εἰς τέλος σωθῶμεν. Μακάριοι οἱ τού-
 τοις ὑπακούσαντες τοῖς προστάγμασι· κἂν ὀλίγον χρόνον κακο-
 παθῆσωσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, τὸν ἀθάνατον τῆς ἀναστάσε-
 15 ως καρπὸν τρυγῆσουσι. 4. Μὴ οὖν λυπείσθω ὁ εὐσεβής, ἐὰν
 ἐπὶ τοῖς νῦν χρόνοις ταλαιπωρῇ· μακάριος αὐτὸν ἀναμένει χρό-
 νος ἐκεῖνος· ἄνω μετὰ τῶν πατέρων ἀναβιώσας εὐφρανθήσεται
 εἰς τὸν ἀλύπητον αἰῶνα.

20 20. Ἀλλὰ μηδὲ ἐκεῖνο τὴν διάνοιαν ὑμῶν ταρασσέτω, ὅτι
 βλέπομεν τοὺς ἀδίκους πλουτοῦντας καὶ στενοχωρουμένους
 τοὺς τοῦ Θεοῦ δούλους. 2. Πιστεύωμεν οὖν, ἀδελφοὶ καὶ ἀδελ-
 φαί· Θεοῦ ζῶντος πεῖραν ἀθλῶμεν καὶ γυμναζώμεθα τῷ νῦν
 βίῳ, ἵνα τῷ μέλλοντι στεφανωθῶμεν. 3. Οὐδεὶς τῶν δικαίων
 ταχὺν καρπὸν ἔλαβεν, ἀλλ' ἐκδέχεται αὐτόν. 4. Εἰ γὰρ τὸν μι-
 25 σθὸν τῶν δικαίων ὁ Θεὸς συντόμως ἀπεδίδου, εὐθέως ἐμπο-
 ρίαν ἠσκοῦμεν καὶ οὐ θεοσέβειαν. Ἐδοκοῦμεν γὰρ εἶναι δίκαιοι,
 οὐ τὸ εὐσεβὲς ἀλλὰ τὸ κερδαλέον διώκοντες· καὶ διὰ τοῦτο θεία
 κρίσις ἔβλαψε πνεῦμα μὴ ὄν δίκαιον, καὶ ἐβάρυνε δεσμοῖς.

5. Τῷ μόνῳ Θεῷ ἀοράτῳ, Πατρὶ τῆς ἀληθείας, τῷ ἕξαπο-
 30 στείλαντι ἡμῖν τὸν Σωτῆρα καὶ ἀρχηγὸν τῆς ἀφθαρσίας, δι' οὗ
 καὶ ἐφάνέρωσεν ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἐπουράνιον ζωὴν,
 αὐτῷ ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

θειας σᾶς διαβάζω τὴν ὁμιλία, γὰρ νὰ προσέχετε ὅσα εἶναι γραμμένα καὶ νὰ σώσετε καὶ τοὺς ἑαυτοὺς σας καὶ αὐτὸν ποὺ σᾶς τὴν διαβάζει. Διότι ὡς ἀμοιβὴ ζητῶ νὰ μετανοήσετε μὲ ὅλη τὴν καρδιά σας, δίνοντας στοὺς ἑαυτοὺς σας σωτηρία καὶ ζωὴ. Διότι κάνοντας αὐτό, νὰ βάλουμε σκοπὸ σ' ὅλους τοὺς νέους ποὺ θέλουν νὰ κοπιᾶσουν γὰρ τὴν εὐσέβεια καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. 2. Καὶ νὰ μὴ ἀηδιάζουμε καὶ ἀγανακτοῦμε οἱ ἀνόητοι, ὅταν κάποιος μᾶς νουθετεῖ καὶ προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἐπιστρέψει ἀπὸ τὴν ἀδικία στὴ δικαιοσύνη. Διότι κάνοντας μερικὰ κακὰ, δὲν τὸ καταλαβαίνουμε, ἐξαιτίας τῆς ἀστάθειας καὶ ἀπιστίας ποὺ ὑπάρχει μέσα στὰ στήθη μας, καὶ ἔχουμε σκοτισμένο τὸν νοῦ μας ἀπὸ τὶς μάταιες ἐπιθυμίες. 3. Ἄς ἐφαρμόσουμε λοιπὸν τὴ δικαιοσύνη, ὥστε στὸ τέλος νὰ σωθοῦμε. Εἶναι μακάριοι ἐκεῖνοι ποὺ ὑπακούουν σ' αὐτὲς τὶς ἐντολές· διότι, κι ἂν ἀκόμη κακοπαθήσουν γὰρ λίγο χρόνο στὸν κόσμον αὐτόν, θὰ τρυγήσουν τὸν ἀθάνατο καρπὸ τῆς ἀναστάσεως. 4. Ἄς μὴ λυπᾶται λοιπὸν ὁ εὐσεβὴς ἐὰν ταλαιπωρεῖται σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ· τὸν περιμένει ἡ μακάρια ἐκείνη ζωὴ· ἀφοῦ ξαναζήσει ἐπάνω μαζί μὲ τοὺς πατέρες, θὰ εὐφραίνεται στὴ ζωὴ ποὺ δὲν ἔχει λύπη.

20. Ἀλλὰ οὔτε ἐκεῖνο νὰ ταράζει τὴ σκέψη σας, τὸ ὅτι βλέπουμε τοὺς ἄδικους νὰ πλουτίζουν καὶ οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ νὰ δοκιμάζουν στενοχώριες. 2. Ἄς πιστεύουμε λοιπὸν, ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφές· ἅς ἀσκούμαστε στὴ γνώση τοῦ Θεοῦ καὶ ἅς γυμναζόμαστε στὴν τωρινὴ ζωὴ, γὰρ νὰ στεφανωθοῦμε στὴ μέλλουσα. 3. Κανένας ἀπὸ τοὺς δίκαιους δὲν ἔλαβε γρήγορο καρπὸ, ἀλλὰ τὸν περιμένει. 4. Διότι, ἐὰν ὁ Θεὸς ἀνταπέδιδε σύντομα τὸν μισθὸ τῶν δικαίων, θὰ ἀσκούσαμε καθαρὸ ἐμπόριο καὶ ὄχι θεοσέβεια. Διότι θὰ νομίζαμε ὅτι εἴμαστε δίκαιοι ἐπιδιώκοντας ὄχι τὴν εὐσέβεια, ἀλλὰ τὸ κερδοφόρο. Καὶ γι' αὐτὸ ἡ θεία κρίση τιμωρεῖ τὸ πνεῦμα ποὺ δὲν εἶναι δίκαιο καὶ τὸ καταπονεῖ μὲ δεσμά.

5. Στὸν μόνο ἀόρατο Θεό, τὸν Πατέρα τῆς ἀληθείας, ποὺ ἔστειλε σὲ μᾶς τὸν Σωτῆρα καὶ ἀρχηγὸ τῆς ἀθανασίας, μέσω τοῦ ὁποίου μᾶς ἀποκάλυψε τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν ἐπουράνια ζωὴ, σ' αὐτὸν ἀνήκει ἡ δόξα στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΡΩΜΗΣ

*Περὶ τῶν πράξεων, ἐπιδημιῶν τε καὶ κηρυγμάτων
τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου
ἐπιτομή, ἐν ἧ καὶ ὁ αὐτοῦ ἐμπεριείληπται βίος,
Πρὸς Ἰάκωβον ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων*

5 Κλήμης Ἰακώβω τῷ κυρίῳ καὶ ἐπισκόπῳ καὶ ἐπισκόπων ἐπι-
σκόπῳ, τῷ τὴν Ἱερουσαλήμ ἁγίαν τῶν Χριστιανῶν Ἐκκλησίαν
διέποντι καὶ τὰς πανταχῆ Θεοῦ προνοίᾳ ἰδρυθείσας καλῶς Χρι-
στοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἐκκλησίας, σὺν τε πρεσβυτέροις καὶ δια-
κόνοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἅπασιν ἀδελφοῖς, εἰρήνη εἶη πάντοτε.

10 1. Γνώριμον ἔστω σοι, κύριέ μου, ὅτι ἐγὼ Κλήμης
Ρωμαίων πολίτης ὢν καὶ τὴν πρώτην ἡλικίαν δυνηθεὶς ζῆσαι
σωφρόνως, λογισμὸν τε δεξάμενος, οὐκ οἶδα πόθεν ἐπεισελθόν-
τα μοι, καὶ περὶ θανάτου πυκνὰς ποιούμενον ὑπομνήσεις, πόνοις
τὸ λοιπὸν καὶ ἀθυμίαις συνέζων. Ἔρα γάρ, ἐλογιζόμενη, ὅτι θα-
15 νῶν οὐκ εἶμι καὶ οὐδεὶς ἔσται μου ποτὲ μνήμην ποιούμενος, τοῦ
χρόνου πάντα τῇ λήθῃ παραδιδόντος; Ἔρα δὲ μὴ ὢν, πῶς ἔσο-
μαι τοὺς οὐκ ὄντας εἰδώς, οὐ γινώσκων, οὐ γινωσκόμενος, οὐ
γεγονώς, οὐ γινόμενος; Καὶ ἄρα ποτε γέγονεν ὁ κόσμος καὶ πρὸ
τοῦ γενέσθαι τί ἄρα καὶ ἦν; Εἰ γὰρ ἦν αἰεὶ, καὶ ἔσται· εἰ δὲ γέγονε,
20 καὶ λυθήσεται πάντως καὶ μετὰ λύσιν ἄρα τί ἔσται πάλιν; Ὅ νῦν
ἀδύνατόν μοι νοῆσαι.

2. Ταῦτά τε καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, οὐκ οἶδα πόθεν, ἀπαύ-
στως διενθυμούμενος, ἅπαστον εἶχον αἰεὶ τὴν λύπην καὶ τοσοῦ-
τον, ὡς ὠχριακότα με τήκεσθαι· καὶ τὸ δεινότατον, εἴ ποτε καὶ

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ, ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΡΩΜΗΣ

**Περίληψη τῶν Πράξεων καὶ τῶν δημοσίων Κηρυγμάτων
τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου,
στὴν ὁποία περιλαμβάνεται καὶ ὁ βίος του,
Πρὸς τὸν ἐπίσκοπο Ἱεροσολύμων Ἰάκωβο.**

Ὁ Κλήμης στὸν Ἰάκωβο τὸν κύριο, τὸν ἐπίσκοπο καὶ ἐπίσκοπο τῶν ἐπισκόπων, ὁ ὁποῖος κυβερνάει τὴν ἅγια Ἐκκλησία τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἱερουσαλήλ καὶ τὶς Ἐκκλησίες τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μας ποὺ ἰδρύθηκαν καλῶς παντοῦ μὲ τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, μαζί μὲ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ ὄλους τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, εἶθε νὰ ὑπάρχει πάντοτε εἰρήνη.

1. Σοῦ γνωρίζω, κύριέ μου, ὅτι ἐγὼ ὁ Κλήμης, ποὺ ἤμουν Ρωμαῖος πολίτης καὶ εἶχα μπορέσει νὰ ζήσω τὴν πρώτη ἡλικία μου μὲ σωφροσύνη, δέχθηκα κάποιο συλλογισμό, ποὺ δὲν ξέρω ἀπὸ ποῦ μοῦ ἦρθε, ὁ ὁποῖος μοῦ θύμιζε συχνὰ τὸν θάνατο, καὶ ἔτσι στὸ ἐξῆς ζοῦσα μὲ πόνους καὶ λύπες. Σκεφτόμουν δηλαδή, ἄραγε ὅταν θὰ πεθάνω δὲν θὰ ὑπάρχω, καὶ κανένας ποτὲ δὲν θὰ ὑπάρχει ποὺ νὰ μὲ θυμᾶται, διότι ὁ χρόνος τὰ παραδίνει ὅλα στὴ λησμονιά; Καὶ ἀφοῦ δὲν θὰ ὑπάρχω, πῶς θὰ γνωρίζω αὐτοὺς ποὺ δὲν ὑπάρχουν, χωρὶς νὰ τοὺς γνωρίζω, χωρὶς νὰ τοὺς εἶμαι γνωστός, χωρὶς νὰ ἔχω ὑπάρξει, χωρὶς νὰ ὑπάρχω; Καὶ πότε ἄραγε ἔγινε ὁ κόσμος καὶ πρὶν νὰ γίνῃ τί ὑπῆρχε ἄραγε; Διότι, ἐὰν ὑπῆρχε πάντοτε, θὰ ὑπάρχει καὶ πάντοτε· ἐὰν πάλι ἔγινε, ὅπωςδήποτε καὶ θὰ καταστραφεῖ καὶ μετὰ τὴν καταστροφή τί θὰ ὑπάρχει πάλι, τὸ ὁποῖο μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸ κατανοήσω.

2. Καὶ καθὼς τὰ σκεφτόμουν ἀσταμάτητα αὐτὰ καὶ τὰ ὅμοια μ' αὐτά, δὲν γνωρίζω ἀπὸ ποῦ, εἶχα ἀσταμάτητη διαρκῶς λύπη, καὶ τόσο μεγάλη, ὥστε νὰ γίνω κάτωχρος καὶ νὰ λειώνω·

ἀπώσασθαι τὴν περὶ τούτων φροντίδα, ὡς ματαίαν, ἐλογισάμην, ἀκμαιότερόν μοι μάλλον τὸ πάθος ἐγίνετο, καὶ ἠχθόμην ἐπὶ τούτῳ, οὐκ εἰδὼς σύνοικον καλὴν ἔχων ἔννοιαν, ἀθανασίας αἰτίαν μοι γενομένην, ὡς ὕστερον ἔγνων ἀπὸ τοῦ τέλους, καὶ Θεῶν
5 τῶ πάντων ἠύχαρίστησα ποιητῆ. Ὑπὸ γὰρ τῆς καταρχᾶς με πιεζούσης ἐννοίας ἠναγκάσθην εἰς τὴν τῶν πραγμάτων ἐλθεῖν ζήτησιν, καὶ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν δι' ἄγνοιαν μακαρίζειν ἐκινδύνεον, ὕστερον ταλανίζειν οὐκ ἐπαυσάμην.

3. Ἐκ παιδὸς οὖν ἐν τοιούτοις ὦν λογισμοῖς, εἰς τὰς τῶν
10 φιλοσόφων ἐφοίτων διατριβάς, ὥστε τι βέβαιον ἐκεῖθεν μαθεῖν. Ἀλλὰ καὶ οὕτως οὐδὲν ἕτερον παρ' αὐτοῖς τὸ σπουδαζόμενον ἐώρων, ἢ δογμάτων ἀνασκευὰς καὶ κατασκευὰς, ἐριδὰς τε καὶ συλλογισμῶν τέχνας, καὶ δὴ καὶ λημμάτων ἐπινοίας· καὶ ποτὲ μὲν ἐπεκράτει, φέρε λέγειν, ὅτι ἀθάνατος ἡ ψυχὴ, ποτὲ δέ, ὅτι
15 θνητῆ. Καὶ ὅτε μὲν λόγος ἐπικρατῶν ἦν, ὅτι ἀθάνατος ἡ ψυχὴ, ἔχαιρον, ὅτε δὲ ὅτι θνητῆ, ἠνιώμην· πλέον δὲ πάλιν ἠθύμουν, ὅτι οὐδ' ὀποτέρων τις τὸν ἐμὸν βεβαιῶσαι νοῦν ἠδύνατο. Πλὴν ἐνενόουν ὅτι αἱ δόξαι τῶν ὑποθέσεων, παρὰ τοὺς ἐκδικουῦντας, ἢ ψευδεῖς ἢ ἀληθεῖς ἀποφαίνονται, καὶ οὐχ ὡς ἔχουσιν αὐταὶ ἐφ'
20 ἑαυτῶν ἀληθείας καταλαμβάνονται, παρ' ᾧ καὶ ἔτι μάλλον ἐν τοῖς πράγμασιν ἰλιγγιῶν καὶ ἀπὸ τοῦ τῆς ψυχῆς βάθους ἐστέναζον· οὐτε γὰρ οἷός τε ἦν ἀποβαλέσθαι τὴν περὶ τούτων φροντίδα, καίτοι γε σφόδρα βουλόμενος, ὡς ἤδη φθάσας ἐγνώρισα, οὐτε βέβαιόν τι καταλαβεῖν ἠδυνάμην.

4. Πάλιν γοῦν ἀπορούμενος ἔλεγον ἑμαυτῷ· Τί ματαιοπο
25 νῶ, σαφοῦς ὄντος τοῦ πράγματος; Ὅτι, εἰ μὲν θανῶν οὐκ εἰμι, νῦν ὄντα με λυπεῖσθαι οὐ προσήκει. Διὸ τηρήσω τὸ λυπεῖσθαι τηνικαῦτα, ὅτε οὐκ ὦν οὐ λυπηθήσομαι· εἰ δὲ ἄρα εἰμί, τί νῦν μοι ἐκ περισσοῦ πρόσεστι τὸ λυπεῖσθαι; Καὶ εὐθέως μετὰ τοῦτο ἔτε-
30 ρος ἐπεισῆει μοι λογισμός. Ἐλεγον γάρ, μή τί γε ἄρα τοῦ νῦν με

καὶ τὸ πιὸ φοβερό, ἂν καμμιά φορὰ σκεφτόμουν νὰ ἀπομακρύνω τὴν ἔγνοια γι' αὐτὰ ὡς ἄσκοπη, τὸ πάθος μου μοῦ γινόταν πιὸ δυνατό· καὶ στενοχωριόμουν γι' αὐτό, μὴ γνωρίζοντας ὅτι ἔχω συγκάτοικο καλὴ σκέψη, ἣ ὁποία μοῦ γινόταν αἰτία ἀθανασίας, ὅπως ἔμαθα ὕστερα πρὸς τὸ τέλος, καὶ εὐχαρίστησα τὸν ποιητὴ τῶν ὄλων Θεό. Διότι ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ σκέψη ποὺ μὲ πίεζε, ἀναγκάστηκα νὰ προχωρήσω στὴν ἀναζήτηση τῶν πραγμάτων· καὶ ἐκείνους ποὺ ἀπὸ ἄγνοια παλιότερα κινδύνευα νὰ μακαρίζω, ὕστερα δὲν ἔπαυα νὰ τοὺς ἐλεεινολογῶ.

3. Ἐχοντας λοιπὸν ἀπὸ τὰ παιδικὰ μου χρόνια τέτοιους λογισμούς, φοιτοῦσα στὶς σχολὲς τῶν φιλοσόφων, γιὰ νὰ μάθω ἀπὸ ἐκεῖ κάτι βέβαιο. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ τίποτε ἄλλο δὲν ἔβλεπα νὰ μαθαίνω, παρὰ μόνο ἀνασκευές καὶ ἀποδείξεις θεωριῶν, φιλονεικίες καὶ συλλογιστικὰ τεχνάσματα, καὶ κυρίως ἐπινοήσεις ἀποδεικτικῶν προτάσεων· καὶ ἄλλοτε ἐπικρατοῦσε, γιὰ παράδειγμα, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατη, καὶ ἄλλοτε ὅτι εἶναι θνητὴ. Καὶ ὅταν βέβαια ἐπικρατοῦσε ὁ συλλογισμὸς ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατη, χαιρόμουν, ὅταν ὅμως, ὅτι εἶναι θνητὴ, στενοχωριόμουν, περισσότερο ὅμως στενοχωριόμουν, ἐπειδὴ κανένας ἀπὸ τοὺς δύο δὲν μποροῦσε νὰ πείσει τὸν νοῦ μου. Πλὴν ὅμως καταλάβαινα, ὅτι οἱ δοξασίες τῶν ὑποθέσεων ἀποδεικνύονται ἀπὸ τοὺς ὑποστηρικτὲς τους ἢ ψεύτικες ἢ ἀληθινές, καὶ δὲν κατανοοῦνται ὡς ἀληθινές ἀπὸ μόνες τους. Γι' αὐτὸ καὶ ζαλιζόμουν περισσότερο στὴν πραγματικότητα καὶ ἀναστέναζα ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου· διότι οὔτε μποροῦσα νὰ ἀποβάλω τὸ ἐνδιαφέρον μου γι' αὐτὰ, ἂν καὶ πολὺ τὸ ἤθελα, ὅπως ἀξιώθηκα ἤδη νὰ γνωρίσω, οὔτε μποροῦσα νὰ βρῶ κάτι τὸ βέβαιο.

4. Ἄλλοτε πάλι ἀπορώνοντας ἔλεγα στὸν ἑαυτὸ μου· Γιατί ματαιοπονῶ, ἀφοῦ τὸ πρᾶγμα εἶναι φανερό; Διότι, ἐὰν πεθαίνοντας δὲν θὰ ὑπάρχω, τώρα ποὺ ὑπάρχω δὲν ταιριάζει νὰ λυπᾶμαι. Γι' αὐτὸ θὰ κρατήσω τὴν λύπη γιὰ τότε πού, ἀφοῦ δὲν θὰ ὑπάρχω, δὲν θὰ λυπηθῶ· ἐὰν ὅμως θὰ ὑπάρχω, γιατί νὰ λυπᾶμαι τώρα; Ἀμέσως ὅμως μετὰ ἀπὸ αὐτό, μοῦ ἐρχόταν ἄλλος συλλογισμὸς. Ἐλεγα δηλαδή, ἄραγε μήπως ἐκεῖ πάθω χειρότερα ἀπὸ

λυποῦντος χείρονα ἐκεῖ πείσομαι, μὴ βεβιωκῶς εὐσεβῶς καὶ παραδοθήσομαι κατ' ἐνίων φιλοσόφων λόγους, Πυροφλεγέθοντι καὶ Ταρτάρῳ, ὡς Σίσυφος ἢ Τιτυὸς ἢ Ἰξίων ἢ Τάνταλος, καὶ ἔσομαι ἐν ἄδου τὸν αἰῶνα κολαζόμενος; Πάλιν δὲ ἀνθυπέφερον
 5 λέγων, ὡς ἀδήλου ὄντος τοῦ πράγματος, ἀκινδυνότερόν ἐστι μᾶλλον εὐσεβῶς βιωναί με καὶ τῶν τοῦ σώματος κρατεῖν ἡδονῶν, εἰ καὶ μὴ ἀκριβῶς, ὅτι ποτέ ἐστι δίκαιον καὶ ἀρέσκον Θεῶ, πεπληροφόρημαι, οὔτε εἰ ἢ ψυχὴ ἀθάνατος ἢ θνητή.

5. Τούτων οὖν τῶν λογισμῶν στρεφόντων μου τὴν ψυχὴν,
 10 εἰς Αἴγυπτον πορεύσομαι, εἶπον, καὶ τοῖς τῶν ἀδύτων ἱεροφάνταις καὶ προφήταις φιλιωθήσομαι, καὶ μάγον ζητήσας καὶ εὐρών, χρήμασι πείσω πολλοῖς, ψυχῆς ἀναπομπὴν τὴν λεγομένην νεκρομαντίαν ἐργάσασθαι, ἐμοῦ δῆθεν ὡς περὶ πράγματός τινος πυνθάνεσθαι βουλομένου, ἢ δὲ πεῦσις ἔσται, περὶ τοῦ μαθεῖν ἄρα
 15 εἰ ἀθάνατος ἢ ψυχὴ. Τοῦτο δὲ πάντως οὐκ ἐκ τοῦ ἀποκρίνασθαι ὅτι ἀθάνατός ἐστιν, ἔστι μοι γνῶναι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ὀφθῆναι μόνον ὅτι ἐστίν. Ἰδὼν γὰρ αὐτὴν αὐτοῖς ὄμμασιν, ἱκανὴν ἔξω πληροφορίαν καὶ οὐκέτι πιστότερα ὀφθαλμῶν ὦτα ποιήσομα. Ὅμως φιλοσόφῳ τινὶ τῶν συνήθων καὶ ταύτην ἐκοινούμην τὴν γνώμην, ὃ
 20 δὲ συνεβούλευέ μοι μὴ λυσιτελὲς εἶναι τοῦτο τολμῆσαι δυοῖν ἔνεκα. Εἴ τε γάρ, ἔφη, πάντως οὐχ ὑπακούσεται ἢ ψυχὴ τῷ μάγῳ καὶ σύ, τοῖς ταῦτα ποιεῖν ἀπαγορεύουσι νόμοις ὡς ἀντιπράξας, δυσσυνειδήτως βιώσεις, εἰ δὲ καὶ εἰσακούσεται, μετὰ τοῦ δυσσυνειδήτως σε βιοῦν, οἴμαι καὶ τὰ τῆς εὐσεβείας μηκέτι σοι προ-
 25 χωρεῖν, οὗ ἔνεκεν τὰ τοιαῦτα ἐτόλμας. Ἐχθραίνειν γὰρ τὸ Θεῖον λέγουσιν ἐπὶ τοῖς σκύλλουσι τὰς ψυχὰς μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἐκείνων διάλυσιν. Ἐγὼ δὲ ταῦτα ἀκούσας, ὀκνηρότερος μὲν

1. Ἐνας ἀπὸ τοὺς πύρινους ποταμοὺς τοῦ κάτω κόσμου ποὺ ἐνωνόταν μὲ

αὐτὰ πού με λυποῦν ἐδῶ, ἐπειδὴ δὲν ἔζησα με εὐσέβεια, καὶ παραδοθῶ, σύμφωνα με τὰ λόγια μερικῶν φιλοσόφων, στὸν Πυριφλεγέθοντα¹ καὶ στὸν Τάρταρο², ὅπως ὁ Σίσυφος ἢ ὁ Τιτυὸς ἢ ὁ Ἰξίωνας ἢ ὁ Τάνταλος, καὶ βρεθῶ στὸν ἄδη νὰ κολάζομαι αἰώνια; Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ἔκανα τὴ σκέψη καὶ ἔλεγα· ἀφοῦ τὸ θέμα δὲν εἶναι ξεκαθαρισμένο, εἶναι πιὸ ἀκίνδυνο μᾶλλον νὰ ζῶ με εὐσέβεια καὶ νὰ συγκρατῶ τὶς ἡδονές τοῦ σώματος, ἂν καὶ δὲν ἔχω πληροφορηθεῖ ἀκόμα τί τέλος πάντων εἶναι δίκαιο καὶ ἀρέσει στὸν Θεό, οὔτε ἐὰν ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατη ἢ θνητή.

5. Ἐπειδὴ οἱ συλλογισμοὶ αὐτοὶ ἐνοχλοῦσαν τὴν ψυχὴ μου, σκέφθηκα νὰ πάω στὴν Αἴγυπτο καὶ νὰ συνάψω φιλία με τοὺς ἱεροφάντες καὶ προφῆτες, καὶ ἀφοῦ ἀναζητήσω καὶ βρῶ ἕναν μάγο, νὰ τὸν πείσω με πολλὰ χρήματα νὰ κάνει ἀναπομπὴ μιᾶς ψυχῆς, δηλαδὴ νεκρομαντεία, ἐπειδὴ τάχα ἐγὼ θέλω νὰ ρωτήσω γιὰ κάποιο πρᾶγμα, καὶ ἡ ἐρώτηση αὐτὴ θὰ γίνει, γιὰ νὰ μάθω ἐὰν ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατη. Αὐτὸ βέβαια ὅτι ὑπάρχει θὰ μπορέσω νὰ τὸ μάθω, ὄχι ἀπὸ τὴν ἀπάντησή του ὅτι εἶναι ἀθάνατη, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐμφάνισή της καὶ μόνο. Διότι, ὅταν τὴν δῶ με τὰ ἴδια μου τὰ μάτια, θὰ ἀποκτήσω ἀρκετὴ γνώση καὶ δὲν θὰ ξανακάνω πιά τὰ αὐτιά πιὸ ἀξιόπιστα ἀπὸ τὰ μάτια. Ὅμως καὶ τὴ γνώμη μου αὐτὴ τὴν ἀνακοίνωσα σὲ κάποιον φιλόσοφο ἀπὸ τοὺς γνωστούς μου, καὶ αὐτὸς με συμβούλεψε ὅτι αὐτὸ δὲν θὰ εἶναι ὠφέλιμο γιὰ νὰ τὸ τολμῆσω, γιὰ δυὸ λόγους. Διότι, εἶπε, ἢ δὲν θὰ ὑπακούσει ὅπωςδὴποτε ἡ ψυχὴ στὸν μάγο, ὅποτε, σὺ πού θὰ ἔχεις ἐνεργήσει ἀντίθετα πρὸς τοὺς νόμους πού ἀπαγορεύουν νὰ κάνουμε αὐτά, θὰ ζεῖς με βαρεῖα τὴ συνείδηση, ἢ, ἐὰν ὑπακούσει, μαζὶ με τὸ ὅτι θὰ ζεῖς με βαρεῖα καρδιά, νομίζω ὅτι καὶ ἡ εὐσέβειά σου δὲν θὰ παρουσιάσει πιά βελτίωση, ἐξαιτίας τοῦ ὅτι ἀποτόλμησες αὐτὰ τὰ πράγματα. Διότι λένε ὅτι τὸ Θεῖο διάκειται ἐχθρικὰ σ' ἐκείνους πού ἐνοχλοῦν τὶς ψυχές μετὰ ἀπὸ τὸν χωρισμό τους ἀπὸ τὸ σῶμα τους. Ἐγὼ, ἀκούοντας

τὸν Κωκυτὸ καὶ σχημάτιζαν τὸν γνωστὸ Ἀχέροντα.

2. Ἡ πιὸ βαθειὰ περιοχὴ τοῦ κάτω κόσμου, ὅπου οἱ θεοὶ φυλάκιζαν τοὺς ἀντιπάλους τους.

ἐπὶ τὸ ἐγχείρημα ἐγενόμην, ἀλλὰ τῆς προτέρας ἐννοίας ἐκείνης παντάπασιν ἀποστῆναι οὐκ ἠδυνάμην.

6. Καὶ ἵνα μὴ σοι τὰ τοιαῦτα μακρὸν ἀποτείνω λόγον, ἐν τοσοῦτοις λογισμοῖς καὶ πράγμασιν ὄντος μου, φήμη τις ἡρέμα, 5 Τιβερίου Καίσαρος τὰ Ρωμαϊκὰ διέποντος σκῆπτρα, ἕαρος ἤδη ἀρχομένου, ἠῤῥξανεν ὅποσαι ἡμέραι καὶ ὡς ἀληθῶς ἀγαθὴ Θεοῦ ἄγγελος διῆει τὸν κόσμον, τὸ τοῦ Θεοῦ σιγῆ βούλημα στέγειν οὐ δυναμένη· μᾶλλον δὲ καὶ πλείων ἐκάστης ἡμέρας καὶ μείζων ἐγίνετο, λέγουσα ὡς τίς ποτε ἐν Ἰουδαίᾳ ἐξ ἑαρινῆς τροπῆς λα- 10 βῶν τὴν ἀρχήν, Ἰουδαίαν τὴν τοῦ αἰδίου εὐαγγελίζεται βασιλείαν, ἧς ἀπολαύειν μέλλει, ἐὰν τις αὐτῷ ἄριστην διὰ πάντων ἐπιδείξηται πολιτείαν· τοῦ δὲ πιστεῦσθαι αὐτὸν χάριν, ὅτι θεότητος γέμων ταῦτα διδάσκει, πολλὰ θαυμάσια, τέρατά τε καὶ σημεῖα ἐργάζεται, ρήματι μόνῳ κωφοὺς ἀκούειν ποιῶν, τυφλοὺς 15 ἀναβλέπειν, χωλοὺς περιπατεῖν, καὶ πᾶσαν νόσον ἀπελαύνει, καὶ πάντα δαίμονα φυγαδεύει· ἀλλὰ καὶ λεπροὶ ἐκ διαστήματος μόνον ἐνορῶντες αὐτῷ, ἰώμενοι ἀπαλλάσσονται, νεκροὶ προσφερόμενοι ἐξεγείρονται, καὶ οὐδέν ἐστιν ὃ μὴ δυνατὸς εἶη ποιεῖν. Καὶ ὅσῳ γε μᾶλλον ὁ χρόνος προέκοπτε, πολὺ μείζων διὰ πλειό- 20 νων τῶν ἐπιδημούντων καὶ βεβαιότερα καθίστατο, οὐκ ἔτι φήμη λέγω, ἀλλ' αὐτὴ τοῦ πράγματος ἡ ἀλήθεια. Ἦδη γάρ ποτε καὶ συστήματα κατὰ τόπους ἐγίνετο, βουλῆς καὶ σκέψεως ἕνεκα, τὸ τίς ἂν ὁ φανείς εἶη καὶ τί βούλεται λέγειν.

7. Ἄρτι δὲ τοῦ ἔτους πρὸς τὸ φθινοπωρινὸν ἀποκλίνοντος, 25 ἀνὴρ τις δημοσίᾳ στάς, Ἄνδρες, ἔφη, Ρωμαῖοι, ἀκούσατε· ὁ τοῦ Θεοῦ Υἱὸς ἐν Ἰουδαίᾳ πάρεστιν, ἐπαγγελλούμενος πᾶσι τοῖς βουλομένοις ζωὴν αἰώνιον, ἐὰν τὰ κατὰ γνώμην τοῦ πέμψαντος αὐτὸν πράξωσι. Διὸ μεταβάλλεσθε ἀπὸ τῶν χειρόνων ἐπὶ τὰ κρείττονα, ἀπὸ τῶν προσκαιρῶν ἐπὶ τὰ αἰῶνια, καὶ γινῶτε τὸν ἐν τρι- 30 σὶν ὑποστάσεσιν ἓνα Θεόν, οὗ τὸν κόσμον ἀδίκως οἰκεῖτε ἔμπροσθεν τῶν αὐτοῦ δικαίων ὀφθαλμῶν. Ἄλλ' ἐὰν μεταβάλλη-

αὐτά, ἔγινα πιὸ διστακτικὸς γιὰ τὸ ἐγχείρημα, ἀλλὰ δὲν μποροῦσα νὰ ἀποχωριστῶ ἐντελῶς τὴν ἀρχικὴ ἐκείνη γνώμη.

6. Καὶ γιὰ νὰ μὴ μακρύνω τὸν λόγον μιλώντας σου γι' αὐτά, ἐνῶ βρισκόμουν σὲ τέτοιους λογισμοὺς καὶ τέτοια προβλήματα, ὅταν τὴν ἐξουσία τῶν Ρωμαίων κατεῖχε ὁ καίσαρας Τιβέριος, ἐνῶ ἤδη ἄρχιζε ἡ ἀνοιξη, κάποια φήμη διαδιδόταν σιγά-σιγὰ μέρα μὲ τὴ μέρα, μὴ μπορώντας νὰ κρατήσῃ μυστικὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· ἢ μᾶλλον κάθε μέρα γινόταν καὶ πιὸ πολλὴ καὶ πιὸ μεγάλη, λέγοντας ὅτι στὴν Ἰουδαία κάποιος πού ἐμφανίστηκε κατὰ τὴν ἑαρινὴ ἰσημερία, κηρύττει τὴ βασιλεία τοῦ αἰώνιου Θεοῦ, τὴν ὁποία πρόκειται νὰ ἀπολαύσῃ ὁποῖος δείξει σ' αὐτὸν ἄριστη καθ' ὅλα συμπεριφορὰ. Καὶ γιὰ νὰ γίνεται πιστευτὸς ὅτι αὐτὰ τὰ διδάσκει ὄντας γεμᾶτος ἀπὸ θεότητα, κάνει πολλὰ θαύματα, τέρατα καὶ σημεῖα, κάνοντας μὲ μόνο τὸ λόγο του κωφοὺς νὰ ἀκοῦνε, τυφλοὺς νὰ ξαναβλέπουν, χωλοὺς νὰ περπατοῦν, ἀπομακρύνει κάθε ἀρρώστια καὶ διώχνει κάθε δαιμόνιο. Ἀλλὰ καὶ λεπροὶ πού τὸν ἀτενίζουν ἀπὸ ἀπόσταση θεραπεύονται, νεκροὶ πού μεταφέρονται γιὰ ταφὴ ἀνασταίνονται, καὶ δὲν ὑπάρχει τίποτε πού νὰ μὴ εἶναι σὲ θέσῃ νὰ τὸ κάνει. Καὶ ὅσο περνοῦσε ὁ χρόνος αὐξανόταν καὶ γινόταν πολὺ μεγαλύτερη, μέσω πολλῶν πού ἔρχονταν ἀπὸ ἐκεῖ, καὶ γινόταν πιὸ σίγουρη, δὲν λέω πιά ἡ φήμη, ἀλλὰ ἡ ἴδια ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια. Διότι ἤδη καὶ ὀργανωμένες συναντήσεις γίνονταν σὲ διάφορους τόπους, γιὰ νὰ σκεφτοῦν καὶ ἀποφασίσουν γιὰ τὸ τί μπορεῖ νὰ εἶναι αὐτὸς πού ἐμφανίστηκε, καὶ τί θέλει νὰ πεῖ.

7. Τελευταῖα λοιπόν, ἐνῶ τὸ ἔτος προχωροῦσε πρὸς τὸ φθινόπωρο, κάποιος ἄνδρας, ἀφοῦ στάθηκε σὲ δημόσιο χῶρο, εἶπε: "Ἄνδρες Ρωμαῖοι, ἀκοῦστε· ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦρθε στὴν Ἰουδαία καὶ ὑπόσχεται σὲ ὅλους ὅσους θέλουν αἰώνια ζωὴ, ἐὰν κάνουν ὅσα εἶναι σύμφωνα μὲ τὴ γνώμη ἐκείνου πού τὸν ἔστειλε. Γι' αὐτὸ μεταστραφεῖτε ἀπὸ τὰ χειρότερα πρὸς τὰ ἀνώτερα, ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα στὰ αἰώνια, καὶ γνωρίστε τὸν ἕνα Θεὸ πού ἔχει τρεῖς ὑποστάσεις, καὶ τοῦ ὁποίου τὸν κόσμον κατοικεῖτε μὲ τρόπο ἄδικο μπροστὰ στὰ δίκαια μάτια του. Ἐὰν ὁμως ἀλλάξε-

σθε καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ βιώσητε βούλησιν, εἰς ἕτερον ἐνεχθέντες αἰῶνα καὶ αἰῶδιοι γινόμενοι, τῶν ἀπορρήτων αὐτοῦ ἀγαθῶν ἀπολαύσετε, ἐὰν δὲ ἀπειθήσητε, μετὰ τὴν ἐνθέδε ἀποβίωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦ πυρὸς ἐμβληθήσεσθε, ὅπου, αἰδίως κολαζόμενοι, ἀνό-
5 νητα μεταμεληθήσεσθε. Ὁ γὰρ τῆς μετανοίας καιρὸς, ἢ νῦν ἐκά-
στου ζωὴ τυγχάναι.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐκεῖνος ἔλεγεν. Ἐγὼ δὲ ἀκούων ἠχθόμην, ὅτι μηδεὶς ἐκ τοσοῦτου πλήθους τηλικαύτην ἀγγελίαν ἀκούσας, Εἰς Ἰουδαίαν, εἶπε, πορεύσομαι, ἵνα ἴδω, εἰ οὗτος ἀληθεύει λέ-
10 γων, ὡς ἄρα Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐπιδεδήμεκε τῇ Ἰουδαίᾳ αἰωνίας τε καὶ ἀγαθῆς χάριν ἐλπίδος, τὴν τοῦ πέμψαντος Πατρὸς βούλησιν καταγγέλλων· ἐπεὶ καὶ ὅπερ λέγουσιν αὐτὸν κηρύσσειν, οὐκ ἔστι μικρόν· ὧν μὲν γὰρ τὰς ψυχὰς διαβεβαιοῦται, αἰωνίους οὔσας, αἰώνιων ἀπολαύσεσθαι καὶ τῶν ἀγαθῶν, ὧν δὲ ἐν πυρὶ
15 ἀσβέστω ριφείσας, εἰς αἰῶνα κολασθῆσεσθαι.

8. Οὕτω περὶ τῶν λοιπῶν ἔχων, τοιαῦτα καὶ πρὸς ἑμαυτὸν ἔλεγον· Τί δὴ ποτε μέμφομαι τοὺς ἄλλους, ἐν ἴσῳ τῆς ἀμελείας ὧν ἐκείνοις ἐγκλήματι καὶ οὐ πρότερον τὸν ἑμὸν διαθεῖς βίον, εἰς Ἰουδαίαν ἀφικνοῦμαι, μάρτυς τῶν τοιούτων αὐτὸς γενησόμενος;
20 Οὕτως οὖν βουλευσαμένῳ, πολὺς ὁ μεταξὺ διетρίβετο χρόνος, τῶν βιωτικῶν με πραγμάτων πρὸς ἑαυτὰ περισπώντων καὶ δυσ-
εκλύτων μοι γινομένων. Τέλος γοῦν συννοήσας τὸν βίον ὅπως ἄστατός ἐστι καὶ ἀνωμαλος, εἶτα καὶ τὸν προτοῦ χρόνον ἅπαντα διαμνημονεύσας, ὅπως ὑποσαινούσης με αἰεὶ τῆς ἐλπίδος εἰς δεῦ-
25 ρο παρέμεινα, καὶ ὅτι οὕτως ἀσχολούμενοι πάντες ἄνθρωποι θνήσκομεν, τὰ πάντα μου ὡς ἔτυχεν ἀφείς, εἰς πόντον εὐθύς ὠρμησα καὶ εἰς τὸν λιμένα ἐλθὼν τε καὶ ἀναχθεῖς, ἀνέμων ἀντι-
πνοίας, ἀντὶ τοῦ εἰς Ἰουδαίαν κατᾶραι, προσώκειλα τῇ Ἀλεξαν-
δρείᾳ. Ἐκεῖ δὲ συνεφοίτων τοῖς φιλοσόφοις, πνευμάτων ἐπη-
30 ρείας ἤδη μοι τὸν πλοῦν ἐπεχούσης καὶ τὰ περὶ τῆς φήμης, ἣν ὁ φανεῖς ἐν Ρώμῃ διήγγειλε, καὶ τίνα γε ἃ καταγγέλλει, σαφῶς

τε καὶ ζήσετε σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα του, θὰ μεταφερθεῖτε σὲ ἄλλο κόσμος καὶ ἀφοῦ γίνετε αἰώνιοι, θὰ ἀπολαύσετε τὰ ἀπερίγραπτα ἀγαθὰ του· ἐὰν ὅμως ἀπειθήσετε, μετὰ ἀπὸ τὸν ἐδῶ θάνατό σας θὰ ριχτεῖτε στὸν τόπο τῆς φωτιᾶς, ὅπου θὰ κολάζεστε αἰώνια καὶ θὰ μετανοεῖτε ἀνώφελα, διότι ὁ καιρὸς τῆς μετάνοιας εἶναι ἡ τωρινὴ ζωὴ τοῦ καθενός.

Αὐτὰ βέβαια ἔλεγε ἐκεῖνος. Ἐγὼ ὅμως ἀκούοντας στενοχωριόμουν, διότι κανένας ἀπὸ τὸ τόσο μεγάλο πλῆθος, ποὺ ἄκουσε αὐτὴν τὴν τόσο σπουδαία ἀγγελία, δὲν εἶπε θὰ πάω στὴν Ἰουδαία, γιὰ νὰ δῶ, ἂν αὐτὸς λέει τὴν ἀλήθεια, ὅτι τὰχα ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦρθε στὴν Ἰουδαία κομίζοντας αἰώνια καὶ ἀγαθὴ ἐλπίδα, κηρύττοντας τὸ θέλημα τοῦ Πατέρα του ποὺ τὸν ἔστειλε· διότι καὶ αὐτὸ ποὺ λένε ὅτι κηρύττει, δὲν εἶναι λίγο· διότι διαβεβαιώνει ὅτι οἱ ψυχὲς ἄλλων μὲν εἶναι αἰώνιες καὶ θὰ ἀπολαύσουν καὶ αἰώνια ἀγαθὰ, ἐνῶ ἄλλων θὰ ριχτοῦν στὴν φωτιὰ ποὺ δὲν σβήνει καὶ θὰ κολάζονται αἰώνια.

8. Αὐτὰ ποὺ σκεφτόμουν γιὰ τοὺς ἄλλους, αὐτὰ τὰ ἔλεγα καὶ στὸν ἑαυτό μου. Γιατί τὰχα κατηγορῶ τοὺς ἄλλους, ἀφοῦ κι ἐγὼ βρίσκομαι στὸ ἴδιο μ' ἐκείνους ἔγκλημα; Δὲν πηγαίνω στὴν Ἰουδαία ἀφοῦ πρῶτα τακτοποιήσω τὴ ζωὴ μου γιὰ νὰ γίνω μάρτυρας ὁ ἴδιος αὐτῶν; Ἐνῶ λοιπὸν ἔκανα αὐτὲς τὶς σκέψεις, ὅμως περνοῦσε πολὺς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνος, διότι οἱ βιωτικὲς ὑποθέσεις μὲ ἀπασχολοῦσαν καὶ δὲν ἐννοοῦσαν νὰ ἐπιλυθοῦν. Στὸ τέλος λοιπὸν, καταλαβαίνοντας ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι ἄστατη καὶ ἀνώμαλη, καὶ ἀφοῦ ἔφερα στὴ μνήμη μου ὅλο τὸν προηγούμενο χρόνο, κατὰ τὸν ὁποῖο μὲ κολάκευε διαρκῶς ἡ ἐλπίδα καὶ ἔμενα ἐδῶ, καὶ σκεφτόμενος ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πεθαίνουμε ἀπασχολούμενοι μ' αὐτά, ἀφήνοντας ὅλα τὰ ὑπάρχοντά μου ὅπως ἦταν, ξεκίνησα ἀμέσως γιὰ τὴ θάλασσα καὶ ὅταν ἔφτασα στὸ λιμάνι καὶ ἀπέπλευσα, ἐξαιτίας τῆς ἀντίθετης πνοῆς τῶν ἀνέμων, ἀντὶ νὰ φτάσω στὴν Ἰουδαία, ἐξώκειλα στὴν Ἀλεξάνδρεια. Ἐνῶ συναναστρεφόμουν τοὺς φιλοσόφους, ἐπειδὴ ἐξαιτίας τῆς ἀντιξοότητος τῶν ἀνέμων παρεμποδιζόταν ὁ ἀπόπλους μου, ζητοῦσα νὰ μοῦ ἐξιστορήσουν καταλεπτῶς τὰ σχετικὰ μὲ

ἕκαστα καταλέγειν ἡξίων. Οἱ δέ, Φανέντα μὲν, εἶπον, ἐν Ρώμῃ τοιόνδε τινὰ ὄλωσ οὐκ ἴσμεν, περὶ δὲ τοῦ ἐν Ἰουδαίᾳ γενομένου καὶ Υἱοῦ Θεοῦ ὑπὸ φήμης κηρυττομένου, παρὰ πολλῶν τῶν ἐκεῖθεν ἐληλυθότων, ἠκούσαμεν καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίει καὶ 5 ψιλῶ τῷ ῥήματι θαυμασίων ἐμάθομεν.

9. Ἐμοῦ δὲ εἰπόντος, Ἐβουλόμην τινὶ τῶν ἐωρακότων αὐτὸν συγγενέσθαι καὶ ὅσα ποθῶ μαθεῖν ἀκοῦσαι περὶ αὐτοῦ, ὑπολαβόντες ἐκεῖνοι, Ἔστι τις ἐνταῦθα, φασίν, οὐ μόνον ἱστορήσας αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκεῖθεν γῆς ὑπάρχων, ἀνὴρ τίμιος, ὀνόματι 10 Βαρνάβας, ὃς ἕνα καὶ τῶν αὐτοῦ μαθητῶν ἑαυτὸν εἶναι λέγει, καὶ ἐνταῦθά που καθεζόμενος, τὰ παρ' ἐκείνου ὑπεσχημένα τοῖς τῶν τοιούτων ἀξίοις, ἐτοιμῶς τῷ βουλομένῳ διέξεισι. Καὶ δῆτα τὸν τόπον καταλαβὼν εἰς ὃν ὁ ἀνὴρ εἰώθει καθέζεσθαι καὶ μέρος καὶ αὐτὸς τοῦ περιεστηκότος πλήθους γενόμενος, ἔστην ἐπακού- 15 ῶν τῶν λεγομένων καὶ συνενόουν τάληθῆ οὐ διαλεκτικῆ τινὶ τέχνῃ διδάσκοντα τοῦτον, ἀλλ' ἀπαρασκευάστως οὕτω καὶ ἀπλῶς ἐκτιθέμενον, ἃ τε ἤκουσε καὶ ἐώρακε τὸν τοῦ Θεοῦ φανέντα Υἱὸν πεποιηκέναι τε καὶ εἰρηκέναι. Πολλοὺς δὲ μάρτυρας τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων θαυμασίων τε καὶ λόγων ἐξ αὐτοῦ τοῦ 20 παρεστῶτος ὄχλου παρείχετο.

10. Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὰ παρ' αὐτοῦ ἀπανούργως λεγόμενα ἠδέως οἱ ὄχλοι διέκειντο, οἱ ἐκ παιδείας κοσμικῆς ὀρμώμενοι φιλόσοφοι χλευάζειν αὐτὸν καὶ γελαῖν ἐπειρῶντο, σκώπτοντες ἀμέτρῳ θράσει καὶ διασύροντες καὶ οἷα μεγάλοις ὄπλοις τοῖς 25 συλλογισμοῖς κατ' αὐτοῦ χρώμενοι. Ὁ δὲ ἀπωθούμενος αὐτῶν τὸν λῆρον, οὐ συνέτρεχεν αὐτῶν τῇ πανούργῳ πεύσει, ἀλλὰ καὶ ἀκατάπληκτος ὧν λέγειν οὐκ ἀφίστατο. Καί ποτέ τις διαπαίζων δῆθεν αὐτὸν ἐπυνθάνετο· Διὰ τί, ὦ νέε διδάσκαλε, κώνωψ ἐγένετο καί, βραχύτατος ὧν, ἐξ πόδας ἔχων καὶ πτερὰ φέρει, ἐλέφας 30 δὲ τὸ μέγιστον ζῷον ἄπτερος ὧν, τέσσαρας μόνους ἔχει πόδας;

τῆ φήμῃ, τὴν ὁποία διακήρυττε ἐκεῖνος πὺ ἐμφανίστηκε στὴ Ρώμῃ, καὶ τί εἶναι αὐτὰ πὺ διακηρύττει. Ἐκεῖνοι ὁμῶς εἶπαν· Δὲν γνωρίζουμε κανένα τέτοιο πὺ ἐμφανίστηκε στὴ Ρώμῃ, ἀλλὰ γιὰ ἐκεῖνον πὺ ἦρθε στὴν Ἰουδαία καὶ ἀπὸ τὴ φήμῃ κηρύσσεται ὡς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀκούσαμε ἀπὸ πολλοὺς πὺ ἦρθαν ἀπὸ ἐκεῖ, καθὼς καὶ μάθαμε γιὰ ὅλα ὅσα θαύματα ἔκανε μὲ μόνο τὸ λόγο του.

9. Καὶ ὅταν ἐγὼ εἶπα· Θὰ ἤθελα νὰ συναντήσω κάποιον ἀπὸ αὐτοὺς πὺ τὸν εἶδαν, καὶ νὰ ἀκούσω ὅσα θέλω νὰ μάθω γι' αὐτόν, ἀπαντώντας ἐκεῖνοι εἶπαν· Ὑπάρχει κάποιος ἐδῶ, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνο τὸν περιέγραψε, ἀλλὰ κατάγεται καὶ ἀπὸ ἐκείνη τὴ χώρα, ἄνδρας τίμιος, ὀνομαζόμενος Βαρνάβας, ὁ ὁποῖος λέει ὅτι εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς μαθητὲς του, καὶ κἀθετα κάπου ἐδῶ ἔτοιμος νὰ ἐξιστορήσει ὅσα ὑποσχέθηκε ἐκεῖνος, σὲ ὅσους εἶναι ἄξιοι αὐτῶν. Καὶ πράγματι, ἀφοῦ πῆγα στὸν τόπο ὅπου ὁ ἄνδρας συνήθιζε νὰ κἀθετα καὶ ἔγινα καὶ ἐγὼ μέρος τοῦ πλήθους πὺ τὸν περιτριγύριζε, στάθηκα καὶ ἄκουα αὐτὰ πὺ ἔλεγε καὶ καταλάβαινα τὰ ἀληθινὰ, διότι δὲν δίδασκε μὲ καμμιὰ διαλεκτικὴ τέχνη, ἀλλὰ ἐξέθετε ἔτσι ἀπροετοίμαστα καὶ ἀπλᾶ, ἐκεῖνα πὺ ἄκουσε καὶ εἶδε νὰ κάνει καὶ νὰ λέει ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ πὺ ἐμφανίστηκε. Παρουσίαζε ὁμῶς καὶ πολλοὺς μάρτυρες, γιὰ τὰ θαύματα καὶ τοὺς λόγους πὺ ἔλεγε, ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ πλῆθος πὺ ἦταν ἐκεῖ παρόντες.

10. Ἐπειδὴ λοιπόν, αὐτὰ πὺ τὰ ἔλεγε χωρὶς πονηριά, τὰ πλήθη τὰ ἄκουαν εὐχάριστα, οἱ φιλόσοφοι, πὺ προέρχονταν ἀπὸ τὴν κοσμικὴ παιδεία, προσπαθοῦσαν νὰ τὸν χλευάσουν καὶ νὰ τὸν περιγελάσουν, κοροϊδεύοντάς τον μὲ μεγάλο θράσος καὶ διασύροντάς τον, καὶ χρησιμοποιοῦντας σὰν ἄλλα μεγάλα ὄπλα ἐναντίον του τοὺς συλλογισμοὺς. Ἐκεῖνος ὁμῶς ἀντικρούοντας τὴ φλυαρία τους, δὲν ἀκολουθοῦσε τὶς πανοῦργες ἐρωτήσεις τους, ἀλλὰ ἀτάραχος ἐξακολουθοῦσε νὰ μιλάει. Καὶ κάποτε ἓνας πειράζοντάς τον ρώτησε· Γιατί, νέε δάσκαλε, ἔγινε τὸ κουνούπι, καὶ ἐνῶ εἶναι πάρα πολὺ μικρὸ, ἔχει ἔξι πόδια καὶ φτερά, ἐνῶ ὁ ἐλέφαντας, τὸ πὺο μεγάλο ζῷο, εἶναι χωρὶς φτερὰ

Ὁ δὲ τὴν διδασκαλίαν πρὸς τὴν ἐρώτησιν μικρὸν ἐπισχὼν, οὐ-
 δεμιᾶς μέντοι τῷ ἐρωτήσαντι πρὸς ταῦτα μεταδοὺς ἀποκρίσεως,
 τὸν ἀπ' ἀρχῆς αὐτῷ προκείμενον αὖθις ἀνελάμβανε λόγον·
 τούτῳ μόνῳ προοιμίῳ καθ' ἑκάστην ἐγκοπὴν χρώμενος· Ἡμεῖς
 5 τοῦ πέμπσαντος ἡμᾶς τοὺς λόγους καὶ τὰς θαυμασίας πράξεις εἴ-
 πεῖν ὑμῖν μόνον ἔχομεν ἐντολὴν, καὶ ἀντὶ τῆς λογικῆς ἀποδείξε-
 ως μάρτυρας παρέχομεν ὑμῖν τῶν ἐνταῦθα παρεστῶτων πολ-
 λούς· λοιπὸν τῆς ὑμετέρας ἐστὶν ἐξουσίας ὑπέικειν ἢ ἀπειθεῖν.
 Τοῦ δὲ λέγειν ὑμῖν τὸ συμφέρον οὐ παύσομαι, ὅτι ἐμοὶ μὲν ζημία
 10 τὸ σιωπᾶν, ὑμῖν δὲ τὸ ἀπειθεῖν. Ἐδυνάμην μὲν οὖν καὶ εἰκαίων
 ὑμῶν προβλημάτων ἀποδοῦναι τὰς ἀποδείξεις, εἴ γε φιλαλήθως
 ἐώρων ὑμᾶς περὶ τούτων πυνθανομένους, κώνωπος δὲ καὶ ἐλέ-
 φαντος τὴν αἰτίαν τῆς διαφόρου δημιουργίας νῦν ὑμῖν οὐκ εὐκαι-
 ρον εἰπεῖν τοῖς τῶν ὄλων ἀγνοοῦσι Θεόν.

15 11. Ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, ἐκ συμφωνίας ἐκεῖνοι πολλὸν
 καὶ ἄτακτον ἠφίεσαν γέλωτα, εἰς ἀμηχανίαν αὐτὸν ἐμβαλλεῖν
 πειρώμενοι, καθάπερ βάρβαρόν τινα καὶ μαινόμενον. Ἐγὼ δὲ
 ταῦτα ὁρῶν, διαθερμαίνομαι τὴν ψυχὴν καὶ ζήλω οὐκ οἶδ' ὅπως
 ληφθεὶς, σιγᾶν οὐχ ὑπέμεινον, ἀλλὰ μετὰ παρρησίας, εὐλόγως,
 20 εἶπον, ὁ Θεὸς ὑμῖν, ὧ οὗτοι, ἀκατάληπτον τὴν αὐτοῦ βούλησιν
 ἔθετο, ἀναξίους ὑμᾶς προῖδών, ἐξ ὧν νῦν τοὺς κριτικὸν νοῦν
 ἔχοντας πληροφορῶν φαίνεται. Ἐπεὶ γὰρ νῦν τῆς αὐτοῦ βουλή-
 σεως κήρυκες ἐξαπεστάλησαν, οὐ τέχνη τινὶ καὶ ρητορεία λό-
 γων, ἀλλ' ἀπλῶς οὕτω καὶ ἀπανουργεύτως τὴν αὐτοῦ βούλησιν
 25 παριστῶντες, ὡς πάντα ὄντιναοῦν τὸν ἀκούσαντα νοεῖν τὰ λεγό-
 μενα, πάρεστε νῦν ὑμεῖς πρὸς τῷ μὴ νοεῖν τὸ ὑμῖν συμφέρον, ἐπὶ
 τῇ ὑμετέρῃ βλάβῃ γελᾶν τὴν ἐπὶ τῇ ὑμετέρῃ καταδίκη πολιτευ-
 σαμένην ἐν βαρβάροις ἀλήθειαν, ἣν καὶ ὑμῖν ἐπιδημήσασαν ξενί-

καὶ ἔχει τέσσερα πόδια; Ἐκεῖνος τότε, ἀφοῦ διέκοψε γιὰ λίγο τὴ διδασκαλία ἐξαιτίας τῆς ἐρώτησης, χωρὶς ὅμως νὰ δώσει καμμιά ἀπάντηση σ' αὐτὸν ποὺ ρώτησε αὐτά, συνέχισε πάλι τὸν λόγο ποὺ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἔλεγε, κάνοντας μόνο τὸν ἐξῆς μετὰ ἀπὸ διακοπὴ πρόλογο· Ἐμεῖς ἔχουμε ἐντολὴ νὰ σᾶς ποῦμε μόνο τοὺς λόγους καὶ τὶς θαυμαστὲς πράξεις ἐκείνου ποὺ μᾶς ἔστειλε, καὶ ἀντὶ γιὰ λογικὴ ἀπόδειξη παρουσιάζουμε σὲ σᾶς μάρτυρες πολλοὺς ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ εἶναι παρόντες ἐδῶ· ἐναπομένει στὴ δική σας ἐξουσία νὰ ὑπακούσετε ἢ νὰ ἀπειθήσετε. Δὲν θὰ παύσω ὅμως ἀπὸ τὸ νὰ λέω αὐτὸ ποὺ σᾶς συμφέρει, διότι γιὰ μένα εἶναι ζημία τὸ νὰ σιωπῶ, ἐνῶ γιὰ σᾶς ἡ ἀπειθία εἶναι βλάβη. Θὰμποροῦσα βέβαια καὶ στὰ ἄσκοπα προβλήματά σας νὰ προσκομίσω ἀποδείξεις, ἐὰν ἔβλεπα ὅτι ρωτᾶτε μὲ ἀγάπη πρὸς τὴν ἀλήθεια· γιὰ τὴν αἰτία ὅμως τῆς διαφορετικῆς δημιουργίας τοῦ κουνουπιοῦ καὶ τοῦ ἐλέφαντα δὲν εἶναι τώρα ἡ κατάλληλη ὥρα νὰ μιλήσουμε σ' αὐτοὺς ποὺ ἀγνοοῦν τὸν Θεὸ τῶν ὅλων.

11. Ἐνῶ αὐτὸς ἔλεγε αὐτά, ἐκεῖνοι ὅλοι μαζί ἔβγαλαν πολλὰ καὶ ἄτακτα γέλια, προσπαθώντας νὰ τὸν φέρουν σὲ ἀμηχανία, σὰν κανένα βάρβαρο καὶ τρελλό. Ἐμένα, καθὼς τὰ ἔβλεπα αὐτά, ἄναψε τὸ αἷμα μου καί, χωρὶς νὰ γνωρίζω πῶς, κυριεύθηκα ἀπὸ ζῆλο καί, μὴ ἀνεχόμενος πιά νὰ σιωπῶ, εἶπα μὲ θάρρος καὶ ὅπως ἄρμοζε στὴν περίπτωσι· Ὁ Θεός, ὃ τέτοιοι, ἄφησε ἀκατάληπτη σὲ σᾶς τὴ θέλησή του, γνωρίζοντας ἀπὸ πρὶν ὅτι εἶστε ἀνάξιοι, ἀλλὰ ἐμφανίσθηκε τώρα πληροφορώντας ἀπὸ σᾶς ὅσους ἔχουν νοῦ κριτικόν. Ἐπειδὴ λοιπὸν τώρα στάλθηκαν κήρυκες τῆς θέλησής του, ὄχι μὲ κάποιο τέχνασμα καὶ ρητορικὴ δεινότητα, ἀλλὰ παρουσιάζοντας τὴ θέλησή του χωρὶς δόλο, ὥστε καθένας καὶ ὅποιοσδήποτε ποὺ θὰ ἀκούσει αὐτὰ ποὺ λένε νὰ τὰ καταλαβαίνει, γι' αὐτὸ παρουσιαστήκατε τώρα ἐσεῖς, οἱ ὅποιοι ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν καταλαβαίνετε αὐτὸ ποὺ σᾶς συμφέρει, μὲ βλάβη δική σας περιγελάτε τὴν ἀλήθειαν, γιὰ τὴ δική σας καταδίκη, ἐμφανίσθηκε μεταξὺ τῶν βαρβάρων, αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν ἢ ὅποια, ἐνῶ ἦρθε καὶ σὲ σᾶς δὲν θέλε-

σαι οὐ βούλεσθε, διὰ τὰς ἀσελγείας ὑμῶν, καὶ τὸ λιτὸν τῶν λόγων αὐτῆς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆτε, ὅτι εἰκῆ φιλόλογοί ἐστε καὶ οὐκ ἀληθεῖς φιλόσοφοι. Μέχρι μὲν οὖν ποτε λαλεῖν μανθάνετε, οἱ τὸ καλῶς λαλεῖν οὐκ ἔχοντες; Πολλὰ γὰρ παρ' ὑμῶν ῥήματα, ἐνὸς 5 οὐκ ἄξια λόγου. Τί δὲ ἄρα καὶ ἐρεῖ ὑμῖν τὸ ἐλληνικὸν πλῆθος μία ψυχὴ ποτε γενόμενον, εἶπερ ἔσται κρίσις ὡς οὗτός φησι; Διὰ τί, ὦ Θεέ, τὴν σὴν βούλησιν οὐκ ἐκήρυξας ἡμῖν; Οὐ πάντως ἀκούσεσθε, εἶπερ τινὸς ἄρα καὶ ἀποκρίσεως καταξιωθήσεσθε, ὡς, ἐγὼ πάσας τὰς ἐσομένας πρὸ καταβολῆς κόσμου προαιρέσεις εἰ- 10 δῶς, ἐκάστῳ πρὸς τὸ αὐτοῦ ἄξιον λανθανόντως προαπήντησα· τοῦτο δὲ αὐτὸ ὅτι οὕτως ἔχει, βουληθεῖς τοὺς προσπεφευγότας μοι πληροφορῆσαι, διὰ τί ἀπαρχῆς ἐκ προτέρων γενεῶν τὴν ἐμὴν βούλησιν δημοσίᾳ οὐκ εἶασα κηρυχθῆναι, νῦν πρὸς τῷ τέλει τοῦ βίου κήρυκας ἐμῆς βουλῆς ἀπέστειλα, οἱ καὶ γελῶνται 15 καὶ ὑβριζόμενοι χλευάζονται ὑπὸ τῶν μηδὲν ὠφελεῖσθαι βουλομένων, καὶ ἐπισταμένως τὴν ἐμὴν φιλίαν παραιτησαμένων. Ὡς μεγάλης ἀδικίας, ὅτι μέχρι φθόνου κινδυνεύουσιν οἱ τοῦ Θεοῦ κήρυκες, καὶ ταῦτα ὑπὸ τῶν εἰς σωτηρίαν καλουμένων ἀνδρῶν.

12. Ταῦτά μου λέγοντος καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα, πολὺς 20 τῶν ὄχλων ἐγένετο θρύλλος· καὶ οἱ μὲν, ὡς τὸν Βαρνάβαν ἐλεοῦντες, συνῆράν μοι, οἱ δὲ ἠλίθιοι ὄντες, δεινῶς κατ' ἐμοῦ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας. Ἐπεὶ δὲ ἤδη καὶ ἡ ἑσπέρα κατέλαβε, τῆς χειρὸς λαβὼν τὸν Βαρνάβαν καὶ μὴ βουλόμενον βία εἰς τὴν ἐμὴν ἤγρον οἰκίαν, ἔνθα καὶ μένειν αὐτὸν ἐποίησα, ἵνα μὴ τις αὐτῷ χει- 25 ρας ἐπιβάλλῃ. Καὶ ἡμέρας ὀλίγας σὺν ἐμοὶ διατρίψας καὶ τοῦ ἀληθινοῦ λόγου βραχέα με κατήχησε· σπεύδειν γὰρ ἔλεγεν εἰς Ἰουδαίαν ἀφικέσθαι τῆς ἐορτῆς χάριν, ὡς καὶ τοῦ λοιποῦ συνεῖναι τοῖς αὐτοῦ ὁμοεθνέσιν ἐθέλων.

τε νὰ τὴν φιλοξενήσετε, ἐξαιτίας τῶν ἀσελγειῶν σας καὶ τῆς λιτότητας τῶν λόγων της, γιὰ νὰ μὴ κατηγορηθεῖτε, ὅτι εἶστε τυχαῖοι φιλόλογοι καὶ ὄχι ἀληθινοὶ φιλόσοφοι. Μέχρι πότε λοιπὸν θὰ μαθαίνετε νὰ μιλάτε, σεῖς ποὺ δὲν μπορεῖτε νὰ μιλάτε σωστά; Διότι ἀπὸ σᾶς λέγονται πολλὰ λόγια, ποὺ δὲν ἀξίζουν ὅσο ἓνας λόγος. Τί θὰ πεῖ λοιπὸν σὲ σᾶς τὸ ἐλληνικὸ πλῆθος, ποὺ κάποτε ὑπῆρχε μιὰ ψυχὴ, ἐὰν θὰ γίνεи κρίση, ὅπως λέει αὐτός; Γιατί, Θεέ, δὲν μᾶς κήρυξες τὴ θέλησή σου; Πάντως δὲν θὰ ἀκούσετε, ἐὰν βέβαια θὰ καταξιωθεῖτε κάποιας ἀπαντήσεως, ὅτι, ἔγῳ, γνωρίζοντας ὅλες τὶς προαιρέσεις ποὺ θὰ σημειωθοῦν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἀπάντησα ἐκ τῶν προτέρων κατὰ τρόπο ἀπαρατήρητο στὸν καθένα, ἀνάλογα πρὸς τὴν ἀξία του. Καὶ ὅτι αὐτὸ ἔτσι ἔχει, θέλοντας νὰ πληροφορήσω ἐκείνους ποὺ προσφεύγουν σὲ μένα, γιὰτὶ δὲν ἄφησα ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἀπὸ τὶς προηγούμενες γενεές, νὰ κηρυχθεῖ δημοσίᾳ ἡ θέλησή μου, τώρα πρὸς τὸ τέλος τῆς ζωῆς ἀπέστειλα κήρυκες τοῦ θελήματός μου, οἱ ὁποῖοι περιγελῶνται καὶ βρίζονται χλευαζόμενοι ἀπὸ ἐκείνους ποὺ δὲν θέλουν καθόλου νὰ ὠφεληθοῦν καὶ μὲ ἐπιμονὴ ἀποκρούουν τὴ φιλία μου. Πόσο μεγάλη ἀδικία, νὰ κινδυνεύουν μέχρι φθόνου οἱ κήρυκες τοῦ Θεοῦ, καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς ἄνδρες ποὺ καλοῦνται στὴ σωτηρία.

12. Καθὼς ἔλεγα αὐτὰ καὶ τὰ συναφῆ πρὸς αὐτά, ἔγινε πολλὸς θόρυβος μεταξὺ τοῦ πλῆθους· καὶ ἄλλοι μὲν, λυπούμενοι τὸν Βαρνάβα, μὲ βοηθοῦσαν, ἐνῶ ἄλλοι, ποὺ ἦταν ἠλίθιοι, ἔτριζαν ἀπειλητικὰ τὰ δόντια τους ἐναντίον μου. Καὶ ἐπειδὴ ἤδη εἶχε βραδυάσει, παίρνοντας τὸν Βαρνάβα ἀπὸ τὸ χέρι καί, χωρὶς νὰ θέλει, τὸν ὀδήγησα βίαια στὸ σπίτι μου, ὅπου καὶ τὸν ἔπεισα νὰ μείνει, γιὰ νὰ μὴ τὸν κακοποιήσει κανένας. Καὶ ἀφοῦ ἔμεινε λίγες μέρες μαζί μου, μὲ κατήχησε λίγο στὸν ἀληθινὸ λόγο· διότι ἔλεγε ὅτι βιάζεται νὰ φτάσει στὴν Ἰουδαία γιὰ χάρη τῆς γιορτῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ ἠθελε στὸ ἐξῆς νὰ βρῖσκεται μαζί μὲ τοὺς ὁμοεθνεῖς του.

13. Ἐμοῦ δὲ λίαν τῆς ἐκείνου γλώττης κρεμαμένου καὶ σφοδρῶς ἐγκειμένου καὶ οὐκ ἀνιέντος, ἀλλὰ τὴν λοιπὴν ἀπαιτοῦντος διδασκαλίαν καὶ λέγοντος, Σὺ μόνον οὐκ ἤκουσας τοῦ φανέντος Θεοῦ ἐκτίθου λόγους, κάγώ, τῷ ἐμῷ λόγῳ κοσμήσας, 5 τοῦ Θεοῦ κηρύξω τὴν βούλησιν, εἴθ' οὕτω καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν συνεκπλεύσω σοι. Λίαν γὰρ ποθῶ παρὰ τὸν τῆς Ἰουδαίας γενέσθαι τόπον. Τάχα δὲ καὶ συνοικήσω ὑμῖν τὸν πάντα μου τῆς ζωῆς χρόνον. Αὐτὸς τούτων ἀκούσας, εὐθὺς ἀπεκρίνατο· Σὺ εἰ μὲν ἱστορήσαι τὰ ἡμέτερα καὶ μαθεῖν τὸ συμφέρον ἐθέ- 10 λεις, ἐξαυτῆς μοι, φησί, σύμπλευσον· εἰ δὲ μὴ βούλει, ἀλλὰ τὰ σημεῖα τῆς οἰκήσεώς μου καὶ ὧν θέλεις ἐγὼ σοι σήμερον γνωριῶ, ἵνα ὅτε καὶ βούλει παραγενόμενος εὔρης ἡμᾶς· ἐγὼ γὰρ αἰετὸν ἐπὶ τὰ ἐμαυτοῦ πορεύσομαι. Καὶ δὴ ἀδυσώπητον οὕτως ἰδὼν τὸν Βαρνάβαν, συνῆλθον αὐτῷ μέχρι καὶ τοῦ λιμένος καὶ 15 μαθὼν παρ' αὐτοῦ ἅπερ ἔλεγε σημεῖα τῶν οἰκήσεων, φημί πρὸς αὐτόν· Ὡς, εἰ μὴ αἰετὸν ἔμελλον ἀπαιτῆσαί τι τῶν ὀφειλομένων μοι, ἐξαυτῆς ἂν καὶ συνέπλεόν σοι· πλὴν ἀλλὰ τάχιόν σε καταλήψομαι. Ταῦτα εἰπὼν καὶ παραθέμενος αὐτόν τοῖς τοῦ πλοίου ἡγουμένοις, ὑπέστρεφον μετὰ λύπης, μεμνημένος τοῦ καλοῦ καὶ 20 συνήθους φίλου.

14. Ἡμέρας δὲ διατρίψας καὶ τὸ χρέος δι' ὃ καὶ ἐπεσχέθην οὐχ ὄλον λαβεῖν δυνηθείς, ἀμελήσας τοῦ περιλειπομένου διὰ τὸ ταχὺ τὸν ἄνδρα καταλαβεῖν, ὡς ἐμποδίου μοι γενομένου, καὶ αὐτὸς εἰς Ἰουδαίαν ἀπέπλευσα καὶ διὰ πεντεκαίδεκα ἡμερῶν τῇ 25 Στράτωνος ἐπιδημῶ Καισαρεία. Ἐπιβάντος δέ μου τῆς γῆς καὶ ξενίαν ἐπιζητοῦντος, μανθάνω Πέτρον τινὰ λεγόμενον τοῦ ἐν Ἰουδαίᾳ φανέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ σημεῖα καὶ τέρατα πεποιηκότος, τὸν δοκιμώτατον μαθητὴν, αἰετὸν Σίμωνι

3. Μιὰ ἀπὸ τῆς πολλῆς Καισαρείας τῆς ἀρχαιότητος, ποὺ βρισκόταν μεταξὺ

13. Καὶ ἐνῶ ἐγὼ ἤμουν κρεμασμένος ἀπὸ τῆ γλῶσσα του καὶ ἐπέμενα ἐνοχλητικὰ καὶ δὲν τὸν ἄφηνα, ἀλλὰ ἀπαιτοῦσα καὶ τὴν ὑπόλοιπη διδασκαλία καὶ τοῦ ἔλεγα· σὺ πές μου μόνο τοὺς λόγους ποὺ ἄκουσες ἀπὸ τὸν Θεὸ ποὺ ἐμφανίστηκε, καὶ ἐγὼ ἐξωραϊζοντάς τους με τὸν δικὸ μου λόγο, θὰ κηρύξω τὴ βούληση τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔτσι μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες θὰ ταξιδέψω μαζί σου. Διότι ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ πάω στὴ χώρα τῆς Ἰουδαίας. Ἴσως μάλιστα νὰ συγκατοικήσω μαζί σας ὅλο τὸν χρόνο τῆς ζωῆς μου. Αὐτὸς ἀκούοντας αὐτά, ἀμέσως ἀπάντησε· ἐάν, ὅπως λές, θέλεις νὰ σοῦ ἐξιστορήσω τὰ δικά μας καὶ νὰ μάθεις αὐτὸ ποὺ εἶναι τὸ συμφέρον σου, ταξίδεψε ἀπὸ σήμερα μαζί μου· ἐάν πάλι δὲν θέλεις, ἐγὼ θὰ σοῦ πῶ σήμερα τὰ σημεῖα τῆς διαμονῆς μου καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλεις, ὥστε, ὅταν θελήσεις νὰ ἔρθεις καὶ νὰ μᾶς βρεῖς· διότι ἐγὼ αὔριο θὰ πορευθῶ στὰ δικά μου. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶδα τὸν Βαρνάβα τὸσο ἀμετάπιστο, πῆγα μαζί του μέχρι τὸ λιμάνι, καὶ ἀφοῦ ἔμαθα ἀπὸ αὐτὸν τὰ σημεῖα τῆς διαμονῆς του ποὺ ἔλεγε, τοῦ εἶπα· Ἐάν δὲν εἶχα νὰ ζητήσω αὔριο κάτι ἀπὸ αὐτὰ ποὺ μοῦ ὀφείλονται, θὰ ταξίδευα ἀπὸ σήμερα μαζί σου, ἀλλὰ θὰ σὲ συναντήσω πολὺ γρήγορα. Ἀφοῦ εἶπα αὐτὰ καὶ τὸν παρέδωσα στοὺς ἐπικεφαλῆς τοῦ πλοίου, ἐπέστρεψα λυπημένος, ἐνθυμούμενος τὸν καλὸ καὶ γνώριμο φίλο μου.

14. Ἀφοῦ δὲ ἔμεινα μερικὲς μέρες καὶ δὲν μπόρεσα νὰ εἰσπράξω ὅλο τὸ χρέος γιὰ τὸ ὁποῖο ἔμεινα, ἀδιαφορώντας γιὰ τὸ ὑπόλοιπο, ἐπειδὴ μοῦ γινόταν ἐμπόδιο νὰ προλάβω τὸν ἄνδρα, ἀπέπλευσα κι' ἐγὼ γιὰ τὴν Ἰουδαία, καὶ ὕστερα ἀπὸ δεκαπέντε μέρες ἔφτασα στὴν Καισάρεια τοῦ Στράτωνα³. Ὅταν ἀποβιβάστηκα στὴ στεριά καὶ ἀναζητοῦσα τόπο νὰ μείνω, μαθαίνω ὅτι κάποιος ποὺ ὀνομαζόταν Πέτρος καὶ εἶναι ὁ πιὸ δοκιμασμένος μαθητῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐμφανισθεῖ στὴν Ἰουδαία καὶ ἔκανε σημεῖα καὶ τέρατα, ὅτι πρόκειται αὔριο νὰ ἔρθει σὲ συζήτηση μὲ τὸν Σίμωνα

³ Ἰόπτης καὶ Τύρου, ποὺ καταστράφηκε τὸ 1265. μ. Χ.

τῷ ἀπὸ Γιτθῶν Σαμαρεῖ, μέλλειν ἰέναι πρὸς διαλέξεις. Ἐγὼ δὲ ταῦτα ἀκούσας ἐδεήθην τὴν τούτου μοι μηνυθῆναι μονήν. Καὶ ὁμῶς ἔμαθον καὶ τῷ πυλῶνι ἐπέστην. Θεασάμενοι δὲ οἱ ἐν τῷ οἴκῳ, ἀντιβάλλοντες ἦσαν, τίς τέ εἰμι καὶ πόθεν ἤκω. Καὶ ἰδοὺ
 5 Βαρνάβας ἐκβάς, ἅμα τῷ ἰδεῖν περιεπλάκη μοι πολὺ χαίρων καὶ δακρύων, καὶ λαβόμενός μου τῆς χειρὸς εἰσήγεν εἰς τὴν οἰκίαν. Εἶτα καὶ τὸν Πέτρον ὑποδεικνύς, Οὗτός ἐστιν, ἔλεγε, Πέτρος, ὃν μέγιστον ἐπὶ τῇ τοῦ Θεοῦ σοφία ἐπηγγελόμην σοι, Κλήμη, ᾧ πάντα τε καὶ τὰ κατὰ σὲ καλὰ καὶ τὴν προαίρεσιν ἀεὶ διηγούμην,
 10 ὡς ἐντεῦθεν γλίχεσθαι καὶ αὐτὸν ἰδεῖν σε καὶ τὴν σὴν ἐπιποθεῖν συντυχίαν. Μέγα οὖν αὐτῷ δῶρόν σε διὰ τῶν ἐμῶν προσφέρω χειρῶν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, προσαγαγὼν, ἔφη· Οὗτός ἐστι Κλήμης, Πέτρε.

15 15. Ὁ δὲ ἠνίκα τοῦ ὀνόματος ἤκουσεν εἰς μνήμην ἐλθῶν τῶν Βαρνάβα διηγημάτων, ἐξήλατό τε ὡς εἶχεν εὐθὺς καὶ προσηνῶς με καὶ γνησίως καταφιλήσας καὶ παρακαθιστάμενος, Καλῶς ἐποίησας, ἔφη, τὸν τῆς ἀληθείας κήρυκα ξενίσας Βαρνάβαν εἰς τιμὴν τοῦ ὄντος Θεοῦ, καὶ λίαν μεγαλοφρόνως, οὐκ αἰδεσθεῖς τὸν τῶν ἀπαιδευτῶν θυμόν. Μακάριος γὰρ ὡς ἀληθῶς σύ, τὸν
 20 τῆς ἀληθείας πρεσβευτὴν οὕτω ξενίσας πάσῃ τιμῇ, ἀνθ' ὧν αὐτὴ καὶ σὲ ἡ ἀλήθεια ξένον ὄντα, τῆς ἰδίας πόλεως καταστήσει πολίτην, καὶ τότε χαρήσῃ μεγάλως, ὅτι βραχεῖαν νῦν χάριν δανείσας καὶ ἀγαθὴν λόγων προαίρεσιν, καλῶν αἰδίων καὶ ἀναφαιρέτων ἀγαθῶν ἔση κληρονόμος. Καὶ μὴ κάμνε ἀντιβάλλον μοι τὸ σὸν
 25 ἦθος· πάντα γὰρ τὰ κατὰ σὲ ὁ φιλαλήθης οὗτος ἀνὴρ ὁ Βαρνάβας ἀπήγγειλε, καθ' ἡμέραν σχεδὸν τὴν ἀγαθὴν σου μνήμην ποιούμενος. Καὶ ἵνα σοι, ὡς γνησίῳ φίλῳ, δηλώσω κατ' ἐπιτομὴν τὸ προκειμένον, εἰ μὴ σοί τι ἐμποδίζει, συνόδευσον ἡμῖν, μεταλαμβάνων τὸν τῆς ἀληθείας λόγον, ὃν κατὰ πόλιν ποιεῖσθαι μέλλω
 30 μέχρι Ρώμης αὐτῆς.

τὸν Σαμαρείτη ἀπὸ τοὺς Γιτθούς. Ἐγώ, ἀκούοντάς τα αὐτά, παρακάλεσα νὰ μοῦ ποῦν τὴ διαμονή του, καὶ μόλις τὴν ἔμαθα, βρέθηκα στὴν πόρτα. Βλέποντάς με αὐτοὶ ποὺ βρίσκονταν μέσα στὸ σπίτι, μὲ ρωτοῦσαν ποιὸς εἶμαι καὶ ἀπὸ ποῦ ἔρχομαι. Καὶ τότε βγαίνοντας ὁ Βαρνάβας, μόλις μὲ εἶδε μὲ ἀγκάλιασε μὲ μεγάλη χαρὰ καὶ δάκρυα, καὶ παίρνοντάς με ἀπὸ τὸ χέρι μὲ ἔβαλε μέσα στὸ σπίτι. Ἐπειτα, δείχνοντάς μου τὸν Πέτρο εἶπε· Αὐτὸς εἶναι ὁ Πέτρος, Κλήμη, ποὺ σοῦ εἶπα ὅτι εἶναι ὁ πῶς μέγας στὴ σοφία τοῦ Θεοῦ, στὸν ὁποῖο διηγόμουν πάντοτε τὶς ἀρετές σου καὶ τὴν διάθεση, ὥστε ἀπὸ αὐτὰ νὰ θέλει καὶ αὐτὸς πολὺ νὰ σὲ δεῖ καὶ νὰ ἐπιθυμεῖ διακαῶς νὰ συναντηθεῖ μαζί σου. Σὲ προσφέρω λοιπὸν σ' αὐτὸν μεγάλο δῶρο μὲ τὰ δικά μου χέρια. Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτό, μὲ παρουσίασε λέγοντας· Αὐτὸς εἶναι ὁ Κλήμης, Πέτρε.

15. Ἐκεῖνος μόλις ἄκουσε τὸ ὄνομά του, θυμήθηκε ὅσα τοῦ διηγήθηκε ὁ Βαρνάβας, ὄρμησε ὅπως ἦταν ἀμέσως, καὶ ἀφοῦ μὲ φίλησε μὲ οἰκειότητα καὶ εἰλικρίνεια, μὲ ἔβαλε νὰ καθίσω διπλά του καὶ μοῦ εἶπε· Ἐκανες καλὰ ποὺ φιλοξένησες τὸν κήρυκα τῆς ἀλήθειας Βαρνάβα πρὸς τιμὴν τοῦ πραγματικοῦ Θεοῦ, καὶ μάλιστα πολὺ μεγαλόψυχα, χωρὶς νὰ φοβηθεῖς τὸν θυμὸ τῶν ἀπαιδευτῶν. Εἶσαι πραγματικὰ μακάριος σὺ ποὺ φιλοξένησες μὲ κάθε τιμὴ τὸν πρεσβευτὴ τῆς ἀλήθειας· γιὰ ὅλα αὐτὰ ἢ ἴδια ἢ ἀλήθεια καὶ σένα ποὺ εἶσαι ξένος θὰ σὲ κάνει πολίτη τῆς δικῆς τῆς πόλεως, καὶ τότε θὰ χαρεῖς πολὺ, διότι, δανείζοντας τώρα μικρὴ χάρη καὶ τὴν προτίμησή σου γιὰ ἀγαθὸς λόγους, θὰ γίνεις κληρονόμος καλῶν, αἰώνιων καὶ ἀναφαίρετων ἀγαθῶν. Καὶ μὴ κουράζεσαι μιλώντας μου γιὰ τὸ ἦθος σου· διότι ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ σένα μᾶς τὰ εἶπε ὁ φιλαλήθης αὐτὸς ἄνδρας, ὁ Βαρνάβας, ἀναφέροντας σχεδὸν κάθε μέρα τὴν καλὴ σου ἀνάμνηση. Καὶ γιὰ νὰ σοῦ φανερώσω, σὰν γνήσιο φίλο, μὲ συντομία τὸ θέμα ποὺ σὲ ἀπασχολεῖ, ἐὰν δὲν σὲ ἐμποδίζει τίποτε, συνόδευσέ μας, γιὰ ν' ἀκούσει τὸν λόγο τῆς ἀλήθειας, ποὺ πρόκειται νὰ κάνω σὲ κάθε πόλη, ἀκόμα καὶ στὴν ἴδια τὴ Ρώμη.

16. Ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτόν, Σοὶ μὲν ἐτοιμῶς ἔχω συνοδεύειν, εἶπον· τοῦτο γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως χαίρων προήρημαι· πλὴν περὶ ἀληθείας βούλομαι πρῶτον πληροφορηθῆναι, ἵνα γνῶ, εἰ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος ἢ θνητὴ· καὶ εἰ, αἴδιος οὐσα, περὶ ὧν ἔπραξεν ἐνταῦθα
 5 ἔχει κριθῆναι· καὶ τί ποτέ ἐστι δίκαιον ἢ ἀρέσκον Θεῶ, καὶ εἰ γέγονε κόσμος, καὶ διὰ τί γέγονε, καὶ εἰ λυθήσεται· καὶ εἰ οὐ λυθήσεται, καὶ κρείττων ἔσται, ἢ οὐδὲ ἔσται· καὶ ἵνα μὴ τὸ κατ' εἶδος λέγω, ταῦτά τε καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα μαθεῖν ἤθελον. Ὁ δέ, τί ταυτὶ βούλεται τὰ ρήματα τῷ θεῷ Πνεύματι γνούς, ταχεῖνα τὴν
 10 ἀπόκρισιν ἐποιεῖτο, ἵνα καὶ ταχύ με πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐπαναγάγῃται.

Καί, Συντόμῳς ἐγὼ σοι, ἔλεγεν, ὦ Κλήμη, τὴν τῶν ὄντων γνῶσιν παρέξομαι· καὶ τὰ νῦν ἐξαυτῆς ἄκουε.

17. Ἡ τοῦ Θεοῦ βουλή κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐν ἀδήλω
 15 γέγονε τοῖς ἀνθρώποις. Πρῶτα μὲν διὰ τὸ κρατηθῆναι αὐτοὺς εἰσαγωγῇ κακῆ, συντροφίᾳ πονηρᾷ, συνηθείᾳ δεινῇ, ὀμιλίᾳ κακῇ, προλήψει οὐκ ὀρθῇ, καὶ διὰ ταῦτα πλάνη· ἔπειτα ἀφοβία, ἀπιστία, πορνεία, φιλαργυρία, κενοδοξία, καὶ ἄλλοις τοιούτοις, ἃ δὴ καθάπερ καπνοῦ πλῆθος εἰς ἓνα οἶκον ἐπεισελθόντα, τὸν κό-
 20 σμον καὶ τῶν ἔνδοθε οἰκούντων ἀνδρῶν ἐπιθολώσαντα τὰς ὀράσεις, ἀναβλέψαι αὐτοὺς οὐκ ἔῃ καὶ τῇ διαγραφῇ τὸν δημιουργήσαντα κατανοῆσαι Θεόν, καὶ τὸ τούτῳ δοκοῦν γνωρίσαι. Διὸ χρὴ τοὺς φιλαλήθεις ἔσωθεν ἐκ βάθους ψυχῆς ἐκκαλέσασθαι πρὸς ἐπικουρίαν ἀληθεῖ λογισμῶ τὸν μόνον Θεόν, Κύριον δὲ
 25 ἡμῶν καὶ Σωτῆρα Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ παρ' αὐτοῦ γνῶσιν λαβεῖν, ἵνα τις ἐντὸς ὧν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ πεπλησμένῳ καπνοῦ, τῷ κόσμῳ τούτῳ, φημί, προσιῶν ἀνοῖξαι δυνηθῇ θύραν, ὡς τὸ μὲν ἐκτὸς τοῦ ἡλίου φῶς εἰσκριθῆναι τῷ οἴκῳ, τὸν δὲ ἐντὸς τοῦ πυρὸς ὄντα ἐκβληθῆναι καπνόν, ὅπως διαβλέψαντες οἱ ἄνθρωποι
 30 πιστεύσωσιν εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα Παντοκράτορα, καὶ εἰς τὸν μονογενῆ αὐτοῦ Υἱὸν τὸν πρὸ τῶν αἰώνων ἐξ αὐτοῦ ἀφράστως

16. Καὶ ἐγὼ εἶπα σ' αὐτόν· Εἶμαι βέβαια ἔτοιμος νὰ σὲ συνοδέψω· γιατί δὲν ξέρω πῶς αὐτὸ τὸ προτίμησα μὲ χαρὰ. Ὅμως θέλω πρῶτα νὰ πληροφορηθῶ γιὰ τὴν ἀλήθεια, γιὰ νὰ γνωρίσω ἐὰν ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατη ἢ θνητὴ, ἐὰν, ὄντας αἰῶνια, πρόκειται νὰ κριθεῖ γιὰ ὅσα ἔκανε ἐδῶ, καὶ τί τέλος πάντων εἶναι δίκαιο καὶ ἀρεστὸ στὸν Θεό, καὶ ἐὰν δημιουργήθηκε ὁ κόσμος καὶ γιὰ ποιὸ λόγο δημιουργήθηκε, καὶ ἐὰν θὰ καταστραφεῖ· καὶ ἂν δὲν καταστραφεῖ, ἂν θὰ γίνεи καλύτερος, ἢ δὲν θὰ γίνεи· καὶ γιὰ νὰ μὴ λέω τὸ καθένα χωριστὰ, αὐτὰ καὶ τὰ ὅμοια μ' αὐτὰ θέλω νὰ μάθω. Καὶ ἐκεῖνος, γνωρίζοντας ἀπὸ τὸ θεῖο Πνεῦμα τί σημαίνουν τὰ λόγια αὐτά, ἔδωσε γρήγορα τὴν ἀπάντηση, γιὰ νὰ μὲ ὀδηγήσει γρήγορα στὴν ἀλήθεια.

Καὶ εἶπε· ἐγὼ, Κλήμη, σύντομα θὰ σοῦ δώσω τὴ γνώση τῶν ὄντων· καὶ τώρα ἄκουε γι' αὐτήν.

17. Ἡ ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ γιὰ πολλοὺς λόγους ἔμεινε ἄγνωστη στοὺς ἀνθρώπους. Πρῶτα— πρῶτα ἐπειδὴ κυριεύθηκαν ἀπὸ κακὴ ἀρχή, πονηρὴ συντροφιά, φρικτὴ συνήθεια, κακὴ ὁμιλία, λαθεμένη προκατάληψη καὶ γι' αὐτὸ ἀπὸ πλάνη. Ἐπειτα ἀπὸ ἔλλειψη φόβου, ἀπιστία, πορνεία, φιλαργυρία, ματαιοδοξία καὶ ἄλλα παρόμοια, τὰ ὅποια, ἀφοῦ σὰν πλῆθος καπνοῦ μπῆκαν σ' ἓνα σπίτι, στὸν κόσμο, καὶ θόλωσαν τὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων ποὺ κατοικοῦν μέσα καὶ δὲν τοὺς ἀφήνουν νὰ δοῦν καὶ μὲ τὴν περιγραφή νὰ καταλάβουν τὸν Θεὸ ποὺ τὸν δημιούργησε, καὶ νὰ μάθουν τί εἶναι καλὸ γι' αὐτόν. Γι' αὐτὸ ὅσοι ἀγαποῦν τὴν ἀλήθεια πρέπει μέσα ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς τους νὰ καλέσουν σὲ βοήθεια μὲ εἰλικρινῆ λογισμὸ τὸν μοναδικὸ Θεὸ καὶ Κύριό μας καὶ Σωτῆρα Ἰησοῦ Χριστό, καὶ νὰ δεχθοῦν ἀπὸ αὐτόν γνώση, ὥστε κάποιος ποὺ βρίσκεται μέσα στὸ σπίτι τὸ γεμάτο καπνὸ, ἐννοῶ τὸν κόσμο αὐτό, νὰ πάει καὶ νὰ μπορέσει νὰ ἀνοίξει τὴν πόρτα, ὥστε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ποὺ εἶναι ἔξω νὰ εἰσδύσει στὸ σπίτι, καὶ ὁ καπνὸς ποὺ βρίσκεται μέσα στὴ φωτιὰ νὰ βγεῖ ἔξω, γιὰ νὰ δοῦν οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ πιστέψουν σ' ἓνα Θεό, Πατέρα παντοκράτορα, καὶ στὸν μονογενῆ Υἱό του, ὁ ὅποῖος γεννήθηκε κατὰ τρόπο ἄρρητο ἀπὸ αὐτόν πρὶν ἀπὸ

γεννηθέντα, καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀρρήτως ἐκπορευόμενον, ἓνα Θεὸν γνωρίζοντες ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν, ἄναρχον, ἀτελεύτητον, αἰώνιον, ἀίδιον, ἄκτιστον, ἄτρεπτον, ἀναλλοιώτον, ἀπλοῦν, ἀσύνθετον, ἀσώματον, ἀόρατον, ἀφανῆ, 5 ἀπερίγραφτον, ἀπερίληπτον, ἄπειρον, ἀκατανόητον, ἀγαθόν, δίκαιον, παντοδύναμον, πάντων κτισμάτων δημιουργόν, παντοκράτορα, παντεπόπτην, πάντων προνοητήν, ἐξουσιαστήν καὶ κριτήν, καὶ οὕτως, ἀναγεννηθέντες δι' ὕδατός τε καὶ Πνεύματος, συγκληρονόμοι καταστῶσι τῶν πρὸς ἀφθαρσίαν ἀναγεννηθέντων υἱῶν τοῦ Θεοῦ.

18. Διὸ πρὸ παντὸς ζητήματος καὶ αὐτός, ὧ Κλήμη, ἐτοίμως ὡς υἱὸς πατρὶ πρόσελθε, ἵνα καὶ τῶν ὀρωμένων καὶ τῶν ἀοράτων ἀψευδῶς τὴν γνῶσιν Θεὸς παράσχη σοι. Εἰ δὲ καὶ μετὰ τὸ κληθῆναι οὐ θέλεις ἢ βραδύνεις, δικαίᾳ Θεοῦ κρίσει ἀπόκληρος ἔση, τῷ μὴ θελῆσαι μὴ θεληθείς. Καὶ μὴ τοι νομίσης 15 ὅτι κἂν πάντων τῶν ποτὲ γενομένων εὐσεβῶν εὐσεβέστατος γένῃ, μὴ φθάσεις δὲ τελειωθῆναι διὰ βαπτίσματος, ἐλπίδος ἀγαθῆς τυχεῖν δυνήσῃ ποτέ. Ταύτη γὰρ πλείονα μᾶλλον ὑφέξεις τὴν κόλασιν, ὅτι καλοῖς ἔργοις οὐκ ἐχρήσω καλῶς. Οὐδὲ γὰρ καλὸν τὸ καλόν, ὃ φασιν, ὅταν μὴ καλῶς γίνηται. Σὺ δὲ εἰ οὐ θέλεις ὡς 20 τῷ Θεῷ δοκοῦν βαπτισθῆναι, τῷ σῷ μᾶλλον ὑπηρετῶν θελήματι, ἐχθραίνεις πάντως τῇ ἐκείνου βουλή. Ἄλλ' ἴσως ἐρεῖς· Καὶ τί συμβάλλεται πρὸς εὐσέβειαν τὸ βαπτισθῆναι ὕδατι; Πρῶτον μὲν ὅτι τὸ δόξαν Θεῷ πράττεις. Δεύτερον δέ, ὅτι δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος ἀναγεννᾶσαι Θεῷ καὶ τὴν ἐξ ἐπιθυμίας πρώτην σοι 25 γενομένην καταλλάσσεις γέννησιν, καὶ οὕτω σωτηρίας τυχεῖν δυνήσῃ, ἄλλως δὲ ἄρα ἀδύνατον. Οὕτω γὰρ ὁ ἐπὶ σωτηρίᾳ καὶ ἀφθαρσίᾳ τοῦ γένους ἡμῶν ἐνθροπήσας Θεὸς Λόγος εἶπε ἡμῖν· «ἀμῆν λέγω ὑμῖν· ἐὰν μὴ ἀναγεννηθῆτε δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». Διὸ πρόσ-

ὄλους τοὺς αἰῶνες, καὶ στὸ ἅγιο Πνεῦμα, ποὺ ἐκπορεύεται ἀπὸ αὐτὸν κατὰ τρόπο ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ λεχθεῖ, γνωρίζοντας ἓνα Θεὸν σὲ τρεῖς ὑποστάσεις, χωρὶς ἀρχή, χωρὶς τέλος, αἰώνιο, ἀίδιο, ἄκτιστο, ἀμετάβλητο, ἀναλλοίωτο, ἀπλό, ὄχι σύνθετο, ἀσώματο, ἀόρατο, ποὺ δὲν φαίνεται, ἀπερίγραπτο, ἀχώρητο, ἄπειρο, ἀκατανόητο, ἀγαθό, δίκαιο, παντοδύναμο, δημιουργὸ ὄλων τῶν κτισμάτων, παντοκράτορα, ποὺ ἐπιβλέπει τὰ πάντα, ποὺ προνοεῖ γιὰ ὅλα, ἐξουσιαστὴ καὶ κριτὴ· καὶ ἀφοῦ ἔτσι ἀναγεννηθοῦν μὲ νερὸ καὶ πνεῦμα, νὰ γίνουν κληρονόμοι μαζί μὲ τοὺς υἱοὺς τοῦ Θεοῦ ποὺ ἀναγεννήθηκαν γιὰ τὴν ἀθανασία.

18. Γι' αὐτὸ πρὶν ἀπὸ κάθε ζήτημα καὶ σύ, Κλήμη, ἔλα πρόθυμος σὰν γιὸς στὸ πατέρα, γιὰ νὰ σοῦ δώσει ὁ Θεὸς κατὰ τρόπο ἀψευδῆ τὴ γνώση καὶ αὐτῶν ποὺ φαίνονται καὶ αὐτῶν ποὺ εἶναι ἀόρατα. Ἐὰν ὁμως καὶ μετὰ τὴν κλήση δὲν θελήσεις ἢ καθυστερήσεις, μὲ δίκαιη ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ θὰ γίνεις ἀποκληρος, ἐπειδὴ μὲ τὸ νὰ μὴ θελήσεις δὲν θὰ γίνεις δεκτός. Καὶ μὴ νομίσεις βέβαια ὅτι, ἔστω καὶ ἂν γίνεις πιὸ εὐσεβῆς ἀπὸ ὄλους ὅσους ὑπῆρξαν κάποτε εὐσεβεῖς, ἀλλὰ δὲν προφτάσεις νὰ ἀγιασθεῖς μὲ τὸ βάπτισμα, θὰ μπορέσεις ποτὲ νὰ ἐπιτύχεις τὴν ἀγαθὴ ἐλπίδα. Διότι ἔτσι μᾶλλον θὰ ὑποστεῖς μεγαλύτερη κόλαση, ἐπειδὴ δὲν χρησιμοποίησες καλὰ τὰ καλὰ ἔργα. Διότι τὸ καλὸ δὲν εἶναι καλό, ὅπως λένε, ὅταν δὲν γίνει καλά. Ἐὰν λοιπὸν ἐσὺ δὲν θέλεις, ὅπως ἀρέσει στὸν Θεό, νὰ βαπτισθεῖς, ὑπακούοντας τὸ δικό σου θέλημα, φέρεσαι ὅπωςδὴποτε ἐχθρικά στὸ θέλημα ἐκείνου. Ἴσως ὁμως νὰ πεῖς· Καὶ σὲ τί συμβάλλει ὡς πρὸς τὴν εὐσέβεια τὸ νὰ βαπτισθῶ μὲ νερό; Πρῶτον ὅτι κάνεις αὐτὸ ποὺ ἀρέσει στὸν Θεό. Δεύτερον, διότι μὲ τὸ νερὸ καὶ τὸ Πνεῦμα ξαναγεννιέσαι γιὰ τὸν Θεό, καὶ συμφιλιώνεις τὴν πρώτη σου γέννηση ποὺ ἔγινε μὲ σαρκικὴ ἐπιθυμία, καὶ ἔτσι θὰ μπορέσεις νὰ κερδίσεις τὴν σωτηρία, ἐνῶ ἀλλιῶς εἶναι ἀδύνατο. Διότι ἔτσι μᾶς εἶπε ὁ Θεὸς Λόγος ποὺ ἔγινε ἄνθρωπος γιὰ τὴ σωτηρία καὶ ἀθανασία τοῦ γένους μας· «ἀλήθεια σᾶς λέω, ἐὰν δὲν ξαναγεννηθεῖτε μὲ νερὸ καὶ Πνεῦμα, δὲν θὰ μπῆτε στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»⁴. Γι' αὐτὸ θέλησε νὰ δεχθεῖς τὸ βάπτι-

ελθε τῷ βαπτίσματι· τοῦτο γὰρ μόνον τὴν τοῦ πυρὸς ὄρμην σβέσαι δύναται. Καὶ μὴ ἀναβάλλου· ὅτι ἡ ἀναβολὴ κίνδυνον οἶδε φέρειν, διὰ τὸ ἄδηλον εἶναι τοῦ θανάτου τὴν προθεσμίαν.

19. Ταῦτα ἐκείνου εἰπόντος, Ἐγὼ μὲν, ἔφην, ἤδη εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ καὶ τῷ μονογενεῖ αὐτοῦ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι αὐτοῦ τῷ ἁγίῳ, ὅτι ὡς ἐβουλόμην πληροφορηθῆναι, οὕτω μοι καὶ παρέσχε. Πλὴν περὶ ἐμοῦ τὸ λοιπὸν ἄφροντις ἔσο. Οὐδέποτε γὰρ ἐνδοιάσω πρὸς τι τῶν ὑπὸ σοῦ λαληθέντων· ὥστε, κύριέ μου Πέτρε, μὴ ἀθύμει, ὡς ἀναισθήτω μέγιστα
10 δωρούμενος ἀγαθά. Οἶδα γὰρ ὅτι τοιοῦτόν ἐστι καὶ οὕτω μέγιστον, οἷον ἂν τις καὶ ταχέως λαβεῖν βούλοιο. Αἰσθάνομαι γὰρ τοῦ δοθέντος μοι διὰ τάχους χαρίσματος.

Ταῦτά μου εἰπόντος, ὁ Πέτρος ἔφη· Χάριν ὁμολογῶ τῷ Θεῷ καὶ περὶ τῆς σωτηρίας καὶ περὶ τῆς ἐμῆς ἀπολαύσεως.
15 Πλὴν νήστευσον τριῶν μηνῶν ἡμέρας καὶ λαμβάνεις τὸ βάπτισμα. Ἄρξαι τοίνυν ἀπὸ τῆς αὔριον. Ἔστι δέ μοι ἡ αὔριον πρὸς Σίμωνα τὸν μάγον διάλεξις. Καὶ μὴ ὀκλάσης παρεῖναί μοι ἐν ταῖς τῶν ἀντικειμένων ζητήσεσι.

Ταῦτα εἰπὼν καὶ τροφῆς αὐτὸς μεταλαβὼν, ἰδίᾳ κάμει μετα-
20 λαβεῖν ἐκέλευσεν. Εὐλογήσας δὲ ἐπὶ τῆς τροφῆς καὶ εὐχαριστήσας, ἐπήγαγε λέγων· Δῶν σοι ὁ Θεὸς κατὰ πάντα ἐξομοιωθῆναί μοι καὶ βαπτισθέντι τῆς αὐτῆς μοι κοινωνῆσαι τραπέζης. Οὕτως εἰπὼν, ἡσυχάζειν μοι προσέταξεν· ἤδη γὰρ που καὶ ὁ καιρὸς πρὸς ὕπνον ἐκάλει.

20. Τῇ μὲν οὖν ἐπιούσῃ ἐγὼ Κλήμης, ἔτι τῆς νυκτὸς ἐχούσης, διωπνισθεὶς καὶ μαθὼν τὸν Πέτρον ἐγρηγορότα καὶ τοῖς συνοῦσι περὶ θεοσεβείας διαλεγόμενον, οἱ ἦσαν ἑκκαίδεκα τὸν ἀριθμόν, ὧν καὶ τὰ ὀνόματά εἰσι ταῦτα, Ζακχαῖος ὁ ποτε τελώνης, καὶ Σοφωνίας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Ἰώσηφός τε καὶ ὁ τούτου
30 σύντροφος Μιχαίας, προσέτι δὲ Θωμᾶς καὶ Ἐλιέζερὸς οἱ δίδυμοι, καὶ Ἐνέας ὁ ἱερεὺς, καὶ Λάζαρος ὁ ἱερεὺς, ὃν ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν τετραήμερον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ Ἐλισ-

σμα· γιατί μόνο αυτό μπορεί να σβήσει την όρμη της φωτιάς. Και μην αναβάλλεις· διότι η αναβολή ξέρει να φέρνει κίνδυνο, επειδή είναι άγνωστη ή προθεσμία του θανάτου.

19. Όταν εκείνος είπε αυτά, εγώ είπα· Ευχαριστῶ ἤδη τὸν Θεὸ καὶ Πατέρα καὶ τὸν μονογενῆ του Υἱὸ καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα του, γιατί μου ἔδωσε τὴν εὐκαιρία νὰ πληροφορηθῶ ὅπως ἤθελα. Στὸ ἐξῆς, λοιπὸν δὲν χρειάζεται νὰ φροντίζεις. Διότι ποτέ δὲν θὰ ἔχω ἐνδοιασμοὺς γιὰ κάτι ποὺ εἰπώθηκαν ἀπὸ σένα· ὥστε, κύριέ μου Πέτρε, μὴ στενοχωρεῖσαι, ἐπειδὴ τάχα δώρισες πολὺ μεγάλα ἀγαθὰ σὲ ἀναίσθητο. Διότι γνωρίζω ὅτι εἶναι τέτοιο καὶ τόσο μεγάλο, ὥστε νὰ θέλει κανεὶς γρήγορα νὰ τὸ πάρει. Καταλαβαίνω δηλαδὴ τὸ χάρισμα ποῦ μου δόθηκε γρήγορα.

Ὅταν εγὼ εἶπα αὐτά, ὁ Πέτρος εἶπε· Ευχαριστῶ τὸν Θεὸ καὶ γιὰ τὴ δική σου σωτηρία, καὶ γιὰ τὴ δική μου ἀνταμοιβή. Νήστεψε λοιπὸν τὶς μέρες τριῶν μηνῶν καὶ θὰ λάβεις τὸ βάπτισμα. Καὶ ἄρχισε ἀπὸ αὔριο. Αὔριο μάλιστα θὰ γίνεῖ ἡ συζήτηση μὲ τὸν μάγο Σίμωνα. Καὶ μὴ λυγίσεις νὰ εἶσαι δίπλα μου στὶς συζητήσεις τῶν θεμάτων. Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ καὶ ἔφαγε αὐτός, μὲ πρόσταξε νὰ φάω κι ἐγὼ ἰδιαίτερος, κι ἀφοῦ εὐλόγησε γιὰ τὴν τροφή καὶ ἀπηύθυνε εὐχαριστιακὴ προσευχή, πρόσθεσε λέγοντας· Εἶθε νὰ δώσει ὁ Θεὸς νὰ γίνεις ὁμοῖος μὲ μένα σὲ ὅλα, καὶ ἀφοῦ βαπτισθεῖς νὰ τρῶς μαζί μου στὸ τραπέζι. Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ μὲ πρόσταξε νὰ ἡσυχάσω· γιατί ἤδη καὶ ἡ ὥρα καλοῦσε γιὰ ὕπνο.

20. Τὴν ἐπόμενη λοιπὸν ἡμέρα ἐγὼ ὁ Κλήμης, ἐνῶ ἀκόμη ἦταν νύχτα, ξυπνώντας ἔμαθα ὅτι ὁ Πέτρος εἶχε ξυπνήσει καὶ μιλοῦσε μ' ἐκείνους ποὺ ἦταν μαζί του γιὰ τὴ θεοσέβεια, ποὺ ἦταν δεκαῆξι τὸν ἀριθμὸ, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα εἶναι τὰ ἐξῆς· Ζακχαῖος, ὁ ἄλλοτε τελώνης, καὶ Σοφωνίας ὁ ἀδελφός του, ὁ Ἰώσηφος καὶ ὁ σύντροφός του Μιχαίας, καὶ ἀκόμα ὁ Θωμᾶς καὶ ὁ Ἐλιέζερ, οἱ δίδυμοι, Ἐνέας ὁ ἱερέας καὶ ὁ Λάζαρος ὁ ἱερέας, τὸν ὁποῖο ἀνέστησε ἀπὸ τοὺς νεκροὺς μετὰ τέσσερις μέρες ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, καὶ Ἐλισσαῖος, ὁ Βενιαμίν,

σαῖος, Βενιαμὴν ὁ τοῦ Σαφραῖ, ὁμοίως γε Ρεύβιλος καὶ Ζαχαρίας οἱ οἰκοδόμοι, Ἀνανίας τε καὶ Ἀγγαίας οἱ ἀμμηνοί, ἔτι τε Νικήτης καὶ Ἀκύλας οἱ ἐταῖροι, εἰσῆλθον κάγώ καὶ προσαγορεύσας ἐκαθέσθην, ἐκείνου κελεύσαντος.

5 21. Ὁ δὲ τὸν προκείμενον ἐκκόψας λόγον, ὥσπερ ἀπολογούμενος, ἐπληροφόρει τίνος ἔνεκεν οὐκ ἀφύπνισέ με, ὅπως ἀκροατῆς τῶν αὐτοῦ γένωμαί λόγων, καὶ τούτου αἰτίαν τὸν ἐκ τοῦ πλοῦ σκυλμὸν ἐποιεῖτο· ἐκεῖνον γὰρ παμφθῆναι θέλων, μὲ ἡσυχάζειν ἀφῆκεν. Ὅπότε ἂν γὰρ ἡ ψυχὴ, φησί, περὶ τὸ λειῖπον
10 ἀσχολῆται τῷ σώματι, εἴτε τινὶ συμφορᾷ συνέχεται, οὐ μετὰ πολλῆς εἴωθε προσέχειν ἀκριβείας τοῖς λεγομένοις. Τούτου δὲ ἔνεκεν οὐδὲ βούλομαι διαλέγεσθαι τοῖς ἢ λύπη κατεχομένοις ἢ ἀμέτρως ὀργιζομένοις ἢ τὸ σῶμα πεπονηκόσιν ἢ βιωτικαῖς φροντίσιν ἢ ἐτέρω πάθει τινὶ διενοχλουμένους.

15 22. Καὶ μὴ λεγέτω τις, ὅτι οὐ χρὴ παραμυθίας καὶ νουθεσίας λόγους προσάγειν τοῖς φαῦλόν τι πράττουσι. Φημὶ γάρ, ὡς εἰ μὲν ἀνύει τις, προφερέτω, εἰ δὲ μὴ, τῷ καιρῷ τέως παραχωρεῖτω. Καιρὸς γάρ, ὡς Σολομῶντι δοκεῖ, παντὶ πράγματι. Διὸ χρὴ τοὺς τὴν ψυχὴν ρωννύντας λόγους, πρὸ τῆς κακώσεως τοῖς
20 ἀνθρώποις ἐπάγειν, ἵνα, εἴ ποτέ τι φαῦλον ἐπέλθοι, προωπλισμένος ὁ νοῦς, ὀρθῶ τῷ λογισμῷ δυνηθεῖη τὸ ἐπενεχθὲν ὑποστῆναι. Ὅθεν, ὦ φίλε Κλήμη, εἴ γε τὰ τῷ Θεῷ διαφέροντα γινῶναι θέλεις, παρὰ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ διδάσκοντος ἄνθρωπον γινῶσιν, παρὰ τού-
25 του μόνου μαθεῖν ἔχεις, ὅτι μόνος οἶδεν ἀλήθειαν. Τῶν γὰρ ἄλλων εἴ τις ἐπίσταται τι, παρὰ τούτου μόνου, ἢ τῶν τούτου μαθητῶν λαβῶν ἔχει.

23. Ἔστι τε αὐτοῦ τὸ βουλημα, ὅτι εἷς Θεὸς ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι, οὗ ὁ κόσμος ἔργον ὁ πᾶς, ὅς, δίκαιος ὢν, πάντως

ὁ γιὸς τοῦ Σαφρᾶ, καθὼς ἐπίσης ὁ Ρεύβιλος καὶ ὁ Ζαχαρίας, οἱ οἰκοδόμοι, ὁ Ἄνανίας καὶ ὁ Ἀγγαίας, οἱ Ἀμμηνοί, καὶ ἀκόμα οἱ Νικήτης καὶ Ἀκύλας οἱ φίλοι. Μπῆκα κι ἐγὼ καὶ ἀφοῦ χαιρέτισα, κάθισα μὲ δική του προτροπή.

21. Ἐκεῖνος διακόπτοντας τὸν λόγο πὺ εἶχε ἀρχίσει, σὰν νὰ ἀπολογοῦνταν, μὲ πληροφόρησε γιατί δὲν μὲ ξύπνησε ν' ἀκούσω τοὺς λόγους του, καὶ ὡς αἰτία αὐτοῦ πρόβαλε τὴν ταλαιπωρία μου ἀπὸ τὸ ταξίδι, γιὰ ν' ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὴν ταλαιπωρία μου μὲ ἄφησε νὰ ἡσυχάσω. Διότι, ὅταν ἡ ψυχὴ, εἶπε, ἀσχολεῖται μὲ αὐτὸ πὺ λείπει ἀπὸ τὸ σῶμα, ἢ παρεμποδίζεται ἀπὸ κάποια συμφορὰ, δὲν μπορεῖ νὰ προσέχει μὲ πολλὴ ἔνταση σ' αὐτὰ πὺ λέγονται. Γι' αὐτὸ δὲν θέλω νὰ συζητῶ μ' ἐκείνους πὺ διακατέχονται ἀπὸ λύπη, ἢ εἶναι ὑπερεβολικὰ ὀργισμένοι, ἢ κουρασμένοι σωματικά, ἢ ἐνοχλοῦνται ἀπὸ φροντίδες βιωτικές, ἢ ἀπὸ κάποιο πάθος.

22. Κι ἄς μὴ πεῖ κάποιος, ὅτι δὲν πρέπει νὰ προσφέρουμε λόγους παρηγορίας καὶ νουθεσίες σ' ἐκείνους πὺ κάνουν κάποιο κακό. Λέω δηλαδή, ὅτι ἐὰν κάποιος μπορεῖ, ἄς προσφέρει, ἀλλιῶς ἄς τὸ ἀφήνει πρὸς τὸ παρὸν στὸ χρόνο. Διότι, ὅπως λέει ὁ Σολομώντας, γιὰ κάθε πρᾶγμα ὑπάρχει ὁ κατάλληλος καιρὸς⁵. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ λέμε στοὺς ἀνθρώπους τὰ λόγια πὺ ἐνισχύουν τὴν ψυχὴ πρὶν ἀπὸ τὴν κάκωση, ὥστε, ἐὰν κάποτε εἰσβάλει σ' αὐτὴν κάποιο κακό, ὀπλισμένος ἀπὸ πρὶν ὁ νοῦς μὲ τὸν ὀρθὸ λογισμό, νὰ μπορέσει νὰ ὑπομείνει αὐτὸ πὺ τὸν βρῆκε. Γι' αὐτό, ἀγαπητὲ Κλήμη, ἐὰν βέβαια θέλεις νὰ γνωρίσεις ὅσα ἀναφέρονται στὸν Θεό, θὰ τὰ μάθεις μόνο ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ Θεὸ καὶ Σωτῆρα μας Ἰησοῦ Χριστό, ὁ ὁποῖος διδάσκει στὸν ἄνθρωπο τὴ γνῶση, διότι εἶναι ὁ μόνος πὺ γνωρίζει τὴν ἀλήθεια. Διότι, ἐὰν κάποιος ἀπὸ τοὺς ἄλλους γνωρίζει κάτι, τὸ ἔχει μάθει μόνο ἀπὸ αὐτὸν ἢ ἀπὸ τοὺς μαθητὲς του.

23. Τὸ θέλημά του εἶναι τὸ ἐξῆς: Ὅτι ἓνας Θεὸς ὑπάρχει σὲ τρεῖς ὑποστάσεις, τοῦ ὁποῖου δημιούργημα εἶναι ὅλος ὁ κόσ-

5. Ἐκκλ. 3,17.

ἐκάστῳ πρὸς τὰς πράξεις ἀποδώσει ποτέ. Ἀνάγκη γὰρ πᾶσα, φύσει δίκαιον εἶναι λέγοντα τὸν Θεὸν καὶ τὰς ἀνθρώπων ψυχὰς ἀθανάτους εἶναι πιστεύειν. Ἐπεὶ ποῦ τὸ δίκαιον αὐτοῦ, ὅπου τινὲς εὐσεβῶς βιοτεύσαντες καὶ κακουχηθέντες, βιαίως ἀνηρέθησαν, ἔνιοι δὲ ἀσεβεῖς παρὰ πολὺ γεγεννημένοι, ἐν πολυτελείᾳ βίου 5 τρυφήσαντες, τὸν κοινὸν ἀνθρώπων ἐτελεύτησαν θάνατον; Ἐπεὶ οὖν χωρὶς ἀπάσης ἀντιλογίας ὁ Θεὸς ἀγαθὸς ὢν, δίκαιός ἐστιν, οὐκ ἄλλως δὲ δίκαιος εἶναι γνωσθήσεται, ἐὰν μὴ ἡ ψυχὴ μετὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ σώματος ἀθάνατος ᾗ, ἵνα μετὰ τὸ ἀπολαβεῖν 10 τὸ ἴδιον σῶμα ἐν τῇ ἀναστάσει, ὁ μὲν κακός, ὡς ἐνταῦθα τὰ ἀγαθὰ ἀπολαβὼν, ἐκεῖ περὶ ὧν ἤμαρτε κολασθῆ, ὁ δὲ ἀγαθός, ἐνταῦθα περὶ ὧν ἤμαρτε κολασθεῖς, ἐκεῖ ὡς ἐν κόλποις δικαίων, κληρονόμος τῶν ἀγαθῶν καταστῆ· ἐπεὶ τοίνυν ὁ Θεὸς δίκαιος, πρόδηλον ἡμῖν ἐστιν, ὅτι καὶ κρίσις γίνεται καὶ αἱ ψυχαὶ ἀθάνατοι 15 τυγχάνουσιν. Εἰ δέ τις, ὡς τῷ Σαμαρεῖ δοκεῖ Σίμωνι, καὶ οὐχ ὡς ὁ τῆς ἀληθείας βούλεται λόγος, τὸ δίκαιον εἶναι μὴ θέλοι δοῦναι Θεῷ, τίνι ἔτι τοῦτό τις δοῦναι δύναται;

24. Ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ Κλήμης, Καὶ τίς ἄρα τυγχάνει, ἔφην, οὗτος ὃν λέγουσι Σίμονα Σαμαρείτην, μαθεῖν ἤθελον.

20 Ὁ δὲ Πέτρος· Εἰ θέλεις μαθεῖν, ἔφη, πάρεστί σοι τοῦ γνῶναι παρ' ὧν κάγω πάντα τὰ κατ' αὐτὸν ἐπυθόμην. Καὶ μεταπεμψάμενος ἐκέλευσεν Ἀκύλαν τε καὶ Νικήτην πάντα μοι ἀκριβῶς τὰ κατὰ τὸν Σίμονα διηγῆσασθαι. Οἱ δὲ τὸν Θεὸν μαρτυράμενοι μηδὲν παρεκκλῖναι τῆς ἀληθείας, οὕτω τὰ κατ' αὐτὸν ἐξε- 25 τίθεντο.

Καὶ πρῶτος Ἀκύλας ἤρξατο λέγειν οὕτως· Ἄκουσον, ὦ φίλτατε ἀδελφέ, ὅπως καὶ αὐτὸς ἀκριβῶς πάντα τὰ κατὰ τὸν ἄν-

σμος, και ὁ ὅποιος, ἐπειδὴ εἶναι δίκαιος, θὰ ἀνταμείψει κάποτε ὀπωσδήποτε τὸν καθένα ἀνάλογα μὲ τις πράξεις του. Καὶ εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση νὰ λὲς τὸν Θεὸ δίκαιο ἀπὸ τὴ φύση του καὶ νὰ πιστεῦεις ὅτι οἱ ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀθάνατες. Γιατὶ ἀλλιῶς ποῦ εἶναι ἡ δικαιοσύνη του, ὅταν κάποιοι, ποῦ ἔζησαν μὲ εὐσέβεια καὶ κακοποιήθηκαν, σκοτώθηκαν μὲ τρόπο βίαιο, ἐνῶ ἄλλοι, ποῦ ὑπῆρξαν πάρα πολὺ ἀσεβεῖς, ἀφοῦ ἀπόλαυσαν τὴ ζωὴ μέσα σὲ πολυτέλεια, πέθαναν τὸν συνηθισμένο θάνατο τῶν ἀνθρώπων; Ἐπειδὴ λοιπὸν, πέρα ἀπὸ κάθε ἀντιλογία, ὁ Θεός, ποῦ εἶναι ἀγαθός, εἶναι δίκαιος, δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ γίνῃ γνωστὸ ὅτι εἶναι δίκαιος, ἐὰν ἡ ψυχὴ μετὰ τὸν χωρισμὸ τῆς ἀπὸ τὸ σῶμα δὲν εἶναι ἀθάνατη, ὥστε κατὰ τὴν ἀνάστασι, ἀφοῦ ξαναλάβει τὸ σῶμα τῆς, ὁ μὲν κακός, ἐπειδὴ ἐδῶ ἀπόλαυσε τὰ ἀγαθὰ, νὰ τιμωρηθεῖ ἐκεῖ γιὰ τὶς ἀμαρτίες του, ἐνῶ ὁ καλός, ἀφοῦ τιμωρήθηκε ἐδῶ γιὰ τὶς ἀμαρτίες του, νὰ κληρονομήσει ἐκεῖ τὰ ἀγαθὰ μέσα στοὺς κόλπους τῶν δικαίων. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Θεός εἶναι δίκαιος, εἶναι γιὰ μᾶς ὀλοφάνερο, ὅτι καὶ κρίσις γίνεται καὶ οἱ ψυχὲς εἶναι ἀθάνατες. Ἐὰν ὅμως κάποιος, ὅπως πιστεῦει ὁ Σαμαρείτης Σίμωνας καὶ ὄχι ὅπως θέλει ὁ λόγος τῆς ἀλήθειας, δὲν θέλει νὰ ἀποδώσει στὸν Θεὸ τὴν ιδιότητα τοῦ δικαίου, τότε σὲ ποιὸν μπορεῖ νὰ τὴν ἀποδώσει αὐτὴν κανεὶς;

24. Ἀκούοντάς τα αὐτὰ ἐγὼ ὁ Κλήμης εἶπα· Θὰ ἤθελα νὰ μάθω ποιὸς εἶναι αὐτός, τὸν ὅποιο ὀνομάζουν Σίμωνα Σαμαρείτη.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐὰν θέλεις νὰ μάθεις, ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νὰ τὸν γνωρίσεις ἀπὸ ἐκείνους ποῦ καὶ ἐγὼ ρώτησα καὶ ἔμαθα ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ αὐτόν. Καὶ ἀφοῦ τοὺς κάλεσε ἔδωσε ἐντολὴ στὸν Ἀκύλα καὶ τὸν Νικήτη νὰ μοῦ ἐξιστορήσουν ἐπακριβῶς ὅλα ὅσα ἀφοροῦν τὸν Σίμωνα. Καὶ ἐκεῖνοι, ἀφοῦ ὀρκίστηκαν στὸν Θεὸ ὅτι δὲν θὰ παρεκκλίνουν καθόλου ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, μοῦ ἐξέθεσαν τὰ σχετικὰ μὲ αὐτόν.

Καὶ πρῶτος ὁ Ἀκύλας ἄρχισε νὰ λέει τὰ ἐξῆς· Ἄκουσε, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, γιὰ νὰ μάθεις καὶ σὺ ἀκριβῶς ὅσα ἀφοροῦν

δρα εἶδης, τίνος τε ὄν, καὶ τίς, καὶ πόθεν, καὶ τίνα ἐστὶν ἃ πράττει, καὶ ὅπως, καὶ διὰ τί.

25. Σίμων γοῦν πατὴρ μὲν ἐστὶν Ἀντωνίου, μητὴρ δὲ Ραχήλ, Σαμαρεὺς τὸ γένος, ἀπὸ Γιθῶν τῆς κώμης, οὐ μείον ἢ
5 σχοίνοισι ἐξ τῆς Σαμαρέων πόλεως ἀπεχούσης. Οὗτος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἴγυπτον γεγονώς, ἐλληνικῇ τε παιδείᾳ πάνυ
ἑαυτὸν ἐξασκήσας καὶ τῇ μάγῳ τέχνῃ πολλὰ δυνηθεὶς καὶ εἰς
ἀπόνοιαν ἐπαρθείς, θέλει νομίζεσθαι τις εἶναι δύναμις ἀνωτάτω,
καὶ αὐτοῦ τὸν κόσμον πάντα παραγαγόντος Θεοῦ. Ἐνίοτε δὲ καὶ
10 Χριστὸν ἑαυτὸν αἰνιττόμενος προσαγορεύει, καὶ ταύτῃ δὴ τῇ
προσαγορίᾳ κέχρηται, ὡς δὴ συστησόμενός τε αἰεὶ, καὶ φθορᾶς
αἰτίαν, ὥστε τὸ σῶμα πεσεῖν, οὐκ ἔχων. Καὶ οὔτε Θεόν, τὸν κτίσαντα τὸν κόσμον, ἀνώτατον λέγει εἶναι, οὔτε νεκροὺς ἐγγεῖρθαι
πιστεύει ποτέ. Τὴν Ἱερουσαλήμ ἀρνεῖται, τὸ Γαρεζεῖν ὄρος ἀν-
15 τεισφέρει. Ἀντὶ τοῦ ὄντως Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἑαυτὸν ἀναγορεύει, τὰ δὲ τοῦ νόμου ἴδια προλήψει ἀλληγορεῖ, καὶ κρίσιν
ἔσεσθαι μὲν λέγει, οὐ προσδοκᾷ δέ.

26. Τὸ δὲ παραιρεθῆναι αὐτὸν τῆς θεοσεβείας λόγον γέγονεν οὕτως· Ἰωάννης τις ἐγένετο ἡμεροβαπτιστής, καὶ ὡσπερ τῷ
20 Κυρίῳ γεγόνασι δώδεκα μαθηταὶ τὸν τοῦ ἡλίου δωδεκάμηνον
φέροντες ἀριθμόν, οὕτω καὶ αὐτῷ ἑξαρχοὶ γεγόνασιν ἄνδρες
τριάκοντα, τὸν μηνιαῖον τῆς σελήνης λόγον ἀποπληροῦντες, ἐν
οἷς καὶ μία τις ἦν γυνὴ καλουμένη Ἑλένη, ἵνα μηδὲ τοῦτο ἀνοικονόμητον ᾗ. Ἡμισυ γὰρ ἀνδρὸς οὔσα ἢ γυνή, ἀτελεῖ τὸν τῆς τρια-
25 κοντάδος τίθησιν ἀριθμόν· ὡσπερ ἄρα καὶ τῆς σελήνης, ἧς ἢ πορεία τοῦ μηνὸς οὐ τέλειον ποιεῖται τὸν δρόμον. Τούτων δὲ τῶν
τριάκοντα, τῷ Ἰωάννῃ πρῶτος καὶ δοκιμώτατος ἦν ὁ Σίμων.

τὸν ἄνδρα, τίνος δηλαδὴ γιὸς εἶναι καὶ ποιός καὶ ἀπὸ ποῦ καὶ τί εἶναι αὐτὰ πὺ κάνει καὶ πῶς καὶ γιατί.

25. Ὁ Σίμωνας πατέρα του μὲν ἔχει τὸν Ἀντώνιο καὶ μητέρα του τὴ Ραχήλ· εἶναι Σαμαρείτης στὴν καταγωγή, ἀπὸ τὸ χωρίο τῶν Γιθθῶν, πὺ δὲν ἀπέχει λιγότερο ἀπὸ ἕξι σχοίνους⁶ ἀπὸ τὴν πόλη τῶν Σαμαρειτῶν. Αὐτὸς ἐρχόμενος στὴν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου, ἀφοῦ ἐξασκήθηκε πολὺ στὴν ἑλληνικὴ παιδεία καὶ ἔμαθε πολλὰ ἀπὸ τὴν τέχνη τῆς μαγείας καὶ ἀλαζονεύτηκε μέχρι τρέλλας, θέλει νὰ πιστεῦεται ὅτι εἶναι κάποια δύναμη, ἀνώτερη καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸ πὺ ἔκανε ὅλο τὸν κόσμο. Μερικὲς μάλιστα φορὲς μὲ ὑπαινιγμοὺς ὀνομάζει τὸν ἑαυτό του καὶ Χριστό, χρησιμοποιοῦντας αὐτὸ τὸ ὄνομα, γιὰ νὰ δηλώσει ὅτι ὑπάρχει πάντοτε καὶ δὲν πρόκειται τὸ σῶμα του νὰ πέσει ἐξαιτίας τῆς φθορᾶς. Καὶ οὔτε ὁ Θεός, πὺ ἔκτισε τὸν κόσμο, λέει, ὅτι εἶναι ἀνώτερός του, οὔτε πιστεύει ὅτι οἱ νεκροὶ κάποτε θὰ ἀναστηθοῦν. Ἀρνεῖται τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἀντιπροτείνει τὸ ὄρος Γαριζεῖν. Στὴ θέση τοῦ Θεοῦ μας Χριστοῦ ἀναγορεύει τὸν ἑαυτό του, ἐνῶ τίς διατάξεις τοῦ Νόμου, ἀλληγορώνοντας τίς κάνει δικές του καὶ λέει ὅτι θὰ γίνεῖ βέβαια κρίση, ἀλλὰ δὲν τὴν περιμένει.

26. Τὸ πῶς διεῖσδυσε στὸν λόγο τῆς θεοσεβείας, ἔγινε ὡς ἑξῆς. Ἐμφανίστηκε κάποιος ἡμεροβαπτιστῆς Ἰωάννης, καὶ ὅπως στὸν Κύριο ὑπῆρχαν δώδεκα μαθητές, οἱ ὁποῖοι ἀντιστοιχοῦσαν στὸν δωδεκάμηνο ἀριθμὸ τοῦ ἡλίου, ἔτσι καὶ σ' αὐτὸν ὑπῆρχαν ἀρχηγοὶ τριάντα ἄνδρες, συμπληρώνοντας τὸν μηνιαῖο κύκλο τῆς σελήνης, καὶ ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ὑπῆρχε καὶ μιὰ γυναίκα πὺ ὀνομαζόταν Ἐλένη, γιὰ νὰ μὴ εἶναι οὔτε αὐτὸ ἀπρονόητο. Διότι, ἐπειδὴ ἡ γυναίκα εἶναι τὸ μισό τοῦ ἄνδρα, κάνει ἀτελῆ τὸν ἀριθμὸ τῆς τριακοντάδας· ὅπως δηλαδὴ καὶ ἡ σελήνη, τῆς ὁποίας ἡ μηνιαία πορεία δὲν κάει τέλειο κύκλο. Ἐνας λοιπὸν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς τριάντα τοῦ Ἰωάννη, πρῶτος καὶ σπουδαιότερος, ἦταν ὁ Σίμωνας.

6. Μέτρο μήκους τῶν Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων καὶ Περσῶν.

27. Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν Ἰωάννου, τὴν Ἑλένην ὁ Σίμων παραλαβὼν, περιέρχεται, τοὺς ὄχλους ἀναστατῶν, αὐτὴν τε τὴν Ἑλένην λέγων ἀπὸ τῶν ἀνωτάτω οὐρανῶν κατενεχθῆναι τῷ κόσμῳ, ἧς ἔνεκα Ἕλληνές τε, φησί, καὶ βάρβαροι ἐμαχέσαντο, 5 εἰκόνα φαντασθέντες ἀληθείας· καὶ πολλὰ τερατώδη θαυμάσια ποιῶν, ὡς, εἰ μὴ ἤδειμεν ὅτι μαγεία ταῦτα ποιεῖ, ἠπατήθημεν ἂν καὶ αὐτοί. Νῦν δὲ ὅτε πολυμανῆς ἀπατᾶν ἤθελε καὶ τοὺς ἐν θεοσεβείᾳ, ἀπέστημεν ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ γὰρ μισοφρονεῖν ἤρξατο, ὡς αὐτὸς ἔτι φίλος οὖσιν ἡμῖν οἷα φίλος ἐξέφανεν, ὅτι παιδίου ψυχὴν 10 τοῦ ἰδίου σώματος χωρίσας, ἀπορρήτοις ὄρκοις τισί, συνεργὸν πρὸς τὴν τῶν αὐτῷ δοκούντων φαντασίαν, τὸν παῖδα διαγράψας ἐπὶ εἰκόνοσ, ἐν τινὶ ἐνδοτέρῳ οἴκῳ, καθ' ὃν αὐτὸς ὑπνοῖ, ἀνατεθειμένην ἔχει. Διὸ ἀσέβειαν αὐτοῦ καταγνόντες, ἀπέστημεν ἀπ' αὐτοῦ.

15 28. Ταῦτα τοῦ Ἀκύλα εἰπόντος, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Νικήτης· Ἀναγκαῖον, ἀδελφὲ Κλήμη, ἔφη, τὰ παραλειφθέντα τῷ Ἀκύλα ἐμὲ ὑπομνήσαι. Πρῶτον μὲν γὰρ ὁ Θεὸς μάρτυς, ὡς οὐδὲν αὐτοῦ ἡμεῖς συνειργασάμεθα ἀσεβές, ἀλλ' ὅτι αὐτοῦ πρᾶσσοντος ἱστορήσαμεν. Καὶ μέχρις ὅτε ἀβλαβῆ ποιῶν ἐπεδείκνυτο, ἕτερπόμεθα, 20 ὅτε δὲ μαγείᾳ τινὶ γινόμενα, θεότητι ποιεῖν πρὸς ἀπάτην θεοσεβῶν ἔλεγεν, οὐκ ἔτι αὐτοῦ ἠνεσχόμεθα, καίτοι πολλὰ ἡμῖν ἐπαγγελλομένου· πρῶτον μὲν ναὸν καὶ ἀνδριάντας ἡμῶν κατασκευασθῆναι, καὶ θεοὺς νομισθῆναι, καὶ ὑπὸ βασιλέων δοξασθῆναι, καὶ δημοσίων τιμῶν καταξιωθῆναι, καὶ χρημάτων ἀπε- 25 ριορίστοις πλουτῆσαι.

29. Ταῦτά τε καὶ τὰ τούτοις μείζονα νομιζόμενα ἡμῖν ὑπέσχετο, μόνον ἵνα συνόντες αὐτῷ τὸ τῆς ἐγχειρήσεως κακὸν σιωπῶμεν, ὅπως αὐτῷ τὰ τῆς ἀπάτης προκόπη. Καὶ ὁμοῦς οὐ συνεθέμεθα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τῆς τοιαύτης ἀπονοίας παύσασθαι συν- 30 εβουλεύσαμεν, λέγοντες αὐτῷ· Παῦσαι τῆς τοιαύτης τόλμης·

27. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἰωάννη, παίρνοντας ὁ Σίμωνας τὴν Ἑλένη, περιφέρεται ἀναστατώνοντας τὰ πλήθη, καὶ λέγοντας ὅτι αὐτὴ ἢ Ἑλένη κατέβηκε στὸν κόσμο ἀπὸ τοὺς ἀνώτατους οὐρανοὺς, ἐξαιτίας τῆς ὁποίας, λέει, πολέμησαν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι, θεωρώντας τὴν εἰκόνα τῆς ἀλήθειας· κάνοντας αὐτὸς πολλὰ τερατώδη θαύματα καὶ μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε, ἂν δὲν γνωρίζαμε ὅτι τὰ κάνει μὲ μαγεία, θὰ μπορούσαμε νὰ ἐξαπατηθοῦμε καὶ ἐμεῖς. Τώρα ὁμως, πὺ γεμάτος παραφροσύνη ἤθελε νὰ ἐξαπατήσει καὶ τοὺς θεοσεβεῖς, ἀποχωριστήκαμε ἀπὸ αὐτόν. Γιατὶ ἄρχισε νὰ κάνει φόνους, ὅπως μᾶς ἐκμυστηριεύτηκε ὁ ἴδιος ὡς φίλος σὲ φίλους πὺ ἤμασταν ἀκόμα, ὅτι ἀφοῦ χώρισε τὴν ψυχὴν ἐνὸς παιδιοῦ ἀπὸ τὸ σῶμα του μὲ κάποιους ἀπερίγραπτους ὄρκους, τὴν ἔκανε συνεργάτιδά του στὴν ἐμφάνιση αὐτῶν πὺ ἐκεῖνος πίστευε, ζωγραφίζοντας τὸ παιδί σὲ εἰκόνα, πὺ τὴν ἔχει κρεμασμένη σὲ κάποιο ἀπὸ τὰ ἐνδότερα δωμάτια τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου ὁ ἴδιος κοιμᾶται. Γι' αὐτό, κατακρίνοντάς τον γιὰ ἀσέβεια, ἀπομακρυνθήκαμε ἀπὸ αὐτόν.

28. Ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ ὁ Ἀκύλας, ὁ ἀδελφός του Νικήτης πρόσθεσε· Εἶναι ἀπαραίτητο, ἀδελφὲ Κλήμη, εἶπε, νὰ σοῦ θυμίσω ἐγὼ ὅσα παρέλειψε ὁ Ἀκύλας. Πρῶτα δηλαδὴ, μάρτυς μου ὁ Θεός, ὅτι ἐμεῖς δὲν συνεργαστήκαμε σὲ τίποτε ἀσεβὲς μὲ αὐτόν, ἀλλὰ ὅτι διηγηθήκαμε ὅσα αὐτὸς ἔκανε. Καὶ μέχρι τότε πὺ ἔδειχνε νὰ κάνει πράγματα ἀβλαβῆ εὐχαριστιόμασταν, ὅταν ὁμως αὐτὰ πὺ γίνονταν μὲ κάποια μαγεία, ἔλεγε ὅτι τὰ κάνει μὲ τὴν θεότητα, γιὰ νὰ ἐξαπατᾷ τοὺς εὐσεβεῖς, δὲν τὸν ἀνεχόμασταν πιά, ἂν καὶ μᾶς ὑποσχόταν πολλὰ· πρῶτον ὅτι θὰ κατασκευασθεῖ ναὸς καὶ ἀγάλματά μας καὶ θὰ πιστευθοῦμε ὡς θεοὶ καὶ θὰ δοξασθοῦμε ἀπὸ βασιλεῖς καὶ θὰ ἀποκτήσουμε ἀμέτρητα χρήματα.

29. Αὐτὰ καὶ ὅσα ἀπὸ μᾶς θεωροῦνται μεγαλύτερα μᾶς ὑποσχόταν, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ μείνουμε μαζί του καὶ νὰ κρατᾶμε μυστικὸ τὸ κακὸ πὺ ἐπιχειροῦσε, μὲ σκοπὸ νὰ προκόβει ἢ ἀπάτη του. Ἐμεῖς ὁμως δὲν συμφωνήσαμε, ἀλλὰ συμβουλέψαμε καὶ τὸν ἴδιο νὰ σταματήσει αὐτὴ τὴν ἀνοησία, λέγοντάς του· Σταμά-

θεὸς εἶναι οὐ δύνασαι· φοβήθητι τὸν ὄντως Θεόν· γινώθι ὅτι ἄνθρωπος εἶ καὶ ὅτι σοῦ μικρός ἐστιν ὁ τῆς ζωῆς χρόνος. Κἂν μέγα πλουτήσης ἢ καὶ βασιλεύσης, τῷ μικρῷ σου χρόνῳ τῆς ζωῆς ὀλίγα τυγχάνει πρὸς ἀπόλαυσιν, καὶ ἀσεβῶς ζήσαντα αἰωνία κόλασις περιμένει. Διὸ φοβεῖσθαι τὸν Θεὸν συμβουλευόμεν, ὑφ' οὗ κριθῆναι ἔχει ἡ ἐκάστου ψυχὴ περὶ ὧν ἔπραξεν ἐνταῦθα.

30. Ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας ἐγέλασεν. Ἡμῶν δὲ εἰπόντων, Τί τῶν τὰ σοὶ συμφέροντα συμβουλευόντων καταγελαῖς;

Ἐκεῖνος· Γελῶ ὑμῶν, ἔφη, τὴν μωρὰν ὑπόληψιν, ὅτι πιστεύετε ἀθάνατον εἶναι τὴν τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν.

Κἀγὼ ἔφην· Οὐ θαυμάζομεν, ὦ Σίμων, ἐξαπατᾶν ἡμᾶς ἐπιχειρεῖς, ἀλλ' ἐκπληττόμεθα τίνι λόγῳ καὶ σεαυτὸν ἀπατᾶς. Λέγε οὖν ἡμῖν, ὦ Σίμων, εἰ καὶ τῶν ἄλλων οὐδεὶς πεπληροφόρηται ἀθάνατον εἶναι τὴν ψυχὴν, ἀλλ' οὖν γε σὺ καὶ ἡμεῖς; Σὺ μὲν, ὡς ἀνθρωπίου σώματος χωρίσας αὐτὴν καὶ προσομιλήσας καὶ ἐπιτάζας, ἡμεῖς δὲ ὡς συμπαρόντες καὶ τὴν ἐπιταγὴν ἀκούσαντες καὶ τὸ κελευθὲν ἐναργῶς ἱστορήσαντες.

Καὶ ὁ Σίμων· Ἐγὼ μὲν οἶδα τί λέγετε, ὑμεῖς δὲ οὐκ οἶδατε περὶ τίνος διαλέγεσθαι.

20 Καὶ ἐγὼ Νικήτης ἔφην· Ἐπεὶ οἶδας, λέγε· εἰ δὲ μὴ οἶδας, μὴ δόκει ἡμᾶς τῷ λέγειν σὲ μὲν εἰδέναί, ἡμᾶς δὲ μὴ, ἀπατᾶσθαι δύνασαι. Οὐ γάρ ἐσμεν οὕτω νήπιοι, ἵνα πανοῦργον ἐνσπείρης ἡμῖν ὑποψίαν καὶ τῷ νομίζειν σέ τι τῶν ἀπορρήτων εἰδέναί, ὑποχειρίους λάβης.

25 31. Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Ὅτι μὲν ἐχώρισα ψυχὴν ἀνθρωπίου σώματος οἶδα ὑμᾶς εἰδότας, ὅτι δὲ οὐχ ἡ τοῦ τεθνεῶτος ψυχὴ ὑπουργεῖ, ἀλλὰ δαίμων τις ὑποκρινόμενος εἶναι ψυχὴ, οἶδα ὑμᾶς ἀγνοοῦντας.

τησε αὐτὴ τὴν ἀποκοτιά· δὲν μπορεῖς νὰ γίνεις θεός· φοβήσου τὸν ἀληθινὸ Θεό· κατάλαβε ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος, καὶ ὅτι ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς σου εἶναι μικρὴ. Ἔστω καὶ ἂν πλουτίσεις πολὺ, ἢ καὶ ἂν γίνεις βασιλιάς, μὲ τὸν σύντομο χρόνο τῆς ζωῆς σου, λίγα πράγματα μπορεῖς νὰ ἀπολαύσεις· καὶ ἀφοῦ ζήσεις μὲ ἀσέβεια, θὰ σὲ περιμένει αἰώνια κόλαση. Γι' αὐτὸ σὲ συμβουλευοῦμε νὰ φοβᾶσαι τὸν Θεό, ἀπὸ τὸν ὁποῖο πρόκειται νὰ κριθεῖ ἡ ψυχὴ τοῦ καθενὸς γιὰ ὅσα ἔκανε ἐδῶ.

30. Ἐκεῖνος ὁμως ἀκούοντάς τα αὐτὰ γέλασε, καὶ ὅταν ἐμεῖς εἶπαμε, Γιατί μᾶς εἰρωνεύεσαι πού σὲ συμβουλευοῦμε αὐτὰ πού σὲ συμφέρουν;

Ἐκεῖνος εἶπε· Γελάω μὲ τὴν μωρὴ προκατᾶληψή σας, νὰ πιστεύετε ὅτι εἶναι ἀθάνατη ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ ἐγὼ εἶπα· Δὲν ἀποροῦμε, Σίμωνα, πού προσπαθεῖς νὰ μᾶς ἐξαπατήσεις, ἀλλὰ μένουμε κατάπληκτοι γιὰ ποῖό λόγο ἐξαπατᾶς καὶ τὸν ἑαυτό σου. Πές μας, Σίμωνα, καὶ ἂν ἀκόμα κανένας ἀπὸ τοὺς ἄλλους δὲν πληροφορήθηκε ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατη, ἐσὺ ὁμως καὶ ἐμεῖς δὲν τὸ πληροφορηθήκαμε; Ἐσὺ μὲν διότι τὴν χώρισες ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα καὶ μίλησες καὶ τὴν διέταξες, ἐνῶ ἐμεῖς ἐπειδὴ ἤμασταν παρόντες μαζί σου καὶ ἀκούσαμε τὴν προσταγὴ καὶ παρακολουθήσαμε νὰ ἐκτελεῖται αὐτὸ πού διέταξες.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ἐγὼ βέβαια γνωρίζω τί λέτε, ἐσεῖς ὁμως δὲν γνωρίζετε γιὰ πῶς πράγμα μιλάτε.

Καὶ ἐγὼ ὁ Νικήτης εἶπα· Ἀφοῦ γνωρίζεις λέγε· ἐὰν ὁμως δὲν γνωρίζεις, μὴ νομίζεις ὅτι μὲ τὸ νὰ λὲς πῶς ἐσὺ γνωρίζεις, ἐνῶ ἐμεῖς ὄχι, ὅτι μπορεῖς νὰ μᾶς ἐξαπατᾶς. Γιατὶ δὲν εἴμαστε τόσο πολὺ μωροί, γιὰ νὰ σπεῖρεις μέσα μας πανούργα ὑποψία, καὶ μὲ τὸ νὰ νομίζουμε ὅτι ἐσὺ γνωρίζεις κάτι ἀπὸ τὰ μυστήρια, νὰ μᾶς κάνεις τοῦ χεριοῦ σου.

31. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Ὅτι βέβαια χώρισα ψυχὴ ἀπὸ ἀνθρώπινο σῶμα γνωρίζω ὅτι τὸ ξέρετε, ὅτι ὁμως δὲν ὑπηρετεῖ ἡ ψυχὴ τοῦ νεκροῦ, ἀλλὰ κάποιος δαίμονας, πού ὑποκρίνεται ὅτι εἶναι ψυχὴ, ξέρω ὅτι τὸ ἀγνοεῖτε.

Καὶ ἐγὼ Νικήτης ἔφην· Πολλὰ ἐν τῷ βίῳ ἠκούσαμεν ἄπιστα, τοῦ δὲ τοιοῦτου λόγου ἀνοητότερον οὐ προσεδοκήσαμεν ἀκοῦσαι ποτε. Εἰ γὰρ δαίμων ὑποκρίνεται ἢ τοῦ τεθνεῶτος εἶναι ψυχὴ, τίς ἄρα τῆς ψυχῆς χρεία τοῦ χωρισθῆναι τοῦ σώματος; 5 Οὐκ αὐτοὶ δὲ παρόντες ἠκούσαμεν σου, τοῦ σκήνους τὴν ψυχὴν ἐξορκίζοντος; Πῶς δὲ καὶ ἄλλου ὀρκιζομένου, ἕτερος μὴ ὀρκισθεὶς, ὡς φοβηθεὶς, ὑπακούει; Οὐκ ἄρα δὲ καὶ αὐτὸς ἐξεταζόμενός ποτε πρὸς ἡμῶν, τίνος χάριν ἐνίοτε καὶ παύονται αἱ προσεδρεῖται, εἴρηκας, ὅτι ψυχὴ πληρώσασα τὸν ὑπὲρ γῆς χρόνον ὃν 10 ἔμελλεν ἐν σώματι διατελεῖν, εἰς ἄδην πορεύεται, προσετίθεις δὲ λέγων, ὅτι τῶν ἰδίῳ θανάτῳ τελευτησάντων αἱ ψυχαί, ἐπειδὴ πρὸς ἄδην αὐτόθι χωρήσασαι φρουροῦνται, εὐκόπως ἐλθεῖν ἀφίενται;

32. Ταῦτα τοῦ Νικήτου εἰπόντος, Ἀκύλας αὐτὸς πάλιν ἔφη· 15 Ἐβουλόμην παρὰ σοῦ τοῦτο μόνον μαθεῖν, Σίμων, εἴτε ψυχὴ, εἴτε δαίμων ἐστὶ τὸ ὀρκιζόμενον, τί δὲ καὶ φοβούμενον οὐ παραπέμπεται τοὺς ὄρκους;

Καὶ ὁ Σίμων· Κόλασιν, φησί, παρακούσασα οἶδε μέλλειν παθεῖν.

20 Καὶ ὁ Ἀκύλας· Οὐκοῦν εἰ ὀρκιζομένη ψυχὴ ἔρχεται, καὶ κρίσις ἄρα γίνεται. Εἰ οὖν αἱ ψυχαὶ ἀθάνατοι, πάντως ἐστὶ καὶ κρίσις. Ὡστε, εἰ καὶ τοὺς ἐπὶ κακῇ πράξει ὀρκισθέντας, εἴτα καὶ παρακούσαντας καταδικασθῆναι φῆς, πῶς οὐ πεφόβησαι σὺ τούτους καταναγκάζειν, τῶν ἀναγκαζομένων ἐπὶ παρακοῇ κο- 25 λαζομένων; Τὸ γὰρ ἤδη σε μὴ παθεῖν ἐφ' οἷς ἔδρασας, οὐ θαῦμα· ἐπεὶ μήπω κρίσις ἐστίν, ἵνα σὺ μὲν δίκην δῶς περὶ ὧν ἠνάγκασας, τὸ δὲ ἀνάγκασθὲν ὑπὸ συγγνώμην γένηται, ὡς τῆς κακῆς πράξεως τὸν ὄρκον προτιμῆσαν. Ὁ δὲ τούτων ἀκούσας ὠργίσθη, θάνατον, εἰ μὴ σιωπῶμεν, ἡμῖν ἀπειλήσας.

30 33. Ταῦτα τοῦ Ἀκύλα εἰπόντος, ἐγὼ Κλήμης ἐπυθόμην· Τί δ' ἄρα ἐστὶν ἃ ποιεῖ θαυμάσια;

Και ἐγὼ ὁ Νικήτης εἶπα· Ἀκούσαμε πολλά ἀπίστευτα στὴ ζωὴ μας, πὶὸ ἀνόητο ὅμως ἀπὸ τὸν λόγο αὐτὸν δὲν περιμέναμε ποτὲ ὅτι θὰ ἀκούσουμε. Διότι, ἐὰν δαίμονας ὑποκρίνεται ὅτι εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ νεκροῦ, ποιά ἀνάγκη τότε νὰ χωρισθεῖ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμα; Δὲν ἀκούσαμε οἱ ἴδιοι ποὺ ἤμασταν παρόντες νὰ ὀρκίζεις τὴν ψυχὴ τοῦ νεκροῦ; Πῶς λοιπὸν γίνεται ἐνῶ ἄλλος ὀρκίζεται, ἄλλος ποὺ δὲν ὀρκίστηκε, νὰ ὑπακούει ἐπειδὴ φοβήθηκε; Ἀλλὰ κι ὅταν ρωτήθηκες ἀπὸ μᾶς, γιατί μερικὲς φορές παύει ἡ διαρκὴς παραμονὴ τῆς ψυχῆς στὸ σῶμα, δὲν μᾶς εἶπες ὅτι ἡ ψυχὴ, ποὺ συμπλήρωσε πάνω στὴ γῆ τὸν χρόνο ποὺ θὰ περνοῦσε μέσα στὸ σῶμα, πηγαίνει στὸν ἅδη, καὶ πρόσθεσες λέγοντας, ὅτι οἱ ψυχὲς ἐκείνων ποὺ πέθαναν αὐτοκτονώντας, ἐπειδὴ πῆγαν στὸν ἅδη ὅπου κρατιοῦνται, εὐκόλα ἀφήνονται νὰ ἔρθουν;

32. Ἀφοῦ ὁ Νικήτης εἶπε αὐτά, πῆρε τὸν λόγο πάλι ὁ Ἀκύλας καὶ εἶπε· Θὰ ἤθελα, Σίμωνα, νὰ μάθω ἀπὸ σένα μόνο αὐτὸ· εἴτε ψυχὴ εἶναι αὐτὸ ποὺ ὀρκίζεται, εἴτε δαίμονας, τί φοβᾶται καὶ δὲν περιφρονεῖ τοὺς ὄρκους;

Καὶ ὁ Σίμωνας ἀπάντησε· Γνωρίζει ὅτι, ἂν παρακούσει, θὰ ὑποστεῖ κόλαση.

Καὶ ὁ Ἀκύλας εἶπε· Ἐπομένως, ἐφόσον ἡ ψυχὴ ὅταν ἐξορκίζεται ἔρχεται, ἄρα γίνεται καὶ κρίση. Ἐὰν λοιπὸν οἱ ψυχὲς εἶναι ἀθάνατες, ὅπως ὅποτε ὑπάρχει καὶ κρίση. Ὡστε, ἀφοῦ λὲς ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ ὀρκίζονται γιὰ κακὴ πράξη, ἐὰν παραβοῦν ἔπειτα τὸν ὄρκο τους θὰ καταδικαστοῦν, πῶς δὲν φοβᾶσαι ἐσὺ νὰ ἐξαναγκάζεις αὐτούς, ἀφοῦ ἐκεῖνοι ποὺ ἀναγκάζουν σὲ παρακοὴ τιμωροῦνται; Διότι δὲν εἶναι θαῦμα τὸ ὅτι ἐσὺ δὲν ἔχεις ἀκόμα τιμωρηθεῖ γι' αὐτὰ ποὺ ἔκανες, ἀφοῦ δὲν ἔγινε ἀκόμα κρίση, ὥστε ἐσὺ μὲν νὰ δικαστεῖς γι' αὐτὰ ποὺ ἀνάγκασες νὰ γίνουν, ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ ἀνάγκασες νὰ συγχωρηθεῖ, ἐπειδὴ ἀντὶ τῆς κακῆς πράξεως προτίμησε τὸν ὄρκο. Ἐκεῖνος ἀκούοντας αὐτὰ ὀργίσθηκε, ἀπειλώντας μας μὲ θάνατο, ἐὰν δὲν σιωπήσουμε.

33. Ὅταν ὁ Ἀκύλας εἶπε αὐτά, ἐγὼ ὁ Κλήμης ρώτησα· Ποιά λοιπὸν εἶναι τὰ θαύματα ποὺ κάνει;

Οἱ δέ· Ἀνδριάντας, εἶπον, ποιεῖ περιπατεῖν, καὶ κυλιόμενος ἐπὶ πῦρ οὐ καίεται· ἐνίοτε δὲ καὶ πέταται καὶ ἐκ λίθων ἄρτους ποιεῖ, ὄφρις γίνεται, εἰς αἶγα μεταμορφοῦται, διπρόσωπος γίνεται, εἰς χρυσὸν μεταβάλλεται· θύρας κεκλεισμένας ἀνοίγει, σίδηρον λύει, ἐν δείπνοις εἶδωλα παντοδαπῶν ἰδεῶν παρίστησι· τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ σκευὴ ὡς αὐτόματα φερόμενα πρὸς ὑπηρεσίαν ὀρασθαι ποιεῖ, τῶν φερόντων οὐ βλεπομένων.

Ταῦτα λεγόντων, ἀκούων ἐθαύμαζον· ἐμαρτύρουν δὲ τὰ τοιαῦτα αὐτοὶ ἱστορηκέναι.

10 34. Τούτων οὕτω ρηθέντων, ἤκε Ζακχαῖος τοιαῦτα τῷ Πέτρῳ διασαφῶν· Ἦδη λοιπόν, ὦ Πέτρε, καιρὸς πρὸς τὸ ἐκβάντα σε διαλεχθῆναι τοῖς συνελθοῦσι. Πολὺς γὰρ ἐπὶ τῆς αὐλῆς συναθροισθεὶς ἀναμένει σε ὄχλος, οὗ ἐν μέσῳ καθάπερ τις πολέμαρχος ὑπ' αὐτῶν δορυφορούμενος ἔστηκε Σίμων.

15 Ὁ δὲ Πέτρος ἀκούσας, εὐχῆς χάριν ὑποχωρῆσαί μοι κελεύσας μήπω τὸ σωτήριον βάπτισμα δεξαμένῳ, τοῖς ἤδη τελείοις, Ἀναστάντες, ἔφη, εὐξώμεθα, ἵνα ὁ Θεὸς τοῖς ἀνεκλείπτοις αὐτοῦ οἰκτιρμοῖς συνεργήσῃ μοι ὀρμῶντι πρὸς σωτηρίαν τῶν ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντων ἀνθρώπων. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, εὐξάμενος ἐξῆει 20 εἰς τὸν ὑπαιθρον τῆς αὐλῆς τόπον μέγαν ὄντα, ἔνθα συνεληλυθότες ἦσαν πολλοί, ἵν' ἀκουσθῶν γένωνται τῶν λεχθησομένων. Στᾶς οὖν καὶ ἰδὼν μετὰ πάσης ἡσυχίας τὸν πάντα λαὸν εἰς αὐτὸν ἀτενίζοντα, Σίμονα δὲ τὸν Μάγον εἰς τὸ μέσον ἐστῶτα, τοῦ λέγειν ἤρξατο οὕτως.

25 35. Εἰρήνη εἶη πᾶσιν ὑμῖν τοῖς ἐτοιμῶς ἔχουσι δεξιᾶς διδόναι τῇ τοῦ Θεοῦ ἀληθείᾳ, ἣν αὐτοῦ μεγάλην τε καὶ ἀσύγκριτον ἐν τῷ νῦν κόσμῳ ὑπάρχουσαν δωρεάν, ὁ ἀποστείλας ἡμᾶς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ ζῶντος Θεοῦ, ταύτην ἡμῖν ἐνετείλατο τὴν προσηγορίαν, πρὸ τῶν τῆς διδασκαλίας λόγων ὑμῖν ἐπι- 30 φθέγγεσθαι, ἵνα, ἐάν τις ἦ ἐν ὑμῖν εἰρήνης τέκνον, διὰ τῆς διδα-

Καὶ ἐκεῖνοι εἶπαν· Κάνει ἀνδριάντες νὰ περπατοῦν, καὶ ἐνῶ κυλιέται πάνω σὲ φωτιά δὲν καίεται· μερικὲς φορές καὶ πετάει, καὶ ἀπὸ πέτρες κάνει ψωμιά, γίνεται φίδι, μεταμορφώνεται σὲ γίδα, γίνεται διπρόσωπος, μεταβάλλεται σὲ χρυσάφι, ἀνοίγει κλειστὲς πόρτες, διαλύει σίδηρο, καὶ κατὰ τὴν διάρκεια δείπνων παρουσιάζει τὰ εἶδωλα κάθε εἶδους μορφῶν· κάνει ἐπίσης τὰ οἰκιακὰ σκευὴ νὰ περιφέρονται γιὰ ἐξυπηρέτηση σὰν αὐτόματα, χωρὶς νὰ φαίνονται αὐτοὶ ποὺ τὰ μεταφέρουν.

Ἄκούοντας νὰ τὰ λένε αὐτὰ θαύμαζα, ἐνῶ αὐτοὶ βεβαίωναν ὅτι αὐτὰ τὰ εἶδαν οἱ ἴδιοι.

34. Ἄφοῦ εἰπώθηκαν αὐτά, ἦρθε ὁ Ζακχαῖος λέγοντας στὸν Πέτρο τὰ ἐξῆς· Εἶναι καιρὸς, Πέτρε, νὰ βγεῖς καὶ νὰ μιλήσεις στοὺς συγκεντρωμένους. Διότι στὴν αὐλὴ σὲ περιμένει συγκεντρωμένος πολὺς κόσμος, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους στέκεται ὁ Σίμωνας σὰν κανένας πολέμαρχος ποὺ ἔχει αὐτοὺς ὡς σωματοφύλακές του.

Ὁ Πέτρος τότε ὅταν τὰ ἀκουσε αὐτά, διέταξε νὰ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τοὺς ἤδη βαπτισμένους, ἐπειδὴ δὲν εἶχα ἀκόμα δεχθεῖ τὸ βάπτισμα, προκειμένου νὰ προσευχηθοῦν, καὶ εἶπε· Ἄς σηκωθοῦμε γιὰ νὰ προσευχηθοῦμε, ὥστε ὁ Θεὸς μὲ τὴν ἀπέραντη εὐσπλαγχνία του νὰ μὲ βοηθήσει τώρα ποὺ πηγαίνω γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων ποὺ δημιουργήθηκαν ἀπὸ αὐτόν. Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτό, προσευχήθηκε καὶ βγήκε στὸν ὑπαίθριο χῶρο τῆς αὐλῆς ποὺ ἦταν μεγάλος, ὅπου εἶχαν συγκεντρωθεῖ πολλοὶ γιὰ ν' ἀκούσουν ὅσα θὰ εἰπωθοῦν. Ἄφοῦ λοιπὸν στάθηκε καὶ κοίταξε μὲ κάθε ἡρεμία ὅλο τὸ πλῆθος, ποὺ εἶχε στραμμένα τὰ μάτια του σ' αὐτόν, καὶ τὸν Σίμονα νὰ στέκεται στὴ μέση, ἀρχισε νὰ μιλάει ὡς ἐξῆς·

35. Ἄς ὑπάρχει εἰρήνη σὲ ὅλους ἐσᾶς ποὺ εἴστε ἔτοιμοι νὰ δεχθεῖτε τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ· αὐτὴν τὴν εἰρήνη, ποὺ εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη καὶ ἀσύγκριτη δωρεὰ ποὺ ἔδωσε στὸν κόσμο αὐτόν ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ, μᾶς διέταξε νὰ τὴν λέμε σὰν χαιρετισμὸ πρὶν ἀρχίσουμε τοὺς λόγους τῆς διδασκαλίας μας, ὥστε, ἐὰν κάποιος ἀπὸ σᾶς εἶναι παιδὶ τῆς εἰρή-

σκαλίας ἡμῶν καταλάβη αὐτὸν εἰρήνη, εἰ δὲ ταύτην λαβεῖν ὑμῶν
 τις μὴ θέλοι, τότε καὶ ἡμεῖς ἀποτιναζόμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν
 ποδῶν ἡμῶν εἰς μαρτύριον, εἰς ἐτέρων ἀπίωμεν οἰκίας καὶ πό-
 λεις. Καὶ ἀληθῶς ὑμῖν λέγομεν· «ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων
 5 καὶ Γομόρρας ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῷ τῆς ἀπειθείας τόπῳ ἐν-
 διατρίβειν»· πρῶτον μὲν, ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν οὐχ οἰοί τε γεγόνατε
 τὴν ἀλήθειαν ἐπιγινῶναι· δεύτερον, ὅτι τὰ καθ' ἡμᾶς ἀκούσαντες,
 οὐκ ἦλθατε μέχρις ἡμῶν· τρίτον, ὅτι καὶ ἐλθοῦσιν ἡμῖν ἠπειθή-
 σατε. Διό, φειδόμενοι ὑμῶν, προῖκα εὐχόμεθα τὴν εἰρήνην ἡμῶν
 10 ἐλθεῖν ἐφ' ὑμᾶς. Εἰ οὖν ταύτην ἔχειν ἐθέλετε, δεῖ ὑμᾶς προθύμως
 τοὺς περὶ τῆς εὐσεβείας δέξασθαι λόγους καὶ τὴν Θεοῦ ἀρέσκου-
 σαν πολιτείαν ἐπανελέσθαι, ἴν', εὐσεβῶς καὶ δικαίως ζήσαντες,
 τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν γένησθε κληρονόμοι.

36. Καὶ τοῦ Πέτρου ταῦτα εἰπόντος καὶ περὶ τῶν ἔργων
 15 τοῦ Θεοῦ διδάξαντος καὶ πόσα παρὰ τοῦ Θεοῦ τῷ ἀνθρώπῳ τὰ
 ἀγαθὰ ἐδωρήθη καὶ παραινέσαντος πολλὰ περὶ μοναρχίας, ὁ Σί-
 μων ἔξω τοῦ ὄχλου βοῆ μεγάλη ἔφη· Τί ψευδόμενος ἀπατᾶν θέ-
 λεις τὸν παρεστῶτά σοι ἰδιώτην ὄχλον, πείθων αὐτοὺς θεοὺς μὴ
 ὀνομάζειν, μήτε λέγειν ἐξὸν εἶναι, τῶν παρὰ Ἰουδαίοις δημοσίων
 20 βίβλων πολλοὺς θεοὺς λεγουσῶν; Καὶ νῦν δὲ μετὰ πάντων ἀπ'
 αὐτῶν σοι τῶν βιβλίων τοῦ δεῖν θεοὺς νομίζειν, συζητῆσαι βού-
 λομαι· πρότερον περὶ οὗ ἔφη Θεοῦ, δείξας μὴ αὐτὸν τὴν ἀνωτά-
 τω καὶ πάντα δυναμένην Πρόνοιαν καθ' ἧ ἀπρόγνωστός ἐστιν,
 ἀτελής, ἐνδεής, καὶ ὄλως οὐκ ἀγθός. Ἀμέλει καὶ τούτου δειχθέν-
 25 τος ἀπὸ τῶν Γραφῶν, ὡς ἐγὼ λέγω, ἕτερος ἀγράφως περιλείπε-
 ται εἶναι Θεός, προγνωστικός, τέλειος, ἀνενδεής, ἀγαθός, πάν-
 των ἀπηλλαγμένος κακῶν, ὃν δὲ σὺ φῆς δημιουργόν, τοῖς ἐναν-
 τίοις ἀντικείμενος τυγχάνει.

37. Αὐτίκα γοῦν ὁ καθ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ γεγονῶς Ἀδὰμ καὶ

νης, με τή διδασκαλία μας να τὸν κυριεύσει ἡ εἰρήνη, ἔὰν ὁμως κάποιος δὲν θέλει νὰ τὴν δεχθεῖ, τότε ἐμεῖς, ἀφοῦ τινάζουμε τὴ σκόνη ἀπὸ τὰ πόδια μας ὡς ἐπιβεβαίωση, νὰ πηγαίνουμε σὲ σπῖτια καὶ πόλεις ἄλλων⁷. Καὶ σᾶς λέμε ἀληθινά, ὅτι θὰ εἶναι πιὸ ἀνεκτὸ νὰ μένατε στὴ χώρα τῶν Σοδόμων καὶ τῆς Γομόρρας τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως, παρὰ στὸν τόπο τῆς ἀπειθείας· πρῶτον, διότι δὲν ἤσασταν ἄξιοι νὰ γνωρίσετε μόνοι σας τὴν ἀλήθεια, δεῦτερον ἐπειδὴ, ἂν καὶ ἀκούσατε τὰ δικά μας, δὲν ἤρθατε σ' ἐμᾶς, καὶ τρίτον διότι, καὶ ὅταν ἤρθαμε ἐμεῖς, δείξατε ἀπειθεία σὲ μᾶς. Γι' αὐτό, ἐπειδὴ σᾶς λυπούμαστε, εὐχόμαστε δωρεὰν νὰ ἔρθει ἡ εἰρήνη μας ἐπάνω σας. Ἐὰν λοιπὸν θέλετε νὰ τὴν ἔχετε, πρέπει πρόθυμα νὰ δεχθεῖτε τοὺς λόγους τῆς εὐσέβειας καὶ νὰ προτιμήσετε τὸν τρόπο ζωῆς πὺ ἀρέσει στὸν Θεό, ὥστε, ἀφοῦ ζήσετε με τρόπο εὐσεβῆ καὶ δίκαιο, νὰ γίνετε κληρονόμοι τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν.

36. Καὶ ὁ Πέτρος ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ καὶ δίδαξε γιὰ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ καὶ πόσα ἀγαθὰ δωρήθηκαν ἀπὸ τὸν Θεὸ στὸν ἄνθρωπο καὶ ἀφοῦ ἔκανε πολλὰς παραινέσεις γιὰ τὴν ὑπαρξὴ ἐνὸς Θεοῦ, ὁ Σίμωνας ἔξω ἀπὸ τὸ πλῆθος εἶπε με δυνατὴ φωνή· Γιατί λὲς ψέματα θέλοντας νὰ ἐξαπατήσεις τὸ πλῆθος πὺ σὲ περιβάλλει ἔχοντας ἄγνοια, πείθοντάς τους οὔτε νὰ ἀναφέρουν θεοὺς, οὔτε νὰ λένε ὅτι μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν, ἀφοῦ τὰ ἐπίσημα βιβλία τῶν Ἰουδαίων ἀναφέρουν πολλοὺς θεοὺς; Καὶ τώρα μαζί με ὄλα θέλω νὰ μιλήσω ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ βιβλία σου γιὰ τὸ ὅτι πρέπει νὰ πιστεῦσουν σὲ θεοὺς. Καὶ πρῶτα γιὰ τὸν Θεὸ πὺ μίλησες, ἀποδεικνύοντας ὅτι αὐτὸς δὲν εἶναι ἡ ἀνώτατη καὶ παντοδύναμη πρόνοια, ἐπειδὴ δὲν προγνωρίζει, εἶναι ἀτελής, ἔχει ἐλλείψεις, καὶ γενικὰ δὲν εἶναι ἀγαθὴ. Ὅταν λοιπὸν αὐτὸ ἀποδειχθεῖ ἀπὸ τὶς Γραφές, ὅπως ἰσχυρίζομαι ἐγώ, τότε δὲν μένει παρὰ νὰ ὑπάρχει ἄλλος πὺ δὲν ἀναφέρεται στὶς Γραφές, πὺ προγνωρίζει, εἶναι τέλειος, δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τίποτε, εἶναι ἀγαθὸς καὶ ἀπαλλαγμένος ἀπὸ ὄλα τὰ κακά, ἐνῶ αὐτὸς, τὸν ὁποῖο ἐσὺ ὀνομάζεις δημιουργό, εἶναι ἀντίθετος πρὸς τοὺς ἐχθροὺς του.

37. Ὁ Ἀδάμ, γιὰ παράδειγμα, πὺ ἔγινε «καθ' ὁμοίωσιν»

τυφλὸς κτίζεται, ἐφ' ᾧ καὶ παραβάτης εὐρίσκεται καὶ τοῦ Θεοῦ ἐκβάλλεται καὶ θανάτῳ τιμωρεῖται. Ὅμοίως τε καὶ ὁ πλάσας αὐτόν, ἐπεὶ μὴ τὰ πάντα ὄρα, ἐπὶ τῇ Σοδόμων καταστροφῇ, «δεῦτε», λέγει, «καὶ καταβάντες ἴδωμεν, εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν 5 αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρὸς με συντελοῦνται, εἰ δὲ μὴ, ἵνα γινῶ», καὶ ἀγνοοῦντα ἑαυτὸν δείκνυσι. Τῷ δὲ εἰπεῖν περὶ τοῦ Ἀδάμ, «ἐκβάλωμεν αὐτόν, μὴ πως ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἄψηται τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ φάγη καὶ ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα», φθονεῖ. Καὶ τῷ γεγράφαι, ὅτι «ἐνεθυμήθη ὁ Θεὸς ὅτι ἐποίησε τὸν ἄν- 10 θρωπον», καὶ μετανοεῖ καὶ ἀγνοεῖ· τὸ γὰρ «ἐνεθυμήθη» σκέψις ἐστὶ, ἣτις δι' ἀγνοίαν ὧν βούλεται τὸ τέλος ἀκριβῶσαι θέλει, ἢ ἐπὶ τῷ παρὰ γνώμην ἀποβάντι μεταμελουμένου. Καὶ τὸ γεγράφαι ὅτι, «ὡσφράνθη Κύριος ὀσμὴν εὐωδίας», ἐνδεοῦς ἐστὶ, καὶ τὸ ἐπὶ κνίσση σαρκῶν ἡσθῆναι, οὐκ ἀγαθοῦ. Τὸ δὲ πειράζειν, ὡς 15 γέγραπται ὅτι, «ἐπείραζε Κύριος τὸν Ἀβραάμ», κακοῦ καὶ τὸ τέλος τῆς ὑπομονῆς ἀγνοοῦντος.

38. Ὅμῳς ὁ Σίμων πολλὰ τῆς Γραφῆς κακῶς ἐκλαμβάνων, δεικνύειν ἔσπευδε παντὶ πάθει τοῖς ἀνθρώποις ὁμοίως τὸν Θεὸν ὑποκείμενον.

20 Καὶ ὁ Πέτρος· Εἰ μηδὲν ἀγαπᾷ, φησὶν, ὁ κακὸς καὶ πάνυ μοχθηρὸς, ἐφ' οἷς ἀμαρτάνει ἑαυτὸν ἐλέγχειν, ἀπόκριναί μοι.

Καὶ ὁ Σίμων· Οὐκ ἀγαπᾷ, ἔφη.

Καὶ ὁ Πέτρος· Πῶς οὖν κακὸς καὶ μοχθηρὸς εἶναι δύναται ὁ Θεός, εἶπερ αὐτοῦ θελήματι τὰ κατ' αὐτοῦ δεινὰ δημοσίᾳ γρα- 25 φέντα προετέθη;

Καὶ ὁ Σίμων· Ἐνδέχεται μὴ κατὰ προαίρεσιν αὐτοῦ ὑφ' ἐτέρας δυνάμεως τὸν κατ' αὐτῶν γραφῆναι ἔλεγχον.

8. Γέν. 18,21.

9. Γέν. 3,32.

αὐτοῦ, δημιουργήθηκε τυφλός, γι' αὐτὸ καὶ βρέθηκε παραβάτης καὶ διώχτηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τιμωρήθηκε μὲ θάνατο. Τὸ ἴδιο καὶ ἐκεῖνος ποὺ τὸν ἔπλασε, ἐπειδὴ δὲν τὰ βλέπει ὄλα, εἶπε κατὰ τὴν καταστροφὴ τῶν Σοδόμων· «Ἐλάτε νὰ κατεβοῦμε γιὰ νὰ δοῦμε, ἐὰν οἱ ἁμαρτίες τους γίνονται σύμφωνα μὲ τὶς κραυγὲς τους ποὺ φτάνουν σὲ μένα, ὥστε σὲ ἀντίθετη περίπτωσι νὰ γνωρίσω τί συμβαίνει»⁸, δείχνοντας ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ἀγνοεῖ. Ἀλλὰ καὶ ὅταν λέει γιὰ τὸν Ἀδάμ, «νὰ τὸν διώξουμε, μὴ τυχὸν ἀπλώσει τὸ χέρι του καὶ πάρει καρπὸ ἀπὸ τὸ δένδρο τῆς ζωῆς καὶ τὸν φάει καὶ ζήσει αἰώνια»⁹, δείχνει ὅτι φθονεῖ. Καὶ μὲ ἐκεῖνο ποὺ ἔχει γραφεῖ, «καὶ θυμήθηκε ὁ Θεὸς ὅτι δημιούργησε τὸν ἄνθρωπο», ὁ Θεὸς καὶ μετανοεῖ καὶ ἀγνοεῖ, διότι τὸ «θυμήθηκε» σημαίνει σκέψη, ἡ ὁποία ἐξαιτίας ἀγνοίας θέλει νὰ ἐξακριβώσει τὸ τέλος αὐτῶν ποὺ ἐπιθυμεῖ, ἢ δείχνει ὅτι μετανοεῖ γι' αὐτὸ ποὺ ἔγινε παρὰ τὴν γνώμη του. Καὶ αὐτὸ ποὺ γράφεται· «ὀσφράνθηκε ὁ Κύριος τὴν εὐώδη ὀσμὴ τῆς θυσίας»¹⁰, δείχνει ἔνδεια, καὶ τὸ ὅτι εὐχαριστήθηκε ἀπὸ τὴν κνίσσα τῶν κρεάτων, δείχνει ὅτι δὲν εἶναι ἀγαθός. Τὸ ὅτι πάλι δοκιμάζει, ὅπως γράφεται, Δοκίμαζε ὁ Κύριος τὸν Ἀβραάμ¹¹, φανερώνει ὅτι εἶναι κακὸς καὶ ἀγνοεῖ τὸ τέλος τῆς ὑπομονῆς.

38. Ἐπίσης ὁ Σίμωνας, ἐρμηνεύοντας πολλὰ χωρία τῆς Γραφῆς κακῶς, προσπαθοῦσε νὰ ἀποδείξει ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὑποχείριος κάθε πάθους, ὅπως οἱ ἄνθρωποι.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐὰν ὁ κακὸς καὶ πολὺ μοχθηρὸς δὲν ἀγαπάει τίποτε, ἀπάντησέ μου ἂν μὲ αὐτὲς τὶς ἁμαρτίες ποὺ κάνει κατηγορεῖ τὸν ἑαυτό του.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Δὲν ἀγαπάει.

Καὶ ὁ Πέτρος· Πῶς λοιπὸν μπορεῖ ὁ Θεὸς νὰ εἶναι κακὸς καὶ μοχθηρὸς, ἐὰν μὲ δική του θέλησι προστέθηκαν αὐτὰ ποὺ γράφτηκαν ἐναντίον του δημοσίως;

Καὶ ὁ Σίμωνας· Ἐνδέχεται ἢ ἐναντίον του κατηγορία νὰ μὴ γράφτηκε μὲ συγκατάθεσι του, ἀλλὰ ἀπὸ ἄλλη δύναμι.

10. Γέν. 8,21.

11. Γέν. 22,1.

Καὶ ὁ Πέτρος· Πρῶτον οὖν τοῦτο ζητήσωμεν. Εἰ μὲν ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ βουλήσ ἐαυτοῦ ἤλεγξεν, ὡς φθάσας σὺ πρότερον ὠμολογήσας, μοχθηρὸς οὐκ ἔστιν· εἰ δὲ καὶ ὑφ' ἑτέρας δυνάμεως, ζητητέον καὶ παντὶ σθένει ἐξεταστέον, μὴ τις αὐτὸν μόνον ἀγα-
5 θὸν ὄντα, ἐπὶ πᾶσι τοῖς κακοῖς ὑπέλαβε.

39. Καὶ ὁ Σίμων· Πρόδηλος εἶ φεύγων ἀπὸ τῶν Γραφῶν ἀκοῦσαι τὸν κατὰ τοῦ Θεοῦ σου ἔλεγχον.

Καὶ ὁ Πέτρος· Αὐτὸς μοι φαίνει τοῦτο ποιῶν· ὁ γὰρ τάξιν ζητήσεως φεύγων, ἐξέτασιν ἀληθῆ γενέσθαι οὐ βούλεται. Ὅθεν
10 ἐγὼ τῇ τάξει χρώμενος καὶ βουλόμενος πρῶτον τὸν συγγραφέα νοηθῆναι, πρόδηλός εἰμι τὴν εὐθεΐαν ὁδεύειν θέλων.

Καὶ ὁ Σίμων· Ὁμολόγησον πρῶτον, εἴ γε τὰ κατὰ τοῦ δημιουργοῦ γεγραμμένα ἀληθῆ ἔστι, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ τῶν ὄλων ἀνώτερος, κατὰ τὰς Γραφὰς πάση ὑποκείμενος μοχθηρία, καὶ
15 ὕστερον ζητήσομεν τὸν συγγράψαντα.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἴνα μὴ δόξω, ἀποκρίνομαι. Ἐγὼ φημι ὅτι τὰ δοκοῦντά σοι ταῦτα κατὰ Θεοῦ γεγράφθαι, ἀληθῆ μὲν ἔστιν, ἀλλὰ καὶ οὕτως οὕπω τὸν Θεὸν δείκνυσι μοχθηρόν.

Καὶ ὁ Σίμων· Πῶς οὖν, ἔφη, τοῦτο συστήσαι δύνασαι;

20 40. Καὶ ὁ Πέτρος· Τὸν Ἀδὰμ τυφλὸν λέγεις γεννηθῆναι, ὅπερ οὐκ ἦν. Οὐ γὰρ ἂν τυφλῷ ἐντελλόμενος ἐδείκνυε λέγων, «ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν μὴ γεύσησθε».

Καὶ ὁ Σίμων μεταβαλὼν· Τυφλὸν ἔλεγε τὸν νοῦν αὐτοῦ.

25 Καὶ ὁ Πέτρος· Πῶς καὶ τὸν νοῦν τυφλὸς ἠδύνατο εἶναι, ὁ

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἄς συζητήσουμε λοιπὸν πρῶτα τὸ θέμα αὐτό. Ἐὰν λοιπὸν μὲ τῆ δική του θέληση κατηγορήσε τὸν ἑαυτοῦ, ὅπως ἔφτασες νὰ ὁμολογήσεις προηγουμένως, δὲν εἶναι μοχθηρός, ἐνῶ ἐὰν ὁ ἔλεγχος ἔγινε ἀπὸ ἄλλη δύναμη, πρέπει νὰ συζητηθεῖ καὶ νὰ ἐρευνηθεῖ μὲ κάθε τρόπο, μήπως, ἐπειδὴ εἶναι ὁ μόνος ἀγαθός, κάποιος τὸν ἐξέλαβε ὡς αἷτιο ὄλων τῶν κακῶν.

39. Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Εἶναι ὀλοφάνερο ὅτι ἀποφεύγεις νὰ ἀκούσεις τὴν κατηγορία τοῦ Θεοῦ σου ἀπὸ τὶς Γραφές.

Καὶ ὁ Πέτρος· Αὐτὸ μοῦ φαίνεται ὅτι τὸ κάνεις ἐσύ· διότι ἐκεῖνος ποὺ ἀποφεύγει τὴν κανονικὴ συζήτηση, δὲν θέλει νὰ γίνῃ εἰλικρινὴς ἐξέταση. Γι' αὐτὸ ἐγώ, τηρώντας τοὺς κανόνες τῆς συζητήσεως καὶ θέλοντας νὰ κατανοήσουμε πρῶτα τὸν συγγραφέα, εἶναι ὀλοφάνερο ὅτι θέλω νὰ ἀκολουθήσουμε τὸν εὐθὺ δρόμο.

Καὶ ὁ Σίμωνας· Ὁμολόγησε πρῶτα, ἐὰν αὐτὰ ποὺ εἶναι γραμμένα ἐναντίον τοῦ Δημιουργοῦ εἶναι ἀληθινά, καὶ ὅτι ὁ Δημιουργὸς δὲν εἶναι ἀνώτερος ὄλων, ἀφοῦ, σύμφωνα μὲ τὶς Γραφές, ὑπόκειται σὲ κάθε μοχθηρία, καὶ ὕστερα νὰ συζητησοῦμε γιὰ τὸν συγγραφέα.

Καὶ ὁ Πέτρος· Γιὰ νὰ μὴ θεωρηθεῖ ὅτι ἀποφεύγω, σοῦ ἀπαντῶ. Ἐγὼ λέω ὅτι αὐτὰ ποὺ σοῦ φαίνονται ὅτι ἔχουν γραφεῖ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, εἶναι βέβαια ἀληθινά, ἀλλὰ καὶ ἔτσι δὲν ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι μοχθηρός.

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Πῶς μπορεῖς νὰ τὸ ὑποστηρίξεις αὐτό;

40. Καὶ ὁ Πέτρος· Λές ὅτι ὁ Ἄδὰμ γεννήθηκε τυφλός, πρᾶγμα ποὺ δὲν εἶναι ἀληθινό. Διότι, δίνοντας ἐντολὴ σὲ τυφλόν, δὲν θὰ ἔδειχνε λέγοντας· «ἀπὸ τὸ δένδρο ὅμως τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, νὰ μὴ φάτε»¹².

Καὶ ὁ Σίμωνας ἀλλάζοντας τὸ νόημά του· Τυφλὸν ἔλεγε τὸν νοῦ του.

Καὶ ὁ Πέτρος· Πῶς μπορούσε νὰ εἶναι τυφλός ὡς πρὸς τὸν νοῦ, ἐκεῖνος ποὺ προτοῦ γευθεῖ τὸ καρπὸ τοῦ φυτοῦ ἔδωσε, σύμ-

12. Γέν. 2,17.

πρὸ τοῦ γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ συμφώνως τῷ κτίσαντι αὐτὸν οἰ-
κεῖα πᾶσιν ἐπιθεῖς τοῖς ζώοις ὀνόματα;

Καὶ ὁ Σίμων· Εἰ πρόγνωσιν εἶχεν Ἀδὰμ διὰ τί οὐ προέγνω
τὸν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἀπατήσαντα ὄφιν;

5 Καὶ ὁ Πέτρος· Εἰ πρόγνωσιν μὴ εἶχεν Ἀδὰμ πῶς τοῖς υἱοῖς
αὐτοῦ πρὸς τὰς ἐσομένας πράξεις ἅμα τῷ γεννηθῆναι καὶ τὰ ὀνό-
ματα ἐπιτέθεικε, τὸν μὲν πρῶτον καλέσας Κάϊν, ὃ ἐρμηνεύεται
‘ζῆλος’, ὃς καὶ ζηλώσας ἀνεῖλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Ἄβελ, ὃ
ἐρμηνεύεται ‘πένθος’; ἐπ’ αὐτῷ γὰρ πρῶτω φονευθέντι ἐπένθη-
10 σαν οἱ γονεῖς. Εἰ δὲ Ἀδὰμ ἔργον Θεοῦ ὑπάρχων πρόγνωσιν εἶχε,
πολλῷ μᾶλλον ὁ δημιουργήσας αὐτὸν Θεός. Σὺ δέ, ὦ Σίμων,
κακῶς νοῶν τὰς θείας Γραφάς, φιμώθητι.

41. Τὸ δὲ γεγράφθαι, «ἐνεθυμήθη ὁ Θεός», ὡς λογισμῷ
χρησαμένου διὰ τὴν ἄγνοιαν, ἔτι μὴν καί, «ἐπείραζε Κύριος τὸν
15 Ἀβραάμ, ἵνα γνῶ εἰ ὑπενέγκη», καὶ τό, «καταβάντες ἴδωμεν εἰ
κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρὸς με συντελοῦνται, εἰ
δὲ μή, ἵνα γνῶ», καὶ ἵνα μὴ εἰς πολὺ μηκύνω τὸν λόγον, σαφῆ
τὴν διάνοιαν καὶ διάγνωσιν αἱ ρήσεις ἔχουσιν αὐταί, μὴ καταγι-
νώσκουσαι τοῦ Θεοῦ ἄγνοιαν, κἂν τὴν σὴν τοῦτο διαφεύγη διά-
20 νοιαν· ὅτι δὲ ὄντως προγινώσκει, λέγει τῷ Ἀβραάμ· «γινώσκων
γνώση, ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῆ οὐκ ἰδίᾳ, καὶ
δουλώσουσιν αὐτό, κακώσουσι καὶ ταπεινώσουσιν αὐτοὺς ἔτη
τετρακόσια· τὸ δὲ ἔθνος ᾧ ἂν δουλεύσωσι κρινῶ ἐγώ· μετὰ δὲ
ταῦτα ἐξελεύσονται ὧδε μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς· σὺ δὲ ἀπε-
25 λεύση πρὸς τοὺς πατέρας σου μετ’ εἰρήνης, τραφεῖς ἐν γῆρα
καλῷ· τετάρτη δὲ γενεᾷ ἀποστραφήσονται ὧδε». Ταῦτα δὲ πάν-

φωνα μὲ ἐκεῖνον ποὺ τὸν ἔπλασε, ὀνόματα κατάλληλα σ' ὄλα τὰ ζῶα;

Καὶ ὁ Σίμωνας: Ἐὰν ὁ Ἀδὰμ εἶχε ἰκανότητα προγνωστική, γιατί δὲν προέβλεψε τὸ φίδι ποὺ ἐξάπατησε τὴ γυναῖκα του;

Καὶ ὁ Πέτρος: Ἐὰν ὁ Ἀδὰμ δὲν εἶχε προγνωστική ἰκανότητα, πῶς ἔδωσε στοὺς γιούς του μόλις γεννήθηκαν ὀνόματα ἀνάλογα πρὸς τὶς πράξεις ποὺ θὰ ἔκαναν, ὀνομάζοντας τὸν πρῶτο Κάιν, ποὺ μεταφράζεται ζήλεια, ὁ ὁποῖος σκότωσε ζηλεύοντας πραγματικὰ τὸν ἀδελφό του Ἄβελ, ποὺ μεταφράζεται πένθος; γιατί οἱ γονεῖς του πένθησαν γι' αὐτόν ποὺ ἦταν ὁ πρῶτος ποὺ σκοτώθηκε. Ἐὰν λοιπὸν εἶχε πρόγνωση ὁ Ἀδάμ, ποὺ ἦταν ἔργο τοῦ Θεοῦ, πολὺ περισσότερο εἶχε προγνωστική δύναμη ὁ Θεὸς ποὺ τὸν δημιούργησε. Ἐσὺ ὁμως, Σίμονα, ποὺ κατανοεῖς κακῶς τὶς θεῖες Γραφές, φιμώσου.

41. Ἀλλὰ καὶ τὸ γραμμένο: «θυμήθηκε ὁ Θεός», ὅτι δῆθεν χρησιμοποίησε συλλογισμό ἐξαιτίας τῆς ἄγνοιάς του, καὶ ἀκόμα τό, «δοκίμαζε ὁ Κύριος τὸν Ἀβραάμ, γιὰ νὰ διαπιστώσει ἂν θὰ δείξει ὑπομονή», καὶ τό, «ἄς κατεβοῦμε γιὰ νὰ δοῦμε, ἂν οἱ ἁμαρτίες τους γίνονται σύμφωνα μὲ τὶς κραυγές τους ποὺ φτάνουν σὲ μένα, ἀλλιῶς, γιὰ νὰ μάθω», καὶ γιὰ νὰ μὴ μακρύνω πολὺ τὸν λόγο, τὰ χωρία αὐτὰ περιέχουν φανερὴ τὴ σκέψη καὶ τὴν διάγνωση, καὶ δὲν κατηγοροῦν τὸν Θεὸ γιὰ ἄγνοια, ἔστω καὶ ἂν αὐτὸ διαφεύγει τὴ δική σου διάνοια. Τὸ ὅτι πραγματικὰ προγνωρίζει ὁ Θεός, λέει στὸν Ἀβραάμ: «πρέπει νὰ γνωρίζεις, ὅτι οἱ ἀπόγονοί σου θὰ εἶναι ξένοι σὲ χώρα ποὺ δὲν θὰ εἶναι δική τους, καὶ θὰ τοὺς ὑποδουλώσουν καὶ θὰ τοὺς κακοποιήσουν καὶ θὰ τοὺς ἐξευτελίσουν ἐπὶ τετρακόσια χρόνια, τὸ ἔθνος ὁμως στὸ ὁποῖο θὰ ὑποδουλωθοῦν θὰ τὸ τιμωρήσω ἐγώ· καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὸ θὰ βγοῦν ἀπὸ ἐκεῖ μαζὶ μὲ ὄλα τὰ ὑπάρχοντά τους, ἐνῶ ἐσὺ θὰ ἀναχωρήσεις εἰρηνικὰ πρὸς τοὺς πατέρες σου, ἀφοῦ φτάσεις σὲ εὐτυχισμένα γεράματα· θὰ ἐπιστρέψουν δὲ ἐδῶ μὲ τὴν τετάρτη γενεά»¹³. Αὐτὰ λοιπόν, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν ὀπωσδήποτε

13. Γέν. 15,13–16.

τως μετὰ πολλὰς ἄρα συμβήσεσθαι μέλλοντα γενεάς, προγινώσκοντός ἐστι καὶ σαφέστατα εἰδότος.

42. Ἡ μὲν οὖν περὶ τούτων ζήτησις καὶ εἰς τρίτην παρατείνεται τὴν ἡμέραν, ἐπιφωσκούσης δὲ τῆς τετάρτης, φυγὰς ὁ Σίμων εἰς Τύρον ὤχητο. Καὶ οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἀφίκοντό τινες ἐκεῖθεν ἐπαγγέλλοντες τῷ Πέτρῳ, ὅτι Σίμων μεγάλη θαυμάσια ἐν Τύρῳ ποιῶν, πολλοὺς τῶν ἐκεῖ κατέπληξε καὶ σὲ πολλαῖς διαβολαῖς μισητὸν ἐποίησε. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Πέτρος, τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ πάντα τὸν λαὸν συναθροίσας, Ἐπειδὴ, φησὶν, ὁρμῶντός μου εἰς τὰ ἔθνη τὰ πολλοὺς θεοὺς λέγοντα, κηρύξαι καὶ διδάξαι, ὅτι εἷς ἔστι Θεὸς ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν, ὃς οὐρανὸν ἔκτισε καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ὅπως ἀγαπήσαντες αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι σωθῆναι δυνηθῶσι, προλαβὼν ὁ διάβολος, Σίμονα προαπέστειλεν, ἵνα πείσῃ πάντα ἄνθρωπον λατρεύειν τοῖς μὴ οὔσι θεοῖς καὶ ἀρνήσωνται πιστεύειν εἰς ἓνα Θεὸν τὸν ποιήσαντα πάντα, τὰ τε ὀρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, χρῆ με ταχέως, αὐτὸν καταλαβεῖν, ἵνα μὴ ἡ διδασκαλία τοῦ Σίμωνος ἐγχρονίσασα παντελῶς πάντων ἐπικρατήσῃ.

43. Δεῖ οὖν ἀντ' ἐμοῦ τινα τὸν ἐμὸν ἀναπληρῶσαι τόπον, καὶ πάντες τοῦ Θεοῦ ἐκτενῶς δεηθῶμεν, ὅπως τὸν ὄντα ἄξιον ὁ Θεὸς ἀναδείξῃ. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπέθηκε χεῖρας τῷ Ζακχαίῳ καὶ φησι· Δέσποτα Κύριε, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ Πνεύματός σου τοῦ ἁγίου καὶ προσκυνητοῦ, σὺ διαφύλαξον τοῦτον, ποιμαίνειν τὸν λαὸν σου ὃν ἐξελέξω. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, πρὸς τὸν λαὸν ἔφη· Ὅσοι βαπτισθῆναι θέλετε, ἀπὸ τῆς αὔριον νηστεύειν ἄρξασθε. Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας βαπτίζειν ἀρξάμενος, ἐμὲ Κλήμεντα φωνήσας καὶ Νικήτην καὶ Ἀκύλαν, ἔφη.

44. Μέλλοντί μοι πρὸς τὴν Τύρον ὁρμᾶν μεθ' ἡμέρας ἑπτά,

μετά από πολλές γενεές, είναι δηλωτικά κάποιου που προγινώσκει και γνωρίζει πολύ καλά.

42. Ἡ συζήτηση λοιπὸν γιὰ τὰ θέματα αὐτὰ παρατάθηκε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες, καὶ ὅταν ξημέρωνε ἡ τετάρτη ὁ Σίμωνας τράπηκε σὲ φυγή, ἀναχωρώντας γιὰ τὴν Τύρο. Ὑστερα ἀπὸ μερικές μέρες ἦρθαν ὀρισμένοι ἀπὸ ἐκεῖ ἀναφέροντας στὸν Πέτρο, ὅτι ὁ Σίμωνας, κάνοντας μεγάλα θαῦματα στὴν Τύρο, ἐντυπωσίασε πολλοὺς πὺ βρίσκονται ἐκεῖ, καὶ μὲ πολλές συκοφαντίες ἐσένα σὲ ἔκανε μισητόν. Ἀκούοντας αὐτὰ ὁ Πέτρος, τὴν ἐρχόμενη νύχτα συγκέντρωσε ὅλο τὸν κόσμο καὶ εἶπε· Ἐπειδὴ περιοδεύω στοὺς ἐθνικοὺς πὺ δέχονται πολλοὺς θεοὺς, γιὰ νὰ διδάξω ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἓνας μὲ τρεῖς ὑποστάσεις, ὁ ὁποῖος ἔκτισε τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ καὶ ὅλα ὅσα ὑπάρχουν σ' αὐτά, μὲ σκοπὸ νὰ τὸν ἀγαπήσουν οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ μπορέσουν νὰ σωθοῦν, πρόλαβε ὁ διάβολος καὶ ἔστειλε πρὸ μπροστὰ τὸν Σίμωνα, γιὰ νὰ πείσει κάθε ἄνθρωπο νὰ λατρεῖ αὐτοὺς πὺ δὲν εἶναι θεοί, καὶ νὰ ἀρνηθοῦν νὰ πιστέψουν στὸν ἓνα Θεὸ πὺ ἔκανε τὰ πάντα, καὶ τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὸν προλάβω γρήγορα, ὥστε νὰ μὴ μείνει πολὺ χρόνο ἡ διδασκαλία τοῦ Σίμωνα καὶ ἐπικρατήσῃ σὲ ὅλους γενικά.

43. Πρέπει λοιπὸν κάποιος νὰ πάρῃ τὴ θέση τὴ δική μου. Ἄς παρακαλέσουμε λοιπὸν ὅλοι τὸν Θεὸ παρατεταμένα, ὥστε ὁ Θεὸς νὰ ἀναδείξῃ ἐκεῖνον πὺ πραγματικὰ εἶναι ἄξιος. Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτά, ἔβαλε τὰ χέρια του στὸν Ζακχαῖο λέγοντας· Δέσποτα Κύριε, ὁ Πατὴρας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, μὲ τὸ ἅγιο καὶ προσκυνητὸ Πνεῦμα σου, διαφύλαξε σὺ αὐτόν, γιὰ νὰ ποιμαίνει τὸν λαὸ σου, τὸν ὁποῖο σὺ διάλεξες. Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτά, εἶπε στὸν λαό· Ὅσοι θέλετε νὰ βαπτισθεῖτε, ἀρχίστε ἀπὸ αὔριο νὰ νηστεύετε. Καὶ μετὰ τρεῖς μέρες καθῶς ἀρχισε νὰ βαπτίζει, φώναξε ἐμένα τὸν Κλήμη καὶ τὸν Νικήτη καὶ τὸν Ἀκύλα καὶ μᾶς εἶπε.

44. Ἐπειδὴ πρόκειται μετὰ ἀπὸ ἑφτὰ μέρες νὰ ξεκινήσω γιὰ

βούλομαι τὸ τάχος ὑμᾶς ἐκεῖ γενομένους καὶ παρὰ τῇ Χαναανίτι-
 δι Βερενίκη, Ἰούστης θυγατρί, λανθανόντως ἐπιξενωθέντας, τὰ
 κατὰ τὸν Σίμωνα πάντα διερευνησαμένους, ἀκριβῶς γράψαι μοι.
 Διὸ ἐξαυτῆς πορεύεσθε μετ' εἰρήνης. Καὶ δὴ βαπτίζοντα καταλι-
 5 πόντες αὐτόν, εἰς Τύρον τῆς Φοινίκης ἐπορευόμεθα καὶ παρὰ τῇ
 προειρημένη Χαναανίτιδι καταχθέντες καὶ δαψιλοῦς παρ' αὐτῇ
 ξενίας καὶ φιλοτίμου τυχόντες, περὶ τοῦ Σίμωνος αὐτίκα διελε-
 γόμεθα· Σίμων οὗτος ὁ Μάγος, εἰπόντες, ἐπὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ
 πρὸς τὸν κύριον ἡμῶν Πέτρον ζητήσεως ἠττηθεῖς, φυγὰς ἐνταῦ-
 10 θα ὡς εἶχεν εὐθὺς ἀπέδρα, καὶ λοιδορούμενος αὐτῷ, συναρπάζει
 τὰς τῶν ἀπλουστέρων ψυχὰς, καὶ μάγος ὢν αὐτός, μάγον ἐκεῖ-
 νον ἀποκαλεῖ· καὶ πλάνος ὢν οὗτος, τὸν ἀπόστολον πλάνον ἀπο-
 κηρύττει, καὶ διὰ πάντων αὐτὸς ἠττηθεῖς καὶ φυγῇ αἰσχρῶς ἐαυ-
 τὸν ἐπιτρέψας, φάσκει νενικηκέναι.

15 45. Ἡ Βερενίκη μὲν οὖν, οὕτω καὶ αὐτὴ ταῦτα ἔχειν εἶπε
 καὶ τᾶλλα δὲ παρ' ἑαυτῆς τὰ λειπόμενα προσετίθει. Φαντάσματα
 γάρ, ἔφη, μετὰ τὸ τῆδε αὐτὸν ἐπιστῆναι καὶ ἰνδάσματα καθ' ἐκά-
 στην ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ποιῶν, πᾶσαν ἐκπλήττει τὴν πόλιν, ὡς
 ἀνδριάντας μὲν αὐτοῦ διερχομένου κινεῖσθαι καὶ σκιάς πολλάκις
 20 αὐτοῦ προηγεῖσθαι, ἅς καὶ τῶν τεθνηκότων ψυχὰς αὐτὸς ὀνομά-
 ζει. Πολλοὺς δὲ αὐτόν καὶ γόητα λέγοντας, ὕστερον εἰς εὐωχίαν
 δῆθεν καλέσας, βοῦν τε θύσας καὶ αὐτοὺς ἐστιάσας, διάφοροις
 περιέβαλε νόσοις. Καὶ δαίμονας δὲ αὐτοῖς ἐνήκε καὶ ὄλωσ πολλοὺς
 25 σθαί τινα τοσοῦτον πῦρ ἀναφθὲν κατασβέσαι. Διὸ τοῦ μὴ κινδυ-
 νεύειν ὑμᾶς χάριν παρακαλῶ, μηδὲν ἐγχειρήσητε πρὸς αὐτόν,
 πρὶν ἂν ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἀφίκηται, ὅς, τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δοκιμώτατος ὑπάρχων μαθητῆς, δυνήσε-
 ται μόνος πρὸς τοσαύτην δυναστείαν ἀνταγωνίσασθαι.

30 46. Ταῦτα τῆς Βερενίκης εἰπούσης, ἡμεῖς ἔωθεν πάντα τὰ

τὴν Τύρο, θέλω νὰ πᾶτε τὸ γρηγορώτερο ἐκεῖ καί, φιλοξενούμενοι κρυφὰ στὴ Χαναanaία Βερενίκη, τὴ θυγατέρα τῆς Ἰούστας, ἀφοῦ διερευνήσετε ὅλα τὰ σχετικά μὲ τὸν Σίμωνα, νὰ μοῦ τὰ γράψετε μὲ ἀκρίβεια. Γι' αὐτὸ ἀπὸ σήμερα πηγαίνετε μὲ εἰρήνη. Ἔτσι, ἀφήνοντάς τον νὰ βαπτίζει, πήγαμε στὴν Τύρο τῆς Φοινίκης, καὶ φτάνοντας στὴ Χαναanaία Βερονίκη πού προαναφέρθηκε, ὅπου βρήκαμε φιλοξενία καὶ γενναιοδωρία, ἀρχίσαμε ἀμέσως νὰ συζητοῦμε γιὰ τὸν Σίμωνα, λέγοντας ὅτι αὐτὸς ὁ Σίμωνας ὁ μάγος, ἐπειδὴ κατὰ τὴ συζήτησή του μὲ τὸν κύριό μας Πέτρο στὴν Καισάρεια νικῆθηκε, τράπηκε σὲ φυγὴ καὶ ἦρθε ἀμέσως ἐδῶ ὅπως ἦταν, καὶ βρίζοντας τὸν Πέτρο συναρπάζει τὶς ψυχὲς τῶν πιὸ ἀπλοϊκῶν· καὶ ἐνῶ εἶναι μάγος ὁ ἴδιος, ἀποκαλεῖ ἐκεῖνον μάγο· καὶ ἐνῶ εἶναι αὐτὸς πλάνος, διακηρύττει ὅτι ὁ ἀπόστολος εἶναι πλάνος· καὶ ἐνῶ ὡς πρὸς ὅλα αὐτὸς νικῆθηκε καὶ τράπηκε σὲ αἰσchrή φυγὴ, ἰσχυρίζεται ὅτι νίκησε

45. Ἡ Βερενίκη τότε εἶπε, ὅτι πράγματι αὐτὰ ἔτσι εἶναι καὶ πρόσθεσε καὶ ἡ ἴδια ὅσα εἶχαν παραλειφθεῖ. Διότι εἶπε, ὅτι κάθε μέρα, ἀπὸ τότε πού ἦρθε ἐδῶ, παρουσιάζει φαντάσματα καὶ ὁμοιώματα στὴ μέση τῆς ἀγορᾶς, καὶ προκαλεῖ κατάπληξη σ' ὀλόκληρη τὴν πόλη· κάνει δηλαδὴ, καθὼς περνᾷ αὐτὸς, νὰ κουνιῶνται ἀγάλματα, καὶ πολλὰς φορές νὰ προηγοῦνται μπροστὰ ἀπὸ αὐτὸν σκιές, τὶς ὁποῖες αὐτὸς ὀνομάζει ψυχὲς τῶν νεκρῶν. Πολλοὺς πού τὸν ὀνομάζουν καὶ ἀγύρτη, τοὺς καλεῖ ἔπειτα δῆθεν σὲ πλούσιο φαγοπότη, θυσιάζοντας βόδια, καὶ ἀφοῦ τοὺς περιποιηθεῖ, στὴ συνέχεια τοὺς προκαλεῖ διάφορες ἀρρώστιες. Ἀλλὰ καὶ δαίμονες βάζει σ' αὐτοὺς καὶ γενικὰ προκαλώντας σὲ πολλοὺς κακώσεις, πιστεῦεται ὅτι εἶναι θεός. Ἔτσι νομίζω ὅτι δὲν θὰ μπορέσει κανένας νὰ σβῆσει τέτοια φωτιά πού ἀναψε. Γι' αὐτὸ, γιὰ νὰ μὴ κινδυνέψετε ἐσεῖς, σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ ἐπιχειρήσετε τίποτε σ' αὐτὸν πρὶν φτάσει ὁ ἀπόστολος Πέτρος, ὁ ὁποῖος, ὄντας ὁ πιὸ διακεκριμένος μαθητὴς τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι ὁ μόνος πού θὰ μπορέσει νὰ ἀνταγωνισθεῖ μὲ μιὰ τέτοια ἐξουσία.

46. Ἀφοῦ ἡ Βερενίκη εἶπε αὐτά, ἐμεῖς πρωὶ πρωὶ γράψαμε

κατὰ τὸν Σίμωνα γράψαντες, εἰς περίπατον ἐτρεπόμεθα. Καὶ δὴ καὶ Ἀππίων ὑπαντᾷ ἡμῖν μεθ' ἑτέρων τριάκοντα, Ἀππίων ἐκεῖνος, οὗ πρόσθεν ἐμνήσθημεν. Καὶ ἅμα τῷ ἰδεῖν με, προσαγορεύσας τε καὶ κατασπασάμενος, Οὗτός ἐστι Κλήμης, ἔφη τοῖς μετ' αὐτοῦ, περὶ τοῦ πολλὸν ἐν εὐγενείᾳ τε καὶ τρόπων ἐλευθερίᾳ πρὸς ὑμᾶς ἐποιούμην λόγον· ὅτι ἀνὴρ γένος τε ὦν ἀπὸ Καίσαρος Τιβερίου καὶ πᾶσαν ἑλληνικὴν παιδείαν ἐξησκημένος, ὑπὸ βαρβάρου τινός, τὴν προσηγορίαν Πέτρου, τὰ Χριστιανῶν ποιεῖν καὶ λέγειν ἠπάτηται. Ὅθεν ἀξιῶ συναγωνίσασθέ μοι πρὸς τὴν τούτου διόρθωσιν. Ἐφ' ὑμῶν γὰρ αὐτοῦ πυνθάνομαι καὶ λεγέτω μοι· ἐπειδὴ πρὸς τὸ εὐσεβεῖν ἑαυτὸν ἀποδεδωκέναί νομίζει, πῶς οὐχὶ καὶ τὰ μέγιστα ἀσεβεῖ, τὰ πάτρια μὲν καταλιπὼν, ἀποκλίνας δὲ εἰς ἔθνη βάρβαρα καὶ ἀλλόκοτα;

47. Κάγῳ πρὸς αὐτόν· Τὴν μὲν πρὸς ἐμέ σου, φημί, ἀγαθὴν προαίρεσιν ἀποδέχομαι, τὴν δὲ ἀγνωσίαν ἀποσεύομαι. Ἡ μὲν γὰρ προαίρεσις ἀγαθὴ, ὅτι περ ἐν οἷς δοκεῖς καλοῖς, ἐν τούτοις εἶναι με θέλεις, ἢ δὲ γνῶσις οὐκ ὀρθῶς ἔχουσα, προφάσει γὰρ φιλίας λανθάνεις πρὸς ἀπάτην ἡμᾶς ἐκκαλούμενος.

Καὶ ὁ Ἀππίων· Οὐκοῦν ἀγνωσία σοι δοκεῖ τὰ πάτρια, ἔφη, φυλάττοντα, τὰ Ἑλλήνων φρονεῖν;

Κάγῳ· Τὸν εὐσεβεῖν προηρημένον, ἀπεκρινάμην, οὐ πάντως φυλάσσειν τὰ πάτρια δεῖ, ἀλλὰ φυλάσσειν μὲν, ἐὰν ἢ εὐσεβῆ, ἀποσεύεσθαι δέ, μὴ οὕτως ἔχοντα. Ἐνδέχεται γὰρ τινα πατρὸς ἀσεβοῦς ὄντα καὶ βουλόμενον εὐσεβεῖν, μὴ τὰ τοῦ πατρὸς ἐθέλειν μιμεῖσθαι καὶ κατ' ἴχνος αὐτοῖς ἔπεσθαι.

Καὶ ὁ Ἀππίων· Τί οὖν; τὸν σὸν πατέρα φῆς οὐκ ἀγαθοῦ γεγονέναι βίου;

---

14. Ὁ Ἀππίωνας στὸ ἔργο αὐτὸ ἀναφέρεται γιὰ πρώτη φορά. Προφανῶς ἡ φράση, «οὐπὲρ πρόσθεν ἐμνήσθημεν», ἀναφέρεται στὴν Ἐπιστομὴ τῶν ἐπιδη-

ὄλα τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Σίμωνα καὶ βγήκαμε περίπατο. Ἐκεῖ μᾶς συναντᾷ ὁ Ἀπίωνας μαζί μὲ ἄλλους τριάντα. Ὁ Ἀπίωνας εἶναι ἐκεῖνος τὸν ὁποῖο ἀναφέραμε προηγουμένως¹⁴. Μόλις αὐτὸς μὲ εἶδε, ἀφοῦ μὲ χαιρέτισε καὶ μὲ ἀσπᾶστηκε, εἶπε σ' αὐτοὺς ποῦ ἦταν μαζί του· Αὐτὸς εἶναι ὁ Κλήμης, γιὰ τὴν εὐγένεια τοῦ ὁποῖου καὶ τοὺς ἀρμόζοντες σὲ ἐλεύθερο ἄνθρωπο τρόπους σᾶς ἔκανα πολὺν λόγο· ὅτι δηλαδή, ἐνῶ ἦταν ἄνδρας ἀπὸ τὸ γένος τοῦ καίσαρα Τιβερίου καὶ ἐκπαιδευμένος σὲ ὅλη τὴν ἑλληνικὴ παιδεία, παρασύρθηκε ἀπὸ κάποιον βάρβαρο, ποῦ ὀνομάζεται Πέτρος, νὰ λέει καὶ νὰ κάνει αὐτὰ ποῦ κάνουν οἱ Χριστιανοί. Γι' αὐτὸ ζητῶ νὰ ἀναμετρηθεῖ μαζί μου γιὰ νὰ διορθωθεῖ. Τὸν ἐρωτῶ λοιπὸν μπροστὰ σας καὶ ἄς μοῦ πεῖ· ἐπειδὴ νομίζει ὅτι παρέδωσε τὸν ἑαυτό του στὴν εὐσέβεια, δὲν ἀσεβεῖ πάρα πολὺ ἐγκαταλείποντας τὰ πατροπαράδοτα καὶ προσχωρώντας σὲ ἡθὴ βάρβαρα καὶ ἀλλόκοτα;

47. Καὶ ἐγὼ εἶπα σ' αὐτόν· Δέχομαι τὴν ἀγαθὴ σου διάθεση πρὸς τὸ πρόσωπό μου. τὴν ἄγνοια ὅμως τὴν ἀπορρίπτω. Διότι ἡ διάθεσή σου βέβαια εἶναι ἀγαθὴ, ἐπειδὴ θέλεις νὰ παραμένω σ' αὐτὰ ποῦ νομίζεις ὅτι εἶναι καλὰ, ἡ γνώση σου ὅμως δὲν εἶναι σωστὴ, γιὰτι προσπαθεῖ, μὲ τὸ πρόσχημα τῆς φιλίας, νὰ μᾶς παρασύρει πρὸς τὴν ἀπάτη.

Καὶ ὁ Ἀπίωνας εἶπε· Ὡστε θεωρεῖς ἄγνοια τὸ νὰ τηρεῖς τὰ πατροπαράδοτα καὶ νὰ πιστεύεις αὐτὰ ποῦ πιστεύουν οἱ Ἕλληνες;

Κι ἐγὼ ἀποκρίθηκα· Ἐκεῖνος ποῦ προτιμάει νὰ εἶναι εὐσεβής, δὲν πρέπει νὰ φυλάει τὰ πατροπαράδοτα· ἀλλὰ νὰ τὰ φυλάει βέβαια ὅταν εἶναι εὐσεβῆ, νὰ τὰ ἀπορρίπτει ὅμως ὅταν δὲν εἶναι τέτοια. Διότι εἶναι ἐνδεχόμενο κάποιος ποῦ ἔχει πατέρα ἀσεβῆ καὶ θέλει νὰ εἶναι εὐσεβής, νὰ μὴ θέλει νὰ ἀκολουθεῖ αὐτὰ ποῦ σέβεται ὁ πατέρας του καὶ νὰ ἀκολουθεῖ τὰ ἴχνη τους.

Καὶ ὁ Ἀπίωνας· Τί δηλαδή; Λὲς ὅτι ὁ πατέρας σου δὲν εἶχε καλὴ ζωὴ;

μίων κηρυγμάτων τοῦ Πέτρου, ὅπου στὴν ὁμιλία Δ',6 γίνεται πρώτη μνεῖα τοῦ Ἀπίωνα.

Κάγὼ ἔφην, ὅτι κακοῦ μὲν αὐτὸν οὐκ ἂν εἴποιμι, πλὴν ὅτι τοῖς ψευδέσι καὶ ἀκάκοις τῶν Ἑλλήνων ἐπίστευε μύθοις.

Καὶ ὅς· Τίνες οἱ μῦθοι οὗτοι; φησίν.

Ἐγὼ δὲ ὑπολαβὼν· Ἡ περὶ τὸν Θεόν, εἶπον, οὐκ ὀρθὴ δό-
5 κησις, ἦν, ἐὰν μακροθυμῆς, μετὰ τῶν ἄλλων ἀκούσῃ φιλομα-
θῶν.

48. Διὸ πρὸ τῶν διαλόγων, εἰς τινα πλείονα παρεχόμενον ἡσυχίαν ὑποχωρήσωμεν τόπον. Καὶ δὴ προϊόντες ἔνθα ναμάτων ἦν ψυχρῶν καθαρὰ ρεύματα καὶ δένδρων παντοίων χλοερῶν
10 τέρψις, ἐκαθεζόμεθα. Ἐπεὶ δὲ πάντες ἦσαν ὀρῶντες ἀτενῶς εἰς ἐμέ, οὕτω τοῦ πρὸς αὐτοὺς ἄρχομαι λόγου.

49. Πολλή τις, ὧ ἄνδρες, διαφορὰ τυγχάνει ἀληθείας τε καὶ συνηθείας. Οἱ μὲν γὰρ τῶν Ἑλλήνων πολλοὺς θεοὺς κακοὺς καὶ πολυπαθεῖς ἠγήσαντο, ἵνα οἱ τὰ ὅμοια πράττειν θέλοντες, ἐκεί-
15 νους ἔχωσι τοῦ κακοῦ συνηγόρους. Ἄλλοι δὲ εἰμαρμένην εἰση-
γήσαντο τὴν λεγομένην γένεσιν, καὶ παρ' αὐτὴν οὔτε πάσχειν τινὰ δυνατὸν εἶναί φασιν, οὔτε ποιεῖν, ἵνα, νομίσαντες ὅτι παρὰ γένεσιν οὐδεὶς οὔτε ποιεῖν οὔτε πάσχειν ἔχει, ραδίως ἐπὶ τὸ ἀμαρτάνειν ἔρχονται, καὶ ἀμαρτάνοντες, μὴ μεταμέλωνται ἐφ'
20 οἷς ἠσεβήκασιν. Ἄλλοι δὲ ἀπρονόητα δογματίζουσι τὰ παρόντα καὶ αὐτομάτως φέρεσθαι τὸ πᾶν εἰσάγουσι, μηδενὸς ἐφεστηκό-
τος Δεσπότη, ὃ δὴ καὶ πάντων ἐστὶ χαλεπώτατον, οὕτω τὸν Θεὸν βλασφημεῖν καὶ τῆς τοῦ παντὸς ἐκβάλλειν προνοίας, ὥστε μηδὲ εἶναι λέγειν τὸν ἐφεστῶτα καὶ προνοούμενον καὶ τὰ κατ'
25 ἀξίαν τῷ παντὶ ἀπονέμοντα· ὅθεν οὐ ραδίως οἱ τὰ τοιαῦτα φρο-
νοῦντες σωφρονίζονται. Τὸν γὰρ ἐπερχόμενον κίνδυνον οὐ προο-
ρῶνται.

50. Ὁ δὲ τῶν, ὡς ὑμεῖς φατε, βαρβάρων λόγος, εὐσεβέστα-
τός ἐστιν, ἓνα Θεὸν δημιουργὸν τοῦδε τοῦ παντὸς εἰσηγούμενος,
30 τῇ φύσει ἀγαθὸν καὶ δίκαιον· ἀγαθὸν μὲν, ὡς μεταμελουμένοις συγχωροῦντα τὰ ἀμαρτήματα· δίκαιον δέ, ὡς ἐκάστῳ μὴ μετα-
νοοῦντι, κατ' ἀξίαν τῶν πεπραγμένων, ἀποδιδόναι. Ἐκαστος γὰρ προσδοκίᾳ τοῦ κριθήσεσθαι ὑπὸ τοῦ παντεπόπτου Θεοῦ,

Κι ἐγὼ ἀπάντησα, ὅτι δὲν θὰ μποροῦσα βέβαια νὰ πῶ ὅτι ἦταν κακός, ἀλλὰ ὅτι πίστευε στοὺς ψεύτικους καὶ κακοὺς μύθους τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ ἐκεῖνος εἶπε· Ποιοί εἶναι οἱ μῦθοι αὐτοί;

Παίρνοντας τὸν λόγο ἐγὼ εἶπα· Ἡ ἐσφαλμένη πίστη γιὰ τὸν Θεό, τὴν ὁποία, ἐὰν ἔχεις ὑπομονή, θὰ ἀκούσεις μαζί με τοὺς ἄλλους πὺ ἀγαποῦν τὴν ἀλήθεια.

48. Γι' αὐτὸ πρὶν ἀπὸ τῆ συζήτηση ἄς πᾶμε σὲ κάποιο μέρος πὺ μᾶς παρέχει περισσότερη ἡσυχία. Ἀφοῦ λοιπὸν πήγαμε ἐκεῖ ὅπου ὑπῆρχαν καθαρὰ ρυάκια κρύων πηγῶν καὶ ποικίλων ὀλοπράσινων δέντρων ἀπόλαυση, καθίσαμε. Καὶ ἐπειδὴ ὅλοι εἶχαν στραμμένα τὰ μάτια τους σὲ μένα, ἄρχισα τὸν λόγο μου πρὸς αὐτοὺς ὡς ἐξῆς·

49. Ὑπάρχει μεγάλη διαφορά, ἄνδρες, ἀνάμεσα στὴν ἀλήθεια καὶ στὴ συνήθεια. Διότι ἄλλοι ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας πίστεψαν πολλοὺς θεοὺς κακοὺς καὶ γεμάτους πάθη, ὥστε αὐτοὶ πὺ θέλουν νὰ κάνουν τὰ ἴδια, νὰ ἔχουν ἐκείνους ὡς συνηγόρους τοῦ κακοῦ. Ἄλλοι πάλι δίδαξαν τὴν εἰμαρμένη, τὴν λεγόμενη τύχη, ἔξω ἀπὸ τὴν ὁποία, λένε, ὅτι κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ πάθει ἢ νὰ κάνει κάτι· ἔτσι, με τὸ νὰ πιστεύουν ὅτι ἔξω ἀπὸ τὴν τύχη κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ κάνει ἢ νὰ πάθει κάτι, φτάνουν εὐκολα στὴν ἀμαρτία, καὶ ἀμαρτάνοντας νὰ μὴ μετανοοῦν γιὰ τὶς ἀσέβειες πὺ ἔκαναν. Ἄλλοι πάλι διδάσκουν ὅτι ὅλα τὰ παρόντα εἶναι ἀφημένα στὴν τύχη τους καὶ λένε ὅτι δὲν ὑπάρχει κἄν αὐτὸς πὺ ὑπάρχει καὶ φροντίζει καὶ ἀνταποδίδει στὸν καθένα ἀνάλογα με τὴν ἀξία του. Γι' αὐτὸ αὐτοὶ πὺ τὰ πιστεύουν αὐτὰ δὲν σωφρονίζονται εὐκολα, γιὰτὶ δὲν προβλέπουν τὸν κίνδυνο πὺ ἔρχεται.

50. Ὁ λόγος, ἀντίθετα, τῶν βαρβάρων, ὅπως λέτε ἐσεῖς, εἶναι πάρα πολὺ εὐσεβῆς, διδάσκοντας ἓνα Θεὸ δημιουργὸ αὐτοῦ τοῦ σύμπαντος, ἀπὸ τὴ φύση του ἀγαθὸν καὶ δίκαιον. Ἀγαθόν, ἐπειδὴ συγχωρεῖ τὰ ἀμαρτήματα ἐκείνων πὺ μετανοοῦν, καὶ δίκαιον, ἐπειδὴ καθέναν πὺ δὲν μετανοεῖ τὸν ἀνταμείβει ἀνάλογα με τὴν ἀξία τῶν πράξεών του. Διότι ὁ καθένας ἀναμένοντας τὴν κρίση ἀπὸ τὸν παντεπόπτη Θεό, θὰ ἔχει κίνητρο γιὰ νὰ ζεῖ με

πρὸς τὸ σωφρονεῖν μᾶλλον τὴν ὀρμὴν λαμβάνει καὶ ὁ σωφρόνως
βεβιωκῶς τῆς αἰωνίου λυτροῦται κολάσεως.

51. Ἐκάστου δὲ τῶν παρ' ὑμῖν λεγομένων θεῶν τὰς ἀσε-
βεῖς διελέγχων πράξεις, τοῦ Διὸς τε καὶ Ποσειδῶνος, Πλούτω-
5 νός τε καὶ Ἀπόλλωνος, Διονύσου τε καὶ Ἡρακλέους, καὶ τῶν
καθ' ἓνα ἕκαστον (ὧν οὐδὲ αὐτοὶ ἀγνοεῖτε, ἐκ παιδείας ἐλληνι-
κῆς ὀρμώμενοι, οὗς ἐπαιδεύθητε βίους, ἵνα, ὡς ζηλωταὶ τῶν
θεῶν, τὰ ὁμοια πράττητε), καὶ ἀπ' αὐτοῦ γε πρότερον, εἰ δοκεῖ,
τοῦ βασιλικωτάτου Διὸς ἄρξομαι. Τοῦ ὁ μὲν πατὴρ Κρόνος τὰ
10 ἴδια τέκνα, ὡς λέγεται, καταπιῶν, τῇ ἐξ ἀδάμαντος ἄρπη τοῦ πα-
τρὸς τὰ μόρια θερίσας, τῆς πρὸς γονεῖς εὐσεβείας καὶ τῆς πρὸς
τὰ τέκνα φιλίας, τοῖς τὰ μυστικὰ τῶν θεῶν ζηλοῦσιν, εἰκόνας
καὶ τύπους παρέσχετο. Αὐτὸς δὲ ὁ Ζεὺς, τὸν αὐτοῦ πατέρα δεῖ-
σας, κατέρραξεν εἰς Τάρταρον καὶ τοὺς ἄλλους κολάζει θεοὺς.
15 Τοῖς δὲ ἀρρητουργεῖν ἐθέλουσι, τὴν Μῆτιν γεννήσας κατέπιεν,
ἣν δὲ ἡ Μῆτις γονή· βρέφος γὰρ καταπιεῖν ἀδύνατον. Ὑπὲρ δὲ
ἀπολογίας παιδεραστῶν, Γανυμήδην ἀρπάζει. Καὶ μοιχοῖς ὑπὲρ
μοιχείας βοηθῶν, αὐτὸς πολλάκις μοιχὸς εὐρίσκεται. Ἀδελφο-
γαμεῖν δὲ προτρέπεται, ἀδελφαῖς αὐτὸς συνεισελθῶν, Ἥρα καὶ
20 Δῆμητρι καὶ Ἀφροδίτῃ τῇ οὐρανίᾳ, ἣν τινες Δωδώνην λέγουσι.
Τοῖς δὲ θυγατράσι μίγνυσθαι βουλομένοις, Περσεφόνη συνελη-
λυθῶς, παράδειγμα πονηρὸν ἐκ τῶν μύθων γίνεται. Ἄλλα τε
μυρία ἠσέβηκεν, ἵνα ὑπὸ τῶν δυσσεβῶν, διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν
ἀκρασίαν, καὶ θεὸς εἶναι τοῖς ἰδιώταις ὁ μῦθος δογματισθῇ. Τού-
25 των οὐχ ὡς ἔτυχεν ἐγὼ καταγνούς, τῷ μόνῳ ἀγαθῷ Θεῷ προσ-
έφυγον, ἀποδεδωκῶς τὴν πίστιν ἀσφαλεῖ τῇ κρίσει, ὅτι ἐκ τῆς
τοῦ Θεοῦ δικαίας κρίσεως καὶ νόμος ὄρισταί, καὶ ἡ ψυχὴ πάν-
τως τὸ κατ' ἀξίαν ὧν ἔπραξεν ὅπου δὴ ποτε ἀπολαμβάνει.

52. Ταῦτά μου εἰπόντος, ὁ Ἀπίων ἐπήνεγκε τῷ λόγῳ· Τί

15. Ὠραῖος νέος, γιὸς τοῦ Τρώα, ποὺ τὸν ἄρπαξε ὁ Δίας στὸν Ὀλυμπο ὡς
οἰνοχόο του.

σύνεση, και εκείνος που έζησε συνετά γλιτώνει από την αιώνια κόλαση.

51. Έλέγχοντας λοιπόν του καθενός από αυτούς που σεΐς ονομάζετε θεούς τις άσεβεις πράξεις, του Δία και του Ποσειδώνα, του Πλούτωνα και του 'Απόλλωνα, του Διονύσου και του 'Ηρακλή και του καθενός χωριστά (των όποιων ούτε σεΐς άγνοείτε, αφού προέρχεσθε από την έλληνική παιδεία, τους βίους που διδαχθήκατε, για να κάνετε τα ίδια ως ζηλωτές των θεών), θα αρχίσω πρώτα, εάν έγκρίνετε, από τον βασιλικώτατον Δία. 'Ο πατέρας αυτού Κρόνος, όπως λέγεται, αφού κατάπιε τα παιδιά του, κόβοντας με την άδαμάντινη άρπα τα μόρια του πατέρα του, έδωσε σ' εκείνους που μιμούνται τα μυστικά των θεών εικόνες και πρότυπα του σεβασμού προς τους γονείς και της αγάπης προς τα παιδιά. 'Ο ίδιος δέ ο Δίας, αφού έδεσε τον πατέρα του, τον κατακρήμνησε στον Τάρταρο και τιμωρεί και τους άλλους θεούς. Για εκείνους πάλι που θέλουν να κάνουν άκατονόμαστες πράξεις, όταν γέννησε την Μήτι την κατάπιε, αλλά ή Μήτις ήταν σπέρμα, διότι ήταν αδύνατο να καταπιεί βρέφος. Προς δικαιολογία των παιδεραστών άρπάζει τον Γανυμήδη¹⁵. Βοηθώντας επίσης τους μοιχούς για τη μοιχεία τους γίνεται ο ίδιος πολλές φορές μοιχός. 'Αλλά και προτρέπει σε διαφθορά αδελφών, συνουσιαζόμενος ο ίδιος με τις αδελφές του, την 'Ηρα, τη Δήμητρα και την ούράνια 'Αφροδίτη, την όποία μερικοί την ονομάζουν Δωδώνη. Σ' εκείνους που θέλουν να κάνουν έρωτα με τις θυγατέρες τους, γίνεται πονηρό παράδειγμα σμίγοντας με την Περσεφόνη, όπως βγαίνει από τους μύθους. 'Αλλά και μύριες άλλες άσεβειες έκανε, για να διατυπωθει από τους άσεβεις, εξαιτίας της υπερβολικής άκρασίας τους, ο μύθος ότι είναι θεός για τους άφελείς. Καταδικάζοντας λοιπόν αυτούς εγώ όχι τυχαία, κατέφυγα στον μοναδικό αγαθό Θεόν, αποδίδοντας πίστη στην ασφαλή κρίση, διότι από την δίκαιη κρίση του Θεού έχει όριστεί και ο νόμος, και ή ψυχή όπωσδήποτε ανταμείβεται ανάλογα με την αξία αυτών που έπραξε όπουδήποτε.

52. 'Αφού είπα αυτά, ο 'Απίωνας πρόσθεσε στον λόγο· Τί

γάρ; οὐχὶ καὶ Ἑλληνες καὶ Ἑλλήνων νόμοι ἀπαγορεύουσι τὰ τοιαῦτα, καὶ τοὺς μοιχοὺς τε καὶ ἄλλως τὰ ἐναντία πράττοντας τιμωρεῖσθαι νομοθετοῦσι;

Κἀγὼ ἔφην· Οὐκοῦν οἱ Ἑλλήνων θεοὶ τὰ ἐναντία τοῖς νόμοις διαπραξάμενοι κόλασιν οὐ τὴν τυχοῦσαν ὀφείλουσι. Πῶς δὲ σωφρονίζεις ἑμαυτὸν δυνήσομαι, ὑπολαμβάνων ὅτι οἱ θεοὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἅμα τῇ μοιχείᾳ τὰ χαλεπὰ πάντα διεπράξαντο, καὶ δίκην οὐ δεδώκασι, ταύτῃ μᾶλλον ὀφείλοντες δοῦναι, ὡς μὴ δουλεύοντες ἐπιθυμία· εἰ δὲ ὑπέκειντο, πῶς ἦσαν θεοί;

10 Καὶ ὁ Ἀπίων· Ἔστωσαν ἡμῖν σκοποὶ μηκέτι θεοί, ἀλλὰ δικασταί, εἰς οὓς ἀφοροῦντες, φοβηθησόμεθα ἁμαρτάνειν.

Κἀγὼ ἔφην· Οὐκ ἔστιν ὁμοιον, ὦ Ἀπίων. Ὁ μὲν γὰρ πρὸς ἄνθρωπον τὸν σκοπὸν ἔχων, ἐλπίδι τοῦ λαθεῖν, ἁμαρτάνει πάντως τολμήσειεν, ὁ δὲ Θεὸν παντεπόπτην τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ ὀρισάμενος, εἰδὼς αὐτὸν λαθεῖν μὴ δύνασθαι, καὶ τὸ λάθρα ἁμαρτάνειν παραιτήσεται.

53. Ταῦτα ὁ Ἀπίων ἀκούσας, Ἦδειν, ἔφη, ἐξ ὅτε ἤκουσα Χριστιανοῖς σε προσομιλοῦντα ἠλλοιωῖσθαι τὴν γνώμην. Καλῶς γὰρ εἰρηταί τινι· Φθειροῦσιν ἦθη χρηστὰ ὁμιλῖαι κακαί.

20 Κἀγὼ πρὸς αὐτόν· Οὐκοῦν ἐπανορθοῦσιν ἦθη μὴ χρηστὰ ὁμιλῖαι καλαί. Ταῦτά μου εἰπόντος οἱ παρόντες φανεροὶ ἦσαν ὥσπερ ἠδόμενοι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις· ὅθεν καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἀξιώσαντες ἀφικέσθαι πάλιν, τό γε νῦν ἔχον ὑπεχώρουν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον προεληλυθότι τῷ Πέτρῳ ἀπήντουν πλησιόχωροί τε οὐκ ὀλίγοι, καὶ αὐτῆς δὲ τῆς Τύρου πολλοί, καὶ ἐπεφώνουν λέγοντες· Ὁ Θεὸς διὰ σοῦ ἡμᾶς ἐλεεῖτω, διὰ σοῦ θεραπευέτω.

Στὰς οὖν ὁ Πέτρος ἐπὶ λίθου τινὸς ὑψηλοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι πᾶσι καταφανῆς εἶναι καὶ προσαγορεύσας θεοσεβεῖ νόμῳ,
30 οὕτως ἤρξατο.

16. Στὴν ἀντίστοιχη ὁμιλία (Δ', 24) ἀντὶ τοῦ 'Χριστιανοῖς' ἀναφέρει 'Ιουδαίοις'.

δηλαδή; Καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ ἑλληνικοὶ νόμοι δὲν τὰ ἀπαγορεύουν αὐτὰ καὶ ὀρίζουν ὅτι καὶ οἱ μοιχοὶ καὶ ὅσοι μὲ ἄλλο τρόπο κάνουν τὰ ἀντίθετα νὰ τιμωροῦνται;

Κι ἐγὼ εἶπα: ἼΑρα οἱ θεοὶ τῶν Ἑλλήνων, ποὺ διέπραξαν τὰ ἀντίθετα πρὸς τοὺς νόμους, πρέπει νὰ τιμωρηθοῦν αὐστηρά. Πῶς ὅμως θὰ μπορέσω νὰ συνετίσω τὸν ἑαυτό μου, γνωρίζοντας ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ θεοὶ πρῶτοι μαζί μὲ τὴν μοιχεία διέπραξαν ὅλα τὰ φοβερὰ καὶ δὲν τιμωρήθηκαν, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ τιμωρηθοῦν περισσότερο, ἐπειδὴ δὲν ἦταν ὑποδουλωμένοι στὴ σαρκικὴ ἐπιθυμία; Ἐὰν πάλι ἦταν ὑποδουλωμένοι, πῶς ἦταν θεοί;

Καὶ ὁ Ἀπίωνας: ἼΑς μὴ εἶναι ἀνώτατοι ἐπόπτες γιὰ μᾶς πιά οἱ Θεοί, ἀλλὰ οἱ δικαστές, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποβλέποντας θὰ φοβούμαστε νὰ ἁμαρτήσουμε.

Καὶ ἐγὼ εἶπα: Δὲν εἶναι τὸ ἴδιο, Ἀπίωνα. Διότι αὐτὸς ποὺ ἔχει ἐπόπτη ἄνθρωπο, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ διαφύγει, θὰ τολμᾷ νὰ ἁμαρτάνει, ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ ὄρισε στὴν ψυχὴ του παντεπόπτη τὸν Θεό, γνωρίζοντας ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ξεφύγει αὐτόν, θὰ ἀποφύγει νὰ ἁμαρτήσῃ στὰ κρυφά.

53. Ἀκούοντας αὐτὰ ὁ Ἀπίωνας εἶπε: Γνώριζα, ἀπὸ τότε ποὺ ἄκουσα ὅτι συναναστρέφεται Χριστιανούς¹⁶, ὅτι ἄλλαξες γνώμη. Διότι καλὰ εἶπε κάποιος: «Διαφθείρουν τὰ χρηστὰ ἤδη οἱ κακὲς συναναστροφές»¹⁷.

Κι ἐγὼ τοῦ ἀπάντησα: Ἐπομένως διορθώνουν τὰ μὴ χρηστὰ ἦθη οἱ καλὲς συναναστροφές. Ὅταν εἶπα αὐτὰ οἱ παρευρισκόμενοι ἔδειχναν ὅτι εὐχαριστήθηκαν μ' αὐτὰ ποὺ ἔλεγα: γι' αὐτό, ἀφοῦ μοῦ ζήτησαν νὰ ἔρθω καὶ αὔριο πάλι, τότε ἀποχώρησαν.

Τὴν ἐπόμενη μέρα ὅμως ἦρθε ὁ Πέτρος καὶ τὸν προῦπαντησαν πολλοὶ ἀπὸ τὰ γύρω μέρη, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὴν Τύρο καὶ τοῦ φώναζαν λέγοντας: Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς ἐλεήσει μέσω σου καὶ νὰ μᾶς θεραπεύσει.

Ὁ Πέτρος τότε, ἀφοῦ ἀνέβηκε σὲ κάποιο βράχο ψηλό, γιὰ νὰ φαίνεται ἀπὸ ὅλους, καὶ ἀφοῦ τοὺς χαιρέτισε σύμφωνα μὲ τὸν θεοσεβῆ νόμο, ἄρχισε ὡς ἐξῆς:

17. Πρβλ. Α' Κορ. 15,33.

54. Θεῶ τῶ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, οὐ λείπει πρόφασις πρὸς σωτηρίαν τῶν σώζεσθαι βουλομένων· δυνατὸς γάρ ἐστι καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰ σώματα σῶσαι. Μανθάνω οὖν, ὡς βουθυτήσας Σίμων ὁ Μάγος, εἰστίασεν ὑμᾶς ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ, καὶ οἴνω πολλῶ κορέσας, ὀλεθρίοις πάθεσι καὶ δαίμοσι παρέδωκεν. Ἄλλ' ὡσπερ οὖν τῶν δαίμοσιν ἀποδοδομένων θυμάτων μεταλαβόντες τῶ τῆς κακίας ἡγεμόνι κατεδουλώθητε, οὕτως ἂν τούτων παυσάμενοι τῶ Θεῶ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προσέλθητε, εὖ ἴστε, ὅτι σὺν τῇ τοῦ σώματος ἰάσει καὶ τὰς ψυχὰς ὑγιαινούσας ἔξετε, τὰ Θεῶ ἀρέσκοντα μετερχόμενοι. Ἔστι δὲ τὰ ἀρέσκοντα τῶ Θεῶ, τὸ αὐτῶ τε προσεύχεσθαι, καὶ τραπέζης δαιμονίων ἀπέχεσθαι, μὴ ψαύειν αἵματος, ἐκ παντὸς μιάσματος ἀσπίλους ἑαυτοὺς συντηρεῖν, ἐν πολλοῖς σώμασι μιᾷ γνώμῃ στοιχοῦντες, ὅπερ ἕκαστος ἑαυτῶ θέλει, τοῦτο καὶ περὶ τοῦ πλησίον φρονεῖν. Φησὶ γάρ· Οὐ θέλεις φονευθῆναι· ἕτερον μὴ φονεύσης. Οὐ θέλεις τὴν σὴν ὑφ' ἑτέρου μοιχευθῆναι γυναῖκα· τὴν ἑτέρου μὴ μοίχευε γαμετήν. Οὐ θέλεις τι τῶν σῶν ὄλως κλαπῆναι· ἑτέρου μὴ κλέπτε μηδέν. Καὶ οὕτως ἀφ' ὑμῶν αὐτῶν τὸ εὐλογον συννοοῦντές τε καὶ μετιόντες, Θεῶ προσφιλεῖς ἔσεσθε καὶ τῆς ἰάσεως ἐπιτεύξεσθε.

55. Τοιαῦτα ὑπὸ τοῦ Πέτρου ἐν ὀλίγαις ἡμέραις κατηχηθέντες, εἶτα καὶ θεραπείας ἀξιοθέντες, τῶ ἱερῶ προσῆλθον βαπτίσματι. Ταῦτα καὶ Σιδῶνιοι μαθόντες, ἰκέτας πρὸς τὸν Πέτρον ἔστελλον, μετὰ κλητὸν ποιοῦντες πρὸς αὐτούς, ἅτε δὴ διὰ τὰς νόσους ἀδυνάτως αὐτοὶ ἔχοντες πρὸς ἐκεῖνον φοιτᾶν. Ὁ Πέτρος τοίνυν ἡμέρας ὀλίγας ἐνδιατρίψας τῇ Τύρῳ καὶ παντοδαπῶν αὐτοὺς ἀπαλλάξας παθῶν, Ἐκκλησίαν τε συστησάμενος καὶ ὑπὸ τῶν ἐπομένων αὐτῶ πρεσβυτέρων ἐπίσκοπον αὐτοῖς καταστήσας, ὤρμησεν εἰς Σιδῶνα· Σίμων δὲ πάλιν ὁ Μάγος ἦκοντα ἤδη τὸν Πέτρον μεμαθηκῶς, φεύγειν ἠγάπα καὶ πρὸς Βηρυτὸν ἐχώρει μετὰ Ἀππίωνος καὶ τῶν ἐταίρων αὐτοῦ.

54. Στὸν Θεὸ πού ἔκτισε τὸν οὐρανὸ καὶ τὴν γῆ καὶ τὴ θάλασσα, δὲν λείπει ἀφορμὴ γιὰ τὴν σωτηρία ἐκείνων πού θέλουν νὰ σωθοῦν· διότι εἶναι σὲ θέση νὰ σώσει καὶ τὶς ψυχές καὶ τὰ σώματά σας. Ἔμαθα ὁμως ὅτι ὁ Σίμωνας ὁ μάγος, θυσιάζοντας ἓνα βόδι σᾶς ἔκανε συνεστίαση στὴ μέση τῆς ἀγορᾶς καὶ ἀφοῦ σᾶς πότισε πολὺ κρασί, σᾶς παρέδωσε σὲ ὀλέθρια πάθη καὶ στοὺς δαίμονες. Ἐφόσον λοιπὸν φάγατε ἀπὸ τὰ σφάγια πού εἶχαν προσφερθεῖ στοὺς δαίμονες, ὑποδουλωθήκατε στὸν ἀρχηγὸ τῆς κακίας· ἔτσι, ἐὰν τὰ σταματήσετε αὐτὰ καὶ πλησιάσετε τὸν Θεὸ μέσω τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, νὰ εἴστε βέβαιοι, ὅτι μαζί μὲ τὴ θεραπεία τοῦ σώματος, θὰ ἔχετε ὑγιεῖς καὶ τὶς ψυχές σας, κάνοντας αὐτὰ πού ἀρέσουν στὸν Θεό. Καὶ αὐτὰ πού ἀρέσουν στὸν Θεὸ εἶναι· νὰ προσεύχεσθε σ' αὐτὸν καὶ νὰ ἀποφεύγετε τὸ τραπέζι τῶν δαιμονίων, νὰ μὴ πιάνετε αἷμα, νὰ διατηρεῖτε τοὺς ἑαυτοὺς σας καθαρὸς ἀπὸ κάθε μίasma, νὰ ἀκολουθεῖτε μιὰ γνώμη μὲ πολλὰ σώματα, καὶ ἐκεῖνο πού θέλει ὁ καθένας γιὰ τὸν ἑαυτό του, αὐτὸ νὰ τὸ πιστεύει καὶ γιὰ τὸν πλησίον του. Γιατὶ λέει· Δὲν θέλεις νὰ φονευθεῖς· νὰ μὴ φονεύσεις ἄλλον· δὲν θέλεις ἢ γυναῖκα σου νὰ μοιχευθεῖ ἀπὸ ἄλλον, νὰ μὴ μοιχεύεις τὴν γυναῖκα τοῦ ἄλλου· δὲν θέλεις νὰ κλαπεῖ κάτι ἀπὸ τὰ δικά σου· μὴ κλέβεις τίποτε πού ἀνήκει σὲ ἄλλον. Καὶ ἔτσι κατανοώντας καὶ κάνοντας ἀπὸ μόνοι σας αὐτὸ πού εἶναι εὐλογο, θὰ γίνετε ἀγαπητοὶ στὸν Θεὸ καὶ θὰ ἐπιτύχετε τὴν θεραπεία σας.

55. Ἀφοῦ μέσα σὲ λίγες μέρες διδάχτηκαν αὐτὰ ἀπὸ τὸν Πέτρο καὶ πέτυχαν νὰ θεραπευθοῦν, προσῆλθαν στὸ ἱερὸ βάπτισμα. Μαθαίνοντάς τα αὐτὰ καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Σιδώνας, ἔστειλαν ἀνθρώπους νὰ τὸν παρακαλέσουν νὰ ἔρθει σ' αὐτούς, ἐπειδὴ ἕξαιτίας τῶν ἀσθενειῶν δὲν μπορούσαν νὰ πᾶνε αὐτοὶ σ' ἐκεῖνον. Καὶ ὁ Πέτρος ἀφοῦ ἔμεινε γιὰ λίγες μέρες στὴν Τύρο καὶ τοὺς ἀπάλλαξε ἀπὸ ποικίλα πάθη, καὶ ἀφοῦ ἴδρυσε Ἐκκλησία καὶ τοποθέτησε ἐπίσκοπό τους ἓναν ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους πού τὸν ἀκολουθοῦσαν, ξεκίνησε γιὰ τὴν Σιδώνα. Ὁ Σίμωνας ὁ μάγος τότε, μαθαίνοντας ὅτι ἔρχεται ἤδη ὁ Πέτρος, προτίμησε νὰ φύγει καὶ ἀναχώρησε γιὰ τὴν Βηρυτὸ μαζί μὲ τὸν Ἀπίωνα καὶ τοὺς φίλους του.

56. Τοῦ δὲ Πέτρου εἰσιόντος εἰς τὴν Σιδῶνα, πολλοὺς ἐπὶ κλινῶν φέροντες εἰς ὄψιν ἐτίθεσαν. Ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτοὺς· Μὴ με νομίσητε, ἔφη, δύνασθαί τι πρὸς ὑμετέραν ἴασιν, ἄνθρωπον ὄντα θνητὸν καὶ αὐτὸν καὶ πολλοῖς πάθεσιν ὑποκείμενον· ὑφηγήσασθαι δὲ ὑμῖν τὸν τρόπον δι' οὗ σωθῆναι δυνατοὶ ἔσεσθε, οὐ φθονῶ, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς ὑπὸ Χριστοῦ διδαχθεὶς καὶ μαθητὴς ἐκείνου τοῦ ἀγαθοῦ γενόμενος. Τοιαῦτα καὶ ἐν Σιδῶνι τοῦ Πέτρου παραινοῦντος τοῖς συνιοῦσιν, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις πολλῶν κάκεῖ μετανοίᾳ χρησαμένων καὶ πιστευσάντων, εἶτα καὶ θερα-
10 πείας ἀξιωθέντων, Ἐκκλησίαν συνέστησε καὶ τῶν συνεπομένων αὐτῷ πρεσβυτέρων τινὰ καταστήσας ἐπίσκοπον, ἔξεισι τῆς Σιδῶνος,

57. Ὡς δὲ εὐθὺς ἐπέβη τῆς Βηρυτοῦ σεισμὸς ἐγένετο, καὶ οἱ ὄχλοι προσιόντες τῷ Πέτρῳ βοηθεῖν ἐδέοντο. Πεφοβήμεθα γάρ, ἔλεγον, μὴ καὶ παντελῶς ἀπολώμεθα. Τότε καὶ ὁ Σίμων τολμήσας Ἀππίωνι ἅμα καὶ Ἀννουβίῳ, Ἀθηνοδώρῳ τε καὶ ὅσοι ἕτεροι ἦσαν αὐτῷ προσηταιρισμένοι, δημοσίᾳ τοῖς ὄχλοις ἐβόα, Πέτρον ὑποδεικνύς· Φεύγετε τοῦτον, ὧ ἄνδρες, πάση σπουδῇ, φεύγετε· μάγός ἐστι, λέγων, πιστεύσατε· καὶ τὸν σεισμὸν αὐτὸς
20 οὗτος ἐν ὑμῖν εἰργάσατο καὶ τὰ νόσους ἐκίνησεν, ἵνα ὑμᾶς καταπλήξῃ καὶ θεὸς ἀντικρὺς παρ' ὑμῖν νομισθῇ.

Ἡσυχίαν δὲ τοῦ λαοῦ παρασχόντος ὁ Πέτρος βραχὺ ὑπομειδιάσας, μετὰ πολλῆς μάλα τῆς παρρησίας, Ἄνδρες, ἔφη, ἅπερ οὗτοι λέγουσι, Θεοῦ θέλοντος ποιεῖν δυνατὸς εἶναι ὁμολογῶ· πρὸς δὲ τούτοις ἔτοιμός εἰμι (πεῖθεσθέ μοι περὶ ὧν λέγω) τὴν
25 πᾶσιν ὑμῶν ἐκ βάθρων αὐτῶν ἀναστρέψαι πόλιν.

58. Τῶν δὲ ὄχλων ὑποπληζάντων, εἶτα προθύμως ἐπαγγελλομένων τὰ ὑπ' αὐτοῦ κελευόμενα πράττειν, ὁ Πέτρος, Μηδεὶς ὑμῶν, ἔφη, τὸ ἐξῆς ὀμιλεῖτω μάγοις, μηδ' ὄλως εἰς λό-
30 γους ἐρχέσθω. Οἱ δὲ ὄχλοι ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, τοῖς περὶ τὸν Σίμωνα εὐθὺς ἐπετίθεντο καὶ πάντας ἐν ὀλίγῳ τραυματίας ποιή-

56. Ἐνῶ ὁ Πέτρος ἔμπαινε στὴ Σιδῶνα, ἔφερναν πολλοὺς μὲ τὰ κρεβάτια καὶ τοὺς τοποθετοῦσαν μπροστά του. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπευθυνόμενος σ' αὐτοὺς εἶπε· Μὴ νομίζετε, ὅτι μπορῶ νὰ κάνω κάτι γιὰ τὴ θεραπεία σας, ἀφοῦ κι ἐγὼ εἶμαι θνητὸς ἄνθρωπος καὶ ὑπόκειμαι σὲ πολλὰ πάθη. Βέβαια δὲν ἀρνοῦμαι νὰ σᾶς ὑποδείξω τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο θὰ μπορέσετε νὰ σωθεῖτε, ἀφοῦ κι ἐγὼ διδάχθηκα ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ ἔγινα μαθητὴς ἐκείνου τοῦ ἀγαθοῦ. Κάνοντας καὶ στὴν Σιδῶνα ὁ Πέτρος τέτοιες παραινέσεις σ' αὐτοὺς ποὺ προσέρχονταν, ἀφοῦ μέσα σὲ λίγες μέρες πολλοὶ ἔκαναν χρῆση τῆς μετάνοιας καὶ ἐκεῖ καὶ πίστεψαν καὶ στὴ συνέχεια ἀξιῶθηκαν νὰ θεραπευθοῦν, ἵδρυσε Ἐκκλησία, καὶ ἀφοῦ ἐγκατέστησε ἐπίσκοπο κάποιον ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους ποὺ τὸν ἀκολουθοῦσαν, ἔφυγε ἀπὸ τὴν Σιδῶνα.

57. Μόλις ἔφτασε στὴ Βηρυττὸ ἔγινε σεισμός, καὶ τὰ πλήθη ἐρχόμενα στὸν Πέτρο τὸν παρακαλοῦσαν νὰ τοὺς βοηθήσει. Διότι φοβούμαστε, ἔλεγαν, μήπως χαθοῦμε τελείως. Τότε καὶ ὁ Σίμωνας παίρνοντας θάρρος μαζί μὲ τὸν Ἀπίωνα καὶ τὸν Ἀνουβίωνα, τὸν Ἀθηνόδωρο καὶ ὅσοι ἄλλοι ἦταν φίλοι του, φώναζε δημόσια στὰ πλήθη, δείχνοντας τὸν Πέτρο· Ἴσως, ἀποφεύγετέ τον, ἀποφεύγετέ τον μὲ κάθε βιασύνη· εἶναι μάγος, ἔλεγε, πιστέψτε με· καὶ τὸν σεισμὸ αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸν προκάλεσε σὲ σᾶς, καὶ ἔφερε τὶς ἀρρώστιες, γιὰ νὰ σᾶς ἐντυπωσιάσει καὶ νὰ θεωρηθεῖ στὰ μάτια σας θεός.

Καὶ ὅταν ὁ λαὸς ἔκανε ἡσυχία, ὁ Πέτρος, ἀφοῦ χαμογέλασε λίγο, εἶπε μὲ πάρα πολλὴ παρρησία· Ἴσως, ἀνδρες, αὐτὰ ποὺ λένε αὐτοί, ἂν θέλει ὁ Θεός, ὁμολογῶ ὅτι εἶμαι ἰκανὸς νὰ τὰ κάνω· ἐπὶ πλέον εἶμαι ἔτοιμος (πιστέψτε με γιὰ ὅσα λέω) νὰ γκρεμίσω ὀλόκληρη τὴν πόλη σας ἀπὸ τὰ θεμέλιά της.

58. Καὶ ἐνῶ τὰ πλήθη φοβήθηκαν καὶ ὑπόσχονταν πρόθυμα, ὅτι θὰ κάνουν αὐτὰ ποὺ θὰ τοὺς διατάξει, ὁ Πέτρος εἶπε· Ἴσως, ἀνδρες, κανένας ἀπὸ σᾶς στὸ ἐξῆς νὰ μὴ συναναστρέφετε μὲ μάγους, οὔτε γενικᾶ νὰ μιλάει μαζί τους. Τὸ πλῆθος τότε, ὅταν τὰ ἄκουσε αὐτὰ, ἐπιτέθηκε ἀμέσως σ' ὅσους βρίσκονταν γύρω ἀπὸ τὸν Σίμονα καὶ ἀφοῦ μέσα σὲ λίγο τοὺς τραυμάτισαν ὅλους, δὲν

σαντες, οὐκ ἀνῆκαν αὐτοὺς παίοντες, ἕως παντελῶς τῆς πόλεως ἐξεδίωξαν. Ἐπειτα προσιόντες ὅσοι νόσοις αὐτῶν καὶ δαίμοσι προσεπάλαιον, πρὸ τῶν αὐτοῦ ποδῶν ἔκειντο. Ὁ δὲ εἰς οὐρανὸν ἄρας τὰς χεῖρας καὶ τῷ Θεῷ προσευξάμενος, ἰάσατο πάντα ἐκ
5 μόνης εὐχῆς. Οὐκ ὀλίγας δὲ τινὰς ἡμέρας παραμείνας τοῖς Βηρυ-
τίοις καὶ πολλοὺς τῇ εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα πί-
στει καταρτίσας τε καὶ βαπτίσας, ἀπὸ τῶν ἐπομένων αὐτῷ πρε-
σβυτέρων ἓνα ἐπίσκοπον αὐτοῖς καταστήσας, εἰς τὴν Βύβλον ἐξ-
ῆει.

10 59. Καὶ γενόμενος ἐκεῖ καὶ μαθὼν ὅτι Σίμων εἰς Τρίπολιν
ᾤρμησεν, αὐτὸς βραχὺ παραμείνας αὐτοῖς καὶ θεραπεύσας τῶν
ἐν Βύβλω πολλοὺς καὶ τὴν εὐσέβειαν αὐτοὺς ἐκδιδάξας, κατ'
ἴχνος τοῦ Σίμωνος εἰς Τρίπολιν ἐπορεύετο, μεταδιώκειν αὐτὸν
μᾶλλον, οὐχ ὑποφεύγειν προηρημένος. Εἰς δὲ τὴν Τρίπολιν εἰς-
15 ἰόντι τῷ Πέτρῳ τῶν φιλομαθεστέρων πολλοὶ συνῆλθον ἐκ τε
τῆς Τύρου καὶ Σιδῶνος καὶ Βηρυτοῦ καὶ Βύβλου, οὐχ ἠκιστα δὲ
καὶ τῶν ἀπ' αὐτῆς τῆς πόλεως ὄχλων πλείους συνέρρεον, ἰστο-
ρῆσαι Πέτρον βουλόμενοι. Ἐνιοὶ δὲ τῶν ἀδελφῶν, οἳ καὶ ἦσαν
ὑπ' ἐκείνου προεκπεμφθέντες, διηγοῦντο ἡμῖν τά τε κατὰ τὴν πό-
20 λιν καὶ τὰ πραττόμενα παρὰ Σίμωνος ἀκριβῶς· ἀποδεξάμενοί τε
ἡμᾶς, ἐπὶ τὴν Μαροῶνου ἦγον οἰκίαν.

60. Ὁ δὲ Πέτρος ἐπ' αὐτῷ ἤδη τῷ τῆς ξενίας πυλῶνι γεγο-
νώς, ἐπιστραφεὶς, τοῖς ὄχλοις ὑπέσχετο αὔριον περὶ θεοσεβείας
διαλεχθῆναι. Ἐπεὶ δὲ καὶ εἰσῆλθε, μὴ μεταλαβεῖν πρότερον ἔφη
25 τροφῆς, πρὶν ἢ τοὺς συνεληλυθότας διαναπαῦσαι· ἀποκριναμέ-
νων δὲ ἡμῶν, ὅτι σπουδῇ πάντα αὐτοὺς διαναπαύσομεν, ὁ Πέ-
τρος ἀκούσας καὶ εὐλογήσας ἡμᾶς, ἐξῆλθε, καὶ λουσάμενος ἐν τῇ
θαλάσῃ καὶ εἰσελθὼν, εἶτα καὶ σιτίων μεταλαβῶν, ἑσπέρας
καταλαβούσης ὑπνωσεν.

30 61. Ἄρτι δὲ περὶ τῆς δευτεραίας τῶν ἀλεκτρυόνων ᾠδὰς
ἀναστάς καὶ εὐρῶν ἡμᾶς ἤδη ἐγρηγορότας, οἳ καὶ ἤμεν σὺν αὐτῷ
πάντες ἐκκαίδεκα, αὐτὸς φημι Πέτρος κἀγὼ Κλήμης, Νικήτης
τε καὶ Ἀκύλας καὶ οἱ προοδεύσαντες δώδεκα, μετὰ τὸ προσαγο-

ἔπαυσαν νὰ τοὺς χτυποῦν, μέχρι πού τοὺς ἔδιωξαν τελείως ἀπὸ τὴν πόλη. Ἔπειτα προσερχόμενοι ὅσοι βασανίζονταν ἀπὸ ἀρρώστιες καὶ δαίμονες ξάπλωναν μπροστὰ στὰ πόδια του, καὶ ἐκεῖνος, ἀφοῦ σήκωσε τὰ χέρια στὸν οὐρανὸ καὶ προσευχήθηκε, τοὺς θεράπευσε ὅλους μόνο μὲ τὴ προσευχή. Ἀφοῦ ἔμεινε ἀρκετὲς μέρες μὲ τοὺς κατοίκους τῆς Βηρυτοῦ καὶ ὁδήγησε πολλοὺς στὴν πίστη στὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸ καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα καὶ τοὺς βάπτισε καὶ ἐγκατέστησε ἓνα ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους πού τὸν ἀκολουθοῦσαν ὡς ἐπίσκοπό τους, ἔφυγε γιὰ τὴ Βύβλο.

59. Ὅταν ἔφτασε ἐκεῖ καὶ ἔμαθε ὅτι ὁ Σίμωνας ξεκίνησε γιὰ τὴν Τρίπολη, ἔμεινε αὐτὸς λίγο μαζί τους καὶ ἀφοῦ θεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς εὐρισκόμενους στὴ Βύβλο καὶ τοὺς δίδαξε τὴν εὐσέβεια, ἀκολούθησε τὰ ἴχνη τοῦ Σίμονα στὴν Τρίπολη, προτιμώντας νὰ τὸν ἀκολουθεῖ μᾶλλον, παρὰ νὰ τὸν ἀποφεύγει. Καὶ ὅταν ὁ Πέτρος ἔμπαινε στὴν Τρίπολη ἦταν μαζί πολλοὶ φιλομαθεῖς ἀπὸ τὴν Τύρο, τὴν Σιδώνα, τὴν Βηρυτὸ καὶ τὴν Βύβλο, ἀλλὰ ὄχι λιγότεροι καὶ ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως αὐτῆς συνέρρεαν θέλοντας νὰ δοῦν τὸν Πέτρο. Μερικοὶ δὲ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, οἱ ὁποῖοι εἶχαν σταλεῖ ἀπὸ πρὶν ἀπὸ ἐκεῖνον, μᾶς ἐξιστοροῦσαν τὰ σχετικὰ μὲ τὴν πόλη καὶ αὐτὰ πού κάνει ὁ Σίμωνας ἐπακριβῶς, καὶ ἀφοῦ μᾶς ὑποδέχθηκαν μᾶς ὁδήγησαν στὸ σπίτι τοῦ Μαροῶνου.

60. Ὁ Πέτρος τότε φτάνοντας πρὸς τὸν πύλωνα τοῦ τόπου τῆς φιλοξενίας, γύρισε καὶ ὑποσχέθηκε στὸ πλῆθος ὅτι θὰ μιλήσει αὔριο γιὰ τὴ θεοσέβεια. Ὅταν μπῆκε μέσα εἶπε ὅτι δὲν θὰ φάει, προτοῦ ἀναπαυθοῦν αὐτοὶ πού ἦρθαν μαζί του, καὶ ὅταν τοῦ ἀπαντήσαμε, ὅτι γρήγορα θὰ τοὺς ξεκουράσουμε ὅλους, ὁ Πέτρος ἀκούοντάς το μᾶς εὐλόγησε, βγῆκε ἔξω καὶ ἀφοῦ λούστηκε στὴ θάλασσα καὶ μπῆκε μέσα, στὴ συνέχεια ἔφαγε καὶ ἐπειδὴ εἶχε βραδυάσει, κοιμήθηκε.

61. Ὅταν σηκώθηκε κατὰ τὸ δεύτερο λάλημα τῶν πετεινῶν καὶ βρῆκε ξυπνητοὺς ἐμᾶς, πού ἤμασταν μαζί μ' αὐτὸν ὅλοι δεκαῆξι, δηλαδή ὁ ἴδιος ὁ Πέτρος, ἐγὼ ὁ Κλήμης, ὁ Νικήτης, ὁ Ἀκύλας, καὶ οἱ δώδεκα πού εἶχαν σταλεῖ ἀπὸ πρὶν, ἀφοῦ τοὺς

ρεῦσαι πάντα, εἰσῆει τις τῶν συνήθων ἀπαγγέλλων αὐτῷ, ὅτι Σίμων ὁ Μάγος, μαθὼν σε τῇ Τριπόλει ἐπιδημήσαντα, τὴν ἐπὶ Συρίαν αὐτὸς ὤχετο· τὰ δὲ πλήθη τὴν μίαν ταύτην νύκτα ἐνιαυτοῦ περίοδον ἠγησάμενοι, τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ σοῦ προθεσμίαν οὐ
 5 δυνάμενοι ἀναμένειν, πρὸ τῶν θυρῶν ἐστήκασι κατὰ συστάσεις καὶ συλλόγους, ἀλλήλοις περὶ τῆς τοῦ Σίμωνος μοχθηρίας διομιλοῦντες, διὸ μετεωρίσας αὐτοὺς καὶ ὑποσχόμενος ἐπὶ πολλοῖς σε κακοῖς ἐλθόντα ἐλέγξειν, ἐπιδημήσαντα γνούς, νύκτωρ διέφυγε· πλὴν ἐπιθυμοῦσιν αὐτοὶ ἀκοῦσαί σου.

10 62. Καὶ ὁ Πέτρος θαυμάσας τῶν ὄχλων τὴν σπουδὴν, ἀπεκρίνατο· Ὁρᾶτε, ἀδελφοί, πῶς οἱ τοῦ Κυρίου ἡμῶν λόγοι ἐμφανῶς τελειοῦνται. Μέμνημαι γὰρ αὐτοῦ εἰρηκότος ὅτι, «πολλοὶ ἐλεύσονται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ θαλάσσης καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ». 15 Ἀλλὰ καὶ «πολλοί», φησί, «κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί». Τὸ μὲν οὖν ἐλθεῖν οὐκ αὐτῶν ἐστὶν ἴδιον, ἀλλὰ τοῦ κεκληκότος Θεοῦ· ἔὰν δὲ μετὰ τὸ κληθῆναι τὰ ἀγαθὰ πράξωσι, τοῦτο αὐτῶν ἴδιον, καὶ τῆς προσηκούσης τεύζονται μισθαποδοσίας. Ταῦτα εἶπε καὶ τὸν πολὺν ὄχλον ἰδὼν πρῶως καθάπερ ἠσυχόν τι ρεῦμα ποταμοῦ 20 ἐπιρρέοντα, ἔφη τῷ Μαροώνῃ· Ποῦ σοι τόπος ἐστὶν ἐνταῦθα τοὺς ὄχλους χωρεῖν δυνάμενος; Τοῦ δὲ Μαροώνου εἰς κεκηπευμένον τόπον καὶ ὕπαιθρον αὐτὸν ἄγοντος, εἶποντο καὶ οἱ ὄχλοι.

63. Καὶ ὁ Πέτρος ἐπὶ τινος βάσεως ἀνδριάντος οὐ πάνυ μετεώρου στάς, ἅμα τῷ τὸν ὄχλον θεοσεβεῖ ἔθει προσαγορευῆσαι, 25 ἰδὼν πολλοὺς τῶν παρεστώτων ὑπὸ δαιμόνων τε καὶ πολλῶν χρόνων ἐνοχλουμένους, βρύχοντάς τε μετ' οἰμωγῆς καὶ πίπτοντας μετὰ ἱκεσίας, ἐπιτιμήσας αὐτοῖς καὶ ἠσυχίαν ἔχειν ἐπιτάξας καὶ τὴν ἴασιν μετὰ τὸ διαλεχθῆναι καθυποσχόμενος, τοῦ λέγειν ἤρξατο οὕτως.

χαιρέτισε όλους, μπήκε κάποιος από τους γνωστούς αναφέροντάς του, ότι ο Σίμωνας ο μάγος μαθαίνοντας ότι ήρθες στην Τρίπολη, πήρε τον δρόμο για τη Συρία, τα δε πλήθη, νομίζοντας αυτή τη μία νύχτα σαν να ήταν χρόνος, μη μπορώντας να περιμένουν την προθεσμία που τους έδωσες, στέκονται μπροστά στις πόρτες κατά ομάδες και όμιλους, συζητώντας μεταξύ τους για τη μοχθηρία του Σίμονα, γιατί, αφού τους εξερέθισε και τους υποσχέθηκε ότι ήρθε να σε ελέγξει για πολλά κακά, μόλις έμαθε ότι ήρθες, έφυγε μέσα στη νύχτα· όμως αυτοί επιθυμούν να σε ακούσουν.

62. Ο Πέτρος τότε θαυμάζοντας την προθυμία του πλήθους αποκρίθηκε· Βλέπετε, αδελφοί, πόσο φανερά εκπληρώνονται οι λόγοι του Κυρίου μας. Διότι θυμάμαι που είπε· «θα έρθουν πολλοί από την Ανατολή και τη Δύση, από τον Βορρά και από τη θάλασσα και θα καθίσουν μαζί με τον Αβραάμ και τον Ισαάκ και τον Ιακώβ»¹⁸. Αλλά και «πολλοί είναι», λέει, «οί καλεσμένοι, αλλά λίγοι οί έκλεκτοί»¹⁹. Το ότι ήρθαν δεν οφείλεται σ' αυτούς, αλλά στον Θεό που τους κάλεσε· εάν όμως μετά την πρόσκληση κάνουν τα αγαθά, αυτό θα οφείλεται σ' αυτούς, και θα επιτύχουν την ανταμοιβή που τους πρέπει. Αυτά είπε, και βλέποντας το μεγάλο πλήθος ήρεμο να κυλάει σαν κανένα ήσυχο ρεύμα ποταμού, είπε στον Μαροώνη· Ποῦ ὑπάρχει ἐδῶ σέ σενα χῶρος που νὰ μπορεῖ νὰ χωρέσει τὸ πλῆθος; Ἐνῶ ὁ Μαροώνης πήγαινε σέ ἓνα ὑπαίθριο χῶρο που χρησίμευε ὡς κῆπος, τὸ πλῆθος ἀκολούθησε.

63. Καὶ ὁ Πέτρος ἀνεβαίνοντας σέ κάποια βάση ἀγάλματος, ὄχι πολὺ ψηλὴ, ἀφοῦ χαιρέτισε τὸ πλῆθος κατὰ τὸ θεοσεβὲς ἔθιμο, βλέποντας πολλοὺς ἀπὸ τοὺς παρόντες, που βασανίζονταν πολλὰ χρόνια ἀπὸ δαίμονες, νὰ τρίζουν τὰ δόντια τους μὲ κραυγὴ καὶ νὰ πέφτουν καταγῆς ἰκετεύοντας, ἀφοῦ τοὺς ἐπέπληξε καὶ τοὺς διέταξε νὰ κάνουν ἡσυχία, ὑποσχόμενος ὅτι θὰ τοὺς θεραπεύσει μετὰ τὴν ὁμιλία, ἄρχισε νὰ μιλάει ὡς ἐξῆς.

18. Μαθ. 8,11.

19. Μαθ. 20,16.

64. Ὁ μόνος ἀγαθὸς Θεός, τὰ πάντα καλῶς πεποικῶς ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ἐξαπέστειλε τὸν μονογενῆ αὐτοῦ Υἱόν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὰ ἐκείνῳ δοκοῦντα ἐκφάναι καὶ νόμον αἰώνιον δοῦναι, ἵνα φυλάσσοντες αὐ-
 5 τὸν διὰ παντὸς καὶ βαπτισθέντες εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, τῆς αἰωνίου ζωῆς καταξιωθῶμεν. Σπουδάσατε δὲ πρότερον ἐκδύσασθαι τὸ ρυπαρὸν ὑμῶν ἔνδυμα τῆς ἀπιστίας, ὅπερ οὐκ ἄλλως ἀποδύσασθαι δύνασθε, εἰ μὴ πρότερον ἐπὶ καλαῖς πράξεσι βαπτισθῆτε, καὶ οὕτω καθαροὶ σώματι καὶ ψυχῇ γενόμενοι, τῆς
 10 ἔσομένης αἰδίου βασιλείας ἀπολαύσετε. Μήτε οὖν εἰδώλοις πιστεύετε, μήτε τραπέζης αὐτῶν κοινωνεῖτε· μὴ φονεύετε, μὴ μοιχεύετε, μὴ μισεῖτε ἀλλήλοις, μηδὲ κλέπτετε, μηδὲ κακαῖς τισι πράξεσιν ὅλως ἐπιχειρεῖτε.

65. Ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῶν Γραφῶν πολλὰ πα-
 15 ραιέσαντος, οἱ πάντες παρέμειναν, οἱ μὲν τοῦ θεραπευθῆναι χάριν, οἱ δὲ τοῦ ἱστορῆσαι τοὺς τῆς θεραπείας ἐπιτυχόντας. Ὁ δὲ Πέτρος τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπιθεὶς μόνον καὶ προσευξάμενος, τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκάστῳ τοῦ πάθους παρέσχετο, ὡς τοὺς μὲν παραχρῆμα θεραπευθέντας ὑπερθαυμάσαι τε καὶ δόξαν ὑπὲρ τούτου
 20 προσενεγκεῖν τῷ Θεῷ. Βεβαίως οἱ πιστεύσαντες ἅμα τοῖς θεραπευθεῖσιν, ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἀπήεσαν, τοῦτο λαβόντες ἐντολήν, ὥστε πρωιαίτερον συνελθεῖν.

66. Τῇ οὖν ἐπιούσῃ ὁ Πέτρος ἅμα τοῖς συνοῦσιν ἐταίροις ἐξιὼν καὶ ἐπὶ τὸν τόπον πάλιν ἐλθὼν, Ὁ Θεός, ἔλεγε πρὸς αὐ-
 25 τούς, πάντα δύναται. Ἐκεῖνος γάρ ἐστιν ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, καὶ νῦν ἐπὶ πᾶσι μακροθυμῶν, ἵνα οἱ βουλόμενοι ἐφ' οἷς ἔπραξαν κακοῖς μεταμεληθέντες καὶ κατὰ τὸ ἀρέσκον αὐτῷ βιώσαντες ἐν ἡμέρᾳ ἧ τὰ πάντα κρίνεται τῶν κατ' ἀξίαν ἕκαστος ἀπολαύσῃ. Διὸ νῦν ἄρξασθε γνώσεως ἀγαθῆς, Θεῷ πειθόμενοι, ἀντιλέγειν
 30 ταῖς ἑαυτῶν ἀτόποις ἐπιθυμίαις, ἵνα δυνηθῆτε ἀνακαλέσασθαι τὴν πρώτην τῇ ἀνθρωπότητι νεμηθεῖσαν χάριν. Οὕτω γὰρ ὑμῖν ἐξαυτῆς ἀνατελεῖ τὰ ἀγαθὰ καὶ τῷ δεδωκότι εὐχαριστήσετε εἰς

64. Ὄταν ὁ ὀμόνος ἀγαθὸς Θεὸς δημιούργησε τὰ πάντα καλὰ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπινου γένους, ἔστειλε τὸν μονογενῆ Υἱό του, τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, γιὰ νὰ ἀποκαλύψει ὅσα νόμιζε ἐκεῖνος σωστὰ καὶ νὰ δώσει νόμο αἰώνιο, ὥστε, φυλάγοντάς τον γιὰ πάντα, καὶ ἀφοῦ βαπτιστοῦμε γιὰ τὴν συγχώρηση τῶν ἀμαρτιῶν μας, νὰ γίνουμε ἄξιοι τῆς αἰώνιας ζωῆς. Φροντίστε λοιπὸν νὰ βγάλετε πρῶτα τὸ βρώμικο ἔνδυμα τῆς ἀπιστίας, τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖτε νὰ τὸ ἀποβάλετε μὲ ἄλλο τρόπο, ἐὰν πρῶτα δὲν βαπτισθεῖτε μὲ σκοπὸ νὰ κάνετε καλὲς πράξεις, καὶ ἔτσι, ἀφοῦ γίνετε καθαροὶ καὶ στὸ σῶμα καὶ στὴν ψυχὴ, νὰ ἀπολαύσετε τὴν αἰώνια βασιλεία ποὺ θὰ ἔρθει. Οὔτε στὰ εἶδωλα φυσικὰ νὰ πιστεύετε, οὔτε νὰ παίρνετε μέρος στὸ τραπέζι τους· μὴ φονεύετε, μὴ μοιχεύετε, μὴ μισεῖτε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, οὔτε νὰ κλέβετε, καὶ γενικὰ νὰ μὴ κάνετε κάποιες κακὲς πράξεις.

65. Ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ καὶ ἔκανε πολλὲς παραινέσεις ἀπὸ τὶς Γραφές, ἔμειναν ὅλοι, ἄλλοι γιὰ νὰ θεραπευθοῦν, καὶ ἄλλοι νὰ δοῦν αὐτοὺς ποὺ θεραπεύθηκαν. Ὁ Πέτρος τότε βάζοντας ἐπάνω τους τὰ χέρια του ὀμόνο καὶ προσευχόμενος, ἀπάλλαξε τὸν καθένα ἀπὸ τὸ πάθος του, ὥστε ὅσοι θεραπεύονταν ἀμέσως νὰ θαυμάζουν καὶ νὰ ἀναπέμπουν δοξολογία στὸν Θεό. Ἀφοῦ λοιπὸν πίστεψαν μὲ βεβαιότητα μαζί μ' ἐκείνους ποὺ θεραπεύθηκαν, ἔφυγαν γιὰ τὰ σπίτια τους, ὕστερα ἀπὸ ἐντολὴ ποὺ πῆραν, γιὰ νὰ συγκεντρωθοῦν πολὺ πρῶτ.

66. Τὴν ἐπόμενη μέρα βγαίνοντας ὁ Πέτρος μαζί μὲ τοὺς φίλους του, ἦρθε πάλι στὸν ἴδιο τόπο καὶ ἄρχισε νὰ τοὺς λέει: Ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ κάνει τὰ πάντα. Διότι ἐκεῖνος εἶναι ἀγαθὸς καὶ δίκαιος καὶ τώρα δείχνει μακροθυμία σὲ ὅλους, ὥστε ὅσοι θέλουν, ἀφοῦ μετανοήσουν γιὰ ὅσα κακὰ ἔκαναν καὶ ζήσουν ὅπως ἀρέσει σ' αὐτόν, κατὰ τὴν ἡμέρα ποὺ θὰ κρίνονται ὅλα, νὰ ἀπολαύσει ὁ καθένας ἀνάλογα μὲ τὴν ἀξία του. Γι' αὐτὸ τώρα ἀρχίστε νὰ γνωρίζετε τὰ καλὰ, πειθαρχώντας στὸν Θεό, ἀντιδρώντας στὶς ἄτοπες ἐπιθυμίες σας, γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ ξανααποκτήσετε τὴν ἀρχικὴ χάρη ποὺ εἶχε δοθεῖ στὴν ἀνθρωπότητα. Διότι ἔτσι θὰ ἀνατεῖλουν γιὰ σᾶς τὰ ἀγαθὰ καὶ θὰ εὐχαριστεῖτε αὐτόν ποὺ

ἀεὶ τῶν ἀπορρήτων ἀπολαύοντες ἀγαθῶν, ἀπολαυσάμενοι τῇ μακαρίᾳ τῆς Τριάδος ἐπικλήσει πρότερον, εἴ τις κηλὶς, εἴ τις σπῖλος ταῖς ὑμετέραις ἐπιπολάζει ψυχαῖς. Οὕτω γὰρ οὐ μόνον τὰ ἐνδομυχοῦντα πνεύματα ὑμῖν ἀποδιῶξαι δυνήσεσθε, ἀλλὰ καὶ τὰ
5 ἐτέροις ἐνοχλοῦντα δαιμόνια σὺν τοῖς ἄλλοις πάθεσιν ἀπελάσετε. Ταῦτα εἰπὼν, τοῖς ὑπὸ τινων παθῶν ὀχλουμένοις ἐκέλευσεν αὐτῶ προσιέναι καὶ χειρας αὐτοῖς ἐπιθεῖς καὶ ἐξαυτῆς ἰασάμενος, ἐνετείλατο ὀρθρῖαιότερον συνελθεῖν.

67. Τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ περὶ ὄρθρον ἀναστὰς ὁ Πέτρος καὶ
10 προσευζάμενος, ἐκαθέσθη· ἡμᾶς δὲ περικαθεζομένους καὶ εἰς αὐτὸν ἀτενίζοντας, ὥσπερ ἀκοῦσαί τι βουλομένους, συνείς, ἔφη· Πρὸ πάντων, ὦ φίλοι, ὁ Θεὸν σέβειν αἰρούμενος, εἰδέναι ὀφείλει, ὅτι ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν οὗτος γνωρίζεται· ἔστι δὲ ἴδιον αὐτοῦ καὶ ἐξαιρέτον, τὸν πάντων κτισμάτων εἶναι δημιουργός,
15 πάντα περιέχων, πάτα τε περιορίζων, ὧς ὑπὲρ πάντα ὦν καὶ πάντα δημιουργήσας. Ταῦτα εἰπὼν καὶ πολλὰ περὶ θεοσεβείας διδάξας, ἐκέλευσε τοὺς δαιμονῶντας καὶ νόσοις τισὶ κατειλημμένους αὐτῶ προσφέρεσθαι· προσενεχθεῖσι δὲ τὰς χειρας ἐπιθεῖς καὶ προσευζάμενος, ἀπέλυσεν ὑγιαίνοντας.

20 68. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ πάλιν ἡμέρᾳ διαναστὰς καὶ προσευζάμενος, εἶτα καὶ σὺν ἡμῖν καθεσθεῖς, λέγειν ἤρξατο οὕτως· Τὸν μέλλοντα προσιέναι τῷ Θεῷ χρὴ νήφειν, χρὴ σωφρονεῖν, ὀργῆς κρατεῖν, ἀλλότρια μὴ νοσφίζεσθαι, δικαίως βιοῦν, ἐπιεικῶς, εὐσταθῶς, πράως· κολάζειν ἑαυτὸν ἐν ταῖς ἐνδείαις, ἢ μὴ ἔχοντα
25 ἐτέρου ἀφελόμενον κορεσθῆναι, καθαρὸν εἶναι τῇ καρδίᾳ καὶ ἀγνὸν τῷ σώματι καὶ μὴ ὁμοιοῦσθαι τοῖς Φαρισαίοις, πρὸς οὓς ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔφησεν· «οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι καθαρίζετε τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος τὸ ἔξωθεν, ἔσωθεν δὲ γέμει ρύπου. Φα-
30 ρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψί-

σᾶς τὰ ἔδωσε ἀπολαμβάνοντας τὰ ἀπερίγραπτα ἀγαθά, ἀφοῦ πρῶτα καθάρισετε μὲ τὴν ἐπίκληση τῆς μακάριος Τριάδας κάθε κηλίδα ἢ βρωμιὰ πού κυριαρχεῖ στὶς ψυχές σας. Γιατὶ ἔτσι, ὄχι μόνο θὰ μπορέσετε νὰ διώξετε τὰ πνεύματα πού φωλιάζουν μέσα σας, ἀλλὰ νὰ ἀπομακρύνετε καὶ τὰ δαιμόνια πού βασανίζουν ἄλλους, μαζί μὲ τὰ ἄλλα πάθη. Ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ ἔδωσε ἐντολὴ νὰ τὸν πλησιάσουν ὅσοι βασανίζονται ἀπὸ κάποια πάθη· καὶ βάζοντας ἐπάνω τους τὰ χέρια τοὺς θεράπευσε τὴν ἴδια στιγμή καὶ τοὺς παρήγγειλε νὰ συγκεντρωθοῦν τὸ πρῶτὸ ἐνωρίτερα.

67. Τὴν τρίτη λοιπὸν μέρα ὁ Πέτρος, ἀφοῦ σηκώθηκε κατὰ τὰ χαράματα καὶ προσευχήθηκε, κάθισε καί, διαπιστώνοντας ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε καθισμένοι γύρω του καὶ τὸν κοιτάζαμε στὰ μάτια, σὰν νὰ θέλαμε κάτι νὰ ἀκούσουμε, εἶπε· Πρὶν ἀπὸ ὅλα, φίλοι μου, ἐκεῖνος πού ἐπιλέγει νὰ σέβεται τὸν Θεό, πρέπει νὰ γνωρίζει, ὅτι αὐτὸς διακρίνεται σὲ τρεῖς ὑποστάσεις· ἰδιαίτερο καὶ ἐξαιρετο γνώρισμά του ἀποτελεῖ τὸ ὅτι εἶναι δημιουργὸς ὅλων τῶν κτισμάτων, περιέχει τὰ πάντα καὶ περιορίζει τὰ πάντα, ἐπειδὴ εἶναι ἀνώτερος ὅλων καὶ τὰ ἔχει δημιουργήσει ὅλα. Ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ καὶ δίδαξε πολλὰ γιὰ τὴν πίστη, διέταξε νὰ ὀδηγηθοῦν κοντὰ του ὅσοι βασανίζονται ἀπὸ δαίμονες καὶ ἔχουν προσβληθεῖ ἀπὸ κάποιες ἀρρώστιες· καὶ ὅταν ὀδηγήθηκαν μπροστὰ του, ἔβαλε ἐπάνω τους τὰ χέρια του, προσευχήθηκε καὶ τοὺς ἄφησε νὰ φύγουν ὑγιεῖς.

68. Τὴν ἐπόμενη πάλι μέρα, ἀφοῦ σηκώθηκε, προσευχήθηκε καὶ κάθισε μαζί μας, ἄρχισε νὰ λέει τὰ ἑξῆς· Ἐκεῖνος πού πρόκειται νὰ προσέλθει στὸν Θεὸ πρέπει νὰ εἶναι νηφάλιος, πρέπει νὰ εἶναι συνετός, νὰ συγκρατεῖ τὴν ὀργή του, νὰ μὴ ἰδιοποιεῖται τὰ ξένα πράγματα, νὰ ζεῖ κατὰ τροπὸ δίκαιον, ἐπιεικῆ, σταθερὸ καὶ μειλίχιο, νὰ τιμωρεῖ τὸν ἑαυτό του μὲ τίς στερήσεις παρὰ ὅταν δὲν ἔχει νὰ χορταίνει ἀφαιρώντας ἀπὸ ἄλλον· νὰ εἶναι καθαρὸς στὴν καρδιὰ καὶ ἀγνὸς στὸ σῶμα καὶ νὰ μὴ μοιάζει τοὺς Φαρισαίους, στοὺς ὁποίους ὁ Κύριος καὶ Θεὸς μας Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπε· «ἀλλοίμονό σας, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, διότι καθαρίζετε τὸ ἐξωτερικὸ μέρος τοῦ ποτηριοῦ καὶ τοῦ πιάτου, ἐνῶ

δος τὸ ἔσωθεν, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἔξω αὐτοῦ καθαρὸν». Ἀληθῶς γὰρ ὁ καθάρας τὸ ἔσω, καὶ τὸ ἔξω καθᾶραι δύναται, ὁ δὲ τὰ ἔξω καθαίρων, πρὸς ἀνθρώπων ἔπαινον ἀφορῶν, τοῦτο ποιεῖ, παρὰ δὲ τῷ Θεῷ μισθὸν οὐκ ἔχει.

5 69. Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἕτερα πλείονα περὶ ἀγνισμοῦ, τῶν τριῶν ἤδη μηνῶν πληρωθέντων, ὧν νηστεῦσαί με ἐκέλευσεν, ἀγαγὼν με εἰς τὰς ἐν τῇ θαλάσῃ πλησίον οὐσας πηγᾶς, ὡς εἰς ἀέναον ἐβάπτισεν ὕδωρ, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ λαβὼν ἄρτον εὐλογήσας καὶ κλά-
10 σας, μετέδωκεν ἡμῖν τῶν ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων, καὶ οὕτως εὐωχηθέντες οἱ ἀδελφοὶ ἡμῖν ἐπὶ τῇ θεοδωρήτῳ μου ἀναγεννήσει, δόξαν καὶ εὐχαριστίαν ἀποδεδώκαμεν τῷ Θεῷ. Πολλοῦ τε ὄχλου συναθροισθέντος, νόσους, πάθη, δαίμονας ἀπελάσας ὁ Πέτρος καὶ βαπτίσας πολλούς, Μαροῶνη τὸν ἀπο-
15 δεξάμενον αὐτόν, ἤδη λοιπὸν τέλειον ὄντα, ἐπίσκοπον καταστήσας καὶ πρεσβυτέρους δώδεκα ὀρίσας καὶ διακόνους δείξας, ὑπὲρ τε τοῦ κοινοῦ καὶ συμφέροντος καὶ περὶ τῆς κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν τάξεώς τε καὶ ἀρμονίας συλλαλήσας τῷ ἐπισκόπῳ, τοῖς ἐν Τριπόλει τῆς Φοινίκης ἀποταξάμενος, τὴν ἐπὶ Ἀντιό-
20 χειαν τῆς Συρίας ὁδὸν ἐπορεύετο.

70. Ἐκβάντες δὲ τὴν Τρίπολιν τῆς Φοινίκης, ὡς ἐπὶ Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας ἐλθεῖν, αὐτῆς ἡμέρας ἐν Ὁρθωσίᾳ ἐμείναμεν, καὶ διὰ τὸ πλησίον εἶναι ἧς ἐξήλθομεν πόλεως, πάντων σχεδὸν προακηκοότων τὰ τοῦ κηρύγματος, μιᾶς ἡμέρας ἐκεῖ μεί-
25 ναντες, ἀπήραμεν εἰς Ἀντάραδον. Πολλῶν δὲ τῶν συνοδοιπορούντων ἡμῖν ὄντων, ὁ Πέτρος Νικήτη καὶ Ἀκύλα προσωμίλει λέγων· Ἐπειδὴ πολλὸς ὄχλος τῶν συνοδοιπορούντων οὐ μικρὸν φθόνον ἡμῖν εἰσιοῦσι κατὰ πόλιν ἐπισπᾶται, ἀναγκαίως ἐσκεψά-

μέσα είναι γεμάτο ἀκαθαρσία. Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισε πρώτα τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ποτηριοῦ καὶ τοῦ πιάτου, γιὰ νὰ γίνει καὶ τὸ ἐξωτερικὸ τους καθαρὸ»²⁰. Διότι πράγματι, αὐτὸς ποὺ θὰ καθαρῖσει τὸ ἐσωτερικὸ, μπορεῖ νὰ καθαρῖσει καὶ τὸ ἐξωτερικὸ· ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ καθαρῖζει τὸ ἐξωτερικὸ, τὸ κάνει αὐτὸ ἀποβλέποντας στὸν ἔπαινο τῶν ἀνθρώπων, καὶ δὲν ἔχει ἀνταμοιβὴ ἀπὸ τὸν Θεό.

69. Ἄφοῦ εἶπε αὐτὰ καὶ ἄλλα περισσότερα γιὰ τὸν ἐξαγνισμό, ἐπειδὴ εἶχαν ἤδη συμπληρωθεῖ οἱ τρεῖς μῆνες ποὺ μοῦ εἶπε νὰ νηστεύσω²¹, μὲ ὁδήγησε στὶς πηγές ποὺ ὑπῆρχαν κοντὰ στὴ θάλασσα, ὡς εἰς αἰώνιο νερό, μὲ βάπτισε στὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἀφοῦ πῆρε ψωμί, τὸ εὐλόγησε, τὸ ἔκοψε καὶ μᾶς κοινώνησε τὰ ἀχραντα καὶ ζωογόνα μυστήρια. Καὶ ἀφοῦ ἀπόλαυσαν τὸ τραπέζι οἱ ἀδελφοὶ μαζί μας γιὰ τὴ θεοδώρητη ἀναγέννησή μου, ἀποδώσαμε δόξα καὶ εὐχαριστία στὸν Θεό. Ἐπειδὴ ὅμως εἶχε συγκεντρωθεῖ πολὺ πλῆθος, ὁ Πέτρος ἀπομάκρυνε ἀρρώστιες, πάθη καὶ δαίμονες καὶ ἀφοῦ βάπτισε πολλούς, ἐγκατέστησε ἐπίσκοπο τὸν Μαροῶνη ποὺ τὸν φιλοξένησε καὶ ποὺ ἦταν ἤδη βαπτισμένος, καὶ ὀρίζοντας δώδεκα πρεσβυτέρους, ἀναδεικνύοντας διακόνους καὶ μιλώντας μὲ τὸν ἐπίσκοπο γιὰ τὸ κοινὸ συμφέρον καὶ γιὰ τὴν τάξη καὶ ἁρμονία τῆς Ἐκκλησίας, ἀφήνοντας τοὺς ἀδελφοὺς ποὺ βρίσκονταν στὴν Τρίπολη τῆς Φοινίκης, πῆρε τὸν δρόμο γιὰ τὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας.

70. Ἐγκαταλείποντας λοιπὸν τὴν Τρίπολη γιὰ νὰ πᾶμε στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας, τὴν ἴδια μέρα μείναμε στὴν Ὁρθωσία καὶ ἐπειδὴ ἦταν κοντὰ στὴν πόλη ἀπὸ τὴν ὁποία φύγαμε, ὅλοι σχεδὸν εἶχαν ἀκούσει ἤδη τὸ κήρυγμα· γι' αὐτό, ἀφοῦ μείναμε ἐκεῖ μιά μέρα, φύγαμε γιὰ τὴν Ἀντάραδο. Καὶ ἐνῶ ἦταν πολλοὶ αὐτοὶ ποὺ βιάδιζαν μαζί μας, ὁ Πέτρος συνομιλοῦσε μὲ τὸν Νικήτη καὶ τὸν Ἀκύλα λέγοντας· Ἐπειδὴ τὸ πλῆθος αὐτῶν ποὺ μᾶς ἀκολουθεῖ θὰ προκαλέσει μεγάλο φθόνο καθὼς μπαίνουμε σὲ κάθε

20. Ματθ. 23,25–26.

21. Βλ. τὴν παράγρ. 19.

μην φροντίσαι, πῶς μήτε οὔτοι λυπηθῶσι κωλυθέντες συνεῖναι ἡμῖν, μήτε ἡμεῖς, περίβλεπτοι γινόμενοι, φθόνῳ τοῖς ἄλλοις καταστώμεν αἴτιοι. Τούτου ἔνεκα βούλομαί σε τὸν Νικήτην ἅμα Ἀκύλα προοδεύειν μου κατὰ συστήματα δύο σποράδην.

5 71. Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ἀπεκρίναντο Νικήτης καὶ Ἀκύλας· Οὐ πάνυ ἡμᾶς, κύριε, λυπεῖ τοῦτο πράττειν, διὰ τὸ ὑπὸ σοῦ προστετάχθαι. Πρῶτον μὲν, ὅτι πάντα καλῶς νοεῖν τε καὶ συμβουλεύειν ἄξιος ὢν ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας ἐξελέγης· ἔπειτα δέ, ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡμερῶν δύο ἀνάγκη τοῦτο πράτ-
10 τειν ἡμᾶς ἀπολιμπανομένους σου· καὶ αὗται δὲ πολλαὶ πρὸς τὸ μή σε τὸν κύριον ἡμῶν καθορᾶν, πλὴν ὡς κελεύεις διὰ τὸ συμφέρον οὐκ ἀντιλέγομεν. Ταῦτα εἰπόντες, προῆγον.

72. Πορευθέντων οὖν αὐτῶν, ἐγὼ Κλήμης ἔχαιρον, ὅτι σὺν αὐτῷ με ἐκέλευσεν εἶναι. Ἀμέλει καὶ πρὸς αὐτὸν εἶπον·
15 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, ὅτι με οὐκ ἐξαπέστειλας, ὡς τοὺς ἑτέρους, ἐπειδὴ ὀδυνώμενος ἂν διαπεφωνήκειν.

Ὁ δὲ ἔφη· Τί δαί; εἰ καὶ χρεῖα τις ἔσται πεμφθῆναί σε πού, σύ, διὰ τὸ πρὸς ὀλίγον ἀπολιμπάνεσθαί μου συμφερόντως, διὰ τοῦτο τεθνήξῃ; Οὐχὶ δέ, προσομιλήσας σεαυτῷ φέρειν τὰ διὰ τὴν
20 ἀνάγκην σοι προσταττόμενα, εὐθύμως ὑποίσεις; Ἡ οὐκ οἶδας, ὅτι σύνεισιν οἱ φίλοι ταῖς μνήμαις, κἂν τοῖς σώμασιν ἀπολιμπάνονται, ὡς ἔνιοι, συνόντες τοῖς σώμασιν, μακρὰν ἀφεστήκασιν ταῖς ψυχαῖς;

73. Κάγῳ ἀπεκρινάμην· Ἀλλὰ μή με νομίσης, κύριε, ὅτι τὰ
25 λύπης πάσχειν ἔμελλον ἀνοήτως, ἀλλὰ καὶ πάνυ ὀρθῶς ἔχοντι λογισμῷ. Ἐπεὶ γάρ σε ἀντὶ πάντων εἰλόμην, πατρός καὶ μητρός, ἀδελφῶν ἅμα καὶ συγγενῶν, αἰτιόν μοι γενόμενον διὰ τὸν Θεὸν τῆς σωζούσης ἀληθείας· οὕτω καὶ ἤς ἔμελλον ἐκ πάντων ἀπολαύειν παραμυθίας, διὰ σοῦ μόνου καρποῦμαι. Δέδοικα γὰρ
30 ὅλως ἀπολειφθῆναι σου, μήποτε διὰ τὴν ἐκ τῆς ἡλικίας ἀκμὴν

πόλη, σκέφθηκα ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο νὰ φροντίσουμε, ὥστε οὔτε αὐτοὶ νὰ λυπηθοῦν ἐμποδιζόμενοι νὰ εἶναι μαζί μας, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἐμεῖς κάνοντας ἐντυπωσιακὴ ἐμφάνιση, νὰ γίνουμε αἴτιοι φθόνου στοὺς ἄλλους. Γι' αὐτὸ θέλω σὺ ὁ Νικήτης μαζί με τὸν Ἀκύλα νὰ προηγεῖσθε ἀπὸ μένα μοιρασμένοι σὲ δύο χωριστὲς ὁμάδες.

71. Ὅταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτά, ἀπάντησαν ὁ Νικήτης καὶ ὁ Ἀκύλας· Κύριε, αὐτὸ δὲν μᾶς στενοχωρεῖ πολὺ νὰ τὸ κάνουμε, ἀφοῦ διατασσόμαστε ἀπὸ σένα. Πρῶτα-πρῶτα γιατί ἔχεις ἐπιλεγεῖ ἀπὸ τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ εἶσαι ἄξιος νὰ σκέφτεσαι καὶ νὰ τὰ συμβουλευεῖς ὅλα καλά· καὶ ἔπειτα, ἐπειδὴ αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ κάνουμε τὸ πολὺ δύο μέρες ἐγκαταλείποντάς σε. Καὶ αὐτὲς βέβαια εἶναι πολλές, νὰ μὴ βλέπουμε ἐσένα τὸν κύριό μας, ἀλλὰ, ἐπειδὴ διατάξεις γιὰ τὸ συμφέρον, δὲν προβάλλουμε ἀντίρρηση. Καὶ ἀφοῦ εἶπαν αὐτά, προπορεύθηκαν.

72. Ὅταν προχώρησαν αὐτοί, ἐγὼ ὁ Κλήμης χαιρόμουνα ἐπειδὴ με διέταξε νὰ μείνω μαζί του, καὶ τοῦ εἶπα· Εὐχαριστῶ τὸν Θεὸ πὺ δὲν με ἔστειλες καὶ μένα ὅπως τοὺς φίλους, γιατί με πόνος θὰ μπορούσα νὰ διαφωνήσω.

Καὶ ἐκεῖνος εἶπε· Δηλαδή ἂν παρουσιαστεῖ κάποια ἀνάγκη νὰ σταλεῖς κάπου, ἐπειδὴ θὰ με ἀποχωρισθεῖς γιὰ λίγο πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἔργου μας, θὰ πεθάνεις; Καὶ δὲν θὰ δεχθεῖς εὐχαρίστως, πείθοντας τὸν ἑαυτό σου νὰ ὑπομείνει αὐτὰ πὺ σου προστάζονται ἀπὸ ἀνάγκη; Ἡ μήπως δὲν γνωρίζεις ὅτι οἱ φίλοι βρίσκονται μαζί με τὴ μνήμη, ἔστω καὶ ἂν ἀποχωρίζονται σωματικὰ ἀπὸ ἐκείνους, ὅπως πάλι μερικοί, ἐνῶ εἶναι σωματικὰ μαζί, βρίσκονται ψυχικὰ πολὺ μακριά;

73. Κι ἐγὼ ἀπάντησα· Μὴ νομίσεις ὅμως, κύριε, ὅτι θὰ στενοχωριόμουνα ἀνόητα, ἀλλὰ ὕστερα ἀπὸ πολλὴ σκέψη. Διότι, ἐπειδὴ σὲ προτίμησα ἀπὸ ὄλους, πατέρα καὶ μητέρα καὶ ἀδελφούς καὶ συγγενεῖς, ἀφοῦ μοῦ ἔγινες αἴτιος νὰ γνωρίσω τὸν Θεὸ τῆς ἀληθείας πὺ σώζει, καὶ τὴν παρηγοριὰ πὺ θὰ εἶχα ἀπὸ ὄλους, τὴν ἔχω ἀπὸ σένα μόνο, φοβᾶμαι γενικὰ νὰ σὲ ἀποχωρισθῶ, μήπως, ἐξαιτίας τῆς κρισιμότητος τῆς ἡλικίας μου, νικηθῶ

ἤττων ἐπιθυμίας γένωμαι. Καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐνστάσεως ἔχω, ὡς ἀποστῆναί σου ἀδύνατον εἶναι, εἰ μὴ κατὰ τινα χόλον Θεοῦ τοῦτο γένηται. Καὶ γὰρ μέμνημαί σου ἐν Καισαρείᾳ εἰπόντος· Εἴ τις βούλεται μοι συνοδεῦσαι, εὐσεβῶς συνοδεύετω. Εὐσεβῶς δὲ
 5 ἔφης, τὸ μηδένα λυπῆσαι κατὰ Θεόν, οἷον ἀπολιπόντα γονεῖς, γυναῖκα, πρὸς δὲ καὶ ἑτέρους τινὰς τῶν εὐσεβεῖν ἐλομένων. Ὅθεν ἐγὼ κατὰ πάντα ἐπιτήδειός εἰμί σοι συνοδοιπόρος, ᾧ καὶ τὰ μέγιστα χαρίζη, εἰ τὰς δούλων μοι ὑπηρεσίας ἐπιτρέπεις ποιεῖν.

74. Καὶ ὁ Πέτρος ἀκούσας, μετὰ τινός φησι μειδιάματος·
 10 Τί οὖν οἶει, Κλήμη; Μὴ ὑπ' αὐτῆς ἀνάγκης εἰς δούλων σε ταγῆ-
 ναι τόπον, ἐπεὶ τίς τὰς καλὰς μοι καὶ πολλὰς σινδόνας μετὰ τῶν ἐπομένων δακτυλίων καὶ ὑποδημάτων φυλάξει, τίς δὲ καὶ τὰ ἡδέα καὶ πολυτελῆ ὄψα προετοιμάσει, ἅτινα, ποικίλα ὄντα, πολλῶν δεῖται καὶ τεχνικῶν μαγείρων, καὶ πάντα ἐκεῖνα, ὅσα ὡς
 15 θηρίῳ μεγάλῳ τῇ ἐπιθυμίᾳ προευτρεπίζεται; Πλὴν ἢ τοιαύτη σε προαίρεσις ὑπεισηῆλθεν, ἴσως μὴ συνιέντα καὶ τὸν ἐμὸν ἀγνοοῦν-
 τα βίον, ὅτι ἄρτω μόνῳ καὶ ἐλαίας χρῶμαι, καὶ σπανίως λαχάνοις, καὶ ὅτι ἱμάτιόν μοι καὶ τριβώνιον ἔν ἐστι τοῦτο αὐτὸ ὃ περιβέβλημαι, καὶ ἑτέρου χρεῖαν οὐκ ἔχω οὐδὲ ἄλλων τινῶν. Ἐν γὰρ
 20 τούτοις καὶ περισσεύομαι. Ὁ νοῦς γάρ μου, τὰ ἐκεῖ πάντα ὀρῶν αἰώνια ἀγαθὰ, τὰ ἐνταῦθα οὐδενὸς ἐπιστρέφεται. Ὅμως, σοῦ μὲν τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν ἀποδέχομαι, καὶ θαυμάζων ἐπαινῶ, πῶς, ἀνὴρ ἐκ πολυτελῶν ἐθῶν ὑπάρχων, ραδίως τοῖς ἀναγκαίοις τὸν σεαυτοῦ ὑπήλλαξας βίον. Ἡμεῖς γὰρ ἐκ παίδων, ἐγὼ
 25 τε καὶ Ἀνδρέας ὁ σύναιμος, οὐ μόνον ἐν ὀρφανίᾳ ἀνατραφέντες, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πενίας εἰς ἐργασίαν ἐθισθέντες, εὐμαρῶς φέρομεν νῦν τὰς μακρὰς ταύτας ὁδοιπορίας. Ὅθεν, εἰ ἐπέιθου μοι, ἐμοὶ ἂν συγκεχωρήκεις τὰ δούλων ἀποπληροῦν σοι.

ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος τῶρα πού προβάλλω ἀντίρρηση, γιατί μου εἶναι ἀδύνατον νὰ σὲ ἀποχωρισθῶ, χωρὶς νὰ πικράνω τὸν Θεό. Διότι θυμᾶμαι πού εἶπες στὴν Καισάρεια: "Ὅποιος θέλει νὰ μὲ συνοδεύσει, νὰ μὲ συνοδεύσει μὲ εὐσέβεια. Καὶ λέγοντας 'εὐσέβεια' ἐννοοῦσες νὰ μὴ στενοχωρεῖ κανέναν κατὰ Θεόν, ἐγκαταλείποντας δηλαδή γονεῖς, γυναῖκα καὶ ἀκόμα καὶ μερικοὺς ἄλλους ἀπὸ ἐκείνους πού προτίμησαν νὰ εἶναι εὐσεβεῖς. Γι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ σοῦ εἶμαι ὡς πρὸς ὅλα κατάλληλος συνοδοιπὸρος, στὸν ὁποῖο θὰ κάνεις πολὺ μεγάλη χάρη ἐὰν τοῦ ἐπιτρέψεις νὰ ἐκτελεῖ τὶς ὑπηρεσίες πού εἶναι γιὰ τοὺς δούλους.

74. Καὶ ὁ Πέτρος ὅταν τὰ ἄκουσε αὐτὰ εἶπε μὲ κάποιον μειδίαμα: Δηλαδή τί φοβᾶσαι, Κλήμη, μήπως ἀπὸ ἀνάγκη σὲ κατατάξω στὴ θέση δούλων; ποιὸς δηλαδή θὰ φυλάξει τὰ ὠραῖα καὶ πολλὰ σεντόνια μαζί μὲ τὰ δαχτυλίδια πού τὰ συνοδεύουν καὶ τὰ παπούτσια, καὶ ποιὸς θὰ προετοιμάσει τὰ γλυκὰ καὶ πολυτελῆ φαγητά; Γιατί αὐτὰ, ἐπειδὴ εἶναι πολυποίκιλα, χρειάζονται καὶ εἰδικοὺς μαγείρους καὶ ὅλα ἐκεῖνα πού ἐτοιμάζονται γιὰ τὴν ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου σὰν μεγάλου θηρίου. Ἀσφαλῶς ἡ διάθεση αὐτὴ σοῦ δημιουργήθηκε ἐπειδὴ ἴσως δὲν κατάλαβες καὶ ἀγνοεῖς τὴ ζωὴ μου, ὅτι τρῶω μόνο ψωμί καὶ ἐλιές καὶ σπανίως χορταρικά, καὶ ὅτι ἔνδυμα καὶ ροῦχο ἔχω μόνο ἓνα, αὐτὸ ἐδῶ πού φορῶ, καὶ δὲν χρειάζομαι ἄλλο, οὔτε ἄλλο τίποτε, ἀφοῦ καὶ μου περισσεύουν αὐτά. Διότι ὁ νοῦς μου, βλέποντας ὅλα τὰ αἰῶνια ἀγαθὰ πού βρίσκονται ἐκεῖ, δὲν κοιτάζει τίποτε ἀπὸ τὰ ἐδῶ. Ὡστόσο δέχομαι τὴ δὲκὴ σου ἀγαθὴ διάθεση καὶ θαυμάζοντάς την σὲ ἐπαινῶ, πῶς, ἐνῶ ἦσουν ἄνθρωπος μὲ πολυτελεῖς συνήθειες, ἀπάλλαξες εὐκόλα τὴ ζωὴ σου ἀπὸ αὐτὰ πού σοῦ ἦταν ἀναγκαῖα. Διότι ἐμεῖς, ἐγὼ καὶ ὁ ἀδελφός μου Ἀνδρέας, ἐπειδὴ ἀπὸ παιδιὰ, ὄχι μόνο ἀνατραφήκαμε μέσα σὲ ὀρφάνια, ἀλλὰ ἐξαιτίας τῆς φτώχειας συνηθίσαμε στὴ δουλειά, ὑποφέρουμε εὐκόλα τῶρα αὐτὲς τὶς μεγάλες ὁδοιπορίες. Γι' αὐτὸ, ἂν συμφωνοῦσες μαζί μου, θὰ μοῦ ἐπέτρεπες νὰ σοῦ προσφέρω ὑπηρεσίες πού εἶναι γιὰ δούλους.

75. Ἐγὼ δὲ ἀκούσας σύντρομος ἐγενόμην καὶ ἐπίδακρυς, οἶον λόγον εἶπεν ἀνὴρ, οὗ πάντες οἱ τῆς νῦν γενεᾶς ἄνθρωποι τῷ τῆς γνώσεως καὶ εὐσεβείας λόγῳ ἤττους εἰσίν. Ὁ δέ,-ιδὼν με σύνδακρυν, ἐπύθετο τὴν αἰτίαν.

5 Κάγῳ πρὸς αὐτόν· Καὶ τί τοιοῦτον ἤμαρτον, φημί, ἵνα καὶ τοιοῦτον ἀκοῦσαί με λόγον;

Καὶ ὁ Πέτρος εὐθύς· Εἰ κακῶς εἶρηκα δουλεῦσαί σοι προε-
λόμενος, σὺ πρῶτος ἤμαρτες, πρῶτος τοῦτο καὶ ποιῆσαι προθυ-
μηθεῖς.

10 Κάγῳ ἔφην· Οὐχ ὁμοίως ἔχει. Ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ λίαν προσ-
ῆκει τοῦτο ποεῖν, σοὶ δὲ οὐδαμῶς, ἅτε Θεοῦ κήρυκι ὄντι καὶ
ψυχὰς ἀνθρώπων ποιμαίνειν πεπιστευμένῳ.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὁ Κύριος ἡμῶν, εἶπεν, ἐπὶ σωτηρίᾳ παντὸς
τοῦ κόσμου ἐληλυθώς, μόνος τε ὑπὲρ πάντα τὴν ἀληθῆ καὶ μό-
15 νην εὐγένειαν ἔχων, δουλεύειν ἠνέσχετο, ἵν' ἡμᾶς πείσῃ μὴ δι' αἰ-
σχύνης ποιεῖσθαι, τὸ δουλικὰς προσφέρειν τοῖς πλησίον ὑπηρε-
σίας, κἂν εὐγενεῖς ὦμεν, κἂν πλεῖστον αὐτῶν διαφέρωμεν.

Κάγῳ ἔφην· Εἰ λόγῳ σε νικήσειν οἶομαι, ἄφρων εἰμί κατὰ
τὸ φανερόν καὶ ἀνόητος· πλὴν ἀλλὰ χάριν οἶδα τῆ τοῦ Θεοῦ προ-
20 νοίᾳ, ὅτι περ εἰς γονέων μοῖραν ἔχειν σε κατηξίωμαι.

76. Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐδεὶς δέ σοι ἀληθῶς, ἔφη, πρὸς γένους
ὑπάρχει;

Κάγῳ ἀπεκρινάμην· Εἰσὶ μὲν πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἄνδρες,
Καίσαρι προσήκοντες κατὰ γένος. Ὅθεν τῷ ἐμῷ πατρί, ὡς καὶ
25 συντρόφῳ, Καῖσαρ γυναῖκα συγγενῆ προσηρμόσατο, ἀφ' ἧς τρεῖς
ἐγενόμεθα υἱοί, δύο μὲν πρὸ ἐμοῦ, οἱ καὶ δίδυμοι ὄντες, κοιμιδῆ
ὁμοιοὶ ἀλλήλοις ἐτύγχανον, ὡς ὁ πατὴρ ἐξηγεῖτό μοι. Ἐγὼ γὰρ
οὔτε αὐτούς, οὔτε τὴν τεκοῦσαν πάνυ ἐπίσταμαι, ἀλλ' ὡσπερ δι'
ὀνείρων ἀμυδρὸν αὐτῶν τὸ εἶδος ἀναφέρω. Ἡ μὲν οὖν μήτηρ
30 μου Ματθιδία ἐλέγετο, ὁ δὲ πατὴρ Φαῦστος, οἱ ἀδελφοί, ὁ μὲν

75. Ἐγὼ ὅταν τὸν ἄκουσα συγκλονίστηκα καὶ δάκρυσα γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ πὺ εἶπε ἄνθρωπος, ἀπὸ τὸν ὁποῖο εἶναι κατώτεροι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς τωρινῆς γενιᾶς. ὡς πρὸς τὸν λόγο τῆς γνώσεως καὶ τῆς εὐσέβειας. Ἐκεῖνος βλέποντάς με δακρυσμένον, ρώτησε νὰ μάθει τὴν αἰτία.

Καὶ ἐγὼ εἶπα σ' αὐτόν· Ποιὰ μεγάλη ἁμαρτία ἔκανα, γιὰ νὰ ἀκούσω καὶ αὐτὸν τὸν λόγο;

Καὶ ὁ Πέτρος ἀμέσως· Ἐὰν μίλησα ἄσχημα θέλοντας νὰ σὲ ὑπηρετήσω, τότε πρῶτος ἁμάρτησες ἐσὺ, πὺ προθυμοποιήθηκες πρῶτος νὰ τὸ κάνεις αὐτό.

Κι ἐγὼ εἶπα· Δὲν εἶναι τὸ ἴδιο. Διότι σὲ μένα ταιριάζει πολὺ νὰ τὸ κάνω, ἐνῶ σὲ σένα καθόλου, ἐπειδὴ εἶσαι κήρυκας τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχεις τὴν εὐθύνη νὰ ποιμαίνεις ψυχὰς ἀνθρώπων.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ὁ Κύριός μας, πὺ ἦρθε νὰ σώσει ὅλον τὸν κόσμον καὶ ἦταν ὁ μόνος πὺ εἶχε τὴν πραγματικὴ εὐγενικὴ καταγωγὴ, καταδεχόταν νὰ ὑπηρετεῖ, γιὰ νὰ μᾶς πείσει νὰ μὴ θεωροῦμε ντροπὴ νὰ προσφέρουμε ὑπηρεσίες δούλων στοὺς πλησίον μας, ἔστω καὶ ἂν ἔχουμε εὐγενικὴ καταγωγὴ, ἔστω καὶ ἂν διαφέρουμε πάρα πολὺ ἀπὸ αὐτούς.

Κι ἐγὼ εἶπα· Ἐὰν νομίζω ὅτι σὲ νίκησα στὸν λόγο, εἶμαι ὅπως φαίνεται τρελλὸς καὶ ἀνόητος· πλὴν ὅμως χρεωστῶ εὐγνωμοσύνη στὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, διότι ἀξιώθηκα νὰ σὲ ἔχω στὴ θέση τῶν γονέων μου.

76. Καὶ ὁ Πέτρος ρώτησε· Πράγματι, δὲν ὑπάρχει κανένας ἀπὸ τὸ σόϊ σου;

Καὶ ἐγὼ τοῦ ἀπάντησα· Ὑπάρχουν πολλοὶ καὶ σπουδαῖοι ἄνδρες, πὺ ἀνήκουν στὸ σόϊ τοῦ Καίσαρα. Γι' αὐτὸ καὶ στὸν πατέρα μου, πὺ ἀνατράφηκε μαζί του, ὁ Καίσαρας τοῦ ἔδωσε συγγενῆ του ὡς γυναίκα, ἀπὸ τὴν ὁποῖα γεννηθήκαμε τρεῖς γιοί· δύο πρὶν ἀπὸ μένα, οἱ ὁποῖοι ἦταν δίδυμοι καὶ ἔμοιαζαν πάρα πολὺ μεταξύ τους, ὅπως μοῦ διηγόταν ὁ πατέρας μου. Διότι ἐγὼ οὔτε αὐτούς οὔτε τὴν μητέρα μου γνωρίζω καλά, παρὰ μόνο σὰν σὲ ὄνειρο θυμᾶμαι ἀμυδρὰ τὴ μορφὴ τους. Ἡ μετέρα μου λοιπὸν λεγόταν Μαθιδία, ὁ πατέρας μου Φαῦστος, καὶ οἱ ἀδελφοί μου

Φαυστῖνος, ὁ δὲ Φαυστινιανὸς ἐκαλεῖτο. Ἐμοῦ οὖν τρίτου ἐπιγεννηθέντος αὐτοῖς, ἡ μήτηρ ὄνειρον ἐωράκει, ὡς ὁ πατήρ μου ὑφηγεῖτο, ὅτι, ἐὰν μὴ, τοὺς διδύμους αὐτῆς υἱοὺς ἐξαυτῆς παραλαβοῦσα, τῆς Ρωμαίων ἀποδημήση πόλεως ἐπὶ ἔτη δέκα, πανο-
5 λεθρίῳ σὺν αὐτοῖς ἀποθανεῖται θανάτῳ.

77. Ὁ μὲν οὖν πατήρ, φιλότεκνος ὢν, σὺν τε δούλοις καὶ δούλαις ἐφοδιάσας ἱκανῶς καὶ εἰς πλοῖον ἐνθέμενος, εἰς τὰς Ἀθήνας ἅμα παιδευθησομένους ἐξέπεμψεν, ἐμὲ δὲ μόνον εἰς παραμυθίαν ἔσχε παρ' ἑαυτοῦ. Καὶ ἐπὶ τούτῳ εὐχαριστῶ πολλά,
10 ὅτι καμὲ ὁ ὄνειρος μὴ κεκελεύει ἅμα τῇ μητρὶ τὴν Ρωμαίων ἐκβῆναι πόλιν. Τοῦ ἐνιαυτοῦ τοίνυν ἐκείνου περιελθόντος, ὁ πατήρ ἔπεμψεν εἰς Ἀθήνας χρήματα τοῖς ἑαυτοῦ, μαθεῖν ἅμα γλιχόμενος πῶς ἄρα διάγουσιν. Οἱ δὲ ἀπελθόντες, οὐκ ἐπανῆλθον. Τρίτῳ δὲ πάλιν ἐνιαυτῷ ὁ πατήρ ἀθυμῶν ἑτέρους ἔπεμψεν
15 ὁμοίως σὺν ἐφοδίοις, οἵτινες τετάρτῳ ἐνιαυτῷ ἦκον ἀπαγγέλλοντες, μῆτε μου τὴν τεκοῦσαν ἢ τοὺς ἀδελφοὺς ὅλως ἐωρακέναι, μηδὲ ἄλλου τινὸς τῶν σὺν αὐτοῖς ἀπεληλυθόντων κἄν ἵχνος εὔρηκέναι.

78. Ὁ μὲν οὖν πατήρ, ταῦτα ἀκούσας καὶ ὑπὸ πολλῆς λύ-
20 πης ἔκθαμβος γενόμενος καὶ οὐκ εἰδῶς ποῦ ὀρμήσας κατὰ ζήτησιν ἐκείνων ἐξέλθοι, ἐμὲ παραλαβὼν καὶ εἰς Πόρτον καταβάς, πυκνότερον ἐπυνθάνετο, ποῦ τις ἴδοι ἢ ἀκούσειεν ἐντὸς τεσσάρων ἐνιαυτῶν ἀπαντῆσαι ναυάγιον. Καὶ ἄλλος ἀλλαχῆ ἔλεγεν. Ὁ δὲ πάλιν ἀντεπυνθάνετο, εἰ ἐωράκασι σῶμα γυναικὸς μετὰ
25 βρεφῶν ἐκβεβρασμένον τῇ γῆ. Πολλῶν οὖν πολλὰ λεγόντων ἐωρακέναι πτώματα κατὰ διαφόρους καιρούς, ὁ πατήρ ἀκούων ἐστέναζε. Πλὴν ὑπὸ τῶν σπλάγχνων νενικημένος, ἀλόγιστα ἐπυνθάνετο, τοσοῦτον θαλάσσης βυθὸν πειρώμενος ἐρευνᾶν. Ὅμως συγγνωστὸς ἦν, ὅτι διὰ τὴν πρὸς τοὺς ζητούμενους στορ-
30 γῆν ἐλπίσιν ἐβουκολεῖτο κεναιῖς. Καὶ δήποτε ὑπὸ φροντισταῖς καταλιπὼν με καὶ ἐπιτρόποις, δωδέκατον ἤδη γεγονότα ἔτος, αὐτὸς δακρύων εἰς Πόρτον κατήλθε, καὶ εἰς πλοῖον ἐμβάς, εἰς

Φαυστῖνος καὶ Φαυστιανός. Ὅταν λοιπὸν τοὺς γεννήθηκα ἐγὼ τρίτος, ἡ μητέρα μου εἶδε σὲ ὄνειρο, ὅπου μου εἶπε ὁ πατέρας, ὅτι, ἐὰν δὲν πάρει τὰ δίδυμα ἀγόρια τῆς καὶ δὲν φύγει ἀπὸ τὴν Ρώμη σὲ ἐξορία γιὰ δώδεκα χρόνια, θὰ πεθάνει μὲ ὀλέθριο θάνατο.

77. Ὁ πατέρας λοιπὸν τότε, ἐπειδὴ ἀγαποῦσε τὰ παιδιά, ἀφοῦ τοὺς ἐφοδίασε κατάλληλα, μαζί μὲ δούλους καὶ δοῦλες τοὺς ἔβαλε σὲ πλοῖο καὶ τοὺς ἔστειλε ὅλους μαζί στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ ἐκπαιδευθοῦν, ἐνῶ ἐμένα μὲ κράτησε κοντὰ του γιὰ παρηγοριά. Καὶ γι' αὐτὸ εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος, πού τὸ ὄνειρο δὲν διάταξε νὰ φύγω κι' ἐγὼ μαζί μὲ τὴν μητέρα μου ἀπὸ τὴ Ρώμη. Ὅταν λοιπὸν πέρασε ἐκεῖνος ὁ χρόνος, ὁ πατέρας ἔστειλε στὴν Ἀθήνα χρήματα μὲ τοὺς ἀνθρώπους του, ἐπιθυμώντας ταυτόχρονα πολὺ νὰ μάθει πῶς ἄραγε περνοῦν. Ἐκεῖνοι ὅμως, ἀφοῦ ἔφυγαν, δὲν ξαναγύρισαν. Καὶ τὸν τρίτο χρόνο ὁ πατέρας ἀνησυχώντας ἔστειλε κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ἄλλους μὲ ἐφόδια· αὐτοὶ γύρισαν τὸν τέταρτο χρόνο ἀναγγέλλοντάς του πῶς οὔτε τὴ μητέρα μου οὔτε τοὺς ἀδελφούς μου εἶδαν, οὔτε ἵχνος βρῆκαν κανενὸς ἄλλου ἀπὸ αὐτοὺς ποῦ εἶχαν ἀναχωρήσει μαζί τους.

78. Ὁ πατέρας λοιπὸν, ὅταν τὰ ἄκουσε αὐτά, κατάπληκτος ἀπὸ τὴ μεγάλη λύπη καὶ μὴ γνωρίζοντας ποῦ νὰ τρέξει γιὰ νὰ τοὺς ἀναζητήσει, μὲ πῆρε μαζί του καὶ κατεβαίνοντας στὸ λιμάνι, ρωτοῦσε ἐπιτακτικά, μήπως κανεὶς εἶδε ἢ ἄκουσε πουθενὰ νὰ ἔχει γίνει μέσα στὰ τέσσαρα χρόνια κάποιο ναυάγιο. Καὶ ὁ καθένας ἔλεγε ἄλλοῦ. Ἐκεῖνος πάλι ξαναρωτοῦσε μήπως εἶδαν σῶμα γυναίκα μὲ βρέφη νὰ ἔχουν ἐκβραστεῖ στὴ γῆ. Ἀκούοντας λοιπὸν ὁ πατέρας πολλοὺς νὰ λένε, ὅτι εἶδαν πολλὰ πτώματα κατὰ διάφορα διαστήματα, ἀναστέναξε. Ὡστόσο κινούμενος ἀπὸ τὰ σπλάγχνα του, ρωτοῦσε ἀσυλλόγιστα, προσπαθώντας νὰ ἐρευνήσει τὸν τόσο μεγάλο βυθό· ἀλλὰ ἦταν ἄξιος συγγνώμης, διότι ἀπὸ τὴν ἀγάπη του γι' αὐτοὺς ποῦ ἀναζητοῦσε, καθησύχαζε μὲ μάταιες ἐλπίδες. Καὶ ἔτσι κάποτε, ἀφοῦ μὲ ἄφησε στὴν ἐπιμέλεια φροντιστῶν καὶ ἐπιτρόπων, ἐνῶ ἤδη εἶχα γίνει δώδεκα ἐτῶν, ὁ ἴδιος μὲ δάκρυα κατέβηκε στὸ λιμάνι καὶ μπαίνοντας σὲ

ἐπιζήτησιν ἐκείνων ἐξέπλευσε, καὶ ἐξ ἐκείνου μέχρι καὶ νῦν οὔτε γράμματα παρ' αὐτοῦ ἐδεξάμην, οὔτε ἐν ζῶσιν αὐτὸν εἶναι ἢ τεθνηκόσιν ὄλωσ ἐπίσταμαι. Ροπή δέ μοι πλείων πρὸς τοῦτο τῆς διανοίας, ὅτι τέθνηκέ που, ἢ ὑπὸ λύπης ἤττων γενόμενος, ἢ
5 ναυαγίῳ περιπεσὼν· τούτου δὲ τεκμηρίῳ χρῶμαι, ὅτι ἐξ ἐκείνου ἤδη λοιπὸν εἰκοστὸν ἔτος ἐστίν, ἀφ' οὗ ἵχνος οὐδὲν ἀληθείας ἐμοὶ περὶ αὐτοῦ ἤκουσται.

79. Ταῦτα ἀκούων ὁ Πέτρος, ὑπὸ συμπαθείας ἐδάκρυε, καὶ εὐθέως τοῖς συνοῦσι γνησίοις εἶπεν· Εἴ τις πέπονθεν εὐσεβῆς
10 ἀνὴρ οἷα ὁ τούτου πατήρ, εὐθέως ἂν τῷ τῆς θεοσεβείας λόγῳ τῷ πονηρῷ ἐπέγραφε τὴν αἰτίαν. Οὕτω καὶ τοῖς ταλαιπώροις ἔθνεσι συμβαίνει πάσχειν, καὶ ἀγνοοῦμεν οἱ θεοσεβεῖς. Ταλαιπώρους δὲ αὐτοὺς εὐλόγως εἶρηκα, ὅτι καὶ ἐνταῦθα πλανῶνται καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἐλπίδος ἀποτυγχάνουσι· τοῖς γὰρ ἐν θεοσεβείᾳ τὰ λυπη-
15 ρὰ πάσχουσιν, ἔκτισις αὐτὰ γίνεται τῶν παραπτωμάτων.

80. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ Πέτρου, εἷς τις τῶν ἐν ἡμῖν τολμή-
σας ἀντὶ πάντων παρεκάλεσεν αὐτόν, αὔριον ὀρθριαίτερον εἰς Ἄραδον, τὴν κατέναντι νῆσον, εἰσπλεῦσαι, τριάκοντα, οἶμαι, οὐδ' ὄλους στάδιους ἀπέχουσαν, ἐπὶ ἱστορίᾳ τῶν ἐκεῖ ἀμπελίνων
20 δύο στύλων μέγιστα πάχη φερόντων. Ὁ οὖν πειθήνιος Πέτρος ἐπένευσεν οὕτως εἰπὼν· Ἐπᾶν τοῦ πλοίου ἐκβῆτε, μὴ ἅμα πάντες εἰσέρχεσθε εἰς τὴν θεωρίαν ὧν ἐπιθυμεῖτε· οὐ γὰρ βούλομαι ὑμᾶς τὰς τῶν πολιτῶν ὄψεις πρὸς ἑαυτοὺς ἐπιστρέφειν. Καὶ οὕτω πλεύσαντες, μιᾶς ὥρας κατήχθημεν εἰς τὴν νῆσον. Ἐκβάν-
25 τες δὲ τοῦ σκάφους, εἰσήειμεν ἔνθα οἱ ἀμπέλινοι στῦλοι ἦσαν, ὁμῶς καὶ μετὰ τῶν στύλων ἄλλος μὲν ἄλλο τι τῶν Φειδίου ἔργων ἐθεώρει.

81. Πέτρος δὲ μόνος οὐκ ἀναγκαῖον ἠγήσατο ἐπὶ τὴν ἱστορίαν τῶν ἐκεῖ γενέσθαι, γυναικὶ δέ τινι ἔξω πρὸ τῶν θυρῶν κα-
30 θεζομένη καὶ τροφῆς χάριν μεταιτούση, προσχὼν ἔφη· Γύναι, τί σοι τῶν οἰκείων ἐλλείπει μελῶν, ὅτι τοσαύτην ὕβριν ἀναδέξω,

πλοῖο ἀπέπλευσε πρὸς ἀναζήτησιν ἐκείνων, καὶ ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη μέχρι τώρα, οὔτε γράμματά του πῆρα, οὔτε γνωρίζω καθόλου ἂν βρίσκεται μεταξύ αὐτῶν πού ζοῦν ἢ ἐκείνων πού ἔχουν πεθάνει. Ἔχω ὅμως τὴν ἐντύπωση ὅτι κάποιος πέθανε, ἢ διότι τὸν κατέβαλε ἡ λύπη ἢ διότι ἔπεσε θῦμα ναυαγίου· ἀπόδειξη γι' αὐτὸ ἔχω τὸ ὅτι ἀπὸ τότε ἔχουν περάσει εἴκοσι χρόνια, κατὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἔχω ἀκούσει οὔτε ἴχνος ἀλήθειας γι' αὐτόν.

79. Ἀκούοντάς τα αὐτὰ ὁ Πέτρος, ἀπὸ συγκίνηση δάκρυσε καὶ ἀμέσως εἶπε στοὺς ὀπαδούς του πού ἦταν μαζί του· Ἐὰν κανένας εὐσεβῆς πάθαινε αὐτὰ πού ἔπαθε ὁ πατέρας αὐτοῦ, ἀμέσως, μὲ τὴ λογικὴ τῆς θεοσέβειας, θὰ ἀπέδιδε τὴν αἰτία τους στὸν πονηρό. Ἔτσι συμβαίνει νὰ παθαίνουν καὶ οἱ ταλαίπωροι ἐθνικοὶ καὶ τὸ ἀγνοοῦμε ἐμεῖς οἱ πιστοί. Τοὺς χαρακτηρίσα εὐλογα ταλαίπωρους, διότι καὶ ἐδῶ βρίσκονται σὲ πλάνη, καὶ δὲν πετυχαίνουν τὴν μέλλουσα ἐλπίδα. Διότι γιὰ ἐκείνους πού ὑφίστανται τὶς θλίψεις, ἐνῶ ζοῦν μὲ θεοσέβεια, αὐτὰ ἀποτελοῦν ἐξόφλησιν τῶν παραπτωμάτων τους.

80. Ὄταν ὁ Πέτρος μίλησε ἔτσι, κάποιος ἀπὸ ἐμᾶς, παίρνοντας τὸ θάρρος γιὰ λογαριασμὸ ὄλων, τὸν παρακάλεσε αὔριο πρὸς πρῶν νὰ πλεύσουν στὸ ἀπέναντι νησί Ἄραδο, πού νομίζω πὼς δὲν ἀπέχει περισσότερο ἀπὸ τριάντα στάδια, γιὰ νὰ δοῦμε δύο κολῶνες πού ὑπῆρχαν ἐκεῖ ἀπὸ κορμούς κληματαριάς καὶ εἶχαν μεγάλο πάχος. Ὑπάκουος λοιπὸν ὁ Πέτρος τοὺς ἐπέτρεψε λέγοντάς του τὰ ἐξῆς· Ὄταν βγεῖτε ἀπὸ τὸ πλοῖο, νὰ μὴ μπαίνετε ὄλοι μαζί νὰ δεῖτε αὐτὰ πού θέλετε· διότι δὲν θέλω νὰ στρέφονται τὰ βλέμματα ὄλων σὲ σᾶς. Καὶ ἔτσι, ἀφοῦ πλεύσαμε λίγη ὥρα, φτάσαμε στὸ νησί. Βγαίνοντας ἀπὸ τὸ πλοῖο μπήκαμε ἐκεῖ πού βρίσκονταν οἱ ἀμπέλινες κολῶνες, μαζί μ' αὐτὲς ὅμως ὁ καθένας παρατηροῦσε καὶ κάποιο ἄλλο ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Φειδία.

81. Μόνο ὁ Πέτρος δὲν θεώρησε ἀναγκαῖο νὰ μπεῖ καὶ νὰ δεῖ αὐτὰ πού ὑπῆρχαν ἐκεῖ· παρατηρώντας ὅμως κάποια γυναῖκα πού καθόταν ἔξω ἀπὸ τὶς πόρτες καὶ ζητιάνευε γιὰ νὰ ἀγοράσει τροφή, τῆς εἶπε· Γυναίκα, ποιό ἀπὸ τὰ μέλη σου λείπει, γιὰ νὰ ὑφίστασαι τόσο μεγάλη ντροπή, καὶ ἐννοῶ τὸ νὰ ζητιανεύεις,

λέγω δὴ τὸ προσαιτεῖν, καὶ μὴ μᾶλλον ταῖς ὑπὸ Θεοῦ σοι δεδω-
ρημέναις χερσὶν ἐργαζομένη τὰς ἐφημέρους πορίζῃ τροφάς;

Ἡ δὲ βύθιον τι στενάζασα καὶ περιπαθές, ἀπεκρίνατο· Εἶθε
γὰρ ἥσάν μοι χεῖρες ὑπουργεῖν ὄλωσ δυνάμεναι! Νῦν δέ μοι
5 σχῆμα μόνον χειρῶν ἀποσώζουσι, νεκρὰ καὶ αὐτὰ τυγχάνου-
σαι.

Καὶ ὁ Πέτρος· Τίς δὲ ἡ αἰτία, ἤρετο, τοῦτό σε τὸ χαλεπώτα-
τον πεπονθέναι;

Ἡ δὲ πρὸς αὐτόν· Ψυχῆς ἀσθένεια καὶ πλεόν οὐδέν. Εἰ γὰρ
10 ἀνδρεῖον εἶχον φρόνημα, ἦν κρημνὸς ἢ βυθός, ὅθεν ἐμαυτὴν ρί-
ψασα, τῶν ὀδυνώντων με παύσασθαι ἠδυνάμην κακῶν.

82. Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Τί οὖν; Οἶει, γύναι, ὅτι πάντως οἱ
ἀναιροῦντες ἑαυτοὺς κολάσεως ἀπαλλάσσονται, ἢ μὴ τῇ χεῖρονι
κολάσει ἐν ἄδου αἰ τῶν οὐτω θνησκόντων ψυχαὶ τῆς αὐτοκτο-
15 νίας χάριν κολάζονται;

Ἡ δέ· Εἶθε ἐπεπέισμην, ἔφη, ὅτι ὄντως ἐν ἄδου ψυχαὶ εὐρί-
σκονται ζῶσαι, καὶ ἠγάπων ἄν, παρ' οὐδέν θεμένη τὴν τιμωρίαν,
ἀποθανεῖν, ὥστε τοὺς ἐμοὶ περιποθήτους θεάσασθαι κἂν βραχύ!

Καὶ ὁ Πέτρος πρὸς ταῦτα· Καὶ τί ἄρα ἐστὶ τὸ λυποῦν σε;
20 Διψῶ γὰρ μαθεῖν. Καὶ εἴ με διδάξης, πίστεις σοι παρέξω βε-
βαίας, ὅτι ἐν ἄδου ζῶσιν αἱ ψυχαί, καὶ ἀντὶ κρημοῦ ἢ βυθοῦ,
ὀρέξω σοι φάρμακον, δι' οὗ τοῦ ζῆν ἀνωδύνως ἀπαλλαγῆσιν.

83. Καὶ ἡ γυνὴ τὸ ρηθὲν οὐ συνεῖσα, ἠδέως δὲ μόνον ἀρπά-
σασα τὸ λεχθέν, λέγειν ἤρξατο οὕτως· Γένος μὲν καὶ πατρίδα σοι
25 διηγῆσασθαι, οὐκ οἶμαί ποτε πείσειν ἐμαυτὴν δυνηθῆναι· πλὴν
ἀλλὰ καὶ σοὶ τί διαφέρει τοῦτο μαθεῖν, ἢ μόνον τὴν αἰτίαν, ἧς ἔνε-
κεν ὀδυνωμένη δῆγμασι τὰς ἐμὰς ἐνέκρωσα χεῖρας; Ὅμως τὰ
κατ' ἐμαυτήν, ὡς δυνατὸν ἀκοῦσαί σε, διηγῆσομαι. Ἐγώ, πάνυ
ἐξ εὐγενῶν οὔσα, δυνατοῦ τινος προσταγῆ ἀνδρὶ πρὸς γένους
30 αὐτῷ τυγχάνοντι ἐγενόμην γυνὴ καὶ διδύμους υἱοὺς ἔχουσα, καὶ

καὶ δὲν ἐργάζεσαι μὲ τὰ χέρια ποῦ σοῦ δώρισε ὁ Θεός, γιὰ νὰ ἐξασφαλίζεις τὶς καθημερινὲς τροφές σου;

Καὶ ἐκείνη, ἀφοῦ ἀναστέναξε βαθεῖα καὶ μὲ θλίψη, ἀποκρίθηκε· Μακάρι νὰ εἶχα χέρια ποῦ νὰ μποροῦν νὰ μὲ ὑπηρετήσουν λίγο· ὅμως τώρα μόνο τὸ σχῆμα τῶν χεριῶν διατηροῦν, ἐνῶ κι αὐτὰ εἶναι νεκρά.

Καὶ ὁ Πέτρος ρώτησε νὰ μάθει· Ποιὰ εἶναι ἡ αἰτία ποῦ σὲ ἔκανε νὰ πάθεις αὐτὸ τὸ φοβερὸ πρᾶγμα;

Καὶ ἐκείνη τοῦ εἶπε· Ἀσθένεια τῆς ψυχῆς καὶ τίποτε περισσότερο. Διότι, ἂν εἶχα τὴν τόλμη, θὰ βρισκόταν ἕνας γκρεμὸς ἢ βυθός, ὅπου θὰ ἔρριχνα τὸν ἑαυτό μου καὶ θὰ μποροῦσα νὰ σταματήσω τὰ κακὰ ποῦ μὲ βασανίζουν.

82. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Τί δηλαδή, γυναίκα; νομίζεις ὅτι ὅλοι ὅσοι αὐτοκτονοῦν ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τὴν κόλαση, ἢ μήπως οἱ ψυχές αὐτῶν ποῦ πεθαίνουν μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν βασανίζονται μὲ χειρότερη κόλαση ἐξαιτίας τῆς αὐτοκτονίας;

Καὶ ἐκείνη εἶπε· Μακάρι νὰ μποροῦσα νὰ πεισθῶ ὅτι πραγματικὰ οἱ ψυχές βρίσκονται στὸν ἄδη ζωντανές, καὶ θὰ προτιμοῦσα, περιφρονώντας τὴν κόλαση, νὰ πεθάνω, γιὰ νὰ δῶ ἔστω καὶ γιὰ λίγο αὐτοὺς ποῦ ποθῶ πάρα πολύ.

Καὶ ὁ Πέτρος σ' αὐτὰ ἀπάντησε· Καὶ τί εἶναι αὐτὸ ποῦ σὲ κάνει νὰ λυπᾶσαι; θὰ ἤθελα πολὺ νὰ τὸ μάθω. Καὶ ἂν μοῦ τὸ πείς, θὰ σοῦ δώσω βásiμες διαβεβαιώσεις ὅτι οἱ ψυχές στὸν ἄδη ζοῦν, καὶ ἀντὶ γιὰ γκρεμὸ ἢ βυθό, θὰ σοῦ προσφέρω φάρμακο, μὲ τὸ ὁποῖο θὰ μπορέσεις νὰ ἀπαλλαγεῖς ἀπὸ τὴ ζωὴ ἀνώδυνα.

83. Καὶ ἡ γυναίκα μὴ καταλαβαίνοντας αὐτὸ ποῦ εἰπώθηκε, ἀρπάζοντας μόνο μὲ εὐχαρίστηση αὐτὸ ποῦ τῆς εἶπε, ἄρχισε νὰ λέει τὰ ἐξῆς· Γιὰ νὰ σοῦ πῶ τὸ γένος καὶ τὴν πατρίδα μου, δὲν νομίζω ὅτι θὰ μπορέσω ποτὲ νὰ πείσω τὸν ἑαυτό μου. Ἀλλὰ καὶ σένα τί σὲ ἐνδιαφέρει νὰ τὸ μάθεις αὐτό, παρὰ μόνο τὴν αἰτία γιὰ τὴν ὁποία ὑποφέροντας νέκρωσα μὲ δαγκώματα τὰ χέρια μου; Ἐγώ, ἐπειδὴ προερχόμουν ἀπὸ πολὺ εὐγενικὴ τάξη, μὲ τὴ διαταγὴ κάποιου ἰσχυροῦ, ἔγινα γυναίκα ἐνὸς ἀνδρα ποῦ ἦταν συγγενῆς του, καὶ ἐνῶ εἶχα δύο δίδυμους γιούς, ἀπέκτησα καὶ τρίτον.

τρίτον ἐπὶ τούτοις υἱὸν ἔσχον. Ὁ δὲ τοῦ ἐμοῦ ἀνδρὸς ἀδελφὸς
 ἐπιμανεῖς μου τῇ ὄψει καὶ τῷ ἐμῷ ἔρωτι κατ' ἄκρας ἀλούς, καί-
 τοι σωφρονεῖν σφόδρα τῆς ταλαιπώρου φιλούσης, καὶ μήτε συν-
 θέσθαι τῷ ἐραστῇ, μήτε δὲ τῷ ἐμῷ ἀνδρὶ πάλιν ἀναθέσθαι τὸν
 5 ἐπ' ἐμοὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἔρωτα, πρέπον εἶναι ἐλογισάμην, ὡς ἂν
 μήτε τὴν ἀνδρὸς κοίτην ὑβρίσω, μήτε τῷ ἀδελφῷ τὸν ἀδελφὸν
 ἐκπολεμώσω καὶ τῷ ἐκείνῳ γένει μεγάλῳ ὄντι ὄνειδισμόν ἐπα-
 γάγω, τὴν πόλιν ἐλογισάμην μετὰ τῶν ἐμῶν διδύμων παίδων
 ἐπὶ χρόνον τινὰ καταλιπεῖν, ἕως καὶ ὁ μιαρὸς ἔρωσ παύσεται τοῦ
 10 πρὸς ὕβριν με κολακεύοντος. Τὸν μὲν τοι ἕτερον υἱὸν παρὰ τῷ
 πατρὶ μεῖναι εἰς παραμυθίαν ἔγνω καταλιπεῖν.

84. Πλὴν, ἵνα ταῦτα οὕτω γένηται, ἐπενόησα ὄνειρον πλά-
 σαθαι, ὡς δὴ τινος νύκτωρ ἐπιστάντος μοι καὶ εἰρηκότος· Ἐξαυ-
 τῆς ἅμα τοῖς διδύμοις σου τέκνοις, ὧ γύναι, ἐπὶ χρόνον τινά, μέ-
 15 χρις ὅτε μηνύσω ἐπανελθεῖν σε ἐνταῦθα, ἔκβηθι τὴν Ρωμαίων·
 ἐπεὶ ἅμα ἀνδρὶ καὶ πᾶσί σου τοῖς τέκνοις ἐκ τοῦ αἰφνιδίου κακῶς
 τελευτήσεις. Ἄμα δὲ τῷ τὸν ὄνειρόν με ψεύσασθαι πρὸς τὸν ἄν-
 δρα, αὐτός, περίφοβος γενόμενος, τοὺς τε δύο υἱοὺς, δούλους τε
 καὶ παιδίσκας καὶ χρήματα συχνὰ ἐν πλοίῳ ἐνθέμενος, εἰς Ἀθή-
 20 νας ἐξέπεμψεν, ἐντειλάμενος τοὺς υἱοὺς ἐκπαιδεῦσαί με· Ἄχρις
 ἂν, φησί, τῷ χρηματίσαντι δόξῃ ἐπανιέναι σε'. Καὶ δὴ σὺν ἅμα
 τέκνοις ἢ τάλαινα πλέουσα, ὑπὸ ἀνέμων ἀταξίας εἰς τούτους
 ἀπορριφεῖσα τοὺς τόπους, νυκτὸς τῆς νηὸς διαλυθείσης, ναυαγίῳ
 περιεπέσομεν. Πάντων δὲ θανόντων, ἢ ἀτυχῆς ἐγὼ μόνη ὑπὸ
 25 σφοδροῦ κύματος ριπισθεῖσα, ἐπὶ πέτρας ἐρρίφην, ἐφ' ἧς καθε-
 σθεῖσα ἐλπίδι τοῦ τὰ τέκνα με ζῶντα εὔρεῖν, εἰς τὸν βυθὸν ἐμαυ-
 τὴν οὐκ ἔρριψα τότε, ὅτε καὶ τὴν ψυχὴν εἶχον τοῖς τῆς λύπης κύ-
 μασιν ἤδη μεμεθυσμένην καὶ πρᾶξαι τοῦτο εὐπετῶς ἠδυνάμην.

85. Πλὴν, ἐπειδὴ ὀρθρὸς ἐγένετο, μεγάλα βοῶσα καὶ γοερά

Ὁ ἀδελφὸς ὅμως τοῦ ἀνδρα μου, ξετρελλαμένος ἀπὸ τὴν ἐμφάνισή μου καὶ κατακυριευμένος ἀπὸ ἔρωτα γιὰ μένα, ἂν καὶ ἡ ταλαίπωρη ἡμουν πολὺ φρόνιμη καὶ ἀγαποῦσα τὸν ἀνδρα μου, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠθέλα οὔτε μὲ τὸν ἐραστή μου νὰ συμφωνήσω, οὔτε πάλι νὰ ἀναφέρω στὸν ἀνδρα μου τὸν ἔρωτα τοῦ ἀδελφοῦ του γιὰ μένα, γιατί σκέφτηκα ὅτι δὲν πρέπει οὔτε τοῦ ἀνδρα μου τὸ κρεβάτι νὰ μολύνω, οὔτε νὰ προκαλέσω πόλεμο τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς τὸν ἀδελφὸ του, καὶ νὰ φέρω στὸ σόϊ του, ποῦ ἦταν μεγάλο, ντροπή, ἔκρινα καλὸ νὰ ἐγκαταλείψω τὴν πόλη μαζί μὲ τὰ δίδυμα παιδιὰ μου γιὰ κάποιο χρονικὸ διάστημα, μέχρι νὰ σταματήσει ὁ μιὰρὸς ἔρωτας ἐκείνου ποῦ μὲ ἐρωτεύθηκε γιὰ νὰ μὲ ἐξευτελίσει. Τὸν ἄλλο ὅμως γιὸ ἀποφάσισα νὰ τὸν ἀφήσω νὰ μείνει κοντὰ στὸν πατέρα του γιὰ παρηγοριὰ.

84. Ὅμως, γιὰ νὰ γίνουν αὐτὰ ἔτσι, σκέφτηκα νὰ πλάσω ἓνα ὄνειρο, ὅτι δῆθεν ἦρθε κάποιος τῆ νύχτα καὶ μοῦ εἶπε· Γυναίκα, ἀπὸ τῆ στιγμὴ αὐτῆ βγῆς ἀπὸ τῆ Ρώμη μαζί μὲ τὰ δίδυμα παιδιὰ σου γιὰ κάποιο χρονικὸ διάστημα, μέχρι νὰ σὲ εἰδοποιήσω νὰ ἐπιστρέψεις πάλι· γιατί ἀλλιῶς μαζί μὲ τὸν ἀνδρα σου καὶ ὅλα σου τὰ παιδιὰ θὰ πεθάνεις ξαφνικὰ κατὰ τρόπο ἄσχημο. Καὶ μόλις φανέρωσα τὸ ψεύτικο ὄνειρό μου στὸν ἀνδρα μου, ἐκεῖνος κατατρομαγμένος μαζί μὲ τοὺς δύο γιουὺς καὶ δούλους καὶ δοῦλες καὶ χρήματα πολλὰ μᾶς ἔβαλε σὲ πλοῖο καὶ μᾶς ἔστειλε στὴν Ἀθήνα, παραγγέλλοντάς μου νὰ ἐκπαιδεύσω τοὺς γιουὺς, λέγοντας, Μέχρι ν' ἀποφασίσει αὐτός, ποῦ ἐμφανίστηκε στὸ ὄνειρο, νὰ ἐπιστρέψεις. Ἔτσι λοιπὸν πλέοντας ἡ ταλαίπωρη μαζί μὲ τὰ παιδιὰ μου, ρίχτηκα ἀπὸ σφοδροὺς ἀνέμους στὰ μέρη αὐτά, ὅταν κατὰ τῆ διάρκεια τῆς νύχτας διαλύθηκε τὸ πλοῖο καὶ γίναμε θύματα ναυαγίου. Καὶ ἐνῶ ὅλοι πέθαναν, μόνο ἐγὼ ἡ ἄτυχη, χτυπημένη ἀπὸ ἓνα δυνατὸ κύμα, πετάχτηκα πάνω σ' ἓνα βράχο, στὸν ὁποῖο κάθισα μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ βρῶ ζωντανὰ τὰ παιδιὰ, καὶ δὲν ἔρριξα τότε τὸν ἑαυτό μου στὸν βυθό, τότε ποῦ εἶχα μεθυσμένη τὴν ψυχὴ μου ἀπὸ τὰ κύματα τῆς λύπης καὶ θὰ μπορούσα νὰ τὸ κάνω αὐτὸ τότε εὐκόλα.

85. Ὅμως ὅταν ξημέρωσε, φωνάζοντας δυνατὰ καὶ σκού-

κωκύουσα περιεβλεπομένην, ζητοῦσα τῶν ἐμῶν ταλαιπώρων
 βρεθῶν τὰ νεκρὰ σώματα. Ἐλεήσαντες οὖν με οἱ ἐπιχώριοι καὶ
 γυμνήν ἰδόντες, ἐνέδυσαν. Εἶτα καὶ τὸν βυθὸν ἀνηρεύων, τὰ ἐμὰ
 τέκνα ζητοῦντες. Ἐπεὶ δὲ μὴ ἠῦρισκον, παραμυθίας χάριν τινὲς
 5 τῶν φιλοξένων γυναικῶν προσελθοῦσαι διηγοῦντο ἐκάστη τὰ
 ἑαυτῆς κακά, ἵνα τῇ τῶν ὁμοίων συμφορᾷ παραμυθίας μέρος ἐν
 τοῖς ἐμοῖς εὔροιμι, ὃ δὴ με καὶ μᾶλλον ἐλύπει, καὶ τὴν ψυχὴν ἐπὶ
 πλεῖον κατήσθιε, γυναικῶν καὶ ἄλλων ἀκούουσαν συμφοράς.
 Καὶ δὴ καὶ εἰς ξενίαν πολλῶν με ἄγειν ἀξιουσῶν, μία τις τῶν ἐν-
 10 ταῦθα πενιχρά, πολλὰ βιασαμένη, εἰς τὸ ἑαυτῆς ἐλθεῖν ἐνέπεισε
 καταγώγιον, Θάρσει, λέγουσα, καὶ γὰρ ὁ ἐμὸς ἀνὴρ, ναύτης δὲ
 οὗτος ἦν, κατὰ θάλασσαν τέθνηκε πάνυ νεώτερος ὢν· καὶ ἐξ
 ἐκείνου πολλῶν με ἀξιούντων εἰς γάμον ἐλθεῖν, ἐγὼ χηρεύειν εἰ-
 λόμην, τὸν ἐμὸν ποθοῦσα ἄνδρα. Ἔσται δὲ κοινὰ ἡμῖν ἂν διὰ χει-
 15 ρῶν ἀμφοτέραι πορίζειν δυνάμεθα. Καὶ ταῦτα μὲν ἐκείνη.

86. Ἐγὼ δέ, ἵνα μὴ σοι μηκύνω τοὺς ὑπὲρ τούτου λόγους,
 συνώκησα αὐτῇ διὰ τὴν φιλανδρίαν. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ
 τῆς ταλαιπώρου μὲν αἱ χεῖρες ἐμοῦ ὑπὸ τῶν δηγμάτων παρείθη-
 σαν καὶ ἡ ὑποδεξαμένη με αὐτὴ γυνή, ὑπὸ πάθους τινὸς ὄλη συν-
 20 δεθεῖσα, σχεδὸν ἀκίνητος ἐπὶ τῆς οἰκίας ἔρριπται. Ἐπεὶ οὖν ὁ
 τῶν πάλαι γυναικῶν ἔλεος ἤδη παρήκμασεν, ἐγὼ δὲ καὶ ἡ κατ'
 οἶκον, ἀμφοτέραι ἐπίσης κεχρήμεθα, καθέζομαι νῦν, ὡς ὄρᾳς,
 ἐνταῦθα προσαιτοῦσα, καὶ ὢν ἂν εὐπορήσω κοινὰ ποιουμένη
 καὶ τῇ συνταλαιπώρῳ. Καὶ τὰ μὲν ἐμὰ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον.
 25 Λοιπὸν σὺ μὴ κωλύσης τὴν ὑπόσχεσιν πληρῶσαι τοῦ δοῦναι τὸ
 φάρμακον, ὅπως καὶ τῇ συνοίκῳ θανεῖν ἐπιθυμούσῃ, τοῦ δοθέν-
 τος κοινωνήσω, αὐτὴ τε μετασχοῦσα, τῆς ζωῆς ταύτης θᾶπτον
 ἀπαλλαγῶ.

87. Ταῦτα τῆς γυναικὸς εἰπούσης, ὁ Πέτρος ὑπὸ λογισμῶν
 30 ἴστασθαι μετέωρος ἐδόκει. Ἐγὼ δὲ ἐπιστὰς καὶ τὸν διδάσκαλον

ζοντας με λυγμούς κοιτάξα τριγύρω αναζητώντας τὰ νεκρὰ σώματα τῶν ταλαίπωρων βρεφῶν μου. Μὲ λυπήθηκαν λοιπὸν οἱ ἐντόπιοι καὶ βλέποντάς με γυμνή με ἔντυσαν. Ἔπειτα ἐρεῦνησαν καὶ τὸν βυθὸ ἀναζητώντας τὰ παιδιά μου. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν τὰ εὑρισκαν, γιὰ παρηγοριὰ μερικὲς ἀπὸ τὶς φιλόξενες γυναῖκες ποὺ ἔτρεξαν διηγοῦνταν ἢ κάθε μιὰ τὰ δικά της κακὰ, ὥστε με τὴν συμφορὰ τῶν ὁμοίων μου, νὰ βρῶ λίγη παρηγοριὰ γιὰ τὰ δικά μου, αὐτὸ ὁμως με ἔθλιβε περισσότερο καὶ μοῦ κατέτρωγε πῶς πολὺ τὴ ψυχὴ, καθὼς ἄκουα καὶ ἄλλων γυναικῶν τὶς συμφορὲς. Καὶ μολονδὶ πολλὲς ζητοῦσαν νὰ με φιλοξενήσουν, μιὰ ἀπὸ ἐκεῖνες φτωχὴ, πολὺ βασανισμένη, με ἔπεισε νὰ πάω στὸ δικό της καταγῶγιο, λέγοντάς μου· Ἔχε θάρρος· διότι καὶ ὁ δικός μου ἄνδρας, ποὺ ἦταν ναύτης, πέθανε στὴ θάλασσα ὄντας πολὺ νέος· καὶ ἀπὸ τότε, ἂν καὶ πολλοὶ μοῦ ζητοῦσαν νὰ τοὺς παντρευτῶ, ἐγὼ προτίμησα νὰ μείνω χήρα, ποθώντας τὸν δικό μου ἄνδρα· θὰ μοιραζόμαστε λοιπὸν ὅλα, ὅσα θὰ μπορούμε νὰ ἐξασφαλίσουμε καὶ οἱ δυὸ με τὰ χέρια μας. Καὶ αὐτὰ βέβαια εἶπε ἐκείνη.

86. Ἐγὼ ὁμως, γιὰ νὰ μὴ σὲ κουράζω μακραίνοντας τοὺς λόγους γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ, συγκατοίκησα μαζί της ἐξαιτίας τῆς ἀγάπης της γιὰ τὸν ἄνδρα της. Ὑστερα ἀπὸ λίγο ὁμως καὶ τὰ δικά μου χέρια τῆς ταλαίπωρης ἀπὸ τὰ δαγκώματα με ἐγκατέλειψαν, ἢ γυναῖκα αὐτὴ ποὺ με φιλοξένησε, κυριευμένη ὀλόκληρη ἀπὸ κάποιος πάθος, ἔπεσε ἀκίνητη στὸ σπῆτι. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἢ παλιὰ καλωσύνη τῶν γυναικῶν ἀτόνησε, καὶ τόσο ἐγὼ ὅσο καὶ ἐκείνη στὸ σπῆτι βρισκόμαστε καὶ οἱ δύο σὲ συμφορὲς, κάθομαι τώρα, ὅπως βλέπεις, ἐδῶ ζητιανεύοντας, καὶ ὅ,τι μαζέψω τὸ μοιράζομαι με τὴν ταλαίπωρη. Τὰ δικά μου λοιπὸν σ' αὐτὴν τὴν κατάσταση βρίσκονται. Ἐσὺ ὁμως μὴ ἀρνηθεῖς νὰ ἐκπληρώσει τὴν ὑπόσχεση, νὰ μοῦ δώσεις τὸ φάρμακο, γιὰ νὰ τὸ δώσω καὶ στὴ συγκάτοικό μου ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ πεθάνει, καὶ ἐγὼ παίρνω τὸ νὰ ἀπαλλαγῶ τὸ γρηγορώτερο ἀπὸ αὐτὴ τὴ ζωὴ.

87. Ὅταν ἢ γυναῖκα εἶπε αὐτά, ὁ Πέτρος ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς ἔδειχνε ὅτι στέκεται μετέωρος. Πλησιάζοντας τότε ἐγὼ

τῇ γυναικὶ κοινολογούμενον οὕτω καταλαβών, Ἐκ πολλοῦ σε περιερχόμενος, ἔφην, ἐζήτουν· καὶ τὰ νῦν, τί ποιητέον; Ὁ δὲ Πέτρος προσέταξέ μοι προαγαγόντι μένειν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πλοίου. Καὶ ἐπειδὴ ἀντειπεῖν οὐκ ἦν αὐτῷ κελεύσαντι, τὸ προσταχθὲν
5 ἐποίουν.

Ὁ δὲ Πέτρος μικρᾷ τινι ὑποψία, ὡς αὐτός μοι πάντα ὕστερον διηγῆσατο, παλλόμενος τὴν καρδίαν ἐπυθάνετο τῆς γυναικός, λέγων· Εἶπέ μοι, γύναι, τὸ γένος καὶ τὴν πόλιν καὶ τῶν τέκνων δὴ τὰ ὀνόματα, καὶ παραχρῆμα δίδωμί σοι φάρμακον.

10 Ἡ δὲ βιαζομένη μὲν καὶ εἰπεῖν οὐ ἐθέλουσα, τὸ φάρμακον δὲ ὁμῶς ἐφιεμένη λαβεῖν, ἐσοφίσατο ἀντὶ ἄλλων εἰπεῖν ἕτερα· καὶ ὁμῶς, αὐτὴν μὲν Ἐφεσίαν εἶναι ἔφησε, τὸν ἄνδρα δὲ Σικελόν, ὁσαύτως δὲ καὶ τῶν τριῶν παίδων ἠμειψε τὰ ὀνόματα.

Καὶ ὁ Πέτρος, οἰηθεὶς αὐτὴν ἀληθεύειν, Οἴμοι, γύναι, φησὶν,
15 ἐνόμιζον μεγάλην τινὰ χαρὰν τὴν σήμερον ἄγειν ἡμέραν, ὑπολαβὼν σέ τινα εἶναι, ἧς τὰ πράγματα ἀκούσας ἀκριβῶς ἐπίσταμαι.

Ἡ δὲ ἐξώρκισε λέγουσα· Δέομαί σου, εἶπέ μοι, ἵνα εἰδῶ εἴ ἔστι τις ἐν γυναιξὶν ἄλλη ἀθλιωτέρα ἐμοῦ.

88. Καὶ ὁ Πέτρος, ψεύδεσθαι οὐκ εἰδώς, καὶ ἄλλως ὑπὸ
20 ἐλέους τοῦ πρὸς αὐτὴν ἐλκόμενος, τὸ ἀληθὲς λέγειν ἤρξατο· Ἐμοὶ τίς ἐστι νεανίας, ᾧ γύναι, τῶν τῆς θεοσεβείας ὀρεγόμενος λόγων, Ρωμαίων ὑπάρχων πολίτης, ὅστις μοι διηγεῖται, πῶς, πατέρα τε ἔχων καὶ ἀδελφοὺς δύο διδύμους, οὐδένα τούτων ὄρᾳ. Ἦ τε γὰρ μήτηρ, ὡς ὁ πατήρ, φησί, διηγεῖτό μοι, ὄνειρον ἰδοῦσα,
25 τῆς Ρωμαίων πόλεως ἐπὶ χρόνον τινὰ ἐξήει μετὰ τῶν διδύμων αὐτῆς τέκνων, ἵνα μὴ κακῶ τελευτήσῃ θανάτῳ, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐκβᾶσα νῦν οὐχ εὑρίσκεται. Ὁ δὲ ταύτης μὲν ἀνήρ, αὐτοῦ δὲ πατήρ, καὶ αὐτὸς εἰς ἐπιζήτησιν αὐτῆς ἐκβὰς οὐδὲ οὗτος εὑρίσκειται.

καὶ πιάνοντας τὸν δάσκαλο νὰ συνομιλεῖ ἔτσι μὲ τὴν γυναῖκα, εἶπα· Ἀπὸ πολλὴ ὥρα σὲ ἀναζητοῦσα περιφερόμενος· Τί θὰ κά-
νουμε λοιπὸν τώρα; Καὶ ὁ Πέτρος μὲ διέταξε νὰ προχωρήσω καὶ
νὰ περιμένω στὸ πλοῖο, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ ἀντιμιλή-
σω σ' αὐτὸ πού μὲ διέταξε ἔκανα αὐτὸ πού μὲ πρόσταξε.

Ὁ Πέτρος τότε, μὲ κάποια μικρὴ ὑποψία, ὅπως μοῦ διηγή-
θηκε ἀργότερα, μὲ παλλόμενη τὴν καρδιὰ ρώτησε τὴ γυναῖκα
λέγοντας· Πές μου, γυναῖκα, τὸ γένος σου καὶ τὴν πόλη, καὶ προ-
παντὸς τὰ ὀνόματα τῶν παιδιῶν, καὶ ἀμέσως θὰ σοῦ δώσω τὸ
φάρμακο.

Ἐκείνη πάλι πιεζόμενη καὶ μὴ θέλοντας νὰ τὰ πεῖ, ἀλλὰ
ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦσε νὰ πάρει τὸ φάρμακο, σκέφτηκε νὰ πεῖ ἄλλα
ἀντὶ ἄλλων, καὶ ἀμέσως εἶπε ὅτι αὐτὴ εἶναι ἀπὸ τὴν Ἔφεσο καὶ
ὁ ἀνδρας της ἀπὸ τὴν Σικελία, καὶ ἄλλαξε καὶ τῶν τριῶν παιδιῶν
τὰ ὀνόματα.

Καὶ ὁ Πέτρος, πού νόμισε ὅτι λέει τὴν ἀλήθεια, ἀλλοίμονο,
γυναῖκα, λέει, νόμιζα ὅτι θὰ δοκιμάσω κάποια μεγάλη χαρὰ τὴ
σημερινὴ μέρα, ἐπειδὴ σὲ πέρασα γιὰ κάποια τῆς ὁποίας τὰ προ-
βλήματα πού τὰ ἄκουσα τὰ γνώριζα καλά.

Καὶ ἐκείνη τὸν ἐξόρκιζε λέγοντας· Σὲ παρακαλῶ πές μου
γιὰ νὰ μάθω ἂν ὑπάρχει καμμιά ἀνάμεσα στὶς γυναῖκες πιὸ ἄθλια
ἀπὸ μένα.

88. Καὶ ὁ Πέτρος πού δὲν ἤξερε νὰ λέει ψέματα, ἀλλὰ πα-
ρασυρόμενος καὶ ἀπὸ συμπάθεια πρὸς αὐτήν, ἄρχισε νὰ τῆς λέει
τὴν ἀλήθεια. Ἐγώ, γυναῖκα, ἔχω ἓνα νέον, ὁ ὁποῖος δείχνει ὄρε-
ξη γιὰ τοὺς λόγους τῆς θεοσεβείας, καὶ εἶναι Ρωμαῖος πολίτης, ὁ
ὁποῖος μοῦ διηγήθηκε, ὅτι, ἐνῶ ἔχει πατέρα καὶ δύο δίδυμους
ἀδελφούς, δὲν βλέπει κανέναν ἀπὸ αὐτούς. Διότι ἡ μητέρα του,
ὅπως τοῦ διηγήθηκε ὁ πατέρας του, λέει, εἶδε κάποιο ὄνειρο καὶ
ἔφυγε ἀπὸ τὴ Ρώμη γιὰ ὀρισμένο χρονικὸ διάστημα μαζί μὲ τὰ
δίδυμα παιδιά της, γιὰ νὰ μὴ πεθάνει μὲ οἰκτρὸ θάνατο, καὶ ἐνῶ
ἔφυγε μαζί μ' αὐτά, τώρα δὲν βρίσκεται· ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνδρας της
καὶ πατέρας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς φεύγοντας γιὰ νὰ τὴν ἀναζητήσῃ,
οὔτε αὐτὸς ἀνευρίσκεται.

89. Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ἐπιστήσασα τὸν νοῦν αὐτοῖς, ὑπὸ ἐκπλήξεως ἀπέψυξεν ἡ γυνή. Ὁ δὲ Πέτρος νήφειν αὐτὴν παρακελευσάμενος, Τί ποτέ ἐστιν ὃ πάσχεις, διεπυθάνετο.

Ἡ δέ, ὡσπερ ἐκ μέθης ἀνενεγκοῦσα καὶ τὸ πρόσωπον τρίψασα, Καὶ ποῦ ἐστιν, ἔφη, ποῦ ὁ θρυλλούμενος νεανίας;

Συνεῖς δὲ ὁ Πέτρος τὸ δρᾶμα, Εἶπέ μοι σὺ πρῶτον, ἔφη· ἄλλως γὰρ ἰδεῖν τοῦτον οὐ δύνασαι.

Ἡ δὲ σπεύδουσα· Ἐγὼ, φησὶν, ἡ τοῦ νεανίσκου μήτηρ εἰμὶ καὶ Κλήμης αὐτῷ ὄνομα.

10 Καὶ ὁ Πέτρος ἀκούσας, Αὐτός ἐστιν, εἶπεν, αὐτός ἐστι, καὶ οὗτος ἦν ὁ πρὸ μικροῦ προσελθὼν καὶ λαλήσας μοι, ὃν καὶ ἀναμένειν ἐν τῷ πλοίῳ προσέταξα.

Ἡ δὲ προσπεσοῦσα τῷ Πέτρῳ ἡζίου σπεύδειν ἐπὶ τὸ πλοῖον.

15 Καὶ ὁ Πέτρος· Εἴ μοι τηρεῖς, ἔφη, τὰς συνθήκας, καὶ τοῦτο ποιήσω.

Ἡ δέ· Πάντα ποιῶ, φησί, μόνον μοι τὸ τέκνον τὸ μονογενὲς γνώρισον· δόξω γὰρ δι' αὐτοῦ καὶ τὰ δύο μου τὰ ἐνταῦθα τεθηκότα τέκνα ὄραν.

20 Καὶ ὁ Πέτρος· Ἄλλ' ὅταν αὐτὸν ἴδῃς, ἡσύχασον, μέχρις ἂν τῆς νήσου ἐκβῶμεν.

90. Λαβόμενος οὖν τῆς χειρὸς αὐτῆς ὁ Πέτρος ἦγεν ἐπὶ τὸ πλοῖον. Ἐγὼ δέ, ἰδὼν χειραγωγοῦντα αὐτὸν γυναῖκα, ἐγέλασα, καὶ προσελθὼν, εἰς τιμὴν αὐτοῦ, ἀντ' αὐτοῦ χειραγωγεῖν αὐτὴν ἐπειρώμην. Καὶ ἅμα τῷ ἄψασθαί με τῆς χειρὸς αὐτῆς, ὀλολύξασα ὡς μήτηρ μέγα καὶ περιπλακεῖσα, σφόδρα κατεφίλει με τὸν αὐτῆς υἱόν. Ἐγὼ δὲ τὸ πρᾶγμα ὅπερ ἦν ἀγνοῶν, ὡς μαινομένην ἀπεσειόμην, αἰδούμενος δὲ καὶ τὸν Πέτρον, πικρίας ἐπληρούμην.

30 91. Ὁ δὲ Πέτρος· Ἔα, φησὶν, ὦ Κλήμη. Τί γὰρ καὶ ποιεῖς, οὕτω τὴν σὲ τεκοῦσαν ἀποσειόμενος;

Ἐγὼ δέ, τοῦτο ἀκούσας, περίδακρυς γενόμενος καὶ καταπεσούση τῇ τεκούσῃ προσπεσὼν κατεφίλου. Καὶ γὰρ ἅμα τῷ

89. Ὄταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτά, στηλώνοντας τὸν νοῦ της σ' αὐτὰ ἢ γυναίκα λιποθύμησε ἀπὸ τὴν κατάπληξη. Καὶ ὁ Πέτρος, ἀφοῦ τῆς παράγγειλε νὰ συνέλθει, τῆ ρώτησε· Τί εἶναι αὐτό πού σέ κάνει νὰ ὑποφέρεις;

Καὶ ἐκείνη, σὰν νὰ συνῆλθε ἀπὸ μέθη, καθάρισε τὸ πρόσωπό της καὶ εἶπε· Ποῦ βρίσκεται ὁ νέος πού θρυλλεῖται;

Καταλαβαίνοντας ὁ Πέτρος τὸ δρᾶμα της, εἶπε· Πρῶτα πές μου ἐσύ, γιατί ἀλλιῶς δὲν πρόκειται νὰ τὸν δεῖς.

Καὶ ἐκείνη βιαστικά· Ἐγώ, λέει, εἶμαι ἢ μητέρα τοῦ νεαροῦ, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται Κλήμης.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀκούοντας αὐτό εἶπε· Αὐτός εἶναι, ναὶ αὐτός εἶναι· καὶ εἶναι αὐτός πού πρὶν ἀπὸ λίγο ἦρθε καὶ μοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπα νὰ μὲ περιμένει στὸ πλοῖο.

Ἐκείνη τότε πέφτοντας στὰ πόδια τοῦ Πέτρου τὸν παρακαλοῦσε νὰ τρέξουν στὸ πλοῖο.

Καὶ ὁ Πέτρος τῆς λέει· Θὰ τὸ κάνω κι' αὐτό, ἐὰν κρατήσεις τὴ συμφωνία μας.

Καὶ ἐκείνη λέει· Θὰ κάνω τὰ πάντα, μόνο νὰ μοῦ γνωρίσεις τὸ παιδί, τὸ μοναχοπαίδι μου, διότι μέσω αὐτοῦ θὰ νομίζω ὅτι βλέπω καὶ τὰ ἄλλα δύο μου παιδιά πού πέθαναν ἐδῶ.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὅμως ὅταν τὸν δεῖς νὰ σωπάσεις, μέχρι πού νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὸ νησί.

90. Παίρνοντάς την λοιπὸν ἀπὸ τὸ χέρι ὁ Πέτρος τὴν ἔφερε στὸ πλοῖο. Καὶ ἐγώ, βλέποντάς τον νὰ κρατᾷ γυναίκα ἀπὸ τὸ χέρι, γέλασα καὶ πηγαίνοντας, ἀπὸ ἐκτίμηση πρὸς αὐτόν, θέλησα νὰ τὴν ὀδηγήσω ἐγὼ ἀντὶ γιὰ ἐκεῖνον. Ἀλλὰ μόλις ἔπιασα τὸ χέρι της ἔβγαλε δυνατὴ κραυγὴ ὡς μητέρα καὶ ἀγκαλιάζοντάς με ἄρχισε νὰ γεμίζει μὲ φιλία ἐμένα τὸν γιό της. Ἐγὼ ὁμως, ἀγνοώντας τὴν ὄλη ὑπόθεση, τὴν ἀπωθοῦσα σὰν τρελλὴ κι ἐπειδὴ σεβόμουνα τὸν Πέτρο, γέμισα πικρία.

91. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἄφησέ την, Κλήμη. Τί κάνεις; ἔτσι ἀπωθεῖς αὐτὴν πού σέ γέννησε;

Καὶ ἐγὼ ἀκούοντάς το αὐτό, γεμᾶτος δάκρυα καὶ ἐνῶ ἢ μητέρα μου εἶχε πέσει κάτω, γονάτισα καὶ ἄρχισα νὰ τὴν φιλῶ.

ρηθῆναί μοι τοῦτο ἀμυδρῶς πως τὸ εἶδος ἀνεκαλούμην. Πολλοὶ μὲν οὖν ὄχλοι συνέτρχον ἱστορῆσαι τὸ θαῦμα καὶ πᾶσιν αὐτοῖς διὰ στόματος ἦν, ὅπως ἀνὴρ οὕτως ἀξιόλογος, τὴν προσαΐτιν γυναῖκα μητέρα ἑαυτοῦ ἀνεγνώρισεν. Βολουμένοις οὖν ἡμῖν σὺν τῇ
 5 μητρὶ τῆς νήσου ἐκβαίνειν, ἢ μήτηρ, ὦ τέκνον μου ποθεινόν, εἶπεν, εὐλογόν ἐστιν συντάξασθαι καὶ τῇ ὑποδεξαμένη γυναικί, ἣτις, πενιχρὰ οὖσα καὶ ὄλη παρειμένη, ἐπὶ τῆς οἰκίας ἔρριπται. Ὁ δὲ Πέτρος ἀκούσας ἐθαύμασε καὶ πάντες οἱ περιεστηκότες ὄχλοι τὸ τῆς γυναικὸς φρόνημα. Καὶ εὐθέως ἐκέλευσέ τισι
 10 πορευθῆναι καὶ τὴν γυναῖκα ἐπὶ κλίνης κομίσει, ἣς ἐναχθείσης, τεθῆναι μὲν ἐπιτάττει τὴν κλίνην, αὐτὸς δὲ ὑπὸ ταῖς πάντων ἀκουαῖς, Εἰ ἀληθείας κῆρυξ ἐγώ, ἔφη, ἐγερθήτω ἐξαυτῆς ὑγιῆς, εἰς τὴν τῶν παρεστῶτων πίστιν, ἵνα γινώσιν ὅτι εἷς ἔστι Θεὸς ὁ τὸν κόσμον ποιήσας. Ὁ μὲν οὖν ταῦτα εἶπε· καὶ ἡ γυνὴ εὐθὺς ὑγιῆς
 15 ἤς ἀναστᾶσα τῆς κλίνης, τῷ Πέτρῳ προσέπεσεν· εἶτα καὶ τὴν συνήθη καὶ φίλην καταφιλήσασα ἐπυνθάνετο τί εἶη τοῦτο. Ἡ δὲ ὄλον αὐτῇ τὸ πρᾶγμα τοῦ ἀναγνωρισμοῦ συντόμως διηγήσατο, καὶ οἱ ἀκούσαντες κατεπλάγησαν. Τότε καὶ ἡ μήτηρ, τὴν ξενοδόχον ἰαθεῖσαν παραδόξως ἰδοῦσα, παρεκάλει καὶ αὐτὴ θεραπείας
 20 τυχεῖν. Ὁ Πέτρος δὲ τὴν χεῖρα ἐπιθείς, καὶ αὐτὴν ἐθεραύπευσεν.

92. Εἴθ' οὕτω περὶ εὐσεβείας διαλεχθείς, ἐπὶ τῷ τέλει δὲ καὶ προσθείς, ὡς, Εἴ τις βούλεται ταῦτα μαθεῖν ἀκριβῶς, εἰς Ἀντιόχειαν ἀφικόμενος, ὅπου πλείους ἡμέρας ἔκρινα παραμένειν, ἐκεῖ ταῦτα καὶ μανθανέτω. Εἰ γὰρ ἐμπορίας ἕνεκεν ἢ στρα-
 25 τείας, οἰκίας καταλιμπάνειν οἴδατε καὶ εἰς μακροῦς ἀπεῖναι πόρους, αἰωνίας δὲ χάριν ζωῆς οὐδὲ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν οἴχεσθαι προθυμήσεσθε; Οὕτως εἰπὼν, τῶν λόγων κατέπαυσε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐγὼ τῇ ὑγιασθείσῃ γυναικί ἐπὶ παντὸς τοῦ ὄχλου χιλίας δραχμᾶς εἰς τροφὰς δωρησάμενος, εἶτα καὶ παραθέμενος αὐτὴν
 30 ἀγαθῷ τινι ἀνδρὶ, πρώτῳ τῆς πόλεως ὄντι, φύσει μετὰ χαρᾶς τοῦτο πράττειν προηρημένῳ, ἔτι δὲ καὶ ἄλλαις πολλαῖς ἀργύρια

Διότι μόλις μοῦ εἰπώθηκε αὐτό, ἄρχισα νὰ ἀνακαλῶ στὴ μνήμη μου ἀμυδρὰ τὴ μορφὴ τῆς. Πολὺς δὲ κόσμος ἔτρεχε νὰ διηγηθεῖ τὸ θαῦμα καὶ σ' ὄλων τὰ στόματα ἦταν, τὸ ὅτι ἕνας ἄνδρας τόσο ἀξιόλογος ἀναγνώρισε τὴ ζητιάνα ὅτι εἶναι μητέρα του. Ἐνῶ λοιπὸν θέλαμε μαζὶ μὲ τὴ μητέρα νὰ φύγουμε ἀπὸ τὸ νησί, ἡ μητέρα εἶπε· Ἀγαπητό μου παιδί, εἶναι σωστό νὰ πάρω μαζὶ μου καὶ τὴ γυναῖκα ποὺ μὲ φιλοξένησε, ἡ ὁποία εἶναι φτωχὴ καὶ παράλυτη ὄλη καὶ εἶναι ριγμένη στὸ σπίτι. Καὶ ὁ Πέτρος ἀκούοντάς τὴν θαύμασε, ὅπως καὶ ὄλο τὸ πλῆθος ποὺ ἦταν τριγύρω, τὸ ἦθος τῆς γυναίκας. Καὶ ἀμέσως διέταξε σὲ κάποιους νὰ πᾶν καὶ νὰ φέρουν τὴ γυναῖκα πάνω στὸ κρεβάτι, καὶ ὅταν τὴν ἔφεραν, διέταξε νὰ ἀφήσουν τὸ κρεβάτι κάτω, καὶ ὁ ἴδιος, ἐνῶ ἄκουαν ὄλοι, εἶπε· Ἐὰν ἐγὼ εἶμαι κήρυκας τῆς ἀλήθειας, νὰ σηκωθεῖ τὴ στιγμή αὐτὴ ὑγιῆς, γιὰ νὰ πιστέψουν ὄλοι ὅσοι παρευρίσκονται ἐδῶ καὶ νὰ γνωρίσουν ὅτι ἕνας εἶναι ὁ Θεὸς ποὺ δημιούργησε τὸν κόσμον. Καὶ αὐτὸς βέβαια εἶπε αὐτά, ἐνῶ ἡ γυναῖκα ἀμέσως σηκώθηκε ὑγιῆς ἀπὸ τὸ κρεβάτι, γονάτισε μπροστὰ στὸν Πέτρο καὶ ἔπειτα, ἀφοῦ φίλησε τὴ γνωστὴ καὶ φίλη, ρώτησε τί σημαίνει αὐτό. Καὶ ἐκείνη διηγήθηκε ὄλη τὴν ὑπόθεση τῆς ἀναγνώρισης, καὶ ὄσοι ἄκουσαν ἔμειναν κατάπληκτοι. Τότε ἡ μητέρα βλέποντας ὅτι αὐτὴ ποὺ τὴν φιλοξένησε θεραπεύτηκε κατὰ τρόπο παράδοξο, παρακαλοῦσε νὰ βρεῖ κι αὐτὴ τὴ θεραπεία τῆς. Καὶ ὁ Πέτρος βάζοντας τὸ χέρι του ἐπάνω τῆς τὴ θεράπευσε.

92. Στὴ συνέχεια, ἀφοῦ μίλησε γιὰ τὴν εὐσέβεια, στὸ τέλος πρόσθεσε· Ἐὰν κάποιος θέλει νὰ τὰ μάθει αὐτὰ μὲ ἀκρίβεια, ἄς ἔρθει στὴν Ἀντιόχεια, ὅπου ἀποφάσισα νὰ μείνω περισσότερες μέρες, γιὰ νὰ τὰ μάθει. Διότι, ἂν γιὰ ἐμπορικὲς ὑποθέσεις ἢ ἐκστρατεῖες ξέρετε νὰ ἐγκαταλείπετε τὰ σπίτια σας καὶ νὰ μπαίνετε σὲ μεγάλες ταλαιπωρίες, δὲν θὰ προθυμοποιηθεῖτε νὰ κάνετε οὔτε τρεῖς μέρες δρόμο; Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ σταμάτησε τὸν λόγο. Καὶ ἐγὼ μετὰ ἀπὸ αὐτὰ δωρίζοντας χίλιες δραχμὲς στὴ θεραπευμένη γυναῖκα, γιὰ νὰ ἀγοράσει τροφίμα, τὴν παρέδωσα σ' ἕνα καλὸ ἄνδρα, ποὺ ἦταν ὁ πρῶτος τῆς πόλεως, καὶ ποὺ δέχθηκε μὲ χαρὰ νὰ τὴν ἀναλάβει· ἀκόμα, ἀφοῦ μοίρασα νομίσματα

διανείμας, ταῖς ποτε τὴν μητέρα παραμυθησαμέναις, εὐχαριστή-
 σας τῷ Κυρίῳ, διέλπευσα εἰς Ἀντάραδον, ἅμα τῇ μητρὶ καὶ
 Πέτρῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἐταίροις, καὶ οὕτως εἰς ξενίαν
 ὠρμήσαμεν.

5 93. Γενομένων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ τροφῆς μεταλαμ-
 βανόντων, τεινομένης ἔτι τῆς ὥρας, ἔφην ἐγὼ τῷ Πέτρῳ· Φι-
 λανθρωπίας ἔργον, κύριέ μου Πέτρε, ἡ ἐμὴ πεποίηκε μήτηρ, τῆς
 ξενοδόχου ὑπομνησθεῖσα γυναικός.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Ἐγὼ γέ, ὦ Κλήμη, ἀληθῶς νε-
 10 νόμικας φιλανθρωπίας ἔργον πεποιηκέναι τὴν σὴν τεκοῦσαν,
 καθ' ὃ τὴν ἀπὸ ναυαγίου αὐτὴν ὑποδεξαμένην ἠμείψατο, ἢ ὡς
 μητρὶ μεγάλα χαριζόμενος τοῦτο εἶρηκας; Εἰ δὲ μὴ χαριζόμενος,
 ἀλλ' ὡς ἀληθεύων ἔφης, ἔοικάς μοι ἀγνοεῖν τί ποτ' ἐστὶ φιλαν-
 θρωπίας μέγεθος, ἣτις ἐστὶν ἄνευ τοῦ φυσικῶς πείθοντος ἢ πρὸς
 15 οἷον δήποτε στοργή, καθ' ὃ ἄνθρωπός ἐστιν. Ἀλλ' οὐδὲ ἡ ξενο-
 δόχος ἢ ὑπὸ ναυαγίου τὴν τεκοῦσαν ὑποδεξαμένη φιλάνθρωπος
 ἂν παρ' ἐμοὶ λέγοιτο. Ὑπὸ γὰρ ἐλέους κολακευθεῖσα, ἐπέπειστο
 γενέσθαι γυναικὸς εὐεργέτις, ναυαγίῳ περιπεσούσης, τέκνα πεν-
 θούσης, ξένης, γυμνῆς, μεμονωμένης καὶ σφόδρα ἐπὶ ταῖς συμ-
 20 φοραῖς ὀλοφυρομένης. Ἐν τῶσαύταις οὖν αὐτὴν συμφοραῖς οὐ-
 σαν τίς οὐκ ἂν ἰδὼν ἐλεήσειε καὶ τῶν ἀσεβῶν; Ὡστε οὐπω φι-
 λανθρωπίας ἔργον οὐδὲ ἡ ξενοδόχος γυνὴ πεποιηκυῖα πρὸς αὐ-
 τὴν φαίνεται, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ ἐπὶ μυρίαῖς συμφοραῖς ἐλέου πρὸς
 εὐεργεσίαν κεκινημένη. Καὶ γὰρ ἡ σὲ τεκοῦσα, βίου εὐπορήσασα
 25 καὶ τὴν ξενοδόχον ἀμειψαμένη, οὐ φιλανθρωπίας, ἀλλὰ φιλίας
 ἐποίησεν ἔργον. Πολλὴ δὲ διαφορὰ μεταξὺ φιλίας τε καὶ φιλαν-
 θρωπίας, ὅτι ἡ μὲν φιλία ἐξ ἀμοιβῆς γίνεται, ἡ φιλανθρωπία δὲ
 ἄνευ τοῦ φυσικῶς πείθοντος πάντα ἄνθρωπον, καθὸ ἄνθρωπός
 ἐστὶ, φιλοῦσα εὐεργετεῖ. Εἰ μὲν οὖν ἡ ἐλεήσασα ξενοδόχος αὐτὴ
 30 καὶ ἀδικήσαντας ἐχθροὺς ἐλεοῦσα εὐεργετεῖ, φιλάνθρωπος ἂν εἴη,
 εἰ δὲ διότι φίλη ἢ ἐχθρὰ ἢ φίλη τοιαύτη, τοῦ τινὸς αἰτίου φίλην
 ἐστὶν ἢ ἐχθρὰ, οὐ τοῦ ἀνθρώπου.

καὶ σὲ πολλές ἄλλες, οἱ ὁποῖες εἶχαν συμπαρασταθεῖ τῇ μητέ-
ρα, καὶ εὐχαρίστησα τὸν Κύριο, ἔπλευσα στὴν Ἀντάραδο μαζὶ
μὲ τὴ μητέρα καὶ τὸν Πέτρο καὶ τοὺς ἄλλους φίλους· καὶ ἔτσι
πήγαμε γιὰ φιλοξενία.

93. Ὅταν φτάσαμε στὸ μέρος αὐτὸ καὶ φάγαμε, ἐπειδὴ πα-
ρατεινόταν ἀκόμα ἡ ὥρα, εἶπα ἐγὼ στὸν Πέτρο· Ἡ μητέρα μου,
κύριε μου Πέτρε, ἔκανε ἔργο φιλανθρωπίας μὲ τὸ νὰ θυμηθεῖ τὴ
γυναίκα πού τὴν φιλοξένησε.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε· Πιστεύεις ἄραγε ἀληθινᾶ,
Κλήμη, ὅτι ἡ μητέρα σου ἔκανε ἔργο φιλανθρωπίας μὲ τὸ νὰ
ἀνταμείψει αὐτὴν πού τὴν δέχθηκε μετὰ τὸ ναυάγιο, ἢ τὸ εἶπες
αὐτὸ μεροληπτῶντας στὴ μητέρα σου; Διότι, ἐὰν δὲν τὸ εἶπες χα-
ριστικά, ἀλλὰ πιστεύοντάς το, μοῦ φαίνεται πὼς ἀγνοεῖς τὸ μέγε-
θος τῆς πραγματικῆς φιλανθρωπίας, πού εἶναι ἡ στοργὴ πρὸς
ὅποιονδήποτε, ἐπειδὴ εἶναι ἄνθρωπος, χωρὶς νὰ ὑπάρχει κάτι
φυσικὸ πού νὰ παρακινεῖ. Ἀλλὰ οὔτε καὶ τὴ φιλόξενη γυναίκα
πού δέχθηκε τὴ μητέρα σου θὰ μπορούσα νὰ τὴν πῶ φιλάνθρω-
πη. Διότι παρακινημένη ἀπὸ εὐσπλαγχνία πείστηκε νὰ γίνεи εὐ-
εργέτιδα μιᾶς γυναίκας πού εἶχε πέσει σὲ ναυάγιο, πού πενθοῦσε
τὰ παιδιά της, πού ἦταν γυμνή, ὀλομόναχη καὶ ἔκλαιε γιὰ τὶς
συμφορὲς της. Ἀφοῦ λοιπὸν βρισκόταν σὲ τόσο μεγάλες συμφο-
ρὲς, ποιὸς βλέποντάς τὴν δὲν θὰ τὴν ἔλεοῦσε, ἀκόμα καὶ ἀπὸ
τοὺς ἀσεβεῖς; Ὡστε οὔτε ἡ γυναίκα πού τὴν φιλοξένησε φαίνε-
ται νὰ ἔκανε ἔργο φιλανθρωπίας, ἀλλὰ παρακινήθηκε γιὰ τὴν εὐ-
εργεσία της ἀπὸ εὐσπλαγχνία γιὰ τὶς μύριες συμφορὲς της. Διότι
ἡ μητέρα σου, ἀφοῦ πλούτισε, ἀνταμείβοντας αὐτὴν πού τὴν φι-
λοξένησε, δὲν ἔκανε ἔργο φιλανθρωπίας, ἀλλὰ φιλίας. Ὑπάρχει
δὲ μεγάλη διαφορὰ ἀνάμεσα στὴ φιλία καὶ τὴν φιλανθρωπία·
διότι ἡ φιλία εἶναι ἀμοιβαία, ἐνῶ ἡ φιλανθρωπία γίνεται χωρὶς
νὰ ὑπάρχει κάποιος φυσικὸς λόγος πού νὰ πείθει, εὐεργετεῖ κάθε
ἄνθρωπο, ἀγαπώντας τον ἐπειδὴ εἶναι ἄνθρωπος· ἐὰν λοιπὸν
αὐτὴ ἡ ξενοδόχος, πού τὴν ἔλεψε, εὐεργετεῖ ἐλεώντας καὶ
ἐχθροὺς πού τὴν ἀδίκησαν, θὰ μπορούσε τότε νὰ εἶναι φιλάν-
θρωπη· ἐὰν ὅμως τὴν ἔλεεῖ διότι εἶναι φίλη ἢ ἐχθρᾶ αὐτὴ ἡ φίλη,
εἶναι φίλη ἢ ἐχθρᾶ αὐτοῦ τοῦ αἰτίου καὶ ὄχι τοῦ ἀνθρώπου.

94. Κάγὼ ἀπεκρινάμην· Οὐ δοκεῖ σοι οὖν φιλόανθρωπος εἶναι κἂν ἢ ξενοδόχος, ξένην, ἣν οὐκ ἠπίστατο, εὐεργετήσασα;

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐλεήμονα μὲν αὐτὴν εἰπεῖν ἐπίσταμαι, φιλόανθρωπον δὲ οὐ τολμῶ λέγειν, ἅτε δὴ μηδὲ τὴν τεκοῦσαν φιλό-
5 τεκνον· ὑπ' ὠδίνων γὰρ καὶ ἀνατροφῆς στέργειν πέπεισται. Ὡσπερ γὰρ ὁ ἐρῶν ὑπὸ τῆς συνηθείας κολακεύεται, καὶ ὁ φίλος ὑπὸ τῆς ἀμοιβῆς, οὕτω καὶ ὁ ἐλεῶν ὑπὸ τῆς συμφορᾶς. Πλὴν ἐγγὺς ὁ ἐλεήμων τῷ φιλανθρώπῳ, ὅτι ἄνευ τοῦ τι θηρᾶσθαι καὶ λαβεῖν, εὐεγετεῖν πείθεται· οὕπω δὲ καὶ φιλόανθρωπος.

10 Κάγὼ ἀπεκρινάμην· Ἐπὶ ποίαις οὖν πράξεσι φιλόανθρωπός τις εἶναι δύναται;

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Ἐπεὶ ὁρῶ σε γλιχόμενον ἀκοῦσαι, τί ποτέ ἐστι φιλανθρωπίας ἔργον, οὐκ ὀκνήσω εἰπεῖν. Φιλόανθρωπος ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἐχθροῖς ἡμέρωσ καὶ εὐεργετικῶσ
15 προσφερόμενος. Ὅτι δὲ οὕτως ἔχει, σαφῶσ ἄκουε. Τὴν φιλανθρωπίαν ἐκ δύο μοι νόει συγκεῖσθαι μερῶν, ὧν τὸ μὲν αὐτῆς ἐλεημοσύνη, τὸ δὲ ἀγάπη ἐστὶν ἢ πρὸς τὸν πλησίον· πλησίον δὲ ἀνθρώπῳ ἐστὶν ὁ πᾶς ἄνθρωπος, οὐχ ὅτι εἷς ἄνθρωπος· ἄνθρωπος γάρ ἐστι καὶ ὁ κακὸς καὶ ὁ ἀγαθός, καὶ ἐχθρὸς καὶ φίλος.
20 Χρὴ οὖν τὸν φιλανθρωπίαν ἀσκοῦντα, μιμητὴν εἶναι Θεοῦ, εὐεργετοῦντα δὲ δικαίους τε καὶ ἀδίκους, ὡς αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐν τῷ κόσμῳ τὸν τε ἥλιον καὶ τοὺς ὑετοὺς αὐτοῦ πᾶσι παρέχων. Εἰ δὲ θέλεις ἀγαθοὺς μὲν εὐεργετεῖν, κακοὺς δὲ κολάζειν, κριτοῦ ἔργον πράττειν ἐπιχειρεῖς.

25 95. Κάγὼ ἔφην· Ἐὰρ γε καὶ ὁ Θεός, μέλλων ποτὲ κρίνειν, ὡς διδάσκεις ἡμᾶς, οὐ φιλόανθρωπός ἐστιν;

Καὶ ὁ Πέτρος· Τούναντίον λέγεις. Ἐπειδὴ γὰρ κρίνει, φιλόανθρωπός ἐστιν. Φιλῶν γὰρ καὶ ἐλεῶν τοὺς ἡδίκημένους, τιμῶρεῖται τοὺς ἀδικήσαντας.

94. Κι ἐγὼ ἀποκρίθηκα· Δηλαδή δὲν νομίζεις ὅτι εἶναι φιλόανθρωπη οὔτε ἡ ξενοδόχος, ἡ ὁποία τὴν εὐεργέτησε ἐνῶ ἦταν ξένη πού δὲν τὴν γνωρίζε;

Καὶ ὁ Πέτρος· Σπλαχνικὴ βέβαια θὰ μπορούσα νὰ τὴν πῶ, ὅμως φιλόανθρωπη δὲν τολμῶ νὰ τὴν ὀνομάσω, ὅπως δὲν μπορῶ νὰ πῶ φιλότεκνη ἐκείνην πού γεννᾶ παιδιά· διότι πείσθηκε ἀπὸ τοὺς πόνους τοῦ τοκετοῦ καὶ τὴν ἀνατροφή τους νὰ τὰ ἀγαπᾶ. Ὅπως δηλαδή ὁ ἐρωτευμένος παρακινεῖται ἀπὸ τὴν συνήθεια καὶ ὁ φίλος ἀπὸ τὴν ἀμοιβαιότητα, ἔτσι καὶ ἐκεῖνος πού ἐλεεῖ παρακινεῖται ἀπὸ τὴ συμφορὰ. Φυσικὰ ὁ ἐλεῆμονας βρίσκεται κοντὰ στὸν φιλόανθρωπο· διότι πείθεται νὰ εὐεργετήσῃ χωρὶς νὰ ἐπιδιώκει καὶ νὰ πάρει κάτι· ὅμως δὲν εἶναι φιλόανθρωπος.

Καὶ ἐγὼ ἀπάντησα· Τότε γιὰ ποιὲς πράξεις μπορεῖ κανεὶς νὰ εἶναι φιλόανθρωπος;

Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε· Ἐπειδὴ βλέπω ὅτι θέλεις πολὺ νὰ ἀκούσεις ποιὸ τέλος πάντων εἶναι τὸ ἔργο τῆς φιλανθρωπίας, δὲν θὰ ἀποφύγω νὰ σοῦ πῶ· φιλόανθρωπος εἶναι ἐκεῖνος πού προσφέρει ἀκόμα καὶ στοὺς ἐχθροὺς ἡρεμα καὶ εὐεργετικά. Καὶ ὅτι αὐτὸ εἶναι ἔτσι, ἄκουσέ το καθαρά· σκέψου ὅτι ἡ φιλανθρωπία ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μέρη· ἀπὸ αὐτὰ τὸ ἓνα μέρος τῆς εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη, καὶ τὸ ἄλλο ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον· πλησίον γιὰ τὸν ἄνθρωπο εἶναι ὁ κάθε ἄνθρωπος, ὄχι ἓνας συγκεκριμένος ἄνθρωπος· διότι ἄνθρωπος εἶναι καὶ ὁ κακὸς καὶ ὁ καλός, καὶ ὁ ἐχθρὸς καὶ ὁ φίλος. Πρέπει ἐπομένως ἐκεῖνος πού κάνει φιλανθρωπία νὰ εἶναι μιμητὴς τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ εὐεργετεῖ δικαίους καὶ ἀδίκους, ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς σ' αὐτὸν τὸν κόσμον δίνει τὸν ἥλιο καὶ τὶς βροχὲς τοῦ σὲ ὅλους. Ἐνῶ, ἐάν θέλεις νὰ εὐεργετεῖς τοὺς ἀγαθοὺς καὶ νὰ τιμωρεῖς τοὺς κακοὺς, τότε ἐπιχειρεῖς νὰ κάνεις ἔργο κριτῆ.

95. Καὶ ἐγὼ εἶπα· Μήπως τότε καὶ ὁ Θεὸς πού πρόκειται κάποτε νὰ κρίνει, ὅπως μᾶς διδάσκεις, δὲν εἶναι φιλόανθρωπος;

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἀκριβῶς τὸ ἀντιθετό. Γιατί, ἐπειδὴ κρίνει, εἶναι φιλόανθρωπος, διότι ἀγαπώντας καὶ ἐλεώντας τοὺς ἀδικημένους, τιμωρεῖ ἐκείνους πού τοὺς ἀδίκησαν.

Κἀγὼ ἔφην· Οὐκοῦν, εἰ κἀγὼ ἀγαθοὺς μὲν εὐεργετῶ, τοὺς δὲ ἀδικοῦντας, καθ' ὃ ἀνθρώπους ἠδίκησαν, τιμωρῶ, φιλόανθρωπός εἰμι;

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Εἰ μετὰ τοῦ πρόγνωσιν ἔχειν
5 ἐφεῖτο σοι καὶ ἡ τοῦ κρίνειν ἐξουσία, ὀρθῶς ἂν τοῦτο ἐποίεις, διὰ μὲν τοῦ εἰληφέναι τὴν ἐξουσίαν καταδικάζων οὕς ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε, διὰ δὲ τὴν πρόγνωσιν ἀπταιστως ἐν τῷ κρίνειν οὕς μὲν ὡς δικαίους δικαιοῶν, οὕς δὲ ὡς ἀδίκους καταδικάζων.

Κἀγὼ ἔφην· Ὅρθῶς ἔφης καὶ ἀληθῶς· ἀδύνατον γάρ τινα
10 πρόγνωσιν οὐκ ἔχοντα κρίνειν ὀρθῶς. Ἐνίοτε γὰρ φαίνονται τινες ἀγαθοί, ἀθέμιτα κρύφα διαπρασσόμενοι, ἔνιοι δὲ ἀγαθοὶ ὑπὸ διαβολῆς ἐχθρῶν κακοὶ ὑπολαμβάνόμενοι. Ἄλλ' εἰ καὶ τοῦ βασανίζειν καὶ ἀνακρίνειν ἐξουσίαν τις ἔχων δικάζει, οὐδὲ οὕτως ἔξει πάντως τὸ δικαίως δικάζειν. Ἐνιοὶ γάρ, φονεῖς ὄντες, τὰς
15 βασάνους ὑπενεγκόντες, ἀφείθησαν ὡς ἀθῶοι, ἕτεροι δὲ πάλιν, ἀθῶοι τυγχάνοντες, τὰς βασάνους οὐχ ὑπομείναντες, καὶ διὰ τοῦτο καταψευδάμενοι ἑαυτῶν, ὡς αἴτιοι ἐκολάσθησαν.

96. Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐχει μετρίως καὶ ταῦτα, ἔφη, τὸ δὲ μεῖζον ἄκουσον. Ἐνίων ἀνθρώπων ἀμαρτανόντων ἢ εὖ πραττόντων,
20 τῶν, ἃ μὲν ὧν ποιοῦσιν ἴδια ἐστὶν αὐτῶν, ἃ δὲ καὶ ἀλλότρια, δίκαιον δὲ ἕκαστον ἐπὶ τοῖς ἰδίοις ἀμαρτήμασι τιμωρεῖσθαι ἢ ἐπὶ τοῖς ἰδίοις κατορθώμασι ἀμοιβῆς ἀξιοῦσθαι. Ἀδύνατον δὲ τινι, πλὴν προφήτη μόνῳ πρόγνωσιν ἔχοντι ὑπό τινος γινόμενα εἶδέναι σαφῶς, ποῖα μὲν αὐτοῦ ἐστὶν ἴδια, ποῖα δὲ οὐκ ἐστὶ.

25 Κἀγὼ ἔφην· Ἐβουλόμην μαθεῖν πῶς τῶν ἀδικημάτων τὰ μὲν ἴδια, τὰ δὲ ἀλλότρια.

Καὶ ὁ Πέτρος μοι ἀπεκρίνατο· Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἔφη· Τὰ ἀγαθὰ ἐλθεῖν δεῖ, μακάριος δέ, φησί, δι' οὗ ἔρχεται. Ὁμοίως ἀνάγκη καὶ τὰ κακὰ ἐλθεῖν· οὐαὶ δὲ

Κι ἐγὼ εἶπα· Τότε καὶ ἐγώ, ἐὰν εὐεργετῶ τοὺς καλοὺς καὶ τιμωρῶ τοὺς ἄδικους, ἐπειδὴ ἀδίκησαν ἀνθρώπους, εἶμαι φιλόανθρωπος.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε· Ἐὰν μαζί μὲ τὸ χάρισμα τῆς πρόγνωσης, εἶχες καὶ τὴν ἐξουσία νὰ κρίνεις, καλῶς θὰ τὸ ἔκανες αὐτό· διότι, ἔχοντας τὴν ἐξουσία, καταδικάζεις αὐτοὺς ποὺ δημιούργησε ὁ Θεός, ἐνῶ ἔχοντας τὸ χάρισμα τῆς πρόγνωσης, κρίνεις ἀλάνθαστα, καὶ ἄλλους τοὺς δικαίωεις ἐπειδὴ εἶναι δίκαιοι, ἄλλους πάλι τοὺς καταδικάζεις ἐπειδὴ εἶναι ἄδικοι.

Καὶ ἐγὼ εἶπα· Σωστὰ καὶ ἀληθινὰ ἀπάντησες· διότι εἶναι ἀδύνατο σὲ κάποιον νὰ κρίνει σωστά, χωρὶς νὰ ἔχει τὸ χάρισμα τῆς πρόγνωσης. Γιατί μερικὲς φορές ὀρισμένοι φαίνονται ἀγαθοί, ἐνῶ κρυφὰ κάνουν πράξεις ἀθέμιτες· ἐνῶ, ἀντίθετα, καλοὶ μὲ τὶς συκοφαντίες ἐχθρῶν θεωροῦνται κακοί. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμα δικάζει κανεὶς ἔχοντας τὴν ἐξουσία νὰ βασανίζει καὶ νὰ ἀνακρίνει, οὔτε καὶ τότε θὰ μπορεῖ νὰ δικάζει δίκαια. Διότι ὀρισμένοι, ἐνῶ εἶναι φονιάδες, ἀφοῦ ὑπέστησαν τὰ βασανιστήρια, ἀφέθηκαν ἐλεύθεροι ὡς ἀθῶοι· ἐνῶ ἄλλοι, ἂν καὶ εἶναι ἀθῶοι, ἐπειδὴ δὲν μπόρεσαν νὰ ἀντέξουν τὰ βασανιστήρια, λέγοντας ψέματα ἐν γνώσει τους, τιμωροῦνται ὡς ἔνοχοι.

96. Καὶ ὁ Πέτρος· Αὐτὰ ὅμως, εἶπε, δὲν εἶναι ἀρκετά· ἄκουσε καὶ τὸ μεγαλύτερο. Ὅρισμένων ἀνθρώπων, ποὺ ἀμαρτάνουν ἢ εὐεργετοῦν, ἄλλες ἀπὸ τὶς πράξεις ποὺ κάνουν εἶναι δικές τους καὶ ἄλλες ὀφείλονται σὲ ἄλλους· ὅμως δίκαιο εἶναι ὁ καθένας νὰ τιμωρεῖται γιὰ τὰ δικά του ἀμαρτήματα, ἢ νὰ ἀνταμείβεται γιὰ τὶς δικές του ἀρετές· ὡστόσο εἶναι ἀδύνατο σὲ κάποιον, ἐκτὸς ἀπὸ προφήτη, ποὺ μόνον αὐτὸς ἔχει τὸ χάρισμα τῆς πρόγνωσης, νὰ γνωρίζει καλὰ αὐτὰ ποὺ ἔγιναν ἀπὸ κάποιον, ποιά δηλαδὴ εἶναι δικά του καὶ ποιά δὲν εἶναι.

Καὶ ἐγὼ εἶπα· Θεὸς ἤθελα νὰ μάθω, πῶς συμβαίνει ὥστε ἀπὸ τὰ ἀδικήματα ἄλλα νὰ εἶναι δικά μας καὶ ἄλλα ξένα.

Καὶ ὁ Πέτρος μοῦ ἀποκρίθηκε· Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶπε· «τὰ ἀγαθὰ πρέπει νὰ ἔρθουν. Καὶ εἶναι εὐτυχισμένος», λέει, «ἐκεῖνος μέσω τοῦ ὁποίου ἔρχονται. Τὸ

δι' οὗ ἔρχεται». Εἰ δὲ διὰ κακῶν ἔρχεται τὰ κακά, καὶ διὰ ἀγαθῶν ἀγαθὰ φέρεται, προσεῖναι δεῖ ἑκάστῳ εἴτε ἀγαθὸν ἔπραξεν, εἴτε φαῦλον, ἵνα καὶ τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος, «ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ», ἀληθὲς ἢ πάντως καὶ ἀναμφίλογον. Πλὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρετῆς ὅλως ἀντιποιούμενον, δέον ἔστιν ὡς ὁ Χριστὸς εἶρηκε καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀγαπᾶν· ἔτι μὴν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν εὐχεσθαι, καὶ τοὺς λοιδοροῦντας εὐλογεῖν, καὶ τοῖς ἐπηρεάζουσι συγχωρεῖν. Οὕτω γὰρ ἀκριβῆς ἔσται φύλαξ τῶν ἐντολῶν καὶ τὰ ἀμαρτήματα πάντα διὰ τῆς εἰς τὸν πλησίον ἀγάπης
10 συγχωρηθεὶς, ἀπελεύσεται.

97. Τούτων ἀκούσας αὐτός, Πολλὰ μὲν πράττειν δυνατόν, ἔφην, ἐχθροὺς δὲ εὐεργετεῖν, πᾶσαν αὐτῶν ὑποφέροντα ἐπήρειαν, οὐκ οἶομαι δυνατόν ἀνθρωπεῖα προσεῖναι φύσει.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὁρθῶς ἔφης, ἀπεκρίνατο· ἀθανασίας γὰρ αἰτία οὐσα ἢ φιλανθρωπία, πολλοῦ δίδοται. Ἐὰν γὰρ πληροφορηθῇ τις, ὅτι οἱ ἐχθροὶ πρὸς καιρὸν κακοχοῦντες, οὐδὲ μισοῦσιν, αἰωνίου κολάσεως ἀπαλλαγῆς αὐτοῖς αἷτιοι γίνονται, ὡς εὐεργέτας αὐτοὺς ἀγαπήσουσιν. Ἄλλως δὲ ἀδύνατόν τινα τὴν τοιαύτην ἐντολὴν κατορθῶσαι, εἰ μὴ σφόδρα τὸν Θεὸν ἀγαπῶν εἴη, τῷ
20 τούτῳ φόβῳ παιδαγωγούμενος. Φησὶ γάρ· «ἀρχὴ σοφίας φόβος Θεοῦ». Τῷ ἐκείνου δὲ φόβῳ στοιχειωθεὶς τις, εἰς ἀγάπην ἤξει πάντως καὶ οὕτως ἔξει καὶ τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν.

Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ἐσπέρας ἐπικαταλαβούσης, εἰς ὕπνον ἐτρέπημεν.

25 98. Ὁρθρου δὲ γενομένου εἰσιῶν ὁ Πέτρος ἔφη· Ὁ μὲν Κλήμης μετὰ τῆς αὐτοῦ μητρὸς Μαθιδίας καὶ τῆς ἐμῆς γυναικὸς ἅμα ἐπὶ τοῦ ὀχήματος καθεζέσθωσαν. Ὁρμώντων δὲ ἡμῶν τὴν ἐπὶ Βαλαναίας ὁδόν, ἐπύθετό μου ἡ μήτηρ, πῶς ὁ πατὴρ διαγεί. Κάγῳ ἔφην· Ἐπὶ τὴν ζήτησιν σοῦ καὶ τῶν διδύμων υἱῶν,

ἴδιο εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔρθουν καὶ τὰ κακά· ἀλλοίμονο ὅμως σ' ἐκεῖνον ποὺ τὰ προκαλεῖ»²². Ἐὰν λοιπὸν τὰ κακά προέρχονται ἀπὸ κακοὺς καὶ τὰ ἀγαθὰ ἔρχοντα ἀπὸ ἀγαθούς, πρέπει νὰ ἀνήκει στὸν καθένα αὐτὸ ποὺ ἔκανε, ἀγαθὸ ἢ κακὸ, γιὰ νὰ ἀποδειχθεῖ ἀληθινὸ καὶ ἀναντίρρητο αὐτὸ ποὺ εἰπώθηκε ἀπὸ τὸ Πνεῦμα· «ὁ ὅποιος θὰ ἀποδώσει στὸν καθένα σύμφωνα μὲ τὰ ἔργα του»²³. Πλὴν ὅμως ἐκεῖνος ποὺ ἐπιδιώκει γενικὰ τὴν ἀρετὴν πρέπει, ὅπως εἶπε ὁ Χριστός, νὰ ἀγαπᾷ καὶ τοὺς ἐχθρούς του, καὶ μάλιστα νὰ προσεύχεται γι' αὐτούς, νὰ εὐλογεῖ ὅσους τὸν βρίζουν καὶ νὰ συγχωρεῖ ὅσους τὸν βλάπτουν. Γιατὶ ἔτσι θὰ γίνεαι πιστὸς τηρητῆς τῶν ἐντολῶν καί, ἀφοῦ τοῦ συγχωρηθοῦν ὅλα τὰ ἁμαρτήματα, θὰ φύγει.

97. Ἐγὼ ἀκούοντας αὐτὰ εἶπα· Εἶναι βέβαια δυνατὸ νὰ κάνει πολλά, νὰ εὐεργετεῖ ὅμως τοὺς ἐχθρούς, ὑπομένοντας κάθε βλάβη τους, δὲν νομίζω ὅτι ταιριάζει στὴν ἀνθρώπινη φύση.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀποκρίθηκε· Σωστὰ τὸ εἶπες. Διότι, ἐπειδὴ ἡ φιλανθρωπία εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀθανασίας, γι' αὐτὸ ἀγοράζεται πολὺ ἀκριβὰ. Διότι, ἂν κάποιος πληροφορηθεῖ, ὅτι οἱ ἐχθροί, τοὺς ὁποίους μισοῦν οἱ ἄνθρωποι, κακοποιώντας τους πρόσκαιρα, γίνονται αἴτιοι ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν αἰώνια κόλαση, τότε θὰ τοὺς ἀγαπήσουν ὡς εὐεργέτες τους. Καὶ εἶναι ἀδύνατο νὰ κατορθώσει κάποιος τὴν ἐντολὴ αὐτὴ μὲ ἄλλο τρόπο, ἐὰν δὲν ἀγαπᾷ τὸν Θεὸ πάρα πολὺ καθοδηγούμενος ἀπὸ τὸν φόβο του. Διότι λέει· «ἀρχὴ τῆς σοφίας εἶναι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ»²⁴. Ὅταν λοιπὸν κάποιος στοιχιθεῖ μὲ τὸν φόβο ἐκείνου θὰ φτάσει ὅπως δὴποτε στὴν ἀγάπη, καὶ ἔτσι θὰ ἔχει καὶ τὸν πλησίον του ὅπως τὸν ἑαυτό του.

Ὅταν εἶπε ὁ Πέτρος αὐτά, ἐπειδὴ εἶχε νυχτώσει, πήγαμε γιὰ ὕπνο.

98. Ὅταν ξημέρωσε, μπαίνοντας ὁ Πέτρος εἶπε· Ὁ Κλήμης μὲ τὴ μητέρα του Ματθιδία καὶ τὴ γυναῖκα μου νὰ καθίσουν μαζί μου στὸ ὄχημα. Καθὼς λοιπὸν πηγαίναμε στὸν δρόμο γιὰ τὶς Βαλαναῖες μὲ ρώτησε ἡ μητέρα μου, πῶς εἶναι ὁ πατέρας. Κι ἐγὼ εἶπα· Ἐφυγε ἀναζητώντας ἐσένα καὶ τοὺς δίδυμους

Φαυστίνου τε καὶ Φαυστινιανοῦ ἐξελθῶν, ἀνεύρετος μένει. Οἶμαι δὲ τάχα καὶ τελευτῆσαι αὐτὸν, ἢ ναυαγία περιπεσόντα, ἢ ἐν ὁδῷ σφαλέντα, ἢ τηκεδόνι λύπης μαρασμὸν ὑπομείναντα.

Ἡ δὲ ἀκούσασα καὶ ἐπίδακρυς γενομένη, ἐστέναζε μὲν καὶ
 5 λυπηρῶς εἶχε, τῇ δ' ἐμῇ εὐρέσει τὸ πολὺ τῆς λύπης παρεμυθεῖτο. Κατηντήσαμεν οὖν εἰς Βαλαναίας καὶ τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Πάλτον ἤλθομεν, κάκειῖθεν εἰς Γάβαλα, τῇ δὲ ἑτέρα κατηντήσαμεν εἰς Λαοδίκειαν. Καὶ ἰδοὺ πρὸ τῶν θυρῶν Νικήτης καὶ Ἀκύλας ἀπῆντων ἡμῖν καὶ καταφιλήσαντες ἤγον ἐπὶ τὴν ξενίαν. Ὁ δὲ
 10 Πέτρος καλὴν καὶ μεγάλην πόλιν ἰδὼν, Ἔξιον, ἔφη, ἐνταῦθα ἡμέρας προσμεῖναι. Δυνατὸν γὰρ ἐν τῷ πλήθει καὶ τινας εὐρέσθαι τῆς τοῦ Χριστοῦ μερίδος ἀξίους. Ὁ μὲν οὖν Νικήτης καὶ Ἀκύλας ἐπυνθάνοντό μου, τίς ἂν εἴη ἡ ξένη αὐτῆ γυνή.

Κάγῳ ἔφην· Ἐμὴ μήτηρ, ἦν ἐπιγινῶναί μοι ὁ Θεὸς διὰ Πέ-
 15 τρου τοῦ κυρίου μου ἐδωρήσατο.

99. Ταῦτά μου εἰπόντος, ὁ Πέτρος αὐτοῖς ἐν κεφαλαίῳ πάντα ἐξέθετο, ὅσα τε παρὰ τῆς μητρὸς ἀκούσειε καὶ ὅσα πρότερον παρ' ἐμοῦ μάθοι, περί τε τοῦ πεπλασμένου ὄνειρου, περί τε τῆς ἐν πλοίῳ μετὰ καὶ τῶν υἱῶν ναυαγίας, καὶ ὅπως ὕστερον ὁ
 20 πατήρ, εἰς ἀναζήτησιν τῆς γυναικὸς καὶ τῶν διδύμων αὐτῆς παιδῶν ἐκβάς, ἄχρι τῆς δεῦρο διέμεινεν ἄγνωστος, κινδύνῳ τυχὸν καὶ αὐτὸς θαλαττίῳ περιπεσών.

100. Τούτων οὖν κεφαλαιωδῶς ρηθέντων ὑπὸ τοῦ Πέ-
 τρου, ὁ Νικήτης καὶ ὁ Ἀκύλας καταπλαγέντες· Ἄρά γε, Δέσπο-
 25 τα καὶ Κύριε τῶν ἀπάντων, εἶπον, ἀληθὲς ἢ ὄνειρός ἐστι ταῦτα;

Καὶ ὁ Πέτρος· Εἰ μὴ κοιμώμεθα, ἔφη, ἀληθὲς τυγχάνει.

Οἱ δὲ βραχὺ μείναντες καὶ ὥσπερ ἐπὶ συννοίας γενόμενοι, Ἡμεῖς ἐσμεν Φαυστίνος καὶ Φαυστινιανός, ἔφασαν, καὶ ἀπαρχῆς σοῦ διαλεγομένου ἀλλήλοις ἐμβλέποντες πολλὰ περὶ ἑαυτῶν κα-
 30 ταστοχαζόμεθα, μὴ ἄρα οὐχ ἡμῖν διαφέρη τὰ λεγόμενα, λογιζόμενοι ὅτι πολλὰ παρόμοια γίνεται ἐν τῷ βίῳ· διὸ ἐσιωπῶμεν παλλόμενοι τὰς καρδίας. Πρὸς δὲ τὸ τέλος νῦν τῶν λεγομένων ἰδόντες καὶ γνόντες ἀκριβῶς, ὅτι περὶ ἡμῖν διαφέρει τὰ εἰρημένα,

γιούς του, Φαυστῖνο καὶ Φαυστιανό, καὶ δὲν ἀνευρίσκεται. Νομίζω ὅμως ὅτι μᾶλλον θὰ πέθανε, εἴτε πέφτοντας σὲ ναυάγιο, εἴτε κάνοντας λάθος στὸν δρόμο, εἴτε μαραζώνοντας ἀπὸ τὴ λύπη. Ἐκείνη ἀκούοντας δάκρυσε καὶ ἀναστέναξε λυπημένη, ἡ χαρὰ της ὅμως πὺ βρῆκε ἐμένα μετρίασε κάπως τὴ λύπη της. Ἔτσι φτάσαμε στὶς Βαλαναῖες καὶ τὴν ἐπομένη μέρα πήγαμε στὴν πόλη Πάλτο καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὰ Γάβαλα, καὶ τὴν ἄλλη μέρα καταλήξαμε στὴν Λαοδίκεια. Καὶ νὰ μπροστὰ στὶς πύλες μᾶς προὔπστησαν ὁ Νικήτης καὶ ὁ Ἀκύλας, καὶ ἀφοῦ μᾶς φίλησαν μᾶς ὁδήγησαν στὸν τόπο τῆς φιλοξενίας. Ὁ Πέτρος τότε βλέποντας ὠραία καὶ μεγάλη τὴν πόλη εἶπε· Ἀξίζει νὰ μείνουμε ἐδῶ πολλὲς μέρες. Διότι εἶναι δυνατὸ μέσα στὸ πλῆθος νὰ βρεθοῦν καὶ μερικοὶ ἄξιοι τῆς μερίδας τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Νικήτης ὅμως καὶ ὁ Ἀκύλας μὲ ρώτησαν ποιά εἶναι αὐτὴ ἡ ξένη γυναίκα. Καὶ ἐγὼ εἶπα· Ἡ μητέρα μου, τὴν ὁποία μοῦ ἔκανε τὴ χάρη ὁ Θεὸς νὰ γνωρίσω μέσω τοῦ κυρίου μου Πέτρου.

99. Ἀφοῦ εἶπε αὐτά, ὁ Πέτρος τοὺς τὰ διηγήθηκε ὅλα περιληπτικᾶ, ὅσα δηλαδὴ ἄκουσε ἀπὸ τὴν μητέρα καὶ ὅσα εἶχε μάθει προηγουμένως ἀπὸ μένα, καὶ γιὰ τὸ πλαστὸ ὄνειρο, καὶ γιὰ τὸ ναυάγιο στὸ πλοῖο μαζί μὲ τοὺς γιούς της, καὶ ὅτι ὕστερα ὁ πατέρας φεύγοντας γιὰ νὰ ἀναζητήσῃ τὴ γυναίκα του καὶ τὰ δίδυμα παιδιά της, παραμένει μέχρι τώρα ἄγνωστος, ἐπειδὴ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔπεσε κι αὐτὸς θῦμα τῆς θάλασσας.

100. Ὅταν εἰπώθηκαν αὐτὰ περιληπτικᾶ ἀπὸ τὸν Πέτρο, ὁ Νικήτης καὶ ὁ Ἀκύλας, πὺ ἔμειναν κατάπληκτοι, εἶπαν· Εἶναι ἄραγε, Δέσποτα καὶ Κύριε τῶν ὄλων, αὐτὰ ἀληθινὰ ἢ ὄνειρο;

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἐὰν δὲν κοιμώμαστε, εἶναι ἀληθινά.

Ἐκεῖνοι τότε, ἀφοῦ ἔμειναν γιὰ λίγο ἀναυδοί, ὅταν συνῆλθαν εἶπαν· Ἐμεῖς εἴμαστε ὁ Φαυστῖνος καὶ ὁ Φαυστιανός, καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἐνῶ σὺ μιλοῦσες, βλέποντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλο βάζαμε πολλὰ στὸ μυαλό μας γι' αὐτά, μῆπως τυχὸν δὲν μᾶς ἀφοροῦν, σκεπτόμενοι ὅτι πολλὰ παρόμοια γίνονται στὴ ζωὴ· γι' αὐτὸ καὶ σωπαίναμε, ἐνῶ ὁ καρδιές μας χτυποῦσαν. Ὅταν ὅμως εἶδαμε τὸ τέλος αὐτῶν πὺ λέγονταν καὶ καταλάβαμε ὅτι αὐτὰ

τότε ἑαυτοὺς ὠμολογήσαμεν. Καὶ τοῦτο εἰπόντες μετὰ δακρύων, ἐπεισῆλθον τῇ μητρὶ καὶ κοιμωμένην εὐρόντες, περιπλέκεσθαι ἤδη ἐβούλοντο. Ὁ δὲ Πέτρος ἐκώλυσεν αὐτοὺς εἰπών· Ἐάσατέ με, αὐτὸς ὑμᾶς τῇ μητρὶ προσαγάγω ὑμᾶς, μήπως ὑπὸ τῆς πολλῆς αἰφνιδίου χαρᾶς εἰς ἔκστασιν ἔλθοι φρενῶν, ἅτε δὲ καὶ κοιμωμένη καὶ τὸ πνεῦμα ὑπὸ τοῦ ὕπνου ἀπησχολημένον ἔχουσα.

101. Ὅμως ἐπεὶ κόρον ἔσχε τοῦ ὕπνου, διεγερθείση τῇ μητρὶ ὁ Πέτρος περὶ θεοσεβείας αὐτῇ διαλεχθεὶς πρότερον καὶ εἰπών· Γινώσκεις σε θέλω, γύναι, τῆς ἡμετέρας πίστεως τὴν ἀκρίβειαν. Ἐνα γὰρ Θεὸν σέβομεν, τὸν πεπονηκότα οὐρανὸν τε καὶ γῆν καὶ ὃν ὀρᾶς κόσμον, καὶ τούτου φυλάσσομεν τὸν νόμον, περιέχοντα ἐν πρώτοις, αὐτὸν σέβειν μόνον καὶ τὸ αὐτοῦ ἀγιάζειν ὄνομα, τιμᾶν τε γονεῖς καὶ σωφρονεῖν, βιοῦντας ἀνεπιλήπτως καὶ τραπέζης ἐθνικῆς μὴ μετέχειν, διὰ τὸ ἀκαθάρτως αὐτοὺς πολιτεύεσθαι. Ὅταν δὲ πείσωμεν αὐτοὺς τὰ τῆς ἀληθείας φρονεῖν τε καὶ ποιεῖν, τοῦ ἱεροῦ βαπτίσματος ἀξιώσαντες ἐν τρισμακαρίᾳ τινὶ ἐπονομασίᾳ, τότε δὴ αὐτοῖς καὶ συναυλιζόμεθα. Ἐπεὶ οὐδ' ἂν πατὴρ ἢ μήτηρ τυγχάνη, ἢ γυνὴ ἢ τέκνον ἢ ἀδελφὸς ἢ ἄλλος τις ἐκ φύσεως τὴν στοργὴν ἔχων, συνεστιᾶσθαι αὐτῷ 15 θεμιτὸν ἡμῖν. Πίστει γὰρ διαφερόντως τοῦτο ποιοῦμεν. Μὴ οὖν ὑβριν ἠγήση τὸ μὴ συνεστιᾶσθαί σοι τὸν υἱόν, ἄχρισ ἂν τὰ αὐτὰ ἡμῖν φρονῆς καὶ ποιῆς.

102. Ἡ δὲ ἀκούσασα ἔφη· Τί οὖν κωλύει με σήμερον βαπτισθῆναι, ἥτις πρὸ τοῦ ἰδεῖν σε τοὺς λεγομένους θεοὺς ἀπεστράφην λογισμῶ τοιούτῳ, ὅτι πολλὰ σχεδὸν καθ' ἡμέραν θυοῦση μοι τούτοις, ἐν ταῖς ἀνάγκαις οὐ παρεστάθησάν μοι; Περὶ δὲ μοιχείας τί δεῖ με καὶ λέγειν, ὅπότ' ἂν οὐδὲ πλουτοῦσαν τρυφὴ με πρὸς τοῦτο ἠπάτησεν, οὐδὲ ἢ μετὰ ταῦτα πενία ἐπὶ τοῦτο γε ἐλθεῖν κατηνάγκασεν, ἅτε δὴ τῆς σωφροσύνης ὡς μεγίστου καλοῦ ἀντιποιοιούμενης μου, ἥς ἔνεκα καὶ εἰς τοσαύτην ἤλθον περιστασιν; Ἀλλ' οὐδέ σε οἶμαι, κύριέ μου Πέτρε, ἀγνοεῖν, ὅτι ἢ 30

πού λέγονται μᾶς ἀφοροῦν, τότε φανερωθήκαμε. Καὶ ἀφοῦ εἶπαν αὐτά, ὄρμησαν μὲ δάκρυα στὴ μητέρα καὶ βρίσκοντάς την νὰ κοιμᾶται ἤθελαν νὰ τὴν ἀγκαλιάσουν. Ὁ Πέτρος ὁμως τοὺς ἐμπόδισε λέγοντας· Ἀφήστε με, θὰ σᾶς ὀδηγήσω ἐγὼ στὴ μητέρα σας, μὴ τυχὸν ἀπὸ τὴ μεγάλη ξαφνικὴ χαρὰ χάσει καὶ τὰ λογικά της, γιατί τώρα κοιμᾶται καὶ τὸ πνεῦμα της εἶναι παραδομένο στὸν ὕπνο.

101. Ὅταν ὁμως χόρτασε τὸν ὕπνο ἡ μητέρα καὶ σηκώθηκε, ἄρχισε ὁ Πέτρος νὰ τῆς μιλάει πρῶτα γιὰ τὴν θεοσέβεια λέγοντας· Θέλω νὰ γνωρίζεις, γυναίκα, τίς λεπτομέρειες τῆς πίστεώς μας. Διότι πιστεύουμε ἓνα Θεὸ ὁ ὁποῖος ἔκανε τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ καὶ τὸν κόσμον πού βλέπεις· καὶ τηροῦμε τὸν Νόμον του, πού λέει πρῶτα νὰ σεβόμαστε μόνο αὐτὸν καὶ νὰ προσκυνοῦμε τὸ ὄνομα του, νὰ τιμᾶμε τοὺς γονεῖς μας, νὰ εἴμαστε φρόνιμοι καὶ νὰ ζοῦμε σεμνά, νὰ μὴ παίρνουμε μέρος σὲ τραπέζι εἰδωλολατρικό, ἐπειδὴ αὐτοὶ ζοῦν ζωὴ ἀκάθαρτη. Ὅταν ὁμως τοὺς πείσουμε νὰ πιστέψουν καὶ νὰ ἐφαρμόζουν τὴν ἀλήθεια, ἀφοῦ τοὺς βαπτίσουμε σὲ κάποιο τρισμακάριστο ὄνομα, τότε τοὺς συναναστρεφόμαστε. Γιατὶ ἀλλιῶς οὔτε καὶ ἂν εἶναι πατέρας ἢ μητέρα μας, ἢ γυναίκα ἢ παιδὶ ἢ ἀδελφός μας, ἢ κάποιος ἄλλος ἐκ φύσεως ἀγαπητός μας, δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ τρῶμε μαζί του. Καὶ τὸ κάνουμε αὐτὸ ἐπειδὴ διαφέρουμε στὴν πίστη. Μὴ τὸ θεωρήσεις λοιπὸν προσβολὴ τὸ ὅτι ὁ γιός σου δὲν τρῶει μαζί σου, μέχρι νὰ πιστέψεις καὶ νὰ κάνεις τὰ ἴδια μ' ἐμᾶς

102. Καὶ ἐκείνη ὅταν τὰ ἄκουσε εἶπε· Τί μὲ ἐμποδίζει λοιπὸν νὰ βαπτισθῶ σήμερα, ἐγὼ ἢ ὁποῖα πρὶν ἀκόμα σὲ δῶ εἶχα ἀπαρνηθεῖ αὐτοὺς πού λέγονται θεοὶ μὲ τὴν ἐξῆς σκέψη, ὅτι, ἐνῶ θυσιάζα σ' αὐτοὺς σχεδὸν κάθε μέρα πολλά, δὲν μὲ συμπαραστάθηκαν στὶς ἀνάγκες μου. Καὶ γιὰ τὴ μοιχεία τί πρέπει πάλι νὰ πῶ; Διότι οὔτε τότε πού ἤμουν πλούσια μὲ παρέσυρε σ' αὐτὴν ἢ ἀπόλαυση, οὔτε καὶ ἡ φτώχεια πού ἦρθε μετὰ ἀπὸ αὐτὴν μὲ ἀνάγκασε νὰ προβῶ σ' αὐτὴν, ἐπειδὴ τὴν ἀντάλασσα μὲ τὴ σωφροσύνη, πού γιὰ μένα εἶναι τὸ μεγαλύτερο καλό, ἐξαιτίας τῆς ὁποῖας ἔφτασα σὲ τόσο δύσκολη κατάσταση. Ἀλλὰ οὔτε ἐσὺ νο-

πλείων ἐπιθυμία ἐξ εὐθυμιῶν γίνεται. Ὅθεν ἐγὼ ἐν εὐθυμίᾳ σωφρονήσασα, ἐν δυσθυμίᾳ πρὸς ἡδονὰς ἑμαυτὴν οὐκ ἐκδίδωμι. Ἀλλὰ μηδὲ νῦν μου κακουχίας ἀπηλλάχθαι νομίσης τὴν ψυχὴν, τὴν ποσῶς παραμυθίας τυχοῦσαν διὰ τὴν Κλήμεντος ἀναγνώρι-
 5 σιν. Ἀντεισερχομένη γὰρ ἢ ἐκ τῶν δύο μου τέκνων ἀθυμία καὶ τὴν ποσῶς ἀμαυροῖ χαράν. Λυπεῖ γὰρ ἡμᾶς οὐ τοσοῦτον τὸ ἐν τῇ θαλάσῃ τούτους παραπολέσθαι, ὅσον καὶ χωρὶς τῆς εἰς Θεὸν εὐσεβείας διαφθαρῆναι μετὰ γε τῶν ψυχῶν αὐτοῖς καὶ τὰ σώματα. Ὁ δὲ τούτων πατήρ, ἐμὸς δὲ σύνευνος, ὡς παρὰ Κλήμεντος
 10 ἔμαθον, ἐπὶ τε τὴν ἐμὴν καὶ τῶν υἱῶν ζήτησιν ἐκβάς, τοσοῦτοις ἔτεσιν ἀφανὴς ἐστὶ πάντως δὲ καὶ αὐτὸς ἐτελεύτησε. Καὶ γὰρ ὁ ταλαίπωρος ὑπὸ σωφροσύνης με ἀγαπῶν, φιλότεκνος ἦν. Ὅθεν πάντων ἡμῶν τῶν ὑπὲρ πάντα αὐτῷ ἠγαπημένων στερηθεὶς ὁ γέρον, ὑπὸ μεγίστης ἀθυμίας διαπεφώνηκε.

15 103. Τῆς μητρὸς ταῦτα λεγούσης, ἀκούοντες οἱ παῖδες οὐκέτι, κατὰ τὴν τοῦ Πέτρου παραίνεσιν, ἠδύναντο στέγειν, ἀλλ' ἀναστάντες περιεπλέκοντο τότε αὐτῇ καὶ δάκρυσι κατεφίλουν. Ἐφ' ᾧ δὴ καὶ ἡ μήτηρ καταπλαγεῖσα, Τί θέλει τοῦτο εἶναι, ὑπὸ ἐκστάσεως ὡσπερ καὶ ἀγνοίας τῶν γινομένων, ἠρώτα.

20 Καὶ ὁ Πέτρος εὐθύς· Παράστησον, ᾧ γύναι, γενναίως τὸν νοῦν σου, ὥστε τῶν σῶν ἠδέως ἀπολαῦσαι τέκνων. Οὗτοι γὰρ εἰσι Φαυστῖνος καὶ Φαυστινιανός, οὓς ἔλεγες ἐν βυθῷ τεθνάναι καὶ ᾧν τὸ πένθος ἀβίωτον ἐτίθει σου τὴν ζωὴν. Πῶς δὲ αὐτῶν ὁ μὲν Νικήτης, ὁ δὲ Ἀκύλας καλεῖται, αὐτοὶ καλῶς λεγέτωσάν τε
 25 καὶ διδασκέτωσαν..

Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ἡ μήτηρ ἀμέτρου πλησθεῖσα χαρᾶς μικροῦ ἂν ἀπολελοίπει καὶ τὴν πνοήν· ἀνενεγκοῦσα δὲ ὁμῶς καὶ ὡσπερ ἑαυτῆς γενομένη, Τέκνα μου ποθεινά, εἶπατέ μοι τίνα δὴ τὰ κατὰ τὴν χαλεπὴν ἐκείνην νύκτα συμβάντα ὑμῖν.

μίζω άγνοεΐς, κύριε μου Πέτρε, ότι ή μεγάλη σαρκική έπιθυμία προκαλεΐται από τις έπιθυμίες· γι' αυτό έγώ που έμεινα έγκρατης όταν βρισκόμουνα σε εύθυμία, δέν παραδίνω τον έαυτό μου στις ήδονές τώρα που βρίσκομαι σε δυσθυμία. Άλλά ουτε και τώρα να νομίσεις ότι άπαλλάχθηκε από τα βάσανα ή ψυχή μου, ή όποία μόνο μερικώς παρηγορήθηκε με την άναγνώριση του Κλήμεντα. Διότι μπαίνοντας μέσα μου ή κατήφεια από τα δύο μου παιδιά, έπισκιάζει και τή λίγη χαρά. Διότι μās στενοχωρεΐ όχι τόσο το ότι αυτά χάθηκαν στη θάλασσα, όσο το ότι χωρίς τήν εύσέβεια στο Θεό, μαζί με τις ψυχές τους χάθηκαν και τα σώματά τους. Και ο πατέρας τους και σύντροφός μου, όπως έμαθα από τον Κλήμη, ξεκινώντας για τήν αναζήτηση τή δική μου και των γιών μας επί τόσα χρόνια εΐναι άφαντος. Και άσφαλώς πέθανε και αυτός. Διότι ο ταλαίπωρος που από τή σύνεσή του με άγαπούσε, άγαπούσε και τα παιδιά. Γι' αυτό όταν ο γέρος έχασε όλους έμās, που του ήμασταν οί πιο άγαπημένοι περισσότερο από όλα, από τή μεγάλη λύπη του έφυγε κι' αυτός.

103. Όσο ή μητέρα έλεγε αυτά, ακούοντάς την τα παιδιά, δέν μπορούσαν πια να κρατηθούν, σύμφωνα με τήν υπόδειξη του Πέτρου, αλλά σηκώθηκαν, τήν άγκάλιασαν και άρχισαν να τήν φιλοϋν με δάκρυα, ένω ή μητέρα έκπληκτη γι' αυτό, έπειδή άγνοούσε αυτά που γίνονταν, διατελώντας σε έκσταση ρωτούσε: Τί σημαΐνουν όλα αυτά;

Και ο Πέτρος άμέσως εΐπε: Συγκράτησε, γυναίκα, τον νοϋ σου, για να άπολαύσεις με χαρά τα παιδιά σου. Γιατι αυτοΐ εΐναι ο Φαυστίνος και Φαυστιανός, που έλεγες ότι πέθαναν στον βυθό, των όποιων το πένθος σου έκανε άβίωτη τή ζωή. Τώρα πώς ο ένας όνομάζεται Νικήτης και ο άλλος Άκύλας άς το ποϋν κι άς το διδάξουν οί ίδιοι.

Όταν εΐπε ο Πέτρος αυτά, ή μητέρα γεμάτη άμέτρητη χαρά λίγο έλειψε να ξεψυχήσει· όταν όμως συνήλθε και βρήκε τον έαυτό της, εΐπε: Άγαπημένα μου παιδιά, παιδιά μου γλυκύτατα, παιδιά που κάψατε τήν καρδιά μου, πέστε μου τί σās συνέβη εκείνη τήν τρομερή νύχτα.

104. Καὶ ὁ Νικήτης αὐτίκα τὸν λόγον ἀναλαβὼν οὕτως ἔφη· Ἡμῖν, ὦ μήτηρ, ὡς οἶσθα, τοῦ πλοίου κατὰ τὴν νύκτα διαρραγέντος, ἄνδρες τινές, ἐν τῷ βυθῷ ληστεύειν οὐ δεδοικότες, ἡμᾶς ἀνελόμενοι καὶ τινι ἐνθήμενοι σκάφει, ἔπειτα δὲ καὶ
 5 κώπαις χρώμενοι εἰς τὴν Στράτωνος ἦγον Καισάρειαν, κάκεῖ σφόδρα συνεχομένους ἡμᾶς τῷ λιμῷ, πρὸς δὲ καὶ περιδεεῖς ὄντας, μὴ τι καὶ προπετὲς καὶ τῶν αὐτοῖς οὐ δοκούντων φθεγξώμεθα, ἐκεῖνοι τὰ ὀνόματα ἡμῶν διαμείψαντες, εἰς δουλείαν ἀθλίως ἀπέδοντο. Γυνὴ δὲ τις ἡμᾶς Ἰουδαίοις προσήλυτος πάνυ,
 10 ὄνομα Ἰούστα, ὠνησαμένη, ἐν τέκνων ἐφύλαττε μοίρα, καὶ πάση ἑλληνικῇ παιδείᾳ μετὰ σπουδῆς ἐξεπαίδευσεν. Ἡμεῖς δὲ γενόμενοι ἐφ' ἡλικίας ἔμφρονες καὶ τὴν θρησκείαν ἠγαπήσαμεν, καὶ τὰ τῆς παιδείας ἐφιλοπονῆσαμεν, ὅπως, πρὸς τὰ λοιπὰ ἔθνη διαλεγόμενοι, ἐλέγχειν αὐτὰ περὶ πλάνης δυνατῶς ἔχωμεν, ἠκριβώ-
 15 σαμεν δὲ καὶ τὰ τῶν φιλοσόφων, ἐξαιρέτως τὰ ἀθεώτατα, λέγω δὴ τὰ Ἐπικούρου καὶ Πύρρωνος, ἵνα καὶ μᾶλλον ἀνασκευάζειν δυνώμεθα.

105. Σίμωνι δὲ τινι Μάγῳ σχεδὸν γενόμενοι σύντροφοι, φιλίας ὁδῷ ἀπατηθῆναι ἤδη ἐκινδυνεύομεν. Ὅμως ταῦτα, μήτηρ,
 20 ἐπὶ καιροῦ σοι ἀκριβέστερον ἐκτεθήσεται. Πλὴν μέλλουσιν ἡμῖν ἀπατᾶσθαι ὑπὸ τοῦ Σίμωνος, ἐταῖρος τις τοῦ κυρίου ἡμῶν Πέτρου, Ζακχαῖος λεγόμενος, προσηκάμενος ἐνουθέτησε μὴ συνθέσθαι τῷ Μάγῳ, ἐπελθόντι δὲ τῷ Πέτρῳ προσήγαγεν, ὅπως ἡμᾶς πληροφορήσας πείση περὶ τῶν τῆ θεοσεβείᾳ διαφερόντων.
 25 Διὸ καὶ σέ, μήτηρ, εὐχόμεθα, ὡς ἡμεῖς κατηξιώθημεν ἀγαθῶν, τούτων καὶ αὐτὴν μετασχεῖν, ὅπως κοινῶν ἀλῶν καὶ τραπέζης δυνηθῶμεν μεταλαβεῖν. Αὕτη οὖν ἐστὶν ἡ αἰτία, τεκοῦσα, δι' ἣν ἐνόμιζες ἡμᾶς ἐν τῇ θαλάσῃ τεθνάναι.

106. Ταῦτα τοῦ Φαυστίνου εἰπόντος, ἡ μήτηρ ἡμῶν προσέ-
 30 πεσε τῷ Πέτρῳ, δεομένη καὶ ἀξιούσα, ὅπως αὐτὴν τε καὶ τὴν ξενοδόχον αὐτῆς μεταπεμψάμενος βαπτίση, ἵνα, φησί, μηδεμία

104. Καὶ ὁ Νικήτης παίρνοντας ἀμέσως τὸν λόγο, εἶπε τὰ ἐξῆς: Τῇ νύχτα ἐκείνη, ὅπως ξέρεις, μητέρα, ὅταν τσακίστηκε τὸ πλοῖο μας, μερικοὶ ἄνδρες ποὺ δὲν δίσταζαν νὰ ληστεύουν στὸν βυθό, μᾶς πῆραν καὶ βάζοντάς μας σὲ μιὰ βάρκα καὶ χρησιμοποιώντας κουπιὰ μᾶς ὀδήγησαν στὴν Καισάρεια τοῦ Στράτωνα, καὶ ἐκεῖ, ἐπειδὴ ἐμεῖς ὑποφέραμε ἀπὸ τὴν πείνα καὶ ἤμασταν κατατρομαγμένοι, καὶ γιὰ νὰ μὴ ποῦμε τίποτε τὸ ἀπερίσκεπτο καὶ ἀπὸ αὐτὰ ποὺ δὲν ἤθελαν αὐτοί, μᾶς πούλησαν κατὰ τρόπο ἄθλιο ὡς δούλους, ἀφοῦ ἄλλαξαν καὶ τὰ ὄνόματά μας. Μᾶς ἀγόρασε ὁμῶς γιὰ γυναῖκα σπουδαία, προσήλυτη τῶν Ἰουδαίων, ποὺ λεγόταν Ἰούστα, ἡ ὁποία μᾶς μεγάλωσε σὰν παιδιὰ της καὶ μᾶς μόρφωσε μὲ ἐνδιαφέρον μὲ ὅλη τὴν ἐλληνικὴ παιδεία. Καὶ ἐμεῖς, ποὺ μεγαλώνοντας γίναμε μυαλωμένοι, ἀγαπήσαμε καὶ τὴ θρησκεία, καὶ καλλιεργήσαμε καὶ τὴν μόρφωσή μας, γιὰ νὰ μπορούμε μιλώντας μὲ τοὺς ἄλλους ἐθνικοὺς νὰ τοὺς ἐλέγχουμε γιὰ τὴν πλάνη τους· μάθαμε δὲ καλὰ καὶ ὅσα δίδασκαν οἱ φιλόσοφοι, καὶ προπαντὸς τὰ πιὸ ἅθρα, ἐννοῶ δηλαδὴ τοῦ Ἐπικούρου καὶ τοῦ Πύρρωνα, γιὰ νὰ μπορούμε περισσότερο νὰ τὰ ἀνασκευάζουμε.

105. Ὅμως ὅταν γίναμε φίλοι μὲ κάποιον μάγο Σίμωνα, στὸν δρόμο τῆς φιλίας μ' αὐτὸν κινδυνέψαμε νὰ ἐξαπατηθοῦμε. Ἄλλὰ, μητέρα, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ ποῦμε λεπτομερέστερα μὲ τὸν καιρό. Ὡστόσο, ἐνῶ κοντεύαμε νὰ ἐξαπατηθοῦμε ἀπὸ τὸν Σίμωνα, κάποιος φίλος τοῦ κυρίου μας Πέτρου, ποὺ λέγεται Ζακχαῖος, ἀφοῦ μᾶς πλησίασε, μᾶς συμβούλεψε νὰ μὴ συμφωνήσουμε μὲ τὸν μάγο, καὶ ὅταν ἦρθε ὁ Πέτρος μᾶς ὀδήγησε σ' αὐτόν, γιὰ νὰ μᾶς πληροφορήσει καὶ νὰ μᾶς πείσει γι' αὐτὰ ποὺ ἀφοροῦν τὴν θεοσέβεια. Γι' αὐτό, μητέρα, εὐχόμαστε καὶ σύ, ὅπως ἐμεῖς γίναμε ἄξιοι τῶν ἀγαθῶν, νὰ πάρεις μέρος καὶ σύ, γιὰ νὰ μπορούμε νὰ τρῶμε σὲ κοινὸ τραπέζι. Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο νόμιζες ὅτι εἶχαμε πεθάνει στὴ θάλασσα.

106. Ὅταν εἶπε αὐτὰ ὁ Φαυστῖνος, ἡ μητέρα μας ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ Πέτρου, παρακαλώντας τον καὶ ζητώντας, νὰ βαπτίσει αὐτὴν καὶ τὴν ξενοδόχο, ἀφοῦ στείλει καὶ τὴν φέρει, γιὰ νὰ μὴ

τις ἄμοιρος ἡμέρα γένηται, ἀφ' ἧς τὰ ἐμαυτῆς ἀπέλαβον τέκνα, καθ' ἣν ἂν οὐ συνεστιαθεῖην αὐτοῖς. Καὶ ἡμῶν δὲ τὰ ὁμοια τῆ μητρὶ συνικετευόντων ὁ Πέτρος ἔφη· Τί οἶεσθε, μόνος ἐγὼ ἄσπλαγχνός εἰμι, ὅτι μὴ βούλομαι συνεστιαθῆναι ὑμᾶς τῆ μητρί, 5 σήμερον βαπτίσας αὐτήν; Οὐ μὲν οὖν. Ἀλλὰ κἂν μίαν ἡμέραν πρὸ τοῦ βαπτισθῆναι νηστεῦσαι αὐτήν δεῖ· ἐπεὶ καὶ τινα ὑπὲρ ἑαυτῆς ἐφθέγγετο ἡ μήτηρ· τάχα γάρ, εἰ μὴ τοῦτο, πολλῶν ἡμερῶν αὐτήν ἀγνισθῆναι ἔδει.

107. Ἐρομένῳ οὖν μοι, Τί ἄρα καὶ φθεξαμένη τὴν πίστιν αὐτῆς ἐξέφηεν, ὁ Πέτρος ἔφη· Ἀπόχρη καὶ μόνον αὐτῆς ἡ ἀξίωσις τοῦ συμβαπτισθῆναι αὐτῇ τὴν ξενοδόχον καὶ εὐεργέτιν. Οὐκ ἂν δὲ τοῦτο τῆ ὑπὸ αὐτῆς ποθουμένη δοθῆναι ἡξίου, εἰ μὴ πρότερον αὐτὴ διετέθη ὡς ἐπὶ μεγάλη τῆ τοῦ βαπτίσματος δωρεᾶ. Ὅθεν ἐγὼ πολλῶν ἔχω καταγινώσκειν, ὁπότ' ἂν αὐτοὶ βαπτισθέντες καὶ πιστεύειν ὁμολογοῦντες, μηδὲν ἄξιον πίστεως ποιῶσι, 15 μηδὲ οὖς ἀγαπῶσι, λέγω δὴ γυναῖκας ἑαυτῶν καὶ υἱοὺς ἅμα καὶ φίλους, εἰς τοῦτο προτρέπονται. Εἰ γὰρ πεπιστεύκασι ζωὴν αἰώνιον σὺν ἔργοις καλοῖς δωρεῖσθαι τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ βαπτίσματι, πάντως ἂν καὶ οὖς ἡγάπων προετρέποντο βαπτισθῆναι. 20 Ἐπεὶ τι δήποτε νοσοῦντας ὀρῶντες, ἢ ἀπαγομένους τὴν ἐπὶ θάνατον, ἢ ἄλλα τινὰ χαλεπὰ πάσχοντας, ὀδύρονται καὶ κατελεοῦσιν. Οὕτως, εἰ ἐπεπιστεύκεισαν αἰώνιον πῦρ περιμένειν τοὺς τὸν Θεὸν μὴ σέβοντας, οὐκ ἂν ἐπαύσαντο νοθετοῦντες, ἢ καὶ ἀπειθοῦντας ὀρῶντες, δακρύνοντες ἐπ' αὐτοῖς καὶ χαλεπῶς ὀδυνώμενοι. 25 Καὶ τὰ νῦν τὴν ξενοδόχον πέμψας ἀνακρινῶ εἰ τὸν νόμον ἡμῶν ἀγαπᾶν αἰρεῖται, καὶ οὕτως ἀκολούθως ἃ δεῖ πράξομεν. Ἡ δὲ μήτηρ ὑμῶν, ἐπειδὴ πιστῶς διάκειται περὶ τοῦ βαπτίσματος, νηστευσάτω ἡμέραν πρὸ τοῦ βαπτίσματος.

108. Ἡ δὲ ὦμνυε δύο τῶν διελθουσῶν ἡμερῶν τῆ γυναικὶ 30 διηγούμενη τὰ κατὰ τὸν ἀναγνωρισμὸν, ὑπὸ τῆς πολλῆς χαρᾶς τροφῆς μὴ μεταλαβεῖν, ἢ ἐχθὲς μόνον βραχέος ὕδατος. Μαρτυρήσει τε τῷ ὄρκῳ ἡ γυνὴ Πέτρου λέγουσα, ὡς ἀληθῶς οὐκ ἐγεύσατο.

περάσει, λέει, καμμιά μέρα, από τότε που ξαναβρήκα τα παιδιά μου, που να μη φάω μαζί μ' αυτά. Και ενώ και έμεις μαζί της παρακαλούσαμε τα ίδια, ο Πέτρος είπε· Τί νομίζετε; μόνο εγώ είμαι άσπλαγχνος, και δεν θέλω να τρώει μαζί σας ή μητέρα σας, βαπτίζοντάς την σήμερα; "Οχι βέβαια· αλλά πρέπει έστω και μιὰ μέρα πριν βαπτισθεί να νηστέψει· και αυτό έπειδή ή μητέρα σας είπε κάτι που είναι υπέρ αυτής· γιατί αλλιώς, αν δεν έλεγε αυτό, θα έπρεπε να καθαρισθεί πολλές μέρες.

107. Και όταν εγώ ρώτησα, τί τάχα είπε και φανέρωσε την πίστη της; 'Ο Πέτρος απάντησε· "Εφτασε και μόνο ή αξίωσή της να βαπτισθεί μαζί της ή ξενοδόχος και ευεργέτιδά της. Γιατί δεν θα παρακαλούσε να δοθεί αυτό σ' αυτήν που αγαπάει, εάν προηγουμένως ή ίδια δεν πίστευε ότι τὸ βάπτισμα είναι μεγάλη δωρεά. Γι' αυτό εγώ κατηγορῶ πολλούς που, ενώ βαπτίσθηκαν και όμολογούν ότι πιστεύουν, δεν κάνουν τίποτε άξιο τῆς πίστεως, αφού δεν προτρέπουν στο βάπτισμα ούτε εκείνους που αγαπούν, και έννοῶ τις γυναίκες τους και τούς γιούς τους μαζί και τούς φίλους. Διότι, αν είχαν πιστέψει ότι ο Θεός με τὸ βάπτισμα και με τὰ καλά έργα δωρίζει αιώνια ζωή, θα προέτρεπαν όπωσδήποτε να βαπτισθοῦν και αυτούς που αγαπούσαν. Γιατί διαφορετικά για ποιό λόγο, όταν τούς βλέπουν να είναι άρρωστοι, ή να οδηγούνται σε θάνατο, ή να υποφέρουν κάποια άλλα δεινά, θρηνοῦν και τούς καταλυποῦνται; Κατά τὸν ίδιο τρόπο, αν είχαν πιστέψει ότι εκείνους που δεν σέβονται τὸν Θεὸ τούς περιμένει αιώνια φωτιά, δεν θα έπαυαν να τούς νουθετοῦν, ή βλέποντάς τους να άπιστοῦν, θα δάκρυζαν γι' αυτούς και θα πονοῦσαν. Και τώρα, θα στείλω να φέρουν τὴν ξενοδόχο και θα τὴν ανακρίνω να δῶ αν προτιμᾷ να αγαπᾷ τὸν νόμο μας, και τότε θα κάνουμε αυτά που πρέπει. Η μητέρα σας πάντως, έπειδή πιστεύει στο βάπτισμα, ἄς νηστέψει μιὰ μέρα πριν τὸ βάπτισμα.

108. Και εκείνη όρκιζόταν ότι τις δύο προηγούμενες μέρες, εξιστορώντας στη γυναίκα όλα τὰ σχετικά με τὴν αναγνώριση, από τὴν πολλή της χαρά δεν έφαγε, εκτός από λίγο νερό που ήπιε χθές. Βεβαίωσε μάλιστα τὸν όρκο και ή γυναίκα τοῦ Πέτρου λέγοντας, ότι πραγματικά δεν έφαγε.

Καὶ ὁ Ἀκύλας ἔφη· Οὐκοῦν οὐδὲν κωλύει αὐτήν, ᾧ κύριέ μου, τὴν σήμερον βαπτισθῆναι.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἄλλ' οὐκ ἔστι τοῦτο νηστεία βαπτίσματος, ἐπεὶ μηδὲ δι' αὐτὸ τοῦτο γέγονε.

5 Καὶ ὁ Φαυστινιανός· Ἴσως οὖν ὁ Θεός, βουλόμενος ἡμῶν τὴν μητέρα μηδεμίαν μετὰ τὸν ἀναγνωρισμὸν ἡμέραν χωρίσαι τῆς ἡμετέρας τραπέζης, προωκονόμησε τὴν νηστείαν. Ὡς γὰρ ἐσωφρόνει ἐν ἀγνοίᾳ τὸ πρέπον τῇ ἀληθείᾳ ποιήσασα, οὕτω καὶ νῦν ὁ Θεὸς ἴσως ᾠκονόμησεν αὐτὴν πρὸ μιᾶς ἐν ἀγνοίᾳ νηστευ-
10 σαι ὑπὲρ τοῦ ἀληθοῦς βαπτίσματος, ἵν' ἀπὸ πρώτης ἡμέρας τοῦ γνωρίσαι ἡμᾶς μεταλαβεῖν σὺν ἡμῖν καὶ ἀλῶν δυνηθεῖη.

109. Καὶ ὁ Πέτρος· Μὴ ἡμᾶς, ἔφη, νικάτω ἢ κακία, πρόφασιν εὐροῦσα τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν τῆς τεκούσης στοργήν· ἀλλὰ μᾶλλον ὑμεῖς κάγω σὺν ὑμῖν διαμείνωμεν τὴν σήμερον ἐν
15 νηστεία, καὶ αἰριον βαπτισθήσεται.

Οὕτως ἔφη Πέτρος καὶ οἱ πάντες τῷ λόγῳ συνευδοκίσαμεν. Ὁρθριώτερον δὲ πολλῶ τοῦ καθημέραν ὁ Πέτρος διωπνισθεὶς εἰσῆει πρὸς ἡμᾶς καὶ διαναστήσας, Φαυστῖνος, εἶπε, καὶ Φαυστινιανὸς ἅμα Κλήμεντι μετὰ τῶν οἰκείων ἀκολουθησάτω-
20 σάν μοι, ὅπως, ἐν σκεπεινῷ τῆς θαλάσσης τόπῳ γενόμενοι, τὰ τοῦ βαπτίσματος σχεδιάσωμεν.

110. Ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν οὖν γενομένων ἡμῶν καὶ μεταξὺ πετρῶν τινῶν γαληνοῦ καὶ καθαροῦ τόπου εὐπορησάντων, ἐβάπτισεν αὐτὴν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου
25 Πνεύματος. Ἡμεῖς δὲ καὶ ὅσοι παρῆσαν, τῶν γυναικῶν χάριν ὑπεχωρήσαμεν. Ἐπειτα ὁ Πέτρος τὰς γυναῖκας διὰ τὸν ὄχλον προέπεμψε δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐπὶ τὴν ξενίαν ἐλθεῖν, μόνοις ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἡμῖν συνεῖναι τῇ μητρὶ καὶ ταύταις ἐγκελευσάμενος. Ἐλθόντες οὖν ἐπὶ τὴν ξενίαν καὶ ἀναμένοντες αὐτὸν ἀφικέσθαι, ἀλ-
30 λήλοις διελεγόμεθα. Μετὰ ἱκανὰς δὲ ὥρας ὁ Πέτρος ἐλθὼν καὶ

Καὶ ὁ Ἀκύλας εἶπε· Ἐπομένως τίποτε δὲν τὴν ἐμποδίζει, κύριέ μου, νὰ βαπτισθεῖ.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἄλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι νηστεία βαπτίσματος, γιατί δὲν ἔγινε γι' αὐτὸ τὸν σκοπό.

Καὶ ὁ Φαυστινιανός· Ἴσως ὁ Θεός, θέλοντας νὰ μὴ χωρίσει τὴ μητέρα μας ἀπὸ τὸ τραπέζι μας οὔτε μιὰ μέρα μετὰ τὴν ἀναγνώριση, νὰ φρόντισε ἀπὸ πρὶν γιὰ τὴ νηστεία. Διότι, ὅπως ζοῦσε μὲ σωφροσύνη ἂν καὶ βρισκόταν σὲ ἄγνοια, κάνοντας αὐτὸ πὸν ταιριάζει στὴν ἀλήθεια, ἔτσι καὶ τώρα ὁ Θεός ἴσως νὰ πρόνοησε γι' αὐτὴν νὰ νηστεύει μιὰ μέρα πρὶν, ἐν ἀγνοία της, γιὰ τὸ ἀληθινὸ βάπτισμα, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ φάει μαζί μας ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα τῆς ἀναγνώρισής μας.

109. Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ἄς μὴ μᾶς νικήσει ἡ κακία βρίσκοντας ὡς πρόφαση τὴν πρόνοια καὶ τὴν ἀγάπη τῆς μητέρας, ἀλλὰ μᾶλλον ἔσεῖς καὶ ἐγὼ μαζί σας νὰ κρατήσουμε σήμερα νηστεία, καὶ αὔριο νὰ βαπτισθεῖ.

Ἔτσι μίλησε ὁ Πέτρος καὶ ὅλοι συμφωνήσαμε μὲ τὰ λόγια του. Ξυπνώντας ὁ Πέτρος πολὺ πιὸ νωρὶς ἀπὸ τὶς ἄλλες μέρες, μπῆκε σ' ἐμᾶς καὶ ἀφοῦ μᾶς ξύπνησε εἶπε· ὁ Φαυστίνος καὶ ὁ Φαυστινιανός μαζί μὲ τὸν Κλήμη καὶ τοὺς δικούς τους νὰ μὲ ἀκολουθήσουν, γιὰ νὰ πᾶμε σ' ἓνα καλυμμένο μέρος τῆς θάλασσας καὶ νὰ ἐτοιμάσουμε ὅσα χρειάζονται γιὰ τὸ βάπτισμα.

110. Ὅταν λοιπὸν πήγαμε στὴν ἀκρογιαλιά, βρίσκοντας ἀνάμεσα σὲ μερικὸς βράχους ἡσυχὸ καὶ καθαρὸ μέρος, τὴν βάπτισε στὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐμεῖς ὅμως καὶ ὅσοι ἦταν παρόντες μαζί μας, γιὰ χάρη τῶν γυναικῶν ἀποσυρθηκαμε. Ὁ Πέτρος ὅμως ἐξαιτίας τοῦ πολὺ πλῆθους, ἔστειλε τὶς γυναῖκες ἀπὸ ἄλλο δρόμο νὰ πᾶνε στὸ τόπο τῆς φιλοξενίας, ἀναθέτοντας μόνο σ' ἐμᾶς ἀπὸ τοὺς ἄνδρες νὰ πᾶμε μαζί μὲ τὴ μητέρα καὶ τὶς ἄλλες γυναῖκες. Ἀφοῦ πήγαμε λοιπὸν στὸν τόπο τῆς φιλοξενίας, περιμένοντας νὰ φτάσει καὶ αὐτός, συζητούσαμε μεταξύ μας. Ὅταν μετὰ ἀπὸ λίγες ὥρες ἦρθε ὁ Πέτρος, παίρνοντας ψωμί, καὶ ἀφοῦ ἀπηύθυνε εὐχαριστήρια προσευχή, τὸ εὐλόγησε, τὸ ἀγίασε, τὸ ἔκοψε καὶ ἔδωσε

ἄρτον λαβῶν, εὐχαριστήσας, εὐλογήσας, κλάσας, τῇ μητρὶ
 πρῶτον ἐπέδωκεν, καὶ μετὰ ταύτην ἡμῖν τοῖς υἱοῖς, καὶ οὕτως
 αὐτῇ συνειστιάθημεν καὶ τὸν διδόντα τροφήν Θεὸν εὐλογήσαμεν.

111. Τότε λοιπὸν ὁ Πέτρος, τὸν ὄχλον εἰσεληλυθότα ἰδὼν,
 5 καθίσας αὐτὸς καὶ ἡμᾶς δὲ παρακαθεσθῆναι κελεύσας, ὑψηγεῖτο
 τίνι λόγῳ προπέμψας ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος, αὐτὸς βραδύ-
 νας ἐπῆλθε. Τὴν δὲ αἰτίαν ἔλεγε τοιαύτην. Ἔμα τῷ ὑμᾶς, φησὶν,
 ἀποστῆναί μου, γέρων τις συνῆει περιέργος, κλέπτων ἑαυτὸν καὶ
 βουλόμενος ὄρᾶν, αὐτὸς μὴ ὀρᾶσθαι, καὶ προκατασκοπήσας
 10 ἡμᾶς, ὡς αὐτὸς ὕστερον ὠμολόγησε, πρὸς τὸ ἰδεῖν τί ἂν καὶ
 πράττοιμεν εἰς τὸν σκεπεινὸν τόπον γενόμενοι, λάθρα ἐκβὰς
 ἠκολούθησεν. Εἶτα ἐν εὐκαίρῳ τόπῳ μοι προσελθὼν καὶ προσ-
 αγορεύσας ἔφη· Ἐκ πολλοῦ σοι ἀκολουθῶν καὶ συντυχεῖν ἐθέ-
 λων, ἠδούμην, μήπως ὡς περιέργῳ μοι χαλεπήνης· νῦν δὲ τὰ
 15 δοκοῦντα ἐμοὶ ἀληθῆ λέγω, εἰ βούλει.

Κἀγὼ ἀπεκρινάμην· Λέγε ἡμῖν ὅπερ σοι δοκεῖ καλὸν εἶναι
 καὶ ἀποδεξόμεθά σε, κἂν τῷ ὄντι μὴ καλὸν ᾖ τὸ λεγόμενον, ἐπεί-
 περ ἀγαθῇ προαιρέσει τὸ δοκοῦν σοι καλὸν εἰπεῖν ἠθέλησας.

112. Καὶ ὁ γέρων τοῦ λέγειν ἤρξατο οὕτως· Θαλάσση ὑμᾶς
 20 λελουμένους εἰς τὸν ἀπόκρυφον τόπον ὑποχωρήσαντας ἰδὼν,
 προσελθὼν λάθρα κατεσκόπουν τὸ τί ἂν ἐν κρυφῇ πράττοιτε,
 καὶ ἐπειδὴ εὐχομένους εἶδον, ὑπεχώρησα, καὶ ἐλεήσας ὑμᾶς ἀνέ-
 μεινα, ὅπως πείσω μὴ ἀπατᾶσθαι. Οὐτε γὰρ Θεὸς ἔστιν, οὔτε
 πρόνοια, ἀλλὰ γενέσει τὰ πάντα ὑπόκεινται, ὡς ἐγὼ ἐφ' οἷς πέ-
 25 πονθα πεπληροφόρημαι, ἀκριβῶν ἐκ πολλοῦ τὸ μάθημα. Μὴ
 οὖν ἀπατῶ· εἴτε γὰρ εὐχῆ, εἴτε καὶ μή, τὰ ἐκ τῆς γενέσεως παθεῖν
 ἂν ἔχοις· αἰ γὰρ εὐχαὶ εἰ ἐδύναντό τι, ἢ τὸ εὖ ποιεῖν, αὐτὸς ἂν ἐν
 τοῖς κρείττοσιν ἦμην. Καὶ νῦν, εἰ μή σε ἀπατᾶ ἢ πενιχρά μου
 αὐτῆ ἐσθής, οὐκ ἀπιστήσεις οἷς λέγω. Ἐν πολλῇ βίου ποτὲ ὦν
 30 εὐθηνία, πολλὰ καὶ θεοῖς ἔθουον, καὶ δεομένοις παρεῖχον, καὶ

πρῶτα στή μητέρα καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὴν σὲ μᾶς τοὺς γιούς της. Καὶ ἔτσι φάγαμε μαζί μὲ αὐτὴν καὶ δοξάσαμε τὸν Θεὸ ποῦ δίνει τροφή.

111. Τότε λοιπὸν ὁ Πέτρος, βλέποντας ὅτι τὸ πλῆθος εἶχε μπεῖ, κάθισε ὁ ἴδιος καὶ ἀφοῦ εἶπε καὶ σὲ μᾶς νὰ καθίσουμε κοντά του, ἄρχισε νὰ διηγεῖται γιὰ ποιό λόγο, ἀφοῦ ἐξαπέστειλε ἐμᾶς ἀπὸ τὸ βάπτισμα, ἐκεῖνος ἄργησε νὰ ἔρθει. Ἡ αἰτία, ἔλεγε, ἦταν ἡ ἐξῆς· Μόλις ἀπομακρυνθήκατε ἐσεῖς, εἶπε, ἦρθε ἓνας γέροντας περίεργος, ὁ ὁποῖος κρυβόταν, θέλοντας νὰ βλέπει χωρὶς νὰ φαίνεται ὁ ἴδιος, καὶ ἀφοῦ μᾶς κατασκόπευσε, ὅπως ὁμολόγησε ὕστερα ὁ ἴδιος, γιὰ νὰ δεῖ τί θὰ κάναμε πηγαίνοντας στὸν καλυμμένο ἐκεῖνο χῶρο, βγῆκε κρυφὰ καὶ μᾶς ἀκολούθησε. Ἐπειτα πλησιάζοντάς με σὲ κατάλληλο τόπο μὲ χαιρέτισε καὶ εἶπε· Ἀκολουθώντας σε ἀπὸ πολὺ καιρὸ καὶ θέλοντας νὰ σε πλησιάσω, φοβόμουν, μήπως μὲ ἀποπάρεις ὡς περίεργον· τώρα ὁμως, ἂν θέλεις, θὰ σοῦ πῶ αὐτὰ ποῦ σὲ μένα φαίνονται ἀληθινά.

Κι ἐγὼ τοῦ ἀπάντησα· Πές μας αὐτὸ ποῦ νομίζεις ὅτι εἶναι καλὸ καὶ θὰ σὲ παραδεχθῶ, ἔστω καὶ ἂν στήν πραγματικότητα δὲν εἶναι καλὸ αὐτὸ ποῦ θὰ πεῖς, ἐπειδὴ ἀπὸ ἀγαθὴ διάθεση θέλησες νὰ πεῖς αὐτὸ ποῦ σοῦ φαίνεται καλό.

112. Καὶ ὁ γέροντας ἄρχισε νὰ λέει τὰ ἐξῆς· Ὅταν σᾶς εἶδα νὰ ἀποσύρεσθε στὸν ἀπόμερο τόπο καὶ νὰ λούζεσθε στή θάλασσα, πλησίασα καὶ παρακολουθοῦσα κρυφὰ τί θὰ κάνατε, καὶ ὅταν σᾶς εἶδα νὰ προσεύχεσθε, ἀπομακρύνθηκα καὶ ἐπειδὴ σᾶς λυπήθηκα περίμενα, γιὰ νὰ σᾶς πείσω νὰ μὴ ἀπατᾶσθε· διότι οὔτε Θεὸς ὑπάρχει, οὔτε πρόνοια, ἀλλὰ ὅλα ὑπόκεινται στήν τύχη, ὅπως διδάχθηκα ἐγὼ ἀπὸ αὐτὰ ποῦ ἔπαθα, ἐξακριβώνοντας ἀπὸ πολλὰ αὐτὸ ποῦ ἔμαθα. Μὴ λοιπὸν ξεγελιέσαι· διότι, εἴτε προσεύχεσαι εἴτε ὄχι, θὰ πάθεις αὐτὰ ποῦ εἶναι τῆς μοίρας σου. Διότι, ἐὰν οἱ προσευχῆς μποροῦσαν νὰ κάνουν κάτι ἢ οἱ καλῆς πράξεις, ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ ἦμουν μεταξὺ τῶν ἀνωτέρων. Καὶ τώρα, ἂν δὲν σὲ ξεγελάει αὐτὴ ἡ φτωχὴ μου ἐνδυμασία, νὰ μὴ ἀπιστήσεις σ' αὐτὰ ποῦ λέω. Ὅταν κάποτε εἶχα μεγάλη περιουσία στή ζωὴ μου, θυσίαζα πολλὰ καὶ στοὺς θεοὺς καὶ ἔδινα σὲ ὄσους εἰ-

ὁμως εὐχόμενός τε καὶ εὐσεβῶν τὴν πεπρωμένην ἐκφυγεῖν οὐ δεδύνημαι.

Κάγὼ πρὸς αὐτόν· Καὶ τίνα ἐστὶν ἃ πέπονθας;

Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· Οὐκ ἀνάγκη μοι λέγειν νῦν· ἴσως δὲ ἐπὶ 5 τέλει ἀκούσῃ, τίς τε ὧν ἐγὼ καὶ τίνων, ἐν ποίαις βίου περιστάσεσι γέγονα. Νῦν δὲ ὅτι γενέσει τὰ πάντα ὑπόκειται, πίστεις σοι παρασχεῖν βούλομαι.

113. Κάγὼ ἔφην· Εἰ γενέσει τὰ πάντα ὑπόκειται καὶ τοῦθ' οὕτως ἔχειν πεπληροφόρησαι, σεαυτῷ τάναντία νοῶν συμβου- 10 λεύεις. Εἰ μὲν γὰρ παρὰ γένεσιν οὐ δυνατόν οὐδὲ τὸ φρονεῖν, τί ματαιοπονεῖς, συμβουλεύων ἡμῖν, ὃ γενήσεσθαι πάντως ἀδύνατον; Ἄλλ' ἔτι μὴν εἰ γένεσις ὑφέστηκε, μὴ σπεῦδε πείθειν ἐμὲ μὴ σέβειν τὸν τῶν ἄστρον Δεσπότην, οὗ θέλοντος καὶ μὴ γενέσθαι τι, γενέσθαι ἀδύνατον· αἰεὶ γὰρ ἂν τὸ ὑποκείμενον τῷ ἡγουμένῳ 15 πείθεσθαι ἀνάγκην ἔχοι. Τὸ μέντοι τοὺς νομιζομένους θεοὺς σέβειν, γενέσεως ἐπικρατούσης, περιττόν ἐστιν. Οὔτε γὰρ παρὰ τὸ δοκοῦν τῇ πεπρωμένη τι γίνεται, οὔτε αὐτοῖ τι ποιεῖν δύνανται, τῇ καθόλου αὐτῶν ὑποκείμενοι γενέσει.

114. Τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους λεγόντων ἡμῶν, πολὺς 20 ἐπεισῆλθεν ὄχλος, καὶ ὁ Πέτρος εἰς αὐτὸν ἐπιβλέψας ἔφη· Ἐγὼ καὶ τὸ ἐμὸν φῦλον ἐκ προγόνων Θεὸν σέβειν παρειληφότες καὶ παράγγελμα ἔχοντες γενέσει μὴ προσανέχειν, φημί δὴ τῷ τῆς ἀστρολογίας μαθήματι, διὰ τοῦτο καὶ οὐ προσέσχον. Ὅθεν ἀστρολογίας μὲν οὐκ εἰμι ἔμπειρος, ὧν δὲ εἰμι ὑφηγήσομαι. 25 Φημί γὰρ ὅτι κατὰ Θεοῦ πρόνοιαν διοικεῖται τὰ πάντα, καὶ ἕκαστος, πρὸς ἃ πράττει, τιμῆς ἢ κολάσεως τεύζεται· εἴτε δὲ νῦν εἴτε αὐθις, οὐδέν μοι διαφέρει, πλὴν ὅτι πάντως ἀπολαύσει ἕκαστος ὧν ἐπραξεν. Ἡ δὲ ἀπόδειξις, τοῦ μὴ εἶναι γένεσιν, ἐστὶν αὕτη. Τῶν παρεστώτων εἴ τις ὀφθαλμῶν ἐστέρηται, ἢ πεπρωμένην 30 ἔχει τὴν χεῖρα, ἢ χωλὸν ἄρα τὸν πόδα, ἢ ἕτερόν τι περὶ τὸ σῶμα

χαν ανάγκη· και ὁμως, ἂν και προσευχόμεουν και ζοῦσα με εὐσέβεια, δὲν μπόρεσα νὰ ἀποφύγω τὸ πεπρωμένο μου.

Κι ἐγὼ τοῦ εἶπα· Καὶ τί εἶναι αὐτὰ πού ἔπαθες;

Και ἐκεῖνος ἀποκρίθηκε· Δὲν εἶναι ανάγκη νὰ τὰ πῶ τώρα· ἴσως ὁμως στὸ τέλος νὰ ἀκούσεις ποιός ἦμουν κάποτε ἐγὼ και ἀπὸ ποιά καταγωγή, και σὲ πόσο δὺς κολες καταστάσεις βρέθηκα. Τώρα ὁμως θέλω νὰ σοῦ δώσω διαβεβαιώσεις ὅτι τὰ πάντα ὀρίζονται ἀπὸ τὴν τύχη.

113. Καὶ ἐγὼ εἶπα· Ἐὰν ὅλα καθορίζονται ἀπὸ τὴν τύχη, και ἔχεις μάθει ὅτι αὐτὸ ἔτσι εἶναι, τότε με συμβουλεύεις ἀντίθετα ἀπὸ αὐτὰ πού σκέπτεσαι. Διότι ἐὰν πέρα ἀπὸ τὴν τύχη δὲν εἶναι δυνατὸ οὔτε τὸ νὰ πιστεύεις, τότε γιατί ματαιοπονεῖς συμβουλεύοντάς μας αὐτὸ πού εἶναι ἀδύνατο νὰ γίνει; Καὶ ἐπὶ πλέον, ἐὰν ὑπάρχει τύχη, μὴ βιάζεσαι νὰ με πείσεις νὰ μὴ σέβομαι τὸν Δεσπότη τῶν ἄστρον, ὁ ὁποῖος ὅταν θέλει νὰ μὴ γίνουν, εἶναι ἀδύνατο νὰ γίνουν· διότι πάντοτε τὸ κατώτερο εἶναι ὑποχρεωμένο νὰ πειθαρχεῖ στὸ ἀνώτερο. Τὸ νὰ τιμᾶς λοιπὸν αὐτοὺς πού θεωροῦνται θεοί, ἐφόσον ἐπικρατεῖ ἡ τύχη, εἶναι περιττό. Διότι οὔτε τίποτε διαφορετικὸ ἀπὸ αὐτὸ πού ἀποφασίζει ἡ τύχη γίνεται, οὔτε ἐκεῖνοι πού ὑπόκεινται στὴν τύχη μποροῦν γενικὰ νὰ κάνουν τίποτε.

114. Ἐνῶ λέγαμε αὐτὰ μεταξὺ μας, μπῆκε πολὺς κόσμος και ὁ Πέτρος κοιτάζοντάς τους εἶπε· Ἐπειδὴ ἐγὼ και ἡ φυλή μου παραλάβαμε ἀπὸ τοὺς προγόνους μας νὰ σεβόμαστε τὸν Θεό, και ἔχουμε ἐντολὴ νὰ μὴ βασιζόμαστε στὴν τύχη, ἐννοῶ δηλαδὴ στὴ διδασκαλία τῆς ἀστρολογίας, γι' αὐτὸ και δὲν βασίστηκα σ' αὐτήν. Γι' αὐτὸ δὲν γνωρίζω ἀπὸ ἀστρολογία, θὰ σᾶς μιλήσω ὁμως γι' αὐτὰ πού γνωρίζω. Σᾶς λέω λοιπὸν ὅτι τὰ πάντα κυβερνῶνται σύμφωνα με τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, και ὁ καθένας, ἀνάλογα με αὐτὰ πού κάνει, θὰ τιμηθεῖ ἢ θὰ τιμωρηθεῖ. Εἴτε τώρα εἴτε ἀργότερα, δὲν με ἐνδιαφέρει· ὅπωςδήποτε ὁμως ὁ καθένας θὰ ἀπολαύσει τοὺς καρπούς τῶν πράξεών του, και ἡ ἀπόδειξη, ὅτι δὲν ὑπάρχει τύχη, εἶναι ἡ ἐξῆς· Ἐὰν κανεὶς ἀπὸ τοὺς παρόντες δὲν ἔχει μάτια, ἢ ἔχει τὸ χέρι του κουλλό, ἢ ἀνάπηρο τὸ πόδι του, ἢ

ἰατροῖς οὐ θεραπευθῆναι δυνάμενον οὐδὲ ἀστρολόγοις, ἐπεὶ μηδὲ ἀπὸ τοῦ μακροῦ αἰῶνος τοιοῦτόν τι γέγονεν, ἐγὼ δὲ τοῦ Θεοῦ δεηθεὶς παρέξω τὴν θεραπείαν. Τούτου δέ, ὡς ἐγὼ φημι, γενομένου, οὐχ ἁμαρτάνουσιν οἱ τὸν πάντα δημιουργήσαντα Θεὸν βλασφημοῦντες;

Καὶ ὁ γέρων ἀπεκρίνατο· Βλασφημεῖν γάρ ἐστι τὸ λέγειν γενέσει ὑποκεῖσθαι τὰ πάντα;

Κἀγὼ πρὸς αὐτόν· Καὶ πάνυ. Εἰ γὰρ καὶ πᾶσαι αἱ τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτίαι καὶ ἀσέβειαι καὶ ἀσέλγεια ἐξ ἀστέρων, ὡς σὺ φῆς, γίνονται, τὸ δὲ τοὺς ἀστέρας ταῦτα ποιεῖν ὑπὸ Θεοῦ τέτακται, ἵνα πάντων χαλεπῶν ἀποτελεστικοὶ γένωνται, αἱ πάντων ἁμαρτίαι πάντως ἄρα καὶ εἰς αὐτὸν ἀναφέρονται, τὸν τὴν γένεσιν ἐνθέντα τοῖς ἀστροῖς.

115. Καὶ ὁ γέρων· Ἀληθῶς ἔφης, ἀλλὰ πάση σου τῇ ἀπαρραβλήτῳ ἀποδείξει ἢ ἐμὴ ἐμποδίζει συνείδησις. Ἐγὼ γὰρ ἀστρολόγος ὢν καὶ Ρώμην πρῶτον οἰκήσας, εἶτα φιλιωθεὶς τινὶ πρὸς γένους ὄντι Καίσαρος, αὐτοῦ τε καὶ τῆς συμβίου τὴν γένεσιν ἀκριβῶς ἠπιστάμην, καὶ ἱστορήσας ἀκολουθῶς τὰς πράξεις ἀποτελεσθείσας αὐτῶν τῇ γενέσει, λόγοις μόνοις οὐκ ἔχω σοὶ πείθεσθαι. Ἦν γὰρ τῆς γενέσεως αὐτοῖς τὸ διάθεμα, ποιοῦν μοιχαλίδας, ἰδίων δούλων ἐρώσας, καὶ ἐπὶ ξένης ἐν ὕδατι θνησκούσας, ὃ καὶ οὕτω γέγονεν. Ἐρασθεῖσα γὰρ τοῦ ἰδίου δούλου καὶ τὸν ψόγον φέρειν οὐ δυναμένη, φυγοῦσα ἐν ἀλλοδαπῇ καὶ κοίτης αὐτῷ κοινωνήσασα, κατὰ θάλασσαν διεφθάρη.

25 116. Κἀγὼ ἀπεκρινάμην· Καὶ πῶς ἄρα γινώσκεις, ὅτι ἢ φυγοῦσα ἐπ' ἀλλοδαπῆς γενομένη τὸν δοῦλον ἔγημε καὶ γήμασα ἐτελεύτησε;

Καὶ ὁ γέρων· Ἀσφαλῶς οἶδα τάληθῆ, οὐχ ὅτι ἔγημεν, ὅποτε οὐδὲ ὅτι ἦρα ἐγίνωσκον, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐκείνης ἀπαλλαγὴν ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς πάντα μοι τὰ κατὰ τὸν αὐτῆς ἔρωτα διηγῆσατο, καὶ ὡς σεμνὸς ὢν, ἄτε δὴ καὶ ἀδελφός, οὐκ ἐβουλή-

κάποιο ἄλλο σωματικὸ ἐλάττωμα, πὺ δὲν μπορεῖ νὰ θεραπευθεῖ ἀπὸ γιατροὺς οὔτε ἀπὸ ἀστρολόγους, διότι στοὺς αἰῶνες δὲν ἔγινε κάτι τέτοιο, ἐγὼ ἀφοῦ παρακαλέσω τὸν Θεὸ θὰ δώσω τὴν θεραπεία. Καὶ ἀφοῦ γίνεῖ αὐτό, ὅπως λέω ἐγὼ, δὲν ἀμαρτάνουν αὐτοὶ πὺ βλασφημοῦν τὸν Θεὸ πὺ δημιούργησε τὰ πάντα;

Καὶ ὁ γέροντας ἀπάντησε· Εἶναι δηλαδὴ βλασφημία νὰ λέμε ὅτι ὅλα εἶναι ἔρμαια τῆς τύχης;

Καὶ ἐγὼ εἶπα σ' αὐτόν· Καὶ πολὺ μάλιστα. Διότι, ἐὰν ὅλες οἱ ἀμαρτίες καὶ ἀσέβειες καὶ ἀσέλγειες τῶν ἀνθρώπων ὀφείλονται στὰ ἀστρα καὶ τὰ ἄστρα διατάχθηκαν ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ τὰ κάνουν αὐτά, γιὰ νὰ γίνουν ἐκτελεστὲς ὅλων τῶν φοβερῶν, τότε οἱ ἀμαρτίες ὅλων ὀφείλονται σ' αὐτόν πὺ ἀνέθεσε τὴν τύχη στὰ ἄστρα.

115. Καὶ ὁ γέροντας· Μίλησες σωστά, ἀλλὰ στὴν ἀποδοχὴ ὅλης σου τῆς ἀκαταμάχητης ἐπιχειρηματολογίας μὲ ἐμποδίζει ἡ συνείδησή μου. Διότι ἐγὼ, πὺ εἶμαι ἀστρολόγος καὶ κατοικοῦσα ἀρχικὰ στὴν Ρώμη, ἔγινα φίλος μὲ κάποιον πὺ ἀνῆκε στὸ γένος τοῦ Καίσαρα, καὶ γνώριζα μὲ ἀκρίβεια τὴν τύχη αὐτοῦ καὶ τῆς γυναίκας του, καὶ ἐπειδὴ διαπίστωσα στὴ συνέχεια ὅτι οἱ πράξεις τους ἔγιναν σύμφωνα μὲ τὴν τύχη τους, δὲν μπορῶ νὰ πιστέψω μόνο μὲ λόγια. Διότι ἦταν γραφτὸ τῆς τύχης τους νὰ κάνουν μοιχεῖες, νὰ ἐρωτεύονται τοὺς δούλους τους καὶ νὰ πεθάνουν στὴν ξενιτειὰ μέσα στὴ θάλασσα, πρᾶγμα πὺ ἔτσι καὶ ἔγινε. Διότι, ἀφοῦ ἐρωτεύθηκε τὸν δοῦλο της, μὴ μπορώντας νὰ ὑποφέρει τὴν κατάκριση, ἔφυγε στὸ ἐξωτερικὸ καί, ἀφοῦ κοιμήθηκε μαζί του, χάθηκε στὴ θάλασσα.

116. Κι ἐγὼ ρώτησα· Καὶ πῶς δηλαδὴ γνωρίζεις ὅτι αὐτὴ πὺ ἔφυγε, ὅταν πῆγε στὸ ἐξωτερικὸ, παντρεύτηκε τὸν δοῦλο καὶ ὅταν τὸν παντρεύτηκε πέθανε;

Καὶ ὁ γέροντας εἶπε· Γνωρίζω πολὺ καλὰ τὴν ἀλήθεια, ὅχι ὅτι παντρεύτηκε, ἀφοῦ οὔτε ὅτι ἦταν ἐρωτευμένη δὲν ἤξερα, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀναχώρηση ἐκείνη, ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνδρα της μοῦ διηγήθηκε ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὸν ἔρωτά της, καὶ ὅτι, ἐπειδὴ ἦταν σεμνός, ἀφοῦ ἦταν καὶ ἀδελφός του, δὲν θέλησε νὰ μολύνει

θη μιᾶναι τὴν κοίτην, καὶ πῶς βουλομένη καὶ αἰδουμένη πάλιν αὐτὸν καὶ τὸν ψόγον ἢ τάλαινα· οὐκ ἔστι γὰρ αὐτὴν μέμψασθαι, ὅτι ἐκ γενέσεως ταῦτα καὶ πάσχειν καὶ ποιεῖν ἠναγκάζετο· ὄνειρον εἴτε ἀληθῆ εἴτε ψευδῆ ἐπλάσατο οὐκ ἔχω λέγειν. Ἔλεγε γὰρ αὐτὴν εἰρηκέναι, ὅτι ὄναρ αὐτῇ τις ἐπιστὰς ἐκέλευσεν ἐξαυτῆς ἅμα τέκνοις τῆς Ρωμαίων ἐκβῆναι πόλεως. Ὁ δὲ ἀνὴρ σώζεσθαι αὐτὴν σὺν τοῖς υἱοῖς σπεύδων αὐτίκα παιδευθησομένους αὐτοὺς εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξέπεμψε σὺν μητρὶ καὶ δούλοις, τρίτον δὲ υἱὸν ἔχων παρ' ἑαυτῶ, ὡς δὴ τοῦ χρηματίσαντος ἐν ὄνειρῳ 10 συνεῖναι αὐτῶ ἐπιτρέψαντος. Πολλοῦ παρεληλυθότος χρόνου, ὡς οὐκ ἔλαβε γράμματα παρ' αὐτῆς, αὐτοῦ πολλάκις πέμψαντος εἰς Ἀθήνας, ἐμὲ παραλαβὼν ὡς πάντων αὐτῶ γνησιώτατον ὄντα, ἐπὶ τὴν ζήτησιν αὐτῆς ἐπορεύθη. Πολλὰ μὲν οὖν αὐτῶ καὶ κατὰ τὴν ἀποδημίαν συνέκαμνον προθύμως, μεμνημένος ὅτι τῆς 15 πάλαι αὐτοῦ εὐδαιμονίας κοινωνόν με πάντων εἶχεν, ὑπὲρ πάντας αὐτοῦ με φίλους ἀγαπῶν. Καὶ δὴ ἀπεπλεύσαμεν αὐτῆς Ρώμης, καὶ οὕτως εἰς τὰ ἐνταῦθα τῆς Συρίας ἐγενόμεθα μέρη, καὶ οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἐκεῖνος μὲν ἀθυμῶν ἐτελεύτησεν, ἐγὼ δὲ ἐνταῦθα ἐλθὼν, τὰς διὰ τῶν χειρῶν τροφὰς ἔκτοτε καὶ 20 εἰς δεῦρο πορίζομαι.

117. Ταῦτα τοῦ γέροντος εἰπόντος, συνιδὼν ὅτι, ὃν ἔλεγε γέροντα τεθνάναι, οὗτος ἦν, ἐξ ὧν ἔλεγεν, ὁ πατὴρ ὁ ὑμέτερος, οὐκ ἐβουλήθη αὐτῶ συναντιβαλεῖν, μέχρις ἂν ὑμῖν προσανάθωμαι. Πλὴν τὰ κατὰ τὴν ξενίαν αὐτοῦ καταμαθὼν καὶ τὴν ἐμὴν δὲ 25 μηνύσας, ἀκριβείας ἕνεκα, τοῦτο μόνον ἐπυθόμην, τί τῶ γέροντι ὄνομα. Ὁ δὲ ἔφη, Φαῦστος. Τί δὲ τοῖς διδύμοις υἱοῖς; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, Φαυστῖνος καὶ Φαυστινιανός. Τί δὲ τῶ τρίτῳ υἱῶ; Ὁ δὲ, Κλήμης, εἶπε. Τί δὲ τῇ τούτων μητρὶ ὄνομα; Μαθιδία, φησὶν. Ὑπὸ συμπαθείας οὖν ἐγὼ σύνδακρυς γενόμενος, ἀπολύ- 30 σας τοὺς ὄχλους ἦλθον πρὸς ὑμᾶς, ἵνα μετὰ τὴν τῶν ἀλῶν κοινωνίαν ταῦτα προσανάθωμαι ὑμῖν. Πρὸ δὲ τῶν ἀλῶν εἰπεῖν ὑμῖν

τὸ κρεβάτι. Καὶ ὅτι, ἐπειδὴ τὸν ἤθελε ἀλλὰ καὶ φοβόταν καὶ αὐτὸν καὶ τὴν κατάκριση ἢ ταλαίπωρη (διότι δὲν πρέπει νὰ τὴν κατακρίνουμε, ἐπειδὴ ἀναγκαζόταν ἀπὸ τὴν μοῖρα τῆς νὰ ὑποφέρει καὶ νὰ κάνει αὐτὰ) ἐπινόησε ὄνειρο, ἀληθινὸ ἢ ψεύτικο δὲν μπορῶ νὰ πῶ. Ἔλεγε πάντως πῶς αὐτὴ τοῦ εἶπε, ὅτι σὲ ὄνειρο παρουσιάστηκε σ' αὐτὴν κάποιος καὶ τὴν διέταξε τὴν ἴδια στιγμή νὰ φύγει ἀπὸ τὴ Ρώμη μαζί μὲ τὰ παιδιά τῆς. Ὁ ἄνδρας τῆς τότε, στὴν προσπάθειά του νὰ σώσει αὐτὴν μαζί μὲ τὰ παιδιά, τὰ ἔστειλε ἀμεσῶς στὴν Ἀθήνα νὰ σπουδάσουν, μαζί μὲ τὴν μητέρα καὶ μὲ δούλους, κράτησε ὅμως τὸν τρίτο γιὸ κοντά του, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ποὺ ἐμφανίστηκε στὸ ὄνειρο ἐπέτρεψε νὰ μείνει μαζί μ' αὐτόν. Ὅταν ὅμως πέρασε πολὺς χρόνος, ἐπειδὴ δὲν πῆρε γράμματα ἀπὸ αὐτὴν, ἐνῶ αὐτὸς τῆς ἔστειλε πολλὰ στὴν Ἀθήνα, παίρνοντας ἐμένα σὰν τὸν πιὸ ἔμπιστό του ἀπὸ ὄλους, ξεκίνησε γιὰ τὴν ἀναζήτησή τῆς. Κατὰ τὴν ἀποδημία ὑπέφερα πολλὰ γιὰ χάρη του μὲ προθυμία, ἀναπολώνοντας ὅτι στὴν παλιά του εὐτυχία μὲ εἶχε μέτοχό του σὲ ὅλα, ἐπειδὴ μὲ ἀγαποῦσε περισσότερο ἀπὸ ὄλους τοὺς φίλους του. Ἀποπλεύσαμε λοιπὸν ἀπὸ τὴ Ρώμη καὶ ἔτσι ἦρθαμε σ' αὐτὰ ἐδῶ τὰ μέρη τῆς Συρίας. Ὑστερα ὅμως ἀπὸ λίγες μέρες ἐκεῖνος ἀπὸ τὴ λύπη πέθανε, καὶ ἐγὼ ἦρθα ἐδῶ καὶ ἀπὸ τότε μέχρι τώρα βγάζω μὲ τὰ χέρια μου τὴν τροφή μου.

117. Ὅταν ὁ γέροντας εἶπε αὐτά, ἂν καὶ ἀπὸ ὅσα ἔλεγε κατάλαβα ὅτι ὁ γέροντας, γιὰ τὸν ὁποῖο μιλοῦσε, ἦταν ὁ ἴδιος ὁ πατέρας σας, δὲν θέλησα νὰ τὸν συγκρίνω μὲ αὐτόν, μέχρι νὰ σᾶς τὸ ἀναφέρω. Ὡστόσο, ἀφοῦ ἔμαθα καλὰ ποῦ διαμένει καὶ τοῦ φανέρωσα καὶ τὴ δική μου διαμονή, γιὰ τὴν ἀκρίβεια, ρώτησα καὶ ἔμαθα αὐτὸ μόνο· ποῖό ἦταν τὸ ὄνομα τοῦ γέροντα. Καὶ ἐκεῖνος εἶπε· Φαῦστος· καὶ ποιά τὰ ὀνόματα τῶν διδύμων ἀδελφῶν· καὶ ἐκεῖνος ἀπάντησε· Φαυστῖνος καὶ Φαυστινιανός· καὶ ποῖό τὸ ὄνομα τοῦ τρίτου γιοῦ; Καὶ ἐκεῖνος εἶπε· Κλήμης. Καὶ ποῖό ἦταν τὸ ὄνομα τῆς μητέρας αὐτῶν; Μαθιδία, εἶπε. Ἐπειδὴ ἐγὼ ἀπὸ τὴ συγκίνηση δάκρυσα, ἀφοῦ ἄφησα τὸ πλῆθος νὰ φύγει, ἦρθα σὲ σᾶς μὲ σκοπὸ νὰ σᾶς τὰ ἀναφέρω αὐτὰ ὕστερα μετὰ τὴν κοινωνία σας μὲ τοὺς ἄλλους. Δὲν ἔκρινα σωστὸ νὰ σᾶς τὰ πῶ

οὐ δέον ἔκρινα, μή πως ὑπὸ λύπης νικηθέντες ἐν τῇ τοῦ βαπτί-
 σματος ἡμέρα πενθοῦντες διατελέσητε, ὅποτε καὶ ἄγγελοι χαί-
 ρουσι. Ταῦτα τοῦ Πέτρου λέγοντος, ἔδακρύομεν οἱ πάντες μετὰ
 τῆς μητρός. Ὁ δὲ δακρῦοντας ἡμᾶς ἰδὼν ἔφη· Νῦν ἕκαστος
 5 ὑμῶν φόβῳ τῷ πρὸς τὸν Θεὸν γενναίως φερέτω τὰ εἰρημένα.
 Οὐ γὰρ δὴ σήμερον ὑμῖν ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, ἀλλὰ ἔκπαλαι, ὡς
 ὑμεῖς εἰρήκατε στοχαζόμενοι.

118. Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ἡ μήτηρ μὴ φέρουσα
 μέγα ἀνέκραγεν· Οἴμοι, ἄνερ, ὡς ἀγαπῶν ἡμᾶς, κρίσει μὲν αὐτὸς
 10 ἐτελεύτησας, ἡμεῖς δὲ ζῶντες τὸ φῶς ὀρώμεν καὶ τροφῆς ἄρτι
 μεταλαμβάνομεν. Οὐπω δὲ τῆς μιᾶς ταύτης ὀλολυγῆς παυσαμέ-
 νης, ἰδοὺ καὶ ὁ γέρων εἰσήει, καὶ ἅμα τῷ βούλεσθαι αὐτὸν τῆς
 κραυγῆς τὴν αἰτίαν πυνθάνεσθαι εἰς τὴν γυναῖκα ἐμβλέψας ἔφη·
 Οἴμοι, τί θέλει τοῦτο εἶναι; Τίνα ὀρώ; Προσελθὼν δὲ καὶ ἀκρι-
 15 βέστερον ἐνιδὼν καὶ ὀραθεὶς περιεπλέκετο. Οἱ δὲ ὑπὸ χαρᾶς
 αἰφνιδίου διεφώνουν ἀμφοτέρω, καὶ λαλεῖν ἀλλήλοις βουλόμε-
 νοι, ἀφασία συσχεθέντες ἐκ τῆς ἀπλήστου χαρᾶς ἐπέχειν ἑαυτοὺς
 οὐκ ἠδύναντο. Καὶ μετὰ πολὺ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ· Ἔχω σε,
 Φαῦστε, τὸν κατὰ πάντα μοι γλυκύτετον. Πῶς ἄρα ζῆς, ὄν ὡς
 20 τεθνεῶτα μικρῷ πρόσθεν ἠκούσαμεν; Πλὴν οὗτοί εἰσιν ἡμῶν οἱ
 υἱοί, Φαυστῖνος καὶ Φαυστινιανὸς καὶ ὁ ποθεινὸς Κλήμης. Ταῦ-
 τα εἰπούσης, ἡμεῖς οἱ τρεῖς προσπεσόντες αὐτῷ καὶ καταφιλοῦν-
 τες, τὴν ἐκείνου μορφὴν ἀμυδρῶς πως καταμανθάνομεν.

119. Ἄ καὶ βλέπων ὁ Πέτρος· Σὺ εἶ Φαῦστος, εἶπεν, ὁ
 25 ταύτης ἀνὴρ καὶ τῶν αὐτῆς παίδων πατήρ;

Ὁ δέ· Ἐγὼ εἰμι, ἔφη.

Καὶ ὁ Πέτρος· Πῶς οὖν μοι τοὺς σεαυτοῦ ὡς περὶ ἄλλου δι-
 ηγήσω πόνους εἰπὼν καὶ λύπην καὶ τάφον;

Καὶ ὁ πατήρ ἀπεκρίνατο· Συγγενῆς ὢν Καίσαρος καὶ γενέ-
 30 σθαι κατάφωρος οὐκ ἐθέλων, ἐπ' ἄλλῳ τινὶ τὴν ἐξήγησιν ἐνετυ-

πρὶν ἀπὸ τὸ φαγητό, γιὰ νὰ μὴ καταβληθεῖτε ἀπὸ τὴ λύπη καὶ περιέλθετε σὲ κατάσταση πένθους τὴ μέρα αὐτὴ τοῦ βαπτίσματος, τώρα πού καὶ οἱ ἄγγελοι χαίρονται. Ἐνῶ ὁ Πέτρος ἔλεγε αὐτὰ δακρύζαμε ὅλοι μαζί μὲ τὴ μητέρα μας. Καὶ ἐκεῖνος βλέποντάς μας νὰ δακρύζουμε, εἶπε· Τώρα ὁ καθένας σας ἀπὸ φόβο πρὸς τὸν Θεὸ ἅς ὑπομείνει μὲ γενναιότητα αὐτὰ πού εἰπώθηκαν. Διότι ὁ πατέρας σας δὲν πέθανε σήμερα, ἀλλὰ ἀπὸ πολὺ παλιά, ὅπως εἶπατε καὶ σεῖς ὑπολογίζοντας.

118. Ὅταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτά, ἡ μητέρα μὴ ὑποφέροντας φώναξε δυνατά· Ἀλλοίμονο, ἄνδρα μου, ἐσὺ μὲν ἀγαπώντας μας μὲ ἀπόφασή σου πέθανες, ἐνῶ ἐμεῖς ζώντας βλέπουμε τὸ φῶς, καὶ τώρα τρῶμε. Πρὶν ὅμως σταματήσει ἡ πρώτη αὐτὴ θρηνώδης κραυγὴ, νὰ μπῆκε καὶ ὁ γέροντας καὶ θέλοντας νὰ μάθει τὴν αἰτία τῆς κραυγῆς βλέποντας τὴ γυναῖκα εἶπε· ἀλλοίμονο, τί εἶναι αὐτό; Ποιὰν βλέπω; Πλησιάζοντας τότε καὶ κοιτάζοντάς τὴν πιὸ προσεκτικά, μόλις τὸν εἶδε κι ἐκείνη, τὴν ἀγκάλιασε. Καὶ οἱ δύο τους ἀπὸ τὴν ἀπρόσμενη χαρὰ τους παραμιλοῦσαν, καὶ ἐνῶ ἤθελαν νὰ μιλήσουν ὁ ἕνας στὸν ἄλλο, ἀπὸ τὴ μεγάλη χαρὰ τους δέθηκε ἡ γλῶσσα τους καὶ δὲν μποροῦσαν νὰ συγκρατήσουν τοὺς ἑαυτοὺς τους. Ὑστερα ἀπὸ πολλὴ ὥρα εἶπε ἡ μητέρα σ' αὐτόν· Σὲ ἔχω, Φαῦστε, ἐσένα τὸν πιὸ γλυκὸ ἀπὸ ὅλους. Πῶς ὅμως ζεῖς, σὺ πού πρὶν λίγο ἀκούσαμε ὅτι ἔχεις πεθάνει; Αὐτοὶ ἐδῶ εἶναι οἱ γιοί μας, ὁ Φαυστῖνος καὶ ὁ Φαυστινιανός, καὶ ὁ πολυαγαπημένος Κλήμης. Ὅταν εἶπε αὐτά, ἐμεῖς οἱ τρεῖς πέσαμε ἐπάνω του καί, γεμίζοντάς τον μὲ φιλιὰ, ξαναφέραμε στὴ μνήμη μας κάπως θολὰ τὴ μορφὴ του.

119. Ὁ Πέτρος βλέποντάς τα αὐτὰ εἶπε· Σὺ εἶσαι ὁ Φαῦστος, ὁ ἄντρας αὐτῆς καὶ πατέρας τῶν παιδιῶν της;

Καὶ αὐτὸς εἶπε· Ἐγὼ εἶμαι.

Καὶ ὁ Πέτρος· Γιατί τότε μοῦ διηγήθηκες τὰ δικά σου, σὰν νὰ πρόκειται γιὰ ἄλλον, ἀναφέροντας κόπους καὶ στενοχώρια καὶ τάφο;

Καὶ ὁ πατέρας ἀπάντησε· Ἐπειδὴ ἡμουν συγγενῆς τοῦ Καίσαρα καὶ δὲν ἤθελα νὰ φανερωθῶ, ἀπέδωσα σὲ κάποιον ἄλλο τὴ

πρωσάμην, ἴν' αὐτοῖς ὅστις εἰμὶ μὴ ἐπιγνωσθῶ. Ἦδειν γὰρ ὅτι, εἰ ἀναγνώριμος γένωμαι, οἱ κατὰ τόπον ἡγούμενοι ταῦτα μαθόντες ἀνακαλέσονται, Καίσαρι κεχαρισμένα ποιοῦντες, καὶ τὴν τοῦ βίου πάλιν εὐδαιμονίαν μοι περιθήσουσιν, ὥπερ ὄλη προθέσει 5 πρότερον ἀπεταξάμην, ἄνευ τῶν ἐμοὶ φιλτάτων τέκνων πολιτεύεσθαι ἢ ζῆν μὴ ἀνεχόμενος.

120. Καὶ ὁ Πέτρος· Ταῦτα μὲν ἐποίησας ὡς ἐβουλεύσω. Περὶ δὲ γενέσεως ἄρα ψευδόμενος δισχυρίζου, ἢ ὡς ἀληθεύων ἐβεβαίους;

10 Καὶ ὁ πατήρ· Οὐ ψεύσομαι, ἔφη, πρὸς σέ· ὡς ἀληθῶς ἄρα οὔσης γενέσεως ἐβεβαίουν. Ἔχω γὰρ οὐκ ἀμύητος τοῦ θεωρήματος· πλὴν ἀλλὰ καὶ συνῆν μοί τις, ἀστρολόγων ἀνὴρ ἄριστος Αἰγύπτιος, Ἀννουβίων ὀνόματι, ὅστις ἐν ταῖς ἀποδημίαις κατ' ἀρχάς μοι φιλιωθείς τὸν τῆς ἐμῆς συμβίου μετὰ τῶν τέκνων θά- 15 νατον ἐδήλου.

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐκοῦν ἔργῳ πέπεισαι νῦν, ὅτι οὐ συνέστηκε τὰ κατὰ τὴν γένεσιν;

Καὶ ὁ πατήρ ἀπεκρίνατο· Ἀνάγκη με πάντα τὰ τὸν ἐμὸν ὑπερβαίνοντα νοῦν κατὰ μέρος ἐκθέσθαι σοι, ἵνα παρὰ σοῦ πάλιν 20 τάληθῆ μάθω καὶ βέβαια· πολλὰ πταίειν οἶδα τοὺς ἀστρολόγους, πολλὰ δὲ καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοὺς ἐφικνεῖσθαι· ἀλλὰ μὴ πως ἂ μὲν ἀκριβοῦσιν, ἀληθεύουσιν, ἂ δὲ πταίουσιν, ἀμαθία πάσχουσιν, ὡς ὑπονοεῖν με, τὸ μὲν μάθημα συνεστάναι, τοὺς δὲ δι' ἀμαθίαν ψεύδεσθαι μόνην, διὰ τὸ μὴ πάντας περὶ πάντων ἀκριβοῦν 25 δύνασθαι.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἄπεχε, ἔφη, μὴ πως περὶ ὧν ἀληθεύουσιν, ὡς ἐπιτυγχάνοντες, καὶ οὐχὶ ὡς ἀκριβοῦντες ἄρα προλέγουσιν· ἀνάγκη γὰρ πᾶσα ἐκ πολλῶν τῶν λεγομένων ἀποβαίνειν τινά.

Καὶ ὁ γέρων· Πῶς οὖν ἔστι περὶ τούτου με πιστωθῆναι, τὸ 30 εἶτε συνέστηκε τὸ κατὰ τὴν γένεσιν, ἢ οὔ;

121. Ἀμφοτέρων οὖν σιωπώντων ἐγὼ Κλήμης· Ἐπειδὴ τὸ

διήγηση, για να μη αναγνωρισθῶ ποιός εἶμαι. Διότι ἤξερα ὅτι, ἂν αναγνωρισθῶ, οἱ τοπικοὶ ἄρχοντες, μαθαίνοντάς το, θὰ μὲ ἐπιναφέρουν, κάνοντάς με δῶρο στὸν Καίσαρα, καὶ θὰ μὲ περιβάλλουν πάλι μὲ τὴν παλιὰ εὐτυχία, τὴν ὁποία μὲ ὄλη μου τὴ καρδιά προηγουμένως εἶχα ἀπαρνηθεῖ, γιατί δὲν ἀνεχόμεν καθόλου νὰ ζῶ καὶ νὰ πολιτεύομαι χωρὶς τὰ ἀγαπημένα μου παιδιά.

120. Καὶ ὁ Πέτρος· Αὐτὰ βέβαια τὰ ἔκανες ὅπως σκέφτηκες, ὅμως ὅταν ἰσχυρίζοσιν γιὰ τὴν τύχη ἔλεγες ψέματα, ἢ μήπως τὰ ὑποστήριζες ἀληθινά;

Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Δὲν θὰ πῶ ψέματα σὲ σένα· ἀλήθεια ὑποστήριζα τὴν τύχη σὰ νὰ ὑπάρχει πραγματικά. Γιατὶ δὲν εἶμαι ἀμύητος στὸ θέμα αὐτό, ἀλλὰ πραγματικά ὑπῆρχε μαζί μου κάποιος ἄριστος ἀστρολόγος, ἄνδρας Αἰγύπτιος, ποὺ λεγόταν Ἄνουβίωνας, ὁ ὁποῖος κατὰ τὶς ἀποδημίες μου συνδέθηκε ἀρχικὰ μαζί μου μὲ φιλία, καὶ μοῦ φανέρωσε τὸν θάνατο τῆς γυναίκας μου μαζί μὲ τὰ παιδιά.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐπομένως πείσθηκες τώρα ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ πράγματα, ὅτι δὲν εὐσταθοῦν τὰ σχετικά μὲ τὴν τύχη;

Καὶ ὁ πατέρας ἀπάντησε· Αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ σοῦ ἐκθέσω λεπτομερῶς ὅσα ξεπερνοῦν τὸν νοῦ μου, γιὰ νὰ μάθω πάλι ἀπὸ σένα τὰ πραγματικά καὶ σίγουρα· γνωρίζω ὅτι οἱ ἀστρολόγοι φταῖνε σὲ πολλά, ἀλλὰ καὶ σὲ πολλά προσεγγίζουν τὴν ἀλήθεια· μήπως λοιπὸν σ' ἐκεῖνα ποὺ τὰ ἐξακριβώνουν λένε τὴν ἀλήθεια, ἐνῶ σ' ἐκεῖνα ποὺ διαψεύδονται, πάσχουν ἀπὸ ἀμάθεια· ἔτσι ὑποθέτω ὅτι ἡ διδασκαλία τους εὐσταθεῖ, ἀλλὰ αὐτοὶ ἀπὸ ἀμάθεια καὶ μόνο λένε ψέματα, ἐπειδὴ δὲν μποροῦν ὅλοι νὰ τὰ ἐξακριβώσουν.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Πρόσεχε, μήπως αὐτὰ στὰ ὁποῖα ἐπαληθεύονται, τὰ προλέγουν ἐπειδὴ τὰ πετυχαίνουν στὴν τύχη, καὶ ὄχι ἐπειδὴ τὰ ἐξακριβώνουν. Γιατὶ ἀναγκαστικά, ἀπὸ τὰ πολλά ποὺ λένε, μερικὰ θὰ συμβαίνουν.

Καὶ ὁ γέροντας· Πῶς μπορῶ λοιπὸν νὰ βεβαιωθῶ ἐὰν ὑπάρχει τύχη ἢ ὄχι;

121. Καὶ ἐνῶ καὶ οἱ δύο σιωποῦσαν, ἐγὼ ὁ Κλήμης εἶπα·

μάθημα, ἔφην, ἀκριβῶς ἐπίσταμαι, ὁ δὲ κύριος καὶ ὁ πατὴρ οὐχ οὕτως, ἤθελον, εἰ αὐτὸς Ἀννουβίων παρῆν, ἐπὶ τοῦ πατρὸς ποιήσασθαι λόγον. Οὕτω γὰρ ἂν τὸ πρᾶγμα εἰς φανερόν ἐλθεῖν ἠδύνατο, τεχνίτου πρὸς ὁμότεχνον τὴν ζήτησιν ἐσχηκότος.

5 Καὶ ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο· Ποῦ οὖν δυνατόν ἐστὶν Ἀννουβίῳ συντυχεῖν;

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἔφη· ἐκεῖ γὰρ μανθάνω Σίμωνα τὸν Μάγον ἐπιδημεῖν, ᾧ καὶ παρεπόμενος Ἀννουβίων ἀχώριστός ἐστιν. Ἐπὰν οὖν ἐκεῖ γενώμεθα, ἐάν γε καταλάβωμεν αὐτούς, ἢ ζήτησις ἐπ' ἐκείνου γενήσεται. Καὶ ὁμῶς πολλὰ διαλεχθέντες καὶ ἐπὶ τῷ ἀναγνωρισμῷ χαρᾶς πληρωθέντες καὶ Θεῷ πολλὴν χάριν ὁμολογοῦντες, ἐσπέρας καταλαβούσης, εἰς ὕπνον ἐτράπημεν.

122. Ὁρθρου δὲ γενομένου ὁ πατὴρ μετὰ τῆς μητρὸς καὶ 15 τῶν τριῶν υἱῶν εἰσελθὼν ἔνθα ὁ Πέτρος ἦν, προσαγορεύσας ἐκαθέσθη, ἔπειτα καὶ ἡμεῖς, αὐτοῦ κελεύσαντος.

Καὶ ὁ Πέτρος τῷ πατρὶ προσβλέψας· Σπεύδω σε, ἔφη, ὁμόφρονα γενέσθαι γυναικὶ καὶ τέκνοις, ὅπως αὐτοῖς καὶ ἐνταῦθα ὁμοδίαιτος ᾦς, κάκεῖ μετὰ τὸν ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς 20 χωρισμὸν συνῶν ἐν εὐφροσύνῃ διάγης. Ἥ γὰρ οὐ τὰ μέγιστα σέ τε λυπεῖ καὶ αὐτοὺς τὸ μὴ ἀλλήλοις συνεῖναι;

Καὶ ὁ πατὴρ ἔφη· Καὶ πάνυ γε.

Καὶ ὁ Πέτρος· Εἰ οὖν καὶ ἐνταῦθα τὸ ἀλλήλων κεχωρίσθαι λυπεῖ, μετὰ θάνατον πάντως γενομένον, πόσω γε μᾶλλον 25 ληπήσει, σὲ μὲν ἄνδρα σοφὸν ὄντα τῷ τῆς γνώμης σου λόγῳ τῶν σῶν κεχωρίσθαι, αὐτοὺς δὲ πολὺ μᾶλλον ὀδυνᾶσθαι τῷ εἰδέναι, ὅτι σε ἄλλα φρονοῦντα αἰώνιος μένει κόλασις, ρητοῦ δόγματος ἀποφάσει;

Ἐπειδὴ γνωρίζω πολὺ καλὰ αὐτὸ τὸ θέμα, ἐνῶ ὁ κύριος καὶ πατέρας ὄχι τόσο πολὺ, θὰ ἤθελα νὰ ἔρθει ὁ ἴδιος ὁ Ἄννουβίωνας γιὰ νὰ μιλήσει στὸν πατέρα. Γιατὶ ἔτσι θὰ μπορούσε νὰ γίνεῖ φανερὸ τὸ πρᾶγμα, ἐφόσον θὰ συζητήσῃ ἓνας τεχνίτης μὲ ἓνα συντεχνίτη του.

Καὶ ὁ πατέρας ἀπάντησε· Ποῦ ὁμως εἶναι δυνατὸν νὰ συναντήσουμε τὸν Ἄννουβίωνα;

Καὶ ὁ Πέτρος· Στὴν Ἀντιόχεια, εἶπε· διότι μαθαίνω ὅτι ἐκεῖ βρίσκεται ὁ Σίμωνας ὁ Μάγος, τὸν ὁποῖο ἀκολουθεῖ ὁ Ἄννουβίωνας καὶ εἶναι ἀχώριστος ἀπὸ αὐτόν. Ἐπομένως, ἐὰν πᾶμε ἐκεῖ, καὶ ἐὰν τοὺς προλάβουμε, ἡ συζήτηση θὰ γίνεῖ μὲ ἐκεῖνον. Καὶ ἀφοῦ συζητήσαμε πολλὰ καὶ δοκιμάσαμε μεγάλη χαρὰ γιὰ τὴν ἀναγνώριση καὶ εὐχαριστήσαμε τὸν Θεό, ἐπειδὴ βράδυνασε πήγαμε γιὰ ὕπνο.

122. Καὶ ὅταν ξημέρωσε ὁ πατέρας μαζί μὲ τὴν μητέρα καὶ τοὺς τρεῖς γιουὺς μπαίνοντας ἐκεῖ ὅπου βρισκόταν ὁ Πέτρος, ἀφοῦ χαιρέτισε κάθισε· ἔπειτα καθίσαμε κι ἐμεῖς μὲ δική του προτροπή.

Καὶ ὁ Πέτρος, κοιτάζοντας τὸν πατέρα εἶπε· Ἀνυπομονῶ νὰ γίνεις ὁμόδοξος μὲ τὴ γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά, γιὰ νὰ τρῶς καὶ ἐδῶ μαζί τους καὶ ἐκεῖ, μετὰ ἀπὸ τὸν χωρισμὸ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, νὰ βρίσκεσαι μαζί τους καὶ νὰ ζεῖς μὲ εὐφροσύνη. Ἡ μήπως δὲν προκαλεῖ μεγάλη λύπη σὲ σένα καὶ σ' αὐτοὺς τὸ νὰ μὴ βρίσκεσθε μαζί;

Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Καὶ πολὺ μάλιστα.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐφόσον λοιπὸν σὲ λυπεῖ τὸ ὅτι ἐδῶ εἶστε χωρισμένοι μεταξὺ σας, πόσο περισσότερο θὰ σὲ στενοχωρήσει τὸ ὅτι μετὰ τὸν θάνατο, πού θὰ συμβεῖ ὅπωςδὴποτε, ἐσύ, πού εἶσαι ἄνδρας σοφός, μὲ τὴν ἰσχυρογνωμοσύνη σου ν' ἀποχωρισθεῖς τοὺς δικούς σου, καὶ ἐκεῖνοι θὰ ὑποφέρουν περισσότερο, γνωρίζοντας ὅτι ἐσένα πού πιστεύεις ἄλλα, σὲ περιμένει αἰώνια κόλαση, μὲ κατηγορηματικὴ κρίση τῆς πίστεώς μας.

123. Καὶ ὁ πατήρ ἔφη· Ἄλλ' οὐκ ἔστιν, ὧ φίλτατε, τὸ ἐν
30 ἄδου ψυχὰς κολάζεσθαι, αὐτῆς ἅμα τῷ ἀποστῆναι τοῦ σώματος
εἰς ἀέρα λυομένης.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Μέχρις οὖν ὅτε ἂν περὶ τούτου πείσομέν
5 σε, ἀπόκριναί μοι· Οὐ δοκεῖ σοι, σὲ μὲν τῇ κολάσει διαπιστοῦντα
μὴ λυπεῖσθαι, ἐκείνους δὲ περὶ σοῦ πεπεισμένους ὡς ἄρα οὐ μι-
κρὰν ἔχεις ἀνάγκην ἐκ περισσοῦ ἀνιᾶσθαι;

Καὶ ὁ πατήρ· Ἀκολουθῶς λέγεις.

Καὶ ὁ Πέτρος· Διὰ τί δὲ αὐτοῦς οὐκ ἀπαλλάξεις μεγίστης
10 περὶ σοῦ λύπης, τῇ πίστει συνθέμενος, οὐ δυσωπία λέγω, ἀλλ'
εὐγνωμοσύνη, περὶ τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων σοι ἀκούων, καὶ
κρίνων εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει ἢ οὐ; Καὶ εἰ μὲν οὕτως ἔχει ὡς λέγο-
μεν, καὶ ὧδε συναπολαύσεις τοῖς φιλτάτοις, κάκει συναναπαύση·
εἰ δὲ ἐν τῇ τῶν λόγων σου σκέψει δείξης τὰ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα
15 ψευδῆ τινα μῦθον εἶναι καὶ ὁμογνώμονάς σου λάβοις αὐτούς, καὶ
οὕτω καλῶς ποιήσεις· τοῦ τε γὰρ κεναιῖς ἐλπίσιν ἐπερείδεσθαι
παύσεις, καὶ φόβῳ αὐτοῦς ψευδῶν ἀπαλλάξεις.

124. Καὶ ὁ πατήρ· Πολλὰ φαίνη μοι εὐλογα λέγων.

Καὶ ὁ Πέτρος· Τί οὖν ἔστι τὸ κωλῶν συνθέσθαι σε τῇ ἡμε-
20 τέρα πίστει; Οὐτε γὰρ ἀσχολίαις ἀγορασμῶν, οὐτε πράξεων,
οὐτε γεωργιῶν, οὐ φροντίδων, οὐδενὶ τούτων κατέχη· δύνασαι
δὲ νοεῖν ὡς οὐκ αὐτομάτως ἐγένετό τι τῶν ὄντων, οἷα προνοίας
οὐκ οὔσης. Καὶ τοῦτο δεῖγμα σαφέστατον, τὰ περὶ σὲ καὶ τὰ σὰ
τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα γεγεννημένα. Εἰ γὰρ παρὰ σοὶ ὄντες καὶ εἰς
25 δεῦρο ἐτύγχανον, οὐκ ἂν τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον ἐδέξαντο, οὐκ
ἂν ἐπιγνῶναι τὴν ἀλήθειαν ἠδυνήθησαν. Διὰ τοῦτο μετὰ τῆς
ἀποδημίας καὶ ναυάγιον ὠκονομήθη καὶ πικροῦ θανάτου ὑπό-
νοια· προσέτι δὲ καὶ ἡ περὶ τὰ ἐλληνικὰ τούτων ἄσκησις, ἴν', ὡς
πρότερον αὐτὰ παιδευθέντες, εἶτα μεταβαλόντες πρὸς τὴν εὐσέ-
30 βειαν, δυνατοὶ ὧσιν ἐτοιμῶς αὐτὰ καὶ μετὰ πολλῆς ἀνασκευά-

123. Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Ἄλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν, ἀγαπητέ μου, νὰ κολάζονται οἱ ψυχὲς στὸν ἄδη, ἀφοῦ αὐτὴ (ἡ ψυχὴ) μόλις χωριστεῖ ἀπὸ τὸ σῶμα διαλύεται στὸν ἀέρα.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Μέχρι νὰ σὲ πείσουμε λοιπὸν γι' αὐτό, ἀπάντησέ μου· Δὲν νομίζεις, ὅτι ἐσύ, ποὺ δὲν πιστεύεις στὴν κόλαση, δὲν θὰ λυπᾶσαι, ἐνῶ ἐκεῖνοι ποὺ εἶναι πεπεισμένοι γιὰ σένα, ὅτι ἔχεις μεγάλη ἀνάγκη, θὰ στενοχωριοῦνται πάρα πολύ;

Καὶ ὁ πατέρας· Μιλᾶς λογικά.

Καὶ ὁ Πέτρος· Γιατί λοιπὸν δὲν τοὺς ἀπαλλάσεις ἀπὸ τὴ μεγάλη λύπη γιὰ σένα, συμφωνώντας στὴν πίστη, ὄχι φυσικὰ ἀπὸ οἶκτο, ἀλλὰ ἀπὸ εὐγνωμοσύνη ἀκούοντας αὐτὰ ποὺ σοῦ λέω καὶ κρίνοντας ἐὰν αὐτὰ εἶναι ἔτσι ἢ ὄχι; Καὶ ἐὰν εἶναι ἔτσι ὅπως τὰ λέμε, καὶ ἐδῶ θὰ περάσεις εὐχάριστα μὲ τὰ ἀγαπημένα σου πρόσωπα, καὶ ἐκεῖ θὰ ἀναπαυθεῖς μαζί τους. Ἐὰν πάλι μὲ τοὺς συλλογισμοὺς σου ἀποδείξεις ὅτι αὐτὰ ποὺ λέγονται ἀπὸ μᾶς εἶναι κάποιος ψεύτικος μῦθος, θὰ τοὺς κάνεις καὶ αὐτοὺς ὁμόφρονές σου, καὶ θὰ κάνεις καλά, διότι θὰ τοὺς σταματήσεις ἀπὸ τὸ νὰ στηρίζονται σὲ μάταιες ἐλπίδες, καὶ θὰ τοὺς ἀπαλλάξεις ἀπὸ ψεύτικους φόβους.

124. Καὶ ὁ πατέρας· Μοῦ φαίνεται ὅτι λὲς πολλὰ σωστὰ πράγματα.

Καὶ ὁ Πέτρος· Τί εἶναι ἐκεῖνο λοιπὸν ποὺ σὲ ἐμποδίζει ν' ἀσπασθεῖς τὴ δική μας πίστη; Διότι δὲν ἔχεις οὔτε ἐνασχλήσεις μὲ ἀγορές, οὔτε μὲ ἐργασίες, οὔτε μὲ καλλιέργειες, οὔτε φροντίδες γιὰ κανένα ἀπὸ αὐτά, καὶ μπορεῖς νὰ καταλάβεις ὅτι κανένα ἀπὸ τὰ δημιουργήματα δὲν ἔγινε στὴν τύχη, ἂν φυσικὰ δὲν ὑπάρχει πρόνοια. Καὶ ὀλοφάνερη ἀπόδειξη αὐτοῦ εἶναι ὅλα ὅσα συνέβηκαν μὲ σένα καὶ τὰ παιδιά σου καὶ τὴ γυναῖκα σου. Διότι, ἐὰν ἦταν μαζί σου καὶ βρίσκονταν ἐδῶ, δὲν θὰ δέχονταν τὸ κήρυγμα τῆς εὐσέβειας, οὔτε θὰ μπορούσαν νὰ γνωρίσουν τὴν ἀλήθεια. Γι' αὐτό, μαζί μὲ τὴν ἀποδημία, προβλέφθηκε καὶ τὸ ναυάγιο καὶ ἡ ὑποψία τοῦ πικροῦ θανάτου. Ἀκόμα καὶ ἡ ἐξάσκηση αὐτῶν γύρω ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ διδάγματα, γιὰ νὰ εἶναι σὲ θέση, ὅταν θὰ στρέφονταν πρὸς τὴν εὐσέβεια, νὰ τὰ ἀνασκευά-

ζειν τῆς εὐκολίας, καὶ ἄ κακῶς τηνικαῦτα κατὰ τῆς εὐσεβείας προῦβάλλοντο, τούτοις καλῶς ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι χρήσαιντο. Εἷση δὲ καὶ αὐτὸς σαφῶς ἀπὸ γε τοῦ μακροῦ τούτου ἀναγνωρισμοῦ, καὶ ὧν μεταξὺ σαφῶς ἡ Πρόνοια περὶ σὲ 5 ὠκονόμησεν, ὡς ἄρα οὐδὲν τῶν γινομένων αὐτομάτως οὕτω καὶ εἰκῆ γίνεται, ἀλλ' ἐκεῖνη ἐστὶν ἡ ἐφεστῶσα καὶ τόδε τὸ πᾶν συγκρατοῦσα διηνεκῶς καὶ συνέχουσα, εἰ καὶ τὰ πολλὰ τὴν διάνοιαν ὑπερβαίνει τὴν ἡμετέραν.

125. Ἐπεὶ τούτων ἤκουσεν ὁ πατὴρ τὸν λόγον ἀναλαβῶν, 10 Μὴ νόμιζε, εἶρηκε, κύριέ μου Πέτρε, ὡς πάντῃ μου διαπέφευγε τὸν νοῦν ἢ περὶ τοῦ ὑπὸ σοῦ κηρυττομένου λόγου δύναμις, ἀλλὰ καὶ τοῦ παιδὸς Κλήμεντος πολλὰ δι' ὅλης νυκτὸς ὀμιλοῦντός μοι, ὥστε συνθέσθαι τοῖς ὑπὸ σοῦ λεγομένοις καὶ πάντα τρόπον εἰς τοῦτο ἐνάγοντος. Τί δαί, πρὸς αὐτὸν ἔφην ἐγώ, δύναται τις ἐν- 15 τέλλεσθαι τι καινότερον, παρ' ὃ πρότερον οἱ ἀρχαῖοι παρήνεσαν;

Κάκεϊνος ἡρέμα γελάσας· Πολλῆ διαφορά, πάτερ, εἶπε, μεταξὺ τῶν τῆς θεοσεβείας λόγων καὶ τῆς φιλοσοφίας. Ὁ γὰρ τῆς ἀληθείας λόγος τὴν ἐκ προφητείας ἔχει βεβαίαν ἀπόδειξιν, ὃ δὲ τῆς φιλοσοφίας ἀπὸ συνθέσεως λόγων καὶ στοχασμῶν δοκεῖ 20 παριστάνειν τὰς ἀποδείξεις.

Καὶ ὁμῶς ταῦτα εἰπῶν δείγματος χάριν τὸν περὶ φιλανθρωπίας μοι λόγον ἐξέθετο, ὃν οὐ πολλῷ πρότερον αὐτῷ ὑφηγήσω, ὃς ἀδικώτατός μοι μᾶλλον ἐφαίνετο, καὶ τὸ πῶς, ἐρῶ. Δίκαιον ἔφασκεν εἶναι καὶ τῷ τύπτοντι αὐτοῦ τὴν σιαγόνα παρατιθέναι 25 καὶ τὴν ἄλλην, καὶ τῷ αἶροντι αὐτοῦ τὸ ἱμάτιον προσδιδόναι καὶ τὸν χιτῶνα, ἀγγαρεύοντι δὲ μίλιον ἐν συναπέρχεσθαι δύο, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

126. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Ἄλλ' ἐνόμισας ἄδικον, καίτοι γε δικαιοτάτον ἐστίν, καὶ εἴ σοι φίλον ἐστίν, ἄκουσον.

30 Καὶ ὃς ἔφη· Πάνυ μοι φίλον.

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐ δοκεῖ σοι, δύο ἐχθρῶν βασιλέων ὄντων

ζουν μὲ μεγάλη εὐκολία, ἐφόσον προηγουμένως τὰ εἶχαν διδαχθεῖ, καὶ ἐκεῖνα πού τότε κακῶς τὰ πρόβαλλαν σὰν ἐπιχειρήματα ἐναντίον τῆς εὐσέβειας, τὰ ἴδια στὸν κατάλληλο χρόνο νὰ τὰ χρησιμοποιοῦν καλῶς γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῆς εὐσέβειας. Γνωρίζεις ἄλλωστε καὶ σὺ καλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια ἀναγνώριση, καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὁποῖα, στὸ διάστημα πού μεσολάβησε, κανόνισε ἡ Πρόνοια, ὅτι τίποτε ἀπὸ αὐτὰ πού γίνονται δὲν γίνεται ἀπὸ μόνο του καὶ στὴν τύχη· καὶ ὅτι ἐκεῖνη εἶναι πού ὀρίζει καὶ συγκρατεῖ αὐτὸ τὸ σύμπαν διαρκῶς καὶ τὸ συντηρεῖ, ἔστω καὶ ἂν πολλὰ ξεπερνοῦν τὴ δικὴ μας σκέψη

125. Ὅταν ὁ πατέρας τὰ ἄκουσε αὐτά, παίρνοντας τὸν λόγο εἶπε· Μὴ νομίζεις, κύριέ μου Πέτρε, ὅτι διαφεύγει τελείως τὸν νοῦ μου ἡ δύναμη τοῦ λόγου πού κηρύσσεται ἀπὸ σένα· ἄλλωστε καὶ ὁ γιός μου Κλήμης μοῦ εἶπε πολλὰ ὅλη τὴ νύχτα, γιὰ νὰ ἀσπασθῶ αὐτὰ πού λές καὶ νὰ μὲ φέρει μὲ κάθε τρόπο σ' αὐτά. Καὶ ἐγὼ τοῦ εἶπα· Τί πιὸ καινούργιο μπορεῖ κανεὶς νὰ παραγγεῖλει ἀπὸ αὐτὰ πού μᾶς νουθέτησαν οἱ ἀρχαῖοι;

Καὶ ἐκεῖνος, χαμογελώντας εἶπε· Ὑπάρχει μεγάλη διαφορά, πατέρα, ἀνάμεσα στοὺς λόγους τῆς θεοσέβειας καὶ τῆς φιλοσοφίας. Διότι ὁ λόγος τῆς ἀλήθειας ἔχει σίγουρη τὴν ἀπόδειξη τῆς προφητείας, ἐνῶ ὁ λόγος τῆς φιλοσοφίας μὲ τὴ σύνθεση τῶν λόγων καὶ τῶν στοχασμῶν νομίζει ὅτι παρουσιάζει ἀποδείξεις.

Καὶ μόλις εἶπε αὐτά, γιὰ παράδειγμα μοῦ ἐξέθεσε τὸν λόγο γιὰ τὴ φιλανθρωπία, πού ὄχι πολὺ πρὶν τοῦ εἶχες ἀναπτύξει, ὁ ὁποῖος μοῦ φάνηκε πάρα πολὺ ἄδικος, καὶ θὰ πῶ γιατί. Ἔλεγε ὅτι εἶναι δίκαιο, ἀκόμα καὶ σ' ἐκεῖνον πού τοῦ χτυπᾶ τὸ σαγόνι, νὰ τοῦ γυρίζει καὶ τὸ ἄλλο, καὶ σ' ἐκεῖνον πού τοῦ παίρνει τὸ ἐπανωφόρι, νὰ τοῦ δίνει καὶ τὸ ἐσώρουχο, καὶ ἐὰν τὸν ἀγγαρεύει γιὰ ἓνα μίλι, νὰ πηγαίνει μαζί του δύο· καὶ ἄλλα τέτοια²⁵.

126. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπάντησε· Νόμισες δηλαδὴ πῶς αὐτὸ εἶναι ἄδικο, ἂν καὶ εἶναι πάρα πολὺ δίκαιο. Ὅμως, ἂν σοῦ ἀρέσει, ἄκουσε.

Καὶ αὐτὸς εἶπε· Μοῦ ἀρέσει καὶ πολὺ μάλιστα.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐὰν ὑπάρχουν δύο βασιλεῖς πού εἶναι ἐχθροὶ

καὶ διηρημένας τὰς χώρας ἐχόντων, εἴ τις ἐκ τῶν τοῦ ἐνὸς ὑπηκόων ἐν τῇ τοῦ ἐτέρου χώρα φωραθείη, καὶ διὰ τοῦτο θάνατον ὀφείλοι, ἐὰν ραπίσματι καὶ μὴ θανάτῳ τῆς τιμωρίας ἀπολυθῆ, οὐ φαίνεται ὁ ἀπολύσας φιλάνθρωπος εἶναι;

5 Καὶ ὁ πατὴρ ἔφη· Καὶ πάνυ.

Καὶ ὁ Πέτρος· Τί δαί, εἰ καὶ ἴδιόν τί τινος αὐτὸς οὗτος ἀφέληται, ἢ ἀλλότριον, καὶ ἐπὶ τούτῳ συλληφθεὶς ἐν ἡ διπλάσιον δῶ, τετραπλάσιον ὀφείλων, καὶ τὸ θανεῖν, ὡς ἐν τοῖς τοῦ ἐναντίου ἀλοῦς ὄροις, οὐ δοκεῖ σοι ὅτι ὁ λαβὼν τὸ διπλάσιον καὶ θά-
10 νάτου αὐτὸν ἀπολύσας φιλάνθρωπος τυγχάνει;

Καὶ ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο· Νῦν με πέπεικας, ὅτι οἱ ἀδικοῦντες αὐτοὶ ἀδικοῦνται, οἱ δὲ ἀδικούμενοι μᾶλλον πλεονεκτοῦσιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ πλεον ἀδικώτατόν φαίνεται γινόμενον, ὅτι οἱ μὲν δοκοῦντες ἀδικεῖν, ἑαυτοὺς ἔβλαψαν μᾶλλον, πολλὴν δὲ τοῖς
15 ἀδικηθεῖσιν ἐπορίσαντο τὴν ὠφέλειαν, οἱ δὲ δοκοῦντες ἀδικεῖσθαι αὐτοὶ μᾶλλον ἀδικοῦσιν, ὅτι, καίτοι πλεῖστα παρ' ἐκείνων ὠφεληθέντες, τοῖς ὁμοίοις οὐκ ἀμείβονται.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἄλλ' οὐ παρὰ τῶν ἐπηρεαζόντων, ἀλλὰ παρὰ τὴν τῶν δεχομένων ταῦτα γίνεται γνώμη.

20 127. Καὶ ὁ πατὴρ, ἐπαινέσας τὰ εἰρημένα, πρὸς τὸν Πέτρον φησὶν· Ἄλλ', ὦ κύριέ μου, καὶ τοῦτόν μοι τὸν λόγον σαφήνισον. Μέμνημαι γὰρ εἰρηκότος μοι Κλήμεντος, ὅτι τὰ ἀδικήματα καὶ τὰ πάθη πρὸς ἄφεςιν ἀμαρτιῶν πάσχομεν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὁρθῶς ἔχει καὶ οὕτως ἐστίν. Ἄ γὰρ ἄνθρω-
25 ποι κτώμεθα, τοῦ πλείονος ἐφιέμενοι, εἴτε ἱμάτια, φημί, εἴτε βρώματα, εἴτε ποτά, εἴτε ἄλλα τινά, οὐ καλῶς πάντως ποιοῦντες κτώμεθα, διὰ τὸ δεῖν μηδὲν ἔχειν, ὡς μικρῶ πρόσθεν ὑμῖν εἶρηκα. Εἰ γὰρ ἐν πᾶσι τὰ κτήματα προξενεῖν οἶδεν ἔχουσιν ἀμαρτήματα, ἢ τούτων ὅπως ποτὲ στέρησις ἀμαρτιῶν ἐστὶν ἀφαίρεσις.

καὶ ἔχουν χωριστὲς τὶς χῶρες τους, ἂν κάποιος ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους τοῦ ἐνὸς συλληφθεῖ στὴ χώρα τοῦ ἄλλου καὶ πρέπει γι' αὐτὸ νὰ τιμωρηθεῖ μὲ θάνατο, ἐάν, ἀντὶ νὰ θανατωθεῖ, μὲ ἓνα ράπισμα ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὴν τιμωρία, δὲν νομίζεις ὅτι αὐτὸς ποὺ τὸν ἀπάλλαξε εἶναι φιλόανθρωπος;

Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Καὶ πολὺ μάλιστα.

Καὶ ὁ Πέτρος· Τί λοιπόν; Ἐάν κάποιος ἀφαιρέσει ἀπὸ ἄλλον κάτι δικό του ἢ ξένο, καί, ἀφοῦ συλληφθεῖ γι' αὐτό, δώσει ἓνα ἢ διπλάσιο, ἐνῶ πρέπει νὰ δώσει τετραπλάσιο καὶ νὰ θανατωθεῖ, ἐπειδὴ συνελήφθη στὰ σύνορα τοῦ ἐχθροῦ, δὲν νομίζεις ὅτι, ἐκεῖνος ποὺ πῆρε τὸ διπλάσιο καὶ τὸν ἀπάλλαξε ἀπὸ τὸν θάνατο, εἶναι φιλόανθρωπος;

Καὶ ὁ πατέρας ἀπάντησε· Τώρα μὲ ἔπεισες, ὅτι αὐτοὶ ποὺ ἀδικοῦν ἀδικοῦνται οἱ ἴδιοι, ἐνῶ ἐκεῖνοι ποὺ ἀδικοῦνται βρίσκονται σὲ πιὸ πλεονεκτικὴ θέση. Καὶ γι' αὐτὸ μοῦ φαίνεται ἀκόμα πιὸ ἄδικο αὐτὸ ποὺ γίνεται· διότι, αὐτοὶ ποὺ φαίνονται ὅτι ἀδικοῦν, βλάπτουν περισσότερο τοὺς ἑαυτοὺς τους, ἐνῶ πρόσφεραν μεγάλη ὠφέλεια σ' ἐκείνους ποὺ ἀδικήθηκαν. Καὶ ἐκεῖνοι ποὺ φαίνονται ὅτι ἀδικοῦνται, μᾶλλον αὐτοὶ ἀδικοῦν. Διότι, ἂν καὶ ὀφελήθηκαν πάρα πολὺ ἀπὸ ἐκείνους, δὲν τοὺς ἀμείβουν μὲ τὰ ἴδια.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὅμως αὐτὰ δὲν γίνονται ἀντίθετα πρὸς τὴν διάθεση ἐκείνων ποὺ παρενοχλοῦν, ἀλλὰ ἐκείνων ποὺ τὰ δέχονται αὐτά.

127. Καὶ ὁ πατέρας, ἀφοῦ ἐπιδοκίμασε ὅσα εἰπώθηκαν, εἶπε στὸν Πέτρο· Ἐξήγησέ μου ἀκόμα, κύριέ μου, καὶ αὐτὸν τὸν λόγο· γιατί θυμᾶμαι ὅτι ὁ Κλήμης μοῦ εἶπε, ὅτι τὶς ἀδικίες καὶ τὰ παθήματα τὰ ὑποφέραμε γιὰ νὰ συγχωρηθοῦν οἱ ἁμαρτίες μας.

Καὶ ὁ Πέτρος· Σωστά, ἔτσι εἶναι· Διότι αὐτὰ ποὺ ἀποκτοῦμε οἱ ἄνθρωποι, ἐπιθυμώντας τὰ περισσότερα, εἴτε ροῦχα εἶναι, εἴτε τροφές, εἴτε πιοτά, εἴτε μερικὰ ἄλλα, δὲν κάνουμε καλὰ ποὺ τὰ ἀποκτοῦμε, διότι πρέπει νὰ μὴ ἔχουμε τίποτε, ὅπως σᾶς εἶπα πρὶν ἀπὸ λίγο. Διότι, ἐάν σ' ἐκείνους ποὺ τὰ ἔχουν τὰ κτήματα προκαλοῦν ἁμαρτίες, ἢ μὲ ὁποιοδήποτε τρόπο στέρηση αὐτῶν εἶναι ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες.

Καὶ ὁ πατήρ ἔφη· Ἀκολουθῶς ἔχει.

Καὶ ὁ Πέτρος· Καὶ δικαιοτάτα. Ἐπεὶ γὰρ τῶν σωζομένων ἐστίν, ὡς ἔφην, τὸ μηδὲν ἔχειν, ὑπάρχει δὲ πολλοῖς κτήματα, τούτου χάριν ἐξ ὑπερβαλλούσης Θεοῦ φιλανθρωπίας ἐπάγονται
5 παιδεῖαι τοῖς μὴ κατὰ τὸ δοκοῦν Θεῷ πολιτευομένοις, ἵνα, διὰ τὸ ποσῶς φιλόθεον, προσκαίρους ὑπομένοντες τιμωρίας, αἰώνιων ἀπαλλαγῶσι κολάσεων.

Καὶ ὁ πατήρ· Τί δαί; οὐ πολλοὺς ἀσεβεῖς ὀρῶμεν πένητας; Εἶτα παρὰ τοῦτο καὶ αὐτοὺς τῶν σωζομένων εἶναι μερίδος
10 φήσομεν;

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐ πάντως. Οὐ γὰρ ἀποδεκτὴ ἡ πενία ὧν μὴ προσῆκεν ὀρεγομένη· ἐπεὶ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ ζῶντος Θεοῦ, μακαρίζων τοὺς πτωχοὺς, «μακάριοι οἱ πτωχοί», ἔφη, «τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
15 οὐρανῶν».

Καὶ ὁ πατήρ· Ἀληθῶς πάνυ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ὀρθῶς ἔχειν τὰ πράγματα φαίνεται, διὸ καὶ προαιρέσεως ἔχω τῇ τάξει παντὸς ἐπακοῦσαι τοῦ λόγου.

128. Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐκοῦν τοῦ λοιποῦ σπεύδοντί σοι τὰ
20 κατὰ τὴν ἡμετέραν πίστιν μαθεῖν, προϊὼν τε τὸν λόγον ἐκθήσομαι ἀπ' αὐτοῦ πρῶτον ἀρχόμενος τοῦ Θεοῦ, καὶ δεικνὺς αὐτὸν μόνον δεῖ λέγειν Θεόν, ἑτέρους δὲ μήτε λέγειν μήτε νομίζειν, καὶ ὅτι παρὰ τοῦτο ποιῶν, αἰώνια κολασθήσεται, ὡς εἰς αὐτὸν τῶν ὄλων ἀσεβήσας Θεόν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν καὶ τοῖς ὑπὸ παθῶν
25 ὄχλουμένοις καὶ νοσοῦσι καὶ δαιμονῶσι τὰς χεῖρας ἐπιθεῖς καὶ τούτους εὐχῇ θεραπεύσας, τὴν ἐκκλησίαν διέλυσεν. Εἶθ' οὕτως εἰσελθὼν καὶ τῶν συνήθων ἀλῶν μεταλαβῶν, ὕπνωσεν.

129. Ὁρθρου δὲ πάλιν ὁ Πέτρος ἐξιών καὶ ἐπὶ τὸν συνήθη διαλέγεσθαι τόπον στάς, ἅτε καὶ πολλῶν συνδεδραμηκότων
30 ὄχλων, ἅμα τῷ μέλλειν διαλέγεσθαι αὐτὸν εἰσῆει τις τῶν αὐτοῦ

Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Ἔτσι εἶναι.

Καὶ ὁ Πέτρος· Καὶ πολὺ δίκαια. Διότι, ἀφοῦ γι' αὐτοὺς ποὺ σώζονται, ὅπως εἶπα, προϋπόθεση εἶναι νὰ μὴ ἔχουν τίποτε, ὑπάρχουν ὁμως κτήματα σὲ πολλοὺς, γι' αὐτό, ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ προκαλοῦνται τὰ παθήματα σ' ἐκείνους ποὺ δὲν ζοῦν ὅπως ἀρέσει στὸ Θεό, ὥστε, ὑπομένοντας προσωρινὲς τιμωρίες ἐξαιτίας τῆς μειωμένης θεοσέβειάς του, νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὰ αἰώνια βασανιστήρια

Καὶ ὁ πατέρας· Τί λοιπόν· δὲν βλέπουμε πολλοὺς ἀσεβεῖς φτωχοὺς; Θὰ ποῦμε γι' αὐτὸ ὅτι κι αὐτοὶ ἀνήκουν στὴν παράταξη ἐκείνων ποὺ σώζονται;

Καὶ ὁ Πέτρος· Ὅχι ὅπωςδὴποτε. Διότι ἡ φτώχεια δὲν γίνεται ἀποδεκτὴ ὅταν ἐπιθυμεῖ αὐτὰ ποὺ δὲν πρέπει· διότι καὶ ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ, μακαρίζοντας τοὺς φτωχοὺς εἶπε· «μακάριοι ἐκεῖνοι ποὺ αἰσθάνονται φτωχοὶ ἀπέναντι στὸν Θεό, διότι δική τους εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»²⁶.

Καὶ ὁ Πατέρας· Πολὺ σωστά· σύμφωνα μὲ τὸν συλλογισμό φαίνεται ὅτι τὰ πράγματα εἶναι ὀρθά. Γι' αὐτὸ καὶ ἔχω τὴν ἐπιθυμία νὰ ἀκούσω μὲ τῆ σειρά ὀλόκληρο τὸν λόγο.

128. Καὶ ὁ Πέτρος· Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπιθυμεῖς νὰ μάθεις τὰ σχετικὰ μὲ τὴ δική μας πίστη, θὰ σοῦ τὰ ἐκθέσω καθὼς θὰ προχωρεῖ ὁ λόγος, ἀρχίζοντας πρῶτα ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Θεό, ἀποδεικνύοντας ὅτι μόνο αὐτὸν πρέπει νὰ λὲς Θεό, ἐνῶ ἄλλους οὔτε νὰ λὲς οὔτε νὰ πιστεύεις, καὶ ὅτι κάνοντας διαφορετικὰ θὰ τιμωρηθεῖς αἰώνια, ἐπειδὴ ἀσέβησες στὸν ἴδιο τὸν Θεό. Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὸ καὶ ἔβαλε τὰ χέρια του πάνω σ' ἐκείνους ποὺ ἐνοχλοῦνταν ἀπὸ πάθη καὶ στοὺς ἀρρώστους καὶ τοὺς δαιμονιζομένους, καὶ τοὺς θεράπευσε μὲ προσευχή, διέλυσε τὸ συγκεντρωμένο πλῆθος. Ἐπειτα μπῆκε μέσα καί, ἀφοῦ ἔφαγε τὶς συνηθισμένες τροφές, κοιμήθηκε.

129. Τὸ πρῶτὸ βγαίνοντας πάλι ὁ Πέτρος καὶ πηγαίνοντας στὸν συνηθισμένο τόπο τῶν ὀμιλιῶν, ἐπειδὴ εἶχε συγκεντρωθεῖ καὶ πολὺ πλῆθος τὴν στιγμὴ ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἀρχίσει τὴν ὀμι-

διακόνων λέγων· Σίμων ἀπὸ Ἀντιοχείας εἰσεληλυθὼς ἀπ' αὐ-
 τῆς ἑσπέρας, μαθὼν ὑποσχόμενόν σε τὸν περὶ μοναρχίας ποιεῖ-
 σθαι τὸν λόγον, ἔτοιμός ἐστι μετὰ γε τοῦ Ἐπικουρείου Ἀθηνο-
 δώρου διαλεγομένῳ σοι ἐπελθεῖν, ὡς ἂν πᾶσι τοῖς ὑπὸ σοῦ περὶ
 5 μοναρχίας ὑπαγορευομένοις δημοσίᾳ παρὼν αὐτὸς ἀντιλέγοι.

130. Ταῦτα τοῦ διακόνου λέγοντος, ἰδοὺ καὶ ὁ Σίμων σὺν
 Ἀθηνοδώρου καὶ τισιν ἄλλοις ἐταίροις εἰσήει, καὶ πρὸ τοῦ τι τὸν
 Πέτρον ὄλωσ εἰπεῖν, αὐτὸς προλαβὼν· Ἔμαθον, φησὶν, ὅτι χθὲς
 ὑπέσχου τῷ Φαύστῳ κατὰ τὴν σήμερον δεῖξαι τῇ τάξει τὸν λό-
 10 γον ποιούμενος, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀρχόμενος τοῦ τῶν ὄλων Δεσπό-
 του, ὅτι αὐτὸν δεῖ μόνον λέγειν Θεόν, ἄλλους δὲ μήτε λέγειν μήτε
 νομίζειν, καὶ ὅτι ὁ παρὰ τοῦτο ποιῶν, αἰωνίαν ὑφέξει τὴν τιμω-
 ρίαν. Πρὸ πάντων οὖν ἀληθῶς καταπέπληγμαί σου τὴν ὑπό-
 νοιαν, ὅτι ἤλπισας μεταπεῖσαι ἄνδρα σοφὸν οὕτω, καὶ ταῦτα
 15 πρεσβύτην. Ἀλλ' οὐκ ἐπιτεύξη τῶν σῶν ἐλπίδων καὶ τοῦ θελή-
 ματος, ἅτε παρόντος ἐμοῦ καὶ τοὺς ψευδεῖς σου διελέγχοντος λό-
 γους. Ἴσως γὰρ ἂν καὶ ἠπατᾶτο μὴ παρόντος ἐμοῦ, ιδιώτης ὢν
 τῶν παρὰ Ἰουδαίοις δημοσίᾳ πεπιστευμένων βίβλων. Τὰ νῦν δὲ
 τοὺς πολλοὺς ὑπερθήσομαι λόγους, ἵνα θᾶττόν σου τὴν ὑπόσχε-
 20 σιν ἀσθενῶς ἔχουσαν διελέγξω. Αἴεγε τοιγαροῦν ὁ ὑπέσχου. Εἰ
 δὲ τὸν ἔλεγχον αἰδούμενος ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν τὴν ὑπόσχεσιν ἐθέ-
 λοις παραλιπεῖν, αὐτάρκης καὶ οὕτως ἀπόδειξις ὅτι ψευδῆ τὰ
 ὑπεσχημένα, καθ' ὅτι ἐπὶ τῶν τὰς Γραφὰς εἰδόντων εἰπεῖν οὐκ
 ἐτόλμησας. Καὶ νῦν δὲ τί περιμένω σε λέγειν, μέγιστον ἔχων
 25 μάρτυρα τῆς ὑποσχέσεώς σου τὸν γέροντα τουτονί;

Ταῦτα εἰπὼν καὶ τῷ πατρὶ προσβλέψας φησὶν· Εἰπέ μοι,
 ἀνδρῶν ἀπάντων ὁ τιμιώτατος, οὐχὶ οὗτος ὑπέσχετό σοι δεῖξαι
 σήμερον, ὅτι εἷς ἐστι Θεὸς καὶ οὐ χρὴ ἕτερόν τινα λέγειν ἢ νομί-
 ζειν θεόν, ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν ἀθάνατον εἰσπραχθήσεται τι-
 30 μωρίαν;

λία του, μπήκε κάποιος ἀπὸ τοὺς διακόνους του λέγοντας· Ὁ Σίμωνας ἦρθε ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια αὐτὸ τὸ βράδυ, ἐπειδὴ ἔμαθε ὅτι ὑποσχέθηκες νὰ μιλήσεις γιὰ τὴ μοναρχία, καὶ εἶναι ἕτοιμος μαζί με τὸν Ἐπικούρειο Ἀθηνόδωρο νὰ σοῦ ἐπιτεθεῖ ὅταν θὰ μιλάς, με σκοπὸ νὰ εἶναι παρὼν αὐτὸς καὶ νὰ ἀντιλέγει σὲ ὅλα ὅσα θὰ λὲς ἐσὺ δημοσίως γιὰ τὴ μοναρχία.

130. Ἐνῶ ὁ διάκονος ἔλεγε αὐτά, νὰ καὶ ὁ Σίμωνας μαζί με τὸν Ἀθηνόδωρο καὶ μερικὸς ἄλλους φίλους μπήκε μέσα καὶ πρὶν ἀκόμα ὁ Πέτρος πεῖ κάτι, προλαβαίνοντάς τον αὐτὸς εἶπε· Ἔμαθα ὅτι χθὲς ὑποσχέθηκες στὸν Φαῦστο νὰ τοῦ ἀποδείξεις σήμερα, κάνοντας με τὴ σειρά λόγο καὶ ἀρχίζοντας πρῶτα ἀπὸ τὸν Δεσπότη τῶν ὄλων, ὅτι μόνο αὐτὸν πρέπει νὰ ὀνομάζουμε Θεό, ἐνῶ ἄλλους οὔτε νὰ τοὺς ὀνομάζουμε οὔτε νὰ τοὺς πιστεύουμε· καὶ ὅτι ὅποιος ἐνεργεῖ διαφορετικὰ θὰ ὑποστεῖ αἰώνια τιμωρία. Προπαντὸς ὁμως ἔμεινα ἀληθινὰ κατάπληκτος ἀπὸ τὴν πρόθεσή σου, ὅτι δηλαδὴ πίστεψες πὼς θὰ μεταπείσεις ἄνδρα τόσο σοφὸν καὶ μάλιστα ἡλικιωμένον. Ἀλλὰ δὲν θὰ ἐπετύχεις τὸν σκοπὸ καὶ τὴ θέλησή σου, γιὰτι θὰ εἶμαι παρὼν ἐγὼ καὶ θὰ ἐλέγχω αὐστηρὰ τοὺς ψεύτικους λόγους σου. Διότι ἴσως καὶ νὰ ξεγελιόταν, ἂν δὲν ἦμουν ἐγὼ ἐδῶ, ἀγνοώντας τὰ βιβλία στὰ ὁποῖα δημοσίως στηρίζονται οἱ Ἰουδαῖοι. Καὶ τώρα θὰ ἀφήσω τὰ πολλὰ λόγια, γιὰ νὰ κάνω γηργρότερα τὸν ἔλεγχο τῆς ὑποσχέσεώς σου, πὸ εἶναι ἀδύνατη. Λέγε λοιπὸν αὐτὸ πὸ ὑποσχέθηκες. Ἐὰν ὁμως, φοβούμενος τὸν ἔλεγχο, θελήσεις μπροστὰ σὲ μᾶς νὰ παραλείψεις τὴν ὑπόσχεσή σου, καὶ αὐτὸ εἶναι ἀπόδειξη, ὅτι αὐτὰ πὸ ὑποσχέθηκες εἶναι ψεύτικα, ἀφοῦ δὲν τόλμησες νὰ μιλήσεις μπροστὰ σ' αὐτοὺς πὸ γνωρίζουν τὶς Γραφές. Καὶ τώρα γιὰτι περιμένω νὰ μιλήσεις ἔχοντας μεγάλο μάρτυρα τῆς ὑποσχέσεώς σου τὸν γέροντα αὐτὸν ἐδῶ;

Ἀφοῦ εἶπε αὐτά, κοιτάζοντας τὸν πατέρα μου εἶπε· Πές μου σὺ ὁ πιὸ τίμιος ἀπὸ ὄλους τοὺς ἄνδρες, δὲν σοῦ ὑποσχέθηκε ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς νὰ σοῦ ἀποδείξει σήμερα, ὅτι ἕνας Θεὸς ὑπάρχει καὶ ὅτι δὲν πρέπει κάποιος νὰ ὀνομάζει ἢ νὰ πιστεύει κανένα ἄλλον Θεό, καὶ ὅτι ἐκεῖνος πὸ ἐνεργεῖ διαφορετικὰ θὰ τιμωρηθεῖ με θάνατο;

131. Καὶ ὁ πατὴρ ἔφη· Καλῶς ἂν τὴν μαρτυρίαν παρ' ἐμοῦ ἀπήτεις, ὦ Σίμων, εἰ πρότερον ἠρνεῖτο ὁ Πέτρος. Νῦν δὲ οὐκ αἰδεσθήσομαι λέγειν ἢ δεῖ λέγειν. Οἶμαί σε ὀργῆς πεπλησμένον διαλεχθῆναι βούλεσθαι. Τοῦτο δὲ οὔτε σοὶ προσήκει ποιεῖν, οὔθ' ἡμῖν οὕτως ἔχοντα ὑπακούειν, ὅτι μάχην ἔστιν ἱστορῆσαι, καὶ οὐ πρὸς ἀλήθειαν ὠφελεῖσθαι. Ἄλλ' ἑκάτερος ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ δόγμα ἐκθέσθω καὶ ὑφ' ἑτέρῳ κρίνοντι τοὺς λόγους δοτέον, καὶ οὕτω πάντως ἀναμφίλογον τάληθές εὐρεθήσεται.

Ἦρесе τῷ Σίμωνι τὸ λεχθέν καὶ ποιήσῃεν ὑπέσχετο κατὰ ταῦτα. Πλὴν ἀλλὰ δέδοικα, τῷ Φαύστῳ ἔφη, μήπως ἤδη προκατειλημμένος τοῖς Πέτρου λόγοις, οὐ φιλαλήθη γένη κριτής.

132. Καὶ ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο· Μή με βιάζου ἀκρίτως συνθέσθαι σοι, ὡς ἂν δόξω φιλαλήθης εἶναι κριτής. Εἰ γὰρ τάληθῆ βούλει μαθεῖν, τῷ σῶ φρονήματι προείλημμαι μᾶλλον.

15 Καὶ ὁ Σίμων· Πῶς προείληψαι, οὐκ εἰδῶς ὁ φρονῶ;

Καὶ ὁ πατήρ· Τοῦτο ρᾶδιόν ἐστιν εἰδέναί, καὶ πῶς, ἄκουσον. Ἐλέγξειν ὑπέσχου τὸν Πέτρον ἕνα Θεὸν λέγοντα εἶναι, ὅτι ψεύδεται, ὁ δὲ τὸν ἕνα λέγοντα ἐλέγξει ἐπαγγελλόμενος, πάντως εὐδηλον ὡς ἐκεῖνος ἀληθεύων, οὐ τὸ αὐτὸ λέγει. Εἰ γὰρ τῷ καταψευδομένῳ τὸ αὐτὸ λέγει, καὶ αὐτὸς ἄρα ψεύδεται, εἰ δὲ τὰ ἐναντία λέγων ἀποδείκνυσιν, ἄντικρυς ἀληθεύει. Οὐκ ἄλλως οὖν τὸν ἕνα Θεὸν εἶναι λέγοντα ψεύστην λέγεις, εἰ μὴ ἂν ὅτι πολλοὺς αὐτὸς δοξάζῃς θεοὺς· θεοὺς δὲ πολλοὺς εἶναι καὶ ἐγὼ φημι. Τῷ αὐτῷ οὖν σοὶ πρὸ τῆς ζητήσεως λόγῳ κάγῳ προκατείλημμαι, 25 καὶ κατὰ τοῦτο περὶ ἐμοῦ σε τὸ παράπαν οὐ δεδοικέναι χρή, ἀλλὰ Πέτρον μᾶλλον· τυγχάνω γὰρ αὐτῷ καὶ ἔτι τὰ ἐναντία φρο-

131. Καὶ ὁ πατέρας εἶπε· Θὰ ἔκανες καλά, Σίμωνα, νὰ ζητήσεις ἀπὸ μένα τὴ βεβαίωση, ἂν προηγουμένως ὁ Πέτρος ἀρνιόταν. Τώρα ὁμως δὲν θὰ φοβηθῶ νὰ πῶ αὐτὰ πού πρέπει νὰ πῶ· νομίζω ὅτι θέλεις νὰ συζητήσεις διατελώντας σὲ κατάσταση ὀργῆς. Αὐτὸ ὁμως οὔτε σὲ σένα ταιριάζει νὰ τὸ κάνεις, οὔτε σὲ μὰς νὰ σὲ ἀκούσουμε ἐνῶ βρίσκεσαι σ' αὐτὴν τὴν κατάσταση, γιατί θὰ δοῦμε μάχη καὶ δὲν θὰ ὠφεληθοῦμε νὰ βροῦμε τὴν ἀλήθεια. Ἐὰν ἐκθέσει λοιπὸν ὁ καθένας σας τὴ διδασκαλία του, καὶ νὰ δίνεται ἡ δυνατότητα σὲ ἄλλον νὰ κρίνει τοὺς λόγους, καὶ ἔτσι θὰ βρεθεῖ ἡ ἀλήθεια χωρὶς ἀμφιβολία.

Ἄρесе αὐτὸ πού εἰπώθηκε στὸν Σίμωνα καὶ ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ συμμορφωθεῖ σύμφωνα μ' αὐτὰ. Φοβᾶμαι ὁμως, εἶπε στὸν Φαῦστο, μήπως, ὄντας ἤδη προκατειλημμένος ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Πέτρο, δὲν γίνεις ἀντικειμενικὸς κριτής.

132. Καὶ ὁ πατέρας ἀπάντησε· Μὴ μὲ ἀναγκάζεις νὰ συμφωνήσω μαζί σου ἀπερίσκεπτα, γιὰ νὰ δείξω ὅτι εἶμαι ἀντικειμενικὸς κριτής. Ἐὰν ὁμως θέλεις νὰ μάθεις τὴν ἀλήθεια, εἶμαι μᾶλλον προκατειλημμένος μὲ τὴ δική σου πίστη.

Καὶ ὁ Σίμοντας· Πῶς εἶσαι προκατειλημμένος, ἀφοῦ δὲν ξέρεις αὐτὸ πού πιστεύω;

Καὶ ὁ πατέρας· Αὐτὸ εἶναι εὐκόλο νὰ τὸ γνωρίζω καὶ ἀκουσε μὲ ποιὸν τρόπο. Ὑποσχέθηκες νὰ ἐλέγξεις τὸν Πέτρο, πού λέει ὅτι ἓνας Θεὸς ὑπάρχει, ὅτι λέει ψέματα. Ἐκεῖνος ὁμως πού ὑπόσχεται ὅτι θὰ ἐλέγξει αὐτὸν πού λέει ἓνα Θεόν, εἶναι ὅπως δὴποτε ὀλοφάνερο ὅτι, ἀφοῦ ἐκεῖνος λέει τὴν ἀλήθεια, δὲν λέει τὸ ἴδιο πρᾶγμα. Διότι, ἂν λέει τὸ ἴδιο μ' αὐτὸν πού λέει ψέματα, ἄρα λέει ψέματα καὶ ἐκεῖνος· ἐὰν ὁμως λέγοντας τὰ ἀντίθετα τὰ ἀποδεικνύει, τότε ἀντιθέτως λέει τὴν ἀλήθεια. Δὲν γίνεται ἀλλιῶς λοιπὸν, ἀφοῦ λὲς ὅτι αὐτὸς πού μιλάει γιὰ ἓνα Θεὸ εἶναι ψεύτης, παρὰ νὰ πιστεύεις ὁ ἴδιος πολλοὺς θεοὺς· ἀλλὰ καὶ ἐγὼ λέω ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ θεοί· ἀφοῦ λοιπὸν λέω τὰ ἴδια μὲ σένα πρὶν ἀπὸ τὴν συζήτηση, εἶμαι προκατειλημμένος μαζί σου. Γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ φοβᾶσαι γιὰ μένα καθόλου ἐσύ, ἀλλὰ μᾶλλον ὁ Πέτρος, διότι ἀκόμα πιστεύω τὰ ἀντίθετα μὲ ἐκεῖνον. Μετὰ τὴ

νῶν. Μετὰ δὲ τὴν ὑμετέραν ζήτησιν ἐλπίζω, φιλαλήθης ὧν κρι-
τῆς, πᾶσαν ἀποδυσᾶμενος πρόληψιν, τῷ ἐπικρατοῦντι συνθέ-
σθαι λόγῳ.

Ταῦτα τοῦ πατρὸς εἰπόντος ἡρέμα βοή τις ἐπαίνου ἐκ τῶν
5 ὄχλων ἐγένετο ἐπὶ τῷ οὕτω τὸν πατέρα διαλεχθῆναι.

133. Καὶ ὁμῶς ὁ Πέτρος τὸ ἑαυτοῦ περὶ Θεοῦ ἐξέθετο φρό-
νημα· καὶ πολλὰ περὶ μοναρχίας διαλεχθεῖς, μετὰ δακρύων τῇ
χειρὶ προσεκαλεῖτο τοὺς ὄχλους, οἷς προσελθοῦσι, τὰς χειρὰς τε
ἐπετίθει καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἠῤῃχετο, καὶ ὁμοῦ πάντες εὐλογήσαμεν
10 τὸν Θεόν.

Ἵπεισέδραμε δὲ τις λέγων πρὸς Σίμωνα· Ἀππίων ὁ Πλει-
στονίκης σὺν Ἀννουβίῳ ἦκεν ἀρτίως ἀπὸ Ἀντιοχείας. Καὶ
ταῦτα ἀκούσας ὁ Σίμων ἐξείσιν εὐθέως ὥς τοὺς εἰρημένους ὑπο-
δεξόμενος.

15 Ὁ δὲ πατὴρ προσελθὼν τῷ Πέτρῳ· Εἴ μοι ἐπιτρέπεις, ἔφη,
κύριέ μου, πορεύομαι κάγῳ σὺν αὐτῷ προσαγορευῶν Ἀππίω-
νά τε καὶ Ἀννουβίωνα, ἐκ πρώτης ἡλικίας φίλους μου γενομέ-
νους. Τυχὸν γὰρ καὶ Ἀννουβίωνα πείσω Κλήμεντι διαλεχθῆναι
περὶ γενέσεως.

20 Καὶ ὁ Πέτρος· Ἐπιτρέπω, ἔφη, καὶ ἐπαινῶ τὰ φίλων σε
πληροῦντα μέρη. Πλὴν ἐννόει μοι ὥς κατὰ πρόνοιαν Θεοῦ παν-
ταχόθεν συντρέχει τὰ πρὸς τὴν σὴν πληροφορίαν οἰκείαν ἀποτε-
λοῦντα τὴν ἀρμονίαν. Τοῦτο δὲ εἶπον διὰ τὴν Ἀννουβίωνος
χρησίμως σοι γενομένην ἐπιδημίαν.

25 Καὶ ὁ πατήρ· Ἀληθῶς, ἔφη, κάγῳ συνορῶ τοῦτο οὕτως ἔ-
χον.

134. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπορεύθη πρὸς Σίμωνα, καὶ εὐρῶν
Ἀππίωνά τε καὶ Ἀνουβίωνα καὶ προσαγορεύσας αὐτοὺς ἐκάθε-
σθη. Ὁ δὲ Σίμων ἀκούσας ἐπιδημήσειν τινὰς ἐκ προσταγῆς βα-
30 σιλικῆς ἐπιζητοῦντας αὐτὸν καὶ φάσκοντας καθ' ὅτι Καῖσαρ
πολλοὺς μάγους ἀνελῶν, εἶτα καὶ τὰ κατὰ Σίμωνα πυθόμενος,
εἰς ἐπιζήτησιν αὐτοῦ πέμπειεν, ὅπως καὶ αὐτὸν ὁμοίως κολάσῃ,

συζήτηση όμως ελπίζω να είμαι αντικειμενικός κριτής και, αποβάλλοντας κάθε προκατάληψη, θα συμφωνήσω με τον επικρατέστερο λόγο.

Όταν είπε αυτά ο πατέρας, ακούστηκε σιγά-σιγά κάποια επαινετική βοή από τα πλήθη, για το ότι ο πατέρας μίλησε έτσι.

133. Και άμέσως ο Πέτρος εξέθεσε την πίστη του για τον Θεό. Και αφού είπε πολλά για τη μοναρχία, δακρυσμένος προσκαλούσε το πλήθος με το χέρι του και σ' αυτούς που πλησίασαν έβαζε επάνω τους τα χέρια του και προσευχόταν γι' αυτούς. Και όλοι μαζί δοξάσαμε τον Θεό.

Ήρθε όμως κάποιος άπαρατήρητα και είπε στον Σίμωνα: Ήρθε μόλις τώρα ο πολυνίκης Άππίωνας μαζί με τον Άννουβίωνα από την Άντιόχεια. Και ο Σίμοντας ακούοντας αυτά, βγήκε άμέσως έξω, για να υποδεχθει αυτούς που είπαμε.

Ο δέ πατέρας μου πλησιάζοντας τον Πέτρο είπε: Άν μου επιτρέπεις, κύριέ μου, να πάω κι εγώ μαζί μ' αυτόν να χαιρετίσω τον Άππίωνα και τον Άννουβίωνα, που είναι παιδικοί μου φίλοι. Διότι άμα τον συναντήσω θα πείσω και τον Άννουβίωνα να μιλήσει με τον Κλήμη για την τύχη.

Και ο Πέτρος: Επιτρέπω, είπε, και σε επαινῶ που εκπληρώνεις τις υποχρεώσεις σου προς τους φίλους. Όμως κάνε μου τη χάρη να καταλάβεις ότι με την πρόνοια του Θεού από παντού συμβάλλουν όσα έχουν σχέση με την πληροφόρησή σου, ολοκληρώνοντας τη δική σου άρμονία. Αυτό το είπα με άφορμή τον χρήσιμο για σένα έρχομό του Άννουβίωνα.

Και ο πατερας είπε: Άληθινά και εγώ αντιλαμβάνομαι ότι έτσι είναι.

134. Και αφού είπε αυτά, ξεκίνησε για τον Σίμωνα, και βρίσκοντας τον Άππίωνα και τον Άννουβίωνα αφού τους χαιρέτισε κάθισε. Ο Σίμοντας τότε ακούοντας ότι ήρθαν κάποιοι με βασιλική έντολή αναζητώντας τον και λέγοντας, ότι, επειδή ο Κάισαρας σκότωσε πολλούς μάγους, μαθαίνοντας αυτά που κάνει ο Σίμοντας, έστειλε να τον αναζητήσουν, για να τον τιμωρήσει και αυτόν κατά τον ίδιο τρόπο, είπε στον Άννουβίωνα και τον Άπ-

πρὸς Ἀννουβίωνα καὶ Ἀππίωνα ἔφη· Φαῦστον πρὸς ἡμᾶς ἐλθόντα, μετασχεῖν ἀλῶν ποιήσατε σὺν ἡμῖν, ἐγὼ δὲ μύρον τι κατασκευάσω, ἵνα, δειπνήσας καὶ ἀλειψάμενος, τὴν ἐμὴν πᾶσι δόξῃ ἔχειν μορφήν.

5 135. Καὶ τοῦ Σίμωνος ταῦτα εἰπόντος, Ἀππίων καὶ Ἀννουβίων φασὶ πρὸς αὐτόν· Καὶ τί ἄρα σοι κέρδος ἀπὸ τῆς μηχανῆς ἔσται ταύτης;

Καὶ ὁ Σίμων ἔφη· Πρῶτον μὲν συλλαβόντες αὐτὸν οἱ ἐμὲ ζητοῦντες, παύσονται τῆς κατ' ἐμοῦ ζητήσεως. Εἰ δὲ καὶ ὑπὸ βασιλικῆς χειρὸς ἀναιρεθείη, μέγιστον πένθος ἔξουσιν οἱ τούτου παῖδες, οἵτινες, ἐμὲ καταλιπόντες, Πέτρῳ προσπεφοιτήκασιν. Ἀππίων δὲ καὶ Ἀννουβίων κατ' ἰδίαν πάντα τῷ Φαύστῳ διασαφοῦσι καὶ τὴν ἐπιβουλήν φράζουσι. Καὶ ὁ Φαῦστος οὐκ ἀληθεῖς εἶναι τοὺς λόγους νομίσας συνδειπνήσας τῷ Σίμωνι μετὰ γε τῶν
15 ἑταίρων Ἀππίωνός τε καὶ Ἀννουβίωνος, ἐκ χειρὸς τοῦ Σίμωνος λαμβάνει τὸ μύρον καὶ τὸ ἴδιον ἀλειψάμενος πρόσωπον, τὴν τοῦ Σίμωνος εὐθὺς ὑπέδου μορφήν. Πλὴν ἐν μέσῃ γε τῇ νυκτὶ διαναστὰς ὁ Σίμων τὴν ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας φυγὴν ἐποιεῖτο.

136. Ἡμεῖς δὲ γε οἱ τῷ Πέτρῳ συνόντες δι' ὅλης νυκτὸς
20 ἀλλήλοις διομιλοῦντες ὑπὸ τε ἡδονῆς καὶ χαρᾶς τῶν λεγομένων νήφοντες διενυκτερεύσαμεν. Ἦδη δὲ πῶς τῆς νυκτὸς ὑπαυγαζομένης ὁ Πέτρος ἐμβλέψας ἐμοὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἔφη· Διαπορῶ τί ἄρα γε τῷ ὑμετέρῳ πατρὶ γέγονε. Καὶ λέγοντος ταῦτα, ἰδοὺ καὶ ὁ πατὴρ ἦκε τὸν Πέτρον ἡμῖν περὶ αὐτοῦ διαλεγόμενον ἤδη καταλαβῶν· ἀθυμοῦντά τε ἰδὼν καὶ προσαγορεύσας, ἀπελογήσατο
25 δι' ἣν αἰτίαν ἔξω κεκοίμηται. Ἡμεῖς δὲ ἐμβλέποντες αὐτῷ ἐξεστήκειμεν, τὸ εἶδος Σίμωνος ὁρῶντες, φωνῆς δὲ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἀκούοντες Φαύστου. Καὶ δὴ φευγόντων ἡμῶν αὐτόν, ὁ πατὴρ ἐξεπέπληκτο. Μόνος δὲ Πέτρος τὴν κατὰ φύσιν αὐτοῦ
30 μορφήν ἐνορῶν, πρὸς ἡμᾶς ἔφη· Τίνας ἔνεκεν τὸν ὑμέτερον ἀπωθεῖσθε πατέρα καὶ ἀποστρέφεσθε; Ἡμεῖς δὲ πρὸς αὐτόν καὶ ἡ μήτηρ· Ὅτι Σίμων οὗτος φαίνεται, φωνὴν ἔχων τοῦ ἡμετέρου πατρὸς.

πίωνα· Τὸν Φαῦστο πού ἦρθε σὲ μᾶς κάνετε τὸν νά καθίσει μαζί μας στὸ τραπέζι, κι ἐγὼ θὰ παρασκευάσω κάποιο μύρο, ὥστε, ἀφοῦ φάει καὶ ἀλειφθεῖ, νὰ φαίνεται σὲ ὄλους ὅτι ἔχει τὴ δική μου μορφή.

135. Καὶ ἀφοῦ ὁ Σίμωνας εἶπε αὐτά, ὁ Ἀπίωνας καὶ ὁ Ἀνουβίωνας τοῦ εἶπαν· Ποιό ἄραγε θὰ εἶναι τὸ κέρδος σου ἀπὸ αὐτὸ τὸ τέχνασμα;

Καὶ ὁ Σίμωνας εἶπε· Πρῶτον, ἀφοῦ συλλάβουν αὐτὸν ἐκεῖνοι πού ἀναζητοῦν ἐμένα, θὰ σταματήσουν τὴν ἀναζήτησή μου. Ἐὰν μάλιστα φονευθεῖ καὶ ἀπὸ βασιλικὸ χέρι, θὰ ἔχουν μεγάλο πένθος τὰ παιδιά του, τὰ ὁποῖα ἐγκατέλειψαν ἐμένα καὶ συχνάζουν στὸν Πέτρο. Ὁ Ἀπίωνας ὁμοίως καὶ ὁ Ἀνουβίωνας τὰ ἀνέφεραν ὅλα στὸν Φαῦστο ἰδιαιτέρως καὶ τοῦ εἶπαν τὴ σκευωρία, ἀλλὰ ὁ Φαῦστος, νομίζοντας ὅτι δὲν εἶναι ἀληθινὰ τὰ λόγια τους, ἀφοῦ δείπνησε μὲ τὸν Σίμονα μαζί μάλιστα μὲ τοὺς φίλους Ἀπίωνα καὶ Ἀνουβίωνα, πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Σίμονα τὸ μύρο καὶ μόλις ἀλείψε τὸ πρόσωπό του ἀμέσως πῆρε τὴ μορφή τοῦ Σίμονα, ἐνῶ ὁ Σίμωνας τὰ μεσάνυχτα σηκώθηκε καὶ πῆρε τὸν δρόμο γιὰ τὴν Ἰουδαία.

136. Ἐμεῖς ἐν τῷ μεταξύ, ὅσοι ἤμασταν μαζί μὲ τὸν Πέτρο, συζητώντας ὅλη τὴ νύχτα, ἀπὸ τὴν εὐχαρίστηση καὶ τὴ χαρὰ αὐτῶν πού λέγονταν, περάσαμε τὴ νύχτα ἄγρυπνοι, καὶ ὅταν πιά ἡ νύχτα ἄρχισε κάπως νὰ φέγγει, ὁ Πέτρος κοιτάζοντας ἐμένα καὶ τοὺς ἀδελφούς μου εἶπε· Ἀπορῶ τί νὰ συνέβη στὸν πατέρα σας. Καὶ ἐνῶ ἔλεγε αὐτά, νὰ καὶ ὁ πατέρας ἦρθε, πιάνοντας τὸν Πέτρο νὰ μιλάει σ' ἐμᾶς γι' αὐτόν, καὶ βλέποντάς τον λυπημένον, ἀφοῦ χαιρέτισε, ἐξήγησε γιὰ ποιὸ λόγο κοιμήθηκε ἔξω. Ἐμεῖς ὁμοίως παρατηρώντας τον ἐκπλαγήκαμε, διότι βλέπαμε τὴ μορφή τοῦ Σίμονα, ἀλλὰ ἀκούαμε τὴ φωνὴ τοῦ πατέρα μας Φαύστου, καὶ ἐπειδὴ τὸν ἀποφεύγαμε, ὁ πατέρας ἔμεινε κατάπληκτος. Καὶ ὁ Πέτρος, πού ἔβλεπε τὴ φυσικὴ μορφή του, μᾶς εἶπε· Γιὰ ποιὸ λόγο ἀποφεύγετε καὶ ἀποστρέφεστε τὸν πατέρα σας; Ἐμεῖς τότε καὶ ἡ μητέρα εἶπαμε σ' αὐτόν· Διότι αὐτὸς μᾶς φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ Σίμωνας πού ἔχει τὴ φωνὴ τοῦ πατέρα μας.

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὐ, φησὶν· ὑμῖν μὲν ἡ ἀμαγευτος αὐτοῦ φωνὴ γνώριμός ἐστι μόνη, ἐμοῦ δὲ τοῖς ἀμαγεύτοις ὀφθαλμοῖς καὶ τὸ εἶδος ὁποῖόν ἐστι καθορᾶται· ἐπεὶ μὴ Σίμων ἐστὶν οὗτος, ἀλλὰ Φαῦστος ὁ ὑμέτερος ὄντως πατήρ. Τότε δὴ προσεμβλέψας καὶ
5 τῷ πατρὶ λέγει· Τὸ γνήσιόν σου εἶδος αὐτοῖς οὐ φαίνεται, ἀλλὰ Σίμωνος τοῦ ἀσεβεστάτου καὶ ἡμῖν ἐχθίστου.

137. Ταῦτα τοῦ Πέτρου διαλεγομένου, ἐπεισῆει τις τῶν προόδων ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας ἐληλυθὼς λέγων· Εἶδέναι σε θέλω, κύριέ μου Πέτρε, ὅτι Σίμων ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ ὅτε ὑπῆρχε,
10 δημοσίᾳ πολλὰ τεράστια ποιῶν, οὐδὲν ἄλλο σπουδάζων ἦν, ἢ σὲ μισητὸν αὐτοῖς καταστῆσαι, μάγον τε ὀνομάζων καὶ γόητα καὶ μισαιφόνον, ἐφ' ᾧ καὶ τοσοῦτον αὐτοῦς ἠρέθισε κατὰ σοῦ, ὡς γλί-
χεσθαι τοὺς ἐκεῖ πάντας τῶν σαρκῶν αὐτῶν θηριωδῶς ἀπογεύ-
σασθαί σου. Ἡμεῖς δὲ πολὺ κατὰ σοῦ βρύχουσαν τὴν πόλιν ἐω-
15 ρακότες ἤλθομεν ἀπαγγεῖλαι σοι. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Καίσαρος πεμ-
φθεὶς τις βασιλικὸς πρὸς τὸν τῆς ἐπαρχίας ἡγούμενον καὶ αὐτὸς κατὰ ζήτησιν αὐτοῦ ἀπῆλθε, ἵνα κατὰ τὴν πρόσταξιν Καίσαρος τιμωρήσῃται αὐτόν.

138. Ταῦτα ἀκούσας φησὶ πρὸς τὸν πατέρα Φαῦστον ὁ Πέ-
20 τρος· Αὐτὸς ἰδίους ὡσὶν ἀκήκοας τῶν προόδων ἀπὸ Ἀντιοχείας εἰσεληλυθόντων, ὡς ἐκεῖ γεγωνῶς ὁ Σίμων, ἰσχυρῶς τοὺς ὄχλους παρώξυνε κατ' ἐμοῦ, πλάνον τε καὶ μισαιφόνον, πρὸς δὲ καὶ μά-
γον καὶ γόητα καὶ τὰ τοιαῦτα καλῶν. Νῦν οὖν ἐξαυτῆς ποιήσον ὃ ἐγὼ σοι ἐντέλλομαι καί, καταλιπὼν Κλήμεντα παρ' ἐμοί, προλα-
25 βῶν αὐτὸς εἰς τὴν Ἀντιοχείαν μετὰ τῆς γυναικὸς Ματθιδίας, ἔτι δὲ Φαυστίνου καὶ Φαυστινιανοῦ τῶν υἱῶν· συνέσονται δέ σοι καὶ ἄλλοι τινές, οἵτινες δυνατοὶ ἔσονται ὑπουργῆσαί μου τῷ βουλή-
ματι· μετὰ τούτων ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ γενόμενος, ἐν ὄσῳ τὴν μορ-
φήν ἔτι Σίμωνος περιφέρεις δημοσίᾳ κήρυξον τὴν σεαυτοῦ μετά-
30 νοιαν.

139. Ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος, ὁξὺς ὢν εἰς τὸ νοῆσαι Φαῦστος, Οἶδα, ἔφη, κύριέ μου, τί βούλεται τὰ ρήματα ταῦτα.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπε· Ὅχι· σὲ σᾶς μόνο ἡ ἀμάγευτη φωνή του εἶναι γνωστή, ἐνῶ στὰ δικά μου ἀμάγευτα μάτια φαίνεται καὶ ἡ μορφή του ἡ πραγματική· γιατί δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ Σίμωνας, ἀλλὰ ὁ Φαῦστος, ὁ πραγματικὸς πατέρας σας. Καὶ τότε κοιτάζοντας λέει στὸν πατέρα· Δὲν φαίνεται σ' αὐτοὺς ἡ πραγματικὴ σου μορφή, ἀλλὰ τοῦ Σίμονα τοῦ ἀσεβέστατου καὶ πολὺ ἐχθρικοῦ γιὰ μᾶς.

137. Ἐνῶ ὁ Πέτρος ἔλεγε αὐτά, μπῆκε κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ προπορεύονταν, ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια, καὶ εἶπε· Θέλω νὰ ξέρεις, κύριε μου Πέτρε, ὅτι ὅταν ὁ Σίμωνας βρισκόταν στὴν Ἀντιόχεια, κάνοντας δημοσίως πολλὰ θαύματα, τίποτε ἄλλο δὲν ἐπεδίωκε παρὰ νὰ σὲ κάνει σ' αὐτοὺς μισητόν, ὀνομαζοντάς σε μάγο καὶ γόη καὶ δολοφόνο· γι' αὐτὸ καὶ τοὺς ἐξερέθισε τόσο πολὺ ἐναντίον σου, ὥστε ὅλοι ὅσοι βρίσκονται ἐκεῖ νὰ ἐπιθυμοῦν νὰ φᾶνε τὶς σάρκες σου μὲ τρόπο θηριώδη. Καὶ ἐμεῖς βλέποντας τὴν πόλη νὰ τρίζει πολὺ τὰ δόντια, ἤρθαμε νὰ σοῦ τὸ ποῦμε. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν Καίσαρα στάλθηκε κάποιος βασιλικὸς στὸν ἑπαρχο, ἀναζητώντας τὸν Σίμονα, καὶ μαθαίνοντας ὅτι ἔφυγε πρὸς τὴν Ἰουδαία, ἔφυγε καὶ αὐτὸς γιὰ ἀναζήτησή του, γιὰ νὰ τὸν τιμωρήσει, σύμφωνα μὲ τὴ διαταγὴ τοῦ Καίσαρα.

138. Ὁ Πέτρος ἀκούοντάς τα αὐτὰ λέει στὸν πατέρα μας Φαῦστο· Ἄκουσες μὲ τὰ ἴδια σου τὰ αὐτιά τοὺς προδρόμους ποὺ ἤρθαν ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια, ὅτι ὅταν πῆγε ἐκεῖ ὁ Σίμωνας ξεσήκωνε ἔντονα τὸ πλῆθος ἐναντίον μου, ἀποκαλώντας με πλάνο καὶ δολοφόνο καὶ μάγο καὶ ἀγύρτη καὶ τὰ παρόμοια. Τώρα λοιπὸν ἀπὸ αὐτὴ τὴ στιγμή νὰ κάνεις αὐτὸ ποὺ σὲ διατάζω· ἀφήνοντας τὸν Κλήμη κοντά μου, σπεῦσε ἐσὺ στὴν Ἀντιόχεια μαζί μὲ τὴ γυναίκα σου Ματθιδία καὶ τὰ παιδιά σου Φαυστῖνο καὶ Φαυστιανό· θὰ εἶναι μαζί σου καὶ μερικοὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι θὰ μποροῦν νὰ σὲ βοηθήσουν στὸ θέλημά μου. Μαζί μ' αὐτοὺς φτάνοντας στὴν Ἀντιόχεια, ὅσο διάστημα ἀκόμα θὰ ἔχεις τὴ μορφή τοῦ Σίμονα, νὰ κηρύττεις δημοσίως τὴ μετάνοιά σου.

139. Ὅταν ὁ Πέτρος εἶπε αὐτά, ὄντας ἐξυπνος στὸ νὰ καταλαβαίνει ὁ Φαῦστος εἶπε· Γνωρίζω, κύριέ μου, τί σημαίνουν τὰ

Διὸ μὴ κάμνε· μελήσει γάρ μοι ἐκεῖσε γενομένων διατελέσαι τὸ
 προσταπτόμενον. Καὶ δὴ τὰ ὑπὸ νύκτα ὁ πατὴρ μεθ' ὧν ἐκέλευσε
 Πέτρος τῆς πόλεως ἐξορμήσας, ἐπὶ τὴν πλησίον Ἀντιόχειαν
 ἦλθε καί, στὰς ἐν μέσῳ τῆς ἀγορᾶς, εἶρηκε πρὸς τὸ πλῆθος·
 5 Ἐγὼ Σίμων, ἐγὼ ταῦτα ὑμῖν κηρύσσω καὶ ὁμολογῶ ἀδίκως κα-
 ταψεύσασθαι Πέτρου. Οὐκ ἔστι πλάνος, οὐ μισαιφόνος, οὐ γόης,
 οὐδὲ ὅσα ποτὲ φαῦλα περὶ αὐτοῦ ἔλεγον. Δέομαι ὑμῶν ἐγὼ αὐ-
 τός, ὁ τοῦ πρὸς ὑμᾶς μίσους αἴτιος αὐτῷ γεγονώς, παύσασθε μι-
 σοῦντες αὐτόν. Τοῦ γὰρ πρὸς σωτηρίαν κόσμου ἐπιφανέντος
 10 Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἀψευδής ἐστὶν οὗτος ἀπόστολος. Διὸ καὶ αὐτός
 ἐγὼ σύμβουλος ὑμῖν τά γε πρὸς σωτηρίαν τὴν ὑμετέραν καθί-
 σταμαι. Καὶ παραινῶ πείθεσθαι τούτῳ καὶ πιστεύειν τῷ ὑπ' αὐ-
 τοῦ κηρυττομένῳ Θεῷ· ἐπεὶ πᾶσα ὑμῶν ἡ πόλις ἄρδην ἀπολει-
 ται καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῇ. Ὅτου δὲ χάριν εἶρηκα ταῦτα καὶ τοῦτο
 15 ὑμᾶς εἰδέναί βούλομαι. Ταύτῃ γὰρ τῇ νυκτὶ ἄγγελοί με Θεοῦ τὸν
 ἀσεβῆ, ὡς ἐχθρὸν ὄντα τῷ τῆς ἀληθείας κήρυκι, δεινῶς ἐμαστί-
 γουν. Παρακαλῶ οὖν μὴδ' ἂν αὐτὸς ἐγὼ ἄλλοτε ἐλθὼν κατὰ Πέ-
 τρου ἐπιχειρῶ λέγειν, ἀποδέξησθέ με. Ἐξομολογοῦμαι γὰρ ὑμῖν,
 ὡς ἐγὼ μάγος, ἐγὼ πλάνος, ἐγὼ γόης· ἀλλὰ μετανοῶ, ἔξεστι γὰρ
 20 ἴσως μετανοία μοι τὰ κακῶς πεπραγμένα μοι συγχωρηθῆναι.

140. Ταῦτα εἰπὼν ὁ πατὴρ δημοσίᾳ ἢ ὡς ἐκ προσώπου
 τοῦ Σίμωνος, καὶ Πέτρον εὐλογήσας τὴν πᾶσαν Ἀντιοχείων πό-
 λιν εἰς τὸν ἐκείνου πόθον μετέθηκε καὶ πάντες ἐπιθυμεῖν αὐτοῦ
 δεινῶς ἔλεγον· ἔνιοι δὲ καὶ χαλεπαίνοντες αὐτῷ ἦσαν δῆθεν, οἷά
 25 περ αὐτῷ ἐκείνῳ Σίμωνι ὄντι, διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς περὶ τὸν
 Πέτρον στοργῆς καὶ χειρας ἐπιβαλεῖν ἐπεχείρουν. Καὶ ὅς μὴ
 παρ' αὐτῶν ἀναιρεθῆ δεδουκῶς ἐξαυτῆς ἐλθεῖν πέμψας ἠξίου
 τὸν Πέτρον, ὅπως αὐτὸν ἐπικαταλάβῃ ζῶντα, καὶ ἀκμαζούσῃ
 τῷ πρὸς αὐτὸν πόθῳ τῇ πόλει εὐκαίρως ἐπιφανῆ· Πέτρος δὲ
 30 τούτων ἀκούσας πρὸς τὸ ἐκκλησιάζειν πλείστους ἀγαγών, ἐπί-
 σκοπὸν τε καταστήσας καὶ ἰασάμενος πολλοὺς καὶ βαπτίσας,

λόγια αυτά. Γι' αυτό μὴ κουράζεσαι· διότι θὰ φροντίσω πηγαίνοντας ἐκεῖ νὰ ἐκτελέσω αὐτὸ πού με πρόσταξες. Καὶ ἀμέσως μέσα στὴ νύχτα ὁ πατέρας μαζί με ἐκείνους πού διέταξε ὁ Πέτρος ξεκίνησε ἀπὸ τὴν πόλη καὶ πῆγε στὴν κοντινὴ Ἀντιόχεια, καὶ ἀφοῦ στάθηκε στὴ μέση τῆς ἀγορᾶς εἶπε στὸ πλῆθος· Ἐγὼ ὁ Σίμωνας, ἐγὼ σᾶς κηρύττω αὐτὰ καὶ ὁμολογῶ ὅτι ἀδίκως εἶπα ψέματα ἐναντίον τοῦ Πέτρου. Δὲν εἶναι πλάνος, οὔτε δολοφόνος, οὔτε ἀγύρτης, οὔτε ὅσα κακὰ εἶπα κάποτε γι' αὐτόν. Σᾶς παρακαλῶ ἐγὼ ὁ ἴδιος, πού ἔγινα αἴτιος τοῦ μίσους σας γι' αὐτόν, νὰ παύσετε νὰ τὸν μισεῖτε. Διότι αὐτὸς εἶναι ἀπόστολος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ πού ἐμφανίστηκε γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου. Γι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος γίνομαι σύμβουλός σας γιὰ τὴ δική σας σωτηρία, καὶ σᾶς προτρέπω νὰ πείθεστε σ' αὐτόν καὶ νὰ πιστεύετε στὸν Θεὸ πού κηρύσσεται ἀπὸ αὐτόν· γιατί ἀλλιῶς ὀλόκληρη ἡ πόλη σας θὰ καταστραφεῖ ἀπὸ τὰ θεμέλια καὶ ἐσεῖς μαζί μ' αὐτήν. Γιὰ ποιό λόγο σᾶς τὰ εἶπε αὐτὰ θέλω καὶ αὐτὸ νὰ τὸ γνωρίζετε. Αὐτὴ τὴ νύχτα ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐμένα τὸν ἀσεβῆ, ἐπειδὴ ἤμουν ἐχθρὸς τοῦ κήρυκα τῆς ἀλήθειας, με μαστίγωναν φοβερά. Παρακαλῶ λοιπόν, οὔτε καὶ ἐὰν ἐγὼ ὁ ἴδιος ἔρθω ἄλλοτε καὶ ἐπιχειρήσω νὰ σᾶς μιλήσω ἐναντίον τοῦ Πέτρου νὰ μὴ με δεχθεῖτε. Διότι σᾶς ἐξομολογοῦμαι, ὅτι ἐγὼ εἶμαι μάγος, ἐγὼ πλάνος, ἐγὼ ἀγύρτης· ἀλλὰ μετανοῶ, διότι ἴσως μοῦ ἐπιτρέψει ἡ μετάνοια νὰ συγχωρηθοῦν ὅσα κακὰ ἐπραξα.

140. Ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ ὁ πατέρας δημόσια, ἦ με τὸ πρόσωπο τοῦ Σίμονα, καὶ εὐλόγησε τὸν Πέτρο, μετέστρεψε ὅλη τὴν πόλη τῶν Ἀντιοχέων στὸν πόθο ἐκείνου, καὶ ὅλοι ἔλεγαν ὅτι τὸν ἐπιθυμοῦν τρομερά. Μερικοὶ ὅμως ὀργίστηκαν ἐναντίον του πραγματικά, ἐπειδὴ νόμιζαν ὅτι εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Σίμωνας, ἐξαιτίας τῆς ὑπερβολικῆς ἀγάπης τους πρὸς τὸν Πέτρο, καὶ ἐπιχειροῦσαν νὰ τὸν χτυπήσουν. Καὶ ἐκεῖνος φοβούμενος μήπως σκοτωθεῖ ἀπὸ αὐτούς, τὴν ἴδια στιγμὴ ἔστειλε στὸν Πέτρο καὶ ζητοῦσε νὰ ἔρθει, γιὰ νὰ τὸν προλάβει ζωντανό, καὶ νὰ ἐμφανισθεῖ στὴν κατάλληλη στιγμὴ στὴν πόλη τῶρα πού ὁ πόθος της γι' αὐτόν βρίσκεται στὸ ἀποκορύφωμά του. Ὁ Πέτρος τότε ἀκούοντάς τα

ἡμέρας ἐπιμείνας τρεῖς τῇ Λαοδικείᾳ, ἐπὶ τὴν πλησίον Ἀντιόχειαν ἔσπευσε.

141. Καὶ δὴ τὴν πόλιν καταλαβόντα τὸ πλῆθος συνδραμὸν ἅπαν μετὰ χαρᾶς ὑπεδέξατο, ὡς τῆς ἀληθείας κήρυκα καὶ ἀπόστολον. Προσευζάμενος δὲ καὶ χεῖρας αὐτοῖς ἐπιθείς, πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν, ἕνα τε Θεὸν ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν εὐαγγελισάμενος καὶ πολλὰ διδάξας αὐτοὺς περὶ μοναρχίας.

Εἶτα πρὸς τὴν ξενίαν ἀπήειμεν. Γνοὺς δὲ ὁ γέρων ὅτι Πέτρος 10 παρῆν, προσδραμὼν, ἑαυτὸν τε τῇ γῇ προσκαταβαλὼν, τὰ ἐκείνου κατησπάζετο ἔχνη, ἀξιῶν τῷ θείῳ τελειωθῆναι βαπτίσματι, ὥστε τὸ ἀρχαῖον τε τῆς ψυχῆς κάλλος καὶ τὴν μορφήν τοῦ σώματος ἀπολαβεῖν διὰ τοῦ βαπτίσματος καὶ κοινωνῶν τῶν ἀχράντων γενέσθαι τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων. Καὶ ὁ Πέτρος 15 κατηγήσας αὐτόν, εἰρηκῶς τε πολλὰ περὶ σωτηρίας, ἐπὶ τέλει δὲ καὶ τοῦτο εἰπὼν, ὡς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῖς μαθηταῖς ἐντελλόμενος· «ὁ πιστεύσας», ἔφη, «καὶ βαπτισθεὶς, σωθήσεται», καὶ «κατὰ τὴν πίστιν σου γεννηθήτω σοι ὡς θέλεις». Ἐπεὶπερ ὁ καιρὸς πρὸς ἐσπέραν ἦν, τροφῆς μεταλαβόντες, μετὰ τὴν συνήθη εὐχήν ὁ ὕπνος ἐλάμβανε.

142. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ὀρθρῆαιτέρον πάλιν ἀναστὰς ὁ Πέτρος καὶ προσευζάμενος, μετακαλεῖται σὺν ἡμῖν τὸν πατέρα καί, Σήμερον, ὧ ἄδελφοί, λέγει, μεγάλη χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ τῇ θεοδωρήτῳ ἀναγεννήσει τοῦ καλοῦ γέροντος Φαύστου. 25 Καὶ παραλαβὼν ἡμᾶς ἐξήειμεν κατὰ ἀνατολὰς τῆς πόλεως, ἐνθα ἦν ὕδατα πολλὰ τε καθαρὰ, καὶ μόνον τὸν πατέρα λαβὼν ἰδίᾳ, κατηγήσας τε πολλὰ καὶ διδάξας αὐτόν τὰ περὶ Θεοῦ καὶ τῆς διὰ σαρκὸς αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἐπιδημίας, ἐβάπτισεν αὐτόν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, καὶ ἄρτον 30 λαβὼν, εὐχαριστήσας τε καὶ εὐλογήσας, τῶν ἱερῶν αὐτῷ κοινωνεῖ μυστηρίων. Καὶ ἡμεῖς ὁμοῦ πάντες ἀγαλλώμενοι ἐν Κυρίῳ νύκτα τε καὶ μεθ' ἡμέραν, ἐπὶ τε τῇ τοῦ πατρὸς διὰ τοῦ θείου Πνεύματος ἀναγεννήσει καὶ τῇ ἀκροάσει τῶν Πέτρου λόγων.

27. Μάρκ. 16,16.

28. Ματθ. 19,29.

29. Πρβλ. Λουκᾶ 15,7.

αὐτὰ κάλεσε σὲ συνάθροιση πολλοὺς καί, μένοντας ἀκόμα τρεῖς μέρες στὴ Λαοδίκεια, ἔφυγε βιαστικᾶ γιὰ τὴν κοντινὴ Ἀντιόχεια.

141. Καὶ ὅταν ἔφτασε στὴν πόλη ἔτρεξε ὄλο τὸ πλῆθος καὶ τὸν ὑποδέχθηκε μὲ χαρὰ ὡς κήρυκα τῆς ἀλήθειας καὶ ἀπόστολον. Καὶ ἐκεῖνος, ἀφοῦ προσευχήθηκε καὶ ἔβαλε τὰ χέρια του ἐπάνω τους, θεράπευσε ὄλους τοὺς κακοπαθοῦντες, τοὺς κήρυξε ἓνα Θεὸ μὲ τρεῖς ὑποστάσεις καὶ τοὺς δίδαξε πολλὰ γιὰ τὴ μοναρχία.

Ἔπειτα ἀποχωρήσαμε γιὰ τὸν τόπο τῆς φιλοξενίας. Ὅταν δὲ ὁ γέροντας ἔμαθε ὅτι ἦρθε ὁ Πέτρος, ἔτρεξε καὶ πέφτοντας στὴ γῆ φιλοῦσε τὰ ἴχνη του, ζητώντας νὰ γίνει τέλειος μὲ τὸ θεῖο βάπτισμα, ὥστε νὰ ξαναπάρει τὴν ἀρχικὴ ὠραιότητα τῆς ψυχῆς καὶ τὴ μορφὴ τοῦ σώματός του μέσω τοῦ βαπτίσματος, καὶ νὰ γίνει μέτοχος τῶν ἀχράντων μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὁ Πέτρος, ἀφοῦ τὸν κατήχησε καὶ τοῦ εἶπε πολλὰ γιὰ τὴ σωτηρία, στὸ τέλος τοῦ εἶπε καὶ αὐτό, ὅτι ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, εἶπε στοὺς μαθητές του, «ὅποιος πιστέψει καὶ βαπτισθεῖ, θὰ σωθεῖ»²⁷, καὶ «σύμφωνα μὲ τὴν πίστη σου ἄς γίνει ὅπως θέλεις»²⁸. Καὶ ἐπειδὴ βράδυναζε, ἀφοῦ ἔφαγαν, μετὰ τὴ συνηθισμένη προσευχὴ τοὺς πῆρε ὁ ὕπνος.

142. Τὴν ἐπόμενη μέρα, ἀφοῦ ὁ Πέτρος σηκώθηκε πάλι πρὸ ἑνώρις καὶ προσευχήθηκε, κάλεσε μαζί μὲ μᾶς τὸν πατέρα καὶ εἶπε· Σήμερα, ἀδελφοί, γίνεται μεγάλη χαρὰ στὸν οὐρανό, γιὰ τὴ θεοδώρητη ἀναγέννηση τοῦ καλοῦ γέροντα Φαύστου²⁹. Καὶ ἀφοῦ μᾶς πῆρε, βγήκαμε πρὸς τὰ ἀνατολικά τῆς πόλεως, ὅπου ὑπῆρχαν πολλὰ καὶ καθαρὰ νερά. Ἐκεῖ πῆρε τὸν πατέρα ἰδιαιτέρως, τὸν κατήχησε πολὺ καὶ τὸν δίδαξε τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Θεὸ καὶ τὴν ἑνσαρκη παρουσία του σὲ μᾶς, καὶ τὸν βάπτισε στὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ἀφοῦ πῆρε ψωμὶ καὶ ἀπηύθυνε εὐχαριστήρια προσευχὴ, τὸ εὐλόγησε καὶ τὸν ἔκανε μέτοχο τῶν ἱερῶν μυστηρίων. Καὶ ἤμασταν ὄλοι μαζί χαρούμενοι στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου νύχτα καὶ μέρα, καὶ γιὰ τὴν ἀναγέννηση τοῦ πατέρα διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ

Χρόνον οὖν τινα ἐπὶ τὸ αὐτὸ διαγαγόντων ἡμῶν, πᾶσι δῆλα κατέστη τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ ἐν τοῖς ἀπάντων ἡμεν στόμασι, καὶ πάντες ἐθαύμαζον ἐπὶ πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν ἡμῖν καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ εἰς ἡμᾶς βοήθειαν ἐπὶ τῷ ἀναγνωρισμῷ ἡμῶν ἐμεγάλυνον.

5 143. Τῆς φήμης οὖν πανταχόσε διαθεούσης, ὁ τῆς Ἀντιοχείων ἡγεμῶν πάντα τὰ συμβεβηκότα ἐπὶ τε τῷ πατρὶ καὶ μητρὶ γνοὺς καὶ ὅτι Καίσαρι κατὰ γένος προσήκουσιν, ἀναφέρει ταῦτα τῷ Τιβερίῳ. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἀκούσας κελεύει τὸ τάχος ἀναπεμφθῆναι αὐτοὺς εἰς Ρώμην, ὃ καὶ γέγονε· καὶ μετὰ πολλῆς τιμῆς
10 καὶ δορυφορίας ὁ ἡγεμῶν ἐξ Ἀντιοχείας πρὸς τὸν Καίσαρα Τιβέριον αὐτοὺς ἀποστέλλει. Θεασάμενος δὲ ὁ Καῖσαρ τὸν τε πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ ἐπιγνοὺς αὐτοὺς, ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ καὶ περιφῶς αὐτοῦ τῷ τραχήλῳ, θερμῶς ἔκλαιεν. Ἐπισχῶν δὲ τοῦ πένθους, πρὸς τὴν σύγκλητον ἀποβλέψας, Συγχάρητέ μοι, ἔφη,
15 πάντες καὶ κοινὴν ἑορτὴν ποιησῶμεθα, τὴν ἀνεύρεσιν Φαύστου καὶ Ματθιδίας, ὅτι νεκροὶ νομιζόμενοι ἀνέστησαν καὶ ἀπολωλότες εὐρέθησαν. Εἶτα καὶ εὐωχηθεὶς μετ' αὐτῶν καὶ χρήματα πολλὰ χρησάμενος, ἔτι δὲ καὶ παῖδας καὶ παιδίσκας εἰς ὑπηρεσίαν αὐτοῖς δεδωκώς, θεραπείᾳ πλείστη καὶ τιμῇ περιέβαλεν, οἷ
20 καὶ χρόνον οὗ τι βραχὺν ἐν Ρώμῃ διήγον, εὐσεβῶς μὲν βιοῦντες καὶ πένησι τὰ ἑαυτῶν χορηγοῦντες καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν μετερχόμενοι, ἕως ἐν γῆρει καλῶ τὰ ἐνταῦθα λιπόντες, τὴν Χριστοῦ βασιλείαν ἠλλάξαντο, ἀρχέτυπον βίου καὶ παράδειγμα πρὸς ἀρετὴν ἀκριβέστατον τὸν ἑαυτῶν βίον τῇ Ρωμαίων παρασχόμε-
25 νοι πολιτεία.

144. Ἐγὼ μὲν τοι Κλήμης μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἔτι παρὰ τῷ διδασκάλῳ Πέτρῳ μεμενηκώς, ἐχομένῳ τε τοῦ κηρύγματος καὶ πολλοὺς ἐκ ποικίλων νόσων καὶ παθῶν ἰωμένῳ. Ἐπεὶ τὰς πόλεις ἐκεῖνος ἀμείβων ἔφθασε καὶ εἰς Ρώμην καὶ τοῖς συνιούσι
30 τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον διήγγειλε καὶ πολλοὺς τῷ μέρει Χριστοῦ προσήγαγε διὰ τοῦ βαπτίσματος, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ὡς καὶ τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τὰς περιφανεστέρας καὶ ἃς ὁ λό-

για τὴν ἀκρόαση τῶν λόγων τοῦ Πέτρου. Ἀφοῦ λοιπὸν περάσαμε ἀρκετὸ χρόνο μαζί, ἔγινα φανερὰ ὅλα τὰ δικά μας, καὶ μᾶς καλοτύχιζαν ὅλοι καὶ ὅλοι θαύμαζαν γιὰ ὅσα συνέβησαν σὲ μᾶς, καὶ διεκήρυτταν τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ στὸ νὰ ἀναγνωρισθοῦμε.

143. Καθὼς ὁμως ἡ φήμη ἔτρεχε παντοῦ, ὁ ἡγεμόνας τῆς Ἀντιόχειας μαθαίνοντας ὅλα ὅσα συνέβησαν στὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα, καὶ τὸ ὅτι ἀνήκουν στὸ γένος τοῦ Καίσαρα, τὰ ἀνέφερε ὅλα στὸν Τιβέριο. Ὁ βασιλιάς τότε ἀκούοντάς τα διατάζει νὰ σταλοῦν αὐτοὶ στὴ Ρώμη, πρᾶγμα ποὺ ἔγινε, καὶ ἔτσι μὲ πολλές τιμὲς καὶ δορυφόρους ὁ ἡγεμόνας τοὺς ἔστειλε ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια στὸν Καίσαρα Τιβέριο. Ὁ Καίσαρας βλέποντας τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα καὶ ἀναγνωρίζοντάς τους, ἔμεινε κατάπληκτος ἀπὸ αὐτό, καὶ πέφτοντας στὸν λαιμό του ἔκλαιε. Συγκρατώντας ὁμως τὸ πένθος του καὶ στρεφόμενος πρὸς τὴ σύγκλητο λέει: Συγχαρεῖτε με ὅλοι καὶ ἄς γιορτάσουμε ὅλοι μαζί γιὰ τὴν ἀνεύρεση τοῦ Φαύστου καὶ τῆς Μαθιδίας, διότι, ἐνῶ θεωροῦνταν νεκροὶ ἀναστήθησαν, καὶ χαμένοι βρέθηκαν³⁰. Στὴ συνέχεια ἀφοῦ κάθισε σὲ πλούσιο τραπέζι μαζί τους καὶ τοὺς ἔδωσε χρήματα πολλὰ καὶ δούλους καὶ δοῦλες στὴν ὑπηρεσία τους, τοὺς περιέβαλε μὲ πολλὴ φροντίδα καὶ τιμὴ, καὶ ἔτσι αὐτοὶ πέρασαν στὴ Ρώμη πολλὰ χρόνια, ζώντας μὲ εὐσέβεια καὶ δίνοντας στοὺς φτωχοὺς τὰ ὑπάρχοντά τους καὶ ἀσκώντας κάθε ἄλλη ἀρετὴ, μέχρι ποὺ σὲ βαθειὰ γεράματα ἐγκατέλειψαν τὰ ἐγκόσμια καὶ τὰ ἀντάλλαξαν μὲ τὴ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ, δίνοντας πρότυπο ζωῆς καὶ ὑπόδειγμα ὀρθότατο ἀρετῆς στὴν πόλη τῶν Ρωμαίων τὴν δική τους ζωὴ καὶ πολιτεία.

144. Ἐγὼ ὁμως ὁ Κλήμης, μαζί μὲ τοὺς ἀδελφούς μου, ἔμεινα ἀκόμα κοντὰ στὸν δάσκαλο Πέτρο, ὁ ὁποῖος ἀξακολουθοῦσε νὰ κηρύττει καὶ νὰ θεραπεύει πολλοὺς ἀπὸ διάφορες ἀρρώστιες καὶ πάθη. Ὅταν ἐκεῖνος ἀλλάζοντας τὶς πόλεις ἔφτασε καὶ στὴ Ρώμη, καὶ κήρυξε σ' ἐκείνους ποὺ προσήρχοντο τὸν λόγο τῆς εὐσέβειας καὶ ὁδήγησε πολλοὺς στὴν παράταξη τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸ βάπτισμα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἀκόμα καὶ τὶς πιὸ διάσημες ἀπὸ τὶς εὐγενεῖς γυναῖκες, καὶ ἐκεῖνες ποὺ ὀνόμαζαν

γος ματρώνας οἶδε καλεῖν, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ μικροῦ δεῖν πάσας προσδραμεῖν πείσαι τῷ ἀγίῳ βαπτίσματι καὶ πιστεῦσαι Θεῷ.

145. Ἐμελλε δὲ καὶ αὐτὸς ἤδη τὸν βίον ἀπολιπεῖν καὶ πρὸς τὸν διδάσκαλον ἐπιδημῆσαι Χριστόν, τὸν τοῦ Εὐαγγελίου
 5 δρόμον τετελεκώς· ἐπεὶ περ ἔγνωστο τούτῳ καὶ ὅτι σταυρῷ μέλλει καὶ οὗτος κατακριθῆναι, ἵνα τῷ διδασκάλῳ καὶ πάθους κοινωνήσῃ καὶ δόξης, μιᾶ συνηθροισμένων τῶν ἀδελφῶν πάντων, τῆς χειρός μου λαβόμενος, στὰς ἐν μέσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ· Ἀκούσατέ μου, ἔφη, τέκνα καὶ ἀδελφοί· τοῦ μὲν ἐμοῦ δρόμου τὸ
 10 τέλος ἐγγύς· τοῦτο γὰρ καὶ ἤδη μοι ἔγνωσται· Κλήμεντα δὲ τοῦτον ἐπίσκοπον ὑμῖν χειροτονῶ σήμερον, ᾧ καὶ τὴν ἐμὴν τῶν λόγων ἐπίστευσα καθέδραν, ὡς ἀπαρχῆς μοι καὶ μέχρι νῦν συνοδεύσαντα καὶ οὕτω πασῶν μου τῶν ὁμιλιῶν ἐπακούσαντα, ὃς ἐν πᾶσί μοι τῶν πειρασμῶν κοινωνήσας, τῇ πίστει προσκαρτεροῦν
 15 εὐρέθη· ὃν ἐγὼ ἀκριβέστατα πάντων οἶδα θεοσεβῆ καὶ φιλόανθρωπον, ἀγνόν τε καὶ σώφρονα, ἀγαθόν, δίκαιον, μακρόθυμον, καὶ γενναίως εἰδότα φέρειν τὰς ἐνίων τῶν κατηχομένων ἀχαριστίας. Διὸ αὐτῷ μεταδίδωμι τῆς ἐξουσίας τοῦ δεσμεῖν τε καὶ λύειν. Δήσει γὰρ ὁ δεῖ δεθῆναι, καὶ λύσει πάντως ὁ δεῖ λυθῆναι,
 20 ὡς τὸν τῆς Ἐκκλησίας κανόνα καλῶς εἰδώς. Αὐτοῦ οὖν ἀκούσατε, εἰδότες ὅτι, ὁ τὸν ἀληθείας προκαθεζόμενον λυπῶν, εἰς Χριστὸν ἀμαρτάνει καὶ τὸν Πατέρα τῶν ὄλων παροργίζει Θεόν, οὗ εἵνεκεν οὐ ζήσεται. Καὶ αὐτὸν οὖν δεῖ τὸν προκαθεζόμενον, ἱατροῦ τόπον ἐπέχειν, οὐ θηρίου ἀλόγου θυμόν.

25 146. Ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, ἐγὼ Κλήμης πεσὼν ἐπὶ γῆς πολὺς ἦν τοῦ διδασκαλοῦ δεόμενος καὶ τὸν θρόνον ὡς μάλιστα παραιτούμενος.

Ἄλλ' ὁ θεῖος ἀπόστολος· Περὶ τούτου με μὴ ἀξίου, εἰπὼν, ἃ

ματρῶνες³¹, μέσα σὲ λίγο χρόνο παρὰ λίγο νὰ τὶς πείσει νὰ προσ-
έλθουν στὸ ἅγιο βάπτισμα καὶ νὰ πιστέψουν στὸν Θεό.

145. Ἐπρόκειτο ὁμως καὶ αὐτὸς νὰ ἐγκαταλείψει πιά τὴ
ζωὴ καὶ νὰ ἀποδημήσει πρὸς τὸν δάσκαλο Χριστό, ἀφοῦ ἔτρεξε
τὸν δρόμο τοῦ Εὐαγγελίου μέχρι τὸ τέλος³². Ἐπειδὴ ὁμως τοῦ
ἦταν γνωστὸ ὅτι καὶ αὐτὸς πρόκειται νὰ καταδικαστεῖ σὲ σταυ-
ρικὸ θάνατο, γιὰ νὰ μοιάζει τὸν δάσκαλο καὶ στὸ πάθος καὶ στὴ
δόξα, μιὰ μέρα ἐνῶ ἦταν συγκεντρωμένοι ὅλοι οἱ ἀδελφοί, μὲ
πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ ἀφοῦ στάθηκε στὴ μέση τῆς ἐκκλησίας
εἶπε· Ἀκοῦστε με, παιδιά καὶ ἀδελφοί μου· τὸ τέλος τοῦ δικοῦ
μου δρόμου εἶναι κοντά· διότι αὐτὸ μοῦ ἔχει ἤδη γίνει γνωστό.
Αὐτὸν λοιπὸν ἐδῶ τὸν Κλήμεντα τὸν χειροτονῶ σήμερα ἐπίσκο-
πό σας, στὸν ὁποῖο ἐμπιστεύθηκα καὶ τὸ βῆμα τῶν δικῶν μου λό-
γων, ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μέχρι καὶ τώρα μὲ συνόδεψε, καὶ ἔτσι
ἄκουσε ὅλες μου τὶς ὁμιλίες, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ πῆρε μέρος σὲ ὅλες
μου τὶς δοκιμασίες, βρέθηκε σταθερὸς στὴν πίστη. Αὐτὸν ἐγὼ
τὸν γνωρίζω πιὸ καλὰ ἀπὸ ὅλους, ὅτι εἶναι θεοσεβὴς καὶ φιλάν-
θρωπος, ἄγνός καὶ συνετός, ἀγαθός, δίκαιος, ὑπομονετικὸς καὶ
γνωρίζει νὰ ὑπομένει γενναῖα τὶς ἀχαριστίες κάποιων κατηχου-
μένων. Γι' αὐτὸ παραδίνω σ' αὐτὸν τὴν ἐξουσία νὰ δένει καὶ νὰ
λύνει³³. Διότι θὰ δέσει αὐτὸ πού πρέπει νὰ δεθεῖ καὶ θὰ λύσει
ὅπωςδὴποτε αὐτὸ πού πρέπει νὰ λυθεῖ, ἐπειδὴ γνωρίζει πολὺ
καλὰ τὸν κανόνα τῆς Ἐκκλησίας. Νὰ τὸν ἀκοῦτε λοιπὸν γνωρί-
ζοντας ὅτι ἐκεῖνος πού κάνει τὸν προκαθήμενο τῆς ἀλήθειας νὰ
λυπᾶται, ἀμαρτάνει στὸν Χριστὸ καὶ ἐξοργίζει τὸν Πατέρα τῶν
ὅλων Θεό³⁴, καὶ ἐξαιτίας αὐτοῦ δὲν θὰ ζήσει. Ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιο
τὸν προκαθήμενο πρέπει νὰ τὸν θεωρεῖτε σὰν γιατρό, καὶ ὄχι
σὰν θυμωμένο ἄγριο θηρίο.

146. Ἐνῶ ἐκεῖνος ἔλεγε αὐτά, ἐγὼ ὁ Κλήμης πέφτοντας
στὴ γῆ παρακαλοῦσα τὸν δάσκαλο πολὺ, παραιτούμενος μάλι-
στα καὶ ἀπὸ τὸν θρόνο.

Ἀλλὰ ὁ θεῖος ἀπόστολος ἀφοῦ εἶπε, Μὴ μοῦ τὸ ζητᾶς αὐτό,

32. Πρβλ. Β Τιμ. 4,7.

33. Πρβλ. Ματθ. 16,19.

34. Πρβλ. Λουκᾶ 10,16.

γὰρ ὁ Θεὸς βούλεται, τίς ἰκανὸς ἀνθρώπων διασκεδάσαι; Ἔτι
 πρὸς τὸ πλῆθος ἰδὼν· Καὶ ὑμεῖς, ἔφη, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὴν
 ὀφειλομένην ὡς πατρὶ τιμὴν καὶ εὐπείθειαν διὰ παντὸς ἀποδιδό-
 ναι τῷ ὑμῶν πατρὶ μὴ ἐλλίποτε· οὕτω γὰρ καὶ ὑμεῖς ποιμαίνε-
 5 σθαι καλῶς ἐξετε καὶ ποιμὴν οὗτος ἔσται καὶ οὐ μισθωτός, τοῦ
 ποιμνίου ἐπιμελούμενος. Ἔσεσθε γὰρ εἰδότες ὡς ὁ τὸν ποιμένα
 τε καὶ διδάσκαλον ἐν τοῖς κατὰ Θεὸν λυπῶν, τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦ-
 μα λυπεῖ, οὗ τὴν καθέδραν οὗτος καὶ τὸν τόπον ἐπέχει, καὶ ὁ τοὺς
 αὐτοῦ λόγους ἀθετῶν, Χριστὸν ἀθετεῖ καὶ παραβάτης νόμου εὐ-
 10 ρίσκεται. Πρὸ πάντων δὲ τὰ τῆς πίστεως ὑμῶν ὑγιῶς ἐχέτωσαν
 καὶ βεβαίως, κινδύνῳ μηδενὶ σαλευόμενα· ἔπειτα καὶ ὁ βίος
 ὑμῶν καθαρὸς ἔστω ἢ καθαιρέσθω, καὶ προηγουμένως ὁ τοῦ
 σώματος ἀγιασμὸς σπουδαζέσθω· οὐδεὶς γὰρ τούτου χωρὶς, τὸν
 Κύριον ὄψεται. Τὸ εἰρηνικὸν τε καὶ ἡμερον ἀλλήλοις παντὶ
 15 τρόπῳ περιποιεῖσθω. Εἰ δὲ καὶ συμβαίῃ ποτὲ ἀλλήλων μεταξὺ
 σκάνδαλον, μὴ ἐπιδυέτω ὑμῶν ὁ ἥλιος οὕτως ἔχουσι. Τοῦ κρίνειν
 τὸν πλησίον εὐλαβεῖσθε· φαρισαϊκὸν γὰρ τοῦτο καὶ κρίσεως ἔνο-
 χον. «Τῆς φιλοξενίας καὶ εὐποιᾶς μὴ ἐπιλανθάνεσθε»· τοῦτο
 γὰρ ἐντολὴ τοῦ πρώτου Διδασκάλου καὶ Σωτῆρος Θεοῦ. Τοῖς
 20 πταίοισι συγχωρεῖτε τὰ ἀμαρτήματα· οὕτω γὰρ καὶ αὐτοὶ ἀπαύ-
 στως ἐρεῖτε τό, «ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν». Ζυγά, μέτρα
 καὶ σταθμῖα μηδὲ ἐν ἄδικον ἔστω. Οὕτω γὰρ εὐνομουμένη πό-
 λις, ἢ τοῦ Θεοῦ ἔσται καθολικὴ Ἐκκλησία. Οἱ πράγματά τινα
 μετ' ἀλλήλων ἔχοντες ἐπὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας πρεσβυτέρων
 25 κρινέσθωσαν καὶ τὸ καλὸν νοοῦντες συμβιβαζέσθωσαν, καὶ μὴ
 ἔλκετε εἰς δικαστήρια τοὺς ἀδελφούς. Ἀπίστων γὰρ τοῦτο, τοῖς
 ἔξω κρῖνεσθαι. Ἐπεὶ καὶ «ἀγγέλους κρινοῦμεν» γέγραπται. Ἐπὶ
 πᾶσι καὶ πρὸ πάντων οὕτως ἔστε τὸν ποιμένα ὀρῶντες, ὡς ἐμὲ
 Πέτρον, τὸν ὑπὸ Θεοῦ προχειρισθέντα ὑμῶν εἰς διδάσκαλον.

διότι αὐτὰ πού θέλει ὁ Θεός, ποιός ἄθρωπος εἶναι ἰκανός νὰ τὰ ματαιώσῃ, στρεφόμενος τότε πρὸς τὸ πλῆθος εἶπε· Καὶ σεῖς, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, νὰ μὴ παραλείπετε νὰ τοῦ ἀποδίδετε ὡς πατέρα σας τὴν τιμὴ καὶ πειθαρχία πού ὀφείλετε γιὰ πάντα στὸν πατέρα σας· διότι ἔτσι καὶ ἐσεῖς θὰ ποιμαίνεσθε καλὰ καὶ αὐτὸς θὰ εἶναι ποιμένας καὶ ὄχι μισθωτός, φροντίζοντας τὸ ποῖμνιο³⁵. Καὶ νὰ γνωρίζετε ὅτι ἐκεῖνος πού στενοχωρεῖ τὸν ποιμένα καὶ δάσκαλο στὰ θέματα τοῦ Θεοῦ, στενοχωρεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ θρόνο καὶ τὴ θέση αὐτὸς κατέχει, καὶ ἐκεῖνος πού παραβαίνει τὰ λόγια του, παραβαίνει τὸν Χριστὸ καὶ γίνεται παραβάτης τοῦ νόμου. Προπαντὸς ὁμως ἡ πίστη σας νὰ εἶναι ὑγιῆς καὶ σταθερὴ καὶ νὰ μὴ ταλαντεύεται μὲ τίποτε. Ἔπειτα καὶ ἡ ζωὴ σας νὰ εἶναι καθαρὴ, ἢ νὰ καθαρίζεται, καὶ προηγουμένως νὰ φροντίζετε γιὰ τὸν ἁγιασμὸ τοῦ σώματός σας, γιὰτὶ κανένας δὲν μπορεῖ νὰ δεῖ τὸν Κύριο χωρὶς αὐτόν. Νὰ φροντίζετε νὰ εἴστε εἰρηνικοὶ καὶ ἡμεροὶ μεταξύ σας μὲ κάθε τρόπο. Ἐὰν ὁμως συμβεῖ καμμιά φορὰ σκάνδαλο μεταξύ σας, νὰ μὴ σὰς βρίσκει ἡ δύση τοῦ ἡλίου στὴν κατάσταση αὐτὴ³⁶. Νὰ ἀποφεύγετε νὰ κρίνετε τὸν πλησίον σας³⁷, διότι αὐτὸ εἶναι φαρισαϊκὸ καὶ ἔνοχο καταδίκης. «Νὰ μὴ λησμονεῖτε τὴ φιλοξενία καὶ τὴν ἐλεημοσύνη»³⁸, διότι αὐτὸ εἶναι ἐντολὴ τοῦ πρώτου δασκάλου καὶ Σωτήρα Θεοῦ. Σ' ἐκείνους πού φταῖνε νὰ τοὺς συγχωρεῖτε τὶς ἁμαρτίες· διότι ἔτσι καὶ σεῖς θὰ λέτε ἀκατάπαυστα τό· «συγχώρησέ μας τὰ ἁμαρτήματά μας»³⁹. Ζύγια, μέτρα καὶ σταθμά, νὰ μὴ εἶναι κανένα ἄδικο⁴⁰. Διότι ἔτσι θὰ γίνῃ πόλη εὐνομούμενη ἢ καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ. Ὅσοι ἔχο κάποιες διαφορὲς μεταξύ τους, νὰ κρίνονται ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας, καὶ σκεπτόμενοι τὸ καλὸ νὰ συμβιβάζονται, καὶ νὰ μὴ σύρετε τοὺς ἀδελφούς στὰ δικαστήρια· γιὰτὶ τὸ νὰ κρίνονται ἀπὸ τοὺς ἔξω τῆς Ἐκκλησίας ἀνήκει στοὺς ἄπιστους. Ἀφοῦ ἀκόμα καὶ «ἀγγέλους θὰ κρίνουμε»⁴¹, ὅπως ἔχει γραφεῖ. Σὲ ὅλα καὶ πρὶν ἀπὸ ὅλα νὰ προσέχετε ἔτσι τὸν ποιμένα, ὅπως ἐμένα τὸν Πέτρο, ὁ ὁποῖος χειροτονήθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ ὡς δάσκαλός σας.

37. Πρβλ. Ματθ. 7,1.

38. Ἐβρ. 13,2.

39. Ματθ. 6,12.

40. Πρβλ. Λευϊτ. 19,35.

41. Α' Κορ. 6,3.

147. Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἐπὶ πάντων μοι τὰ χεῖρας ἐπιθείς, εἰς τὴν αὐτοῦ με καθέδραν καθεσθῆναι πεποίηκε, καθεσθέντι δέ, τοῦτό μοι εὐθέως ἔφη· Ἀξιῶ σε ἐπὶ πάντων μου τῶν συμπαρόντων ἀδελφῶν, ὅπηνίκα τοῦ ἐνταῦθα μεταστῶ βίου, ὡς ἢ τοῦ
 5 Θεοῦ κέκρικε πρόνοια, πάντα τῷ Κυρίῳ Ἰακώβῳ τῷ ἀδελφῷ τοῦ Κυρίου μου ἐν ἐπιτομῇ ἀναγραφάμενον διαπέμψαι, μέχρι καὶ τῶν ἐκ παιδός σου λογισμῶν, καὶ ὡς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι νῦν μοι συνώδευσας, ἐπακούων τῶν κατὰ πόλιν ὑπ' ἐμοῦ κηρυχθέντων λόγων τε καὶ πράξεων· ἔπειτα πρὸς τῷ τέλει καὶ τὴν τοῦ θανά-
 10 του μου πρόφασιν, ὡς προεῖπον, δηλῶσαι μὴ παραλίπης. Οὐ γὰρ αὐτὸν λυπήσει τοῦτο, εἰδότα σαφῶς ὅτι πάντως ἔδει με παθεῖν, εὐσεβῶς ἀποδέδωκα. Μεγίστης δὲ παραμυθίας τεύζεται μαθὼν, ὅτι μετ' ἐμὲ οὐκ ἀμαθῆς ἀνὴρ καὶ ζωοποιὸς ἀγνοῶν λόγους, Ἐκκλησίας δὲ κανόνα εἰδὼς μάλιστα, τὴν τοῦ διδάσκοντος ἐπι-
 15 στεύθη καθέδραν.

Ὅθεν ἐγώ, κύριέ μου Ἰάκωβε, τοῦ διδασκάλου Πέτρου ταῦτά μοι ἐπισκήψαντος, οὐκ ὠκνησα τὸ κελευσθὲν ἐκπληρῶσαι καὶ ὡς ἐπιτομῇ σοι πάντα γνώριμα καταστῆσαι, ἐπιγράψας τὴν ὑπόθεσιν οὕτω· Ἐκλήμεντος τῶν Πέτρου ἐπιδημιῶν καὶ
 20 κηρυγμάτων ἐπιτομή'.

148. Αὕτη μὲν οὖν ἡ πλήρης τῆς ἄνωθεν χάριτος, τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου ἐπιδημιῶν διήγησις, ἐπιτομόν τε ὁμοῦ διδασκαλίαν αὐτοῦ ἔχουσα καὶ τὸν τοῦ μεγάλου καὶ θαυμασίου Κλήμεντος βίον, καθάπερ ἐν πίνακι τῷ λόγῳ διατυποῦσα,
 25 ὡς αὐτὸς οὗτος Ἰακώβῳ τῷ ἀδελφοθέῳ γράφων, ἐγνώρισε. Τὸν μὲν τοι διάπυρον αὐτοῦ πρὸς Θεὸν ἔρωτα καὶ τὸν πολλὸν ἐκεῖνον ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ζῆλον, ἱκανὰ μὲν τὰ ρηθέντα δηλῶσαι, δηλώσει δὲ μάλιστα πάντων σαφέστατα καὶ αὐτὸ τὸ διὰ μαρτυρίου τέλος.

30 149. Τρίτος γὰρ μετὰ Πέτρον τὸν μέγαν τὸν ὑψηλὸν τῆς Ρωμαίων Ἐκκλησίας θρόνον καθίσας καὶ ἀρετῆς ἄθλον αὐτὸν

147. Ἄφοῦ εἶπε αὐτὰ καὶ ἔβαλε τὰ χέρια του ἐπάνω μου μπροστὰ σὲ ὄλους, μὲ ἔβαλε νὰ καθίσω στὸν θρόνο του, καὶ ἀφοῦ κάθισα, ἀμέσως μοῦ εἶπε τὸ ἐξῆς: Σοῦ ζητῶ μπροστὰ σὲ ὄλους τοὺς ἀδελφοὺς ποὺ εἶναι μαζί μας παρόντες, ὅταν φύγω ἀπὸ τὴν ἐδῶ ζωὴ, ὅπως ἀποφάσισε ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ, νὰ γράψεις καὶ νὰ στείλεις στὸν κύριο Ἰάκωβο, τὸν ἀδελφὸ τοῦ Κυρίου μου, περιληπτικὰ ὅλα, μέχρι καὶ τοὺς παιδικούς σου διαλογισμούς, καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μέχρι τώρα μὲ συνόδεψες, ἀκούοντας τοὺς λόγους μου ποὺ κήρυξα σὲ κάθε πόλη καὶ στίς πράξεις· ἔπειτα, πρὸς τὸ τέλος, νὰ μὴ παραλείψεις νὰ γράψεις καὶ τὴν αἰτία τοῦ θανάτου μου, ὅπως εἶπα πρὶν. Διότι αὐτὸ δὲν θὰ τὸν λυπήσει, ἀφοῦ γνωρίζει καλὰ ὅτι αὐτὸ ποὺ ἔπρεπε ὅπωςδήποτε νὰ πάθω τὸ ἀνταπέδωσα μὲ εὐσέβεια. Καὶ θὰ παρηγορηθεῖ πάρα πολὺ ὅταν μάθει, ὅτι μετὰ ἀπὸ μένα τὸν θρόνο τοῦ δασκάλου κατέλαβε ἄνδρας ποὺ δὲν εἶναι ἀμαθής, οὔτε ἀγνοεῖ τοὺς ζωοποιούς λόγους, ἀλλὰ γνωρίζει πολὺ καλὰ τὸν κανόνα τῆς Ἐκκλησίας.

Γι' αὐτὸ ἐγώ, κύριέ μου Ἰάκωβε, ἀφοῦ ὁ δάσκαλος Πέτρος μοῦ τὰ παρήγγειλε αὐτά, δὲν δίστασα νὰ ἐκπληρώσω αὐτὸ ποὺ μὲ διέταξε καὶ νὰ σοῦ τὰ κάνω γνωστὰ ὅλα περιληπτικὰ, ἐπιγράφοντας τὸ ὄλο θέμα· «Κλήμεντος, Ἐπιτομὴ τῶν περιοδειῶν καὶ κηρυγμάτων τοῦ Πέτρου».

148. Αὐτὴ λοιπὸν εἶναι ἡ γεμάτη ἀπὸ τὴν οὐράνια χάρη διήγηση τῶν περιοδειῶν τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου, ἡ ὁποία περιλαμβάνει μαζί καὶ περίληψη τῆς διδασκαλίας του, καὶ τὸν βίο τοῦ μεγάλου καὶ θαυμάσιου Κλήμη, ἀποτυπώνοντας μὲ τὸν λόγο, σὰν σὲ ζωγραφικὸ πίνακα, ὅπως τὰ ἔκανε ὁ ἴδιος γνωστὰ γράφοντας στὸ ἀδελφόθεο Ἰάκωβο. Τὸν φλογερὸ λοιπὸν ἔρωτά του πρὸς τὸν Θεὸ καὶ ἐκεῖνο τὸν μεγάλο ζῆλο του γιὰ τὴν εὐσέβεια, εἶναι ἀρκετὰ ὅσα λέχθηκαν νὰ τὸν φανερώσουν, ἀλλὰ θὰ τὸν φανερώσει πιὸ καθαρὰ ἀπὸ ὅλα καὶ τὸ μαρτυρικὸ τέλος του.

149. Καταλαμβάνοντας, τρίτος μετὰ τὸν Πέτρο, τὸν μεγάλο καὶ ψηλὸ θρόνο τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, τὸν ὁποῖο δέχθηκε

δεξάμενος, εἶπετο κατ' ἴχνος τῷ διδασκάλῳ καὶ ἀποστολικὴν διδασκαλίαν καὶ αὐτὸς ἐπεδείκνυτο καὶ τοῖς ὁμοίοις διέλαμπε τρόποις, οὐ Χριστιανοῖς μόνον εὐαρεστῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ Ἰουδαίοις καὶ αὐτοῖς Ἑλλησι, καὶ πᾶσι πάντα γινόμενος, ἵνα τοὺς πάντας καὶ οὕτω κερδάνῃ, καὶ τῷ Χριστῷ παραστήσῃ καὶ συν-
 5 δῆσῃ τῇ εὐσεβείᾳ. Ὅπως δὲ μὴ ψιλῇ μόνον ὑπόληψις εἶναι δοκῇ τὰ παρόντα καὶ τὰς αἰτίας ἐροῦμεν. Ἑλλησι μὲν γὰρ διὰ τοῦτο τιμώμενος ἦν καὶ ἠδέως αὐτῷ προσεῖχον ἐκεῖνοι, ὅτι μὴ λοιδορούμενος αὐτοῖς μηδὲ ἀποστρεφόμενος, ἀλλ' ὥσπερ ἀπολογούμενος καὶ μαρτυρίας πάντοθεν παράγων ἀπὸ τῶν παρ' αὐτοῖς βι-
 10 βλίων τε καὶ γραφῶν, ἐδείκνυ σαφῶς, ὅθεν τε οἱ ὑπ' αὐτῶν νομιζόμενοι θεοὶ ὠρμηγνται καὶ ὅπου γεγέννηνται, ἃ τε πράξειαν καὶ εἰς οἶον ἔλθοιεν τέλος καὶ ὅπως τὸν βίον ἀθλίως κατέστρεψαν. Εἶτα καὶ ὡς οὐκ ἀποκέκλισται αὐτοῖς παρὰ τοῦ Θεοῦ ἢ τῆς μετανοίας ὁδός, οὐδὲ πανατάπασι τῆς σωτηρίας ἐξέπεσον, ἀλλ'
 15 εἰ καὶ μόνον ἐπιστρέψαντας ἴδοι καὶ τῆς προτέρας ἀπωλείας καὶ τῆς ἀπάτης ἀποσχομένους, καὶ συγγνώσεται αὐτοῖς φιλάνθρωπως καὶ προσηνῶς ὑποδέξεται καὶ βασιλείαν οὐρανῶν ἐτοιμάσει καὶ ἀγαθῶν ἀξιῶσει τῶν ἀπορρήτων.

150. Ἰουδαίοις δὲ πάλιν ἐντεῦθεν ἐδόκει χαρίζεσθαι, ὅτι τε
 20 φίλους τοῦ Θεοῦ τοὺς ἐκείνων πατέρας ὑπέφαινε, καὶ ὅτι τὸν παρ' αὐτοῖς νόμον ἱερόν τε παρίστη καὶ θεῖον, καὶ οὔτε αὐτὸν παυθήσεσθαι, οὔτε τὴν πολιτείαν μετατεθήσεσθαι, ἀλλὰ κληρὸν αὐτοῖς ἔσεσθαι τὴν Παλαιστίνην διηνεκῇ, εἴ γε τὸν τοιοῦτον ἐκγόνων, ὡς παρισουῖσθαι τὸ πλῆθος αὐτῶν τῷ πλήθει τῶν
 25 ἄστρον καὶ ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ κληροδοτεῖσθαι πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ὁ πρὸς τὸν Δαβὶδ εἶπεν αὐθις· «ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου», καὶ διὰ Ἡσαΐου πάλιν, ὅτι «ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται καὶ τέξεται Υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ». Εἰ τοίνυν μὴ ἀθετοῦσιν, ἀλλὰ πίστει

42. 42. Πρβλ. Α' Κορ. 9,20.ἐξ. 43. Πρβλ. Γέν. 22,17.

44. Ψαλμ. 131,11. 45. Ἡσ. 7,14.

ὡς ἔπαθλο ἀρετῆς, ἀκολουθοῦσε κατὰ πόδας τὸν δάσκαλο, καὶ παρουσίαζε ἀποστολική διδασκαλία καὶ διέπρεπε στοὺς ἴδιους τρόπους, ἀρέσκοντας ὄχι μόνο στοὺς Χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ στοὺς Ἰουδαίους καὶ στοὺς ἴδιους τοὺς ἐθνικούς, γενόμενος γιὰ ὅλους τὰ πάντα, γιὰ νὰ τοὺς κερδίσει ἔτσι ὅλους⁴² καὶ νὰ τοὺς παρουσιάσει στὸν Χριστὸ καὶ νὰ τοὺς συνδέσει μὲ τὴν εὐσέβεια. Γιὰ νὰ μὴ νομισθεῖ ὁμῶς ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀπλῆ φήμη, θὰ ποῦμε καὶ τὶς αἰτίες. Οἱ Ἕλληνες λοιπὸν τὸν τιμοῦσαν καὶ τὸν πρόσεχαν εὐχάριστα ἐκεῖνοι, ἐπειδὴ χωρὶς νὰ τοὺς κακολογήσει οὔτε νὰ τοὺς ἀποφεύγει, ἀλλὰ σὰν ν' ἀπολογοῦνταν καὶ παρουσιάζοντας ἀπὸ παντοῦ μαρτυρίες ἀπὸ τὰ δικά τους βιβλία καὶ τὶς γραφές, τοὺς ἔδειχνε μὲ σαφήνεια ἀπὸ ποῦ προέρχονται αὐτοὶ ποὺ τοὺς θεωροῦσαν θεούς, καὶ ποῦ γεννήθηκαν, καὶ αὐτὰ ποὺ ἔπραξαν καὶ ποιό τέλος εἶχαν καὶ πῶς κατέστρεψαν τὴ ζωὴ τους κατὰ τρόπο ἄθλιο. Ἐπίσης καὶ ὅτι δὲν ἔχει κλεισθεῖ γι' αὐτοὺς ἀπὸ τὸν Θεὸ ὁ δρόμος τῆς μετάνοιας, οὔτε ἀποκλείστηκαν γιὰ πάντα ἀπὸ τὴ σωτηρία, ἀλλὰ, ἐὰν τοὺς δεῖ καὶ μόνο νὰ ἐπιστρέφουν καὶ νὰ ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὴν προηγούμενη καταστροφή καὶ ἀπάτη, θὰ τοὺς συγχωρήσει φιλόανθρωπα καὶ θὰ τοὺς δεχθεῖ μὲ καλωσύνη καὶ θὰ ἐτοιμάσει τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ θὰ τοὺς κάνει ἄξιους τῶν ἀπερίγραπτων ἀγαθῶν.

150. Στοὺς Ἰουδαίους πάλι φαινόταν ὅτι χαριζόταν ἀπὸ τὸ ὅτι παρουσίαζε τοὺς πατέρες τους ὡς φίλους τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι παρουσίαζε τὸν νόμο τους ὡς ἱερὸν καὶ θεϊκὸν καὶ ὅτι οὔτε αὐτὸς θὰ παύσει νὰ ἰσχύει, οὔτε ἡ συμπεριφορὰ τους θὰ ἀλλάξει, ἀλλὰ ὅτι ἡ Παλαιστίνη θὰ εἶναι γι' αὐτοὺς διαρκῆς κληρὸς τους, ἐὰν φυσικὰ τηρήσουν καὶ αὐτοὶ αὐτὸν τὸν νόμο, ὥστε νὰ γίνεи αὐτὸς πατέρας τῶσων ἀπογόνων, σὲ σημεῖο ποὺ ὁ ἀριθμὸς τους νὰ γίνεи ἴσος μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἄστρον καὶ μὲ τὸ σπέρμα του νὰ κληρονομήσουν ὅλα τὰ ἔθνη⁴³· καὶ αὐτὸ ποὺ εἶπε στὸν Δαβὶδ πάλι: «ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους σου θὰ ἀνεβάσω διαδόχους στὸν θρόνο σου»⁴⁴, καὶ ἐπίσης μέσω τοῦ Ἡσαΐα, ὅτι, «ἡ Παρθένος θὰ συλλάβει καὶ θὰ γεννήσει Υἱὸ καὶ θὰ τὸν ὀνομάσουν Ἐμμανουήλ»⁴⁵. Ἐὰν λοιπὸν δὲν τὰ παραβαίνουν αὐτά, ἀλλὰ τὰ παραδέχονται μὲ πίστη, δὲν θὰ ἐκπέσουν ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ πρό-

παραδέχονται, ἀλλ' ἀναφαίρετον μένειν παρ' αὐτοῖς τὴν Παλαιστίνην διεβεβαίου. Ἑλληνας μὲν οὕτω καὶ Ἰουδαίους δεξιῶς ἄγαν καὶ οἰκείως ὑπήρχετο, χαριζόμενός τε αὐτοῖς ὁμοῦ καὶ ἡρέμα πρὸς τὴν εὐσέβειαν ἐπαγόμενος.

5 151. Χριστιανοὶ δὲ πολλὰ καὶ ἄλλα τῆς τοῦ ἀνδρὸς περὶ αὐτοῦς κηδεμονίας δείγματα εἶχον. Μάλιστα δὲ τὴν εὐποιῖαν οἷος ἐκεῖνος, πένησι θησαυρίζων ἀεὶ ταῖς ἀσφαλέσιν ἀποθήκαις καὶ τῶν ἐπιβουλευόντων ἰσχυροτέραις. Τούς τε γὰρ ἐν ἐκάστω μέρει τῆς πόλεως ἐνδεεῖς ἀπογραψάμενος, τῶν ἀναγκαίων αὐτοῖς
10 καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἐποιεῖτο τὴν χορηγίαν, καὶ ὅσοι παρ' αὐτῶ πάλιν τοῦ θεοῦ κατηξιούντο βαπτίσματος, δημοσίων αὐτοῦς ἀπέλυε φόρων καὶ παντελῆ παρεῖχεν ἀτέλειαν. Παρῆνει δὲ καὶ τοῖς ἐκάστοτε διὰ τὸ κήρυγμα καὶ τὴν διδασκαλίαν πρὸς αὐτὸν συνιοῦσι καὶ μάλιστα ὄσους περιττοὺς ἤδει τῷ πλούτῳ καὶ πρὸς
15 τὸ δίδοναι δυνατῶς ἔχοντας, μὴ τοὺς ἅπαξ τῷ βαπτίσματι τῷ ἀγίῳ καθαρθέντας, περιορᾶν δημοσίᾳ παρὰ τῶν Ἰουδαίων τρεφομένους δι' ἀπορίαν καὶ τὴν λαμπρὰν στολὴν τοῦ χαρίσματος, διὰ τῆς ἐναγοῦς ἐκείνης κοινωνίας μολύνοντας, ἀφ' ὧν οὕτω προθύμως αὐτοῦς ἐποίει τοῖς βασανιζομένοις τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν
20 ἀποδιδόναι, ὡς τοῦτό γε μόνον κέρδος νομίζειν, ὃ ἂν εἰς αὐτοῦς ἀναλώσειαν.

152. Οὕτω μὲν οὖν ὁ ἱερὸς Κλήμης ἔχων καὶ οὕτως ἐν ἐν ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς κείμενος, καὶ οὐ Χριστιανὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦς Ἑλληνας καὶ Ἰουδαίους τῆς οἰκείας καὶ ψυχῆς πάλιν
25 ἐκεῖνος καὶ γλώττης ἀνηρτημένος, τῷ Σισιννίῳ ἐκείνῳ (φίλος δὲ οὗτος τῷ βασιλεῖ Νερούα καὶ τῶν ἐπιτηδείων) ἐμισεῖτο καὶ διεβάλλετο, ἐπειδὴ τὴν σύζυγον Θεοδώραν ὁ Σισίννιος ὑπησθάνετο ἔρωτι τῆς ἐκείνου διδασκαλίας ἀλισκομένην· καὶ οἴκου μὲν καὶ παίδων καὶ ἀνδρὸς ἀμελοῦσαν, ὄλην δὲ τῷ Κλήμεντι προσκει-
30 μένην καὶ αὐτῷ συνεχῶς φοιτῶσαν καὶ τοῦτον πάλιν ἐπὶ τῆς οἰκείας ψυχῆς ἀεὶ πνευματικῶς περιφέρουσαν. Ἄλλ' ἢ μὲν Θεο-

νοια τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τοὺς διαβεαίωνε ὅτι θὰ παραμείνει ἀναφαίρετη ἡ Παλαιστίνη σ' αὐτούς. Ἔτσι λοιπὸν μὲ πολλὴ δεξιότητα καὶ φιλικότητα κέρδιζε τοὺς Ἐθνικοὺς καὶ τοὺς Ἰουδαίους, δέχοντάς τους συγκαταβατικότητα καὶ ὀδηγώντας τους μὲ τρόπο ἤρεμο πρὸς τὴν εὐσέβεια.

151. Οἱ Χριστιανοὶ ὅμως εἶχαν καὶ πολλὰ ἄλλα δείγματα τῆς φροντίδας τοῦ ἀνδρα γι' αὐτούς. Ἰδιαίτερα μάλιστα πόσο σπουδαῖος ἦταν στὴν ἀγαθοεργία, μαζεύοντας διαρκῶς γιὰ χάρη τῶν φτωχῶν σὲ ἀποθήκες ἀσφαλεῖς καὶ πιὸ ἰσχυρὲς ἀπὸ ἐκείνους ποὺ τὶς ἐπιβουλεύονται⁴⁶. Διότι, ἀφοῦ ἔκανε ἀπογραφή τῶν φτωχῶν σὲ κάθε μέρος τῆς πόλεως, τοὺς χορηγοῦσε κάθε μέρα αὐτὰ ποὺ εἶχαν ἀνάγκη· καὶ ὅσοι πάλι δέχονταν τὸ θεῖο βάπτισμα αὐτούς τοὺς ἀπάλλασσε ἀπὸ τοὺς δημόσιους φόρους καὶ τοὺς χορηγοῦσε πλήρη ἀτέλεια. Προέτρεπε καὶ ἐκείνους ποὺ κάθε φορὰ ἔρχονταν σ' αὐτὸν γιὰ τὸ κήρυγμα καὶ τὴ διδασκαλία, καὶ μάλιστα ὅσους γνῶριζε ὅτι ἔχουν περίσσιο πλοῦτο καὶ μπορούσαν νὰ δώσουν, ἐκείνους ποὺ καθαρίστηκαν μιὰ γιὰ πάντα μὲ τὸ ἅγιο βάπτισμα, νὰ μὴ ἀνέχονται νὰ τοὺς βλέπουν νὰ τρέφονται δημοσίως ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, λόγῳ ἀπορίας, καὶ νὰ μολύνουν τὴ λαμπρὴ στολὴ τοῦ χαρίσματος μὲ τὴν βδελυρὴ ἐπικοινωνία μαζί τους. Μὲ αὐτὰ τοὺς ἔκανε τόσο πρόθυμους νὰ δίνουν σ' αὐτούς ποὺ ὑπέφεραν ὅσα εἶχαν ἀνάγκη, ὥστε νὰ θεωροῦν κέρδος μόνον αὐτὰ, αὐτὰ ποὺ κατανάλωναν γι' αὐτούς.

152. Ἐνῶ λοιπὸν ὁ ἱερὸς Κλήμης ἔτσι πολιτευόταν καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν βρισκόταν μέσα στὶς ψυχὲς ὄλων, καὶ εἶχε κρεμασμένους ἀπὸ τὴν ψυχὴ καὶ τὴ γλώσσα του ὄχι μόνον τοὺς Χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ αὐτούς ἀκόμα τοὺς ἔθνικοὺς καὶ Ἰουδαίους, ἐμισεῖτο καὶ ἐσυκοφαντεῖτο ἀπὸ ἐκείνον τὸν Σισίννιο (ποὺ ἦταν φίλος τοῦ βασιλιᾶ Νέρβα καὶ τοῦ περιβάλλοντός του), ἐπειδὴ ὁ Σισίννιος ὑποπτευόταν ὅτι ἡ γυναῖκα του Θεοδώρα εἶχε ἐρωτευθεῖ τὴ διδασκαλία του, καὶ παραμελοῦσε τὸ σπίτι καὶ τὰ παιδιὰ καὶ τὸν ἄνδρα της καὶ ἦταν ὀλόκληρη ἀφοσιωμένη στὸν Κλήμη, συχνάζοντας συνέχεια σ' αὐτὸν καὶ αὐτὸν ἔχοντας διαρκῶς πνευματικὰ μέσα στὴν ψυχὴ της. Ἡ Θεοδώρα λοιπὸν, ποὺ εἶχε

δώρα τῇ σειρῆνι τῆς τοῦ Κλήμεντος γλώττης καταθελχθεῖσα καὶ τῷ Χριστῷ δι' ἐκείνου πιστεύσασα, θερμότερον ἀντεποιεῖτο τῆς εὐσεβείας καὶ διηνεκῶς ἔψαλλε καὶ οὐκ ἀπελιμπάνετο τῆς συνάξεως.

5 153. Ὁ Σισίννιος δὲ ὑπὸ τῆς ἀδίκου ζηλοτυπίας κεντούμενος, ἐπιβουλήν κατὰ τῆς γυναικὸς ἐμελέτα καὶ ὑπὸ τοῦ πάθους καθ' ἐκάστην ὥπλίζετο τὴν ἡμέραν. Καὶ δὴ ποτε, τηρήσας αὐτὴν πρὸς τὴν σύναξιν ἀπιοῦσαν, λάθρα μετὰ τῶν οἰκετῶν καὶ αὐτὸς εἰς τὸν ναὸν παρεισῆλθεν, ὥστε περιεργάσασθαι καὶ καταμαθεῖν
10 τὰ ἐν αὐτῷ πάντα τελούμενα καὶ ὧν χάριν ἡ Θεοδώρα συνεχῶς ἐκεῖ ἀφικνεῖται. Τοῦ θαυμασίου δὲ Κλήμεντος τὴν συνήθη παραχρῆμα τῶν ἱερῶν ὕμνων εὐχὴν προειπόντος, τυφλὸς εὐθύς ὁ Σισίννιος ἐγένετο καὶ κωφός, ὡς μήτε ἀκούειν μήτε ὁρᾶν δύνασθε. Καὶ πρὸς τοὺς οἰκέτας ἐπιστραφεὶς, Λάβετέ με, ἔφη, καὶ πρὸς
15 τὴν οἰκίαν χειραγωγήσατε· ἀθρόον γάρ τι κατασκῆψαν εἰς ἐμὲ κακὸν οὔτε ἀκούειν οὔτε βλέπειν ἀνίησι.

154. Χεῖρα μὲν οὖν εὐθύς ὀρέγουσαν αὐτῷ οἱ οἰκέται καὶ ἀπαίρουσι δῆθεν πρὸς τὴν οἰκίαν. Ἐξελθεῖν δὲ οὐκ εἶχον, καίτοι
20 γε πάσης τοῦ ναοῦ πύλης ἀνεωγμένης, ἀλλὰ διὰ πάσης αὐτόν τε περιῆγον τῆς ἐκκλησίας, ἀνὰ τὸ τῶν ἀδόντων πλῆθος. Ἀπέκλειε γὰρ τὴν ἐξοδὸν αὐτοῖς δύναμις θειοτέρα, σωφρονέστερον τὸν ἀνόητον ἐκεῖνον ἐργαζομένη. Περιόντες τοίνυν πανταχοῦ τοῦ ναοῦ, ἐντυγχάνουσι προσευχομένη τῇ αὐτοῦ συζύγῳ, κάκεινη τὸν
25 ἄνδρα σὺν τοῖς οἰκέταις ἰδοῦσα, πρῶτα μὲ ἐκκλίνει τὴν θέαν, δεδοικυῖα μὴ καὶ οὗτος αὐτὴν ἴδοι· οὐδὲν γὰρ τῶν τέως πραχθέντων ἡ Θεοδώρα ἤδει· ἔπειτα δὲ τῶν οἰκετῶν ἓνα μετακαλεσαμένη, τὴν αἰτίαν ἠρώτα, δι' ἣν οὕτω σὺν αὐτοῖς ὁ ἀνὴρ ἀνὰ τὸν ναὸν περιέρχοιτο. Κάκεινος αὐτῇ πάντα καταλέγει σὺν ἀκριβείᾳ,
30 ὅπως τε μετὰ τὴν ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς ὑποχώρησιν, λάθρα τὴν ἐκκλησίαν καὶ αὐτοὶ καταλάβοιεν, καὶ ὅπως, τὴν εὐχὴν τοῦ πατριάρχου διατελέσαντος, τυφλὸς εὐθύς ὁ κύριος αὐτῶν γένοιτο καὶ κωφός, καὶ ὡς προστάζειε μὲν αὐτοῖς χειραγωγῆσαι αὐτὸν

γοητευθεῖ ἀπὸ τῆ σειρήνα τῆς γλώσσας τοῦ Κλήμη καὶ εἶχε πιστέψει στὸν Χριστὸ μέσω ἐκείνου, ἐπιδιδόταν πρὸ θερμὰ στὴν εὐσέβεια καὶ ἔψαλλε διαρκῶς καὶ δὲν ἀπουσίαζε ἀπὸ τὶς λατρευτικὲς συνάξεις.

153. Ὁ Σισίνιος ὁμῶς ὠθούμενος ἀπὸ τὴν ἄδικη ζηλοτυπία του σχεδίαζε σκευωρία ἐναντίον τῆς γυναίκας του καὶ ὄπλιζόταν ἀπὸ τὸ πάθος του μέρα μὲ τὴν μέρα. Καὶ κάποτε βλέποντάς τὴν νὰ πηγαίνει στὴ σύναξη μπῆκε καὶ αὐτὸς μαζί μὲ τοὺς ὑπηρέτες του κρυφὰ στὸν ναὸ γιὰ νὰ δεῖ καλὰ καὶ νὰ μάθει αὐτὰ πὸ γίνονται μέσα σ' αὐτὸν καὶ γιὰ τὰ ὁποῖα πηγαίνει ἐκεῖ συνεχῶς. Καὶ ὅταν ὁ θαυμάσιος Κλήμης ἀπήγγειλε τὴν συνηθισμένη πρὶν ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς ὕμνους προσευχὴ ὁ Σισίνιος ἔγινε ἀμέσως τυφλὸς καὶ κουφός, γιὰ νὰ μὴ μπορεῖ οὔτε νὰ ἀκούει οὔτε νὰ βλέπει. Ἀπευθυνόμενος τότε στοὺς ὑπηρέτες εἶπε· Πάρτε με καὶ ὀδηγήστε με στὸ σπίτι, διότι κάποιο μεγάλο κακὸ πὸ ἔπεσε ἐπάνω μου δὲν μὲ ἀφήνει οὔτε νὰ ἀκούω οὔτε νὰ βλέπω.

154. Ἀμέσως οἱ ὑπηρέτες τοῦ δίνουν τὸ χέρι καὶ τὸν παίρνουν γιὰ νὰ τὸν ὀδηγήσουν τάχα στὸ σπίτι. Ὅμως δὲν μποροῦσαν νὰ βγοῦν ἔξω, ἂν καὶ ὅλες οἱ πύλες τοῦ ναοῦ ἦταν ἀνοιχτές, καὶ τὸν περιέφεραν μέσα σ' ὅλη τὴν ἐκκλησία, ἀνάμεσα ἰστὸ πλῆθος αὐτῶν πὸ ἔψαλλαν. Διότι ἐμπόδιζε τὴν ἐξοδὸ τους κάποια θεϊκὴ δύναμη, πὸ ἔκανε πρὸ συνετὸ τὸν ἀνόητο ἐκεῖνον. Καθὼς λοιπὸν περιφέρονταν παντοῦ μέσα στὸν ναὸ, συναντοῦν καὶ τὴν γυναίκα του νὰ προσεύχεται. Καὶ ἐκείνη βλέποντας τὸν ἄνδρα τῆς μὲ τοὺς ὑπηρέτες, στὴν ἀρχὴ βέβαια ἀπέφυγε νὰ κοιτάξει, ἀπὸ φόβο μήπως τὴν δεῖ καὶ ἐκεῖνος, διότι ἡ Θεοδώρα δὲν γνώριζε τίποτε ἀπὸ ὅσα πρὶν ἀπὸ λίγο εἶχαν συμβεῖ· ἔπειτα ὁμῶς φωνάζοντας ἕναν ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτες ρώτησε νὰ μάθει τὸν λόγο γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ ἄνδρας τῆς περιφέρεται ἔτσι μαζί τους στὸν ναὸ. Καὶ ἐκεῖνος τῆς τὰ εἶπε ὅλα μὲ λεπτομέρειαι· ὅτι δηλαδὴ μετὰ τὴν ἀναχώρησή τῆς ἀπὸ τὸ σπίτι μπῆκαν καὶ αὐτοὶ στὴν ἐκκλησία κρυφὰ καὶ ὅτι, μόλις ὁ πατριάρχης τελείωσε τὴν προσευχὴ, ὁ κύριός τους ἀμέσως ἔγινε τυφλὸς καὶ κουφός. Καὶ ὅτι τοὺς διέταξε νὰ τὸν ὀδηγήσουν στὸ σπίτι, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει γι' αὐτοὺς

ἐπὶ τὴν οἰκίαν, οὐδεμία δὲ αὐτοῖς ἔξοδος, καίτοι πολλὰ καμουῖσι καὶ πανταχοῦ τῆς ἐκκλησίας περιελθοῦσιν, εὐρίσκεται.

155. Τούτων ἐκείνη ἀκούσασα, συνῆκεν εὐθέως, ὅθεν ἡ τῶν ὠτων αὐτῶ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν πῆρωσις ἦν, καὶ βοηθὸς 5 ἀληθῶς αὐτῶ γίνεται. Τραπεῖσα γὰρ εἰς εὐχὴν αὐτίκα καὶ δάκρυα μετὰ τῆς εὐχῆς θερμὰ χέουσα, ἐδεῖτο τοῦ Θεοῦ, ὥστε τὴν ἔξοδον ἐπιτραπῆναι τῷ Σισαννίῳ καὶ οἴκαδε ὑποστρέψαι αὐτόν. Καὶ πρὸς τοὺς οἰκέτας ἐπιστραφεῖσα (ἤδει γὰρ ὡς οὐδὲ τὸν ἄνδρα περιόψεται πάντως ὁ ἐκείνης Θεός), Ἔχετε, φησί, τὸν κύριον ὑμῶν πρὸς τὸν οἶκον χειραγωγῆσατε· καταλαμβάνω δὲ 10 μετὰ βραχὺ αὐτή. Ταῦτα ἔφη καὶ ραδίᾳ ἡ ἔξοδος εὐθὺς τοῖς οἰκέταις ἐγένετο. Καὶ ὁ Σισίννιος ὀφθαλμοὺς ἔτι καὶ ὦτα πεπηρωμένος, ἐχειραγωγεῖτο πρὸς τὴν οἰκίαν.

Οἱ οἰκέται τοίνυν ἐλθόντες παρὰ τὴν Θεοδώραν καὶ αὐθις 15 ἔτι κωφὸν εἶναι καὶ τυφλὸν ἑαυτῶν ἀπαγγέλλουσι κύριον. Καὶ αὐτὴ συντονωτέρᾳ πάλιν πρὸς τὸν Θεὸν τῇ δεῖσει καὶ θερμοτέροις ἐδεῖτο τοῖς δάκρυσιν, ὥστε τὸν ἄνδρα τοῦ πάθους ἀπαλλαγῆναι· ἤδη δὲ καὶ τοῦ πατριάρχου τὴν ἱερὰν ἐκτελέσαντος λειτουργίαν, πίπτει πρὸς τοὺς αὐτοῦ πόδας ἡ Θεοδώρα καὶ τὴν 20 πῆρωσιν τοῦ ἀνδρὸς ἀπαγγέλλει καὶ δεῖται καὶ ἰκετεύει καὶ δάκρυα τῶν ποδῶν καταχέει, θεραπεῦσαι τῷ ἀνδρὶ τὸ πάθος καὶ μὴ οὔτω περιδεῖν κακῶς ἔχοντα.

156. Τούτων ὁ μακάριος Κλήμης ἀκούσας καὶ παθῶν ἐπὶ τῇ τῆς γυναικὸς συμφορᾷ τὴν ψυχὴν, εἰς δάκρυα καὶ αὐτὸς φανε- 25 ρὰ κατάγεται καὶ προτρέπεται τοὺς παρόντας κοινῇ τοῦ Θεοῦ δεηθῆναι, ὥστε λυθῆναι τῷ Σισιννίῳ τὴν πῆρωσιν. Τούτου δὲ γενομένου, θαρρούντως ἄπεισι μετὰ τῆς γυναικὸς ἐπὶ τὸν οἶκον ὁ πατριάρχης καὶ ἀνεωγμένους μὲν εὐρίσκει τῷ ἀνδρὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, εἰς δὲ τὸ βλέπειν οὐδὲν τῶν πεπηρωμένων ἄμεινον ἔχον- 30 τας. Κεκώφωτο δὲ τὰ ὦτα καὶ βαρυτάτῃ συμφορᾷ περὶ τὸ σῶμα ἐκέχρητο. Ὀδυρμὸς οὖν ἐκ τῶν παρόντων ἐγένετο καὶ κατασχεῖν οἰμωγὴ τὸν οἶκον. Ἄλλ' ὁ μὲν Σισίννιος οὐκ ἠσθάνετο τῶν γεγενημένων. Πῶς, ὃς γε οὐκ ἀκούειν οὔτε ὀρᾶν εἶχεν;

καμμιὰ ἔξοδος, ἂν καὶ κουράστηκαν πολὺ καὶ γύρισαν ὅλη τὴν Ἐκκλησία.

155. Ὅταν ἐκείνη τὰ ἄκουσε αὐτά, κατάλαβε ἀμέσως ἀπὸ ποῦ προῆλθε ἡ βλάβη τῶν αὐτιῶν καὶ τῶν ματιῶν του, καὶ τοῦ ἔγινε πραγματικὰ βοηθός, στράφηκε ἀμέσως σὲ προσευχὴ καὶ χύνοντας καυτὰ δάκρυα μαζί μὲ τὴν προσευχὴ, παρακαλοῦσε τὸν Θεό, νὰ ἐπιτραπεῖ ἡ ἔξοδος στὸν Σισίνιο καὶ νὰ γυρίσει στὸ σπίτι. Γυρίζοντας τότε στοὺς ὑπηρέτες (ἐπειδὴ γνώριζε ὅτι ὁ Θεὸς δὲν θὰ παραβλέψει ὅπωςδήποτε τὸν ἄνδρα της), εἶπε· Πηγαίνετε, ὁδηγήστε τὸν κύριό σας στὸ σπίτι, καὶ σὲ λίγο θὰ ἔρθω καὶ ἐγώ. Αὐτὰ εἶπε καὶ ἀμέσως ἡ ἔξοδος ἔγινε γιὰ τοὺς ὑπηρέτες εὐκολη. Καὶ ἔτσι ὁ Σισίνιος μὲ βλαμμένα ἀκόμα τὰ μάτια καὶ τὰ αὐτιά του ὁδηγήθηκε στὸ σπίτι.

Οἱ ὑπηρέτες τότε, γυρίζοντας πίσω στὴν Θεοδώρα, τῆς ἀνήγγειλαν ὅτι ὁ κύριός τους εἶναι ἀκόμα κουφός καὶ τυφλός. Καὶ ἐκείνη μὲ πιὸ ἔντονη πάλι προσευχὴ στὸν Θεὸ καὶ πιὸ καυτὰ δάκρυα παρακαλοῦσε ν' ἀπαλλαγεῖ ὁ ἄνδρας της ἀπὸ τὸ πάθημά του. Καὶ καθὼς ὁ πατριάρχης τελοῦσε τὴν ἱερὴ λειτουργία, πέφτει στὰ πόδια του ἡ Θεοδώρα, τοῦ ἀναφέρει τὴν ἀναπηρία τοῦ ἄνδρα της καὶ παρακαλεῖ καὶ ἱκετεύει καὶ χύνει δάκρυα στὰ πόδια του νὰ θεραπεύσει τὸ πάθος τοῦ ἄνδρα της καὶ νὰ μὴ τὸν περιφρονήσει πὺ ὑποφέρει τόσο πολὺ.

156. Ἀκούοντας αὐτὰ ὁ μακάριος Κλήμης καὶ συμπονώντας γιὰ τὴ συμφορὰ τῆς γυναίκα, ξέσπασε κι αὐτὸς σὲ φανερὰ δάκρυα καὶ προέτρεψε ὅσους ἦταν παρόντες νὰ παρακαλέσουν μαζί τὸν Θεό, ὥστε νὰ θεραπευθεῖ ἡ βλάβη τοῦ Σισινίου. Καὶ ὅταν ἔγινε αὐτὸ μὲ θάρρος πῆγε μαζί μὲ τὴν γυναίκα στὸ σπίτι ὁ πατριάρχης, καὶ βρίσκει ἀνοιχτὰ τὰ μάτια τοῦ ἄνδρα, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι καλύτερα ἀπὸ τοὺς τυφλοὺς στὸ νὰ βλέπουν. Ἦταν ἐπίσης καὶ κουφὸς στὰ αὐτιά καὶ τὸ σῶμα του βρισκόταν σὲ πολὺ βαρεῖα συμφορὰ. Ὀδύρονταν λοιπὸν οἱ παρόντες καὶ τὸ σπίτι ἦταν γεμᾶτο ἀπὸ θρηνώδεις κραυγές, ἀλλὰ ὁ Σισίνιος δὲν αἰσθανόταν αὐτὰ πὺ γίνονταν. Πῶς θὰ μπορούσε ἄλλωστε, ἀφοῦ αὐτὸς οὔτε νὰ ἀκούσει οὔτε νὰ δεῖ μπορούσε;

157. Ὑπεραλγήσας δὲ ὁ θεῖος Κλήμης τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ οἴκου, ἰκέτης γίνεται τοῦ Θεοῦ καὶ μετὰ δακρύων ἔδεῖτο καὶ περιπαθεῖς ἐξέτεινε τὰς δεήσεις· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, λέγων, ὁ τὰς τῶν οὐρανῶν κλεῖς δεδοκῶς τῷ ἀποστόλῳ σου Πέτρῳ καὶ
 5 ἅπερ ἀνοίξεις ἀνέωκται, εἰπὼν, καὶ ἅπερ ἂν κλείσης κέκλεισται, αὐτὸς καὶ τοὺς πεπηρωμένους ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀνδρὸς τοῦδε καὶ τὰ ὦτα διάνοιζον, ὅτι σὸν καὶ τοῦτο τὸ ρῆμα, τό, «ἅπερ ἂν αἰτήσητε πιστεύοντες, λήψεσθε», καὶ αὐτῆ σου ἡ ἐπαγγελία διαμένει εἰς τὸν αἰῶνα.

10 Ταῦτα τοῦ πατριάρχου προσευξαμένου καὶ τῶν παρόντων τὸ ἄμῃν ἐπειπόντων, εὐθέως ἡ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ὠτῶν πῆρωσις διελέλυτο. Καὶ ὁ Σισίννιος καθάπερ ἐξ ὕπνου διαναστὰς καὶ τὸν μακάριον Κλήμεντα μετὰ τῆς γυναικὸς ἐστῶτα ἰδὼν, κακὰς ὁ ἀνόητος τῷ ἀγίῳ χάριτας ἀπεδίδου, καὶ κατα-
 15 σχεῖν εὐθέως τὸν πατριάρχην τοῖς οἰκέταις παρεκελεύετο, τοῦ δίκας ὑποσχεῖν αὐτὸν τῆς πηρώσεως· ᾤετο γάρ τινα γοητεῖαν εἶναι, ὅτι καὶ πηρωθῆναι πρότερον αὐτὸν καὶ ἀναβλέψαι καὶ ἀκοῦσαι πάλιν ἐποίησεν.

158. Οἱ μὲν οὖν οἰκέται σπουδαίως τὰ προστεταγμένα
 20 ποιεῖν αὐτὸν ἐπειρῶντο· ἐλάνθανον δὲ ἄρα τῶν προκειμένων λίθων καὶ ξύλων ἀπτόμενοι καὶ σύροντες αὐτὰ καὶ δεσμοῦντες καὶ τῆδε κάκεισε μανικῶς περιάγοντες. Τοῦτο δὲ καὶ τῷ Σισιννίῳ ἐδόκει καὶ δεσμώτην ὑπὸ τῶν οἰκετῶν γεγενῆσθαι τὸν πατριάρχην καὶ αὐτὸς ᾤετο. Ἐκεῖνος δὲ ἀπαθῆς ἀπὸ τῶν ἀδίκων ἐκεί-
 25 νων ἐτηρεῖτο χειρῶν, οὐδὲ μικρὰν ἀφῆν ὑπομένων, οὐδὲ ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς θορυβούμενος, εἶτα καὶ πρὸς τὸν ἀνόητον ἐκεῖνον ἰδὼν· Πεπώρωσαι τὴν καρδίαν, ἔφη, λίθους οὕτω καὶ ξύλα κινῶν καὶ ὄλην κατ' αὐτῶν ἀφιεῖς τὴν ὀργήν, ἃ μικρῶ πρόσθεν ἐτίμας καὶ ὡς θεοὺς ἐθεράπευες.

30 Ὁ δέ· Ἄλλ' ἐγὼ σε κακῶς ἀπολῶ, φησὶν, ὡς καὶ μεταβαλεῖν πολλοὺς τῶν γοήτων ἐντεῦθεν καὶ σωφρονῆσαι, ἀφ' ὧν αὐτὸς τὰ ἔσχατα πείση, τὰ μεγάλα ἐκείνους κερδάναντας.

157. Βαθειὰ θλιμμένος ὁ θεῖος Κλήμης γιὰ τὴν γυναῖκα καὶ τὸ σπίτι, ἄρχισε νὰ παρακαλεῖ τὸν Θεὸ καὶ μὲ δάκρυα τὸν ἰκέτευε καὶ τοῦ ἄπηύθυνε γεμᾶτες πόνο δεήσεις λέγοντας· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, σὺ ὁ ὁποῖος ἔδωσες στὸν ἄπόστολό σου Πέτρο τὰ κλειδιά τῶν οὐρανῶν καὶ τοῦ εἶπες, Αὐτὰ ποὺ θὰ ἀνοίξεις θὰ ἀνοίγονται καὶ αὐτὰ ποὺ θὰ κλείσεις θὰ εἶναι κλειστά, σὺ καὶ τὰ ἀνάπηρα μάτια αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ ἀνδρα καὶ τὰ αὐτιά ἀνοιξέ τα, διότι δικός σου εἶναι καὶ ὁ λόγος αὐτός, ὅτι «ὅσα καὶ ἂν ζητήσετε πιστεύοντας, θὰ τὰ λάβετε»⁴⁷· καὶ αὕτη ἡ ὑπόσχεσή σου παραμένει αἰώνια.

Ὅταν ὁ πατριάρχης προσευχήθηκε μὲ τὰ λόγια αὐτὰ καὶ οἱ παρόντες εἶπαν τὸ ‘ἀμήν’, ἀμέσως ἡ βλάβη τῶν ματιῶν καὶ τῶν αὐτιῶν ἀποκαταστάθηκε. Καὶ ὁ Σισίνιος, σὰν νὰ ξύπνησε ἀπὸ ὕπνο, βλέποντας τὸν μακάριο Κλήμη νὰ στέκεται μαζί μὲ τὴ γυναῖκα του, φέρθηκε ὁ ἀνόητος στὸν ἅγιο μὲ ἀγνωμοσύνη. Διέταξε ἀμέσως στοὺς ὑπηρέτες νὰ συλλάβουν τὸν πατριάρχη, προκειμένου νὰ δικαστεῖ γιὰ τὴν ἀναπηρία. Διότι νόμιζε ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ κάποια ἀγυρτεία, καὶ ὅτι τὸν ἔκανε πρῶτα ἀνάπηρο, καὶ ἔπειτα νὰ ξαναβρεῖ τὸ φῶς του καὶ νὰ ἀκούσει.

158. Οἱ ὑπηρέτες λοιπὸν προσπαθοῦσαν νὰ ἐκτελέσουν γρήγορα αὐτὰ ποὺ διατάχθηκαν, δὲν ἀντιλήφθηκαν ὅμως ὅτι ἔπιαναν τὶς πέτρες καὶ τὰ ξύλα ποὺ ὑπῆρχαν ἐκεῖ γύρω, καὶ τὰ ἔσερναν καὶ τὰ ἔδεναν καὶ τὰ περιέφεραν ἐδῶ κι ἐκεῖ. Τὸ ἴδιο φαινόταν καὶ στὸν Σισίνιο, ὁ ὁποῖος νόμιζε ὅτι ὁ πατριάρχης εἶχε συλληφθεῖ ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτες, ἐνῶ ἐκεῖνος παρέμενε ἀπείραχτος ἀπὸ τὰ ἄδικα χέρια ἐκείνων, χωρὶς νὰ ὑφίσταται οὔτε τὸ παραμικρὸ ἄγγιγμα, οὔτε νὰ ταραζέται μέσα στὰ δεινὰ. Ἐπειτα κοιτάζοντας σ’ ἐκεῖνον τὸν ἀνόητο εἶπε· Ἔχει πωρωθεῖ ἡ καρδιά σου γιὰ νὰ φτάσεις νὰ μετακινεῖς πέτρες καὶ ξύλα καὶ νὰ ἀφήνεις νὰ ξεσπᾶ ὅλη ἡ ὀργή σου ἐναντίον αὐτῶν ποὺ πρὶν λίγο τὰ τιμοῦσες καὶ τὰ λάτρευες ὡς θεοῦς.

Καὶ ἐκεῖνος εἶπε· Ἐγὼ ὅμως θὰ σὲ ἀφανήσω κατὰ τρόπο κακόν, ὥστε ἔτσι νὰ μεταστρέψω πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἀγύρτες καὶ νὰ τοὺς συνετίσω, διότι μὲ αὐτὰ ποὺ θὰ πάθεις ἐσὺ τελειώνοντας τὴ ζωὴ σου, ἐκεῖνοι θὰ κερδίσουν πάρα πολὺ.

159. Ταῦτα ὁ μὲν φυσώμενος ὑπὸ τῶν παρόντων ἔλεγε καὶ αὐχῶν, ὅτι καὶ δεσμοῖς ὑποβέβληκε τὸν πατριάρχην. Ὁ δέ, οὐδὲ οὕτως αὐτὸν ἀπεστρέφετο, ἀλλὰ τὴν ἐκείνου σύζυγον εὐλογήσας καὶ εἰς τὰς εὐγνώμονας ἐκείνας καὶ κακοπαθεῖς ἀκοάς, ὡσπερ
5 εἰς βαθύγειόν τινα καὶ λιπαρὰν ἄρουραν δαυιλῆ σπέρματα τῆς εὐσεβείας καταβαλὼν, ὥχετο, μὴ ἀνεῖναι προσευχομένην πρότερον ἐντειλάμενος, ἕως καὶ τὸν ἄνδρα εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας χειραγωγῆσειε.

Τῇ εὐχῇ τοίνυν θερμότερον προσκειμένη τῇ Θεοδώρᾳ, ἐπι-
10 φαίνεται τις αὐτῇ πρὸς ἐσπέραν αἰδέσιμος ἀνὴρ καὶ πολὺς τὴν τρίχα· ἐώκει δὲ ἄρα ὁ πρῶτος τῶν μαθητῶν εἶναι Πέτρος, ὁ τοῦ Διδασκάλου θερμὸς ἐραστής, καὶ φησι πρὸς αὐτήν· Διὰ σέ, ὦ γυναίκα, ὑγιῆς ἔσται Σισίννιος, ὅπως ἂν καὶ ἀνὴρ, κατὰ τὸν ἀδελφόν μου Παῦλον, ἀγιασθῆ διὰ τὴν γυναῖκα. Ὁ μὲν οὖν ταῦτα εἰπὼν
15 ἀπῆλθεν.

160. Ὁ Σισίννιος δὲ αὐτίκα καὶ ὡσπερ ἐκ συνθήματος τὴν Θεοδώραν καλέσας (ἦν δὲ ἄρα τοῦτο πέρας τῆς φανείσης αὐτῇ ὄψεως), τοῦ πόθου τε αὐτὴν καὶ τῶν κοινῶν ἀλῶν καὶ τῆς ἐστίας καὶ τῆς λοιπῆς ἀπάσης κοινωνίας ἀναμιμνήσκει καὶ πάν-
20 των αὐτῶν μίαν ἀπαιτεῖ χάριν καὶ λιπαρεῖ τὴν γυναῖκα καὶ ἰκετεύει, ὥστε δεηθῆναι τοῦ Θεοῦ ἀφεῖναί τε τὰ ἡμαρτημένα καὶ τὴν ὁδὸν αὐτῷ ὑποδειῖξαι τῆς σωτηρίας. Εἶτα κατήγορος αὐτὸς ἑαυτοῦ γίνεται καὶ πάντα ποιῆσαι δι' αὐτήν καὶ παθεῖν ἀπαγγέλλει.

161. Ἐγὼ γὰρ ἐζηλοτύπουν, φησὶν, ἐπὶ σοί, ὅτι, τὸν σύζυ-
25 γον ἐμὲ περιορῶσα, παρὰ τὸν ξένον τοῦτον ἐφοίτας, τὸ τοῦ πατριάρχου προσθεῖς ὄνομα, καὶ τοὺς τῆς φύσεως θορύβους καὶ τὰς ἐκ τῆς ζάλης ταραχὰς οὐ φέρων, ἠναγκάσθην πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀπιούσαν ἐπιφυλάξαι σε καὶ ἰδεῖν τὰ τελούμενα. Εἰσελθὼν τοίνυν καὶ αὐτὸς κατόπιν εἰς τὸν ναὸν καὶ περιέργοις
30 ὀφθαλμοῖς τὰ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου γινόμενα θεωρῶν, ὄλην τε αὐτῷ τὴν ἀκοὴν διανιστῶν καὶ ἀκροατῆς εἶναι τῶν λεγομένων ἐθέλων, τὰς ὄψεις τε ὁμοῦ καὶ τὰ ὦτα πηροῦμαι. Εἰ καὶ πάλιν ἐκεῖνος, ἅτε Θεοῦ μιμητῆς ὢν, ἀναβλέψαι τε καὶ ἀκοῦσαι πεποί-

159. Καὶ αὐτὸς βέβαια τὰ ἔλεγε αὐτὰ παρασυρόμενος ἀπὸ τοὺς παρόντες, καὶ καυχιόταν ἐπειδὴ ἔβαλε σὲ δεσμὰ τὸν πατριάρχη. Ἐνῶ ἐκεῖνος οὔτε γι' αὐτὰ τὸν ἀποστρεφόταν, ἀλλὰ, ἀφοῦ εὐλόγησε τὴ γυναῖκα του καὶ ἔσπειρε στὰ εὐγνώμονα καὶ εὐπειθῆ αὐτιά της, σὰν σὲ εὐφορο καὶ λιπαρὸ χωράφι, πλούσια σπέρματα τῆς εὐσέβειας, ἔφυγε, ἀφοῦ τῆς ἔδωσε ἐντολὴ νὰ μὴ παύσει νὰ προσεύχεται, μέχρι νὰ ὀδηγήσει καὶ τὸν ἄνδρα της στὴν ἐπίγνωση τῆς ἀλήθειας.

Καὶ καθὼς ἡ Θεοδώρα προσευχόταν μὲ περισσότερη θέρμη, ἐμφανίζεται σ' αὐτὴν καὶ τὸ βράδυ ἓνας ἄνδρας σεβάσμιος μὲ ἄσπρα μαλλιά, πὺ ἔμοιαζε νὰ εἶναι ὁ πρῶτος τῶν μαθητῶν Πέτρος, ὁ ἐνθερμος ἐραστής τοῦ Δασκάλου, καὶ τῆς λέει· Ἐξαιτίας σου, κυρία, θὰ θεραπευθεῖ ὁ Σισίνιος γιὰ νὰ ἀγιασθεῖ καὶ ὁ ἄνδρας, σύμφωνα μὲ τὸν ἀδελφό μου Πέτρο, ἐξαιτίας τῆς γυναίκας του»⁴⁸. Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ, ἔφυγε.

160. Ὁ Σισίνιος ἀμέσως, σὰν ἀπὸ σύνθημα, κάλεσε τὴν Θεοδώρα (ἴσως αὐτὸ ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς μορφῆς πὺ τῆς ἐμφανίσθηκε), καὶ ὑπενθυμίζοντάς της τὴν ἀγάπη του, τὰ κοινὰ τραπέζια καὶ τὸ σπίτι καὶ ὅλα τὰ ἄλλα κοινὰ τους, γιὰ ὅλα αὐτὰ τῆς ζητᾶ μιὰ χάρη καὶ ἐκλιπαρεῖ καὶ ἰκετεύει τὴ γυναῖκα του, νὰ παρακαλέσει τὸν Θεὸ νὰ τοῦ συγχωρήσει τὰ ἀμαρτήματα καὶ νὰ τοῦ δείξει τὸν δρόμο τῆς σωτηρίας. Ἐπειτα ἀρχίζει νὰ κατηγορεῖ τὸν ἑαυτό του καὶ ὑπόσχεται ὅτι θὰ ὑποστεῖ γι' αὐτὴν τὰ πάντα.

161. Ἐπειδὴ ἐγὼ ζήλευα, λέει, γιὰ σένα, διότι παραμελώντας ἐμένα τὸν ἄνδρα σου, σύχναζες σ' αὐτὸν τὸν ξένο, προσθέτοντας τὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχη· καὶ μὴ ὑποφέροντας τίς ἀνησυχίες τῆς φύσεως καὶ τίς ταραχές τῆς ζάλης μου, ἀναγκάστηκα νὰ σὲ παραφυλάξω ὅταν πηγαινες στὴν ἐκκλησία, γιὰ νὰ δῶ αὐτὰ πὺ γίνονται. Ἀφοῦ λοιπὸν μπῆκα κι ἐγὼ στὴ συνέχεια στὸ ναό, βλέποντας μὲ περίεργα μάτια ὅσα ἔκανε ὁ πατριάρχης καὶ ἐντεινοντας τὴν ἀκοή μου ὅλη σ' αὐτὴν, θέλοντας νὰ ἀκούσω αὐτὰ πὺ λέει, ἔχασα τὰ μάτια μου μαζὶ καὶ τὰ αὐτιά μου. Καὶ μολονότι ἐκεῖνος, καθότι μιμητῆς τοῦ Θεοῦ, μὲ ἔκανε νὰ ξαναδῶ καὶ νὰ

ηκε· ἐγὼ δὲ ἀγαθοῦ τοσοῦτου ἀμνημονήσας, οὐ μόνον οὐκ ἀπέδωκα χάριτας αὐτῷ τῆς εὐεργεσίας, ἀλλὰ καὶ τερατεῖαν ὁ μάταιος τὸ θαῦμα εἰπών, τιμωρήσασθαί τε αὐτὸν ἐπεχείρουν, ὄση μοι δύναμις, καὶ κατασχεῖν, οἴμοι, καὶ δεσμοῖς περιβαλεῖν
 5 ἐκέλευον τοῖς οἰκέταις· ἐκείνοις δὲ κατέχειν τε αὐτὸν νομίζουσι καὶ εἰς δεσμὰ φέρειν, ξύλα ἦν ἐν χερσὶ μόνον καὶ λίθοι. Τοῦτο δὲ καὶ αὐτῷ μοι ἐδόκει καὶ οἶα ὑπ' αὐτῶν κατεχομένου τοῦ πατριάρχου, ἀπειλὰς ἐγὼ χαλεπωτέρας ἐπῆγον. Διὰ τοῦτο δέομαι, ὁ σὸς ἀνὴρ καὶ ταύτην παρὰ γυναικὸς ἐμῆς αἰτῷ χάριν, ὥστε
 10 πρῶτα μὲν εὐμενῆ γενέσθαι τὸν Θεόν, ἔπειτα δὲ καὶ αὐτὸν διαλλαγῆναι τὸν πατριάρχην.

162. Τούτων ἀκούσασα Θεοδώρα, πρὸς τὸν ὄσιον εὐθύς ἀφικνεῖται καὶ ὅσα τε ἴδοι καὶ ὅσα παρὰ τοῦ ἀνδρὸς ἀκούσειε, πάλιν ἀπαγγέλλει πάντα τῷ πατριάρχῃ. Ὁ δὲ μελλήσας μηδέν,
 15 αὐτίκα μάλα πρὸς τὸν Σισίννιον παραγίνεται· καὶ οὐχ ὡς πρότερον αὐτῷ ἐντυγχάνει, ἀλλὰ μεθ' ὄσης ἐκεῖνος τῷ πατριάρχῃ προσέβαλε τότε τῆς ἀγριότητος, μετὰ πλείονος αὐτὸν νῦν τῆς τιμῆς ὑποδέχεται. Ἀθρόαν τοίνυν οὕτω καὶ πολλὴν τὴν μεταβολὴν ὁ μέγας ἰδὼν, λόγους τε περὶ τῆς εὐσεβείας δεξιῶς ἄγαν αὐτῷ
 20 ὑποτείνει καὶ ὄλον ὑποποιεῖται τὸν ἄνδρα. Καὶ πιστεύσας ἀπὸ ψυχῆς ὁ Σισίννιος τῷ Θεῷ, ἤψατο τῶν μακαρίων ἐκείνων τοῦ πατριάρχου ποδῶν καὶ τοιαῦτα μετὰ δακρύων ἐφθέγγετο.

163. Εὐχαριστῷ σοι τῷ ἀληθεῖ καὶ μόνῳ Θεῷ, τῷ διὰ τοῦτό μοι τοὺς ὀφθαλμοὺς πεπηρωκότι τοῦ σώματος, ὅπως τοὺς
 25 τῆς ψυχῆς διανοίξης καὶ διαβλέψαι με παρασκευάσης πρὸς τὴν ἀλήθειαν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τῶν ὠτῶν τὴν ἐνέργειαν ἀποσβέσαντι, ὅπως νηφούση διανοίᾳ καὶ μηδενὸς τῶν ἔξωθεν ὄλως αἰσθανομένη, τὸ τῆς εὐσεβείας ὑποδέξωμαι κήρυγμα. Νῦν δὲ αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν ἐμυήθην καὶ ἀκριβῶς τὰ τῶν Ἑλλήνων διέγνων,
 30 ἀπάτην ὄντα μόνον καὶ τερατεῖαν ἀπίθανον. Ἐπὶ τούτοις φαιδρότης ἔσχε καὶ ἡδονὴ τὸν οἶκον καὶ τῷ Χριστῷ πάντες ἐπίστευσαν. Τοῦ Πάσχα δὲ ἤδη ἐνισταμένου, ἐβαπτίσαντο μετὰ τοῦ Σισινίου πάντες πατέρες ὁμοῦ καὶ μητέρες καὶ παῖδες, εἰς εἴκοσι καὶ τρεῖς

ἀκούσω, ἐγὼ λησμονῶντας τὸ τόσο μεγάλο καλό, ὄχι μόνο δὲν τοῦ ἔδειξα εὐγνωμοσύνη γιὰ τὴν εὐεργεσία του, ἀλλὰ ὀνομάζοντας τὸ θαῦμα του ἀγυρτεία, ἐπιχειροῦσα νὰ τὸν τιμωρήσω ὁ ἀνόητος, μὲ ὄση δύναμη εἶχα, καὶ διέτασα τοὺς ὑπηρέτες, ἀλλοίμονο, νὰ τὸν συλλάβουν καὶ νὰ τὸν δέσουν· καὶ ἐνῶ ἐκεῖνοι νόμιζαν ὅτι τὸν κρατοῦν καὶ τὸν ὀδηγοῦν στὰ δεσμά, εἶχαν στὰ χέρια τους ξύλα μόνο καὶ πέτρες. Τὸ ἴδιο νόμιζα κι ἐγὼ, καὶ σὰν νὰ κρατιόταν ἀπ' αὐτοὺς ὁ πατριάρχης, ἐγὼ πρόσθετα φοβερότερες ἀπειλές. Γι' αὐτὸ σὲ παρακαλῶ ἐγὼ ὁ ἄνδρας σου, καὶ ζητῶ αὐτὴ τὴ χάρη ἀπὸ τὴ γυναῖκα μου, ὥστε πρῶτον νὰ γίνει ὁ Θεὸς εὐνοϊκὸς μαζί μου, καὶ ἔπειτα νὰ συμφιλιωθῶ κι ἐγὼ μὲ τὸν πατριάρχη.

162. Ἀκούοντάς τα αὐτὰ ἡ Θεοδώρα πηγαίνει ἀμέσως στὸν ὄσιο καὶ ὅσα εἶδε καὶ ὅσα ἄκουσε ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς τὰ ἀνάφερε ὅλα στὸν πατριάρχη, καὶ ἐκεῖνος χωρὶς νὰ ἀμελήσει καθόλου πηγαίνει ἀμέσως στὸν Σισίννιο καὶ τὸν συναντᾷ ὄχι ὅπως τὴν πρώτη φορά, ἀλλὰ μὲ ὄση ἀγριότητα εἶχε προσβάλει ἐκεῖνος τότε τὸν πατριάρχη, μὲ περισσότερη τώρα τιμὴ τὸν ὑποδέχθηκε. Βλέποντας λοιπὸν ὁ μέγας (Κλήμης) τόσο ἀπότομη καὶ μεγάλη τὴν μεταβολή του, τοῦ ἀπευθύνει πολλὰ κατάλληλα λόγια γιὰ τὴν εὐσέβεια καὶ κερδίζει τὸν ἄνδρα, κι ἀφοῦ πίστεψε μὲ τὴν ψυχὴ του ὁ Σισίννιος στὸν Θεό, ἔπιασε τὰ μακάρια ἐκεῖνα πόδια τοῦ πατριάρχη καὶ μὲ δάκρυα τοῦ εἶπε τὰ ἐξῆς·

163. Εὐχαριστῶ ἐσένα τὸν ἀληθινὸ καὶ μοναδικὸ Θεό, ὁ ὁποῖος μοῦ ἔβλαψες τὰ μάτια τοῦ σώματος, γιὰ νὰ μοῦ ἀνοίξεις τὰ μάτια τῆς ψυχῆς, καὶ νὰ μὲ προετοιμάσεις νὰ δῶ τὴν ἀλήθεια· γιὰ τὸν ἴδιο ἐξάλλου σκοπὸ ἔσβησες καὶ τῶν αὐτιῶν μου τὴν ἐνέργεια, ὥστε μὲ σκέψη νηφάλια, ποὺ δὲν αἰσθάνεται τίποτε ἀπὸ τὰ ἔξω, νὰ δεχθῶ τὸ κήρυγμα τῆς εὐσέβειας. Καὶ τῶρα αὐτὴν τὴν ἀλήθεια διδάχθηκα καὶ γνώρισα καλὰ τὰ διδάγματα τῶν Ἑλλήνων, ποὺ εἶναι μόνο ἀπάτη καὶ τερατολογία ἀπίθανη. Γιὰ ὅλα αὐτὰ χαρὰ καὶ εὐχαρίστηση κατέλαβε τὸ σπῖτι καὶ ὅλοι πίστεψαν στὸν Χριστό. Καὶ ἐπειδὴ ἤδη ἦταν Πάσχα, βαπτίσθηκαν μαζί μὲ τὸν Σισίννιο καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι, πατέρες μαζί καὶ μητέρες

ἐπὶ τοῖς τετρακοσίοις ὄντες. Τοῦτο πολλοὺς ἐπεσπάσατο τῶν ἐπιφανεστέρων, ὅσοι τε μακρᾷ τῇ δόξῃ διέπρεπον καὶ οἷς ὁ βασιλεὺς Νερούας φίλοις μάλιστα καὶ συμβούλοις ἐχρῆτο, καὶ τῇ εὐσεβείᾳ πάντες συνέθεντο.

5 164. Ταῦτα ὁρῶν ὁ πονηρότατος κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τῶν ὀφικίων κόμης Πούπλιος Τουρκουτιανὸς ἐδυσχαίραινε καὶ δεινὰ ἐποίει, καὶ σκοπῶν ὅπως ἂν ἐπίσχη περαιτέρω προβαίνουσιν τὴν εὐσεβείαν, αὐτὸν ἔγνω πρῶτον ἐκ ποδῶν ποιῆσαι τὸν Κλήμεντα, οἷα τῶν παρόντων αἰτιώτατον αὐτὸν ὄντα· καὶ τοὺς
10 ἐκάστου μέρους τῆς πόλεως προεστῶτας συγκαλεσάμενος καὶ χρήμασιν αὐτοὺς διαφθείρας, στάσιν τινὰ κινήσαι κατὰ τοῦ Κλήμεντος αὐτοῖς ὑπετίθει καὶ διαβαλεῖν αὐτοῦ τὴν ὑπόληψιν προετρέπετο, ταύτη καταλῦσαι τὸ πρὸς αὐτὸν τῆς πόλεως φίλτρον βουλόμενος καὶ πρὸς ἐπιβουλήν εὐχείρωτον τὸν ἄνδρα πα-
15 ρασκευάσαι.

165. Συστάντες οὖν ἐπ' αὐτὸν οἱ πονηρότατοι τῶν πολιτῶν ἐκεῖνοι, ψόγους τε, ὡς αὐτοὶ ᾤοντο, κατέχουσιν αὐτοῦ πονηροὺς καὶ πολλὰς ἐπάγουσι τὰς αἰτίας, γοητεῖαν αὐτῷ περιάπτοντες καὶ τῆς ἐκείνων θρησκείας ἀνατροπὴν, ἄλλα τε πολλά, ἐξυβρί-
20 ζειν αὐτὸν λέγοντες καὶ τοὺς πατρώους διασύρειν θεοὺς· τὸν μὲν ἀπάντων θεῶν μέγιστον Δία μηδὲ θεὸν ἀπλῶς ὀνομάζοντα, Ἡρακλέα δὲ τὸν Ἀλκμήνης, ὃν ἐκείνων φασὶ σωτῆρα, ἐναγῆ τινα δαίμονα καὶ μιαρὸν ἀποκαλοῦντα, πόρνην τε τὴν φίλην Ἀφροδίτην εἰσάγοντα καὶ τὴν ἐκηβόλον Ἄρτεμιν καὶ τὸν σοφὸν
25 Ἑρμῆν τὸν τοῦ λόγου θεόν, τὸν πολεμικόν τε Ἄρεα καὶ τὸν Κρόνον αὐτὸν ἐπίσης βλασφημοῦντα πάντας καὶ διαβάλλοντα καὶ τὰ τεμένη τούτων καὶ τοὺς βωμοὺς καταστρέφοντα. Κεφάλαιον τοῦ λόγου, Ἦ θυσάτω τοῖς θεοῖς, ἔλεγον, ἢ τῆς ζωῆς τὸ τάχος ἀπαλλαγῆτω.

30 Οἱ μὲν οὖν, τοιαῦτα κινουῦντες, ἔκδοτον ἠξίουσαν τὸν πατριάρχην ἐπὶ θανάτῳ λαβεῖν, ἐφ' οἷς ἠγανάκτουσαν πάντες ὅσοι μὴ χρημάτων ὦνιον τὴν συνείδησιν προετίθεσαν καὶ λόγους πρὸς

49. Αὐτὴν ποὺ ρίχνει μακριὰ τὸ βέλος.

καὶ παιδιά, πὺ ἦταν τετρακόσιοι εἴκοσι τρεῖς. Αὐτὸ προσείλκυσε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς πιὸ ἐπιφανεῖς, πὺ διακρίνονταν γιὰ τὴν ἐπὶ πολλὰ χρόνια δόξα τους, καὶ πὺ οἱ βασιλεῖς Νέρβας τοὺς εἶχε φίλους καὶ συμβούλους του, καὶ ὅλοι συντάχθηκαν μὲ τὴν εὐσέβεια.

164. Βλέποντας αὐτὰ ὁ παμπόνηρος, πὺ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ εἶχε τὸ ἀξίωμα τοῦ κόμη, Πούπλιος Τουρκουτιανός, δυσανασχετοῦσε καὶ προκαλοῦσε δεινά, καὶ ἀποβλέποντας στὸ νὰ σταματήσει τὴν παραπέρα ἐξάπλωση τῆς εὐσέβειας, σκέφθηκε πρῶτα νὰ βγάλει ἀπὸ τὴ μέση τὸν ἴδιο τὸν Κλήμη, πὺ ἦταν ὁ κυριώτερος αἴτιος αὐτῶν πὺ συνέβαιναν· ἔτσι ἀφοῦ κάλεσε τοὺς προεστοὺς κάθε τμήματος τῆς πόλεως καὶ τοὺς δωροδόκησε μὲ χρήματα, τοὺς ὑπέδειξε νὰ κάνουν κάποια στάση ἐναντίον τοῦ Κλήμη καὶ τοὺς συμβούλεψε νὰ διαβάλουν τὴν ὑπόληψή του, θέλοντας μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν νὰ διαλύσει τὴν ἀγάπη τῆς πόλεως πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ κάνει τὸν ἄνδρα εὐάλωτο σὲ μηχανορραφία.

165. Κάνοντας λοιπὸν στάση ἐναντίον του οἱ πονηρότατοι ἐκεῖνοι πολίτες ἐκτόξευαν κατηγορίες πονηρές, ὅπως οἱ ἴδιοι νόμιζαν, ἐναντίον του, καὶ ἀπέδιδαν πολλές κατηγορίες, προσάπτοντάς του ἀγυρτεία καὶ ἀνατροπὴ τῆς θρησκείας τους, καὶ ἄλλα πολλά, λέγοντας ὅτι βρίζει καὶ διασύρει τοὺς θεοὺς τῶν πατέρων τους· ὅτι τὸν πιὸ μεγάλο ἀπὸ ὅλους τοὺς θεοὺς δὲν τὸν ὀνομάζει οὔτε ἀπλῶς θεό· ὅτι τὸν Ἡρακλῆ τὸν γιὸ τῆς Ἀλκμήνης, τὸν σωτήρα τους, τὸν ἀποκαλεῖ κάποιον βδελυρὸ καὶ μιὰρὸ δαίμονα· ὅτι τὴν ἀγαπητὴ Ἀφροδίτη τὴν ὀνομάζει πόρνη, καὶ ὅτι βλασφημεῖ τὴν ἐκηβόλο⁴⁹ Ἄρτερη, καὶ τὸν σοφὸ Ἑρμῆ, τὸν θεὸ τοῦ λόγου, καὶ τὸν πολεμικὸ Ἄρη καὶ τὸν ἴδιο τὸν Κρόνο, καὶ τοὺς διαβάλλει ὅλους, καὶ καταστρέφει τὰ τεμένη τους καὶ τοὺς βωμούς τους. Καὶ κοντολογῆς, ἢ νὰ θυσιάσει στοὺς θεοὺς, ἔλεγαν, ἢ νὰ πεθάνει τὸ ταχύτερο.

Ἐκεῖνοι λοιπὸν πὺ τὰ ὑποκινοῦσαν αὐτά, ζητοῦσαν νὰ τοὺς δοθεῖ ὁ πατριάρχης νὰ τὸν θανατώσουν. Γι' αὐτὰ ἀγανακτοῦσαν ὅλοι ὅσοι δὲν εἶχαν πουλήσει τὴ συνείδησή τους καὶ ἀπηύθυναν πρὸς τὸ πλῆθος ἐλεύθερους λόγους, λέγοντας· Τί κακὸ ἔχει κά-

τὸν δῆμον ἐλευθέρους ἐποιοῦντο· Τί τῷ πατριάρχῃ κακὸν εἴργασται, λέγοντες· μᾶλλον δὲ ποίων οὐχ ἢ πόλις παρ' αὐτῷ χαρίτων ἀπέλαυσεν; Εἶτα καὶ αὐτὰ ἕκαστα τῶν ὑπ' αὐτοῦ παραδόξως γεγεννημένων ἀπηριθμοῦντο καὶ μάρτυρας αὐτοὺς ἐποιοῦντο τῶν
5 λεγομένων.

166. Μαρμεντῖνος δέ, ὁ τῆς πόλεως ἑπαρχος, μὴ φέρων ἐπὶ πολὺ στασιάζουσαν οὕτω τὴν πόλιν ὄραν, ἄλλως τε καὶ τῇ τῆς εὐσεβείας ἐπιδόσει βασκαίνων, ἄγει τὸν μακάριον Κλήμεντα πρὸς ἑαυτὸν καὶ λόγοις τὴν γενναίαν οὕτω ψυχὴν κλέπτειν ἐπε-
10 χεῖρει, Ἐξ εὐγενοῦς, λέγων, προελήλυθας ρίζης· τοῦτο πᾶς ὁ τῶν Ρωμαίων σοι μαρτυρεῖ δῆμος, ἀλλ' ἀνθρωπίνην καὶ αὐτὸς πλά-
νῃν ὑπέστης καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ σιωπᾶν ἢ πόλις ἀνέχεται. Φασὶ γάρ σε καινοτέραν εἰσάγειν θρησκείαν καὶ τινα παρὰ τοὺς πα-
τρῶους θεοὺς κηρύσσειν Χριστόν. Ὅθεν ἀποθέσθαι σε χρὴ τὴν
15 περιττὴν ταύτην δεισιδαιμονίαν καὶ μόνους αἰδεῖσθαι καὶ τιμᾶν τοὺς συνήθεις τῇ πόλει θεοὺς.

Καὶ ὁ πατριάρχης· Εὐχομαὶ τὴν σὴν στερρότητα, ἔφη, μεταδοῦναί μοι λόγου καὶ παρασχεῖν μου ταῖς ἀποκρίσεις, ἀλλὰ μὴ οὕτως ἀλόγῳ στάσει καὶ ματαίοις ἔπεσθαι θορύβοις. Οὐδὲ γὰρ
20 δεῖ στάσεως οὐδὲ θορύβων, ὅπου σκοπῆσαι τε περὶ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας τινὶ καὶ περὶ Θεοῦ διαλεχθῆναι πρόκειται.

Ὁ ἑπαρχος τοίνυν, τὸ τοῦ ἀνδρὸς γενναῖον καὶ στάσιμον ἐξ αὐτῶν εὐθὺς τῶν προοιμίων καταμαθὼν καὶ εἰπεῖν τε αὐτὸς καὶ ἀκοῦσαι παρ' ἐκείνου πάλιν ὀκνήσας καὶ ἀναβαλλόμενος τὴν
25 διάλεξιν, Τραϊανῷ περὶ αὐτοῦ τῷ αὐτοκράτορι ἀναφέρει. Καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ οὕτως ἐπιλύει τὰ γεγραμμένα, ὡς ἢ θῶσαι τὸν Κλήμεντα τοῖς πατρώοις θεοῖς, ἢ πέραν τοῦ Πόντου εἰς ἔρημόν τινα πόλιν τῶν τῇ Χερσῶνι παρακειμένων, ἀπὸ τῆς Ρώμης αἰδίδῳ φυγῇ ἔλαθῆναι.

30 167. Τῆς ἀποφάσεως οὖν ταύτης καταλαβούσης, ἐσκέπτετο Μαρμεντῖνος ὅπως ἂν μὴ ὁ Κλήμης ἔληται τὴν ὑπερορίαν, ἀλλ' αὐτῷ μᾶλλον καὶ τῷ βασιλεῖ πεισθεῖη καὶ θύσειεν. Οὐδὲ γὰρ ἔφερε τηλικαύτην ἀνδρὸς ἀρετὴν ζημιούμενος. Τῷ δὲ τοσοῦ-

νει ὁ πατριάρχης, ἢ μᾶλλον ποιῆς χάρες δὲν ἀπόλαυσε ἢ πόλη ἀπὸ αὐτόν; Καὶ ὕστερα ἀπαριθμοῦσαν τὸ καθένα ἀπὸ τὰ παράδοξα ποῦ εἶχαν γίνει ἀπὸ αὐτόν καὶ παρουσίαζαν καὶ μάρτυρες τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς γιὰ ὅσα ἔλεγαν.

166. Ὁ Μαρμεντῖνος ὁμοῦς, ὁ ἑπαρχὸς τῆς πόλεως, ἐπειδὴ δὲν ὑπέφερε νὰ βλέπει τὴν πόλη νὰ στασιάζει γιὰ πολὺ χρόνον ἔτσι, καὶ ἐπειδὴ ἐξάλλου ζήλευε γιὰ τὴ διάδοσιν τῆς εὐσέβειας, φέρνει τὸν μακάριον Κλήμη κοντὰ του καὶ μὲ λόγια προσπαθεῖ νὰ σφετερισθεῖ τὴν ψυχὴν του λέγοντας· προῆλθες ἀπὸ εὐγενικὴ ρίζα· αὐτὸ τὸ βεβαιώνει ὁλος ὁ ρωμαϊκὸς λαός, ὁμοῦς ἕγινες καὶ σὺ θῦμα ἀνθρώπινης πλάνης, καὶ γι' αὐτὸ ἡ πόλη δὲν ἀνέχεται νὰ σιωπᾷ. Διότι λένε ὅτι διδάσκεις καινούργια θρησκεία καὶ κηρύττεις κάποιον Χριστὸν καὶ ὄχι τοὺς πατροπαράδοτους θεοὺς. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἀποβάλεις αὐτὴν τὴν περιττὴν δεισιδαιμονίαν καὶ νὰ σέβεσαι καὶ νὰ τιμᾷς μόνον τοὺς γνωστοὺς στὴν πόλιν θεοὺς.

Καὶ ὁ πατριάρχης εἶπε· Εὐχομαὶ ἡ στερεότητά σου νὰ μοῦ ἀναφέρει λόγον καὶ νὰ προσέξει στὶς ἀπαντήσεις μου, καὶ νὰ μὴν ἀκολουθεῖ τὴν τόσο παράλογον στάσιν καὶ τὶς ἄσκοπες ταραχές. Καὶ δὲν χρειάζεται βέβαια στάσις οὔτε ταραχές, τὴ στιγμὴν ποῦ κάποιος πρόκειται νὰ σκεφθεῖ γιὰ τὴ σωτηρίαν του καὶ νὰ συζητήσῃ γιὰ τὸν Θεόν.

Ὁ ἑπαρχὸς λοιπὸν καταλαβαίνοντας ἤδη ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς προλόγους τὴ γενναιότητα καὶ σταθερότητα τοῦ ἄνδρα, καὶ δι-στάζοντας νὰ μιλήσῃ καὶ αὐτὸς καὶ νὰ ἀκούσῃ πάλιν ἐκεῖνον, ἀναβάλλοντας τὴ συζήτησιν, ἀναφέρει γι' αὐτόν στὸν αὐτοκράτορα Τραϊανόν. Καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ ἔδωκε τὶς ἐξῆς λύσεις σ' αὐτὰ ποῦ τοῦ ἔγραψε· ἢ νὰ θυσιάσῃ ὁ Κλήμης στοὺς πατροπαράδοτους θεοὺς, ἢ νὰ ἀπελαθεῖ γιὰ πάντα ἀπὸ τὴν Ρώμην πέρα ἀπὸ τὸν Πόντον, σὲ κάποια ἔρημην πόλιν ἀπὸ ἐκεῖνες ποῦ βρίσκονται κοντὰ στὴν Χερσώνα.

167. Ὄταν ἔφτασε αὐτὴ ἡ ἀπόφασιν, ὁ Μαρμεντῖνος σκεπτόταν πῶς θὰ γινόταν ὁ Κλήμης νὰ μὴ προτιμήσῃ τὴν ἐξορίαν, ἀλλὰ νὰ πεισθεῖ σ' αὐτόν καὶ στὸν βασιλεὺς καὶ νὰ θυσιάσῃ, διότι δὲν μποροῦσε νὰ στερηθεῖ τὴν τόσο μεγάλην ἀρετὴν τοῦ ἄνδρα.

τον ἐμέλησεν ἐκείνοις πεισθῆναι ἢ δυσχερᾶναι πρὸς τὴν ὑπερο-
 ρίαν, ὅσω καὶ αὐτὸν ἐσπούδαζε πρὸς τὴν εὐσέβειαν τὸν ἔπαρχον
 ἐπισπάσασθαι. Τοσαύτη γάρ τις ἄνωθεν τὸν Κλήμεντα περι-
 πτατο χάρις, καὶ οὕτως ἢ ἐκείνου γλῶττα κηρίου παντὸς καὶ μέ-
 5 λιτος γλυκύτερον ἔσταζεν, ὡς καὶ αὐτὸν ἔρωτι θερμῷ τοῦ ἀν-
 δρὸς ληφθέντα τὸν Μαρμεντῖνον, πολλά τε τῇ ἀποδημίᾳ ἐπιστε-
 νάζαι καὶ δάκρυα τῷ πατριάρχῃ ἐπιβαλεῖν, Ὁ Θεός, εἰπόντα, ᾧ
 σὺ εἰλικρινῶς λατρεύεις, αὐτὸς σοι βοηθὸς ἐπὶ τῇ συμφορᾷ πα-
 ρασταίῃ· καὶ αὐτίκα πλοῖον εὐτρεπίσαι, διαρκῆ τε αὐτῷ τὰ πρὸς
 10 τὴν χρεῖαν ἐνθέσθαι καὶ δεξιῶσασθαι αὐτὸν καὶ περιβαλεῖν καὶ
 οὕτω μετὰ τῶν προσηκόντων ἀσπασμῶν ἀπολῦσαι. Πολλοὶ δὲ
 αὐτῷ καὶ τῶν εὐλαβῶν ἠκολούθησαν καὶ εἰς τὴν ὑπερορίαν γε-
 νόμενοι, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ τῶν μαρμάρων λατομίᾳ Χρι-
 στιανούς, περί που τοὺς χιλίους ἢ καὶ πλείονας, πολλὴν διὰ τὴν
 15 εὐσέβειαν ἐκεῖ χρόνον κατεχομένους, οἱ καὶ περὶ τοῦ πατριάρχου
 πρότερον ἀκούσαντες καὶ ὅτι τῆς πόλεως ἀπελαθείς, ὑπερόριος
 πρὸς ἐκείνους καὶ αὐτὸς ἄγεται, παραμυθίαν ἔσχον οὐ τὴν τυχοῦ-
 σαν τὴν ἐκείνου ἐπιδημίαν.

168. Ὅτε γοῦν πρὸς αὐτοὺς κατελάμβανε, τοῦ τῶν χειρῶν
 20 ἔργου ἀφόμενοι καὶ τούτῳ προσελθόντες μετὰ δακρύων καὶ τῶν
 ἀγίων ἐκείνου ποδῶν ἀψάμενοι καὶ τὰς καθαρὰς περιπτυξάμε-
 νοι χεῖρας, τὰς καταλαβούσας αὐτοὺς ἀνεκλαίοντο συμφοράς,
 τὴν τῆς πατρίδος ἔκπτωσιν, τὴν ἀφιλον ἐπὶ ξένης διαγωγῆν, τῶν
 ἀναγκαίων τὴν ἀπορίαν, καὶ ὁ πάντων βαρύτερον ἦν, τὴν αὐτοῦ
 25 τοῦ ὕδατος ἔνδειαν. Εἰ γάρ τις ὄλην τὴν ἡμέραν τῇ τῶν χειρῶν
 ἐργασίᾳ καὶ τῷ καμάτῳ προεστηκώς, ἔλεγον, ὕδατος βραχεῖάν
 τινα σταγόνα λαβεῖν ἐθελήσειεν, ὥστε τὴν ἐκ τοῦ κόπου ἀναψύ-
 ξαι τάλαιπωρίαν, οὐκ ἔλαττον ὁ τοιοῦτος ἢ σταδίους πέντε καὶ
 τεσσαράκοντα προελθὼν ἄν, ὕδωρ κομίσειτο. Πρὸς ταῦτα συν-
 30 αλγήσας τε αὐτοῖς ὁ πατριάρχης καὶ συνδακρύσας, εἶτα καὶ τῷ
 Θεῷ εὐχαριστήσας καὶ ἰκανῶς τὰς ἐκείνων ψυχὰς παραμυθησά-
 μενος, Οὐκ ἀπλῶς οὕτω καὶ ἀλόγως, εἶπεν, ἐνταῦθά με ὁ Θεὸς
 συνεχώρησεν ἐκβληθῆναι, ἀλλ' ὥστε καὶ κοινωνὸν ὑμῖν γενέ-

50. Πρβλ. Ψαλμ. 18,11. 118,103. 51. Ἐνα στάδιο ἀντιστοιχοῦσε πρὸς 185 μ.

Ἐκεῖνος ὁμως ἀδιαφοροῦσε τόσο πολὺ νὰ πεισθεῖ σ' αὐτοὺς ἢ νὰ φέρει δυσκολίες στὴν ἐξορία, ὅσο προσπαθοῦσε νὰ προσελκύσει στὴν εὐσέβεια καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἑπαρχο. Ἐπειδὴ πολὺ μεγάλη χάρη κατέβαινε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ στὸν Κλήμη, γι' αὐτὸ ἡ γλῶσσα του ἔσταζε περισσότερη γλύκα ἀπὸ τὸ κερὶ καὶ τὸ μέλι⁵⁰, ὥστε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μαρμεντῖνος νὰ κυριευθεῖ ἀπὸ φλογερὸ ἔρωτα πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ νὰ ἀναστενάξει πολὺ γιὰ τὴν ἐξορία του καὶ νὰ χύσει δάκρυα γιὰ τὸν πατριάρχη, λέγοντάς του· Ὁ Θεός, τὸν ὁποῖο σὺ εἰλικρινὰ λατρεύεις, εἶθε αὐτὸς νὰ σοῦ σταθεῖ στὴ συμφορὰ σου βοηθός· καὶ ἀμέσως ἐτοίμασε πλοῖο μέσα στὸ ὁποῖο ἔβαλε τὰ ἀπαραίτητα γι' αὐτὸν σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ ταξιδιοῦ, τὸν δεξιώθηκε, τὸν ἀγκάλιασε καὶ ὕστερα ἀπὸ τοὺς ἀνάλογους ἀσπασμοὺς τὸν ἄφησε νὰ φύγει. Τὸν ἀκολούθησαν ὁμως καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς εὐλαβεῖς καὶ ὅταν ἔφτασαν στὸν τόπο τῆς ἐξορίας βρίσκουν σὲ λατομεῖο μαρμάρων περίπου χίλιους ἢ καὶ περισσότερους Χριστιανούς, πὺ κρατοῦνταν ἐκεῖ ἀρκετὸν χρόνο ἐξαιτίας τῆς εὐσέβειάς τους. Αὐτοί, ἔχοντας ἀκούσει ἀπὸ πρὶν γιὰ τὸν πατριάρχη, ὅτι ἀπελάθηκε ἀπὸ τὴν πόλη ἐξόριστος καὶ ὀδηγεῖται καὶ αὐτὸς κοντὰ σ' ἐκείνους, παρηγορήθηκαν πάρα πολὺ μὲ τὴν ἄφιξη ἐκείνου.

168. Ὅταν λοιπὸν ἔφτασε σ' αὐτοὺς, ἀφήνοντας τὸ χειρωνακτικὸ ἔργο τους καὶ πλησιάζοντάς τον μὲ δάκρυα, πῖνοντας τὰ ἅγια πόδια του καὶ ἀγκαλιάζοντας τὰ καθαρὰ χέρια του θρηνοῦσαν τὶς συμφορὲς πὺ τοὺς βρῆκαν, τὴν ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴν πατρίδα, τὴν χωρὶς φίλους διαβίωσή τους στὴν ξένη χώρα, τὴ στέρηση τῶν ἀναγκαίων, καί, αὐτὸ πὺ ἦταν τὸ χειρότερο, τὴν ἔλλειψη καὶ αὐτοῦ τοῦ νεροῦ. Διότι ἔλεγαν, ἐὰν κάποιος πὺ λειώνει ὅλη τὴ μέρα ἀπὸ τὴ χειρωνακτικὴ ἐργασία καὶ τὴν κούραση, θελήσει νὰ πάρει μιὰ μικρῆ σταγόνα νεροῦ γιὰ νὰ δροσιστεῖ ἀπὸ τὴν ταλαιπωρία τοῦ κόπου, δὲν θὰ μπορέσει νὰ πάρει νερὸ ἂν αὐτὸς δὲν περπατήσῃ σαράντα πέντε στάδια⁵¹. Σ' αὐτὰ συμπόνεσε μαζί τους καὶ ὁ πατριάρχης καὶ δάκρυσε μαζί τους καὶ ἔπειτα, ἀφοῦ εὐχαρίστησε τὸν Θεὸ καὶ παρηγόρησε ἀρκετὰ τὶς ψυχές τους, εἶπε· Δὲν ἐπέτρεψε ὁ Θεὸς ἔτσι ἀπλᾶ καὶ χωρὶς

σθαι τῶν παθημάτων καὶ ὑπομονῆς μάλιστα καὶ καρτερίας ὑπόθεσιν.

169. Ἐπειτα μέντοι καὶ εἰς εὐχὴν τρέπεται καὶ δεῖται σὺν αὐτοῖς τοῦ Θεοῦ, ὥστε τοῖς αὐτοῦ ὁμολογηταῖς πηγὴν ὕδατος
 5 διανοῖζαι, καὶ «ὁ πατάξας πέτραν ἐν ἐρήμῳ καὶ ἐρρύησαν ὕδατα», αὐτὸς ἄφθονον καὶ αὐτοῖς τοῦ ὕδατος παρέχει τὴν χορηγίαν. Ἦδη γὰρ πάντων τῇ εὐχῇ προσκειμένων, ὁ πατριάρχης τῆδε κάκεισε περιβλεψάμενος, ἄμνόν τινα ὄρᾱ, τὸν δεξιὸν μετεωρίζοντα πόδα καὶ ὡσπερ ἐκείνῳ ὑποδεικνύοντα τὸ ὑποκείμενον
 10 ἔδαφος· οὐδενὶ γὰρ ὁ ἄμνος τῶν ἄλλων τεθέατο. Καὶ συμβαλὼν τὴν ὄψιν ὁ πατριάρχης, τῷ ὑποδειχθέντι τόπῳ μετὰ τῶν παρόντων ἐφίσταται καὶ φησιν· Ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐνταῦθά μοι, τέκνα, ὀρύξατε· Καὶ ἐπειδὴ αὐτόν τε τὸν τόπον, εἰς ὃν ὁ ἄμνος ἴστατο, καὶ τὸ κύκλῳ πᾶν περιέσκαψαν,
 15 λαβὼν σκαφεῖον ὁ πατριάρχης, κρούει τὸν τόπον ἐνθα ὁ ἄμνος ὑπεδείκνυ, κούφῳ τινὶ καὶ μετεῶρῳ τῷ κρούματι, καὶ παραχρῆμα διειδὲς ὕδωρ ἢ γῆ καὶ ἡδὺ πιεῖν ἀναδίδωσι, καὶ τοῦτο, σὺν ὀρμῇ ἐκχυθέν, ποταμὸν ἀθρόον ποιεῖ. Πάντων οὖν χαιρόντων ἐπὶ τῷ ὕδατι, ὁ πατριάρχης, «τοῦ ποταμοῦ τὰ ὀρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ», ἔλεγεν.

170. Ἐντεῦθεν ἡ πόλις περὶ αὐτὸν πᾶσα συνέρρει καὶ τῇ τῆς πνευματικῆς ἐκείνης διδασκαλίας γλυκύτητι πρὸς τὴν ἀληθῆ πίστιν πάντας ἐπήγετο, ὡς καὶ πολλοὺς ὄσαι ἡμέραι βαπτίζεσθαι, εἰς πεντακοσίους τε τὸν ἀριθμὸν ἀναβῆναι καὶ τὴν εὐσέβειαν καθ' ἐκάστην ἐπιδιδόναι. Οὕτῳ τοίνυν ἐνιαυτὸς τὴν ὑπερορίαν ἐμέτρει καὶ οἰκοδομοῦνται μὲν ὑπὸ τῶν πιστευσάντων ἐκκλησίαι τὸν ἀριθμὸν πέντε καὶ ἑβδομήκοντα, τεμένη τε εἰδώλων καὶ ναοὶ καθαιροῦνται καὶ τὰ παραπεφυκότα τούτοις ἄλση, ἐπὶ πολὺ γῆς δικνούμενα, τὸ πῦρ νέμεται καὶ πᾶσα τῶν δαιμόνων καταβάλλεται ἢ μανία.

171. Τηνικαῦτα τοίνυν ἐπίφθονός τε καὶ βαρεῖα φήμη τὰς τοῦ βασιλέως ἀκοὰς ὑποτρέχει, ἐπιδούναι τὰ Χριστιανῶν εἰς

λόγο νὰ ἐξορισθῶ ἐδῶ, ἀλλὰ γιὰ νὰ πάρω μέρος μαζί μὲ σᾶς στὰ παθήματά σας καὶ στὴν ὑπομονὴ καὶ καρτερικότητά σας.

169. Ἔπειτα ὁμῶς ἄρχισε νὰ προσεύχεται καὶ νὰ παρακαλεῖ μαζί μ' αὐτοὺς τὸν Θεὸ νὰ ἀνοίξει γιὰ τοὺς ὁμολογητὲς τοῦ πηγῆ νεροῦ, καὶ «αὐτὸς ποὺ χτύπησε τὸν βράχο στὴν ἔρημο καὶ ἔτρεξαν ἄφθονα νερά»⁵², ἔδωσε ἄφθονα νερά καὶ σ' αὐτούς. Διότι, ἐνῶ ἀκόμα ὅλοι ἦταν ἀφοσιωμένοι στὴν προσευχῆ, ὁ πατριάρχης κοιτάζοντας ἐδῶ κι ἐκεῖ, βλέπει ἓνα ἄρνι νὰ σηκώνει τὸ δεξί του πόδι στὸν ἀέρα, ποὺ φαινόταν σὰν νὰ ἔδειχνε σ' ἐκεῖνον τὸ ἔδαφος ποὺ βρισκόταν κάτω ἀπὸ αὐτό, ἀλλὰ σὲ κανένα ἀπὸ τοὺς ἄλλους τὸ ἄρνι δὲν φαινόταν. Καὶ ὅταν ὁ πατριάρχης συνειδητοποίησε αὐτὸ ποὺ ἔβλεπε, πηγαίνει μαζί μὲ τοὺς παρόντες στὸν τόπο ποὺ τοῦ ὑποδείχθηκε καὶ εἶπε· Στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, παιδιά μου, σκάψτε ἐδῶ. Καὶ ὅταν ἔσκαψαν γύρω-γύρω τὸν τόπο στὸν ὁποῖο στεκόταν τὸ ἄρνι, παίρνοντας τὸ σκαπτικὸ ἐργαλεῖο ὁ πατριάρχης χτυπάει στὸν τόπο ὅπου ἔδειχε τὸ ἄρνι μὲ ἓνα ἐλαφρὸ καὶ ἐπιπόλαιο χτύπημα, καὶ ἀμέσως ἡ γῆ πήγασε νερὸ καθαρὸ καὶ εὐχάριστο γιὰ νὰ πιοῦν, καὶ καθὼς αὐτὸ χύθηκε μὲ ὄρμη σχημάτισε ἀμέσως ποτάμι, καὶ ἐνῶ ὅλοι χαίρονταν γιὰ τὸ νερό, ὁ πατριάρχης εἶπε· «Τὰ ρεύματα τοῦ ποταμοῦ εὐφραίνουν τὴν πόλη τοῦ Θεοῦ»⁵³.

170. Ὑστερα ἀπὸ αὐτὸ οἱ κάτοικοι ὁλόκληρης τῆς πόλης ἔτρεχαν κοντά του καὶ μὲ τῆ γλυκύτητα τῆς πνευματικῆς ἐκείνης διδασκαλίας τοὺς εἴλκυε ὅλους στὴν ἀληθινὴ πίστη, μὲ ἀποτελεσμα πολλοὶ μέρα μὲ τῆ μέρα νὰ βαπτίζονται καὶ νὰ φθάσουν σὲ πεντακοσίους τὸν ἀριθμὸ καὶ νὰ ἐπιδίδονται κάθε μέρα στὴν εὐσέβεια. Δὲν πέρασε λοιπὸν ἓνας χρόνος στὴν ἐξορία καὶ χτίστηκαν ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ἑβδομήντα πέντε τὸν ἀριθμὸ ἐκκλησίες, γκρεμίστηκαν τὰ ἱερὰ ἰδρυμάτα καὶ ὁ ναοὶ τῶν εἰδώλων, καὶ τὰ ἄλση ποὺ ἦταν συνδεδεμένα μὲ αὐτὰ καὶ ἀπλώνονταν σὲ μεγάλη ἔκταση τὰ κατέφαγε ἡ φωτιά, καὶ ὅλη ἡ μανία τῶν δαιμόνων νικήθηκε.

171. Τότε λοιπὸν φθονερὴ καὶ ἐπίμονη φήμη φτάνει στὰ αὐτιά τοῦ βασιλιᾶ, ὅτι ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία διαδίδεται σὲ

πλήθος ἀριθμοῦ κρεῖττον καὶ καθ' ἑκάστην αὔξεσθαι τὴν ἡμέραν διδάσκουσα, ἐφ' ᾧ δὴ καὶ Αὐφιδιανὸν αὐτίκα τὸν ἡγεμόνα ἐκεῖνος ἐκπέμπει, ὥστε μὴ μόνον μηδὲ περαιτέρω προελθεῖν αὐτὰ συγχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἤδη χειρωθέντας ἐπαναγαγεῖν καὶ
5 ἀποστῆναι τῆς εὐσεβείας.

Οὗτος τοίνυν, τὴν Χερσῶνα καταλαβὼν καὶ πολλοὺς τῶν Χριστιανῶν πολλαῖς βασάνοις καὶ ποικίλαις ὑποβαλὼν, ἐπεὶ πάντας τῇ προθέσει μάρτυρας γεγεννημένους ἑώρα καὶ πρὸς μυρίουσ παρεσκευασμένους θανάτους, τί ποιεῖ; Ἀπέχεται μὲν τοῦ
10 πλήθους, δεδοικῶς μὴ καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους μάρτυρας πλείονας ἐργάσῃται, τὸν αἴτιον δὲ μόνον κολάζει καὶ πάντα θυμὸν κατὰ τῆς μακαρίας ἐκείνης τοῦ Κλήμεντος ἀφήσει κεφαλῆς. Ἐπειδὴ δὲ πάντα ἦν αὐτῷ κοῦφα καὶ εἰς οὐδὲν λογιζόμενα καὶ ἀφ' ὧν αὐτὸν ἔπασχε μᾶλλον πλείονα τοῖς ἄλλοις παρείχετο τὴν ἀσφάλειαν,
15 σύντομον ἀπαλλαγὴν αὐτῷ τοῦ βίου καὶ ταχεῖαν ἐπινοεῖται καὶ εἰς μέσῃν τὸν μάρτυρα τὴν θάλασσαν ἀγαγὼν καὶ ἄγκυραν σιδηρᾶν τοῦ τραχήλου ἐκδήσας, καθίησι τῷ βυθῷ, ὅπως μηδὲ λείψανον ἐκείνου, φησὶν, ὑπολειφθεῖη Χριστιανοῖς.

172. Ἄλλ' ὁ μὲν ἔρριπτο κατὰ τοῦ πελάγους, τὸ δὲ τῶν
20 Χριστιανῶν πλήθος ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐστῶς, ἐθρήνουν ἐλεεινῶς, ὠλοφύροντο καὶ οἰκτροτάταις φωναῖς ἀνεκάλουν τὸν πατριάρχην.

Κορνήλιος δὲ καὶ Φοῖβος οἱ μαθηταὶ οἴας τὸ πάθος ἀπῆτει φωνὰς καὶ αὐτοὶ βοῶντες καὶ οὐκ ἔχοντες ὅ,τι τῆς συμφορᾶς
25 ποιήσονται παραμύθιον, Εὐζώμεθα πάντες ὁμοθυμαδόν, εἶπον, ὥστε κἂν ἀναδειχθῆναι ἡμῖν τὸ τοῦ μάρτυρος λείψανον. Καὶ προσευχομένων αὐτῶν, ὡ τῶν μεγάλων σου, Δέσποτα, τεραστίων, θαυματουργεῖται τι κάνταῦθα Θεὸς τοῦ Μωϋσέως παραδοξότερον. Ὑποφεύγει μὲν γὰρ ἡ θάλασσα προσωτέρω σταδίου
30 σχεδὸν οὐκ ἐλάττους τῶν εἴκοσι. Προσελθόντες δὲ τὸ πλήθος διὰ ξηροῦ τοῦ ἐδάφους, τῆς θαυμαστῆς σου καὶ τοῦτο, Χριστέ, δυνάμεως, εὐρίσκουσι λίθον ἐν εἶδει ναοῦ παρὰ τῆς σῆς ἀπορρή-

μεγαλύτερο ἀριθμὸ κόσμου καὶ κάθε μέρα αὐξάνεται διδάσκοντας. Γι' αὐτὸ λοιπὸν ἐκεῖνος στέλνει ἀμέσως τὸν ἡγεμόνα Αὐφιδιανό, μὲ ἐντολὴ ὄχι μόνο νὰ μὴ ἐπιτρέψει αὐτὰ νὰ προχωρήσουν περισσότερο, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπαναφέρει αὐτοὺς πὺ ἀίχμαλωτίστηκαν καὶ νὰ τοὺς ἀποσπάσει ἀπὸ τὴν εὐσέβεια.

Αὐτὸς λοιπὸν, ἀφοῦ ἦρθε στὴ Χερσώνα καὶ ὑπέβαλε πολλοὺς Χριστιανούς σὲ πολλὰ καὶ ποικίλα βασανιστήρια, ἐπειδὴ ἔβλεπε ὅτι ὅλοι ἔχουν τὴν πρόθεση νὰ γίνουν μάρτυρες καὶ εἶναι ἔτοιμοι νὰ ὑποστοῦν μύριους θανάτους, τί κάνει; Ἀφήνει τὸ πλῆθος, φοβούμενος μήπως στὸ τέλος κάνει περισσότερους μάρτυρες, καὶ τιμωρεῖ μόνο τὸν αἴτιο, καὶ ρίχνει ὅλη τὴν ὀργή του στὸ μακάριο κεφάλι τοῦ Κλήμη. Ἐπειδὴ ὅμως γι' αὐτὸν ὅλα ἦταν εὐκόλα καὶ ἀνυπολόγιστα, καὶ μὲ αὐτὰ πὺ ὁ ἴδιος ὑφίστατο, ἔδινε στοὺς ἄλλους περισσότερη βεβαιότητα, σκέφτεται σύντομα καὶ γρήγορα νὰ τοῦ ἀφαιρέσει τὴ ζωὴ, καὶ ἀφοῦ ὀδήγησε τὸν μάρτυρα στὴ μέση τῆς θάλασσας καὶ ἔδεσε σιδερένια ἄγκυρα στὸν τράχηλό του, τὸν ἔρριξε στὸ βυθό, γιὰ νὰ μὴ μείνει, ὅπως εἶπε, οὔτε λείψανό του στοὺς Χριστιανούς.

172. Καὶ ἐκεῖνος βέβαια ριχνόταν στὸ πέλαγος, τὸ πλῆθος ὅμως τῶν Χριστιανῶν πὺ στεκόταν στὴν παραλία ἔκλαιαν πικρά, θρηνοῦσαν, καὶ μὲ σπαραχτικὲς φωνὲς καλοῦσαν τὸν πατριάρχη νὰ γυρίσει.

Οἱ μαθητὲς ὅμως Κορνήλιος καὶ Φοῖβος, φωνάζοντας κι αὐτοὶ τὶς φωνὲς πὺ ἀπαιτοῦσε τὸ πάθος, καὶ μὴ ξέροντας τί νὰ κάνουν γιὰ νὰ τοὺς παρηγορήσουν γιὰ τὴ συμφορὰ πὺ τοὺς βρῆκε, εἶπαν. Ἄς προσευχηθοῦμε ὅλοι μαζί, ὥστε νὰ μᾶς φανερωθεῖ τοῦλάχιστον τὸ λείψανο τοῦ μάρτυρα. Καὶ ἐνῶ αὐτοὶ προσεύχονταν, ὦ, πόσο μεγάλα εἶναι, Δέσποτα, τὰ θαυμάσιά σου, κάνει ὁ Θεὸς καὶ ἐκεῖ ἓνα θαῦμα πὺ ὑπέροχο καὶ ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ Μωυσῆ. Διότι ὑποχώρησε ἡ θάλασσα πὺ μέσα σχεδὸν ὄχι λιγότερο ἀπὸ εἴκοσι στάδια. Καὶ ἔτσι, ἀφοῦ πλησίασε τὸ πλῆθος μέσω ξηροῦ ἐδάφους, πρᾶγμα πὺ καὶ αὐτὸ ὀφείλεται στὴ θαυμαστή, Χριστέ, δύναμή σου, βρίσκουν βράχο μὲ τὴ μορφή ναοῦ, καμωμένον ἀπὸ τὴ δική σου ἀπερίγραπτη σοφία, καὶ τὸ σῶμα τοῦ

του σοφίας πεπονημένον καὶ τὸ μαρτυρικὸν σῶμα λαμπρῶς ἐν αὐτῷ κείμενον καὶ τὴν βαρεῖαν ἐκείνην ἄγκυραν ἔγγιστά που τοῦ λίθου καὶ αὐτὴν κειμένην.

173. Ἄλλ' ἀπεκαλύφθη Κορνηλίῳ καὶ Φοίβῳ, ὥστε μὴ τὸ
5 λειψανον ἐκεῖθεν μετακινήσαι, καλῶς ἐν τῷ βυθῷ κείμενον, καὶ
ὅτι καθ' ἐκάστην ἐνιαυτοῦ περιτροπὴν ἐν τῷ καιρῷ τῆς τοῦ μάρ-
τυρος τελειώσεως, ὑποχωρήσει παρ' ὄλας ἑπτὰ ἡμέρας τοῖς
προσιούσιν ἢ θάλασσα, πεζῇ καὶ βάδην αὐτοῖς μέχρι τοῦ λειψά-
νου τὴν πάροδον ἐπιτρέπουσα. Ὅπερ ἐτησίως ἐξ ἐκείνου καὶ εἰς
10 δεῦρο τελεῖται, τὴν ἐπιδημίαν τῆς αὐτοῦ μνήμης οἴονεῖ τινα ὄρον
ἔχον καὶ προθεσμίαν. Ἐντεῦθεν αἵρεσις παρ' αὐτοῖς πᾶσα καὶ
ἐλληνισμὸς καταλέλυται, τῶν ἐν τῇ τοῦ μάρτυρος μνήμῃ τελου-
μένων ἐκεῖ σημείων καὶ τῶν θαυμάτων εἰς ἐπίγνωσιν πάντας
χειραγωγούντων. Οὐδενὶ γὰρ ὑπὸ τινος ἀνηκέστου κακοῦ πιεζο-
15 μένων, τῆς τοῦ ὕδατος ἐκείνου μεταλήψεως καὶ τοῦ ραντισμοῦ
πλέον ἐδέησε, πρὸς τὴν τοῦ κατέχοντος αὐτὸν πάθους ἀπαλλα-
γὴν.

174. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτα καὶ οὕτως ἔχοντα, ἐκεῖνο
δὲ καὶ λίαν πολλῶ μείζον καὶ ἰκανὸν τὰ προλαβόντα πιστώσα-
20 σθαι. Ἐπειδὴ γάρ, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, εἰς πέλαγος ὁ
μάρτυς ἐφίετο καὶ εἰς ὕδάτων μυχοὺς ἔρριπτο, ἢ τε θάλασσα
ὑπέβαινε πορρωτέρω, καθάπερ ὑπὸ πόδα χωροῦσα, μηνυτῆς
τοῦ λειψάνου παραδόξως γινομένη καὶ βυθὸν πεζεύειν τῷ βου-
λομένῳ παρέχουσα· πολὺ μέντοι πλῆθος τῆνικαῦτα Χριστιανῶν
25 πρὸς τὴν τοῦ λειψάνου θέαν ἠπείγοντο. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ἡ με-
γίστη ἐορτὴ τὸ θαῦμα ἤγετο· ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον ἐποίει τὴν ἐορτὴν,
οὐ γεγονὸς ἄπαξ, εἶτα παυσάμενον, ἀλλὰ καθ' ἐκάστην ἐνιαυτοῦ
περίοδον ὁμοίως τελούμενον καὶ τὰς ἀσεβεῖς ψυχὰς συγκαλοῦν
εἰς ἐστίασιν. Ἐπεὶ τοίνυν οὕτω ταῦτα καὶ οἱ κατὰ Χερσῶνα πάν-
30 τες Χριστιανοὶ πρὸς τὴν τοῦ θαύματος πανήγυριν ἐτησίως συνέ-
τρεχον, θαυματουργεῖ τι κἀνταῦθα Θεός, τῶν προγεγονότων πα-
ραδοξότερον.

μάρτυρα νὰ εἶναι ξαπλωμένο μέσα σ' αὐτὸν μεγαλόπρεπα, ἐκεῖνη δὲ ἢ βαρεῖα ἄγκυρα νὰ βρῖσκεται κάπου ἐκεῖ κοντὰ στὸν βράχο πεταμένη.

173. Φανερώθηκε ὁμως στὸν Κορνήλιο καὶ τὸν Φοῖβο νὰ μὴ μετακινήσουν τὸ λείψανο ἀπὸ ἐκεῖ, ὅπου βρῖσκεται σὲ καλὴ κατάσταση στὸν βυθό, καὶ ὅτι κάθε ἀλλαγὴ τοῦ χρόνου, τὴν ἐποχὴ πὺ κοιμήθηκε ὁ μάρτυρας, θὰ ὑποχωρεῖ ἢ θάλασσα ἐπὶ ἐφτὰ ὀλόκληρες μέρες γιὰ ἐκείνους πὺ θὰ προσέρχονται, ἐπιτρέποντας σ' αὐτοὺς νὰ πᾶνε βαδίζοντας πεζοὶ μέχρι τὸ λείψανο. Πρᾶγμα πὺ γίνεται κάθε χρόνο ἀπὸ τότε μέχρι τώρα, ἔχοντας σὰν ὄριο καὶ προθεσμία τὸν ἐρχομὸ τῆς μνήμης του. Ἔτσι ὅλες οἱ αἱρέσεις αὐτῶν καὶ ἡ εἰδωλολατρία καταργήθηκαν, διότι τὰ σημάδια καὶ τὰ θαύματα πὺ γίνονται ἐκεῖ τὴν ἡμέρα τῆς μνήμης τοῦ μάρτυρα ὁδηγοῦν ὅλους σὲ ἐπίγνωση καὶ φανερὰ τοὺς ὠθοῦν στὴν ἀλήθεια. Διότι σὲ κανέναν ἀπὸ ὅσους βασανίζονται ἀπὸ κάποιο ἀθεράπευτο κακὸ δὲν χρειάστηκε τίποτε περισσότερο ἀπὸ τὸ νὰ πιεῖ ἀπὸ τὸ νερὸ ἐκεῖνο καὶ νὰ ραντισθεῖ μὲ αὐτό, γιὰ νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὸ κακὸ πὺ τὸν βασανίζει.

174. Ἄλλ' αὐτὰ βέβαια εἶναι τέτοια καὶ ἔτσι ἔχουν, ἐκεῖνο ὁμως εἶναι πολὺ μεγαλύτερο καὶ ἱκανὸ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ ὅσα εἶχαν συμβεῖ. Διότι, ἐπειδὴ, ὅπως εἶπαμε, ὁ μάρτυρας ὁδηγήθηκε στὸ πέλαγος καὶ ρίχτηκε στὰ βάθη τῶν νερῶν καὶ ἡ θάλασσα τραβιόταν πὺ μέσα, σὰν νὰ ὑποχωροῦσε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια, φανερώνοντας, κατὰ τρόπο παράδοξο, τὸ λείψανο καὶ δίνοντας τὴ δυνατότητα σὲ ὅποιον ἤθελε νὰ βαδίσει πεζὸς στὸν βυθό, γι' αὐτὸ μεγάλο πλῆθος Χριστιανῶν ἔσπευδε νὰ δεῖ τὸ λείψανο. Μετὰ δὲ ἀπὸ αὐτὰ ἡ μεγάλη γιορτὴ ἔφερε καὶ τὸ θαῦμα· ἡ μᾶλλον ἐκεῖνο ἔκανε τὴ γιορτὴ, διότι δὲν ἔγινε μιὰ μόνο φορὰ καὶ ἔπειτα σταμάτησε, ἀλλὰ γινόταν κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο σὲ κάθε περίοδο τοῦ ἔτους, συγκεντρώνοντας καὶ τὶς ἀσεβεῖς ψυχὰς σὲ συνέστιαση. Ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτὰ ἔτσι εἶχαν καὶ ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ τῆς Χερσῶνας ἔτρεχαν κάθε χρόνο στὴν πανηγυρὴ τοῦ θαύματος, γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς ἔκανε ἓνα θαῦμα πὺ παράδοξο ἀπὸ τὰ προηγούμενα.

175. Ἀνὴρ γάρ τις θεοσεβῆς ἅμα γυναικὶ καὶ ἄρρενι τέκνω, τοῦ θαύματος ἤδη τελουμένου, πρὸς τὸ μαρτυρικὸν ἐκεῖνο καὶ αὐτοὶ σῶμα μετὰ τοῦ συρρέοντος πλήθους ἐχώρουν. Τὸ πέλαγος οὖν ἐκ ποδὸς διαβάντες καὶ τὸν ἐν μυχῶ τούτου καταλαβόντες
5 ναόν, τῆς χειρὸς λαβόμενοι τοῦ παιδὸς οἱ πατέρες, ἐπεὶ τοῦ ναοῦ ἔνδον ἐγένοντο καὶ τὴν ἀγίαν ἐκείνην περιστάντες σορόν, τὰ τε ἄλλα ἐδέοντο τοῦ ἀγίου καὶ ὑπὲρ τοῦ παιδὸς ἐλιπάρουν ὅσα πατέρας εἰκός. Εὐξάμενοι οὖν καὶ θερμῶς τὸν τάφον περιπτυξάμενοι, αὐτοὶ μὲν ἤδη τῆς πανηγύρεως τελεσθείσης καὶ οἴκαδε πάν-
10 των ἐπανιόντων, ὀπίσω πάλιν μετὰ τοῦ συνδραμόντος πλήθους ἐχώρουν. Τὸ παιδίον δὲ τοὺς τεκόντας λαθόν, οὐκ οἶδ' ὅπως, μόνον παρὰ τῇ σορῶ κατελέλειπτο, πάντως τῆς ἀκαταλήπτου προνοίας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦτο οἰκονομησαμένης, ἵνα τιμήσῃ πλέον τὸν καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα δι' αὐτὸν ἠδέως προθέμενον. Καὶ
15 τὸ μὲν ὕδωρ, ἐπαναστρέφον εἰς τὰ οἴκεια, ἐκάλυπτε τὸν βυθὸν καὶ πέλαγος ἐγίνετο.

176. Οἱ πατέρες δὲ μικρὸν ἀπὸ τοῦ λειψάνου προελθόντες, ὡς ἤδη τὸν παῖδα παρ' αὐτοῖς οὐχ ἐῶρων, εἰς ἔρευναν αὐτοῦ τρέπονται, καὶ ὀπίσω στραφέντες, ὥστε τὸ παιδίον εὑρεῖν, πέλα-
20 γος ὄρῳσι πάλιν τὴν ἐπὶ τὸ λείψανον ἐξῆς φέρουσαν· καὶ αὐτίκα θορυβοῦνται, ταράττονται, κλονοῦνται, θερμότερον ὀρμῶσι πρὸς τὴν τοῦ παιδὸς ζήτησιν, τὸ δὲ ἄρα ἦν ἐν τῇ σορῶ καταλελειμμένον. Ἐπεὶ δὲ πολλὰ καμόντες τὸ παιδίον οὐχ εὔρον, ἀλλ' ἐν τῷ βυθῶ καταλελειφθαι αὐτοῖς ἐνομίσθη, ὥσπερ ἄρα καὶ ἦν, μα-
25 κρόν τε καὶ γοερὸν ἀνεβόων ἀνακαλούμενοι τὸν υἱὸν καὶ τὰ στήθη ἔπαιον καὶ τὴν κατασχοῦσαν αὐτοὺς ἀνωλοφύροντο συμφοράν. Εἶτα καὶ πρὸς τὸν ἅγιον, οἶά περ ἂν ὀδυνωμένη ψυχὴ φθέγγεται, ἔλεγον, θάνατον ἑαυτοῖς, ἀντὶ τῶν παρόντων εὐχόμενοι, ἕως τῶν πλησίων τινὲς περιπεσόντες αὐτοῖς, ἐκλελυμένοις
30 ὑπὸ τῶν θρήνων ἤδη καὶ πολλὰ ἐπὶ τῷ πάθει καὶ αὐτοὶ ἐκχέαντες δάκρυα, παρεμυθήσαντό τε αὐτοὺς καὶ ὑφεῖναι τῆς μακρᾶς

175. Κάποιος δηλαδή εὐσεβὴς ἄνδρας μαζί με τὴν γυναίκα καὶ τὸ ἄρσενικὸ παιδί τους, ἐνῶ γινόταν τὸ θαῦμα, προχωροῦσαν κι αὐτοὶ πρὸς τὸ μαρτυρικὸ σῶμα μαζί με τὸ πλῆθος ποὺ συνέρρεε. Ἀφοῦ λοιπὸν πέρασαν τὸ πέλαγος μετὰ τὰ πόδια καὶ ἔφτασαν στὸν ναὸ ποὺ βρισκόταν στὸ βάθος του, παίρνοντας τὸ παιδί ἀπὸ τὸ χέρι οἱ πατέρες μπῆκαν μέσα στὸν ναὸ καί, ἀφοῦ στάθηκαν γύρω ἀπὸ τὴν ἁγία ἐκείνη σορὸ, παρακαλοῦσαν τὸν ἅγιο καὶ γιὰ ἄλλα πράγματα, ἀλλὰ τὸν ἰκέτευαν καὶ γιὰ τὸ παιδί ὅσα εἶναι φυσικὸ νὰ ζητοῦν οἱ πατέρες. Ἀφοῦ προσευχήθηκαν λοιπὸν καὶ ἀγκάλιασαν μετὰ θερμῆς τὸν τάφο, αὐτοὶ βέβαια, ὅταν τελείωσε ἡ πανήγυρη καὶ ὅλοι ἐπέστρεψαν στὰ σπίτια τους, γύριζαν πίσω μαζί με τὸ πλῆθος ποὺ εἶχε μαζευτεῖ. Τὸ παιδί ὅμως ξεφεύγοντας τὴν προσοχὴ τῶν γονιῶν του, δὲν ξέρω πῶς, ἐγκαταλείφθηκε μόνο κοντὰ στὴ σορὸ, πρᾶγμα ποὺ ὀπωσδήποτε τὸ κανόνισε ἡ ἀκατάληπτη πρόνοια τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ τιμῆσει περισσότερο ἐκεῖνον ποὺ θυσίασε γι' αὐτὸν εὐχαρίστως καὶ τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα του. Καὶ τὸ νερὸ βέβαια, ἐπιστρέφοντας στὴ θέση του, κάλυπτε τὸν βυθὸ καὶ γινόταν πέλαγος.

176. Οἱ γονεῖς ὅμως, ὅταν ἀπομακρύνθηκαν λίγο ἀπὸ τὸ λείψανο, ἐπειδὴ δὲν ἔβλεπαν τὸ παιδί κοντὰ τους, ἄρχισαν νὰ τὸ ἀναζητοῦν, καὶ γυρίζοντας πίσω, γιὰ νὰ βροῦν τὸ παιδί, βλέπουν πάλι πέλαγος τὸν δρόμο ποὺ ὀδηγοῦσε στὸ λείψανο· ἀμέσως θορυβήθηκαν, ταραχτήκαν, κλονίστηκαν καὶ μετὰ περισσότερη ἀγωνία κινήθηκαν γιὰ τὴν ἀναζήτησιν τοῦ παιδιοῦ· ἐκεῖνο ὅμως ἦταν ἐγκαταλελειμμένο μᾶλλον στὴ σορὸ. Ἐπειδὴ λοιπὸν κουράστηκαν πολὺ καὶ δὲν βρῆκαν τὸ παιδί, καὶ νόμισαν ὅτι ἔμεινε στὸν βυθό, ὅπως καὶ ἦταν, φώναζαν γιὰ πολλὴ ὥρα γοερὰ καλώντας τὸν γιό τους καὶ χτυποῦσαν τὰ στήθη τους καὶ θρηνοῦσαν τὴ συμφορὰ ποὺ τοὺς βρῆκε. Ἐπειτα καὶ στὸν ἅγιο ἔλεγαν λόγια, ποὺ μόνο ψυχὴ πονεμένη θὰ μπορούσε νὰ πεῖ, παρακαλώντας νὰ πεθάνουν αὐτοὶ στὴ θέσιν τοῦ παιδιοῦ, μέχρι ποὺ μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ἦταν κοντὰ τους ἀγκαλιάζοντάς τους, ἐνῶ εἶχαν πιά ἐξαντληθεῖ ἀπὸ τοὺς θρήνους, καὶ χύνοντας καὶ αὐτοὶ πολλὰ δάκρυα γιὰ τὸ πάθημα τους, τοὺς παρηγόρησαν καὶ ἔκαναν νὰ λιγο-

λύπης ἐποίησαν. Ἀλλὰ πρὸς τὴν οἰκίαν ἐκείνων ἐπανελθόντων, μεῖζον καὶ πάλιν τὸ πάθος ἐγένετο καὶ ἰμάτιον ὄφθεν τοῦ παιδός, εἴτε τινὰ τῶν ἐκείνω συνήθων εἰς μνήμην τοῖς πατράσιν ἐλθόντα, χαλεπωτέραν αὐτοῖς ἐποίει τὴν συμφορὰν.

5 177. Τοῦ ἐνιαυτοῦ δὲ ἤδη περιελθόντος καὶ τῆς λαμπρᾶς ἑορτῆς ἐκείνης ἄγεσθαι πάλιν μελλούσης, ἐκέντει τε αὐτοὺς ἐπὶ πλεον τὸ πάθος καὶ σφοδρότερον πάλιν τοῦ παιδός ἀνεμίμνησκε. Καὶ δῆτα πρὸς ἀλλήλους, Ἴωμεν, φασί, πρὸς τὸν τάφον· ἴδωμεν
10 εἴ τι τοῦ παιδός ὑπολέλειπται λείψανον, εἴ πως κἂν αὐτὸ κοιμιούμεθα. Ταῦτα καὶ ὄσα τοῦ πάθους πρὸς ἑαυτοὺς κοινολογησάμενοι, προέρχονται τῆς οἰκίας πενθικῶς ἐσκευασμένοι καὶ τὰς ὀράσεις ὑπὸ τῶν δακρῶν ἐκτετηκότες καὶ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἀφικνοῦνται. Καὶ ὑποχωρεῖ μὲν εὐθέως ἢ θάλασσα, τῆς προθεσμίας καταλαβούσης, ἀκολουθοῦσι δὲ αὐτοὶ πρῶτοι καὶ μετὰ
15 πόδας ἕτεροι πάλιν, τῇ θαλάσῃ καθάπερ ὀδηγῶ χρώμενοι. Καὶ τὸν αὐτομάτως οἰκοδομηθέντα ναὸν ἐκεῖνον, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τῆς σῆς, Δέσποτα, σοφίας δημιουργηθέντα καταλαβόντες, ὀρῶσι τὸ παιδίον, ὧ τοῦ θαύματος! ζῶν καὶ ἀλλόμενον παρὰ τῷ ναῷ. Καὶ πρῶτον μὲν ἀμφιβόλως εἶχον πρὸς τὰ ὀρώμενα, λογιζόμενοι μὴ
20 οὐχ ὁ παῖς ἢ τὸ φαινόμενον. Ἐπεὶ δὲ καὶ τοῖς γνωρίσμασι καὶ τοῖς σχήμασι πάντοθεν εἰς πίστιν αὐτοὺς τὸ παιδίον ἐνήγε καὶ τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι τὸν υἱὸν ἐπίστευσαν, περιχυθέντες εὐθέως αὐτῷ καὶ ὀφθαλμοὺς καὶ χεῖλη προσφύντες, ἔκλαιόν τε μέχρι πολλοῦ, τὰ γλυκέα δὴ ταῦτα ὑφ' ἡδονῆς προχέοντες δάκρυα καὶ
25 θερμῶς αὐτὸν ὥσπερ γυμνῇ τῇ ψυχῇ κατεφίλουν.

178. Ἐπειτα μικρὸν ἑαυτοὺς ἀναλαβόντες, ἡρώτων ἀκριβῶς ἕκαστα τὸ παιδίον, ὅπως οὕτω παραδόξως διεσώθη, τίνος φυλάττοντος, τίνος τρέφοντος, τίνος θάλποντος, τίνος ζωογονοῦντος. Τὸ δὴ, τῇ μὲν λαιᾷ χειρὶ τὴν σορὸν κατέχον, θατέρα δὲ
30 τὸν ἐν αὐτῇ κείμενον ὑποδεικνύον, Οὗτός μοι καὶ τῆς ζωῆς πάροχος, ἔλεγε, καὶ τροφεὺς καὶ φύλαξ, παρ' ἑαυτῷ γνησίως ἀεὶ μετηρῶν καὶ καλῶς τιθηνούμενος. Θαύματι οὖν οἱ τεκόντες ἀπορ-

στέψει ή μεγάλη λύπη τους. "Όμως, όταν εκείνοι ξαναγύρισαν στο σπίτι τους, ό πόνος γινόταν μεγαλύτερος, όταν έβλεπαν ένα ρούχο του παιδιού, ή όταν έρχόταν στη μνήμη τών γονιών του κάτι από τὰ πράγματα που αγαπούσε εκείνο, τούς έκανε πιο άφορητη τήν συμφορά.

177. "Όταν όμως πέρασε ό χρόνος και έπρόκειτο να γίνει πάλι ή λαμπρή εκείνη γιορτή, τούς βασάνιζε πιο πολύ ό πόνος και τούς θύμιζε πιο έντονα τò παιδί τους. Είπαν λοιπόν ό ένας στον άλλο: "Ας πᾶμε στον τάφο, για να δοῦμε μήπως απόμεινε κανένα λείψανο του παιδιού για να τò φροντίσουμε. Αὐτὰ και όσα ἄλλα άφοῦ είπαν από τόν πόνο τους μεταξύ τους, βγαίνουν από τò σπίτι ντυμένοι πένθιμα και με τὰ μάτια λειωμένα από τὰ δάκρυα φτάνουν στην παραλία. Άμέσως τότε, μόλις έφτασε ή ώρα, ἄρχισε ή θάλασσα να υποχωρεί και ακολουθοῦσαν πρώτοι αὐτοί και από πίσω τους ἄλλοι, χρησιμοποιώντας σαν όδηγό τή θάλασσα. "Όταν όμως έφτασαν στο ναό εκείνον που δημιουργήθηκε μόνος του, ή μάλλον από τή δική σου σοφία, Δέσποτα, βλέπουν τò παιδί, ὦ του θαύματος, ζωντανό να κινεῖται κοντά στον ναό. Και στην αρχή βέβαια άμφέβαλαν γι' αὐτὰ που έβλεπαν, σκεφτόμενοι μήπως δέν είναι τò παιδί αὐτò που φαινόταν. "Όταν όμως και με τὰ χαρακτηριστικά του και με τούς τρόπους του από παντοῦ τò παιδί τούς όδηγοῦσε στην πίστη, πίστεψαν ότι αὐτός είναι ό γιός τους, και άμέσως τόν άγκάλιασαν και ένώνοντας τὰ μάτια και τὰ χείλη, έκλαιαν επί πολύ, χύνοντας τὰ γλυκά εκείνα δάκρυα τῆς χαρᾶς και φιλώντας τον θερμά με γυμνή κατά κάποιο τρόπο τήν ψυχή.

178. "Επειτα από λίγο, ξαναβρίσκοντας τούς έαυτούς τους, ρωτοῦσαν τò παιδί να τούς πει τò κάθε τι ακριβῶς, με ποιό τρόπο σώθηκε τόσο παράδοξα, ποιός τò φύλαγε, ποιός τò έτρεφε, ποιός τò φρόντιζε, ποιός τò κρατοῦσε στη ζωή. Και εκείνο, κρατώντας με τò άριστερό χέρι τήν σορό και με τò ἄλλο δείχνοντας εκείνον που βρισκόταν μέσα, είπε: Αὐτός είναι εκείνος που μου έδωσε τή ζωή, και ό τροφοδότης και ό φύλακας, που με κρατοῦσε κοντά του πάντοτε με άγάπη και με φρόντιζε καλά. Οί γονεῖς

ρήτω σὺν ἡδονῇ ληφθέντες, τοὺς προτέρου θρήνους καὶ τὰ σκυ-
 θρωπᾶ τοῦ πάθους ἐκεῖνα ρήματα, εἰς φαιδρότητα καὶ εὐχαρι-
 στίαν μετέβαλον, «θαυμαστός, λέγοντες, ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἀγίοις
 αὐτοῦ», καὶ ὅσα ἐξῆς προστιθέντες. Ἐπανέρχονται τοίνυν μακά-
 5 ριοι καὶ ζηλωτοὶ πρὸς τὴν οἰκίαν, ὃν ὡς νεκρὸν ἐπένθουν καὶ τά-
 φον αὐτῷ θαλαττίου γαστέρα θηρὸς ἐπεφήμιζον, μᾶλλον δὲ οὐ
 μηδὲ λείψανον εὐρεῖν προσεδόκουν, τοῦτον μεθ' ἑαυτῶν βαδί-
 ζοντα ἔχοντες καὶ συλλαλοῦντα ὀρῶντες, ἄφατόν τι χρῆμα πα-
 τράσιν εἰς ἡδονὴν καὶ ἄπόρρητον γλυκύτητα τοῖς ἐκείνων
 10 σπλάγχχοις ἐναποστάζον.

179. Οὕτω τιμᾶν οἶδεν ὁ κοινὸς ἀπάντων Δεσπότης Χρι-
 στὸς τοὺς δι' αὐτὸν παθόντας τῶν οἰκετῶν καὶ τοσοῦτον κίνδυ-
 νον ἀναδεξαμένους, τοιαύτη θαυμάτων ὑπερβολῇ, τοιαύταις
 λαμπρότησιν, ὧν γένοιτο καὶ ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλαν-
 15 θρωπία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ
 δόξα ἅμα τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
 Ἀμήν.

τότε κυριευμένοι με κάποιο ἀπερίγραπτο θαῦμα μαζί με εὐχαρίστηση μετέβαλαν τοὺς προηγούμενους θρήνους καὶ τὰ θλιβερὰ ἐκεῖνα λόγια τοῦ πένθους σὲ χαρὰ καὶ εὐχαριστία, λέγοντας: «εἶναι θαυμαστός ὁ Θεὸς στοὺς ἀφοσιωμένους σ' αὐτόν»⁵⁴, προσθέτοντας καὶ ἄλλα παρόμοια. Ἐπιστρέφουν λοιπὸν εὐτυχισμένοι καὶ ἀξιοζήλευτοι στὸ σπίτι, ἔχοντας ἐκεῖνον ποὺ πενθοῦσαν ὡς νεκρὸν καὶ νόμιζαν ὡς τάφον του τὴν κοιλιὰ κάποιου θαλάσσιου θηρίου, ἢ καλύτερα ἐκεῖνον ποὺ δὲν περίμεναν νὰ βροῦν οὔτε ἴχνος του, αὐτόν ἔχοντάς τον νὰ βαδίζει μαζί τους καὶ βλέποντάς τον νὰ συνομιλεῖ, ἕνα πρᾶγμα ἡδονῆς γιὰ τοὺς γονεῖς ποὺ δὲν λέγεται, ποὺ σταλάζει ἀπερίγραπτη γλυκύτητα στὰ σπλάγχνα ἐκείνων.

179. Ἔτσι ξέρεи νὰ τιμᾷ ὁ κοινὸς ὄλων Δεσπότης Χριστὸς ἐκείνους ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτες του ποὺ ἔπαθαν γι' αὐτόν καὶ πέρασαν τόσο μεγάλο κίνδυνο, με τόσο ὑπερβολικὰ θαύματα, με τέτοιες δόξες, τίς ὁποῖες εἶθε καὶ ἐμεῖς νὰ ἐπιτύχουμε, με τὴ χάρη καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαζί με τὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα στὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

---

54. Ψαλμ. 67,36.

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ, ΠΑΠΑ ΡΩΜΗΣ

1. Τρίτον τῆς Ρωμαίων Ἐκκλησίας προέστη Κλήμης, ὃς τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ἀκολουθήσας, οὕτω τοῖς τῶν τρόπων κόσμοις διέπρεπεν, ὥστε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἑλλησι καὶ πᾶσι τοῖς Χριστιανῶν λαοῖς εὐαρεστεῖν· ἡγάπων μὲν αὐ-
5 τὸν οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ οὐ βδελυττόμενος, ἀλλὰ ἀπολογούμενος ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς βιβλίων τε καὶ τελετῶν ἀπεδείκνυε, ποῦ τε γεγέννηται καὶ πόθεν ὄρμητο οἱ παρ' αὐτοῖς νομιζόμενοι καὶ λατρευόμενοι θεοί, ἃ τε πεπράχασι, πῶς τε αὐθις κατέληξαν, φανοτάταις ἀποδείξεσι παρίστη· αὐτούς τε τοὺς Ἕλληνας συγχω-
10 ρήσεως παρὰ Θεοῦ τυχεῖν, εἶπερ τῆς ἐκείνων λατρείας ἀπόσχοιντο, ἐδίδασκε.

2. Παρὰ δὲ Ἰουδαίοις τοιούτῳ τρόπῳ χάριν ἐπορίζετο· ἐπειδὴ τοὺς πατέρας αὐτῶν φίλους τοῦ Θεοῦ ἀπεδείκνυε, τὸν τε νόμον αὐτῶν ἅγιον καὶ ἱερώτατον ἀπέφαινε καὶ πρῶτον τόπον
15 τούτους παρὰ τῷ Θεῷ κληροῦσθαι, εἶπερ τοῦ ἰδίου νόμου τὰ μυστήρια τηρήσοιεν, ἐν τῷ τὴν ἐπαγγελίαν πρὸς Ἀβραὰμ μὴ ἀρνεῖσθαι εἰς τὸν Χριστὸν πεπληρῶσθαι· διότι ἐν τῷ σπέρματι τοῦ Ἀβραὰμ κληροδοτεῖν ὁ Θεὸς καθυπέσχετο πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ὅπερ πρὸς Δαβίδ, «ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ
20 θρόνου σου». Καὶ αὐθις διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, ὅτι «ἡ Παρ-

ΜΑΡΤΥΡΙΟ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΛΗΜΗ, ΠΑΠΑ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

1. Τρίτος επίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης υπῆρξε ὁ Κλήμης, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ παρακολούθησε τὴν ἐμπειρία τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, διέπρεψε τόσο πολὺ μὲ τοὺς τρόπους τοῦ ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, ὥστε νὰ εἶναι εὐάρεστος καὶ στοὺς Ἰουδαίους καὶ στοὺς Ἑλληνας καὶ σὲ ὅλους τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς. Οἱ Ἑλληνας τὸν ἀγαποῦσαν, ἐπειδὴ δὲν τοὺς ἀποστρεφόταν, ἀλλὰ ἀπολογούμενος ἀποδείκνυε ἀπὸ τὰ δικά τους βιβλία καὶ τὶς τελετές, καὶ ποῦ εἶχαν γεννηθεῖ καὶ ἀπὸ ποῦ κατάγονταν αὐτοὶ ποὺ νομίζονταν καὶ λατρεύονταν ἀπὸ ἐκείνους ὡς θεοί, καὶ ἐπίσης περιέγραφε ἐκεῖνα ποὺ εἶχαν κάνει, καὶ πῶς ἐπίσης κατέληξαν μὲ ὀλοφάνερες ἀποδείξεις· ἀκόμη δίδασκε ὅτι καὶ αὐτοὶ ἀκόμα οἱ Ἑλληνας θὰ συγχωρηθοῦν ἀπὸ τὸν Θεό, ἐὰν φυσικὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴ λατρεία τῶν θεῶν τους.

2. Ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους πάλι κέρδιζε συμπάθεια μὲ τὸν ἐξῆς τρόπο· ἀποδείκνυε ὅτι οἱ πατέρες τους ἦταν φίλοι τοῦ Θεοῦ καὶ παρουσίαζε τὸ νόμο τους ἅγιο καὶ ἱερώτατο, καὶ ὅτι αὐτοὶ θὰ ἔχουν τὴν πρώτη θέση κοντὰ στὸν Θεό, ἐὰν φυσικὰ τηρήσουν τὰ μυστήρια τοῦ δικοῦ τους νόμου, μὲ τὸ νὰ μὴ ἀρνοῦνται ὅτι ἡ ὑπόσχεση ποὺ δόθηκε στὸν Ἀβραάμ ἐκπληρώθηκε στὸν Χριστό· διότι ὁ Θεὸς ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ κληροδοτήσει στοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀβραάμ ὅλα τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸ ποὺ εἶπε ὁ Δαβίδ, «ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους σου θὰ ἀνεβάσω διαδόχους στὸν θρόνο σου»¹, καθὼς ἐπίσης καὶ μέσω τοῦ προφήτη Ἡσαΐα, ὅτι, «ἡ Παρθένο θὰ συλ-

1. Ψαλμ. 131,11.

θένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται Υἱόν, καὶ κληθήσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ».

3. Παρὰ δὲ Χριστιανοῖς διὰ τοῦτο καὶ μᾶλλον ἠγαπᾶτο, ἐπειδὴ τοὺς καθ' ἑκάστην ρεγεῶνα πένητας κατ' ὄνομα εἶχε γε-
5 γραμμένους, καὶ οὐδ' ἐν τῷ τοῦ βαπτίσματος ἀγιασμῷ ἐφώτιζεν, οὐ
συνεχώρει δημοσίαν ἀπαίτησιν ὑπελθεῖν. Τῷ δὲ καθ' ἡμέραν
κηρύγματι τοὺς τε μετρίους καὶ πλουσίους ἐνουθέτει τοῦ μὴ ἀνέ-
χεσθαι τοὺς πεφωτισμένους πένητας παρὰ Ἰουδαίων ἢ Ἑλλή-
νων δημόσια ὄψα λαμβάνειν, καὶ βίον τῆ τοῦ βαπτίσματος κα-
10 θιερώσει κεκαθαρμένον χάρισμασιν Ἑλλήνων χραίνεσθαι.

4. Τούτοις καὶ τούτων πλείοσιν ἀνδραγαθίας ἀνθεσι τῷ τε
Θεῷ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐχέφροσιν εὐηρέσται. Τοῖς γὰρ ἀλογί-
στοις ἀρέσκειν ἀδύνατον, ὅπερ τῷ Θεῷ εὐάρεστον ἀποδείκνυ-
ται. Τούτου οὖν ἕνεκεν οὐκ ἐφόβησαν τὰς ὕβρεις τῶν ἀλογίστων
15 ἀνθρώπων ἐκεῖνοι, οἷς ἡ γνώμη ἐτύγχανε τοὺς ἀπαρέσκοντας
πλείστοις μὴ δειλιᾶν. Ὅτου χάριν περιῆν τῷ μακαριωτάτῳ
Κλήμεντι τῷ τοῦ θρόνου Ρωμαίων ἐπισκόπῳ τὸν φίλον τοῦ βα-
σιλέως Νερούα μὴ φοβεῖσθαι.

5. Ἐπειδὴ τοίνυν τῆ αὐτοῦ διδασκαλία ἡ γυνὴ τοῦ Σισιννίου
20 Θεοδώρα, ἐπιστραφεῖσα πρὸς Θεόν, σπουδαίαν ἐτέλει τὴν λει-
τουργίαν, ταύτην ὁ ἀνὴρ ζηλοτυπήσας, παγιδεῦσαι κατηγωνίζετο
πρὸς τὴν ἐκκλησίαν σπεύδουσαν. Καὶ δὴ εἰσερχόμενος, ἐκεῖνος
δι' ἐτέρας εἰσόδου καταφθάσας, ἤρξατο πολυπραγμονεῖν· καὶ
ἠνίκα παρὰ τοῦ ἀγίου Κλήμεντος εὐχὴ γέγονε, τοῦ λαοῦ εἰρηκό-
25 τος τὸ Ἄμῃν, ὁ Σισίννιος ἐν τούτῳ τυφλὸς τε καὶ κωφὸς ἀπετε-
λέσθη, τοῦ μήτε ὁρᾶν, μήτε ἀκούειν δύνασθαι. Τότε οὖν λέγει
τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Λάβετέ με εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν καὶ ἐξαγάγετε
ἐξω, ὅτι οἱ ὀφθαλμοί μου τυφλοὶ γεγόνασι καὶ αἱ ἀκοαί μου εἰς
τοσοῦτον ἐκωφώθησαν, ὅτι οὐδὲν τὸ σύνολον ἀκούειν δύναμαι.

λάβει καὶ θὰ γεννήσει υἱὸ καὶ τὸ ὄνομά του θὰ εἶναι Ἐμμανου-
ήλ»².

3. Ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς πάλι ἀγαπιόταν ἐπειδὴ τοὺς φτωχοὺς κάθε τμήματος τῆς πόλεως³ τοὺς εἶχε γραμμένους μετὰ τὸ ὄνομά τους, καὶ ὅποιους φώτιζε μετὰ τὸν ἀγιασμὸ τοῦ βαπτίσματος, δὲν τοὺς ἄφηνε νὰ ζητιανεύουν δημόσια, ἀλλὰ μετὰ τὸ καθημερινὸ του κήρυγμα συμβούλευε τοὺς μεσαίους καὶ τοὺς πλούσιους νὰ μὴ ἀνέχονται νὰ βλέπουν τοὺς βαπτισμένους φτωχοὺς νὰ παίρνουν ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους ἢ τοὺς Ἑλληνας δημόσια τροφίμα, καὶ νὰ μολύνουν τὴ ζωὴ τους, πού καθαρίστηκε μετὰ τὴν τέλεση τοῦ βαπτίσματος, μετὰ τὶς προσφορὰς τῶν Ἑλλήνων.

4. Μετὰ αὐτὰ καὶ μετὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ ἀνθὲ ἀνδραγαθίας εὐαρεστοῦσε καὶ τὸν Θεὸ καὶ ὄλους τοὺς λογικοὺς ἀνθρώπους. Διότι στοὺς παράλογους εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀρέσει αὐτὸ πού ἀποδεικνύεται εὐάρεστο στὸν Θεὸ. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς δὲν φοβήθηκαν τὶς βρισιῆς τῶν ἀσυλλόγιστων ἀνθρώπων ἐκεῖνοι πού εἶχαν τὸ θάρρος νὰ μὴ δειλιάζουν σ' ἐκείνους πού δὲν ἄρεσαν στοὺς περισσότερους. Γι' αὐτὸ ὁ μακαριώτατος ἐπίσκοπος τοῦ θρόνου τῆς Ρώμης Κλήμης εἶχε τὸ θάρρος νὰ μὴ φοβᾶται τὸν φίλο τοῦ βασιλιᾶ Νέρβα.

5. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ γυναῖκα τοῦ Σισιννίου Θεοδώρα μετὰ τὴν διδασκαλίαν ἐκείνου ἐπιστράφηκε στὸν Θεὸ καὶ εἶχε περὶ πολλοῦ τὴ λειτουργίαν, ζηλεύοντάς τὴν ὁ ἀντρας τῆς, ἀγωνιζόταν νὰ τὴν παγιδεύσει ἐνῶ πήγαινε εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὴν ὥρα λοιπὸν πού ἐκείνη ἔμπαινε μέσα, φτάνοντας ἐκεῖνος ἀπὸ ἄλλη εἴσοδο, ἄρχισε νὰ περιεργάζεται αὐτὰ πού γίνονταν, καὶ ὅταν ἀπὸ τὸν ἅγιον Κλήμη ἔγινε προσευχὴ καὶ ὁ λαὸς εἶπε τὸ Ἀμήν, ὁ Σισίνιος τὴν ἴδια στιγμὴ ἔμεινε τυφλὸς καὶ κουφός, γιὰ νὰ μὴ μπορεῖ οὔτε νὰ βλέπει, οὔτε ν' ἀκούει. Τότε λοιπὸν λέει στοὺς δούλους του· Πάρτε με εἰς τὰ χέρια σας καὶ βγάλτε με ἔξω, διότι τὰ μάτια μου ἔγιναν τυφλὰ καὶ τὰ αὐτιά μου κουφάθησαν τόσο πολὺ, ὥστε νὰ μὴ μπορῶ νὰ ἀκούω καθόλου.

3. Ρεγεῶνες ὀνομάζονταν τὰ δεκατέσσερα τμήματα εἰς ἃ ὄνομαζοντο τὰ ὄνομα τῆς πόλεως τῆς Ρώμης.

6. Τότε οἱ παῖδες αὐτοῦ περιῆγον μετ' αὐτοῦ δι' ὅλης τῆς ἐκκλησίας ἐν μέσῳ τοῦ εὐχομένου λαοῦ, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, καὶ τὰς θύρας ὅθεν εἰσέβησαν καταλαβεῖν οὐκ ἐδύναντο. Ὅθεν ἐν τῷ περιέρχεσθαι αὐτοὺς πλανηθέντας καὶ πάλιν κυ-
 5 κλεύειν, πρὸς Θεοδώραν τὴν κυρίαν αὐτῶν, ἐνθα τῷ Θεῷ προσ-
 ηύχετο, σὺν τῷ δεσπότη αὐτῶν παρεγένοντο. Ἦτις ἐωρακυῖα τοὺς ἑαυτῆς παῖδας μετὰ τοῦ κυρίου αὐτῶν τυφλωθέντος περιά-
 γοντας, πρῶτον μὲν ἐξέκλινε τὴν θέαν αὐτῶν, νομίζουσα ὅτι περ
 ἠνεωγμένοις ὄμμασιν θεάσεται αὐτήν. Καὶ πεμψάσης ἓνα τῶν
 10 παίδων αὐτῆς πρὸς τὸ γνῶναι τί ἄρα θέλοιεν μετὰ τοῦ κυρίου
 αὐτῶν περιερχόμενοι, εἶπον· Ὁ κύριος ἡμῶν θέλων ὄραν ὅπερ
 αὐτὸν οὐκ ἐξῆν καὶ ἀκούειν ἀλλοτρίου μυστηρίου, ἀποτετύφλω-
 ται καὶ κωφὸς ἀπειργάσθη· ἡμῖν τε ἐκέλυσεν, ἵνα τοῦτον ἐντεῦ-
 θεν ὅπως οὖν ἐξαγάγωμεν, καὶ οὐ συγκεχώρηται ἡμῖν αὐτὸν ἐν-
 15 τεῦθεν ὅπως οὖν ἐκφέρειν.

7. Ἦνίκα δὲ τοῦτο τὸ διήγημα ἢ Θεοδώρα ὑπεδέξατο παρὰ τοῦ παιδὸς κατέστρωσεν ἑαυτὴν εἰς εὐχὴν καὶ μετὰ δακρῦων παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐδέετο, ἵνα ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐκεῖθεν δυνηθῆ ἔξελ-
 θεῖν. Καὶ στραφεῖσα πρὸς τοὺς παῖδας τοὺς συνόντας αὐτῷ εἶ-
 20 πεν· Ἀπέλθετε καὶ χειραγωγήσαντες τὸν κύριον ὑμῶν ἀπαγάγε-
 τε εἰς τὸν οἶκον· ἐγὼ γὰρ τὴν εὐχὴν, ἣν ἠρξάμην, οὐ μὴ καταλεί-
 πω, ἀλλὰ προσφέρω τὴν θυσίαν μου τῷ Κυρίῳ καὶ πληρουμέ-
 νων τῶν μυστηρίων καταφθάνω ὑμᾶς. Τότε τοίνυν ἀπῆλθον οἱ
 παῖδες χειραγωγοῦντες αὐτὸν καὶ ἐξερχόμενοι ἀπήγαγον εἰς τὸν
 οἶκον καὶ ὑποστρέψαντες πρὸς τὴν κυρίαν αὐτῶν, τυφλὸν ἀπήγ-
 25 γειλαν καὶ κωφὸν αὐτὸν εἰσέτι διαμεῖναι. Ἡ δὲ Θεοδώρα ἐπὶ
 πλεῖον τῷ Θεῷ δεήσεις καὶ δάκρυα ἐξέχεεν, ὅπως τοῦ ἀνδρὸς
 αὐτῆς τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἀντιλήψηται. Καὶ δὴ τῆς ἀπολύσεως γεγο-
 νυίας προσέπεσε τῷ μακαρίῳ Κλήμεντι ἢ Θεοδώρα λέγουσα,
 τὸν ἀνδρα αὐτῆς περιεργαζόμενον τὰ ἀπόρρητα τῶν μυστηρίων
 30 τοῦ Δεσπότη Ἰησοῦ Χριστοῦ, τυφλώσει περιπεσεῖν τῶν ἀμφο-
 τέρων ὀφθαλμῶν, τῶν τε ἑκατέρων ὠτων τὸ ἀκουστικὸν πα-
 ραυτὰ ἀπολέσαι.

8. Τηνικαῦτα οὖν ὁ μακάριος Κλήμης προχέας δάκρυα προτρέπειν ἤρξατο τοὺς συμπαρόντας, ἵνα ὁμοθυμαδὸν παρὰ τοῦ

6. Τότε οί υπηρέτες του τριγύριζαν μαζί του ὅλη τὴν ἐκκλησία μέσα ἀπὸ τὸν λαὸ πού προσευχόταν, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καὶ δὲν μπορούσαν νὰ βροῦν τὶς πόρτες ἀπὸ τὶς ὁποῖες μπῆκαν. Ἔτσι, καθὼς αὐτοὶ περιφέρονταν περιπλανώμενοι καὶ ξανακάνοντας πάλι τὸν γύρο, ἦρθαν μαζί μὲ τὸν κύριό τους ἐκεῖ ὅπου ἡ κυρία τους Θεοδώρα προσευχόταν στὸν Θεό. Αὐτὴ βλέποντας τοὺς υπηρέτες τῆς μαζί μὲ τὸν κύριό τους νὰ τὸν περιφέρουν τυφλωμένο, στὴν ἀρχὴ βέβαια ἀπέφυγε νὰ τοὺς δεῖ, νομίζοντας ὅτι μὲ τὰ ἀνοιχτὰ μάτια του θὰ τὴν δεῖ, καὶ ὅταν ἔστειλε κάποιον ἀπὸ τοὺς υπηρέτες τῆς γιὰ νὰ μάθει τί θέλουν ἄραγε περιφερόμενοι μαζί μὲ τὸν κύριό τους, εἶπαν. Ὁ κύριός μας, θέλοντας νὰ δεῖ αὐτὸ πού δὲν τοῦ ἐπιτρεπόταν καὶ νὰ ἀκούσει ξένο μυστήριον, τυφλώθηκε καὶ κουφάθηκε καὶ μᾶς διέταξε νὰ τὸν βγάλουμε ἀπὸ ἐδῶ μ' ὅποιονδήποτε τρόπο, ἀλλὰ βέβαια δὲν μᾶς ἐπετράπηκε νὰ τὸν βγάλουμε ἀπὸ ἐδῶ.

7. Ὄταν ἡ Θεοδώρα ἔλαβε αὐτὴ τὴν πληροφορία ἀπὸ τὸν υπηρέτη, στρώθηκε στὴν προσευχὴ καὶ παρακαλοῦσε τὸν Θεὸ μὲ δάκρυα, νὰ μπορέσει ὁ ἄνδρας τῆς νὰ βγεῖ ἀπὸ ἐκεῖ. Γυρίζοντας τότε πρὸς τοὺς υπηρέτες πού ἦταν μαζί του, εἶπε· Φύγετε, καὶ ὀδηγώντας τὸν κύριό σας πηγαίνετε τὸν στὸ σπίτι· διότι ἐγὼ δὲν θὰ ἐγκαταλείψω τὴν προσευχὴ πού ἄρχισα, ἀλλὰ θὰ προσφέρω τὴ θυσία μου στὸν Κύριο, καὶ ὅταν τελεσθοῦν τὰ μυστήρια, θὰ σᾶς προλάβω. Τότε λοιπὸν ἔφυγαν οἱ υπηρέτες ὀδηγώντας τὸν καὶ ἀφοῦ βγήκαν ἔξω τὸν πῆγαν στὸ σπίτι, καὶ ξαναγυρίζοντας στὴν κυρία τους, τῆς εἶπαν ὅτι παραμένει ἀκόμα τυφλὸς καὶ κουφός. Καὶ ἡ Θεοδώρα ἀπηύθυνε περισσότερες δεήσεις καὶ ἔχυνε δάκρυα, ὥστε τὸ ἔλεός του νὰ βοηθήσει τὸν ἄνδρα τῆς. Καὶ ὅταν ἔγινε ἡ ἀπόλυση, ἔπεσε ἡ Θεοδώρα στὰ πόδια τοῦ μακάριου Κλήμη λέγοντας, ὅτι, καθὼς ὁ ἄνδρας τῆς περιεργαζόταν τὰ ἀπόρρητα μυστήρια τοῦ Δεσπότη Ἰησοῦ Χριστοῦ, τυφλώθηκαν καὶ τὰ δύο του μάτια, καὶ ταυτόχρονα καὶ τὰ δύο αὐτιά του ἔχασαν τὴν ἰκανότητα νὰ ἀκοῦνε.

8. Τότε ὁ μακάριος Κλήμης, χύνοντας δάκρυα, ἄρχισε νὰ προτρέπει ὅσους ἦταν παρόντες νὰ ζητήσουν ὅλοι μαζί ἀπὸ τὸν

Κυρίου αἰτήσονται, ὅπως τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς τὴν τε ἀκοὴν χαρίσηται καὶ τὴν δρασιν· θαρσαλέως τοίνυν ὁ μακάριος Κλήμης μετὰ τὴν εὐχὴν συνεπορεύθη τῇ γυναικὶ πρὸς τὸν ἐκείνης ἄνδρα καὶ εὔρεν αὐτὸν ἀνεωγμένων τῶν ὀμμάτων, οὐδὲν ὀρῶντα, οὔτε μὲν
5 λόγου τὸ παράπαν, οὔτε τινὸς ἤχου ἀκούοντα· ἔνθα καὶ συμμιγεῖς ὀλοφυρμῶν ἅπαντες περιήχουν, οὗ τινος ὁ Σισίννιος παντάπασιν οὐκ ἠκροῶτο.

9. Τότε οὖν κλίνας τὰ γόνατα πρὸς τὸν Θεὸν ἔφη ὁ μακάριος Κλήμης· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας
10 τῶν οὐρανῶν δεδωκὼς τῷ ἀποστόλῳ σου, διδασκάλῳ δὲ ἐμῷ Πέτρῳ, καὶ εἰπὼν, «ἅπερ ἂν ἀνοίξης, ἠνέωκται, καὶ ἅπερ κλείσης, κέκλεισται», σὺ πρόσταξον ἵνα διανοιχθῶσι τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἱ ἀκοαὶ καὶ οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι σὺ εἶπας, «ἅπερ ἂν αἰτήσητε πιστεύοντες, λήψεσθε», καὶ αὕτη σου ἡ ἐπαγγελία δια-
15 μένει εἰς τὸν αἰῶνα αἰώνων. Καὶ ἠνίκα πάντες ἀπεκρίνοντο, Ἄμην, διηνοιχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ Σισιννίου καὶ αἱ ἀκοαί. Καὶ ἰδὼν τὸν ἅγιον Κλήμεντα σὺν τῇ ἑαυτοῦ ἰσταμένου γυναικὶ ἐξέστη τῇ διανοίᾳ, λογιζόμενος τί ἄρα εἶη τοῦτο καί, ὑπονοῶν τοῦτο αὐτὸ γοητικαῖς τέχναις ἐμπεπαίχθαι, ἤρξατο κράζειν τοῖς δού-
20 λοις αὐτοῦ· Κρατήσατε Κλήμεντα τὸν ἐπίσκοπον· διὰ γὰρ τοῦ εἰσελθεῖν πρὸς τὴν γυναῖκά μου, τῇ μαγικῇ αὐτοῦ τέχνῃ τὴν πῆρωσίν μοι ἐπήγαγεν.

10. Ἐκεῖνοι δέ, οἷς ἐκέλευσε τὸν Κλήμεντα κατασφίγγειν τε καὶ σύρειν, αὐτοὶ τοὺς κειμένους στύλους δεσμοῦντες εἴλκον,
25 ποτὲ μὲν ἔνδοθεν εἰς τὰ ἔξω, ποτὲ δὲ ἐκ τῶν ἔξω εἰς τὰ ἔσω· τοῦτο δὲ καὶ αὐτῷ τῷ Σισιννίῳ ἐδόκει, ὅτι περ τὸν ἅγιον Κλήμεντα δεδεμένον εἴλκόν τε καὶ κατεῖχον, πρὸς ὃν ὁ ἅγιος Κλήμης ἔφη· Ἡ σκληρότης τῆς καρδίας σου εἰς λίθους ἐτράπη· ἐπειδὴ γὰρ τοὺς λίθους δοξάζεις εἶναι θεούς, λίθους σύρειν κε-
30 κλήρωσαι.

11. Ἐκεῖνος δέ, ὡς δῆθεν δεδεμένου κατακαυχώμενος, ἔλεγεν· Ἐγὼ σε ποιῶ εἰς ὑπόδειγμα πάντων τῶν γοήτων ἀναιρεθῆναι. Τηνικαῦτα ὁ ἅγιος Κλήμης, δεδωκὼς εὐχὴν καὶ εὐλο-

Κύριο νὰ χαρίσει στὸν ἄνδρα τῆς καὶ τὴν ἀκοὴ καὶ τὴν ὄραση καὶ μὲ θάρρος ὁ μακάριος Κλήμης μετὰ τὴν προσευχὴ πῆγε μαζὶ μὲ τὴ γυναίκα στὸν ἄνδρα τῆς καὶ τὸν βρῆκε μὲ ἀνοιχτὰ τὰ μάτια, χωρὶς ὅμως νὰ βλέπει τίποτε, οὔτε νὰ ἀκούει τὸ παραμικρὸ ἀπὸ τὴν ὁμιλία ἢ κάποιον ἤχο· γι' αὐτὸ καὶ ὅλοι ἔβγαζαν ἀνακατεμένους θρήνους, ἀλλὰ ὁ Σισίνιος δὲν ἄκουε τελείως κανέναν.

9. Τότε λοιπὸν ὁ μακάριος Κλήμης γονατίζοντας στὸν Θεὸ εἶπε· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, σὺ ποὺ ἔδωσες τὰ κλειδιὰ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν στὸν ἀπόστολό σου καὶ δάσκαλό μου Πέτρο καὶ εἶπες, «αὐτὰ ποὺ θὰ ἀνοίξεις, εἶναι ἀνοιγμένα, καὶ ὅποια κλείσεις, εἶναι κλεισμένα»⁴, ἐσὺ πρόσταξε νὰ ἀνοιχτοῦν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ τὰ αὐτιά καὶ τὰ μάτια· διότι σὺ εἶπες, «αὐτὰ ποὺ θὰ ζητήσετε πιστεύοντας, θὰ τὰ λάβετε»⁵, καὶ αὐτὴ ἡ ὑπόσχεσή σου ἰσχύει στοὺς αἰῶνες. Καὶ ὅταν ὅλοι ἀπάντησαν, Ἀμήν, ἀνοίχθηκαν τὰ μάτια καὶ τὰ αὐτιά τοῦ Σισινίου. Βλέποντας τότε τὸν ἅγιο Κλήμεντα νὰ στέκεται μαζὶ μὲ τὴ γυναίκα του ἔγινε ἔξω φρενῶν, σκεπτόμενος τί νὰ σημαίνει αὐτό, καὶ ὑποψιαζόμενος, ὅτι ἐμπαίχτηκε ἀπὸ τέχνης ἀγυρτείας, ἄρχισε νὰ φωνάζει στοὺς δούλους του· Συλλάβετε τὸν ἐπίσκοπο Κλήμη· διότι μὲ τὸ νὰ μπεῖ στὴ γυναίκα μου, μοῦ προξένησε τὴ βλάβη μὲ τὴ μαγικὴ του τέχνη.

10. Ἐκεῖνοι ὅμως τοὺς ὁποίους πρόσταξε νὰ δέσουν τὸν Κλήμη καὶ νὰ τὸν σύρουν, αὐτοὶ δένοντας τοὺς στύλους, ποὺ ὑπῆρχαν πεσμένοι, τοὺς τραβοῦσαν, ἄλλοτε ἀπὸ μέσα πρὸς τὰ ἔξω, καὶ ἄλλοτε ἀπὸ ἔξω πρὸς τὰ μέσα, καὶ τὸ ἴδιο νόμιζε καὶ ὁ Σισίνιος, ὅτι δηλαδὴ τὸν ἅγιο Κλήμη δεμένο τὸν ἔσυραν καὶ τὸν κρατοῦσαν, στὸν ὁποῖο ὁ ἅγιος Κλήμης εἶπε· Ἡ σκληρότητα τῆς καρδιάς σου στράφηκε σὲ πέτρες· διότι, ἐπειδὴ πιστεύεις ὅτι οἱ πέτρες εἶναι θεοί, σοῦ ἔλαχε νὰ σέρνεις πέτρες.

11. Ἐκεῖνος ὅμως, ὑπερηφανευόμενος ἐπειδὴ τάχα ἦταν δεμένος, ἔλεγε· Ἐγὼ θὰ δώσω ἐντολὴ νὰ σκοτωθεῖς γιὰ παραδειγματισμὸ ὅλων τῶν ἀγυρτῶν. Τότε ὁ ἅγιος Κλήμης, ἀφοῦ ἔδωσε

4. Πρβλ. Ματθ. 16,19.

5. Ματθ. 21,22.

γήσας τὴν ἐκείνου σύμβιον, ἀπώχετο, τοῦτο ἐντειλάμενος αὐτῇ, μὴ παύσασθαι τὸ παράπαν τῆς προσευχῆς, μέχρις ἂν τὴν παρ' αὐτοῦ ἐπίσκεψιν ὁ Κύριος εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς καταξιώσῃ ἀναδειξαι. Κλαιούσῃ τοίνυν καὶ εὐχομένη τῇ Θεοδώρᾳ, πρὸς ἐσπέ-
 5 ραν ἐφάνη τις ἀνὴρ τῇ πολιᾷ αἰδέσιμος καὶ εἶπε· Διὰ σὲ ὑγιῆς ἔσται ὁ Σισίνιος, ὅπως πληρωθῆ ὅπερ ἔφη ὁ ἀδελφός μου Παῦλος ὁ ἀπόστολος, «ἀγιασθήσεται ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος διὰ τὴν γυναῖκα τὴν πιστήν». Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐκ τῆς ὄψεως αὐτῆς ἀνεχώρησεν. Ὅθεν ἀναμφίβολον ὑπάρχει καὶ κατάδηλον τὸν μακάριον
 10 ἐκεῖσε Πέτρον τὸν ἀπόστολον φανῆναι.

12. Καὶ δὴ ἐξαυτῆς ἐκάλεσε πρὸς ἑαυτὸν ὁ Σισίνιος τὴν Θεοδώραν καὶ λέγει αὐτῇ· Δέομαί σου ἵνα ἰκετεύσῃς τὸν Θεόν σου, τοῦ μὴ ὀργισθῆναί μοι. Σὲ γὰρ ζηλοτυπήσας, παρεγενόμενη καὶ παρεισέβην κατόπιν σου εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ διὰ τὸ θέ-
 15 λειν με ὁρᾷν τὰ τελούμενα καὶ ἀκροατὴν εἶναι τῶν λεγομένων, τὴν τε ἀκοὴν ἅμα καὶ τὴν ὄρασιν ἀπώλεσα. Νυνὶ δέ, ἐπειδὴ τοῦ ταῦτά με ἀνακτήσασθαι ἢ τοῦ Κλήμεντος ἀπειργάσατο παρουσία, δεήθητι αὐτοῦ, ὅπως ἔλθῃ πρὸς με καὶ ποιήσῃ με τὴν ἀλήθειαν γινῶναι. Ἐπεὶ καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς παισί μου ἀσφαλῶς ἐνομί-
 20 ζετο τὸν Κλήμεντα δεσμεύειν σὺν τοῖς αὐτοῦ κληρικοῖς καὶ τοῦτον περισύρειν· ἀλλ' οὗτοι, λίθους τε καὶ στυλάρια δεσμοῦντες, ἔλκειν τε καὶ ἀνθέλκειν καταφαίνονται.

13. Τηνικαῦτα ἡ Θεοδώρα πορευθεῖσα διηγήσατο πάντα, ἅπερ εἶδε καὶ ἅπερ ὑπὸ τοῦ αὐτῆς συμβίου ἐλαλήθη, τῷ ἀγίῳ
 25 Κλήμεντι. Παραγενόμενος οὖν ὁ ἅγιος πρὸς τὸν Σισίνιον, μετὰ τιμῆς ὑπεδέχθη, παρ' οὗ ἀκηκοῶς ὄσαπερ πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ψυχῆς συνέτεινεν, ἐπίστευσε τῷ Θεῷ καὶ ἐστερεώθη καὶ ἤρξατο τοῖς γόνασι τοῦ Κλήμεντος προσκυλινδεῖσθαι καὶ βοᾷν.

14. Εὐχαριστῶ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ καὶ παντοκράτορι, ὃς διὰ
 30 τοῦτό με τετύφλωκεν, ἵνα ὄψωμαι, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἀκοὴν ἀφείλετο, ἵν' ἐνωτίσωμαι τὴν ἀλήθειαν, ἧς ποτε δι' ἄγνοιαν κατεγέλων· καὶ τοῦτο μὲν ἐνόμιζον ψευδὲς ὑπάρχειν, ὅπερ ἦν ἀλη-

εὐχή καὶ εὐλόγησε τὴ γυναῖκα του, ἔφυγε, παραγγέλλοντάς την, νὰ μὴ σταματήσῃ καθόλου τὴν προσευχή, μέχρι ποὺ ὁ Κύριος θὰ φανερώσῃ τὴν ἐπίσκεψή του στὸν ἄνδρα της. Ἐνῶ λοιπὸν ἡ Θεοδώρα ἔκλαιε καὶ προσευχόταν, κατὰ τὸ δειλινὸ ἐμφανίστηκε κάποιος ἄνδρας σεβάσμιος καὶ μὲ ἄσπρα μαλλιά, καὶ εἶπε· Ἐξαιτίας σου θὰ θεραπευθεῖ ὁ Σισίνιος· γιὰ νὰ ἐπαληθεύσῃ αὐτὸ ποὺ εἶπε ὁ ἀδελφός μου Παῦλος ὁ ἀπόστολος· «ὁ ἄπιστος ἄνδρας θ' ἀγιασθεῖ ἐξαιτίας τῆς γυναίκας του»⁶. Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ ἐξαφανίστηκε. Ἔτσι εἶναι ἀναμφίβολο καὶ ὀλοφάνερο, ὅτι ἐκεῖ εἶχε ἐμφανιστεῖ ὁ μακάριος ἀπόστολος Πέτρος.

12. Ὁ Σισίνιος λοιπὸν κάλεσε τὴν ἴδια ὥρα κοντά του τὴ Θεοδώρα καὶ τῆς εἶπε· Σὲ παρακαλῶ νὰ ἰκετεύσῃς τὸν Θεὸ σου νὰ μὴ ὀργισθεῖ ἐναντίον μου. Διότι πῆγα καὶ μπῆκα ἀπὸ πίσω σου στὴν ἐκκλησία ἐπειδὴ σὲ ζήλευα, καὶ ἐπειδὴ ἤθελα νὰ δῶ αὐτὰ ποὺ γίνονται καὶ νὰ ἀκούσω αὐτὰ ποὺ λέγονται, ἔχασα καὶ τὴν ἀκοή καὶ τὴν ὄρασή μου. Τώρα ὅμως, ἐπειδὴ ἡ παρουσία τοῦ Κλήμη μὲ ἔκανε νὰ τὰ ξαναβρῶ αὐτά, παρακάλεσέ τον νὰ ἔρθει σὲ μένα καὶ νὰ μὲ κάνει νὰ γνωρίσω τὴν ἀλήθεια. Διότι καὶ σὲ μένα καὶ στοὺς ὑπηρέτες μου φαινόταν μὲ βεβαιότητα ὅτι ἔδεσαν τὸν Κλήμη μαζί μὲ τοὺς κληρικούς του καὶ τὸν ἔσερναν τριγύρω, ὅμως ἔγινε φανερό ὅτι αὐτοὶ ἔδεσαν πέτρες καὶ μικροὺς στύλους καὶ τοὺς τραβοῦσαν μέσα κι ἔξω.

13. Τότε ἡ Θεοδώρα πῆγε καὶ διηγήθηκε ὅλα ὅσα εἶδε καὶ αὐτὰ ποὺ τῆς εἶπε ὁ ἄνδρας της στὸν ἅγιο Κλήμη. Ὅταν λοιπὸν πῆγε ὁ ἅγιος στὸν Σισίνιο, ἐκεῖνος τὸν ὑποδέχθηκε μὲ τιμὲς κι ἀφοῦ ἄκουσε ἀπὸ αὐτὸν ὅσα συμβάλλουν στὴν οἰκοδομὴ τῆς ψυχῆς, πίστεψε στὸν Θεὸ καὶ στερεώθηκε, καὶ ἄρχισε νὰ πέφτει στὰ πόδια τοῦ Κλήμη καὶ νὰ φωνάζει.

14. Εὐχαριστῶ τὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ Παντοκράτορα, ὁ ὁποῖος μὲ τύφλωσε γιὰ νὰ δῶ, καὶ μοῦ ἀφήρεσε τὴν ἀκοή, γιὰ νὰ ἀκούσω τὴν ἀλήθεια, τὴν ὁποία κάποτε, ἐξαιτίας τῆς ἄγνοιάς μου, τὴν περιγελοῦσα καὶ νόμιζα ὅτι εἶναι ψεύτικο αὐτὸ ποῦ

6. Α' Κορ. 7,14.

θές, ἐδόκουν δὲ τὸ ἔμπαλιν ἀληθές, ὃ ψευδὲς ἐτύγγανε· τὸ σκότος ἐνόμιζον φῶς, καὶ τὸ φῶς σκότος ὑπελάμβανον. Ἄλλ' ἐκαθαρίσθη ὁ νοῦς μου ἐκ τοῦ μολυσμοῦ τῆς εἰδωλομανίας. Ἀληθῶς γὰρ ἔγνων τοὺς δαίμονας ἐξαπατήσαντας τοὺς ἀνθρώπους, 5 ὅπως τῶν μὴ πιστευσάντων τὸν Χριστὸν εἶναι Θεὸν κυριεύσωσι πέτραι καὶ λίθοι, κωφοὶ καὶ ἄλαλοι, ὥσπερ κάμου ἐπεκράτησαν μέχρι τῆς δεῦρο.

Ταῦτα καὶ τὰ παραπλήσια τοῦ Σισιννίου φάσκοντος, χαρὰ μεγάλη γέγονεν. Ἐπίστευσε γὰρ σὺν πάσῃ τῇ αὐτοῦ οἰκίᾳ καὶ 10 ἐπιδεδωκῶς τὸ οἰκεῖον ὄνομα, προσεγγίζοντος τοῦ Πάσχα ἐβαπτίσθη· ἠριθμήθησαν δὲ οἱ βαπτισθέντες ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἅμα πάντες ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες σὺν τοῖς νηπίοις τετρακόσιοι εἴκοσι τρεῖς. Διὰ τοῦτον δὲ τὸν Σισίννιον πολλοὶ τῶν περιφανῶν καὶ φίλων Νεροῦα τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν Θεὸν ἐπεστράφησαν.

15 15. Κατ' ἐκείνου δὲ τοῦ καιροῦ ὁ κόμης τῶν θείων ὄφφικίων Πούπλιος Ταρκουτιανός, ἐωρακῶς ἀναρίθμητον πληθὺν τῶ Χριστῶ πιστεύσασαν, προσεκαλέσατο τοὺς προστάτας τῶν ρεγεώνων, ἐπιδεδωκῶς αὐτοῖς χρήματα, παρέσεισεν αὐτούς, ἵνα κινήσωσι τάραχον τῶ Χριστιανῶ ὀνόματι.

20 16. Διοικοῦντος τοίνυν Μαμερτίνου τοῦ ἐπάρχου τοῦ πολιτικοῦ θρόνου, στάσις γέγονε τοῦ Ρωμαίων δήμου ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κλήμεντος καὶ πρὸς ἀλλήλους συγχυθέντες, ἄλλοι μὲν ἔλεγον, Τί γὰρ κακὸν ἐπραξεν ἢ τί τῶν καλῶν οὐ κατώρθωσεν; Ὅστις γὰρ ἄρρωστος παρ' αὐτοῦ ἐπεσκέφθη, ἰάσεως ἔτυχεν, 25 ὅστις πρὸς αὐτὸν λελυπημένος ἀπῆλθε, χαίρων ἀνεχώρησεν· οὐδένα ποτὲ ἔβλαψε, πάντας δὲ ὠφέλησεν. Ἄλλοι δὲ πνεύματι διαβολικῶ ἐκκαυθέντες ἔκραζον· Γοητικαῖς τέχναις ταῦτα ποιῶν, τῶν θεῶν ἡμῶν τὴν λατρείαν ἀνατρέπει· τὸν Δία λέγει θεὸν μὴ εἶναι· Ἡρακλέα δὲ τὸν ἡμέτερον φύλακα ἀκάθαρτον εἶ- 30 ναι λέγει πνεῦμα· Ἀφροδίτην τὴν ὀσίαν θεὰν πόρνην γεγονέναι ὑποτίθεται· Ἐστίαν δὲ τὴν μεγάλην θεὰν πυρὶ κατηναλῶσθαι βλασφημεῖ. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν εὐγενεστάτην θεὰν Ἀθηνᾶν, Ἄρτεμίν τε καὶ Ἐρμῆν, ἅμα τε καὶ τὸν Κρόνον καὶ τὸν Ἄρεα

ἦταν ἀληθινό, καί, ἀντίθετα, νόμιζα ἀληθινό, αὐτὸ ποὺ εἶναι ψεύτικο· θεωροῦσα τὸ σκοτάδι φῶς, καὶ τὸ φῶς τὸ ἐξελάμβανα ὡς σκοτάδι, ἀλλὰ καθαρίστηκε ὁ νοῦς μου ἀπὸ τὸν μολυσμὸ τῆς εἰδωλολατρίας. Διότι ἔμαθα ἀληθινὰ ὅτι οἱ δαίμονες ἐξαπάτησαν τοὺς ἀνθρώπους, μὲ σκοπὸ, αὐτοὺς ποὺ δὲν πιστεύουν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός, νὰ τοὺς κυριεύσουν πέτρες καὶ λίθοι, κουφοὶ καὶ ἄλαλοι, ὅπως κυριάρχησαν καὶ σὲ μένα μέχρι τώρα.

Ἐνῶ ὁ Σισίνιος ἔλεγα αὐτὰ καὶ ἄλλα ὅμοια, ἐπικράτησε μεγάλη χαρά. Διότι πίστεψε μαζί μὲ ὄλο τὸ σπίτι του, καὶ δίνοντας τὸ δικό του ὄνομα, ἐπειδὴ πλησίαζε τὸ Πάσχα, βαπτίστηκε· αὐτοὶ δὲ ποὺ βαπτίσθηκαν ἀπὸ τὸ σπίτι του, μαζί ὄλοι οἱ ἄνδρες καὶ οἱ γυναῖκες μαζί μὲ τὰ νήπια, ἔφταναν τὸν ἀριθμὸ τετρακόσιοι εἴκοσι τρεῖς. Ἐξαιτίας αὐτοῦ τοῦ Σισινίου μετεστράφησαν στὸν Θεὸ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐπιφανεῖς φίλους τοῦ βασιλιᾶ Νέρβα.

15. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὅμως ὁ κόμης τῶν ἱερῶν ἀξιωματῶν Πούβλιος Ταρκουτιανός, βλέποντας νὰ πιστεύει ἀναρίθμητο πλῆθος στὸν Χριστό, προσκάλεσε τοὺς ἐπικεφαλῆς τῶν διαμερισμάτων τῆς πόλεως καὶ δίνοντάς τους χρήματα τοὺς παρότρυνε νὰ ὑποκινήσουν ταραχὲς εἰς βάρος τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος.

16. Ὃταν λοιπὸν διοικοῦσε ὁ Μαρμετῖνος, ὁ ἑπαρχὸς τοῦ πολιτικοῦ θρόνου, ἔγινε στάση τοῦ λαοῦ τῆς Ρώμης ἐναντίον τοῦ ὀνόματος τοῦ Κλήμη καὶ καθὼς ἦταν ἀνακατεμένοι μεταξύ τους, ἄλλοι ἔλεγαν, Τί κακὸ ἔκανε, ἢ ποιὸ ἀπὸ τὰ καλὰ δὲν κατόρθωσε; Διότι ὅποιος ἄρρωστος δέχθηκε τὴν ἐπίσκεψή του θεραπεύτηκε. Ὃποιος πῆγε σ' αὐτόν λυπημένος, ἔφυγε χαρούμενος. Κανένα δὲν ἔβλαψε ποτέ, ὄλους, ἀντίθετα, τοὺς ὠφέλησε. Ἄλλοι πάλι, παρακινούμενοι ἀπὸ διαβολικὸ πνεῦμα, ἔκραζαν· Κάνοντάς τα αὐτὰ μὲ τέχνες ἀγηρτείας, ἀνατρέπει τὴ λατρεία τῶν θεῶν μας· λέει ὅτι ὁ Δίας δὲν εἶναι θεός. Ὁ Ἡρακλῆς πάλι, ὁ φύλακάς μας, λέει ὅτι εἶναι ἀκάθαρτο πνεῦμα· ἡ Ἀφροδίτη, ἡ ὀσία θεά, διδάσκει ὅτι ἔγινε πόρνη, καὶ ἡ Ἑστία, ἡ μεγάλη θεά, βλασφημεῖ λέγοντας ὅτι κάηκε μὲ φωτιά. Διαβάλλει ἐπίσης καὶ τὴν πιὸ εὐγενικὴ θεὰ Ἀθηνᾶ, τὴν Ἄρτεμη καὶ τὸν Ἑρμῆ, μαζί καὶ

διαβάλλει. Πάντα τε τὰ ὀνόματα τῶν ἡμετέρων θεῶν καὶ τοὺς ναοὺς καθυβρίζει. Ἦ θύσει τοῖς θεοῖς ἡμῶν, ἢ αὐτὸς ἐξαλειφθεῖη.

17. Τότε Μαιμερτῖνος, ὁ τῆς πόλεως ἑπαρχος, μὴ φέρων 5 τοῦ δήμου τὴν στάσιν, ἐκέλευσε πρὸς ἑαυτὸν ἀναχθῆναι τὸν μακαριώτατον Κλήμεντα, ὃνπερ θεασάμενος ἤρξατο λέγειν· Ἐξ εὐγενοῦς μὲν ρίζης προελήλυθας, ὃπερ ἡμῖν ἢ τῶν Ρωμαίων πληθὺς προσμαρτυρεῖ, ἀλλὰ πλάνην ὑπέστης, καὶ διὰ τοῦτο οὐ φέρουσιν· ἐπειδὴ οὐκ οἶδα τίνα Χριστὸν σέβῃ καὶ ἐναντία τῶν ἐν 10 τοῖς ναοῖς τῶν θεῶν ἀποδέχῃ, διὸ ἀποθέσθαι σε δεῖν πᾶσαν τὴν περιττὴν δεισιδαιμονίαν καὶ τοῖς ἐξαισίοις θεοῖς λατρεύειν.

Τότε ὁ μακάριος Κλήμης ἔφη· Ἡχόμην τὴν τῆς σῆς ὑπεροχῆς φρόνησιν προσανέχειν μου τῇ ἀπολογίᾳ καὶ μὴ διὰ στάσιν τῶν ἀπαιδευτῶν, ἀλλὰ διὰ τὸν ἐμὸν λόγον γράψασθαί με. Ἐπεὶ, 15 ἐὰν κύνες ἡμᾶς πολλοὶ περιλλάξωσι καὶ κατασχίσωσι, μὴ δύνανται ἀφελέσθαι καὶ τὸ εἶναι ἡμᾶς μὲν λογικοὺς ἀνθρώπους, ἐκείνους δὲ κύνας ἀλογίστως καθυλακτοῦντας. Καὶ γὰρ ἡ στάσις ἀεὶ παρὰ ἀπαιδευτῶν προερχομένη διαδείκνυται, ὥστε μηδὲν ἀσφαλὲς ἔχειν, μήτε μὴν ἀληθές. Ὅθεν σιγῆς ζητεῖσθω πρόφα- 20 σις, ἐν ᾗ ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ὁ λογικὸς ἄνθρωπος καὶ καθ' ἑαυτὸν βουλευέσθαι καὶ διαλέγεσθαι ἀπάρξεται, ἵνα τὸν ἀληθῆ Θεὸν εὕροι, ᾧ τὴν ἑαυτοῦ πίστιν σεμνοπρεπῶς παράθοι.

18. Τότε ὁ Πούπλιος ὁ Ταρκουτιανός, ἀποστείλας ἀναφορὰν Τραϊανῷ τῷ αὐτοκράτορι, ἀνήγαγε περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ 25 μακαρίου Κλήμεντος φάσκων· Τοῦτον τὸν Κλήμεντα στασιώδεσι κραυγαῖς ζητῶν ὁ δῆμος οὐ παύεται καὶ ἀξιοπίστος ἀπόδειξις εἰς τὰ κατ' αὐτὸν εὐρεθῆναι οὐ δύναται. Τηνικαῦτα Τραϊανὸς ὁ αὐτοκράτωρ ἀντέγραψε, δέον αὐτὸν ἢ συναινεῖν θύοντα, ἢ πέραν τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Πόντου ἐν ἐρήμῳ παρακειμένη τῇ Χερ- 30 σῶνι πόλει ἐξορισθῆναι.

19. Καὶ ὅποτε τῷ τοῦ Τραϊανοῦ κελεύσματι ἐπεκυρώθη, συνεσκέπτετο ὁ Μαιμερτῖνος, ὅπως ὁ Κλήμης ἐκούσιον ὑπερο-

τὸν Κρόνο καὶ τὸν Ἄρη. Βρίζει ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν μας καὶ τοὺς ναοὺς. Ἦ νὰ θυσιάσει στοὺς θεοὺς μας, ἢ νὰ ἐξαφανισθεῖ ὁ ἴδιος.

17. Τότε ὁ ἑπαρχὸς τῆς πόλεως Μαμερτῖνος, μὴ ἀνεχόμενος τῆ στάση τοῦ πλήθους, διέταξε νὰ ὀδηγηθεῖ σ' αὐτὸν ὁ μακαριώτατος Κλήμης, καὶ ὅταν τὸν εἶδε, ἄρχισε νὰ λέει· Προῆλθες ἀπὸ εὐγενικὴ ρίζα, πρᾶγμα ποὺ τὸ ἐπιβεβαιώνει τὸ πλῆθος τῶν Ρωμαίων, ἀλλ' ἔγινες θῦμα πλάνης, καὶ γι' αὐτὸ δὲν τὸ ἀνέχονται αὐτό. Ἐπειδὴ δὲν γνωρίζω ποιὸν Χριστὸ σέβουσαι καὶ παραδέχεσαι τὰ ἀντίθετα ἀπὸ τοὺς θεοὺς τῶν ναῶν, γι' αὐτὸ πρέπει ν' ἀποβάλεις ὅλη τὴν περιττὴ δεισιδαιμονία καὶ νὰ λατρεύεις τοὺς ἐξαίσιους θεοὺς.

Τότε ὁ μακάριος Κλήμης εἶπε· Θὰ εὐχόμενοι ἢ ὑπερέχουσα φρόνησή σου νὰ προσέξει τὴν ἀπολογία μου καὶ νὰ μὴ με κατηγορεῖς ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴ στάση τῶν ἀπαιδευτῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ δικά μου λόγια. Διότι καὶ σκυλιὰ πολλὰ, ἂν μᾶς γαυγίσουν καὶ μᾶς καταξοσχίσουν, δὲν μποροῦν νὰ μᾶς ἀφαιρέσουν καὶ τὸ νὰ εἴμαστε λογικοὶ ἄνθρωποι, καὶ ἐκεῖνα σκυλιὰ ποὺ γαυγίζουν ἀσυλλόγιστα. Διότι καὶ ἡ στάση εἶναι ὀλοφάνερο ὅτι πάντοτε προέρχεται ἀπὸ ἀπαιδευτοὺς, καὶ δὲν ἔχει τίποτε τὸ βάσιμο καὶ ἀληθινό. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἐπιδιώκεται δυνατότητα ἡσυχίας, μέσα στὴν ὁποία ὁ λογικὸς ἄνθρωπος θὰ ἀρχίσει νὰ σκέφτεται καὶ νὰ συζητᾷ γιὰ τὴ σωτηρία του, γιὰ νὰ βρεῖ τὸν ἀληθινὸ Θεό, στὸν ὁποῖο νὰ παραδώσει μὲ τρόπο σεμνοπρεπῆ τὴν πίστη του.

18. Τότε ὁ Πούβλιος ὁ Ταρκουτιανός, στέλνοντας ἀναφορὰ στὸν αὐτοκράτορα Τραϊανό, ἀνέφερε γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ μακαρίου Κλήμη, λέγοντας· Αὐτὸν τὸν Κλήμη δὲν σταματᾷ νὰ τὸν ζητᾷ ὁ λαὸς μὲ στασιαστικὲς κραυγές, ἀξιόπιστη ὅμως ἀπόδειξη σ' ὅσα αὐτὸς ἰσχυρίζεται δὲν μπορεῖ νὰ βρεθεῖ. Ἀμέσως ὁ αὐτοκράτορας Τραϊανὸς ἀπάντησε ἐγγράφως, ὅτι πρέπει αὐτὸς ἢ νὰ δεχθεῖ νὰ θυσιάσει, ἢ νὰ ἐξορισθεῖ πέρα ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ τὸν Πόντο, σὲ ἔρημο ποὺ βρίσκεται κοντὰ στὴν πόλη Χερσῶνα.

19. Καὶ ὅταν μὲ τὴ διαταγὴ τοῦ Τραϊανοῦ ἐγκρίθηκε ἡ ἀναφορὰ τοῦ Ταρκουτιανοῦ, ὁ Μαμερτῖνος σκεφτόταν νὰ μὴ ζη-

ρίαν μὴ αἰτήσηται, ἀλλὰ μᾶλλον ἠγωνίζετο καὶ αὐτοῦ τοῦ δικαστοῦ τὸν λογισμὸν εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ μεταγαγεῖν καὶ ἑαυτὸν ἀποδειῖξαι προαιρεῖσθαι μᾶλλον τὴν ὑπερορίαν, ἢ δεδίττεσθαι. Τοσαύτην τοίνυν ὁ Κύριος χάριν τῷ Κλήμεντι παρέσχετο, ὥστε κατοδύρεσθαι Μαμερτῖνον τὸν ἑπαρχον καὶ λέγειν· Ὁ Θεός, ᾧ σὺ εἰλικρινῶς λατρεύεις, αὐτός σοι βοηθήσει ἐν ταύτῃ γραφῇ τῆς ὑπερορίας· καὶ ἠφώρισε ναῦν καὶ πάντα τὰ ἀναγκαῖα ἐπιβαλῶν, ἀπέλυσεν. Ἐφορτώθη δὲ ἡ ναῦς, οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ λαοῦ εὐλαβεῖς ἄνδρες καὶ πολλοὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

10 20. Ἦνίκα δὲ κατέλαβον τὸν τόπον τῆς ὑπερορίας ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῆς τῶν μαρμάρων λατομίας, περαιτέρω δύο χιλιάδων Χριστιανούς αὐτόθι κετέλαβε, μακροχρονίῳ γραφῇ καταδικασθέντας. Οἵτινες, ἑωρακότες τὸν ἅγιον καὶ ἀοίδιμον Κλήμεντα ἐπίσκοπον, ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν εἰς στεναγμὸν καὶ ὀδυρμὸν
15 προσελθόντες ἔλεγον· Εὐξαι ὑπὲρ ἡμῶν, ὅσιε ἱεράρχα, ἵνα ἄξιοι ἀποδειχθῶμεν τῆς παρὰ τοῦ Χριστοῦ ἐπαγγελίας. Οὐδς ἐγνωκῶς ὁ ἅγιος Κλήμης διὰ τοῦ Θεοῦ ὑπερορισθέντας, ἔφη· Οὐκ ἀπροσφόρως ὁ Κύριός με ἐνταῦθα ἀποκατέστησεν, ἵνα, συμμετοχος γενόμενος τῶν παθημάτων ὑμῶν, ἔτι παρηγορίας ὑποτύπωσιν
20 καὶ ὑπομονῆς ἐμπαρέξω.

21. Ἔμαθε δὲ παρ' αὐτῶν, ὅτι ἀπὸ ἐξ μιλίῳν τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῶν ἰδίῳν ὤμων ἐκόμιζον. Αὐτίκα οὖν ὁ ἅγιος Κλήμης προετρέψατο αὐτοὺς λέγων· Εὐξώμεθα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἵνα τοῖς ὁμολογηταῖς τῆς αὐτοῦ πίστεως νομὴν ὕδατος δια-
25 νοίξῃ· καὶ ὁ πατάξας τὴν πέτραν ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ Σινᾶ καὶ ἐρρύησαν ὕδατα εἰς πλησμονήν, αὐτὸς ἡμῖν τὸ ἄφθονον νᾶμα παράσχοι, ὅπως τῇ αὐτοῦ χορηγίᾳ εὐφρανθῶμεν. Καὶ δὴ τῆς ἰκεσίας πληρωθείσης, ἐνθεν κάκειθεν περιεβλέψατο καὶ εἶδεν ἀμνὸν ἰστάμενον, ὃς τὸν δεξιὸν πόδα ἐκούφισεν, οἷα τὸν τόπον τῷ ἀγίῳ

τήσει ὁ Κλήμης τὴν ἐθελοντικὴ ἐξορία, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ προσφέρει σπονδὲς στοὺς θεοὺς. Ἀλλὰ ὁ μακάριος Κλήμης ἀγωνιζόταν καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ δικαστῆ τῆ σκέψη νὰ τὴν ὀδηγήσει στὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ ἀποδείξει ὅτι αὐτὸς προτιμᾷ μᾶλλον τὴν ἐξορία, παρὰ ὅτι φοβᾶται. Τόσο μεγάλη λοιπὸν χάρη τοῦ ἔδωσε ὁ Κύριος, ὥστε νὰ ὀδύρεται ὁ ἑπαρχος Μαρμετῖνος καὶ νὰ λέει· Ὁ Θεός, τὸν ὁποῖον ἐσὺ λατρεύεις, νὰ σὲ βοηθήσει σ' αὐτὴ τὴν ἀπόφαση τῆς ἐξορίας. Καὶ ἐτοίμασε πλοῖο καί, ἀφοῦ ἔβαλε μέσα ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, τὸν ἄφησε νὰ φύγει. Γέμισε ὁμως τὸ πλοῖο, διότι καὶ πολλοὶ εὐλαβεῖς ἄνδρες ἀπὸ τὸν λαὸ τὸν ἀκολούθησαν.

20. Καὶ ὅταν ἔφτασαν στὸν τόπο τῆς ἐξορίας, στὸν τόπο τῆς λατόμησης τῶν μαρμάρων, βρῆκε ἐκεῖ ἄλλους δύο χιλιάδες Χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι εἶχαν καταδικασθεῖ μὲ μακροχρόνια ἀπόφαση. Αὐτοί, βλέποντας τὸν ἅγιο καὶ περίφημο ἐπίσκοπο Κλήμη, ὅλοι μαζί πλησιάζοντας μὲ στεναγμοὺς καὶ κλάμματα, ἔλεγαν· Προσευχῆσου γιὰ μᾶς, ἅγιε ἱεράρχη, ὥστε νὰ ἀποδειχθοῦμε ἄξιοι τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Χριστοῦ. Γνωρίζοντας ὁ ἅγιος Κλήμης ὅτι αὐτοὶ ἔχουν ἐξορισθεῖ γιὰ χάρη τοῦ Θεοῦ, εἶπε· Δὲν μὲ ἔστειλε ἐδῶ ὁ Κύριος τυχαῖα, ἀλλὰ γιὰ νὰ συμμεριστῶ τὰ παθήματά σας καὶ νὰ σᾶς δώσω ὑπόδειγμα παρηγοριᾶς καὶ ὑπομονῆς.

21. Ἔμαθε τότε ἀπὸ αὐτοὺς ὅτι τὸ νερὸ τὸ ἔφερναν ἀπὸ ἑξι μίλια μακριὰ πάνω στοὺς ὤμους τους. Ἀμέσως λοιπὸν ὁ ἅγιος Κλήμης τοὺς προέτρεψε λέγοντας· Ἄς προσευχηθοῦμε στὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό ν' ἀνοίξει γιὰ χάρη τῶν ὁμολογητῶν τῆς πίστεώς του πηγὴ νεροῦ· καὶ αὐτὸς ποὺ χτύπησε τὸν βράχο στὴν ἔρημο τοῦ Σινᾶ καὶ ξεπήδησαν ἄφθονα νερά⁷, ὁ ἴδιος νὰ μᾶς δώσει ἄφθονο νερὸ, γιὰ νὰ εὐφρανθοῦμε μὲ τὴ δική του παροχή. Καὶ ὅταν συμπληρώθηκε ἡ προσευχή, κοίταξε ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ, καὶ εἶδε ἕνα ἄρνι νὰ στέκεται, τὸ ὁποῖο εἶχε σηκωμένο τὸ δεξιὸ πόδι του, σὰν νὰ ἔδειχνε τὸν τόπο στὸν ἅγιο Κλήμη.

7. Ἔξ. 17,1ε.

Κλήμεντι ὑποδεικνύς. Τότε ὁ ἅγιος Κλήμης, συννοήσας τὸν Κύριον εἶναι, ὃν μόνος αὐτὸς τεθέατο καὶ ἕτερος παντελῶς οὐδεὶς, ἐπορεύθη πρὸς τὸν τόπον καὶ εἶπεν· Ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος κρούσατε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.
 5 Καὶ ἐπειδὴ πάντες ἐν κύκλῳ τοῖς σκαπανίοις ἔσκαψαν καὶ οὐκ αὐτὸν τὸν τόπον ἐν ᾧ ὁ ἄμνος ἔστη, λαβὼν μικρὸν σκαλίδιον ὁ ἅγιος, ἐλαφρῶ κρούσματι τὸν τόπον τὸν ὑπὸ τὸν πόδα τοῦ ἀμνοῦ ἔτυψεν· ὅθεν παραχρῆμα πηγὴ ὑπερβλούσαις ταῖς φλεψὶν εὐ-
 10 λεσε. Τηνικαῦτα ὁ ἅγιος πάντων ἀγαλλιωμένων, ὑπακουστικὸν εἶπε· «τοῦ ποταμοῦ τὰ ὀρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ».

22. Διὰ ταύτην οὖν τὴν φήμην προσέδραμε πᾶσα ἡ ἐπαρχία καὶ οἱ ἐληλυθότες ἅπαντες πρὸς τὴν διδαχὴν τοῦ ἁγίου Κλήμεν-
 15 τος ἐπιστρέφοντες πρὸς τὸν Κύριον, ὥστε καθ' ἡμέραν πεντακόσιοι καὶ περαιτέρω βαπτιζόμενοι ἀνεχώρουν. Ἐντὸς δὲ ἐνὸς ἔτους γεγόνασιν ἐκεῖσε παρὰ τῶν πιστῶν ἑβδομηκοντάπέντε ἐκκλησῖαι καὶ πάντα τὰ εἰδῶλα κατεθρύβησαν, πάντες οἱ ναοὶ τῆς περιχώρου καθηρέθησαν, πάντα τὰ ἄλση ἐπὶ τριάκοντα μίλια
 20 διόλου ἐν κύκλῳ κατεκόπησαν καὶ κατεστρώθησαν.

23. Τηνικαῦτα ἐπίφθονον διήγημα διέδραμε πρὸς τὸν βασιλέα Τραιανόν, ὡς αὐτόθι πρὸς ἀναρίθμητον πλῆθος ὁ τῶν Χριστιανῶν ἐπηυξήθη λαός, καὶ ἀπεστάλη Αὐφιδιανὸς ὁ ἡγεμῶν, ὅστις πλείστους τῶν Χριστιανῶν διαφόροις βασάνοις ἀνελῶν,
 25 ὁρῶν τε τοὺς πάντας τῷ μαρτυρίῳ μετὰ χαρᾶς προσερχομένους, παρεχώρησε τῷ πλήθει, μόνον τὸν ἅγιον Κλήμεντα ἐπὶ τὸ θύειν βιαζόμενος. Καὶ βλέπων οὕτως ἰδρυμένον ἐν Κυρίῳ καὶ τὸ καθόλου μετατεθῆναι οὐχ οἷόν τε, λέγει τοῖς ἰδίοις· Ἀπαχθήτω δὲ εἰς μέσον τὴν θάλασσαν καὶ δεσμήσατε πρὸς τὸν αὐχένα αὐτοῦ
 30 ἄγκυραν καὶ κάτω κείσθω, ὅπως μὴ δυνηθεῖεν οἱ Χριστιανοὶ ἀντὶ θεοῦ αὐτὸν σέβεσθαι.

24. Τούτου οὖν γενομένου ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Χριστια-

Τότε ὁ ἅγιος Κλήμης, καταλαβαίνοντας ὅτι εἶναι ὁ Κύριος, τὸν ὁποῖον μόνο αὐτὸς ἔβλεπε καὶ κανενας ἄλλος καθόλου, πῆγε στὸν τόπο ἐκεῖνο καὶ εἶπε· Στὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος χτυπήστε στὸν τόπο αὐτόν. Καὶ ἐπειδὴ ὅλοι ἔσκαβαν μὲ τὴ σκαπάνη γύρω-γύρω, καὶ ὄχι τὸν τόπο τὸν ἴδιο ὅπου εἶχε σταθεῖ τὸ ἄρνι, παίρνοντας ὁ ἅγιος μικρὸ σκαλιστήρι, μὲ ἓνα ἐλαφρὸ χτύπημα χτύπησε τὸν τόπο ποῦ ἦταν κάτω ἀπὸ τὸ πόδι τοῦ ἀρνιοῦ, καὶ ἀμέσως φανερώθηκε πηγὴ καθαρὸ-τατη μὲ φλέβες ποῦ ξεχείλιζαν, ἡ ὁποία πηγὴ ξεπήδησε ὀρμητικὰ καὶ σχημάτισε ποτάμι. Τότε ὁ ἅγιος, ἐνῶ ὅλοι χαίρονταν, εἶπε χαμηλόφωνα· «τὰ ρεύματα τοῦ ποταμοῦ εὐφραίνουν τὴν πόλη τοῦ Θεοῦ»⁸.

22. Ἀπὸ τὴ φήμη αὐτὴ ἔτρεξε ὀλόκληρη ἡ ἐπαρχία καὶ ὅλοι ὅσοι ἦρθαν στὴ διδασκαλία τοῦ ἁγίου Κλήμη ἐπέστρεφαν στὸν Κύριο, ὥστε κάθε μέρα πεντακόσιοι καὶ περισσότεροι ἔφευγαν βαπτισμένοι. Μέσα σὲ ἓνα χρόνο χτίστηκαν ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ἑβδομήντα πέντε ἐκκλησίες, καὶ ὅλα τὰ εἰδωλα θρυμματίστηκαν καὶ οἱ ναοὶ τῶν περιχώρων γκρεμίστηκαν, ὅλα τὰ ἄλση σὲ ἕκταση τριακοσίων μιλίων ποῦ ἦταν ἐκεῖ γύρω κόπηκαν καὶ στρώθηκαν καταγῆς.

23. Τότε φθονερὴ φήμη ἔφτασε στὸν βασιλιὰ Τραϊανό, ὅτι ἐκεῖ τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν ἔγινε ἀναρίθμητο· ἔτσι στάλθηκε ὁ ἡγεμόνας Αὐφιδιανός, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ σκότωσε πάρα πολλοὺς Χριστιανοὺς μὲ διάφορα βασανιστήρια, βλέποντας ὅτι ὅλοι πηγαιναν στὸ μαρτύριο μὲ χαρὰ, ἄφησε ἐλεύθερο τὸ πλῆθος καὶ πίεζε μόνο τὸν ἅγιο Κλήμη νὰ θυσιάσει, ἀλλὰ βλέποντάς τον νὰ εἶναι τόσο πολὺ σταθερὸς στὸν Κύριο καὶ νὰ μὴ μπορεῖ καθόλου νὰ μετακινηθεῖ, λέει στοὺς δικούς του· Νὰ ὀδηγηθεῖ στὴ μέση τῆς θάλασσας καὶ ἀφοῦ δέσετε στὸν αὐχένα του ἄγκυρα, νὰ κατέβει κάτω, γιὰ νὰ μὴ μποροῦν οἱ Χριστιανοὶ νὰ τὸν σέβονται ὡς Θεό.

24. Ὅταν ἔγινε αὐτὸ ὅλο τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν στε-

8. Ψαλμ. 45,5.

νῶν ἐν τῷ αἰγιαλῷ παρέστη καὶ ὠδύρετο. Καὶ ἐπὶ τούτοις εἶπον Κορνήλιος καὶ Φοῖβος οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Πάντες ὁμοθυμαδὸν εὐξώμεθα, ἵνα δείξῃ ἡμῖν ὁ Κύριος τοῦ μάρτυρος αὐτοῦ τὰ λείψανα. Ἐύχομένων τοίνυν τοῦ λαοῦ ὑπεχώρησεν ἡ θάλασσα εἰς
 5 τὸν ἴδιον κόλπον ἐπὶ τρία σχεδὸν μίλια καὶ εἰσελθόντες διὰ ξηρᾶς οἱ λαοὶ εὔρον ἐν σχήματι ναοῦ μαρμαρίνου οἶκημα παρὰ τοῦ Θεοῦ εὐτρεπισμένον καὶ αὐτόθι ἐν σορῷ λιθίνῃ ἐτέθη τὸ σῶμα τοῦ ἀγίου Κλήμεντος μαθητοῦ Πέτρου τοῦ ἀποστόλου, ὥστε τὴν ἄγκυραν μεθ' ἧς κατεβλήθη πλησίον αὐτοῦ κεῖσθαι.

10 25. Ἀπεκαλύφθη τοιγαροῦν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ τοῦ μὴ λαβεῖν αὐτόν, οἷς καὶ τοῦτο ἐχρηματίσθη, ὅτι ἐκάστῳ χρόνῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀθλήσεως αὐτοῦ ὑποχωρήσει, ὅπερ εἰς αἶνον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ εὐδόκησεν ὁ Κύριος γενέσθαι μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας. Τούτου δὲ γεγονότος, πάντα τὰ κυκλώθεν ἔθνη ἐπίστευσαν
 15 τῷ Χριστῷ, ἔνθα οὐδεὶς Ἑλλήν, οὐδεὶς Ἑβραῖος, οὐδεὶς τὸ παράπαν εὐρίσκεται αἰρετικός. Καὶ γίνονται ἐκεῖσε πλεῖσται ἐργασίαι, τυφλοὶ φωτίζονται ἐν τῇ ἑορτῇ αὐτοῦ, δαίμονες ἀπελαύνονται, πάντες οἱ νοσοῦντες θεραπεύονται καὶ διαμένει αὐτοῦ ὁ ἔπαινος εἰς ἀεὶ, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ
 20 μεθ' οὗ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ἡ δόξα σὺν τῷ παναγίῳ, ἀχράντῳ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

κόταν στήν παραλία καὶ ἔκλαιε. Μπροστὰ τότε σ' αὐτὰ εἶπαν οἱ μαθητές του Κορνήλιος καὶ Φοῖβος· Ἄς προσευχηθοῦμε ὅλοι μαζί νὰ μᾶς φανερώσει ὁ Κύριος τὰ λείψανα τοῦ μάρτυρά του. Καὶ ἐνῶ ὁ λαὸς προσευχόταν, ὑποχώρησε ἡ θάλασσα μέσα στὸν κόλπο τῆς σχεδὸν τρία μίλια, καὶ ὁ λαὸς μπῆκε περπατώντας σὲ στεριά καὶ βρῆκε μαρμάρينو κτίσμα σὲ σχῆμα ναοῦ ποὺ εἶχε ὁ Θεὸς ρυθμίσει, καὶ ἐκεῖ, μέσα σὲ πέτρινη σορὸ, τοποθετήθηκε τὸ σῶμα τοῦ μαθητοῦ τοῦ Πέτρου ἀγίου Κλήμη, ὥστε ἡ ἄγκυρα μὲ τὴν ὁποία ρίχτηκε στὸ βυθὸ νὰ βρίσκεται κοντά του.

25. Ἐγινε λοιπὸν γνωστό, μέσω ἀποκάλυψης, στοὺς μαθητές του, νὰ μὴ τὸν πάρουν· τοὺς ἀποκαλύφθηκε ἐπίσης καὶ τοῦτο· ὅτι κάθε χρόνο, τὴν ἡμέρα τοῦ μαρτυρίου του, θὰ ὑποχωρεῖ ἡ θάλασσα ἐπὶ ἑφτὰ μέρες, ἐπιτρέποντας τὴν πορεία μέσω ξηρᾶς σ' αὐτοὺς ποὺ προσέρχονται, πρᾶγμα ποὺ εὐδόκησε ὁ Κύριος νὰ γίνεταί μέχρι σήμερα, γιὰ νὰ ὑμνεῖται τὸ ὄνομά του. Ὅταν ἔγινε αὐτό, ὅλα τὰ γύρω ἔθνη πίστεψαν στὸν Χριστό. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει κανένας εἰδωλολάτρης, κανένας Ἑβραῖος, τελείως κανένας αἰρετικός. Καὶ γίνονται ἐκεῖ πάρα πολλές εὐεργεσίες· τυφλοὶ βρίσκουν τὸ φῶς τους στὴ γιορτὴ του, δαίμονες ἐκδιώκονται, ὅλοι οἱ ἄρρωστοι θεραπεύονται, παραμένοντας ἡ φήμη του γιὰ πάντα, διὰ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, μέσω τοῦ ὁποίου καὶ μαζί μὲ αὐτὸν ἡ δόξα ἀνήκει στὸν Θεὸ καὶ Πατέρα, μαζί μὲ τὸ πανάγιο, ἄχραντο καὶ ζωοποιὸ Πνεῦμα του, τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

Οί αριθμοί παραπέμπουν κατά σειρά για τὰ χωρία τῆς Γραφῆς στὸ κε-
φάλαιο, τὸν στίχο καὶ τὴ σελίδα πὸ βρῖσκονται, ἐνῶ γιὰ τὰ ὀνόματα
καὶ πράγματα ἀπλῶς στὴ σελίδα πὸ βρῖσκονται.

1. Εὐρετήριο χωρίων τῆς Γραφῆς

	Γένεσις				
			4		268
1	1	118		11	286
	26	122	7	1	124
	26-27	304	17	1έ.	574
	27	360	22	28	114
	28	304	32	7-8	328
2	17	412		32	328
	23	270	33	11	160
3	2	114		20	156
	5	114		28	118
	32	410			
4	3-8	268		Λευιτικὸν	
8	21	410	19	35	524
12	1-3	274			
13	14-16	276		Ἀριθμοὶ	
15	5-6	276	12	2-5	268
	13-16	414	18	6-8	160
18	21	410	18	7	286. 314
	27	286	16	30-34	268
20	3	156	18	27	300
22	1	410			
	17	302. 528		Δευτερονόμιον	
27	41έ	268	4	34	114
32	24-28	124		39	116
37	12έ.	268	6	4	116
41	5-7	156		13	116
			9	12-14	328
	Ἔξοδος		10	14	116
3	2	124		17	114. 116

18	17-18	116	77	2	182
13	1ε.	122		15	548
	6	114		36-37	280
30	15	184	81	1	114
32	8-9	300	85	8	114
	15	266	88	21	286
	29	138	101	27	118
	39	232	103	4	308
	Ἰησοῦς Ναυῆ		104	40	548
2		278	109	1	308
23	7	114. 118	117	18	330
	Ψαλμοὶ			19-20	322
			118	103	546
			131	11	528. 560
2	7-8	308	138	7-8	298
3	6	296	145	5	330
11	4-6	282			
17	26-27	320		Ἰὼβ	
18	2	118	1	2	286
	2-4	298	4	15-19	312
	11	546	5	1-5	312
21	7-9	284		17-26	332
23	1	328	11	2-3	300
30	19	280	14	4-5	286
31	1-2	324	19	26	296
	10	294	38	11	290
33	12-18	294			
36	9	280		Παροιμία Σολομῶντος	
	35-37	280	1	7	470
	38	280		23-33	334
45	5	548. 576	2	21-22	280
48	15	326	3	12	330
49	1	114		34	300
	14-15	326	20	27	292
	16-23	306			
50	19	326		Ἐκκλησιαστής	
	3-19	288	3	17	394
61	5	280			
67	36	558		Σοφία Σολομῶντος	
68	31-32	326	2	24	268

12	12	298		Δανιήλ	
	Μαλαχίας		3	24-26	158
			4	7-24	158
3	1	294	7	10	304
	Ήσαϊας			Ματθαῖος	
1	3	186	5	3	106. 504
	3-4	184		7	278
	16-20	274		8	142
3	15	266		37	194
6	3	304		39	98. 500
7	14	528. 562		45	164
9	6	124	6	12	524
29	13	280. 348		13	194
40	12	304		20	530
	26-27	184		29	98
44	6	116	7	1	524
52	5	358		2	184
53	1-2	284		13-14	184
54	1	346		21	348
58	9	360		23	348
60	17	314	8	11	434
62	11	304		26	210
66	2	280		31	210
	18	364	9	13	346
	24	352. 364	10	13-15	408
	Ίερεμίας			16	348
				28	138. 348
7	11	358		29-30	48
9	23-24	278		32	346
10	11	114. 118	11	17	186
	Θρήνοι			25	182
				27	138
3	38	168	12	26	194
	Ίεζεκιήλ			34	200
			13	19	194
14	14	350		35	182
18	20	350	16	15	126
33	11	272		16	158
48	12	300		19	522. 566

	26	350	18	6	140
18	7	46. 470		18	166. 184
	10	142	19	17	168
19	17	136. 164		Ἰωάννης	
20	16	434			
21	22	536. 566	3	5	390
			9	1έ.	224
23	25-26	440	10	12	524
25	41	194. 244		Πράξεις	
26	24	320			
28	19	58. 142	17	29	344
	Μάρκος			Ρωμαίους	
1	13	192	2	6	470
4	34	218		24	358
12	24	186		Κορινθίους Α'	
16	16	518			
17	2	320	2	9	304. 356
	Λουκάς		6	3	524
6	29	500	7	14	538. 568
	32	278	9	20έ.	528
	32	358	15	33	426
	37	278		Ἐφεσίους	
10	16	522	4	26	524
	18	194		Τιμόθεον Β'	
11	52	184			
12	50	354	4	7	522
14	18-20	96		Ἐβραίους	
15	7	518			
	24	120			
16	10	352	1	3-4	308
	13	350	13	2	524
17	1	46. 470			

2. Εύρετήριο ονομάτων και πραγμάτων

Α

- Ἄαρων 158. 244. 268. 316.
 Ἄβειρων 268.
 Ἄβελ 202. 268. 414.
 Ἄβιμέλεχ 156.
 Ἄβρααμ 138. 156. 240. 274. 276. 284.
 300. 410. 414. 560.
 ἀγαθοποιῶν 266. 302. 304.
 ἀγαλλίασις 286. 288. 340.
 ἀγάπη 42, 50. 52. 150. 292. 302. 322.
 324. 326. 328. 338. 340. 356. 360.
 466. 470.
 Ἄγγαίης 394.
 ἀγιασμὸς 306. 542. 562.
 ἀγνεία 292. 340.
 ἀγέννητος 128.
 ἀγνισμὸς 440.
 ἄγνοια 178. 224.
 ἀγνωμοσύνη 178. 190.
 ἀγνωσία 180. 186. 334. 420.
 Ἄδὰμ 114. 138. 166. 168. 180. 236.
 270. 324. 408. 410. 412. 414.
 ἄδης 28. 90. 268. 498.
 ἀδικία 138. 306. 336. 366. 382.
 ἀδίκημα 46. 468. 502.
 Ἄζαρίας 318.
 ἀθανασία 52. 120. 220. 306. 370. 470.
 Ἄθηνα 570.
 Ἄθῆναι 22. 24. 30. 86. 448. 454. 490.
 Ἄθηνόδωρος 108. 250. 254. 260. 430.
 506.
 ἄθυμία 60. 248. 368. 476.
 Αἴγυπτος 168. 268. 286. 296. 326. 328.
 372.
 αἵρεσις 132. 552.
 αἰσχύνῃ 446.
 αἰχμαλωσία 266. 350.
 ἀκακία 280.
 ἀκαταστασία 266. 280. 356.
 ἀκρασία 24. 424.
 Ἄκύλας 14. 54. 56. 60. 66. 394. 396.
 400. 404. 416. 432. 440. 442. 472.
 476.
 ἀλαζονεία 278. 280. 282. 292. 306.
 ἀλήθεια 18. 38. 46. 50. 74. 98. 110.
 140. 148. 238. 244. 258. 286. 288.
 300. 306. 336. 338. 346. 364. 366.
 374. 380. 386. 388. 396. 442. 462.
 474. 482. 498. 500. 516. 518. 522.
 538. 540. 568.
 Ἄλκμηνη 542.
 ἀμαθία 90. 494.
 ἀμάρτημα, -τα 44. 46. 48. 50. 130. 166.
 212. 218. 222. 224. 256. 272. 422.
 468. 470. 502. 524.
 ἄμαρτία 68. 74. 82. 140. 186. 222. 224.
 232. 234. 272. 274. 282. 284. 286.
 288. 314. 318. 320. 324. 328. 334.
 336. 338. 354. 362. 436. 486.
 ἀμαρτωλός, -οὶ 166. 186. 244. 272.
 294. 306. 330. 346.
 ἀμοιβή 468.
 ἀναγέννησις 440. 518.
 ἀναισθησία 68.
 Ἄνανίας 318. 394.
 ἀνάπαυσις 350.
 ἀνάστασις 156. 294. 296. 314. 366.
 396.
 ἀνδραγαθία 562.
 Ἄνδρέας 20. 444.
 Ἄνουβίων 90. 92. 246. 250. 252. 254.
 258. 430. 494. 496. 510. 512.
 ἀνόμημα 286.
 ἀνομία 232. 272. 282. 284. 286. 324.
 336. 348.
 Ἄντάρδος 14. 38. 464.
 ἀντιμισθία 344. 354. 356. 360.
 Ἄντιόχεια 14, 38. 246, 248. 256. 258.

260. 262. 440. 462. 496. 506. 510.
514. 516. 518. 520.
Ἄντωνιος (πατὴρ Σίμωνος Μάγου)
398.
ἀπάθεια 212.
ἀπάτη 400. 420. 528. 540.
ἀπαύγασμα 308.
ἀποκάλυψις 172.
ἀπόλαυσις 82.
ἀπόνοια 108. 192. 200. 264. 400.
Ἄπτιων 246. 252. 258. 260. 420. 424.
426. 510. 512.
ἀπώλεια 528.
Ἄραβία 296.
Ἄραδος 26. 450.
ἀρετὴ 354. 470. 520. 526. 544.
Ἄρης 542. 570.
ἀρμονία 220. 230.
Ἄρτεμις 542. 570.
ἀσέβεια 82. 130. 334. 354. 400. 488.
ἀσέλγεια 82. 382. 488.
ἀστρολογία 486.
ἀσφάλεια 14.
αὐθάδεια 300. 332.
αὐτάρκεια 72.
αὐτεξούσιον 212. 246.
αὐτογέννητος 126.
αὐτοκτονία 452.
αὐτοματισμὸς 96.
Αὐφιδιανὸς 550. 576.
ἀφθαρσία 352. 358. 366. 390.
ἀφιλοξενία 306.
Ἄφροδίτη 424. 542. 570.
ἀφροσύνη 278. 322.

B

Βαβυλῶν 122.
Βαλανίαι 54.
βάπτισμα 64. 66. 74. 78. 86. 350. 390.
392. 406. 428. 474. 480. 482. 484.
492. 518. 522. 530. 562.

Βαρνάβας 378. 382. 384. 386.
βαρυθυμία 58.
βασιλεία Θεοῦ—οὐρανῶν—Χριστοῦ 74.
76. 100. 102. 184. 218. 220. 230.
232. 314. 324. 338. 350. 354. 356.
390. 504. 528.
Βενιαμὴν (ἀκόλουθος Πέτρου) 394.
Βερενίκη 418.
Βηρυτὸς 430. 432.
βλασφημία 132. 194. 196. 322. 358.
βούλημα 302.
βούλησις 210. 380.
βραβεῖον ὑπομονῆς 270.
Βύβλος 432.

Γ

Γάβαλα 54. 472.
Γανυμήδης 424.
γέεενα 138.
γένενα πυρὸς 348.
γένεσις 6 80. 82. 86. 90. 92. 488. 490.
494. 510.
γεννητὸν 126.
Γιτθοὶ 386. 398.
γνώσις 220. 230. 308. 312. 314. 346.
388. 420.
γνώσις τῶν ἀπορρήτων 182.
γοητεία 536.
Γόμορα 408.

Δ

Δαβὶδ 180. 268. 286. 326. 528. 560.
Δαθὰν 268.
δαίμων, -ες 148. 152. 156. 210. 222.
374. 402. 404. 418. 428. 432. 434.
436. 430. 548. 570. 578.
Δαναΐδες 270.
Δανιὴλ 318. 350.
δεισιδαιμονία 572.
Δημήτηρ 424.
διάβολος 244. 364.

δικαιοπραγία 302.
 δίκαιος 50.
 δικαιοσύνη 212. 220. 266. 270. 276.
 278. 288. 300. 304. 306. 314. 322.
 338. 348. 350. 356. 358. 364. 366.
 δικαίωμα, -τα 306.
 Δίρκαι 270.
 διχοστασία 318. 324.
 διψυχία 366.
 δίψυχος, -οι 356.
 δολιότης 306.
 δόξα 74. 270. 274. 284. 290. 304. 316.
 324. 334. 342. 366. 558. 578.
 δουλεία 22. 268. 330. 478.
 δυσθυμία 58. 476.
 δυσωπία 94. 498.

Ε

Ἐβραῖοι 168. 578.
 ἐγκράτεια 216. 306. 310. 338. 360.
 εἰδωλολατρία 134.
 εἰδωλομανία 570.
 εἰμαρμένη 422.
 εἰρήνη 150. 266. 280. 282. 288. 290.
 292. 338. 340. 342. 354. 368. 406.
 408. 418.
 ἐκδίκησις 138.
 ἐλεημοσύνη 106. 442. 362. 466.
 Ἐλένη (γυνὴ Σίμωνος Μάγου) 398.
 400.
 ἔλεος 346. 362.
 Ἐλιέζαρος 392.
 Ἐλισσαιὲ 284.
 Ἑλλήν, - ες 96. 104. 400. 420. 422.
 528. 530. 540. 560. 562. 578.
 ἐλπίς 24. 26. 326. 334. 344. 376. 390.
 448. 498. 506.
 Ἐμμανουήλ 124. 528. 562.
 ἐνάργεια 140.
 Ἐνέας 392.
 ἐνύπνιον 154. 158.

Ἐνώχ 138. 180. 274.
 ἐπήρεια 50. 52.
 ἐπιβουλή 250. 512. 532.
 ἐπίγνωσις 68. 178. 334. 552.
 ἐπιείκεια 278. 300. 330. 334. 340.
 Ἐπίκουρος 62. 478.
 ἐπιθυμία 18. 20. 58. 72. 222. 230. 234.
 300. 364. 366. 426. 444.
 ἐπιθυμία μιὰρὰ 298.
 ἔρις 266. 270. 280. 306. 316. 320.
 Ἐρμῆς 542.
 ἔρωσ 454. 488. 526.
 Ἐσθήρ 330.
 Ἐστία 570.
 εὐγένεια 420. 446.
 εὐγνωμοσύνη 96. 498.
 εὐδαιμονία 86. 90. 490. 494.
 εὐδοκία 74.
 εὐεργεσία 40. 178. 234. 288. 290. 540.
 εὐθυμία 476.
 εὐθύτης 280.
 εὐλογία 48.
 εὐνομία 70.
 εὐπείθεια 524.
 εὐποιᾶ 148. 524. 530.
 εὐσέβεια 60. 224. 276. 280. 302. 366.
 372. 408. 424. 432. 462. 476. 498.
 520. 526. 528. 530. 532. 538. 540.
 542. 544. 546. 550.
 εὐσπλαγχνία 280.
 εὐστάθεια 338. 342.
 εὐσυνειδησία 148.
 εὐφροσύνη 286. 496.
 εὐχαριστία 78. 440. 558.

Ζ

Ζακχαῖος 62. 134. 140. 392. 406. 416.
 478.
 Ζαχαρίας (ἀκόλουθος Πέτρου) 394.
 Ζεὺς (Δίας) 570.
 ζῆλος 266. 268. 274. 280. 316. 318.

ζηλοτυπία 532.
 ζωή αιώνιος 46. 64. 166. 222. 350. 352.
 364. 374.
 ζωή έπουράνιος 366.

Η

ήδονή 58. 70. 216. 222. 228. 362. 372.
 476. 512. 540. 556. 558.
 ήδυπάθεια 362. 364.
 Ήλιος 284.
 Ήλιούπολις (Αιγύπτου) 296.
 Ήρα 424.
 Ήρακλῆς 542. 570.
 Ήσαϊας 182. 184. 528. 560.
 Ήσαῦ 268.

Θ

θάνατος 220. 268.
 θέλημα 232. 238. 290. 302. 304. 308.
 314. 324. 330. 338. 348. 354. 358.
 390. 506.
 Θεοδώρα (σύζυγος Σισιννίου) 530.
 532. 534. 538. 562. 564. 566.
 θεοσέβεια 18. 24. 34. 56. 62. 96. 98.
 140. 392. 398. 400. 432. 438. 450.
 458. 474. 500.
 θεοστυγία 306.
 θλίψις 294. 326. 334. 336. 356.
 θράσος 300.
 θρησκεία 62. 94. 106. 544.
 θυμός 252. 256. 320. 324. 386. 522.
 550.
 θυσία 186. 268. 276. 288. 300. 306.
 326. 564.
 θυσία ένδελεχισμού 312.
 θυσιαστήριον 302. 314.
 Θωμάς 392.

Ι

Ίακώβ 124. 138. 180. 184. 240. 268.
 300.

Ίάκωβος 368. 526.
 Ίεζεκιήλ 284. 350.
 Ίερεμίας 168.
 Ίεριχώ 276.
 Ίερουσαλήμ – Ίεροσόλυμα 314. 368.
 ίερωσύνη 316.
 Ίεσσαί 286.
 Ίησοῦς Ναυῆ 276.
 Ίξίων 372.
 Ίουδαία 62. 250. 254. 260. 374. 376.
 382. 384. 478. 506. 512. 528. 530.
 Ίουδαῖος, – οι 108. 112. 116. 118. 124.
 180. 260. 408. 560. 562.
 Ίούδας (πατριάρχης) 302.
 Ίουδιθ 330.
 Ίούστα 62. 418. 478.
 Ίσαὰκ 138. 180. 300.
 Ίσραήλ 168. 184. 186. 240. 270. 272.
 302. 316. 330.
 Ίωάννης (ήμεροβαπτιστής) 398. 400.
 Ίώβ 286. 296. 350.
 Ίωνᾶς 272.
 Ίωσήφ 156. 244. 268.
 Ίώσηφος 392.

Κ

Καῖν 202. 268. 414.
 Καισάρεια 18. 60. 248. 384. 418. 444.
 478.
 κακία 14. 66. 68. 134. 192. 198. 202.
 206. 208. 210. 212. 234. 238. 244.
 306. 318. 354. 428. 482.
 κακοήθεια 306.
 κακός 206.
 κακουχία 20. 46. 58. 476.
 καλλιλογία 98.
 καρτερία 548.
 καταλιὰ 300. 306.
 κατάκρισις 362.
 καύχημα 304.
 κενοδοξία 306.

κήρυγμα 14.
κίνδυνος 322. 330. 334. 392. 422.
Κλαύδιος Ἐφηβος 342.
Κλήμης 16. 18. 36. 52. 58. 60. 78. 86.
88. 96. 98. 14. 246. 256. 368. 386.
396. 400. 404. 432. 442. 444. 460.
470. 476. 482. 490. 492. 500. 502.
520. 522. 526. 530. 532. 534. 536.
542. 544. 546. 550. 560. 562. 564.
566. 568. 572. 576. 578.
κολακεία 70.
κόλασις 28. 94. 350. 402. 404. 470.
504.
Κορίνθιοι 322.
Κόρινθος 264.
Κορνήλιος (ὁ ἑκατόνταρχος) 248.
Κορνήλιος (μαθητῆς Κλήμεντος) 550.
552. 578.
Κρόνος 424. 542. 570.
κρίσις 200. 234. 362. 366.
κρίσις Θεοῦ 70. 390. 396. 524.

Λ

Λάβαν 302.
Λάζαρος 242. 244. 392.
Λαοδίκεια 14. 54. 252. 258. 262. 472.
518.
λατρεία 560. 570.
λείψανον (ἀγίου Κλήμεντος) 552.
Λευῖται 302.
Λίβανος 280.
λοιδορία 68.
λύπη 24. 54. 88. 220. 222. 230. 250.
384. 444. 450. 472. 492. 498.
Λὼτ 274. 276.

Μ

μαγεία 134.
μακροθυμία 130. 200. 236. 278. 340.
μανία 222. 548.
Μαριάμ (ἀδελφή Μωϋσέως) 158. 268.

Μαρμεντῖνος 544. 546. 572.
Μαροῶνης 424. 430. 432.
ματαιοπονία 274.
Ματ(τ)θιδία 22. 54. 74. 86. 258. 446.
470. 490. 514. 520.
μεγαλειότης 294.
μεγαλοπρέπεια 336.
μεγαλωσύνη 282. 290. 298. 308. 334.
338. 340.
μέθη 460.
μετάνοια 48. 272. 274. 332. 338. 352.
362. 376. 430. 514. 516. 528.
Μῆτις 424.
μιαφόνος 514.
Μισαήλ 318.
μισθαποδοσία 434.
μῖσος 248. 256. 258. 516.
Μιχαίας (ἀκόλουθος Πέτρου) 234.
240. 392.
μοιχεία 66. 72. 74. 216. 222. 300. 350.
424. 426. 474.
μοιχεία πνευματική 130.
μοναρχία 108. 214. 408. 506. 510. 518.
μοχθηρία 412. 434.
μυστήριον 218. 440. 518. 560. 564.
Μωϋσῆς 124. 138. 158. 166. 184. 222.
224. 238. 240. 268. 286. 314. 326.
328. 550.

Ν

Ναβουχοδονόσορ 156. 158.
Νεῖλος 238.
νεκρομαντεία 372.
Νερούας 542. 530. 562. 570.
νηστεία 46. 66. 326. 330. 362. 482.
Νικήτης 54. 56. 60. 394. 396. 400. 402.
404. 416. 432. 440. 442. 472. 476.
478.
Νινευῖται 272.
νουθεσία 70. 394.
νουθέτησις 330.

Νῶε 138. 180. 272. 274. 350.

Ο

ὁδὸς ζωῆς 184.

ὁδὸς θανάτου 184.

ὀλοκαύτωμα 288.

Ὅλοφέρνης 330.

ὁμόνοια 276. 290. 300. 304. 322. 324.
338. 340. 342.

ὁμοίωσις 408.

ὄνειδισμὸς 28.

ὄπτασία 140. 154. 156. 158. 162.

δραμα 154. 158. 188.

ὄργη 110. 130. 158. 220. 222. 228. 230.
234. 254. 278. 312. 324. 340. 438.
508. 536.

Ὅρθωσία 14. 440.

ὄρκος 272.

ὄρφανία 20.

Οὐαλέριος Βίτων 342.

Π

πάθημα 574.

πάθος 104. 150. 212. 222. 224. 438.

παιδεία 62. 282. 292. 306. 330. 332.
340. 378. 420. 478.

Παλαιστίνη 528.

παλιγγενεσία 274.

Πάλτος 54.

παραμυθία 18. 30. 58. 394. 442. 448.
454. 456. 476. 526. 546.

παράπτωμα 336.

παρρησία 232. 236. 304. 306. 360. 380.
430.

Πάσχα 540. 570.

Παῦλος 270. 320. 538. 568.

πειρασμὸς 124. 186. 364. 520.

πένθος 476.

πενία 20.

πεποιθήσις 350.

Πέρσαι 216.

Περσεφόνη 424.

Πέτρος 14. 16. 18. 20. 24. 26. 32. 34.
36. 38. 40. 42. 44. 48. 50. 54. 56.
58. 62. 64. 66. 74. 78. 88. 90. 94.
96. 98. 100. 104. 106. 108. 110.
112. 116. 118. 120. 122. 124. 128.
130. 132. 134. 136. 138. 140. 152.
154. 164. 166. 170. 172. 178. 180.
182. 188. 190. 196. 198. 200. 202.
204. 206. 208. 210. 212. 214. 216.
218. 220. 224. 226. 228. 230. 234.
236. 238. 240. 242. 244. 246. 248.
250. 252. 254. 246. 258. 260. 262.
270. 348. 368. 384. 386. 392. 396.
406. 410. 412. 416. 418. 420. 426.
428. 430. 432. 436. 438. 442. 446.
450. 456. 458. 460. 462. 464. 466.
470. 472. 474. 476. 478. 480. 482.
484. 486. 492. 494. 496. 498. 500.
502. 504. 508. 510. 512. 514. 516.
518. 524. 526. 536. 538. 560. 566.
568. 578.

πίστις 64. 266. 276. 278. 292. 296. 300.
302. 306. 314. 334. 338. 340. 360.
424. 462. 474. 498. 504. 518. 522.
524. 528. 548. 556. 572. 574.

πλάνη 66. 344. 358. 388. 478. 572.

πλεονεξία 20. 306.

πλημμέλεια 314. 336.

πονηρία 272. 306. 358.

πονηρὸς 204. 206. 208. 232. 238.

πορνεία 74. 388.

Πού(β)πλιος Τουρκουτιανὸς 542. 570.
572.

πραῦτης 292. 300. 338.

προαίρεσις 20. 80. 104. 106. 120. 128.
200. 202. 204. 206. 208. 212. 234.
242. 244. 260. 382. 386. 420. 444.
504.

πρόγνωσις 44. 414. 468.

προθυμία 266.

πρόνοια 16. 22. 46. 48. 66. 80. 82. 96.
246. 294. 368. 422. 442. 446. 482.
484. 486. 498. 500. 510. 526. 554.
προσδοκία 74.
προσευχή 346. 362. 568.
προφητεία 500.
Πυροφλεγέθων 372.
Πύρρων 62. 478.

Ρ

Ραὰβ 276.
Ραχήλ 398.
Ρεύβιλος 394.
Ρωμαῖοι 22. 34. 86. 368. 374. 454. 458.
490. 526. 544. 562. 570. 572.
Ρώμη 24. 74. 82. 264. 376. 378. 386.
448. 488. 490. 520. 544.

Σ

Σαμαρείς 386. 398.
Σαούλ 270.
Σαφρᾶς 394.
Σελεύκεια 86.
σεμνότης 68. 312.
Σιδὼν 428. 430. 432.
Σίμων ὁ Μάγος 62. 92. 102. 110. 112.
116. 118. 120. 122. 124. 126. 128.
130. 132. 134. 150. 154. 164. 166.
168. 170. 172. 174. 178. 180. 182.
188. 192. 198. 200. 202. 204. 206.
208. 210. 212. 214. 216. 218. 220.
222. 224. 226. 228. 230. 236. 248.
250. 252. 254. 256. 258. 260. 262.
384. 392. 396. 398. 402. 40. 406.
410. 412. 416. 418. 420. 428. 432.
434. 478. 496. 506. 508. 510. 512.
514. 516.
Σινᾶ 574.
Σισίννιος 530. 532. 536. 538. 540. 562.
566. 568. 570.
Σίσυφος 372.

Σόδομα 276. 408. 410.
σοφία 122. 286. 312. 334. 470. 552.
Σοφωνίας 228. 230. 236. 238. 392.
στοργή 24. 40. 66. 146. 188. 448. 464.
482. 516.
Στράτων 60. 384. 478.
συμφορὰ 32. 40. 250. 254. 456. 464.
466. 534. 546. 550. 554. 556.
συμπάθεια 24. 86. 450. 490.
συνήθεια 388.
Συρία 86. 434. 440. 490.
σωτηρία 22. 38. 66. 74. 226. 256. 272.
288. 312. 318. 344. 364. 366. 382.
390. 392. 426. 436. 446. 516. 518.
528. 538. 544. 572.
σωφροσύνη 60. 66. 68. 72. 74. 76. 338.
340. 474. 476.

Τ

ταλαιπωρία 282.
ταπεινοφροσύνη 292. 300. 316. 330.
334.
ταπείνωσις 226. 282. 326. 330.
Τάρταρος 244. 372. 424.
τελειότης 324. 328.
τερατεία 540.
Τιβέριος 374. 420.
τιμή 342.
τιμωρία 48. 100. 104. 212. 228. 452.
502. 504. 506.
Τιτυδὸς 372.
Τραϊανὸς 544. 572. 576.
Τρίπολις 14. 432. 434. 440.
τρυφή 90. 474.
Τύρος 416. 418. 428. 432.
τῦφος 278.

Υ

ὕβρις 128. 454.
ὕπακοή 274. 288. 340.
ὕπερηφανία 282. 300. 306.

ὑπόκρισις 280.
 ὑπομονή 270. 338. 340. 410. 548. 574.
 ὑπόστασις 518.
 ὕσσωπος 286.

Φ

Φαραώ 124. 156. 268.
 Φαρισαῖοι 166. 438.
 Φαῦσινιανός 54. 56. 60. 78. 86. 88.
 256. 446. 476. 482. 490. 492. 514.
 Φαυτῖνος 54. 56. 60. 62. 66. 78. 86.
 256. 446. 472. 476. 478. 482. 492.
 514.
 Φαῦστος 22. 86. 88. 108. 246. 250.
 252. 254. 258. 260. 262. 446. 490.
 492. 506. 508. 512. 514. 518. 520.
 Φειδίας 26. 450.
 φθόνος 14. 176. 266. 268. 270. 382.
 440. 442.
 φθορά 52. 350.
 διλαδελφία 320. 322.
 φιλανδρία 32. 456.
 φιλανθρωπία 40. 46. 50. 52. 98. 104.
 130. 150. 464. 466. 470. 500. 504.
 558.
 φιλαργυρία 350.

φιλαρχία 132.
 φιλία 40. 464. 478.
 φιλονεικία 190.
 φιλοξενία 264. 276. 524.
 φιλοσοφία 98. 500.
 φόβος Θεοῦ – Κυρίου 52. 70. 148. 150
 230. 244. 266. 288. 292. 334. 340
 470. 492.
 Φοῖβος (μαθητῆς Κλήμεντος) 550
 552. 578.
 Φοινίκη 14. 418.
 φοίνιξ 296.
 φόνος 186.
 Φουρτουναῖος 342.
 φρόνημα 452. 510.

Χ

χαρά 476. 492. 512.
 χάρισμα 392. 530.
 Χερσῶν 544. 550. 552. 572.
 χρηστότης 274. 362. 366.
 Χριστιανός, –οὶ 528. 530. 546. 548.
 550. 552. 560. 570. 574. 576.

Ψ

ψεῦδος 158. 178.

Φωτοστοιχειοθεσία: «ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ» ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΜΕΡΕΤΑΚΗ
 Μενελάου 3 – Τηλ. 283 880 – Θεσσαλονίκη

Ἐκτύπωση Ὀφσετ: «ΓΡΑΦΟ» Α. Ε – Τηλ. 281 188 – Θεσσαλονίκη

Βιβλιοδεσία: Ἀφοὶ ΒΑΡΟΥΣΙΑΔΗ
 Λαχανᾶ 17 – Τηλ. 839 414 – Θεσσαλονίκη

Κεντρικὴ διάθεση: Βιβλιοπωλεῖο Ε. ΜΕΡΕΤΑΚΗ
 Μενελάου 3 – Θεσσαλονίκη – Τηλ. 283 880